॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ॥

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-မဟာဋီကာ

(ဒုတိယော ဘာဂေါ)

၁၂. ဣဒ္ဓိဝိဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

အဘိညာကထာဝဏ္ဏနာ

၃၆၅. သံဝဏ္ဏနာဝသေန အနန္တရသမာဓိကထာယ အာသန္နပစ္စက္ခတံ ဒီပေန္တော **“အယံ သမာဓိဘာဝနာ”**တိ အာဟ။ “အဘိညာ သမ္ပာဒေတုံ ယောဂေ ကာတဗ္ဗော”တိ ဝတွာ တတ္ထ ပယောဇနဝိသေသေ ဒဿေတုံ **“ဧဝဉှိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စာပိ ထိရတရဘာဝတော, ဝိပဿနာဘာဝနာသုခတာ စ သမာဓိဘာဝနာယ အာနိသံသော ဧဝ, တထာပိ ပဉ္စ လောကိယာဘိညာ ယထာဝုတ္တသမာဓိဘာဝနာယ အာနိသံသဘာဝေန ပာကဋာ ပညာတာတိ တာသံယေဝ ဝသေန ယောဂိနော အဓိဂတာနိသံသတာ ဝုတ္တာ, စုဒ္ဒသဓာ စိတ္တပရိဒမနေန ထိရတရတာ ဝုတ္တာ။ လောကိယာဘိညာသု ဝသီဘာဝတေပိ သမာဓိဿေဝ ဝသီဘာဝတေ, တထာ စ “သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၅; ၄.၉၉; ၅.၁၀၇၁; နေတ္တိ. ၄၀; မိ. ပ. ၂.၁.၁၄) ဝစနတော **“သုခေနေဝ ပညာဘာဝနံ သမ္ပာဒေဿတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ သမာဓိဘာဝနာယ အာနိသံသလာဘော ထိရတရတာ, သုခေနေဝ စ ပညာဘာဝနာ ဣဇ္ဈတိ, တသ္မာ အဘိညာကထံ တာဝ အာရဘိဿာမ, ပညာဘာဝနာယ ဩကာသေ သမ္ပတ္တေပီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဘဂဝတာ ပဉ္စ လောကိကာဘိညာ ဝုတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ န စတုက္ကဇ္ဈာနမတ္တမေဝ ဣဓ သာသနေ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ, နပိ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏမေဝ, အထ ခော အညမ္ပိ အတ္ထီတိ **ဥတ္တရုတ္တရိပဏီတပဏီတဓမ္မဒေသနတ္ထဉ္စ** ။

ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗန န္တိ ဣဒ္ဓိသင်္ခာတံ ပကတိဝဏ္ဏဇဟနကိရိယံ, ဣဒံ ဣဒ္ဓီသု ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိယာ ပဓာနတာယ ဝုတ္တံ, ဣဒ္ဓိ ဝိကုဗ္ဗနဉ္စာတိ ဧဝံ တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိကုဗ္ဗနဉ္စ ဝိသုံ ဂဟဏမ္ပိ ဝုတ္တကာရဏေနေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အာကာသကသိဏဝသေန အရူပသမာပတ္တိယော န သမ္ဘဝန္တိ, အာလောကကသိဏဉ္စ ဩဒာတကသိဏန္တောဂဓံ ကတွာ **“ဩဒာတကသိဏပရိယန္တေသု”** တိ ဝုတ္တံ ကသိဏာနုလောမာဒိစိတ္တပရိဒမနဝိဓိနော အဓိပ္ပေတတ္တာ, အာကာသနိမ္မာနာဒိအတ္ထံ ပန တဒုဘယမ္ပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗမေဝ။ **အဋ္ဌ အဋ္ဌာ** တိ ယထာဝုတ္တေသု ကသိဏေသု ဧကေကသ္မိံ အဋ္ဌ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ **ကသိဏာနုလောမတော**တိ ကသိဏပဋိပာဋိတော, ပဋိပာဋိ စ ဒေသနာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဈာနာနုလောမော** ပန ပဋိပတ္တိဝသေနပိ။ ဥက္ကမနံ ဥက္ကန္တံ, ဥက္ကန္တမေဝ ဥက္ကန္တိကံ, ဈာနဿ ဥက္ကန္တိကံ **ဈာနုက္ကန္တိကံ,** တတော, ဈာနလင်္ဃနတောတိ အတ္ထော။ **အင်္ဂသင်္ကန္တိတော** အင်္ဂါတိက္ကမတော။ **စိတ္တံ ပရိဒမေတဗ္ဗံ** ယဒိစ္ဆကံ ယတ္ထိစ္ဆကံ ဈာနာနံ သမာပဇ္ဇနာဒိသုခတ္ထံ, တေသံ အာရမ္မဏာနဉ္စ သလ္လက္ခဏတ္ထံ။ ဧဝဉှိဿ တတ္ထ ဝိသဝိတာ သမိဇ္ဈတီတိ။

၃၆၆. ဈာနံ သမာပဇ္ဇတီ တိ ကိံ စတုတ္ထမ္ပိ ဈာနံ သမာပဇ္ဇတိ, ဥဒါဟု ဧကေကန္တိ? ကိဉ္စေတ္ထ ယဒိ စတုတ္ထမ္ပိ သမာပဇ္ဇတိ, အင်္ဂသင်္ကန္တိတော ဝိသေသော န သိယာ, အထ ဧကေကံ အာရမ္မဏသင်္ကန္တိတော။ နာယံ ဒေါသော အာဘောဂဝသေန တေသံ ဝိသေသသိဒ္ဓိတော။ ယဒါ ဟိ ကသိဏာနုလောမမေဝ အာဘုဇိတွာ တတ္ထ တတ္ထ ကသိဏေ ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇတိ, န အင်္ဂသင်္ကန္တိံ, တဒါ ကသိဏာနုလောမော။ ယဒါ ပန အင်္ဂသင်္ကန္တိံ အာဘုဇိတွာ ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇတိ, တဒါ အင်္ဂသင်္ကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမိနာ နယေန ကသိဏာနုလောမအာရမ္မဏသင်္ကန္တိအာဒီနမ္ပိ အညမညံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣဒံ ကသိဏာနုလောမံ နာမ စိတ္တပရိဒမနန္တိ အဓိပ္ပာယော။

တထေဝတိ “ပဋိပာဋိယာ အဋ္ဌသု ကသိဏေသု သတက္ခတ္တုမ္ပိ သဟဿက္ခတ္တုမ္ပီ”တိ ဧတဿ ဥပသံဟာရတ္ထော တထာ-သဒ္ဒေါ။ ပဋိလောမတော စေတ္ထ ပဋိပာဋိ။ တေနာဟ **“ပဋိလောမက္ကမေနာ”** တိ။ အယဉှေတ္

ထ အတ္ထော – ပဉ္စမံ ဩဒာတကသိဏေ ဈာနံ သမာပဇ္ဇတိ, တတော လောဟိတကသိဏေတိ ယာဝ ပထဝီကသိဏာ ဝတ္တဗ္ဗာ။

ပုနပ္ပုနံ သမာပဇ္ဇန္တိ “သတက္ခတ္တုံ သဟဿက္ခတ္တုံ”န္တိ ဝုတ္တံ ဗဟုလာကာရမာဟ။

တတ္ထေတတိ ပထဝီကသိဏေယေဝ။ **တတော**တိ ပစ္ဆာ တတိယဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာနန္တရကာလံ။ **တဒေတ**တိ ပထဝီကသိဏမေဝ။ **တတော အာကိဉ္စညာယတန**္တိ တတော ပထဝီကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ပဝတ္တိတအာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ အမနသိကရိတွာ တံ လင်္ဃိတွာ ယထာဝုတ္တအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏဿ အဘာဝေ ပဝတ္တိတံ အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပဇ္ဇတိ။ ပထဝီကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသကသိဏံ ပထဝီကသိဏပက္ခိကမေဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ကသိဏံ အနုက္ကမိတွာ”** တိ။ အထ တ အဋ္ဌသု ကသိဏေသု ကဿစိ ဥက္ကမနံ ဣဓ ကသိဏုက္ကန္တိကံ နာမာတိ အာဟ **“ကသိဏံ အနုက္ကမိတွာ”** တိ။ **ဈာနုက္ကန္တိက**္တိ ဧတ္ထ ဣစ္ဆိတံ အဝဓာရဏေန နိဝတ္တေတဗ္ဗံ, ဥက္ကမနဿ စ သရူပံ ဒဿေတုံ “ဧဝံ ကသိဏ”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ တ ပုန တံ ပကာရံ သဟ နိဿယေန သေသကသိဏေသု အတိဒိသန္တော **“ဧဝံ အာပောကသိဏာဒိ။ပေ။ ကာတဗ္ဗာ”** တိ အာဟ။ တေနာဟ **“ဣမိနာ နယေနာ”**တိအာဒိ။ ယထာ ပဉ္စမဇ္ဈာနမူလကံ ပထဝီကသိဏာဒီသု ဈာနုက္ကန္တိကံ ဒဿိတံ, ဧဝံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိမူလကမ္ပိ တံ ယထာရဟံ ဒဿေတဗ္ဗံ။

တဒေတတိ ပဉ္စမဇ္ဈာနမေဝ။ ကသိဏုက္ကန္တိကေပိ အာပောကသိဏာဒိမူလိကာ ယောဇနာ ဝုတ္တနယေနေဝ ကာတဗ္ဗာ, တထာ ယထာရဟံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိမူလိကာ။

လောဟိတကသိဏတော အာကိဉ္စညာယတန္တိ လောဟိတကသိဏံ အာဝဇ္ဇေန္တော အဘိမုခံ ကတွာ တဿ ဥဂ္ဃာဋနေန ဥပဋ္ဌိတေ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ အမနသိကာရေန အာကာသာနဉ္စာယတနဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတ္ထ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တဝိညာဏဿ အပဂမံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပဇ္ဇတိ။

ဣတရေသန္တိ အဝသိဋ္ဌရူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ။ န ဟိ အရူပဇ္ဈာနေသု အင်္ဂသင်္ကန္တိ အတ္ထိ, နာပိ တာနိ ပထဝီကသိဏေ ပဝတ္တန္တိ။ ယံ ပန အင်္ဂါရမ္မဏသင်္ကန္တိဝစနေ “နီလကသိဏံ ဥဂ္ဃာဋေတွာ အာကာသာနဉ္စာယတန”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တံ ယထာလာဘဝသေန ဝုတ္တံ, ပရိယာယေန တတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နိပ္ပရိယာယတော ပန ယထာ အင်္ဂသင်္ကန္တိ ရူပဇ္ဈာနေသု ဧဝ လဗ္ဘတိ, ဧဝံ အရူပဇ္ဈာနေသု ဧဝ အာရမ္မဏသင်္ကန္တိ။ တဿ တဿေဝ ဟိ ဈာနဿ အာရမ္မဏန္တရေ ပဝတ္တိ **အာရမ္မဏသင်္ကန္တိ**။ တေနာဟ **“သဗ္ဗကသိဏေသု ဧကဿေဝ ဈာနဿ သမာပဇ္ဇနံ အာရမ္မဏသင်္ကန္တိကံ နာမာ”**တိ။

ယထာ ပန “သဗ္ဗကသိဏေသူ”တိ ဣမိနာ အာကာသဝိညာဏကသိဏာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဟောတီတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ ဣဓ အဋ္ဌန္နံယေဝ ကသိဏာနံ အဓိဂတတ္တာ, ဧဝံ သဗ္ဗမ္ပိ အရူပဇ္ဈာနံ “ဧကံ ဈာန”န္တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ အဋ္ဌန္နံ သမာပတ္တီနံ ဝသေန စိတ္တပရိဒမနဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ တသ္မာ အာရုပ္ပဇ္ဈာနာနံ ဝသေန အင်္ဂါရမ္မဏသင်္ကန္တိ ပရိယာယေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ပီတကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ယံ ပဉ္စမာရုပ္ပဝိညာဏံ, တဒာရမ္မဏံ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သန္ဓာယာဟ **“ပီတကသိဏတော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမာပဇ္ဇိတွာ”** တိ။ ဣမိနာ နယေန သေသဒွယေပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဧကန္တရိကဝသေနာ**တိ အညတ္ထော အန္တရ-သဒ္ဒော။ အန္တရမေဝ အန္တရိကံ, ဧကဇ္ဈံ အန္တရိကံ ဧတေသန္တိ ဧကန္တရိကံ, ဈာနသမာပဇ္ဇနံ, တဿ ဝသေန။ ယထာ အင်္ဂါနံ, အာရမ္မဏဿ စ ဧကဇ္ဈံ အညထာ ဝိသေသော ဟောတိ, တထာ သမာပဇ္ဇနဝသေနာတိ။ သော ပန ဝိသေသော ဟေဋ္ဌိမာနံ ဒွိန္နံ အင်္ဂါရမ္မဏာနံ သမတိက္ကမနဝသေန ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ဧကန္တရိကဝသေန အင်္ဂါနဉ္စ အာရမ္မဏာနဉ္စ သင်္ကမန”**န္တိ။ “ဣဒံ ဈာနံ ပဉ္စင်္ဂိက”န္တိအာဒိနာ အင်္ဂေသု, “ဣဒံ ပထဝီကသိဏ”န္တိအာဒိနာ အာရမ္မဏေသု စ ဝဝတ္ထာပိတေသု ဧကဇ္ဈံ တေသံ ဝဝတ္ထာပနေ န ကောစိ ဝိသေသော အတ္ထီတိ အဋ္ဌကထာသု အယံ ဝိဓိ နာဘတော။ ဝေဠု ကတွာ ဈာနုက္ကန္တိကာဒီသု ပဋိလောမက္ကမေန, အနုလောမပဋိလောမက္ကမေန စ ဧကန္တရိကဘာဝေန လဗ္ဘမာနမ္ပိ ဈာနာဒီနံ ဥက္ကမနံ န ဥဒ္ဓဋံ, တေဟိ နယေဟိ ဝိနာပိ စိတ္တပရိဒမနံ ဣဇ္ဈတီတိ ပပဉ္စပရိဟာရတ္ထံ တ တေ အဋ္ဌကထာသု အနာဂတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၃၆၇. **အဘာဝိတဘာဝနော** ဈာနာဘိညာသု အကတာဓိကာရော။ တတ္ထ ဥပနိဿယရဟိတောပီတိ ကေစိ။ အာဒိဘူ
တံ ယောဂကမ္မံ အာဒိကမ္မံ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **အာဒိကမ္မိကော,** ပုဗ္ဗေ အကတပရိစယော ဘာဝနံ အနုယုဉ္ဇန္
တော။ တေနာဟ **"ယောဂါဝစရော"**တိ။ **ကသိဏပရိကမ္မမ္ပိ ဘာရော** တိ ဒေသဝိဝဇ္ဇနာဒိဝိဓိနာ ကသိဏမဏ္ဍလေ ပဋိပ
တ္တိ ယာဝ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တုပ္ပတ္တိ ကသိဏပရိကမ္မံ, တမ္ပိ နာမ ဘာရော, ပဂေဝ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **နိမိ
တ္တုပ္ပာဒန**န္တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တုပ္ပာဒနံ။ **တံ ဝဍ္ဎေတုံ** တိ တံ နိမိတ္တံ, ဘာဝနဉ္စ ဝဍ္ဎေတုံ။ န ဟိ ဘာဝနာယ ဝိနာ
ဝ နိမိတ္တဝဍ္ဎနံ လဗ္ဘတိ။ ကေစိ ဥပစာရသမာဓိံ လဘိတွာ အပ္ပနာသမာဓိံ အဓိဂန္တုံ န သက္ကောန္တိ, တာဒိသာပိ ဗဟူ
ဟောန္တီတိ အာဟ **"အပ္ပနာဓိဂမော ဘာရော"**တိ။ **အပ္ပနာဓိဂမော**တိ တ အဋ္ဌန္နံ သမာပတ္တီနံ အဓိဂမမာဟ။ အ
ညောဝ သမာပတ္တီနံ ဥပနိဿယော , အညော အဘိညာနန္တိ အာဟ **"ပရိဒမိတစိတ္တဿာပိ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ နာမ
ဘာရော"**တိ။ ခိပ္ပံ နိသန္တိ နိသာမနံ ဈာနစက္ခုနာ ပထဝီကသိဏာဒိဈာနာရမ္မဏဿ ဒဿနံ ဧတဿာတိ ခိပ္ပနိသန္
တိ, သီဃတရံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတာ, တဿ ဘာဝော **ခိပ္ပနိသန္တိဘာဝော**။ အမ္ဗတရုနိစိတံ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရာဒီဟိ
ဩတိဏ္ဏဋ္ဌာနံ **ထေရမ္ဗတ္ထလံ**။ ယထာ ပဋိပက္ခဝိဇယာယ ယောဓာဇီဝ နိမ္မလမေဝ အသိတောမရာဒိံ ဂဟေတွာ ဝိစရ
န္တိ, ဧဝံ ဘိက္ခုနာပိ ကိလေသဝိဇယာယ နိမ္မလာဝ ဈာနာဘိညာ ဝဠဉ္ဇိတဗ္ဗာတိ ကမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"တသ္မာ"** တိ
အာဒိ ဝုတ္တံ။

ပတိဋ္ဌာဘာဝေ တိ ဣမိနာ ပရဿ ဥပဒ္ဒဝူပသမနံ အဓိပ္ပေတံ။ တံ ဟိ ခိပ္ပနိသန္တိဘာဝတောပိ ဂရုတရံ အစ္စာယိ
ကကိစ္စသာဓနဝသေန ဝိဓာတဗ္ဗတော ဒုရဘိသမ္ဘဝတရတ္တာ။ တံ ပန **ရက္ခိတတ္ထေရ** နိဒဿနေနေဝ သိဒ္ဓမ္ပိ တ
တော ဂရုတရေန အင်္ဂါရဝဿပရိတ္တာဏေန ဝိဘာဝေတုံ **"ဂိရိဘဏ္ဍဝါဟနပူဇာယ။ပေ။ ထေရော ဝိယာ"** တိ အာဟ။
ဂိရိဘဏ္ဍဝါဟနပူဇာ နာမ စေတိယဂိရိမာဒိံ ကတွာ သကလဒီပေ, သမုဒ္ဒေ စ ယာဝ ယောဇနာ မဟတီ ဒီပပူဇာ။ **ပထဝိံ မာ
ပေတွာ**တိ မာရေန ပဝတ္တိတံ အင်္ဂါရဝဿံ ဖုလိင်္ဂမတ္တေနပိ ယာဝ မနုဿေ န ပါပုဏာတိ, တာဝဒေဝ အာကာသေ ပ
ထဝိံ နိမ္မိနိတွာ။

ဗလဝပုဗ္ဗယောဂါနန္တိ ဂရုတရူပနိဿယာနံ, ဣဒ္ဓိဝိဓာဒီနံ ဟေတုဘူတမဟာဘိနီဟာရာနန္တိ အတ္ထော။ **အဂ္ဂ
သာဝကာဒီန**န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဧကစ္စေ မဟာသာဝကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဘာဝနာနုက္ကမော** ယထာဝုတ္တံ စိတ္တပရိဒ
မနံ။ **ပဋိသမ္ဘိဒာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဌာနာဋ္ဌာနဉာဏာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော, န သေသာဘိညာနမေဝ။ သာဝကာ
နမ္ပိ ဟိ ဌာနာဋ္ဌာနဉာဏာဒီနိ ပဒေသဝသေန ဣဇ္ဈန္တိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ပုဗ္ဗဟေတုသမ္ပန္နဿေဝ ယထာဝုတ္တံ
ဘာဝနာနုက္ကမံ ဝိနာ အဘိညာယော ဣဇ္ဈန္တိ, န ဣတရဿ, တသ္မာ။ **အဂ္ဂိဓမနာဒီဟိ** တိ အဂ္ဂိမှိ တာပနကောဋ္ဋ
နာဒီဟိ။ **ယထာ စာ**တိ **စ**-သဒ္ဒေန လာခါကာရာဒီနံ လာခါကောဋ္ဋနာဒိံ အဝုတ္တမ္ပိ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဆန္ဒ။ပေ။ ဝသေနာ**
တိ "ဆန္ဒဝတော စေ အဘိညာ သိဇ္ဈတိ, မယှမ္ပိ သိဇ္ဈတီ"တိ ကတ္တုကမျတာဆန္ဒံ သီသံ ဓုရံ ဇေဋ္ဌံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ က
တွာ, ဆန္ဒံ တ ဥပ္ပာဒေတွာ တံ ဘာဝနာယ မုခံ ကတွာ ဈာနဿ သမာပဇ္ဇနဝသေန။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။
"အာဝဇ္ဇနာဒိဝသီဘာဝဝသေနာ" တိ ဣဒံ အဋ္ဌသုပိ သမာပတ္တီသု သာတိသယံ ဝသီဘာဝတာပာဒနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တ
ဉ္စ ခော အာဒိကမ္မိကဝသေန, န ကတာဓိကာရဝသေနာတိ အာဟ **"ပုဗ္ဗဟေတု။ပေ။ ဝဋ္ဋတီ"** တိ။ ပုဗ္ဗဟေတုသမ္ပန္နသ္
သ ဟိ ယံ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ အဘိညာ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗာ, တတ္ထေဝ သာတိသယံ စိဏ္ဏဝသိတာပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, န
သဗ္ဗတ္ထေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ "စတုတ္ထဇ္ဈာနမတ္တေ စိဏ္ဏဝသိနာ"တိ ဝစနတော အရူပသမာပတ္တိယော ဝိနာပိ
အဘိညာ ဣဇ္ဈန္တီတိ ဝဒန္တိ။ တမ္ပိ ယဒိ ပုဗ္ဗဟေတုသမ္ပန္နဿ ဝသေန ဝုတ္တံ, ယုတ္တမေဝ။ အထေတရဿ, တေ
သံ မတိမတ္တံ။ **ယထာ**တိ ယေန ပကာရေန ယေန ဝိဓိနာ။ **တတ္ထာ** တိ တေသ္မိံ ဣဒ္ဓိဝိဓနိဒ္ဒေသေ။

၃၆၈. **တတြာ** တိ စ တဒေဝ ပစ္စာမသတိ။ **ဟဋ္ဌိနယာနုသာရေနေတ**တိ ဟဋ္ဌိဂတိယာ အနုသရဏေနေဝ, ဟဋ္ဌသံဝဏ္ဏနာ
နုက္ကမေနေတိ အတ္ထော။ "စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ"တိ ဝတွာ "သော"တိ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **"အ
ဓိဂတစတုတ္ထဇ္ဈာနော ယောဂီ"**တိ။ "ဧဝံ သမာဟိတေ"တိ ဧတ္ထ **ဧဝံ**-သဒ္ဒော ဟေဋ္ဌာဈာနတ္တယာဓိဂမပဋိပာဋိသိဒ္
ဓဿ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓာနဿ နိဒဿနန္တိ အာဟ **"ဧဝန္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမနိဒဿနမေတ"** န္
တိ, စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ, တဿ စ အဓိဂမက္ကမဿ နိဒဿနံ။ ယေန သမာဓာနာနုက္ကမေန စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိ
လဒ္ဓော, တဒုဘယနိဒဿနန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဣမိနာ။ပေ။ ဝုတ္တံ ဟောတီ"** တိ။ ယဒိပိ "ဧဝ"န္တိ ဣဒံ အာဂ
မနသမာဓိနာ သဒ္ဓိံ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓာနံ ဒီပေတိ။ သတိပာရိသုဒ္ဓိသမာဓိ ဧဝ ပန ဣဒ္ဓိယာ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ပဓာ
နန္တိ အာဟ **"စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ"** တိ။ **ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိဘာဝေနာ** တိ ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိ

ဟာရိသုဒ္ဓိသဗ္ဘာဝေန။ သဗ္ဗပစ္စနီကဓမ္မုပက္ကိလေသပရိသုဒ္ဓာယ ဟိ ပစ္စနီကသမနေပိ အဗ္ဘာဝဋ္ဌာယ ဟာရိသုဒ္ဓိ ဥပေက္ခာယ ဝတ္တမာနာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ, တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ သုပရိသုဒ္ဓာ, သုဝိသဒါ စ ဟောန္တိ, သတိသီသေန ပန တတ္ထ ဒေသနာ ကတာတိ အာဟ **"ဥပေက္ခာသတိဟာရိသုဒ္ဓိဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓေ"** တိ။ ပရိသုဒ္ဓိယာ ဧဝ ပစ္စယဝိသေသေန ပဝတ္တိဝိသေသော ပရိယောဒါတတာ သုဓန္တသုဝဏ္ဏဿ နိဃံသနေန ပဘဿရတာ ဝိယာတိ အာဟ **"ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝ ပရိယောဒါတေ, ပဘဿရေတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ"**တိ။

သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ ဃာတေနာတိ သုခသောမနဿာနံ, ဒုက္ခဒောမနဿာနဉ္စ ယထာက္ကမံ ရာဂဒောသပစ္စယာနံ ဝိက္ခမ္ဘနေန။ "သုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော, သောမနဿံ ရာဂဿ, ဒုက္ခံ ဒောမနဿဿာ"တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ရာဂဒယော စေတသော မလာသုစိဘာဝေန "အင်္ဂဏာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ ဥပဂန္တွာ ကိလေသနဋ္ဌေန ဥပက္ကိလေသာတိ အာဟ **"အနင်္ဂဏတ္တာယေဝ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ"** တိ။ တေနာဟ **"အင်္ဂဏေန ဟိ တံ စိတ္တံ ဥပက္ကိလိဿတီ"**တိ, ဝိဗာဓိယတိ ဥပတာပီယတီတိ အတ္ထော။ **သုဘာဝိတတ္တာ** တိ ပဂုဏဘာဝတဟာဒနေန သုဋ္ဌု ဘာဝိတတ္တာ။ တေနာဟ **"ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေ"** တိ, အာဝဇ္ဇနာဒိနာ ပဉ္စဓာ, စုဒ္ဒသဝိဓေန တ ပရိဒမနေန ဝသဝတ္တိတံ ဥပဂတေတိ အတ္ထော။ **ဝသေ ဝတ္တမာနံ ဟိ စိတ္တံ** ပဂုဏဘာဝတပတ္တိယာ သုပရိမဒ္ဒိတံ ဝိယ စမ္မံ, သုပရိကမ္မကတာ ဝိယ စ လာခါ **မုဒုန္တိ ဝုစ္စတိ။ ကမ္မက္ခမေ** တိ ဝိကုဗ္ဗနာဒိက္ကဒ္ဒိကမ္မက္ခမေ။ **တဉ္စ ဥဘယ** န္တိ မုဒုတာကမ္မနိယဒ္ဒွယံ။

နာဟန္တိအာဒီသု န-ကာရော ပဋိသေဓတ္ထော။ **အဟန္တိ** သတ္ထာ အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **ဘိက္ခဝေ** တိ ဘိက္ခူ အာလပတိ။ **အညန္တိ** ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနစိတ္တတော အညံ။ **ဧကဓမ္မမ္ပိ** တိ ဧကမ္ပိ သဘာဝဓမ္မံ န သမနုပဿာမီတိ သမ္ဗန္ဓော။ အယံ ဟေတ္ထ အတ္ထော – အဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗညုတညာဏေန ဩလောကေန္တောပိ အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ န သမနုပဿာမိ။ **ယံ** ဝသီဘာဝတဟာဒနေန **ဘာဝိတံ,** တထာ ပုနပ္ပုနံ ကရဏေန **ဗဟုလီကတံ,** ဧဝံ သဝိသေသမုဒုဘာဝပ္ပတ္တိယာ **မုဒုံ,** ကမ္မက္ခမတာယ **ကမ္မနိယဉ္စ** ဟောတိ။ **ယထယိဒံ စိတ္တ** န္တိ အတ္တနော, တေသဉ္စ ပစ္စက္ခတာယ ဧဝမာဟာတိ။ ယထာ ယထာဝုတ္တာ ပရိသုဒ္ဓတာဒယော န ဝိဂစ္ဆန္တိ, ဧဝံ သုဘာဝိတံ စိတ္တံ။

တတ္ထ အဝဋ္ဌိတံ ဣဓ "ဌိတံ, အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တ"န္တိ စ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဧတေသု ပရိသုဒ္ဓတာဒီသု ဌိတတ္တာ ဌိတေ, ဌိတတ္တာယေဝ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ"**တိ။ ယထာ မုဒုကမ္မညတာ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာ လက္ခီယန္တိ, ဧဝံ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တိပိ မုဒုကမ္မညတာဟိ လက္ခီယတီတိ, မုဒုကမ္မညဘာဝေန တ အတ္တနော ဝသေ ဌိတတ္တာ "ဌိတေ"တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ကာရဏေန ဖလံ နိဒ္ဒိသီယတိ, ဧဝံ ဖလေနာပိ ကာရဏံ နိဒ္ဒိသီယတီတိ နိစ္စလဘာဝေန အဝဋ္ဌာနံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တိ။ သာ စ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ထိရဘာဝေန, ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပနိယတာယ စ သမ္ဘဝန္တိ သဒ္ဓါဒိဗလာနံ အာနုဘာဝေန ဟောတီတိ "သဒ္ဓါဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ"တိ သင်္ဂဟေတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတံ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတ** န္တိ ဧဝံ သုဘာဝိတံ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တံ ဧတံ စိတ္တံ ဧကံသေန အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယာနံ ဓမ္မာနံ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ သံဝတ္တတီတိ ဧဝံ ပဝတ္တာယ သဒ္ဓာယ ပရိဂ္ဂဟိတံ ယထာဝုတ္တသဒ္ဓါဗလေန ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **အဿဒ္ဓိယေနာ** တိ တပ္ပဋိပက္ခေန အဿဒ္ဓိယေန ဟေတုနာ န ဣဉ္ဇတိ န စလတိ န ကမ္ပတိ, အညဒတ္ထု ဥပရိ ဝိသေသာဝဟဘာဝေနေဝ တိဋ္ဌတိ။ **ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတ** န္တိအာဒီသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန ဝိသေသော – **ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတ** န္တိ ဝသီဘာဝတဟာဒနပရိဒမနသာဓနေန ဝီရိယေန ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **သတိပရိဂ္ဂဟိတ** န္တိ ယထာဝုတ္တေ ဘာဝနာဗဟုလီကာရေ အသမ္မောသသာဓိကာယ, ကုသလာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသမာနာယ သတိယာ ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **သမာဓိပရိဂ္ဂဟိတ** န္တိ တတ္ထေဝ အဝိက္ခေပသာဓနေန သမာဓာနေန ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **ပညာပရိဂ္ဂဟိတ** န္တိ တဿာ ဧဝ ဘာဝနာယ ဥပကာရာနုပကာရဓမ္မာနံ ပဇာနနလက္ခဏာယ ပညာယ ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **ဩဘာသဂတ**န္တိ ဉာဏောဘာသသဟဂတံ။ ဩဘာသဘူတေန ဟိ ယထာဝုတ္တသမာဓာနသံဝဒ္ဓိတေန ဉာဏေန သံကိလေသပက္ခံ ယာထာဝတော ပဿန္တော တတော ဥတ္တရန္တော ဩတ္တပ္ပန္တော တံ အဓိဘဝတိ, န တေန အဘိဘူယတိ။ တေနာဟ **"ကိလေသန္ဓကာရေန န ဣဉ္ဇတီ"** တိ။ ဧတေန ဉာဏပရိဂ္ဂဟိတံ ဟိရောတ္တပ္ပဗလံ ဒဿေတိ။

အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတ န္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတတာ, ပရိသုဒ္ဓတာ, ပရိယောဒါတတာ, အနင်္ဂဏတာ, ဝိဂတူပက္ကိလေသတာ, မုဒုဘာဝေ, ကမ္မနိယတာ, အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တိယာ ဌိတတာ, သမာဟိတဿ တ စိတ္တဿ ဣမာနိ အင်္ဂါနီတိ "သမာဟိတေ"တိ ဣမံ အင်္ဂဘာဝေန အဂ္ဂဟေတွာ ဌိတိအာနေဉ္ဇပ္ပတ္တိယော ဝိသုံ ဂဟေတွာ

ဣကမေဟိ အင်္ဂေဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ။ **အဘိနီဟာရက္ခမ** န္တိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိအတ္ထံ အဘိနီဟာရက္ခမံ တဒဘိမုခံ ကရဏယောဂ္ဂံ။ တေနာဟ **"အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယာနံ ဓမ္မာနံ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယာ"** တိ။

ကာမံ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဧဝ ပဌမဇ္ဈာနသမဓိဂမော, ဝိတက္ကာဒိကေ ဝူပသမေ ဧဝ စ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိသမဓိဂမော, တထာပိ န တထာ တေဟိ ဒူရီဘူတာ အပေတာ တ ယထာ စတုတ္ထဇ္ဈာနတော, စေတသော မလီနဘာဝသင်္ခာတ ဥပ္ပိလာဘောဂကရေဟိ နီဝရဏာဒီဟိ သုဋ္ဌု ဝိမုတ္တိယာ တဿ ပရိသုဒ္ဓိ, ပရိယောဒာတတာ စ ယုတ္တာတိ အာဟ **"နီဝရဏ။ပေ။ ပရိယောဒာတေ"**တိ။ **ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာန**န္တိ ဈာနပဋိလာဘဟေတုကာနံ ဈာနပဋိလာဘံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကာနံ။ **ဟပကာန**န္တိ လာမကာနံ။ **ဣစ္ဆာဝစရာန** န္တိ ဣစ္ဆာယ အဝစရာနံ ဣစ္ဆာဝသေန ဩတိဏ္ဏာနံ "အဟော ဝတ မမေဝ သတ္ထာ ပဋိပုစ္ဆိတွာ ပဋိပုစ္ဆိတွာ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မံ ဒေသေယျာ"တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာနံ မာနမာယာ သာဌေယျာဒီနံ။ **အဘိဇ္ဈာဒီန** န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေနာပိ တေသံယေဝ သင်္ဂဟော။ အဘိဇ္ဈာ စေတ္ထ ပဌမဇ္ဈာနေန အဝိက္ခမ္ဘနေယျာ, မာနာဒယော စ တဒေကဋ္ဌာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ "ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာန"န္တိ အနုဝတ္တမာနတ္တာ။ ဝိက္ခမ္ဘနေယျာ ပန နီဝရဏဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ, ကထံ ပန ပဌမဇ္ဈာနေန အဝိက္ခမ္ဘနေယျာ ဣဓ ဝိဂစ္ဆန္တီတိ? "သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ သဗ္ဗာကုသလာနံ ပဋိပက္ခာ"တိ သလ္လေခပဋိပတ္တိဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ ဈာနဿ အပရာမဋ္ဌဘာဝဒဿနတော။ ယေ ပနေတ္ထ "ဣစ္ဆာဝစရာနံ အဘိဇ္ဈာဒီန"န္တိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ကောပအပစ္စယကအာမရာဂဗျာပာဒယော ဂဟိတာတိ အဓိပ္ပာယေန "ဈာနပဋိလာဘပစ္စယာန"န္တိ ဟဒံ ပဋိက္ခိပိတွာ "ဈာနပဋိလာဘပစ္စနီကာန"န္တိ ဟဗ္ဗောတိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ တထာ ဟဌဿေဝ အဘာဝတော။ ဈာနပဋိလာဘပစ္စနီကာ စ နီဝရဏာ စေဝ တဒေကဋ္ဌာ စ တေသံ ဒူရီဘာဝံ ဝတွာ ပုန အဘာဝဝိဂမစောဒနာယ အယုဇ္ဇမာနတ္တာ။ နနု စ **အနင်္ဂဏသုတ္တ-**(မ. နိ. ၁.၅၇ အာဒယော) **ဝတ္ထသုတ္တေသု** (မ. နိ. ၁.၇၀ အာဒယော) အယမတ္ထော န လဗ္ဘတိ, ဩဠာရိကာနံယေဝ ဟပဓမ္မာနံ တတ္ထ အဓိပ္ပေတတ္တာ? သစ္စမေတံ, ဣဓ ပန အဓိဂတစတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဝသေန ဝုတ္တတ္တာ သုခုမာယေဝ တေ ဂဟိတာ, အင်္ဂဏူပက္ကိလေသတာသာမညေန ပနေတ္ထ သုတ္တာနံ အပဒိသနံ။ တထာ ဟိ **"သုတ္တာနုသာရေန"**တိ ဝုတ္တံ, န ပန သုတ္တဝသေနာတိ။ အဝဿံ စေ တမေဝံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ အဓိဂတဇ္ဈာနာနမ္ပိ ကေသဉ္စိ ဣစ္ဆာဝစရာနံ ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော။

ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝူပဂမေနာ တိ ဣဒ္ဓိယာ ပါဒကဘာဝဿ ပဒဋ္ဌာနဘာဝဿ ဥပဂမနေန။ **ဘာဝနာပါရိပူရိယာ**တိ ဣတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝဝသေန အဘိနီဟာရက္ခမဘာဝနာယ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ။ **ပဏီတဘာဝူပဂမေနာ**တိ တတော ဧဝ ပဓာနဘာဝံ နီတတာယ ဥတ္တမဋ္ဌေန, အတိတ္တိကရဋ္ဌေန စ ပဏီတဘာဝဿ ဥပဂမနေန။ ဥဘယဉ္စေတံ ဌိတိယာ ကာရဏဝစနံ ပရိပုဏ္ဏာယ ဘာဝနာယ ပဏီတဘာဝပ္ပတ္တိယာ **"ဌိတေ"**တိ။ **"အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ"** တိ ဣဒံ ဌိတိယာ ဝိသေသနံ။ တေနာဟ **"ယထာ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ ဟောတိ, ဧဝံ ဌိတေ"** တိ။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ "ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ"တိ ဥဘယမေကံ အင်္ဂံ, "သမာဟိတေ"တိ ပန ဣဒမ္ပိ ဧကမင်္ဂံ။ တေနေဝဿ ပဌမဝိကပ္ပတော ဝိသေသံ သန္ဒာယာဟ **"ဧဝမ္ပိ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတ"** န္တိ။

ဒသက္ကဒ္ဓိကထာဝဏ္ဏနာ

၃၆၉. **နိပ္ဖတ္တိအတ္ထေနာ** တိ သိဇ္ဈနဋ္ဌေန။ **ပဋိလာဘဋ္ဌေနာ** တိ ပာပုဏနဋ္ဌေန။ **တ**န္တိ ကာမိတံ ဝတ္ထုံ။ **သမိဇ္ဈတီ**တိ နိပ္ဖဇ္ဇတိ။ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ ဈာနမဂ္ဂါ ဣဓ **နေက္ခမ္မံ။ ဣဇ္ဈတီ** တိ ပာပုဏီယတိ။ **ပဋိဟရတီတိ ပာဋိဟာရိယ**န္တိ ယသ္မာ ပဋိပက္ခံ ဟရတိ အပနေတိ, တသ္မာ ပာဋိဟာရိယံ။ အတ္တနော ပဋိပက္ခံ ဟရတီတိ ပဋိဟာရိယံ, နေက္ခမ္မာဒိ, ပဋိဟာရိယမေဝ ပာဋိဟာရိယံ, ယထာ "ဝေကတံ, ဝေသမ"န္တိ စ။

ဣဇ္ဈနဋ္ဌေနာ တိ နိပ္ဖဇ္ဇနဋ္ဌေန။ **ဥပာယသမ္ပဒာယာ** တိ သမ္မဒုပါယဿ, ဉာယာရမ္ဘဿာတိ အတ္ထော။ **ဣဇ္ဈတီ** တိ ပသဝတိ။ **သီလဝါ**တိ အာစာရသီလေန သီလဝါ။ **ကလျာဏဓမ္မော** တိ ဒသကုသလကမ္မပထဝသေန သုန္ဒရဓမ္မော။ သီလသမ္ပတ္တိယာ ဝါ **သီလဝါ**။ အနာဒိသေသပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေန **ကလျာဏဓမ္မော။ ပဏိဒဟိဿတီ** တိ ပတ္ထေဿတိ။

ကုဇ္ဇန္တီ တိ ဝမ္ပတ္တိ, ဥက္ကံသံ ဟာပုဏန္တီတိ အတ္ထော။ သာတိသယနိပ္ဖန္နပဋ္ဋိလာဘာသိဇ္ဈနဗုဒ္ဓိအတ္ထော ဟိ ကုဒ္ဒိ ဝုတ္တာ။ **သာ ဒသဝိဓာ**တိ သဗ္ဗာ ကုဒ္ဒိယော အာနေတ္တွာ အတ္ထုဒ္ဒာရဝသေန ကုဓာဓိပ္ပေတံ ကုဒ္ဓိံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ဗဟုဘာဝါဒိကဿ အဓိဋ္ဌာနံ အဓိဋ္ဌဟနံ ဇေတိဿာ အတ္ထီတိ **အဓိဋ္ဌာနာ** ။ ဝိဝိဓံ ရူပနိမ္မာနသင်္ခာတံ ကုဗ္ဗနံ ဇေတိဿာ အတ္ထီတိ **ဝိကုဗ္ဗနာ။ မနောမယာ** တိ ဈာနမနေန နိဗ္ဗတ္တိဘာဝတော မနောမယာ။ ဉာဏဿ ဝိပ္ဖာရော ဝေကယိတတ္တံ ဇေတိဿာ အတ္ထီတိ **ဉာဏဝိပ္ဖာရာ** ။ အရိယာနံ အယန္တိ **အရိယာ**။ ယတော ကုတောစိ ကမ္မဝိပာကတော ဇာတာ ကုဒ္ဒိ **ကမ္မဝိပာကဇာ**။ သာတိသယပုညနိဗ္ဗတ္တာ ကုဒ္ဒိ **ပုညဝတော ကုဒ္ဒိ** ။ ကမ္မဝိပာကဇာ ကုဒ္ဒိ ဇာတိတော ပဋ္ဌာယ ဟောတိ, ကုတရာ ယအာ တအာ ပုညဿ ဝိပစ္စနကာလေတိ ဇဝံ တ ကုမာသံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အာထဗ္ဗန ဝိဇ္ဇာဘိနိဗ္ဗတ္တာ **ဝိဇ္ဇာမယာ။ သမ္မာပယောဂေ** ဥပာယပယောဂေ ဉာယာရမ္ဘော။

၃၇၀. **ပကတိယာ ဧကော**တိ သဘာဝေန ဧကော။ **ဗဟုကန္တိ** ဗဟုံ။ တေန အဂ္ဂဟိတပရိစ္ဆေဒံ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗဿ အနေကဘာဝံ ဒဿေတွာ ပုန ပရိစ္ဆေဒတော ဒဿေတုံ **“သတံ တ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာဝဇ္ဇတီ** တိ ပရိကမ္မသင်္ခာတေန အာဘောဂေန အာဘုဇတိ ဘာဝိရူပေ တေန ပရိကမ္မမနသိကာရေန မနသိ ကရောတိ။ **ဉာဏေန အဓိဋ္ဌာတီ** တိ တထာ ပရိကမ္မံ ကတ္ွာ အဘိညာဉာဏေန ယထာဓိပ္ပေတေ ဗဟုကေ အဓိဋ္ဌာတိ, အဓိဋ္ဌာနစိတ္တေန သဟေဝ ဗဟုဘာဝပတ္တိတော ဗဟုဘာဝပဟာဒကံ ကုဒ္ဒိဝိဓဉာဏံ ပဝတ္တေန္တော စ တထာ အဓိဋ္ဌာတီတိ ဝုစ္စတိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧဝန္တိ** ပကာရတ္ထော ဇဝံ-သဒ္ဒော, တေန သဗ္ဗမ္ပိ အဓိဋ္ဌာနပ္ပကာရံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အဓိဋ္ဌာနဝသေနာ** တိ “ဉာဏေန အဓိဋ္ဌာတီ”တိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၀) ဇဝံ ဝုတ္တအဓိဋ္ဌာနဝသေန နိပ္ဖန္နတ္တာ။

၃၇၁. **ပကတိဝဏ္ဏန္တိ** ပကတိသဏ္ဌာနံ အတ္တနော ပာကတိကရူပံ။ **ပကတိဝဏ္ဏဝိဇဟနဝိကာရဝသေနာ**တိ အတ္တနော ပကတိဝဏ္ဏဝိဇဟနပုဗ္ဗကဿ ကုမာရကဝဏ္ဏာဒိဝဏ္ဏဝိကာရဿ ဝသေန။

၃၇၂. **ကုမမ္ဟာ ကာယာ**တိ ပစ္စက္ခဘာဝေန “ကုမမ္ဟာ”တိ ဝုတ္တာ ဘိက္ခုဿ ကရဇကာယာ။ **အညံ ကာယန္တိ** အညံ ကုဒ္ဒိမယံ ကာယံ။ တတော ဇဝ ကုဒ္ဒိမယရူပဝန္တတာယ **ရူပိံ**။ အဘိညာမနေန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ **မနောမယံ။ နိပ္ဖတ္တိဝသေနာ**တိ နိပ္ဖန္နဝသေန။ အဘိညာဉာဏဿ ဟိ ယထာ မနောမယော ကာယော နိပ္ဖဇ္ဇတိ, တထာ ပဝတ္တိ **မနောမယိဒ္ဓိ**။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။ ယဒိ ဇဝံ ကထမယမေဝ မနောမယိဒ္ဓီတိ? ရုဠှီဝသော ဝေဒိတဗ္ဗာ ယထာ “မနောမယော အတ္တဘာဝေ”တိ, ယထာ တ “ကေသမဉ္ဇာ ဝိသာဏာဒိမတိ ပိဏ္ဍော”။ အထ တ အဗ္ဘန္တရတော နိက္ခန္တေ, ကုဒ္ဒိမတာ စ ကေန္တသဒိသေ ကုမသ္မိံ နိမ္မာနေ သုပာကဋ္ဌော မနသာ နိဗ္ဗတ္တိတဘာဝေတိ ယထာ သာတိသယော မနောမယတေဟာရော, န တထာ အညာသု အဓိဋ္ဌာနဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိသု သမညတ္တရဝန္တာသူတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၇၃. **ဉာဏုပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ တ** တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏုပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ တ ဝိပဿနာက္ခဏေ, တတောပိ တ ပုဗ္ဗေ အန္တိမဘဝိကဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ။ **ပစ္ဆာ တ** ယာဝ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနာ။ **တင်္ခဏေ တ** မဂ္ဂုပ္ပတ္တိသမယေ။ **ဉာဏာနုဘာဝနိဗ္ဗတ္တော ဝိသေသော** တိ သူရိယဿ ဥဋ္ဌိတဌာနေ, သမန္တတော စ အာလောကကရဏသမတ္ထတာ ဝိယ တဿေဝ ဉာဏဿ အာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော သဗ္ဗသော ပဟာတဗ္ဗပဟာနဘာဝေတဗ္ဗဘာဝနာဟရိပူရိသင်္ခာတော ဝိသေသော။ ဝတ္ထုန္နိ ပန အနန္တရာယတာဝသေန အာဂတာနိ။ **အနိစ္စာနုပဿနာယာ** တိ သင်္ခာရေ အနိစ္စတော အနုပဿန္တိယာ ဗလဝဝိပဿနာယ။ အာရဒ္ဓဝိပဿနဿ ဟိ ယထာဝုတ္တဝိပဿနာယ ပဝတ္တိက္ခဏေ တတော ပုဗ္ဗေ, ပစ္ဆာ စ ပကိဏ္ဏကသမ္မသနတာရေ နိစ္စသညာယ ပဟာနဋ္ဌော ကုဇ္ဈတိ။ ဧသေဝ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ ကာမံ တွေကာယ သဋ္ဌေပကထာယပိ အဓိပ္ပေတတ္ထော ပကာသိတော ဝ , ဝိတ္ထာရကထာယ ပန ဝိဘူတတရော ဟောတီတိ အာဟ **“ဝိတ္ထာရေန ကထေတဗ္ဗ”** န္တိ။

ဂဗ္ဘဂတဿေဝ တိ အနာဒရေ သာမိဝစနံ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ “ပစ္ဆိမဘဝိကဿာ”တိအာဒိနာ **ဗာကုလတ္ထေရဝတ္ထုမှိ** ဝုတ္တနယေန။

အရုဘာရံ ကတ္ွာတိ အရုဘာရံ သကဋ္ဌေ ကတ္ွာ, အာရောပေတ္ွာတိ အတ္ထော။ **ဩဿဇ္ဇိတ္ွာ** တိ ဆဋ္ဋေတ္ွာ။ **သကဋ္ဌမူလေ**တိ သကဋ္ဌသမီပေ။ **တဋ္ဌယက္ခာနုစရိတေ** တိ ကုရုရေဟိ ယက္ခေဟိ အနုဝိစရိတဗ္ဗေ။ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတဥပ္ပဟိ ရာဇဂဟနဂရံ။

၃၇၄. **သမာဓိတော**တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသမာဓိတော။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ဥပစာရဇ္ဈာနက္ခဏေ။ **ပဏ္ဍာ** တိ သမာပတ္တိယာ စိဏ္ဏပရိယန္တေ။ **တင္ခဏေ** တိ သမာပန္နက္ခဏေ။ **သမထာနုဘာဝနိဗ္ဗတ္တော ဝိသေသော** တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဈာနေ သမာဓိတေဖေန နိဗ္ဗတ္တော နီဝရဏဝိက္ခမ္ဘနဝိတက္ကာဒိသမတိက္ကမသညာဝေဒယိတနိရောဓပရိသ္သယသဟနာဒိကော ဝိသေသော။

ကဟေတကန္ဒရာယ န္တိ ဇေံနာမကေ အရညဝိဟာရေ။ **ဇုဏ္ဏဟာယ ရတ္တိယာ** တိ စန္ဒာလောကဝတိယာ ရတ္တိယာ။ **နတေရောပိတေဟိ ကေသေဟီ**တိ ကတ္တမ္ဘူတလက္ခဏေ ကရဏဝစနံ။ **ယသ္သာ** တိ ပဟာရသ္သ။ **တသ္သာ** တိ ယက္ခသ္သ။ ခိပ္ပနိသန္တိဘာဝသ္သ ဥက္ကံသဂတတ္တာ ထေရော တသ္မိံ ပဟာရန္တေ ဇေ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇီတိ အာဟ **"ပဟာရဏသမယေ သမာပတ္တိံ အပ္ပေသီ"** တိ။ ဟဋ္ဌိယံ ပန "နိသိန္နော ဟောတိ အညတရံ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇိတွာ"တိ (ဥအ. ၃၄) ဝုတ္တံ။ ကမ္မေ ပန ထေရာ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနသမကာလံ တေန ပဟာရော ဒိန္နောတိ ဝဒန္တိ။

သဉ္ဇီဝတ္ထေရ န္တိ ကကုသန္ဓသ္သ ဘဂဝတော ဒုတိယံ အဂ္ဂသာဝကံ မဟာထေရံ သန္ဓာယာဟ။ သော ဟိ အာယသ္မာ အရညာဒီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိသိန္နော အပ္ပကသိရေနေဝ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ကေဒိဝသံ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"နိရောဓသမာပန္န"** န္တိအာဒိ။ စီဝရေ အံသုမတ္တမ္ပိ န ဈာယိတ္ထ, သရီရေ ကာ ကထာ။ တေနေဝ ဟိ ထေရော "သဉ္ဇီဝေ" တွေဝ ပညာယိတ္ထ။ **အယမသ္သာ** တိ အသ္သ အာယသ္မတော သဉ္ဇီဝတ္ထေရသ္သ ယော နိရောဓသမာပတ္တိယံ အဂ္ဂိပရိသ္သယာဘာဝေ, အယံ သမာဓိဝိပ္ဖာရာ ဣဒ္ဓီတိ ယောဇနာ။ ကထံ ပန နိရောဓသမာပတ္တိယံ သမာဓိဝိပ္ဖာရသမ္ဘဝေတိ အာဟ **"အနုပုဗ္ဗ။ပေ။ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ"** တိ။

ပဌမံ ဌပိတဘဏ္ဍကသ္သာ တိ သဗ္ဗပဌမံ ဌပိတဘဏ္ဍကသ္သ။ တဥ္ဟိ ဂဟဏကာလေ သဗ္ဗပစ္ဆိမံ ဂယှတိ။ **ကာလပရိစ္ဆေဒဝသေနာ**တိ "ဓတ္တကေ ကာလေ ဂတေ ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ"တိ သမာပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ ကတကာလပရိစ္ဆေဒဝသေန။ **ဘိတာ ဝိရဝိံသူ**တိ ရတ္တန္ဓကာရေ ရူပဒဿနေန "ပိသာစော ဥဋ္ဌဟတီ"တိ မညမာနာ။ ဓတ္တကေဟိ နာမ ဘဏ္ဍကေဟိ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌော နိဗ္ဗိကာရော "အဟော မဟာနုဘာဝေ, အဟော ဝိဝေကတသီ"တိ စ **ထေရဂတေန ပသာဒေန**။

တတ္တတေလကဋ္ဌာဟ န္တိ အာဓာရသီသေန အာဓေယ္ယမာဟ, ကဋ္ဌာဟေ တတ္တတေလံ ကဋ္ဌာဟေန အာသိဉ္စိတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝိဝဋ္ဋမာန** န္တိ ကတ္ထစိပိ အလဂ္ဂနဝသေန ဘဿန္တံ။

သပရိတရာတိ ပဉ္စဟိ ဣတ္ထိသတေဟိ သပရိတရာ။ **ရာဇာနံ မေတ္တာယ ဖရီ**တိ ဩဒိသ္သကမေတ္တာသမာပတ္တိယာ ရာဇာနံ ဖုသိ။ **ခိပိတုန္တိ** ဝိဇ္ဈိတုံ။ **ဩရောပေတု**န္တိ သရသန္ဓာဟံ ပဋိသံဟရိတုံ။

၃၇၅. **ပဋိက္ကူလာဒီသူ** တိ အနိဋ္ဌာဒီသု။ အနိဋ္ဌံ ဟိ ပဋိက္ကူလံ, အမနုညမ္ပိ "ပဋိက္ကူလ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အပဋိက္ကူလာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **တတ္ထာ** တိ ပဋိက္ကူလာရမ္မဏေ။ **ဥပေက္ခကော** တိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယ ဥပေက္ခကော။ **တတ္ထာ** တိ ပဋိက္ကူလာပဋိက္ကူလဘေဒေ ဝတ္ထုသ္မိံ။ **သတော**တိ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ သတိမာ။ **သမ္ပဇာနော**တိ ပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ သမ္ပဇာနကာရီ။ **အယ**န္တိ အယံ ပဋိက္ကူလာဒိဝတ္ထုသု အပဋိက္ကူလသညီဝိဟာရာဒိကာ ခီဏာသဝတနံ အဂ္ဂမဂ္ဂာဓိဂမသိဒ္ဓာ စိတ္တိဿရိယတာ။ တေနာဟ **"စေတောဝသိပ္ပတ္တာနံ။ပေ။ ဝုစ္စတီ"** တိ။

အနိဋ္ဌေ ဝတ္ထုသ္မိံ သတ္တသညိတေ **မေတ္တာဖရဏံ တ** ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခဏာယ **ဓာတုမနသိကာရံ တ** ဂူထာဒိကေ ဓာတုမနသိကာရံ ကရောန္တောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အပဋိက္ကူလသညီ ဝိဟရတီ** တိ ဟိတေသိတာယ, ဓမ္မသဘာဝစိန္တနာယ စ န ပဋိက္ကူလသညီ ဟုတွာ ကုရိယာပထဝိဟာရေန ဝိဟရတိ။ **ဣဋ္ဌေ ဝတ္ထုသ္မိံ** ဉာတိမိတ္တာဒိကေ။ ကေသာဒိအသုစိကောဋ္ဌာသမတ္တမေတတိ **အသုဘဖရဏံ တ** အသုဘမနသိကာရံ တ။ တတ္ထ ရူပမဗ္ဗဇာတံ **အနိစ္စ**န္တိ အာဒိအတ္ထော ဣတိ-သဒ္ဒော, တသ္မာ အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တဝိပရိဏာမဓမ္မောတိ မနသိကာရံ တ ကရောန္တောတိ ယောဇနာ။ **ပဋိက္ကူလာပဋိက္ကူလေသူ** တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာနိ ဝတ္ထူနိ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ ဝဒတိ။ သေ နယော ဣတရတ္ထ။ ယံ တ သ တ္တာနံ ပဌမံ ပဋိက္ကူလတော ဥပဋ္ဌိတမေဝ ပစ္ဆာ အပဋိက္ကူလတော ဥပတိဋ္ဌတိ, ယဥ္စ အပဋိက္ကူလတော ဥပဋ္ဌိတမေဝ ပစ္ဆာ ပဋိက္ကူလတော ဥပတိဋ္ဌတိ, တဒုဘယေပိ ခီဏာသဝေ သစေ အာကင်္ခတိ, ဝုတ္တနယေန အပဋိက္ကူလသညီ တ ဝိဟရေယ္ယ, ပဋိက္ကူလသညီ တတိ အယမရိယိဒ္ဓိ ဝုတ္တာ။

စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာတိ ကာရဏဝသေန ''စက္ခူ''တိ လဒ္ဓဝေါဟာရေန ရူပဒဿနသမတ္ထေန စက္ခုဝိညာဏေန, စက္ခုနာ ဝါ ကာရဏဘူတေန, ဒွါရဘူတေန ဝါ ရူပံ ပဿိတွာ။ **နေဝ သုမနော ဟောတီ**တိ ဂေဟဿိတသောမနဿ သ္သာယံ ပဋိက္ခေပေါ, န နေက္ခမ္မပက္ခိကာယ ကိရိယာသောမနဿဝေဒနာယ။ **ဆဠင်္ဂုပေက္ခ** န္တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဆဠာ ရမ္မဏာပါထေ ပရိသုဒ္ဓပကတိဘာဝဝိဇဟနလက္ခဏံ ဆသု ဒွါရေသု ပဝတ္တိယာ ''ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ''တိ လဒ္ဓနာမံ တ တြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခံ။ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဟဋ္ဌိယာ သမတ္ထေတုံ **''ပဋိသမ္ဘိဒာယ''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၃၇၆. **ပက္ခီအာဒီန** န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဒေဝတာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **ဝေဟာသဂမနာဒိကာ**တိ ပန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စက္ခုဝိသုဒ္ ဓိအာဒီ သင်္ဂဟဏ္ဟာတိ။ ကုသလကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တိတ္တာ ပတိ အကုသလဝိပါကကာနုဘာဝေန သုခသမုဿယတော ဝိနိပါတိတ တ္တာ **ဝိနိပါတိကာနံ။ ဈာနန္တိ** အဘိညာပါဒကံ ဈာနံ သန္ဓာယာဟ။ ဝိပဿနာပိ ဥက္ကံသဂတာ ဥဗ္ဗေဂပီတိသဟိတာ အာကာသေ လင်္ဃာပနမတ္တာပိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''ဝိပဿနံ ဝါ''** တိ။ **''ပဌမကပ္ပိကာန''**န္တိ ဣဒံ ''ကေစ္စာနံ မနုဿ သာန''န္တိ ဣမဿ ဝိသေသနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝေမာဒီနန္တိ** **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပုနဗ္ဗသုမာတာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၃၇၇. **ဝေဟာသ**န္တိ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ, အစ္စန္တသံယောဂေ ဝါ။ စက္ကဝတ္တီ ဟိ စက္ကရတနံ ပုရက္ခ တွာ အတ္တနော ဘဝနတော အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ အာကာသေနေဝ သိနေရုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ သကလစက္ကဝာဠံ အနုသံယာ ယတီတိ။ **အဿဗန္ဓာ** တိ အဿဟလာ, ယေ အဿာနံ ယဝအာယကာ။ တထာ **ဂေဗန္ဓာ** ။

စက္ကဝတ္တိအာဒီနံ ပုညိဒ္ဓိယာ ဝိတ္ထာရိယမာနာယ အတိပပဉ္စော ဟောတီတိ ပုညဝတော ဣဒ္ဓိ လက္ခဏတော ဒဿေန္တေန ''ပရိပါကံ ဂတေ ပုညသမ္ဘာရေ ဣဇ္ဈနကဝိသေသော''တိ ဝတွာပိ ဇောတိကာဒီနံ ပုညိဒ္ဓိ ဂေဒေသေန ဒ ဿေတုံ **''ဇောတိ ကာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတော** တိ သဗ္ဗသုဝဏ္ဏမယော ပဗ္ဗတော။ တဿ ကိရ ဂဟိ တဂဟိတဋ္ဌာနေ ဩဓိ န ပညာယတိ။ **ကေသီတာမတ္တေ** တိ ဇေတ္ထ **သီတာ** နာမ ကသနဝသေန နင်္ဂလဿ ဂတမဂ္ဂေါ။ **တုမ္ဗံ** နာမ အာဠှကံ။ **စုဒ္ဒသ မဂ္ဂ** တိ စတုဒ္ဒသ ကသနမဂ္ဂါ။

၃၇၈. **ဝိဇ္ဇံ ပရိဇပိတွာ** တိ ဂန္ဓာရိဝိဇ္ဇာဒိကံ အတ္တနော ဝိဇ္ဇံ ကတူပစာရံ ပရိဝတ္တေတွာ မန္တပဌနက္ကမေန ပဌိ တွာ။

၃၇၉. **သမ္မာပယောဂေနာ**တိ ဥပါယပယောဂေန, ယထာ ယထိစ္ဆိတတ္ထသိဒ္ဓိ ဟောတိ, တထာ ပဝတ္တိတဉာယာရမ္ ဘေန။ **တဿ တဿ ကမ္မဿာ** တိ ယထာဓိပ္ပေတဿ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗကမ္မဿ။ **ဇေတ္ထ စာ** တိ ''တတ္ထ တတ္ ထ သမ္မာပယောဂပစ္စယာ ဣဇ္ဈနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓီ''တိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၈) ဣမိဿာ ဒသမာယ ဣဒ္ဓိယာ နိဒ္ဒေသေပိ။ **ပုရိမပဟ ဋ္ဌိသဒိသာတ''**တိ သမာဓိဝိပ္ဖာရဣဒ္ဓိအာဒီနံ နိဒ္ဒေသသဒိသာဝ။ **သကဋဗျူဟာဒိကရဏဝသေနာ** တိ သကဋဗျူဟစက္ ကဗျူဟပဒုမဗျူဟာဒီနံ သံဝိဓာနဝသေန နိဗ္ဗတ္တဝိသေသောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဂဏိတဂန္ဓဗ္ဗာဒိ **သိပ္ပကမ္မံ** ။ သလ္လ ကတ္တကာဒိ **ဝေဇ္ဇကမ္မံ** ။ ဣရုဗ္ဗေဒအာဒီနံ **တိဏ္ဏံ ဝေဒာနံ** ။

''ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၈; မ. နိ. ၁.၁၄၇; သံ. နိ. ၅.၈၃၄; ပဋိ. မ. ၁.၁၀၂; ၃.၁၀) အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိယာ ဧဝ ဂဟိတတ္တာ အာဟ **''အဓိဋ္ဌာနာ ဣဒ္ဓိယေဝ အာဂတာ''** တိ။ **ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ** တိ ဣမသ္ မိံ အဘိညာနိသံသသဋ္ဌာတေ, ဣဒ္ဓိဝိသေဋ္ဌာတေ ဝါ အတ္ထေ။

၃၈၀. ''ကေဝဋ္ဋေန ဉာဏဝတ္ထု''န္တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၅၁) ကောဋ္ဌာသတ္ထော ဝိသေဒ္ဒော, ''ဝိဝိဓမ္ပိ သေနာဗျူဟံ ဒဿေတီ''တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၃.၁၃) ဝိကပ္ပတ္ထော, တဒုဘာယမ္ပေတ္ထ ယုဇ္ဇတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဣဒ္ဓိဝိ ဓာယာတိ ဣဒ္ဓိကောဋ္ဌာသာယ, ဣဒ္ဓိဝိကပ္ပာယ ဝါ''**တိ။ ဣဒ္ဓိ ဟိ အဘိညာသု ဧကော ကောဋ္ဌာသော, ဝက္ခမာနေ ဟိ ဘေဒေဟိ အနေကပ္ပဘေဒာ စ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရဝသေနာ** တိ ဝုတ္တဿ စုဒ္ဒသပ္ပကာရဿ, စိတ္တပရိဒမနဿ သမာဟိတတာဒိပ္ပကာရဿ စ ဝသေန။ ''ဣဒ္ဓိဝိဓာယာ''တိ တဒတ္ထဿ သမ္ပဒာနဝစနန္တိ အာဟ **''ဣဒ္ဓိဝိဓာဓိဂမ တ္ထာယာ''**တိ။ **''ကသိဏာရမ္မဏတော အပနေတွာ''** တိ ဣဒံ အဘိညာပါဒကပရိကမ္မစိတ္တာနံ သမာနသန္တာနတာယ ဝု တ္တံ, န ပရိကမ္မစိတ္တဿ ကသိဏာရမ္မဏတ္တာ။ **ဣဒ္ဓိဝိဓာဘိမုခံ ပေသေတီ** တိ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗဿ ဣဒ္ဓိဝိဓဿ အဘိမုခဘာဝေန ပဝတ္တေတီတိ။ ယံ ဟိ ''သတံ ဟောမီ''တိအာဒိနာ ပရိကမ္မစိတ္တဿ ပဝတ္တနံ, တဒေဝဿ အဘိနီဟ ရဏံ, ဣဒ္ဓိဝိဓာဘိမုခပေသနဉ္စ တထေဝ ဣဒ္ဓိဝိဓဿ ပဝတ္တနတော အဘိနိန္နာမနံ ဣဓ ပရိကမ္မစိတ္တဿ ဣဒ္ဓိဝိ

ခေ အဓိမုတ္တိတိ အာဟ **“အဓိဂန္တဗ္ဗဣဒ္ဓိဟေတုံ ဣဒ္ဓိပဇ္ဇာရုံ ကရောတီ”** တိ။ ဣမ ပစ္စနုဘဝနဖုသနာ သတ္တိ ကိရိယာပတ္တိပရိယာယာ တေတိ ဒဿေန္တော **“ဟပုဏာတီတိ အတ္ထော”** တိ အာဟ။ **အဿာ** တိ ဣဒ္ဓိဝိဓဿ။

ဧကောပီတိ ပိ-သဒ္ဒော ဝက္ခမာနံ ဗဟုဘာဝံ ဥပာဒာယ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ သော ဟိဿ ပဋိယောဂီ “ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတိ, ဗဟုဓာပိ ဟုတွာ ဧကော ဟောတီ”တိ။ သော စ ခေါ ဗဟုဘာဝံ နိမ္မိနိတွာ ဌိတဿ အဓိဋ္ဌာနဝသေန ဧကောဘာဝူပဂမော။ ယထာကာလပရိစ္ဆေဒံ ပန သရသေနေဝ ဧကောဘာဝူပဂမော ဣမ နာဓိပ္ပေတော အနိဋ္ဌိနိမ္မာနဘာဝတော။ တမ္ပိ ပုဗ္ဗေ ကတကာလပရိစ္ဆေဒဝသေန သိဒ္ဓတ္တာ ဣဒ္ဓာနုဘာဝတေဝယေတတိ ကေစိ။ အဋ္ဌာနေ တယံ **ပိ**-သဒ္ဒေါ, ဧကော ဟုတွာ ဗဟုဓာပိ ဟောတိ, ဗဟုဓာ ဟုတွာ ဧကောပိ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ ပိ-သဒ္ဒော ဝက္ခမာနံ ဧကောဘာဝံ ဥပာဒာယ “သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော”တိ ဝတွာ “သော ဟိ”တိအာဒိ သဗ္ဗံ ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဗဟုဘာဝနိမ္မာနေ ပယောဇနံ ဒဿေတုံ **“ဗဟူနံ သန္တိကေ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဗဟူနံ သန္တိကေ** တိ အတ္တနာ နိမ္မိတာနံ ဗဟူနံ သမီပေ, တေဟိ ပရိဝါရိတော ဟုတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တ**-သဒ္ဒော အဝုတ္တဝိကပ္ပတ္ထော, တေန “ခမ္မံ တ ကထေတုကာမော”တိ ဧဝမာဒိ သင်္ဂယှတိ။ **“ဉာဏေန အဓိဋ္ဌဟန္တော** ဧဝံ ဟောတီ”တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

၃၈၁. ဘဝတိ ဧတ္ထ ဣဒ္ဓီတိ **ဘူမိယော, ဈာနာနိ။ ဧတ္ထော** တိ စ ဟေတုမှိ ဘုမ္မဝစနံ။ ဝိဝေကတော ဇာတာ ဘူမိ **ဝိဝေကဇဘူမိ**။ ဝိဝေကဇံ ဟိ ပဌမံ ဈာနံ နီဝရဏဝိဝေကသမ္ဘူတတ္တာ။ ပီတိသုခဘူတာ ဘူမိ **ပီတိသုခဘူမိ**။ ဒုတိယဇ္ဈာနဥ္စ ဟိ ပီတိသုခဘူမိဘူတဥ္စေဝ ပီတိသုခသဟဂတဥ္စ သမာဓိဝသေန။ ဥပရိ ဒွိသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဣဒ္ဓိလာဘာယာ** တိ ဣဒ္ဓိယာ အဓိဂမာယ။ **ဣဒ္ဓိပဋိလာဘာယာ** တိ ဣဒ္ဓိယာ ပုနပ္ပုနံ လာဘာယ, ဗဟုလီကရဏာယာတိ အတ္ထော။ **ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနတာယာ**တိ ဣဒ္ဓိယာ ဝိဝိဓရူပကာရဏာယ, ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိယာတိ အတ္ထော ။ **ဣဒ္ဓိဝိသဝိတာယာ** တိ ဣဒ္ဓိယာ ဝိဝိဓာနိ သံသပသဝနာယ။ **ဣဒ္ဓိဝသိတာယာ** တိ ဣဒ္ဓိယာ ခိပ္ပနိသန္တိအာဒိဘာဝဝဟဝသီဘာဝတ္တာယ။ **ဣဒ္ဓိဝေသာရဇ္ဇာယာ**တိ ဣဒ္ဓိယာ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝေန ဝိဂတသံကိလေသတာယ သုဋ္ဌု ဝိသာရဒဘာဝတာယ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ တာဝ ဣဒ္ဓိယာ ဘူမိ ဟောတု တတ္ထ ပတိဋ္ဌာယ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗတော, ဣတရာနိ ပန ကထန္တိ အာဟ **“ဧတ္ထ စာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ တီဏိ ဈာနာနိ သမ္ဘာရဘူမိယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတိယဇ္ဈာနေ သုခဖရဏေန, ပဌမဒုတိယေသု ပီတိဖရဏေန သုခဖရဏေန စ ဟေတုဘူတေနာတိ ယထာရဟဝသေန ယောဇနာ။ ဖရဏံ စေတ္ထ ဈာနသ္သ သုဘာဝိတဘာဝေန သာတိသယာနံ ပီတိသုခာနံ ဝသေန ဈာနပ္ပစ္စယာဒိနာ သဟဇာတနာမကာယဿ ပရိဗ္ရူဟနံ, ရူပကာယဿ စ တံသမုဋ္ဌာနေဟိ ပဏီတရူပေဟိ ပရိပ္ဖုဋ္ဌတာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ပီတိသုခေန အဘိသန္ဒေတိ ပရိသန္ဒေတိ ပရိပူရေတိ ပရိပ္ဖရတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; မ. နိ. ၁.၄၂၇)။ **သုခသညဉ္စ** ဈာနသုခေန သဟဂတံ သညံ။ **လဟုသညဉ္စ** တံသမ္ပယုတ္တလဟုတာသဟဂတံ သညံ။ **ဩက္ကမိတွာ** တိ အနုပဝိသိတွာ။ တေသု ဟိ ဈာနေသု သာတိသယာယ လဟုတာယ သမ္ပယုတ္တံ သုခံ သန္တာနဝသေန ပဝတ္တေန္တော ယောဂီ တံ သမောက္ကန္တော ဝိယ ဟောတီတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ သညာသီသေန နိဒ္ဒေသော။ ဈာနသမ္ပယုတ္တာ ဟိ လဟုတာ ဝိနာပိ ဣဒ္ဓိယာ အာကာသံ လင်္ဃာပနပ္ပမာဏပ္ပတ္တာ ဝိယ ဟောတိ။ လဟုဘာဝံ ဂဟေဏေနေဝ စေတ္ထ မုဒုကမ္မညဘာဝေပိ ဂဟိတာ ဧဝ။ တေနာဟ **“လဟုမုဒုကမ္မညကာယော ဟုတွာ”**တိ။

ဣမိနာ ပရိယာယေနာတိ တိဏ္ဏံ ဈာနာနံ သမာပဇ္ဇနေန သုခလဟုဘာဝပ္ပတ္တနာမရူပကာယဿ သတိ စိတ္တပရိဒမနေ စတုတ္ထံ ဈာနံ သုခေနေဝ ဣဒ္ဓိပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတီတိ ဣမိနာ ပရိယာယေန။ ပကတိဘူမိယာ ဟိ အဓိဋ္ဌာန ဘူတာ သမ္ဘာရဘူမိယော ဟာကာရဿ နေမိပ္ပဒေသော ဝိယာတိ။

၃၈၂. ဣဒ္ဓိပာဒနိဒ္ဒေသေ **စတ္တာရော** တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ **ဣဒ္ဓိပာဒ** တိ ဧတ္ထ ဣဇ္ဈတီတိ ဣဒ္ဓိ, သမိဇ္ဈတိ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဣဇ္ဈန္တိ တ တောယ သတ္တာ ဣဒ္ဓါ ဝုဒ္ဓါ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တီတိ ဣဒ္ဓိ။ ပဌမေန ဧတ္ထေန ဣဒ္ဓိ ဧဝ ပါဒေါတိ ဣဒ္ဓိပါဒေါ, ဣဒ္ဓိကောဋ္ဌာသောတိ အတ္ထော။ ဒုတိယေန ဧတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ပါဒေါတိ ဣဒ္ဓိပါဒေါ။ **ပါဒေါ**တိ ပတိဋ္ဌာ, အဓိဂမူပါယောတိ အတ္ထော။ တေန ဟိ ဥပရူပရိဝိသေသသင်္ခါတံ ဣဒ္ဓိံ ပဇ္ဇန္တိ ပါပုဏန္တိ။ အယံ တာဝ အဋ္ဌကထာနယော။ တတ္ထ ဣဒ္ဓိ-သဒ္ဒဿ ပဌမော ကတ္တုအတ္ထော, ဒုတိယော ကရဏတ္ထော ဝုတ္တော။ ပါဒ-သဒ္ဒဿ ဧကော ကရဏတ္ထောဝ။ ပဇ္ဇိတဗ္ဗဘာဝတော ဣဒ္ဓိ ဝုတ္တာ, န စ ဣဇ္ဈန္တီ, ပဇ္ဇိတဗ္ဗာ စ ဣဒ္ဓိ ပဇ္ဇနကရဏေန ဟာဒေန သမာနာဓိကရဏာ ဟောတီတိ ပဌမေန အတ္ထေန “ဣဒ္ဓိ ဧဝ ဟာဒေါ ဣဒ္ဓိပါဒေါ”တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တထာ ဣဒ္ဓိကိရိယာကရဏေန သာဓေတဗ္ဗာဝ ဝုဒ္ဓိသင်္ခါတာ ဣဒ္ဓိ ပဇ္ဇနကိရိယာကရဏေန ပဇ္ဇိ

တဗ္ဗာတိ ဒွိန္နံ ကာရဏာနံ န အသမာနာဓိကရဏတာ သမ္ဘဝတီတိ ဒုတိယေနတ္ထေန “ဣဒ္ဓိယာ ပါဒေါ ဣဒ္ဓိပါဒေါ”တိ စ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တသ္မာ ပဌမေနတ္ထေန သမာနာဓိကရဏသမာသော, ဒုတိယေန သာမိဝစနသမာသော န ယုဇ္ဇတီတိ ပဌမေနတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ပါဒေါ ဣဒ္ဓိပါဒေါ, ဒုတိယေနတ္ထေန ဣဒ္ဓိ ဧဝ ပါဒေါ ဣဒ္ဓိပါဒေါတိ သမာသော ယုတ္တော, ယထာဝုတ္တောပိ စ, ပါဒဿ ဣဇ္ဈမာနကောဋ္ဌာသဣဇ္ဈနကရဏူပါယဘာဝတော။

ပုဗ္ဗာဘောဂဆန္ဒဝသေန **ဆန္ဒဟေတုကော**။ သမ္ပယုတ္တဆန္ဒဝသေန **ဆန္ဒာဓိကော**။ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန ဝါ ပန သဟဇာတဆန္ဒဿာပိ အဓိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အထ ဝါ “ဆန္ဒဉ္စေ ဘိက္ခု အဓိပတိံ ကရိတွာ လဘတိ သမာဓိံ, လဘတိ စိတ္တဿေကဂ္ဂတံ, အယံ ဝုစ္စတိ ဆန္ဒသမာဓီ”တိ ဣမာယ ပါဠိယာ ဆန္ဒာဓိပတိသမာဓိ **ဆန္ဒသမာဓီ**တိ အဓိပတိ-သဒ္ဒလောပံ ကတွာ သမာသော ဝုတ္တောတိ ဝိညာယတိ။ အဓိပတိသဒ္ဒတ္ထဒဿနဝသေန ပန **အဋ္ဌကထာယံ** “ဆန္ဒဟေတုကော ဆန္ဒာဓိကော ဝါ သမာဓီ”တိ ဝုတ္တံ။ တေနေဝါဟ **“ဆန္ဒံ အဓိပတိံ ကရိတွာ”**တိအာဒိ။ **ပဓာနဘူတာ**တိ ဝီရိယဘူတာတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ သင်္ခတသင်္ခါရနိဝတ္တနတ္ထံ ပန **ပဓာနဂ္ဂဟဏံ**။ အထ ဝါ တံ တံ ဝိသေသံ သင်္ခရောတီတိ **သင်္ခါရော**, သဗ္ဗမ္ပိ ဝီရိယံ။ တတ္ထ စတုကိစ္စသာဓကတော အညဿ နိဝတ္တနတ္ထံ **ပဓာနဂ္ဂဟဏံ။ ပဓာနဘူတာ** သေဋ္ဌဘူတာတိ အတ္ထော။ စတုဗ္ဗိဓဿ ပန ဝီရိယဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော။ ယော ပန “ဣဒ္ဓိယာ ပါဒေါ ဣဒ္ဓိပါဒေါ”တိ ဧဝံ သမာသယောဇနာဝသေန ပါဒဿ ဥပါယတ္ထတံ ဂဟေတွာ ဣဒ္ဓိပါဒတ္ထော ဝုတ္တော, သော ပဋိလာဘပုဗ္ဗဘာဂါနံ ကတ္တုကရဏိဒ္ဓိဘာဝံ “ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒေါ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၄၅၇) စ အဘိဓမ္မေ အာဂတတ္တာ ဆန္ဒာဒီဟိ ဣဒ္ဓိပါဒေဟိ သာဓေတဗ္ဗာယ ဝုဒ္ဓိယာ ကတ္တိဒ္ဓိဘာဝံ, ဆန္ဒာဒီနံ ကရဏိဒ္ဓိဘာဝဉ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒေ **“ဝီရိယသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတ”**န္တိ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝီရိယံ အာဂတံ။ တတ္ထ ပုရိမံ သမာဓိဝိသေသနံ ဝီရိယာဓိပတိ သမာဓိ **ဝီရိယသမာဓီ**တိ။ ဒုတိယံ သမန္နာဂမင်္ဂဒဿနံ။ ဒွေ ဧဝ ဟိ သဗ္ဗတ္ထ သမန္နာဂမင်္ဂါနိ သမာဓိ, ပဓာနသင်္ခါရော စ။ ဆန္ဒာဒယော သမာဓိဝိသေသနာနိ, ပဓာနသင်္ခါရော ပန ပဓာနဝစနေနေဝ ဝိသေသိတော, န ဆန္ဒာဒီဟီတိ န ဣဓ ဝီရိယာဓိပတိတာ ပဓာနသင်္ခါရဿ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ဝီရိယဉ္စ သမာဓိံ ဝိသေသေတွာ ဌိတမေဝ သမန္နာဂမင်္ဂဝသေန ပဓာနသင်္ခါရဝစနေန ဝုတ္တန္တိ နာပိ ဒွီဟိ ဝီရိယေဟိ သမန္နာဂမော ဝုတ္တော ဟောတီတိ။ ယသ္မာ ပန ဆန္ဒာဒီဟိ ဝိသိဋ္ဌော သမာဓိ, တထာ ဝိသိဋ္ဌေနေဝ စ တေန သမ္ပယုတ္တော ပဓာနသင်္ခါရော, သေသဓမ္မာ စ, တသ္မာ သမာဓိဝိသေသနာနံ ဝသေန စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဝုတ္တာ။ ဝိသေသနဘာဝေါ စ ဆန္ဒာဒီနံ တံတံအဝဿယဝသေန ဟောတီတိ။

အထ ဝါတိအာဒိနာ နိဿယဋ္ဌေပိ ပါဒ-သဒ္ဒေ ဥပါယဋ္ဌေန ဆန္ဒာဒီနံ ဣဒ္ဓိပါဒတာ ဝုတ္တာ။ တေနေဝ အဘိဓမ္မေ ဥတ္တရစူဠဘာဇနီယေ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒေါ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၄၅၇) ဆန္ဒာဒီနမေဝ ဣဒ္ဓိပါဒတာ ဝုတ္တာ။ ပဉှာပုစ္ဆကေ စ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဣဓ ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိ”တိအာဒိနာဝ (ဝိဘ. ၄၆၂) ဥဒ္ဒေသံ ကတွာပိ ပုန ဆန္ဒာဒီနံယေဝ ကုသလာဒိဘာဝေါ ဝိဘတ္တော။ ဥပါယိဒ္ဓိပါဒဒဿနတ္ထမေဝ ဟိ သုတ္တေ, အဘိဓမ္မေ စ နိဿယိဒ္ဓိပါဒဒဿနံ ကတံ, အညထာ စတုဗ္ဗိဓတာ န ဟောတီတိ။

၃၈၃. ဆန္ဒာဒီနိ အဋ္ဌတိ ဆန္ဒသမာဓိ ဝီရိယသမာဓိ စိတ္တသမာဓိ ဝီမံသာသမာဓီတိ ဧဝံ ဆန္ဒာဒီနိ အဋ္ဌ။ ကာမံ စေတ္ထ စတူသုပိ ဌာနေသု သမာဓိ သမာဓိ ဧဝ, တထာပိ ဣဒ္ဓိံ ဥပ္ပာဒေတုကာမတာဆန္ဒသဟိတောဝ သမာဓိ ဣဒ္ဓိပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ, န ကေဝလော။ ဧဝံ ဝီရိယသမာဓိအာဒယောပိ။ တသ္မာ ဆန္ဒာဒိသဟိတာ ဧတေ စတ္တာရော စ သမာဓီ, ဆန္ဒာဒယော စ စတ္တာရောတိ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဣဒ္ဓိ ဧတေဟိ ပါပုဏီယတီတိ, သယံ ဝါ ပဇ္ဇန္တိ ဣဒ္ဓိပဋိလာဘာယ သမ္ပဇ္ဇန္တီတိ **ပါဒါ**နီတိ ဝုစ္စန္တိ။ တေနာဟ **“ဣဒ္ဓိပဋိလာဘာယ သံဝတ္တန္တီ”**တိ။ ယံ ပန ပါဠိယံ “ဆန္ဒော န သမာဓီ”တိအာဒိ, တံ ယဒိပိ ဆန္ဒာဒယော သမာဓိသဟိတာဝ ဣဒ္ဓိံ နိပ္ဖာဒေန္တိ, တထာပိ ဝိသုံ ဧသံ ပဒဘာဇနဒဿနံ။ **ကေဝလာ နိယုတ္တာဝ,** န ဧကေကော ဟုတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **နိယုတ္တာဝ**တိ သဟိတာ ဧဝ, န ဝိယုတ္တာ။

၃၈၄. အနောနတန္တိ န ဩနတံ, ဝီရိယေန ပဂ္ဂဟိတတ္တာ အလီနန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ကောသဇ္ဇေ န ဣဉ္ဇတီ”**တိ, ကောသဇ္ဇနိမိတ္တံ န စလတီတိ အတ္ထော။ ဥဒ္ဓံ နတံ **ဥန္နတံ**, ဥဒ္ဓတံ ဝိက္ခိတ္တံ။ န ဥန္နတံ **အနုန္နတံ**, အဝိက္ခိတ္တံ သမာဟိတန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ဥဒ္ဓစ္စေ န ဣဉ္ဇတီ”**တိ။ အဘိသင်္ဂဝသေန နတံ အဘိနတံ, န အဘိ

နတံ **အနဘိနတံ,** အရတ္တံ။ အပဂမနဝသေန နတံ အပနတံ, ကောဓဝသေန ဝိမုခံ။ န အပနတံ **အနပနတံ,** အဒုဋ္ဌံ။ ဒိဋ္ဌိယာ “အဟံ, မမ”န္တိ နိဿယဝသေန န နိဿိတန္တိ **အနိဿိတံ**။ ဆန္ဒရာဂဝသေန န ပဋိဗဒ္ဓန္တိ **အပ္ပဋိဗဒ္ဓံ။ ရာဂေ** ကေဝလံ အာသတ္တိမတ္တံ, **ဆန္ဒရာဂေ** ပန ဗဟလကိလေသော။ တထာ ဟိဿ ဒူရေ ဌိတမ္ပိ အာရမ္မဏံ ပဋိဗဒ္ဓမေဝ။ **ဝိပ္ပမုတ္တ**န္တိ ဝိသေသတော ပမုတ္တံ။ ဈာနာနံ ကာမရာဂပဋိပက္ခတာယ အာဟ **“ကာမရာဂေ”**တိ။ **ဝိသံယုတ္တ**န္တိ ဝိဝိတ္တံ သံကိလေသတော, န တ သံယုတ္တံ စတူဟိပိ ယောဂေဟိ။ **ဝိမရိယာဒိကတံ** ကိလေသမရိယာဒာယ, ယထာ ဤသကမ္ပိ ကိလေသမရိယာဒာ န ဟောတိ, တထာ ပဋိပန္နံ။ **ဧကတ္တဂတ**န္တိ ဧကဂ္ဂတံ ဥပဂတံ အစ္စန္တမေဝ သမာဟိတံ။ တတော ဧဝ **နာနတ္တကိလေသေဟိ** နာနာသဘာဝေဟိ ကိလေသေဟိ **န ဣဉ္ဇတိ**။

သေ အတ္တော တိ ကောသဇ္ဇာဒိနိမိတ္တံ။ ဣမဿ စိတ္တဿ အာနေဉ္ဇနတ္တော သိဒ္ဓော ဧဝ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တိယာ ပကာသနဝသေန ဒဿိတတ္တာ။ **ပုန ဝုတ္တော** တိ ဣဒ္ဓိယာ ဘူမိပာဒပဒဒဿနပ္ပသင်္ဂေန “ဣမာနိ မူလာနိ နာမာ”တိ မူလဘာဝဒဿနတ္ထံ ပုန ဝုတ္တော။ **ပုရိမော**တိ “သဒ္ဓာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ”တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဆဓာ ဒဿိတနယော။ **အယ**န္တိ အဓုနာ သောဠသဓာ ဒဿိတနယော။ သုတ္တနယေ, ပဋိသမ္ဘိဒါနယေ စ ဒဿိတေ တတ္ထ သမ္မောဟော န ဟောတိ, န အဒဿိတေတိ အာဟ **“ဥဘယတ္ထ အသမ္မောဟတ္ထ”**န္တိ။

၃၈၅. **ဉာဏေန အဓိဋ္ဌဟန္တော** တိ “ကထံ ပနာယံ ဧဝံ ဟောတီ”တိ ဧတ္ထ ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ ဝုတ္တပဒံ ဥဒ္ဓရတိ အဓိဋ္ဌာနဝိဓိံ ဒဿေတုံ **“အဘိညာပာဒကံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယာ”** တိ။ ဧတ္ထ အနုပုဗ္ဗေန စတ္တာရိ ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇိတွာ စတုတ္ထဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယာတိ ကေစိ, တံ အယုတ္တံ။ ယထိစ္ဆိတဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇနတ္ထဉှိ စိတ္တပရိဒမနံ, စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ စ အဘိညာပာဒကံ, န ဣတရာနိ။ **ပရိကမ္မံ ကတွာ** တိ ပာဒကဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ကာမာဝစရစိတ္တေန “သတံ ဟောမီ”တိအာဒိနာ စိန္တနမေဝေတ္ထ ပရိကမ္မကရဏံ, တထာဝဇ္ဇနမေဝ စ အာဝဇ္ဇနံ။ **ဒုတိယမ္ပိ** တိပိ-သဒ္ဒော သမုစ္စယတ္ထော, တေန တတိယမ္ပိ, တတော ဘိယျောပီတိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ။ ယထာ ဟိ ဈာနဘာဝနာ, ဧဝမဘိညာဘာဝနာပိ။ **“ဧကတရံ ဒွေဝတရ”**န္တိ ဣဒမ္ပိ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နိမိတ္တာရမ္မဏ**န္တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာရမ္မဏံ။ **ပရိကမ္မစိတ္တာနီ** တိ ဧတ္ထ ဧကေကဿ ပရိကမ္မစိတ္တဿ သတာရမ္မဏတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ “သတံ ဟောမီ”တိ ပဝတ္တနတော။ **သဟဿာရမ္မဏာနီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဝဏ္ဏဝသေနာ**တိ အတ္တနာ ပရိကပ္ပိတဝဏ္ဏဝသေန။ **နော ပဏ္ဏတ္တိဝသေနာ** တိ န သတ္တပဏ္ဏတ္တိဝသေန။ **တံ** အဓိဋ္ဌာနစိတ္တံ **အပ္ပနာစိတ္တမိဝ** တိ ဣဝဂ္ဂဟဏံ အဘိညာစိတ္တဿ ဈာနစိတ္တဿ ပဌမုပ္ပတ္တိသဒိသဘာဝတော ဝုတ္တံ, န တဿ အပ္ပနာဘာဝတော။ **ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနိက**န္တိ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနဝန္တံ, တေန သမ္ပယုတ္တံ။

၃၈၆. ယဒိ ဧဝံ “အာဝဇ္ဇိတွာ ဉာဏေန အဓိဋ္ဌာတီ”တိ ပဋိသမ္ဘိဒါဝစနံ ကထန္တိ အာဟ **“ယမ္ပိ”** တိအာဒိ။ **တတ္ရာပီ**တိ ပဋိသမ္ဘိဒါယမ္ပိ။ **အာဝဇ္ဇတီ** တိ “ဗဟုကံ အာဝဇ္ဇတီ”တိ ဣဒံ ဟေဋ္ဌာပဒံ **ပရိကမ္မဝသေနေဝ ဝုတ္တံ,** န အာဝဇ္ဇနဝသေန။ **အာဝဇ္ဇိတွာ ဉာဏေန အဓိဋ္ဌာတီတိ အဘိညာဉာဏဝသေန ဝုတ္တံ,** န ပရိကမ္မစိတ္တသမ္ပယုတ္တဿ, အညဿ ဝါ ကာမာဝစရဿ ဉာဏဿ ဝသေန။ န ဟိ တဿ တာဒိသော အာနုဘာဝေါ အတ္ထီတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ အပ္ပနာပ္ပတ္တဿ အဘိညာဉာဏဿေဝ ဝသေန အဓိဋ္ဌာနံ, တသ္မာ။ အယမဓိဋ္ဌာနက္ကမောတိ ဒဿေန္တော **“ဗဟုကံ အာဝဇ္ဇတီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သန္နိဋ္ဌာပနဝသေနာ** တိ နိပ္ဖာဒနဝသေန။

ကာယသက္ခိဒဿနတ္ထန္တိ န ကေဝလံ ဝစနမတ္တမေဝ, အထ ခေါ အယမေတဿတ္ထဿ အတ္တနော ကာယေန သစ္ဆိကတတ္တာ ကာယသက္ခီတိ သက္ခိဒဿနတ္ထံ။

ကောကနဒန္တိ ပဒုမဝိသေသနံ ယထာ “ကောကာသက”န္တိ။ တံ ကိရ ဗဟုပတ္တံ, ဝဏ္ဏသမ္ပန္နံ, အတိဝိယ သုဂန္ဓဉ္စ ဟောတိ။ **ဟတော**တိ ပဂေဝ။ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော – ယထာ ကောကနဒသဒ္ဒေါတံ **ပဒုမံ ဟတော** သူရိယုဂ္ဂမနဝေလာယံ **ဖုလ္လံ** ဝိကသိတံ **အဝီတဂန္ဓံ သိယာ ဝိရောစမာနံ,** ဧဝံ သရီရဂန္ဓေန, ဂုဏဂန္ဓေန စ **သုဂန္ဓံ** သရဒကာလေ **အန္တလိက္ခေ အာဒိစ္စမိဝ** အတ္တနော တေဇသာ **တပန္တံ** အင်္ဂေဟိ နိစ္ဆရဏကဇုတိတာယ **အင်္ဂီရသံ** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ **ပဿာ**တိ။

အဘဗ္ဗော တိ ပဋိပတ္တိသာရမိဒံ သာသနံ, ပဋိပတ္တိ စ ပရိယတ္တိမူလိကာ, တဝဇ္ဇ ပရိယတ္တိ ဥဂ္ဂဟေတုံ အသ မတ္ထော, တသ္မာ အဘဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဘဗ္ဗော နာမ န ဟောတိ** တသေ့ဝ ပဋိနာဘာဝတော။

ဘိက္ခု တိ ပဗ္ဗဇိတတေဟာရေန ဝုတ္တံ, ဘာဝိနံ တ ဘိက္ခုဘာဝံ ဥပဟအယ ယထာ ''အဂမာ ရာဇဂဟံ ဗုဒ္ဓေါ''တိ (သု. နိ. ၄၁၀)။ **ပိလောတိကခဏ္ဍာ** န္တိ သုဝိသုဒ္ဓံ စောဠခဏ္ဍံ ။ ရဇော ဟရတိတိ **ရဇောဟရဏံ။ အဘိနိမ္မိနိတ္ဝာ အအာသိ** တ တ္တ ပုဗ္ဗေ ကတာဓိကာရတ္တာ။ တထာ ဟိ ယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇန္တော ''အတ္တဘာဝဿ ပနာယံ အေသော''တိ အသုဘာသညံ, အနိစ္စသညဉ္စ ပဋိလဘိတ္ဝာ နာမရူပပရိဂ္ဂဟာဒိနာ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု ဉာဏံ ဩတာရေတ္ဝာ ကလာပသမ္မသ နာဒိက္ကမေန ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒိပဋိပာဋိယာ ဝိပဿနံ အနုလောမဉာဏံ ပါပေသိ။ ဩဘာသဝိဿဇ္ဇနပုဗ္ဗိကာ ဘာသိတကထာ **ဩဘာသကထာ**။

ရာဂေါ ရဇော အရိယဿ ဝိနယေ, န စ ပန **ရေဏု ဝုစ္စတိ ''ရဇော''** တိ။ ကသ္မာ? စိတ္တဿ မလီနဘာဝကရဏ တော။ **ရာဂဿေတံ အဓိဝစနံ ''ရဇော''** တိ။ **ဧတံ ရဇန္တိ** ဧတံ ရာဂသင်္ခာတံ ရဇံ။ **ဝိပ္ပဇဟိတ္ဝာ** တိ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ဝိသေသတော ပဇဟနဟေတု။ **ပဏ္ဍိတာ ဝိဟရန္တိ တေ** တိ တေ ပဇဟနကာ ပဏ္ဍိတာ ဟုတ္ဝာ ဝိဟရန္တိ။ **ဝီတရဇဿ** သဗ္ဗသော ပဟီနရာဂါဒိရဇဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော **သာသနေ**။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ –

> ''စိတ္တမ္ပိ သံကိလိဋ္ဌမ္ပိ၊ သံကိလိဿန္တိ မာဏဝ။
> စိတ္တေ သုဒ္ဓေ ဝိသုဇ္ဈန္တိ၊ ကွတိ ဝုတ္တံ မဟေသိနာ''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၆; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃.၁၀၀; ကွတိဝု. အဋ္ဌ. ၈၈)။

ဆဠဘိညာဂဟဏေန ဂဟိတာယ ဆဠဘိညာယ ဝိဘာဝိတေပိ အရိယမဂ္ဂေ အနုတ္တရဘာဝသာမညေန ဖလနိဗ္ဗာနေ ဟိ သင်္ဂဏှိတ္ဝာ ဟန္တော အာဟ **''နဝ လောကုတ္တရဓမ္မာ''** တိ။

ပတ္တဿ ပိဒဟနာကာရေန ဟတ္ထံ ဌပေန္တော **''ဟတ္ထံ ပိဒဟိ''** တိ ဝုတ္တော။ **ဟတ္ထ** န္တိ တ ကရဏတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ, ဟတ္ထေန ပိဒဟီတိ အတ္ထော။

သဟဿက္ခတ္တု န္တိ သဟဿဝါရံ။ သဟဿဝါ ဟိ အတ္တာနံ ဧကစိတ္တေနေဝ နိမ္မိနန္တောပိ သဟဿ တရံ နိမ္မိနန္တော ဝိယ ဟောတိ။ အသတိပိ ကိရိယာဗ္ဗာဝုတ္တိယံ တဒတ္ထသိဒ္ဓိတောတိ ကွမမတ္တံ ဒဿေတုံ ''သဟ ဿက္ခတ္တု''န္တိ ဝုတ္တံ။ **အမ္ဗဝနေ** တိ အမ္ဗဝနေ ကတဝိဟာရေ။ **ရမ္မေ** တိ ရမဏီယေ။ ယာဝ ကာလပ္ပဝေဒနာ, တာဝ နိသီဒီတိ ယောဇနာ။

အနိယမေတ္ဝာတိ ဝဏ္ဏာဝယဝသရီရာဝယဝပရိက္ခာရကိရိယာဝိသေသာဒီဟိ နိယမံ အကတ္ဝာ။ **နာနာဝဏ္ဏော** တိ နာနာကာရေ ယထာဝုတ္တဝဏ္ဏာဒိဝသေန နာနာဝိဓေ။ **မိဿကကေသေ** တိ ပလိတေဟိ မိဿိတကေသေ။ ဥပမုရတ္ တဝဏ္ဏဥပမုပဏ္ဍုဝဏ္ဏာဒီသု အညတရဝဏ္ဏန္တိ ဓေ **ဥပမုရတ္တစီဝရေ** ။ ပဒဝသေန အတ္ထဿ , ဂမနဝသေန ဟ ဋ္ဌိယာ ဘဏနံ **ပဒဘာဏံ**။ ပရိကထာဒိဝသေန ဓမ္မဿ ကထနံ **ဓမ္မကထာ**။ သရေန ဘညံ သုတ္တာဒီနံ ဥစ္စာရဏံ **သရဘညံ။ အပရေပီ**တိ ဝုတ္တာကာရတော အညေပိ ဒီဃရဿကိသထူလာဒိဘေဒေ နာနပ္ပကာရကေ။ **ကွစ္ဆိတိစ္ဆိတပ္ပကာရာယေဝ ဟောန္တီ**တိ ယထာ ယထာ ကွစ္ဆိတာ, တံတံပကာရာယေဝ ဟောန္တိ။ ယတ္တကာ ဟိ ဝိသေသာ ဝဏ္ဏာဒိဝသေန တေသု ကွစ္ဆိတာ, တတ္တကဝိသေသဝန္တောဝ တေ ဟောန္တိ။ တေ ပန တထာ ဗဟုဓာ ဘိန္နာကာရေပိ ဝဏ္ဏဝသေန အာ ရမ္မဏံ ကတ္ဝာ ဧကမေဝ အဓိဋ္ဌာနစိတ္တံ ပဝတ္တတိ။ အယံ ဟိဿ အာနုဘာဝေါ – ယထာ ဧကာဝ စေတနာ နာနာ ဝိသေသဝန္တံ အတ္တဘာဝံ နိဗ္ဗတ္တေတိ, တတ္ထ ဘဝပတ္ထနာ ကမ္မဿ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတိ။ အဓိဋ္ဌေယ္ယ ယော စ ကမ္မဝိဟာကောတိ ဧဝ, ကွဏာပိ ပရိကမ္မစိတ္တံ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတိ, အဓိဋ္ဌေယ္ယော စ ကွဒ္ဓိဝိသယောတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ဧသေ နယော**တိ ယွတယံ ဗဟုဘာဝနိမ္မာနေ ''အဘိညာဟဒကံ စျာနံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ''တိအာဒိနာ အဓိဋ္ဌာနန ယော ဝုတ္တော, ဧသ နယော ကွတရေသုပိ အဓိဋ္ဌာနေသု။

ကွတိ အဝိသေသံ အတိဒေသေန ဒဿေတ္ဝာ ဝိသေသံ သရူပတော ဒဿေတုံ **''အယံ ပန ဝိသေသော''**တိအာဒိ ဝု တ္တံ။ တတ္ထ ကွမိနာ ဘိက္ခုနာ ကွစ္ဆန္တေနာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **မံ ဇာနိဿန္တီ** တိ ''ကွဒ္ဓိမာ''တိ မံ ဇာနိဿန္တိ။ **အန္ဒ**

တရာတတိ ပရိစ္ဆိန္နကာလသ္မႃ အဗ္ဘန္တရေ ဝေ။ **ဟာဒကဇ္ဈာန** န္တိအာဒိ ပရိကမ္မကရဏာကာရဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ, ဣတရံ ပန အတိဒေသေနေဝ ဝိဘာဝိတန္တိ။ **ဇဝံ အကရောန္တော** တိ ''ဧကော ဟောမီ''တိ အန္တရာ အဓိဋ္ဌာနံ အကရောန္တော။ **''ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဝသေနာ''** တိ ဣမိနာ ''သတံ ဟောမီ''တိအာဒိနာ အဓိဋ္ဌာနံ ကရောန္တေန ကာလ ပရိစ္ဆေဒဝသေနေဝ ကာတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ **သယမေဝ ဧကော ဟောတိ** အဓိဋ္ဌာနဿ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ။ ဧတ္ထ စ ပရိကမ္မာဓိဋ္ဌာနစိတ္တာနံ ဣဒ္ဓိမာ ဝဏ္ဏဝသေန သယမေဝ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ တေသု ပရိကမ္မစိတ္တာနိ သန္တတိပ စ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာနိ။ အဓိဋ္ဌာနစိတ္တံ သမ္ပတိဝတ္တမာနာရမ္မဏံ အဓိဋ္ဌာနဿ ဧကစိတ္တက္ခဏိကတ္တာတိ ဝဒန္တိ။

၃၈၇. **''အာဝိဘာဝ''**န္တိ ပဒဿ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေန ဟောတိ-သဒ္ဒေန သမ္ဗန္ဓော န ယုဇ္ဇတိ ဥပယောဂဝစနေန ဝုတ္တတ္တာ, တထာ ဝက္ခမာနေန စ ဂစ္ဆတိ-သဒ္ဒေန အတ္တနော, ပရေသဥ္စ အာဝိဘာဝဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ, နာမပဒ ဥ္စ ကိရိယာပဒာပေက္ခန္တိ ကိရိယာသာမညတစိနာ ကရောတိ-သဒ္ဒေန ယောဇေတဗ္ဗ အာဟ **''အာဝိဘာဝံ ကရော တီ''**တိ။ **တိရောဘာဝ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော ။ ယဒိ ဇဝံ ကထံ ပဋိသမ္ဘိဒာယန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''ဣဒမေဝ ဟီ''**တိအာဒိ။ ကာမံ **ပဋိသမ္ဘိဒာယံ** ''အာဝိဘာဝန္တိ ကေနစိ အနာဝဋံ ဟောတီ''တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၃.၁၁) အာဂတံ, တမ္ပိ ဣဒမေဝ အာဝိဘာဝကရဏံ, တိရောဘာဝကရဏဥ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သေသပဒာနိ တေသံယေဝ ဝေဝစနာနိ။ **အန္ဓကာရ** န္တိ ရတ္တန္ဓကာရံ, ဒိဝါပိ တ ဗိလဂုဟာဒိဂတံ **အန္ဓကာရံ။ ပဋိစ္ဆန္န** န္တိ ကုဋ္ဋကဝာဋာဒိနာ ပဋိစ္ဆာဒိတံ။ **အနာဟဋ** န္တိ ဒူရတာသုခုမတရတာဒိနာ န အာဟဋဂတံ။ **အယ**န္တိ ဣဒ္ဓိမာ။ ပဋိစ္ဆန္နောပိ ဒူရေ ဌိတောပိ အတ္တာ တ ပရော တ ယထာ ဒိဿတိတိ ဝိဘတ္တိ ပရိဏာမေတဗ္ဗ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အာလောကဇာတ**န္တိ အာလောကဘူတံ, ဇာတာလောကံ တာ။

၃၈၈. **တံ ပန ဟဋ္ဌိဟာရိယ**န္တိ အာဝိဘာဝဟဋ္ဌိဟာရိယမာဟ။ **ကေန ကတပုဗ္ဗ**န္တိ တတ္ထ ကာယသက္ခိံ ပုစ္ဆိတ္ တ ''သတ္ထာ တာဝ ကာယသက္ခီ''တိ ဒဿေန္တေန ''ဘဂဝတာ''တိ ဝတ္တ တမတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **''ဘဂဝတ ဟိ''**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ သာဝတ္ထိတသိကေ ပဿန္တီတိ အာနေတ္တ သမ္ဗန္ဓော, တထာ ''ယာဝ အဝီစိံ ဒဿေသီ''တိ။ အာကာသဂတေသု ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမဝိမာနေသု ဥပရူပရိဝိမာနံ ဗုဒ္ဓဏာယကေသု ဗျူဟိယမာနေသု တဂ္ဂတံ အာကာသံ ဗျူဠ္ဟံ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''အာကာသဥ္စ ဒ္ဝိဓာ ဝိယူဟိတ္ဝာ''** တိ။

အယမတ္ထော တိ အာဝိဘာဝဟဋ္ဌိဟာရိယဿ သတ္ထာရာ ကတဘာဝေ။ ပုရိမဗုဒ္ဓာနံ ပဋိပတ္တိအာဝဇ္ဇနံ ဗုဒ္ဓပ္ပ ဝေဏိယာ အနုဟာလနတ္ထံ။ **''ဧကေန ဟာဒေနာ''**တိအာဒိ တိဝိက္ကမဒဿနံ။ **နယံ ဒေတိ** ယဿ နယဿ အနုသာရေန တစနာမဂ္ဂံ ဌပေသိ။

စူဠအနာထပိဏ္ဍိကော နာမ အနာထပိဏ္ဍိကမဟာသေဋ္ဌိဿ ကနိဋ္ဌဘာတာ။

သိနေရုပဗ္ဗတံ နိဗ္ဗိဇ္ဈိတ္ဝာ တိ တံ ပရိသာယ ဒိဿမာနရူပံယေဝ ကတ္ဝာ နိဗ္ဗိဇ္ဈိတ္ဝာ။ **န**န္တိ သိနေရုပဗ္ဗတံ။

အနေကသတသဟဿသင်္ချဿ ဩကာသလောကဿ, တံနိတသိသတ္တလောကဿ စ ဝိဝဋဘာဝကရဏဟဋ္ဌိ ဟာရိယံ **လောကဝိဝရဏံ နာမ။ မဟာဗုဟ္မာ** တိ သဟမ္ပတိမဟာဗုဟ္မာ။

ပဿထ တာဝ အပဏ္ဏကပဋိပဒာယ ဖလန္တိ **နိရယဘာယေန တဇ္ဇေတ္ဝာ** သတ္တေ အနုပဗ္ဗိကထာနယေန **သဂ္ဂ သုခေန ပလောဘေတ္ဝာ,** န ပန သဂ္ဂသမ္ပတ္တိယံ နိန္နဘာတဟာဒနေန။

၃၈၉. ယထာ အာဝိဘာဝကရဏေ အာလောကကသိဏံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ အာလောကနိမ္မာနာယ, ဇဝံ တိရောဘာဝကရ ဏေ အန္ဓကာရနိမ္မာနာယ နီလကသိဏံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ကာမဥ္စေတံ ဟဋ္ဌိယံ သရူပတော နာဂတံ, ''ဝိဝဋံ အာဝဋ''န္တိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၁) ပန ဝစနတော အတ္ထတော အာဂတမေဝ။ ဩဒာတကသိဏန္တောဂဓံ တ အာလောကကသိဏန္တိ ဝုတ္ တောတယမတ္ထော။ **အန္ဓကာရ**န္တိ အန္ဓကာရဝန္တံ။

၃၉၀. **အဝသေသေ** ဣဋ္ဌိယတ္ထေရာဒိကေ။

၃၉၁. ဟာကပ္ပေါ ဣတိဒ္ဓိမာ ဇောသ္ဘ အတ္ထိတိ ဟာကဗ္ဗံ, ဟာကပ္ပစ္စ တံ ဟဒ္ဓိဟာရိယဥ္စာတိ **ဟာကပ္ပဟဒ္ဓိဟာရိယံ**။ န ဇ တ္တ ဣတိဒ္ဓိမာ ဟာကပ္ပေါတိ အဟာကဗ္ဗံ, အဟာကပ္ပစ္စ တံ ဟဒ္ဓိဟာရိယဥ္စာတိ **အဟာကပ္ပဟဒ္ဓိဟာရိယံ**။ ဣတိဒ္ဓိမတော ဧဝ ဟိ ဟာကပ္ပါဟာကပ္ပဘာဝေနာယံ ဘေအေ, န ဟဒ္ဓိဟာရိယသ္သ။ န ဟိ တံ အဟာကဗ္ဗံ အတ္ထိ။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ တိ မနုဿဓမ္မော ဝုစ္စတိ ဒသ ကုသလကမ္မပထဓမ္မော, တတော မနုဿဓမ္မတော ဥတ္တရိ။ ဣဒ္ဓိသင္ခာတံ ဟဒ္ဓိဟာရိယံ **ဣဒ္ဓိဟဒ္ဓိဟာရိယံ။ အာဇ္ဈိဿေ** တိ ပမုခေ။ **ဩကာသေဟီ**တိ ပကိရ။ **ဣဒ္ဓာဘိသင္ခါရ** န္တိ ဣဒ္ဓိပယောဂံ။ **အဘိသင္ခါသိ** တိ အဘိသင္ခရိ, အကာသီတိ အတ္ထော။ **တာလစ္ဆိဂ္ဂဠေနာ** တိ ကုဉ္စိကစ္ဆိဒ္ဒေန။ **အဂ္ဂဠန္တရိကာယာ**တိ ပိဌသင္ဃာတာနံ အန္တရေန။

အန္တရဟိတော တိ အန္တရဓာယိတုကာမော။ **ဗကော** ဗြဟ္မာ ယထာ အန္တရဓာယိတုံ န သက္ကောတိ, တထာ က တ္ဝာ ဘဂဝါ သယံ တသ္သ, ဗြဟ္မဂဏသ္သ စ အနာဟထဘာဝဂမနေန အန္တရဟိတော ဟုတ္ဝာ ''သမဏသ္သ ဂေါတ မသ္သ ဣမသ္မိံ ဌာနေ အတ္ထိဘာဝေ တ နတ္ထိဘာဝေ တ န သက္ကာ ဇာနိတု''န္တိ ဧဝံ ဗြဟ္မဂဏသ္သ ဝစနောကာ သော မာ ဟောတူတိ **''ဘဝေဝေဟ''**န္တိ ဣမံ ကထံ အဘာသိ။

တတ္ထ **ဘဝေဝေဟံ ဘယံ ဒိသ္ဝါ**တိ အဟံ ဘဝေ သံသာရေ ဇာတိဇရာဒိဘေဒံ ဘယံ ဒိသ္ဝါ ဧဝ။ **ဘဝဥ္စ ဝိဘဝေသိ နန္တိ** ဣမဥ္စ ကာမဘဝါဒိံ တိဝိဓမ္ပိ သတ္တဘဝံ, ဝိဘဝေသိနံ ဝိဘဝံ ဂဝေသမာနမ္ပိ ပရိယေသမာနမ္ပိ ပုနပ္ပုနံ ဘဝေ ဧဝ ဒိ သ္ဝါ။ **ဘဝံ နာဘိဝဒိန္တိ** တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ကိဉ္စိ ဘဝံ န အဘိဝဒိံ န ဂဟေသိံ။ **နန္ဒိဉ္စ န ဥပာဒိယိ** န္တိ ဘဝတဏှံ န ဥပဂစ္ဆိံ, န အဂ္ဂဟေသိန္တိ အတ္ထော။

၃၉၂. **အလဂ္ဂမာနော** တိ ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ဂမနေန ကုဋ္ဋာဒီသု ကတ္ထစိ န လဂ္ဂမာနော။ **အာဝဇ္ဇိတ္ဝာ ကတပရိကမ္မေနာ**တိ ယသ္သ ပရတော ဂန္တုကာမော, တံ အာဝဇ္ဇိတ္ဝာ ''အာကာသော ဟောတု, အာကာသော ဟောတူ''တိ ဧဝံ ကတပရိကမ္မေန ဣဒ္ဓိမတာ။ ဟာကာရပဗ္ဗတာပေက္ခာယ ''သုသိရော, ဆိဒ္ဒော''တိ စ ပုလ္လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ။ ဥဗ္ဗေဓဝ သေန ပဝတ္တံ ဝိဝရံ **သုသိရံ**။ တိရိယံ ပဝတ္တံ **ဆိဒ္ဒံ** ။

ယတ္ထ ကတ္ထစိ ကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတ္ဝာ တိ ပထဝီကသိဏာဒီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ကသိဏေ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ တ္ဝာ ပရိကမ္မံ ကတ္ဝာ ''အာကာသော ဟောတူ''တိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **''အဋ္ဌသမာပတ္တိဝသီ ဘာဝေတယေဝ ပမာဏ''**န္တိ။ တသ္မာ **ယံ ယံ ဣစ္ဆတိ, တံ တဒေဝ ဟောတိ** ။ ဇေတေန ပထဝိယာ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇနေ အာ ပေါကသိဏသမာပဇ္ဇနံ, ဥဒကာဒီသု ပထဝိနိမ္မာနေ ပထဝီကသိဏသမာပဇ္ဇနံ န ဧကန္တတော ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တေန္တိ** ဇော် တိရောကုဋ္ဋာဒိဂမနဟဒ္ဓိဟာရိယကရဏေ အာကာသကသိဏသမာပဇ္ဇနံ **အဝဿံ ဝတ္တဗ္ဗံ** အ နုစ္ဆဝိကဘာဝတော။ ဧဝဥ္စ ကတ္ဝာ ''အာကာသကသိဏဝသေန ပဋိစ္ဆန္နာနံ ဝိဝဋ္ဋကရဏ''န္တိအာဒိဝစနံ ဝိယ ပထဝီက သိဏဝသေန ''ဧကောပိ ဟုတ္ဝာ ဗဟုဓာ ဟောတီ''တိအာဒိဘာဝေ ''အာကာသေ တ ဥဒကေ တ ပထဝိံ နိမ္မိနိတ္ဝာ ပဒသာ ဂမနံ ဣစ္ဆတိ''တိအာဒိနာ ယံ ပကိဏ္ဏကနယေ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။

''အေသော နတ္ထိ''တိ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ ဗဒ္ဓံ သုဗဒ္ဓံ ဝိယ ဒဋ္ဌဟီကရဏံ နာမ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယေန ဝတ္ဝာ တေန ပ ယောဇနာဘာဝံ ဒဿေတုံ **''ပုန သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဓိဋ္ဌိတတ္တာ အာကာသော ဟောတိယေဝ** တိ သ စေပိ ကိဉ္စိ အန္တရာ ဥပဋ္ဌိတံ ပဗ္ဗတာဒိ သိယာ, တမ္ပိ ''အာကာသော ဟောတူ''တိ အဓိဋ္ဌိတတ္တာ အာကာသော ဟော တိယေဝ။ ဣဒမ္ပိ အဋ္ဌာနပရိကပ္ပနမတ္တံ, တာဒိသသ္သ ဥပဋ္ဌာနမေဝ နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **''အန္တရာ''** တိအာဒိ ဝုတ္ တံ။

၃၉၃. **ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ** တိ ယထိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ။ **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ ပထဝိယာ ဥဒကဘာဝတဓိဋ္ဌ ဌာနေ **အယံ** ယထာဝုတ္တပဋ္ဌိပတ္တိဝိဘာဝိနီ **ဟဋ္ဌိ** ။ ပရတော ''တတ္ရာယံ ဟဋ္ဌိ''တိ အာဂတဌာနေသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သောတိ ဣဒ္ဓိမာ။ အဓိဋ္ဌာနကာလေ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတ္ဝာ အဓိဋ္ဌာတီတိ ဝုတ္တံ **''ပရိစ္ဆိန္နကာလံ ပန အတိ က္ကမိတ္ဝာ''**တိ။ **ပကတိယာ ဥဒကံ** အနိမ္မာနဥဒကံ။

၃၉၄. ဝိပရီတန္တိ ယံ ဥဒကံ အက္ကမိတွာ အက္ကမန္တော န သံသီဒတိ, တံ ပနေတ္ထ ဣဒ္ဓိယာ ပထဝီနိမ္မာနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပထဝီကသိဏန္တိ** ပထဝီကသိဏဈာနံ။

၃၉၅. ပလ္လင်္ကန္တိ သမန္တတော ဦရုဗဒ္ဓာသနံ။ ဆိန္နပက္ခော, အသဉ္ဇာတပက္ခော ဝါ သကုဏော ဥဒ္ဓတုံ န သက္ကောတီတိ ဟဋ္ဌိယံ “ပက္ခီ သကုဏော”တိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၁) ပက္ခီ-သဒ္ဒေန ဝိသေသေတွာ သကုဏော ဝုတ္တောတိ **“ပက္ခေဟိ ယုတ္တသကုဏော”**တိ အာဟ။ **ပရိကမ္မံ ကတွာ** တိ “ပထဝီ ဟောတူ”တိ ပရိကမ္မံ ကတွာ။

အာကာသေ အန္တလိက္ခေ တိ အန္တလိက္ခသညိတေ အာကာသေ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ အာဝရဏံ နတ္ထိ, တံ တံ “အာကာသ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ အယဉ္စ ဣဒ္ဓိမာ န ပထဝိယာ အာသန္နေ အာကာသေ ဂစ္ဆတိ။ ယတ္ထ ပန ပက္ခီနံ အဂေါစရော, တတ္ထ ဂစ္ဆတိ, တာဒိသဉ္စ လောကေ “အန္တလိက္ခ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ “အန္တလိက္ခသညိတေ အာကာသေ”တိ။

ထေရောတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တ **တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော။ သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇန**န္တိ ပုန သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ။ **နနု သမာဟိတမေဝဿ စိတ္တ**န္တိ ဣဒ္ဓိမတော ဟဋ္ဌိဟာရိယဝသေန ပဝတ္တမာနဿ စိတ္တံ အစ္စန္တံ သမာဟိတမေဝ ဟောတိ, န အညထာ ဝိယ အသမာဟိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တံ ပန ထေရဿ မတိမတ္တံ။ ပုဗ္ဗေ ဟိ ပထဝီကသိဏံ သမာပဇ္ဇိတွာ ပထဝီ အဓိဋ္ဌာယ ဂစ္ဆတိ, ဣဒါနိ ပန အာကာသော ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, တသ္မာ အာကာသကသိဏံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗမေဝ။ တေနာဟ **“ကိဉ္စာပိ”** တိအာဒိ။ **တိရောကုဋ္ဋပါဋိဟာရိယေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗ**န္တိ ယထာ တတ္ထ ကုဋ္ဋာဒိ “အာကာသော ဟောတူ”တိ အဓိဋ္ဌာနေန အာကာသော ဟောတိ, ဧဝံ ဣဓာပိ ပဗ္ဗတရုက္ခာဒိံ အဓိဋ္ဌာနေန အာကာသံ ကတွာ ဂန္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **တိရောကုဋ္ဋပါဋိဟာရိယေ ဝုတ္တနယေနေဝါ** တိ “သစေ ပနဿ ဘိက္ခုနော အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဂစ္ဆန္တဿာ”တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၉၂) တတ္ထ ဝုတ္တနယေန။ ဧတေန “ပုရိမာဓိဋ္ဌာနဗလေနေဝ စဿ အန္တရာ အညော ပဗ္ဗတော ဝါ ရုက္ခော ဝါ ဥတုမယော ဥဋ္ဌဟိဿတီတိ အဋ္ဌာနမေဝေတ”န္တိ နာဂဒီပံ ကယိရမာနော ဝိဗန္ဓော ဂမနန္တရာယံ န ကရောတီတိ ဒဿေတိ။

ဩကာသေတိ ဇနဝိဝိတ္တေ ယုတ္တဋ္ဌာနေ။ **ဟကမ္ဗော ဟောတိ** အာကာသစာရီ အယံ သမဏောတိ။

၃၉၆. ဒ္ဓတစတ္တာလီသယောဇနသဟဿ ဂ္ဂဟဏံ ပဍမကပ္ပဝသေန ကတံ, တတော ပရံ ပန အနုက္ကမေန ပထဝိယာ ဥဿိတဘာဝေန တတော ကတိပယယောဇနူနတာ သိယာ, အပ္ပကံ အဓိကံ ဝါ ဦနံ ဝါ ဂဏနူပဂံ န ဟောတီတိ တထာ ဝုတ္တံ။ **တီသု ဒီပေသု ဧကက္ခဏေ အာလောကကရဏေနာ** တိ ယဒါ ယသ္မိံ ဒီပေ မဇ္ဈေ တိဋ္ဌန္တိ, တဒါ တတော ပုရိမသ္မိံ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တာ ပစ္ဆိမေ ဥဒေန္တာ ဟုတွာ အာလောကကရဏေန။ အညထာတီနံ ဝါ အဘိဘဝနေန, ဒုဒ္ဒသတာယ စ **မဟိဒ္ဓိကေ** ။ သတ္တာနံ သီတပရိဠာဟဝူပသမနေန, ဩသဓိတိဏဝနပ္ပတီနံ ပရိဗ္ရူဟနေန စ **မဟာနုဘာဝေ။ ဆုပတီ**တိ ဖုသတိ။ **ပရိမဇ္ဇတီ** တိ ဟတ္ထံ ဣတော စိတော စ သဉ္စာရေန္တော ဃံသေတိ။ **အဘိညာပါဒကဈာနဝသေနေ တ**တိ ယဿ ကဿစိ အဘိညာပါဒကဈာနဝသေန။ **ဧဝ**-ကာရေန ပါဒကဈာနဝိသေသံ နိဝတ္တေတိ, န အဓိဋ္ဌာနံ။ တေနေတာဟ **“နတ္ထေတ္ထ ကသိဏသမာပတ္တိနိယမော”** တိ။ တိရောကုဋ္ဋပါဋိဟာရိယာဒီသု ဝိယ ဣမသ္မိံ နာမ ကသိဏေ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ န ဧတ္ထ ကောစိ နိယမော အတ္ထီတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ ဟဋ္ဌိယံ ကိဉ္စိ သမာပတ္တိံ အပရာမသိတွာ “ဣဓ သော ဣဒ္ဓိမာ”တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၀-၁၁) ဝုတ္တံ။ **ဟတ္ထပါသေ ဟောတိ** “စန္ဒိမသူရိယေ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ စန္ဒိမသူရိယမဏ္ဍလံ။ **ရူပဂတံ ဟတ္ထပါသေ** တိ ဟတ္ထပါသေ ဌိတံ ရူပဂတံ, ဟတ္ထပါသေ ဝါ ရူပဂတံ။ ဟတ္ထံ ဝါ ဝဍ္ဎေတွာ ပရာမသတီတိ ယောဇနာ။

ဥပါဒိန္နကံ နိဿာယ အနုပါဒိန္နကဿ ဝဍ္ဎနံ ဝုတ္တံ။ ယုတ္တိယာ ပနေတ္ထ ဥပါဒိန္နကဿပိ ဝဍ္ဎနဉ္စာယာ ဒိဿတိ။ အတ္တနော အဏုမဟန္တဘာဝတပါဒနေ ဥပါဒိန္နကဿ ဟာပနံ ဝိယ ဝဍ္ဎနမ္ပိ လဗ္ဘတေဝ။ ယထာ အာယသ္မတော **မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ နန္ဒောပနန္ဒ** ဒမနေတိ ဧဝံ ပဝတ္တံ သဟဝတ္ထုနာ ထေရေတာဒံ အာဟရိတွာ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရော အာဟာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ကိံ ပန န ဟောတိ,** ဟောတိယေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ ဒွေဝ ဟိ ပဋိသေဓာ ပကတိံ ဂမေန္တီတိ။ **“တဒါ မဟန္တံ ဟောတိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ ဝိယာ”** တိ ဣဒံ ယထာဓိကတတ္ထဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ, ခုဒ္ဒကဘာဝါပါဒနမ္ပိတ္ထ လဗ္ဘတေဝ။

နန္ဒောပနန္ဒနာဂဒမနကထာဝဏ္ဏနာ

ဩလောကေသီ ဗုဒ္ဓာစိဏ္ဏဝသေန “အတ္ထိ နု ခေါ အဇ္ဇ ဥပနိဿယော”တိ။ လောကိယံ ရတနတ္တယေ
ပသာဒလက္ခဏံ သာသနာဝတာရံ သန္ဓာယာဟ **“အပ္ပသန္နော”** တိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတော ဝိဝေစေတွာ ပသာဒေတဗ္ဗောတိ အဓိ
ပ္ပာယော။ တေနာဟ **“ကော နု ခေါ။ပေ။ ဝိဝေစေယျာ”** တိ။

တံ ဒိဝသန္တိ ယအာ ဘဂဝတာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော တာဝတိံသဘဝနာဘိမုခေါ ဂစ္ဆတိ, တံ ဒိဝသဘာဂံ။ **အာဟာနဘူ
မိံ သဇ္ဇယိံသူ**တိ ယတ္ထ သော နိသိန္နော ဘောဇနကိစ္စံ ကရောတိ, တံ ပရိဝေသနဋ္ဌာနံ သိတ္တံ သမ္မဋ္ဌံ ဘောဇနူပက
ရဏူပနယနာဒိနာ သဇ္ဇယိံသု ပဋိယာဒေသုံ။ **တိဝိဓနာဋကေဟီ**တိ ဝဓူကုမာရိကညာဝတ္ထာဟိ တိဝိဓာဟိ နာဋကိတ္ထီဟိ။
ဩလောကယမာနောတိ ပေက္ခန္တော, ဝိစာရေန္တော တ။

ဥပရူပရီတိ မတ္ထကမတ္ထကေ။ **ဘဝနေနာ**တိ ဘဝနပဒေသေန။ **ဘောဂေဟီ**တိ သရီရဘောဂေဟိ။ **အဝကုဇ္ဇေနာ**
တိ နိကုဇ္ဇိတေန။ **ဂဟေတွာ**တိ ယထာ တာဝတိံသဘဝနဿ ပဒေသောပိ နာဝသိဿတိ, ဇဝံ ပရိယာဒာယ။

သိနေရုပရိဘဏ္ဍန္တိ သိနေရုမေခလံ။ သိနေရုဿ ကိရ သမန္တတော ဗဟလတော, ပုထုလတော စ ပဉ္စယောဇနသ
ဟဿပရိမာဏာနိ စတ္တာရိ ပရိဘဏ္ဍာနိ တာဝတိံသဘဝနဿ အာရက္ခာယ နာဂေဟိ, ဂရုဠေဟိ, ကုမ္ဘဏ္ဍေဟိ, ယ
က္ခေဟိ စ အဓိဋ္ဌိတာနိ, တာနိ ပရိဘဏ္ဍဘာဝသာမညေန ဧကဇ္ဈံ ကတွာ “ပရိဘဏ္ဍ”န္တိ ဝုတ္တံ။ တေဟိ ကိရ သိနေ
ရုဿ ဥပမုံ ပရိယာဒိန္နံ။

အတ္တဘာဝံ ဝိဇဟိတွာတိ မနုဿရူပံ အန္တရဓာပေတွာ။ **ဗာဓတီ**တိ ခေဒမတ္တံ ဥပ္ပာဒေတိ။

အတ္တဘာဝံ ဝိဇဟိတွာတိ သုခုမတ္တဘာဝနိမ္မာနေန နာဂရူပံ ဝိဇဟိတွာ။ **မုခံ ဝိဝရိ** “မုခဂတံ သမဏံ သံခာဒိဿ
သာမီ”တိ။ **ဟာစီနေန စ ပစ္ဆိမေန စ** တိ နာဂဿ တထာနိပန္နတ္တာ ဝုတ္တံ။ သုဋ္ဌု သတိယာ ပစ္စုပဋ္ဌာပနတ္ထမာဟ
“မနသိ ကရောဟီ”တိ။

အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗပာဋိဟာရိယာနိ တိ တအာ ထေရေန ကတပာဋိဟာရိယာနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ကိလမံ ပန ဌာနန္**
တိ ကိလမံ နာသာတတဝိဿဇ္ဇနကာရဏံ။

အနုဗန္ဓိ တိ “န သက္ကာ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကဿ ဣမဿ သမဏဿ ပဋိပဟရိတု”န္တိ ဘယေန ပလာယန္တံ အနုဗန္
ဓိ။

ဧကပဋိဟာရိယာတိ ဧကာယ ပဋိဟာရိယာ, နိရန္တရန္တိ အတ္ထော။ **အယမေတ**တိ ယာ ဥပါဒိန္နကံ နိဿာယ အနုပါ
ဒိန္နကဿ ဝမို, အယမေဝ။ **ဧတ္ထ** ဧဒိသေ ဟတ္ထဝမုနာဒိပဋိဟာရိယေ **ယုတ္တိ** ယုတ္တရူပါ စိတ္တတော, ဥတုတော
တ ဥပါဒိန္နကရူပါနံ အနုပ္ပဇ္ဇနတော။ အထ တ **ဥပါဒိန္န**န္တိ သကလမေဝ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓံ အဓိပ္ပေတံ။ ဧဝမ္ပိ တဿ
တထာ ဝမို န ယုဇ္ဇတိ ဧတတိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝမို ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧကသန္တာနေ ဥပါဒိန္နံ, အနုပါဒိန္နဉ္စ သမ္ဘိန္နံ ဝိယ
ပဝတ္တမာနမ္ပိ အတ္ထတော အသမ္ဘိန္နမေဝ။ တတ္ထ ယထာ အာဠှကမတ္တော ခီရေ အနေကာဠှကေ ဥဒကေ အာ
သိတ္တေ ယဒိပိ ခီရံ သဗ္ဗေန သမ္ဘိန္နံ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ လဗ္ဘမာနံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, တထာပိ န တတ္ထ ခီရံ ဝမုတိ,
ဥဒကမေဝ ဝမုတိ, ဧဝမေဝံ ယဒိပိ ဥပါဒိန္နံ အနုပါဒိန္နဉ္စ သမ္ဘိန္နံ ဝိယ ပဝတ္တတိ, တထာပိ ဥပါဒိန္နံ န ဝမုတိ, ဣဒ္
ဓာနုဘာဝေန စိတ္တဇံ, တဒနုသာရေန ဥတုဇဉ္စ ဝမုတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သောတိ သော ဣဒ္ဓိမာ။ **ဇဝံ ကတွာ**တိ ဝုတ္တာကာရေန ဟတ္ထံ တ ဝမေတွာ တေ တ အာဂန္တွာ ဟတ္ထပ
သေ ဌိတေ ကတွာ။ ပါဒဋ္ဌပနာဒိပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အပရောပိ** ဣဒ္ဓိမာ။ **တထေဝတ**တိ ပာဋိဟာရိယကရဏ
တော ပုဗ္ဗေ ဝိယ။ **တထူပမမေတ**န္တိ ယထာ ဥဒကပုဏ္ဏာသု နာနာပါတီသု ဗဟူဟိ နာနာစန္ဒမဏ္ဍလေသု ဒိဿမာနေ
သု န တေန စန္ဒမဏ္ဍလဿ ဂမနာဒိဥပရောဓော, ဗဟူနဉ္စ ပစ္စေကံ ဒဿနံ ဣဗ္ဗုတိ, တထူပမမေတံ ပာဋိဟာရိယံ စန္

ဒိမသူရိယာနံ ဂမနာဒိဥပရောဓာဘာဝတော, ဗဟူနဉ္စ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ တတ္ထ ဣဒ္ဓိပယောဂသ္သ ယထိစ္ဆိတံ သမိဇ္ဈန တောတိ အဓိပ္ပာယော။

၃၉၇. **ပရိစ္ဆေဒံ ကတ္ဝာ** တိ အဘိဝိမိဝသေန ပန ပရိစ္ဆေဒံ ကတ္ဝာ, န မရိယာဒဝသေန။ တထာ ဟောသ ဗ္ရဟ္မ လောကေ အတ္တနော ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတိ။ **ဟဋ္ဌီ**တိ ပဋ္ဌိသမ္ဘိအမဂ္ဂဟဋ္ဌိ။

ယာဝ ဗ္ရဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတီ တိ ဧတ္တ ယသ္မာ န ဗ္ရဟ္မလောကသ္သေဝ ဂမနံ အဓိပ္ ပေတံ, နာပိ ဗ္ရဟ္မလောကသ္သ ဂမနမေဝ, အထ ခေါ အညထာ အညမ္ပိ။ **ယာဝ ဗ္ရဟ္မလောကာ** တိ ပန ဒူရာဝဓိနိဒသ္ သနမေတံ, တသ္မာ ''သစေ ဗ္ရဟ္မလောကံ ဂန္တုကာမာ ဟောတီ''တိ ဝတ္ဝာပိ ဣတရမ္ပိ ဒသ္သေတုံ **''သန္တိကေပိ ဒူ ရေ အဓိဋ္ဌာတီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပိ**-သဒ္ဒေ သမုစ္စယတ္ထော, တေန ဝုတ္တာဝသေသသ္သ အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဒိယာ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗသ္သ သဗ္ဗသ္သာပိ သင်္ဂဟော, န ဝုတ္တသ္သေဝာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ယမကပာဋိဟာရိယာဝသာနေတိအာဒိနာ တိဝိက္ကမသ္သ အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိနိပ္ဖန္နတာ ဝုတ္တာ, အညတ္ထ ပန လက္ခဏာနိသံသတာ။ တဒုဘယံ ယထာ အညမညံ န ဝိရုဇ္ဈတိ, တထာ ဝိစာရေတ္ဝာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

နီလမာတိကန္တိ နီလဝဏ္ဏောဒကမာတိကံ။

မဟာဗောဓိန္တိ အပရာဇိတပလ္လင်္ကံ မဟာဗောဓိံ။ **စိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ သန္တိကေ အကာသိ** တိ တထာ စိတ္တုပ္ပ တ္တိသမနန္တရမေဝ ပထဝိံ, သမုဒ္ဒဉ္စ သံခိပိတ္ဝာ မဟာဗောဓိသန္တိကေ အကာသိ။

နက္ခတ္တဒိဝသေ တိ မဟဒိဝသေ။ **စန္ဒပူဝေ** တိ စန္ဒသဒိသေ စန္ဒမဏ္ဍလာကာရေ ပူဝေ။ **ကေပတ္တပူရမတ္တမကာ သီ**တိ ယထာ တေ ပမာဏတော သရူပေနေဝ အန္တောပတ္တပရိယာပန္နာ ဟောန္တိ, တထာ အကာသိ။

ကာကဝလိယဝတ္ထုသ္မိံ ဥ ''ဘဂဝတ ထေရံ ဗဟုံ အကာသီ''တိ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တံ ပန ဝတ္ထုံ သင် ခေပတောဝ ဒသ္သေတုံ **''မဟာကသ္သပတ္ထေရော ကိရာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမာပတ္တိယာ** တိ နိရောဓသမာပတ္တိ ယာ။

ဂင်္ဂာတီရေ တိ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ဂင်္ဂာနဒိယာ တီရေ။ **သညံ အဒာသီ**တိ ယထာ တေ ယထာဓိဋ္ဌိတံ သပ္ပိံ ပသ္သန္ တိ, တထာ သညံ အဒာသိ။

တသ္သာ တိ ယသ္သ ဗ္ရဟ္မုနော ရူပံ ဒဋ္ဌုကာမော, တသ္သ ဗ္ရဟ္မုနော ရူပံ ပသ္သတိ။ **သဒ္ဒံ သုဏာတီ** တိ ဒိဗ္ဗာ ယ သောတဓာတုယာ ဗ္ရဟ္မုနော သဒ္ဒံ သုဏာတိ။ **စိတ္တံ ပဇာနာတီ** တိ စေတောပရိယညာဏေန ဗ္ရဟ္မုနော စိတ္တံ ပဇာ နာတိ။ **ကရဇကာယသ္သ ဝသေနာ** တိ စာတုမဟာဘူတိကရူပကာယသ္သ ဝသေန။ ''စိတ္တံ ပရိဏာမေတီ''တိ ဧတ္ထ ကိံ တံ စိတ္တံ, ကထံ တ ပရိဏာမနန္တိ အာဟ **''ပာဒကဇ္ဈာနစိတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ ကာယေ အာရောပေတီ''** တိ။ ကထံ ပန ကာ ယေ အာရောပေတီတိ အာဟ **''ကာယာနုဂတိကံ ကရောတီ''**တိ။ ဧဝမ္ပိ သဒ္ဒဒန္ဓရောတယန္တိ ဝစနပထံ ပစ္ဆိန္ဒန္တော အာဟ **''ဒန္ဓဂမန''** န္တိ။ ကရောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ကာယဂမနံ ဟိ ဒန္ဓံ,** ဒန္ဓမဟာဘူတပစ္စယတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ အယဉ္စေတ္ထ အတ္ထော – ဒိဗ္ဗမာနေန ကာယေန ဂန္တုကာမတာယ ဝသေန စိတ္တံ ပရိဏာမေန္တော ယောဂီ ပာဒ ကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ ဝုဋ္ဌာယ ''ဣဒံ စိတ္တံ ကာယော ဝိယ ဒန္ဓဂမနံ ဟောတူ''တိ ပရိကမ္မံ ကရောတိ။ တထာ ပရိ ကမ္မကရဏံ ဟိ သန္ဓာယ ''ပာဒကဇ္ဈာနစိတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ''တိ ဝုတ္တံ။ ပရိကမ္မံ ပန ကတ္ဝာ ပုန သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ ဉာ ဏေန အဓိဋ္ဌဟန္တော တံ စိတ္တံ ကာယေ အာရောပေတိ, ကာယာနုဂတိကံ ဒန္ဓဂမနံ ကရောတိ။

သုခသညန္တိ သုခသဟဂတံ သညံ, သညာသီသေန နိဒ္ဒေသော။ လဟုဘာဝေန သညာတန္တိ **လဟုသညံ**။ ကထံ ပန ဣဒ္ဓိစိတ္တေန သဟ သုခသညာယ သမ္ဘဝေါတိ အာဟ **''သုခသညာ နာမ ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ္တာ သညာ''** တိ။ သုခန္ တိ သညာတန္တိ တ **သုခသညံ**။ တေနေတဟ **''ဥပေက္ခာ ဟိ သန္တံ သုခန္တိ ဝုတ္တာ''** တိ ဧကေန္တဂရုကေဟိ နီဝရဏေဟိ, ဝိဋ္ဌာရိကေဟိ အနုပသန္တသဘာဝေဟိ စ ဝိတက္ကာဒီဟိ ဝိပ္ပယောဂေ စိတ္တစေတသိကာနံ လဟုဘာဝသ္သ ကာရဏန္

တိ ဒဿေန္တော အာဟ **"သာဃေဝါပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ"** တိ။ **တံ ဩက္ကန္တဿာ** တိ တံ သုခလဟုသညံ အနုပ္ပတ္တဿ။ **အဿာ** တိ ယောဂိနော။ **ဂန္တုကာမတာ ဧဝ တတ္ထ ပမာဏံ** န္တိ တတ္ထ တေသိံ ဒိဿမာနေန ကာယေန ဂမနေ ယံ ဌာနံ ဂန္တုကာမော, တံ ဥဒ္ဒိဿ ဂန္တုကာမတာဝသေန ပဝတ္တပရိကမ္မာဓိဋ္ဌာနာနိ ဧဝ ပမာဏံ, တာဝတာ ဂမနံ ဣဇ္ဈတိ။ တသ္မာ မဂ္ဂနိမ္မာနတယုအဓိဋ္ဌာနေဟိ ဝိနာပိ ဣစ္ဆိတဒေသပ္ပတ္တိ ဟောတီတိ။ ဣဒါနိ တမေဝတ္ထံ ပာကဋတရံ ကာတုံ **"သတိ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ကာယံ ဂဟေတွာတိ ကရဇကာယံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ပရိကမ္မစိတ္တေန ဂဟေတွာ။ **စိတ္တေ အာရောပေတီ**တိ "အယံ ကာယော ဣဒံ စိတ္တံ ဝိယ ဟောတူ"တိ ဟဒယင္ဂမနစိတ္တေ အာရောပေတိ တဂ္ဂတိကံ ကရောတိ။ တေနာဟ **"စိတ္တာနုဂတိကံ ကရောတိ သီဃဂမန"** န္တိ။ **စိတ္တဂမန** န္တိ စိတ္တပ္ပဝတ္တိမာဟ။ **ဣဒံ ပန** စိတ္တဝသေန ကာယပရိဏာမနဟဒိဋ္ဌိဟာရိယံ။ **စိတ္တဂမနမေဝ** တိ စိတ္တေန သမာနဂမနမေဝ။ ကထံ ပန ကာယော ဒန္ဓပ္ပဝတ္တိကော လဟုပရိဝတ္တိနာ စိတ္တေန သမာနဂတိကော ဟောတီတိ? န သဗ္ဗထာ သမာနဂတိကော။ ယထေဝ ဟိ ကာယဝသေန စိတ္တပရိဏာမနေ စိတ္တံ သဗ္ဗထာ ကာယေန သမာနဂတိကံ န ဟောတိ။ န ဟိ တဒါ စိတ္တံ သဘာဝသိဒ္ဓေန အတ္တနော ခဏေန အဝတ္တိတွာ ဂရုဝုတ္တိကဿ ရူပဓမ္မဿ ခဏေန ဝတ္တတိ။ "ဣဒံ စိတ္တံ အယံ ကာယော ဝိယ ဟောတူ"တိ ပန အဓိဋ္ဌာနေန ဒန္ဓဂတိကဿ ကာယဿ အနုဝတ္တနတော ယာဝ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနပ္ပတ္တိ, တာဝ ကာယဂတိအနုလောမေနေဝ ဟုတွာ သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနံ စိတ္တံ ကာယဂတိယာ ပရိဏာမိတံ နာမ ဟောတိ, ဧဝံ "အယံ ကာယော ဣဒံ စိတ္တံ ဝိယ ဟောတူ"တိ အဓိဋ္ဌာနေန ပဂေဝ သုခလဟုသညာယ သမ္ပာဒိတတ္တာ အဘာဝိတိဒ္ဓိဟာအနံ ဝိယ ဒန္ဓံ အဝတ္တိတွာ ယထာ လဟုကတိပယစိတ္တတရေဟေဝ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနပ္ပတ္တိ ဟောတိ, ဧဝံ ပဝတ္တမာနော ကာယော စိတ္တဂတိယာ ပရိဏာမိတော နာမ ဟောတိ, န ဧကစိတ္တက္ခဏေနေဝ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနပ္ပတ္တိယာ။

ဧဝဉ္စ ကတွာ "သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျာ"တိ ဣဒမ္ပိ ဥပမာဝစနံ နိပ္ပရိယာယေနေဝ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ အဝဿံ စေတံ ဧဝံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ, အညထာ သုတ္တာဘိဓမ္မဟေဟိ, ဝိနယအဋ္ဌကထာယ စ ဝိရောဓော သိယာ, ဓမ္မတာ စ ဝိလောမိတာ။ "နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ"တိ (အ. နိ. ၁.၁၁ အာဒယော) ဟိ တတ္ထ အညဂဟဏေန ရူပဓမ္မာ ဂဟိတာ အလဟုပရိဝတ္တိတာယ။ အဘိဓမ္မေ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁၀-၁၁) စ ပုရေဇာတပစ္စယော ရူပမေဝ ဝုတ္တော, ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော စ တဿေဝ။ ယတ္ထ ယတ္ထ စ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ဘိဇ္ဇန္တိ။ နတ္ထိ ဒေသန္တရသင်္ကမနံ, န စ သဘာဝတော အညထာ ဟောတီတိ။ န ဟိ ဣဒ္ဓိဗလေန ဓမ္မာနံ ဧကနစိ လက္ခဏံ အညထတ္တံ ကာတုံ သက္ကာ, ဘာဝညထတ္တမေဝ ပန ကာတုံ သက္ကာ။ **"တီသုပိ ခဏေသူ"**တိ ဣဒမ္ပိ ဂမနာရမ္ဘံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ဂမနနိဋ္ဌာနန္တိ ဝဒန္တိ။ **ထေရောတိ** အဋ္ဌကထာစရိယာနံ အန္တရေ ဧကော ထေရော။ **ဣဒံ**တိ ဣဒံ ဟဋ္ဌိဟာရိယံ ဝိဘဇိတွာ ဝုတ္တဟဋ္ဌေ။ **သယံ ဂမနမေဝ အာဂတံ** "ဗြဟ္မလောကံ ဂစ္ဆတီ"တိ ဝုတ္တတ္တာ။

စင်္ကမနာဒီနိန္တိ စင်္ကမနာဒီနံ အင်္ဂာနံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂ"န္တိ, သဗ္ဗအင်္ဂပစ္စင်္ဂဝန္တန္တိ အတ္ထော။ **ပသာဒေ နာမ နတ္ထီ** တိ ဣမိနာ ဘာဝဇီဝိတိန္ဒြိယာနမ္ပိ အဘာဝတော ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ရုစိဝသေနာ**တိ ဣစ္ဆာဝသေန။ **အညမ္ပိ** တိ ဘာဝတော ကရိယမာနတော အညမ္ပိ ကိရိယံ ကရောတိ။ အယဉ္စေတ္ထ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝတော။ ယဒိ သာဝကနိမ္မိတေသု နာနပ္ပကာရတာ နတ္ထိ, "သစေ ပန နာနာဝဏ္ဏေ ကာတုကာမော ဟောတီ"တိအာဒိ ယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ, တံ ကထန္တိ? တံ တထာ တထာ ပရိကမ္မံ ကတွာ အဓိဋ္ဌဟန္တဿ တေ တေ ဝဏ္ဏဝယာဒိဝိသေသာ ပရိကမ္မာနုရူပံ ဣဇ္ဈန္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန ယထာဓိဋ္ဌိတေ နိမ္မိတရူပေ သစေ သာဝကော "ဣမေ ဝိသေသာ ဟောန္တူ"တိ ဣစ္ဆတိ, န ဣဇ္ဈတိ, ဗုဒ္ဓါနံ ပန ဣဇ္ဈတီတိ အယမတ္ထော ဒဿိတောတိ န ကောစိ ဝိရောဓော။

ဣဒါနိ ယာနိ တာနိ "ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတီ"တိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၀) ပဋိယာ အတ္ထဒသ္သနဝသေန ဝိဘတ္တာနိ "ဒူရေပိ သန္တိကေ အဓိဋ္ဌာတီ"တိအာဒီနိ စုဒ္ဒသ ပဋိဟာရိယာနိ, တတ္ထ သိခါပ္ပတ္တံ ကာယေန ဝသဝတ္တနပဋိဟာရိယံ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ စ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ယ**န္တိ ကိရိယာပရာမသနံ, တေန **"ရူပံ ပဿတီ"** တိ တတ္ထ ယဒေတံ ရူပဒဿနံ, **"သဒ္ဒံ သုဏာတီ"** တိ တတ္ထ ယဒေတံ သဒ္ဒသဝနံ, **"စိတ္တံ ပဇာနာတီ"**တိ တတ္ထ ယဒေတံ စိတ္တဇာနနန္တိ ဧဝံ ဒိဗ္ဗစက္ခုသောတစေတောပရိယညာဏကတ္တုကံ ဒဿနသဝနဇာနနကိရိယံ ပရာမသတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣတော ပရေသု **သန္တိဋ္ဌတီ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ယမ္ပိဿာ** တိ ယမ္ပိ အဿ။ ယောဂိ

နော အဓိဋ္ဌာနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ယဉ္စ ခော** တိ ဧတ္ထ **ခော**-သဒ္ဒော အဝဓာရဏတ္ထော, ဝိသေသတ္ထော ဝါ, တေန အယမေဝေတ္ထ ကာယေန ဝသဝတ္တနပါဋိဟာရိယေသု ဥက္ကဋ္ဌတရန္တိ ဒီပေတိ။ ကသ္မာ? “အယံ နု ခော ဣဒ္ဓိမာ, အယံ နု ခော နိမ္မိတော”တိ ဧကစ္စဿ ဗြဟ္မုနော အာသင်္ကုပ္ပာဒနတော။ ယဒဂ္ဂေန စေတံ အဓိဋ္ဌိတံ ဝိသေသတော မနောမယန္တိ ဝုစ္စတိ, တဒဂ္ဂေန ဥက္ကဋ္ဌတရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“ဧတ္တာဝတာ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတိ နာမာ”** တိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဣဓ သေသာနိ ဂဟိတာနီတိ အာဟ **“သေသံ။ပေ။ ဝုတ္တ”** န္တိ။

၂၉၈. ဣဒံ နာနာကရဏန္တိ ကာမမိမာပိ ဒွေ ဣဒ္ဓိယော အဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝ ဣဇ္ဈန္တိ, တထာပိ ဣဒံ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနံ ဣမာသံ နာနာကရဏံ ဝိသေသော။ **ပကတိဝဏ္ဏံ ဝိဇဟိတွာ** တိ အတ္တနော ပကတိရူပံ ဝိဇဟိတွာ အပနေတွာ, ပရေသံ အဒဿေတွာတိ အတ္ထော။ **ကုမာရကဝဏ္ဏန္တိ** ကုမာရကသဏ္ဌာနံ။ **ဒဿေတိ** တိ တထာ ဝိကုဗ္ဗန္တော အတ္တနိ ဒဿေတိ။ **နာဂဝဏ္ဏံ ဝါ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဟတ္ထိမ္ပိ ဒဿေတိ** တိ အတ္တာနမ္ပိ ဟတ္ထိံ ကတွာ ဒဿေတိ, ဗဟိဒ္ဓာပိ ဟတ္ထိံ ဒဿေတိ။ ဧတဒတ္ထမေဝ ဟိ ဣဓ “ဟတ္ထိဝဏ္ဏံ ဝါ ဒဿေတီ”တိ အဝတွာ “ဟတ္ထိမ္ပိ ဒဿေတီ”တိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၃) ဝုတ္တံ။ ယံ ပန ကေစိ ဗဟိဒ္ဓာ ဟတ္ထိအာဒိဒဿနဝစနံ “ပကတိဝဏ္ဏံ ဝိဇဟိတွာ”တိ ဝစနေန ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိဘာဝေန ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တံ။ ကသ္မာ? ပကတိဝဏ္ဏဝိဇဟနံ နာမ အတ္တနော ပကတိရူပဿ အညေသံ အဒဿနံ, န သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ တဿ နိရောဓနံ။ ဧဝံ သတိ အတ္တာနံ အဒဿေတွာ ဗဟိဒ္ဓာ ဟတ္ထိံ ဒဿေန္တော “ပကတိဝဏ္ဏံ ဝိဇဟိတွာ ဟတ္ထိံ ဒဿေတီ”တိ ဝုစ္စမာနေ ကော ဧတ္ထ ဝိရောဓော, အတ္တနာ ပန ဟတ္ထိဝဏ္ဏော ဟုတွာ ဗဟိဒ္ဓာပိ ဟတ္ထိံ ဒဿေန္တေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ တေနေဝါဟ “ဗဟိဒ္ဓာပိ ဟတ္ထိအာဒိဒဿနဝသေန ဝုတ္တ”န္တိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိဘာဝေန စ န ကောစိ ဝိရောဓော။

ပါဠိယဉ္စ **ကုမာရကဝဏ္ဏံ ဝါ** တိအာဒီသု အနိယမတ္ထော ဝါ-သဒ္ဒော ဝုတ္တော။ တေသု ဧကေကဿေဝ ကရဏဒဿနတ္ထံ။ **ဟတ္ထိမ္ပိ** တိအာဒီသု ပန ဟတ္ထိအာဒီနံ ဗဟူနံ ဧကဇ္ဈံ ကာတဗ္ဗဘာဝဒဿနတ္ထံ သမုစ္စယတ္ထော ပိ-သဒ္ဒော ဝုတ္တော။ တေန “ဟတ္ထိမ္ပိ ဒဿေတီ”တိအာဒီသု ဒုတိယေ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

ဣဒ္ဓိမတော အတ္တနော ကုမာရကာကာရေန ပရေသံ ဒဿနံ ကုမာရကဝဏ္ဏနိမ္မာနံ, န ဧတ္ထ ကိဉ္စိ အပုဗ္ဗံ ပထဝီအာဒိဝတ္ထု နိပ္ဖာဒီယတီတိ ကသိဏနိယမေန ပယောဇနာဘာဝတော **“ပထဝီကသိဏာဒီသု အညတရာရမ္မဏတော”** တိ ဝုတ္တံ။ သတိပိ ဝါ ဝတ္ထုနိပ္ဖာဒနေ ယထာရုစိ တံ ပထဝီကသိဏာဒိဝသေနေဝ ဣဇ္ဈတီတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ ကသိဏနိယမေန ပယောဇနံ နတ္ထေဝ။ ကုမာရကဝဏ္ဏဉ္ဟိ ဒဿေန္တေန နီလဝဏ္ဏံ ဝါ ဒဿေတဗ္ဗံ သိယာ, ပီတာဒီသု အညတရဝဏ္ဏံ ဝါ။ တထာ သတိ နီလာဒိကသိဏာနိ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာနီတိ အာပန္နော ကသိဏနိယမော။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။ ဧဝံ ဌိတေ ယဒေကေ ပထဝီကသိဏဝသေန “ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတီ”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၈; မ. နိ. ၁.၁၄၇; သံ. နိ. ၅.၈၄၂; ပဋိ. မ. ၃.၁၀) ဘာဝေတိ ဧဝံ ပဝတ္တေန ကသိဏနိဒ္ဒေသေန ဣဓ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိနိဒ္ဒေသေ “ပထဝီကသိဏာဒီသု အညတရာရမ္မဏတော”တိအာဒိဝစနဿ ဝိရောဓံ အာသင်္ကန္တိ, သော အနောကာသောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နိမ္မိနိတဗ္ဗဘာဝေန အတ္တနာ ဣစ္ဆိတောတိ **အတ္တနော ကုမာရကဝဏ္ဏော,** န ပန အတ္တနော ဒဟရကာလေ ကုမာရကဝဏ္ဏောတိ။ **နာဂ**ဒိဝဏ္ဏေသုပိ အယံ နယော ဗျာပီ ဧတေတိ ယဒေကေ “နာဂဒိနိမ္မာနေ န ယုဇ္ဇတိ ဝိယာ”တိ ဝဒန္တိ, တဒပေါဟတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဗဟိဒ္ဓာပီ တိ ပိ-သဒ္ဒေန အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော – **ဟတ္ထိမ္ပိ ဒဿေတီ** တိအာဒိ အဇ္ဈတ္တံ, ဗဟိဒ္ဓာပိ ဟတ္ထိအာဒိဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ, န “ကုမာရကဝဏ္ဏံ ဝါ”တိအာဒိ ဝိယ အဇ္ဈတ္တမေဝ ကုမာရကဝဏ္ဏာဒီနံ ဒဿနဝသေနာတိ။ ယံ ဧတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ အဓိဋ္ဌာနဝိဓာနံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

၂၉၉. ကာယန္တိ အတ္တနော ကရဇကာယံ။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ “အယံ ကာယော သုသိရော ဟောတူ”တိ ပရိကမ္မံ ကတွာ ပုန “ပါဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယာ”တိ ဣမံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရမာဟ။ **အညံ ကာယန္တိ** ယံ မနောမယံ ကာယံ နိမ္မိနိတုကာမော, တံ။ **မုဉ္ဇမှာ** တိ မုဉ္ဇတိဏတော။ **ဤသိကန္တိ** တဿ ကဏ္ဍံ။ **ကောသိယာ**တိ အသိကောသတော။ **ကရဏ္ဍာယာ** တိ ပေဠာယ, နိမ္မောကတောတိ စ ဝဒန္တိ။ **အဗ္ဗာဟတိ** တိ ဥဒ္ဓရတိ။ **ပဝါဟေယျာ** တိ အာကဍ္ဎေယျ။

က္ကဒ္ဓိဝိဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

က္ကတိ ဒ◌တဒသမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၁၃. အဘိညာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ဒိဗ္ဗသောတဓာတုကထာဝဏ္ဏနာ

၄၀၀. တတ္ထာ တိ ဒိဗ္ဗသောတဓာတုယာ နိဒ္ဒေသေ။ အဘိညာပာဋ္ဌိယာ ဟိ နိဒ္ဒေသမုခေန အဘိညာနံ နိဗ္ဗတ္တနဝိဓိ ဝိဓီယတိ။ အဘိညာသီသေနေတ္ထ အဘိညာပာဋ္ဌိ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ **“တတော ပရာသု စ တီသု အဘိညာသူ”**တိ။ **တတော ပရာသူ**တိ စ သတ္တုန္နော ဒေသနာက္ကမံ, အတ္တနော စ ဥဒ္ဒေသက္ကမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ပဋ္ဌိပတ္တိက္ကမံ။ န ဟိ ပဋ္ဌိပဇ္ဇန္တာ က္ကမိနာဝ ကမေန ပဋ္ဌိပဇ္ဇန္တိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ ဒိဗ္ဗသောတဓာတုပာဋ္ဌိယံ, သေသာဘိညာပာဋ္ဌိယဥ္စာတိ သဗ္ဗတ္ထ။ **တတ္ရာ** တိ တက္ကောပညာသေ နိပာတမတ္တံ, **တတ္ရ** တ ယထာဝုတ္တပာဌေ။ **ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ** တိ ဒိဗ္ဗေ ဘတတိ ဒိဗ္ဗာ, ဒေဝတနံ သောတဓာတု, တာယ ဒိဗ္ဗာယ သဒိသတ္တာ။ က္ကအနိ တံ ဒိဗ္ဗသဒိသတံ ဝိဘာဝေတုံ **“ဒေဝတနံ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ** တိ သဒ္ဓာဗဟုလတာဝိသုဒ္ဓဒိဋ္ဌိတာနိသံသဒဿာဝိတာဒိသမ္ပတ္တိယာ သုဋ္ဌု စရိတတ္တာ သုစရိတေန ဒေဝူပပတ္တိဇနကေန ပုညကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တာ။ **ပိတ္တသေမှပာရုဟိရာဒီဟိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တတရောကဒီနံ သင်္ဂဟော။ **အပလိဗုဒ္ဓာ**တိ အနုပဒ္ဒုတာ။ ပိတ္တာဒီဟိ အနုပဒ္ဒုတတ္တာ, ကမ္မဿ စ ဥဠာရတာယ **ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဥပက္ကိလေသအေသရဟိတံ ဟိ ကမ္မံ တိဏာဒိအေသရဟိတံ ဝိယ သဿံ ဥဠာရဖလံ အနုပက္ကိလိဋ္ဌံ ဟောတိ။ ကာရဏူပစာရေန စဿ ဖလံ တထာ ဝေဟာရီယတိ, ယထာ “သုက္ကံ သုက္ကဝိပာက”န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၂; မ. နိ. ၂.၈၁; အ. နိ. ၄.၂၃၃)။ **ဒူရေပီ**တိ **ပိ**-သဒ္ဒေန သုခုမဿာပိ အာရမ္မဏဿ သမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထတံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ပသာဒသောတဓာတူ**တိ စတုမဟာဘူတာနံ ပသာဒလက္ခဏာ သောတဓာတု။

ဝီရိယာရမ္ဘဝသေနေဝ က္ကဖ္ဗနတော သဗ္ဗာပိ ကုသလဘာဝနာ ဝီရိယဘာဝနာ, ပဓာနသင်္ခာရသမန္နာဂတာ တ က္ကဒ္ဓိပာဒဘာဝနာပိ ဝိသေသတော ဝီရိယဘာဝနာ, တဿာ အာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တာ **ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တာ**။ ဉာဏမယာ သောတဓာတု ဉာဏသောတဓာတု။ **တာဒိသာယေဝ**တိ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တတာယ, ဒူရေပိ သုခုမဿပိ အာရမ္မဏဿ သမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထတာယ စ တံသဒိသာ ဧဝ ။ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ** တိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသင်္ခာတာနံ စတုန္နံ ဈာနာနံ ဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ, က္ကမိနာ ကာရဏဝသေနဿာ ဒိဗ္ဗဘာဝမာဟ။ ယံ စေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာ** တိ အင်္ဂသမန္နာဂမေန ဥက္ကံသဂတံ ပာဒကဇ္ဈာနသင်္ခာတံ ဒိဗ္ဗဝိဟာရံ သန္နိဿာယ ပဝတ္တတ္တာ, ဒိဗ္ဗဝိဟာရပရိယာပန္နံ တ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တံ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဿယ ပစ္စယဘူတံ သန္နိဿိတတ္တာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သဝနဋ္ဌေနာ** တိ သဒ္ဒဂဟဏဋ္ဌေန။ ယာထာဝတော ဟိ သဒ္ဒုပလဒ္ဓိ သဒ္ဒသဘာဝတဝဗောဓော သဝနံ။ သန္တေသုပိ အညေသု သဘာဝဓာရဏာဒိသု ဓာတုအတ္ထေသု အတ္တသုညတာသန္ဒဿနတ္ထာ သတ္တု ဓာတုဒေသနာတိ အာဟ **“နိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန စာ”** တိ။ **သောတဓာတုကိစ္စံ** သဒ္ဒသမ္ပဋိစ္ဆနံ, သဒ္ဒသန္နိဿာနပစ္စယတာ စ။

ဉာဏဿ ပရိသုဒ္ဓိ ဥပက္ကိလေသဝိဂမေနေတတိ အာဟ **“နိရုပက္ကိလေသာယာ”** တိ။ **မာနုသိကာ** မနုဿ သန္တကာ, မံသသောတဓာတု, ဒိဗ္ဗဝိဒူရာဒိဝိသယဂ္ဂဟဏသင်္ခာတေန အတ္တနော ကိစ္စဝိသေသေန အတိက္ကန္တံ မာနုသိကံ တောယာတိ **အတိက္ကန္တမာနုသိကာ** ။ တေနာဟ **“မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ သဒ္ဒသဝနေနာ”** တိ။ တတ္ထ **မနုဿူပစာရ**န္တိ မနုဿေဟိ ဥပစရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ, ပကတိယာ သောတဒွာရေန ဂဟေတဗ္ဗံ ဝိသယန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **“သဒ္ဒသဝနေနာ”** တိ။ **ဒိဗ္ဗေ** တိ ဒေဝလောကပရိယာပန္နေ။ တေ ပန ဝိသေသတော ဒေဝတနံ ကထာ သဒ္ဒာ ဟောန္တီတိ အာဟ **“ဒေဝတနံ သဒ္ဒေ”** တိ။ မနုဿာနံ ဧတေတိ မာနုသာ, တေ **မာနုသေ**။ ဧဝံ ဒေဝမနုဿသဒ္ဒာနံယေဝ ဂဟိတတ္တာ ဝုတ္တံ **“ပဒေသပရိယာအန”**န္တိ, ဧကဒေသဂ္ဂဟဏန္တိ အတ္ထော။ **သဒေဟသန္နိဿိတာ** အတ္တနော သရီရေ သန္နိဿိတာ။ **နိပ္ပဒေသပရိယာအနံ** ဌာနဘေဒဂ္ဂဟဏမုခေန သဝိညာဏကာဒိဘေဒဘိန္နဿ သဒ္ဒဿ အနဝသေသေန သင်္ဂဏှနတော။

အယံ ဒိဗ္ဗသောတဓာတု။ **ပရိကမ္မသမာဓိစိတ္တေနာ** တိ ပရိကမ္မဘူတာဝေဏိကသမာဓိစိတ္တေန, ဒိဗ္ဗသောတဉာဏဿ ပရိကမ္မဝသေန ပဝတ္တကဒ္ဓဏိကသမာဓိနာ သမာဟိတစိတ္တေနာတိ အတ္ထော။ **ပရိကမ္မသမာဓိ** နာမ ဒိဗ္ဗသောတဓာတုယာ ဥပစာရာဝတ္ထာတိပိ ဝဒန္တိ။ သာ ပန နာနာဝဇ္ဇနဝသေန ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ သဗ္ဗောဠာရိကသဒ္ဒဒဿန

တ္တံ သီဟာဒီနံ သဒ္ဒော ပဌမံ ဂဟိတော။ တိယောဇနမတ္တကေပိ ကိရ ကေသရသီဟဿ သီဟနာဒသဒ္ဒော သုယျတိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မေဃသဒ္ဒဗျဂ္ဃသဒ္ဒာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တွေ့ စ ယထာ ဩဠာရိကသဒ္ဒာဝဇ္ဇနံ ယာဝဒေဝ သုခုမသဒ္ဒာဝဇ္ဇနူပာယဒဿနတ္ထံ, တထာ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏဘာဝနာဗလေန သုခုမတရသဒ္ဒဂ္ဂဟဏသံသိဒ္ဓိတော။

ဇဝံ အာသန္နသဒ္ဒဂ္ဂဟဏာနုသာရေန ဒူရဒူရတရသဒ္ဒဂ္ဂဟဏမ္ပိ သမိဇ္ဈတီတိ ဒဿေတုံ **"ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယာ"**တိအာဒိနာ ဒိသာသမ္ဗန္ဓဝသေန သဒ္ဒာနံ မနသိကာရဝိဓိ အာရဒ္ဓော။ တတ္ထ **သဒ္ဒနိမိတ္တ**န္တိ ဉာဏုပ္ပတ္တိ ဟေတုဘာဝတော သဒ္ဒော ဧဝ သဒ္ဒနိမိတ္တံ, ယော တ ယထာဝုတ္တော ဥပာဒာယုပာဒာယ လဗ္ဘမာနော သဒ္ဒာနံ ဩဠာ ရိကသုခုမာကာရော, တံ သဒ္ဒနိမိတ္တံ။ တေနေတပာ **"သဒ္ဒာနံ သဒ္ဒနိမိတ္တ"**န္တိ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ **"ဩဠာရိကာနမ္ပိ သုခုမာနမ္ပိ သဒ္ဒာနံ သဒ္ဒနိမိတ္တံ မနသိ ကာတဗ္ဗ"**န္တိ, တံ ဩဠာရိကသုခုမသမ္မုတေသုပိ ဩဠာရိကသုခုမသဘာဝ ဒဿနတ္ထံ။ တဥ္စ သဗ္ဗံ သုခုမေ ဉာဏပရိစယဒဿနတ္ထံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဒ္ဒနိမိတ္တဿ အပစ္စုပ္ပန္နသဘာဝတ္တာ "သဒ္ဒောဝ သဒ္ဒနိမိတ္တ"န္တိ အယမေဝ ပက္ခော ဉာယာဂတောတိ ကေစိ, တံ န ဩဠာရိကသုခုမာနံ သဒ္ဒာနံ ဝဏ္ဏာရမ္မဏေန ဉာဏေန နီလပီတာဒိဝဏ္ဏာနံ ဝိယ တတ္ထေဝ ဂဟေတဗ္ဗတော။ ဩဠာရိကသုခုမဘာဝေ စေတ္ထ သဒ္ဒနိမိတ္တန္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ။ **တဿာ** တိ ယထာဝုတ္တေန ဝိဓိနာ ပဋိပဇ္ဇန္တဿ ယောဂိနော။ **တေ သဒ္ဒာ** တိ ယေ သဗ္ဗော ဠာရိကတော ပဘုတိ အာဝဇ္ဇန္တဿ အနုက္ကမေန သုခုမသုခုမာ သဒ္ဒာ အာဝဇ္ဇိတာ, တေ။ **ဟကတိကစိတ္တဿာ** ပီတိ ဟာဒကဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇနတော ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တစိတ္တဿာပိ။ **ပရိကမ္မသမာဓိစိတ္တဿာ** တိ ဒိဗ္ဗသောတဓာတု ယာ ဥပ္ပာဒနတ္ထံ ဟာဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌိတဿ သဒ္ဒံ အာရဗ္ဘ ပရိကမ္မကရဏဝသေန ပဝတ္တက္ခဏိက သမာဓိစိတ္တဿ။ ပုဗ္ဗေပိ ဉာဏေန ပရိမဒ္ဒိတတ္တာ အတိဝိယ ဟာကဋ္ဌာ ဟောန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

တေသု သဒ္ဒေသူ တိ ယေ ပရိကမ္မဿ ဝိသယဒဿနတ္ထံ ဗဟူ သဒ္ဒာ ဝုတ္တာ, တေသု သဒ္ဒေသု။ **အညတရန္** တိ ယတ္ထဿ ပရိကမ္မကရဏဝသေန အဘိဏှံ မနသိကာရော ပဝတ္တော, တံ ဧကံ သဒ္ဒံ။ **တတော ပရန္တိ** တတော အပ္ပနုပ္ပတ္တိတော ပရံ။ **တသ္မိံ သောတေ** တိ တသ္မိံ ဉာဏသောတေ။ **ပတိတော ဟောတီ**တိ ဒိဗ္ဗသောတဓာတု အန္တော ဂဓာ ဟောတိ အပ္ပနာစိတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိတော ပဘုတိ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏလာဘီ နာမ ဟောတိ, န အနိဿ တဒတ္ထံ ဘာဝနာဘိယောဂေ ကိစ္စံ အတ္ထိ ဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ **တန္တိ** ဒိဗ္ဗသောတဓာတုံ။ **ထာမဇာတန္တိ** ဇာတထာမံ ဒဠှဘာဝပ္ပတ္တံ။ **ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ** ဟာဒကဇ္ဈာနာရမ္မဏံ။ ကိန္တိ ကိတ္တကန္တိ အာဟ **"ဧတ္ထန္တရေ သဒ္ဒံ သုဏာမီတိ ဧကင်္ဂုလမတ္တံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ"**တိ။ ဟာဒကဇ္ဈာနဿ ဟိ အာရမ္မဏဘူတံ ကသိဏနိမိတ္တံ "ဧတ္တကံ ဌာနံ ဖရတူ"တိ မနသိ ကရိတွာ ဟာဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ကသိဏနိမိတ္တံ တတ္တကံ ဌာနံ ဖရိတွာ တိဋ္ဌတိ ။ သော သမာပတ္တိ တော ဝုဋ္ဌာယ တတ္ထ ဂတေ သဒ္ဒေ အာဝဇ္ဇတိ, သုဘာဝိတဘာဝနတ္တာ တတ္ထ အညတရံ သဒ္ဒံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ ဝဇ္ဇနာနန္တရံ စတ္တာရိ, ပဉ္စ ဝာ ဇဝနာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တေသု ပစ္ဆိမံ ကာမဒ္ဓိစိတ္တံ, ကာတရဿ ပုနပိ ဟာဒကဇ္ဈာနံ သ မာပဇ္ဇိတဗ္ဗမေဝ။ တတော ဧဝ ဟိ ဟာဒကဇ္ဈာနာရမ္မဏေန ဖုဋ္ဌောကာသဗ္ဘန္တရဂတေပိ သဒ္ဒေ သုဏာတိယေဝတိ သာသင်္ကံ ဝဒတိ။ **ဧကင်္ဂုလဒွင်္ဂုလာ** ဒိဂ္ဂဟဏဥ္စေတ္ထ သုခုမသဒ္ဒာပေက္ခာယ ကတံ။

ဧဝံ သုဏန္တော တိ ဧဝံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ သဝနေန ဝသီကတာဘိညော ဟုတွာ ယထာဝဇ္ဇိတေ သဒ္ဒေ သုဏန္တော ဧဝ။ **ဟဒ္ဒိယေက္က** န္တိ ဧကဇ္ဈံ ပဝတ္တမာနေပိ တေ သဒ္ဒေ ပစ္စေကံ ဝတ္ထုဘေဒေန ဝဝတ္ထပေတု ကာမတာယ သတိ။

ဒိဗ္ဗသောတဓာတုကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စေတောပရိယဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၄၀၁. ပရိယာတီတိ သရာကဒိဝိဘာဂေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဇာနာတိ။ တေနာဟ **"ပရိစ္ဆိန္ဒတီတိ အတ္ထော"** တိ။ ယေသဥ္ ဟိ ဓာတူနံ ဂတိ အတ္ထော, ဗုဒ္ဓိပိ တေသံ အတ္ထော။ "ပရသတ္တာန"န္တိ ဧတ္ထ ပရ-သဒ္ဒော အညတ္ထောတိ အာဟ **"အတ္တာနံ ဌပေတွာ သေသသတ္တာန"**န္တိ, ယထာ ဟိ ယော ပရော န ဟောတိ, သော အတ္တာ။ ယော အတ္တာ န ဟောတိ, သော ပရောတိ။ **သတ္တာန** န္တိ စေတ္ထ ရူပာဒီသု သတ္တာတိ သတ္တာ။ တဿာ ပန ပညတ္တိယာ သဝိညာဏကသန္တာနေ နိရုဠှတ္တာ နိစ္စန္ဒရာကပိ သတ္တာတေွဝ ဝုစ္စန္တိ, ဘူတပုဗ္ဗဂတိယာ တ။ "ပု"န္တိ နရကံ, တ

တ္တ ဂလန္တိ ပပတန္တီတိ **ပုဂ္ဂလာ,** ဟပကာရိနော။ ဣတရေပိ သံသာရေ သံသာရိနော တံသဘာတနာတိဝတ္တနတော ပုဂ္ဂလာတေ့ဝဝ ဝုစ္စန္တိ။ တံတံသတ္တနိကာယသ္မ တ တတ္ထ တတ္ထ ဥပပတ္တိယာ ပူရဏတော, အနိစ္စတာဝသေန ဂလနတော စ **ပုဂ္ဂလာ** တိ နေရုတ္တာ။

တေဥဟိတိ တ္တေ **ဟိ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ ယသ္မာ ''တေံ စေတောပရိယဉာဏံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဝသေန ဣဇ္ဈတီ''တိ **တံ** ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ, **တေသ္သ** စေတောပရိယဉာဏသ္သ ဥပ္ပာဒနေ **ပရိကမ္မံ,** တသ္မာ တေန စေတောပရိယဉာဏံ ဥပ္ပာဒေတုကာမေန အဓိဂတဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေန ဘိက္ခုနာတိ ဧဝံ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ ။ **ဟဒယရူပန္တိ** န ဟဒယဝတ္ထု, အထ ခော ဟဒယမံသပေသိ။ ယံ ဗဟိ ကမလမကုဋသဏ္ဌာနံ, အန္တော ကောသာတကီဖလသဒိသန္တိ ဝုစ္စတိ, တဥဟိ နိသ္သာယ အနိ ဝုစ္စမာနံ လောဟိတံ တိဋ္ဌတိ။ ဟဒယဝတ္ထု ပန ဣမံ လောဟိတံ နိသ္သာယ ပဝတ္တတီတိ။ ကထံ ပန ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ လောဟိတသ္သ ဝဏ္ဏဒဿနေန အရူပံ စိတ္တံ ပရိယေသတီတိ အာဟ **''ယဒာ ဟီ''**တိအာဒိ။ ကထံ ပန သောမနသ္သသဟဂတာဒိစိတ္တဝုတ္တိယာ ကမ္မဇသ္သ လောဟိတသ္သ ဝိဝိဓဝဏ္ဏဘာဝတပတ္တီတိ? ကော တ ဧဝမာဟ ''ကမ္မဇမေဝ တံ လောဟိတ''န္တိ စတုသန္တတိရူပသ္သာပိ တတ္ထ လဗ္ဘမာနတ္တာ။ တေနေတဟ **''ဣဒံ ရူပံ သောမနသ္သိန္ဒ္ရိယသမုဋ္ဌာန''**န္တိအာဒိ။ ဧဝမ္ပိ ယံ တတ္ထ အစိတ္တဇံ, တသ္သ ယထာဝုတ္တဝဏ္ဏဘေဒေန န ဘဝိတဗ္ဗန္တိ? ဘဝိတဗ္ဗံ, သေသတိသန္တတိရူပဟနံ တဒနုဝတ္တနတော။ ယထာ ဟိ ဂမနာဒီသု စိတ္တဇရူပဟနိ ဥတုကမ္မာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပပေဟိ အနုဝတ္တိယန္တိ, အညထာ ကာယသ္သ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိယေဝ န သိယာ, ဧဝမိဓာပိ စိတ္တဇရူပံ သေသတိသန္တတိရူပဟနိ အနုဝတ္တမာနာနိ ပဝတ္တန္တိ။ ပသာဒကောဓဝေလာသု စက္ခုသ္သ ဝဏ္ဏဘေဒအပတ္တိယေဝ စ တဒတ္ထသ္သ နိဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပရိယေသန္တေနာ တိ ပဋ္ဌမံ တာဝ အနုမာနတော ဉာဏံ ပေသေတ္ဝာ ဂဝေသန္တေန။ စေတောပရိယဉာဏဥဟိ ဥပ္ပာဒေတုကာမေန ယောဂိနာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ အဋ္ဌင္ဂသမန္နာဂတံ အဘိနီဟာရက္ခမံ ကတ္ဝာ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏသ္သ လာဘီ သမာနော အာလောကံ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ပရသ္သ ဟဒယမံသပေသိံ နိသ္သာယ ပဝတ္တမာနသ္သ လောဟိတသ္သ ဝဏ္ဏဒဿနေန ''ဣဒအနိ ဣမသ္သ စိတ္တံ သောမနသ္သသဟဂတ''န္တိ တ ''ဒောမနသ္သသဟဂတ''န္တိ တ ''ဥပေက္ခာသဟဂတ''န္တိ တ နယဂ္ဂဟဏဝသေနပိ ဝဝတ္ထပေတ္ဝာ ဟဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ တ ဝုဋ္ဌာယ ''ဣမသ္သ စိတ္တံ ဇာနာမီ''တိ ပရိကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ ကာလသတမ္ပိ ကာလသဟသ္သမ္ပိ ပုနပ္ပုနံ ဟဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ ဝုဋ္ဌာယ တထေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ တသ္သေဝံ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဟဒယလောဟိတဝဏ္ဏဒဿနာဒိဝိဓိနာ ပဋိပဇ္ဇန္တသ္သ ဣဒအနိ စေတောပရိယဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇိသ္သတီတိ ယံ တဒာ ပဝတ္တတီတိ ဝတ္တာပိတံ စိတ္တံ, တံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ မနောဒွာရာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံ နိရုဒ္ဓေ စတ္တာရိ, ပဉ္စ တ ဇဝနာနိ ဇဝန္တိ။ တေသံ ပုရိမာနိ တီဏိ, စတ္တာရိ တ ပရိကမ္မာဒိသမညာနိ ကာမာဝစရာနိ, စတုတ္ထံ, ပဉ္စမံ တ အပ္ပနာစိတ္တံ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနိကံ။ တတ္ထ ယံ အန္တေန အပ္ပနာစိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပန္နံ ဉာဏံ, ဣဒံ **စေတောပရိယဉာဏံ**။ တဥဟိ ယတ္တာနေန ပရိကမ္မံ ကတံ, တံ ပရသ္သ စိတ္တံ ပစ္စက္ခတော ပဋိဝိဇ္ဈန္တံ ဝိဘာဝေန္တမေဝ ဟုတ္ဝာ ပဝတ္တတိ ရူပံ ဝိယ စ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ, သဒ္ဒံ ဝိယ စ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ။ တတော ပရံ ပန ကာမာဝစရစိတ္တေဟိ သရာကဒိဝဝတ္ထာပနံ ဟောတိ နီလာဒိဝဝတ္ထာပနံ ဝိယ။ ဧဝမဓိဂတသ္သ ပန စေတောပရိယဉာဏသ္သ ထာမဂမနဝိဓာနမ္ပိ အဓိဂမနဝိဓာနသဒိသမေဝတိ တံ ဒဿေတုံ **''တသ္မာ တေန။ပေ။ ထာမဂတံ ကာတဗ္ဗ''**န္တိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံ ထာမဂတေ ဟီတိအာဒိ ထာမဂတာနိသံသဒဿနံ။ **သဗ္ဗမ္ပိ ကာမာဝစရစိတ္တ** န္တိ စတုပဏ္ဏာသဝိဓမ္ပိ ကာမာဝစရစိတ္တံ။ **''သဗ္ဗမ္ပီ''** တိ ပဒံ ''ရူပာဝစရာရူပာဝစရစိတ္တ''န္တိ တ္တောပိ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တေန ပဉ္စဒသဝိဓမ္ပိ ရူပာဝစရစိတ္တံ, ဒွာဒသဝိဓမ္ပိ အရူပာဝစရစိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဇာနာတီ**တိ သရာကဒိပကာရေဟိ ဇာနာတိ, ပစ္စက္ခတော ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ပုထုဇ္ဇနဝသေနာယံ အဘိညာကထာတိ လောကုတ္တရံ စိတ္တံ ဣဓ အနုဒ္ဓဋံ။ တမ္ပိ ဟိ ဥပရိမော, သဒိသော တ အရိယော ဟေဋ္ဌိမသ္သ, သဒိသသ္သ စ စိတ္တမ္ပိ ပဇာနာတိ ဧဝ။ တေနာဟ **''အနုတ္တရံ တ စိတ္တ''**န္တိအာဒိ။ **သင်္ကမန္တော** တိ ဉာဏေန ဥပသင်္ကမန္တော။ ဧကစ္စဥဟိ စိတ္တံ ဥတ္ဝာ ပရိကမ္မေန ဝိနာ တဒညံ စိတ္တံ ဇာနန္တော **''စိတ္တာ စိတ္တံ သင်္ကမန္တော''** တိ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **''ဝိနာပိ ဟဒယရူပဒဿနေနာ''**တိ။ ဟဒယရူပဒဿနာဒိဝိဓာနံ ဟိ အာဒိကမ္မိကဝသေန ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''ဝုတ္တမ္ပိ စေတ''** န္တိအာဒိ။ **ယတ္ထ ကတ္ထစီ**တိ ပဉ္စတေကာရဘဝေ, စတုတေကာရဘဝေပိ တာ။ န ကတော အဘိညာနုယောဂသင်္ခါတော အဘိနိဝေသော ဧ

တေနာတိ **အကတာဘိနိဝေသော,** တသ္မိ, အာဒိကမ္မိကသ္မာတိ အတ္ထော။ **အယံ ကထာ**တိ ''အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တပရိကမ္မကထာ။

အဝသေသန္တိ ဝုတ္တာဝသေသံ။ ဇဝံ အဝိဘာဂေန ဝုတ္တံ ဝိဘာဂတော ဒဿေတုံ **''စတုဘူမကံ ကုသလာဗ္ယာကတံ စိတ္တံ ဝီတရာဂ''**န္တိ အာဟ။ တဉှိ ယောနိသောမနသိကာရပ္ပစ္စယတံဟေတုကတာဟိ ရာဂေန သမ္ပယောဂကသင့္ကာဘာဝတော ''ဝီတရာဂ''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။ သေသာကုသလစိတ္တာနံ ရာဂေန သမ္ပယောဂကဘာဝတော နတ္ထေဝ သရာဂတာ, တံနိမိတ္တကတာယ ပန သိယာ တံသဟိတတာလေသောတိ နတ္ထေဝ ဝီတရာဂတာပီတိ ဒုကဝိနိမုတ္တတာဝ ယုတ္တာတိ ဝုတ္တံ **''ဣမသ္မိံ ဒုကေ သင်္ဂဟံ န ဂစ္ဆန္တီ''** တိ။ ယဒိ ဇဝံ ပဒေသိကံ စေတောပရိယဉာဏံ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, ဒုကန္တရပရိယာပန္နတ္တာ တေသံ။ ယေ ပန ''ပဋိပက္ခဘာဝေ အသတိပိ သမ္ပယောကဘာဝတော ဇဝေတ္ထ ပမာဏံ ကေစ္စအဗ္ဗာကတာနံ ဝိယာ''တိ သေသာကုသလစိတ္တာနမ္ပိ ဝီတရာဂတံ ပဋိဇာနန္တိ, တေ သန္ဓာယာဟ **''ကေစိ ပန ထေရာ တာနိပိ သင်္ဂဏ္ဍှန္တီ''** တိ။ သဒေသဒုကေပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟဋ္ဌိပုဂ္ဂလိကနယေနာတိ အာဝေဏိကနယေန, တဒညာကုသလစိတ္တေသု ဝိယ လောဘဒောသေဟိ အမိဿိတသ္သ မောဟဿေဝ သဗ္ဘာဝတောတိ အတ္ထော။ အကုသလမူလသင္ခာတေသု သဟ မောဟေနေတတိ **သမောဟံ** ပဌမနယေ, ဒုတိယနယေ ပန သဟေဝ မောဟေနာတိ **သမောဟ**န္တိ ဇဝံ ဥတ္တရပုရိမပအာဝဓာရဏာတော ဒွိသု နယေသု ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တံ ထိနမိဒ္ဓံ အနုဝတ္တနဝသေန ဂတံ ပဝတ္တံ **ထိနမိဒ္ဓါနုဂတံ** ပဋ္ဌဝိစံ သသင်္ခါရိကာကုသလစိတ္တံ **သံခိတ္တံ,** အာရမ္မဏေ သင်္ကောစနဝသေန ပဝတ္တနတော။ ဝုတ္တနယေန **ဥဒ္ဓစ္စာနုဂတံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ, တံ ပန ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ စိတ္တံ, ယတ္ထ တ ဥဒ္ဓစ္စံ ပစ္စယဝိသေသေန ထာမဇာတံ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ။ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထတာယ, ဝိပုလဖလတာယ, ဒီဃသန္တာနတာယ စ မဟန္တဘာဝံ ဂတံ, မဟန္တေဟိ ဝ ဥဠာရစ္ဆန္ဒဝီရိယစိတ္တပညေဟိ ဂတံ ပဋိပန္နန္တိ **မဟဂ္ဂတံ။ အဝသေသ** န္တိ ပရိတ္တအပ္ပမာဏံ။ အတ္တာနံ ဥတ္တရိတုံ သမတ္ထေဟိ သဟ ဥတ္တရေဟီတိ **သဉတ္တရံ** ။ ဥတ္တိဏ္ဏန္တိ ဥတ္တရံ, လောကေ အပရိယာပန္နဘာဝေန လောကတော ဥတ္တရန္တိ **လောကုတ္တရံ**။ တတော ဇဝ နတ္ထိ ဇတသ္မာ ဥတ္တရန္တိ **အနုတ္တရံ** ။ ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏပ္ပတ္တေန သမာဓိနာ သမ္မဒေဝ အာဟိတန္တိ **သမာဟိတံ။ တဒင်္ဂဝိမုတ္တိပ္ပတ္တံ** ကာမာဝစရကုသလစိတ္တံ။ **ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိပ္ပတ္တံ** မဟဂ္ဂတစိတ္တံ။ **သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိပ္ပတ္တံ** မဂ္ဂစိတ္တံ။ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိပ္ပတ္တံ** ဖလစိတ္တံ။ **နိဿရဏဝိမုတ္တိပ္ပတ္တမ္ပိ** တဒုဘယမေဝ။ ကာမံ ကာနိစိ ပစ္စဝေက္ခဏစိတ္တာဒီနိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာနိ ဟောန္တိ, နိဿရဏဝိမုတ္တိပ္ပတ္တာနိ ပန န ဟောန္တိ တာဒိသကိစ္စာယောဂတော။ **ဟဋ္ဌိယံ** အာဂတသရာဂာဒိဘေဒဝသေန စေဝ တေသံ အန္တရဘေဒဝသေန စ **သဗ္ဗပ္ပကာရမ္ပိ** ။

စေတောပရိယဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၄၀၂. ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ, တသ္မိံ ဝါ အနုဿရဏံ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ,** တံ နိဿယာဒိပစ္စယဘူတံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ''ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိမှိ ယံ ဉာဏံ, တဒတ္ထာယာ''တိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရန္တော ပုဗ္ဗေနိဝါသံ တာဝ ဒဿေတွာ တတ္ထ သတိဉာဏာနိ ဒဿေတုံ **''ပုဗ္ဗေနိဝါသော''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ''ပုဗ္ဗေ''တိ ဣဒံ ပဒံ ''ဧကမ္ပိ ဇာတိ''န္တိအာဒိဝစနတော အတီတဘာဝဝိသယံ ဣစ္ဆိတပ္ပေတန္တိ အာဟ **''အတီတဇာတီသူ''**တိ နိဝါသ-သဒ္ဒော ကမ္မသာဓနော, ခန္ဓဝိနိမုတ္တော စ နိဝသိတဓမ္မော နတ္ထီတိ အာဟ **''နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ''** တိ။ နိဝုတ္ထတာ စေတ္ထ သသန္တာနေ ပဝတ္တတာ, တထာဘူတာ စ တေ အနု အနု ဘူတာ ဇာတာ ပဝတ္တာ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဝိဂတာဝ ဟောန္တီတိ အာဟ **''နိဝုတ္ထာတိ အဇ္ဈာဝုတ္ထာ အနုဘူတာ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါ''**တိ။ ဇဝံ သသန္တတိပရိယာပန္နဓမ္မဝသေန နိဝါသ-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝတွာ ဣဒါနိ အဝိသေသေန ဝတ္တုံ ''နိဝုတ္ထဓမ္မာ ဝါ နိဝုတ္ထာ''တိ ဝတွာ တံ ဝိဝရိတုံ **''ဂောစရနိဝါသေနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဂောစရဘူတာပိ ဟိ ဂောစရာသေဝနာယ အာသေဝိတာ အာရမ္မဏကရဏဝသေန အနုဘူတာ နိဝုတ္ထာ နာမ ဟောန္တီတိ။ တေ ပန ဒုဝိဓာ သပရဝိညာဏကေ စရိတာယာတိ ဥဘယေပိ တေ ဒဿေတုံ **''အတ္တနော''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ “အတ္တနော ဝိညာဏေန ဝိညာတာ”တိ ဝတ္တ “ပရိစ္ဆိန္နာ”တိ ဝစနံ ယေ တေ ကေစရနိတသေန နိဝုတ္တခ
မ္ဗာ, တေ န ကေဝလံ ဝိညာဏေန ဝိညာဏမတ္တာ, အထ ခော ယထာ ပုဗ္ဗေ ဇာတိနာမကေတ္တဝဏ္ဏလိင်္ဂာဟာရာဒိဝိသေ
သေဟိ ပရိစ္ဆေဒကာရိကာယ ပညာယ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟိတာ, တထေဝေတံ ဉာဏံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဏှာတီတိ ဣမဿ အတ္ထ
ဿ ဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ပရဝိညာဏဝိညာတာပိ တ နိဝုတ္ထာတိ သမ္ဗန္ဓော။ န ကေဝလံ အတ္တနောဝ ဝိညာဏေန, အထ
ခော ပရေသံ ဝိညာဏေန ဝိညာတာပိ တတိ အတ္ထော။ ဣဓာပိ “ပရိစ္ဆိန္နာ”တိ ပဒံ အာနေတ္တ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ “ပရေသ
မ္ပိ တ ဝိညာဏေန ဝိညာတာ ပရိစ္ဆိန္နာ”တိ။ တဿ စ ဂဟဏေ ပယောဇနံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တေ စ ခော
ယသ္မာ အဘီတာသု ဧဝ ဇာတီသု အညေဟိ ဝိညာတာ ပရိစ္ဆိန္နာ, တေ စ ပရိနိဗ္ဗုတာပိ ဟောန္တိ။ ယေ ဟိ တေ ဝိညာ
တာ, တေသံ တအာ ဝတ္တမာနသန္တာနာနုသာရေန တေသမ္ပိ အတီတေ ပဝတ္တိ ဉာယတီတိ သိခာပ္ပတ္တံ ပုဗ္ဗေနိတသာနုသ
သတိဉာဏဿ ဝိသယဘူတံ ပုဗ္ဗေနိတသံ ဒဿေတုံ **“ဆိန္နဝဋ္ဋမကာနုဿရဏာဒီသူ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဆိန္နဝဋ္ဋမကာ
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ, တေသံ အနုဿရဏာ **ဆိန္နဝဋ္ဋမကာနုဿရဏံ။ အာဒိ** -သဒ္ဒေန ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနုသ
သရဏာနိ ဂယှန္တီတိ ဝဒန္တိ။ ဆိန္နဝဋ္ဋမကာ ပန သဗ္ဗေဝ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတာ။ တေသံ
အနုဿရဏံ နာမ တေသံ ပဋိပတ္တိယာ အနုဿရဏံ, သာ ပန ပဋိပတ္တိ သဒ္ဓေပတော ဆဠာရမ္မဏဂ္ဂဟဏ
လက္ခဏာတိ တာနိ ဣဓ ပရဝိညာဏဝိညာတဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာနိ, တေ ပနေတေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာနံယေဝ ဝိသယာ, န အညေ
သန္တိ အာဟ **“တေ ဗုဒ္ဓာနံယေဝ လဗ္ဘန္တီ”** တိ။ န ဟိ အတီတေ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော ဧဝံ ဝိပဿိံသု, ဧဝံ မဂ္ဂံ ဘာဝေသုံ,
ဧဝံ ဖလနိဗ္ဗာနာနိ သစ္ဆာကံသု, ဧဝံ ဝေနေယျေ ဝိနေသုန္တိ ဧတ္ထ သဗ္ဗအ အညေသံ ဉာဏဿ ဂတိ အတ္ထီတိ။
ယာယ သတိယာ ပုဗ္ဗေနိတသံ အနုဿရတိ, သာ ပုဗ္ဗေနိတသာနုဿတီတိ အာနေတ္တ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

အနေကဝိဓန္တိ နာနာဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာတသာဒိဝသေန ဗဟုဝိဓံ။ **ပကာရေဟီ**တိ နာမကေတ္တာ
ဒိအာကာရေဟိ သဒ္ဓိံ, သဟယောဂေ စေတံ ကရဏဝစနံ။ **ပဝတ္တိတံ** ဒေသနာဝသေန။ တေနာဟ **“သံဝဏ္ဏိတ”** န္တိ, ဝိတ္
ထာရိတန္တိ အတ္ထော။ **“နိတသ”**န္တိ အန္တောဂဓဘေဒသာမညဝစနမေတန္တိ တေ ဘေဒေ ဗျာပနိစ္ဆာဝသေန သင်္
ဂဟေတ္တ ဒဿေန္တော **“တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထသန္တာန”** န္တိ အာဟ။ သာဝကဿေဝေတံ အနုဿရဏံ, န သတ္
ထုနောတိ ဝုတ္တံ **“ခန္ဓပဋိပာဋိဝသေန စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန တ”** တိ။ **ခန္ဓပဋိပာဋိ** ခန္ဓာနံ အနုက္ကမော။ သာ စ ခော စုတိ
တော ပဋ္ဌာယ ဥပ္ပဋိပာဋိဝသေန။ ကေစိ ပနေတ္ထ “က္ကရိယာပထပဋိပာဋိ ခန္ဓပဋိပာဋီ”တိ ဝဒန္တိ။ **အနုဂန္တွာ အနုဂန္
တွာတ**တိ ဉာဏဂတိယာ အနုဂန္တွာ အနုဂန္တွာ။ **တိတ္ထိယာ**တိ အညတိတ္ထိယာ, တေ ပန ကမ္မတဒိနော ကိရိယတဒိနော
တာပသာဒယော။ ဌပေတ္တ အဂ္ဂသာဝကမဟာသာဝကေ ဣတရေ သတ္ထု သာဝကာ **ပကတိသာဝကာ**။

ယသ္မာ တိတ္ထိယာနံ ဗြဟ္မဇာလာဒီသု စတ္တာလီသာယ ဧဝ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋာနံ အနုဿရဏံ အာဂတံ, တသ္မာ “န
တတော ပရ”န္တိ ဝတ္တ တံ ကာရဏံ ဝဒန္တော **“ဒုဗ္ဗလပညတ္တာ”** တိအာဒိမာဟ, တေန ဝိပဿနာဘိယောဂေ ပုဗ္
ဗေနိတသာနုဿတိဉာဏဿ ဝိသေသကာရဏန္တိ ဒဿေတိ။ **ဗလဝပညတ္တာ** တိ ဧတ္ထ နာမရူပပရိစ္ဆေဒာဒိယေဝ
ပညာယ ဗလဝကာရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တဒ္ဒေဟတ္ထ နေသံ သာဓာရဏကာရဏံ။ **ဧတ္တကော** တိ ကပ္ပာနံ လက္ခံ, တဒဓိကံ
ဇေကံ, ဒွေဝ စ အသင်္ချေယျာနီတိ ကာလဝသေန ဧဝံပရိမာဏော ယထာက္ကမံ တေသံ မဟာသာဝကအဂ္ဂသာဝကပစ္စေ
ကဗုဒ္ဓာနံ ပုညဉာဏာဘိနီဟာရော သာဝကပစ္စေကဗောဓိပာရမိတာ သမိတာ။ ယဒိ ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏကာလပရိစ္ဆိန္
နော တေသံ တေသံ အရိယာနံ အဘိညာဉာဏဝိဘာဂေ, ဧဝံ သန္တေ ဗုဒ္ဓာနမ္ပိ ဝိသယပရိစ္ဆေဒတာ အာပန္နာတိ အာဟ
“ဗုဒ္ဓာနံ ပန ပရိစ္ဆေဒော နာမ နတ္ထီ” တိ။ “ယာဝတကံ ဉေယျံ, တာဝတကံ ဉာဏ”န္တိ (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. မောဃ
ရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဝစနတော သဗ္ဗညုတညာဏဿ ဝိယ ဗုဒ္ဓာနံ အဘိညာဉာဏာနမ္ပိ ဝိသယေ ပရိ
စ္ဆေဒော နာမ နတ္ထိ။ တတ္ထ ယံ ယံ ဉာတုံ ဣစ္ဆန္တိ, တံ တံ ဇာနန္တိ ဧဝ။ အထ တ သတိပိ ကာလပရိစ္ဆေဒေ ကာရဏူ
ပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟာဒိနာ သာတိသယတ္တာ မဟာဗောဓိသမ္ဘာရာနံ ပညာပာရမိတာယ ပဝတ္တိအာနုဘာဝဿ ပရိစ္
ဆေဒော နာမ နတ္ထိ, ကုတော တန္နိဗ္ဗတ္တာနံ အဘိညာဉာဏာနန္တိ အာဟ **“ဗုဒ္ဓာနံ ပန ပရိစ္ဆေဒော နာမ နတ္ထီ”** တိ။
အတီတေ ဧတ္တကာနိ ကပ္ပာနံ အသင်္ချေယျာနီတိ ဧဝံ ကာလပရိစ္ဆေဒော နာမ နတ္ထိ, အနာဂတေ အနာဂတံသဉာဏ
ဿ ဝိယ။

ဧဝံ ဆန္နံ ဇနာနံ ပုဗ္ဗေနိတသာနုဿရဏံ ကာလဝိဘာဂတော ဒဿေတ္တ ဣဒါနိ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏတော အာန
ဘာဝဝိသေသတော, ပဝတ္တိအာကာရတော စ ဒဿေတုံ **“တိတ္ထိယာ စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **စုတိပဋိသန္ဓိဝသေနာ**တိ အတ္တ
နော, ပရဿ တ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ စုတိံ ဒိသ္တ အန္တရာ ကိဉ္စိ အနာမသိတ္တ ပဋိသန္ဓိယာ ဧဝ ဂဟဏဝသေ

န္။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဗျတိရေကတော, အန္ဝယတော စ ဝိဘာဝေတုံ **“တေသဥ္ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပကတိသာဝကာ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေနပိ သင်္ကမန္တီတိ အယမတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန “ဗလဝပညတ္တာ”တိ ဟေတုနာ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော, စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန သင်္ကမနံ ဝေမဇ္ဈဒဿနေ ပယောဇနာဘာဝတော။ ဉာဏဗလဒဿနတ္ထံ ပနေတ္ထ ဝုတ္တံ။

တံ တံ ဟာကဋ္ဌမေတတိ ယထာ နာမ သရဒသမယေ ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကဝေလာယံ စတုရတနိကေ ဂေဟေ စက္ခုမတော ပုရိသဿ ရူပဂတံ သုပာကဋ္ဌမေဝ ဟောတီတိ လောကသိဒ္ဓမေတံ, သိယာ ပန တဿ သုခုမတရတိရောဟိတာဒိဘေဒဿ ရူပဂတဿ အဂေစရတာ။ နတ္ထေဝ ဗုဒ္ဓါနံ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ ဒေဿဿ အဂေစရတာ, အထ ခော တံ ဉာဏလောကေန ဩဘာသိတံ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သုပာကဋံ သုဝိဘူတမေဝ ဟောတိ တထာ ဒေဿာဝရဏဿ သုပဟီနတ္တာ။ **ပေယျာလဟဋ္ဌံ ဝိယ သင်္ခိပိတ္တုတ** တိ ယထာ ပေယျာလဟဋ္ဌံ ပဋ္ဌာ “ပဌမံ ဈာနံ။ပေ.။ ပဉ္စမံ ဈာန”န္တိ အာဒိပရိယောသာနမေဝ ဂဏှန္တာ သင်္ခိပိတ္တုတ သဇ္ဈာယန္တိ, န အနုပဒံ, ဧဝံ အနေကာပိ ကပ္ပကောဋိယော သင်္ခိပိတ္တုတ။ **ယံ ယံ ဣစ္ဆန္တိ** တိ ယသ္မိံ ကပ္ပေ, ယသ္မိံ ဘဝေ ယံ ယံ ဇာနိတုံ ဣစ္ဆန္တိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတေ ဧဝ ဉာဏေန **ဩက္ကမန္တာ။ သီဟောက္ကန္တဝသေန** သီဟဂတိပတနဝသေန ဉာဏဂတိယာ **ဂစ္ဆန္တိ** ။ သတဓာဘိန္နဿ တဋ္ဌဿ ကောဋိယာ ကောဋိပဋိဟာဒနဝသေန **ကတတလဝေဓပရိစယဿ။ သရဘင်္ဂသဒိသဿာ** တိ သရဘင်္ဂဗောဓိသတ္တသဒိသဿ (ဇာ. ၂.၁၇.၅၀ အာဒယော)။ လက္ခဋ္ဌာနဿ အပ္ပတ္တဝသေန **န သဇ္ဇတိ** ။ အတိက္ကမနပဿဂမနဝသေန **န ဝိရဇ္ဈတိ** ။

ခဇ္ဇုပနကပ္ပဘာသဒိသံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ တိ ဉာဏဿ အတိဝိယ အပ္ပာနုဘာဝတာယ ခဇ္ဇောတောဘာသသမံ ဟုတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ ဥပဋ္ဌာတိ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **ဒီပပ္ပဘာသဒိသ** န္တိ ဟာကတိကဒီပလောကသဒိသံ။ **ဥက္ကာပဘာ** မဟာဥမ္မုကာလောကော။ **ဩသဓိတာရကပ္ပဘာ** တိ ဥဿန္နာ ပဘာ တောယ ဓီယတီတိ ဩသဓိ, ဩသဓီနံ တ အနုဗလပ္ပဒာယိကတ္တာ ဩသဓီတိ ဧဝံ လဒ္ဓနာမာယ တာရကာယ ပဘာ။ **သရဒသူရိယမဏ္ဍလသဒိသံ** သဝိသယေ သဗ္ဗသော အန္ဓကာရဝိဓမနတော။

ယဋ္ဌိကောဋိဂမနံ ဝိယ ခန္ဓပဋိပာဋိယာ အမုဥ္စနတော။ ကုန္ဒဒီနံ အတိက္ကမနာယ ဧကေနေဝ ရုက္ခဒဏ္ဍေန ကတသင်္ကမော **ဒဏ္ဍကသေတု** ။ စတူဟိ, ပဉ္စဟိ တ ဇနေဟိ ဂန္တုံ သက္ကုဏေယျော ဖလကေ အတ္ထရိတွာ အာဏိယော ကောဋ္ဋေတွာ ကတသင်္ကမော **ဇင်္ဃသေတု** ။ ဇင်္ဃသတ္ထဿ ဂမနယောဂ္ဂေ သင်္ကမော ဇင်္ဃသေတု ဇင်္ဃမဂ္ဂေ ဝိယ။ သကဋဿ ဂမနယောဂ္ဂေ သင်္ကမော **သကဋသေတု** သကဋမဂ္ဂေ ဝိယ။ မဟာတာ ဇင်္ဃသတ္ထေန ဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂေ **မဟာဇင်္ဃမဂ္ဂေ** ။ ဗဟူဟိ ဝိဿာယ တ တိံသာယ တ သကဋေဟိ ဧကဇ္ဈံ ဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂေ **မဟာသကဋမဂ္ဂေ**။

ဣမသ္မိံ ပန အဓိကာရေ တိ “စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယ”န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃, ၁၉၂; ပေဋကော. ၂၂; မိ. ပ. ၂.၁.၉) စိတ္တသီသေန သာဝကဿ နိဒ္ဒိဋ္ဌသမာဓိဘာဝနာဓိကာရေ။

၄၀၃. တသ္မာ တိ ယသ္မာ သာဝကာနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿရဏံ ဣဓာဓိပ္ပေတံ, တသ္မာ။ **ဧဝန္တိ** ယထာ တေ အနုဿရန္တိ, ဧဝံ အနုဿရိတုကာမေန။ ဟေဋ္ဌာ တီသု ဈာနေသု ယထာရဟံ ပီတိသုခေဟိ ကာယစိတ္တာနံ သမ္ပိနနာယ **“စတ္တာရိ ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇိတွာတ”** တိ ဝုတ္တံ, အညထာ ပါဒကဇ္ဈာနမေဝ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ သိယာ။ ယာယ နိသဇ္ဇာယ နိသိန္နဿ အနုဿရဏာရမ္ဘော, သာ ဣဓ **သဗ္ဗပစ္ဆိမာ နိသဇ္ဇာ။ တတော အာသနပညာပန** န္တိ တတော နိသဇ္ဇာယ ပုရိမကံ အာသနပညာပနံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ သေ နယော သေသေသုပိ ။ **ဘောဇနကာလော**တိအာဒီသု ကာလသီသေန တသ္မိံ တသ္မိံ ကာလေ ကတကိစ္စမာဟ။ **စေတိယင်္ဂဏဗောဓိယင်္ဂဏဝန္ဒနကာလော** တိ စေတိယင်္ဂဏဗောဓိယင်္ဂဏေသု စေတိယဗောဓီနံ ဝန္ဒနကာလော။ **သကလံ ရတ္တိန္ဒိဝ** န္တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ။

ကိဉ္စိ ကိစ္စံ။ **တတ္ထကေနာ** တိ ပါဒကဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇနေန။ ပါဒကဇ္ဈာနဥ္ဟိ သတ္တကဿ ဝိယ နိသာနသိလာ သတိပညာနမ္ပိ နိသိတဘာဝတဝဟံ။ ယံ တဿ, တာ တံ သမာပဇ္ဇနေန ပရမနေပက္ကပ္ပတ္တာ ဟောန္တိ။ တေနာဟ **“ဒီပေ ဇလိတေ ဝိယ ပာကဋံ ဟောတီ”**တိ, အန္ဓကာရဋ္ဌာနေတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပုရိမဘဝေ**တိ ဣမဿ ဘဝဿ အနန္တရေ ပုရိမသ္မိံ ဘဝေ။ **ပဝတ္တိတနာမရူပန္တိ** အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ပဝတ္တိတနာမရူပံ။ တဉ္စ ခော ပဌမံ ရူပံ အာဝဇ္ဇိတွာ နာမံ အာ

ဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ပဌမံ နာမံ အာဝဇ္ဇိတွာတ ပစ္ဆာ ရူပန္တိ အပရေ။ **ပဟောတီ**တိ သက္ကောတိ။ **ပဏ္ဍိတော** နာမ ဣမိဿာ အဘိညာဘာဝနာယ ကတာဓိကာရော။

"အညံ ဥပ္ပန္နံ" န္တိ ဣဒံ အညသ္မာ ကမ္မဘာတ အညော ဥပပတ္တိဘဝေ ဥပ္ပန္နောတိ ကတွာတ ဝုတ္တံ အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နတ္တာဝတော။ အညထာ ကေဘဝေပိ အညမညမေဝ နာမရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, နိရုဒ္ဓဉ္စ အပ္ပဋိသန္ဓိကံ။ တေနေတဟ –

''ယေ နိရုဒ္ဓာ မရန္တဿ၊ တိဋ္ဌမာနဿ တ ဣဓ။
သဗ္ဗေပိ သဒိသာ ခန္ဓာ၊ ဂတာ အပ္ပဋိသန္ဓိကာ''တိ။ (မဟာနိ. ၃၉)။

တံ ဌာနန္တိ တံ နိက္ခေပဌာနံ။ **အာဟုန္ဒရိက** န္တိ သမန္တတော, ဥပရိ စ ဃနသဉ္ဆန္နံ သမ္ဗာဓဌာနံ။ **အန္ဓတမမိတ**တိ အန္ဓကာရတိမိသာ ဝိယ။

ကူဋ္ဌာကရကဏ္ဏိကတ္ထာယာ တိ ကူဋ္ဌာကရဿ ကူဋ္ဌတ္ထာယ။ ကူဋ္ဌာကရဿ ကဏ္ဏိကာ ဝိယ ပုဗ္ဗေနိတသာနုဿတိဉာဏံ, မဟာရုက္ခော ဝိယ ပုရိမဘဝေ စုတိက္ခဏေ ပဝတ္တနာမရူပံ, သာခာပလာသာ ဝိယ တေန သမ္ဗန္ဓံ ဣမသ္မိံ ဘဝေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ, ဖရသုဓာရာ ဝိယ ပရိကမ္မဘာဝနာ , ကမ္မာရသာလာ ဝိယ ဟဒကဗ္ဗာနန္တိ ဇေ၀ံ ဥပမာသံသန္ဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကဋ္ဌဖာလကောပမာပိ** ''ယထာ နာမ ဗလဝ ပုရိသော ဩဒနပစနာဒိအတ္ထံ မဟန္တံ အရုံ ဖာလေန္တော တဿ တစဖေဂ္ဂုမတ္တဖာလနေ ဖရသုဓာရာယ ဝိပန္နာယ မဟန္တံ အရုံ ဖာလေတုံ အသက္ကောန္တော ခုရနိက္ခေပံ အကတွာတ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ **ကေသောဟာရကူပမာ**။

ပုဗ္ဗေနိတသဉာဏံ နာမ န ဟောတိ အတီတာသု ဇာတီသု နိဝုတ္ထဓမ္မာရမ္မဏတ္တာဘာဝတ။ **တန္တိ** ပစ္ဆိမနိသဇ္ဇတော ပဘုတိ ယာဝ ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တံ ဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိတသာနုဿတိဉာဏဿ ပရိကမ္မဘာဝေန ပဝတ္တသမာဓိနာ သမ္ပယုတ္တဉာဏံ **ပရိကမ္မသမာဓိဉာဏံ။ တံ ရူပာဝစရံ သန္ဓာယ န ယုဇ္ဇတီ** တိ တံ တေသံ ဝစနံ အတီတံသဉာဏံ စေ, ရူပာဝစရံ အဓိပ္ပေတံ န ယုဇ္ဇတိ ပရိကမ္မသမာဓိဉာဏဿ ကာမာဝစရဘာဝတော။ န ဟိ အနန္တရစုတိစိတ္တဿ ဩရတော ပဝတ္တိက္ခန္ဓေ အာရဗ္ဘ ရူပာဝစရံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဟဋ္ဌိယံ, အဋ္ဌကထာယံ တ အာဂတံ အတ္ထိ။ ယေသံ ဇဝနာနံ ပုရိမာနီတိ ယောဇနာ။ ယအာ ပန အပ္ပနာစိတ္တံ ဟောတိ, တအာဿာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣဒံ ပုဗ္ဗေနိတသာနုဿတိဉာဏံ နာမာ**တိ ကာမံ အနန္တရဿ ဘဝဿ စုတိက္ခဏေ ပဝတ္တိတနာမရူပံ အာရမ္မဏံ ကတွာတ ပဝတ္တဉာဏံ ဒဿိတံ, တံ ပန နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဉာဏသာမညဿ ဇောတိတဘာဝတော။ ယထေဝ ဟိ တတော နာမရူပတော ပဘုတိ သဗ္ဗေ အတီတာ ခန္ဓာ, ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓာ စ သဗ္ဗော ပုဗ္ဗေနိတသော, ဇေ၀ံ တဿ ပဋိဝိဇ္ဈနဝသေန ပဝတ္တဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိတသာနုဿတိဉာဏံ။ တေနာဟ **"တေန ဉာဏေန သမ္ပယုတ္တာယ သတိယာ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိတသံ အနုဿရတီ"** တိ။

၄၀၄. ဧကမ္ပိ ဇာတိ န္တိ ဧကမ္ပိ ဘဝံ။ သော ဟိ ဧကကမ္မနိဗ္ဗတ္တော အာအနနိက္ခေပပရိစ္ဆိန္နော အန္တောဂဓမ္မပ္ပဘေဒော ခန္ဓပ္ပဗန္ဓော ဣဓ ဇာတီတိ အဓိပ္ပေတော။ တေနာဟ **"ဧကမ္ပိ။ပေ။ ခန္ဓသန္တာန"** န္တိ။ **ပရိဟာယမာနော**တိ ခီယမာနော ဝိနဿမာနော။ **ကပ္ပော** တိ အသင်္ခေယျကပ္ပော။ သော ပန အတ္တတော ကာလော, တအာ ပဝတ္တမာနသင်္ခာရဝသေနဿ ပရိဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝမုမာနော ဝိဝဋ္ဋကပ္ပော** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ယော ပန ''ကာလံ ခေပေတီ''တိ, ''ကာလော ဃသတိ ဘူတာနိ, သဗ္ဗာနေဝ သဟတ္တနာ''တိ (ဇာ. ၁.၂.၁၉၀) စ အာဒီသု ကာလသ္သာပိ ခယော ဝုစ္စတိ, သော ဣဓ နာဓိပ္ပေတော အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂတော။ သံဝဋ္ဋနံ ဝိနဿနံ သံဝဋ္ဋော, သံဝဋ္ဋတော ဥဒ္ဓံ တထာ ဌာယီ **သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ။ တံမူလကတ္တာ** တိ တံပုဗ္ဗကတ္တာ။ ဝိဝဋ္ဋနံ နိဗ္ဗတ္တနံ, ဝမုနံ တ **ဝိဝဋ္ဋော** ။

တေဇောသံဝဋ္ဋော အာပောသံဝဋ္ဋော တယောသံဝဋ္ဋောတိ ဇေ၀ံ သံဝဋ္ဋသီမာနုက္ကမေန သံဝဋ္ဋေသု ဝတ္တဗ္ဗေသု တထာ အဝတွာတ **"အာပောသံဝဋ္ဋော တေဇောသံဝဋ္ဋော တယောသံဝဋ္ဋော"** တိ ဝစနံ သံဝဋ္ဋကမဟာဘူတဒေသနာနုပုဗ္ဗိယာတိ ကေစိ။ သံဝဋ္ဋာနုပုဗ္ဗိယာတိ အပရေ။ အာပေန သံဝဋ္ဋော **အာပောသံဝဋ္ဋော။ သံဝဋ္ဋသီမာ** တိ သံဝဋ္ဋမရိယာအာ။

သံဝဋ္ဋတီ တိ ဝိနဿတိ။ **သအာ**တိ သဗ္ဗကာလံ, တီသုပိ သံဝဋ္ဋကာလေသူတိ အတ္ထော။

‘‘ဇော် ဗုဒ္ဓခေတ္တ’’န္တိ ဣဓ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တံ နိယမေတွာ ဒဿေတုံ **“ဗုဒ္ဓခေတ္တံ နာမ တိဝိဓ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယတ္တကေ ဌာနေ တထာဂတဿ ပဋိသန္ဓိဉာဏာနုဘာဝတေ ပုညဖလသမုတ္တေဇိတော သရသေနေဝ ပထဝီ ဝိဇမ္ဘတိ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓင်္ကုရဿ နိဗ္ဗတ္တနခေတ္တံ နာမာတိ အာဟ **“ဇာတိခေတ္တံ ဒသသဟဿစက္ကဝာဠပရိယ န္တ”**န္တိ။ **အာနုဘာဝတော ဝတ္တတီ** တိ ဣဓ ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော အာဏာခေတ္တပရိယာပန္နေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ စက္ကဝာဠေ ဌတွာ အတ္တနော အတ္ထာယ ပရိတ္တံ ကတွာ တတ္ထေဝ အညံ စက္ကဝာဠံ ဂတောပိ ကတပရိတ္တော ဧဝ ဟောတိ။ အထ ဝါ တတ္ထ ဧကစက္ကဝာဠေ ဌတွာ သဗ္ဗသတ္တာနံ အတ္ထာယ ပရိတ္တေ ကတေ အာဏာခေတ္တေ သဗ္ဗသတ္တာနံ အဘိသမ္ပုဏာတေ့ဝ ပရိတ္တာနုဘာဝေ တတ္ထ ဒေဝတာဟိ ပရိတ္တာဏာယ သမ္ပဋိစ္ဆိတတ္တ ဗ္ဗတော။ ယံ ဝိသယခေတ္တံ သန္ဓာယ ဧကေသို့မ်ယေဝ ခဏေ သရေန အဘိဝိညာပနံ, အတ္တနော ရူပဒဿနဉ္စ ပဋိဇာနန္တေ န ဘဂဝတာ ‘‘ယာဝတာ ဝ ပန အာကင်္ချေယျာ’’တိ (အ. နိ. ၃.၈၁) ဝုတ္တံ။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ အနန္တာပရိမာဏေ ဝိသယခေတ္တေ။ **ယံ ယံ တထာဂတော အာကင်္ခတိ, တံ တံ ဇာနာတိ** အာကင်္ခာမတ္တပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ ဗုဒ္ဓဉာဏဿ။ **သဏ္ဌာဟန္တ** န္တိ ဝိဝဋ္ဋမာနံ ဇာယမာနံ။

၄၀၅. ကေနာယိတကမတ္တေသူ တိ ကေဟိ ခါဒိတဗ္ဗပ္ပမာဏေသု။ **ယန္တိ** ယသ္မိံ သမယေ။ ပုပ္ဖဖလူပဇီဝိနိယော စ ဒေဝတာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဧတေသန္တိ ‘‘ဝဿူပဇီဝိနော’’တိအာဒိနာ ဝုတ္တသတ္တာနံ။ **တတ္ထာ** တိ ဗြဟ္မလောကေ။ သော စ ခော ပရိတ္တာဘာဒိဗြဟ္မလောကော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ‘‘ပဋိလဒ္ဓဈာနဝသေနာ’’တိ ဝတွာ ဈာနပ္ပဋိလာဘဿ သမ္ဘဝံ ဒဿေတုံ **“တအ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ လောကံ ဗျူဟေန္တိ သမ္ပိဏ္ဍေန္တီတိ **လောကဗျူဟာ** ။ တေ ကိရ ဒိသွာ မနုဿာ တတ္ထ တတ္ထ ဌိတာပိ နိသိန္နာပိ သံဝေဂဇာတာ, သမ္မမပ္ပတ္တာ စ ဟုတွာ တေသံ အာသန္နေ ဌာနေ သန္နိပတန္တိ။ သိခါဗန္ဓဿ မုတ္တတာယ **မုတ္တသိရာ**။ ဣတော စိတော စ ဝိဓူယမာနကေသတာယ **ဝိကိဏ္ဏကေသာ** ။ လောကဝိနာသဘယေန သောကဝဋ္ဋစိတ္တတာယ **အတိဝိယ ဝိရူပဝေသဓာရိနော။ မာရိသာ**တိ ဒေဝတနံ ပိယသမုဒာစာရော။ ကထံ ပနေတေ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနံ ဇာနန္တီတိ? ဓမ္မတာယ သဉ္စောဒိတာတိ အာစရိယာ။ တာဒိသနိမိတ္တဒဿနေနာတိ ဧကေ။ ဗြဟ္မဒေဝတာဟိ ဥယျောဇိတာတိ အပရေ။

မေတ္တာဒီနီတိ မေတ္တာမနသိကာရာဒီနိ ကာမာဝစရပုညာနိ။ **ဒေဝလောကေ**တိ ကာမဒေဝလောကေ။ ဒေဝတနံ ကိရ သုခသမ္ဘဿတတဂ္ဂဟာဏပရိစယေန တယောကသိဏေ ဈာနာနိ သုခေနေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **“တယောကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတွာ ဈာနံ ပဋိလဘန္တိ”**တိ။ **တဒညေ ပနာ**တိ အာဟယိကေ သန္ဓာယာဟ။ **တတ္ထာ** တိ ဒေဝလောကေ။

ဒုတိယော သူရိယောတိ ဒုတိယံ သူရိယမဏ္ဍလံ။ **သတ္တသူရိယန္တိ** သတ္တသူရိယဟတုဘာဝသုတ္တံ။ **ပကတိသူရိယေ** တိ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနကာလတော ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နသူရိယဝိမာနေ။ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနကာလေ ပန ယထာ အညေ ကာမာဝစရဒေဝတာ, ဧဝံ သူရိယဒေဝပုတ္တောပိ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဗြဟ္မလောကံ ဥပပဇ္ဇတိ, သူရိယမဏ္ဍလံ ပန ပဘာသုရတရဉ္စေဝ တေဇဝန္တတရဉ္စ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ။ တံ အန္တရဓာယိတွာ အညမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အပရေ။ ဂင်္ဂါ ယမုနာ သရဘူ အစိရဝတီ မဟီတိ ဣမာ **ပဉ္စ မဟာနဒိယော**။

ပဘာတတိ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတာ။ **ဟံသပတနော**တိ မန္ဒာကိနိမာဟ။

န သဏ္ဌာတီ တိ န တိဋ္ဌတိ။

ပရိယာဒိန္နသိနေဟ န္တိ ပရိက္ခီဏသိနေဟံ။ ယာဝ အာပေါဓာတုယာ တတ္ထ တတ္ထ ပထဝီဓာတု အာဗန္ဓတ္တာ သမ္ပိဏ္ဍိတာ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, သာ ဆသူရိယဟတုဘာဝေန ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆတိ။ **ယထာ စိဒန္တိ** ယထာ စ ဣဒံ စက္ကဝာဠံ။ **ဧဝံ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝာဠာနိပိ** တိ ဝိပတ္တိမဟာမေဃုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ဣဓ ဝုတ္တံ သဗ္ဗံ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနံ, တံ တတ္ထ အတိဒိသတိ။

ပလုဇ္ဇိတွာ တိ ဆိဇ္ဇိတွာ။ **သင်္ခါရဂတ** န္တိ ဘူတုပာဒာယပ္ပဘေဒံ သင်္ခါရဇာတံ။ **သဗ္ဗသင်္ခါရပရိက္ခယာ** တိ ဈာပေတဗ္ဗသင်္ခါရပရိက္ခယာ။ သယမ္ပိ သင်္ခါရဂတံ သမာနံ ဣန္ဓနာဘာဝတော ဆာရိကမ္ပိ အသေသေတွာ နိဋ္ဌာတိ

တ္တတ ဝူပသမတီတိ အာဟ **“သပ္ပိ။ပေ။ နိဗ္ဗာယတီ”** တိ။

၄၀၆. ဒီဃဿ အဒ္ဓုနော တိ သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီအသင်္ခေယျကပ္ပသင်္ခါတဿ ဒီဃဿ ကာလဿ အစ္စယေန ။ **တာလက္ခန္ဓာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သာကသာလာဒိရုက္ခေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဃနံ ကရောတီ**တိ ဝိသရိတုံ အဒတွာ ပိဏ္ဍိတံ ကရောတိ။ တေနာဟ **“ပရိဝဋ္ဋုမ”**န္တိ, ဝဋ္ဋဘာဝေန ပရိစ္ဆိန္နံ။ **တန္တိ** ဥဒကံ။ **အဿာ** တိ တတဿ။ **ဝိဝရံ ဒေတီ**တိ ယထာ ဃနံ ကရောတိ သမ္ပိဏ္ဍေတိ, ဧဝံ တတ္ထ အန္တရံ ဒေတိ။ **ပရိက္ခယမာန** န္တိ ပုဗ္ဗေ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဧကောဃဘူတေန တတေန ပရိသောသိယမာနတာယ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆန္တံ။ ဗြဟ္မလောကော ဟတုဘာဝတီတိ ယောဇနာ။ **ဗြဟ္မလောကော** တိ စ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိမာဟ။ **ဥပရိ စတုကာမာဝစရဒေဝလောကဋ္ဌာနေ** တိ ယာမဒေဝလောကာဒီနံ စတုန္နံ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ။ စာတုမဟာရာဇိကတာဝတိံသဘာဝနာနံ ပန ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနာနိ ပထဝီသမ္ဗန္ဓတာယ န တာဝ ဟတုဘာဝန္တိ။

ရုန္ဓန္တီ တိ ယထာ ပေဟဋ္ဌာ န ဘဿတိ, ဧဝံ နိရောဓေန္တိ။

“ပဌမတရာဘိနိဗ္ဗတ္တာ” တိ ဣဒံ အာယုက္ခယဿ သမ္ဘဝဒဿနံ, တေန ဒ္ဝိန္နံ, စတုန္နံ, အဋ္ဌန္နံ တ ကပ္ပာနံ အာဒိမ္ဟိ နိဗ္ဗတ္တာတိ ဒဿေတိ။ **တတော**တိ အာဘဿရဗြဟ္မလောကတော။ ပရိတ္တာဘအပ္ပမာဏာဘာပိ ဟိ အာဘဿရဂ္ဂဟဏေနေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ **“တေ ဟောန္တိ သယံပဘာ အန္တလိက္ခစရာ”** တိ ဣဒံ ဥပစာရဇ္ဈာနပုညဿ မဟာနုဘာဝတာယ ဝုတ္တံ။ **အာလုပ္ပကာရက** န္တိ အာလောပံ ကတွာ ကတွာတိ ဝဒန္တိ, အာလုပ္ပနံ ဝိလောပံ ကတွာတိ အတ္ထော။

ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ တိ အတိဝိယ ဟဋ္ဌာ ဥပ္ပိလာဝိတစိတ္တာ။ **နာမံ ကရောန္တိ** တိ တထာ တေဟာရန္တိ။

သိနေရုစက္ကတဋ္ဌဟိမဝန္တပဗ္ဗတာ တိ တွေ ဒီပသမုဒ္ဒာပိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “နိန္နနိန္နဋ္ဌာနေ သမုဒ္ဒာ, သမသမဋ္ဌာနေ ဒီပာ”တိ။ **ထူပထူပာ**တိ ဥန္နတုန္နတာ။

အတိမညန္တိ တိ အတိက္ကမိတွာ မညန္တိ, ဟီဠေန္တီတိ အတ္ထော။ **တေနေဝ နယေနာ**တိ “ဧကစ္စေ ဝဏ္ဏဝန္တာ ဟောန္တိ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၁၂၃) ဝုတ္တေန နယေနေဝ။ **ပအာလတာ**တိ ဧဝံနာမိကာ လတာဇာတိ။ တဿာ ကိရ ဟရာသဝဇာတိ ဂန္ဓောစီတိ ဝဒန္တိ။ အကဋ္ဌေ ဧဝ ဘူမိပ္ပဒေသေ ပစ္စနကော **အကဋ္ဌပာကော။ အကဏော** တိ ကုဏ္ဍကရဟိတော။

သုမနသင်္ခါတဇာတိပုပ္ဖသဒိသော **သုမနဇာတိပုပ္ဖသဒိသော** ။ ယော ယော ရသော ဧတဿာတိ ယံယံရသော, ဩဒနော, တံ **ယံယံရသံ,** ယာဒိသရသဝန္တန္တိ အတ္ထော။ ရသပထဝီ, ဘူမိပပ္ပဋကော, ပအာလတာ စ ပရိဘုတ္တာ သုဓာဟာရော ဝိယ ခုဒ္ဒံ ဝိနောဒေတွာ ရသဟရဏီဟိ ရသမေဝ ဗျူဟေန္တာ တိဋ္ဌန္တိ, န ဝတ္ထုနော သုခုမဘာဝေန နိဿန္ဒာ, သုခုမဘာဝေနေဝ ဂဟဏိန္ဓနမေဝ စ ဟောန္တိ။ ဩဒနော ပန ပရိဘုတ္တော ရသံ ဝဍ္ဎေန္တောပိ ဝတ္ထုနော ဩဠာရိကဘာဝေန နိဿန္ဒံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ပဿာဝံ, ကသဋ္ဌဉ္စ ဥပ္ပာဒေတီတိ အာဟ **“တတော ပဘုတိ မုတ္တကရီသံ သဉ္ဇာယတီ”**တိ။ ပုရိမတ္တဘာဝေသု ပဝတ္တဥပစာရဇ္ဈာနာနုဘာဝေန ယာဝ သတ္တသန္တာနေ ကာမရာဂဝိက္ခမ္ဘနဝေဂေ န သမိတော, န တာဝ ဗလဝကာမရာဂူပနိဿယာနိ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒ္ရိယာနိ ဟတုရဟေသုံ။ ယဒာ ပနဿ ဝိစ္ဆိန္နတာယ ဗလဝ ကာမရာဂေ လဒ္ဓာဝသရော အဟောသိ, တဒာ တဒုပနိဿယာနိ တာနိ သတ္တာနံ အတ္တဘာဝေသု သဉ္ဇာယိံသု။ တေန ဝုတ္တံ **“ပုရိသဿ။ပေ။ ဟတုဘာဝတီ”** တိ။ တေနေတဟ **“တတ္ထ သုဒ”** န္တိအာဒိ။

အလသဇာတိကဿာ တိ သဇ္ဈုကမေဝ တဏ္ဍုလံ အဂ္ဂဟေတွာ ပရဒိဝသဿတ္ထာယ ဂဟဏေန အလသပကတိကဿ။

အနုတ္ထုနန္တိ တိ အနုသောစန္တိ။ **သမ္မန္နေယျာမာ** တိ သမနုဇာနေယျာမ။ **နော**တိ အမှေဟသု။ **သမ္မာ**တိ သမ္မဒေဝ ယထာရဟံ။ **ခီယိတဗ္ဗ** န္တိ ခီယနာရဟံ နိန္ဒနီယံ။ **ဂရဟိတဗ္ဗ** န္တိ ဟီဠေတဗ္ဗံ။

အယမေဝ ဘဂဝတာ ပဋိဗလော ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟံ ကာတုန္တိ ယောဇနာ။ **ရဉ္ဇေတီ** တိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ သမ္မဒေဝ ရမေတိ ပီဏေတိ။

ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီအသင်္ချေယျံ စတုသဋ္ဌိအန္တရကပ္ပသင်္ဂဟံ။ ဝီသတိအန္တရကပ္ပသင်္ဂဟန္တိ ကေစိ။ သေသာသင်္ချေယျာနိ ကာလတော တေန သမပ္ပမာဏာနေဝ။

၄၀၇. **မဟာဓာရာဟီ**တိ တာလသာလက္ခန္ဓပ္ပမာဏာဟိ မဟတီဟိ ခါရုဒကဓာရာဟိ။ **သမန္တတော** တိ သဗ္ဗသော။ **ပထဝိတော**တိ ပထဝိယာ ဟေဋ္ဌိမန္တတော ပဘုတိ။ တေန ဟိ ခါရုဒကေန ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌာ ပထဝီပဗ္ဗတာဒယော ဥဒကေ ပက္ခိတ္တလောဏသက္ခရာ ဝိယ ဝိလီယန္တေဝ, တသ္မာ ပထဝီသန္ဓာရုဒကေန သဒ္ဓိံ ဧကူဒကမေဝ တံ ဟောတီတိ ကေစိ။ အပရေ “ပထဝီသန္ဓာရကံ ဥဒကက္ခန္ဓဉ္စ ဥဒကသန္ဓာရကံ ဝါယုက္ခန္ဓဉ္စ အနဝသေသတော ဝိနာသေတွာ သဗ္ဗတ္ထ သယမေဝ ဧကောဃဘူတံ တိဋ္ဌတီ”တိ ဝဒန္တိ, တံ ယုတ္တံ။ **တယောပိ ဗြဟ္မလောကေ** တိ ပရိတ္တာဘအပ္ပမာဏာဘအာဘဿရဗြဟ္မလောကေ, တယိဒံ “အယံ ပန ဝိသေသော”တိ အာရဒ္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ, အညထာ “ဆပိ ဗြဟ္မလောကေ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ **သုဘကိဏှေဟ**တိ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန တတိယဇ္ဈာနဘူမိယာ ဥပလက္ခဏံ။ ပရိတ္တာသုဘအပ္ပမာဏာသုဘာပိ ဟိ အာဟစ္စ ဥဒကံ တိဋ္ဌတိ။ ဟေဋ္ဌာ “အာဘဿရေ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတီ”တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **တန္တိ** တံ ကပ္ပဝိနာသကဥဒကံ။ **ဥဒကာနုဂတန္တိ** ဥဒကေန အနုဂတံ ဖုဋ္ဌံ။ **အဘိဘဝိတွာ**တိ ဝိလီယာပေတွာ။

ဣဒမေကံ အသင်္ချေယျန္တိ ဣဒံ သံဝဋ္ဋသဏ္ဌာတံ ကပ္ပဿ ဧကံ အသင်္ချေယျံ။

၄၀၈. ထူလရဇေ အပဂတေ ဧဝ ပထဝီနိဿိတံ သဏှတရဇံ အပဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ **“တတော သဏှတရဇ”**န္တိ။ သမုဋ္ဌာပေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **“ဝိသမဋ္ဌာနေ ဌိတမဟာရုက္ခေ”** တိ ဣဒံ ပဌမံ သမုဋ္ဌာပေတဗ္ဗတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

စက္ကဝါဠပဗ္ဗတမ္ပိ သိနေရုပဗ္ဗတမ္ပီ တိ မဟာပထဝိယာ ဝိပရိဝတ္တနေနေဝ ဝိပရိဝတ္တိတံ စက္ကဝါဠပဗ္ဗတမ္ပိ သိနေရုပဗ္ဗတမ္ပိ တတော ဥက္ခိပိတွာ အာကာသေ ခိပတိ။ **တေ** စက္ကဝါဠပဗ္ဗတာဒယော။ **အဘိဟန္တွာ** တိ ဃဋ္ဋေတွာ။ **အညမည**န္တိ ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ စက္ကဝါဠဟိမဝန္တသိနေရုံ အညိဿာ လောကဓာတုယာ စက္ကဝါဠာဒီဟီတိ ဧဝံ အညမညံ သမာဂမဝသေန ဃဋ္ဋေတွာ။ **သဗ္ဗသင်္ခါရဂတ**န္တိ ပထဝီသန္ဓာရကဥဒကံ, တံသန္ဓာရကဝါတန္တိ သဗ္ဗံ သင်္ခါရဂတံ ဝိနာသေတွာ သယမ္ပိ ဝိနဿတိ အဝဋ္ဌာနဿ ကာရဏာဘာဝတော။

၄၀၉. ယဒိပိ သင်္ခါရာနံ အဟေတုကော သရသနိရောဓော ဝိနာသကာဘာဝတော, သန္တာနနိရောဓော ပန ဟေတုဝိရဟိတော နတ္ထိ ယထာ တံ သတ္တကာယေသူတိ။ ဘာဇနလောကဿာပိ သဟေတုကေန ဝိနာသေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဟေတုံ ပုစ္ဆန္တော **“ကိံ ကာရဏာ ဧဝံ လောကော ဝိနဿတီ”** တိ။ ဣတရော ယထာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တနကသတ္တာနံ ပုညဗလေန ပဌမံ လောကော ဝိဝဋ္ဋတိ, ဧဝံ တေသံ ပါပဗလေန သံဝဋ္ဋတီတိ ဒဿေန္တော **“အကုသလမူလကာရဏာ”**တိ အာဟ။ ယထာ ဟိ ရာဂဒေါသမောဟာနံ အဓိကဘာဝေန ယထာက္ကမံ ရောဂန္တရကပ္ပော, သတ္ထန္တရကပ္ပော, ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ္ပော ဟောတိ ဣမေ တိဝိဓာ အန္တရကပ္ပာ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယိမှိ အသင်္ချေယျကပ္ပေ ဇာယန္တိ, ဧဝမေတေ ယထာဝုတ္တာ တယော သံဝဋ္ဋာ ရာဂါဒီနံ အဓိကဘာဝေနေဝ ဟောန္တီတိ ဒဿေန္တော **“အကုသလမူလေသု ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဥဿန္နတရေ**တိ အတိဝိယ ဥဿန္နေ။ ဒေါသေ ဥဿန္နတရေ အဓိကတရဒေါသေန ဝိယ တိက္ခတရေန ခါရုဒကေန ဝိနာသော ယုတ္တောတိ ဝုတ္တံ **“ဒေါသေ ဥဿန္နတရေ ဥဒကေန ဝိနဿတီ”** တိ။ ပါကဋသတ္တုသဒိသဿ ဒေါသဿ အဂ္ဂိသဒိသတာ, အပါကဋသတ္တုသဒိသဿ ရာဂဿ ခါရုဒကသဒိသတာ စ ယုတ္တာတိ အဓိပ္ပာယေန **“ဒေါသေ ဥဿန္နတရေ အဂ္ဂိနာ, ရာဂေ ဥဿန္နတရေ ဥဒကေနာ”**တိ ကေစိတဒဿ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ရာဂေ သတ္တာနံ ဗဟုလံ ပဝတ္တတီတိ ရာဂဝသေန ဗဟုသော လောကဝိနာသော။

၄၁၀. ဧဝံ ပသင်္ဂေန သံဝဋ္ဋာဒိကေ ပကာသေတွာ ဣဒါနိ ယထာဓိကတံ နေသံ အနုဿရဏာကာရံ ဒဿေတုံ **“ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တောပီ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

“အမုမှိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ” တိ ဣဒံ သံဝဋ္ဋကပ္ပဿ အာဒိတော **ပါဠိယံ** (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၄) ဂဟိတတ္တာ ဝုတ္တံ။ တတြာပိ ဟိ ဣမဿ ကတိပယံ ကာလံ ဘဝါဒီသု သံသရဏံ ဥပလဗ္ဘတီတိ။ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ ဝါ ဝဋ္ဋမာနေသု ဘဝါဒီသု

ႀကမသြ ဥပပတၱိ အေဟာသိ, တံဒႆနမေတံ ဒႆဳဗၺံ။ အထ တ **အမုမွဟိ သံ၀ႉကေပၸ** တိ ေတြ **တ**-သေဒၵါ လု တၱနိဒၵိေသာ ဒ႒ေဗၺာ, ေတန စ အနိယမေတၱန ႀကတရာသေႏၱေယာနမွိ သင္ဂေဟာ သိေဒၶါ ေဟာတိ။ **ဘေ၀** **တတိ**အာဒီသု ကာမာဒိဘေ၀ တ အ႑ဇာဒိ**ေယာနိယာ တ** ေဒ၀တဒိ **ဂတိယာ တ** နာနတၱကာယနာနတၱသညီအာဒိ **၀ိညာဏ ႒ိတိယာ တ သတၱာ၀ါေသ တ** ခတၱိယာဒိ **သတၱနိကာေယ တ။ အာသိန္တိ** အေဟာသိံ။ **၀ဏၰသမၺတၱိ တ** တိ **တ**-သ ေဒၵန ၀ဏၰ၀ိပတၱိ တတိ ဒႆတိ။

သာလိမံေသာဒနာဟာေရာ တ ဂိဟိကာေလ။ **ပ၀တၱဖလေဘာဇေနာ တ** တာပသာဒိကာေလ။ **သာမိသာ** ေဂဟသိ တာ ေသာမနႆာဒေယာ။ **နိရာမိသာ** ေနကၡမၼသိတာ။ **အာဒိ**-သေဒၵန ၀ိေ၀ကဇသမာဓိဇသုခာဒီနံ သင္ဂေဟာ။

“အမုတြာသိ”ႏၲိအာဒိနာ သဗၺံ ယာ၀ဒိစၧကံ အႏုႆရဏံ ဒႆေတတြတ ႀကအနိ အညထာ အတၱံ ဒႆေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ ၀ုတၱံ။ တတၳ **အမုတြာသိ** ႏၲိ သာမညနိေဒၵေသာယံ, ဗ်ာပနိစၧာေလာေပေဟ တ, အမုတြ အမုတြ ရာသိႏၲိ ၀ုတၱံ ေဟာတိ။ **အႏုပုေဗၺန အာေရာဟႏၲႆ ယာ၀ဒိစၧကံ အႏုႆရဏ** ႏၲိ ေတြ **အာေရာဟႏၲႆ သာ**တိ ပဋိေလာမေတာ ဉာေဏန ပုေဗၺနိ၀ါသံ အာေရာဟႏၲႆ။ **ပစၥေ၀ကၡဏ** ႏၲိ အႏုႆရိတာႏုႆရိတႆ ပစၥေ၀ကၡဏံ, န အႏုႆရဏံ။ **ႀကတီ**တိ ၀ုတၱတၳနိဒႆနံ။ တတၳ ေခါ ယထာရဟေတာ, န ယထာႏုပုဗၺေတာတိ ဒႆ ေသေႏၱာ **“နာမေဂေတၱာ၀ေသနာ”** တိအာဒိမာဟ။ **၀ဏၰာဒီဟီ** တိ ၀ဏၰာဟာရေ၀ဒယိတာယုပရိစၧေဒေဟိ။ **သြာ ေတာတီ**တိ ေတြ **ႀကတိ**-သေဒၵါ အာဒိအေတၳာ, ပကာရေတၳာ တ, ေတန ေ၀မာဒိ ေ၀ံပကာရ **နာနတၱေတာ** တိ ဒႆ သိတံ ေဟာတိ။

ပုေဗၺနိ၀ါသာႏုႆတိဉာဏကထာ၀ဏၰနာ နိ႒ိတာ။

စုတူပပါတဉာဏကထာ၀ဏၰနာ

၄၁၁. စုတိယာတိ စ၀ေန။ **ဥပပါေတ**တိ ဥပပဇၨေန။ သမီပေတြ ေစတံ ဘုမၼ၀စနံ, စုတိကၡဏာသမႏၲာ, ဥပပတၱိကၡဏာသမႏၲာ စာတိ ၀ုတၱံ ေဟာတိ။ တထာ ဟိ ၀ကၡတိ “ေယ ပန အာသႏၷစုတိကာ”တိအာဒိ (၀ိသုဒၶိ. ၂.၄၁၁)။ ဒိဗၺစကၡုဉာေဏေန၀ သတၱာနံ စုတိ စ ဥပပတၱိ စ ဉာယတီတိ အာဟ **“ဒိဗၺစကၡုဉာဏတၳႏၲိ ၀ုတၱံ ေဟာတီ”** တိ။ **ဒိဗၺသဒိသတၱာ** တိအာဒီသု ယံ ၀တၱဗၺံ, တံ ေဟ႒ာ ၀ုတၱေမ၀။ အယံ ပန ၀ိေသေသာ – တတၳ “ေသာတဓာ တူ”တိ ပဒံ အေပကၡိတြတ ႀကတၱိလိင္ဂ၀ေသန ၀ုတၱံ, ႀကဓ နပုံသကလိင္ဂ၀ေသန ၀တၱဗၺံ။ တတၳ စ အာေလာကပ ရိဂၢေဟန ပေယာဇနံ နတၳိ, ႀကဓ အတၳီတိ ၀ုတၱံ **“အာေလာကပရိဂၢေဟန မဟာဇုတိကတၱာပိ ဒိဗၺ”** ႏၲိ, ကသိဏာ ေလာကာႏုဂၢေဟန ပတၱဗၺတၱာ, သယံ ဉာဏာေလာကဖရဏဘာေ၀န စ မဟာဇုတိကဘာ၀ေတာတိ အေတၳာ။ မဟာ ဇုတိကမၸိ ဟိ “ဒိဗၺ”ႏၲိ ၀ုစၥတိ “ဒိဗၺမိဒံ ဗ်ဴမၼဟ”ႏၲိအာဒီသု။ **မဟာဂတိကတၱာ**တိ မဟနီယဂမနတၱာ, ၀ိမၼဟယနီ ယပ၀တၱိကတၱာတိ အေတၳာ။ ၀ိမၼဟယနီယာ ဟိႆ ပ၀တၱိ တိေရာကုဋၬာဒိဂတရူပဒႆနေတာ။ “ဒိဗၺသဒိသတ တာ”တိ စ ဟီနူပမာဒႆနံ ေဒ၀တာနံ ဒိဗၺစကၡုေတာပိ ႀကမႆ မဟာႏုဘာ၀တၱာ။ ေတန ဒိဗၺစကၡုလာဘာယ ေယာဂိ ေနာ ပရိကမၼကရဏံ တပၸဋိပကၡာဘိဘ၀ႆ အတၳေတာ တႆ ၀ိဇယိစၧာ နာမ ေဟာတိ, ဒိဗၺစကၡုလာဘီ စ ႀကဒိ မာ ေဒ၀တာနံ ၀စနဂၢဟဏကၡမနဓမၼအန၀ေသန မဟာေမာဂၢလႅာနေတၳရာဒေယာ ၀ိယ အနဂၢဟဏလကၡေဏ, ေတဟာေရ စ ပ၀ေတၱယ်ာတိ ေ၀ံ ၀ိဟာရ၀ိဇယိစၧာေတဟာရဇုတိဂတိသင္ခါတာနံ အတၳာနံ ၀ေသန ႀကမႆ အဘိညာဉာဏႆ ဒိဗၺစကၡုဘာ၀သိဒၶိေတာ ။ သဒၵ၀ိဒူ စ ေတသု ေ၀ အေတၳသု ဒိ၀-သဒၵံ ႀကစၧႏၲီတိ ၀ုတၱံ **“တံ သဗၺံ သဒၵသတၳာႏုသာေရန ေ၀ဒိတဗၺ”**ႏၲိ။

ဒႆနေ႒န တိ ရူပဒႆနဘာေ၀န။ စကၡုနာ ဟိ သတၱာ ရူပံ ပႆႏၲိ။ ယထာ မံသစကၡု ၀ိညာဏာဓိ႒ိတံ သမ၀ိသမံ အာစိကၡႏၲံ ၀ိယ ပ၀တၱတိ, န တထာ ႀကဒံ။ ႀကဒံ ပန သယေမ၀ တေတာ သာတိသယံ စကၡုကိစၥကာရီတိ အာဟ **“စကၡုကိစၥကရေဏန စကၡုမိ၀ာတိပိ စကၡု”** တိ။ “ဒိ႒ိ၀ိသုဒၶိေဟတုတၱာ”တိ သေမၺပေတာ ၀ုတၱမတၳံ ၀ိ၀ ရိတုံ **“ေယာ ဟိ”**တိအာဒိ ၀ုတၱံ။ **ဥေစၧဒဒိ႒ႎ ဂဏွာတိ** ပရေတာ ဥပပတၱိယာ အဒႆနေတာ ေဇၩတယံ သတၱ ေတာ ဥစၧိေႏၷာ, ေ၀မိတရေပီတိ။ **န၀သတၱပါတုဘာ၀ဒိ႒ႎ ဂဏွာတိ** လာဘီ အဓိစၥသမုပၸတၱိေကာ ၀ိယ။ **ဗုဒၶပု**

တ္တာ ပသ္သန္တိယေတတိ ဥတ္တရပဒာ၀ဓာရဏံ, န ပုရိမပဒာ၀ဓာရဏံ။ ဧ၀ံ ဟိ **ဧယေဒိသဇာတကာ** ဒီပိတ ာ ဟိတိ အ၀ိရောဓော သိဒ္ဓေါ ေဟာတိ။

မနုဿာနံ ကြဒန္တိ မာနုသကံ, မနုဿာနံ ဂေါစရဘူတံ ရူပါရမ္မဏံ။ တဒညဿ ပန ဒိဗ္ဗတိရောဟိတာတိသုခုမာဒိဘေဒဿ ရူပဿ ဒဿနတော **အတိက္ကန္တမာနုသကံ** ။ ဧ၀ရူပဥ္စ မနုဿူပစာရံ အတိက္ကန္တံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ ရူပဒဿနေနာ”** တိ။ ဧ၀ံ ၀ိသယမုခေန ဒဿေတွာ ကြာနိ ၀ိသယီမုခေန ဒဿေတုံ **“မာနုသကံ တ”**တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ တတ္ထာပိ မံသစက္ခုာတိက္ကမော တဿ ကိစ္စာတိက္ကမေနေ၀ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေနပိ။ **ဒဋ္ဌုံ န သက္ကာ** ခဏဿ အတိပ္ပိတ္တရတာယ အတိသုခုမတာယ ဂေဟသဥ္စ ရူပဿ။ အပိစ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ပစ္စုပ္ပန္နံ ရူပါရမ္မဏံ, တဥ္စ ပုရေဇာတပစ္စယဘူတံ, န စ အာ၀ဇ္ဇနပရိကမ္မေဟိ ၀ိနာ မဟဂ္ဂတဿ ပ၀တ္တိ အတ္ထိ, နာပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေ၀ ရူပံ အာရမ္မဏပစ္စယော ဘ၀ိတုံ သက္ကောတိ, ဘိဇ္ဇမာနံ တ။ တသ္မာ “စုတူပပါတက္ခဏေ ရူပံ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကာ”တိ သု၀ုတ္တမေတံ။ ယဒိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ရူပါရမ္မဏမေ၀, အထ ကသ္မာ “သတ္တေ ပဿတီ”တိ ၀ုတ္တန္တိ? ယေဘုယျေန သတ္တသန္တာနဂတရူပဒဿနတော ဧ၀ံ ၀ုတ္တံ။ သတ္တဂဟဏဿ တ ကာရဏဘာ၀တော တေဟာရ၀သေန ၀ုတ္တန္တိပိ ကေစိ။ တေ စ၀မာနာတိ အဓိပ္ပေတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဧ၀ရူပေ**တိ န စုတူပပါတက္ခဏသမင်္ဂိနောတိ အဓိပ္ပါယော။

မောဟူပနိဿယံ နာမ ကမ္မံ နိဟီနံ နိဟီနဖလံ ဟောတီတိ အာဟ **“မောဟနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ”** တိ။ **တဗ္ဗိပရီတေ**တိ တဿ ဟီဠိတာဒိဘာ၀ဿ ၀ိပရီတေ, အဟီဠိတေ အနောဟီဠိတေ အနဝညာတေ အန၀ညာတေ စိတ္တီကတေတိ အတ္ထော။ **သု၀ဏ္ဏေ** တိ သုန္ဒရ၀ဏ္ဏေ။ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ** တိ အသုန္ဒရ၀ဏ္ဏေ။ သာ ပနာယံ သု၀ဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏတာ ယထာက္ကမံ ကမ္မဿ အဒေါသဒေါသူပနိဿယတာယ ဟောတီတိ အာဟ **“အဒေါသနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ”** တိအာဒိ။ သုန္ဒရံ ဂတိံ ဂတာ သုဂတာတိ အာဟ **“သုဂတိဂတေ”**တိ, သုဂတိံ ဥပပန္နေတိ အတ္ထော။ အလောဘဇ္ဈာသယာ သတ္တာ ၀ဒညူ ၀ိဂတမစ္ဆေရာ အလောဘူပနိဿယေန ကမ္မုနာ သုဘဂ သမိဒ္ဓါ ဟောန္တီတိ အာဟ **“အလောဘနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ တ အမေ မဟဒ္ဓနေ”**တိ။ ဒုက္ခံ ဂတိံ ဂတာ ဒုဂ္ဂတာတိ အာဟ **“ဒုဂ္ဂတိဂတေ”** တိ။ လောဘဇ္ဈာသယာ သတ္တာ လုဒ္ဓာ မစ္ဆရိနော လောဘူပနိဿယေန ကမ္မုနာ ဒုဂ္ဂတာ ဒုရူပေတာ ဟောန္တီတိ အာဟ **“လောဘနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ တ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပာနေ”** တိ။

ဥပစိတန္တိ ဖလာ၀ဟဘာ၀ေန ကတံ။ ယထာ ကတံ ဟိ ကမ္မံ ဖလအနုသမတ္တံ ဟောတိ, တထာ ကတံ ဥပစိတံ။ **စ၀မာနေတိအာဒီဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ ၀ုတ္တန္တိ** ၀ိသယမုခေန ၀ိသယီဗ္ဗာဟရမာဟ။ **ပုရိမေဟီ**တိ တ “ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ”တိ အာဒီနိ ပဒါနိ သန္ဓာယ ၀ုတ္တံ။ **အာဒီဟီ**တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေါ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော ။ တသ္မာ “ဒိဗ္ဗေန။ပေ။ ပဿတီ”တိ ကြမေဟိ, “စ၀မာနေ”တိအာဒီဟိ စ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ ၀ုတ္တန္တိ အတ္ထော။

ကြမိနာ ပန ပဒေနာတိ “ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတီ”တိ ကြမိနာ တပ္ဗေန။ **ကြဓ ဘိက္ခု** တိ ကြမသ္မိံ သာသနေ ဘိက္ခု, ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏလာဘီတိ အဓိပ္ပါယော။ **သော စ** ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏလာဘီ နေရယိကေ စ သတ္တေ ပစ္စက္ခတော ဒိသွာ၀ ဌိတော။ **ဧ၀ံ မနသိ ကရောတီ**တိ တေသံ နေရယိကာနံ နိရယသံ၀တ္တနိယဿ ကမ္မဿ ဉာတုကာမတာ၀သေန ပာဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ၀ုဋ္ဌာယ ပရိကမ္မ၀သေန မနသိ ကရောတိ။ **ကိံ နု ခေါ**တိအာဒိ မနသိကာရ၀ိဓိဒဿနံ။ ဧ၀ံ ပန ပရိကမ္မံ ကတွာ ပာဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ၀ုဋ္ဌိတဿ တံ ကမ္မံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အာ၀ဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံ နိရုဒ္ဓေ စတ္တာရိ, ပဥ္စ ဝါ ဇ၀နာနိ ဇ၀န္တီတိအာဒိ သဗ္ဗံ ၀ုတ္တနယမေ၀။ **“၀ိသုံ ပရိကမ္မံ နာမ နတ္ထိ”** တိ ကြဒံ ပန ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေန ၀ိနာ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ ၀ိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပါယေန ၀ုတ္တံ။ ဧ၀ဥ္စေတံ ကြစ္ဆိတဗ္ဗံ, အညထာ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ မဟဂ္ဂတဘာ၀တော ဧ၀ န သိယာ။ ဒေ၀တာနံ ဒဿနေပိ ဧသေ၀ နယော။ နေရယိကာဒေ၀ဂ္ဂဟဏံ စေတ္ထ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အာကင်္ခမာနော ဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုလာဘီ အညဂတိကေသုပိ ဧ၀ံ ပဋိပဇ္ဇတိယေ၀။ တထာ ဟိ ၀က္ခတိ “အပာယဂ္ဂဟဏေန တိရစ္ဆာနယောနိံ ဒီပေတီ”တိ (၀ိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၁၁), “သုဂတိဂ္ဂဟဏေန မနုဿဂတိပိ သင်္ဂယှတီ”တိ (၀ိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၁၁) စ။ တံ နိရယသံ၀တ္တနိယံ ကမ္မံ အာရမ္မဏံ တေဿာတိ **တံကမ္မာရမ္မဏံ။ ဖာရုသကဝနာဒီသူ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စိတ္တလတာ၀နာဒီနံ သင်္ဂဟော။

ယထာ စိမသ္မာ တိ ယထာ စ ဣမသ္မာ ယထာကမ္မူပဂဉာဏသ္သ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နတ္ထိ, ဧဝံ အနာဂတံသဉာဏသ္သ ပီတိ ဝိသုံ ပရိကမ္မာဘာဝံ နိဒ္ဒသ္သေတိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနေဝ ဟိ ဣမာနိ”** တိ။ တတ္ရာယမဓိပ္ပာယော – ယထာ ဒိဗ္ဗစက္ခုလာဘီ နိရယာဒိအဘိမုခံ အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ, နေရယိကာဒိကေ သတ္တေ ဒိသွာ တေဟိ ပုဗ္ဗေ အာယူဟိတံ နိရယသံဝတ္တနိယာဒိကံ ကမ္မံ တာဒိသေန သမာဒါနေန, တဇ္ဇေန စ မနသိကာရေန ပရိက္ခတေ စိတ္တေ ယာထာဝတော ဇာနာတိ, ဧဝံ ယသ္သ ယသ္သ သတ္တသ္သ သမနန္တရာ အနာဂတံ အတ္တဘာဝံ ဉာတုကာမော တံ တံ ဩဒိသ္သ အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ တေန တေန အတီတေ, ဧတရဟိ ဝါ အာယူဟိတံ တသ္သ နိဗ္ဗတ္တကံ ကမ္မံ ယထာကမ္မူပဂဉာဏေန ဒိသွာ တေန နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗံ အနာဂတံ အတ္တဘာဝံ ဉာတုကာမော တာဒိသေန သမာဒါနေန, တဇ္ဇေန စ မနသိကာရေန ပရိက္ခတေ စိတ္တေ ယာထာဝတော ဇာနာတိ။ ဧသေဝ နယော တတော ပရေသုပိ အတ္တဘာဝေသု။ ဧတံ **အနာဂတံသဉာဏံ** နာမ။ ယသ္မာ ဧတံ ဒွယံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေ သတိယေဝ သိဇ္ဈတိ, နာသတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဣမာနိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သဟေဝ ဣဇ္ဈန္တီ”**တိ။

ကာယေန ဒုဋ္ဌု စရိတံ, ကာယတော ဝါ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသပူတိကတ္တာ ဒုဋ္ဌံ စရိတံ ကာယဒုစ္စရိတန္တိ ဧဝံ ယောဇေတဗ္ဗော။ **ကာယော**တိ စေတ္ထ စောပနကာယော အဓိပ္ပေတော။ ကာယဝိညတ္တိဝသေန ပဝတ္တံ အကုသလံ ကာယကမ္မံ **ကာယဒုစ္စရိတ** န္တိ။ **ဣတရေသူ**တိ ဝစီမနောဒုစ္စရိတေသု။ ယသ္မိံ သန္တာနေ ကမ္မံ ကတူပစိတံ, အသတိသ္သ အန္တရုပစ္ဆေဒေ ဝိပာကာရဟဘာဝသ္သ အဝိဂစ္ဆနတော သော တေန သဟိတောယေဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗောတိ အာဟ **“သမန္နာဂတာတိ သမင်္ဂီဘူတာ”**တိ။ **“အနတ္ထကာမာ ဟုတွာ”** တိ ဧတေန မာတာပိတရော ဝိယ ပုတ္တာနံ, အာစရိယုပဇ္ဈာယာ ဝိယ စ နိသ္သိတကာနံ အတ္ထကာမာ ဟုတွာ ဂရဟကာ ဥပဝါဒကာ န ဟောန္တီတိ ဒသ္သေတိ။ **ဂုဏပရိဓံသနေနာ**တိ ဝိဇ္ဇမာနာနံ ဂုဏာနံ ဝိဒ္ဓံသနေန, ဝိနာသနေနာတိ အတ္ထော။ နနု စ အန္တိမဝတ္ထုနာပိ ဥပဝါဒေ ဂုဏပရိဓံသနမေဝါတိ? သစ္စမေဝံ။ ဂုဏာတိ ပနေတ္ထ ဈာနာဒိဝိသေသာ ဥတ္တရိမနုသ္သဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာတိ သီလပရိဓံသနံ ဝိသုံ ဂဟိတံ။ တေနာဟ **“နတ္ထိ ဣမေသံ သမဏဓမ္မော”** တိအာဒိ။ **သမဏဓမ္မော** တိ စ သီလသံယမံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဇာနံ ဝါ**တိ ယံ ဥပဝဒတိ, တသ္သ အရိယဘာဝံ ဇာနန္တော ဝါ။ **အဇာနံ ဝါ**တိ အဇာနန္တော ဝါ။ ဇာနနံ အဇာနနံ စေတ္ထ အပ္ပမာဏံ, အရိယဘာဝေါ ဧဝ ပမာဏံ။ တေနာဟ **“ဥဘယထာပိ အရိယူပဝါဒောဝ ဟောတီ”**တိ။ “အရိယော”တိ ပန အဇာနတော အဒုဋ္ဌစိတ္တသ္သေဝ တတ္ထ အရိယဂုဏာဘာဝံ ပဝေဒေန္တသ္သ ဂုဏပရိဓံသနံ န ဟောတီတိ တသ္သ အရိယူပဝါဒော နတ္ထီတိ ဝဒန္တိ။ **သတေကိစ္ဆံ ပန ဟောတိ** ခမာပနေန, န အနန္တရိယံ ဝိယ အတေကိစ္ဆံ။

ရုဇ္ဈတီ တိ တုဒတိ, ဒုက္ခံ ဝေဒနံ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ **တန္တိ** တံ ထေရံ, **တံ** ဝါ ကိရိယံ။ ဇာနန္တော ဧဝ ထေရော “အတ္ထိ တေ, အာဝုသော, ပတိဋ္ဌာ”တိ ပုစ္ဆိ။ ဣတရောပိ သစ္စာဘိသမယော သာသနေ ပတိဋ္ဌာတိ အာဟ **“သောတာပန္နော အဟ”**န္တိ။ ထေရော တံ ကရုဏာယမာနော **“ခီဏာသဝေါ တယာ ဥပဝဒိတော”**တိ အတ္တာနံ အာဝိကာသိ။

သစေ နဝကတရော ဟောန္တိ တသ္မိံ ဝိဟာရေ ဘိက္ခူ။ **သမ္မုခါ အခမာပေန္တေပိ** တိ ပုရတော ခမာပနေ အသမ္ဘာဝန္တေပိ။ “အခမန္တေ”တိ ဝါ ပါဌော။ တံ သောတာပန္နသ္သ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပရိနိဗ္ဗုတမဉ္စဋ္ဌာန န္တိ ပူဇာကရဏဋ္ဌာနံ သန္ဓာယာဟ။

သမာဒါတဗ္ဗဋ္ဌေန သမာဒါနာနိ, ကမ္မာနိ သမာဒါနာနိ ယေသံ, တေ ကမ္မသမာဒါနာ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန ကမ္မသမာဒါနာ, ဟေတုအတ္ထံ ဝါ အန္တောဂဓံ ကတွာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန ပရေ ကမ္မေသု သမာဒါပကာ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ**။ တယိမမတ္ထံ ဒသ္သေန္တော **“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **သီလသမ္ပန္နော** တိအာဒိ ပရိပက္ကိန္ဒြိယသ္သ မဂ္ဂသမင်္ဂိနော ဝသေန ဝုတ္တံ။ အဂ္ဂမဂ္ဂဋ္ဌေ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **အည**န္တိ အရဟတ္တံ။ **ဧဝံသမ္ပဒ** န္တိ ယထာ တံ အဝသ္သံ သမ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝမိဒမ္ပီတိ အတ္ထော။ **တံ ဝါစံ အပ္ပဟာယာ**တိအာဒီသု အရိယူပဝါဒံ သန္ဓာယ “ပုန ဧဝရူပိံ ဝါစံ န ဝက္ခာမီ”တိ ဝဒန္တော ဝါစံ ပဇဟတိ နာမ, “ပုန ဧဝရူပံ စိတ္တံ န ဥပ္ပာဒေသ္သာမီ”တိ စိန္တေန္တော စိတ္တံ ပဇဟတိ နာမ, “ပုန ဧဝရူပိံ ဒိဋ္ဌိံ န ဂဏှိသ္သာမီ”တိ ပဇဟန္တော ဒိဋ္ဌိံ ပဇဟတိ နာမ, တထာ အကရောန္တော နေဝ ပဇဟတိ, န ပဋိနိသ္သဇ္ဇတိ။ **ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော, ဧဝံ နိရယေ** တိ ယထာ နိရယပါလေဟိ အာဟရိတွာ နိရယေ ဌပိတော, ဧဝံ နိရယေ ဌပိတောယေဝါတိ အတ္ထော။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန အကတ္တဗ္ဗံ နာမ ပါပံ နတ္ထိ, ယတော သံသာရခါဏုဘာဝေါပိ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇ္ဇာနီ”** တိ။

“ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ ကာယော တိဋ္ဌတိ, အယဉ္စေဝ ကာယော, ဗဟိဒ္ဓါ စ နာမရူပ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၄၇) ဧဝမာဒီသု ဝိယ ဣဓ ကာယ-သဒ္ဒော ခန္ဓပဉ္စကဝိသယောတိ အာဟ **“ကာယဿ ဘေဒါတိ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ”**တိ။ အဝီတရာဂဿ မရဏတော ပရံ နာမ ဘဝန္တရုပါဒါနမေဝါတိ အာဟ **“ပရံ မရဏာတိ တဒနန္တရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ”**တိ။ ယေန တိဋ္ဌတိ, တဿ ဥပစ္ဆေဒေနေဝ ကာယော ဘိဇ္ဇတီတိ အာဟ **“ကာယဿ ဘေဒါတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒါ”** တိ။

ဧတိ ဣမသ္မာ သုခန္တိ အယော, ပုညန္တိ အာဟ **“ပုညသမ္မတာ အယာ”** တိ။ အယန္တိ ဧတသ္မာ သုခါနီတိ အာယော, ပုညကမ္မာဒိသုခသာဓနံ။ တေနာဟ **“သုခါနံ ဝါ အာယဿ အဘာဝါ”** တိ။ ဣယတိ အဿာဒီယတီတိ အယော, အဿာဒေါတိ အာဟ **“အဿာဒသညိတော အယော”** တိ။

နာဂရာဇာဒီနန္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သုပဏ္ဏာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **အသုရသဒိသန္တိ** ပေတာသုရသဒိသံ။ **သောတိ** အသုရကာယော။ **သဗ္ဗသမုဿယေဟီ** တိ သဗ္ဗေဟိ သမ္ပတ္တိသမုဿယေဟိ။ **ဝုတ္တဝိပရိယာယေနာ** တိ “သုဋ္ဌု စရိတံ, သောဘနံ ဝါ စရိတံ အနဝဇ္ဇတ္တာ”တိအာဒိနာ “ကာယဒုစ္စရိတေနာ”တိအာဒီနံ ပဒါနံ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ဝိပရိယာယေန။

နိဂမနဝစနံ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ပုန ဝစနန္တိ ကတွာ။ **အယမေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော** တိ “ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ။ ပေ.။ ပဿတီ”တိ ဧတ္ထ အယံ ယထာဝုတ္တော သင်္ခေပတ္ထော။

၄၁၂. ကသိဏာရမ္မဏ န္တိ အဋ္ဌန္နမ္ပိ ကသိဏာနံ ဝသေန ကသိဏာရမ္မဏံ။ **သဗ္ဗာကာရေနာ** တိ “စုဒ္ဒသဝိဓေန စိတ္တပရိဒမနေန အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂမေန ဘူမိပါဒပဒမူလသမ္ပာဒနေနာ”တိ ဣမိနာ သဗ္ဗပ္ပကာရေန။ **အဘိနီဟာရက္ခမံ** ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏာဘိမုခံ ပေသနာရဟံ ပေသနယောဂ္ဂံ **ကတွာ။ အာသန္နံ ကာတဗ္ဗ** န္တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏုပ္ပတ္တိယာ သမီပဘူတံ ကာတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဥပစာရဇ္ဈာနံ ပဂုဏတရံ ကတွာ အာရမ္မဏဉ္စ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“ဥပစာရဇ္ဈာနဂေါစရံ ကတွာ ဝဍ္ဎေတွာ ဌပေတဗ္ဗ”** န္တိ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဝဍ္ဎိတေ ကသိဏာရမ္မဏေ။ **အပ္ပနာတိ** ဈာနဝသေန အပ္ပနာ။ န ဟိ အကတပရိကမ္မဿ အဘိညာဝသေန အပ္ပနာ ဣစ္ဆိတာ။ တေနာဟ **“ပါဒကဇ္ဈာနနိဿယံ ဟောတီ”** တိ, ပါဒကဇ္ဈာနာရမ္မဏံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **န ပရိကမ္မနိဿယ** န္တိ ပရိကမ္မဿ တံ ကသိဏာရမ္မဏံ အပဿယော န ဟောတိ။ တထာ သတိ ရူပဒဿနံ န သိယာ။ **ဣမေသူ**တိ ယထာဝုတ္တေသု တေဇောကသိဏာဒီသု တီသု ကသိဏေသု။ **ဥပ္ပါဒေတွာ** တိ ဥပစာရဇ္ဈာနုပ္ပါဒနေန ဥပ္ပါဒေတွာ။ ဥပစာရဇ္ဈာနပဝတ္တိယာ ဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တုပ္ပတ္တိ။ **တတ္ထာ** တိ ကသိဏနိဒ္ဒေသေ။

အန္တောယေဝ ရူပဂတံ ပဿိတဗ္ဗံ န ဗဟိဒ္ဓါ ဝိက္ခေပါပတ္တိဟေတုဘာဝတော။ **ပရိကမ္မဿ ဝါရော အတိက္ကမတီ**တိ ဣဓ ပရိကမ္မံ နာမ ယထာဝုတ္တကသိဏာရမ္မဏံ ဥပစာရဇ္ဈာနံ, တံ ရူပဂတံ ပဿတော န ပဝတ္တတိ။ ကသိဏာလောကဝသေန စ ရူပဂတဒဿနံ, ကသိဏာလောကော စ ပရိကမ္မဝသေနာတိ တဒုဘယမ္ပိ ပရိကမ္မဿ အပ္ပဝတ္တိယာ န ဟောတိ။ တေနာဟ **“တတော အာလောကော အန္တရဓာယတိ, တသ္မိံ အန္တရဟိတေ ရူပဂတမ္ပိ န ဒိဿတီ”**တိ။ ရူပဂတံ ပဿတော ပရိကမ္မဿ ဝါရော အတိက္ကမတိ, ပရိကမ္မမတိက္ကန္တဿ ကသိဏာရမ္မဏံ ဉာဏံ န ဟောတီတိ ရူပဂတံ န ဒိဿတိ, ကထံ ပန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“အထာနေနာ”**တိအာဒိ။ **ဧဝံ အနုက္ကမေနာ** တိ ပုနပ္ပုနံ ပါဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော တတော ဝုဋ္ဌာယ အဘိဏှံ အာလောကဿ ဖရဏဝသေန အာလောကော ထာမဂတော ဟောတိ စိရဋ္ဌာယီ။ တထာ စ သတိ တတ္ထ သုစိရမ္ပိ ရူပဂတံ ပဿတေဝ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဧတ္ထ အာလောကော။ ပေ.။ ဟောတီ”**တိ။

သွာယမတ္ထော တိဏုက္ကူပမာယ ဝိဘာဝေတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ရတ္တိံ တိဏုက္ကာယာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပုနပ္ပုနံ ပဝေသေန** န္တိ ပုနပ္ပုနံ ပါဒကဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇနံ။ **ထာမဂတာလောကဿ** **ယထာပရိစ္ဆေဒေန ဌာန**န္တိ ယတ္တကံ ဌာနံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ကသိဏံ ဝဍ္ဎိတံ, ထာမဂတဿ အာလောကဿ တတ္တကံ ဖရိတွာ အဝဋ္ဌာနံ။

အနာပါထဂတန္တိ အာပါထဂမနယောဂ္ဂဿ ဝသေန ဝုတ္တံ။ အန္တောကုစ္ဆိဂတာဒိ ပန တဒဘာဝတော တေန ဝိသေသိတဗ္ဗမေဝ။ **တဒေတ**တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုမေဝ ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု ရူပမာရဗ္ဘ ပဝတ္တစိတ္တေသု။ **ရူပဒဿနသမတ္ထ**

ထတ္တိ ရူပံ သဘာဝတော ဝိဘာဝနသမတ္ထံ စက္ခုဝိညာဏံ ဝိယ။ **ပုဗ္ဗဘာဂစိတ္တာနီ** တိ အာဝဇ္ဇနပရိကမ္မသင်္ခါတာနိ ပုဗ္ဗဘာဂစိတ္တာနိ။ တာနိ ဟိ အာရမ္မဏံ ကရောန္တာနိပိ န ယာထာဝတော တံ ဝိဘာဝေတွာ ပဝတ္တန္တိ အာဝဇ္ဇနသမ္ပဋိစ္ဆနစိတ္တာနိ ဝိယ။

တံ ပနေတံ ဒိဗ္ဗစက္ခု။ **ပရိပန္ထော** တိ အန္တရာယိကော။ **ဈာနဝိဗ္ဘန္တကော** တိ ဈာနုမ္မတ္တကော ဈာနသဘာဝနာမုခေန ဥမ္မာဒပ္ပတ္တော။ **အပ္ပမတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗ** န္တိ ''ဒိဗ္ဗစက္ခု မယာ အဓိဂတ''န္တိ သန္တောသံ အနာပဇ္ဇိတွာ ဝိပဿနာနုယောဂဝသေန တ သစ္စာဘိသမယဝသေန တ အပ္ပမတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗံ။

''ဧဝံ ပဿိတုကာမေနာ''တိအာဒိနာ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ နာနာဝဇ္ဇနပရိကမ္မဿေဝ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဿ ဒဿိတံ, န တဿ ဥပ္ပတ္တိက္ကမောတိ တံ ဒဿေတုံ **"တတ္ရာယ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။

စုတူပပာတဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ

၄၁၃. **ဣတီ**တိ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရေနာတိ အတ္ထော။ တေန ''သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၄-၂၄၅; မ. နိ. ၁.၃၈၄, ၄၃၁-၄၃၃; ပာရာ. ၁၂-၁၃) ယထာဒဿိတပဋိဂတိံ, တဿာ အတ္ထဝိဝရဏနယဉ္စ ပစ္စာမသတိ။ သစ္စေသု ဝိယ အရိယသစ္စာနိ ခန္ဓေသု ဥပာဒါနက္ခန္ဓာ အန္တောဂဓာ။ တဒုဘယေ စ သဘာဝတော, သမုဒယတော, အတ္ထင်္ဂမတော, အဿာဒတော, အာဒီနဝတော, နိဿရဏတော စ ယထာဘူတံ သယမ္ဘုဉာဏေန အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ ပဝေဒေသိ တတိ သာတိသယေန ပဉ္စက္ခန္ဓာဝဗောဓေန ဘဂဝတာ ထောမေတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ပဉ္စက္ခန္ဓဝိဒူ"**တိ။ ဥတ္တတ ဝိညေယျာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တာသူ**တိ ပဉ္စသု အဘိညာသု။ တဂ္ဂဟဏေနေဝ စ ပရိဘဏ္ဍဉာဏာနံ ဂဟိတတ္တာ ''ပဉ္စာ''တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"တောသု ဟီ"**တိအာဒိ။

တတ္ထ **ပရိဘဏ္ဍဉာဏာနီ** တိ ပရိတရဉာဏာနိ။ ယထာ ဟိ သိနေရုဿ ပရိတရဋ္ဌာနာနိ ယာနိ တံသိဒ္ဓိယာ သိဒ္ဓါနိ မေခလဋ္ဌာနာနိ ပရိဘဏ္ဍာနီတိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ ဣမာနိပိ ဒိဗ္ဗစက္ခုသိဒ္ဓိယာ သိဒ္ဓါနိ တဿ ပရိဘဏ္ဍာနီတိ ဝုတ္တာနိ။ **ဣဓာဂတာနီ**တိ ဧတ္ထ **ဣဓာ**တိ ယထာဒဿိတာနိ သုတ္တပဒါနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတော အညေသု ပန သာမညဖလာဒီသု မနောမယဉာဏမ္ပိ ဝိသုံ အဘိညာဉာဏဘာဝေန အာဂတံ။

"တေသူ"တိ ဣဒံ ပစ္စာမသနံ ကိံ တိကာနံ, ဥဒာဟု အာရမ္မဏာနန္တိ? ကိဉ္စေတ္ထ ယဒိ တိကာနံ, တဒယုတ္တံ။ န ဟိ တိကေသု အဘိညာဉာဏာနိ ပဝတ္တန္တိ။ အထ အာရမ္မဏာနံ, တမ္ပိ အယုတ္တံ။ န ဟိ အညံ ဥဒ္ဒိသိတွာ အညဿ ပစ္စာမသနံ ယုတ္တန္တိ။ ယထာ ဣစ္ဆတိ, တထာ ဘဝတု တာဝ တိကာနံ, နနု ဝုတ္တံ ''န ဟိ တိကေသု အဘိညာဉာဏာနိ ပဝတ္တန္တီ''တိ? နာယံ ဝိရောဓော တိကတေဟာရေန အာရမ္မဏာနံယေဝ ဂယှမာနတ္တာ။ အထ တ ပန ဟောတု အာရမ္မဏာနံ, နနု ဝုတ္တံ ''န ဟိ အညံ ဥဒ္ဒိသိတွာ အညဿ ပစ္စာမသနံ ယုတ္တ''န္တိ? အယမ္ပိ န ဒေါသော ယထာဝုတ္တကာရဏေနေဝတတိ။

၄၁၄. အသတိပိ ဝတ္ထုဘေဒေ ဘူမိကာလသန္တာနဘေဒဝသေန ဘိန္နေသု **သတ္တသု အာရမ္မဏေသု** ။ တိကဝသေန ဟောသ ဘေဒော ဂဟိတော။ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ မဂ္ဂရမ္မဏတာယ အဘာဝတော ဣဓ မဂ္ဂရမ္မဏတိကော န လဗ္ဘတိ။ တန္တိ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏံ။ **ကာယံ စိတ္တသန္နိဿိတံ ကတွာ** တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ **ဥပယောဂလဒ္ဓ**န္တိ လဒ္ဓဥပယောဂဝစနံ။ ဒုတိယာဝိဘတ္တိဝသေန ဝုတ္တံ **"ကာယံ ပရိဏာမေတီ"**တိ။ တေနာဟ **"ရူပကာယာရမ္မဏတော"** တိ, ရူပကာယဿ ဝဏ္ဏာရမ္မဏတောတိ အတ္ထော။

တဒေဝ စိတ္တ န္တိ ယဒေဝ ကာယဝသေန စိတ္တပရိဏာမနေ ဝုတ္တံ ဟာဒကဇ္ဈာနစိတ္တံ, တဒေဝ။ ရာမကမေ စေတိယံ ဌပေတွာ သေသေသု သတ္တသု စေတိယေသု ဓာတုယော ဣဒ္ဓိယာ အာဟရိတွာ ရာဇဂဟေ ဘူမိဃရမဏ္ဍပေ ကတံ **မဟာဓာတုနိဓာနံ။ "ဣမေ ဂန္ဓာ"** တိအာဒိနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ ဂန္ဓာဒိကေ ဂဟေတွာပိ အသုဿနာဒိဝိသေသယုတ္တံ အနာ

ဂတမေဝ နေသံ ရူပံ အဓိပ္ပာနစိတ္တဿ အာရမ္မဏံ ဟောတိ အနာဂတာဓိပ္ပာနတ္တာ။ **ဝတ္တနိယသေနာသနံ** နာမ ဝိဉ္စျာဋဝိယံ ဝိဟာရော။ **ဒဓိရသန္တိ** ဒဓိမဏ္ဍော, တံ အဓိပ္ပဟန္တဿ အနာဂတံ ဒဓိဝဏ္ဏံ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ **ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဟောတိ** ပစ္စုပ္ပန္နဿ ရူပကာယဿ အာရမ္မဏကရဏတော။

သကာယစိတ္တာနန္တိ အတ္တနော ကာယဿ, စိတ္တဿ စ။

၄၁၅. သဒ္ဒော စ ပရိတ္တော သဗ္ဗဿ ရူပဿ ကာမာဝစရဘာဝတော။ **ဝိဇ္ဇမာနမေတ**န္တိ ဝတ္တမာနံယေဝ။

၄၁၆. သောတာပန္နဿ စိတ္တန္တိ သောတာပန္နဿ အာဝေဏိကံ စိတ္တံ။ **သကအာကမိဿာ**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ယာဝ အရဟတော နေတဗ္ဗ**န္တိ ''သကအာကမီ အနာကမိနော စိတ္တံ န ဇာနာတိ, အနာကမီ အရဟတော''တိ ဧဝံ နေတဗ္ဗံ။ **သဗ္ဗေသ**န္တိ သဗ္ဗေသံ အရိယာနံ ဇာနာတိ, ကော ပန တအော အနရိယာနံ။ အညောပိ စ ဥပရိမော အနာကမိအာဒိ ဟေဋ္ဌိမဿ သကအာကမိအာဒိကဿ စိတ္တံ ဇာနာတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

အတီတဿ, အနာဂတဿ စ ပရဿ စိတ္တဿ ဇာနနံ သမ္ဘဝတိ, ပစ္စုပ္ပန္နဿ ပန န သမ္ဘဝတီတိ အဓိပ္ပာယေန ပုစ္ဆတိ **''ကထံ ပစ္စုပ္ပန္နံ အာရမ္မဏံ ဟောတီ''**တိ။ ဣတရော ယတ္ထ သမ္ဘဝတိ, တံဒဿနတ္တံ ပစ္စုပ္ပန္နံ တာဝ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေန္တော **''ပစ္စုပ္ပန္နံ နာမ တိဝိဓ''**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိဘင်္ဂပ္ပတ္တ**န္တိ ဥပ္ပာဒံ, ဌိတိံ, ဘင်္ဂဉ္စ ပတ္တံ, ခဏတ္တယပရိယာပန္နန္တိ အတ္ထော။ **တ္ထေန္တရေ ဧကဒွေဝသန္တတိတရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ**တိ တ္ထေန္တရေ ပဝတ္တာ ရူပသန္တတိတရာ ဧကဒွေဝသန္တတိတရာ နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ အာလောကဋ္ဌာနတော ဩဝရကံ ပဝိဋ္ဌဿ ပဌမေ တတ္ထ နိသိန္နဿ ဝိယ ယာဝ ရူပဂတံ ဟကဋံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဥပဋ္ဌာပဝေလာ အဝိဘူတတရာ, ဥပမုဝေလာ ဝိဘူတတရာ, တဒုဘယံ ဂဟေတ္ဝာ **''ဒွေဝ သန္တတိတရာ''**တိ ဝုတ္တံ။ တယိဒံ နသဗ္ဗသာဓာရဏံ, ဧကစ္စဿ သီဃမ္ပိ ဟကဋံ ဟောတီတိ ''ဧကဒွေဝသန္တတိတရာ''တိ ဧကဂ္ဂဟဏမ္ပိ ကတံ, အတိပရိတ္တသဘာဝဥတုအာဒိသမုဋ္ဌာနာ တ ဧကဒွေဝသန္တတိတရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တီရေ အက္ကန္တဥဒကလေခာ နာမ ကာလုဿိယံ ဂတာ တီရသမီပေ ဥဒကရာဇိ။ **ယာဝ န ဝိပ္ပသီဒတီ**တိ ကာလုဿိယဝိဂမေန ယာဝ ဝိပ္ပသန္နာ န ဟောတိ။ ကေစိ ပန ''အတိန္တေ တီရေ အလ္လဟာဒေန အက္ကန္တေ ယာဝ ဟာဒေ ဥဒကလေခာ န ဝိပ္ပသီဒတိ, န သံသီဒတိ, န ဝူပသမ္မတီ''တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ တေ ပနေတေ ကိရိယာဘေဒေန ဝုတ္တာ ကာလဝိသေသာ, န အညမညံ သမသမာ, ဦနာဓိကဘာဂဝန္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဒွေဝ တယော ဇဝနတရာ** ကာမာဝစရဇဝနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, န ဣတရဇဝနဝသေန။ န ဟိ တေ ပရိမိတကာလာ, အနန္တရာ ပဝတ္တာဘဝင်္ဂာဒယောပိ တဒန္တော ဂဓာဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **တဒုဘယ**န္တိ ရူပါရူပသန္တတိဒွယံ။

ဧကာဘဝပရိစ္ဆိန္နန္တိ ပဋိသန္ဓိစုတိပရိစ္ဆိန္နံ။ ဧကာဘဝပရိယာပန္နံ ဓမ္မဇာတံ တေရဟီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ **အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နံ နာမ။ မနော**တိ သသမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏမာဟ။ **ဓမ္မာ**တိ အာရမ္မဏမဓမ္မာ။ **မနော**တိ တ မနာယတနံ။ **ဓမ္မာ**တိ ဝေဒနာဒယော အရူပက္ခန္ဓာ။ **ဥဘယမေတံ ပစ္စုပ္ပန္န**န္တိ အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နံ ဟောန္တံ တေံ ဥဘယံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ဝိညာဏ**န္တိ နိကန္တိဝိညာဏံ။ တဉ္ဟိ တသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နေ ဆန္ဒရာဂဝသေန ပဋိဗဒ္ဓံ ဟောတိ။ **အဘိနန္ဒတီ**တိ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အဘိနန္ဒနာဟိ အဘိနန္ဒတိ။ တထာဘူတော စ ဝတ္တုပရိညာယ အဘာဝတော တေသု ပစ္စုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု **သံဟီရတိ** တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အာကမိုယတိ။ တ္ထေ စ ဒွိတဒသာယတနာနံ ''တေံ ပစ္စုပ္ပန္န''န္တိ (မ. နိ. ၃.၂၈၄) အာဂတတ္တာ တတ္ထ ပဝတ္တော ဆန္ဒရာဂေ အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏော, န ခဏပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏောတိ ဝိညာယတီတိ ဒဿေန္တော **''ယံ သန္ဓာယ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တေ။ပေ။ သံဟီရတီတိ ဝုတ္တ''**န္တိ အာဟ။ ''ပစ္စုပ္ပန္နဉ္စ ယော ဓမ္မံ, တတ္ထ တတ္ထ ဝိပဿတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၂၇၂, ၂၈၅) တ္ထောပိ ဝိပဿနာစိတ္တံ ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ, ဝိပဿိတဗ္ဗမ္မော အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အညထာ ဝိပဿနာဝ န သမ္ဘဝေယျ။ ''ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတ''န္တိ န ဝုတ္တံ တဿ ဝသေန အာရမ္မဏကရဏဿ အဋ္ဌကထာယံ အနာဂတတ္တာ။

ကေစီတိ အဘယဂိရိဝါသိနော။ **ကေကာ္ခဏေ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ**တိ ဣဒ္ဓိစိတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိသမကာလမေဝ ပရစိတ္တဿပိ ဥပ္ပတ္တိသမ္ဘဝတောတိ ယုတ္တိဒဿနံ။ **ယထာ အာကာသေ**တိအာဒိ သဒိသူအာဟရဏံ။ **တံ ပန တေသံ ဝစ**

နံ **အယုတ္တံ**။ ကသ္မာ? မဂ္ဂဖလဝီထိတော အညတ္ထ အနိဋ္ဌေ ဌာနေ အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ နာနာရမ္မဏဘာဝပ္ပတ္တိအော သတောတိ ယုတ္တိဝစနံ။

ယဒိ ဧဝံ ကထံ စေတောပရိယဉာဏံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဟောတီတိ အာဟ **“သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ ပနာ”** တိအာဒိ ။ **အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နံ ပန ဇဝနဝီထိပရိယာယေန ဒီပေတဗ္ဗံ,** န သကလေန ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဓါနာတိ အဓိပ္ပာယော။

တတ္ထာယံ ဒီပနာ တိအာဒိ ဇဝနတရသ္သ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နဘာဝဒီပနမုခေန ဣဒ္ဓိစိတ္တသ္သ ပဝတ္တိအာကာရဒီပနံ။ **ဣတရာနီ**တိ အာဝဇ္ဇနပရိကမ္မစိတ္တာနိ။ ဧတ္ထ စ “ကေစီ”တိ ယဒိပိ အဘယဂိရိဝါသိနော အဓိပ္ပေတာ, တေ ပန စိတ္တသ္သ ဌိတိက္ခဏံ န ဣစ္ဆန္တီတိ “ဌိတိက္ခဏေ တ ပဋိဝိဇ္ဈတီ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ တထာ ဟေ “ဣဒ္ဓိမသ္သ စ ပရသ္သ စ ဧကက္ခဏေ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝဒန္တိ, တေသံ “ဌိတိက္ခဏေ တ ဘင်္ဂက္ခဏေ တ ပဋိဝိဇ္ဈတီ”တိ ဝစနံ န သမေတိ။ န ဟိ တသ္မိံ ခဏဒ္ဒယေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပရစိတ္တေန သဟ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမာတိ။ ဌိတိဘင်္ဂက္ခဏေသု စ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဧကဒေသံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ, ဧကဒေသံ အတီတာရမ္မဏံ အာပဇ္ဇတိ။ ယဥ္စ ဝုတ္တံ “ပရသ္သ စိတ္တံ ဇာနိဿာမီတိ ရာသိဝသေန မဟာဇနသ္သ စိတ္တေ အာဝဇ္ဇိတေ”တိ, ဧတ္ထ စ မဟာဇနော အတ္ထတော ပရေ အနေကပုဂ္ဂလာတိ “ပရေသံ စိတ္တံ ဇာနိဿာမီ”တိ အာဝဇ္ဇနပ္ပဝတ္တိ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ။ အထာပိ ပရဿာတိ မဟာဇနဿာတိ အတ္ထော သမ္ဘဝေယျ, တထာပိ တဿ ဧကပုဂ္ဂလဿေဝ တ စိတ္တရာသိ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗော ဧကေသ္သ ပဋိဝိဇ္ဈနံ အယုတ္တံ။ န ဟိ ရာသိအာဝဇ္ဇနံ ဧကဒေသာဝဇ္ဇနံ ဟောတီတိ, တသ္မာ တေဟိ “မဟာဇနသ္သ စိတ္တေ အာဝဇ္ဇိတေ”တိအာဒိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။

ယံ ပန တေ ဝဒန္တိ “ယသ္မာ ဣဒ္ဓိမသ္သ စ ပရသ္သ စ ဧကက္ခဏေ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ။ တတ္ထာယံ အဓိပ္ပာယော ယုတ္တော သိယာ, စေတောပရိယဉာဏလာဘီ ပရသ္သ စိတ္တံ ဉာတုကာမော ဟဒယဝတ္ထုံ နိဿာယ ဝတ္တမာနံ လောဟိတံ ပဿိတွာ ... ဝုဒ္ဓ ဌာယ အတီတာဒိဝိဘာဂံ အကတွာ စိတ္တသာမညေန “ဣမဿ စိတ္တံ ဇာနာမိ, ဣမဿ စိတ္တံ ဇာနာမီ”တိ ပရိကမ္မံ ကတွာ ပုန ဟဒယဝတ္ထုံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ သာမညေနေဝ စိတ္တံ အာဝဇ္ဇိတွာ တိဏ္ဏံ, စတုန္နံ ဝါ ပရိကမ္မာနံ အနန္တရာ စေတောပရိယဉာဏေန ပရစိတ္တံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ ဝိဘာဝေတိ ရူပံ ဝိယ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ။ တတော ပရံ ပန ကာမာဝစရစိတ္တေဟိ သရာဂါဒိဝဝတ္ထာနံ ဟောတိ နီလာဒိဝဝတ္ထာနံ ဝိယ။ တတ္ထ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌဟဒယဝတ္ထုရူပဿ သတ္တဿ အဘိမုခီဘူတဿ စိတ္တသာမညေန စိတ္တံ အာဝဇ္ဇယမာနံ အာဝဇ္ဇနံ အဘိမုခီဘူတံ ဝိဇ္ဇမာနံ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ စိတ္တံ အာဝဇ္ဇေတိ။ ပရိကမ္မာနိ စ တံ တံ ဝိဇ္ဇမာနံ စိတ္တံ စိတ္တသာမညေနေဝ အာရမ္မဏံ ကတွာ စိတ္တဇာနနပရိကမ္မာနိ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တိ။ စေတောပရိယဉာဏံ ပန ဝိဇ္ဇမာနံ စိတ္တံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တံ ဝိဘာဝေန္တံ တေန သဟ ဧကက္ခဏေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

တတ္ထ ယသ္မာ သန္တာနဿ သန္တာနဂ္ဂဟဏတော ဧကတ္တဝသေန အာဝဇ္ဇနာဒီနိ “စိတ္တ”န္တေ့ဝ ပဝတ္တာနိ။ တဉ္စ စိတ္တမေဝ, ယံ စေတောပရိယဉာဏေန ဝိဘာဝိတံ။ တသ္မာ သမာနာကာရပ္ပဝတ္တိတော န အနိဋ္ဌေ မဂ္ဂဖလဝီထိတော အညသ္မိံ ဌာနေ နာနာရမ္မဏတာ အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ ဟောတိ။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဥ္စ ပရိကမ္မံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဿ စေတောပရိယဉာဏဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ အတီတတ္တိကော စ ဧဝံ ဥပပန္နော ဟောတိ။ အညထာ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နေ, အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နေ စ “ပစ္စုပ္ပန္န”န္တိ ဣမေ ဝုစ္စမာနေ အတီတာနာဂတာနဥ္စ ပစ္စုပ္ပန္နတာ အာပဇ္ဇေယျ။ တထာ စ သတိ “ပစ္စုပ္ပန္နော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, န စ တံ ဝုတ္တံ။ “အတီတော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပုရိမာ ပုရိမာ အတီတာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရ ။ပေ.။ အနုလောမံ ဂောတြဘုဿာ”တိအာဒိ ဝစနတော (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၈.၅) န အဒ္ဓါသန္တတိပစ္စုပ္ပန္နေသွေဝ စ အနန္တရာတီတာ စတ္တာရော ခန္ဓာ အတီတာတိ ဝိညာယန္တိ။ န စ **အဘိဓမ္မမာတိကာယံ** (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၈-၁၉) အာဂတဿ ပစ္စုပ္ပန္နပဒဿ အဒ္ဓါသန္တတိပစ္စုပ္ပန္နပဒတ္ထတာ ကတ္ထစိ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ တေဟိ ဣဒ္ဓိမဿ စ ပရဿ စ ဧကက္ခဏေ စိတ္တုပ္ပတ္တိယာ စေတောပရိယဉာဏဿ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ။ ယအာ ပန “ယံ ဣမဿ စိတ္တံ ပဝတ္တံ, တံ ဇာနာမိ။ ယံ ဘဝိဿတိ, တံ ဇာနာမီ”တိ တ အာဘောဂံ ကတွာ ဟဒယဝတ္ထုနသမာပဇ္ဇနာဒီနိ ကရောတိ, တဒါ အာဝဇ္ဇနပရိကမ္မာနိ, စေတောပရိယဉာဏဥ္စ အတီတာနာဂတာရမ္မဏာနေဝ ဟောန္တိ အာဝဇ္ဇနေနေဝ ဝိဘာဂဿ ကတတ္တာ။

ယေ ပန “ဣဒ္ဓိမာ ပရဿ စိတ္တံ ဇာနိတုကာမော အာဝဇ္ဇေတိ, အာဝဇ္ဇနံ ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ အာရမ္မဏံ ကတွာ တေနေဝ သဟ နိရုဇ္ဈတိ။ တတော စတ္တာရိ, ပဉ္စ ဝါ ဇဝနာနိ, ယေသံ ပစ္ဆိမံ ဣဒ္ဓိစိတ္တံ, သေသာနိ ကာမာဝစရာနိ, တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ တဒေဝ နိရုဒ္ဓံ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ ဟောတိ, န စ တာနိ နာနာရမ္မဏာနိ ဟောန္တိ အဒ္ဓါနဝသေန ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတ္တာ”တိ ဣဒံ ဝစနံ နိဿာယ “အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ ပစ္စုပ္ပန္နာတီတာရမ္မဏဘာဝေပိ နာနာရမ္မဏတာဘာဝတော ဝိယ ဧကဒွိတိစတုပဉ္စစိတ္တက္ခဏာနာဂတေသုပိ စိတ္တေသု အာဝဇ္ဇိတေသု အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ ယထာသမ္ဘဝံ အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာတီတာရမ္မဏဘာဝေပိ နာနာရမ္မဏတာ န သိယာ။ တေန စတုပဉ္စစိတ္တက္ခဏာနာဂတေ အာဝဇ္ဇိတေ အနာဂတာရမ္မဏပရိကမ္မာနန္တရံ ခဏပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ စေတောပရိယဉာဏံ သိဒ္ဓ”န္တိ ဝဒန္တိ။ တေသံ ဝါဒေ “အနာဂတာရမ္မဏော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဿ ဓမ္မဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော, ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏော ဓမ္မော အတီတာရမ္မဏဿ ဓမ္မဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ ဣမေသံ ပဉှာနံ အနုဒ္ဓဋတ္တာ, ဂဏနာယ စ “အာသေဝနေ တီဏီ”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၉.၃၉) ဝုတ္တတ္တာ န သိဇ္ဈတိ။ န ဟိ ကုသလကိရိယာမဟဂ္ဂတံ အနာသေဝနံ အတ္ထီတိ။ တေဿ စ တဒဿ နိဿယဘာဝတော အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ ခဏပစ္စုပ္ပန္နနိရုဒ္ဓါရမ္မဏတာဝစနဿ န သိဇ္ဈတိ, “ယံ ပဝတ္တံ, ပဝတ္တိဿတိ စာ”တိ ဝိသေသံ အကတွာ ဂဟဏေ အာဝဇ္ဇနဿ အနာဂတဂ္ဂဟဏာဘာဝံ, တဒဘာဝတော ဇဝနာနမ္ပိ ဝတ္တမာနဂ္ဂဟဏာဘာဝဉ္စ သန္ဓာယေဝ တဿ ဝုတ္တတ္တာ။ တထာ ဟိ ဘဝင်္ဂစလနာနန္တရံ အဘိမုခီဘူတမေဝ စိတ္တံ အာရဗ္ဘ အာဝဇ္ဇနာ ပဝတ္တတီတိ ဇာနနစိတ္တဿပိ ဝတ္တမာနာရမ္မဏဘာဝေ အာဝဇ္ဇနဇာနနစိတ္တာနံ သဟဋ္ဌာနအဘာဝါပတ္တိယာ, ရာသိဧကဒေသာဝဇ္ဇနပဋိဝေဓေ သမ္ပတ္တသမ္ပတ္တာဝဇ္ဇနဇာနနေ စ အနိဋ္ဌေ ဌာနေ အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ နာနာရမ္မဏဘာဝါပတ္တိယာ စ ယံ ဝုတ္တံ “ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ စိတ္တံ စေတောပရိယဉာဏဿ အာရမ္မဏံ ဟောတီ”တိ, တံ အယုတ္တန္တိ ပဋိက္ခိပိတွာ ယထာဝုတ္တဒေါသာပတ္တိံ, ကာလဝသေန စ အဒ္ဓါသန္တတိပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတ္တာ နာနာရမ္မဏတာဘာဝံ ဒိသွာ အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ ဝတ္တမာနတံ နိရုဒ္ဓါရမ္မဏဘာဝတော ဝုတ္တောတိ။ တမ္ပိ ဝစနံ ပုရိမဝါဒိနော နာနုဇာနေယျုံ။ တသ္မိံ ဟိ သတိ “အာဝဇ္ဇနာ ကုသလာန”န္တိအာဒီသု (ပဋ္ဌာ ၁.၁.၄၁၇) ဝိယ အညပဒသင်္ဂဟိတဿ အနန္တရပစ္စယဝိဓာနတော “ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏအာဝဇ္ဇနာ အတီတာရမ္မဏာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ စ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, န စ ဝုတ္တန္တိ။

ကသ္မာ ပနေဝံ စေတောပရိယဉာဏဿ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ ဝိစာရိတာ, နနု “အတီတော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ, အနာဂတော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၈.၂) ဧတေသံ ဝိဘင်္ဂေသု “အတီတာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော, အနာဂတာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ စေတောပရိယဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ, ဥပ္ပန္နတ္တိကေ စ “အနုပ္ပန္နာ ခန္ဓာ ဥပ္ပာဒိနော ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ စေတောပရိယဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၇.၃) စေတောပရိယဉာဏဂ္ဂဟဏံ ကတွာ “ပစ္စုပ္ပန္နော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿာ”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၈.၃) ဧတဿ ဝိဘင်္ဂေ “ပစ္စုပ္ပန္နာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၈.၃), ဥပ္ပန္နတ္တိကေ စ “ဥပ္ပန္နာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၇.၂) ဧတ္တကဿေဝ ဝုတ္တတ္တာ ပစ္စုပ္ပန္နေ စိတ္တေ စေတောပရိယဉာဏံ နပ္ပဝတ္တတီတိ ဝိညာယတိ။ ယဒိ ဟိ ပဝတ္တေယျ, ပုရိမေသု ဝိယ ဣတရေသု စ စေတောပရိယဉာဏဂ္ဂဟဏံ ကတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ? သစ္စံ ကတ္တဗ္ဗံ, နယဒဿနဝသေန ပန တံ သံခိတ္တန္တိ အညာယ ဟဋ္ဌိယာ ဝိညာယတိ။

“အတီတာရမ္မဏော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော, အနာဂတာရမ္မဏော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဿ, ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဿာ”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၉.၂၀-၂၂) ဧတေသံ ဟိ ဝိဘင်္ဂေသု “စေတောပရိယဉာဏေန အတီတာရမ္မဏပစ္စုပ္ပန္နစိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တံ ဇာနာတိ, အတီတာရမ္မဏာ ပစ္စုပ္ပန္နာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော, စေတောပရိယဉာဏေန အနာဂတာရမ္မဏပစ္စုပ္ပန္နစိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တံ ဇာနာတိ, အနာဂတာရမ္မဏာ ပစ္စုပ္ပန္နာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော, စေတောပရိယဉာဏေန ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏပစ္စုပ္ပန္နစိတ္တသမင်္ဂိဿ စိတ္တံ ဇာနာတိ, ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ပစ္စုပ္ပန္နာ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၉.၂၀-၂၂) စေတောပရိယဉာဏဿ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏေ ပဝတ္တိ ဝုတ္တာတိ။ တေနေဝါယံ ဝိစာရဏာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၁၇. တေသန္တိ တေသု ဒ္ဝီသု ဉာဏေသု ဣတိ နိဒ္ဒါရဏေ သာမိဝစနံ။ **စိတ္တမေဝ အာရမ္မဏံ** စေတောပရိယဉာဏ
တ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **“အညံ ခန္ဓံ တ ခန္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓံ တ န ဇာနာတီ”** တိ။ တတ္ထ **ခန္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓံ** နာမကေ
တ္တာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ မဂ္ဂါရမ္မဏန္တိ အာဟ **“မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တစိတ္တာရမ္မဏတ္တာ ပန ပရိယာယတော မဂ္ဂါ
ရမ္မဏန္တိ ဝုတ္တ”**န္တိ။ **စေတနာမတ္တမေဝ အာရမ္မဏံ,** တထာ ဟိ တံ “ယထာကမ္မူပဂဉာဏ”န္တိ ဝုစ္စတီတိ အဓိပ္ပာ
ယော။ **ခန္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓေသု** တိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ခန္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓမေဝ။ ခန္ဓေဟိ ဝိသယီကတတ္တာတိ ဝဒန္တိ။ တထာ ဟိ ဝု
တ္တံ **အဋ္ဌသာလိနိယံ** “အတီတေ ဗုဒ္ဓါ မဂ္ဂံ ဘာဝယိံသု, ဖလံ သစ္ဆာကံသု, အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗ
ာယိံသူတိ ဆိန္နဝဋ္ဋမကာနုဿရဏဝသေန မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏတောပိ အပ္ပမာဏာရမ္မဏ”န္တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ.
၄. ၁၄၂၁)။ တတ္ထ မဂ္ဂဖလပစ္စဝေက္ခဏာနိ တာဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏေန မဂ္ဂဖလေသု ဉာဏေသု ပဝတ္တန္
တိ။ နိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏဥ္စ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေသု အပ္ပမာဏဓမ္မေသု ဉာဏေသူတိ မဂ္ဂါဒိပစ္စဝေက္ခဏာနိ ပုဗ္ဗေနိဝါ
သာနုဿတိဉာဏဿ အပ္ပမာဏာရမ္မဏတံ သာဓေန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ “အပ္ပမာဏာ ခန္ဓာ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာ
ဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”ဣစ္စေဝ (ပဋ္ဌာ. ၉.၁၂.၅၈) ဟိ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ “နိဗ္ဗာန”န္တိ။ တသ္မာ ပုဗ္
ဗေနိဝါသဉာဏေန ဧဝ မဂ္ဂဖလပစ္စဝေက္ခဏကိစ္စေ ဝုစ္စမာနေပိ နိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏတာ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။
အဋ္ဌကထာယံ ပန နိဗ္ဗာနာရမ္မဏတာ နိဒဿိတာ။

ကုသလာ ခန္ဓာတိ က္ကဒ္ဓိဝိဓပုဗ္ဗေနိဝါသာနာဂတံသဉာဏာပေက္ခော ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော, န စေတောပရိယယထာက
မ္မူပဂဉာဏာပေက္ခာတိ တေသံ စတုက္ခန္ဓာရမ္မဏဘာဝဿ အသာဓကောတိ စေ? န, အညတ္ထ “အဝိတက္ကဝိစာရမတ္
တာ ခန္ဓာ စ ဝိစာရော စ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ အာရမ္မဏပ
စ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၆.၇၂), “သဝိတက္ကသဝိစာရာ ခန္ဓာ စ ဝိတက္ကော စ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိ
ဝါသာနုဿတိဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၆.၇၃) စ ဝုတ္တတ္
တာ စေတောပရိယဉာဏာပေက္ခာပိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသောတိ ဉာမဿ အတ္ထဿ သိဒ္ဓိတော။ ဧဝမ္ပိ ယထာကမ္မူပဂဉာ
ဏဿ “အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ ခန္ဓာ စ ဝိစာရော စာ”တိအာဒီသု အဝုတ္တတ္တာ စတုက္ခန္ဓာရမ္မဏတာ န သိဇ္ဈတီ
တိ? န, တတ္ထ အဝစနဿ အညကာရဏတ္တာ။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏေန ဟိ ကမ္မသံသဋ္ဌာ စတ္တာရော ခန္ဓာ ကမ္မမုခေ
န ဂယှန္တိ။ တဉှိ ယထာ စေတောပရိယဉာဏံ ပုရိမပရိကမ္မဝသေန အဝိတက္ကာဒိဝိဘာဂံ, သရာဂါဒိဝိဘာဂဉ္စ စိတ္တံ
ဝိဘာဝေတိ, န ဧဝံ ဝိဘာဂံ ဝိဘာဝေတိ။ ကမ္မဝသေနေဝ ပန သမုဒာယံ ဝိဘာဝေတိ, တသ္မာ “အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ ခန္ဓာ
စ ဝိစာရော စာ”တိအာဒိကေ ဝိဘာဂကရဏေ တံ န ဝုတ္တံ, န စတုက္ခန္ဓာနာရမ္မဏတောတိ။ ဣဒံ ပနဿ အကာရဏန္တိ
ကေစိ။ တတ္ထာပိ “ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿာ”တိ ပဌန္တိ
ဧဝ။ န ဟိ တံ ကုသလာကုသလဝိဘာဂံ ဝိယ သဝိတက္ကာဒိဝိဘာဂံ ကမ္မံ ဝိဘာဝေတုံ အသမတ္ထံ။ ဒုစ္စရိတသုစရိတဝိ
ဘာဝနမ္ပိ ဟိ လောဘာဒိအလောဘာဒိသမ္ပယောဂဝိဘာဂဝိသေသဝိဘာဝနံ ဟောတီတိ။

“ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ နာမကေတ္တာနုဿရဏကာလေ န ဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏ”န္တိ ဧတ္တကမေဝ
အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ နာမကေတ္တံ ပန ခန္ဓူပနိဗန္ဓော သမ္မုတိသိဒ္ဓော ဗျဉ္ဇနတ္ထော, န ဗျဉ္ဇနန္တိ။ **အယမေတ္
ထ အမ္ဗှာကံ ခန္တီ**တိ အာစရိယဿာယံ အတ္တနော မတိ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ “န ဗျဉ္ဇန”န္တိ, တဿ သမတ္ထနံ **“ဗျဉ္
နဉှိ”**တိအာဒိ။

၄၁၉. ကာမာဝစရေ နိဗ္ဗတ္တိဿတီ တိ နိဗ္ဗတ္တိက္ခန္ဓဇာနနမာဟ။

၄၂၀. ဧတ္ထာ တိ ဧတေသုံ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတ္တိကဝသေန အဘိညာဉာဏာနံ, အာရမ္မဏဝိစာရေ။ “အဇ္ဈတ္
တာရမ္မဏဉ္စေဝ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏဉ္စာ”တိ ဧကေဇ္ဈံ ဂဟေတ္ဝာ ယံ ဝုတ္တံ ဟေရာဏဋ္ဌကထာယံ, တံ “ကာလေန။ပေ။
ဟောတိယေဝါ”တိ က္ကမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ န ဟိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ နာမ ဝိသုံ ဧကံ အတ္ထိ, နာပိ တံ
ဧကေဇ္ဈံ အာရမ္မဏံ ကရီယတီတိ။ ယဒိ ဧဝံ တိကော ဧဝ န ပူရတိ ပဒဒ္ဝယာသင်္ဂဟိတဿ တတိယဿ အတ္ထန္တရ
ဿ အဘာဝတော, န, ပကာရဘေဒဝိသယတ္တာ တိကနိဒ္ဒေသဿ။ တထာ ဟိ အဋ္ဌကထာယံ “တေ ဧဝ တိပ္ပကာရေပိ
ဓမ္မေ”တိ ဝုတ္တံ။ တေ ဧဝ အဇ္ဈတ္တာဒိဝသေန တိဝိဓေပိ ဓမ္မေတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ ဟိ “တေ ဧဝ ဓမ္မေ”တိ အဝ
တ္တ “တိပ္ပကာရေ”တိ ဝစနံ ပကာရဘေဒနိဗန္ဓနာ အယံ တိကဒေသနာတိ ဒဿနတ္ထံ။ ယထာ ဟိ ကုသလတ္တိကာဒီ
နံ ဒေသနာ ယထာရဟံ ဓမ္မာနံ ဇာတိသမ္ပယောဂပ္ပဟာနသိက္ခာဘူမိအာရမ္မဏပ္ပဘေဒနိယမကာလာဒိဘေဒနိဗန္ဓနာ, န

ဝေမယံ ဇာတိအာဒိဘေဒနိဗန္ဓနာ, နာပိ သနိဒဿနတ္တိကဟေတုဒုကာဒိဒေသနာ ဝိယ သဘာတဒိဘေဒနိဗန္ဓနာ, အထ ခေါ ပကာရဘေဒနိဗန္ဓနာ။ ပဌမေ ဟိ ခန္ဓာ သသန္တတိပရိယာပန္နတံ ဥပာဒာယ "အဇ္ဈတ္တာ"တိ ဝုတ္တာ, ပရသန္တတိပရိယာပန္နတံ ဥပာဒာယ "ဗဟိဒ္ဓာ"တိ, တဒုဘယံ ဥပာဒာယ "အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာ"တိ။ တေနာဟ "အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပဥ္စ နိဗ္ဗာနဥ္စ ဌပေတွာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သိယာ အဇ္ဈတ္တာ, သိယာ ဗဟိဒ္ဓာ, သိယာ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာ"တိ (ဓ. သ. ၁၄၃၅)။ နနု စေတ္ထ အတ္ထန္တရာဘာဝတော, ပကာရန္တရဿ စ အနာမဋ္ဌတ္တာ တတိယော ရာသိ နတ္ထီတိ? နယိဒမေဝံ။ ယဒိပိ ဟိ ပဌမပဒေန အသင်္ဂဟိတသင်္ဂဏှနဝသေန ဒုတိယပဒဿ ပဝတ္တတ္တာ သဗ္ဗေပိ သဘာဝဓမ္မာ ပဒဒွယေနေဝ ပရိဂ္ဂဟိတာ, တေဟိ ပန ဝိသုံ ဝိသုံ ဂဟိတဓမ္မေ ဧကဇ္ဈံ ဂဟဏဝသေန တတိယပဒံ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထေဝ တတိယော ရာသိ။ န ဟိ သမုဒာယော အဝယဝေ ဟောတိ, ဘိန္နဝတ္ထုကေ ပန ဓမ္မေ အဓိဋ္ဌာနဘေဒံ အမုဥ္စိတွာ ဧကဇ္ဈံ ဂဟဏံ န သမ္ဘဝတီတိ ကာလေန အဇ္ဈတ္တံ, ကာလေန ဗဟိဒ္ဓာ ဇာနနကာလေတိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အဘိညာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ တေရသမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၁၄. ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ပညာကထာဝဏ္ဏနာ

၄၂၁. **သဗ္ဗာကာရေနာ** တိ ဥပစာရာကာရော, အပ္ပနာကာရော, ဝသီဘာဝတာကာရော, ဝိတက္ကာဒိသမတိက္ကမာကာရော, ရူပာဒီဟိ ဝိရဇ္ဇနာကာရော, စုဒ္ဒသဓာ စိတ္တဿ ပရိဒမနာကာရော, ပဉ္စဝိဓအာနိသံသာဓိဂမာကာရောတိ ဧဝမာဒိနာ သဗ္ဗေန ဘာဝနာကာရေန။

တဒနန္တရာ တိ "စိတ္တံ ပည"န္တိ ဧဝံ ဒေသနာက္ကမေန, ပဋိပတ္တိက္ကမေန စ တဿ သမာဓိဿ အနန္တရာ။ ပညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ သမာဓိဘာဝနာယ သမန္နာဂတေန ဘိက္ခုနာတိ သမ္ဗန္ဓော။ "ပညဉ္စ ဘာဝယ"န္တိ ဧဝံ **အတိသင်္ခေပဒေသိတတ္တာ,** ကထာဝဏ္ဏနာယံ ဝါ "သမာဓိသိလာယံ သုနိသိတံ ဝိပဿနာပညာသတ္ထ"န္တိ ဧဝံ အတိဝိယ သင်္ခေပေန ဘာသိတတ္တာ အယံ သာ ပညာတိ သဘာဝတော **ဝိညာတုမ္ပိ တာဝ န သုကရာ** ။ ဘာဝနာဝိဓာနဿ ပန အဒဿိတတ္တာ ပဂေဝ ဘာဝေတုံ န သုကရာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ပုစ္ဆနဋ္ဌေန ပဉှာ, ကမ္မံ ကိရိယာ ကရဏံ, ပဉှာဝ ကမ္မံ **ပဉှာကမ္မံ,** ပုစ္ဆနပယောဂေါတိ အတ္ထော။

ကာ ပညာတိ သရူပပုစ္ဆာ။ **ကေနဋ္ဌေန ပညာ** တိ ကေန အတ္ထေန ပညာတိ ဝုစ္စတိ, "ပညာ"တိ ပဒံ ကံ အဘိဓေယျတ္တံ နိဿာယ ပဝတ္တန္တိ အတ္ထော။ သာ ပနာယံ ပညာ သဘာဝတော, ကိစ္စတော, ဥပဋ္ဌာနာကာရတော, အာသန္နကာရဏတော စ ကထံ ဇာနိတဗ္ဗာတိ အာဟ **"ကာနဿာ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနီ"** တိ။ **ကတိဝိဓာ**တိ ပဘေဒပုစ္ဆာ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ သံကိလေသဝေါဒါနပုစ္ဆာ န ဂဟိတာတိ? ဝုစ္စတေ – လောကုတ္တရာယ တာဝ ပညာယ နတွေဝ သံကိလေသော။ အသတိ စ တသ္မိံ ကုတော ဝေါဒါနပုစ္ဆာတိ တဒုဘယံ န ဂဟိတံ။ လောကိယာယ ပန တာနိ ဘာဝနာဝိဓာနေ ဧဝ အန္တောဂဓာနီတိ ကတွာ ဝိသုံ န ဂဟိတာနိ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအန္တောဂဓတ္တာ , သမာဓိဘာဝနာယံ ဝါ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ န ဂဟိတာနိ။ ပဋိပတ္တိ နာမ ဒိဋ္ဌာနိသံသေ ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ **"ပညာဘာဝနာယ ကော အာနိသံသော"**တိ။

၄၂၂. **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ, တဿ ဝါ ပဉှာကမ္မဿ။ **ဝိဿဇ္ဇန** န္တိ ဝိဝရဏံ။ ပုစ္ဆိတော ဟိ အတ္ထော အဝိဘာဝိတတ္တာ နိဂ္ဂဟေတွာ မုဋ္ဌိယံ ကတော ဝိယ တိဋ္ဌတိ, တဿ ဝိဝရဏံ ဝိဿဇ္ဇနံ ဝိဘူတဘာဝကရဏတော။ **ကာ ပညာ**တိ ကာမဉ္စာယံ သရူပပုစ္ဆာ, ဝိဘာဂဝန္တာနံ ပန သဘာဝဝိဘာဝနံ ဝိဘာဂဒဿနမုခေနေဝ ဟောတီတိ ဝိဘာဂေါ တာဝ အနဝသေသတော ဒဿေတဗ္ဗော။ တံဒဿနေန စ အယမာဒီနဝေါတိ ဒဿေတုံ **"ပညာ ဗဟုဝိဓာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဗဟုဝိဓာ**တိ ကုသလာဒိဝသေန အနေကဝိဓာ။ **နာနပ္ပကာရာ** တိ အတ္တဇာပိကာဒိဘေဒေန, သုတမယဉာဏာဒိဘေဒေန စ နာနာဝိဓာ။ **တံ သဗ္ဗ**န္တိ တံ အနဝသေသံ ပညာဝိဘာဂံ။ **န သာဓေယျာ** တိ ဝိပဿနာဘာဝနာယ သိဒ္ဓိံ မဂ္ဂဘာဝနာ က္ကမ အဓိပ္ပေတတ္တော။ တာယ ဟိ တဏှာဇဋာဝိဇဋနံ, တဉ္စ န သာဓေယျ။ အနဝသေသတော ဟိ ပညာပဘေဒေ ဝိဿဇ္ဇိယမာနေ "ဧကဝိဓေန ဉာဏဝတ္ထု"တိအာဒိကော (ဝိဘ. ၇၅၁) သဗ္ဗော ဉာဏဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေါ, သုတ္တန္တေသု စ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတော ပညာပဘေဒေါ။ သကလောပိ ဝါ အဘိဓမ္မနယော အာဟရိတွာ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော ဘဝေယျ, တထာ စ သတိ ယွာယံ က္ကမ ပညာဘာဝနာဝိဓိ အဓိပ္ပေတော, တဿ ဝိဿဇ္ဇနာယ ဩကာသော န ဘဝေယျ။ ကိဉ္စ ယွာယံ ဌာနာဌာနကမ္မန္တရဝိပါကန္တရာဒိဝိသယေ ပညာယ ပဝတ္တိဘေဒေါ, သောပိ ယထာရဟံ သဒ္ဓိံ ဖလာဖလဘေဒေန ဝိဘဇိတွာ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗော သိယာ။ သော စ ပန ဝိဿဇ္ဇိယမာနော အညဒတ္ထု ဝိက္ခေပါယ သံဝတ္တေယျ, ယထာ တံ အဝိသယေ။ တေနာဟ **"ဥတ္တရိ စ ဝိက္ခေပါယ သံဝတ္တေယျာ"** တိ။ **ကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တံ ဝိပဿနာဉာဏ**န္တိ ဧတ္ထ **ကုသလ**-ဂ္ဂဟဏေန ဒုဝိဓမ္ပိ အဗျာကတံ နိဝတ္တေတိ, တထာ "အတ္ထိ သံကိလိဋ္ဌပညာ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တံ မိစ္ဆာဝါဒံ ပဋိသေဓေတိ။ **ဝိပဿနာဉာဏ** -ဂ္ဂဟဏေန သေသကုသလပညာ။

၄၂၃. **သဉ္ဇာနနဝိဇာနနာကာရဝိသိဋ္ဌ** န္တိ သဉ္ဇာနနာကာရဝိဇာနနာကာရေဟိ သာတိသယံ။ ယတော **နာနပ္ပကာရတော ဇာနနံ** ဇာနနဘာဝေါ ဝိသယဂ္ဂဟဏာကာရော။ သော ဟိ နေသံ သမာနော, န သဉ္ဇာနနာဒိအာကာရော။ **ပီတကန္တိ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, တေန "လောဟိတကံ ဩဒာတံ ဒီဃံ ရဿ"န္တိအာဒိကေ သညာယ ဂဟေတဗ္ဗာကာရေ သင်္ဂဏှာတိ။ **သဉ္ဇာနနမတ္တမေဝ** တိ ဧတ္ထ **သဉ္ဇာနနံ** နာမ "နီလံ ပီတ"န္တိအာဒိကံ အာရမ္မဏေ ဝိဇ္ဇ

မာနံ တ အဝိဇ္ဇမာနံ တ သညာနိမိတ္တံ ကတ္ဝာ ဇာနန္တံ။ တထာ ဟေသာ ပုန သဥ္ဇာနနပစ္စယနိမိတ္တကရဏရသာ။ **မတ္တ**-သဒ္ဒေန ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထေန ဝိဇာနနပဇာနနာကာရေ နိဝတ္တေတိ, **ဧဝ**-သဒ္ဒေန ကအစိပိ ဣမိဿာ တေ ဝိသေသာ နတ္ထေတတိ အဝဓာရေတိ။ တေနာဟ **"အနိစ္စံ ဒုက္ခ"** န္တိအာဒိ ။ တတ္ထ ဝိညာဏကိစ္စမ္ပိ ကာတုံ အသက္ကောန္တီ သညာ ကုတော ပညာကိစ္စံ ကရေယ္ယာတိ **"လက္ခဏပဋိဝေဓံ ပာပေတုံ န သက္ကောတိ"** စ္စေဝ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ "မဂ္ဂပာတုဘာဝ"န္တိ။ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တမာနံ ဝိညာဏံ န တတ္ထ သညာ ဝိယ နီလပီတာဒိကဿ သဥ္ဇာနနဝသေနေဝ ပဝတ္တတိ, အထ ခော တတ္ထ အညဉ္စ ဝိသေသံ ဇာနန္တမေဝ ပဝတ္တတီတိ အာဟ **"ဝိညာဏ"**န္တိအာဒိ။ ကထံ ပန ဝိညာဏံ လက္ခဏပဋိဝေဓံ ပာပေတီတိ? ပညာယ ဒဿိတမဂ္ဂေန။ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာယ ဟိ အနေကတာရံ လက္ခဏာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ပဋိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ပဝတ္တမာနာယ ပဂုဏဘာဝတော ပရိစယဝသေန ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တေနပိ ဝိပဿနာ သမ္ဘဝတိ, ယထာ တံ ပဂုဏဿ ဂန္ထဿ သဇ္ဈာယနေ ဉာဏာဂတာပိ တရာ န ဝိညာယန္တိ။ **လက္ခဏပဋိဝေဓန္တိ** စ လက္ခဏာနံ အာရမ္မဏကရဏမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ပဋိဝိဇ္ဈနံ။ **ဥဿက္ကိတ္ဝာ** တိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏပဋိပာဋိယာ အာယူဟိတ္ဝာ။ **မဂ္ဂပာတုဘာဝံ ပာပေတုံ န သက္ကောတိ** အသမ္ဘောဓသဘာဝတ္တာ။ **ဝုတ္တနယဝသေနာ** တိ ဝိညာဏေ ဝုတ္တနယဝသေန အာရမ္မဏဉ္စ ဇာနာတိ, လက္ခဏပဋိဝေဓဉ္စ ပာပေတိ။ အတ္တနော ပန အနညသာဓာရဏေန အာနုဘာဝေန **ဥဿက္ကိတ္ဝာ မဂ္ဂပာတုဘာဝဉ္စ ပာပေတိ** ။

ဣအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဥပမာယ ပတိဋ္ဌာပေတုံ **"ယထာ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဇာတဗုဒ္ဓီ**တိ အသဉ္ဇာတဗုဒ္ဓိ, ဟာရဗုဒ္ဓိ။ **ဥပဘောဂပရိဘောဂ**န္တိ ဥပဘောဂပရိဘောဂကရဏံ, ဥပဘောဂပရိဘောဂဝတ္ထုနံ ပဋိလာဘယောဂ္ဂယန္တိ အတ္ထော။ **ဆေကော**တိ မဟာသာရော။ **ကူဋော**တိ ကဟာပဏပတိရူပကော တမ္ဗကံသာဒိမယော။ **အဒ္ဓသာရော** တိ ဥပမုဋ္ဌနကော။ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, တေန ဟဒ္ဒသာရ သမသာရပရောဟဒ္ဒသာရာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **တေပကာရေ**တိ ဣန္ဒဇာလာဇာတိပုဖ္ဖာဒိပ္ပကာရေ စေဝ ဆေကာဒိပ္ပကာရေ စ။

သညာ ဟီတိအာဒိ ဥပမာသံသန္ဒနံ။ **သညာ** ဝိဘာဂံ အကတ္ဝာ ပိဏ္ဍဝသေနေဝ အာရမ္မဏဿ ဂဟဏတော အရကဿ ကဟာပဏဒဿနသဒိသီ ဝုတ္တာ။ တထာ ဟိ သာ "ယထာဥပဋ္ဌိတဝိသယပဒဋ္ဌာနာ" ဝုစ္စတိ။ **ဝိညာဏံ** အာရမ္မဏေ ဧကစ္စဝိသေသဂဟဏသမတ္ထတာယ ကမိကပုရိသဿ ကဟာပဏဒဿနသဒိသံ ဝုတ္တံ။ **ပညာ** အာရမ္မဏေ အနဝသေသဝိသေသာဝဗောဓတော ဟေရညိကဿ ကဟာပဏဒဿနသဒိသီ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"နာနပ္ပကာရတော ဇာနန"**န္တိ ဣမိနာ ဥဒ္ဓယမ္ဘာ ပစ္စေကံ နာနပ္ပကာရာတိ တေသံ ယာထာဝတော အဝဗောဓော ပညာတိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သဗ္ဗာကာရေန ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏမုခေ အာပာထမာဂစ္ဆန္တီ"တိ (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅)။

ယတ္ထာ တိ ယသ္မိံ စိတ္တုပ္ပာဒေ။ **န တတ္ထ ဧကံသေန ဟောတီ** တိ တသ္မိံ စိတ္တုပ္ပာဒေ ပညာ ဧကန္တေန န ဟောတိ။ န ဟိ ဒုဟေတုကအဟေတုကစိတ္တုပ္ပာဒေသု ပညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **အဝိနိဗ္ဘုတ္တာ** တိ အဝိယုတ္တာ။ **တေဟီ**တိ သညာဝိညာဏေဟိ။ ယထာ ဟိ သုခံ ပီတိယာ န နိယမတော အဝိယုတ္တံ, ဧဝံ သညာဝိညာဏာနိ ပညာယ န နိယမတော အဝိယုတ္တာနိ။ ယထာ ပန ပီတိ သုခေန နိယမတော အဝိယုတ္တာ, ဧဝံ ပညာ သညာဝိညာဏေဟိ နိယမတော အဝိယုတ္တာ။ တသ္မာ ဧဝံ အဝိနိဗ္ဘုတ္တေသု ဣမေသု တီသု ဓမ္မေသု တေသံ ဝိနိဗ္ဘောဂေ ဒုက္ကရေတိ တိဏ္ဏံ ဇနာနံ ကဟာပဏဒဿနံ နိဒဿိတန္တိ။ တေသံ ဒုဝိညေယျနာနတ္တတံယေဝ ဝစနန္တရေနပိ ဒဿေတုံ **"တေနာဟာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ရူပဓမ္မေသုပိ တာဝ နာနာနဒီနံ ဥဒကဿ, နာနာတေလဿ တ ဧကသ္မိံ ဘာဇနေ ပက္ခိပိတ္ဝာ မထိတဿ "ဣဒံ အသုကာယ နဒိယာ ဥဒကံ, ဣဒံ အသုကတေလ"န္တိ နိဒ္ဒါရေတ္ဝာ သရူပတော ဒဿနံ ဒုက္ကရံ, ကိမင်္ဂ ပန အရူပဓမ္မေသူတိ ဒဿေန္တော **"ယံ အရူပီနံ စိတ္တစေတသိကာန"** န္တိအာဒိမာဟ။

၄၂၄. ဓမ္မာနံ သကော ဘာဝော, သမာနော စ ဘာဝေါ **ဓမ္မသဘာဝေါ**။ တတ္ထ ပဌမေန ကက္ခဠဖုသနာဒိသလက္ခဏံ ဂဟိတံ, ဒုတိယေန အနိစ္စဒုက္ခတာဒိသာမညလက္ခဏံ။ တဒုဘယဿ စ ယာထာဝတော ပဋိဝိဇ္ဈနလက္ခဏာ ပညာတိ အာဟ **"ဓမ္မသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ ပညာ"**တိ။ ဃဋပဋာဒိပဋိစ္ဆာဒကဿ ဇာဟိရန္ဓကာရဿ ဒီပာလောကာဒိ ဝိယ ယထာဝုတ္တဓမ္မသဘာဝပဋိစ္ဆာဒကဿ **မောဟန္ဓကာရဿ ဝိဒ္ဓံသနရသာ** ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဧဝ ဟိ ပညာလောကော ဟဒယန္ဓကာရံ ဝိဓမေန္တော ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတော ဧဝ ဓမ္မသဘာဝေသု အသမ္မုယှနာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။ ကာရဏဘူတာ တ သယံ ဖလဘူတံ အသမ္မောဟံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတီတိ ဧဝမ္ပိ **အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌ**

ဌာနာ။ ဝိပဿနာပညာယ ဣမှ အဓိပ္ပေတတ္တာ **“သမာဓိ တဿာ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ “သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိ သုတ္တပဒံ နိဗ္ဗန္ဓနဘာဝေန အာဂတံ (သံ. နိ. ၃.၅, ၉၉; သံ. နိ. ၅.၁၀၇၁; နေတ္တိ. ၄၀; မိ. ပ. ၂.၁.၁၄)။

ပညာပဘေဒကထာဝဏ္ဏနာ

၄၂၅. ဓမ္မသဘာဝပဋိဝေဓော နာမ ပညာယ အာဝေဏိကော သဘာဝေ, န တေနဿာ ကောစိ ဝိဘာဂေ လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“ဓမ္မသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏေန တာဝ ဧကဝိဓာ”** တိ။ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန **လောကော** ဝုစ္စတိ ဝဋ္ဋံ, တပ္ပရိယာပန္နတာယ လောကေ နိယုတ္တာ, တတ္ထ တ ဝိဒိတာတိ **လောကိယာ**။ တတ္ထ အပရိယာပန္နတာယ လောကတော ဥတ္တရာ ဥတ္တိဏ္ဏာတိ **လောကုတ္တရာ**။ လောကုတ္တရာပိ ဟိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ဝိပဿနာပရိယာယောပိ တဿာ လဗ္ဘတေတတိ လောကုတ္တရ-ဂ္ဂဟဏံ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတ္ွာ ပဝတ္တေဟိ သဟ အာသဝေဟီတိ **သာသဝ,** အာရမ္မဏကရဏဝသေနပိ နတ္ထိ ဧတိဿာ အာသဝာတိ **အနာသဝ။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာသဝဝိပ္ပယုတ္တသာသဝဒုကာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နာမရူပဝဝတ္ထာနဝသေနာ** တိ နာမဝဝတ္ထာနဝသေန, ရူပဝဝတ္ထာနဝသေန စ။ ပဌမံ နိဗ္ဗာနဒဿနတော ဒဿနဉ္စ, နိဿယဘာဝတော သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဘဝန္တိ ဧတ္ထ, သယမ္ပိ တ ဘဝတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိဗ္ဗာနံ ဝိယ အဟေတုဘာဝန္တိ ဘူမိ စာတိ **ဒဿနဘူမိ,** ပဌမမဂ္ဂေါ။ သေသမဂ္ဂတ္တယံ ပန ယဿာ ပဌမမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌသ္မိံယေဝ ဓမ္မေ ဘာဝနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ ကိဉ္စိ ပဿတိ, တသ္မာ ဘာဝနာ စ ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန ဘူမိ စာတိ **ဘာဝနာဘူမိ**။ တတ္ထ ပညာ ဒဿနဘူမိဘာဝနာဘူမိဝသေန ဒုဝိဓာတိ ဝုတ္တာ။ သုတာဒိနိရပေက္ခာယ စိန္တာယ နိဗ္ဗတ္တာ **စိန္တာမယာ** ။ ဧဝံ **သုတမယာ, ဘာဝနာမယာ** စ။ မယသဒ္ဒော ပစ္စေကံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ အာယေ ဝမိုယံ ကောသလ္လံ **အာယကောသလ္လံ,** အပာယေ အဝမိုယံ ကောသလ္လံ **အပာယကောသလ္လံ,** ဥပာယေ တဿ တဿ အတ္ထဿ နိဗ္ဗတ္တိကာရဏေ ကောသလ္လံ **ဥပာယကောသလ္လ** န္တိ ဝိသုံ ဝိသုံ ကောသလ္လပဒံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝေသော ပဋိပဇ္ဇနံ ဧတိဿာတိ **အဇ္ဈတ္တာဘိနိဝေသာ** ။ ဧဝံ **ဗဟိဒ္ဓာဘိနိဝေ သာ, ဥဘယာဘိနိဝေသာ** စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၂၆. **လောကိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ** တိ လောကိယကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေသု မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ, ဝိသေသတော ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအာဒိဝိသုဒ္ဓိစတုက္ကသင်္ဂဟိတမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ။ သမုဒာယေသု ပဝတ္တာ သမညာ တဒေကဒေသေသုပိ ဝတ္တတီတိ အာဟ **“မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ”** တိ, ပစ္စေကမ္ပိ တ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ မဂ္ဂသမညာတိ ကတ္ွာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။

ဓမ္မနာနတ္တာဘာဝေပိ ပဒတ္ထနာနတ္တမတ္တေန ဒုက္ကရဝစနံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“အတ္ထတော ပနေသာ လောကိယလောကုတ္တရာတ”**တိ။ အာသဝဝိပ္ပယုတ္တသာသဝဒုကာဒီသုပိ ဝိပ္ပယုတ္တတာဒိဂ္ဂဟဏမေဝ ဝိသေသော, အတ္ထတော လောကိယလောကုတ္တရာဝ ပညာတိ အာဟ **“ဧသေဝ နယော”**တိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သြဃနိယသြဃဝိပ္ပယုတ္တ သြဃနိယာဒိဒုကာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပဌမဇ္ဈာနိကာနိ စတ္တာရိ မဂ္ဂစိတ္တာနိ, တထာ ဒုတိယာဒိဇ္ဈာနိကာနိ စာတိ ဧဝံ သောဠသသု မဂ္ဂစိတ္တေသု။ ဝိပဿနာပညာယ ဣမှ အဓိပ္ပေတတ္တာ မဟဂ္ဂတပညာ န ဂဟိတာ။

၄၂၇. **အတ္တနော စိန္တာဝသေနာ** တိ တဿ တဿ အနဝဇ္ဇဿ အတ္ထဿ သာဓနေ ပရောပဒေသေန ဝိနာ အတ္တနော ဥပာယစိန္တာဝသေနေဝ။ **သုတဝသေနာ**တိ ယထာသုတဿ ပရောပဒေသဿ ဝသေန။ **ယထာ တထာ တ**တိ ပရတော ဥပဒေသံ သုတ္ွာ တ အသုတ္ွာ တ သယမေဝ ဘာဝနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿ။ **“အပ္ပနာပ္ပတ္တာ”** တိ ဣဒံ သိခာပ္ပတ္တဘာဝနာမယံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ, န ပန “အပ္ပနာပ္ပတ္တာဝ ဘာဝနာမယာ”တိ။

ယောဂဝိဟိတေသူတိ ပညာဝိဟိတေသု ပညာပရိဏာမိတေသု ဥပာယသမ္ပာဒိတေသု။ **ကမ္မာယတနေသူ** တိ ဧတ္ထ ကမ္မမေဝ ကမ္မာယတနံ, ကမ္မဉ္စ တံ အာယတနဉ္စ အာဇီဝနဿ တ ကမ္မာယတနံ။ ဧသ နယော **သိပ္ပာယတနေသုပိ** ။ တတ္ထ ဒုဝိဓံ ကမ္မံ ဟီနဉ္စ ဝဍ္ဍကီကမ္မာဒိ, ဥက္ကဋ္ဌဉ္စ ကသိဝဏိဇ္ဇာဒိ။ သိပ္ပမ္ပိ ဒုဝိဓံ ဟီနဉ္စ နဠကာရသိပ္ပာဒိ, ဥက္ကဋ္ဌဉ္စ မုဒ္ဒာဂဏနာဒိ။ ဝိဇ္ဇာဝ **ဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနံ** ။ တံ ဓမ္မိကမေဝ နာဂမဏ္ဍလပရိတ္တဖုဓမနကမန္တသဒိသံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တာနိ ပနေတာနိ ဧကစ္စေ ပဏ္ဍိတာ ဗောဓိသတ္တသဒိသာ မနုဿာနံ ဖာသုဝိဟာရံ အာကင်္ခန္တာ နေဝ အညေဟိ ကရိယ မာနာနိ ပဿန္တိ, န တ ကတာနိ ဥဂ္ဂဏှဟန္တိ, န ကထေန္တာနံ သုဏန္တိ၊ အထ ခော အတ္တနော ဓမ္မတာယ စိန္တာယ

ကရောန္တိ, ပညာဝန္တေဟိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ စိန္တာယ ကတာနိပိ အညေဟိ ဥဂ္ဂဏှာပိတွာ ကရောန္တေဟိ ကတာသဒိသာနေဝ ဟောန္တိ။

ကမ္မဿကတ န္တိ ''ဣဒံ ကမ္မံ သတ္တာနံ သကံ, ဣဒံ နော သက''န္တိ ဇာနနညာဏံ။ **သစ္စာနုလောမိက**န္တိ ဝိပဿနာဉာဏံ။ တံ ဟိ သစ္စပဋိဝေဓဿ အနုလောမနတော ''သစ္စာနုလောမိက''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဣအာနိဿ ပဝတ္တနာကာရံ ဒဿေတုံ **''ရူပံ အနိစ္စန္တိ ဝါ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဝါ**-သဒ္ဒေန အနိယမတ္ထေန ဒုက္ခာနတ္တလက္ခဏာနိပိ ဂဟိတာနေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ နာနန္တရိယကဘာဝတော။ ယံ ဟိ အနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခံ။ ယံ ဒုက္ခံ, တဒနတ္တာတိ။ **ယံ ဧဝရူပိ**န္တိ ယံ ဧဝံ ဟေဋ္ဌာ နိဒ္ဒိဋ္ဌသဘာဝံ။ **အနုလောမိကံ ခန္တိ** န္တိအာဒီနိ ပညာဝေဝစနာနိ။ သာ ဟိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနံ ကမ္မာယတနာဒီနံ အပစ္စနီကဒဿနေန အနုလောမနတော, တထာ သတ္တာနံ ဟိတစရိယာယ မဂ္ဂသစ္စဿ, ပရမတ္ထသစ္စဿ, နိဗ္ဗာနဿ စ အဝိလောမနတော အနုလောမေတီတိ **အနုလောမိကာ**။ သဗ္ဗာနိပိ တောနိ ကာရဏာနိ ခမတိ ဒဋ္ဌုံ သက္ကောတီတိ **ခန္တိ** ။ ပဿတီတိ **ဒိဋ္ဌိ** ။ ရောစေတီတိ **ရုစိ**။ မုနာတီတိ **မုတိ**။ ပေက္ခတီတိ **ပေက္ခာ** ။ တေ စ ကမ္မာယတနာဒယော ဓမ္မာ တောယ နိဇ္ဈာယမာနာ နိဇ္ဈာနံ ခမန္တီတိ **ဓမ္မနိဇ္ဈာနခန္တိ**။ **ပရတော အသုတွာ ပဋိလဘတီ** တိ အညဿ ဥပဒေသဝစနံ အသုတွာ သယမေဝ စိန္တေန္တော ပဋိလဘတိ။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ စိန္တာမယာ ပညာ နာမ ဝုစ္စတိ။ သာ ပနေသာ အဘိညာတာနံ ဗောဓိသတ္တာနမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတ္ထာပိ သစ္စာနုလောမိကဉာဏံ ဒွိန္နံယေဝ ဗောဓိသတ္တာနံ အန္တိမဘဝိကာနံ, သေသပညာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပူရိတပာရမီနံ မဟာပညာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ပရတော သုတွာ ပဋိလဘာတီ**တိ ကမ္မာယတနာဒီနိ ပရေန ကရိယမာနာနိ ဝါ ကတာနိ ဝါ ဒိသွာပိ ပရဿ ကထယမာနဿ ဝစနံ သုတွာပိ အာစရိယသန္တိကေ ဥဂ္ဂဟေတွာပိ ပဋိလဒ္ဓါ သဗ္ဗာ ပရတော သုတွာဝ ပဋိလဒ္ဓါ နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သမာပန္နဿ သာ**တိ သမာပတ္တိသမင်္ဂိဿ, နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ။ ဝိပဿနာမဂ္ဂပညာ ဣဓ ''ဘာဝနာမယာ ပညာ''တိ အဓိပ္ပေတာ။

သာတိ ''ပရိတ္တာရမ္မဏာ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ''တိ (ဝိဘ. ၇၅၃) ဝုတ္တပညာ။ **လောကိယဝိပဿနာ** တိ လောကိယဝိပဿနာပညာ။ **သာ လောကုတ္တရဝိပဿနာ** တိ ယာ နိဗ္ဗာနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တာ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ ပညာ ဝုတ္တာ, သာ လောကုတ္တရဝိပဿနာတိ မဂ္ဂပညံ သန္ဓာယာဟ။ သာ ဟိ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတာဒိံ အဂဏှန္တိပိ ဝိပဿနာကိစ္စပာရိပူရိယာ, နိဗ္ဗာနဿ ဝါ တထလက္ခဏံ ဝိသေသတော ပဿတီတိ ဝိပဿနာတိ ဝုစ္စတိ။ ကေတုရဘုညာဏံ ပန ကိဉ္စာပိ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ, မဂ္ဂဿ ပန အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနိယတ္တာ န ဝိပဿနာတေဟာရံ လဘတိ။

အယန္တိ တောယ သမ္ပတ္တိယောတိ **အာယော, ဝုဒ္ဓိ**။ **တတ္ထ ကောသလ္လ** န္တိ တသ္မိံ အနတ္ထဟာနိအတ္ထုပ္ပတ္တိလက္ခဏေ အာယေ ကောသလ္လံ ကုသလတာ နိပုဏတာ။

တံ ပန ဧကန္တိကံ အာယကောသလ္လံ ဟဋ္ဌိဝသေနေဝ ဒဿေတုံ **''ဣမေ ဓမ္မေ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣဒံ ဝုစ္စတီ**တိ ယာ ဣမေသံ အကုသလဓမ္မာနံ အနုပ္ပတ္တိပဟာနေသု, ကုသလဓမ္မာနဉ္စ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌိတီသု ပညာ, ဣဒံ **အာယကောသလ္လံ** နာမာတိ ဝုစ္စတိ။

ဝုဒ္ဓိလက္ခဏာ အာယတော အပေတတ္တာ **အပါယော, အဝုဒ္ဓိ**။ **တတ္ထ ကောသလ္လ** န္တိ တသ္မိံ အတ္ထဟာနိအနတ္ထုပ္ပတ္တိလက္ခဏေ အပါယေ ကောသလ္လံ ကုသလတာ **အပါယကောသလ္လံ** ။ တမ္ပိ ဟဋ္ဌိဝသေနေဝ ဒဿေတုံ **''ဣမေ ဓမ္မေ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣဒံ ဝုစ္စတီ** တိ ယာ ဣမေသံ ကုသလဓမ္မာနံ အနုပ္ပဇ္ဇနနိရုဇ္ဈနေသု, အကုသလဓမ္မာနံ ဝါ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌိတီသု ပညာ, ဣဒံ အပါယကောသလ္လံ နာမာတိ ဝုစ္စတိ။ အာယကောသလ္လံ တာဝ ပညာ ဟောတု, အပါယကောသလ္လံ ကထံ ပညာ နာမ ဇာတာတိ? ဧဝံ မညတိ ''အပါယုပ္ပာဒနသမတ္ထတာ အပါယကောသလ္လံ နာမ သိယာ''တိ, တံ ပန တဿ မတိမတ္တံ။ ကသ္မာ? ပညဝါ ဧဝ ဟိ ''မယှံ ဧဝံ မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ အနုပ္ပန္နာ အကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ ပဝဍ္ဍန္တီ''တိ ပဇာနာတိ, သော ဧဝံ ဉတွာ အနုပ္ပန္နေ အကုသလေ န ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နေ ပဇဟတိ။ အနုပ္ပန္နေ ကုသလေ ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နေ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ပာပေတိ။ ဧဝံ အပါယကောသလ္လမ္ပိ ပညာ ဝေတိ။

သဗ္ဗတ္ထာ တိ သဗ္ဗေသု။ **တေသံ တေသံ ဓမ္မာန** န္တိ သတ္တာနံ တံတံဟိတသုခဓမ္မာနံ။ **တဒ္ဓဏာပ္ပဝတ္တာ** န္တိ အစ္စာယိကေ ကိစ္စေ တ ဘဝေ တ ဉပ္ပန္နေ တဿ တိကိစ္ဆနတ္ထံ တသ္မိံယေဝ ခဏေ ပဝတ္တံ။ ဌာနေန ဉပ္ပတ္တိ တေဿ အတ္ထီတိ **ဌာနုပ္ပတ္တိကံ,** ဌာနသော ဧဝ ဉပ္ပဇ္ဇနကံ။ **တတ္ရုပာယာ** တိ တတ္ရ တတ္ရ ကရဏီယေ ဉပာယဘူတာ။

ဂဟေတုတတိ "ကုဒံ ရူပံ, တွေကံ ရူပ"န္တိအာဒိနာ ပရိဂ္ဂဏှာနဝသေန ဂဟေတုတ။ **ဥဘယံ ဂဟေတုတ**တိ "အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓာ"တိ ဥဘယံ အနုပုဗ္ဗတော ပရိဂ္ဂဟေတုတ။ အထ တ "ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ"န္တိ ကေပ္ပဟာရေနေဝ သဗ္ဗေပိ ပဉ္စက္ခန္ဓေ အဝိဘာဂေန ပရိဂ္ဂဟေတုတ။ အယံ ပန တိက္ခဝိပဿကဿ မဟာပုညဿ ဘိက္ခုနော ဝိပဿနာဘိနိဝေသော။

၄၂၈. **ဒုက္ခသစ္စံ အာရဗ္ဘာ** တိ ဒုက္ခသစ္စံ အာရမ္မဏံ ကတွာ, တပ္ပဋိစ္ဆာဒကသမ္မောဟဝိဓံသနဝသေန စ ပဝတ္တံ ဉာဏံ ဒုက္ခေ ဉာဏံ။ **ဒုက္ခသမုဒယံ အာရဗ္ဘာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တထာ သေသပဒဒွယေပိ။ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ ပိ စတုသစ္စံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တဉာဏံ နာမ, တတိယံ ပန မဂ္ဂဉာဏံ, ဣတရသစ္စာနိ ဝိပဿနာဉာဏန္တိ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

"အတ္ထာဒီသု ပဘေဒဂတာနိ ဉာဏာနီ"တိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဟဋ္ဌဝသေနေဝ ဝိဝရိတုံ **"ဝုတ္တဥ္စေဟတ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အတ္ထေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ** တိ ယံ အတ္ထပ္ပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ အတ္ထေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ, အယံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ နာမ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဓမ္မပ္ပဘေဒဿ ဟိ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ ဓမ္မေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ** ။ နိရုတ္တိပ္ပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ နိရုတ္တာဘိလာပေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ**။ ပဋိဘာနပ္ပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ ပဋိဘာနေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ**။ နိရုတ္တိပဋိဘာနပ္ပဘေဒာ တဗ္ဗိသယာနံ အတ္ထာဒီနံ ပစ္စယုပ္ပန္နတာဒိဘေဒေဟိ ဘိန္ဒိတွာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နိဗ္ဗာနမ္ပိ သမ္မာပကဟေတုအနုသာရေန အရိယတိ, အဓိဂမ္မတီတိ အတ္ထော။ **"ယံ ကိဉ္စိ ပစ္စယသမ္ဘူတ"** န္တိ ဧတေန သစ္စဟေတုဓမ္မပစ္စယာကာရတရေသု အာဂတာနိ ဒုက္ခာဒီနိ ဂဟိတာနိ။ သစ္စပစ္စယာကာရတရေသု နိဗ္ဗာနံ, ပရိယတ္တိတရေ ဘာသိတတ္ထော, အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ဝိပာကော, ကိရိယာ စာတိ ဧဝံ ဟဋ္ဌယံ ဝုတ္တာနံ ဧဝ ဝသေန ပဉ္စ အတ္ထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဒဟတီ**တိ ဝိဒဟတိ, နိဗ္ဗတ္တကဟေတုအာဒီနံ သာဓာရဏမေတံ နိဗ္ဗစနံ။ တဒတ္ထံ ပန ဝိဘာဝေတုံ **"ပဝတ္တေတိ တ သမ္မာပုဏိတုံ တ ဒေတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ တေသု ပုရိမော အတ္ထော မဂ္ဂဝဇ္ဇေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘာသိတမ္ပိ ဟိ အဝဗောဓနေဝသေန အတ္ထံ ပဝတ္တေတိ, မဂ္ဂေ ပန နိဗ္ဗာနံ ဟာပေတီတိ တသ္မိံ ပစ္ဆိမော အတ္ထော။ နိဗ္ဗာနံ ဟိ ပတ္တဗ္ဗော အတ္ထော, ဘာသိတတ္ထော ဉာပေတဗ္ဗော အတ္ထော, ဣတရော နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗော အတ္ထောတိ ဧဝံ တိဝိဓော ဟောတိ။

"ယော ကောစိ ဖလနိဗ္ဗတ္တကော ဟေတူ" တိ ဧတေန သစ္စဟေတုဓမ္မပစ္စယာကာရတရေသု အာဂတာနိ သမုဒယာဒီနိ ဂဟိတာနိ, သစ္စပစ္စယာကာရတရေသု မဂ္ဂေ, ပရိယတ္တိတရေ ဘာသိတံ, အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ကုသလာကုသလန္တိ ဧဝံ ဟဋ္ဌယံ ဝုတ္တာနံ ဧဝ ဝသေန ပဉ္စ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ မဂ္ဂေ သမ္မာပကော, ဘာသိတံ ဉာပကော, ဣတရံ နိဗ္ဗတ္တကောတိ ဧဝံ တိဝိဓော ဟေတု ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ ကိရိယာနံ အဝိပာကတာယ ဓမ္မဘာဝေ န ဝုတ္တော။ ယဒိ ဧဝံ ဝိပာကာ န ဟောန္တီတိ အတ္ထဘာဝေပိ န ဝတ္တဗ္ဗော? န, ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝတော။ ဧဝံ သတိ ကုသလာကုသလာနမ္ပိ အတ္ထဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ စေ? နာယံ ဒေသော အပ္ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ။ ဝိပာကဿ ပန ပဓာနဟေတုတာယ ဟာကဋ္ဌဘာဝတော ဓမ္မဘာဝေ ဧဝ တေသံ ဝုတ္တော။ ကိရိယာနံ ပစ္စယဘာဝတော ဓမ္မဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ စေ? နာယံ ဒေသော အပ္ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ။ ကမ္မဖလသမ္ဗန္ဓဿ ပန ဟေတုဘာဝဿာဘာဝတော ဓမ္မဘာဝေ န ဝုတ္တော။ အပိစ "အယံ ဣမဿ ပစ္စယော, အယံ ပစ္စယုပ္ပန္နော"တိ ဧဝံ ဘေဒမကတွာ ကေဝလံ ကုသလာကုသလေ, ဝိပာကကိရိယာဓမ္မေ စ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဓမ္မတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဟောန္တီတိ တေသံ အတ္ထဓမ္မတာ န ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အယမေဝ ဟိ အတ္ထော တိ ယွတယံ အတ္ထဓမ္မာနံ ပစ္စုဓာ ဝိဘဇနဝသေန အတ္ထော ဝုတ္တော, အယမေဝ အဘိဓမ္မေ ဝိဘဇိတ္ဝတ ဒဿိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။

“ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ”တိ ဧတ္ထ ဓမ္မ-သဒ္ဒော သဘာဝတစကောတိ ကတ္ဝတ အာဟ **“သဘာဝနိရုတ္တိ”** တိ, အဝိပရီတနိရုတ္တီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“အဗျဘိစာရီ ဝေါဟာရော”** တိ, တဿ တဿ အတ္ထဿ ဗောဓနေ ပဋိနိယတသမ္ဗန္ဓော သဒ္ဒဝေါဟာရောတိ အတ္ထော။ **တဒဘိလာပေ**တိ တဿ သဘာဝနိရုတ္တိသညိတဿ အဗျဘိစာရိဝေါဟာရဿ အဘိလာပနေ။ သာ ပနာယံ သဘာဝနိရုတ္တိ မာဂဓဘာသာ။ အတ္ထတော နာမပညတ္တီတိ အာစရိယာ။ အပရေ ပန ယဒိ သဘာဝနိရုတ္တိ ပညတ္တိသဘာဝ, ဧဝံ သတိ ပညတ္တိ အဘိလပိတဗ္ဗာ, န ဝစနန္တိ အာပဇ္ဇတိ။ န စ ဝစနတော အညံ အဘိလပိတဗ္ဗံ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ အတ္ထိ။ အထ ဖဿာဒိဝစနေဟိ ဗောဓေတဗ္ဗံ အဘိလပိတဗ္ဗံ, ဧဝဥ္စ သတိ အတ္ထဓမ္မာနမ္ပိ ဗောဓေတဗ္ဗတ္တာ တေသမ္ပိ နိရုတ္တိဘာဝေ အာပဇ္ဇတိ။ ဖဿောတိ စ သဘာဝနိရုတ္တိ, ဖဿံ ဖဿာတိ န သဘာဝနိရုတ္တီတိ ဒဿိတောတယမတ္ထော။ န စ အဝစနံ ဧဝံပကာရံ အတ္ထိ။ တသ္မာ ဝစနဘူတာယ ဧဝ တဿာ သဘာဝနိရုတ္တိယာ အဘိလာပေ ဥစ္စာရဏေတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တံ သဘာဝနိရုတ္တိသဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝတ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ တသ္မိံ သဘာဝနိရုတ္တာဘိလာပေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာ,** “ဧဝမယံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာ သဒ္ဒာရမ္မဏာ နာမ ဇာတာ, န ပညတ္တိအာရမ္မဏာ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၁၈) စ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တတ္တာ နိရုတ္တိသဒ္ဒာရမ္မဏာယ သောတဝိညာဏဝီထိယာ ပရတော မနောဒွ္ဝတရေ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာ ပဝတ္တတီတိ ဝဒန္တိ။ “နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ”တိ (ဝိဘ. ၇၄၉) စ ဝစနသဒ္ဒံ ဂဟေတ္ဝတ ပစ္ဆာ ဇာနနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ။ ဧဝံ ပန အညသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏေ အညံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဝုတ္တန္တိ အာပဇ္ဇတိ။ ယထာ ပန ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ မနုဿာဒိသဒ္ဒဘေဒနိစ္ဆယဿ ပစ္စယဘူတံ တံတံသဒ္ဒဝိဘာဝကံ, ဧဝံ သဘာဝတသဘာဝနိရုတ္တိနိစ္ဆယဿ ပစ္စယဘူတံ ပစ္စုပ္ပန္နသဘာဝနိရုတ္တိသဒ္ဒာရမ္မဏံ တံဝိဘာဝကံ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာတိ ဝုစ္စမာနေ န ကောစိ ဟဋ္ဌိဝိရောဓော။ “တံ သဘာဝနိရုတ္တိသဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝတ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာ”တိ စ “ပစ္စုပ္ပန္နသဒ္ဒာရမ္မဏံ ပစ္စဝေက္ခဏံ ပဝတ္တေန္တဿာ”တိ န နသက္ကာ ဝတ္တုံ။ တဥ္စ ဟိ ဉာဏံ သဘာဝနိရုတ္တိံ ဝိဘာဝေန္တမေဝ တံတံသဒ္ဒပစ္စဝေက္ခဏာနန္တရံ တံတံပဘေဒနိစ္ဆယဟေတုဘာဝတော နိရုတ္တိံ ဘိန္ဒန္တံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ပဘေဒဂတမ္ပိ ဟောတီတိ။

သဗ္ဗတ္ထ ဉာဏ န္တိ သဗ္ဗသ္မိံ ဝိသယေ ဉာဏံ, သဗ္ဗမ္ပိ ဉာဏန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **“ဉာဏာရမ္မဏံ ဉာဏ”**န္တိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ တ သဗ္ဗေသု အတ္ထာဒီသု, တီသု, စတူသုပိ တ ပဝတ္တတ္တာ, ကုသလကိရိယာဘူတာယ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒာယ ဓမ္မတ္ထဘာဝတော တီသု ဧဝ တ ပဝတ္တတ္တာ “သဗ္ဗတ္ထ ဉာဏ”န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ယထာဝုတ္တေသု တ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **သဂေစရကိစ္စာဒိဝသေနာ** တိ သဂေစရဿ, ကိစ္စာဒိကဿ စ ဝသေန “ဣဒံ ဉာဏံ ဣဒံ နာမ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝတ ပဝတ္တံ ဣမိနာ နာမ ကိစ္စေနာ”တိ ဇာနနံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန လက္ခဏပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနဘူမိအာဒီနံ သင်္ဂဟော။ တေနေတဟ “ဣမာနိ ဉာဏာနိ ဣဒမတ္ထဇောတကာနီ”တိအာဒိ။

၄၂၉. ပဘေဒံ ဂစ္ဆန္တီ တိ အနေကဘေဒဘိန္နေသု အာရမ္မဏေသု တေသံ ယာထာဝတော တံတံပဘေဒာဝဗောဓနေ သမတ္ထတံ ဥပဂစ္ဆန္တိ။

မဟာသာဝကာနဥ္စ အသေက္ခဘူမိယံ ပဘေဒံ ဂတာတိ သာမညဝိဓိနာ ဒဿိတမတ္ထံ အပတာဒေန နိဝတ္တေတုံ **အာနန္ဒတ္ထေရ** -ဂ္ဂဟဏံ ကတံ။

တော ပဋိသမ္ဘိဒာ။ သေက္ခဘူမိယံ ပဘေဒဂမနံ အပ္ပဝိသယံ, အသေက္ခဘူမိယံ ဗဟုဝိသယန္တိ အာဟ **“အဓိဂမော နာမ အရဟတ္တပ္ပတ္တီ”**တိ, သာတိသယံ တ အဓိဂမံ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ သေက္ခေန ပတ္တာနမ္ပိ ဟိ ဣမာသံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ဝိသဒဘာဝတဓိဂမောတိ ။ ပုဗ္ဗယောဂေ ဝိယ ပန အရဟတ္တပ္ပတ္တိ အရဟတောပိ ပဋိသမ္ဘိဒာဝိသဒတာယ ပစ္စယော န န ဟောတီတိ ပစ္စုန္နမ္ပိ ယထာယောဂံ သေက္ခာသေက္ခပဋိသမ္ဘိဒာဝိသဒတာယ ကာရဏတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ အတ္ထဓမ္မာဒီနံ အနုဝသေသသင်္ဂဏှဟနတော ဗုဒ္ဓဝစနဝိသယာ ဧဝ ပရိယတ္တိအာဒယော ဒဿိတာ။ ဟဋ္ဌိယာ သဇ္ဈာယော **ပရိယာပုဏနံ,** တဒတ္ထသဝနံ **သဝနံ,** ပရိတော သဗ္ဗသော ဉတုံ ဣစ္ဆာ **ပရိပုစ္ဆာ**တိ အာဟ **“ဟဋ္ဌိ**

အင္ဂကထာဒီသု ဂဏ္ဍိပဒအတ္ထပဒဝိနိစ္ဆယကထာ”တိ, ပဒတ္ထတော, အဓိပ္ပာယတော စ ဒုဝိညေယျဋ္ဌာနံ ဝိတ္ထာရတော သန္နိဋ္ဌာနကထာတိ အတ္ထော။ ယဿ ဟိ ပဒဿ အတ္ထော ဒုဝိညေယျော, တံ **ဂဏ္ဍိပဒံ,** ယဿ အဓိပ္ပာယော ဒုဝိညေယျော, တံ **အတ္ထပဒံ။ အာဒိ** -သဒ္ဒေန ခန္ဓာဒိပဋိသံယုတ္တေ ကထာမဂ္ဂေ သင်္ဂဏှာတိ။ ဘာဝနာနုယောဂသဟိတံ ဂတံ, ပစ္စာဂတဉ္စ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဂတပစ္စာဂတိကော, တဿ ဘာဝေ, တေန **ဂတပစ္စာဂတိကဘာဝေန**။ ဝသနဋ္ဌာနတော ယာဝ ဂေါစရဂါမေ, တတော စ ယာဝ ဝသနဋ္ဌာနံ ကမ္မဋ္ဌာနာနုယုတ္တတာတိ အတ္ထော။ **ယာဝ အနုလောမဂေါတြဘုသမီပန္တိ** သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏမာဟ။ တဉှိ တေသံ သမီပပ္ပဝတ္တံ။

သတ္တေသု တိ အနဝဇ္ဇေသု သတ္တာနံ ဟိတသုခာဝဟေသု ဂန္ထေသု။ တထာ **သိပ္ပာယတနေသူ** တိ ဧတ္ထာပိ။ ပုဗ္ဗကာလေ ဧကေသတရာဇူနံ ဒေသဘာသာ **ဧကေသတတေဟာရာ**။ ဓမ္မပဒေ (ဓ. ပ. ၁ အာဒယော) ယမကဝဂ္ဂေ **ဩပမ္မဝဂ္ဂေ**တိ ဝဒန္တိ, မူလပဏ္ဏာသေ (မ. နိ. ၁.၃၂၅ အာဒယော; ၄၃၉ အာဒယော) ယမကဝဂ္ဂေ **ဩပမ္မဝဂ္ဂေ** တေတိ အပရေ။ **သုတပဋိဘာနဗဟုလာနန္တိ** ဗဟုဿုတာနံ ပဋိဘာနဝန္တာနံ။

သဗ္ဗာနီ တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာနိ ပဉ္စ, ပစ္ဆာ ဝုတ္တာနိ အဋ္ဌပိ တာ။ သေက္ခဖလဝိမောက္ခပရိယောသာနေ ဘာတ **သေက္ခဖလဝိမောက္ခန္တိကာ**။ ဌာနာဌာနဉာဏဗလာဒီနိ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဂုဏေသု သကိစ္စတော ဟာကဋ္ဌတရာနီတိ ဝုတ္တံ **“ဒသ ဗလာနိ ဝိယာ”**တိ, အညေ တ သဗ္ဗညုတညာဏာဒယောပိ သဗ္ဗေ ဘဂဝတော ဂုဏဝိသေသာ **အသေက္ခဖလဝိမောက္ခန္တိကာ** ဧဝ။

ပညာဘူမိ-မူလ-သရီရဝဝတ္ထာနဝဏ္ဏနာ

၄၃၀. ဣမာယ ပညာယာတိ ဝိပဿနာပညာယ။ **ဘူမိ** သလ္လက္ခဏာဒိဂ္ဂဟဏဝသေန ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာဟာရာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကသ္မာ ပနေတေ ဓေ ဗဟုဓမ္မာ ဘူမိဘာဝေန ဂယှန္တိ, နနု ခန္ဓာဒိသု ဧကေနာပိ အတ္ထသိဒ္ဓိ ဟောတီတိ? န, တိဝိဓသတ္တာနုဂ္ဂဟတ္ထံ ခန္ဓာဒိတ္တယဂ္ဂဟဏံ ကတ္တဗ္ဗံ, အညထာ သဗ္ဗသာဓာရဏော အနုဂ္ဂဟော န ကတော သိယာ။ တိဝိဓာ ဟိ သတ္တာ ရူပသမ္မူဠ္ဟာ အရူပသမ္မူဠ္ဟာ ဥဘယသမ္မူဠ္ဟာတိ။ တေသု ယေ အရူပသမ္မူဠ္ဟာ, တဒတ္ထံ ခန္ဓာနံ ဂဟဏံ အရူပဓမ္မာနံ စတုဓာ ဝိဘတ္တတ္တာ။ ယေ ရူပသမ္မူဠ္ဟာ, တဒတ္ထံ အာယတနာနံ ရူပဓမ္မာနံ အဍ္ဍေကာဒသဓာ ဝိဘတ္တတ္တာ။ ယေ ပန ဥဘယသမ္မူဠ္ဟာ, တဒတ္ထံ ဓာတူနံ ဥဘယေသမ္ပိ ဝိဘတ္တတ္တာ။ တထာ ဣန္ဒြိယဘေဒေန တိက္ခိန္ဒြိယာ မဇ္ဈိမိန္ဒြိယာ မုဒိန္ဒြိယာ, သံခိတ္တရုစိ မဇ္ဈိမရုစီ ဝိတ္ထာရရုစီတိ စ တိဝိဓာ သတ္တာ, တေသမ္ပိ အတ္ထာယ ယထာက္ကမံ ခန္ဓာဒိဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဣန္ဒြိယဂ္ဂဟဏံ ပန ကာမံ ဧတေ ဓမ္မာ ဣဿရာ ဝိယ သဟဇာတဓမ္မေသု ဣဿရိယံ အာဓိပစ္စံ ပဝတ္တေန္တိ, တံ ပန နေသံ ဓမ္မသဘာဝသိဒ္ဓံ, န ဧတ္ထ ကဿစိ ဝသီဘာဝေ “သုညာ ဧတေ အဝသဝတ္တိနော”တိ အနတ္တလက္ခဏဿ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ။ တံ ပနေတံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ပဝတ္တိနိဝတ္တိတဒုဘယဟေတုဝသေန ဒိဋ္ဌမေဝ ဥပကာရာဝဟံ, န အညထာတိ သစ္စာဒိဒွယံ ဂဟိတံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဂဟိတဓမ္မေသုပိ အယံ နယော နေတဗ္ဗော။ **မူလံ** ပတိဋ္ဌာဘာဝတော။ သတိ ဟိ သီလဝိသုဒ္ဓိယံ, စိတ္တဝိသုဒ္ဓိယဉ္စ အယံ ပညာ မူလဇာတာ ဟောတိ, နာသတီတိ။ **သရီရံ** ပရိဗ္ဗူဟေတဗ္ဗတော။ ဣမိဿာ ဟိ ပညာယ သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနာယ ဟဒယဇာသိသဋ္ဌာနိယာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအာဒိကာ ဣမာ ပဉ္စ ဝိသုဒ္ဓိယော အဝယဝေန သမုဒာယူပလက္ခဏနယေန “သရီရ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၃၁. ပဉ္စ ခန္ဓာတိ ဧတ္ထ **ပဉ္စာ** တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော, တေန န တတော ဟေဋ္ဌာ, န ဥဒ္ဓန္တိ ဒဿေတိ။ **ခန္ဓာ**တိ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒဿနံ။ ယသ္မာ စေတ္ထ ခန္ဓ-သဒ္ဒော ရာသဋ္ဌော “မဟာဥဒကက္ခန္ဓော”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၅၁; ၆.၃၇) ဝိယ, တသ္မာ အတီတာဒိဝိဘာဂဘိန္နံ သဗ္ဗံ ရူပံ ရာသိဝသေန ဗုဒ္ဓိယာ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ “ရူပမေဝ ခန္ဓော ရူပက္ခန္ဓော”တိ သမာနာဓိကရဏသမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ “တီဟိ ခန္ဓေဟိ ဣဏံ ဒဿာမာ”တိအာဒီသု ဝိယ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌေ ပန ခန္ဓ-သဒ္ဒေ နိဗ္ဗာနဿာပိ ခန္ဓန္တရဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ အတီတာဒိဝိဘာဂဘာဝတော။ န ဟိ ဧကဿ နိစ္စဿ သတော နိဗ္ဗာနဿ အတီတာဒိဝိဘာဂေ အတ္ထီတိ။ ပဌမေနတ္ထေန ရူပရာသီတိ အတ္ထော, ဒုတိယေန ရူပကောဋ္ဌာသောတိ။ **ဝေဒနာက္ခန္ဓော** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ကသ္မာ ပနေတေ ခန္ဓာ ပဉ္စေဝ ဝုတ္တာ ဣမိနာ ဧဝ စ ကမေနာတိ? ဘာဇနဘောဇနဗျဉ္ဇနဘတ္တကာရကဘုဉ္ဇကဝိကပ္ပဒဿနတော , ယထောဋ္ဌာရိကယထာသံကိလေသူပဒေသတော စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိတဒမူလဟေတုဘာဝံ သံသာရဟေတုတံ, ကမ္မဟေတုတဉ္စ စိန္တေတွာ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရက္ခန္ဓတော နီဟရိတွာ ဝိသုံ ခန္ဓဘာဝေန ဒေသိတာ။

ရူပကဏ္ဍကထာဝဏ္ဏနာ

၄၃၂. **တတ္ထ** တိ တေသု ပဉ္စသု ခန္ဓေသု။ **ယံ ကိဉ္စိ** တိ အနဝသေသပရိယာဒါနံ။ **ရူပန္တိ** အတိပ္ပသင်္ဂနိယမနံ။ ယံ-သဒ္ဒေန ဟိ သနိပါတေန ကိံ-သဒ္ဒေန စ ဂဟိတေန အနိယမတ္တတာယ အတိပ္ပသင်္ဂေ အာပန္နေ တံ ရူပန္တိ သဒ္ဒော နိဝတ္တေတိ, တေန ရူပဿ အနဝသေသပရိဂ္ဂဟော ကတော ဟောတိ။ **သီတာဒီဟီ**တိ သီတုဏှဇိဃစ္ဆာပိပါသာဒီဟိ။ ဟေတုအတ္ထေ စေတံ ကရဏဝစနံ။ ရုပ္ပနံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **ရုပ္ပနလက္ခဏံ**။ ဓမ္မော ဧဝ **ဓမ္မဇာတံ**။ ရုပ္ပနဉ္စေတ္ထ သီတာဒိဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပါတေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ။ နနု စ အရူပဓမ္မာနမ္ပိ ဝိရောဓိပစ္စယသမာဂမေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ လဗ္ဘတီတိ? သစ္စံ လဗ္ဘတိ, န ပန ဝိဘူတတရံ။ ဝိဘူတတရံ ဟေတ္ထ ရုပ္ပနံ အဓိပ္ပေတံ သီတာဒိဂ္ဂဟဏတော။ ယဒိ ဧဝံ, ကထံ ဗြဟ္မလောကေ ရူပသမညာ? တတ္ထာပိ တံသဘာဝါနတိဝတ္တနတော ဟောတိယေဝ ရူပသမညာ, အနုဂ္ဂါဟကပစ္စယဝသေန ဝါ။ ဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပါတေ ယော အတ္တနော သန္တာနေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေါ, တံ ရုပ္ပနန္တိ အညေ။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ ရူပယတီတိ ဝိကာရံ အာပါဒေတီတိ ရူပံ, ပုရိမပက္ခေ ပန ရုပ္ပတီတိ။ သင်္ဃဋ္ဋနေန ဝိကာရာပတ္တိယံ ရုပ္ပနသဒ္ဒော နိရုဠှောတိ ကေစိ။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ အရူပဓမ္မေသု ရူပသမညာယ ပသင်္ဂေါ ဧဝ နတ္ထိ သင်္ဃဋ္ဋနာဘာဝတော။ ပဋိဃာတော ရုပ္ပနန္တိ အပရေ။ **သဗ္ဗံ တံ ဧကတော ကတွာ** တိ ရာသိံ ကတွာ ဟဒယေ ဌပေတွာ ဝဒတိ။

ဘူတောပါဒါယဘေဒတောတိ ဧတ္ထ တဒဓီနဝုတ္တိတာယ ဘဝတိ ဧတ္ထ ဥပါဒါယရူပန္တိ **ဘူတံ**။ ဘူတာနိ ဥပါဒိယတေဝ, န ပန သယံ တေဟိ, အညေဟိ ဝါ ဥပါဒီယတီတိ **ဥပါဒါယံ**။

ကာမံ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနေ ဝဏ္ဏနတ္ထာဒိတောပိ ဘူတာနိ ဝိဘာဝိတာနေဝ, သဘာဝဓမ္မာနံ ပန လက္ခဏာဒိဝိဘာဝနာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနေ ဝုတ္တာနီ"** တိ။ တတ္ထ ပဒဋ္ဌာနဿ အဝုတ္တတ္တာ အာဟ **"ပဒဋ္ဌာနတော ပနာ"** တိအာဒိ။ အဝစနဉ္စ တဿ တဿတ္ထဿ ပစ္စယတော ဧတ္ထ ပကာရန္တရေန ဝိဘာဝိတတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သဗ္ဗာပီ** တိ စတဿောပိ ဓာတုယော။ အာပောသင်္ဂဟိတာယ တေဇောနုပါလိတာယ ဝါယောဝိတ္ထမ္ဘိတာယ ဧဝ ပထဝီဓာတုယာ ပဝတ္တိ, န အညထာတိ သာ သေသဘူတတ္တယပဒဋ္ဌာနာ, ဧဝမိတရာပီတိ အာဟ **"အဝသေသဓာတုတ္တယပဒဋ္ဌာနာ"** တိ။

စတုဝီသတိဝိဓန္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော ဗလရူပါဒီနံ ပဋိသေဓနတ္ထော။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော အာဝိဘဝိဿတိ။ စက္ခတီတိ **စက္ခု,** ဝိညာဏာဓိဋ္ဌိတံ ရူပံ အဿာဒေန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **စက္ခတီ** တိ ဟိ အယံ **စက္ခတိ** -သဒ္ဒော "မဓုံ စက္ခတိ, ဗျဉ္ဇနံ စက္ခတီ"တိအာဒီသု ဝိယ အဿာဒနတ္ထော။ ဝုတ္တဉ္စေတံ "စက္ခုံ ခေါ, မာဂဏ္ဍိယ, ရူပါရာမံ ရူပရတံ ရူပသမ္မုဒိတ"န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၀၉)။ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ ဝုစ္စတိ "ရူပေသု အာဝိဉ္ဆနရသ"န္တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၃၃; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၆၀၀)။ သတိပိ သောတာဒီနံ သဒ္ဒာရမ္မဏာဒိဘာဝေ နိရုဠှတ္တာ ဒဿနေ ဧဝ စက္ခု-သဒ္ဒော ပဝတ္တတိ ပဒုမာဒီသု ပင်္ကဇာဒိသဒ္ဒာ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ ဝါ **စက္ခတီ** တိ ဝိညာဏာဓိဋ္ဌိတံ သမဝိသမံ အာစိက္ခန္တံ ဝိယ အဘိဗျတ္တံ ဝဒန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။ အဋ္ဌကထာယံ ပန "ဝိဘာဝေတိ စာ"တိ (မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၁၃; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၅၄) ဝုတ္တံ။ တံ အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ ဝိဘာဝနတ္ထတာပိ စက္ခတိ-သဒ္ဒဿ သမ္ဘဝတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ သုဏာတိ ဧတေန, ဝိညာဏာဓိဋ္ဌိတံ သယံ ဝါ သုဏာတီတိ **သောတံ**။ ဃာယတိ ဧတေန, သယံ ဝါ ဃာယတီတိ **ဃာနံ**။ ရသဂ္ဂဟဏမူလကတ္တာ အဇ္ဈောဟရဏဿ ဇီဝိတနိမိတ္တံ အာဟာရရသော ဇီဝိတံ, တသ္မိံ နိန္နတာယ တံ အဝှာယတီတိ **ဇိဝှာ** နိရုတ္တိနယေန။ ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယော ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနန္တိ **ကာယော** အနုတ္တရိယဟေတုဘာဝံ အနာဂစ္ဆန္တေသု ကာမရာဂနိဒါနကမ္မဇနိတေသု, ကာမရာဂဿ စ ဝိသေသပစ္စယေသု ဃာနဇိဝှာကာယေသု ကာယဿ ဝိသေသတော သာသဝပစ္စယတ္တာ။ တေန ဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသုခံ အဿာဒေန္တာ သတ္တာ မေထုနမ္ပိ သေဝန္တိ။ ကာယိန္ဒြိယဝတ္ထုကာ စ ဧတ္ထ ရော ခန္ဓာ ဗလဝကာမာသဝတာဒိဟေတုဘာဝတော ဝိသေသေန သာသဝတာ တိ ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယောတိ **ကာယော** ဝုတ္တော။ ဝဏ္ဏဝိကာရံ အာပဇ္ဇမာနံ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ရူပယတီတိ **ရူပံ,** ရူပမိဝ ပကာသံ ကရောတိ သဝိဂ္ဂဟမိဝ ဒဿေတီတိ အတ္ထော။ အနေကတ္ထတ္တာ ဝါ ဓာတူနံ ပကာသနတ္ထော ဧဝ ရူပသဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သပ္ပတီတိ **သဒ္ဒော,** ဥဒါဟရီယတိ, သကေဟိ ဝါ ပစ္စယေဟိ သပ္ပီယတိ သောတဝိညေယျဘာဝံ ဥပနီယတီတိ အတ္ထော။ ဂန္ဓယတီတိ **ဂန္ဓော,** အတ္တနော ဝတ္ထုံ သူစယတိ အပါကဋံ "ဣဓ သုဂန္ဓံ, ဒုဂ္ဂန္ဓ"န္တိ

ပကာသေတိ , ပဋိစ္ဆန္နံ တ ပုပ္ဖဖလာဒိံ ''ဣဒမေတ္ထ အတ္ထီ''တိ ပေသုညံ ကရောန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ရ သန္တိ တံ သတ္တာတိ **ရသော,** အသာဒေန္တီတိ အတ္ထော။

ဣတ္ထိယာဝ ဣန္ဒြိယံ **ဣတ္ထိန္ဒြိယံ,** တထာ **ပုရိသိန္ဒြိယံ** ။ ဇီဝန္တိ တေန သဟဇာတဓမ္မာတိ ဇီဝိတံ, တဒေဝ ဣန္ဒြိယံ **ဇီဝိတိန္ဒြိယံ** ။ ဟဒယဥ္စ တံ ဝတ္ထု စ, ဟဒယဿ ဝါ မနောဝိညာဏဿ ဝတ္ထု **ဟဒယဝတ္ထု**။ စောပနကာယ ဘာဝတော ကာယော စ သော အဓိပ္ပာယဝိညာပနတော ဝိညတ္တိ စာတိ **ကာယဝိညတ္တိ** ။ စောပနတစာဘာဝတော, အဓိပ္ပာယဝိညာပနတော စ ဝစီ စ သာ ဝိညတ္တိ စာတိ **ဝစီဝိညတ္တိ** ။ ဝိဂ္ဂဟာဘာဝတော န ကဿတိ, ကသိတုံ ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကာ, န ဝါ ကာသတိ ဒိဗ္ဗတီတိ အကာသံ, အကာသမေဝ အာကာသံ, တဒေဝ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန **အာကာသဓာတု။ ရူပဿာ**တိ နိပ္ဖန္နရူပဿ။ လဟုဘာဝေ **လဟုတာ**။ သယံ အနိပ္ဖန္နတာယ ''ရူပဿာ''တိ ဝိသေသိတံ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ကမ္မနိ သာဓု ကမ္မညံ, တဿ ဘာဝေ **ကမ္မညတာ**။ ပဌမံ, ဥပရိ စ စယော ပဝတ္တိ **ဥပစယော**။ ပုဗ္ဗာပရဝသေန သမ္ဗန္ဓာ တတိ ပဝတ္တိ **သန္တတိ** ။ အနိစ္စဿ ဝိနာသိနော ဘာဝေ **အနိစ္စတာ**။ ကဗဠံ ကရီယတီတိ **ကဗဠီကာရော**။ အာဟရတီတိ **အာဟာရော**။ ဧဝံ တာဝ ဥပာဒာယရူပံ သဒ္ဒတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကမတော ပန သဗ္ဗေသံ ရူပဓမ္မာနံ နိဿယဘာဝေန မူလဘူတတ္တာ ပဌမံ ဘူတရူပာနိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ ဣတရေသု အဇ္ဈတ္တိကဘာဝေန အတ္တဘာဝသမညာယ မူလဘာဝတော စက္ခာဒီနိ ပဉ္စ အာဒိတော ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ တေသံ ဝိသယီနံ ဣမေ ဝိသယာတိ ဒဿေတုံ ရူပာဒီနိ စတ္တာရိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ပန အနုပာဒာရူပတ္တာ, ဘူတဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ စ ဣဓ န ဂဟိတံ။ သတ္တယံ အတ္တဘာဝေ ဣမေဟိ ''ဣတ္ထီ''တိ ဝါ ''ပုရိသော''တိ ဝါ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီတိ ဒဿနတ္ထံ တဒနန္တရံ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယဒွယံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ။ ''ဣမိနာ ဇီဝတီ''တိ တေဟာရံ လဗ္ဘတီတိ ဒဿနတ္ထံ တတော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ တဿ ဣမံ နိဿာယ ဝိညာဏပ္ပဝတ္တိယံ အတ္တဟိတာဒိသိဒ္ဓီတိ ဒဿနတ္ထံ ဟဒယဝတ္ထု။ တဿ ဣမာသံ ဝသေန သဗ္ဗေ ကာယဝစီပယောဂါတိ ဒဿနတ္ထံ ဝိညတ္တိဒွယံ။ ဣမာယ ရူပကာယဿ ပရိစ္ဆေဒော, အဥ္ဇသော စာတိ ဒဿနတ္ထံ အာကာသဓာတု။ ဣမေဟိဿ သုခပ္ပဝတ္တိ, ဥပ္ပတ္တိအာဒယော စာတိ ဒဿနတ္ထံ လဟုတာဒယော။ သဗ္ဗော စာယံ စတုသန္တတိရူပသန္တာနော ဣမိနာ ဥပတ္ထမ္ဘီယတီတိ ဒဿနတ္ထံ အန္တေ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဥဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄၃၃. ဣဒါနိ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ ဥပာဒာရူပာနိ လက္ခဏာဒိတော နိဒ္ဒိသိတုံ **''တတ္ထ ရူပာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏ''**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဥပာဒာရူပေသု။ ရူပေ, ရူပဿ ဝါ အဘိဃာတော ရူပါဘိဃာတော, တံ အရဟတီတိ ရူပါဘိဃာတာရဟော, ရူပါဘိဃာတော ဟောတု ဝါ မာ ဝါ ဧဝံသဘာဝေ စတုန္နံ ဘူတာနံ ပသာဒော **ရူပါဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒော,** ဧဝံလက္ခဏံ စက္ခုန္တိ အတ္ထော။ ယဿ္မာ ပစ္စယန္တရသဟိတော ဧဝ စက္ခုပသာဒော ရူပါဘိဟနနဝသေန ပဝတ္တတိ, န ကေဝလော။ တဿ္မာ တံသဘာဝတာဝ ပမာဏံ, န ရူပါဘိဃာတောတိ ဒဿနတ္ထံ ရူပါဘိဃာတာရဟတာ ဝုတ္တာ ယထာ ဝိဟာကာရဟံ ကုသလာကုသလန္တိ။ အဘိဃာတော စ ဝိသယဝိသယီနံ အညမညံ အဘိမုခီဘာဝေ ယောဂ္ဂဒေသာဝဋ္ဌာနံ အဘိဃာတော ဝိယာတိ ကတွာ။ သော ရူပေ စက္ခုဿ, ရူပဿ ဝါ စက္ခုမှိ ဟောတိ။ တေနာဟ ''ယံ စက္ခု အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ရူပမှိ သနိဒဿနမှိ သပ္ပဋိဃမှိ ပဋိဟညိ ဝါ''တိ, ''ယမှိ စက္ခုမှိ အနိဒဿနမှိ သပ္ပဋိဃမှိ ရူပံ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ပဋိဟညိ ဝါ ပဋိဟညတိ ဝါ''တိ (ဓ. သ. ၅၉၇) စ အာဒိ။ ပရိပုဏ္ဏာပရိပုဏ္ဏာယတနတ္တဘာဝနိဗ္ဗတ္တကဿ ကမ္မဿ နိဒါနဘူတာ ကာမတဏှာ, ရူပတဏှာ စ တဒါယတနိကဘဝပတ္ထနာဘာဝတော ဒဋ္ဌုကာမတာဒိတေဟာရံ အရဟတီတိ ဒုတိယနယော သဗ္ဗတ္ထ ဝုတ္တော။ တတ္ထ ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒါနကမ္မံ သမုဋ္ဌာနံ ဧတေသန္တိ **ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနာနိ** ။ ဧဝံဝိဓာနံ ဘူတာနံ ပသာဒေ **ဒဋ္ဌုကာမတာ။ပေ။ ပသာဒေ,** ဧဝံလက္ခဏံ စက္ခု။ တဿ တဿ ဟိ ဘဝဿ မူလကာရဏဘူတာ တဏှာ တသ္မိံ တသ္မိံ ဘဝေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာယတနဝိသယာပိ နာမ ဟောတီတိ ကာမတဏှာဒီနံ ဒဋ္ဌုကာမတာဒိတေဟာရာရဟတာ ဝုတ္တာ။

ဒဋ္ဌုကာမတာ တိ ဟိ ဒဋ္ဌုမိစ္ဆာ, ရူပတဏှာတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ဒဋ္ဌုကာမတာယ, သေသာနဥ္စ တံတံအတ္တဘာဝနိဗ္ဗတ္တကကမ္မာယူဟနက္ခဏတော သတိ ပုရိမနိဗ္ဗတ္တိယံ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ, အသတိ ပန မဂ္ဂေန အသမုဂ္ဃာတိ တဘာဝေယေဝ ကာရဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယတော မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္နံ ကာရဏလာဘေ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အတ္တနော ဖလဿ ပစ္စယဘာဝူပဂမနတော ဝိဇ္ဇမာနမေဝတိ ဥပ္ပန္နတာ အတ္ထိတာ ပရိယာယေဟိ ဝုစ္စတိ ''အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မ

ဂုံ ဘာဝေန္တော အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဗဟုလီကရောန္တော ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ အန္တရာ ယေဝ အန္တရဓာပေတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၁၅၆), ''သန္တံ တ အဇ္ဈတ္တံ ကာမစ္ဆန္ဒံ 'အတ္ထိ မေ အဇ္ဈတ္တံ ကာမစ္ဆန္ဒော'တိ ပဇာနာတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၂; မ. နိ. ၁.၁၁၅) စ ဝေမာဒီသု။

ရူပေသု ပုဂ္ဂလသ္သ, ဝိညာဏသ္သ တ **အာဝိဇ္ဈနရသံ။ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ** နိဿယပစ္စယဘာဝတော။ **ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒာနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ** ယေသံ ဘူတာနံ ပသာဒေ, တေဝသ္သ အာသန္နကာရဏတ္တာ ကတ္တ။ တ္တေ စ တံတံအတ္တဘာဝနိပ္ဖာဒကသာဓာရဏကမ္မဝသေန ပုရိမံ စက္ခုလက္ခဏံ ဝုတ္တံ ကာရဏဝိသေသသ္သ အနာမဋ္ဌတ္တာ။ ''ဧဝရူပံ နာမ မေ စက္ခု ဟောတူ''တိ ဧဝံ နိဗ္ဗတ္တိတအာဝေဏိကကမ္မဝသေန ဒုတိယတ္တ် ဝဒန္တိ။ သတိပိ ပန ပဥ္စန္နံ ပသာဒဘာဝသာမညေ သဝိသယာဝဘာသနသင်္ခာတသ္သ ပသာဒဗ္ဘာဟာရသ္သ ဝသေန ပုရိမံ ဝုတ္တံ။ ပသာဒကာရဏသ္သ သတိပိ ကမ္မဘာဝသာမညေ, ကေတ္တေ တ အတ္တနော ကာရဏဘေဒေန ဘေဒဒသ္သနဝသေန ဒုတိယတ္တ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သောတာဒီနံ လက္ခဏာဒီသု ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တ္တော ဟ – စက္ခာဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ ကိံ ဧကကမ္မုနာ ဥပ္ပတ္တိ, ဥဒာဟု နာနာကမ္မုနာတိ? ဥဘယထာပီတိ ဟောရာ ဏာ။ တတ္ထ နာနာကမ္မုနာ တာဝ ဥပ္ပတ္တိယံ စက္ခာဒီနံ ဝိသေသေ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ ကာရဏဿ ဘိန္နတ္တာ။ ဧကက မ္မုနာ ပန ဥပ္ပတ္တိယံ ကထံ နေသံ ဝိသေသောတိ? ကာရဏသ္သ ဘိန္နတ္တာ ဧဝ။ တံတံဘဝပတ္ထနာဘူတာ ဟိ တဏှာ တံတံဘဝပရိယာပန္နာယတနာဘိလာသတာယ သယံ ဝိစိတ္တရူပာ ဥပနိဿယဘာဝေန တံတံဘဝနိဗ္ဗတ္တကကမ္မသ္သ ဝိစိတ္တဘေဒတံ ဝိဒဟတိ။ ယတော တဒာဟိတဝိသေသံ တံ တထာရူပသမတ္ထတာယောဂေနာနေကရူပပန္နံ ဝိယ အနေကံ ဝိသိဋ္ဌသဘာဝံ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေတိ။ န စေတ္ထ သမတ္ထတာ သမတ္ထဘာဝတော အညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ကာရဏဝိသေသေန အာဟိတဝိသေသသ္သ ဝိသိဋ္ဌဖလနိပ္ဖာဒနယောဂ္ဂတာမတ္တတော။ အယဥ္စ ဧကဿပိ ကမ္မသ္သ အနေကိန္ဒြိယဟေတုတာဝိသေသယောဂေ ယုတ္တိတော, အာဂမနတော စ ပရတော အာဂမိဿတိ။ အပိစ ဧကဿေဝ ကုသလစိတ္တသ္သ သောဠသာဒိဝိပာကစိတ္တနိဗ္ဗတ္တိဟေတုတာ ဝုစ္စတိ။ လောကေပိ ဧကဿေဝ သာလိဗီဇသ္သ ပရိပုဏ္ဏာ ပရိပုဏ္ဏတဏ္ဍုလအတဏ္ဍုလဖလနိဗ္ဗတ္တိဟေတုတာ ဒိဿတေဝ, ကိံ တ တောယ ယုတ္တိစိန္တာယ။ ယတော ကမ္မ ဖလံ စက္ခာဒီနိ, ကမ္မဝိပာကော စ သဗ္ဗသော ဗုဒ္ဓါနံယေဝ ဉာဏဿ ဝိသယောတိ။

၄၃၄. **ဧကစီ**တိ မဟာသင်္ဃိကေသု ဧကစ္စေ။ တေသု ဟိ **ဝသုဓမ္မော** ဧဝံ ဝဒတိ ''စက္ခုမ္ဟိ တေဇော အဓိကံ, သော တေ တယု, ဃာနေ ပထဝီ, ဇိဝှာယ အာပေ, ကာယေ သဗ္ဗေပိ သမာ''တိ။ စက္ခာဒီသု တေဇာဒိအဓိကတာ နာမ တန္နိဿယဘူတာနံ တဒဓိကတာယာတိ ဒဿေန္တော **''တေဇာဓိကာနံ ဘူတာနံ ပသာဒေ စက္ခု''** တိအာဒိမာဟ။ **ကာယော သဗ္ဗေသန္တိ** ကော တ္တေ ဝိသေသော, နနု တေဇာဒိအဓိကာနဥ္စ ဘူတာနံ ပသာဒေ သဗ္ဗေသံယေဝါတိ? သစ္စမေတံ, ဣဒံ ပန ''သဗ္ဗေသ''န္တိ ဝစနံ သမာနာနန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ အနုဝတ္တမာနသ္သ ဧကဒေသာဓိကဘာဝသ္သ နိတရဏာဝသေန ဝုတ္တတ္တာ။ တေဇာဒီနံ ဟိ ပစ္စေကံ အဓိကဘာဝေ ဝိယ ဒွိန္နံ, တိဏ္ဏံ တ အဓိကဘာဝေပိ ယထာဝုတ္တာဓိက ဘာဝေနေဝ ဧကကာဒိဝသေန လဗ္ဘမာနာယ ဩမတ္တတာယပိ ကာယပ္ပသာဒေ န ဟောတီတိ ဟာကဋ္ဌေယမတ္တော။ တ သ္မာ စတုန္နမ္ပိ ဘူတာနံ သမဘာဝေနေ ကာယပ္ပသာဒေ ဟောတီတိ သဗ္ဗသဒ္ဒေ ဣမ သမဘာဝဒီပကော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တေဇာဒီန**န္တိ ပဒီပသင်္ခာတသ္သ တေဇဿ ဩဘာသရူပေန, တယုသ္သ သဒ္ဒေန, ပထဝိယာ ဂန္ဓေန, ခေဠသင်္ခာတ သ္သ ဥဒကသ္သ ရသေနာတိ ပုရိမတဒေ, ပစ္ဆိမတဒေ စ ယထာယောဂံ တံတံဘူတဂုဏေဟိ အနုဂ္ဂယှဟာဘာဝတော, ရူပ ဒီနံ ဂဟဏေ ဥပကာရိတဗ္ဗတောတိ အတ္ထော။ အာလောကာဒိသဟကာရီကာရဏသဟိတာနံယေဝ စက္ခာဒီနံ ရူပာဒိအဝ ဘာသနသမတ္ထတာ, ဝိဝရသ္သ စ သောတဝိညာဏုပနိဿယဘာဝတော ဂုဏောတိ တေသံ လဒ္ဓိ။ တေဇာဒီနံ ဝိယ ပန ဝိဝရ သ္သ ဘူတဘာဝတဘာဝတော ယထာယောဂ-ဂ္ဂဟဏံ။ အထ တ ရူပာဒယော ဝိယ ဝိဝရမ္ပိ ဘူတဂုဏောတိ ပရာမိဋ္ဌာယေ တေဇသ္သ အာလောကရူပေန, အာကာသသင်္ခာတဿ ဝိဝရသ္သ သဒ္ဒေန, တယုသ္သ ဂန္ဓေန, ဥဒကသ္သ ရသေန, ပ ထဝိယာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေနာတိ ဧဝံ ယထာယောဂံ တံတံဘူတဂုဏေဟီတိ ယောဇနာ။

ရူပာဒီနံ အဓိကဘာဝဒဿနတော တိ အဂ္ဂိမ္ဟိ ရူပဿ ပဘာဿရဿ, တယုမ္ဟိ သဒ္ဒဿ သဘာဝေန သုယ္ယမာနဿ, ပထဝိယာ သုရဘိအာဒိနော ဂန္ဓဿ, အာပေ စ ရသဿ မဓုရဿာတိ ဣမေသံ ဝိသေသယုတ္တာနံ ဒဿနတော ''ရူပာဒယော တေသံ ဂုဏာ''တိ ပဠမတဒီ အာဟာတိ။ တဿေဝ **''ဣစ္ဆေယျာမ''** တိအာဒိနာ ဥတ္တရမာဟ။ ဣမိနာဝ ဥပာယေန ဒုတိယတဒိနောပိ နိဂ္ဂဟော ဟောတီတိ။ အထ တ ရူပာဒိဝိသေသဂုဏေဟိ တေဇအာကာသပထဝီအာပ

တယူဟိ စက္ခာဒီနိ ကတာနီတိ ဝဒန္တဿ **ကဏာဒဿ** တဒံ ဥဒ္ဒရိတ္ဝာ တံ နိဂ္ဂဟေတုံ **“အထာပိ ဝဒေယျ”** န္တိ အာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အာသဝေ ဥပလဗ္ဘမာနောပိ ဂန္ဓော ပထဝိယာ အာပေါသံယုတ္တာယ ကပ္ပာသတော ဝိသဒိ သာယာတိ န ကပ္ပာသဂန္ဓဿ အဓိကဘာဝပတ္တီတိ စေ? န, အနဘိဘူတတ္တာ။ အာသဝေ ဟိ ဥဒကသံယုတ္တာ ပထဝီ ဥဒကေန အဘိဘူတာ, န ကပ္ပာသပထဝီတိ တဿ ဓေ ဂန္ဓေန အဓိကေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဥဏ္ဟောဒကသံယုတ္တော စ အဂ္ဂိ ဥပလဗ္ဘနီယော မဟန္တောတိ ကတ္ဝာ တဿ ဖဿော ဝိယ ဝဏ္ဏောပိ ပဘဿရော ဥပလဗ္ဘေယျာတိ ဥဏ္ဟောဒကေ ဝဏ္ဏတော အဂ္ဂိနာ အနဘိသမ္ဗန္ဓဿ သီတောဒကဿ ဝဏ္ဏော ပရိဟာယေထ။ **တသ္မာ** တိ ဧတဿ ဥဘယဿ အဘာဝတာ။ တဒဘာဝေန ဟိ ရူပာဒီနံ တေဇာဒိဝိသေသဂုဏတာ နိဝတ္တိတာ။ တန္နိဝတ္တနေန “တေဇာဒီနံ ဂုဏေဟိ ရူပာဒီဟိ အနုဂ္ဂယ္ဟဘာဝတော”တိ ဣဒံ ကာရဏံ နိဝတ္တိတန္တိ ဧဝံ ပရမ္ပရာယ ဥဘယာဘာဝေ ဝိသေသပရိကပ္ပနပဟာနဿ ကာရဏံ ဟောတီတိ အာဟ **“တသ္မာ ပဟာယေထ”** န္တိအာဒိ။ ကေကလာပေပိ ရူပရသာဒယော ဝိသဒိသာ, ကော ပန တဒေ နာနာကလာပေ စက္ခာဒယော ဘူတဝိသေသာဘာဝေပီတိ ဒဿေတုံ ရူပရသာဒိနိဒဿနံ ဝုတ္တံ။

ယဒိ ဘူတဝိသေသော နတ္ထိ, ကိံ ပန စက္ခာဒိဝိသေသဿ ကာရဏန္တိ တံ ဒဿေတုံ **“ယံ အညမညဿာ”** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ ကေမ္ပိ ကမ္မံ ပဉ္စာယတနိကတ္တဘာဝဘာဝပ္ပတ္တနာနိပ္ဖန္နံ စက္ခာဒိဝိသေသဟေတုတာယ အညမညဿ အသာဓာရဏန္တိ စ ကမ္မဝိသေသောတိ စ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ တံ ယေန ဝိသေသေန စက္ခုဿ ပစ္စယော, တေနေဝ သောတဿ ပစ္စယော ဟောတိ ဣန္ဒြိယန္တရာဘာဝပ္ပတ္တိတော။ “ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ မဟဂ္ဂတာ စေတနာ ကဋတ္တာရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဌာ. ၂.၁၂.၇၈) ဝစနေန ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိဇ္ဇမာနာနံ သဗ္ဗေသံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဧကာ စေတနာ ကမ္မပစ္စယော ဟောတီတိ ဝိညာယတိ။ နာနာစေတနာယ ဟိ တဒာ ဣန္ဒြိယုပ္ပတ္တိယံ သတိ ပရိတ္တေန စ မဟဂ္ဂတေန စ ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တိတံ ကဋတ္တာရူပံ အာပဇ္ဇေယျာတိ။ န စေကာ ပဋိသန္ဓိ အနေကကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ ဟောတီတိ သိဒ္ဓမေကေန ကမ္မေန အနေကိန္ဒြိယုပ္ပတ္တိ ဟောတီတိ။

၄၃၅. အနလ္လီနော နိဿယော ဧတဿာတိ **အနလ္လီနနိဿယော,** ရူပသဒ္ဒသင်္ခာတော ဝိသယော။ ဂန္ဓရသာနံ နိဿယာ ဃာနဇိဝ္ဟာနံ နိဿယေ အလ္လီယန္တီတိ တေ နိဿယဝသေန အလ္လီနာ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ သယံ ကာယနိဿယအလ္လီနံ ဘူတတ္တာ။ အပရော နယော – စက္ခုသောတာနိ အပ္ပတ္တဝိသယဂ္ဂဟကာနိ သာန္တရေ, အဓိကေ စ ဝိသယေ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝတော။ သောတမ္ပိ သမ္ပတ္တဝိသယဂ္ဂဟီတိ ကေစိ။ ယဒိ သောတံ သမ္ပတ္တဂ္ဂဟိ, စိတ္တဇော သဒ္ဒော သောတဝိညာဏဿ အာရမ္မဏံ န သိယာ။ န ဟိ ဗဟိဒ္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထိ။ **ဟဒ္ဒိယဉ္စ** အဝိသေသေန သဒ္ဒာရမ္မဏဿ သောတဝိညာဏာရမ္မဏဘာဝေ ဝုတ္တော။ ကိဉ္စ ဒိသာဒေသဝဝတ္ထာနဉ္စ သဒ္ဒဿ န သိယာ, အတ္တနော ဝိသယပ္ပဒေသဿ ဧဝ ဂဟေတဗ္ဗတော ဂန္ဓော ဝိယ။ တသ္မာ ယတ္ထ ဥပ္ပန္နော သဒ္ဒော, တတ္ထေဝ ဌိတော။ သစေ သောတပထေ အာပာထမာဂစ္ဆတိ, နနု ဒူရေ ဌိတေဟိ ရဇကာဒိသဒ္ဒာ စိရေန သုယျန္တီတိ? န ဒူရာသန္နာနံ ယထာပာကဋ္ဌေ သဒ္ဒေ ဂဟဏဝိသေသတော။ ယထာ ဟိ ဒူရာသန္နာနံ ဝစနသဒ္ဒေ ယထာပာကဋ္ဌေ ဂဟဏဝိသေသတော အာကာရဝိသေသာနံ အဂ္ဂဟဏံ, ဂဟဏဉ္စ ဟောတိ, ဧဝံ ရဇကာဒိသဒ္ဒေပိ အာသန္နဿ အာဒိတော ပဘုတိ ယာဝ အဝသာနာ ကမေန ပာကဋီဘူတေ, ဒူရဿ စ အဝသာနေ, မဇ္ဈေ တ ပိဏ္ဍဝသေန ပဝတ္တိပာကဋီဘူတေ နိစ္ဆယဂ္ဂဟဏာနံ သောတဝိညာဏဝီထိယာ ပရတော ပဝတ္တာနံ ဝိသေသတော လဟုကံ သုတော “စိရေန သုတော”တိ အဓိမာနော ဟောတိ။ သော ပန သဒ္ဒော ယတ္ထ ဥပ္ပန္နော, တန္နိဿိတောဝ အတ္တနော ဝိဇ္ဇမာနက္ခဏေ သောတဿ အာပာထမာဂစ္ဆတိ ။ ယဒိ သဒ္ဒဿ ဘူတပရမ္ပရာယ သမန္တတော ပဝတ္တိ နတ္ထိ, ကထံ ပဋိဃောသုပ္ပတ္တီတိ? ဒူရေ ဌိတောပိ သဒ္ဒော အညတ္ထ ပဋိဃောသုပ္ပတ္တိယာ, ဘာဇနာဒိစလနဿ စ အယောကန္တော ဝိယ အယောစလနဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၄၃၆. ပုဗ္ဗေ လက္ခဏာဒိနာ ဝိဘာဝိတမ္ပိ စက္ခုံ ဌိတဋ္ဌာနာဒိတော ဝိဘာဝေတုံ **“စက္ခု စေတ္ထာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ စက္ခု သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **စ**-ကာရော ဗျတိရေကတ္ထော, ဧတေနဿ ဝုစ္စမာနမေဝ ဝိသေသံ ဇောတေတိ။ **ဧတ္ထ** တိ ဧတေသု ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌေသု ပဉ္စသု ဥပာဒါရူပေသု။ **“သရီရသဏ္ဌာနုပ္ပတ္တိဒေသေ”** တိ ဧတေန အဝသေသံ ကဏ္ဍပမဏ္ဍလံ ပဋိက္ခိပတိ။ သေ္နဟမိဝ **သတ္တ အက္ခိပဋလာနိ ဗျာပေတ္ဝာ** ဌိတာဟောဝ အတ္တနော နိဿယဘူတာဟိ **စတူဟိ ဓာတူဟိ ကတူပကာရံ** တန္နိဿိတေဟောဝ အာယုဝဏ္ဏာဒီဟိ အနုပာလိတံ ပရိတရိတံ တိသန္တတိ ရူပသမုဋ္ဌာပကေဟိ **ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ ဥပတ္ထမ္ဘိယမာနံ တိဋ္ဌတိ** ။ သတ္တအက္ခိပဋလဗျာပနဝစနေနေဝ စက္ခုဿ အနေကကလာပဂတဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ပမာဏတော ဦကာသိရမတ္တ** န္တိ ဦကာသိရမတ္တေ ပဒေသေ ပဝတ္တန

တော ဝုတ္တံ။ စက္ခုဝိညာဏဿ **ဝတ္ထုဘာဝံ** နိဿယဘာဝတော အာဝဇ္ဇနသမ္ပဋိစ္ဆနာဒီနံ တအာရမ္မဏာဝသာနာနံ ၃
တရဘာဝံ သမဝသရဋ္ဌာနတော။ တံ ပနေတံ စက္ခု အဓိဋ္ဌာနဘေဒတော, တတ္ထာပိ ပစ္စေကံ အနေကကလာပဂတဘာဝတော အနေကမ္ပိ သမာနံ သာမညနိဒ္ဒေသေန အာဝဇ္ဇနာယ ဧကတ္တာ, ဧကသ္မိံ ခဏေ ဧကဿေဝ စ ကိစ္စကရတ္တာ ဧကံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ဧဝမ္ပိ ဗဟူသု ကထမေကဿေဝ ကိစ္စကရတ္တံ။ ယံ တတ္ထ ဝိသဒံ ဟုတွာ ရူပာဘိဃာတာရဟံ, တံ ဝိညာဏဿ နိဿယော ဟောတီတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝိသေသော ဝိယ ကာယဝိညာဏဿ အာရမ္မဏဘာဝေ။

မနုပဿတီ တိ မ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော, အထ တ **မနူ**တိ မတ္ထော။

အင်္ဂုလိဝေဓကံ အင်္ဂုလီယကံ။

ဝိသမဇ္ဈာသယတာယ စက္ခု ဝမ္မိကဆိဒ္ဒာဘိရတသပ္ပော ဝိယ, ဗိလဇ္ဈာသယတာယ သောတံ ဥဒကဗိလာဘိရတကုမ္ဘီလော ဝိယ, အာကာသဇ္ဈာသယတာယ ဃာနံ အဇ္ဈာကာသာဘိရတပက္ခီ ဝိယ, ကမဇ္ဈာသယတာယ ဇိဝှာ ကမာဘိရတကုက္ကုရော ဝိယ, ဥပာဒိန္နကဇ္ဈာသယတာယ ကာယော အာမကသုသာနာဘိရတသိင်္ဂါလော ဝိယ ပဿိတဗ္ဗော တိ ဒဿေန္တော **“ဝမ္မိ။ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ”** တိ အာဟ။ ဝိသမဇ္ဈာသယတာ စ စက္ခုဿ ဝိသမဇ္ဈာသယံ ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တာ, စက္ခုမတော တ ပုဂ္ဂလဿ အဇ္ဈာသယဝသေန စက္ခု ဝိသမဇ္ဈာသယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ သဗ္ဗောပိ စ ယထာဝုတ္တော ပပဥ္စော သောတာဒီသုပိ ယထာရဟံ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄၃၇. စက္ခုမှိ, စက္ခုဿ တ ပဋိဟနနံ စက္ခုပဋိဟနနံ, တံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **စက္ခုပဋိဟနနလက္ခဏံ** ။ ပဋိဟနနဥ္စေတ္ထ ယထာဝုတ္တော အဘိဃာတောဝ။ **ဝိသယဘာဝေ** အာရမ္မဏပစ္စယတာ။ ကာမံ သာ ဧဝ ဂေဧစရတာ, တထာပိ ဝိသယဂေဧစရာနံ အယံ ဝိသေသော – အနညတ္ထဘာဝေ, တဗ္ဗဟုလစာရိတာ စ စက္ခုဝိညာဏဿ။ ဝိသယဘာဝေ စဿ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ယတ္ထ ပန** ကာယဝိညတ္တိအာဒိကေ။

၄၃၈. ဣတ္ထိယာ ဘာဝေ, “ဣတ္ထီ”တိ တ ဘဝတိ ဧတေန စိတ္တံ, အဘိဓာနဥ္စာတိ ဣတ္ထိဘာဝေ, တံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **ဣတ္ထိဘာဝလက္ခဏံ** ။ တတော ဧဝ “ဣတ္ထီ”တိ တံသဟိတံ သန္တာနံ ပကာသေန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ဣတ္ထီတိ ပကာသနရသ”** န္တိ။ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာ အဝိသဒဟတ္ထပာဒါဒိတာ စ **ဣတ္ထိလိင်္ဂံ** ။ ထနမံသာဝိသဒတာ, နိမ္မဿုအဋ္ဌိတာ, ကေသဗန္ဓနံ, ဝတ္ထဂ္ဂဟဏဥ္စ “ဣတ္ထီ”တိ သဉ္ဇာနနဿ ပစ္စယဘာဝတော **ဣတ္ထိနိမိတ္တံ** ။ ဒဟရကာလေပိ သုပ္ပကမုသလကာဒီဟိ ကီဠာ, မတ္တိကတက္ကေန သုတ္တကန္တနာဒိ စ **ဣတ္ထိကုတ္တံ,** ဣတ္ထိကိရိယာတိ အတ္ထော။ အဝိသဒဋ္ဌာနဂမနာဒိကော အာကာရော **ဣတ္ထာကပ္ပော** ။ အပရော နယော – ဣတ္ထီနံ မုတ္တကရဏံ **ဣတ္ထိလိင်္ဂံ** ။ သရာဓိပ္ပာယာ **ဣတ္ထိနိမိတ္တံ** ။ အဝိသဒဋ္ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာခါဒနဘောဇနာဒိကာ **ဣတ္ထိကုတ္တံ** ။ ဣတ္ထိသဏ္ဌာနံ **ဣတ္ထာကပ္ပော** ။ ဣမာနိ စ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ ယထာသကံ ကမ္မာဒိနာ ပစ္စယေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိပိ ယေဘုယ္ယေန ဣတ္ထိန္ဒြိယသဟိတေ ဧဝ သန္တာနေ တံတံအာကာရာနိ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ တေသံ ကာရဏန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“ဣတ္ထိလိင်္ဂနိမိတ္တကုတ္တာကပ္ပာနံ ကာရဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန”** န္တိ။ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီသု ဧဝ စ ကာရဏဘာဝသင်္ခါတေန အဓိပတိဘာဝေန တဿ ဣန္ဒြိယတာ ဝုတ္တာ, ဣန္ဒြိယသဟိတေ သန္တာနေ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒိအာကာရရူပပစ္စယာနံ အညထာ အနုပ္ပာဒနတော, ဣတ္ထိဂ္ဂဟဏဿ စ တေသံ ရူပာနံ ပစ္စယဘာဝတော။

ယသ္မာ ပန ဘာဝဒသကေပိ ရူပာနံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ န ဇနကံ, နာပိ အနုပာလကံ, ဥပတ္ထမ္ဘကံ တ, န စ အညေသံ ကလာပရူပာနံ, တသ္မာ တံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဝိယ သကလာပရူပာနံ, အာဟာရော ဝိယ တ ကလာပန္တရရူပာနဉ္စ “ဣန္ဒြိယအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယော”တိ ဟဋ္ဌိယံ န ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ စ ပစ္စယန္တရာဓီနာနိ လိင်္ဂါဒီနိ, တသ္မာ ယတ္ထဿ အာဓိပစ္စံ, တံသဒိသေသု မတစိတ္တကတရူပေသုပိ တံသဏ္ဌာနတာ ဒိဿတိ။ သေ နယော ပုရိသိန္ဒြိယေပိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝိသဒိသံ, တံ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ တယိဒံ ဒွဝယံ ယသ္မာ ဧကသ္မိံ သန္တာနေ သဟ န ပဝတ္တတိ “ယဿ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ ပုရိသိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ? နော”တိအာဒိ (ယမ. ၃.ဣန္ဒြိယယမက.၁၈၈) ဝစနတော, တသ္မာ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿာပိ ဧကသ္မိံ ခဏေ ဧကမေဝ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယေ ပန “သရီရေကဒေသဝုတ္တိ ဘာဝရူပ”န္တိ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ တံ မိစ္ဆာတိ ဒဿေတုံ **“တဒုဘယမ္ပိ။ပေ။ ဗျာပကမေဝ”** တိ ဝတွာ ယဒိ ဧဝံ ကာ

ယပ္ပသာဒေန သင်္ကရော သိယာတိ အာသင်္ကံ နိဝတ္တေန္တော **“န စ ကာယပ္ပသာဒေနာ”** တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – ယဒိပိ သကလသရီရဗျာပိတာယ ကာယပ္ပသာဒေန အဝိနိဗ္ဘောဂဝုတ္တိ နာပဇ္ဇတိ, တေန ပန ဘိန္နနိဿယတ္တာ ဝိနိဗ္ဘောဂဝုတ္တိပိ နာပဇ္ဇတီတိ အယမေဝ စေတ္ထ နိပ္ပရိယာယကထာ။ **“ရူပရသာဒယော ဝိယာ”**တိ ဧတေန သမာနနိဿယေသုပိ နာမ **သင်္ကရော နတ္ထိ** လက္ခဏဘေဒတော, ကိမင်္ဂ ပန ဘိန္နနိဿယသဘာဝေသူတိ ဒဿေတိ။

၄၃၉. သဟဇရူပာနုပာလနလက္ခဏ န္တိ အတ္တနာ သဟဇာတရူပါနံ အနုပာလနလက္ခဏံ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဟေတ္ထ ကမ္မဇတ္တာ သဟဇ-ဂ္ဂဟဏေနေဝ အနုပါလေတဗ္ဗာနမ္ပိ ကမ္မဇဘာဝေ သိဒ္ဓေတိ ကမ္မဇ-ဂ္ဂဟဏံ န ကတံ။ ယထာသကံ ခဏမတ္တဋ္ဌာယိနောပိ ကမ္မဇရူပဿ ပဝတ္တိဟေတုဘာဝေန တံ အနုပါလကံ, တသ္မာ သဟဇရူပာနုပာလနလက္ခဏံ။ န ဟိ ကမ္မဇာနံ ကမ္မံယေဝ ဌိတိဟေတု ဘဝိတုံ အရဟတိ အာဟာရဇာဒီနံ အာဟာရာဒိ ဝိယ။ ကိံ ကာရဏာ? တင်္ခဏာဘာဝတော။ **တေသန္တိ** သဟဇရူပါနံ။ **ပဝတ္တနံ** ယာပနံ။ **ဌပနံ** ဌိတိဟေတုတာ။ အတ္တနာ အနုပါလနဝသေန ယာပေတဗ္ဗာနိ ပဝတ္တေတဗ္ဗာနိ ဘူတာနိ ဧတဿ ပဒဋ္ဌာနန္တိ **ယာပယိတဗ္ဗဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ အနုပါလနလက္ခဏာဒိမှိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဝတ္တနရသာဒိမေဝ သင်္ဂဏှာတိ။ **အတ္ထိက္ခဏေယေဝါတ** တိ အနုပါလေတဗ္ဗာနံ အတ္ထိက္ခဏေယေဝ။ အသတိ အနုပါလေတဗ္ဗေ ဥပ္ပလာဒိမှိ ကိံ ဥဒကံ အနုပါလေယျ။ ယဒိ ကမ္မဇာနံ ဌိတိဟေတုမန္တရေန ဌိတိ န ဟောတိ, ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ကော ဌိတိဟေတူတိ အာဟ **“သယ”**န္တိအာဒိ။ ယဒိ ကမ္မဇာနံ ဌာနံ ဇီဝိတိန္ဒြိယပဋိဗဒ္ဓံ, အထ ကသ္မာ သဗ္ဗကာလံ န ဌပေတီတိ အာဟ **“န ဘင်္ဂတော”** တိအာဒိ။ **တဿ တဿ** အနုပါလနာဒိကဿ **သာဓနတော**။ တံသာဓနဉ္စ ဇီဝမာနတာဝိသေသသဿ ပစ္စယဘာဝတော။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပဿ ဟိ မတရူပတော ကမ္မဇဿ, တဒနုဗန္ဓဘူတဿ စ ဥတုသမုဋ္ဌာနာဒိတော ဇီဝိတိန္ဒြိယကတော ဝိသေသော, န ကေဝလံ ခဏဋ္ဌိတိယာ ဧဝ, ပဗန္ဓာနုပစ္ဆေဒဿာပိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ကာရဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဣတရထာ အာယုက္ခယတော မရဏံ န ယုဇ္ဇေယျာတိ။

၄၄၀. မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတူနံ နိဿယလက္ခဏံ ဟဒယဝတ္ထု တိ ကထမေတံ ဝိညာတဗ္ဗန္တိ? အာဂမတော, ယုတ္တိတော စ။ “ယံ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတု စ ပဝတ္တန္တိ, တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ စ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၈) ဧဝမာဒိ အာဂမော။ ယဒိ ဧဝံ, ကသ္မာ ရူပကဏ္ဍေ တံ န ဝုတ္တန္တိ? တတ္ထ အဝစနံ အညကာရဏံ။ ကိံ ပန တန္တိ? ဒေသနာဘေဒေါ။ ယထာ ဟိ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ဧကန္တတော စက္ခာဒိနိဿယာနိ, န ဧဝံ မနောဝိညာဏံ ဧကန္တေန ဟဒယဝတ္ထုနိဿယံ။ နိဿိတဝသေန စ ဝတ္ထုဒုကာဒိဒေသနာ ပဝတ္တာ “အတ္ထိ ရူပံ စက္ခုဝိညာဏဿ ဝတ္ထု, အတ္ထိ ရူပံ စက္ခုဝိညာဏဿ န ဝတ္ထူ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၅၈၄)။ ယမ္ပိ ဧကန္တတော ဟဒယဝတ္ထုနိဿယံ, တဿ ဝသေန “အတ္ထိ ရူပံ မနောဝိညာဏဿ ဝတ္ထူ”တိအာဒိနာ ဒုကာဒီသု ဝုစ္စမာနေသုပိ န တဒနုဂုဏာ အာရမ္မဏဒုကာဒယော သမ္ဘဝန္တိ။ န ဟိ “အတ္ထိ ရူပံ မနောဝိညာဏဿ အာရမ္မဏံ, အတ္ထိ ရူပံ န မနောဝိညာဏဿ အာရမ္မဏ”န္တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ဣတိ ဝတ္ထာရမ္မဏဒုကာ ဘိန္နဂတိကာ သိယုန္တိ ဧကရသာ ဒေသနာ န ဘဝေယျ။ ဧကရသဉ္စ ဒေသနံ ဒေသေတုံ ဣဓ သတ္ထု အဇ္ဈာသယော။ တသ္မာ တတ္ထ ဟဒယဝတ္ထု န ဝုတ္တံ, န အလဗ္ဘမာနတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ယုတ္တိ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – နိပ္ဖန္နဥပာဒာယရူပနိဿယံ ဓာတုဒ္ဝယံ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ။ တတ္ထ ရူပာယတနာဒီနံ, ဩဇာယ စ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓေတော ဗဟိပိ ပဝတ္တိဒဿနတော န တံနိဿယတာ ယုဇ္ဇတိ, ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနမ္ပိ တဒဘာယရဟိတေပိ သန္တာနေ ဓာတုဒ္ဝယဒဿနတော န တံနိဿယတာ ယုဇ္ဇတိ, ဇီဝိတိန္ဒြိယဿာပိ အညကိစ္စံ ဝိဇ္ဇတီတိ န တံနိဿယတာ ယုဇ္ဇတိ ဧတတိ ပာရိသေသတော ဟဒယဝတ္ထု, တေသံ နိဿယောတိ ဝိညာယတိ။ သက္ကာ ဟိ ဝတ္တုံ နိပ္ဖန္နဥပာဒာယရူပနိဿယံ ဓာတုဒ္ဝယံ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ရူပပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိဘာဝတော။ ယံ ယဉ္စဟိ ရူပပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိ, တံ တံ နိပ္ဖန္နဥပာဒာယရူပနိဿယံ ဒိဋ္ဌံ ယထာ “စက္ခုဝိညာဏဓာတူ”တိ။ “ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ”တိ စ ဝိသေသနံ မနောဝိညာဏဓာတုဝသေန ကတံ။ မနောဓာတု ပန စတုဝေါကာရဘဝေ နတ္ထေဝ။ နနု စ ဣန္ဒြိယနိဿယတာ ယပိ သာဓနေတော ဝိရုဒ္ဓေ ဟေတု အာပဇ္ဇတီတိ? န ဒိဋ္ဌဗာဓနေတော။ ဒိဋ္ဌံ ဟေတံ စက္ခုဝိညာဏဿ ဝိယ ဓာတုဒ္ဝယဿ သ ဝတ္ထုနော မန္ဒတိက္ခာဒိအနနုဝိဓာနံ။ တထာ ဟိဿ ဟဒ္ဓိယံ ဣန္ဒြိယပစ္စယတာ န ဝုတ္တာ။ တေန တဒနုဝိဓာနသဒ္ဒါ တာ ဣန္ဒြိယနိဿယတာ ဗာဓီယတိ။ ဟောတု ဓာတုဒ္ဝယနိဿယော ဟဒယဝတ္ထု, ဥပာဒာယရူပဉ္စ, တံ ပန ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ, ပဋိနိယတကိစ္စံ, ဟဒယပဒေသေ ဌိတမေတတိ ကထံ ဝိညာယတီတိ? ဝုစ္စတေ – ဝတ္ထုရူပဘာဝတော **ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ** စက္ခု ဝိယ, တတော ဧဝ **ပဋိနိယတကိစ္စံ,** ဝတ္ထုရူပဘာဝတောတိ စ ဝိညာဏနိဿယဘာဝတောတိ အတ္ထော။ အဝိ ကတ္

တ မနသိ ကတ္တ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတ္တ ကိစ္စိ စိန္တေန္တဿ ဟဒယဿ ခိဇ္ဇနတော တတ္တေတမဝဋ္ဌိ
တန္တိ ဝိညာယတိ။ **တာသညေဝ ဓာတူနန္တိ** မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတူနံယေဝ ။ နိဿယဘာဝတော ဥပရိ အာရော
ပေတ္တ ဝဟန္တံ ဝိယ ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **ဥဗ္ဗဟနပစ္စုပဋ္ဌာနံ** ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

၄၄၁. အဘိက္ကမော အာဒိ ယေသံ တေ အဘိက္ကမာဒီ။ အာဒိ-သဒ္ဒေန ပဋိက္ကမသမိဉ္ဇနပသာရဏဥက္ခေပနအ
ဝက္ခေပနာဒိကာ သဗ္ဗာ ကိရိယာ ပရိဂ္ဂယှတိ။ တေသံ အဘိက္ကမာဒီနံ ပဝတ္တကံ စိတ္တံ သမုဋ္ဌာနံ ယဿာ သာ
အဘိက္ကမာဒိပ္ပဝတ္တကစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ, တယောဓာတု။ တဿာ ယံ သဟဇရူပကာယဿ ထမ္ဘနသန္ဓာရဏစ
လနသင္ခာတံ ကိစ္စံ, တဿ သဟကာရီကာရဏဘူတော အာကာရဝိသေသော ကာယဝိညတ္တိ နာမာတိ ဒဿေန္တော
အာဟ **"အဘိက္ကမာဒိ။ပေ။ ကာယဝိညတ္တီ"** တိ။

ကဿ ပန အာကာရဝိကာရောတိ? သာမတ္ထိယတော တယောဓာတုအဓိကာနံ စိတ္တဇမဟာဘူတာနံ။ ကိံ တံ သာမတ္
ထိယံ? စိတ္တဇတာ, ဥပာဒါယရူပတာ စ။ အထ တ တယောဓာတုယာ အာကာရဝိကာရော သဟဇ။ပေ။ ပစ္စယောတိ သမ္ဗန္ဓိ
တဗ္ဗံ။ ယဒိ ဧဝံ ဝိညတ္တိယာ ဥပာဒါယရူပဘာဝတော န ယုဇ္ဇတိ။ န ဟိ ဥပာဒါယရူပံ ဧကဘူတသန္နိဿယံ အတ္ထိ။ "စ
တုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒါယရူပ"န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ, နာယံ ဒောသော စတုန္နံ ဝိကာရော စတူသု ဧကဿာပိ ဟောတိ စတု
သာဓာရဏနံ ဝိယ။ တယောဓာတုအဓိကတာယ စ ကလာပဿ "တယောဓာတုယာ"တိ ဝစနံ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ ဧဝံ အဓိကတာ
စ သာမတ္ထိယတော, န ပမာဏတော။ အညထာ ဟိ အဝိနိဗ္ဘောဂဝုတ္တိတာ န ယုဇ္ဇေယျ။ တယောဓာတုယာ ဧတေတိ
ဧကေ။ တေသံ မတေန ဝိညတ္တိယာ ဥပာဒါယရူပတာ ဒုရူပပါဒါ။ န ဟိ ဧကဿ ဝိကာရော စတုန္နံ ဟောတိ။ သာ ပနာယံ
ဟတ္ထစလနာဒီသု ဖန္ဒမာနဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရမဝိညာယမာနန္တရေန မနောဒွါရဇဝနေန ဂယှတိ။ ဖန္ဒမာနဝဏ္ဏာဝိ
နိမုတ္တော ကောစိ ဝိကာရော အတ္ထိ။ တဿ စ တဂ္ဂဟဏာနန္တရံ ဂဟဏံ ဟောတီတိ ကထမေတံ ဝိညာယတီတိ အဓိ
ပ္ပာယဂ္ဂဟဏတော။ န ဟိ ဝိညတ္တိဝိကာရရဟိတေသု ရုက္ခစလနာဒီသု "ဣဒမေသ ကာရေတိ မညေ"တိ အဓိပ္ပာယဂ္ဂ
ဟဏံ ဒိဋ္ဌံ, ဟတ္ထစလနာဒီသု ပန ဒိဋ္ဌံ။ တသ္မာ ဖန္ဒမာနဝဏ္ဏာဝိနိမုတ္တော ကောစိ ဝိကာရော အတ္ထိ အဓိပ္ပာယဿ
ဉာပကောတိ ဝိညာယတိ။ ဉာပကော စ ဟေတု ဉာပေတဗ္ဗမတ္ထံ သယံ ဂဟိတော ဧဝ ဉာပေတိ, န ဝိဇ္ဇမာနတာမတ္တေနာ
တိ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရံ ဝိကာရဂ္ဂဟဏမ္ပိ အနုမာနတော ဝိညာယတိ။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ –

"ဝိသယတ္တမနာပန္နာ၊ သဒ္ဒာ နေဝတ္ထဗောဓကာ။
န သတ္တာမတ္တတော အတ္ထေ၊ တေ အညာတာ ပကာသကာ"တိ။

ယဒိ ဝိကာရဂ္ဂဟဏမေဝ ကာရဏံ အဓိပ္ပာယဂ္ဂဟဏဿ, ကသ္မာ အဂ္ဂဟိတသင်္ကေတာနံ အဓိပ္ပာယဂ္ဂဟဏံ
န ဟောတီတိ? န ကေဝလံ ဝိကာရဂ္ဂဟဏမေဝ အဓိပ္ပာယဂ္ဂဟဏဿ ကာရဏံ, အထ ခော ပုရိမသိဒ္ဓသမ္ဗန္ဓဂ္ဂဟဏ
ဉ္စ ဣမဿ ဥပနိဿယောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ထမ္ဘနသန္ဓာရဏစလနာနိ ဝိညတ္တိဝိကာရသဟိတာယ တယောဓာတုယာ
ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ။ ကိံ သဗ္ဗာဝ တယောဓာတူ သဗ္ဗာနိ တာနိ ကရောန္တီတိ? နယိဒမေဝံ။ သတ္တမဇဝနသမ္ဘူတာ ဟိ တ
ယောဓာတု ပုရိမဇဝနသမ္ဘူတာ တယောဓာတုယော ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယေ လဘိတ္တ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေန
စလယတိ စိတ္တဇရူပံ, န ဣတရာ။ ဣတရာ ပန သန္ထမ္ဘနသန္ဓာရဏမတ္တံ ကရောန္တိယော တဿာ ဥပကာရာယ
ဟောန္တိ။ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိ ဧဝ စလနန္တိ နိမိတ္တေ စ ကတ္တုဘာဝေ သမာရောပိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညထာ ဓမ္မာ
နံ အဗျာပာရတာ, ခဏိကတာ စ န သိယာ။ သတ္တဟိ ယုဂေဟိ အာကမိုတဗ္ဗသကဋ္ဋမေတ္ထ **အဋ္ဌကထာယံ** နိဒဿိတံ။
စိတ္တဇရူပေ ပန စလန္တေ တံသမ္ဗန္ဓတာယ ဥတုကမ္မာဟာရဇရူပမ္ပိ စလတိ နဒီသောတေ ပက္ခိတ္တသုက္ခဂောမယပိဏ္ဍံ
ဝိယ ဖန္ဒမာနဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရံ ဝိညတ္တိဂ္ဂဟဏဿ ဝုတ္တတ္တာ။ ကိံ စလနကရာ ဧဝ တယောဓာတု ဝိညတ္တိ
ဝိကာရသဟိတာတိ? နယိဒမေဝံ, တထာ စလယိတုမသက္ကုဏန္တိယောပိ ထမ္ဘနသန္ဓာရဏမတ္တကရာ ပဌမဇဝနာဒိသမ္
ဘူတာပိ တယောဓာတုယော ဝိညတ္တိဝိကာရသဟိတာ ဧတေတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယေန ဒိသာဘာဂေနာယံ အဘိက္ကမာဒိ ပဝ
တ္တေတုကာမော, တဒဘိမုခဝိကာရသဗ္ဘာဝတော။ အဓိပ္ပာယသဟဘာဝီ ဟိ ဝိကာရော ဝိညတ္တိ။ ဧဝဉ္စ ကတ္တ မ
နောဒွါရာဝဇ္ဇနဿာပိ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကဝစနံ သုဋ္ဌု ယုဇ္ဇတိ။ ယထာဝုတ္တဝိကာရဂ္ဂဟဏမုခေန တံသမင်္ဂိနော
အဓိပ္ပာယော ဝိညာယတီတိ ဝုတ္တံ **"အဓိပ္ပာယပ္ပကာသနရသာ"** တိ။

ကာယဝိပ္ဖန္ဒနသ္သ ဟေတုဘူတာယ တယောဓာတုယာ ဝိကာရဘာဝတော ပရိယာယေန ဝိညတ္တိ **ကာယဝိပ္ဖန္ဒန ဟေတုဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ဝုတ္တာ။ **စိတ္တသမုဋ္ဌာနတယောဓာတုပဒဋ္ဌာနာ** တိ စ တယောဓာတုယာ ကိစ္စာဓိကတာယ ဝုတ္တံ။ **ကာယဝိပ္ဖန္ဒနေန အဓိပ္ပာယဝိညာပနဟေတုတ္တာ** တိ ကာယဝိပ္ဖန္ဒနေန ကရဏဘူတေန အဓိပ္ပာယဿ ဝိညာပနဟေတုဘာဝတော ကာယဝိညတ္တိတိ ဝုစ္စတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော – ဝိညာပေတီတိ ဝိညတ္တိ။ ကိံ ဝိညာပေတိ? အဓိပ္ပာယံ။ ကေန? ကာယေန။ ကီဒိသေန? ဝိပ္ဖန္ဒမာနေနာတိ။ ဒုတိယနယေ ပန ယထာဝုတ္တေန ကာယေန ဝိညာယတီတိ **ကာယဝိညတ္တိ** ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

အတ္တာဝဟောဓေနသမတ္တော ဝစီဝိသေသော **ဝစီဘေဒော**။ တေန တယုဝနပ္ပတိနဒီဃောသာဒိံ နိဝတ္တေတိ။ တဿ ပဝတ္တကံ စိတ္တံ သမုဋ္ဌာနံ ယဿာ သာ **ဝစီဘေဒပ္ပဝတ္တကစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ,** ပထဝီဓာတု။ တဿာ ယံ ဥပာဒိန္နသင်္ခာတဿ အက္ခရုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဿ ဃဋ္ဋနသညိတံ ကိစ္စံ, တဿ သဟကာရီကာရဏဘူတော အာကာရဝိသေသော ဝစီဝိညတ္တိ နာမာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဝစီဘော။ပေ။ ဝစီဝိညတ္တီ"** တိ။

က္လအနိ "ကဿ ပန အာကာရဝိကာရော"တိအာဒိ ကာယဝိညတ္တိယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ယထာ တတ္ထ "ဖန္ဒမာနဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏာနန္တရ"န္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓ "သုယ္ယမာနသဒ္ဒသဝနာနန္တရ"န္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ က္လဓ စ ထမ္ဘနာဒီနံ အဘာဝတော "သတ္တမဇဝနသမ္ဘူတာ"တိအာဒိနယော န လဗ္ဘတိ။ ဃဋ္ဋနေန ဟိ သဒ္ဒိံ သဒ္ဒော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဃဋ္ဋနဥ္စ ပဌမဇဝနာဒီသုပိ လဗ္ဘတေဝ။ **ဃဋ္ဋနံ** ပစ္စယဝသေန ဘူတကလာပာနံ အညမညံ အာသန္နတရုပ္ပာဒော။ **စလနံ** ကေဿာပိ ဒေသန္တရုပ္ပာဒပရမ္ပရတာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ ယထာ စ တယောဓာတုယာ စလနံ ကိစ္စံ, ဧဝံ ပထဝီဓာတုယာ ဃဋ္ဋနံ။ တေနေတဟ **"ပထဝီဓာတုယာ ဥပာဒိန္နဃဋ္ဋနဿ ပစ္စယော"**တိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ယထာ ဟီ**တိအာဒိ ကာယဝစီဝိညတ္တီနံ အနုမာနဝသေန ဂဟေတဗ္ဗဘာဝဝိဘာဝနံ။ **ယထာ ဟိ ဥဒ္ဓာပေတွာ ဗဒ္ဓကေသီသာဒိ** ရူပာနိ ဒိသွာ တဒနန္တရုပ္ပဝတ္တာယ အဝိညာယမာနန္တရာယ မနောဒွာရဝီထိယာ ကေသီသာဒီနံ ဥဒကသဟစာရိပ္ပကာရသညာဏာကာရံ ဂဟေတွာ ဥဒကဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ, ဧဝံ ဝိပ္ဖန္ဒမာနသ မုစ္စာရိယမာနဝဏ္ဏသဒ္ဒေ ဂဟေတွာ တဒနန္တရပဝတ္တာယ အဝိညာယမာနန္တရာယ မနောဒွာရဝီထိယာ ပုရိမသိဒ္ဓ သမ္ဗန္ဓဂဟဏူပနိဿယသဟိတာယ သာဓိပ္ပာယဝိကာရဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ။

၄၄၂. ရူပာနိ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ, သယံ တ တေဟိ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိ, ရူပာနံ တ ပရိစ္ဆေဒမတ္တံ ရူပပရိစ္ဆေဒေါ, တံ လက္ခဏံ ဧတိဿာတိ **ရူပပရိစ္ဆေဒလက္ခဏာ**။ အယံ ဟိ အာကာသဓာတု တံ တံ ရူပကလာပံ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တီ ဝိယ ဟောတိ။ တေနာဟ **"ရူပပရိယန္တပ္ပကာသနရသာ"** တိ။ အတ္ထတော ပန ယသ္မာ ရူပာနံ ပရိစ္ဆေဒမတ္တံ ဟုတွာ ဂယှတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ရူပမရိယာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ"** တိ။ ယသ္မိံ ကလာပေ ဘူတာနံ ပရိစ္ဆေဒေါ, တေဟေဝ **အသမ္ဘုဋ္ဌဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ ဝိဇ္ဇမာနေပိ ဟိ ကလာပန္တရဘူတာနံ ကလာပန္တရဘူတေဟိ သမ္ဖုဋ္ဌဘာဝေ တံတံဘူတဝိဝိတ္တတာ ရူပပရိယန္တော အာကာသောတိ ယေသံ သော ပရိစ္ဆေဒေါ, တေဟိ သော အသမ္ဖုဋ္ဌောဝ။ အညထာ ပရိစ္ဆိန္နတာ န သိယာ တေသံ ဘူတာနံ ဗျာပိဘာဝတပတ္တိတော။ အဗျာပိတာ ဟိ အသမ္ဖုဋ္ဌတာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "အသမ္ဖုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟီ"တိ (ဓ. သ. ၆၃၇, ၇၂၄)။ ကဏ္ဏစ္ဆိဒ္ဒမုခဝိဝရာဒိဝသေန စ **ဆိဒ္ဒဝိဝရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ တ** ။ ယေသံ ရူပာနံ ပရိစ္ဆေဒော, တတ္ထေဝ တေသံ ပရိစ္ဆေဒဘာဝေန လဗ္ဘတီတိ ဝုတ္တံ **"ပရိစ္ဆိန္နရူပပဒဋ္ဌာနာ"** တိ။ **"ယာယ ပရိစ္ဆိန္နေ သု"**တိအာဒိနာ အာကာသဓာတုယာ တံတံကလာပာနံ ကလာပန္တရေဟိ အသင်္ကရကာရဏတံ ဒဿေတိ။

၄၄၃. **အဒန္ဓတာ** တိ အဂရုတာ။ **ဝိနောဒနံ** ဝိက္ခိပနံ, အပနယနန္တိ အတ္ထော။ **အထဒ္ဓတာ** တိ အကထိနတာ။ အတ္တနော မုဒုဘာဝေနေဝ သဗ္ဗကိရိယာသု **အဝိရောဓိတာ**။ မုဒု ဟိ ကတ္ထစိ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ တီသုပိ ဌာနေသု ပဋိပက္ခေ **အ**-ကာရော ဒန္ဓတာဒိဟေတူနံ ပဋိပက္ခသမုဋ္ဌာနတ္တာ လဟုတာဒီနန္တိ ကေစိ။ အပရေ ပန "သတ္တာပဋိသေဓေ"တိ ဝဒန္တိ။ သရီရေန ကတ္တဗ္ဗကိရိယာနံ အနုကူလတာသင်္ခာတကမ္မညဘာဝေ လက္ခဏံ ဧတိဿာတိ **သရီရကိရိယာနုကူလကမ္မညဘာဝလက္ခဏာ**။ အကမ္မညံ ဒုဗ္ဗလံ နာမ ဟောတီတိ ကမ္မညတာ **အဒုဗ္ဗလဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ဝုတ္တာ။

လဟုတာဒီနံ အညမညာဝိဇဟနေန ဒုဝိညေယ္ယနာနတ္တတာ ဝုတ္တာတိ တံတံဝိကာရာဓိကရူပေဟိ တံနာနတ္တပ္ပကာသနတ္ထံ **"ဧဝံ သန္တေပိ"** တိ ဝုတ္တံ။ **ဓာတုက္ခောဘော** တတပိတ္တသေမှပကောပေ, ရသာဒိဓာတူနံ တ ဝိကာရဝတ္တာ။ ဒွိဓာ ဝုတ္တောပိ အတ္ထတော ပထဝီဓာတုအာဒီနံ ဓာတူနံယေဝ ဝိကာရောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပဋိပက္ခပစ္စယာ** သပ္ပ

ဟာယဥတုအာဟာရာဝိကျိတ္တစိတ္တတာ။ တေ စ တံတံဝိကာရဿ ဝိသေသပစ္စယဘာဝတော ဝုတ္တာ, အဝိသေသေန ပန သဗ္ဗေ သဗ္ဗေသံ ပစ္စယာ။ ယတော နေသံ အညမညာဝိဇဟနံ, ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓနာဒိသု ဝိယ ဝသဝတ္တနံ **မဒ္ဒဝပ္ပကာရော။ သုပရိမဒ္ဒိတစမ္မသုဓန္တသုဝဏ္ဏ**ဂဟဏာဓိဋ္ဌေတ္တ မုဒုကမ္မညသဒိသရူပနိဒဿနမတ္တံ, န တံ ဣမ အဓိပ္ပေတံ မုဒုတာကမ္မညတာသဗ္ဘာဝတော။ န ဟိ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပသန္တာနေ လဟုတာဒီနိ သမ္ဘဝန္တိ, ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓေပိ ရူပဘာဝေ န သန္တိ ဒန္ဓတ္တကရာဒိဓာတုက္ခောဘာဘာဝတော။ သတိ ဟိ တာဒိသေ ဓာတုက္ခောဘေ တပ္ပဋိပက္ခပစ္စယသမုဋ္ဌာနာဟိ လဟုတာဒီဟိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ကေစိ, တံ အကာရဏံ။ န ဟိ ဝူပသမေတဗ္ဗပစ္စနီကာပေက္ခော တဗ္ဗိရောဓိမ္မသမုပ္ပာဒော, တထာ သတိ သဟေတုကကိရိယစိတ္တုပ္ပာဒေသု ကာယလဟုတာဒီနံ အဘာဝေ သိယာ။ ကသ္မာ ပန ကမ္မဇရူပေသု လဟုတာဒယော န ဟောန္တီတိ? ပစ္စုပ္ပန္နပစ္စယာပေက္ခတ္တာ။ အညထာ သဗ္ဗအဘာဝီဟိ လဟုတာဒီဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ သိယာတိ။

၄၄၄. အာဒိ စယော, ဤသံ တ စယောတိ အာစယော, ယထာပစ္စယံ တတော တတော အာဂတဿ ဝိယ စယောတိ တ အာစယော, တဒုဘယံ ဧကေဇ္ဈံ ဂဟေတွာ အာစယော လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **အာစယလက္ခဏော။ ရူပဿ ဥပစယော** ပဌမုပ္ပာဒော, ဝဍ္ဎိ စ ''ဥပညတ္တံ ဥပသိတ္တ''န္တိအာဒီသု ဝိယ ဥပ-သဒ္ဒဿ ပဌမူပရိအတ္ထဿ နိဒဿန တော။ **ပုဗ္ဗန္တတော** တိ ပုဗ္ဗကောဋ္ဌာသတော, အနာဂတဘာဝတောတိ အတ္ထော။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ ရူပဓမ္မေ ဥပ္ပာဒေ အနာဂတက္ခဏတော ဥမ္မုဇ္ဇာပေန္တော ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''ဥမ္မုဇ္ဇာပနရသော''** တိ။ တထာ သော ''ဣမေ ရူပဓမ္မာ''တိ နိယျာတေန္တော ဝိယ ဂယှတီတိ အာဟ **''နိယျာတနပစ္စုပဋ္ဌာနော''** တိ။ **ပရိပုဏ္ဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနတာ** ''ဥပရိစယော ဥပစယော''တိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပဝတ္တိလက္ခဏာ**တိ ရူပာနံ ပဝတ္တနန္တိ လက္ခိတဗ္ဗာ။ **အနုပ္ပဗန္ဓနရသာ** တိ ပုဗ္ဗာပရဝသေန အနု အနု ပဗန္ဓနကိစ္စာ။ တတော ဧဝ အနုပစ္ဆေဒဝသေန ဂဟေတဗ္ဗတော **အနုပစ္ဆေဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။

ဥဘယမ္ပီ တိ ဥပစယော သန္တတီတိ ဥဘယမ္ပိ။ **ဇာတိရူပဿေဝ** တိ ရူပုပ္ပာဒဿေဝ **အဓိဝစနံ**။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဝိဘင်္ဂ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''အာကာရနာနတ္တတော''** တိ, ဇာတိရူပဿ ပဝတ္တိအာကာရဘေဒတောတိ အတ္ထော။ ဝေနေယျဝသေန ဝိဘင်္ဂကထနေ ကာရဏံ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ကထံ ပနေတံ ဝိညာတဗ္ဗံ, ပဝတ္တိအာကာရနာနတ္တတော ဇာတိရူပဿ ဘေဒော, န သဘာဝတောတိ ? နိဒ္ဒေသတောတိ ဒဿေန္တော **''ယသ္မာ ပနာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယော အာယတနာနန္တိ** ယော အမေ့ကာဒသန္နံ ရူပာယတနာနံ အာဒိစယတ္တာ **''အာစယော''**တိ ဝုတ္တော။ **သော** ဧဝ **ဥပစယော** ပဌမုပ္ပာဒဘာဝတော ဥပ-သဒ္ဒော ပဌမတ္ထောတိ ကတွာ။ **ယော** ပန တတ္တေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ဥပရိ စယတ္တာ **ဥပစယော, သာ** ဧဝ **သန္တတိ** အနုပဗန္ဓဝသေန ဥပ္ပတ္တိဘာဝတော။ အထ တ **ယော အာယတနာနံ အာစယော** ပဌမဘာဝေန ဥပလက္ခိတော ဥပ္ပာဒော, သော ပန တတ္တေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ဥပရိ စယတ္တာ **ဥပစယော,** ဝဍ္ဎိ တိ အတ္ထော။ ဥပစယော ဝဍ္ဎိဘာဝေန ဥပလက္ခိတော ဥပ္ပာဒော, **သာ** ဧဝ **သန္တတိ** ပဗန္ဓာကာရေန ဥပ္ပတ္တိဘာဝ တော။ တေနာဟ **''အဋ္ဌကထာယမ္ပီ''** တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဧဝံ ကိံ ကထိတန္တိ** ''ယော အာယတနာနံ အာစယော''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၆၄၁) နိဒ္ဒေသေန ကိံ အတ္ထဇာတံ ကထိတံ ဟောတိ? အာယတနေန အာစယော ကထိတော။ အာစယုပစယသန္တတိယော ဟိ နိဗ္ဗတ္တိဘာဝေန အာစယော ဧတေ အာယတနေဟိ အာစယာဒီနံ ပကာသိတတ္တာ ဧဟိ အာစယော ကထိတော။ အာယတနာနံ အာစယာဒိဝ စနေနေဝ အာစယသဘာဝတနိ ဥပ္ပာဒဓမ္မာနိ အာယတနာနီတိ အာစယေန တံပကတိကံ အာယတနံ ကထိတံ။ လက္ခဏဥဟိ ဥပ္ပာဒေ, န ရူပရူပန္တိ။

ရူပပရိဟာနော ရူပဓမ္မာနံ ဇိဏ္ဏတာ။ **ဥပနယနရသာ**တိ ဘင်္ဂုပနယနကိစ္စာ။ **သဘာဝတနပဂမေပီ**တိ ကက္ခဋတာဒိ သဘာဝဿ အဝိဂမေပိ။ ဋ္ဌိတိက္ခဏေ ဟိ ဇရာ, န စ တဒာ ဓမ္မော သဘာဝံ ဝိဇဟတီတိ နာမ။ **နဝဘာဝေ** ဥပ္ပာဒာဝတ္ထာ, တဿ အပဂမဘာဝေန ဂယှတီတိ အာဟ **''နဝဘာဝပဂမပစ္စုပဋ္ဌာနာ''** တိ။ **''အရူပဓမ္မာန''** န္တိ ဣဒံ ဧတသံ ဇရာ ယ သုဋ္ဌု ပဋိစ္ဆန္နတာယ ဝုတ္တံ။ ရူပဓမ္မာနမ္ပိ ဟိ ခဏိကဇရာ ပဋိစ္ဆန္နာ ဧဝ, ယာ အဝီစိဇရာတိပိ ဝုစ္စတိ။ **သေ ဝိကာရော**တိ ခဏ္ဍိစ္စာဒိဝိကာရမာဟ။ သော ဟိ အရူပဓမ္မေသု န လဗ္ဘတိ။ ယာ အဝီစိဇရာ နာမ, တဿာပိ သေ ဝိကာရော န တ္ထီတိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ နတ္ထိ ဇေတိဿာ ဇရာယ ဝီစီတိ **အဝီစိဇရာ,** နဝဘာဝတော ဒုဝိညေယျန္တရဇရာတိ အတ္ထော။

ပရိတော သဗ္ဗသော “ဘိန္ဒန”န္တိ လက္ခိတဗ္ဗာတိ **ပရိဘေဒလက္ခဏာ**။ နိစ္စံ နာမ ဓုဝံ, ရူပံ ပန ခဏာဘင်္ဂိတာယ ယေန ဘင်္ဂေန န နိစ္စန္တိ အနိစ္စံ, သော အနိစ္စဿ ဘာဝေါတိ **အနိစ္စတာ**။ သာ ပန ယသ္မာ ဌိတိပ္ပတ္တံ ရူပံ ဝိနာ သဘာဝေန သံသီဒန္တီ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“သံသီဒနရသာ”**တိ။ ယသ္မာ စ သာ ရူပဓမ္မာနံ ဘင်္ဂဘာဝတော ခယဝယာကာရေနေဝ ဂယှတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ခယဝယပစ္စုပဋ္ဌာနာ”** တိ။

၄၄၅. ဩဇာလက္ခဏော တိ ဧတ္ထ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော ရသဿ သာရော ဥပထမ္ဘဗလကရော ဘူတနိဿိတော ဇေကော ဝိသေသော ဩဇာ။ ကဗဠံ ကရီယတီတိ **ကဗဠီကာရော**။ အာဟရီယတီတိ **အာဟာရော,** ကဗဠံ ကတွာ အဇ္ဈောဟရီယတီတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ပန သဝတ္ထုကံ ဩဇံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ဗာဟိရံ အာဟာရံ ပစ္စယံ လဘိတွာ ဇေ အဇ္ဈတ္တိကာဟာရော ရူပံ ဥပ္ပာဒေတိ, သော ပန ရူပံ အာဟရတီတိ အာဟာရော။ တေနာဟ **“ရူပာဟရဏရသော”**တိ။ တတော ဇေ ဩဇဋ္ဌမကရူပုပ္ပာဒနေန ကမ္မဿ ကာယဿ **ဥပထမ္ဘနပစ္စုပဋ္ဌာနော** ။ ဩဇာယ ရူပာဟရဏကိစ္စံ ဗာဟိရာဓိနန္တိ အာဟ **“အာဟရိတဗ္ဗဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော”** တိ။

၄၄၆. ဗလရူပန္တိအာဒီသု ဣမသ္မိံ ကာယေ ဗလံ နာမ အတ္ထိ, သမ္ဘဝေါ နာမ အတ္ထိ, ရောဂေါ နာမ အတ္ထိ, “ဇာတိ သဉ္ဇာတီ”တိ (ဝိဘ. ၁၉၁) ဝစနတော ဇာတိ နာမ အတ္ထိ, တေဟိပိ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ ဝိနာ အဘာဝတော ဥပဟာအယရူပေဟိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ကေစ္စာန** န္တိ အဘယဂိရိဝါသီနံ။ **ပဋိက္ခိတ္တ** န္တိ ဧတ္ထ ဇေံ ပဋိက္ခေပေ ဝေဒိတဗ္ဗော – မိဒ္ဓံ ရူပမေဝ န ဟောတိ နီဝရဏေသု ဒေသိတတ္တာ။ ယဉှိ နီဝရဏေသု ဒေသနာ, တံ န ရူပံ ယထာ ကာမစ္ဆန္ဒော။ သိယာ ပနေတံ ဒုဝိဓံ မိဒ္ဓံ ရူပံ, အရူပဉ္စာတိ။ တတ္ထ ယံ အရူပံ, တံ နီဝရဏေသု ဒေသိတံ “န ရူပ”န္တိ? တံ န, ဝိသေသဝစနာဘာဝတော။ န ဟိ ဝိသေသေတွာ မိဒ္ဓံ နီဝရဏေသု ဒေသိတံ, တသ္မာ မိဒ္ဓဿ ဒုဝိဓတံ ပရိကပ္ပေတွာပိ န သက္ကာ နီဝရဏဘာဝံ နိဝတ္တေတုံ။ သက္ကာ ဟိ ဝတ္တုံ “ယံ တံ အရူပတော အညံ မိဒ္ဓံ ပရိကပ္ပိတံ, တမ္ပိ နီဝရဏံ မိဒ္ဓသဘာဝတ္တာ ဣတရံ မိဒ္ဓံ ဝိယာ”တိ။

ဘဝတု နီဝရဏံ, ကော ဝိရောဓောတိ စေ? နီဝရဏဉ္စ ပဟာတဗ္ဗံ။ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ “အဒ္ဓါ မုနီသိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ, နတ္ထိ နီဝရဏာ တဝ”တိ (သု. နိ. ၅၄၆) ဝစနတော။ အပ္ပဟာတဗ္ဗဉ္စ ရူပံ “ကတမေ ဓမ္မာ နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ? စတူသု ဘူမီသု ကုသလံ, စတူသု ဘူမီသု ဝိပါကော, တီသု ဘူမီသု ကိရိယာဗျာကတံ, ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ ဣမေ ဓမ္မာ နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ”တိ (ဓ. သ. ၁၄၀၇) ဝစနတော။ န စေတ္ထ တအာရမ္မဏကိလေသပ္ပဟာနံ အဓိပ္ပေတံ “ရူပံ, ဘိက္ခဝေ, န တုမှာကံ, တံ ပဇဟထာ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၃၃) ဝိယ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ တထာ ပဟာနဿ အနဓိပ္ပေတတ္တာ။ တသ္မာ န မိဒ္ဓံ ရူပံ။ ယဒိ မိဒ္ဓဿ ရူပဘာဝံ န သမ္ပဋိစ္ဆထ, ကထံ ဘဂဝတော နိဒ္ဒါ။ မိဒ္ဓဉ္ဟိ “နိဒ္ဒါပစလာယိကာ”တိအာဒိနာ ဝိဘင်္ဂေ ဝိဘတ္တတ္တာ နိဒ္ဒါတိ? န မိဒ္ဓံ နိဒ္ဒါ, နိဒ္ဒါဟေတုဘာဝတော ပန တံ “နိဒ္ဒါ”တိ ဝိဘတ္တံ ယထာ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒိ။ ဧဝမ္ပိ နိဒ္ဒါဟေတုနော မိဒ္ဓဿ အဘာဝတော ကထံ ဘဂဝတော နိဒ္ဒါတိ? နိဒ္ဒါ ဘဂဝတော သရီရဂိလာနိယာ, န မိဒ္ဓေန။ သာ စ နတ္ထီတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ “ပိဋ္ဌိ မေ အာဂိလာယတိ, တမဟံ အာယမိဿာမီ”တိ (မ. နိ. ၂.၂၂) ဝစနတော။ န စေတ္ထ ဧဝမဝဓာရဏံ မိဒ္ဓမေဝ နိဒ္ဒါဟေတူတိ, နိဒ္ဒါဟေတု ဧဝ မိဒ္ဓန္တိ ဧဝမဝဓာရဏာ။ တသ္မာ အညောပိ အတ္ထိ နိဒ္ဒါဟေတု, ကော ပန သောတိ? သရီရဂိလာနိယာ။ တေန ဝုတ္တံ “နိဒ္ဒါ ဘဂဝတော သရီရဂိလာနိယာ, န မိဒ္ဓေနာ”တိ။

နိဒ္ဒါ စ ဘဂဝတော နတ္ထီတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ “အဘိဇာနာမိ ခော ပနာဟံ အဂ္ဂိဝေဿန။ပေ.။ ဒိဝါ သုပိတာ”တိ (မ. နိ. ၁.၃၈၇) ဝစနတော။ ဣတောပိ န မိဒ္ဓံ ရူပံ သမ္ပယောဂဝစနတော။ ဝုတ္တဉ္ဟိ “ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏေန နီဝရဏဉ္စေဝ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္စာ”တိအာဒိ (ဓ. သ. ၁၁၇၆)။ န စေတ္ထ ယထာလာဘဘာဝန်? သက္ကာ ပစ္စေတုံ “သက္ခရကထလိကမ္ပိ မစ္ဆဂုမ္ဗမ္ပိ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပီ”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၉) ဝိယ အပ္ပသိဒ္ဓတာယ ရူပဘာဝဿ။ သိဒ္ဓေ ဟိ တဿ ရူပဘာဝေ သမ္ဘဝတော ယထာလာဘပစ္စယော ယုဇ္ဇေယျာတိ။ ဣတောပိ န ရူပံ မိဒ္ဓံ အာရုပ္ပေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “နီဝရဏံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နီဝရဏော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နပုရေဇာတ ပစ္စယာ”တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၈.၈) ဣမဿ ဝိဘင်္ဂေ “အာရုပ္ပေ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ ပဋိစ္စ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ ဥဒ္ဓစ္စနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာ နီဝရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝိတ္ထာရော။ တသ္မာ “န မိဒ္ဓံ ရူပ”န္တိ ယံ အဋ္ဌကထာသု ပဋိက္ခိတ္တံ, တံ သုပဋိက္ခိတ္တမေဝ။

ဣတရေသူတိ ဗလရူပါဒီသု။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿာပိ ရောဂဿ ဝိသဘာဂပစ္စယသမုပ္ပန္နော ဓာတုက္ခောဘော အာသန္နကာရဏံ, ပဂေဝ ဣတရဿ။ သော စ အတ္ထတော ရူပဓမ္မာနံ ဝိကာရာဝတ္ထာဋ္ဌိတိဘင်္ဂက္ခဏေသု ဧဝ သိယာတိ ဝုတ္တံ **"ရောဂရူပံ ဇရတာအနိစ္စတာဂဟဏေန ဂဟိတမေဝ"**တိ။ **ဥပစယသန္တတိဂဟဏေန ဂဟိတမေဝ** တိ တဗ္ဗိနိမုတ္တဿ ရူပုပ္ပါဒဿ အဘာဝတော။ ဥပါဒါဝတ္ထာယ စ အညာ ဇာတိ နာမ နတ္ထေဝ။ သမ္ဘဝေ ကာမဓာတုယံ ဧကစ္စိယသတ္တာနံ ဣန္ဒြိယပရိပါကပစ္စယော အာပေါဓာတုယာ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသောတိ အာဟ **"သမ္ဘဝရူပံ အာပေါဓာတုဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတမေဝ"**တိ။ ကာယဗလံ နာမ အတ္ထတော ဝါယောဓာတုယာ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသော တဿာ ဝိပ္ဖာရဘာဝတော။ ယတော နံ "ပါဏဗလ"န္တိ ဝဒန္တိ, တေနာဟ **"ဗလရူပံ ဝါယောဓာတုဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတမေဝ"**တိ။ ကသ္မာ ပန နေသံ အယထာက္ကမတော ပဋိက္ခေပေါ ကတောတိ? **ဝိသုံ နတ္ထီ** တိ ကတွာ အနုပလဗ္ဘမာနတ္တာ အနာဒရဒဿနတ္ထံ, မိဒ္ဓပဋိက္ခေပေါ တ မဟာပဒေသာတိ ပဌမံ ကတော။ တဒနုသာရေန ပဋိလောမနယေန ဣတရေသမ္ပိ အဘာဝေါ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

"ဣတီ"တိ ဣဒံ **"အဋ္ဌဝီသတိဝိဓ"** န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, ဣမိနာ ဝုတ္တက္ကမေန အဋ္ဌဝီသတိဝိဓံ ဟောတီတိ။ သော စ ခော ပါဠိယံ အာဂတနယေနေဝါတိ အနူနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနဓိကဘာဝေါ ပန ဒဿိတော ဧဝ။

၄၄၇. သမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသိ ဟိနောတိ ဧတေန ပတိဋ္ဌာတီတိ **ဟေတု,** မူလဋ္ဌေန လောဘာဒိကော, အလောဘာဒိကော စ, တာဒိသော ဟေတု န ဟောတီတိ **နဟေတု**။ နာဿ ဟေတု အတ္ထီတိ **အဟေတုကံ,** သဟေတုကပဋိယောဂီဘာဝတော ဟေတုနာ သဟ န ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ အဟေတုကမေဝ ဟေတုနာ ဝိပ္ပယုတ္တတာယ **ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တံ**။ ဓမ္မာနန္တာဘာဝေပိ ဟိ သဒ္ဒတ္ထနာနတ္တေန ဝေနေယျဝသေန ဒုကန္တရဒေသနာ ဟောတီတိ ဒုကပဒဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ ပစ္စယာဓီနဝုတ္တိတာယ သဟ ပစ္စယေနာတိ **သပ္ပစ္စယံ**။ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ လောကေ နိယုတ္တံ, ဝိဒိတန္တိ ဝါ **လောကိယံ**။ အာ ဘဝဂ္ဂံ, အာ ဂေါတြဘုံ ဝါ သဝန္တီတိ အာသဝါ, သဟ အာသဝေဟီတိ **သာသဝံ,** အာသဝေဟိ အာလမ္ဗိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ အာဒိသဒ္ဒေန သံယောဇနိယံ ဩဃနိယံ ယောဂနိယံ နီဝရဏိယံ သံကိလေသိကံ ပရာမဋ္ဌံ အစေတသိကံ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တံ နရူပါဝစရံ နအရူပါဝစရံ နအပရိယာပန္နံ အနိယတံ အနိယျာနိကံ အနိစ္စန္တိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အာဟိတော အဟံ မာနော ဧတ္ထာတိ အတ္တာ, အတ္တဘာဝေါ။ တံ အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တာ အဇ္ဈတ္တာ , ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဓမ္မာ, တေသု ဘဝံ **အဇ္ဈတ္တိကံ,** စက္ခာဒိ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ဝုတ္တနယေန အဇ္ဈတ္တမေဝ **အဇ္ဈတ္တိကံ** ယထာ ဝေနယိကောတိ (အ. နိ. ၈.၁၁; ပါရာ. ၈) ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"အတ္တဘာဝံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တတ္တာ အဇ္ဈတ္တိက"**န္တိ။ **သေသံ** တေဝီသတိဝိဓံ။ **"တတော ဗာဟိရတ္တာ"** တိ ဣဒံ အဇ္ဈတ္တိကလက္ခဏာဘာဝတော ဝုတ္တံ။ **ဃဋ္ဋနဝသေနာ** တိ ဝိသယီ, ဝိသယော စ ဟုတွာ သင်္ဃဋ္ဋနဝသေန။ **သေသံ** သောဠသဝိဓံ။ **ဝိပရီတတ္တာ** တိ ဃဋ္ဋနဝသေန အဂဟေတဗ္ဗတော။ **ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈသဘာဝတ္တာ** တိ သုခုမဘာဝေန ဒုဝိညေယျသဘာဝတ္တာ။ ဉာဏဿ အာသန္နေ န ဟောတီတိ **ဒူရေ။ တေရသ** ဟဒယဝတ္ထုပရိယောသာနာနိ။ **သဘာဝေနေဝါ**တိ "ရူပဿ ပရိစ္ဆေဒော, ရူပဿ ဝိကာရော, ရူပဿ ဥပစယော"တိအာဒိနာ အဂ္ဂဟေတွာ အတ္တနော သဘာဝေနေဝ ကက္ခဠတ္တာဒိနာ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟေတဗ္ဗတော။ **သေသံ** ဒသဝိဓံ။ **တဗ္ဗိပရီတတာယာ** တိ သဘာဝေန အပရိဂ္ဂဟိတဗ္ဗတော။ သောတာဒီနမ္ပိ စက္ခုနော ဝိယ ပသန္နသဘာဝတ္တာ ဧဝ ယထာသကံ ဝိသယဂ္ဂဟဏပစ္စယတာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"စက္ခာဒိ။ပေ။ ပသာဒရူပ"**န္တိ။ **ဝိပရီတတ္တာ** တိ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝတ္တာ။ **အဓိပတိယဋ္ဌေနာ** တိ ဧတ္ထ စက္ခာဒီနံ တာဝ ပဉ္စန္နံ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု အာဓိပတေယျံ တေသံ ပဋုမန္ဒဘာဝါနုဝတ္တနတော, ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယဒွယဿ သကိစ္စေ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ သဟဇရူပါနုပါလနေ။ တဒုဘယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ **ဥပါဒိန္နတ္တာ** တိ ဂဟိတတ္တာ။ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တဉှိ "မမေတံ ဖလ"န္တိ ကမ္မုနာ ဂဟိတံ ဝိယ ဟောတိ အပဋိက္ခေပတော။

၄၄၈. **သနိဒဿနကမ္မဇာဒီနံ တိကာန** န္တိ သနိဒဿနတ္တိကဿ, ကမ္မဇာဒိတ္တိကာနဉ္စ။ **ဩဠာရိကေ**တိ ဝုတ္တဒသဝိဓေ ဩဠာရိကရူပေ။ **ရူပ**န္တိ ရူပါယတနံ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝသင်္ခါတေန သဟ နိဒဿနေနာတိ သနိဒဿနံ, ပဋိဟနနဘာဝသင်္ခါတေန သဟ ပဋိဃေနာတိ သပ္ပဋိဃံ, သနိဒဿနဉ္စ တံ သပ္ပဋိဃဉ္စာတိ **သနိဒဿနသပ္ပဋိဃံ**။ တတ္ထ ယဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝေါ အတ္ထိ, တံ **သနိဒဿနံ**။ စက္ခုဝိညာဏဂေါစရဘာဝေါ **ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝေါ**။ တဿ ရူပါယတနတော အနညတ္တေပိ အညေဟိ ဓမ္မေဟိ ရူပါယတနံ ဝိသေသေတုံ အညံ ဝိယ ကတွာ ဝုတ္တံ "သဟ နိဒဿနေန သနိဒ

သွန”န္တိ။ ဓမ္မဘာဝသာမညေန ဟိ ဧကီဘူတေသု ဓမ္မေသု ယော နာနတ္တကရော ဝိသေသော, သော အညော ဝိယ က တွာ ဥပစရိတုံ ယုတ္တော။ ဧဝံ ဟိ အတ္ထဝိသေသာဝဗောဓော ဟောတီတိ။ ယော သယံ, နိဿယဝသေန စ သမ္ပတ္တာနံ, အသမ္ပတ္တာနဉ္စ ပဋိမုခဘာဝေ အညမညံ ပတနံ, သော **ပဋိဃာနနဘာဝေ,** ယေန ဗျာပာရာဒိဝိကာရပစ္စယန္တရသဟိ တေသု စက္ခာဒီနံ ဝိသယေသု ဝိကာရုပ္ပတ္တိ။ **သေသံ** ကောဒသဝိဓံ သြဠာရိကရူပံ။ တဥ္ပဟိ သနိဒဿနတ္တာဘာဝတော **အနိဒဿနံ,** ဝုတ္တနယေနေဝ **သပ္ပဋိဃံ** ။ ဥဘယပဋိက္ခေပေန **အနိဒဿနအပ္ပဋိဃံ။ ကမ္မတော ဇာတ** န္တိ ဧတ္ထ ယံ ဧကန္တကမ္မသမုဋ္ဌာနံ အဋ္ဌိန္ဒြိယာနိ, ဟဒယဉ္စာတိ နဝဝိဓံ ရူပံ, ယဉ္စ နဝဝိဓေ စတုသမုဋ္ဌာနေ ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ နဝဝိဓမေဝ ရူပန္တိ ဧဝံ အဋ္ဌာရသဝိဓမ္ပိ ကမ္မတော ဥပ္ပဇ္ဇနတော **ကမ္မဇံ** ။ ယဥ္ပဟိ ဇာတဉ္စ ယဉ္စ ဇာယတိ ယဉ္စ ဇာယိဿတိ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ''ကမ္မဇ''န္တိ ဝုစ္စတိ ယထာ ဒုဒ္ဓန္တိ။ **တဒညပစ္စယဇာတ**န္တိ ကမ္မတော အညပစ္စယတော ဇာတံ ဥတုစိတ္တာဟာရဇံ။ **နကုတောစိဇာတ**န္တိ လက္ခဏရူပမာဟ။ ဝိညတ္တိဒွယံ, သဒ္ဒေါ, အာကာသဓာတု, လဟုတာဒိတ္တယံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ အဝိနိဗ္ဘောဂရူပာနီတိ ဧတံ ပဉ္စဒသဝိဓံ ရူပံ **စိတ္တဇံ** ။ အာကာသဓာတု, လဟုတာဒိတ္တယံ, အာဟာရသမုဋ္ဌာနာနိ အဝိနိဗ္ဘောဂရူပာနီတိ ဧတံ ဒွာဒသဝိဓံ ရူပံ **အာဟာရဇံ**။ ဧတ္ထ သဒ္ဒံ ပက္ခိပိတွာ တေရသဝိဓံ ရူပံ ဥတုတော သမုဋ္ဌိတံ **ဥတုဇံ**။ သေသံ ကမ္မဇတိကေ ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၄၄၉. ဒိဋ္ဌာဒိစတုက္ကဝသေန, ရူပရူပာဒိစတုက္ကဝသေန, ဝတ္ထာဒိစတုက္ကဝသေနာတိ ဟဋ္ဌေက္ကံ စတုက္ကသဒ္ဒေ ယောဇေတဗ္ဗော။ ယံ ရူပာယတနံ အဒက္ခိ ယံ ပဿတိ ယံ ဒက္ခိဿတိ ယံ ပဿေယျ, တံ သဗ္ဗံ **ဒိဋ္ဌံ** နာမ ဒိဋ္ဌသဘာဝတနာတိဝတ္တနတော ယထာ ဒုဒ္ဓန္တိ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ **ဒဿနဝိသယတ္တာ** တိ စက္ခုဝိညာဏဝိညေယျတ္တာ။ **သဝနဝိသယတ္တာ** တိ သောတဝိညာဏဝိညေယျတ္တာ။ **ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗတ္တယ** န္တိ ဂန္ဓော ရသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗန္တိ ဧတံ တယံ။ **မုတံ** နာမ မုတွာ ပတွာ ဂဟေတဗ္ဗတော။ တေနာဟ **''သမ္ပတ္တဂ္ဂဟဏကဣန္ဒြိယဝိသယတ္တာ''**တိ။

ကိမိဒံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ နာမာတိ? ပထဝီတေဇောဝါယောဓာတုတ္တယံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ အာပောဓာတု အဂ္ဂဟိတာ, နနု သီတတာ ဖုသိတွာ ဂယှတိ, သာ စ အာပောဓာတူတိ? သစ္စံ ဂယှတိ, န ပန သာ အာပောဓာတု။ ကိဥ္စရဟီတိ? တေဇောဓာတု ဧဝ။ မန္ဒေ ဟိ ဥဏှဘာဝေ သီတဗုဒ္ဓိ။ န ဟိ သီတံ နာမ ကောစိ ဂုဏော အတ္ထိ, ကေဝလံ ပန ဥဏှဘာဝ ဿ မန္ဒတာယ သီတတာဘိမာနော။ ကထမေတံ ဝိညာတဗ္ဗန္တိ စေ? အနဝဋ္ဌိတတ္တာ သီတဗုဒ္ဓိယာ ယထာ ဟာရာပ ရေ။ တထာ ဟိ ဃမ္မကာလေ အာတပေ ဌိတာနံ ဆာယံ ပဝိဋ္ဌာနံ သီတဗုဒ္ဓိ ဟောတိ, တတ္ထေဝ ပန ပထဝီဂဗ္ဘတော ဥဋ္ဌိ တာနံ ဥဏှဗုဒ္ဓိ။ ယဒိ ဟိ သီတတာ အာပောဓာတု သိယာ, ဧကသ္မိံ ကလာပေ ဥဏှဘာဝေန သဒ္ဓိံ ဥပလဗ္ဘေယျ, န စ ဥပလဗ္ဘတိ။ တသ္မာ ဝိညာယတိ န အာပောဓာတု သီတတာတိ ။ ဣဒဉ္စ ဘူတာနံ အဝိနိဗ္ဘောဂဝုတ္တိတံ ဣစ္ဆန္တာ နံ ဥတ္တရံ, အနိစ္ဆန္တာနမ္ပိ ပန စတုန္နံ ဘူတာနံ ဧကသ္မိံ ကလာပေ ကိစ္စဒဿနေန သဘာဂဝုတ္တိတာယ သာဓိတာယ ဥတ္တရမေဝ။ ယေ ပန ''တယောဓာတုယာ လက္ခဏံ သီတတာ''တိ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ ဣဒမေဝ ဥတ္တရံ။ ယဒိ ဟိ တယော ဓာတု သီတတာ သိယာ, ဧကသ္မိံ ကလာပေ ဥဏှဘာဝေန သဒ္ဓိံ သီတတာ ဥပလဗ္ဘေယျ, န စ ဥပလဗ္ဘတိ။ တသ္မာ ဝိညာယတိ န တယောဓာတု သီတတာတိ။ ယေသံ ပန ဒ္ရဝတာ အာပောဓာတု, သာ စ ဖုသိတွာ ဂယှတီတိ ဒဿနံ။ တေ ဝတ္တဗ္ဗာ ''ဒ္ရဝဘာဝေပိ ဖုသီယတီတိ အာယသ္မန္တာနံ အဓိမာနမတ္တံ သဏ္ဌာနံ ဝိယာ''တိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ ပုရာတ နေဟိ –

''ဒ္ရဝတာ သဟဝုတ္တီနိ၊ တီဏိ ဘူတာနိ သမ္ဖုသံ။
'ဒ္ရဝတံ သမ္ဖုသာမီ'တိ၊ လောကောယမဘိမညတိ။

''ဖုသံ ဘူတာနိ သဏ္ဌာနံ၊ မနသာ ဂဏှတေ ယထာ။
'ပစ္စက္ခတော ဖုသာမီ'တိ၊ ဉာတဗ္ဗာ ဒ္ရဝတာ တထာ''တိ။

သေသန္တိ ယထာဝုတ္တံ ရူပာဒိသတ္တဝိဓံ ရူပံ ဌပေတွာ အဝသိဋ္ဌံ ဧကဝီသတိဝိဓံ ရူပံ။ **ဝိညာဏဿေဝ** တိ မနောဝိ ညာဏဿေဝ။ အဝဓာရဏေန ရူပာယတနာဒီနမ္ပိ မနောဝိညာဏဝိညေယျတ္တေ နိယမာဘာဝတော န ဝိညာတရူပတာ တိ သင်္ကရာဘာဝံ ဒဿေတိ။

နိပ္ဖန္နရူပံ ပနေတ္ထ ရူပရူပံ နာမာ တိ ယဒေတ္ထ အင္ဋဳကတိဝိဓေ ရူပေ "နိပ္ဖန္န"န္တိ ဝုတ္တံ ရူပံ, တဒေဝ ရူပလက္ခဏယောဂတော ရူပံ။ ရုပ္ပနံ ရူပံ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ ယထာ အရိသသောတိ, ရူပဂုဏယောဂတော တ ယထာ နီလဂုဏယောဂတော နီလံ ဝတ္ထန္တိ။ သုတယံ ရူပသဒ္ဒေါ ရုဋ္ဌဟိယာ အတံသဘာဝေပိ ပဝတ္တတီတိ အပရေန ရူပသဒ္ဒေန ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ **"ရူပရူပ"**န္တိ ယထာ တိလတေလံ, ဒုက္ခဒုက္ခန္တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၃၉) စ, ရုပ္ပနသဘာဝံ ရူပန္တိ အတ္ထော။ ယဒိ ဧဝံ, အာကာသဓာတုအာဒီနံ ကထံ ရူပဘာဝေတိ? နိပ္ဖန္နရူပဿ ပရိစ္ဆေဒဝိကာရလက္ခဏဘာဝတော တဂ္ဂတိကမေဝာတိ "ရူပ"န္တွေဝ ဝုစ္စတိ။

ဝသန္တိ ဧတ္ထ စိတ္တစေတသိကာ ပဝတ္တန္တီတိ **ဝတ္ထု,** စိတ္တတံသမ္ပယုတ္တာနံ အာဓာရဘူတံ ရူပံ။ တံ ပန ဆဗ္ဗိဓံ။ တတ္ထ ဟဒယရူပံ ဝတ္ထု ဧဝ မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတူနံ နိဿယဘာဝတော။ **န ဒွါရံ** အညနိဿယာနံ စက္ခာဒီ ဝိယ။ ယထာ ဟိ စက္ခာဒီနိ သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီနံ ပဝတ္တိယာ ဒွါရံ ဟောန္တိ, န ဧဝံ ဟဒယဝတ္ထု။ တေန ဝုတ္တံ **"ယံ ပနေတ္ထ ဟဒယရူပံ နာမ, တံ ဝတ္ထု, န ဒွါရ"**န္တိ။ **ဝိညတ္တိဒွယံ ဒွါရံ** ကမ္မဒွါရဘာဝတော။ တန္နိဿိတဿ စိတ္တုပ္ပာဒဿ အဘာဝတော **န ဝတ္ထု။ ပသာဒရူပံ ဝတ္ထု စေဝ** အတ္တသန္နိဿိတဿ စက္ခုဝိညာဏာဒိကဿ, **ဒွါရဉ္စ** အညနိဿိတဿ သမ္ပဋိစ္ဆနာဒိကဿ။ **သေသံ** ဧကဝီသတိဝိဓံ ရူပံ ဝုတ္တဝိပရိယာယတော **နေဝ ဝတ္ထု န စ ဒွါရံ**။

၄၅၀. ကေတော ဧဝ ဓာတု **ဧကဇံ**။ နနု စ ကေတော ဧဝ ပစ္စယတော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ဥပ္ပတ္တိ နတ္ထီတိ? သစ္စံ နတ္ထိ, ရူပဇနကပစ္စယေသု ကေတောတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ န ဟိ ရူပုပ္ပတ္တိ ရူပဇနကတော အညံ ပစ္စယံ အပေက္ခတိ။ **ဒွိဇ**န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ကမ္မေသန္တိ** ကမ္မေသံ ပဘေဒါနံ **ဝသေန။ ကမ္မဇမေဝာ**တိ ကမ္မတော ဧဝ ဓာတံ။ **စိတ္တဇမေဝာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **စိတ္တတော စ ဥတုတော စ ဓာတ**န္တိ ကာလေန စိတ္တတော, ကာလေန ဥတုတောတိ ဧဝံ စိတ္တတော စ ဥတုတော စ ဓာတံ ဒွဇဒ္ဓံ။ **တံ ဒွိဇံ** ဒွီဟိ ဓာတန္တိ။ ပရတော ဒွိဇသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သဒ္ဒာယတနမေဝ** တိ ဧတ္ထ ယံ စိတ္တဇံ သဒ္ဒာယတနံ, တံ သဝိညတ္တိကမေဝာတိ ဧကေ။ အဝိညတ္တိကောပိ အတ္ထိ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒေါတိ ဟောရာဏာ။

ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒေါ န သောတဝိညေယျောတိ ဟိ ဧဝံ ပဝတ္တမဟာအဋ္ဌကထာတံ နိဿာယ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ သဒ္ဒဿ ဝိညတ္တိယာ ဝိနာပိ ဥပ္ပတ္တိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ န ဟိ ဝိညတ္တိ "ကာယတစာယ ဝိညတ္တီ"တိ ဝစနတော အသောတဝိညေယျေန သဒ္ဒေန သဟ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ သန္တေ စိတ္တဇေနာပိ သဒ္ဒနဝကေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ သော စ တအေ "သဒ္ဒေါ စ ဟောတိ, န သောတဝိညေယျော စာ"တိ ဝိရုဒ္ဓမေဝေတန္တိ မညမာနေဟိ သင်္ဂဟကာရေဟိ ပဋိက္ခိတ္တော။ အပရေ ပန မဟာအဋ္ဌကထာတံ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ တဿ အဓိပ္ပာယံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ကထံ? "ဗိဝုဟာတာလု စလနာဒိကံ ဝိတက္ကသမုဋ္ဌိတံ ဝိညတ္တိသဟဇမေဝ သုခုမသဒ္ဒံ ဒိဗ္ဗသောတေန သုတွာ အာဒိသတီ"တိ သုတ္တေ, ပဋ္ဌာနေ စ ဩဠာရိကံ သဒ္ဒံ သန္ဓာယ သောတဝိညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တောတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒဿ အသောတဝိညေယျတာ ဝုတ္တာတိ။ **တံ စတုဇံ။ အဝသေသ**န္တိ အဝိနိဗ္ဘောဂရူပေန သဒ္ဓိံ အာကာသဓာတုမာဟ။

လက္ခဏရူပံ ပန နကုတောစိဇာတန္တိ ကုတောစိပိ ပစ္စယတော န ဓာတံ, နာပိ သယမေဝ ဓာတံ ပစ္စယေဟိ ဝိနာ သယမေဝ ဓာတဿ သမ္ဘဝေန သမ္ဘဝံ အဘာဝတော။ ကထံ ပနေတံ ဝိညာတဗ္ဗံ လက္ခဏရူပံ န ဓာယတီတိ? လက္ခဏာဘာဝတော။ ဥပ္ပတ္တိမန္တာနံ ဟိ ရူပာယတနာဒီနံ ဓာတိအာဒီနိ လက္ခဏာနိ ဝိဇ္ဇန္တိ, န ဧဝံ ဓာတိအာဒီနံ။ တသ္မာ ဝိညာတဗ္ဗမေတံ ဓာတိအာဒီနိ န ဓာယန္တီတိ။ သိယာ ပနေတံ "ဓာတိအာဒီနံ ဓာတိအာဒီနိ လက္ခဏာနိ ဝိဇ္ဇန္တီ"တိ? တံ န, ကသ္မာ? တထာ သတိ အနဝဋ္ဌာနာပတ္တိတော။ ယဒိ ဟိ ဓာတိအာဒီနိ ဓာတိအာဒိမန္တာနိ သိယုံ, တာနိပိ ဓာတိအာဒိမန္တာနိ, တာနိပိ ဓာတိအာဒိမန္တာနီတိ အနဝဋ္ဌာနမေဝ အာပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ သုဋ္ဌု ဝုတ္တံ "ဓာတိအာဒီနိ န ဓာယန္တိ"တိ။ တေနာဟ **"န ဟိ ဥပ္ပာဒဿ ဥပ္ပာဒေါ အတ္ထိ, ဥပ္ပန္နဿ စ ပရိဟာကဘေဒမတ္တံ ဣတရဒွယ"**န္တိ, ဇရာမရဏန္တိ အတ္ထော။

တတ္ထ **"ဥပ္ပာဒေါ နတ္ထိ"** တိ ဧတေန ဥပ္ပာဒဿ ဇရာမရဏာဘာဝမာဟ။ အသတိ ဥပ္ပာဒေ ကုတော ဇရာမရဏန္တိ မတ္တဂ္ဂဟဏေန ဇရာမရဏဿ ဥပ္ပာဒာဘာဝမ္ပိ။ ယဒိ ဧဝံ ဓာတိယာ ကုတောစိ ဓာတတာဝစနံ ကထန္တိ အာဟ **"ယမ္ပိ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ကိစ္စာနုဘာဝက္ခဏေ ဒိဋ္ဌတ္တာ** တိ ယေ တေ စိတ္တာဒယော ရူပာယတနာဒီနံ ရူပာနံ ဇနက

ပစ္စယာ, တေသံ တဒုပ္ပာဒနံ ပတိ အနုပရတဗျာပာရာနံ ယော သော ပစ္စယဘာဝူပလက္ခဏီယော ကိစ္စာနုဘာဝက္ခဏော, တအာ ဇာယမာနာနံ ရူပာယတနာဒီနံ ဓမ္မာနံ ဝိကာရဘာဝေန ဥပလဗ္ဘမာနတံ သန္ဓာယ ဝေနေယျပုဂ္ဂလဝသေန ဇာတိယာ ကုတောစိ ပစ္စယတော ဇာတတ္တံ ဟဋ္ဌိယံ အနုညာတံ ယထာ တံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနတာဒိ ဝိညတ္တိအာဒီနံ။ အယဥ္ဟေ တ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ယေဟိ ပစ္စယဓမ္မေဟိ ရူပာဒယော ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တေသံ ပစ္စယဘာဝူပဂမနက္ခဏေ ဥပလဗ္ဘမာနာ ရူပာဒယော တတော ပုရေ, ပစ္ဆာ စ အနုပလဗ္ဘမာနာ တတော ဥပ္ပန္နာတိ ဝိညာယန္တိ, ဧဝံ ဇာတိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယဒိ ဧဝံ နိပ္ပရိယာယတော ဇာတိယာ ကုတောစိ ဇာတတာ သိဒ္ဓါ, အထ ကသ္မာ ဝေနေယျပုဂ္ဂလဝသေနာတိ ဝုတ္တန္တိ? နယိဒမေဝံ ဇာယမာနဓမ္မဝိကာရဘာဝေန ဥပလဗ္ဘမာနတ္တာ။ ယဒိ ဟိ ဓမ္မော ဝိယ ဥပလဗ္ဘေယျ ဇာတိ, နိပ္ပရိယာယတော တဿာ ကုတောစိ ဇာတဘာဝေ, န ဧဝမုပလဗ္ဘတိ, အထ ခော ဝိကာရဘာဝေန။ တသ္မာ ဝုတ္တံ ''ဝေနေယျပုဂ္ဂလဝသေနာ''တိ။

တအာ ကိရ သောတူနံ ဧဝံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ''အယံ ဇာတိ သဗ္ဗေသံ ဓမ္မာနံ ပဘာတေ, သယဥ္စ န ကုတောစိ ဇာယတိ ယထာ တံ ပကတိတဒီနံ ပကတီ''တိ, တံ နေသံ မိစ္ဆာကဟံ ဝိမေမေန္တော သတ္ထာ ''ဥပစယော သန္တတီ''တိ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ ကုတောစိ ပစ္စယတော ဇာတဥ္စ ကတွာ ဒေသေသိ, န ပန ဇရာမရဏံ ပစ္စယဓမ္မာနံ ကိစ္စာနုဘာဝက္ခဏေ အဒဿနတော။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ ''ဇရာမရဏံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န''န္တိ (သံ. နိ. ၂.၂၀) ဝုတ္တံ? ယသ္မာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနံ ဓမ္မာနံ ပရိပာကဘင်္ဂတာယ တေသု သန္တေသု ဟောန္တိ, န အသန္တေသု။ န ဟိ အဇာတံ ပရိပစ္စတိ, ဘိဇ္ဇတိ တ, တသ္မာ တံ ဇာတိပစ္စယတံ သန္ဓာယ ''ဇရာမရဏံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န''န္တိ (သံ. နိ. ၂.၂၀) ပရိယာယေန သုတ္တေသု ဝုတ္တံ။ ယော ပနေတ္ထ ကာမဘဝါဒီသု ကမ္မာဒိနာ ပစ္စယေန ယောနိဝိဘာဂတော ပဋိသန္ဓိယံ, ပဝတ္တိယဥ္စ ရူပဓမ္မာနံ ပဝတ္တိဘေဒော ဝတ္တဗ္ဗော, သော ပရတော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကထာယံ အာဝိ ဘဝိဿတီတိ န ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဣတိ ရူပက္ခန္ဓေ ဝိတ္ထာရကထာမုခဝဏ္ဏနာ။

ဝိညာဏက္ခန္ဓကထာဝဏ္ဏနာ

၄၅၁. **ယံ ကိဉ္စိ** တိ အနဝသေသပရိယာဒာနဒီပကေန ပဒဒွယေန ဝေဒယိတဿ ဗဟုဘေဒတံ ဒဿေန္တော ဝုတ္တမာနံ ရာသဋ္ဌံ ဉလ္လိင်္ဂေတိ။ ဝေဒယိတံ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနံ လက္ခဏံ တေဿာတိ **ဝေဒယိတလက္ခဏံ။ သဗ္ဗံ တံ** ဓမ္မဇာတန္တိ အဓိပ္ပာယော, ပုဗ္ဗေ တ ရူပက္ခန္ဓကထာယံ ဝုတ္တံ အဓိကာရတော အာနေတွာ တ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဧကော ကတွာ** တိ အတီတာဒိဘေဒဘိန္နံ သဗ္ဗံ တံ ဗုဒ္ဓိယာ ဧကတော ကတွာ။ ဧဝဥ္ဟိ ရာသဋ္ဌော သမ္ဘဝေ။ နီလာဒိဘေဒဿ အာရမ္မဏဿ သဉ္ဇာနနံ, ''နီလံ ပီတံ ဒီဃံ ရဿ''န္တိ (ဓ. သ. ၆၁၅) စ အာဒိနာ သညုပ္ပာဒဝသေန ဇာနနံ ဂဟဏံ လက္ခဏံ တေဿာတိ **သဉ္ဇာနနလက္ခဏံ။ အဘိသင်္ခရဏံ** အာယူဟနံ ဗျာပာရာပတ္တိ, အဘိသန္ဓာနံ တ, ဥဘယထာပိ စေတနာပဓာနတာယ သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဧဝံ ဝုတ္တံ **''အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏ''** န္တိ။ တထာ ဟိ **သုတ္တန္တဘာဇနီယေ** သင်္ခါရက္ခန္ဓံ ဝိဘဇန္တေန ဘဂဝတာ ''စက္ခုသမ္ဖဿဇာ စေတနာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၂၁) စေတနာဝ ဝိဘတ္တာ။ မိနိတဗ္ဗဝတ္ထုံ နာဠိယာ မိနမာနော ပုရိသော ဝိယ ယေန သဉ္ဇာနနာကာရဝိသိဋ္ဌေန အာကာရေန ဝိသယံ ဂဏှာတိ, တံ အာရမ္မဏူပလဒ္ဓိသင်္ခါတံ ဝိဇာနနံ လက္ခဏံ တေဿာတိ **ဝိဇာနနလက္ခဏံ** ။ ဣတရေ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော သုဝိညေယျာ ဟောန္တီတိ ဝိညာဏေန ဧကုပ္ပာဒိဘာဝတော, သမာနဇာတိအာဒိဝိဘာဂတော စ။

အတ္တနာ ''ဝိဇာနနလက္ခဏ''န္တိ ဝုတ္တမတ္တံ သုတ္တေန သမတ္ထေတုံ **''ယံ ကိဉ္စိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တိမတ္တမေတံ, ယဒိဒံ သဘာဝဓမ္မောတိ ဒဿေတုံ **''ဝိဇာနနလက္ခဏ''** န္တိ ဘာဝသာဓနဝသေန ဝုတ္တံ။ ဓမ္မသဘာဝ ဝိနိမုတ္တော ကောစိ ကတ္တာ နာမ နတ္ထီတိ တဒေဿဝ ကတ္တုဘာဝံ ဒဿေတုံ **''ဝိဇာနာတီ''**တိ ဝုတ္တံ။ ယံ ဝိဇာနန ဋ္ဌေန ဝိညာဏံ, တဒေဝ စိန္တနာဒိအတ္ထေန **စိတ္တံ,** မနနဋ္ဌေန **မနော**တိ ပရိယာယတောပိ နံ ဖောဓေတိ။ တ္ထောဝတာ စ ခန္ဓတော, ဘေဒတော, ပရိယာယတော စ ဝိညာဏံ ဝိဘာဝိတံ ဟောတိ။

ဇာယန္တိ တ္ထေ ဝိသဒိသာပိ သဒိသာကာရာတိ **ဇာတိ,** သမာနာကာရော။ သာ ပနာယံ ဇာတိ ကာမံ အနေကဝိဓာ နာနပ္ပကာရာ, တံ ဣဓာဓိပ္ပေတမေဝ ပန ဒဿေန္တော **''ကုသလံ, အကုသလံ, အဗျာကတဥ္စာ''** တိ အာဟ။ တတ္ထ ကုသလဋ္ဌေန **ကုသလံ**။ ကောယံ ကုသလဋ္ဌော နာမ? အာရောဂျဋ္ဌော အနဝဇ္ဇဋ္ဌော သုခဝိပာကဋ္ဌော။ အာရောဂျဋ္ဌေနာ

ပိ ဟိ ကုသလံ ဝုစ္စတိ "ကစ္စိ နု ဘောတော ကုသလ"န္တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၁၅.၁၄၆; ၂.၂၀.၁၂၉)။ အနဝဇ္ဇတ္ထေနာပိ "က တမော ပန, ဘန္တေ, ကုသလော ကာယသမာစာရော? ယော ခေါ, မဟာရာဇ , အနဝဇ္ဇော ကာယသမာစာရော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၃၆၁)။ သုခဝိပါကတ္ထေနာပိ "ကုသလာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ သမာဒါနဟေတု"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၈၀)။ ကုသလ စိတ္တုပ္ပါဒေ ဟိ ရာဂါဒီနံ စေတသိကရောဂါနံ အဝဇ္ဇသဘာဝတနံ ပဋိပက္ခဘာဝတော, သုခဝိပါကဝိပစ္စနတော စ အရောဂျ, အန ဝဇ္ဇ, သုခဝိပါကဋ္ဌာတိ။

သဒ္ဒတ္ထတော ပန ကုစ္ဆိတေ ပါပဓမ္မေ သလယတိ စလယတိ ကမ္ပေတိ ဝိဒ္ဓံသေတီတိ ကုသလံ။ ကုစ္ဆိတေန တ အာကာရေန သယန္တီတိ ကုသာ, ပါပဓမ္မာ, တေ ကုသေ လုနာတိ ဆိန္ဒတီတိ ကုသလံ။ ကုစ္ဆိတာနံ တ သာနတော တနု ကရဏတော ဉာဏံ ကုသံ နာမ, တေန လာတဗ္ဗံ ဂဟေတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ကုသလံ။ ယထာ တ ကုသော ဥဘယဘာ ဂဂတံ ဟတ္ထပဒေသံ လုနာတိ, ဧဝမိဒံ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နဝသေန ဥဘယဘာဂဂတံ သံကိလေသပက္ခံ လုနာတိ ဆိန္ဒတိ, တ သ္မာ ကုသော ဝိယ လုနာတီတိ ကုသလံ။ ကုစ္ဆိတာနံ တ သာဝဇ္ဇဓမ္မာနံ သလနတော သံဝရဏတော ကုသလံ။ ကုသလဓမ္မဝ သေန ဟိ အကုသလာ ပဝတ္တိနိဝါရဏေန, အပ္ပဝတ္တိဘာဝဟာဒနေန စ မနစ္ဆတ္ထေသု ဒွာရေသု အပ္ပဝတ္တိယာ သံဝုတာ ပိဟိတာ ဟောန္တိ။ ကုစ္ဆိတေ တ ပါပဓမ္မေ သလယတိ ကမ္ပေတိ အပနေတီတိ ကုသလံ။ ကုစ္ဆိတာနံ တ ဟဏတိဟတာဒီနံ ပါပဓမ္မာနံ သာနတော နိသာနတော တေဇနတော ကုသာ, အောသလောဘာဒယော။ အောသာဒိနုဥပ္ပါ ဝသေန စေတနာယ တိ က္ခဘာဝပ္ပတ္တိယာ ဟဏတိဟတာဒီနံ မဟာသာဝဇ္ဇတာ, တေ ကုသေ လုနာတိ ဆိန္ဒတီတိ ကုသလံ။ ကုစ္ဆိတာနံ တ သာနတော အန္တကရဏတော ဝိနာသနတော ကုသာနိ, ပုညကိရိယဝသေန ပဝတ္တာနိ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ, တေဟိ လာတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ကုသလံ။ "ကု" ဣတိ တ ဘူမိ ဝုစ္စတိ, အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန တံသဒိသသ္သ အတ္တနော နိသ္သ သယဘူတသ္သ ရူပါရူပပ္ပဗန္ဓသ္သ သမ္မုတိ, အာယတိဋ္ဌ အနုဒဟနေန ဝိနာသနတော ကုံ သိယန္တီတိ ကုသာ, ရာဂါဒ ယော, တေ ဝိယ အတ္တနော နိသ္သယသ္သ လဝနတော ဆိန္ဒနတော ကုသလံ။ ပယောဂသမ္ပာဒိတာ ဟိ ကုသလဓမ္မာ အစ္စ န္တမေဝ ရူပါရူပဓမ္မေ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန သမုစ္ဆိန္ဒန္တီတိ။

န ကုသလန္တိ **အကုသလံ,** ကုသလပဋိပက္ခန္တိ အတ္ထော။ န ကုသလန္တိ ဟိ ကုသလပဋိက္ခေပေန အကုသလပဒ သ္သ အဝယဝဘေဒေန အတ္ထေ ဝုစ္စမာနေ ယထာ ယံ ဓမ္မဇာတံ န အရောဂျံ, န အနဝဇ္ဇံ, န သုခဝိပါကံ, န စ ကောသလ္လ လသမ္ဘူတံ, တံ အကုသလန္တိ အယမတ္ထော ဒဿိတော ဟောတိ, ဧဝံ ယံ န ကုစ္ဆိတာနံ သလနသဘာဝံ, န ကုသာနံ လဝ နသဘာဝံ, န ကုသေန ကုသေဟိ တ ပဝတ္တေတဗ္ဗံ, န စ ကုသော ဝိယ လဝနကံ, တံ အကုသလံ နာမာတိ အယမ္ပိ အတ္ ထော ဒဿိတော ဟောတိ။ တွေ စ ယသ္မာ ကုသလံ အကုသလသ္သ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတံ, ယတော စေတသိကရောဂပ ဋိပက္ခာဒိဘာဝတော အရောဂါဒိပရိယာယေနပိ ဖောဓိတံ, တသ္မာ အကုသလံ ပန ကုသလသ္သ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတန္တိ ဝု တ္တံ "ကုသလပဋိပက္ခန္တိ အတ္ထော"တိ။ တံ ပန ယထာက္ကမံ ပဟာယကပဟာတဗ္ဗဘာဝေနေဝေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

န ဗျာကတန္တိ **အဗျာကတံ,** ကုသလာကုသလဘာဝေန အကထိတန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ **ကုသလဘာဝေ** အ နဝဇ္ဇသုခဝိပါကတ္တော။ **အကုသလဘာဝေ** သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကတ္တော, တဒုဘယဘာဝေန အဝုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတေနေဝ အရောဂသရောဂါဒိဘာဝေန စ အဝုတ္တတာ ဝဏ္ဏိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တွေ စ "ကုသလံ အကုသလ"န္တိ စ ဝတ္ွာ "အဗျာကတ"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ ကုသလာကုသလဘာဝေနေဝ အဝုတ္တတာ ဝိညာယတိ, န ပကာရန္တရေန။ အ ဝုတ္တတာ စေတ္ထ န တထာ အဝတ္တဗ္ဗတာမတ္တေန, အထ ခေါ တဒုဘယဝိနိမုတ္တသဘာဝတာယ တေသံ ဓမ္မာနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟေတံ "အဝိပါကလက္ခဏ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

၄၅၂. **ဘူမိဘေဒတော**တိ ဘဝန္တိ တွေ ဓမ္မာတိ ဘူမိ, ဌာနံ, အဝတ္ထာ စ။ အဝတ္ထာပိ ဟိ အဝတ္ထာဝန္တာနံ ပဝ တ္တိဋ္ဌာနံ ဝိယ ဂယှတိ, ဧဝံ နေသံ သုခဂ္ဂဟဏံ ဟောတီတိ ။ တတ္ထ လောကိယာ ဘူမိ ဌာနဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ, လောကုတ္တရာ အဝတ္ထာဝသေန။ လောကိယာ တ ဌာနာဝတ္ထာဝသေန, လောကုတ္တရာ အဝတ္ထာဝသေနေဝ။ **ကာမာဝစရန္** တိ တွေ ဝတ္ထုကာမော ကိလေသကာမောတိ ဒွေဝ ကာမာ။ တေသု **ဝတ္ထုကာမော** ဝိသေသတော ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ကာမီယန္ တီတိ, **ကိလေသကာမော** တဏှာ ကာမေတီတိ။ တေ ဒွေဝပိ သဟိတာ ဟုတ္ွာ ယတ္ထ အဝစရန္တိ, တံ **ကာမာဝစရံ**။ ကိံ ပန တန္တိ? ကောဒသဝိဓော ကာမဘဝေါ။ ဣဒံ ယေဘုယျေန တတ္ထ အဝစရတိ ပဝတ္တတီတိ **ကာမာဝစရံ** ကေဿ အဝစရသဒ္ဒသ္သ လောပံ ကတ္ွာ။ ဧဝံ **ရူပါရူပါဝစရာနိ**ပိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ ရူပတဏှာ ရူပံ, အရူပတဏှာ အရူပန္တိ က တ္ွာ။ အထ တ ကာမတဏှာ ကာမော ဥတ္တရပဒလောပေန, အဝစရတိ တွေတိ အဝစရံ, ကာမသ္သ အဝစရံ **ကာမာဝ**

စရံ။ ဧဝံ **ရူပာဝစရာရူပာဝစရာနိ**ပိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ လောကတော ဥတ္တရတီတိ **လောကုတ္တရံ** ကုသလဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဣတရံ ပန လောကတော ဥတ္တိဏ္ဏန္တိ **လောကုတ္တရံ**။

သောမနဿုပေက္ခာဉာဏသင်္ခါရဘေဒတောတိ ဧတ္ထ သောမနဿုပေက္ခာဘေဒေ တာဝ ယုတ္တော ဧတေသံ ဘိန္နသဘာဝတ္တာ, ဉာဏသင်္ခါရဘေဒေ ပန ကထန္တိ? နာယံ ဒေါသော ဉာဏသင်္ခါရကတော ဘေဒေဉာဏသင်္ခါရဘေဒေ, သော စ ဧတေသံ ဘာဝါဘာဝကတောတိ ကတွာ။ သောဘနံ မနော, သုန္ဒရံ ဝါ မနော ဧတဿာတိ သုမနော, သုမနဿ ဘာဝေါ သောမနဿံ, မာနသိကသုခဿ ဝေဒနာ ရုဠှိယာ, သောမနဿေန ဥပ္ပာဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဘင်္ဂါ သဟဂတံ ပဝတ္တံ သံသဋ္ဌံ, သမ္ပယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **သောမနဿသဟဂတတာ** စဿ အာရမ္မဏဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ဟိ စိတ္တံ သောမနဿသဟဂတံ ဟောတိ။ နနု စ ဣဋ္ဌာရမ္မဏံ လောဘဿ ဝတ္ထု, ကထံ တတ္ထ ကုသလံ ဟောတီတိ? နယိဒမေကန္တိကံ ဣဋ္ဌေပိ အာဘောဂါဒိဝသေန ကုသလဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ ယဿ ဟိ စတုသမ္ပတ္တိစက္ကသမာယောဂါဒိဝသေန ယောနိသော အာဘောဂေါ ဟောတိ, ကုသလမေဝ စ မယာ ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကုသလကရဏေ စိတ္တံ နိယမိတံ, အကုသလပ္ပဝတ္တိတော စ နိဝတ္တေတွာ ကုသလကရဏေ ဧဝ ပရိဏာမိတံ, အဘိဏှကရဏဝသေန စ သမုဒါစရိတံ, တဿ ဣဋ္ဌေပိ အာရမ္မဏေ အလောဘာဒိသမ္ပယုတ္တမေဝ စိတ္တံ ဟောတိ, န လောဘာဒိသမ္ပယုတ္တံ။

ဉာဏေန သမံ ပကာရေဟိ ယုတ္တန္တိ **ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ**။ ဧကုပ္ပာဒါဒယော ဧဝ စေတ္ထ ပကာရာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ကမ္မုပပတ္တိဣန္ဒြိယပရိပါကကိလေသဒူရီဘာဝါ ဉာဏသမ္ပယုတ္တတာယ ကာရဏံ။ ယော ဟိ ပရေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, အနဝဇ္ဇာနိ သိပ္ပာယတနကမ္မာယတနဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာနိ သိက္ခာပေတီတိ ဧဝမာဒိကံ ပညာသံဝတ္တနိယံ ကရောတိ, တဿ ကမ္မုပနိဿယဝသေန ကုသလစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဟောတိ။ တထာ အဗျာပဇ္ဇေ လောကေ ဥပ္ပန္နဿ ဥပပတ္တိံ နိဿာယ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ “တဿ တတ္ထ သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပ္လဝန္တိ, ဒန္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သတုပ္ပာဒေါ, အထ ခေါ သော သတ္တော ခိပ္ပံယေဝ ဝိသေသဘာဂီ (အ. နိ. ၄.၁၉၁) ဟောတီ”တိ။ တထာ ပညာဒသကပတ္တဿ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ နိဿာယ ကုသလံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဟောတိ။ ယေန ပန ကိလေသာ ဝိက္ခမ္ဘိတာ, တဿ ကိလေသဒူရီဘာဝံ နိဿာယ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “ယောဂါ ဝေ ဇာယတေ ဘူရိ, အယောဂါ ဘူရိသင်္ခယော”တိ (ဓ. ပ. ၂၈၂)။ အတ္တနော ဝါ ပရဿ ဝါ သမုဿာဟဇနိတံ စိတ္တပယောဂသင်္ခါတံ သင်္ခရဏံ သင်္ခါရော, သော ဧတဿ နတ္ထီတိ **အသင်္ခါရံ**။ တေန ပန သဟ သင်္ခါရေန ပဝတ္တတီတိ **သသင်္ခါရံ**။ ဉာဏေန ဝိပ္ပယုတ္တံ ဝိရဟိတန္တိ **ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ။ ဝိပ္ပယောဂေ**တိ စေတ္ထ ဉာဏဿ အဘာဝေ အပ္ပဝတ္တိယေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဥပေက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ, ဝေဒယမာနာပိ အာရမ္မဏံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ မဇ္ဈတ္တတာကာရသဏ္ဌိတတ္တာတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ဥပေတာ သုခဒုက္ခာနံ အဝိရုဒ္ဓါ ဣက္ခာ အနုဘဝနန္တိ ဥပေက္ခာ။ အထ ဝါ ဣဋ္ဌေ စ အနိဋ္ဌေ စ အာရမ္မဏေ ပက္ခပါတာဘာဝေန ဥပပတ္တိတော ယုတ္တိတော ဣက္ခတိ အနုဘဝတီတိ ဥပေက္ခာ, တာယ သဟဂတန္တိ **ဥပေက္ခာသဟဂတံ**။ သေသံ သဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဧဝံ အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနိ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ ဧတေသံ ပဝတ္တိအာကာရံ ဒဿေတုံ **“ယဒါ ဟိ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ပဋိဂ္ဂဟကာဒိသမ္ပတ္တိ**န္တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဒေသကာလကလျာဏမိတ္တာဒိသမ္ပတ္တိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အညံ ဝါ သောမနဿဟေတု**န္တိ ဧတ္ထ အညဂ္ဂဟဏေန သဒ္ဓါဗဟုလတာ, ဝိသုဒ္ဓဒိဋ္ဌိတာ, ကုသလကိရိယာယ အာနိသံသဒဿာဝိတာ, သောမနဿပဋိသန္ဓိကတာ, ဧကာဒသ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာတိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **အာဒိနယပ္ပဝတ္တ**န္တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန န ကေဝလံ “အတ္ထိ ယိဋ္ဌ”န္တိအာဒီနံ (မ. နိ. ၁.၄၄၁; ၂.၉၅) နဝန္နံယေဝ သမ္မာဒိဋ္ဌိဝတ္ထူနံ ဂဟဏံ, အထ ခေါ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပုရက္ခတွာ**တိ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ။ တဉ္စ ခေါ သဟဇာတပုဗ္ဗင်္ဂမဝသေန “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ”တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁-၂) ဝိယ သမ္ပယောဂဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ **အသံသီဒန္တော**တိ သိလောကမစ္ဆရိယာဒိဝသေန ပုညကိရိယာယံ သံသီဒံ သင်္ကောစံ အနာပဇ္ဇန္တော, ဧတေန မုတ္တစာဂတာဒိံ ဒဿေတိ။ **အနုဿာဟိတော**တိ ကေနစိပိ န ဥဿာဟိတော။ သရသတော ဟိ ပုညပဋိပတ္တိဒဿနမိဒံ။ **ပရေဟီ**တိ ပန ဟာကဋ္ဌုဿာဟနဒဿနံ။

ဒါနာဒီနီတိ ဒါနံ သီလံ ယာဝ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မန္တိ ဣမာနိ ဒါနာဒီနိ ဒသ ပုညာနိ, **ဒါနာဒီနီ**တိ ဝါ ဒါနသီလဘာဝနာမယာနိ ဣတရေသမ္ပိ သတ္တန္နံ ဧတ္ထေဝန္တောဂဓတ္တာ။ ယတ္ထ သယံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တံ သန္တာနံ ပုနန္တိ, ပုဇ္ဇံ ဘဝဖလံ နိဗ္ဗ

ဗတ္တေန္တီတိ တ ပုညာနိ။ **အသ္သ** ပုညစေတနာသမင်္ဂိနော။ **အမုတ္တစာဂတာ** ဒေယျဓမ္မေ သာပေက္ခစိတ္တတာ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သီလသမာဓာနာဒီသု အနဓိမုတ္တတာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **တဒေတ**တိ သောမနဿသဟဂတာဒိနာ သဒိသတာယ ဝုတ္တံ။ သဒိသမ္ပိ ဟိ "တဒေတ"တိ ဝေါဟရီယတိ ယထာ "သာ ဧဝ တိတ္တိရီ, တာနိယေဝ ဩသဓာနီ"တိ။ **ဣမသ္မိံ ဥဟိ အတ္ထေ**တိ လီနဿ စိတ္တဿ ဥဿာဟနပယောဂသင်္ခါတေ အတ္ထေ။ **တေနွိ** "သင်္ခါရော"တိ ဇေတံ ပဒံ။ **ပုဗ္ဗပယောဂဿာ** တိ ပုညကိရိယာယံ သက္ကောစေ ဇာယမာနေ တတော ဝိဝေစေတွာ သမုဿာဟနဝသေန ပဝတ္တဿ စိတ္တပယောဂဿ, ပုဗ္ဗဂ္ဂဟဏဥ္စေတ္ထ တထာပဝတ္တပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန သော သင်္ခါရော ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ, န တဿ သင်္ခါရဿ ပုဗ္ဗကာလိကတ္တာ။ "အတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၄၄၁; ၂.၉၅) နယပ္ပဝတ္တာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ အသမ္မောဝဒဿနတ္ထံ **ဗာလ**-ဂ္ဂဟဏံ။ သံသိဒနဿာဟနာဘာဝဒဿနတ္ထံ **သဟသာ**-ဂဟဏံ။ **သောမနဿရဟိတာ ဟောန္တိ** ပုညံ ကရောန္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သောမနဿဟေတူနံ အဘာဝံ အာဂမ္မာ** တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတထာရူပစေတောသင်္ခါရာဒယောပိ ဟိ ဥပေက္ခာသဟဂတတာယ ကာရဏံ ဟောန္တိယေဝါတိ။

ဧဝန္တိအာဒိ နိဂမနံ။ တယိဒံ အဋ္ဌဝိဓမ္ပိ ကာမာဝစရံ ကုသလစိတ္တံ ရူပာရမ္မဏံ ယာဝ ဓမ္မာရမ္မဏန္တိ ဆသု အာရမ္မဏေသု ယံ တ တံ တ အာလမ္ဗိတွာ ဥပေက္ခာသဟဂတာဟေတုကကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတာနန္တရံ ကာယဒွါရာ ဒီဟိ တီဟိ ဒွါရေဟိ ကာယကမ္မာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာနိ စတ္တာရိ ယဒာ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိံ ဥပ္ပာဒေန္တိ, တဒာ သောဠသ ဝိပာကစိတ္တာနိ ဖလန္တိ။ ယဒာ ပန ဒုဟေတုကံ, တဒာ ဒွါဒသ တိဟေတုကဝဇ္ဇာနိ။ အဟေတုကံ ပန ပဋိသန္ဓိံ တိဟေတုကာနိ န ဥပ္ပာဒေန္တေဝ, ဒုဟေတုကာနိ ပန ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိအနကာလေ ဒွါဒသ, အဟေတုကပဋိသန္ဓိံ အနကာလေ အဋ္ဌ ဖလန္တိ။ တိဟေတုကာ ပန ပဋိသန္ဓိ ဒုဟေတုကေဟိ န ဟောတိယေဝ။ **"အဋ္ဌ ဖလန္တီ"** တိ စေတံ ပဋိသန္ဓိ ဇနကကမ္မဝသေန ဝုတ္တံ။ အညေန ပန ကမ္မုနာ "သဟေတုကံ ဘဝင်္ဂံ အဟေတုကဿ ဘဝင်္ဂဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၁.၁၀၂) ဝစနတော သဟေတုကမ္ပိ ဝိပာကစိတ္တံ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကဿ ဟောတိယေဝ။ ဣမသ္မိံ စ ပက္ခေ ဗလဝတာ ပစ္စယေန ဥပ္ပန္နံ အသင်္ခါရံ, ဒုဗ္ဗလေန သသင်္ခါရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယေ ပန အာဂမနတော စ ဝိပာကဿ အသင်္ခါရသသင်္ခါရဘာဝံ ဣစ္ဆန္တိ, တေသံ မတေန ဒွါဒသ, အဋ္ဌ စ ဖလန္တီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ တီဏာ ဖလံ ဒဒန္တဉ္စေတံ ကာမာဝစရသုဂတိယံ ဥပပတ္တိံ, သုဂတိဒုဂ္ဂတီသု ဘောဂသမ္ပဒဉ္စ ကရောတိ။ နာဂသုပဏ္ဏာဒီနမ္ပိ ဟိ ယံ ဒေဝဘောဂသမ္ပတ္တိသဒိသံ ဘောဂဇာတံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တမ္ပိ ကာမာဝစရကုသလဿေဝ ဖလံ။ န ဟိ အကုသလဿ ဣဋ္ဌံ ဖလံ အတ္ထီတိ။

ရူပာဝစရံ ပနာတိ ပန-သဒ္ဒော ဝိသေသတ္ထဇောတကော။ တေန ယထာ ကာမာဝစရံ ကိလေသာနံ တဒင်္ဂပ္ပဟာနမတ္တကရံ, န ဧဝမိဒံ, ဣဒံ ပန ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနကရံ။ ယထာ တ တံ ဝေဒနာဉာဏသင်္ခါရဘေဒတော အဋ္ဌဓာ ဘိဇ္ဇတိ, န ဧဝမိဒံ, ဣဒံ ပန တတော အညထာ တတိ ဝက္ခမာနံ ဝိသေသံ ဇောတေတိ။ တံ ပနေတံ သဝိတက္ကဝိစာရံ, သာသဝံ, ဝိနီဝရဏဥ္စ ရူပာဝစရန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"သဝိတက္ကံ တေ"**တိ ဟိ ဣမိနာ အရူပာဝစရံ နိဝတ္တေတိ, **"သာသဝ"**န္တိ ဣမိနာ ပဉ္စမမဂ္ဂစိတ္တံ, **"ဝိနီဝရဏ"**န္တိ ဣမိနာ ပဋိဃသဟိတဒွယံ။ ကတ္ထစိ ပဥ္စ ဈာနင်္ဂါနိ, ကတ္ထစိ စတ္တာရိ, ကတ္ထစိ တီဏိ, ကတ္ထစိ ဒွေ, ကတ္ထစိ အပရာနိ ဒွေတိ ဧဝံ ဈာနင်္ဂယောဂဘေဒတော ပဉ္စဝိဓန္တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"သေယျထိဒ"** န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ **ဈာနကထာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၇၉ အာဒယော) ဝုတ္တမေဝ။ တယိဒံ ဘာဝနာမယမေဝ ဟုတွာ ဝုတ္တနယေန ပထဝီကသိဏာဒိကံ အာလမ္ဗိတွာ ယထာရဟံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တကုသလာနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဟီနာဒိဘေဒဘိန္နံ ပနေတံ ယထာက္ကမံ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဒီသု သောဠသသုပိ ဗြဟ္မလောကေသု ဥပပတ္တိနိပ္ဖာဒကန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ရူပသညာသမတိက္ကမာဒိနာ သမဓိဂန္တဗ္ဗံ **အရူပာဝစရံ။ စတုန္နံ အရူပာန** န္တိ ဥပေက္ခာသမာဓိသင်္ခါတေဟိ စတူဟိ အရူပဇ္ဈာနေဟိ။ ကရဏေ ဟိ ဇေတံ သာမိဝစနံ။ အရူပာနံ တ ယော အာရမ္မဏာဒိကတော သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ ယောကေ ယောဂဘေဒေ, တဿ ဝသေန။ **ဝုတ္တပ္ပကာရေနာ** တိ ဟေဋ္ဌာ **အာရုပ္ပကထာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၇၅ အာဒယော) ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **ပဌမန္တိ** ပဌမံ အရူပာဝစရကုသလစိတ္တံ။ **ဒုတိယတတိယစတုတ္ထာနိ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တာနိမာနိ ဘာဝနာမယာနေဝ ဟုတွာ ယထာနုပုဗ္ဗံ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသံ, ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏံ, နတ္ထိဘာဝံ, အာကိဉ္စညာယတနန္တိ ဣမာနိ အာလမ္ဗိတွာ ဥပေက္ခာသဟဂတဉာဏသမ္ပယုတ္တကုသလာနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ စတူသု အရူပီဗြဟ္မလောကေသု ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိဝိပာကအာယီနိ။ သေသံ ပနေတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ဆဝိသုဒ္ဓိပရမ္ပ

ရာယ သမဓိဂန္တဗ္ဗံ **လောကုတ္တရံ** ။ တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ ပရတော အာဂမိဿတိ။ **စတုမဂ္ဂသမ္ပယောဂတော** တိ သော တာပတ္တိမဂ္ဂေ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂေတိ ဣမေဟိ စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ သမ္ပယောဂတော။ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ စေတံ ဘာဝနာမယမေဝ ဟုတွာ နိဗ္ဗာနံ အာလမ္ဗိတွာ သုညတော ဝိမောက္ခော, အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော, အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခောတိ နာမေန ဉပ္ပဇ္ဇတိ, သတ္တဘာတဒိဘဝူပပတ္တိနိဝတ္တကန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကေဝီသတိဝိဓံ ဟောတိ** နာတိသင့္ ခေပဝိတ္တာရနယေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

၄၅၃. ကာမာဝစရမေတတိ ဧတ္ထ နိကာယန္တရိယာ ရူပာရူပာဝစရမ္ပိ အကုသလံ ဣစ္ဆန္တီတိ တေသံ မတိနိသေဓ နတ္ထံ ကာမာဝစရဂ္ဂဟဏံ။ မဟာဂ္ဂတဘူမိယံ ဉပ္ပဇ္ဇန္တမ္ပိ တတ္ထ ရူပဓာတုယံ ပဝတ္တိဝိပာကံ ဒေန္တမ္ပိ ကေန္ဒြေန ကာမာဝစရမေတတိ ဒဿနတ္ထံ အဝဓာရဏံ။ ယဒိ ဧဝံ, ကသ္မာ ကာမာဝစရမေတတိ? တတ္ထ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ။ ကထံ ဝုတ္တံ? ''ကာမတဏှာ ကာမော ဥတ္တရပဒလောပတော, အဝစရတိ ဧတ္ထာတိ အဝစရံ, ကာမဿ အဝစရံ ကာမာဝစရ''န္တိ။ ဧတ္ထ ဟိ ကာမတဏှာဝိသယတာ ''ကာမာဝစရဘာဝဿ ကာရဏံ'' ဝုတ္တာ ယထာ ရူပာရူပတဏှာဝိသယတာ ''ရူပာရူပာဝစရဘာဝဿ''။ ကော်သေန စေတံ ဧဝံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ အညထာ ဗ္ယာပိလက္ခဏံ န သိယာ။ ယဒိ ဟိ အာလမ္ဗိတဗ္ဗမ္ပဝသေန ဘူမိဝဝတ္ထာနံ ကရေယ္ယ, ဧဝံ သတိ အနာရမ္မဏာနံ သင်္ဂဟော န သိယာ။ အထ ဝိပာကအနဝံ သေန, ဧဝမ္ပိ အဝိပာကာနံ သင်္ဂဟော န သိယာ။ တသ္မာ အာလမ္ဗဏဓမ္မဝသေန ပရိယာပန္နာနံ သာ ကာတဗ္ဗာ, အပရိ ယာပန္နာနံ ပန လောကတော ဥတ္တိဏ္ဏတာယ လောကုတ္တရတာ, ဥတ္တရိတရာဘာဝတော အနုတ္တရတာ စ ဝေဒိတဗ္ ဗာ။

ပရိယာပန္နာ တိ စ ပရိစ္ဆေဒကာရိကာယ တဏှာယ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ အာပန္နာ, ဂဟိတာတိ အတ္ထော။ နနု စေတ္ထ ကာမ တဏှာ ကတမာ? ကာမာဝစရဓမ္မာရမ္မဏာ တဏှာ, ကာမာဝစရဓမ္မာ ကတမေ? ကာမတဏှာဝိသယာတိ ဣတရေ တရသန္နိဿယတာအေသောတိ? နယိဒမေဝံ အဝီစိအာဒိကေအာဒသောကာသနိန္နတာယ ကစ္ဆိ တဏှာယံ ကာမတဏှာ ဘာဝေန ဂဟေတွာ တံသဘာဝတာယ တဏှာယ ဝိသယဘာဝေန ကာမာဝစရဓမ္မာနံ ဥပလက္ခိတဗ္ဗတ္တာ။ **နိက္ခေပက ဏ္ဍေပိ** (ဓ. သ. ၉၈၅ အာဒယော) ''ဧတ္ထာဝစရာ''တိ ဝစနံ အဝီစိပရနိမ္မိတပရိစ္ဆိန္နောကာသာယ ကာမတဏှာယ ဝိသ ယဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တအောကာသတာ စ တဏှာယ တန္နိန္နတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

မူလတော တိဝိဓန္တိ တီဏိ အကုသလမူလာနိ လောဘာဒီနိ, တေသံ ဝသေန တံသဟိတမ္ပိ တိဝိဓန္တိ အတ္ထော။ တာ နိ ဟိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝကာရဏတ္တာ မူလမိဝါတိ မူလာနိ, လောဘော မူလံ ဧတဿာတိ **လောဘမူလံ**။ အသာဓာရဏော န နိဒ္ဒေသော ယထာ ဘေရိသဒ္ဒော, ယဝင်္ကုရောတိ။ တထာ **ဒေါသမူလံ**။ မောဟော ဧဝ မူလံ ဣမဿ, နာညန္တိ **မောဟမူလံ**။

သောမနဿုပေက္ခာဒိဋ္ဌိဂတသင်္ခါရဘေဒတော တိ သောမနဿုပေက္ခာဘေဒတော ဒိဋ္ဌိဂတဘေဒတော သင့္ ခါရဘေဒတောတိ ပစ္စေကံ ဘေဒသဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော။ ယဒေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဒိဋ္ဌိဂ တသမ္ပယုတ္တ**န္တိ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဒိဋ္ဌိဂတံ ''ဂူထဂတံ, မုတ္တဂတ''န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၁၉; အ. နိ. ၉.၁၁) ယထာ။ အထ တ ဝိပရိ ယေသဂ္ဂါဟတာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမေဝ, န ဧတ္ထ ဂန္တဗ္ဗဝတ္ထု တထာ သဘာဝန္တိ ဒိဋ္ဌိဂတံ။ တယိဒံ ''ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည''န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၇, ၂၀၂, ၂၀၃, ၄၂၇; ၃.၂၇-၂၉) အဘိနိဝေသဘာဝတော လောဘေနေဝ သဒ္ဓိံ ပဝတ္တတိ, န အေသေန။

ယအာဟီတိအာဒိ လောဘမူလစိတ္တာနံ ပဝတ္တိအာကာရဒဿနံ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ**န္တိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိအာဒိမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ။ တာယ ဟိ ဝိပ လ္လတ္ထစိတ္တာ သတ္တာ ''တောဝကော ဇီဝဝိသယော ယာဝ ဣန္ဒြိယဂေါစရော''တိ ပရလောကံ ပဋိက္ခိပိတွာ ''နတ္ထိ ကာမေသု အာဒီနဝေ''တိ ယထာ တထာ ကာမေသု ဟာတဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇန္တိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''သေ ပန္ထော ပဂေဝ ဝိဟိ တော ဒေဝယာနေ, ယေန ယန္တိ ပုတ္တဝန္တော ဝိသောကာ။ တံ ပဿန္တိ ပသဝေ, ပက္ခိနော စ, တေန တေ မာတရိပိ မိထုနံ စရန္တီ''တိအာဒိနာ နယေန ပုတ္တမုခဒဿနံ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂေတိ ဧဝမာဒိကံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သင်္ဂဏှာတိ။

ကာမေ တတိ ဧတ္ထ **တ**-သဒ္ဒော အနိယမတ္ထော, တေန ဗြာဟ္မဏာနံ သုဝဏ္ဏဟရဏမေဝ အဒိန္နာအနေ သာဝဇ္ဇံ, ဣတရံ အနဝဇ္ဇံ။ ဂရူနံ, ဂုန္နံ, အတ္တနော, ဇီဝိတဿ, ဝိတဟဿ စ အတ္ထာယ မုသာတအော အနဝဇ္ဇော, ဣတရော

သာဝဇ္ဇော။ ဂရုအာဒီနံ အတ္ထာယ ပေသုညဟရဏံ အနဝဇ္ဇံ, ကာလတရံ သာဝဇ္ဇံ။ ဘာရတယုဒ္ဓသီတာဟရဏာဒိကထာ ဟ ပဝူပသမာယ ဟောတီတိ ဝေမာဒိကေ မိစ္ဆာကဟေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာဒီနိ** တိ ဒိဋ္ဌသုတမုတမင်္ဂလာနိ။ **သဘာဝ တိကေ္ခနာ**တိ လောဘဿ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသဿ တ ဝသေန သရသေနေဝ တိခိဏေန ကုရူရေန။ **မန္ဒေနာ** တိ ဒန္ဓေန အ တိခိဏေန။ တာဒိသံ ပန အတ္တနော, ပရဿ တ သမုဋ္ဌာဟနေန ပဝတ္တတီတိ အာဟ **"သမုဋ္ဌာပိတေနာ"** တိ။ **ပရ ဘတ္ထံ့ တ ဟရတီ**တိ **တ**-သဒ္ဒေန တထာပဝတ္တနကမုသာတအာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ကာမာနံ တ** အနုဘုယ္ယ မာနာနံ။ **တ**-သဒ္ဒေန ပရသန္တကဿ တ အယထာဓိပ္ပေတတာယ ယံ လဒ္ဓံ, တံ ဂဟေတဗ္ဗတ္တိ ဂဟဏာဒိကံ သင်္ဂဏှာတိ။

ဒုဝိဓမေဝ ဟောတီ သမ္ပယုတ္တဓမ္မဝသေန ဘေအာဘာဝတော။ ယဒိ ဇံ, ကသ္မာ "အေမနဿသဟဂတံ ပဋိဃသ မ္ပယုတ္တ"န္တိ ဝုတ္တန္တိ? အသာဓာရဏဓမ္မေဟိ တဿ စိတ္တဿ ဥပလက္ခဏတ္ထံ။ **ဟဏာတိဟတာဒီသူ**တိ ဟဏာတိဟတနာဒီသု။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဒိန္နာအနုမုသာတဒပေသုညဖရုသသမ္ဖပ္ပလာပဗ္ယာပာဒေ သင်္ဂဏှာတိ။ သဘာဝတိက္ခံ ဟုတွာ ပဝတ္တမာနံ စိတ္တံ အသင်္ခါရမေဝ ဟောတိ, ကာလတရံ သသင်္ခါရန္တိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"တိက္ခ ခမန္ဒပ္ပဝတ္တိကာလေ"**တိ။ မန္ဒံ ပန ဟုတွာ ပဝတ္တမာနံ ဇေကံသေန သသင်္ခါရမေတတိ န သက္ကာ ဝိညာတုံ။ ယံ သသ င်္ခါရေန သပ္ပယောဂေန ပဝတ္တတိ, တံ မန္ဒမေဝ ဟောတီတိ ကတွာ တထာဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

မောဟေကဟေတုကံ စိတ္တံ မူလန္တရဝိရဟတော အတိမူဋ္ဌဟံ, ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စယောဂတော စဥ္စလဉ္စာတိ **ဥပေက္ခာသဟဂတ**မေဝ ဟောတိ, န တဿ ကအစိပိ သဘာဝတိက္ခတာ အတ္ထိ။ အာရမ္မဏေ ဟိ သံသပ္ပနဝသေန, ဝိ က္ခိပနဝသေန စ ပဝတ္တမာနဿ စိတ္တဒွယဿ ကီဒိသေ ကိစ္စေ သဘာဝတိက္ခတာယ, ဥဿာဟေတဗ္ဗတာယ တ ဘဝိတဗ္ဗံ, တသ္မာ န တတ္ထ သင်္ခါရဘေအော အတ္ထိ။ အညေသု အကုသလစိတ္တေသု လဗ္ဘမာနမ္ပိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဝိသေသတော ဇတ္တေဝ ဗလဝံ, တတော ဇဝ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ပဓာနံ ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ ကာဒမေဝ ဥဒ္ဓစ္စေန ဝိ သေသေတွာ ဝုတ္တံ **"ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တ"** န္တိ။ တထာ ဟိ **ဟဋ္ဌဃံ** (ဓ. သ. ၄၂၇) ကာဓ သရူပတော ဥဒ္ဓစ္စံ အာဂတံ, ဇံ အသာဓာရဏပဓာနဓမ္မဝသေန မောဟမူလံ "ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တံ, ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တ"န္တိ ဒုဝိဓံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အ သန္နိဋ္ဌာနံ** သံသယော။ **ဝိက္ခေပေ** အဝူပသမော, ဘန္တတာတိ အတ္ထော။

တယိဒံ ဒွါဒသဝိဓမ္ပိ အကုသလစိတ္တံ ဆသု အာရမ္မဏေသု ယံ တ တံ တ အာလမ္ဗိတွာ ဥပေက္ခာသဟဂတာဟေ တုကကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတာနန္တရံ ကာယဒွါရာဒီဟိ တီဟိ ဒွါရေဟိ ကာယကမ္မာဒိဝသေန ယထာရဟံ ဟဏာတိ ဟတာဒိကမ္မပထဝသေန စေဝ ကမ္မဝသေန စ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ဌပေတွာ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ သေသံ ဇကာဒသဝိဓမ္ပိ စတူသုပိ အပာယေသု ပဋိသန္ဓိံ ဒေတိ, ပဝတ္တိဝိပာကံ သုဂတိယမ္ပိ။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ ပန ပဝတ္တိဝိပာကမေဝတိ။ တ္တောဟ – ကိံ ပန ကာရဏံ သဗ္ဗဒုဗ္ဗလံ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တံ ပဋိသန္ဓိံ ဒေတိ, အဓိမောက္ခသဗ္ဘာဝတော တတော ဗလဝန္တမ္ပိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ န ဒေတီတိ? ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗေ သု အဝုတ္တတ္တာ။ ကာဒံ ဟိ ပဋိသန္ဓိံ ဒေန္တံ အပာယေသု ဒဒေယ္ယ, အပာယဂမနီယဉ္စ ဒဿနပဟာတဗ္ဗန္တိ တတွ ထ ဝုစ္စေယ္ယ, န စ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ပဋိသန္ဓိံ န ဒေတိ, ပဝတ္တိဝိပာကအနံ ပနဿ န သက္ကာ ပဋိက္ခိပိတုံ။ **ပဋိသမ္ဘိ အာဝိဘင်္ဂေ** "ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတေ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ, တဿ ဝိပာကေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ (ဝိဘ. ၇၃၀ အတွ ထတော သမာနံ) ဝစနတော။

အပရေ ပနာဟု – ပုထုဇ္ဇနဿ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ ဒဿနပ္ပဟာတဗ္ဗသဟာယသဗ္ဘာဝတော ဥဘယဝိ ပာကမ္ပိ ဒေတိ, န သေက္ခဿ တဒဘာဝတောတိ။ ကာဒမေတ္ထ ဝိစာရေတဗ္ဗံ, ယဿ ဝိပာကအနံ ဝုတ္တံ, ကိံ တံ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗံ, ဥအာဟု နောတိ? ကိဉ္စေတ္ထ – ယဒိ တာဝ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗံ, ပဋ္ဌာနေ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ ဗဿ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗော သိယာ။ အထ န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗံ, ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗတ္ တိကေ "နေဝဒဿနေနနဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗ"မိစ္စဿ ဝိဘင်္ဂေ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ယဒိ တဗ္ဗိရုဒ္ဓသဘာဝတာယ တတ္ထ န ဝုစ္စေယ္ယ, ဇဝမ္ပိ တသ္မိံ တိကေ တဿ နဝတ္တဗ္ဗတာ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, ကိံ ကာရဏံ? **စိတ္တုပ္ပ ဟာဒကဏ္ဍေ** (ဓ. သ. ၁၆၅ အာဒယော) အာဂတာနံ ဒွါဒသန္နံ အကုသလစိတ္တုပ္ပာအနံ ဒွီဟိ ပဒေဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတဗ္ဗဿ နိယောဂတော ကဿစိ စိတ္တုပ္ပာဒဿ အဘာဝ, ယထာ ဥပ္ပန္နတ္တိကေ အတီတာ

ဒိနံ နဝတ္တဗ္ဗတာ န ဝုတ္တာ, ဧဝမေတဿာပိ။ အထ တ ဘာဝနာယ ပဟာတုံ အသက္ကုဏေယျဿာပိ တဿ ပု ထုဇ္ဇနေ ဝတ္တမာနဿ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗသဘာဝသာမညတော, သာဝဇ္ဇတော စ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗပရိယာ ယော ဝိဇ္ဇတီတိ နတ္ထိ နဝတ္တဗ္ဗတာပသင်္ဂေါသော။ နိပ္ပရိယာယေန စ န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗန္တိ တဿ ဝသေန နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေတေပိ န ဝုတ္တော။ ဒဿနပဟာတဗ္ဗပစ္စယဿာပိ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတဿ သဟာယဝေကလ္လမတ္တမေဝ ဒဿနေန ကတံ, န ကောစိပိ ဘာဝေ အနုပ္ပာဒဓမ္မတံ တဿ အာပာဒိတောတိ ဧကန္တေန ဘာဝနာယ ပ ဟာတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ အထ တ အပာယဂမနီယဘာဝတပေက္ခံ ဒဿနပ္ပဟာတဗ္ဗဝစနန္တိ တဒဘာဝတော တံ ဝိဘဇနံ ဝုတ္တန္တိ။

၄၅၄. ''ဝိညာဏ''န္တိ ပဒံ အပေက္ခိတ္ဝာ **''အဗျာကတံ ဝိပာက''**န္တိ အာဒိကော နပုံသကနိဒ္ဒေသော, တတော ဧဝ အဓိကတာဗျာကတာပေက္ခာယ **ဒုဝိဓ**န္တိ ဝုတ္တံ။ အညထာ ရူပနိဗ္ဗာနာနမ္ပိ အဗျာကတဘာဝတော တံ စတုဗ္ဗိဓန္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ဝိပာကဿ ကာမာဝစရာဒိဘာဝေ ကုသလေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဟေတုကတာ သဟေတုကတာ ဝိယ သမ္ပယုတ္တဟေတုဝသေန, န နိဗ္ဗတ္တကဟေတုဝသေန။ ဝိပာကဿ ဟိ သဟေတုကတာ သဟေတုကကမ္မဝသေန သိဇ္ဈမာနာပိ သမ္ပယုတ္တဟေတုဝသေနေဝ ဝုစ္စတိ, အညထာ အဟေတုကာနမ္ပိ သဟေတုက တာ အာပဇ္ဇေယျာတိ။ ကသ္မာ ပန သဟေတုကဿ အဟေတုကော ဝိပာကော ဟောတီတိ? တတ္ထ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ။ ကိဉ္စ အာရမ္မဏာဘိနိပါတမတ္တေသု ပဉ္စသု ဝိညာဏေသု ယထာ အလောဘာဒိသမ္ပယောဂေ န သမ္ဘဝတိ, ဧဝံ မန္ဒတရမန္ဒကိစ္စေသု သမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏေသူတိ ဟေတူနံ ဥပ္ပတ္တိယာ အသမ္ဘဝတောပိ နေသံ အဟေတုကတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

မနောဝိညာဏတော ဥပ္ပဇ္ဇနဝိသိဋ္ဌမနနကိစ္စာနံ အဘာဝတော မနောမတ္တာ ဓာတု **မနောဓာတု**။

စက္ခုသန္နိဿိတံ ဟုတ္ဝာ ရူပဿ ဝိဇာနနံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ **စက္ခုသန္နိဿိတရူပဝိဇာနနလက္ခဏံ**။ တတ္ထ စက္ခုသန္နိဿိတဝစနေန ရူပာရမ္မဏံ အညံ ဝိညာဏံ နိဝတ္တေတိ။ ဝိဇာနနဂ္ဂဟဏေန စက္ခုသန္နိဿိတေ ဖဿာဒိကေ နိဝတ္တေတိ။ စက္ခုရူပဂ္ဂဟဏေန နိဿယတော, အာရမ္မဏတော စ ဝိညာဏံ ဝိဘာဝေတိ ဥဘယာဓိနဝုတ္တိကတ္တာ။ ယဒိ ဟိ စက္ခု နာမ န သိယာ, အန္ဓာပိ ရူပံ ပဿေယျုံ, န စ ပဿန္တိ။ ယဒိ စ နီလာဒိရူပံ နာမ န သိယာ, ဒေသာဒိနိယမေန န ဘဝိတဗ္ဗံ, အတ္ထေဝ စ နိယမော, ဧကန္တသာရမ္မဏတာ စ စိတ္တဿ ဝုတ္တာတိ ''အာရမ္မဏေန ဝိနာ နီလာဒိအာဘာသံ စိတ္တံ ပဝတ္တတီ''တိ ဧဝံ ပဝတ္တော တဒေ မိစ္ဆာတဒေတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ''န္တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; ၃.၄၂၁, ၄၂၅; သံ. နိ. ၂.၄၄; ၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅)။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဝစနဘေဒေ ကတောတိ? ဧကမ္ပိ စက္ခု ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ, ရူပံ ပန အနေကမေဝ သံဟတန္တိ ဉာပနတ္ထံ ဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ။ ကိံ ပန ကာရဏံ ဧကမ္ပိ စက္ခု ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ, ရူပံ ပန အနေကမေဝတိ? ပစ္စယဘာဝဝိသေသတော။ စက္ခု ဟိ စက္ခုဝိညာဏဿ နိဿယပုရေဇာတဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တပ စ္စယေဟိ ပစ္စယော ဟောန္တံ အတ္ထိဘာဝေနေဝ ဟောတိ, တသ္မိံ သတိ တဿ ဘာဝတော, အသတိ အဘာဝတော။ ယတော တံ အတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝုစ္စတိ, တံနိဿယတာ စဿ န ဧကဒေသေန အ လ္လီယနဝသေန ဉာတဗ္ဗာ အရူပဘာဝတော, အထ ခော ဂရုရာဇာဒီသု သိဿရာဇပုရိသာဒီနံ ဝိယ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိ တာယ။ ဉာတရေ ပန ပစ္စယာ တေန တေန ဝိသေသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သွတာယံ ပစ္စယဘာဝေ န ဧကသ္မိံ န သမ္ဘဝတီတိ ဧ ကမ္ပိ စက္ခု ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စာ''တိ ဧကဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော။

ရူပံ ပန ယဒိပိ စက္ခု ဝိယ ပုရေဇာတအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိ ပစ္စယော ဟောတိ ပုရေတရံ ဟုတ္ဝာ ဝိဇ္ဇမာနက္ခ ဏေယေဝ ဥပကာရကတ္တာ, တထာပိ အနေကမေဝ သံဟတံ ဟုတ္ဝာ ပစ္စယော ဟောတိ အာရမ္မဏဘာဝတော။ ယဉ္ဟိ ပစ္စယဓမ္မံ သဘာဝဘူတံ, ပရိကပ္ပိတာကာရမတ္တံ တ ဝိညာဏံ ဝိဘာဝေန္တံ ပဝတ္တတိ, တဒညေသဉ္စ သတိပိ ပစ္စယဘာ ဝေ သော တဿ သာရမ္မဏသဘာဝတာယ ယံ ကိဉ္စိ အနာလမ္ဗိတ္ဝာ ပဝတ္တိတုံ အသမတ္ထဿ ဩလုဗ္ဗ ပဝတ္တိ ကာရဏတာယ အာလမ္ဗနီယတော အာရမ္မဏံ နာမ။ တဿ ယသ္မာ ယထာ တထာ သဘာဝူပလဒ္ဓိဝသေန အာရမ္မဏ ပစ္စယလာဘော, တသ္မာ စက္ခုဝိညာဏံ ရူပံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တမာနံ တဿ သဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တမေဝ ပဝတ္တတိ။ သာ စ

သ္သ ဣန္ဒြိယာဓိနဝုတ္တိကဿ အာရမ္မဏသဘာဝူပလဒ္ဓိ, န ဇေကဒ္ဓိကလာပဂတဝဏ္ဏဝသေန ဟောတိ, နာပိ ကတိပ ယကလာပဂတဝဏ္ဏဝသေန, အထ ခေါ အာဘောဂါနုရူပံ အာပာထဂတဝဏ္ဏဝသေနာတိ အနေကာမေဝ ရူပံ သံဟစ္စကာရိတာ ယ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ ''ရူပေ စာ''တိ ဗဟုဝစနေန နိဒ္ဒိသိ။

ယံ ပန ''ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၂) ဝုတ္တံ, တံ ကထန္တိ? တမ္ပိ ယာဒိသံ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ, တာဒိသမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ကီဒိသံ ပန တန္တိ? သမုဒိတန္တိ ပာကဋောယမတ္ထော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ယဒေ ကေ ဝဒန္တိ ''အာယတနသလ္လက္ခဏဝသေန စက္ခုဝိညာဏာဒယော သလ္လက္ခဏာရမ္မဏာ, န ဒဗ္ဗသလ္လက္ခဏဝသေ နာ''တိ, တမ္ပိ ယုတ္တမေဝ ဟောတိ။ န စေတ္ထ သမုဒာယာရမ္မဏတာ အာသင်္ကိတဗ္ဗာ သမုဒာယာဘောဂဿေဝ တ ဘာဝတော။ သမုဒိတာ ပန ဝဏ္ဏဓမ္မာ အာရမ္မဏပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ကထံ ပန ပစ္စေကံ အသမတ္ထာ သမုဒိတာ အာရမ္မ ဏာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, န ဟိ ပစ္စေကံ ဒဋ္ဌုံ အသက္ကောန္တာ အန္ဓာ သမုဒိတာ ပဿန္တီတိ? နယိဒမေကန္တိကံ ဝိသုံ ဝိသုံ အသမတ္ထာနံ သိဝိကာဝဟနာဒီသု သမတ္ထတာယ ဒဿနတော။ ကေသာဒီနဉ္စ ယသ္မိံ ဌာနေ ဌိတာနံ ပစ္စေကံ ဝ ဏ္ဏံ ဂဟေတုံ န သက္ကာ, တသ္မိံယေဝ ဌာနေ သမုဒိတာနံ ဝဏ္ဏံ ဂဟေတုံ သက္ကာတိ ဘိယျောပိ တေသံ သံဟစ္စ ကာရိတာ ပရိဗျတ္တာ။ ဧတေန စက္ခုဝိညာဏဿ ပရမာဏုရူပံ အာရမ္မဏံ, ဥဒါဟု တံသမုဒါယောတိအာဒိကာ စောဒနာ ပဋိက္ခိတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ''သောတဉ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဒေ စာ''တိအာဒီသုပိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; ၃.၄၂၁, ၄၂၅, ၄၂၆) ဧသေဝ နယော။ ဧဝံ ဥဘယာဓိနဝုတ္တိကတာယ စက္ခုဝိညာဏဿ နိဿယတော, အာရမ္မဏတော စ ဝိဘာဝနံ ကတံ, ဧဝံ သောတဝိညာဏာဒီသုပိ ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗံ။

ရူပမတ္တာရမ္မဏရသ န္တိ ရူပါယတနမတ္တဿေဝ အာရမ္မဏကရဏရသံ။ မတ္တသဒ္ဒေန ယထာ အာရမ္မဏန္တ ရာနံ နိဝတ္တေတိ, ဧဝံ ရူပါယတနေပိ လဗ္ဘမာနေ ဧကစ္စေ ဝိသေသေ နိဝတ္တေတိ။ န ဟိ စက္ခုဝိညာဏံ ဝဏ္ဏမတ္တတော အညံ ကိဉ္စိ ဝိသေသံ တတ္ထ ဂဟေတုံ သက္ကောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''ပဉ္စဟိ ဝိညာဏေဟိ န ကိဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတိ အညတြ အဘိနိပါတမတ္တာ''တိ။ စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ရူပါရမ္မဏေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော တဒဘိမုခဘာဝေန ဂယှ ဟတီတိ ဝုတ္တံ **''ရူပါဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန''** န္တိ။ အတ္တနော အနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ အရူပဓမ္မာနံ သမနန္တရဝိဂတာ အရူပဓမ္မာ ပဝတ္တိဩကာသဒါနေန အနန္တရသမနန္တရနတ္ထိဝိဂတပစ္စယေဟိ ဥပကာရကာ နိဿယာရမ္မဏဓမ္မာ ဝိယ အာသန္နကာရဏန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ရူပါရမ္မဏာယ ကိရိယမနောဓာတုယာ အပဂမပဒဋ္ဌာန''** န္တိ။ **သောတဝိ ညာဏာဒီသုပိ** ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

စက္ခုဝိညာဏာဒိဂဟိတံ ရူပါဒိအာရမ္မဏံ တဒနန္တရမေဝ အပရိပတန္တံ ကတွာ သမ္ပဋိစ္ဆန္တီ ဂဏှာတိ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''ရူပါဒိသမ္ပဋိစ္ဆနရသာ''** တိ။ တထာဘာဝေန သမ္ပဋိစ္ဆနဘာဝေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။

ဆသု အာရမ္မဏေသု ကအစိ ပဉ္စန္နံ, တတော တ ကတိပယာနံ ဝိဇာနနသဘာဝတာပိ **ဆဋ္ဌာရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏာ** ဝု တ္တာ တံသဘာဝတနတိဝတ္တနတော, ဆသွေဝ တ ဣတရေသံ အာရမ္မဏာနံ အန္တောဂဓတ္တာ။ **သန္တီရဏာဒိကိစ္စာ** တိ သန္တီရဏတအာရမ္မဏကိစ္စာ တ, သန္တီရဏတအာရမ္မဏပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိကိစ္စာ တတိ အဓိပ္ပာယော။ **''ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ''** တိ ဣဒံ ဣမာသံ ဒွိန္နံ မနောဝိညာဏဓာတူနံ ဧကန္တေနေဝ ဟဒယဝတ္ထုသန္နိဿယတာယ ဝု တ္တံ။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ပန တံတံအနန္တရာတီတဝိညာဏာပဂမပဒဋ္ဌာနာတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ **တဿာ ဘေ ဒေါတိ** တဿာ ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတုယာ ''ဒုဝိဓာ''တိ ဝုတ္တာယ ဒုဝိဓတာသင်္ခါတော ဘေဒေါ။ **ဧကန္တမိဋ္ဌာရမ္မ ဏေတိ** ဧကန္တေနေဝ ဣဋ္ဌေ အာရမ္မဏေ, အတိဝိယ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေတိ အတ္ထော။ **ပဉ္စဒွာရေ စေဝ ဇဝနာဝသာနေ စာတိ** ဧတ္ထ ပဉ္စဒွါရေ သမ္ပဋိစ္ဆနတေဒ္ဒဗ္ဗနာနံ အန္တရာဠံ ဌာနံ, ဣတရတ္ထ ဇဝနဘဝင်္ဂါနန္တိ ဧဝံ **ဒွိဋ္ဌာနာ ဟောတိ**။ ဣတရာယပိ သန္တီရဏတအာရမ္မဏကာလေ ယထာဝုတ္တမေဝ ဌာနံ, ပဋိသန္ဓိအာဒိကာလေ ပန စုတိဘဝင်္ဂါနံ အန္တရာဠံ ပဋိသန္ဓိယာ, ပဋိသန္ဓိအာဝဇ္ဇနာနံ တအာရမ္မဏာဝဇ္ဇနာနံ ဇဝနာဝဇ္ဇနာနံ တေဒ္ဒဗ္ဗနာဝဇ္ဇနာနဉ္စ အန္တရာဠံ ဘဝင်္ဂဿ, တအာရမ္မဏပဋိသန္ဓီနံ ဇဝနပဋိသန္ဓီနံ တ အန္တရာဠံ စုတိယာ ဌာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဆသူတိ ဧတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကာယဿ နိဿယဘူတာနံ နာတိကက္ခဠဖောဋ္ဌ
ဗ္ဗဘူတာနံ ပဋိဃဋ္ဋနာနိဃံသဿ ဗလဝဘာဝတော **ကာယဝိညာဏံ သုခသမ္ပယုတ္တံ** ။ ဥပာဒါရူပာနံယေဝ ဃဋ္ဋနာ ဒုဗ္
ဗလာတိ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ဥပေက္ခာသဟဂတာနိ။ တေနာဟ **“သေသံ ဥပေက္ခာယုတ္တ”** န္တိ။ **သေသံ** ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ။

အလောဘာဒေါသာမောဟာ စေဝ အလောဘာဒေါသာ စ အလောဘာဒယော, တေဟိ အလောဘာဒီဟိ ဝိပာကဟေတူ
ဟိ သမ္ပယုတ္တံ **အလောဘာဒိဝိပာကဟေတုသမ္ပယုတ္တံ။ ကာမာဝစရကုသလံ ဝိယ သောမနဿာဒိဘေဒတော** တိ
ယထာ ကာမာဝစရံ ကုသလံ သောမနဿုပေက္ခာဉာဏသင်္ခါရဘေဒတော အဋ္ဌဝိဓံ, ဧဝမိဒမ္ပီတိ အဋ္ဌဝိဓတာယ သဒိ
သတံ ဒဿေတိ။ ကာမာဝစရဘာဝတော ဟီနာဒိတော, ယောနိသော ဥပ္ပတ္တိတော စ သဒိသမေဝ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မတော
ပန အာရမ္မဏတော, ပဝတ္တိအာကာရတော စ ဝိသဒိသံ။ တထာ ဟိ ကုသလံ ကမ္မဒ္ဝါရဝသေန ပဝတ္တတိ, န ဣတရံ, ဝိပါ
ကာနံ အဝိညတ္တိဇနကတ္တာ။ ဥပ္ပတ္တိဒ္ဝါရဝသေန ပန ဣမဿာပိ အတ္ထေဝ ပဝတ္တိဘေဒော ပဉ္စဒ္ဝါရမနောဒ္ဝါရေ
သု မဟာဝိပါကာနံ တဒါရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တိသမ္ဘဝတော။ ယထာ ပန ကုသလံ ဂတိဝသေန ပဉ္စဝိဓံ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိဝသေ
န သတ္တဝိဓဉ္စ, န ဧဝမိဒံ တဒေကဒေသေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ တတ္ထ အာရမ္မဏတော, ဧကစ္စပဝတ္တိအာကာရတော စ ဝိ
သဒိသတံ ဒဿေတုံ **“ယထာ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဆသု အာရမ္မဏေသူ** တိ ပရိတ္တာဒိအတီတာဒိအဇ္ဈတ္တာဒိပ္ပ
ဘေဒေသု ဆသု အာရမ္မဏေသု။

အာဂမနာဒိဝသေနာတိ အာဂမနပစ္စယဝသေန။ တတ္ထ ကေစ္စာနံ အာစရိယာနံ မတေန မုခေ စလိတေ အာဒါသတ
လေ မုခနိမိတ္တံ စလနံ ဝိယ အသင်္ခါရဿ ကုသလဿ ဝိပါကော အသင်္ခါရော, သသင်္ခါရဿ ကုသလဿ ဝိပါ
ကော သသင်္ခါရောတိ ဧဝံ အာဂမနဝသေန။ ကေစ္စာနံ ပန အာစရိယာနံ မတေန ဗလဝန္တေဟိ ဝိဘူတေဟိ ပစ္စယေဟိ က
မ္မာဒီဟိ ဥပ္ပန္နော အသင်္ခါရော, ဒုဗ္ဗလေဟိ သသင်္ခါရောတိ ဧဝံ ပစ္စယဝသေန။ **သမ္ပယုတ္တဓမ္မာန** န္တိ ဟဋ္ဌိယံ သ
ရူပတော အာဂတသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ။ တေသံ ဟိ ဝသေန ကုသလတော ဝိပါကဿ ဝိသေသာဘာဝတော။ **နိရုဿာဟ** န္
တိ ဧတ္ထ ဥဿာဟော နာမ အနုပစ္ဆိန္နာဝိဇ္ဇာတဏှာမာနသန္တာနေ ဝိပါကုပ္ပာဒနသမတ္ထတာသင်္ခါတော ဗျာပါ
ရော, သော ဝိပါကေသု နတ္ထီတိ တံ နိရုဿာဟံ။ ကုသလေသု ပန အဘိညာဝသပဝတ္တေသုပိ အတ္ထေဝါတိ တံ **သဉ
ဿာဟံ**။

လောဘာဒီနံ ဧကန္တသာဝဇ္ဇတာယ အယောနိသောမနသိကာရဟေတုကာနံ နတ္ထိ ဝိပါကဘာဝေ, အလောဘာဒီနမ္ပိ
ဧကန္တအနဝဇ္ဇသဘာဝတာနံ ကာရဏဿ တဗ္ဗိဓုရတာယ နတ္ထေဝ အကုသလဝိပါကဘာဝေတိ အာဟ **“အကုသလဝိပါ
ကံ အဟေတုကမေဝ”**တိ။ ယထာ အတိဣဋ္ဌေ, ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ စ အာရမ္မဏေ ဝေဒနာဘေဒသဗ္ဘာဝတော ကုသလ
ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတု ဒုဝိဓာ ဟောတိ သောမနဿသဟဂတာ, ဥပေက္ခာသဟဂတာတိ, န ဧဝံ အတိအနိဋ္ဌေ, အနိဋ္ဌမ
ဇ္ဈတ္တေ စ အာရမ္မဏေ ဝေဒနာဘေဒော အတ္ထီတိ အကုသလဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတု ဧကမေဝါတိ **“သတ္တဝိဓ”**န္
တိ ဝုတ္တံ။ သတိ ဟိ တတ္ထ ဝေဒနာဘေဒေ အတိအနိဋ္ဌေ ဒေါမနဿေန ဘဝိတဗ္ဗံ, န စ ပဋိဃေန ဝိနာ ဒေါမနဿံ ဥ
ပ္ပဇ္ဇတီတိ။

ကာယဝိညာဏဿ ဒုက္ခသဟဂတတာ ကုသလဝိပါကေ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဥပေက္ခာ ဟီနာ**တိ ဧကန္တ
နိဟီနဿ အကုသလဿ ဝိပါကဘာဝတော ဥပေက္ခာပိ သမာနာ ဟီနာ ဧဝ ဒုက္ခသဘာဝတ္တာ။ တေနာဟ **“ဒုက္ခံ ဝိယ
နာတိတိခိဏာ”**တိ။ ယထာ ဒုက္ခံ အတိဝိယ တိခိဏံ ကဋုကံ, န ဧဝမယံ, တထာပိ ဒုက္ခသဘာဝေနေဝ ပဝတ္တတိ။ န ဟိ အ
ကုသလဿ ဝိပါကော အဒုက္ခော ဟောတိ။ ဥပေက္ခာဘာဝေ စဿ ဗလဝတာ ဗာဓိယမာနဿ ပဋိပ္ပဟရိတုံ အသက္
ကောန္တဿ ဒုဗ္ဗလဿ ပုရိသဿ တေန ကရိယမာနဗာဓာယ ဥပေက္ခနာ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဣတရေသူ**တိ
ကုသလဝိပါကေသု။

ရူပာဝစရန္တိ ရူပါဝစရဝိပါကဝိညာဏံ။ ဝိပါကကထာ ဟေသာတိ။ **ကုသလံ ဝိယာ**တိ ရူပါဝစရကုသလံ ဝိယ။ န ဟိ ရူ
ပါဝစရဝိပါကော တဒညကုသလသဒိသော။ အပိစ သမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒာ ဧတေ, ယဒိဒံ “ကုသလံ, ဝိပါကော”တိ စ။ တသ္မာ
ယထာ “မာတရံ ပယိရုပါသတီ”တိ ဝုတ္တေ အတ္တနော မာတရန္တိ အဝုတ္တမ္ပိ သိဒ္ဓမေဝေတံ, ဧဝံ ဣဓာပီတိ အတ္တနော
ကုသလံ ဝိယာတိ အတ္ထော။ ကုသလသဒိသတာ စေတ္ထ ဓမ္မတော, အာရမ္မဏတော စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ဟိ ယေ ဖဿ
ာဒယော ကုသလေ လဗ္ဘန္တိ, တေ ဝိပါကေပိ လဗ္ဘန္တိ။ ယသ္မိံ စ အာရမ္မဏေ ကုသလံ ပဝတ္တတိ, တတ္ထေဝ

အယံ ဝိပါကောပိ ပဝတ္တတိ။ ယံ ပနေတ္ထ ပဉ္စမဇ္ဈာနစိတ္တံ အဘိညာပ္ပတ္တံ, တဿ ဝိပါကော ဧဝ နတ္ထိ။ ကသ္မာ
နတ္ထိ? အသမ္ဘဝတော, အာနိသံသဘူတတ္တာ စ။ တဉှိ ဝိပါကံ ဒေန္တံ ရူပါဝစရမေဝ ဒဒေယျ။ န ဟိ အညဘူမိကံ က
မ္မံ အညဘူမိကံ ဝိပါကံ ဒေတိ။ ကမ္မနိမိတ္တာရမ္မဏတာ စ ရူပါဝစရဝိပါကဿ ဝုတ္တာတိ န တံ အညံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္
တတိ။ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိအာရမ္မဏဉ္စ တံ န ဟောတီတိ အယမသမ္ဘဝေါ။ ဈာနဿ အာနိသံသဘူတဉ္စ အနာဒီနံ တ
သ္မိံ အတ္တဘာဝေ ပစ္စယလာဘော ဝိယာတိ။

ပဝတ္တိတော ပန ဝိပါကဿ, ကုသလဿ စ အတ္ထေဝ ဘေဒေါတိ တံ ဒဿေတုံ **"ကုသလံ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္
တံ။ ကုသလံ ဝိယ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသာဒိအာရမ္မဏဘေဒတော စတုဗ္ဗိဓံ။ ပဝတ္တိဘေဒေ ဝုတ္တနယော ဇဝနဝသေ
န, ပဋိသန္ဓိအာဒိဝသေန စ ပဝတ္တနတော။

စတုမဂ္ဂယုတ္တစိတ္တဖလတ္တာ တိ စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ သမ္ပယုတ္တကုသလစိတ္တဿ ဖလတ္တာ, စတု
ဗ္ဗိဓသာမညဖလသမ္ပယုတ္တဘာဝတောတိ အတ္ထော။ မဂ္ဂဝီထိယံ ဒွိက္ခတ္တုံ, တိက္ခတ္တုံ ဝါ ဖလသမာပတ္တိယံ
အပရိစ္ဆိန္နပရိမာဏံ ပဝတ္တမာနမ္ပိ ဒွီသု ဌာနေသု ပဝတ္တိယာ **"ဒွိဓာ ပဝတ္တတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗမ္ပိ** တိ တေဝီ
သတိဝိဓံ ကာမာဝစရဝိပါကံ, ပဉ္စဝိဓံ ရူပါဝစရဝိပါကံ, စတုဗ္ဗိဓံ အရူပါဝစရဝိပါကံ, စတုဗ္ဗိဓမေဝ လောကုတ္တရဝိပါကန္
တိ သဗ္ဗမ္ပိ ဝိပါကဝိညာဏံ နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရနယေန ဆတ္တိံသဝိဓံ ဟောတိ။

ဘူမိဘေဒတော တိဝိဓံ လောကုတ္တရဿ အဘာဝတော။ လောကုတ္တရဉှိ ကိရိယစိတ္တံ နတ္ထိ ဧကန္တေန
အနန္တရဝိပါကဒါယိဘာဝတော။ ဝုတ္တဉှိ "သမာဓိမာနန္တရိကညမာဟူ"တိ (ခု. ပါ. ၆.၅; သု. နိ. ၂၂၈)။ ဟောတု တာဝ
သေက္ခာနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ အနုတ္တရံ ကုသလံ ပုဂ္ဂလန္တရဘာဝူပနယနတော သဖလံ, အရဟတော ပန ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပုဂ္ဂ
လန္တရဘာဝူပနယနတော နိပ္ဖလံ, တဿ ကိရိယဘာဝေါ ကသ္မာ န ဣစ္ဆိတောတိ? ဣစ္ဆိတဗ္ဗော သိယာ။ ယဒိ တ
ဿ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိ သိယာ, သကိံယေဝ ပန လောကုတ္တရကုသလံ ပဝတ္တတိ။ ယဒိ ဟိ ပုနပ္ပုနံ ပဝတ္တေယျ, မ
ဂ္ဂစိတ္တံ အရဟတောပိ ပဝတ္တတီတိ လောကုတ္တရကိရိယစိတ္တံ သိယာ, န စေတံ အတ္ထိ ပယောဇနာဘာဝတော။ တ
သ္မာ နတ္ထိ လောကုတ္တရကိရိယဝိညာဏံ။ **ကိရိယဝိညာဏန္တိ** စ ကိရိယာမတ္တံ ဝိညာဏံ, ကုသလာကုသလံ ဝိယ ကိဉ္စိ ဝိ
ပါကံ အနုပ္ပာဒေတွာ ကိရိယာမတ္တမေဝ ဟုတွာ ပဝတ္တနကဝိညာဏန္တိ အတ္ထော။ ကသ္မာ ပနေတံ ဝိပါကံ န ဥပ္ပါ
ဒေတီတိ? ဝုစ္စတေ – ဧတ္ထ ဟိ ယဒေတံ အာဝဇ္ဇနဒွယံ, တံ အနုပစ္ဆိန္နဘဝမူလေပိ သန္တာနေ ပဝတ္တံ အနာသေဝန
တာယ ဒုဗ္ဗလဘာဝတော အဗီဇသာမတ္ထိယံ ဝိယ ပုပ္ဖံ အဖလမေဝ ဟောတိ။ ယံ ပန ဥစ္ဆိန္နဘဝမူလာယံ သန္တတိယံ ပ
ဝတ္တံ အဋ္ဌာရသဝိဓံ ဝိညာဏံ, တံ သမုစ္ဆိန္နမူလာယ လတာယ ပုပ္ဖံ ဝိယ ဖလဒါယိ န ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အညသ္
သ အသမ္ဘဝတော ကိရိယဟေတုနာ နာမ အလောဘာဒိနာဝ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **"အလောဘာဒိကိရိယဟေတုဝိရဟိ
တ"**န္တိ။

စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ပုရေစရာ ဟုတွာ ရူပါဒိအာရမ္မဏာနံ ဝိဇာနနလက္ခဏာ **စက္ခုဝိညာဏာဒိပုရေစရရူပါဒိဝိဇာနန
လက္ခဏာ**။ အယံ ပန မနောဝိညာဏတော ဥပ္ပန္နာပိ ဝိသိဋ္ဌမနနကိစ္စာဘာဝေန မနောမတ္တာ ဓာတူတိ **မနောဓာတု**။
တထာ ဟေသာ မနောဝိညာဏဿ ပစ္စယော န ဟောတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဓာတုနိဒ္ဒေသေ**
(ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၁၇) အာဂမိဿတိ။ **အာဝဇ္ဇနရသာ** တိ အာဘောဂရသာ, စိတ္တသန္တာနဿ ဝါ ပုရိမာကာရတော အညထာ
သြဏောဇနရသာ။ **ဘဝင်္ဂဝိစ္ဆေဒပဒဋ္ဌာနာ** တိ ဘဝင်္ဂသန္တာနဝိစ္ဆေဒပဒဋ္ဌာနာ။ အပုဗ္ဗာရမ္မဏာ သကိံဒေဝ ပဝတ္
တမာနာ သဗ္ဗထာ ဝိသယရသံ အနုဘဝိတုံ န သက္ကောတီတိ ဣဋ္ဌာဒီသု သဗ္ဗတ္ထ **ဥပေက္ခာယုတ္တာဝ ဟောတိ**။

သာဓာရဏာတိ သေက္ခာသေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ သာဓာရဏာ။ **အသာဓာရဏာ**တိ အသေက္ခာနံယေဝ အာဝေဏိကာ။
ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနာဝဇ္ဇနရသာ တိ ပဉ္စဒွါရေ သန္တီရဏေန ဂဟိတာရမ္မဏံ ဝဝတ္ထပေန္တီ ဝိယ ပဝတ္တနတော ဝေါဋ္ဌဗ္ဗ
နရသာ, မနောဒွါရေ ပန ဝုတ္တနယေန အာဝဇ္ဇနရသာ။ တထာဘာဝေန ပဉ္စဒွါရမနောဒွါရေသု ယထာက္ကမံ ဝေါဋ္ဌ
ဗ္ဗနာဝဇ္ဇနဘာဝေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကာလေ သန္တီရဏကိစ္စာနံ တိဿန္နံ
အဟေတုကဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတူနံ အာဝဇ္ဇနကာလေ ယဿ ကဿစိ ဘဝင်္ဂဿာတိ ဣမေသံ အညတရာပဂ
မော ဝါဿာ အာသန္နကာရဏန္တိ အာဟ **"အဟေတုက။ပေ။ ပဒဋ္ဌာနာ"** တိ။

အရဟတန္တိ အရဟတံယေဝ အသာဓာရဏဘာဝတော။ **အနုဋ္ဌာရေသူ**တိ အဋ္ဌကသင္ခလိကပေတရူပာဒီသု, အညေ သု တ အပ္ပဏီတေသု ဝတ္ထူသု။ **ဟသိတုပ္ပာဒနရသာ** တိ ဟသိတဿေဝ ဥပ္ပာဒနရသာ။ တထာ ဟိ တံ စိတ္တံ ''ဟသိ တုပ္ပာဒန''န္တွေဝ ဝုစ္စတိ, န အညေသံ ဟသိတုပ္ပာဒကစိတ္တာနံ အဘာဝတော။ အညာနိပိ ဟိ ဒွတေဒသ သောမနဿ သဟဂတာနိ ပရိတ္တကုသလာကုသလကိရိယစိတ္တာနိ ယထာရဟံ ပုထုဇ္ဇနာဒီနံ ဟသိတုပ္ပာဒကာနိ ဝိဇ္ဇန္တိ, ဣဒံ ပန စိ တ္တံ ဝိစာရဏပညာဝိရဟိတံ ပရိတ္တေသု အပ္ပဏီတေသု အာရမ္မဏေသု အရဟန္တာနံ သောမနဿမတ္တံ ဥပ္ပာဒေန္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဘဂဝတောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ, တံ အတီတံသာဒီသု အပ္ပဋိဟတဉာဏံ ဝတွာ ''ဣမေဟိ တီ ဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တီ''တိ (မဟာနိ. ၆၉; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဝစနတော ဝိစာရေတဗ္ဗန္တိ ဧကေ ။ တတ္ထ ဟသိတုပ္ပာဒစိ တ္တေန ပဝတ္တိယမာနမ္ပိ ဘဂဝတော သိတကရဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနာဂတံသသဗ္ဗညုတဉာဏာနံ အနုဝတ္တကတ္တာ ဉာဏာနု ပရိဝတ္တိယေဝတတိ ဧဝံ ပန ဉာဏာနုပရိဝတ္တိဘာဝေ သတိ န ကောစိ ဟဋ္ဌကထာနံ ဝိရောဓော။ ဧဝဥ္စ ကတွာ အဋ္ဌကထာယံ ''တေသံ ဉာဏာနံ စိဏ္ဏပရိယန္တေ ဣဒံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ ဝုတ္တံ။ အဝဿဉ္စ ဧတံ ဧဝံ ဣစ္ဆိတဗ္ ဗံ, အညထာ အညဿာပိ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကဿ အဟေတုကစိတ္တဿ ဘဂဝတော ဥပ္ပတ္တိ န ယုဇ္ဇေယျ။ န ဟိ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကဿ တံသမုဋ္ဌိတာယ ဝိညတ္တိယာ ကာယကမ္မာဒိဘာဝံ အာပဇ္ဇနဘာဝေ ဝိဗန္ဓတီတိ။ **ဧကေန္တော ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ** ပဥ္စတေကာရဘာဝေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။

အယမေတ္ထ ဝိသေသော တိ အယံ သေကခ္ခပုထုဇ္ဇနာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ဝိပာကုပ္ပာဒနသမတ္ထတာ, အရဟတံ ဥပ္ပ တ္တိယာ တဒဘာဝတေတိ ဥဘယေသံ သန္တာနေ ဥပ္ပတ္တိသမုပလက္ခိတော ဧတ္ထ ကုသလကိရိယဝိညာဏေသု ဝိသေ သော။ ဧဝဥ္စ ကတွာ ပစ္စယဝေကလ္လေန အဝိပာကဿာပိ ကုသလာကုသလဿ ကိရိယဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ နိဝတ္တိ တော ဟောတိ။ ပရတော **ကုသလတော ဝိသေသော**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

၄၅၅. **သဗ္ဗာနိပိ** ကုသလာကုသလဗ္ယာကတာနိ **ဧကူနနဝုတိ ဝိညာဏာနိ ဟောန္တိ** နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရနယေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏာဒီနံ ကိစ္စံ နာမ ဘဝန္တရပဋိသန္ဓာဒိနာ အာကာရေန ပဝတ္တိ ဧဝ။ တဗ္ဗိနိမုတ္တဥ္စ စိတ္တ ဿ အညံ ကိစ္စံ နတ္ထီတိ အာဟ **''စုဒ္ဒသဟိ အာကာရေဟိ ပဝတ္တန္တိ''** တိ။

အာနုဘာဝေနာတိ သာမတ္ထိယေန။ ကတူပစိတံ ဟိ ကမ္မံ အဝသေသပစ္စယသမတဓေ ဝိပာကံ ဒေန္တံ အတ္တနော အာနုဘာဝံ ဝိဿဇ္ဇန္တံ ဝိယ ဟောတိ။ **ဒေဝမနုဿေသူ** တိ ဆသု ကာမာဝစရဒေဝေသု စေဝ မနုဿေသု စ။ **ကမ္မကမ္မနိ မိတ္တဂတိနိမိတ္တာနန္တိ** ဧတ္ထ **ကမ္မံ** နာမ ကတူပစိတံ ကာမာဝစရကုသလကမ္မံ, တဥ္စ ခေါ ဝိပာကအနာယ လဒ္ဓော ကာသံ။ တေနာဟ ''ပစ္စုပဋ္ဌိတ''န္တိ။ **ကမ္မနိမိတ္တံ** ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ စေတနာယ ပစ္စယဘူတံ ဒေယ္ယဓမ္မာဒိ။ **ဂတိနိမိတ္တံ** ယံ ဂတိံ ဥပပဇ္ဇတိ, တပ္ပရိယာပန္နံ ရူပာယတနံ။ **ပဏ္ဍကာဒိဘာဝ** န္တိ ပဏ္ဍကမူဂမမ္မနာဒိဘာဝံ။ ဒုဗ္ဗလ ဿ ဒွိဟေတုကကုသလဿ ဝိပာကဘူတာ ဥပေက္ခာသဟဂတာဟေတုမနောဝိညာဏဓာတု **ဒုဗ္ဗလ။ပေ။ မနောဝိညာဏ ဓာတု။ နေသန္တိ** ဘာဝိတရူပာရူပာဝစရကုသလာနံ သတ္တာနံ။ **ကမ္မနိမိတ္တမေဝ** တိ ပထဝီကသိဏာဒိကံ အတ္တနော ကမ္မ မာရမ္မဏမေဝ။

ဧဝံ တာဝေတ္ထာ တိ ဧတ္ထ ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ ဧဝံ သင်္ခေပတော သရူပဒဿနမတ္တေနေဝ ဧကူနဝီသတိ ယာ ဝိပာကဝိညာဏာနံ ပဋိသန္ဓိဝသေန ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဘာတလမ္ဗနာဒိဝိဘာဂေန ပန ယဒေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ပဋိစ္စ သမုပ္ပာဒကထာယံ** အာဂမိဿတီတိ။

တံ တန္တိ ဧကူနဝီသတိယာ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေသု ယံ ယံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓံ, တံ တံ အနန္တရံ ဥပ္ပတ္တိယာ **အနုဗန္ဓ မာနံ။ တဿ တဿေဝ**တိ ယဿ ယဿ ကမ္မဿ ဝိပာကဘူတံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ, တဿ တဿေဝ။ **တသ္မိံ ယေဝ**တိ ကမ္မာဒိကေ ဧဝ။ ကမ္မဥ္စေ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ အာရမ္မဏံ, တသ္မိံ ကမ္မေ, အထ ကမ္မနိမိတ္တံ, ဂတိနိမိတ္တံ, တသ္မိံ ကမ္မနိမိတ္တေ ဂတိနိမိတ္တေတိ အတ္ထော။ **တာဒိသမေဝ**တိ ယာဒိသံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ ဟေတုတော, သေ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မတော စ တာဒိသမေဝ။ **သန္တာနဝိနိဝတ္တကေ** တိ ဘဝင်္ဂသန္တာနဿ ဝိနိဝတ္တနကေ။ **အညသ္မိံ** အာဝ ဇ္ဇနသင်္ခါတေ **စိတ္တုပ္ပာဒေ** ။ ကိရိယမယစိတ္တေနေဝ သုပိနဒဿနံ ဟောတီတိ အာဟ **''သုပိနံ အပဿတော''** တိ။

အပရိမာဏာသင္ကမ္ပိ ပဝတ္တတိယေဝ, တထာ ဟိဒံ ဉပပတ္တိဘဝသ္သ အင်္ဂဘာဝေန ပဝတ္တနတော "ဘဝင်္ဂ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **တေသဉ္စေတ**တိ ပဋိသန္ဓိဘူတာနံယေဝ။

ကူန္ဒိယာနီ တိ စက္ခာဒီနိ ကူန္ဒိယာနိ။ **အာရမ္မဏဂဟဏက္ခမာနီ** တိ ရူပာဒိအာရမ္မဏံ ဂဟေတုံ သမတ္ထာနိ။ မာတုကုစ္ဆိဂတကာလေ ဝိယ ဟိ ဗဟိနိက္ခန္တကာလေပိ န တာဝ ကူန္ဒိယာနိ သကိစ္စကာနိ ဟောန္တိ, အနုက္ကမေန ပန ဝိသဒဘာဝံ ပတ္တကာလေ ဧဝ သကိစ္စကာနိ ဟောန္တိ။ တေနေတဟ "ကူဓ ပရိပက္ကတ္တာ အာယတနာန"န္တိ။ **အာဟာထဂတေ** တိ ယောဂ္ယဒေသာဝဋ္ဌိတေ။ တမေဝ ယောဂ္ယဒေသာဝဋ္ဌိတံ **ရူပံ ပဋိစ္စ** ဃင္ဋနာ ပစ္စယံ လဒ္ဒာ။ **ဃင္ဋနာ** တိ ပဋိဃာတော, ယေန ဗ္ယာပာရာဒိဝိသေသပစ္စယန္တရသဟိတေ စက္ခုသ္သ ဝိသယေ ဝိကာရုပ္ပတ္တိဝိသဒိသုပ္ပတ္တိဝိသယသ္သ ကူဋ္ဌာနိဋ္ဌဘာဝေန အနုဂ္ဂဟော, ဉပဃာတော စာတိ အတ္ထော။ **တတော**တိ ဃင္ဋနာနန္တရံ။ **ဃင္ဋနာနုဘာဝေနာ** တိ ဃင္ဋနာဗလေန။ **ဘဝင်္ဂစလန** န္တိ ဘဝင်္ဂစိတ္တသ္သ ပကမ္ပနံ, တထာ ဒွိက္ခတ္တုံ ပဝတ္တိယာ ဝိသဒိသသ္သ ကာရဏဘာဝူပဂမနန္တိ အတ္ထော။ တဉ္စဟိ စိတ္တသန္တာနသ္သ ပုရိမာဝတ္ထာယ ဘိန္နာဝတ္ထာဟေတုတာယ စလနံ ဝိယာတိ "စလန"န္တိ ဝုတ္တံ။ ဝိသယဝိသယီဘာဝသိဒ္ဓာယ ဓမ္မတာယ အာရမ္မဏသ္သ အဘိမုခီဘာဝေန ပသာဒသ္သ တာဝ ဃင္ဋနာ ဟောတု, အညသန္နိသ္သိတသ္သ ပန ဘဝင်္ဂသ္သ စလနံ ကထံ ဟောတီတိ? တံသမ္ဗန္ဓဘာဝတော။ ဘေရိတလေ ဌပိတာသု သက္ခရာသု ဧကိသ္သာ သက္ခရာယ ဃဋ္ဋိတာယ တဒညသက္ခရာယံ ဌိတမက္ခိကာ စလနံ စေတ္ထ ဉဒာဟရဏန္တိ။ **တဒေဝ ရူပန္တိ** တဒေဝ ဘဝင်္ဂစလနသ္သ ပစ္စယဘူတံ အာဟာထဂတံ ရူပာယတနံ။ **ဘဝင်္ဂံ ဝိစ္ဆိန္ဒမာနာ ဝိယာ** တိ ဘဝင်္ဂသန္တာနံ ဝိစ္ဆိန္ဒန္တီ ဝိယ။ တအာရမ္မဏုပ္ပတ္တိယာ ပရတော ဘဝင်္ဂသ္သ ဉပ္ပဇ္ဇနတော ဝိသယဂ္ဂဟဏံ ပဉ္စဒွာရာဝဇ္ဇနံ ဝတ္တတ တဒနန္တရံ ဒသ္သနာဒီသု ဝတ္တဗ္ဗေသု တာနိ အဝတ္တတ မနောဒွာရာဝဇ္ဇနသ္သ ဂဟဏံ ဉဒ္ဒေသေ ဒွိန္နံ အာဝဇ္ဇနာနံ အာဝဇ္ဇနသာမညေန ဂဟိတတ္တာ။

အာဝဇ္ဇနာနန္တရ န္တိ ပဉ္စဒွာရာဝဇ္ဇနာနန္တရံ။ ယေ ဟဒယဝတ္ထုံ ဝိယ သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီဝီထိစိတ္တာနိပိ နာနုဇာနန္တိ, တေသံ "သမ္ပဋိစ္ဆနာယ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ"တိအာဒိနာ တတ္ထ တတ္ထ ဟာဠ္ဌိ အာဂတာ။ န ဟိ သက္ကာ ဟာဠ္ဌိံ ပဋိသေဓေတုံ။

"သစေ မဟန္တံ ဟောတီ" တိ ကူဒံ ဇဝနပရိယောသာနာယ စိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ ဝုစ္စမာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ စုဒ္ဒသစိတ္တက္ခဏာယုကဉ္စဟိ အာရမ္မဏမိဓ "မဟန္တ"န္တိ အဓိပ္ပေတံ, တဉ္စ ဉပ္ပဇ္ဇိတ္တ ဒွိတိစိတ္တက္ခဏာတီတံ ဟုတ္တ အာဟာထဂမနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယထာဝတ္တာပိတေ တိ တေဋ္ဌဗ္ဗနေန ဝုတ္တာကာရေန ကတဝတ္ထာပနေ။ အာဝဇ္ဇနာယ, တေဋ္ဌဗ္ဗနသ္သ စ ဝုတ္တတ္တာ "အဝသေသကာမာဝစရကိရိယာန"န္တိ အဝသေသဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **ဆ သတ္တ တ**တိ **တ**-သဒ္ဒေန "ပဉ္စတ"တိ ကူဒမ္ပိ ဝုတ္တမေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သုတ္တမုစ္ဆိတာဒိကာလေ ဟိ ပဉ္စပိ ဇဝနာနိ ဇဝန္တီတိ။

တာနိယေတတိ "အဋ္ဌန္နံ တ"တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၅၅) ဝုတ္တာနိ ကေူနတိံသ ကာမာဝစရဇဝနာနိယေဝ။ ကူတော အညံ မနောဒွာရာဝဇ္ဇနာနန္တရံ ဉပ္ပဇ္ဇနကစိတ္တံ နာမ နတ္ထီတိ ဒသ္သနတ္ထံ ဧဝကာရဂ္ဂဟဏံ။ **"ကေတ္ရဘူတော"**တိ ကူဒံ ကေတ္ရဘူဋ္ဌာနိယာနံ ပရိကမ္မတေအနာနမ္ပိ ဂဟဏံ, န ကေတ္ရဘူနော ဧဝ။ **ဖလစိတ္တာနီ** တိ သမာပတ္တိဝသေန ပဝတ္တနကဖလစိတ္တာနိ။ **ယံ ယံ လဒ္ဓပစ္စယ** န္တိ ယံ ယံ ဇဝနံ ရူပာဝစရဇဝနာဒိဝသေန ကေတ္ရဘူအနန္တရံ ဉပ္ပတ္တိယာ လဒ္ဓပစ္စယံ။

အတိမဟန္တ န္တိ သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကံ။ တတ္ထ ဟိ တအာရမ္မဏစိတ္တံ ဉပ္ပဇ္ဇတိ, န အညတ္ထ။ **ဝိဘူတ**န္တိ သုပာကဋံ, တဉ္စ ကာမာဝစရမေဝ။ တတ္ထ ဟိ တအာရမ္မဏသ္သ ဉပ္ပတ္တိ။ **ကာမာဝစရဇဝနာဝသာနေ**တိ ကာမာဝစရဇဝနသ္သေဝ အဝသာနေ။ န ဟိ တံ ကာမတဏှာဟာဟေတုကကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ မဟဂ္ဂတာနုတ္တရဇဝနံ အနုဗန္ဓတိ အဇနကတ္တာ, ဇနကာသဒိသတ္တာ စ။ ယထာ ဂေဟတော ဗဟိ ဂန္တုကာမော တရုဏအရကော ဇနကံ, ဇနကသဒိသံ တ အနုဗန္ဓတိ, န အညံ, ဧဝမိဒမ္ပိ ။ တတ္ထာပိ န သဗ္ဗသ္မာ ဇဝနာ သဗ္ဗံ ဇဝနေန တအာရမ္မဏသ္သ နိယမေတဗ္ဗတော, အာရမ္မဏေန စ ဝေဒနာယ ပရိဝတ္တေတဗ္ဗတော။ တတ္ထာယံ နိယမော – ပရိတ္တကုသလလောဘမောဟမူလသောမနသ္သသဟဂတကိရိယဇဝနာနံ အညတရာနန္တရံ အတိမဟတိ ဝိသယေ ပဉ္စန္နံ သောမနသ္သသဟဂတာနံ အညတရံ တအာ

ရမ္မဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တထာ ပရိတ္တကုသလာကုသလဥပေက္ခာသဟဂတကိရိယဇဝနာနံ အညတရာနန္တရံ ဥပေက္ခာသဟဂ တာနံ ဆန္နံ တအာရမ္မဏာနံ အညတရံ ပဝတ္တတိ။ **ဣဋ္ဌာရမ္မဏာဒီန** န္တိ ဣဋ္ဌဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တအနိဋ္ဌာရမ္မဏာနံ ဝ သေနာတိ သမ္ဗန္ဓော။ တယိဒံ အာရမ္မဏေန ဝေဒနာပရိဝတ္တိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **"ပုရိမကမ္မဝသေနာ"**တိ ဣဒံ တအာ ရမ္မဏဝိသေသဒဿနတ္ထံ။ န ဟိ ပဋိသန္ဓိဇနကမေဝ ကမ္မံ တအာရမ္မဏံ ဇနေတိ, အထ ခေါ အညကမ္မမ္ပိ။ တံ ပန ပဋိ သန္ဓိအယိနာ ကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗတအာရမ္မဏတော ဝိသဒိသမ္ပိ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ။ **"ဇဝနစိတ္တဝသေနာ"** တိ ဣဒံ တအာရမ္မဏနိယမဒဿနတ္ထံ။ "ဇဝနေန တအာရမ္မဏံ နိယမေတဗ္ဗ"န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဋိသန္ဓိစိတ္ တံ သင်္ဂဏှာတိ။ တဉှိ အတ္တနော ဥက္ကဋ္ဌတရဿ တအာရမ္မဏဿ ပစ္စယော န ဟောတိ။ **ယော ယော ပစ္စယော လဒ္ဓော ဟောတီ**တိ ယထာဝုတ္တေသု ဣဋ္ဌာရမ္မဏာဒီသု ယော ယော တအာရမ္မဏဿ ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော သမ ဝေတော ဟောတိ။ **ကိစ္စံ အန္တရ** န္တိ ကိစ္စံ ခဏန္တရံ။ **ဥဒကမိတ**တိ ပဋိသောတံ ဂစ္ဆန္တံ ဥဒကမိဝ။

ဒွဝိက္ခတ္တုံ သကိံ တ တိ ဝစနသိလိဋ္ဌဝသေန ဝုတ္တံ "အဋ္ဌ တ ဒသ တ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၁၁; ဟရာ. ၁၁) ဝိယ။ ဒွဝိက္ခတ္တုံယေဝ ပန ဝဏ္ဏေန္တိ။ ဝိပာကစိတ္တတ္တာ, အာဝဇ္ဇနဿ စ ဝိဒူရတ္တာ, မူလဘဝင်္ဂဒိဘဝင် သာမညသဗ္ဘာဝတော စ ဘဝင်္ဂဿ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တနာရဟံ သမာနံ တဿ ဇဝနဿ အာရမ္မဏံ အာရမ္မဏံ ဧ တဿာတိ တအာရမ္မဏန္တိ ဝုစ္စတိ ကေဿ အာရမ္မဏသဒ္ဒဿ လောပံ ကတွာ "ကာမာဝစရံ, ဩဋ္ဌမုခ"န္တိ စ ယထာ။ တေ့တ စ ကေစိ "ပဋ္ဌာနေ 'ကုသလာကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပာကော တအာရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ'တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၀၆) ဝိပာကဓမ္မဓမ္မာနံ ဧဝ အနန္တရံ တအာရမ္မဏံ ဝုတ္တ"န္တိ ကိရိယာဇဝနာနန္တရံ န ဣစ္ဆန္တိ။ ဝိပ္ဖာရဝန္တံ ဟိ ဇဝနံ နာဝံ ဝိယ နဒီသောတော ဘဝင်္ဂံ အနုဗန္ဓတိ, န ပန ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဝတော သန္တဝုတ္တိကိရိယဇဝနံ ပဏ္ဏပုဋံ ဝိယ နဒီသောတောတိ။ တယိဒံ လဗ္ဘမာနဿာပိ ကေနစိ အဓိပ္ပာယေန ကတ္ထစိ အဝစနံ ဒိဿတိ, ယထာ တံ ဓမ္မသင်္ဂဟေ အကုသလနိဒ္ဒေသေ လဗ္ဘမာနောပိ အဓိပတိ န ဝုတ္တော။ ယဥ္စ ပဏ္ဏပုဋံ နိဒဿိတံ, တမ္ပိ နိဒဿိတဗ္ဗေန န သမာ နံ။ နာဝါပဏ္ဏပုဋ္ဌာနဉှိ နဒီသောတဿ အာဝဋ္ဋနံ, ဂတိ စ ဝိသဒိသီတိ နာဝါယ နဒီသောတဿ အနုဗန္ဓနံ, ပဏ္ဏပုဋ္ဌ ဿ အနနုဗန္ဓနဥ္စ ယုဇ္ဇတိ, ဣဓ ပန ကိရိယဇဝနေတရဇဝနာနံ ဘဝင်္ဂသောတဿ အာဝဋ္ဋနံ, ဂတိ စ သဒိသီတိ တေ ဿ အနနုဗန္ဓနံ, ဣတရဿ အနုဗန္ဓနဥ္စ န ယုဇ္ဇတိ။ တသ္မာ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။

ဘဝင်္ဂမေတ တိ အဝဓာရဏံ ဘဝပရိယောသာနဿ ဣဓ န အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အညထာ တအာရမ္မဏာဝသာနေ စု တိပိ န ဟောတိယေဝ။ **ဒဿနာဒီနီ** တိ ဒဿနသဝနဃာယနသာယနဖုသနာနိ။ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, တေန သမ္ ပဋိစ္ဆနာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပဋိသန္ဓိတော ဘဝင်္ဂမေဝ, ဘဝင်္ဂတော အာဝဇ္ဇနမေဝါတိ ဧဝံ ပဝတ္တ**စိတ္တနိ ယမဝသေနေဝ။ တမ္ပီ**တိ စုတိစိတ္တမ္ပိ။ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစိတ္တာနိ ဝိယ **ဧကူနဝီသတိဝိဓမေဝ ဟောတိ** အတ္ထတော ဘေ အာဘာဝတော။

ဘဝဂတိဋ္ဌိတိနိဝါသေသူတိ တီသု ဘဝေသု, ပဉ္စသု ဂတီသု, သတ္တသု ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု, နဝသု သတ္တာဝါသေသု စ။ ယော ပနေတ္ထ အဝိတ္တကော, သော ဣဓ န ဂဟေတဗ္ဗော ဝိညာဏကထာဘာဝတော။ "ဧတ္တော"တိ ဣဒံ "သံသရမာ နာနံ သတ္တာန"န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဧတ္တေ ဧတေသု ဝုတ္တနယေန သံသရမာနေသု သတ္တေသု ယော ပန အရ ဟတ္တံ ဟာပုဏာတိ သမ္မာပဋိပတ္တိမန္ဝယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တဿ** အရဟတော **နိရုဒ္ဓမေဝ ဟောတိ** စိတ္တံ အပ္ပဋိ သန္ဓိကဘာဝတော။

ဣတိ ဝိညာဏက္ခန္ဓေ ဝိတ္ထာရကထာမုခဝဏ္ဏနာ။

ဝေဒနာက္ခန္ဓကထာဝဏ္ဏနာ

၄၅၆. ဝေဒေနေ အနုဘဝနာကာရေန အယိတံ ပဝတ္တံ ဝေဒယိတံ, ဝေဒယိတန္တိ လက္ခိတဗ္ဗဓမ္မဇာတံ **ဝေဒယိတလ က္ခဏံ**။ တံ ပန အတ္ထတော ဝေဒနာ ဧဝါတိ အာဟ **"ဝေဒယိတလက္ခဏံ နာမ ဝေဒနာဝ"** တိ။ အထ တ ဝေဒယိတံ လက္ ခဏံ ဧတိဿာတိ ကပ္ပနာသိဒ္ဓံ ဘေဒံ နိဿာယ အညပဒတ္ထသမာသဝသေနာပိ ဝေဒနာဝ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"ဝေဒယိ တလက္ခဏံ နာမ ဝေဒနာဝ"**တိ။ **ဝေဒယတိ ဝေဒယတီ**တိ ဗ္ဗာပနိစ္ဆာဝသေန ဝစနံ ဝေဒနာယ သဝိသယေ အဘိဏှပ္ပ ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ။ သဘာဝဓမ္မတော အညော ကတ္တာ နတ္ထီတိ ဒဿနတ္ထံ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ **ဣတီ**တိ အနိယမ

တော ဟေတုအတ္ထော။ **ခော**တိ ဝစနာလင်္ကာရမတ္တံ။ **တသ္မာ** တိ တဿ နိယမနံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မာ ယထာပစ္စယံ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝတိ, တသ္မာ ဝေဒနာတိ ဝုစ္စတီတိ။

“ကုသလဝိညာဏေန သမ္ပယုတ္တာ” တိ ဣဒံ ကုသလာယ ဝေဒနာယ ဥပလက္ခဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယာ ကာစိ ကုသလာ ဝေဒနာ, သဗ္ဗာ သာ ကုသလေန ဝိညာဏေန သမ္ပယုတ္တာတိ, န ပန တဿာ ကုသလဘာဝသံသိဒ္ဓိဒဿနတ္ထံ။ န ဟိ ကုသလေန ဝိညာဏေန သမ္ပယောဂတော ကုသလာယ ဝေဒနာယ ကုသလဘာဝေ, အထ ခော ယောနိသောမနသိကာရာဒိကတော။ တေနာဟ **“ဇာတိဝသေနာ”**တိ။ **အကုသလာဒီသု**ပိ ဧသေဝ နယော။ ယထာ ပန ဇာတိဝသေန ကုသလာဒိဝိညာဏသမ္ပယုတ္တတာယ တိဝိဓာ, ဧဝံ ယာဝ ဧကူနနဝုတိဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာတိ ဧကူနနဝုတိဝိဓာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သဘာဝဘေဒတော**တိ သမ္ပယုတ္တဘူမိအာရမ္မဏာဒိဝသေန လဗ္ဘမာနံ ဘေဒံ အဂ္ဂဟေတွာ ကေဝလံ သဘာဝကတဘေဒတော ဧတတိ အတ္ထော။

“ပဉ္စဝိဓာ”တိ ဝတွာ တံ ပဉ္စဝိဓတံ ဒဿေတုံ **“သုခ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သုခယတီတိ **သုခံ,** ကာယံ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ လဒ္ဓဿာဒေ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ, ခဏတိ ဝါ ကာယိကံ အာဗာဓန္တိ **သုခံ**။ သုကရံ ဩကာသဒါနံ ဧတဿာတိ **သုခ**န္တိ အပရေ။ ဒုက္ခယတီတိ **ဒုက္ခံ,** ကာယံ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ ဝိဗာဓတီတိ အတ္ထော။ ဒုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ, ခဏတိ ဝါ ကာယိကံ အဿာဒန္တိ **ဒုက္ခံ**။ ဒုက္ကရံ ဩကာသဒါနံ ဧတဿာတိ **ဒုက္ခ**န္တိ အပရေ။ **သောမနဿုပေက္ခာနံ** သဒ္ဒတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။ ဒေါမနဿဿ သောမနဿေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကိံ ပန ကာရဏံ မာနသေတရသာတာသာတဝသေန သုခံ, ဒုက္ခဉ္စ ဝိဘဇိတွာ ဝုတ္တံ **“သုခံ သောမနဿံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿ”**န္တိ, ဥပေက္ခာ ပန မာနသီ, ကာယိကာ စ ဧကဓာဝ ဝုတ္တာတိ? ဘေဒါဘာဝတော။ ယထာ ဟိ အနုဂ္ဂဟူပဃာတကတာယ သုခဒုက္ခာနိ အညထာ ကာယဿ အနုဂ္ဂဟမုပဃာတဉ္စ ကရောန္တိ, အညထာ မနသော, န ဧဝမုပေက္ခာ။ တသ္မာ ဘေဒါဘာဝတော ဧကဓာဝ ဥပေက္ခာ ဝုတ္တာတိ။

တတ္ထ ယေန သဘာဝဘေဒေန ဝေဒနာ ပဉ္စဝိဓာ, သာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနေ ဒဿိတေ သုပာကဋာ ဟောတီတိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ တာဝ ဒဿေတုံ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **အကုသလဝိပါကေနာ**တိ ဧတ္ထာပိ “ကာယဝိညာဏေန သမ္ပယုတ္တ”န္တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ယထာ အဓိကရဏီမတ္ထကေ ကပ္ပာသပိစုပိဏ္ဍံ ဌပေတွာ အယောကူဋေန ပဟာရန္တဿ ပိစုပိဏ္ဍံ အတိက္ကမိတွာ ကူဋံ အဓိကရဏိံ ဂဏှာတိ, နိဃံသော ဗလဝါ ဟောတိ, ဧဝံ ပဋိဃဋ္ဋနာနိဃံသဿ ဗလဝဘာဝတော ဣဋ္ဌေ, ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ စ အာရမ္မဏေ ကာယဝိညာဏံ သုခသဟဂတံ ဟောတိ။ အနိဋ္ဌေ, အနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ စ ဒုက္ခသဟဂတန္တိ အာဟ **“ကုသလ။ပေ။ ဒုက္ခ”**န္တိ။ ကာမာဝစရဝိပါကဝိညာဏာနိ ပဉ္စ ကမ္မာရမ္မဏဝသေန သောမနဿသဟဂတာနိ ဟောန္တိ, ရူပါဝစရဝိပါကာနိ စတ္တာရိ ကမ္မဝသေန, သေသာနိ တေရသ ကာမာဝစရာနိ, အဋ္ဌ ရူပါဝစရာနိ, ဒွတ္တိံသ လောကုတ္တရာနိ, ယထာရဟံ စေတောဘိသင်္ခါရာရမ္မဏဟာဒကာဒိဝသေန သောမနဿသဟဂတာနိ ဟောန္တီတိ အာဟ **“သောမနဿံ ဒွာသဋ္ဌိယာ ဝိညာဏေဟိ သမ္ပယုတ္တ”** န္တိ။ **ဒေါမနဿံ ဒွီဟိ** အကုသလဝိညာဏေဟိ သမ္ပယုတ္တံ စေတောဘိသင်္ခါရာရမ္မဏာဒိဝသေန။

အဝသေသပဉ္စပညာသာယာတိ ယထာဝုတ္တာနိ ဆသဋ္ဌိ ဝိညာဏာနိ ဌပေတွာ အဝသေသာယ ပဉ္စပညာသာယ။ တတ္ထ ကုသလာကုသလဝိပါကာနိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု နိဗ္ဗိကပ္ပကာနိ သုခဒုက္ခသမ္ပယုတ္တာနိ ဘဝိတုံ ယုတ္တာနိပိ ဒွိန္နံ ပိစုပိဏ္ဍာနံ ဝိယ ဒွိန္နံ ဒွိန္နံ ဥပါဒါရူပါနံ ဃဋ္ဋနာနိဃံသဿ မန္ဒဘာဝတော စက္ခာဒိသန္နိဿိတာနိ အဋ္ဌပိ ဝိညာဏာနိ သဗ္ဗတ္ထ ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ္တာနေဝ ဟောန္တိ, တထာ ဗလဝပစ္စယတာယ သုခဒုက္ခာနံ တေသဉ္စ တဒဘာဝတော။ အပုဗ္ဗာရမ္မဏနိဿယပ္ပဝတ္တီနိ အာဝဇ္ဇနသမ္ပဋိစ္ဆနဝိညာဏာနိ, အသဒိသာနန္တရပ္ပစ္စယံ ကိရိယာရမ္ဘဿ အာဒိဘူတံ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံ, ကာယဒုက္ခပဓာနတာယ အကုသလဖလဿ တဒုပနိဿယဘူတံ အကုသလဝိပါကပဋိသန္ဓိ အာဒိ, ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏပ္ပဝတ္တီနိ ကာမာဝစရကုသလဝိပါကဝိညာဏာနိ စ ဥပေက္ခာသဟဂတာနိယေဝ ဟောန္တိ။ ကမ္မဝသေန တု ဝိပါကာနုဘဝနဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏေသု အဒုက္ခမသုခဘာဝေ ယုတ္တော။ သတိ စ ဝိပါကဘူတာယ ဥပေက္ခာယ သုခဒုက္ခမဇ္ဈတ္တဘာဝေ ကမ္မာရမ္မဏဝသေန ကုသလဝိပါကာယ ဣဋ္ဌဘာဝေ, အကုသလဝိပါကာယ အနိဋ္ဌဘာဝေ စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဝသိဋ္ဌာနိ ပန သတ္တတိံသ ဝိညာဏာနိ စေတောဘိသင်္ခါရာရမ္မဏဟာဒကာဒိဝသေန ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ္တာနိ ဟောန္တီတိ ဧဝံ ပဉ္စပညာသာယ ဝိညာဏေဟိ ဥပေက္ခာယ သမ္ပယုတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သလက္ခဏံ နာမ ဓမ္မာနံ အနညသာဓာရဏော သဘာဝေ, အနုဘဝနဥ္စ သဗ္ဗဝေဒနာနံ သာဓာရဏလက္ခဏန္တိ တံ ပဋိနိယတေန အာရမ္မဏေန နိယမေတ္ဝာ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဣဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာနုဘဝနလက္ခဏံ သုခ"** န္တိ တဿ ဗ္ယတိစာရာဘာဝတော။ ဘုသံ ဗျူဟန် ဝဍ္ဎနံ **ဥပဗ္ဗူဟနံ** ။ တယိဒံ ကာမဥ္စ စေတသိကသုခေပိ လဗ္ဘတိ, တံ ပန သဝိကပ္ပ ပကံ စေတောဘိသင်္ခာရဝသေနာပိ ဟောတိ။ ဣဒန္တု နိဗ္ဗိကပ္ပကံ သဘာဝသိဒ္ဓတ္တာ တတော သာတိသယန္တိ အာဟ **"သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗ္ဗူဟနရသ"** န္တိ။ အဿာဒိယတီတိ အဿာဒေ, သုခဝေဒနာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''ယံ, ဘိက္ခ ဝေ, ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေသု အဿာဒေ''တိ (သံ. နိ. ၃.၂၆)။ ကာယနိဿိတတ္တာ ကာယေ ဘဝေ ကာယိကော, သော ဧဝ အဿာဒေ တထာ ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **ကာယိကအဿာဒပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ကာယိန္ဒြိယပဒဋ္ဌာနံ** အနညဝတ္တုကတ္တာ။

ဒုက္ခဿ လက္ခဏာဒီနိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

သဘာဝတော , ပရိကပ္ပတော တ ဣဋ္ဌဿ အာရမ္မဏဿ အနုဘဝနလက္ခဏံ **ဣဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝနလက္ခဏံ**။ တေနာဟ **"ယထာ တထာ တ ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသ"** န္တိ, ယထာဘူတေန တ အယထာဘူတေန တ ဣဋ္ဌာကာရေန အာရမ္မဏဿ **သံဘုဉ္ဇနရသံ,** ပစ္စနုဘဝနကိစ္စန္တိ အတ္ထော။ **"ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာန"** န္တိ ဣဒံ ''ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒေတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၆; အ. နိ. ၁၁.၁၂) သုတ္တပဒံ နိဿာယ ဝုတ္တံ, တံ ပန နိရာမိသသောမနဿဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သောမနဿေ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဒေမနဿဿ လက္ခဏာဒီနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဒေမနဿဿ ကာမဓာတု ယံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဧကန္တေန ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနတာ တတော ဝိသေသော။

မဇ္ဈတ္တဿ, အာရမ္မဏဿ မဇ္ဈတ္တံ တ ဝေဒယိတံ အနုဘဝနံ လက္ခဏံ ဧတိဿာတိ **မဇ္ဈတ္တဝေဒယိတလက္ခဏာ**။ မဇ္ဈတ္တာနုဘဝနတော ဧဝ သမ္ပယုတ္တာနံ **နာတိဥပဗ္ဗူဟနမိလာပနရသာ။ "သန္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ"** တိ ဣဒံ အနဝဇ္ဇာယ နိရာမိသာယ ဥပေက္ခာယ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, န သဗ္ဗာယ။

ဣတိ ဝေဒနာက္ခန္ဓေ ဝိတ္ထာရကထာမုခဝဏ္ဏနာ။

သညာက္ခန္ဓကထာဝဏ္ဏနာ

၄၅၇. **သဉ္ဇာနနလက္ခဏံ နာမ သညာတ** တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကာမံ ဝေဒနာယပိ ဝိပ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ နတ္ထိ, တဿာ ပန သဘာဝတော ဘိန္နတ္တာ ကာယစိ ဝေဒနာယ သမ္ပယု တ္တမ္ပိ ကာယစိ ဝိပ္ပယုတ္တံ ဟောတိ။ သညာယ ပန ဤဒိသံ နတ္ထီတိ အာဟ **"န ဟိ တံ ဝိညာဏံ။ပေ။ သညာယာ"**တိ။

သဗ္ဗာတ တိ စတုဘူမိကာပိ။ အထ တ ယထာ ဝေဒနာ ဘိန္နသဘာဝတ္တာ ဘေဒနလက္ခဏာဒိတော ဝုတ္တာ, န ဧဝမ ယံ, အယံ ပန သဗ္ဗာဝ သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ ။ နီလာဒိဘေဒဿ အာရမ္မဏဿ သဉ္ဇာနနံ သညံ ကတ္ဝာ ဇာနနံ လက္ခဏံ ဧတိဿာတိ **သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ** ။ တထာ ဟိ သာ အဘိညာဏေန သဉ္ဇာနနတော ပစ္စာဘိညာဏရသာတိ ဝုစ္စတိ။ နိမိတ္ဝ တေန ဟိ ပုန သဉ္ဇာနနကိစ္စာ **ပစ္စာဘိညာဏရသာ** ။ တဿာ ဝဓုကိဿ အရှမ္ဟိ အဘိညာဏံ ကတ္ဝာ တေန အဘိ ညာဏေန ပစ္စာဘိဇာနနကာလေ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **"တဒေဝေတ"**န္တိအာဒိ။ ပုန သဉ္ဇာနနဿ ပစ္စယော ပု နသဉ္ဇာနနပစ္စယော, တဒေဝ နိမိတ္တံ ပုန။ပေ။ နိမိတ္တံ, တဿ ကရဏံ, ပုန။ပေ။ ကရဏံ, ပုနသဉ္ဇာနနပစ္စယဘူတံ တ နိမိတ္တကရဏံ ပုန။ပေ။ ကရဏံ, တဒဿာ ကိစ္စန္တိ **ပုနသဉ္ဇာနနပစ္စယနိမိတ္တကရဏရသာ** ။ ပုနသဉ္ဇာနနနိမိတ္တ ကရဏံ နိမိတ္တကာရိကာယ, နိမိတ္တေန သဉ္ဇာနနန္တိယာ စ သဗ္ဗာယ သညာယ သမာနံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အဘိနိဝေသက ရဏံ** ''ဣဒမေဝ သစ္စ''န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၇, ၂၀၂, ၂၀၃, ၄၂၇; မ. နိ. ၃.၂၇-၂၉) သညာဘိနိဝေသမတ္တေနေဝ ဒဠ္ဌဗ္ဗံ။ **ယထာဥပဋ္ဌိတဝိသယပဒဋ္ဌာနာ** အဝိကပ္ပသဘာဝတ္တာ။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာ ပန သညာ ဉာဏမေဝ အနုဝတ္တတိ, တသ္မ

မာ အဘိနိဝေသကာရိကာ, ဝိပရီတဂ္ဂာဟိကာ စ န ဟောတိ။ တေနေဝ သမာဓိသမ္ပယုတ္တတာယ အစိရဋ္ဌာနတာ စ န ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ရာဂါဒိဋ္ဌိမာနာဒိသမ္ပယုတ္တာယ သညာယ ရာကာဒိအနုဝတ္တိကဘာဝေတိ။

ဣတိ သညာက္ခန္ဓေ ဝိတ္ထာရကထာမုခဝဏ္ဏနာ။

သင်္ခာရက္ခန္ဓကထာဝဏ္ဏနာ

၄၅၈. ရာသိကရဏလက္ခဏာ န္တိ သမ္ပိဏ္ဍနလက္ခဏံ, တတော သင်္ခာရာ အာယူဟနရသာ ဝုစ္စန္တိ။ စေတနာ ပဓာနတာယ ဟိ သင်္ခာရက္ခန္ဓဓမ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တာ။ တေနေတဟ **“ကိံ ပန တန္တိ သင်္ခာရာယေတ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **သင်္ခတမဘိသင်္ခရောန္တီ** တိ ယထာ အတ္တနော ဖလံ သင်္ခတံ သမ္ဘဒေဝ နိပ္ဖန္နံ ဟောတိ, ဧဝံ အဘိသင်္ခရောန္တီတိ အတ္ထော။ **ဝိပ္ဖာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ** တိ ဧတ္ထ **ဝိပ္ဖာရော** နာမ ဝိပ္ဖာရဝန္တတာ, တသ္မာ သဗ္ဗာဟာရပစ္စုပဋ္ဌာနာတိ အတ္ထော။

တသ္မိံ တသ္မိံ စိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ နိယမေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော **နိယတာ။ သရူပေန အာဂတာ**တိ ဧဝံ ပိဋ္ဌိဝတ္တကေ အကတွာ ဟဋ္ဌိယာ သရူပေနေဝ အာဂတာ။ ကဒာစိဒေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော န နိယတာတိ **အနိယတာ**။ ယဒိပိ အနိယတာ ကေဖ္ဖျံ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တသ္မိံ ပန စိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မတာယ **“ဆတ္တိံသာ”** တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ဥပ္ပဇ္ဇမာနာပိ စ န ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ”**တိ။

၄၅၉. ဖုသတီတိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ ယံ တတ္ထ ကာရဏံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ဖုသန္တိ ဧတေနာတိ တ **ဖဿော**။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဟိ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တမာနာ တံ ဖုသနလက္ခဏေန ဖဿေန ဖုသန္တာ ဝိယ ဟောန္တိ။ အာရမ္မဏဖုသနမတ္တံ တ **ဖဿော** တိ သာဓနတ္တယမ္ပိ ယုဇ္ဇတေဝ။ သဘာဝဓမ္မေသု ကတ္တုကရဏသာဓနေဝစနံ တအာ ကာရသမာရောပနတော ပရိယာယကထာ, ဘာဝသာဓနေဝစနမေဝ နိပ္ပရိယာယကထာတိ ဝုတ္တံ **“ဖုသနလက္ခဏော”** တိ။ **အယဉှီ**တိအာဒိ ယထာဝုတ္တလက္ခဏာဒိသမတ္ထနံ။ ယဒိ အယံ ဓမ္မော စေတသိကော, သွတယံ အရူပဓမ္မော သမာနော ကထံ ဖုသနလက္ခဏော, သင်္ဃဋ္ဋနရသာဒိကော စ ဟောတီတိ အန္တောလီနံ စောဒနံ ဟဒယေ ဌပေတွာ တဿ သောဓနတ္ထံ **“အရူပဓမ္မောပိ သမာနော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **“ဖုသနာကာရေနေဝ ပဝတ္တတီ”** တိ ဣမိနာ အရူပဿာပိ တဿ ဓမ္မဿ အယံ သဘာဝေတိ ဒဿေတိ။ သာ စ တဿ ဖုသနာကာရပ္ပဝတ္တိ အမ္ဗိလအမ္ဗပက္ကာဒိံ ခါဒန္တံ တံ ပဿန္တဿ ပရဿ ခေဠုပ္ပတ္တိ, ပရံ ဝိဟေဌိယမာနံ ဒိသွာ ဒယာလုကဿ သရီရကမ္ပနံ, ရုက္ခသာခဂ္ဂေ ဒုဋ္ဌိ တံ ပုရိသံ ဒိသွာ ဘူမိယံ ဌိတဿ ဘီရုကပုရိသဿ ဇင်္ဃစလနံ, ပိသာစာဒိဘာယိတဗ္ဗံ ဒိသွာ ဦရုခမ္ဘောတိ ဧဝမာဒီသု ပရိဗ္ဗတ္တာ ဟောတိ။

ဧကဒေသေနာတိ ကဗဠဝယာဒိ ဝိယ အတ္တနော ဧကပဒေသေန။ **အနလ္လီယမာနောပီ** တိ အသံသိလိယမာနောပိ။ ရူပသဒ္ဒေဟိ သဟ ဖဿဿ သာမညံ အနလ္လီယမာနသင်္ဃဋ္ဋနမေဝ, န ဝိသယဘာဝေ။ ယထာ ရူပသဒ္ဒာ စက္ခုသော တာနိ အနလ္လီယမာနာ ဧဝ ‘‘ဖုသိတ’’န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တာ, ဧဝံ ဖဿဿာပိ အာရမ္မဏဖုသနသင်္ဃဋ္ဋနာနီတိ။ **သင်္ဃဋ္ဋနရသော** ဖဿဿ စိတ္တာရမ္မဏာနံ သန္နိပတနဘာဝေ ဧဝ။ တေနာဟ **“စိတ္တမာရမ္မဏဉ္စ သင်္ဃဋ္ဋေတီ”** တိ။ ကိစ္စဋ္ဌေန ရသေန သင်္ဃဋ္ဋနရသတာ ဝုတ္တာ, ဝတ္ထာရမ္မဏသန္နိပတနေန တ သမ္ပဇ္ဇတီတိ သင်္ဃဋ္ဋနသမ္ပတ္တိ ကော ဖဿော သင်္ဃဋ္ဋနရသော ဝုတ္တော။ ယထာ ‘‘ဒွေဝ ဟဏီ ဝဇ္ဇေယျု’’န္တိအာဒီသု (မိ. ပ. ၂.၃.၈) ဟဏိဿ ဟဏိမ္ပဟိ သင်္ဃဋ္ဋနံ တဗ္ဗိသေသဘူတာ ရူပမ္မော, ဧဝံ စိတ္တဿ အာရမ္မဏေ သင်္ဃဋ္ဋနံ တဗ္ဗိသေသဘူတော ဧ ကော စေတသိကဓမ္မော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ‘‘တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော’’တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄; ၃.၄၂၁, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃-၄၄; ၄.၆၀) ဝစနတော စက္ခုရူပဝိညာဏာဒီနံ သင်္ဂတိဝသေန ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ အာဟ **“တိကသန္နိပတသင်္ခာတ သွာ”**တိအာဒိ။ တဿ ဖဿဿ ကာရဏဘူတော တဒနုရူပေ သမန္နာဟာရော **တဇ္ဇာသမန္နာဟာရော** ။ ဣန္ဒြိယဿ တဒဘိမုခဘာဝေ, အာဝဇ္ဇနာယ စ အာရမ္မဏကရဏံ ဝိသယဿ **ပရိက္ခတတာ** အဘိသင်္ခတတာ, ဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝကရဏန္တိ အတ္ထော။ ယထာ နိစ္စမ္မာ ကာဝီ ယံ ယံ ဌာနံ ဥပဂတာ, တတ္ထ တတ္ထ ဒုက္ခမေဝ ဟပုဏာ တိ, ဧဝံ ဖဿေ သတိ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။ ဝေဒနာ စ ဒုက္ခသလ္လာဒိသဘာဝတတိ ဝုတ္တံ **“ဝေဒနာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ပန နိစ္စမ္မကာဝီ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော”**တိ။

၄၆၀. အဘိသန္ဒဟတိ ပဗန္ဓတိ ပဝတ္တေတိ။ **စေတနာဘာဝေ** ဗျာပာရဘာဝေ။ **အာယူဟနံ** စေတယနံ ဤရိယနံ။ **သံဝိဒဟနံ** ဝိဓာရဏံ။ အာယူဟနရသာယ စေတနာယ ပဝတ္တမာနာယ သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ယထာသကံ ကိစ္စပ္ပသုတာ ဟောန္တီတိ သာ **သကိစ္စပရကိစ္စသာဓိကာ** ဝုတ္တာ။ ဇေဋ္ဌသိဿော ပရေ သဇ္ဈာယနေ ဥဋ္ဌာယာဇေဋ္ဌော သယမ္ပိ သဇ္ဈာယတိ။ မဟာဝဍ္ဍကိမ္ပိ ဝဍ္ဍကိကမ္မံ ကာတုမာရဒ္ဓေ ဣတရေပိ ကရောန္တီယေဝ။ **ဥဿာဟနဘာဝေန နာ**တိ အာဒရကရဏဘာဝေန။ သာ ဟိ သယံ အာဒရဘူတာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာဒရယတီတိ။ အာယူဟနဝသေန ဥဿာဟနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န ဝီရိယုဿာဟဝသေန။

၄၆၁. ဝီရဘာဝေတိ ယေန ဝီရော နာမ ဟောတိ, သော ဓမ္မောတိ အတ္ထော။ ဝိဓိနာ ဤရေတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ တ **ဝီရိယံ,** ဥဿာဟော, တံတံကိစ္စသမာရမ္ဘော, ပရက္ကမော တ။ **ဥပတ္ထမ္ဘနံ** သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ကောသဇ္ဇပက္ခေ ပတိတုံ အဒတွာ ဓာရဏံ အနုဗလပ္ပဒာနံ, သမ္ပဂ္ဂဏှနံ တ။ သံသီဒနပဋိပက္ခော ဓမ္မော အသံသီဒနံ, န သံသီဒနာဘာဝမတ္တန္တိ အသံသီဒနဘာဝေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ ဝုတ္တံ **"အသံသီဒနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန"** န္တိ။ **သံဝေဂပဒဋ္ဌာန** န္တိ အဋ္ဌသံဝေဂဝတ္ထုကာယ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၄၁၈) ကုသလကိရိယာယ ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။ "မဂ္ဂေ ဂန္တဗ္ဗော ဟောတိ, မဂ္ဂေ ဂတော, ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ, ကမ္မံ ကတံ, အပ္ပမတ္တကော အာဗာဓော ဥပ္ပန္နော, ဂိလာနာ ဝုဋ္ဌိတော ဟောတိ, အစိရဝုဋ္ဌိတော ဂေလညာ, ကမံ တ နိဂမံ တ ပိဏ္ဍာယ ဝိစရန္တော န လဘတိ လူခဿ တ ပဏီတဿ တ ဘောဇနဿ ယာဝဒတ္ထံ ပာရိပူရိံ, လဘတိ။ပေ။ ပာရိပူရိ"န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တာနိ ဧတာနိ အနုရူပပစ္စဝေက္ခဏာသဟိတာနိ အဋ္ဌ **ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထူနိ,** တံမူလကာနိ တ ပစ္စဝေက္ခဏာနိ။

၄၆၂. အတ္တနာ အနုပာလေတဗ္ဗာနံ သဟဇာတဓမ္မာနံ အနုပာလနံ ဇီဝိတဿ ဗျာပာရော, တဠ နေသံ ဇီဝနန္တိ တံ တဿ ကာရဏဘာဝံ ပုရက္ခတွာ ဝုတ္တံ **"ဇီဝန္တိ တေနာ"** တိ။ တမ္ပိ စဿ အတ္ထတော ဇီဝနမေတတိ အာဟ **"ဇီဝနမတ္တမေဝ တ တ"**န္တိ။

၄၆၃. အာဓိယတီတိ ဌပေတိ။ **အဝိသာရော** အတ္တနော ဧဝ အဝိသရဏသဘာဝော။ **အဝိက္ခေပော** သမ္ပယုတ္တာနံ ဓမ္မာနံ အဝိက္ခိတ္တတာ။ ယေန သမ္ပယုတ္တာ အဝိက္ခိတ္တာ ဟောန္တိ, သော ဓမ္မော အဝိက္ခေပောတိ။ အဝူပသမလက္ခဏဿ ဝိက္ခေပဿ ပဋိပက္ခတာယ စိတ္တဿ ဥပသမနာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **ဥပသမပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဝိသေသတော**တိ ယေဘုယျေန။ သုခဝိရဟိတောပိ ဟိ အတ္ထိ သမာဓီတိ။ **ဒီပစ္စိ** နိဒဿနေန သန္တာနဋ္ဌိတိဘာဝံ သမာဓိဿ ဒဿေတိ။

၄၆၄. သဒ္ဒဟန္တိ **တေနာယာ**တိ သဒ္ဒဟနကိရိယာယ ပဝတ္တမာနာနံ ဓမ္မာနံ တတ္ထ အာဓိပစ္စဘာဝေန သဒ္ဓာယ ပစ္စယတံ ဒဿေတိ။ တဿာ ဟိ ဓမ္မာနံ တထာပစ္စယဘာဝေ သတိ ပုဂ္ဂလော သဒ္ဒဟတီတိ ဝေဟာရော ဟောတိ။ သဒ္ဒဟနံ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုနော ပတ္တိယာယနံ, တံ လက္ခဏံ ဧတိဿာတိ **သဒ္ဒဟနလက္ခဏာ။ ဩကပ္ပနလက္ခဏာ** တိ အနုပဝိသိတွာ ဧဝမေတန္တိ ကပ္ပနလက္ခဏာ။ ကာလုဿိယမလံ ဝိဓမေတွာ သမ္ပယုတ္တာနံ, ပုဂ္ဂလဿဝ တ ပသာဒနံ အနာဝိလဘာဝကရဏံ ရသော ဧတိဿာတိ **ပသာဒနရသာ။ ပက္ခန္ဒနံ** အဓိမုစ္စနဝသေန အာရမ္မဏဿ အနုပဝိသနံ။ အကာလုသဘာဝေ အကာလုဿိယံ, အနာဝိလဘာဝေတိ အတ္ထော။ ပသာဒနီယဋ္ဌာနေသု ပသာဒဝိပရီတံ အကုသလံ အဿဒ္ဓိယံ, မိစ္ဆာဓိမုတ္တိ စ, တပ္ပစ္စနီကော ဝ ပသာဒဘူတော ဝတ္ထုဂတော နိစ္ဆယော **အဓိမုတ္တိ,** န ယေဝ ပနကာဓိမောက္ခော။ ရတနတ္တယံ, ကမ္မံ, ကမ္မဖလဉ္စ **သဒ္ဓေယျဝတ္ထု** ။ သပ္ပုရိသသံသေဝနသဒ္ဓမ္မသဝန ယောနိသောမနသိကာရဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိယော **သောတာပတ္တိယင်္ဂါနိ** ။ ကုသလဓမ္မာနံ အာဒါနေ **ဟတ္ထံ** ဝိယ, သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသမ္ပဒါနေ **ဝိတ္တံ** ဝိယ, အမတကသိဖလဖလနေ **ဗီဇံ** ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၄၆၅. သရန္တိ တာယာ တိ သရဏကိရိယာယ ပဝတ္တမာနာနံ ဓမ္မာနံ တတ္ထ အာဓိပစ္စဘာဝေန သတိယာ ပစ္စယတံ ဒဿေတိ။ တဿာ ဟိ ဓမ္မာနံ တထာပစ္စယဘာဝေ သတိ တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော သရတီတိ ဝေဟာရော ဟောတိ။ ဥဒကေ အလာဗု ဝိယ ပိလဝိတွာ ဂန္တုံ အဒတွာ ပာသာဏဿ ဝိယ နိစ္စလဿ အာရမ္မဏဿ ဌပနံ သရဏံ အသမ္မုဋ္ဌတာကရဏံ **အပိလာပနံ**။ သမ္မောသပစ္စနီကံ ကိစ္စံ **အသမ္မောသော,** န သမ္မောသာဘာဝမတ္တံ။ "သတာရက္ခေန စေတသာ"တိ (အ. နိ. ၁၀.၂၀) ဝစနတော **အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ အညတော အာဂန္တွာ စိတ္တဝိသယေ အဘိမုခေ ဘဝတိ

တောယာတိ **ဝိသယာဘိမုခဘာတေ,** သတိ။ သတိယာ ဝတ္ထုဘူတာ ကာယာဒယောဝ **ကာယာဒိသတိပဋ္ဌာနာနိ,** သတိ ဧဝ တပုရိမာ ပစ္စိမာယ ပဒဋ္ဌာနံ။

၄၆၆. **ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ** တိ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနံ။ **ဟိရိယတီ**တိ လဇ္ဇာကာရေန ဇိဂုစ္ဆတိ။ **တေဟိယေတ**တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိယေဝ။ **ဩတ္တပ္ပတီ**တိ ဥဗ္ဗိဇ္ဇတိ။ ဟိရိ ဟာပစမ္မေ ဂူထံ ဝိယ ပဿန္တီ ဇိဂုစ္ဆတီတိ အာဟ **"ဟာပတော ဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏာ ဟိရီ"**တိ။ ဩတ္တပ္ပံ တေ ဥဏှံ ဝိယ ပဿန္တံ တတော ဥတ္တသတီတိ ဝုတ္တံ **"ဥတ္တာသလက္ခဏံ ဩတ္တပ္ပ"**န္တိ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရေနာ** တိ လဇ္ဇာကာရေန, ဥတ္တာသာကာရေန စ။ **အတ္တကရဝပဒဋ္ဌာနာ** ဟိရီ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနတာယ, အတ္တာဓိပတိတာယ စ။ **ပရကရဝပဒဋ္ဌာနံ** ဩတ္တပ္ပံ ဗဟိဒ္ဓသမုဋ္ဌာနတာယ, လောကာဓိပတိတာယ စ။ တမေဝတ္ထံ ဟာကဋ္ဌတရံ ကာတုံ **"အတ္တာနံ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနာဒိတာ စ ဟိရိဩတ္တပ္ပာနံ တတ္ထ တတ္ထ ဟာကဋ္ဌဘာဝေန ဝုတ္တာ, န ပနေတေသံ ကအာစိ အညမညဝိပ္ပယောဂါ။ န ဟိ လဇ္ဇနံ နိဗ္ဘယံ, ဟာပဘယံ တ အလဇ္ဇနံ အတ္ထိတိ။ **လောကဟာလကာ**တိ တတ္ထ "ဒွေဝမေ, ဘိက္ခဝေ, သုက္ကာ ဓမ္မာ လောကံ ဟာလေန္တီ"တိ (အ. နိ. ၂.၉; ဣတိဝု. ၄၂) သုတ္တပဒံ အတ္တာဓိပတိ, လောကာဓိပတိဘာဝေ စ "သော အတ္တာနံယေဝ အဓိပတိံ ကရိတွာ, သော လောကံယေဝ အဓိပတိံ ကရိတွာ"တိ (အ. နိ. ၃.၄၀) စ သုတ္တပဒာနိ အာဟရိတွာ ဝတ္တဗ္ဗာနိ။

၄၆၇. ယသ္မာ လောဘပဋိပက္ခော အလောဘောတိ ယေ ဓမ္မာ တေန သမ္ပယုတ္တာ, တံသမင်္ဂိနော တ သတ္တာ တေန န လုဗ္ဘန္တိ, သယံ ကအာစိပိ န လုဗ္ဘတေဝ, အတ္ထတော တ အလုဗ္ဘနာကာရော ဧဝ စ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"န လုဗ္ဘန္တိ"** တိအာဒိ။ **ဧသေဝ နယော**တိ "န ဒုဿန္တိ တေနာ"တိအာဒိနာ ကာရကတ္တယယောဇနံ အတိဒိသတိ။ **အဂေဓော** အဂိဇ္ဈနံ အနဘိကင်္ခနံ။ **အလဂ္ဂဘာတေ** အနာသတ္တတာ။ **အပရိဂ္ဂဟော** ကဿစိ ဝတ္ထုနော မမတ္တဝသေန အသင်္ဂဟော။ အနလ္လီနော ဘာတေ အဓိပ္ပာယော တေဿာတိ **အနလ္လီနဘာတေ** ။ ဝေဥဟိ ဥပမာယ သမေတိ။

၄၆၈. စဏ္ဍိကဿ ဘာတေ စဏ္ဍိက္ကံ, ကောပော။ တပ္ပဋိပက္ခော **အစဏ္ဍိက္ကံ,** အဗျာပာဒေါ။ **အဝိရောဓော** အဝိဂ္ဂဟော။ **အနုကူလမိတ္တော** အနုဝတ္တကော။ **ဝိနယရသော**တိ ဝိနယနရသော။ **သောမ္မဘာတေ** မေဇ္ဇနဝသေန ဟိလာဒနီယတာ။

၄၆၉. ဓမ္မာနံ ယော ယော သဘာတေ ယထာသဘာတေ, တဿ တဿ ပဋိဝိဇ္ဈနံ **ယထာသဘာဝပဋိဝေဓော**။ အက္ခလိတံ အဝိရဇ္ဈိတွာ ပဋိဝေဓော **အက္ခလိတပဋိဝေဓော** ။ ဝိသယဿ ဩဘာသနံ တပ္ပဋိစ္ဆာဒကသမ္မောဟန္ဓကာရဝိဓမနံ **ဝိသယောဘာသနံ**။ ကတ္ထစိပိ ဝိသယေ အသမ္မုယှနာကာရေနေဝ ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, သမ္မောဟပဋိပက္ခတာယ တ တဒဘာဝံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနော။ သဗ္ဗကုသလာနံ မူလဘူတာ** တိ သဗ္ဗေသံ စတုဘူမကကုသလဓမ္မာနံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနေန ပတိဋ္ဌာဘူတာ, န တေသံ ကုသလဘာဝသာဓနေန။ ယဒိ ဟိ တေသံ ကုသလဘာတေ ကုသလမူလပဋိဗဒ္ဓေ သိယာ, ဧဝံ သတိ တံသမုဋ္ဌာနရူပေသု ဟေတုပစ္စယတာ န သိယာ။ န ဟိ တေ တေသံ ကုသလာဒိဘာဝံ သာဓေန္တိ, န စ ပစ္စယာ န ဟောန္တိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ "ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁)။ ယထာ စ ကုသလဘာတေ, ဧဝံ အဗျာကတဘာတေပိ အဗျာကတမူလပ္ပဋိဗဒ္ဓေ သိယာ။ တထာ သတိ အဟေတုကစိတ္တာနံ အဗျာကတဘာတေ ဧဝ န သိယာ, အကုသလေသု စ ယတ္ထ ဧကံယေဝ မူလံ, တဿ အကုသလဘာတေ န သိယာ, ဥဘယမ္ပိ ဟောတိယေဝ။ တသ္မာ န မူလပ္ပဋိဗဒ္ဓေ ကုသလာဒိဘာတေ, အထ ခေ ယောနိသောမနသိကာရာဒိပဋိဗဒ္ဓေ။ တေသံ ပန သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနာနိ မူလာနီတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။

၄၇၀. **ပဿမ္ဘနံ** ဒရထဝူပသမော။ ကာယသဒ္ဒေါ သမူဟတစီ, သော စ ခေ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယဝသေနာတိ အာဟ **"ကာယောတိ စေတ္ထ ဝေဒနာဒယော တယော ခန္ဓာ"** တိ။ တေနေတဟ "တတ္ထ ကတမာ တသ္မိံ သမယေ ကာယပဿဒ္ဓိ ဟောတိ? ယာ တသ္မိံ သမယေ ဝေဒနာက္ခန္ဓဿာ"တိအာဒိ (ဓ. သ. ၄၀)။ **ဒရထော** သာရမ္ဘော, အောမနသ္သပစ္စယာနံ ဥဒ္ဒစ္စာဓိကာနံ ကိလေသာနံ, တထာပဝတ္တာနံ တ စတုန္နံ ခန္ဓာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဒရထနိမ္မဒ္ဒနေန ပရိဋ္ဌာဟပရိပ္ဖန္ဒဝိရဟိတော သီတိဘာတေ **အပရိပ္ဖန္ဒသီတိဘာတေ** ။ ဥဒ္ဒစ္စပ္ပဓာနာ ကိလေသာ **ဥဒ္ဒစ္စာဒိကိလေသာ,** ဥဒ္ဒစ္စံ တ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗကိလေသေ သင်္ဂဏှာတိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဂရုဘာဝေ ဒန္ဓတာ, ထိနမိဒ္ဓာဒိကာနံ, တထာပဝတ္တာနံ တ စတုန္နံ ခန္ဓာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဒန္ဓတာယ ပဋိပက္ခော
အဒန္ဓတာ, န ဒန္ဓတာယ အဘာဝမတ္တံ။

ထဒ္ဓဘာဝေ **ထမ္ဘော,** ဒိဋ္ဌိမာနာဒိကာနံ, တပ္ပဓာနာနံ တ စတုန္နံ ခန္ဓာနမေတံ နာမံ။ ထဒ္ဓဘာဝနိမ္မဒ္ဒနတော ဧဝ
ကတ္တစိ အာရမ္မဏေ အပ္ပဋိဟတာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌန္တိ, သမ္ပယုတ္တာနံ တ တတ္ထ အပ္ပဋိဃာတံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေန္တ
ီတိ **အပ္ပဋိဃာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။

ကမ္မနိ သာဓု ကမ္မညံ, န ကမ္မညံ အကမ္မညံ, တဿ ဘာဝေ **အကမ္မညဘာဝေ,** အနသီလာဒိပုညကိရိယာယံ အယောဂ္
ယတာ။ အတ္ထတော ကာမစ္ဆန္ဒာဒိသံကိလေသဓမ္မာ, တပ္ပဓာနာ တ စတ္တာရော အကုသလက္ခန္ဓာ။ ကမ္မညဘာဝေနေ
ဝ သမ္ပန္နာကာရေန အာရမ္မဏဿ ဂဟဏံ **အာရမ္မဏကရဏသမ္ပတ္တိ** ။ ဝုတ္တာဝသေသာ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော, တဒေ
ကဋ္ဌာ စ သံကိလေသဓမ္မာ **အဝသေသနီဝရဏာဒယော**။ ဝိနိဗန္ဓနိမ္မဒ္ဒနေန သုခပ္ပဝတ္တိဟေတုတာယ **ပသာဒနီယဝတ္
ထူသု ပသာဒာဝဟာ။ သုဝဏ္ဏဝိသုဒ္ဓိ ဝိယာ**တိ ယထာ သုဝဏ္ဏဝိသုဒ္ဓိ အပဂတကာဠကာ အလင်္ကာရဝိကတိဝိနိယောဂက္ခ
မာ, ဧဝမယမ္ပိ သံကိလေသဝိဂမေန ဟိတကိရိယာဝိနိယောဂက္ခမာ။

ကာယစိတ္တာနံ ဂေလညံ, အဿဒ္ဓိယာဒိ, တဒေကဋ္ဌာ စ ဟာပဓမ္မာ။ ဂေလညပဋိပက္ခော အဂေလညံ , တဏှာ
တေ လက္ခဏံ ဧတာသန္တိ **အဂေလညဘာဝလက္ခဏာ**။ ယထာဝုတ္တဂေလညနိမ္မဒ္ဒနေနေဝ နတ္ထိ ဧတာသံ အာဒီနဝေ
အေသော, န တ ဧတာ အာဒီနံ ကပဏံ ဝန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ နိရာဒီနဝတ, ဧတနာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌန္တိ, တံ တ သမ္ပယု
တ္တေသု ပစ္စုပဋ္ဌပေန္တီတိ **နိရာဒီနဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။

ကာယသမ္ဗန္ဓိ, စိတ္တသမ္ဗန္ဓိ စ ဥဇုဘာဝေတိ လက္ခိတဗ္ဗတာယ **ကာယစိတ္တအဇ္ဇဝလက္ခဏာ** ။ ကာယစိတ္
တာနံ နင်္ဂလသီသစန္ဒကောဋိကေမုတ္တဝင်္ကတာသင်္ခါတာနံ ကုဋိလဘာဝတနံ နိမ္မဒ္ဒနတော **ကာယစိတ္တကုဋိလဘာဝနိမ္
မဒ္ဒနရသာ**။ တတော ဧဝ သဗ္ဗထာပိ အဇိမ္ဟဘာဝေန ပစ္စုပတိဋ္ဌန္တိ, သမ္ပယုတ္တာနံ တ အဇိမ္ဟတံ ပစ္စုပဋ္ဌပေန္တီ
တိ **အဇိမ္ဟတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ။ "သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ မာယာ, အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနလက္ခဏံ သာဌေယျ
ယ"န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တာ တဒာကာရပ္ပဝတ္တာ အကုသလာ ခန္ဓာ, တဒေကဋ္ဌာ စ သံကိလေသဓမ္မာ **မာယာသာဌေယျာဒိ
ကာ**။ ဧတ္ထ စ စိတ္တပဿဒ္ဓိအာဒီဟိ စိတ္တမေဝ ပဿဒ္ဓံ, လဟု, မုဒု, ကမ္မညံ, ပဂုဏံ, ဥဇု စ ဟောတိ။ ကာယပဿ
ဒ္ဓိအာဒီဟိ ပန ရူပကာယောပိ။ ဧတေနေဝေတ္ထ ဘဂဝတာ ဓမ္မာနံ ဒုဝိဓတာ ဝုတ္တာ, န သဗ္ဗတ္ထ။

၄၇၁. ဆန္ဒနံ **ဆန္ဒော,** အာရမ္မဏေန အတ္ထိကတာ။ "ဆန္ဒော ကာမော"တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၅၆၄) ပန တဏှာပိ ဝု
စ္စတိ, "ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတီ"တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၄၃၂) ဝီရိယမ္ပီတိ တတော နိဝတ္တနတ္ထံ **"ကတ္တုကာမတာယေ
တံ အဓိဝစန"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကတ္တုကာမတာ** ဝုစ္စတိ ကရဏိစ္ဆာ။ စေတသိကဿ စ ဓမ္မဿ သာရမ္မဏတ္တာ ကရ
ဏိစ္ဆာ နာမ အာလမ္ဗနဿ အာလမ္ဗိတုကာမတာမုခေနေဝ ဟောတီတိ အာရမ္မဏကရဏိစ္ဆာလက္ခဏော ဆန္ဒော
ကတ္တုကာမတာလက္ခဏော ဝုတ္တော။ တေနေတဟ **"အာရမ္မဏပရိယေသနရသော, အာရမ္မဏေန အတ္ထိကတာပ
စ္စုပဋ္ဌာနော"**တိ စ။ ယဒဂ္ဂေန ပနာယံ အတ္တနော အာရမ္မဏပရိယေသနရသော, တဒဂ္ဂေန သမ္ပယုတ္တာနမ္ပိ ဟောတိ
ယေဝ ဧကာရမ္မဏတာယ တေန တေသံ။ တေနေတဟ **"အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏေ စာယံ စေတသော ဟတ္ထပ္ပသာရဏံ
ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော"**တိ။ သွာယံ ကုသလေသု ဥပ္ပန္နော ကုသလစ္ဆန္ဒောတိ ဝုစ္စတိ ယောနိသောမနသိကာရသမုဋ္ဌာနတ္
တာ။

၄၇၂. **အဓိမုစ္စနံ** အာရမ္မဏေ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, န ပသာဒနဝသေန။ ယထာ တထာ တ ဟိ အာရမ္မဏေ
နိစ္ဆယနံ အဓိမုစ္စနံ အနဓိမုစ္စနဿ ဟဏှာတိဟတာဒီသု, အနာဒီသု တ ပဝတ္တိယာ အဘာဝတ, သဒ္ဓာ ပန ပသာဒနီယေ
သု ပသာဒာဓိမောက္ခာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ တေဋ္ဌဗ္ဗနံ ပန ယထာ သန္တီရိတေ အတ္ထေ နိစ္ဆယနာကာရေန
ပဝတ္တိတ္တ ပရတော တ္တမာနာနံ တထာ ပဝတ္တိယာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ယဒိ ဧဝံ, ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တေသု ကထန္
တိ? တေသမ္ပိ ဧကံသေနေဝ သံသပ္ပနာကာရဿ ပစ္စယတာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အရကဿ ဝိယ ဣတော စိတ္တော စ သံသပ္ပန
ဿ "ကရိဿာမိ န ကရိဿာမီ"တိ အနိစ္ဆယဿ ပဋိပက္ခကိရိယာ **အသံသပ္ပနံ,** ယေသု စိတ္တုပ္ပာဒေသု အယံ
သန္နိဋ္ဌာနလက္ခဏော အဓိမောက္ခော, တေသံ အာရမ္မဏဓမ္မော ဧဝ **သန္နိဋ္ဌေယျဓမ္မော** ။

၄၇၃. **ကိရိယာ ကာရောတိ** ကာရသဒ္ဒဿ ဘာဝသာဓနတမာဟ။ **မနမ္ပဟိ ကာရောတိ** မနသိ အာရမ္မဏဿ ကရဏံ။ ယေန ဟိ မနော အာရမ္မဏေ ကရီယတိ အာရမ္မဏေနဿ သံယောဇနတော, တတော ဧဝ တေန အာရမ္မဏမ္ပိ မနသိ ကရီယတီတိ။ **ပုရိမမနတောတိ** ဘဝင်္ဂမနတော။ **ဝိသဒိသမနန္တိ** ဝီထိဇဝနံ မနံ **ကရောတီ**တိ မနသိကာရသာမညေန ဝီထိဇဝနပဋိပါဒကော ဒဿေတိ။

သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏာဘိမုခံ သာရေန္တော ဝိယ ဟောတီတိ မနသိကာရော **သာရဏလက္ခဏော** ဝုတ္တော။ သတိယာ အသမ္ပုဿနဝသေန ဝိသယာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနတာ, မနသိကာရဿ ပန သံယောဇနဝသေန အာရမ္မဏာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနတာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ အာရမ္မဏပဋိပါဒကဿ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နတာဝစနံ ဣတရမနသိကာရာနံ တဒညက္ခန္ဓပရိယာပန္နတာမတ္တံ ဇောတေတီတိ တထာဇောတိတံ တံ ဝိညာဏက္ခန္ဓေ ဩတာရေတွာ ဒဿေတုံ **"ဝီထိပဋိပါဒကော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၄၇၄. **တေသု ဓမ္မေသူ** တိ ယေသု ဓမ္မေသု သယံ ဥပ္ပန္နာ, တေသု အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တေသု စိတ္တစေတသိကဓမ္မေသု။ အနာရမ္မဏတ္တေပိ ဟိ တေသု သမပ္ပဝတ္တေသု ဥဒာသိနဘာဝတော **"တတြမဇ္ဈတ္တတာ"** တိ ဝုစ္စတိ။ **သမတဟိတလက္ခဏာ**တိ သမံ အဝိသမံ ယထာသကကိစ္စေသု ပဝတ္တနလက္ခဏာ။ ဥဒာသိနဘာဝေန ပဝတ္တမာနာပိ ဟေသာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ယထာသကကိစ္စေသု ပဝတ္တေတိ, ယထာ ရာဇာ တုဏှီ နိသိန္နောပိ အတ္တကရဏေ ဓမ္မဋ္ဌေ ယထာသကကိစ္စေသု အပ္ပမတ္တေ ပဝတ္တေတိ။ အလီနာနုဒ္ဓတပဝတ္တိပစ္စယတာ **ဦနာဓိကတာနိဝါရဏရသာ,** ကိစ္စဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ, သဟဇာတာဓိပတိနော ကထန္တိ? တမ္ပိ တဿာ ကိစ္စမေဝ။ ယံ သဟဇာတဓမ္မာနံ အဓိပတိဘာဝေတိ, တဿာပိ တထာပဝတ္တနမေဝါတိ နာယံ ဒေါသော။ "ဣဒံ နိဟီနကိစ္စံ ဟောတု, ဣဒံ အတိရေကတရကိစ္စ"န္တိ ဧဝံ ပက္ခပါတဝသေန ဝိယ ပဝတ္တိ **ပက္ခပါတော,** တံ ဥပစ္ဆိန္ဒန္တီ ဝိယ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

"အနိယတေသု ဣတ္ထိနီ" တိ ဣမိနာ စေတသိကန္တရဘာဝေန ဣတ္ထိနီတိ ဒဿေတိ။ **အဒေါသောယေဝ မေတ္တာ**။ တထာ ဟိ သောယေဝ "မေတ္တာ မေတ္တာယနာ"တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၀၆၂) နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ **ဥပေက္ခာ**တိ ယံ ဥပေက္ခံ မေတ္တာယ သဒ္ဓိံ ပရိကပ္ပေန္တိ, သာ **တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယေဝ** ။

၄၇၅. **ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထူန** န္တိ ပရဟာဏပရဓနပရက္ကတ္တိအာဒီနံ။ **အမဒ္ဒနံ** မဒ္ဒနပဋိပက္ခဘာဝေါ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထုတော သင်္ကောစနကိရိယာပဒေသေန ကာယဒုစ္စရိတာဒိတော ဧဝ သင်္ကောစနကိရိယာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ ဝိရတိယော ဒုစ္စရိတဝတ္ထုနော **အကိရိယပစ္စုပဋ္ဌာနာ** ယုဇ္ဇန္တိ, အထ ခေါ ဒုစ္စရိတဿ, ဝိရတီနဉ္စ သောရစ္စဝသေန သင်္ကောစနံ, အကိရိယာနဉ္စ ဟိရောတ္တပ္ပာနံ ဇိဂုစ္ဆနာဒိဝသေနာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

၄၇၆. **သင်္ခါရာ** တိ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မေ သန္ဓာယာဟ။ တေ ဟိ ဣဓာဓိပ္ပေတာ, အညထာ အင်္ဂတိံသာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ယထာ စိတ္တံ, ဧဝံ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဒုတိယေ သသင်္ခါရာ ဧဝေတိ အာဟ **"သသင်္ခါရဘာဝမတ္တမေဝ ဟေတ္ထ ဝိသေသော"**တိ။ **အဝသေသာ** ပဌမေ ဝုတ္တဓမ္မာ။

အဝသေသာ ပဉ္စမေန သမ္ပယောဂံ ဂစ္ဆန္တီ တိ ဧတ္ထ ကထံ ကရုဏာမုဒိတာဥပေက္ခာသဟဂတေ သမ္ဘဝန္တီတိ? ပုစ္ဆာဘာဂဘာဝတော။ အပ္ပနာပ္ပတ္တာ ဧဝ ဟိ ကရုဏာမုဒိတာ ဥပေက္ခာသဟဂတာ န ဟောန္တိ, တတော အညတ္ထ ပန ဥပေက္ခာသဟဂတာပိ ဟောန္တီတိ အာစရိယာ။

သုဝိသုဒ္ဓဿ ကာယကမ္မာဒိကဿ စိတ္တသမာဓာနဝသေန ရူပာရူပာဝစရကုသလပ္ပဝတ္တိ, န ကာယကမ္မာဒီနံ သောဓနဝသေန, နာပိ ဒုစ္စရိတဒုရာဇီဝါနံ သမုစ္ဆိန္ဒနပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေနာတိ မဟဂ္ဂတစိတ္တုပ္ပာဒေသု ဝိရတီနံ အသမ္ဘဝေါယေဝါတိ အာဟ **"ဌပေတွာ ဝိရတိတ္တယ"** န္တိ။ **တတောတိ** ရူပာဝစရပဌမေ ဝုတ္တစေတသိကတော။ **တေယေဝါတိ** ရူပာဝစရပဉ္စမေ ဝုတ္တစေတသိကာ ဧဝ။ ယဒိ ဧဝ ရူပာဝစရတော ကော ဝိသေသောတိ အာဟ **"အရူပာဝစရဘာဝေါယေဝ ဟိ ဧတ္ထ ဝိသေသော"**တိ။

ပဌမဇ္ဈာနိကေ တိ ပဌမဇ္ဈာနဝတိ။ **မဂ္ဂဝိညာဏေ** တိ စတုဗ္ဗိဓေပိ မဂ္ဂဝိညာဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဒုတိယဇ္ဈာနိကာဒိဘေဒေ မဂ္ဂဝိညာဏေ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တတိယစတုတ္ထပဉ္စမဇ္ဈာနိကာနိ သင်္ဂ

ဏှာဟာတိ။ ‘‘ဝုတ္တနယေနာ’’တိ ဝုတ္တံ ကိံ အဝိသေသေနာတိ စောဒနာယနေ တံ ဒဿေန္တော **‘‘ကရုဏာမုဒိတာန’’**န္တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ မဂ္ဂဝိညာဏာနံ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏတ္တာ, ကရုဏာမုဒိတာနဉ္စ သတ္တာရမ္မဏတ္တာ န တာသံ တတ္ထ သမ္ဘဝေါ။ မဂ္ဂဓမ္မေသု စ ဟဒကာဒိနိယမေန ကအစိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဝိရဟော သိယာ , န ပန ဝိရတိဝိရဟော ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ သမုစ္ဆိန္ဒနဝသေနေဝ အရိယမဂ္ဂဿ ပဝတ္တနတောတိ **နိယတဝိရတိတာ**။

၄၇၈. **န ဟိရိယတီ** န လဇ္ဇတီတိ **အဟိရိကော,** ပုဂ္ဂလော, စိတ္တံ, တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မသမုဒါယော တ။ ‘‘အဟိရိကဲ့ ကဲ’’န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဧကဿ ကကာရဿ လောပံ ကတ္တ **‘‘အဟိရိက’’**န္တိ ဝုတ္တံ။ ‘‘န သြတ္တပ္ပ’’န္တိ သြတ္တပ္ပသ္သ ပဋိပက္ခဘူတံ ဓမ္မမာဟ။ **အဇိဂုစ္ဆနံ** အဟီဠနံ။ **အလဇ္ဇာ** အဝိရိဠာ။ **တေဟေတတိ** ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ဧဝ။ **အသာရဇ္ဇံ** နိဗ္ဘယတာ။ **အနုတ္တာသော** အသမ္ဘာမော။ **ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေနာ**တိ အလဇ္ဇနာကာရေန ဟာဟနံ ကရုဏရသံ အဟိရိကံ, အနုတ္တာသာကာရေန အနောတ္တပ္ပံ, ဝုတ္တပ္ပကာရေနေဝ ဟာပတော အသင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ အတ္တနိ, ပရေသု စ အကရုဝပဒဋ္ဌာနာနိ။ ကမသူကရဿ ဝိယ အသုစိတော ကိလေသာသုစိတော အဇိဂုစ္ဆနံ အဟိရိကေန ဟောတိ, သလဘဿ ဝိယ အဂ္ဂိတော ဟာပတော အနုတ္တာသော အနောတ္တပ္ပေန ဟောတီတိ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပဋိပက္ခဝသေန ဝိတ္ထာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄၇၉. **လုဗ္ဘန္တိ တေနာ**တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **လုဗ္ဘန္တီ**တိ အဘိဂိဇ္ဈန္တိ။ **မုယှန္တီ**တိ န ဗုဇ္ဈန္တိ။ **အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏံ** ‘‘မမ ဣဒ’’န္တိ တဏှာဘိနိဝေသဝသေန အဘိနိဝိသနံ အာရမ္မဏဿ အဝိဿဇ္ဇနံ, န အာရမ္မဏကရဏမတ္တံ။ **အဘိသင်္ဂေါ** အဘိမုခဘာဝေန အာသတ္တိ။ **အပရိစ္စာဂေါ** အဝိဇဟနံ, ဒုမ္မောစနီယတာ တ။ **အဿာဒဒဿနံ** အဿာဒဒိဋ္ဌိ။ ‘‘အဿာဒာနုပဿိနော စ တဏှာ ပဝမုတီ’’တိ (သံ. နိ. ၂.၅၂, ၅၄, ၅၇) ဟိ ဝုတ္တံ။

၄၈၀. ဓမ္မသဘာဝဿ ယာထာဝတော အဒဿနံ **စိတ္တဿ အန္ဓဘာဝေါ။ အညာဏံ** ဉာဏပဋိပက္ခော။ သမ္ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ အသမတ္ထတာ **အသမ္ပဋိဝေဓော** ။ ယထာ ဉာဏံ အာရမ္မဏသဘာဝံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န လဗ္ဘတိ, မောဟဿ တထာ ပဝတ္တိ **အာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒနံ** ။ အသမ္မာပဋိပတ္တိ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ, သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ပဋိပက္ခဘာဝေန ဂယှတီတိ တ **အသမ္မာပဋိပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနော** ။ ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ အန္ဓကရဏံ အန္ဓကာရော, တထာ ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **အန္ဓကာရပစ္စုပဋ္ဌာနော** ။

၄၈၁. **မိစ္ဆာ**တိ ဓမ္မသဘာဝဿ ဝိပရီတံ, နိစ္စာဒိတောတိ အတ္ထော။ **အယောနိသော အဘိနိဝေသော** အနုပာယာဘိနိဝေသော ဥပ္ပထာဘိနိဝေသော။ ဓမ္မသဘာဝံ အတိက္ကမိတွာ ပရတော အာမသနံ **ပရာမာသော**။ ဝိပရီတဂ္ဂဟဏဝသေန ‘‘ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည’’န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၇, ၂၀၂, ၂၀၃; ၃.၂၇-၂၉) အဘိနိဝိသနံ **မိစ္ဆာဘိနိဝေသော**။

၄၈၂. ယဿ ဓမ္မဿ ဝသေန ဥဒ္ဓတံ ဟောတိ စိတ္တံ, တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ တ, သော ဓမ္မော **ဥဒ္ဓစ္စံ။ အဝူပသမော**တိ အသန္နိသိန္နအပ္ပသန္တဘာဝမာဟ။ **အနဝဋ္ဌာနရသ** န္တိ စလနကိစ္စံ။ **ဘန္တတ္တ** န္တိ ပရိဗ္ဘမနာကာရံ။ **စေတသော အဝူပသမေ**တိ နိဗ္ဗာဒေတဗ္ဗေ ပယောဇနေ ဘုမ္မံ, အဝူပသမပစ္စယဘူတံ အာရမ္မဏံ တ ‘‘အဝူပသမော’’တိ ဝုတ္တံ။ အကုသလဓမ္မာနံ ဧကန္တိကဟီနတာယ **‘‘အကုသလဘာဝေန စ လာမကတ္တ’’** န္တိ ဝုတ္တံ။

၄၈၃. ထိနမိဒ္ဓမေတ္ထ အနိယတံ, န မာနာဒီတိ ထိနမိဒ္ဓဿ အနိယတတာ စ ဧတ္ထ ဒုတိယစိတ္တေ ပဌမာကုသလတော ဝိသေသော။

အနုဿာဟနာဝသီဒနဘာဝေန သံဟတဘာဝေါ ထိနံ, တေန ယောဂတော စိတ္တံ ထိနံ, တဿ ဘာဝေါတိ **ထိနတာ**။ အသမတ္ထတာဝိဃာတဝသေန အကမ္မညတာ မိဒ္ဓံ။ ယသ္မာ တတော ဧဝ တေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ မေဒိတာ ဝိဟတသာမတ္ထိယာ ဟောန္တိ, တသ္မာ **‘‘မိဒ္ဓနတာ မိဒ္ဓ’’**န္တိ ဝုတ္တံ။ **အနုဿာဟလက္ခဏ** န္တိ ဥဿာဟပဋိပက္ခလက္ခဏံ။ ဝီရိယဿ အဝနောဒနံ ခိပနံ **ဝီရိယာဝနောဒနံ**။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သံသီဒနာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, တေသံ တ သံသီဒနံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **သံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ အကမ္မညတာလက္ခဏ** န္တိ ဧတ္ထ ကာမံ ထိနမ္ပိ အကမ္မညသဘာဝမေဝ, တံ ပန စိတ္တဿ, မိဒ္ဓံ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယဿာတိ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။ တထာ ဟိ ဟဋ္ဌိယံ ‘‘တတ္ထ ကတမံ ထိနံ? ယာ စိတ္တဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ။ တတ္ထ ကတမံ မိဒ္ဓံ? ယာ ကာယဿ အကလ္လတာ အကမ္မ

ညတာ''တိ (ဓ. သ. ၁၁၆၂-၁၁၆၃) စ အာဒိနာ ဣမေသံ နိဒ္ဒေသော ပဝတ္တော။ **ဩနဟာနံ** ဝိညာဏဒ္ဓတရာနံ ပိဒဟာနံ။ **လီန တာ** လီနာကာရော အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏေ သင်္ကောစော။ ယသ္မာ ထိနေန စိတ္တဿေဝ သံဟနနံ ဟောတိ, မိဒ္ဓေန ပန ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယဿ ဝိယ ရူပကာယဿာပိ, တသ္မာ တံ ပစလာယိကာနိဒ္ဒံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **ပစလာယိကာနိဒ္ဒ အာပစ္စုပဋ္ဌာနံ** ဝုတ္တံ။ **အရတိ** ပန္တသေနာသနေသု, အဓိကုသလဓမ္မေသု စ အရောစနာ။ **ဝိဇမ္ဘိကာ** ဝိဇမ္ဘနသင်္ခါ တဿ ကာယဒုဋ္ဌုလ္လဿ ကာရဏဘူတာ သံကိလေသပ္ပဝတ္တိ။ **အရတိဝိဇမ္ဘိကာဒီသူ** တိ စ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန တန္ဒီအာဒီနံ ဂဟဏံ။ နိဗ္ဗာဒေတဗ္ဗေ ပယောဇနေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ။

အဝသေသာ သောဠသ။ မာနော ပနေတ္ထ အနိယတော ဟောတိ, တေန သဒ္ဓိံ သတ္တရသေဝ ဟောန္တိ။ ပဋ္ဌာနေ ဟိ ''သံယောဇနံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ သံယောဇနော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ''တိ ဧတ္ထ စတုက္ခတ္တုံ ကာမရာဂေန, တိက္ခတ္တုံ ပဋိဃေန စ မာနော ဝိစိကိစ္ဆာ ဘဝရာဂေတိ တယောပေတေ သကအာကမိနော သံယောဇနာနံ သံယောဇနေဟိ ဒသဝိဓာ ယောဇနာတိ ဒဿိတာယ ဒသဝိဓာယ ယောဇနာယ ''ကာမရာဂသံယောဇနံ ပဋိစ္စ မာနသံယောဇနံ အဝိဇ္ဇာသံယောဇနံ''န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၄.၁) ဝေတ္တ ''ကာမရာဂသံယောဇနံ ပဋိစ္စ အဝိဇ္ဇာသံယောဇနံ''န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၄.၁) တထာ ''မာနသံယောဇနံ ပဋိစ္စ ဘဝရာဂသံယောဇနံ အဝိဇ္ဇာသံယောဇနံ''န္တိ (ပဋ္ဌာ ၃.၄.၁) ဝေတ္တ ''ဘဝရာဂသံယောဇနံ ပဋိစ္စ အဝိဇ္ဇာ သံယောဇနံ''န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၄.၁) စ ဧဝမာဂတာဟိ ယောဇနာဟိ မာနဿ အနိယတဘာဝေါ ပကာသိတော။ ယဒိ ဟိ မာနော နိယတော သိယာ, ကာမရာဂဿ မာနရဟိတာ ပဝတ္တိ န သိယာ, တထာ ဘဝရာဂဿ။ ဧဝံ သတိ ပဋ္ဌာနေ စတုက္ခ တ္တုံ ကာမရာဂေန ယောဇနာ န သိယာ, တိက္ခတ္တုံယေဝ သိယာ။ ဘဝရာဂမူလိကာ စ န သိယာ။ ဧဝဥ္စ သံယောဇနာနံ သံယောဇနေဟိ အဋ္ဌဝိဓေန ယောဇနာ သိယာ, န ဒသဝိဓေန။ ဒသဝိဓာဝ စ ဒဿိတာတိ။ သေယျာဒိဝသေန ဥစ္စတော နမနံ **ဥန္နတိ** ။ ဥန္နမနဝသေနေဝ **သံပဂ္ဂဟရသော** ။ န ဝီရိယံ ဝိယ တံတံကိစ္စသာဓနေ အဗ္ဘုဿဟနဝသေန။ ဩမာနဿာပိ အတ္တာနံ အဝံ ကတွာ ဂဟဏမ္ပိ သမ္ပဂ္ဂဟဏဝသေနေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေတု ဝုစ္စတိ အစ္စုဂ္ဂတဓဇော, ဣဓ ပန ကေတု ဝိယာတိ ကေတု, ဥဋ္ဌာရတမာဒိဘာဝေါ။ တံ ကေတုဘာဝသင်္ခါတံ ကေတုံ ကာမေတီတိ ကေတုကမျံ, စိတ္တံ။ ယဿ ဓမ္မဿ ဝသေန ကေတုကမျံ, သာ **ကေတုကမျတာ** ။ ''အဟ''န္တိ ပဝတ္တနတော မာနဿ ဒိဋ္ဌိသဒိသီ ပဝ တ္တီတိ သော ဒိဋ္ဌိယာ သဒ္ဓိံ ဧကစိတ္တုပ္ပာဒေ န ပဝတ္တတိ, အတ္တသိနေဟသန္နိဿယော စာတိ အာဟ **''ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပ ယုတ္တလောဘပဒဋ္ဌာနော''**တိ။

ဧတ္ထာပိ စာ တိ **စ-**သဒ္ဒေန ထိနမိဒ္ဓံ အာကမုတိ။

၄၈၅. **ဒုဿန္တိ** တိ ဗျာပဇ္ဇန္တိ။ **စဏ္ဍိက္ကံ** ကုဇ္ဈနံ။ အတ္တနော ပဝတ္တိအာကာရဝသေန, ဝိရူပသံသပ္ပနကအနိဋ္ဌ ဋ္ဌရူပသမုဋ္ဌာပနဝသေန စ **ဝိသပ္ပနရသော** ။ ကာယဿ ဝိဇ္ဈတ္တဘာဝပဟဒနတော **အတ္တနော နိဿယဒဟနရသော** ။ ဒုဿနံ အတ္တနော, ပရဿ စ ဥပဘောဂဖလကာလေသု အနိဋ္ဌတ္တာ **ဝိသသံသဋ္ဌပူတိမုတ္တံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော** တိ သဗ္ဗ ဗေန သဗ္ဗံ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗတံ ဒဿေတိ။

၄၈၆. ယံ ပရသမ္ပတ္တီသု ဣဿာကရဏံ, သာ ဣဿာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဣဿာယနာ ဣဿ သာ''**တိ ။ **ဥသူယနံ** အသဟနံ။ **တဗ္ဗေတ** တိ ပရသမ္ပတ္တီသု ဧဝ။ အဘိရတိပဋိပက္ခဘူတံ ဣဿာယ ကိစ္စံ, န အဘိရ တိယာ အဘာဝမတ္တန္တိ အာဟ **''အနဘိရတိရသာ''**တိ။

၄၈၇. မစ္ဆရယောဂေန ''မစ္ဆရီ''တိ ပဝတ္တမာနံ မစ္ဆရိသဒ္ဒံ ဂဟေတွာ အာဟ **''မစ္ဆရဘာဝေါ မစ္ဆရိယ''**န္တိ။ နိရု တ္တိနယေန ပန မာ ဣဒံ အစ္ဆရိယံ အညေသံ ဟောတု, မယှမေဝ ဟောတူတိ မစ္ဆရိယန္တိ ဟေရာဏာ။ တံ မစ္ဆရိယံ ဝုစ္စမာနာနိ လက္ခဏာဒီနိ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ။ **သင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာန** န္တိ အတ္တသမ္ပတ္တိနံ ပရေဟိ အသာဓာရဏ ဘာဝကရဏေန သင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ကဋုကာကာရဂတိ **ကဋုကဉ္စုကတာ။ အတ္တသမ္ပတ္တိ** အာတသာဒိ။

၄၈၈. **ကုကတန္တိ** ဧတ္ထ အကတမ္ပိ ကုကတမေဝ။ ဝေဒ္ဓဟိ ဝတ္တာရော ဟောန္တိ ''ယံ မယာ န ကတံ, တံ ကုက တ''န္တိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''ကတာကတာနုသောစနရသ''န္တိ။ ဧဝံ ကတာကတံ ဒုစ္စရိတံ, သုစရိတဥ္စ ကုကတံ, တံ အာရဗ္ဘ ဝိပ္ပဋိသာရဝသေန ပဝတ္တံ ပန စိတ္တံ တံသဟစရိတတာယ ဣဓ ''ကုကတ''န္တိ ဂဟေတွာ **''တဿ ဘာ ဝေါ ကုက္ကုစ္စ''**န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပစ္ဆာ အနုတာပနံ ဝိဗာဓနံ **ပစ္ဆာနုတာပေါ** ။ ယထာပဝတ္တဿ ကတာကတာ

ကာရဝိသိဋ္ဌသ္သ ဒုစ္စရိတသုစရိတသ္သ အနုသောစနဝသေန ဝိရူပံ ပဋိသရဏံ **ဝိပ္ပဋိသာရော** ။ ပရာယတ္တတာဟေတု တာယ **အသဏ္ဌမိဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ** ။ ယထာ ဟိ အသဏ္ဌေ သတိ အသော ပရာယတ္တော ဟောတိ, ဧဝံ ကုက္ကုစ္စေ သတိ တံသမင်္ဂီ။ န ဟိ သော အတ္တနော ဓမ္မတာယ ကုသလေ ပဝတ္တိတုံ သက္ကောတိ။ အထ တ ကတာကတာကုသလကုသလာနုသောစနေ အာယတ္တတာယ တဒုဘယဝသေန ကုက္ကုစ္စေန တံသမင်္ဂီ ဟောတီတိ တံ အသဏ္ဌံ ဝိယ ဟောတီတိ။

အနိယတေသု ဣဿာဒီသု **ထိနမိဒ္ဓသမ္ဘာဝေ** စာတိ **စ**-သဒ္ဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

၄၉၀. ပဝတ္တိဋ္ဌိတိမတ္တော တိ ခဏဋ္ဌိတိမတ္တော။ ''နိုတတေ ဒီပစ္စိနံ ဌိတိ ဝိယာ''တိ ဟိ ဧဝံ ဝုတ္တစိတ္တဋ္ဌိတိ ဝိယ သန္တာနဋ္ဌိတိယာ ပစ္စယော ဘဝိတုံ အသမတ္ထော နိစ္ဆယာဘာဝေန အသဏ္ဌဟနတော စေတသော ပဝတ္တိပစ္စယမတ္တတာယ ပဝတ္တိဋ္ဌိတိမတ္တော။ တေနာဟ **''ဒုဗ္ဗလော သမာဓီ''** တိ။ **ဝိဂတာ စိကိစ္ဆာ** တိ စိကိစ္ဆိတုံ ဒုက္ကရတာယ ဝုတ္တံ, န သဗ္ဗထာ ဝိစိကိစ္ဆာယ စိကိစ္ဆာဘာဝတောတိ တဒတ္ထမတ္တံ ဒဿေတိ။ ''ဧဝံ နု ခော, နနု ခော''တိအာဒိနာ သံသပ္ပနဝသေန သေတီတိ **သံသယော။ ကမ္ပနရသာ** တိ နာနာရမ္မဏေ စိတ္တဿ ကမ္ပနကိစ္စာ။ ဥဒ္ဒစ္စဥဟိ အတ္တနာ ဂဟိတာကာရေ ဧဝ ဌတွာ ဘမတီတိ ဧကာရမ္မဏသ္မိံယေဝ ဝိပ္ဖန္ဒနဝသေန ပဝတ္တတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ပန ယဒိပိ ရူပာဒီသု ဧကသ္မိံယေဝ အာရမ္မဏေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တထာပိ ''ဧဝံ နု ခော, နနု ခော, ကိံ နု ခော, ကထံ နု ခော''တိ အညံ ဂဟေတဗ္ဗာကာရံ အပေက္ခတီတိ နာနာရမ္မဏေ ကမ္ပနံ ဟောတီတိ။ အနိစ္ဆယံ ဒွေဝဋ္ဌဟကံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **အနိစ္ဆယပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။ အနေကံသဿ အာရမ္မဏေ နာနာသဘာဝဿ ဂဟဏာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **အနေကံသကဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။

၄၉၁. သတ္တာရမ္မဏတ္တာ တိ သတ္တပညတ္တိအာရမ္မဏတ္တာ။ နနု စ ပညတ္တိအာရမ္မဏာပိ ဝိဟကာ ဟောန္တီတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''ဧကန္တပရိတ္တာရမ္မဏာ ဟိ ကာမာဝစရဝိဟကာ''** တိ။ **ဝိရတိယောပိ ဝိဟကေသု န သန္တိ** တိ တွောပိ နနု ကေသုစိ ဝိဟကေသု ဝိရတိယောပိ သန္တီတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **''ပဉ္စ သိက္ခာပဒာ ကုသလာယေဝာတိ ဟိ ဝုတ္တ''**န္တိ, တေန လောကိယဝိဟကေသု ဝိရတိယော န သန္တီတိ ဒဿေတိ။

တေသန္တိ ရူပာဝစရာဒိဝိဟကဝိညာဏာနံ။ ဇနေတဗ္ဗဇနကသမ္ဗန္ဓေ ဟိ ဣဒံ သာမိဝစနံ။

၄၉၂. **တေတိ** တေ အဟေတုကကိရိယသင်္ခာရာ။ တတ္ထ ကုသလဝိဟကမနောဓာတုသမ္ပယုတ္တေဟိ သမာနာ အဟေတုကကိရိယမနောဓာတုသမ္ပယုတ္တာ, သောမနဿသဟဂတသန္တီရဏသမ္ပယုတ္တေဟိ သမာနာ ဟသိတုပ္ပာဒသမ္ပယုတ္တာ, ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏသမ္ပယုတ္တေဟိ သမာနာ ဝေဋ္ဌဗ္ဗနသမ္ပယုတ္တာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တေန **''ကုသလ။ပေ။ သမာနာ''**တိ ဝတွာ တတော လဗ္ဘမာနံ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ **''မနောဝိညာဏဓာတုဒွယေ ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝီရိယသဗ္ဘာဝတော ဗလပ္ပတ္တော သမာဓိ ဟောတိ** ''ဝီရိယန္တိ ဗလ''န္တိ ကတွာ။

သမုစ္ဆေဒဝိရတီဟိ ဧဝ အရဟန္တာနံ ဝိရမနကိစ္စဿ နိဋ္ဌိတတ္တာ ကိရိယစိတ္တေသု ဝိရတိယော န သန္တီတိ အာဟ **''ဌပေတွာ ဝိရတိယော''**တိ။ ကာမာဝစရသဟေတုကကိရိယသင်္ခါရာနံ ကာမာဝစရကုသလေဟိ ဝိရတိကတော ဝိသေသော အတ္ထိ, မဟဂ္ဂတေသု ပန တာဒိသောပိ နတ္ထီတိ အာဟ **''သဗ္ဗာကာရေနပီ''** တိ, ဓမ္မတော, အာရမ္မဏတော, ပဝတ္တိအာကာရတောတိ သဗ္ဗပကာရေနပီတိ အတ္ထော။

ဣတိ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ ဝိတ္ထာရကထာမုခဝဏ္ဏနာ။

အတီတာဒိဝိဘာဂကထာဝဏ္ဏနာ

အဘိဓမ္မန္တော ဂမေပိ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ သုတ္တန္တနယော ဧဝ, ဧကန္တအဘိဓမ္မနယော ပန အဘိဓမ္မဘာဇနီယန္တိ အာဟ **''အဘိဓမ္မေ ပဒဘာဇနီယနယေနာ''** တိ။

၄၉၃. ဘဂဝတာ ပန ဧဝံ ခန္ဓာ ဝိတ္ထာရိတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ တသ္မာ ဣမာယပိ ဟဋ္ဌိယာ ဝသေန ခန္ဓာနံ သံဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ယံ ကိဉ္စီ** တိ တွေ ယန္တိ သာမညေန အနိယမဒဿနံ။ **ကိဉ္စီ** တိ ပကာရဘေဒံ အာမသိတွာ

တ အနိယမဒဿနံ။ ဥဘယေနာပိ အတီတံ တ။ပေ။ သန္တိကေ တ အပ္ပံ တ ဗဟုံ တ ယာဒိသံ တ တာဒိသံ တ နပုံသကနိဒ္ဒေသောရပံ သဗ္ဗံ ဗျာပေတ္ဝာ ဂဏှာတီတိ အာဟ **“အနဝသေသပရိယာဒါန”**န္တိ။ ဧဝံ ပန အညေသုပိ နပုံသကနိဒ္ဒေသာရဟေသု ပသင်္ဂ ဒိသွာ တတ္ထ အမိပ္ပေတတ္တံ အတိစ္စ ပဝတ္တနတော အတိပ္ပသင်္ဂသ္သ နိယမနတ္ထံ ရူပန္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **“ရူပန္တိ အတိပ္ပသင်္ဂနိယမန”** န္တိ အာဟ။ **ယံ ကိဉ္စိ** တိ စ **ယံ**-သဒ္ဒံ ဧကံ ပဒံ, သနိပာတံ **ကိံ**-သဒ္ဒဥ္စ ဧကံ ပဒန္တိ ဂဟေတ္ဝာ အနိယမေကတ္ထဒီပနတော **“ပဒဒ္ဝယေနာပိ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အဿာ** တိ ရူပဿ။ **အတီတာဒိနာ ဝိဘာဂံ အာရဘတိ** အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နန္တိအာဒိနာ။

၄၉၄. **အဒ္ဓာသန္တတိသမယခဏဝသေနာ** တိ ဧတ္ထ စုတိပဋိသန္ဓိပရိစ္ဆိန္နေ ကာလေ **အဒ္ဓာ** -သဒ္ဒေါ ဝတ္တတီတိ ‘‘အဟောသိံ နု ခေါ အဟမတီတမဒ္ဓါန’’န္တိအာဒိသု တတ္ထ ဝသေန (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) ဝိညာယတိ။ တထာ ဟိ **ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တေ** ပိ ‘‘အတီတံ နာန္ဝာဂမေယျာ’’တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၇၂, ၂၇၅, ၂၇၆, ၂၇၇) အဒ္ဓာဝသေနေဝ အတီတာဒိဘာဝေ ဝုတ္တော။ ‘‘တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, အဒ္ဓာ, ကတမေ တယော? အတီတော အဒ္ဓာ အနာဂတော အဒ္ဓာ ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅; ဣတိဝု. ၆၃) ပန ပရမတ္ထတော ပရိစ္ဆိန္နမာနော အဒ္ဓာ **နိရုတ္တိပထသုတ္တ**ဝသေန ခဏပရိစ္ဆိန္နော ဝုတ္တော။ တတ္ထ ဟိ ‘‘ယံ, ဘိက္ခဝေ, ရူပံ ဇာတံ။ပေ။ ဟတုဘူတံ။ အတ္ထီတိ တဿ သင်္ခါ’’တိ (သံ. နိ. ၃.၆၂) ဝိဇ္ဇမာနဿ ပစ္စုပ္ပန္နတာ, တတော ပုဗ္ဗေ, ပစ္ဆာ စ အတီတာနာဂတတာ ဝုတ္တာ။ တဒညသုတ္တေသု ပန ယေဘုယျေန စုတိပဋိသန္ဓိပရိစ္ဆိန္နော အတီတာဒိကော အဒ္ဓာ ဝုတ္တောတိ သော ဧဝ ဣဓာပိ ‘‘အဒ္ဓာဝသေနာ’’တိ ဝုတ္တော။

သီတံ သီတဿ သဘာဂေ, တထာ ဥဏှံ ဥဏှဿ။ ယံ ပန သီတံ, ဥဏှံ တ သရီရေ သန္နိပတိတံ သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနံ အနုနံ အနဓိကံ ကောကာရံ, တံ ဧကော ဥတူတိ ဝုစ္စတီတိ သဘာဂဥတုနော အနေကတ္တာ **ဧက**-ဂ္ဂဟဏံ ကတံ, ဧဝံ အာဟာရေပိ။ **ဧကဝီထိဧကဇဝနသမုဋ္ဌာန** န္တိ ပဉ္စဆဋ္ဌဒ္ဝာရဝသေန ဝုတ္တံ။ သန္တတိသမယကထာ ဝိပဿကာနံ ဥပကာရတ္ထာယ အဋ္ဌကထာသု ကထိတာ။ ဖနကော ဟေတု, ဥပထမ္ဘကော ပစ္စယော, တေသံ ဥပ္ပာဒနံ, ဥပတ္ထမ္ဘနဥ္စ ကိစ္စံ။ ယထာ ဗီဇဿ အင်္ကုရုပ္ပာဒနံ, ပထဝီအာဒီနဥ္စ တဒုပတ္ထမ္ဘနံ, ကမ္မဿ ကဋတ္တာရူပဝိပာကုပ္ပာဒနံ, အာဟာရာဒီနံ တဒုပတ္ထမ္ဘနံ, ဧဝံ ဧကေကဿ ကလာပဿ, စိတ္တုပ္ပာဒဿ စ ဖနကာနံ ကမ္မာနန္တရာဒိပစ္စယဘူတာနံ, ဥပတ္ထမ္ဘကာနဥ္စ သဟဇာတပုရေဇာတပစ္ဆာဇာတာနံ ကိစ္စံ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဥတုအာဒီနံ သဘာဂဝိသဘာဂတာသမ္ဘဝတော တံသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပာနံ သန္တတိဝသေန အတီတာဒိဝိဘာဂေ ဝုတ္တော, ကမ္မဿ ပန ဧကဘဝနိဗ္ဗတ္တကဿ သဘာဂဝိသဘာဂတာ နတ္ထီတိ တံသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပာနံ သန္တတိဝသေန အတီတာဒိဝိဘာဂံ အဝတွာ ဥပတ္ထမ္ဘကဝသေနေဝ ဝုတ္တော။ ယအာ ပန လိင်္ဂပရိဝတ္တနံ ဟောတိ, တအာ ဗလဝတာ အကုသလေန ပုရိသလိင်္ဂံ အန္တရဓာယတိ, ဒုဗ္ဗလေန ကုသလေန ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဟတုဘဝတိ။ ဒုဗ္ဗလေန စ အကုသလေန ဣတ္ထိလိင်္ဂံ အန္တရဓာယတိ, ဗလဝတာ ကုသလေန ပုရိသလိင်္ဂံ ဟတုဘဝတီတိ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပာနမ္ပိ အတ္တေဝ ဝိသဘာဂတာတိ တေသမ္ပိ သန္တတိဝသေန အတီတာဒိဝိဘာဂေ သမ္ဘဝတိ, သော ပန န သဗ္ဗကာလိကောတိ န ဂဟိတော။

တံတံသမယန္တိ ဧကမုဟုတ္တာဒိကော သော သော သမယော ဧတဿာတိ တံတံသမယံ, ရူပံ, တံတံသမယဝတ္တနဿ တိ အတ္ထော။

တတော ပုဗ္ဗေ တိ တတော ခဏတ္တယဿ ပရိယာပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ။ အနုပ္ပန္နတ္တာ **အနာဂတံ။ ပစ္ဆာ** တိ တတော ပစ္ဆာ။ ခဏတ္တယံ အတိက္ကန္တတ္တာ **အတီတံ**။ ယဿ ဟေတုကိစ္စံ, ပစ္စယကိစ္စဥ္စ နိဋ္ဌိတတ္တာ အတိက္ကန္တံ, တံ **အတီတံ** ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဟေတုကိစ္စံ, ဥပ္ပန္နဖလတ္တာ နိဋ္ဌိတဥ္စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တီသုပိ ခဏေသု ပစ္စယကိစ္စံ။ ပထဝီအာဒီနံ သန္ဓာရဏာဒိကံ, ဖဿာဒီနံ ဖုသနာဒိကဥ္စ အတ္တနော ကိစ္စံ သကိစ္စံ, သကိစ္စဿ ကရဏက္ခဏော **သကိစ္စက္ခဏော,** သဟ တ ကိစ္စေန သကိစ္စံ, ယသ္မိံ ခဏေ သကိစ္စံ ရူပံ တ အရူပံ တ ဟောတိ, သော **သကိစ္စက္ခဏော,** တသ္မိံ ခဏေ ပစ္စုပ္ပန္နံ။ ဧတ္ထ စ ခဏာဒိကထာယံ **“တတော ပုဗ္ဗေ အနာဂတံ, ပစ္ဆာ အတီတ”** န္တိ ဝစနံ အဒ္ဓာဒီသု ဝိယ ဘေအဘာဝတော နိပ္ပရိယာယံ။ အဒ္ဓာဒိဝသေန ဟိ အညေဝ ဓမ္မာ အတီတာ အညေ အနာဂတာ အညေ ပစ္စုပ္ပန္နာ လဗ္ဘန္တိ, ခဏာဒိဝသေန ပန နတ္ထိ ဓမ္မတော ဘေအော, ကာလတော ဧဝ ဘေအော။ ဥပ္ပာဒတော ပုဗ္ဗေ အနာဂတော , ခဏတ္တယေ ဝတ္တမာနော, တတော ပရံ အတီတောတိ နိပ္ပရိယာယာ, အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နာဒိ ဝိယ ကေနစိ ပရိယာယေန အတီတမနာဂတန္တိ စ ဝတ္တဗ္ဗတာဘာဝတော။

၄၉၅. ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဘေဒံ သန္ဓာယ **"ဝုတ္တနယော ဧဝ"** တိ ဝတွာ တေန အပရိတုဿမာနေန ယဒိပိ တတ္ထ အဇ္ဈတ္တမေဝ အဇ္ဈတ္တိကန္တိ သဒ္ဒတ္ထော လဗ္ဘတိ, တထာပိ အတ္တေဝ အဇ္ဈတ္တအဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဒာနံ, ဗဟိဒ္ဓာဗာဟိရသဒ္ဒာနဉ္စ အညမညံ အတ္ထဘေဒေအ။ တထာ ဟိ အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဒော သပရသန္တာနိကေသု စက္ခာဒီသု ရူပာဒီသု ဗာဟိရသဒ္ဒော ဝိယ ပဝတ္တတိ, အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒော ပန တဿ တဿ သတ္တဿ သသန္တာနိကေ သွေဝ စက္ခုရူပာဒီသု တတော အညေသု ဗဟိဒ္ဓါသဒ္ဒော ဝိယ ပဝတ္တတိ။ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"အပိစာ"**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တန္တနယေ။ နိယကဇ္ဈတ္တမ္ပိ န ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တအဇ္ဈတ္တိကမေဝ, ပရပုဂ္ဂလိကမ္ပိ န ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဗာဟိရမေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။

၄၉၆. ဟီနပဏီတဘေဒေအ ပရိယာယတော, နိပ္ပရိယာယတော စ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တဒေဝ** သုဒဿိနံ ရူပံ။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ အာရမ္မဏဘူတေ။ ယံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အကုသလဝိပာကဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, **တံ ဟီနံ** အနိဋ္ဌဘာဝတော။ ယံ **ကုသလဝိပာကံ, တံ ပဏီတံ** ဣဋ္ဌဘာဝတော။ ယထာ ဟိ အကုသလဝိပာကော သယံ အနိဋ္ဌော အနိဋ္ဌေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ဣဋ္ဌေ, ဧဝံ ကုသလဝိပာကောပိ သယံ ဣဋ္ဌော ဣဋ္ဌေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န အနိဋ္ဌေ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **အဋ္ဌကထာယံ** –

> "အကုသလကမ္မဇဝသေန အနိဋ္ဌာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ဝိဘတ္တာ, ကုသလကမ္မဇံ ပန အနိဋ္ဌံ နာမ နတ္ထိ, သဗ္ဗံ ဣဋ္ဌမေဝ။ ကုသလကမ္မဇဝသေန ဣဋ္ဌာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ဝိဘတ္တာ။ ကုသလကမ္မဇမ္ပိ အနိဋ္ဌံ နာမ နတ္ထိ, သဗ္ဗံ ဣဋ္ဌမေဝါ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၆) စ။

တတ္ထ မနာပနိပိ ကာနိစိ ဟတ္ထိရူပာဒီနိ အကုသလကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနိ သန္တိ, န ပန တာနိ တေသံယေဝ ဟတ္ထိအာဒီနံ သုခဿ ဟေတုဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။ တဿ တဿေဝ ဟိ သတ္တဿ အတ္တနာ ကတေန ကုသလေန နိဗ္ဗတ္တံ သုခဿ ပစ္စယော ဟောတိ, အကုသလေန နိဗ္ဗတ္တံ ဒုက္ခဿ။ တသ္မာ ကမ္မဇာနံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ ကမ္မကာရကသတ္တဿ ဝသေန ယောဇနာရဟာ သိယာ။ တတ္ထ ယံ ဝုတ္တံ "ကုသလကမ္မဇံ အနိဋ္ဌံ နာမ နတ္ထီ"တိ, န စ ဝုတ္တံ "အကုသလကမ္မဇံ ဣဋ္ဌံ နာမ နတ္ထီ"တိ, တေန အကုသလကမ္မဇမ္ပိ သောဘနံ ပရသတ္တာနံ ဣဋ္ဌံ အတ္ထီတိ အနုညာတံ ဘဝိဿတိ, ကုသလကမ္မဇံ ပန သဗ္ဗေသံ ဣဋ္ဌမေဝါတိ။

တိရစ္ဆာနဂတာနံ ပန ကေသဉ္စိ မနုဿရူပံ အမနာပံ, ယတော တေ ဒိသွာဝ ပလာယန္တိ, မနုဿာ စ ဒေဝတာရူပံ ပဿိတွာ ဘာယန္တိ, တေသမ္ပိ ဝိပာကဝိညာဏံ တံ ရူပံ အာရဗ္ဘ ကုသလဝိပာကမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တာဒိသဿ ပန ပုညဿ အဘာဝတော န တေသံ တတ္ထ အဘိရတိ ဟောတိ။ ကုသလကမ္မဇဿ ပန အနိဋ္ဌဿ အဘာဝေ ဝိယ အကုသလကမ္မဇဿ စ ဣဋ္ဌဿ အဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဟတ္ထိအာဒီနမ္ပိ ဟိ အကုသလကမ္မဇံ မနုဿာနံ အကုသလဝိပာကဿေဝ အာရမ္မဏံ, ကုသလကမ္မဇံ ပန ပဝတ္တေ သမုဋ္ဌိတံ ကုသလဝိပာကဿ။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေန ပန တေမိဿ ကတ္တာ အပ္ပကံ အကုသလကမ္မဇံ ဗဟုလံ အကုသလဝိပာကုပ္ပတ္တိယာ ကာရဏံ န ဘဝိဿတီတိ သက္ကာ ဝိညာတုံ, ဝိပာကံ ပန န သက္ကာ ဝဉ္စေတုန္တိ ဝိပာကဝသေန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏဝဝတ္ထာနံ သုဋ္ဌု ယုဇ္ဇတိ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ "အနိဋ္ဌာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ"တိ, တံ ရူပာဒိဘာဝသာမညတော ကာမဂုဏသဒ္ဒိသတာယ တံသဒိသေသု တဗ္ဗောဟာရေန ဝုတ္တံ။ ဣဋ္ဌာနေဝ ဟိ ရူပာဒီနိ "ကာမဂုဏာ"တိ ဟဋ္ဌိယံ (မ. နိ. ၁.၁၆၄-၁၆၅, ၁၇၇-၁၇၈, ၂၈၇; ၂.၁၅၅, ၂၈၀; ၃.၅၇, ၁၉၀; သံ. နိ. ၅.၃၀) ဝုတ္တာနိ။ ကာမဂုဏဝိသဘာဂ တ ရူပာဒယော "ကာမဂုဏာ"တိ ဝုတ္တာ အသိဝေ သိဝေတိ ဝောဟာရော ဝိယ, သဗ္ဗာနိ တ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာနိ ရူပာဒီနိ တဗ္ဗောဟာရဝတ္ထုဘာဝတော ကာမဂုဏာ ဧဝ။ ဝုတ္တဉ္စဟိ "ရူပာ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပ"န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၁၃၃)။ အတိသယေန ပန ကမနီယတ္တာ **သုတ္တေသု** ကာမဂုဏာတိ ဣဋ္ဌရူပာဒီနိ ဝုတ္တာနိ။

ဝုတ္တနယမေဝါ တိ အဘိဒေသေန လက္ခဏတော ဒူရသန္တိကံ ဒဿိတန္တိ အာဟ **"ဩကာသတောပေတ္ထ ဥပါအယုပါအယ ဒူရသန္တိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ"**တိ။ တတ္ထ ကိတ္တကတော ပဋ္ဌာယ ရူပံ ဩကာသဝသေန သန္တိကေ နာမ, ကိတ္တကတော ပန ပဋ္ဌာယ ဒူရေ နာမ? ပကတိကထာယ ကထေန္တာနံ ဒွါဒသ ဟတ္ထာ သဝနူပစာရော နာမ, တဿ ဩရတော သန္တိကေ, ပရတော ဒူရေ။ တတ္ထ သုခုမရူပံ ဒူရေ ဟောန္တံ လက္ခဏတောပိ ဩကာသတောပိ ဒူရေ ဟောတိ, သန္တိကေ ဟောန္တံ ပန ဩကာသတောဝ သန္တိကေ ဟောတိ, န လက္ခဏတော။ ဩဠာရိကရူပံ သန္တိကေ

ဟောန္တံ လက္ခဏတောပိ ဩကာသတောပိ သန္တိကေ ဟောတိ, ဒူရေ ဟောန္တံ ဩကာသတော၀ ဟောတိ, န လက္ခဏ တော။ ''ဉပာအယုပာအယာ''တိ ပန ၀ုတ္တတ္တာ အတ္တနော ရူပံ သန္တိကေ နာမ, အဇ္ဈတ္တိကမ္ပိ ဂတသ္သာပိ ပရဿ ဒူ ရေ။ အဇ္ဈတ္တိကမ္ပိ ဂတဿ သန္တိကေ, ဗဟိ ဌိတဿ ဒူရေတိ ဧ၀ံ အဇ္ဈတ္တဂ္ဂဟဏမုခပရိ၀ေဏသဏ္ဌာရာမသီမာကာမ ခေတ္တဇနပဒရဇ္ဇသမုဒ္ဒစက္ကတဋ္ဌေသု တဒဇ္ဈတ္တဂတဗဟိဂတာနံ ၀သေန ဒူရသန္တိကတာ ၀ေဒိတဗ္ဗာ။

၄၉၇. **တဒေကဇ္ဈံ** တ္တံ ကေဇ္ဈံ ကေတော။ **အဘိသံယူဟိတွာ**တိ သံဟရိတွာ, သမူဟံ တ ကတွာ။ **အဘိသင်္ခိ ပိတွာ**တိ သင်္ခိပိတွာ သင်္ခေပံ ကတွာ။ **''သဗ္ဗမ္ပိ ရူပံ။ပေ။ ဒဿိတံ ဟောတီ''** တိ ဣမိနာ ရူပခန္ဓသဒ္ဒာနံ သမာနာ ဓိကရဏသမာသဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေနေတဟ **''န ဟိ ရူပတော အညော ရူပက္ခန္ဓော နာမ အတ္ထိ''** တိ။

၄၉၈. ရာသိဘာဝူပဂမနေန ၀ေဒနာက္ခန္ဓာဒယောတိ ဒဿိတာ ဟောန္တီတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

သန္တတိ၀သေန, ခဏာဒိ၀သေန စာ တိ ဧတ္ထ အဒ္ဓါသမယ၀သေန အတီတာဒိဝိဘာဂဿ အ၀စနံ သုခာဒိ၀သေန ဘိန္နာယ အတီတာဒိဘာ၀၀စနတော။ န ဟိ သုခာ ဧ၀ အဒ္ဓါ၀သေန, သမယ၀သေန စ အတီတာဒိကာ ဟောတိ, တထာ ဒုက္ ခာ ဧ၀, အဒုက္ခမသုခာ ဧ၀ စ ကာယိကစေတသိကာဒိဘာ၀ေန ဘိန္နာ, တေန ၀ေဒနာသမုဒယော အဒ္ဓါသမယ၀သေန အတီတာဒိဘာ၀ေန ၀တ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ သမုဒယဿ တေဟိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗတ္တာ, ၀ေဒနေကဒေသော ပန ဂယှ မာနာ သန္တတိခဏေဟိ ပရိစ္ဆေဒံ အရဟန္တိ တထာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဂဟေတဗ္ဗတော။ ကေသန္တတိယံ ပန သုခာဒီသု အနေကဘေဒဘိန္နေသု ယော ဘေဒော ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗဘာ၀ေန ဂဟိတော, တဿ ကေပ္ပကာရဿ ဟာကဋ္ဌဿ ပရိစ္ဆေဒိကာ တံသဟိတဒွတရာလမ္ဗနပ္ပ၀တ္တာ, အဝိစ္ဆေဒေန တဒုပ္ပာဒကေကဝိဓဝိသယသမာယောဂပ္ပ၀တ္တာ စ သန္ တတိ ဘဝိတုံ အရဟတီတိ တဿာ ဘေဒန္တရံ အနာမသိတွာ ပရိစ္ဆေဒကဘာ၀ေန ဂဟဏံ ကတံ, လဟုပရိ၀တ္တိနော တ အရူပဓမ္မာ ပရိ၀တ္တနေနေ၀ ပရိစ္ဆေဒေန ပရိစ္ဆိန္နံ အရဟန္တီတိ သန္တတိခဏ၀သေနေ၀ ပရိစ္ဆေဒေ ၀ုတ္တော။ ကေဝိဓဝိသယသမာယောဂပ္ပ၀တ္တာ ဒိ၀သမ္ပိ ဗုဒ္ဓရူပံ ပဿန္တဿ, ဓမ္မံ သုဏန္တဿ ပ၀တ္တသဒ္ဓါဒိသဟိတ ၀ေဒနာ **ပစ္စုပ္ပန္နာ။ ''ပုဗ္ဗန္တာပရန္တမဇ္ဈတ္တဂတာ''** တိ ဧတေန ဟေတုပစ္စယကိစ္စ၀သေန ၀ုတ္တနယံ ဒဿေတိ။

၄၉၉. သဗ္ယာပဇ္ဈသဉဿာဟသဝိပာကတာ ကုသလာဒီဟိ တီဟိပိ သာဓာရဏာတိ အသာဓာရဏမေ၀ ဒဿေတုံ **''သာ၀ဇ္ဇကိရိယဟေတုတော''** တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ တတ္ထ **သာ၀ဇ္ဇကိရိယဟေတုတော** တိ ဟဏာတိဟာတာဒိကရယ္ယဟ ကိရိယာနိမိတ္တတော။ **ကိလေသသန္တာပဘာ၀တော**တိ ကိလေသပရိဠာဟေန သဒရထဘာ၀တော ။ ၀ူပသန္တသဘာတယ ကုသလာယ ၀ေဒနာယ **ဩဠာရိကာ။ သဗျာပဇ္ဈတော** တိ သဏ္ဍျာဟတော။ တေန ယထာ ပ၀တ္တမာနာယသ္သာ ဝိပာကေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တထာ ပ၀တ္တိံ ၀ဒန္တော ဝိပာကုပ္ပာဒနယောဂ္ဂတမာဟ။ **သဉဿာဟတော** တိ သသတ္တိတော, တေန ဝိပာ ကုပ္ပာဒနသမတ္ထတံ။ **သဝိပာကတော**တိ ဝိပာကသဗ္ဘာ၀တော, တေန ပစ္စယန္တရသမတယေနဿာ ဝိပာကနိဗ္ဗတ္ တနံ။ တီဟိပိ ပဒေဟိ ဝိပာကဓမ္မတံယေ၀ ဒဿေတိ။ ကာယကမ္မာဒိဗ္ယာဟရသဗ္ဘာ၀တော တ **သဗ္ယာပဇ္ဈတော,** ဧ၀ နုဿာဟ၀သေန **သဉဿာဟတော,** ဝိပာကုပ္ပာဒနသမတ္ထတာ၀သေန **သဝိပာကတော**တိ ဧ၀မေတ္ထ အတ္ထော ၀ေ ဒိတဗ္ဗော။ ဝိပာကံ အနုပ္ပာဒေန္တီပိ ကိရိယာ ကုသလာ ဝိယ သဗျာပဇ္ဈာ, သဉဿာဟာ ဧ၀ စ ဟောတီတိ တဒုဘယံ အနာမသိတွာ ကိရိယာဗျာကတတရေ ''သဝိပာကတော'' ဣစ္စေ၀ ၀ုတ္တံ။ **သဗျာဗဇ္ဈတော** တိ ကိလေသဒုက္ခေန သဒုက္ခတော။ **၀ုတ္တဝိပရိယာယတော** တိ အန၀ဇ္ဇကိရိယဟေတုတော, ကိလေသသန္တာဟဘာ၀တော, အဗျာဗဇ္ဈ တော စ ၀ူပသန္တ၀ုတ္တီတိ ဧ၀ံ အကုသလာယ ၀ုတ္တဝိပလ္လာသတော။ **ယထာယောဂ**န္တိ ယောကနုရူပံ။ တီသု ကာရ ဏေသု ယံ ယံ ယဿာ ယဿာ ယုဇ္ဇတိ, တဒနုရူပန္တိ အတ္ထော။ ကုသလာကုသလ၀ေဒနာဟိ ဝိပာကဗျာကတာယ တီဟိပိ ကာရဏေဟိ **ဩဠာရိကာ။** ကိရိယာဗျာကတာယ သဝိပာကတော သဝိပာကတာဝိသိဋ္ဌသဗျာပဇ္ဈသဉဿာဟ တော တတိ။ **၀ုတ္တပရိယာယေနာ** တိ ဝိပာကဗျာကတာ အဗျာပဇ္ဈတော , အနုဿာဟတော, အဝိပာကတော စ တာ ဟိ ကုသလာကုသလ၀ေဒနာဟိ သုခုမာ။ ကိရိယာဗျာကတာ အဝိပာကတော, အဝိပာကတာဝိသိဋ္ဌသဗျာပဇ္ဈသဉဿာ ဟတော တတိ ဧ၀ံ ကုသလာကုသလာယ ၀ုတ္တဝိပလ္လာသေန။ ကမ္မ၀ေဂက္ခိတ္တာ ဟိ ကမ္မပဋိဗိမ္ဗဘူတာ စ ကာယကမ္ မာဒိဗျာပာရဝိရဟတော နိရုဿာဟာ ဝိပာကာ။ သဉဿာဟာ စ ကိရိယာ အဝိပာကဓမ္မာ။ သဝိပာကဓမ္မာ ဟိ သဂဗ္ ဘာ ဝိယ ဩဠာရိကာတိ။

၅၀၀. **နိရဿာဒတော** တိ အဿာအဘာဝတော သုခပဋိက္ခေပတော။ **သဝိပ္ဖာရတော** တိ သပရိပ္ဖန္ဒတော, အနုပသန္တတောတိ အတ္ထော။ **အဘိဘဝနတော**တိ အဇ္ဈောတ္ထရဏတော။ သုခါယ မဇ္ဈတ္တတာ နတ္ထိ, ဥပေက္ခာယ သာတတာ။ သန္တတာဒယော ပန သဗ္ဗတ္ထ သုခုပေက္ခာသု လဗ္ဘန္တီတိ **"ယထာယောဂ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဟာကမ္မတော**တိ သုခိတော ဒုက္ခိတောတိ ဒိသ္ဝာတပိ ဇာနိတဗ္ဗတ္တာ ဝိဘူတဘာဝတော။ **သာ** အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ။

၅၀၁. **အသမာပန္နသမာပန္န** -ဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဘူမိဝသေနာပိ ဝေဒနာနံ ဩဠာရိကသုခုမတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဣတရာ** သမာပန္နဿ ဝေဒနာ။

ဩဃနိယတောတိ ဩဃေဟိ အာရမ္မဏံ ကတွာ အတိက္ကမိတဗ္ဗတော။ တထာ **ယောဂနိယတော, ဂန္ထနိယတော** စာတိ ဧတ္ထာပိ ဂန္ထော ဂန္ထနံ, တဿ ဟိတံ အာရမ္မဏဘာဝေန သမ္ဗန္ဓနတောတိ **ဂန္ထနိယံ** ။ ဧဝံ **နီဝရဏိယံ, ဥပာဒါနိယဉ္စ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သံကိလေသေ နိယုတ္တာ, သံကိလေသံ တ အရဟန္တီတိ **သံကိလေသိကာ။ သာ** အနာသဝ။

၅၀၂. **တတ္ထာ** တိ ယထာဝုတ္တာယ ဩဠာရိကသုခုမတာယ။ **သမ္ဘေဒော** တိ သင်္ကရော။ "ဩဠာရိကာ, သုခုမာ"တိ စ ဝုတ္တာနမ္ပိ ဇာတိအာဒိဝသေန ပုန သုခုမောဠာရိကဘာဝတပတ္တိအေသော ယထာ န ဟောတိ, တထာ **ပရိဟရိတဗ္ဗော** ။ ဇာတိဝသေန သုခုမာယ ဝေဒနာယ သဘာဝပုဂ္ဂလလောကိယဝသေန ဩဠာရိကတံ ဟင္ဒိဝသေန ဒဿေတုံ **"ဝုတ္တဥ္စေဟ တ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝံ သုခါဒယောပီ**တိ ဧတ္ထ အကုသလာ ဝေဒနာ **ဇာတိဝသေန ဩဠာရိကာ, သဘာဝဝသေန သုခုမာ**။ ကုသလဇ္ဈာနသဟဂတာ သုခါ ဝေဒနာ ဇာတိဝသေန ဩဠာရိကာ, သမာပန္နဿ ဝေဒနာတိ ကတွာ ပုဂ္ဂလဝသေန သုခုမာတိ ဧဝမာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **"န ပရာမသိတဗ္ဗော"** တိ ဧတေန ဇာတိအာဒယော စတ္တာရော ကောဋ္ဌာသာ အညမညံ အတေမိဿကာ ဧဝ ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဧဝံ သမ္ဘေဒဿ ပရိဟာရော, န အညထာတိ ဒဿေတိ။ ယထာ အဗ္ယာကတမုခေန, ဧဝံ ကုသလာကုသလမုခေနပိ, ယထာ စ ဇာတိမုခေန, ဧဝံ သဘာဝာဒိမုခေနပိ ဒဿေတဗ္ဗန္တိ ဣမမတ္ထံ **"သေ နယော သဗ္ဗတ္ထာ"** တိ အတိဒိသတိ။

ဣအနိ ဇာတိအာဒိကောဋ္ဌာသေသုပိ မိထော အကုသလာဒီနံ ဥပာဒါယုပာဒါယ ဩဠာရိကသုခုမတံ ဒဿေတုံ **"အပိ စာ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **"နိဿယဒဟနတော"** တိ ဣမိနာ အေသသဟဂတာယ ဟာကမ္မံ ကုရူရပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေတိ။ **နိယတာ**တိ မိစ္ဆတ္တနိယာမေန နိယတာ, အာနန္တရိယဘာဝပ္ပတ္တာ ကပ္ပတိဋ္ဌနကဝိပာကတာယ **ကပ္ပဋ္ဌိတိကာ** ဒေဝဒတ္တာဒီနံ ဝိယ။ **အသင်္ခါရိကာ** သဘာဝတိခိဏတာယ **ဩဠာရိကာ။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာ** မဟာသာဝဇ္ဇတာယ **ဩဠာရိကာ။ သာပိ** ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာ **နိယတာ ဩဠာရိကာ,** တတော **ကပ္ပဋ္ဌိတိကာ,** တတော **အသင်္ခါရိကာ** တိ တိဝိဓာပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ ကေဇ္ဈံ ဝုတ္တာ ဝိသုံ ဝိသုံယေဝ ယောဇေတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **"ဣတရာ သုခုမာ"**တိ။ **အဝိသေသေနာ**တိ အေသသဟဂတာ, လောဘသဟဂတာတိ အဘေဒေန။ **အကုသလာ ဗဟုဝိပာကာ** အေသုဿန္နတာယ **ဩဠာရိကာ**။ တထာ **ကုသလာ အပ္ပဝိပာကာ**။ မန္ဒအေသတ္တာ အကုသလာ **အပ္ပဝိပာကာ သုခုမာ**။ တထာ **ကုသလာ ဗဟုဝိပာကာ**။

ဩဠာရိကသုခုမနိကန္တိဝတ္ထုဘာဝတော ကာမာဝစရာဒီနံ ဩဠာရိကသုခုမတာ, လောကုတ္တရာ ပန ဧကန္တသုခုမာဝ။ တတ္ထာပိ စ ဝိဘာဂံ ပရတော ဝက္ခတိ။ **ဘာဝနာမယာပီ**တိ ဘာဝနာမယာယ ဘေဒနေန အနသီလမယာနမ္ပိ ဘေဒနံ နယတော ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဘာဝနာယ ပဂုဏဗလဝကာလာဒီသု ကအစိ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တေနပိ မနသိကာရော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ဘာဝနာမယာပိ ဒုဟေတုကာ"**တိ။ **တံတံဘူမိဝိပာကကိရိယာဝေဒနာသူ**တိ ဧတ္ထ "ကာမာဝစရဝိပာကာ ဩဠာရိကာ, ရူပာဝစရာ သုခုမာ"တိအာဒိနာ ယာဝ အရဟတ္တဖလာ နေတဗ္ဗံ။ "ကာမာဝစရကိရိယာ ဩဠာရိကာ, ရူပာဝစရကိရိယာ သုခုမာ"တိအာဒိနာ ကာမာဝစရာ စ "အနာကာရပ္ပဝတ္တာ ဩဠာရိကာ, သီလာကာရပ္ပဝတ္တာ သုခုမာ"တိအာဒိနာ ယာဝ နေဝသညာနာသညာယတနာ နေတဗ္ဗံ။ ယထာ စ ဇာတိကောဋ္ဌာသေ အယံ ဝိဘာဂေ, ဧဝံ သဘာဝကောဋ္ဌာသာဒီသုပီတိ ဒဿေတုံ **"ဒုက္ခာဒီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သဗ္ဗော စာယံ ဝိဘာဂေ လက္ခဏသန္နိဿိတော ဝုတ္တောတိ ကတွာ အာဟ **"ဩကာသဝသေန စာပီ"**တိအာဒိ။ **သုခါပီ**တိ ပိ-သဒ္ဒေန အဒုက္ခမသုခံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗာသု ဘူမီသု။ **ယထာနုရူပန္တိ** ယာ ယာ ဝေဒနာ ယတ္ထ ယတ္ထ လဗ္ဘတိ, တဒနုရူပံ။ **ဝတ္ထုဝသေနာ**တိ ယံ ဝတ္ထုံ အာရဗ္ဘ ဝေဒနာ ပဝတ္တတိ, တဿ ဝသေနာပိ။ **ဟီ**

နဝတ္ထုကာတိ ဟီနံ ဝတ္ထုံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ကင်္ဂုဘတ္တံ ဘုဉ္ဇန္တဿ ဝေဒနာ ဟီနဝတ္ထုကတာယ **ဩဠာရိကာ**။ သာလိမံသောဒနံ ဘုဉ္ဇန္တဿ ပဏီတဝတ္ထုကတာယ **သုခုမာ**တိ။

၅၀၃. **အာဒိနာ နယေနာ**တိ သဗ္ဗံ ဟဋ္ဌိဂတိံ အာမသတိ။ ဇာတိအာဒိဝသေန အသမာနကောဋ္ဌာသတာ **ဝိသဘာဂတာ**။ ဒုက္ခဝိပါကတာဒိဝသေန အသဒိသကိစ္စတာ **အသံသဋ္ဌတာ,** န အသမ္ပယောဂေါ။ ယဒိ သိယာ, ဒူရဝိပရိယာယေန သန္တိကံ ဟောတီတိ သံသဋ္ဌတာ သန္တိကတာ အာပဇ္ဇတိ, န စ ဝေဒနာယ ဝေဒနာသမ္ပယောဂေါ အတ္ထိ။ သန္တိကပဒဝဏ္ဏနာယ စ ‘‘သဘာဂတော စ သရိက္ခတော စာ’’တိ ဝက္ခတီတိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အသဒိသသဘာဝတာ **အသရိက္ခတာ။ သဗ္ဗတရေသူ**တိ ဩဠာရိကသုခုမဘေဒေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝတ္တဗ္ဗေသု သဗ္ဗေသု တရေသု။ ဇာတိအာဒိဝသေန သမာနကောဋ္ဌာသတာ **သဘာဂတာ,** ဒုက္ခဝိပါကတာဒိဝသေန ပန သဒိသသဘာဝတာ **သရိက္ခတာ**။ တေနာဟ **“အကုသလာ ပန။ပေ။ သန္တိကေ”**တိ။

ဣတိ ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ အတီတာဒိဝိဘာဂေ ဝိတ္ထာရကထာမုခဝဏ္ဏနာ။

ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာဝဏ္ဏနာ

၅၀၄. **တေန္တိ** ဧဝံ အတီတာဒိဝိဘာဂေ ဝိတ္ထာရကထာမုခံ။ **ဉာဏဘေဒတ္ထ**န္တိ နာနပ္ပကာရံ ဉာဏပ္ပဘေဒတ္ထံ။ **ကမတော**တိ ဒေသနာက္ကမတော, ယေန ကာရဏေနာယံ ဒေသနာက္ကမော ကတော, တတောတိ အတ္ထော။ **ဝိသေသတော**တိ ဘေဒတော, ခန္ဓုပါဒါနက္ခန္ဓဝိဘာဂတောတိ အတ္ထော။ **အနူနာဓိကတော**တိ ပဉ္စဘာဝတော။ **ဥပမာတော**တိ ဥပမာဟိ ဥပမေတဗ္ဗတော။ **ဒဋ္ဌဗ္ဗတော ဒွိဓာ**တိ ဒွီဟိ အာကာရေဟိ ဉာဏေန ပဿိတဗ္ဗတော။ **ပဿန္တဿတ္ထသိဒ္ဓိတော**တိ ယထာ ပဿန္တဿ ယထာဓိပ္ပေတတ္ထနိပ္ဖတ္တိတော။ **ဝိဘာဝိနာ**တိ ပညဝတာ။

ဥပ္ပတ္တိက္ကမောတိ ယထာပစ္စယံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနပဋိပါဋိ။ ‘‘ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗာ’’တိအာဒိနာ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၈, ၉) ပဌမံ ပဟာတဗ္ဗာ ပဌမံ ဝုတ္တာ, ဒုတိယံ ပဟာတဗ္ဗာ ဒုတိယံ ဝုတ္တာတိ အယံ **ပဟာနက္ကမော**။ သီလဝိသုဒ္ဓိံ ပဋိပဇ္ဇ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ, တထာ တတော ပရာပီတိ အာဟ **“သီလဝိသုဒ္ဓိ။ပေ။ ပဋိပတ္တိက္ကမော”**တိ, အနုပုဗ္ဗပဏီတာ ဘူမိယော အနုပုဗ္ဗေန ဝဝတ္ထိတာတိ အယံ **ဘူမိက္ကမော**။ ‘‘စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ’’တိအာဒိကော (ဝိဘ. ၃၅၅) ကေက္ခဏေပိ သတိပဋ္ဌာနာဒိသမ္ဘဝတော **ဒေသနာက္ကမော** စ။ ဒါနကထာဒယော အနုပုဗ္ဗုက္ကံသတော ကထိတာ, ဥပ္ပတ္တိအာဒိဝဝတ္ထာနာဘာဝတော ပန အနာဒီနံ ဣဓ ဒေသနာက္ကမဝစနံ။ ဥပ္ပတ္တိအာဒိဝဝတ္ထာနပဟောတုကတာယ ဟိ ‘‘ပဌမံ ကလလံ ဟောတီ’’တိအာဒိကာ (သံ. နိ. ၁.၂၃၅; ကထာ. ၆၉၂) ဒေသနာပိ သမာနာ ဥပ္ပတ္တိအာဒိကမဘာဝေနေဝ ဝုတ္တာ။ ယထာဝုတ္တဝဝတ္ထာနာဘာဝေန ပန အနေကေသံ ဝစနာနံ သဟပဝတ္တိယာ အသမ္ဘဝတော ယေန ကေနစိ ပုဗ္ဗာပရိယေန ဒေသေတဗ္ဗတာယ တေန တေန အဓိပ္ပာယေန ဒေသနာမတ္တဿေဝ ကမော **ဒေသနာက္ကမော** ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပုဗ္ဗာပရိယဝဝတ္ထာနေနာ**တိ ပဌမံ ရူပက္ခန္ဓော, တတော ဝေဒနာက္ခန္ဓောတိ ဧဝံ ပုဗ္ဗာပရိယဝဝတ္ထာနေန အနုပ္ပတ္တိတော။ **အပ္ပဟာတဗ္ဗတော**တိ ခန္ဓေသု ကေစ္စာနံ ပဟာတဗ္ဗတာဝ နတ္ထိ, ကုတော ပဟာနက္ကမော။ သတိ ဟိ သဗ္ဗေသံ ပဟာတဗ္ဗတာယ ပဟာနက္ကမေန နေသံ ဒေသနာ သိယာ။ **အပ္ပဋိပဇ္ဇနီယတော**တိ သမ္မာပဋိပတ္တိဝသေန န ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတော။ **“စတုဘူမိပရိယာပန္နတ္တာ”**တိ ဣမိနာ ဝေဒနာဒီနံ အနိယတဘူမိကတံ ဒဿေတိ။ နိယတဘူမိကာနဉ္ဟိ ဘူမိက္ကမော သမ္ဘဝေယျ။

အဘေဒေနာတိ ရူပါဒီနံ ဘေဒံ ဝိဘာဂံ အကတွာ ဧကဇ္ဈံ ပိဏ္ဍဂ္ဂဟဏေန။ **အတ္တဂါဟပတိတ**န္တိ အတ္တဂါဟသင်္ခါတေ ဒိဋ္ဌောဃေ နိပတိတံ။ **သမူဟဃနဝိနိဗ္ဘောဂဒဿနေနာ**တိ ရူပတော အရူပံ ဝိဝေစေန္တော ရူပါရူပသမူဟေ ဃနဝိနိဗ္ဘုဇ္ဇနဒဿနေန။ **စက္ခုအာဒီနမ္ပိ ဝိသယဘူတ**န္တိ ဧကဒေသေန သမုဒါယဘူတံ ရူပက္ခန္ဓံ ဝဒတိ။ ယာ ဧတ္ထ ဣဋ္ဌံ, အနိဋ္ဌဉ္စ ရူပံ သံဝေဒေတိ, အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓောတိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌရူပသံဝေဒနိကံ ဝေဒနံ ဒေသေသီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တအနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာနမ္ပိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌသဘာဝတ္တာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝန္တိ ယထာဝုတ္တနယေန။ သညာယ ဂဟိတာကာရေ ဝိသယေ အဘိသင်္ခါရပ္ပဝတ္တီတိ အာဟ **“သညာဝသေန အဘိသင်္ခါရကေ”**တိ။ ယထာ ဝိညာဏဿ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ နိဿယဘာဝေ ပကဋ္ဌော, န တထာ ဝေဒနာဒီနန္တိ အာဟ **“ဝေဒနာဒီနံ နိဿယ”**န္တိ။ ‘‘မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ (ဓ. ပ. ၁-၂), စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော

ဓမ္မာ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၆၂), ဆဒ္ဒွါရာဓိပတိ ရာဇာ''တိ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၁၈၁ ဧရကပတ္တနာဂရာဇဝတ္ထု) ဝစနတော **ဝိညာဏံ** အဓိပတိ။

၁၀၅. ရူပက္ခန္ဓေ **''သာသဝံ ဥပါဒါနိယ''**န္တိ ဝစနံ အနာသဝါနံ ဓမ္မာနံ သဗ္ဘာဝတော ရူပက္ခန္ဓဿ တံသဘာဝတာနိဝတ္တနတ္ထံ, န အနာသဝရူပနိဝတ္တနတ္ထံ။

အနာသဝါဝ ခန္ဓေသု ဝုတ္တာတိ ဧတ္ထ အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော **ဧဝ**-သဒ္ဒော, အနာသဝါ ခန္ဓေသွေဝ ဝုတ္တာတိ အတ္ထော။ **ဣဓ ပန** ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ **သဗ္ဗေပေတေ** ခန္ဓာပိ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာပိ။

၁၀၆. သဗ္ဗသင်္ခတာနံ သဘာဂေန ဧကဇ္ဈံ သင်္ဂဟော **သဗ္ဗသင်္ခတသဘာဂေကသင်္ဂဟော**။ သဘာဂသဘာဝေန ဟိ သင်္ဂယှမာနာ သဗ္ဗသင်္ခတာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ရုပ္ပနာဒိသာမညေန သမာနကောဋ္ဌာသာ သဘာဂါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေသု သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏကိစ္စံ အာယူဟနရသာယ စေတနာယ ဗလဝတ္တာ သာ ''သင်္ခါရက္ခန္ဓော''တိ ဝုတ္တာ။ အညေ စ ရုပ္ပနာဒိဝိသေသလက္ခဏရဟိတာ ဖဿာဒယော သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏသာမညေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, ဖုသနာဒယော ပန သဘာဝါ ဝိသုံ ခန္ဓသဒ္ဒဝစနီယာ န ဟောန္တီတိ ဓမ္မသဘာဝညုနာ တထာဂတေန ဖဿက္ခန္ဓာဒယော န ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ''ယေ ဟိ ကေစိ, ဘိက္ခဝေ, သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ သဿတဝါဒါ သဿတံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တိ, သဗ္ဗေ တေ ဣမေဝ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေ နိဿာယ ပဋိစ္စ, ဧတေသံ ဝါ အညတရ''န္တိ ဧဝမာဒိသုတ္တာနဉ္စ ဝသေန အတ္တတ္တနိယဂါဟဿ ဝေါပ္ပရမတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဧတေန စ ဝက္ခမာနသုတ္တဝသေန စ ခန္ဓေ ဧဝ နိဿာယ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဝသေန န ဝတ္တဗ္ဗာ စ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ခန္ဓနိဗ္ဗာနဝဇ္ဇဿ သဘာဝဓမ္မဿ အဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ရူပန္တိ** ရုပ္ပနသဘာဝံ ဓမ္မဇာတမာဟ။ **ဝေဒနန္တိ**အာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ''သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅) ဝစနတော အညေသဉ္စ ခန္ဓသဒ္ဒဝစနီယာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ သဗ္ဘာဝတော န ပဉ္စေဝါတိ စောဒနံ နိဝတ္တေတုမာဟ **''အညေသံ တဒဝရောဓတော''**တိ။

၁၀၇. ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''နိဝါသဋ္ဌာနတော''** တိ။ ဒုက္ခဒုက္ခဝိပရိဏာမဒုက္ခသင်္ခါရဒုက္ခတာဝသေန ဝေဒနာယ အာဗာဓကတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ရာဂါဒိသမ္ပယုတ္တဿ ဝိပရိဏာမာဒိဒုက္ခဿ ဣတ္ထိပုရိသာဒိအာကာရဂါဟိကာ တံတံသင်္ကပ္ပမူလဘူတာ သညာ **သမုဋ္ဌာနံ**။ ပိတ္တာဒိ ဝိယ ရောဂဿ အာသန္နကာရဏံ **သမုဋ္ဌာနံ**။ ဥတုဘောဇနဝိသမတာဝိသမပရိဟာရာဒိ ဝိယ မူလကာရဏံ **နိဒါနံ**။ စိတ္တဿ အင်္ဂဘူတာ စေတသိကာတိ ဝိညာဏံ ဂိလာနူပမံ ဝုတ္တံ။ ကုဋ္ဌရောဂဝတော သိနိယှနံ တဿ ဘိယျောဘာဝါယ ဝိယ ဗာလဿ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိဝသေန ပဝတ္တိ ဝေဒနာဒုက္ခာဝဟာ အသပ္ပာယသေဝနသဒိသီ။ **ဝေဒနတ္တာယာ** တိ ဝေဒနာသဘာဝတ္ထံ, ဝေဒနတ္တလာဘာယာတိ အတ္ထော။ ကာရဏဋ္ဌာနတာယ, ဘောဇနာဓာရတာယ စ **စာရကူပမံ, ဘာဇနူပမဉ္စ** ရူပံ။ သုဘသညာဒိဝသေန ဝေဒနာကာရဏဿ ဟေတုဘာဝတော, ဝေဒနာဘောဇနဿ ဆာဒါပနတော စ **အပရာဓူပမာ, ဗျဉ္ဇနူပမာ** စ သညာ။ ဝေဒနာဟေတုတော **ကာရဏကာရကူပမော, ပရိဝေသကူပမော** စ သင်္ခါရက္ခန္ဓော။ ဘတ္တကာရော ဧဝ ယေဘုယျေန ပရိဝိသတီတိ ပရိဝေသကဂ္ဂဟဏံ။ ဝေဒနာယ ဝိဗာဓိတဗ္ဗတော, အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗတော စ **အပရာဓိကူပမံ, ဘုဉ္ဇကူပမဉ္စ** ဝိညာဏံ ဝုတ္တံ။

၁၀၈. ''ပဉ္စ ဝဓကာ ပစ္စတ္ထိကာ ဥက္ခိတ္တာသိကာတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နေတံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ အဓိဝစန''န္တိ **အာသီဝိသူပမေ** (သံ. နိ. ၄.၂၃၈) ဝဓကာတိ ဝုတ္တာ, ''ဘာရောတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နေတံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ အဓိဝစန''န္တိ **ဘာရသုတ္တေ** (သံ. နိ. ၃.၂၂) ဘာရာတိ, ''အတီတမ္ပါဟံ အဒ္ဓါနံ ဧဝမေဝ ရူပေန ခဇ္ဇိံ, သေယျထာပိ ဧတရဟိ ပစ္စုပ္ပန္နေန ရူပေန ခဇ္ဇာမိ။ အဟဉ္စေဝ ခော ပန အနာဂတံ ရူပံ အဘိနန္ဒေယျံ, အနာဂတမ္ပါဟံ အဒ္ဓါနံ ဧဝမေဝ ရူပေန ခဇ္ဇေယျံ, သေယျထာပိ။ပေ။ ခဇ္ဇာမီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၃.၇၉) **ခဇ္ဇနီယပရိယာယေ** ခာဒကာတိ, ''သော အနိစ္စံ ရူပံ 'အနိစ္စံ ရူပ'န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၃.၈၅) **ယမကသုတ္တေ** အနိစ္စာဒိကာတိ။ ယဒိပိ ''ဣဓ ပန သဗ္ဗေပေတေ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ခန္ဓာတိ အဓိပ္ပေတာ''တိ ဝုတ္တံ, ဗာဟုလ္လေန ပန ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ တဒန္တောဂဓာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိပဿနာယ ဘူမိဝိစာရော ဟေသောတိ။

ဖေဏပိဏ္ဍော ဝိယာတိအာဒီသု ရူပာဒီနံ ဧဝံ ဖေဏပိဏ္ဍာဒိသဒိသတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, ယထာ ဖေဏပိဏ္ဍော နိဿာရော ပရိဒုဗ္ဗလော အဂယှုပဂေါ; ဂဟိတောပိ ကိဉ္စိ အတ္ထံ န သာဓေတိ, ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒေါ အနေကသန္ဓိသင်္ဃဋိတော ဗဟူနံ ဟဏကာနံ အာဝါသော အနုပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိတော သဗ္ဗာဝတ္ထနိပါတီ အဝဿံဘေဒီ, ဧဝံ ရူပမ္ပိ နိစ္စသာရာဒိဝိရဟတော နိဿာရံ ဖေဂ္ဂု ဝိယ, သုခဘဉ္ဇနီယတော ဒုဗ္ဗလံ, နိစ္စန္တိ ဝါ ဓုဝန္တိ ဝါ အဟန္တိ ဝါ မမန္တိ ဝါ န ဂဟေတဗ္ဗံ, ဂဟိတမ္ပိ တထာ န ဟောတိ, ဗဟုဆိဒ္ဒံ အသီတိသတသန္ဓိသင်္ဃဋိတံ အနေကကိမိကုလာဝါသံ ကလလာဒိဝသေန အနုပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိတံ ကလလကာလတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗာသုပိ အဝတ္ထာသု ဝိနဿတိ, အဝဿမေဝ စ ဘိဇ္ဇတိ။ **အဋ္ဌကထာယံ** (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃.၉၅; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ) ပန ပရိမဒ္ဒနာသဟနမေဝ ဥပမူပမေယျသမ္ဗန္ဓော ဝုတ္တော။

ယထာ ပုဗ္ဗုဠော နိဿာရော ပရိဒုဗ္ဗလော အဂယှုပဂေါ, ဂဟိတောပိ န ကိဉ္စိ အတ္ထံ သာဓေတိ, န စိရဋ္ဌိတိ ကော, တထာ ဝေဒနာပိ။ ယထာ စ ပုဗ္ဗုဠော, ဥဒကတလံ, ဥဒကဗိန္ဒုံ, ဥဒကဇလ္လိကံ သင်္ကမိတွာ ပုဋံ ကတွာ ဂဟဏ တတဘူတာတိ စတ္တာရိ ကာရဏာနိ ပဋိစ္စ ဇာယတိ, ဧဝံ ဝေဒနာပိ ဝတ္ထုံ, အာရမ္မဏံ, ကိလေသဇလ္လံ, ဖဿသင်္ဃဋ္ဋနဉ္စာတိ စတ္တာရိ ကာရဏာနိ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယထာ ဟိ ဥဒကတလေ ဗိန္ဒုနိပါတဇနိတော တတော ဥဒကဇလ္လိကသ ဋ္ဌာတံ ဥဒကလသိကံ သင်္ကမိတွာ ပုဋံ ကတွာ ပုဗ္ဗုဠံ နာမ ကရောတိ, ဧဝံ ဝတ္ထုမှိ အာရမ္မဏာပါထဂမနဇနိတော ဖဿော အနုပစ္ဆိန္နံ ကိလေသဇလ္လံ သဟကာရီပစ္စယဘာဝေန သင်္ကမိတွာ ဝေဒနံ နာမ ကရောတိ။ ဣဒဉ္စ ကိလေ သေဟိ မူလကာရဏဘူတေဟိ, အာရမ္မဏဿာဒနဘူတေဟိ စ နိဗ္ဗတ္တံ ဝဋ္ဋဂတံ ဝေဒနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ ဆေဒေန တ စတ္တာရော ပစ္စယာ ဝုတ္တာ, ဦနေဟိပိ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။ ဣဓ မုဟုတ္တရမဏီယတာ ဥပမောပမေယျသမ္ ဗန္ဓော ဝုတ္တော။

ယထာ ပန **မရီစိကာ** အသာရာ အဂယှုပဂါ။ န ဟိ တံ ဂဟေတွာ ဟာတုံ ဝါ နှာယိတုံ ဝါ ဘာဇနံ ဝါ ပူရေတုံ သက္ကာ, ဧဝံ သညာပိ အသာရာ အဂယှုပဂါ။ ယထာ စ မရီစိကာ ဝိပ္ဖန္ဒမာနာ သဉ္ဇာတူမိဝေဂေ ဝိယ ခါယန္တီ မဟာဇနံ ဝိပ္ပလမ္ဘေတိ, ဧဝံ သညာပိ "နီလံ ပီတံ ဒီဃံ ရဿ"န္တိအာဒိနာ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တမာနာ သဘာဝမတ္တေ အဋ္ဌတွာ "သုဘံ သုခံ နိစ္စ"န္တိအာဒိမိစ္ဆာကဟာသု ကာရဏဘာဝေန လောကံ ဝိပ္ပလမ္ဘေတိ။

ယထာ **ကဒလိက္ခန္ဓော** အသာရော အဂယှုပဂေါ။ န ဟိ တံ ဂဟေတွာ ကေဟာနသီအာဒီနံ အတ္ထာယ ဥပနေတုံ သက္ကာ, ဥပနီတမ္ပိ တထာ န ဟောတိ, ဗဟုဝဋ္ဋိသမောဓာနော စ ဟောတိ, ဧဝံ သင်္ခါရက္ခန္ဓောပိ အသာရော အဂယှု ပဂေါ။ န ဟိ တံ နိစ္စာဒိဝသေန ဂဟေတုံ သက္ကာ, ဂဟိတမ္ပိ တထာ န ဟောတိ, ဗဟုဓမ္မသမောဓာနော စ။ အညဒေဝ ဟိ ဖ ဿဿ လက္ခဏံ, အညံ စေတနာဒီနံ, တေ ပန သဗ္ဗေ သမောဓာနေတွာ သင်္ခါရက္ခန္ဓောတိ ဝုစ္စတိ။

ယထာ စ **မာယာ** အသာရာ အဂယှုပဂါ။ န ဟိ တံ ဂဟေတွာ ကိဉ္စိ အတ္ထံ ကိစ္စံ သာဓေတုံ သက္ကာ, ဣတ္တ ရာ လဟုပစ္စုပဋ္ဌာနာ အမဏိအာဒိမေဝ မဏိအာဒိရူပေန ဒဿေန္တီ မဟာဇနံ ဝဉ္စေတိ, ဧဝံ ဝိညာဏမ္ပိ အသာရံ ဣတ္တ တရံ လဟုပစ္စုပဋ္ဌာနံ, တေနေဝ စိတ္တေန အာဂစ္ဆန္တံ ဝိယ, ဂစ္ဆန္တံ ဝိယ, ဌိတံ ဝိယ, နိသိန္နံ ဝိယ စ ကတွာ ကဟာ ပေတိ, အညဒေဝ စိတ္တံ အာဂမနေ, အညံ ဂမနာဒီသူတိ။ ဧဝံ ဝိညာဏံ မာယာသဒိသံ။

ပဉ္စပိ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာ အသုဘာဒိသဘာဝတ ဧဝ သံကိလေသာသုစိဝတ္ထုဘာဝတဒိတောတိ အသုဘာဒိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ဧဝ, တထာပိ ကတ္ထစိ ကောစိ ဝိသေသော သုခဂ္ဂဟဏီယော ဟောတီတိ အာဟ **"ဝိသေသသတော စာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ စတ္ တာရော သတိပဋ္ဌာနာ စတုဝိပလ္လာသပ္ပဟာနကရာတိ တေသံ ဂောစရဘာဝေန ရူပက္ခန္ဓာဒီသု အသုဘာဒိဘာဝေန ဒဋ္ဌဗ္ ဗတာ ဝုတ္တာ။

၅၀၉. ခန္ဓေဟိ န ဝိဟညတိ ပရိဝိဒိတသဘာဝတ္တာ။ ဝိပဿကောပိ တေသံ ဝိပတ္တိယံ န ဒုက္ခမာပဇ္ဇတိ, ခီဏာ သဝေသု ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ တေ ဟိ အာယတိမ္ပိ ခန္ဓေဟိ န ဗာဓီယန္တီတိ။

ကဗဠီကာရာဟာရံ ပရိဇာနာတီတိ "အာဟာရသမုဒယာ ရူပသမုဒယော"တိ (သံ. နိ. ၃.၅၆,၅၇) ဝစနတော အဇ္ဈတ္တိ ကရူပေ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟန္တော တဿ သမုဒယဘူတေ ကဗဠီကာရာဟာရေပိ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတီတိ အတ္ထော။ အယံ **ပ ဟာနပရိညာ**။ အဇ္ဈတ္တိကရူပံ ပန ပရိဂ္ဂဏှန္တော တဿ ပစ္စယဘူတံ ကဗဠီကာရာဟာရံ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ **ဉာတပ ရိညာ**။ တဿ စ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿီ ဟောတီတိ **တီရဏပရိညာ** စ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ပရိညတ္တယေ သိဇ္ဈန္တေ

က္ကမေ ဝိပလ္လာသာဒယော ဝိဓမိယန္တီ တေတိ အာဟ **“အသုဘေ သုဘန္တိ ဝိပလ္လာသံ ပဇဟတီ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ
ကာမရာဂဘူတံ အဘိဇ္ဈံ သန္ဓာယာဟ **“အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထ”** န္တိ။ အသုဘာနုပဿနာယ ဟိ ကာမရာဂပ္ပဟာနံ
ဟောတိ , ကာမရာဂမုခေန စ သဗ္ဗလောဘပ္ပဟာနံ ဝဒတိ။ **န ဥပဟဒိယတိ** န ဂဏ္ဍှတိ န ဥပ္ပာဒေတိ။

“ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ”တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၃၉; မဟာဝ. ၁; ဥဒာ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄) ဝုတ္တတ္တာ “ဝေဒနာ
ယ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟန္တော တဿာ ပစ္စယဘူတေ ဖဿာဟာရေပိ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတီ”တိအာဒိနာ အာဟာရပရိဇာနနေ ဝု
တ္တနယေန ဖဿပရိဇာနနံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဝေဒနာယ ဒုက္ခတော ဒဿနေန တတ္ထ **သုခန္တိ ဝိပလ္လာသံ ပဇဟတိ** ။
သုခတ္ထမေဝ ဘဝပတ္ထနာ ဟောတီတိ ဝေဒနာယ တဏှံ ပဇဟန္တော **ဘဝတဏှံ ဥတ္တရတိ**။ တတော ဧဝ **ဘဝယောဂေ
န ဝိသံယုဇ္ဇတိ။ ဘဝတဿဝေန စ အနာသဝေ ဟောတိ,** သဗ္ဗဝေဒနံ ဒုက္ခတော ပဿန္တော အတ္တနော ပရေန အပုဋ္ဌံ ဒုက္
ခံ ဥပ္ပာဒိတံ, သုခံ တ ဝိနာသိတံ န စိန္တေတိ, တတော “အနတ္တံ မေ အစရီ”တိအာဒိ (ဓ. သ. ၁၂၃၇; ဝိဘ. ၉၀၉)
အာဃာတဝတ္ထုပ္ပဟာနတော **ဗျာပာဒကာယဂန္ထံ ဘိန္ဒတိ** ။ “သုခဗဟုလေ သုဂတိဘဝေ သုဒ္ဓီ”တိ အဂ္ဂဟေတ္တတ
ကေသီလကေဝတာဒီဟိ သုဒ္ဓိံ ပရာမသန္တော သုခပတ္ထနာဝသေနေဝ ပရာမသတီတိ ဝေဒနာယ တဏှံ ပဇဟန္တောပိ
သီလဗ္ဗတုပဟာနံ န ဥပဟဒိယတိ ။

မနောသဉ္စေတနာ သင်္ခါရက္ခန္ဓော, သညာ ပန တံသမ္ပယုတ္တာတိ သညာသင်္ခါရေ အနတ္တတော ပဿန္တော
မနောသဉ္စေတနာယ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတိ, တဉ္စ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, တီရေတိ စာတိ **“သညံ သင်္ခါရေ။ပေ။ ပရိဇာနာတီ”** တိ
ဝုတ္တံ။ သညာသင်္ခါရေ အနတ္တာတိ ပဿန္တော အတ္တဒိဋ္ဌိမူလကတ္တာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌီနံ အတ္တဒိဋ္ဌိံ ဝိယ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိယောပိ ဝိဓ
မတီတိ ဒဿေန္တော **“ဒိဋ္ဌောဃံ ဥတ္တရတိ။ပေ။ အတ္တတဒုပဟာနံ န ဥပဟဒိယတီ”** တိ အာဟ။

ဝိညာဏံ အနိစ္စတော ပဿန္တော အနိစ္စာနုပဿနာမုခေန တိဿောပိ အနုပဿနာ ဥဿုက္ကန္တော တီဟိ
ပိ ပရိညာဟိ **ဝိညာဏာဟာရံ ပရိဇာနာတိ**။ ဝိသေသတော ပနေတ္ထ **အနိစ္စေ နိစ္စန္တိ ဝိပလ္လာသံ ပဇဟတိ** ။ တတ္ထ နိ
စ္စဂ္ဂဟဗဟုလ္လတော အဝိဇ္ဇာယ ဝိညာဏေ ဃနဂဟဏံ ဟောတီတိ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ တံ အနိစ္စတော ပဿန္
တော **အဝိဇ္ဇောဃံ ဥတ္တရတိ** ။ တတော ဧဝ အဝိဇ္ဇာယောဂေန ဝိသံယုတ္တော **အဝိဇ္ဇာသဝေန အနာသဝေ စ ဟောတိ**။
မောဟဗလေနေဝ သီလဗ္ဗတပရာမသနံ ဟောတီတိ တံ ပဇဟန္တော **“သီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထံ ဘိန္ဒတိ** ။

“ယဉ္စ ခော ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဝုစ္စတိ စိတ္တံ ဣတိပိ, မနော ဣတိပိ, ဝိညာဏံ ဣတိပိ, တတြာဿုတဝါ ပု
ထုဇ္ဇနော နာလံ နိဗ္ဗိန္ဒိတုံ, နာလံ ဝိရဇ္ဇိတုံ, နာလံ ဝိမုစ္စိတုံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဒီဃရတ္တံ ဟေတံ, ဘိက္ခဝေ,
အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ အဇ္ဈောသိတံ မမာယိတံ ပရာမဋ္ဌံ ‘ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္
တာ’”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၆၂) –

ဝစနတော ယထာ ဝိညာဏံ နိစ္စတော ပဿန္တော ဒိဋ္ဌုပဟာနံ ဥပဟဒိယတိ, ဧဝံ တံ အနိစ္စတော ပဿန္တော **ဒိဋ္ဌုပဟ
ာနံ န ဥပဟဒိယတီ**တိ။

ဧဝံ မဟာနိသံသန္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဝိပလ္လာသာဒိသကလသံကိလေသဝိဓမနုပဟယဘာဝတော ဧဝံ ဝိပုလုဒယံ။ **ဝ
ဓကောဒိဝသေနာ**တိ ဥက္ခိတ္တာသိကဝဓကောဒိဝသေန။ **ပဿေယျာ** တိ ဉာဏဒဿနေန ပစ္စက္ခတော ပဿေယျ။

ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ စုဒ္ဒသမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၁၅. အာယတနဓာတုနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

အာယတနဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၅၁၀. ''ခန္ဓာယတနာ''တိအာဒိနာ ဟေဋ္ဌာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ ပဒုဒ္ဓာရဝသေန ''အာယတနာနီ''တိ ဝတွာ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေ နာဟ **''ဒွါဒသာယတနာနီ''**တိ။ တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ ပရတော သယမေဝ ဝက္ခတိ။ **စက္ခာယတန**န္တိအာဒိ နေသံ သရူပဒ ဿနံ။

အတ္ထော နာမ သဒ္ဒတ္ထော, ဘာဝတ္ထော ပန **လက္ခဏမေဝ**။ သော ပန သဒ္ဒတ္ထော ဒုဝိဓော – အသာဓာရဏော သာဓာရဏောတိ။ တတ္ထ အသာဓာရဏော စက္ခာဒိသဒ္ဒတ္ထော, သာဓာရဏော အာယတနသဒ္ဒတ္ထော ဒွါဒသန္နမ္ပိ သမာနတ္တာ။

တေသု အသာဓာရဏံ တာဝ ဒဿေန္တော **''ဝိသေသတော တာဝ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဝိသေသတော**တိ ဝိသေ သတ္ထတော, စက္ခာဒိသဒ္ဒတ္ထတောတိ အတ္ထော။ **အဿာဒေတီ**တိ စက္ခတိ-သဒ္ဒော ''မဓုံ စက္ခတိ, ဗျဉ္ဇနံ စက္ ခတီ''တိ ရသသာယနတ္ထော အတ္ထီတိ တဿ ဝသေန အတ္ထံ ဝဒတိ။ ''စက္ခုံ ခေါ ပန, မာဂဏ္ဍိယ, ရူပာရာမံ ရူပရတံ ရူပသမ္မုဒိတ''န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၀၉) ဝစနတော စက္ခု **ရူပံ အဿာဒေတိ**။ သတိပိ သောတာဒီနံ သဒ္ဒာရာမတာဒိဘာဝေ ယော ''ယံ စက္ခု စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒါယ ပသာဒေါ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၅၉၇) ဟဋ္ဌိယံ, ''ရူပာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ ပသာဒလက္ခဏ''န္တိအာဒိနာ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၆၀၀; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၃၃) အဋ္ဌကထာယဉ္စ ဝုတ္တော အတ္ထဝိသေသော, တ တ္ထေဝ နိရုဠှတ္တာ စက္ခုမှိ ဧဝ စက္ခုသဒ္ဒော ပဝတ္တတိ ဂတဒီသု ကေသဒ္ဒာဒိ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဝိဘာဝေတိ စာတိ သဒ္ဒလက္ခဏသိဒ္ဓဿ စက္ခတိ-သဒ္ဒဿ ဝသေန အတ္ထံ ဝဒတိ။ **စက္ခတီ**တိ ဟိ အာစိက္ခ တိ, အဘိဗျတ္တံ ဝဒတီတိ အတ္ထော။ နေတ္တဿ စ ဝဒန္တဿ ဝိယ သမဝိသမဝိဘာဝနမေဝ အာစိက္ခနန္တိ ကတွ တ အာဟ **''ဝိဘာဝေတိ စာတိ အတ္ထော''**တိ, အနေကတ္ထတ္တာ ဝါ ဓာတူနံ ဝိဘာဝနတ္ထတာ စ စက္ခတိ-သဒ္ဒဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ရတ္တဒုဋ္ဌာဒိကာလေသု ကကဏ္ဋကရူပံ ဝိယ, ဥဒ္ဒရူပံ ဝိယ စ ဝဏ္ဏဝိကာရံ အာပဇ္ဇမာနံ ရူပံ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ရူပယတိ ရူပမိဝ ပကာသံ ကရောတိ, သဝိဂ္ဂဟမိဝ ကတွ တ ဒဿေတီတိ အတ္ထော။ ဝိတ္ထာရဏံ တ ရူပသဒ္ဒဿ အ တ္ထော, ဝိတ္ထာရဏဉ္စ ပကာသနမေဝါတိ အာဟ **''ပကာသေတီတိ အတ္ထော''**တိ။ အနေကတ္ထတ္တာ ဝါ ဓာတူနံ ပကာ သနတ္ထော ဧဝ ရူပသဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝဏ္ဏတစကဿ ရူပသဒ္ဒဿ ရူပယတီတိ နိဗ္ဗစနံ, ရူပက္ခန္ဓတစကဿ ရုပ္ပတီတိ အယံ ဝိသေသော။ **ဥဒာဟရီယတီ**တိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထေ ဝစနသဒ္ဒော ဧဝ ဂဟိတော သိယာ, န စ ဝစနသဒ္ဒော ဧဝေတ္ထ သဒ္ဒော, အထ ခေါ သဗ္ဗောပိ သောတဝိညေယျောတိ။ **သပ္ပတီ**တိ သကေဟိ ပစ္စယေဟိ သပ္ပီယတိ, သောတဝိညေယျဘာဝံ ဂမီယတီတိ အတ္ထော။

သူစယတီတိ အတ္တနော ဝတ္ထုံ အပာကဋံ ဂန္ဓဝသေန ''ဣဒံ သုဂန္ဓံ, ဒုဂ္ဂန္ဓ''န္တိ ပကာသေတိ, ပဋိစ္ဆန္နံ တ ပုပ္ဖာဒိ ဝတ္ထုံ ''ဧတ္ထ ပုပ္ဖမတ္ထိ, စမ္ပကာဒိဖလမတ္ထိ, အမ္ဗာဒီ''တိ ပေသုညံ ကရောန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ရသင် ဂဟဏမူလကတ္တာ အဇ္ဈောဟရဏဿ ဇီဝိတဟေတုမှိ အာဟာရရသေ နိန္နတာယ **ဇီဝိတံ အဝှာယတီတိ ဇိဝှာ** နိရု တ္တိလက္ခဏေန။ **ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယော**တိ ဝိသေသေန **ကာယော** ဝုတ္တော အနုတ္တရိယဟေတုဘာဝံ အနာဂစ္ဆန္တေသု ကာမရာဂနိဒါနကမ္မဇနိတေသု, ကာမရာဂဿ စ ဝိသေသပစ္စယေသု ဃာနဇိဝှာကာယေသု ကာယ ဿ ဝိသေသတရသာသဝပစ္စယတ္တာ။ တေန ဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသုခံ အဿာဒေန္တာ သတ္တာ မေထုနမ္ပိ သေဝန္တိ။ **ဥပ္ပ ပတ္တိဒေသော**တိ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော, ကာယိန္ဒြိယဝတ္ထုကာ တ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဗလဝကာမာသဝတဒိဟေ တုဘာဝတော ဝိသေသေန သာသဝတိ ဝုတ္တာတိ တေသံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။

မုနာတီတိ နာဠိယာ မိနမာနော ဝိယ, မဟာတုလာယ ဓာရယမာနော ဝိယ စ အာရမ္မဏံ ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။ မန တေ ဉာတိ တ **မနော,** တံ တံ အာရမ္မဏံ ပရိစ္ဆေဒဝသေန ဇာနာတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အတ္တနော လက္ခဏံ ဓာရေန္တီ**တိ ယေ ဝိသေသလက္ခဏေန အာယတနသဒ္ဒပရာ ဝတ္တဗ္ဗာ, တေ စက္ခာဒယော တထာ ဝုတ္တာတိ တတော အညေ မနော ကေစရဘူတာ ဓမ္မာ သာမညလက္ခဏေနေဝ ဧကာယတနဘာဝံ ဥပနေတွာ ဝုတ္တာ။ ယထာ ဟိ ဩဠာရိကဝတ္ထာရမ္မ

ဏာမနနုသင်္ခာတေဟိ ဝိသယဝိသယီဘာဝေဟိ ပုရိမာနိ ဟာကဋ္ဌာနိ, တထာ အဟာကဋ္ဌာ စ အညေ မနောဂေါစရာ န အတ္တနော
သဘာဝံ န ဓာရေန္တီတိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဒီပနတ္ထော ဓမ္မသဒ္ဒေါ။ ဓာရိယန္တိ သာမညရူပေန အဝဓာရိယန္တီတိ
တ **ဓမ္မာ** ။ ယထာ ဟိ ရူပာဒယော စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ အသာဓာရဏတော ဧဝ ယထာသကံ သဘာဝတော ဝိညာယန္တိ, န ဧ
ဝမေတေ, ဧတေ ပန အနေကဓမ္မဘာဝတော, သာဓာရဏတော, သဘာဝသာမညတောပိ မနသာ ဝိညာယန္တီတိ။

၅၁၁. သေန သေနာတိ သကေန သကေန။ **ဥဋ္ဌဟန္တီ** တိ ဥဋ္ဌာနံ ကရောန္တိ။ **တယမန္တီ** တိ ဥဿဟန္တိ, အတ္တ
နော ကိစ္စံ ကရောန္တိစ္စေဝ အတ္ထော။ ဣမသ္မိံ စ အတ္ထေ အာယတန္တိ ဧတ္ထာတိ အာယတနာနီတိ အဓိကရဏတ္
ထော အာယတနသဒ္ဒေါ, ဒုတိယတတိယေသု ကတ္တုအတ္ထော။ **တေ စာ**တိ စိတ္တစေတသိကေ ဓမ္မေ။ တေ ဟိ တံတံဒွ
ာရာရမ္မဏေသု အာယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ **အာယာ။ ဝိတ္ထာရေန္တီ** တိ ပုဗ္ဗေ အနုပ္ပန္နတ္တာ လီနာနိ အပာ
ကဋ္ဌာနိ ပုဗ္ဗန္တတော ဥဒ္ဓံ ပတ္ထရေန္တိ ပာကဋ္ဌာနိ ကရောန္တိ, ဥပ္ပာဒေန္တီတိ အတ္ထော။ **ဣဒဥ္စ** သံသာရဒုက္ခံ။ **န နိ
ဝတ္တတီ**တိ အနုပ္ပာဒနိရောဓဝသေန န နိရုဇ္ဈတိ။ **အာယတနံ အာယတန**န္တိ အာမေဍိတဝစနံ အဿာ သမညာယ စက္
ခာဒီသု နိရုဠ္ဟဘာဝဒဿနတ္ထံ။

၅၁၂. ဧဝံ အဝယဝဘေဒဝသေန အာယတနသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝတ္ဝာ ဣဒါနိ တတ္ထ ပရိယာယတောပိ ဒဿေတုံ
“အပိစာ”တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ သာခုဖလဘာရိတတာယ, အပရိဿယတာယ စ **မနောရမ္မေ** ။

တတ္ထ **နိဝသန္တီ** တိ နိဝသန္တာ ဝိယ ဟောန္တိ။ တေနာဟ **“တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယာ”** တိ။ ယတ္ထ သုဝဏ္ဏာ
ရတနာဒီနိ နိဝုတ္ထာနိ ဝိယ အာကိဏ္ဏာနိ တိဋ္ဌန္တိ, သော ပဒေသော တေသံ **အာကရော,** ဧဝံ စိတ္တစေတသိကာ စက္ခာ
ဒီသူတိ တေ တေသံ အာကရောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“စက္ခာဒီသု စ။ပေ။ အာကရော”** တိ။ **တန္နိဿိတတ္တာ** တိ ဧ
တ္ထ မနော မနောဝိညာဏာဒီနံ စိတ္တစေတသိကာနံ နိဿယပစ္စယော န ဟောတီတိ တဿ တေသံ ဒွာရဘာဝေ နိဿ
ယဘာဝေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဟုတွာ ဧဝ ပစ္စယသာမဂ္ဂိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တာပိ စိတ္တစေတသိကာ အနေကေ ဧကေဇ္ဈံ
တတ္ထ လဗ္ဘမာနာ သမောသဋ္ဌာ ဝိယ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **“ဝတ္ထုဒွာရာရမ္မဏဝသေန သမောသရဏတော”** တိ။ န
ဟိ ဓမ္မာနံ အနာဂတဒ္ဓေ ဝိဇ္ဇမာနတာလေသောပိ အတ္ထိ။ တေနာဟ “ပုဉ္ဇော နတ္ထိ အနာဂတေ”တိ (မဟာနိ. ၁၀)။ **တတ္
ထေဝ ဥပ္ပတ္တိတော**တိ တေသု စက္ခာဒီသု ဧဝ ဥပ္ပတ္တိတော။ ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယဘူတေ စက္ခာဒိကေ ဥပ္ပတ္တိဋ္
ဌာနံ ဝိယ ကတွာ ဥပစာရဝသေန ဝုတ္တံ။ န ဟိ အရူပဓမ္မာနံ နိပ္ပရိယာယတော ဥပ္ပတ္တိဒေသော နာမ အတ္ထိ။ ယဒဂ္
ဂေန တ တေ တေသံ နိဿယာရမ္မဏဘူတာ, တဒဂ္ဂေန **သဥ္ဇာတိဒေသော** ။ န ဟိ ပစ္စယဘာဝမန္တရေန ရူပဓမ္မာနမ္ပိ
အာဓာရာဓေယျဘာဝေ အတ္ထိ။ တေနာဟ **“နိဿယာရမ္မဏဘာဝေနာ”** တိ။ ဗျတိရေကပဓာနတာယ ကာရဏလက္
ခဏဿ **“တေသံ အဘာဝေ အဘာဝတော”** ဣစ္စေဝတဟ, န “ဘာဝေ ဘာဝတော”တိ။

ယထာဝုတ္တေနတ္ထေနာ တိ “စက္ခတိ”တိအာဒိနာ, “အာယတနတော အာယာနံ တနနတော”တိအာဒိနာ, “နိဝါသ
ဋ္ဌာန”န္တိအာဒိနာ စ ဝုတ္တပ္ပကာရေန အတ္ထေန။ ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နာနံ ဓမ္မာနံ ဗဟုဘာဝတော ယေဘုယျေန
စ တေ ဗဟူ ဧဝ ဟုတွာ ကိစ္စကရာတိ **“ဓမ္မာ စ တေ အာယတနဉ္စာ”** တိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော။

၅၁၃. တထာ တထာ လက္ခိတဗ္ဗတော လက္ခီယတိ ဧတေနာတိ တ **လက္ခဏံ,** သဘာဝေါ။

တာဝဘာဝတောတိ တတ္တကတော, တေန အနူနာဓိကဘာဝံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ ဒွာဒသာယတနဝိနိမုတ္တဿ
ကဿစိ ဓမ္မဿ အဘာဝတ အဓိကဘာဝတော စောဒနာ နတ္ထိ, သလက္ခဏဓာရဏံ ပန သဗ္ဗေသံ သာမညလက္ခဏန္တိ
ဦနစောဒနာ သမ္ဘဝတီတိ တံ ဒဿေန္တော အာဟ **“စက္ခာဒယောပိ ဟီ”** တိအာဒိ။ **ဘာဝဂ္ဂမနသင်္ခာတော** တိ ဒွိက္ခ
တ္တုံ စလိတွာ ပဝတ္တဘာဝဂ္ဂမနသင်္ခာတော။ စလနဝသေန ဘဝင်္ဂပ္ပဝတ္တိယာ သတိ ဧဝ အာဝဇ္ဇနုပ္ပတ္တိ, န အည
ထာတိ အာဝဇ္ဇနဿာပိ ကာရဏဘူတန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“ဘာဝဂ္ဂမနသင်္ခာတော။ပေ။ ဥပ္ပတ္တိဒွာရ”** န္တိ။
အသာဓာရဏန္တိ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အသာဓာရဏံ။ သတိပိ အသာဓာရဏဘာဝေ စက္ခာဒီနံ ဒွာရဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ ဓ
မ္မာယတနေန အဂ္ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒွာရာရမ္မဏဘာဝေဟိ တ အသာဓာရဏတံ သန္ဓာယ “အသာဓာရဏ”န္တိ ဝုတ္တံ။

၅၁၄. ယေဘုယျသဟုပ္ပတ္တိအာဒီဟိ ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒီသု အယုတ္တိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ယေဘုယျေန ဟိ စက္
ခာယတနာဒီနိ ကဿစိ ကအာဒိ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ကဿစိ

ကောဒသာယတနာနိ ဟတုဘဝန္တိ’’တိအာဒိ (ယမ. အဋ္ဌ. အာယတနယမက ၁၈-၂၁)။ တသ္မာ အာယတနာနံ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော တာဝ န ယုဇ္ဇတိ, န ပဟာနက္ကမော ကုသလာဗျာကတာနံ အပ္ပဟာတဗ္ဗတော, န ပဋိပတ္တိက္ကမော အကုသလာနံ ကေစ္စအဗျာကတာနဉ္စ အပ္ပဋိပဇ္ဇနီယတော , န ဘူမိက္ကမော အဓေကာဒသန္နံ အာယတနာနံ ကေန္တကာမာဝစရတ္တာ, ဣတရေသဉ္စ စတုဘူမိပရိယာပန္နတ္တာ, ကေစ္စဿ လောကုတ္တရဘာဝတော စာတိ။ **‘‘အဇ္ဈတ္တိကေသု ဟီ’’**တိ ဧတေန အဇ္ဈတ္တိကဘာဝေန, ဝိသယီဘာဝေန စ အဇ္ဈတ္တိကာနံ ပဌမံ ဒေသေတဗ္ဗတံ ဒဿေတိ, တေသုပိ ပဌမံ ဒေသေတဗ္ဗေသု ဟာကဋတ္တာ ပဌမတရံ စက္ခာယတနံ ဒေသိတန္တိ။

တတော ဃာနာယတနာဒီနီတိ တတ္ထ ဗဟုပကာရတ္တာဘာဝေန စက္ခုသောတေဟိ ပုရိမတရံ အဒေသေတဗ္ဗာနိ, သဟ ဝတ္တုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ ဧကေန ကမေန ဒေသေတဗ္ဗာနီတိ ဃာနာဒိက္ကမေန ဒေသိတာနီတိ အဓိပ္ပာယော ။ အညထာပိ ဟိ ဒေသိတေသု န န သက္ကာ စောဒေတုံ, န စ သက္ကာ ဗောဓေတဗ္ဗာနိ န ဒေသေတုန္တိ။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတ္တာ တ စက္ခာဒီနိ ပဌမံ ဝုတ္တာနိ အာရမ္မဏတော သုဟာကဋ္ဌာနီတိ, မနာယတနံ ပန ကိဉ္စိ ပစ္စုန္နာရမ္မဏံ။ ပေ.။ ကိဉ္စိ ယာဝ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏန္တိ ပစ္ဆာ ဝုတ္တံ။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏေသုပိ ဥပာအရူပာရမ္မဏာနိ စတ္တာရိ ပဌမံ ဝုတ္တာနိ, တတော ဘူတရူပာရမ္မဏံ။ ဥပာအရူပာရမ္မဏေသုပိ ဒူရတရေ ဒူရေ, သီဃတရံ သီဃဉ္စ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနဒီပနတ္ထံ စက္ခာဒီနံ ဒေသနာက္ကမော။ စက္ခုသောတဒွဝယဉှိ ဒူရကေစရန္တိ ပဌမံ ဝုတ္တံ, တတ္ရာပိ စက္ခု ဒူရတရကေစရန္တိ သဗ္ဗပဌမံ ဝုတ္တံ။ ပဿန္တောပိ ဟိ ဒူရတရေ နဒီသောတံ, န တဿ သောတပဋိဃာတသဒ္ဒံ သုဏာတိ။ ဃာနဇိဝှာသုပိ ဃာနံ သီဃတရဝုတ္တိတိ ပဌမံ ဝုတ္တံ ပုရတော ဌပိတမတ္တဿပိ ဘောဇနဿ ဂန္ဓော ဂယှတီတိ။ ယထာဌာနံ တ တေသံ ဒေသနာက္ကမော။ ဣမသ္မိဉှိ သရီရေ သဗ္ဗုပရိ စက္ခုဿ အဓိဋ္ဌာနံ, တဿ အဓော သောတဿ, တဿ အဓော ဃာနဿ, တဿ အဓော ဇိဝှာယ, တထာ ကာယဿ ယေဘုယျတော, မနော ပန အရူပိဘာဝတော သဗ္ဗပစ္ဆာ ဝုတ္တော။ တံတံကေစရတ္တာ တဿ တဿ အနန္တရံ ဗာဟိရာယတနာနိ ဝုတ္တာနီတိ ဝုတ္တောတယမတ္တောတိ ဧဝမ္ပိ ဣမေသံ ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေစရော ဝိသယော တေသန္တိ **ကေစရဝိသယော,** မနော။ ကဿ ပန ကေစရော တေဿ ဝိသယော? စက္ခာဒီနံ ပဉ္စန္နမ္ပိ။ **ဝိညာဏုပ္ပတ္တိကာရဏဝဝတ္ထာနတော** တိ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိကာရဏဿ ဝဝတ္ထိတဘာဝတော သဝိဘတ္တိဘာဝတော။ ဧတေန စက္ခာဒိအနန္တရံ ရူပာဒိဝစနဿ စ ကာရဏမာဟ။

၅၁၅. **သင်္ဂဟိတတ္တာ** တိ ဂဏနသင်္ဂဟဝသေန သင်္ဂဟိတတ္တာ။ **ဇာတိဝသေနာ**တိ စက္ခုဘာဝသမာနတာဝသေန။ **ပစ္စယဘေဒေ** ကမ္မာဒိဘေဒေ။ အနာဒိဟဏာတိဟတာဒိဘေဒဘိန္နဿ ဟိ ကုသလာကုသလကမ္မဿ, တဿ စ သဟကာရီကာရဏဘူတာနံ အဇ္ဈတ္တိကာနံ, ဗာဟိရာနဉ္စ ပစ္စယာနံ ဘေဒေန စက္ခာယတနံ ဘိန္နံ ဝိသဒိသံ ဟောတီတိ။ နိရယာဒိကော, အပဒာဒိဂတိနာနာကရဏဉ္စ **ဂတိဘေဒေ** ဂတီနံ, ဂတီသု တ ဘေဒေတိ ကတ္တတ။ ဟတ္ထိအဿာဒိကော, ခတ္တိယာဒိကော စ **နိကာယဘေဒေ**။ တံတံသတ္တသန္တာနဘေဒေ **ပုဂ္ဂလဘေဒေ** ။ ယာ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထုနံ အနန္တပ္ပဘေဒတာ ဝုတ္တာ, သော ဧဝ ဟဒယဝတ္ထုဿ ဘေဒေ တာဒိသဘေဒနာတိဝတ္တနတော။ တတော မနာယတနဿ အနန္တပ္ပဘေဒတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ယသ္မာ စျာနဝိရဟိတံ နာမ လောကုတ္တရံ နတ္ထိ, တသ္မာ ပဉ္စန္နံ စျာနာနံ ဝသေန အဋ္ဌ လောကုတ္တရစိတ္တာနိ စတ္တာလီသံ ဟောန္တီတိ တာနိ ကောသီတိယာ လောကိယစိတ္တေသု ပက္ခိပိတ္ဝာ အာဟ **‘‘ကေဝီသုတ္တရသတပ္ပဘေဒဥ္စာ’’** တိ။ **ဝတ္ထု** တိ စက္ခာဒိဝတ္ထု။ တပ္ပဘေဒေန ဝိညာဏံ **အနန္တပ္ပဘေဒံ။ ပဋိပဒာ** ဒုက္ခာပဋိပဒာဒိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စျာနာဓိပတိဘူမိအာရမ္မဏာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နီလံ နီလဿ သဘာဂံ, အညံ **ဝိသဘာဂံ။ ပစ္စယော** ကမ္မာဒိ။ တတ္ထာပိ ကုသလသမုဋ္ဌာနာဒိတာ, သီတဥတုသမုဋ္ဌာနာဒိတာ စ ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဂတိနိကာယဘေဒေ။ **သဘာဝနာနတ္တဘေဒတော** တိ သုခာ ဒုက္ခာ အဒုက္ခမသုခာတိ ဧဝမာဒိကော **သဘာဝဘေဒော**။ စက္ခုသမ္ဖဿဇာ သောတသမ္ဖဿဇာတိ ဧဝမာဒိကံ **နာနတ္တံ** ။

၅၁၆. ‘‘အနာဂမနတော အနိဂ္ဂမနတော’’တိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **‘‘န ဟီ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေသု အဝိဇ္ဇမာနသရူပတ္တာ ဥဒယတော ပုဗ္ဗေ ကုတောစိ နာဂစ္ဆန္တိ, ဝယတော စ ဥဒ္ဓံ န ကတ္တစိ ဂစ္ဆန္တိ, ဝိဇ္ဇမာနက္ခဏေပိ ဣတ္တရကာလတာယ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ။ တေနာဟ **‘‘အထ ခော’’**တိအာဒိ။ သပရိပ္ဖန္ဒကိရိယာဝသေန ဤဟာနံ ဤဟာ, စိန္တနဝသေန ဗျာပာရနံ ဗျာပာရော, တတ္ထ ဗျာပာရံ ဒဿေန္တော အာဟ **‘‘န ဟိ စက္ခုရူပာဒီနံ ဧဝံ ဟောတီ’’**တိ။ ဤဟံ ဒဿေန္တော **‘‘န စ တာနိ’’**တိအာဒိ။ ဥဘယမ္ပိ ပန ဤဟာ စ ဟောတိ ဗျာပာရော စာတိ ဥပ္ပဋိဟဋိဝစနံ။ **ဓမ္မတာတ**တိ သဘာဝတေ ဧဝ, ကာရဏသမတ္ထတာ တ ဤဟာဗျာပာရရဟိတာနံ ဒွာရာဒိ

ဘာတော **ဓမ္မတာ**။ ဣမသ္မိံဥ္စ အတ္တေ **“ယ”**န္တိ ဝေတဿ ယသ္မာတိ အတ္တော။ ပုရိမသ္မိံ သမ္ဘဝနုဝိသေသနံ ယံ-သဒ္ဒေါ။ ‘‘သုညော ကမောတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဆန္နေတံ အဇ္ဈတ္တိကာနံ အာယတနာနံ အဓိဝစန’’န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၈) ဝစနတော **သုညကမော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ** ။ အနွယာနသဟိတန္တိ ဂဟိတေ သုညကမေ ယံ ယဒေဝ ဘာဇနံ ပရာမသီယတိ, တံ တံ ရိတ္တကံယေဝ ပရာမသီယတိ, ဧဝံ ဓုဝါဒိဘာဝေန ဂဟိတာနိ ယောနိသော ဥပပရိက္ခိယမာနာနိ ရိတ္တကာနေဝ ဟောန္တိ ဒိဿန္တီတိ။ ဝေနာဟ **“ဓုဝသုဘသုခတ္တဘာဝဝိရဟိတတ္တာ”** တိ။ စက္ခာဒိဒ္ဒါရေသု အဘိဇ္ဈာဒေမနဿုပ္ပာဒကဘာဝေန ရူပာဒီနိ စက္ခာဒီနံ အဘိဃာတကာနီတိ ဝုတ္တာနိ။ အဟိသုသုမာရပက္ခိကုက္ကုရသိင်္ဂာလမက္ကဋ္ဋာ **ဆ ပာဏကာ**။ ဝိသမဗိလာကာသကမသုသာနဝနာနိ **ဝေသံ ဂောစရာ**။ တတ္ထ ဝိသမာဒိအဇ္ဈာသယေဟိ စက္ခာဒီဟိ ဝိသမဘာဝဗိလာကာသကမသုသာနသန္နိဿိတသဒိသူပာဒိနွဓမ္မဝနဘာဝေဟိ အဘိရမိတတ္တာ ရူပာဒီနံ ဝိသမာဒိသဒိသတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

ဣတိ အာယတနာနံ ဝိတ္ထာရကထာမုခဝဏ္ဏနာ။

ဓာတုဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၅၁၇. စက္ခုဿ ဝိညာဏ န္တိ စက္ခုဿ ကာရဏဘူတဿ ဝိညာဏံ။ ကာမံ ရူပာလောကမနသိကာရာဒယောပိ တဿ ဝိညာဏဿ ကာရဏာ, တေ ပန သာဓာရဏကာရဏံ, စက္ခု အသာဓာရဏန္တိ အသာဓာရဏကာရဏေနာယံ နိဒ္ဒေသော ယထာ ဘေရိသဒ္ဒေါ, ယဝင်္ကုရောတိ။ တထာ ဟိ စက္ခု ပုဂ္ဂလန္တရာသာဓာရဏံ, နီလာဒိသဗ္ဗရူပသာဓာရဏဉ္စာတိ သာမိဘာဝေန နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။

ဝိဒဟတီတိ ဧဝံ ဝေဠု တယာ ပဝတ္တိတဗ္ဗန္တိ ဝိနိယုဉ္ဇမာနံ ဝိယ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္တော။ **ဝိဒဟတီ**တိ စ ဓာတုဝတ္တော ဧဝ ဝိသိဋ္ဌော ဥပသဂ္ဂေန ဒီပီယတီတိ ဝိနာပိ ဥပသဂ္ဂေန **ဓာတူ**တိ သေ သဒ္ဒော တမတ္ထံ ဝဒတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကတ္တုကမ္မဘာဝကရဏာဓိကရဏေသု စ ဓာတုသဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဟောတီတိ ပဉ္စပိ တေ အတ္တာ ဝုတ္တာ။ လောကုတ္တရာ ဓာတုယော သံသာရဒုက္ခံ န ဝိဒဟန္တိ, အညဒတ္ထု ဝိစ်ဆေန္တီတိ ကတ္ဝာ **“လောကိယာ”**တိ ဝိသေသိတံ။ **ဝဝတ္ထိတာ** တိ အဝတ္ထိတာ, အညမညံ တ အသံကိဏ္ဏာ။ **သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဓာတုယော** သုဝဏ္ဏာဒီနံ ဗီဇဘူတာ သေလာဒယော။ **ယထာသမ္ဘဝ**န္တိ တေတ္ထ ဂေစိ ‘‘လောကိယလောကုတ္တရာသု ဓာတူသု ယော ယော အတ္တော သမ္ဘဝတိ, တဒနုရူပ’’န္တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တံ ‘‘လောကိယာ ဟိ ဓာတုယော’’တိ ဝိသေသေတ္ဝာ ဝုတ္တတ္တာ။ အတ္တဝသေန စေတံ ယထာသမ္ဘဝဂ္ဂဟဏံ ကတံ, န ဓာတုဝသေန ။ ကာမံ ပဉ္စပိ အတ္တာ စက္ခာဒီနံ သမ္ဘဝေသံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, တထာပိ စက္ခာဒီသု ယဿ ယဿ ဓမ္မဿ ယဒာ ကတ္တုဝစနိစ္ဆာ, န တဒါ ကမ္မဘာဝေါ။ ယဒါ ပန ကမ္မဝစနိစ္ဆာ, န တဒါ ကတ္တုဘာဝေါ။ ဧဝံ သေသေသုပီတိ ယထာသမ္ဘဝဂ္ဂဟဏံ။ ဝေနာဟ **“ဣတိ စက္ခာဒီသု”** တိအာဒိ။

၅၁၈. အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓာတုယော တိ ဧတ္ထာပိ ဓာတီတိ ဓာတူတိ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဓာရဏတ္ထော ဓာ-သဒ္ဒေါတိ ကတ္ဝာ။ ကတ္တုအတ္ထောပိ စာယံ ပုရိမေန အသဒိသော ဝိဓာနဓာရဏတ္တာနံ ဘိန္နသဘာဝတ္တာ။ နိဿတ္တသဘာဝမတ္တဓာရဏဉ္စ ဓာတုသဒ္ဒဿ ပဓာနော အတ္တောတိ ဝိသုံ ဝုတ္တော။ **ဓာတုယော ဝိယ ဓာတုယော**တိ ဧတ္ထ သီဟသဒ္ဒေါ ဝိယ ကေသရိမ္ဟိ နိရုဠှော ပုရိသေ သေလာဝယဝေသု နိရုဠှော ဓာတုသဒ္ဒေါ စက္ခာဒီသု ဥပစရိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဉာဏဉ္စ ဉေယျဉ္စ ဉာဏဉေယျာနိ, တေသံ အဝယဝ တပ္ပဘေဒဘူတာ ဓာတုယော **ဉာဏဉေယျာဝယဝာ**။ တတ္ထ **ဉာဏပ္ပဘေဒေ** ဓမ္မဓာတုဂေဒေသော, **ဉေယျပ္ပဘေဒေ** အဋ္ဌာရသာပီတိ ဉာဏဉေယျာဝယဝမတ္တာ ဓာတုယော ဟောန္တိ။ အထ တ ဉာဏေန ဉာတဗ္ဗော သဘာဝေ အဝိပရီတော ဓာတုသဒ္ဒေန ဝုစ္စမာနော **ဉာဏဉေယျော,** န ဒိဋ္ဌိအာဒီဟိ ဝိပရီတဂ္ဂဟကေဟိ ဉေယျောတိ အတ္တော, တဿ ဉာဏဉေယျဿ **အဝယဝ** စက္ခာဒယော, ဝိသဘာဂလက္ခဏာဝယဝေသု ရသာဒီသု နိရုဠှော ဓာတုသဒ္ဒေါ တာဒိသေသု အညာဝယဝေသု စက္ခာဒီသု ဥပစရိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ရသာဒီသု ဝိယ တ စက္ခာဒီသုပိ နိရုဠှော ဧဝ။ **“နိဇ္ဇီဝမတ္တဿေတံ အဓိဝစန”** န္တိ ဧတေန နိဇ္ဇီဝမတ္တပဒတ္ထေ ဓာတုသဒ္ဒဿ နိရုဠှတံ ဒဿေတိ။ ဆ ဓာတုယော ဧတဿာတိ **ဆဓာတုရော**။ ယော လောကေ ပုရိသောတိ ဓမ္မသမုဒါယော ဝုစ္စတိ, သော ဆဓာတုရော ဆန္နံ ပထဝီအာဒီနံ နိဇ္ဇီဝမတ္တာနံ သဘာဝနံ သမုဒါယမတ္တော, န ဧတ္ထ ဇီဝေ တ ပုရိသော တ အတ္ထီတိ အတ္တော။

၅၁၉. စက္ခာဒီနံ ကမော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တောတိ ဣဓေကေကဿ တိကေ တိဏ္ဏံ ဓာတူနံ ကမံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဟေတုဖလာနုပုဗ္ဗဝဝတ္ထာနဝသေနာ"** တိ။ ဟေတုဖလာနံ အနုပုဗ္ဗဝဝတ္ထာနံ ဟေတုဖလဘာဝေ ဧဝ, မနောဓမ္မဓာတူနဉ္စ မနောဝိညာဏဿ ဟေတုဘာဝေ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော။ ကိရိယမနောဓာတု မနောဝိညာဏဿ ဥပနိဿယ ကောဋ္ဌိယာ, ဝိပာကမနောဓာတု ဝိပာကမနောဝိညာဏဿ အနန္တရာဒိနာပိ, ဣတရဿ သဗ္ဗာပိ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ စ, ဓမ္မဓာတု ပန ဝေဒနာဒိကာ သဟဇာတာ သဟဇာတာဒိနာ, အသဟဇာတာ အနန္တရာဒိနာ, ဥပနိဿယေန, အာရမ္မဏာဒိနာ စ မနောဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဒ္ဒတရဘူတမနောဝသေန တ။ ဒ္ဒတရဘူတမနောပိ ဟိ သုတ္တေသု မနောဓာတူတိ ဝုစ္စတီတိ တဿာ တ မနောဓာတုယာ မနောဝိညာဏဿ ဟေတုဘာဝေ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော။ တတ္ထ **ဟေတူ**တိ ပစ္စယော အဓိပ္ပေတော, **ဖလန္တိ** ပစ္စယုပ္ပန္နန္တိ အာဟ **"စက္ခုဓာတူ"**တိအာဒိ။

၅၂၀. **သဗ္ဗာသံ ဝသေနာ** တိ ယထာဝုတ္တာနံ အာဘာဓာတုအာဒီနံ ပဉ္စတိံသာယ ဓာတူနံ ဝသေန။ အပရမတ္ထသဘာဝ ဿ ပရမတ္ထသဘာဝေသု န ကအစိ အန္တောဂဓတော အတ္ထိတိ အာဟ **"သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနာန"** န္တိ။

စန္ဒာဘာသူရိယာဘာဒိကာ ဝဏ္ဏနိဘာ ဧတေ အာဟ **"ရူပဓာတုယေဝ ဟိ အာဘာဓာတူ"**တိ။ **ရူပာဒိပဋိဗဒ္ဓာ** တိ ရာဂ ဝတ္ထုဘာဝေန ဂဟေတဗ္ဗာကာရော သုဘနိမိတ္တန္တိ ကတ္ဝာ "ရူပာဒယော ဧဝ"တိ အဝတ္ဝာ ပဋိဗဒ္ဓဝစနံ ဝုတ္တံ။ အ သတိပိ ရာဂဝတ္ထုဘာဝေ ကုသလဝိပာကာရမ္မဏံ **သုဘဓာတူ**တိ ဒုတိယော ဝိကပ္ပော ဝုတ္တော။ **သောသာ**တိ မနောဝိညာဏ ဓာတုသမ္ပယုတ္တာ။ **ဓာတုဒ္ဝယနိရောဓမတ္တန္တိ** မနောဝိညာဏဓာတူနံ နိရောဓမတ္တံ စတုတ္ထာရုပ္ပစိတ္တုပ္ပာဒနိရော ဓောဘာဝတော။ တဒညဝိညာဏနိရောဓော ဝိယ ဟိ ဝိညာဏဓာတုမနောဓာတူနံ နိရောဓော သမာပတ္တိဖလသိဒ္ဓေါတိ ကတ္ဝာ တ ဓာတုဒ္ဝယဂ္ဂဟဏံ။

"ဓမ္မဓာတုမတ္တ"န္တိ ဣဒံ ကာမဓာတုယာ ဓမ္မဓာတုပရိယာပန္နတ္တာ ဝုတ္တံ။ **ကာမပဋိသံယုတ္တော** တိ ကာမရာဂသ မ္ပယုတ္တော, အာရမ္မဏကရဏေန တ ကာမဂုဏောပသံဟိတော။ **ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ** တိ ယေ ဧတသ္မိံ အဝီစိပရ နိမ္မိတဝသဝတ္တိပရိစ္ဆိန္နေ ဩကာသေ။ ဩကဋ္ဌေဟာ ဟုတ္ဝာ အဓောဘာဂေ စ ဩကာသေ စရန္တိတိ **တတ္ထာဝစရာ** ။ အ ညတ္ထ စရန္တာပိ ယထာဝုတ္တေ ဧဝ ဌာနေ ပရိယာပန္နာတိ **တတ္ထ ပရိယာပန္နာ** ။

နေက္ခမ္မဓာတု **ဓမ္မဓာတု ဧဝ** ဝိတက္ကပက္ခေ။ **သဗ္ဗေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ** တိ အနမယပုညကိရိယတော, သီလမယပု ညကိရိယတော, ပဗ္ဗဇ္ဇာတော စ ပဌာယ ယာဝ အဂ္ဂမဂ္ဂမဂ္ဂါ ပဝတ္တာ သဗ္ဗေပိ အနဝဇ္ဇဓမ္မာ။ **ဝိဟိံသာဓာတု** စေတနာ, ပရဝိဟေဌနစ္ဆန္ဒော တ။ **အဝိဟိံသာ** ကရုဏာ။

ဟီနာတိ ဟီဠိတာ။ **ပဏီတာ**တိ သမ္ဘာဝိတာ။ "နာတိဟီဠိတာ နာတိသမ္ဘာဝိတာ မဇ္ဈိမာ"တိ **ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ** အာဂတာ ဟီနဒုကတော ဧဝ နီဟရိတ္ဝာ **မဇ္ဈိမာ** ဓာတု ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဥဘောပီ**တိ ဓမ္မဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုယော။

ဝိညာဏဓာတု ယဒိပိ ဆဝိညာဏဓာတုဝသေန ဝိဘတ္တာ, တထာပိ ဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန တဿ ပုရေစာရိကပစ္စ ဆာစာရိကတ္တာ မနောဓာတု ဂဟိတာဝ ဟောတီတိ အာဟ **"ဝိညာဏဓာတု စက္ခုဝိညာဏာဒိသတ္တဝိညာဏဓာတု သင်္ခေပေါ ယေတ"**တိ။ အနေကေသံ စက္ခုဓာတုအာဒီနံ, တာသု စ ဧကေကိဿာ နာနပ္ပကာရတာယ နာနာဓာတူနံ ဝသေန **အနေကဓာ တု နာနာဓာတု လောကော** ဝုတ္တောတိ အာဟ **"အဋ္ဌာရသဓာတုပ္ပဘေဒမတ္တမေတ"** တိ။

၅၂၁. **စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယမနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုဘေဒေနာ**တိ ဗဟူသု ပေါတ္ထကေသု လိခိ တံ, ကေသုစိ "စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယမနောမနောဝိညာဏဓာတုဘေဒေနာ"တိ။ တတ္ထ န စက္ခာဒီနံ ကေဝလေန ဓာတုသဒ္ဒေန သမ္ဗန္ဓော အဓိပ္ပေတော ဝိဇာနနသဘာဝဿ ပဘေဒဝစနတော။ ဝိညာဏဓာတုသဒ္ဒေန စ သမ္ဗန္ဓေ က ရိယမာနေ ဒွေဝ မနောဂဟဏာနိ န ကာတဗ္ဗာနိ။ န ဟိ ဒွေဝ မနောဝိညာဏဓာတုယော သန္တိ။ အန္တရာ တ မနောဓာတုဂဟ ဏံ အကတ္ဝာ "စက္ခု။ပေ။ ကာယမနောဝိညာဏဓာတုမနောဓာတူ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ အတုလ္လယောဂေ ဒွန္ဒသမာသာဘာဝ တော။ အယံ ပနေတ္ထ ပာဌော သိယာ "စက္ခု။ပေ။ ကာယဝိညာဏမနောမနောဝိညာဏဓာတုဘေဒေနာ"တိ။ **တဿ** ဝိညာ ဏဿ ယေဘုယ္ယေန အတ္တတာဒိနော တဿ ဧကေမေကဿ အတ္တဿ အဒ္ဓယတံ, နိစ္စတ္တဉ္စ ပဝေဒေန္တီတိ အနေကတာနိစ္စတာပကာသနံ ဧတံ ဓီဝသညာသမူဟနနာယ ဟောတိ။ ခန္ဓာယတနဒေသနာ **သင်္ခေပဒေသနာ,** ဣန္ဒြိယ ဒေသနာ **ဝိတ္ထာရဒေသနာ,** တဒုဘယံ အပေက္ခိတ္ဝာ အယံ **အနတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရာ** ဓာတုဒေသနာ။ အဘိဓမ္မေ တ **သု**

တ္တန္တဘာဇနီယေ (ဝိဘ. ၁၇၂ အာဒယော) ဝုတ္တာ ဓာတုဒေသနာ အတိသင္ခေပဒေသနာ, အာဘာဓာတုအာဒီနံ အနေကဓာတုနာနာဓာတုအန္တာနံ ဝသေန ဒေသေတဗ္ဗာ အတိဝိတ္ထာရဒေသနာ, တဒုဘယံ အပေက္ခိတ္ဝာ အယံ အနတိသင္ခေပဝိတ္ထာရာ။

အသ္သ ဘဂဝတော။ သဒ္ဓမ္မတေဇသာ ဝိဟတံ **သဒ္ဓမ္မတေဇဝိဟတံ** ။

၅၂၂. **သင္ခတော** တိ ဂဏနတော။ **ဓာတိတောတိ** စက္ခုဘာဝသာမညတော။ အထ ဝာ **ဓာတိတောတိ** စက္ခုသဘာဝတော။ တေနာဟ **"စက္ခုပသာဒေ"**တိ။ **ဝီသတိ ဓမ္မာတိ သင္ခံ ဂစ္ဆတိ** ဝေဒနာဒီနံ အဘိန္ဒိတ္ဝာ ဂဟဏတော။ **သေသကုသလာကုသလာဗ္ယာကတဝိညာဏဝသေနာ**တိ ဧတ္ထ အဗ္ယာကတာပေက္ခာယ သေသဂ္ဂဟဏံ, ကုသလာကုသလံ ပန သဗ္ဗသော အဂ္ဂဟိတမေဝါတိ။

၅၂၃. **တာ စ** စက္ခုဝိညာဏဓာတုအာဒယော **ပဥ္စပိ**။

ပုရိမေပေဟတတိ အနန္တရာဒီဟိ ဧဝ။ ဇဝနမနောဝိညာဏဓာတု ပန ဇဝနမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာသေဝနပစ္စယေနာပိ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝုတ္တောတယမတ္တော။ **ဓမ္မဓာတူ**တိ ပန သဟဇာတော ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓော အဓိပ္ပေတော။ တေနာဟ **"သဟဇာတ။ပေ။ ပစ္စယော ဟောတီ"** တိ။ **အဝိဂတာဒီဟီ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မနောဝိညာဏဓာတုယာ ယထာရဟံ ဟေတုအဓိပတိကမ္မဝိပါကာဟာရိန္ဒြိယဈာနမဂ္ဂပစ္စယဘာဝေ သင်္ဂဟ္ဏာတိ။ တေနာဟ **"ဗဟုဓာ ပစ္စယော ဟောတီ"**တိ။ **ကေစ္စာ စ ဓမ္မဓာတု** သုခုမရူပနိဗ္ဗာနပ္ပကာရာ, ယာ စ သမ္ပယောကနန္တရာဘာဝါဒီနံ အဘာဝေန အာရမ္မဏကရဏေ ယောဂ္ယာ။ ပဥ္စဒ္ဝါရိကဝိပါကဝဇ္ဇနတ္တံ **"ကေစ္စာယ မနောဝိညာဏဓာတုယာ"** တိ ဝုတ္တံ, မနောဒ္ဝါရိကာ ပန ဝိပါကာပိ တဒာရမ္မဏဘူတာ ကေစ္စံ ဓမ္မဓာတုံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတီတိ။ အထ ဝါ **"ကေစ္စာယ မနောဝိညာဏဓာတုယာ"**တိ ဣဒံ သဗ္ဗံ ကာမာဝစရကုသလံ ကာမာဝစရကိရိယံ အဘိညာဒ္ဝယံ အာရုပ္ပဒ္ဝယဉ္စ ဝေရူပံ မနောဝိညာဏဓာတုံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, လောကုတ္တရမနောဝိညာဏဓာတုယာ ပန ကေစ္စာ ဓမ္မဓာတု အာရမ္မဏပစ္စယောတိ ဟာကဒ္ဓေယမတ္တော။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုအာဒီနံ စက္ခာဒီနံ ယထာဝုတ္တပစ္စယဓမ္မတော အတိရေကောပိ ပစ္စယဓမ္မေ ဒဿေတုံ **"န ကေဝလ"**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **အာလောကာဒယော**တိ အာလောကော နာမ သူရိယာလောကာဒိ။ တဿ သုတ္တန္တနယေန ဥပနိဿယဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော, ဧဝံ သေသာနိပိ။

ဝိဝရံ နာမ ဝိသေသတော သောတဗိလံ။ **တယု** ဂန္ဓုပသံဟရဏကတော။ **အာပေ** မုခေ ပက္ခိတ္တအာဟာရဿ တေမနကဥဒကံ။ **ပထဝီ** ကာယပ္ပသာဒဿ နိဿယဘူတာ ပထဝီဓာတု။ **ဘဝင်္ဂမနံ** ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ စလိတံ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ။ သဗ္ဗတ္ထ **မနသိကာရော** အာဝဇ္ဇနမနသိကာရော။

၅၂၄. အဝိသေသတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာကာရဿ ဝုစ္စမာနတ္တာ အာဟ **"သဗ္ဗာ ဧတေ"** တိ။ ဝိသေသတော ဝိပဿနာယ ဘူမိဝိစာရော ဧသောတိ **"သင္ခတာ"** တိ ဝိသေသိတံ။ **ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဝိဝိတ္တတော** တိ ဧတ္ထ " **ပုဗ္ဗန္တော** နာမ အတီတော အဒ္ဓါ, **အပရန္တော** နာမ အနာဂတော။ ဥဘယတ္တ စ သင္ခတာ ဓာတုယော သဘာဝဝိဝိတ္တာ အနုပလဗ္ဘမာနသဘာဝတ္တာ။ **ပုဗ္ဗန္တော** တ သဘာဝဓမ္မဿ ဥဒယော တတော ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ **အပရန္တော** ဝယော တတော ပရံ အဘာဝတော။ တသ္မာ **ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဝိဝိတ္တတော** တိ ဟာကာဘာဝတော ဝိဒ္ဓံသဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဘေရိတလံ ဝိယ စက္ခုအာတု သဒ္ဒဿ ဝိယ ဝိညာဏဿ နိဿယဘာဝတော။ အာဒါသတလာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ယန္တံ** နာမ ဥစ္ဆုယန္တံ။ **စက္ကယဋ္ဌိ** တိ တိလမန္တံ အာဟ။ သော ဟိ အစက္ကဗဏ္ဍောပိ တံသဒိသတာယ စက္ကယဋ္ဌိတွေဝ ဝုစ္စတိ, စက္ကဗန္ဓမေဝ ဝါ သန္ဓာယ တထာ ဝုတ္တံ။ ဣမာဟိ စ ဥပမာဟိ နိဇ္ဇီဝတာ၊ ဘေရိတလဒဏ္ဍာဒီနံ သမာယောဂေ, နိဇ္ဇီဝတာနံ သဒ္ဒာဒီနံ ဝိယ နိဇ္ဇီဝတာနံ စက္ခုရူပါဒီနံ သမာယောဂေ နိဇ္ဇီဝတာနံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ပဝတ္တီတိ ကာရဏဖလာနံ ဓာတုမတ္တတံ, ကာရကဝေဒကဝိရဟဥ္စ ဒဿေတိ။

ပုရေစရာနုစရာ ဝိယာတိ နိဇ္ဇီဝဿ ကဿစိ ကေစိ နိဇ္ဇီဝါ ပုရေစရာနုစရာ ဝိယာတိ အတ္တော။ မနောဓာတုယေဝ တ အတ္တနော ခဏံ အနတိဝတ္တန္တီ အတ္တနော ခဏာ အနတိဝတ္တန္တာနံယေဝ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အဝိဇ္ဇမာနာယပိ ပုရေ

စရာနုစရာဘိသန္ဒိယံ အနန္တရပုဗ္ဗကာလာပရကာလတာယ ပုရေစရာနုစရာ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဆန္နဉ္ဟိ ဝိညာဏဓာတူနံ ကေဖ္စ္ခ်ဳိ အနေကာနန္တရပစ္စယာဘာဝတော ကေဖ္စ္ခ်ဳိ ဥပ္ပတ္တိအဘာဝေ ဝိယ အညမညာနန္တရပစ္စယတာဘာဝတော အနန္တရုပ္ပတ္တိပိ နတ္ထိ။ ယဒိ သိယာ, ဆဋ္ဌာရမ္မဏသန္နိဓာနေ မနသိကာရမန္တရေနာပိ ဆဋ္ဌာရမ္မဏူပလဒ္ဓိ သိယာ, န စ ဟောတိ, တသ္မာ ဒဿနာဒိအနန္တရံ သဝနာဒီနံ အဘာဝေ ဝိယ မနောဝိညာဏဓာတာနန္တရံ န ဒဿနာဒီနိ, န စ ဒဿနာဒိအနန္တရံ မနောဝိညာဏဓာတု ဟောတိ။ တတ္ထ ဘဝင်္ဂဿ, ဒဿနာဒီနဉ္စ ဘိန္နာရမ္မဏတာယ မနောဝိညာဏဓာတာနန္တရံ ဒဿနာဒီနိ, ဒဿနာဒီနံ အနန္တရဉ္စ သဝနာဒီနိ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ယုတ္တမေတံ။ ဒဿနာဒီနံ, ပန သန္တီရဏာဿ စ အဘိန္နဝိသယတာယ ဒဿနာဒိအနန္တရံ န မနာဝိညာဏအာတု ဟောတီတိ အယုတ္တန္တိ ? နယိဒမေဝံ နိယတာနိယတဝိသယာနံ ဘိန္နဝိသယဘာဝုပပတ္တိတော။ ယဒိ စ ဒဿနာဒိအနန္တရံ ကာစိ ဝိညာဏဓာတု ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, သာပိ ဒဿနာဒိဒ္ဝတရတာယ ဒဿနာဒိဝိညာဏဓာတု ဧဝ သိယာ, န မနောဝိညာဏဓာတု, တတော စ ဒဿနာဒိကိစ္စဝိဓုရံ စိန္တနံ မနနန္တိ မနောဒ္ဝတရပ္ပဝတ္တာနံ မနနကိစ္စာပရိစ္စာဂေ ဝိယ ဒဿနဝိညာဏဓာတုယာ ဒဿနကိစ္စာပရိစ္စာဂေ အာပဇ္ဇတိ။ တထာ တဒနန္တရဿာတိ သဗ္ဗာယပိ ဒဿနဝိညာဏဘာဝတော စ ဝိညာဏကာယာန ဘဝေယျုံ။

ယထာ ပန မနောဝိညာဏဓာတာနန္တရံ မနောဓာတု, တတော စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ, ဧဝံ ဒဿနဝိညာဏဓာတာနန္တရံ မနောဓာတု, တတော သောတဝိညာဏာဒီနိ ဟောန္တီတိ စေ? န, မနောဓာတုယာ ဒဿနဓာတုဘာဝပ္ပသင်္ဂတော။ ယထာ ဟိ မနသော နိဗ္ဗိသေသာဝတ္တာ မနနမတ္တတာယ မနောဓာတု, ဧဝံ ဒဿနဿ နိဗ္ဗိသေသာဝတ္တာ ဒဿနမတ္တတာယ ဒဿနဓာတု သိယာ။ တဉ္စ စက္ခုဝိညာဏံ ရူပဝိသယန္တိ သဒ္ဒာဒိဝိသယာဘောကဘာဝတော သဝနဝိညာဏာဒီနံ အသမ္ဘဝတော။ တတော စ ရူပာရမ္မဏပသုတမေဝ ဝိညာဏံ သိယာ မနောဝိညာဏာနံ ဝိယ ဒဿနဝိညာဏာဒီနံ သမာနဝတ္ထုဘာဝပ္ပသင်္ဂတော, အညဝတ္ထုသန္နိဿိတဉ္စ ဝိညာဏံ န သိယာ, န စေတံ ယုတ္တံ။ တသ္မာ သုခဒုက္ခာနံ ဝိယ ဥပေက္ခာ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ, မနောဝိညာဏဿ စ ဗ္ယဝဓာယိကာ **မနောဓာတု** ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, န စဿာ ဥပေက္ခာယ ဝိယ အဒုက္ခမသုခတာ အဒဿနာဒိအမနနတာ, အတ ခော မနနကိစ္စာဝိသေသတော မနောဝိညာဏသဘာဂတာ။ မနော ဟိ ဟဒယဝတ္ထုမ္ဟိ ဝတ္တမာနော အညဝတ္ထုသန္နိဿိတာနံ ဝိညာဏာနံ ဝိသယံ ဒဿေတွတ နိဝတ္တမာနော အဂ္ဂိ ဝိယ ဥသုမမတ္တေ မနနမတ္တေ ဌတွတ နိဝတ္တတိ, အညဝတ္ထုသန္နိဿိတဝိညာဏနိရောဓေ စ ဥဋ္ဌဟန္တော အဂ္ဂိ ဝိယ ဥသုမမတ္တေ ဥဋ္ဌဟတိ။ ပစ္စယာနုရူပပဝတ္တိကာနိ စ မနနမတ္တာနိ မနောဝိညာဏဓာတုယာ အန္တာနိ ဟောန္တိ။ ပဋိဃသညာသဟဂတာနဉ္ဟိ ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏာနံ ဣန္ဒြိယာရမ္မနပဋိဃာတဇတာယ အဘိနိပါတမတ္တကိစ္စံ, မနနလက္ခဏိန္ဒြိယသမုပ္ပန္နဿ စ မနောဝိညာဏဿ ဝိသယဝိစိန္တနာသမ္ဘူတတာယ တဒနုရူပာစိန္တနာ။ တသ္မာ အဘိနိပါတပ္ပစ္စယပဋိဃင္ဃနာနိဃံသ ဗလေန ဘဝင်္ဂလက္ခဏံ စိတ္တံ စလနာဝတ္ထံ ဟုတွတ နိဝတ္တမာနံ စိန္တနာဝိသေသဝိရဟတော အဘိနိပါတာနုဂုဏံ စိန္တနာဝသာနံ မနနမတ္တံ ဥပ္ပာဒေတိ။

ဒဿနာဒိပိ အဘိနိပါတမတ္တံ ဒုတိယံ ခဏံ အနတိဝတ္တမာနံ အတ္တာနုဂုဏံ စိန္တနာမနနသမညာဝိရဟတော ဒဿနာဒိအဘိနိပါတဝိသေသဝိစိတ္တံ စိတ္တဘာဝဒိနာ သမာနံ စိန္တနာဒိမနနမတ္တံ အညဝတ္ထုသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တေတိ, တသ္မာ ဝတ္ထုကိစ္စေဟိ တံ မနောဝိညာဏကာယသင်္ဂဟိတာပိ မနောဓာတု မနောဒ္ဝတရနိက္ခမပဝေသဘူတာ အာရမ္မဏန္တရေ ဒ္ဝတရန္တရမနသိကာရတဗ္ဗိသယသမ္ပဋိစ္ဆနဘာဝေန ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏဓာတူနံ ယထာက္ကမံ ပုရေစရာ, အနုစရာတိ စ ဝုတ္တာ။ သာ ပနာယံ သတိပိ ဝိညာဏဘာဝေ မနသော သမ္ဘူယ ဝိသိဋ္ဌမနနကိစ္စာဘာဝတော ဓာတုဘာဝသာမညေန မနောမတ္တာ ဓာတု **မနောဓာတူ**တိ ဝုစ္စတိ။

ယထာဝုတ္တေနေဝ စ ဟေတုနာ မတ္တ-သဒ္ဒလောပံ ကတွတ ဝိညာဏဋ္ဌယောဂတော မနောမတ္တံ ဝိညာဏန္တိ မနောဝိညာဏကာယသင်္ဂဟောပိ စဿာ ယုဇ္ဇတိ ဧဝ။ အညဝိညာဏေဟိ ပန ဒ္ဝတရာရမ္မဏေဟိ စ ဝိသေသနတ္ထံ "မနောဓာတူ"တိ ဝုတ္တာတိ။ **မနောဝိညာဏဓာတူ**တိ ပန ဝိညာဏဓာတုဝိသေသနံ မနောဂဟဏံ။ ဓာတုဝိသေသနတ္ထေ စ မနောဝိညာဏဂ္ဂဟဏေ ဝိညာဏဝိသေသနံ ဒ္ဝတရာဘူတမနောဒဿနမေတတိ ဒ္ဝတရသမညာရဟတ္တာ န မနောဓာတူတိ ဝုစ္စတိ။ တဉ္ဟိ မနောဒ္ဝတရန္တောဂဓံ, န စ ဒဿနာဒိပုရေစရာနုစရန္တိ မနသော ဝိညာဏဓာတု, မနသော ဝိညာဏန္တိ စ မနောဒ္ဝတရသမညာရဟံ, သဝိသေသဉ္စ တဿ မနနကိစ္စံ, ဝိညာဏကိစ္စဉ္စာတိ မတ္တသဒ္ဒဿ လောပမန္တရေန "မနောဝိညာဏ"န္တိ, နိဗ္ဗိဝဘာဝဝိဘာဝနတ္ထံ "မနောဝိညာဏဓာတူ"တိ စ ဝုစ္စတီတိ။

သလ္လမိဝ သူလမိဝ တိဝိဒေုက္ခတာသမာယောဂတော **ဒဌဗ္ဗော။ ဝေဒနာသလ္လသူလယောက** တိ ဝေဒနာသင္ခာတ သလ္လသူလယောဂတော။ **အာတုရာ ဝိယာ**တိ တေန အာတုရိဘူတာ ပုဂ္ဂလာ ဝိယ။ အာသာယေဝ ဒုက္ခံ **အာသာဒုက္ခံ,** အာသာဝိဃာတံ ဒုက္ခံ တ။ သညာ ဟိ အသုဘာဒိကမ္ပိ သုဘာဒိတော သဇ္ဈာနန္တိ အာသံ, တဿာ စ ဝိဃာတံ အာသီသိ တသုဘာဒိအသိဒ္ဓိယာ ဇနေတိတိ။ ဝနမိဂေ တိဏပုရိသံ ပုရိသောတိ ဂဏှာဟန္တော **အယထာဘူစ္စနိမိတ္တဂ္ဂဟကော,** တထာ သညာပီတိ အာဟ **"ဝနမိဂေ ဝိယာ"**တိ။ ကမ္မပဏာနာ သင္ခာရာတိ **"ပဋိသန္ဓိယံ ပက္ခိပနတော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဇာတိဒုက္ခာနုဗန္ဓတော** တိ အတ္တနာ နိဗ္ဗတ္တိယမာနေန ဇာတိဒုက္ခေန အနုဗန္ဓတာ။ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ ဟိ ဇာတိဒုက္ခန္တိ။ ပဒုမံ ဝိယ ဒိဿမာနံ ခုရစက္ကံ ဝိယ ရူပမ္ပိ ဣတ္ထိအာဒိဘာဝေန ဒိဿမာနံ နာနာဝိဓုပဒ္ဒဝံ ဇနေတိ။ သဗ္ဗေ အနတ္တာ ရာဂဒယော, ဇာတိအာဒယော စ ဝိသယဘူတာ, အနုပသန္တာ, သပ္ပဋိဘယာ စာတိ။ တပ္ပဋိပက္ခဘူတတ္တာ **အသင်္ခတာ ဓာတု အမတာဒိတော** ဒဌဗ္ဗာ။

ဝဝတ္ထာနာဘာတေ "ဣဒမေဝ ဣမဿ အာရမ္မဏ"န္တိ နိယမာဘာတေ, တေန ယထာ အရညမက္ကဋ္ဌော ကေန စိ အနိတရိတော ဂဟိတံ ဇေကံ ရုက္ခသာခံ မုဉ္စိတွာ အညံ ဂဏှာတိ, တမ္ပိ မုဉ္စိတွာ အညန္တိ ကတ္ထစိ အနဝဋ္ဌိတော ပရိဗ္ဘမတိ, ဧဝံ ဂဟိတံ ဇေကံ အာရမ္မဏံ မုဉ္စိတွာ အညံ, တမ္ပိ မုဉ္စိတွာ အညန္တိ အနဝဋ္ဌိတတာ, အာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေတွာ ပဝတ္တိတုံ အသမတ္ထတာ စ မက္ကဋ္ဌသမာနတာတိ ဒဿေတိ။ အဌိဝေဓဝိဒ္ဓေပိ ဉပ္ပထံ အနုဂ္ဂစ္ဆန္တော ဒုဌဿော **အဿခဠုင်္ကော။ ယတ္ထကာမနိပာတိတော** တိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဣစ္ဆိတာရမ္မဏေ နိပာတိဘာဝ တော။ နာနာဝေသဓာရီ **ရင်္ဂနဋ္ဌော** ။

အာယတနအာတုနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ပန္နရသမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၁၆. ဣန္ဒြိယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ဣန္ဒြိယဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၅၂၅. **ဗာဝီသတီ**တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ **ဣန္ဒြိယာနီ** တိ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒဿနံ။ **စက္ခုန္ဒြိယ** န္တိအာဒိ တေသံ သရူပဒဿနံ။ တတ္ထ စက္ခုဒွါရေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ စက္ခုဒွါရဘာဝေ ဌတွာ တံဒွါရိကေဟိ အတ္တနော ဣန္ဒဘာဝံ ပရမိသ္သ သရဘာဝံ ကာရယတီတိ **စက္ခုန္ဒြိယံ**။ တဥ္ဟိ တေ ရူပဂ္ဂဟဏေ အတ္တာနံ အနုဝတ္တေတိ, တေ စ တံ အနုဝတ္တန္တိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ သောတဃာနဇိဝှာကာယဒွါရေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ။ **ကာယိန္ဒြိယံ**။ ဝိဇာနနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ **မနိန္ဒြိယံ**။ ဣတ္ထိဘာဝလက္ခဏေ, ပုရိသဘာဝလက္ခဏေ, အနုပာလနလက္ခဏေ, သုခလက္ခဏေ, ဒုက္ခလက္ခဏေ, သောမနဿလက္ခဏေ, ဒောမနဿလက္ခဏေ, ဥပေက္ခာလက္ခဏေ, အဓိမောက္ခလက္ခဏေ, ပဂ္ဂဟလက္ခဏေ, ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏေ, အဝိက္ခေပလက္ခဏေ, ဒဿနလက္ခဏေ, အနညာတံ ဉဿာမီတိ ပဝတ္တေ ဇာနနလက္ခဏေ, ဉာတာနံ ဧဝ ဓမ္မာနံ ပုန အာဇာနနေ အညာတာဝိဘာဝေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ **အညာတာဝိန္ဒြိယံ**။

ဝိဇာနိယာတိ ဝိဇာနေယျ။ **ဘူမိတော စာ**တိ **စ**-သဒ္ဒော အဝုတ္တသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, တေန တာဝတွံ သင်္ဂဏှာတိ, တံ ပန တာဝတွံ ပရတော ဝဏ္ဏယိဿာမ။ အသမ္မောသနုပကနမ္ပိ အတ္ထိဘာဝတော ဒဋ္ဌဗ္ဗတာ ဣမ န ဂဟိတာ။

ပုဗ္ဗဘာဂေတိ အရိယမဂ္ဂတော ပုဗ္ဗဘာဂေ။ **အနညာတ**န္တိ န အညာတံ န အဓိဂတံ။ နိစ္စတာယ နတ္ထိ တေဿ မတံ ဘဂ္ဂေ, န တ တေသံ့ အဓိဂတေ မရဏန္တိ အမတံ, ပဇ္ဇိတဗ္ဗတော ပဒဥ္စာတိ **အမတပဒံ** နိဗ္ဗာနံ။ **“ဧဝံ ပဋိပန္နဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတော”**တိ ဧတေန ပုဗ္ဗဘာဂဝသေနေတံ ဣန္ဒြိယံ ဧဝံ တေဟရိယတီတိ ဒဿေတိ။ **အာဇာနနတော**တိ ပဌမမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌမရိယာဒံ အနတိက္ကမိတွာတဝ ဇာနနတော။ ယေန တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော, တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ တ အညာတာဝိနော ဟောန္တိ, သော အညာတာဝိဘာဝတော ပရိနိဋ္ဌိတကိစ္စဇာနနခီဏာသဝဿ ဘာဝဘူတော ဟုတွာတ ဥပ္ပတ္တိတော **“ခီဏာသဝဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတော”**တိ ဝုတ္တံ။

လိင်္ဂေတိ ဂမေတိ ဉာပေတီတိ လိင်္ဂံ, လိင်္ဂီယတိ တ ဧတေနာတိ လိင်္ဂံ။ ကိံ လိင်္ဂေတိ, ကိံ တ လိင်္ဂီယတီတိ? ဣန္ဒံ, ဣန္ဒော တ။ ဣန္ဒဿ လိင်္ဂ ဣန္ဒလိင်္ဂံ, ဣန္ဒလိင်္ဂဿ အတ္ထော တံသဘာဝတေ **ဣန္ဒလိင်္ဂဋ္ဌော,** ဣန္ဒလိင်္ဂမေဝ တ ဣန္ဒြိယသဒ္ဒဿ အတ္ထောတိ **ဣန္ဒလိင်္ဂဋ္ဌော**။ သဇ္ဇိတံ ဥပ္ပာဒိတန္တိ သိဋ္ဌံ, ဣန္ဒေန သိဋ္ဌံ **ဣန္ဒသိဋ္ဌံ**။ **ဇုဋ္ဌံ** သေဝိတံ။ ကမ္မသင်္ခါတဿ ဣန္ဒဿ လိင်္ဂာနိ, တေန စ သိဋ္ဌာနီတိ ကမ္မဇာနေဝ ယောဇေတဗ္ဗာနိ, န အညာနိ, တေ စ ဒွေဝ အတ္ထာ ကမ္မေ ဧဝ ယောဇေတဗ္ဗာ, ဣတရေ စ ဘဂဝတိ တေတိ အာဟ **“ယထာယောဂ”**န္တိ။ **တေနာ**တိ ဘဂဝတော, ကမ္မဿ စ ဣန္ဒတ္တာ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု ဣန္ဒြိယေသု။ **ဥလ္လိင်္ဂေန္တိ** ဉာပေန္တိ ပကာသေန္တိ ဖလသမ္ပတ္တိဝိပတ္တိဟိ ကာရဏသမ္ပတ္တိဝိပတ္တိအဝဗောဓတော။ “သော တံ နိမိတ္တံ အာသေဝတီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၉.၃၅) ကေစရကရဏမ္ပိ အာသေဝနာ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ကာနိစိ ကေစရာသေဝနာယာ”**တိ။ တတ္ထ သဗ္ဗေသံ ကေစရိကာတဗ္ဗတ္တေပိ “ကာနိစီ”တိ ဝစနံ အဝိပဿိတဗ္ဗာနံ ဗဟုလံ မနသိကရဏေန အနာသေဝနီယတ္တာ။ ပစ္စဝေက္ခနာမတ္တမေဝ ဟိ တေသု ဟောတီတိ။ “တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၇၀) ဘာဝနာ အာသေဝနာတိ ဝုတ္တာတိ ဘာဝေတဗ္ဗာနိ သဒ္ဓါဒီနိ သန္ဓာယာဟ **“ကာနိစိ ဘာဝနာသေဝနာယာ”**တိ။

အာဓိပစ္စံ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝတော။ အသတိပိ စ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနံ, အတ္တနော အတ္တနော ပစ္စယဝသေန ပဝတ္တမာနေ တံသဟိတသန္တာနေ အညာကာရေန အပ္ပဝတ္တမာနေဟိ လိင်္ဂာဒီဟိ အနုဝတ္တနီယဘာဝေ အာဓိပစ္စံ။ ဣမသိံ့ စ အတ္ထေ ဣန္ဒန္တိ ပရိမိဿရိယံ ကရောန္တီတိ စေဝ **ဣန္ဒြိယာနိ**။ စက္ခာဒီသု ဒဿိတေန နယေန အဇ္ဈေသဥ္စ ဇီဝိတာဒီနံ တဒနုဝတ္တိသု အာဓိပစ္စံ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

အမောဟောယေဝ န ဝိသုံ စတ္တာရော ဓမ္မာ, တသ္မာ တဿ သင်္ခါရက္ခန္ဓကထာယံ ဝိဘာဝိတာနိ လက္ခဏာဒီနိ တေသဥ္စ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သေသာနိ တတ္ထ** ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ လက္ခဏာဒီဟိ **အရူပေနေဝ အာဂတာနိ**။

၅၂၆. သတ္တာနံ အရိယဘူမိပဋိလာဘော ဘဂဝတော ဒေသနာယ သာဓာရဏံ, ပဒာနဋ္ဌ ပယောဇနန္တိ အာဟ **“အဇ္ဈတ္တဓမ္မေ ပရိညာယာ”** တိအာဒိ။ အညေသမ္ပိ ဣန္ဒြိယာနံ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နတာယ သတိပိ အတ္တဘာဝပညာပနာယ မူလဘာဝတော စက္ခာဒီနံ သာတိသယာ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာတိ ဝုတ္တံ **“အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာနိ စက္ခုန္ဒြိယာဒီနီ”**တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၁၉)။ **အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယံ** ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနန္တရံ ဇီဝိတိန္ဒြိယဒေသနာက္ကမော ဝုတ္တောတိ ဣဓာပိ **“တတော ဇီဝိတိန္ဒြိယ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ တံ ဣန္ဒြိယယမကဒေသနာယ (ယမ. ၃.ဣန္ဒြိယယမက.၁ အာဒယော) သမေတိ။ **ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၂၁၉ အာဒယော) ပန မနိန္ဒြိယာနန္တရံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဝုတ္တံ, တံ ပုရိမပစ္ဆိမာနံ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနံ အနုပာလကဘာဝဒီပနတ္ထံ တေသ မဇ္ဈေ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ယဋ္ဌ ကိဋ္ဌ ဝေဒယိ တံ, သဗ္ဗံ တံ ဒုက္ခံ**။ ယာဝ စ ဒုဝိဓတ္တဘာဝတနုပာလကဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ပဝတ္တိ, တာဝ ဒုက္ခဘူတာနံ ဧတေသံ ဝေဒယိတာနံ အနိဝတ္တီတိ ဉာပနတ္ထံ, တေန စ စက္ခာဒီနံ ဒုက္ခာနုဗန္ဓတာယ ပရိညေယျတံ ဉာပေတိ။ **ပဋိပတ္တိဒဿနတ္ထန္တိ** ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိဒဿနတ္ထံ။ **တဿေတ** တိ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယဿေဝ။ **တတော အနန္တရံ ဘာဝေတဗ္ဗတ္တာ**တိ ဘာဝနာမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တံ အညိန္ဒြိယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဒဿနာနန္တရာ ဟိ ဘာဝနာတိ။

ဘေအေတိ ဣဓ သဘာဝတော ဘေအေ အဓိပ္ပေတော, န ဘူမိပုဂ္ဂလာဒိဝသေနာတိ အာဟ **“သေသာနံ အဘေအေ”**တိ။ နနု စ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ အနုပာလနလက္ခဏံ သဘာဝတေ, တေနဿ ဒုဝိဓဿာပိ အဘေအေတိ? သစ္စမေတံ, တဿ ပန ရူပာရူပသဘာဝကတော ဘေအေ ဂဟိတော, န ဧဝံ သေသာနံ ကောစိ ဘေအေ အတ္ထီတိ တေသံ အဘေအေတိ ဘေအဘာဝတေ ဝုတ္တော။ နနု စေတ္ထ ဝေဒနာ, ပညာ စ ဘိန္ဒိတ္ဝာ ဝုတ္တာတိ? န, ယထာ ဒေသိတေသု ဗာဝီသတိယာ ဣန္ဒြိယေသု ဘေအဘေဒဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

၅၂၇. စက္ခုန္ဒြိယာဒီနံ သတိပိ ပုရေဇာတာဒိပစ္စယဘာဝေ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေန သာဓေတဗ္ဗမေဝ ကိစ္စံ **ကိစ္စန္တိ** ဝုတ္တံ တဿ အနညသာဓာရဏတ္တာ, ဣန္ဒြိယကထာယ စ အဓိကတတ္တာ။ အတ္တနော တိက္ခမန္ဒာဒိအာကာရော အတ္တာကာရော, တဿ အနုဝတ္တာပနံ **အတ္တာကာရာနုဝတ္တာပနံ** ။ တေနာဟ **“တိက္ခမန္ဒာဒိသင်္ခာတအတ္တာကာရာနုဝတ္တာပန”**န္တိ။ အထ ဝါ တိက္ခမန္ဒာဒိသင်္ခာတဿ စ အတ္တာကာရဿ စ အနုဝတ္တာပနံ **တိက္ခ။ပေ။ ဝတ္တာပနံ**။ ဝိသုံ အတ္တာကာရဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ရူပာဝဘာသနာဒိကဿ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ စက္ခုန္ဒြိယဿ ဟိ ရူပာဘိဟနနယောဂ္ဂတာသင်္ခာတေ ရူပာဝဘာသနသာမတ္ထိယေ အသတိ န ကဒာစိပိ စက္ခုဝိညာဏဿ ဒဿနကိစ္စံ သမ္ဘဝတိ။ ဧသ နယော သောတိန္ဒြိယာဒီသုပိ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမဘာဝေန မနိန္ဒြိယဿ **ဝသာဝတ္တာပနံ** ဟောတိ, န အညေသံ။ တံသမ္ပယုတ္တာနိပိ ဟိ ဣန္ဒြိယာနိ တဗ္ဗသေနေဝ ဟုတ္ဝာ အတ္တနော အတ္တနော ဣန္ဒြိယကိစ္စံ သာဓေန္တိ စေတသိကဘာဝတော , န တေသံ ဝသေန မနိန္ဒြိယံ ။ အယဥ္စ ဟိဿ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ။ သဗ္ဗတ္ထ စ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေန သာဓေတဗ္ဗန္တိ အဓိကာရော အနုဝတ္တတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သတိပိ အနုပ္ပာဒနေ, အနုပတ္ထမ္ဘနေ စ တပ္ပစ္စယာနံ တပ္ပဝတ္တနေ နိမိတ္တဘာဝတေ **အနုပါလနံ**။

ဆာဒေတ္ဝာ ဖရိတ္ဝာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သုခဒုက္ခဝေဒနာ သဟဇာတဓမ္မေ အဘိဘဝိတ္ဝာ အဇ္ဈောတ္ထရိတ္ဝာ သယမေဝ ပာကဋာ ဟောတိ, သဟဇာတဓမ္မာ စ တဿာ ဝသေန သုခဒုက္ခဗာဝပ္ပတ္တာ ဝိယ ဟောန္တီတိ အာဟ **“ယထာသကံ ဩဠာရိကာကာရာနုပာပန”**န္တိ။ အသန္တဿ, အပဏီတဿပိ အကုသလတဗ္ဗိပာကာဒိသမ္ပယုတ္တဿ ယထာရဟံ **မဇ္ဈတ္တာကာရာနုပာပနံ** ယောဇေတဗ္ဗံ။ သမာနဇာတိယေဟိ တ သုခဒုက္ခေဟိ **သန္တပဏီတာကာရာနုပာပနံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပဋိပက္ခာဘိဘဝနန္တိ** အဿဒ္ဓိယာဒိပဋိပက္ခာဘိဘဝနံ။ **ပသန္နာကာရာဒိ** တိ ပသန္နပဂ္ဂဟိတဥပဋ္ဌိတသမာဟိတဒဿနာကာရာနုပာပနံ ယထာက္ကမံ သဒ္ဓါဒီနံ။ **ဟာသာဒိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဥဒ္ဒမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ဂဟိတာနိ။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဿေဝ စ အညိန္ဒြိယဿ ကိစ္စံ ဒဿိတံ။ တေနေဝ စ ဖလသမ္ပယုတ္တဿ တံတံသံယောဇနပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပဟာနကိစ္စတာ ဒဿိတာ ဟောတီတိ။ ကတသဗ္ဗကိစ္စဿ အညာတာဝိန္ဒြိယံ အညဿ ကာတဗ္ဗဿ အဘာဝတ အမတာဘိမုခမေဝ တဗ္ဘာဝပစ္စယော စ ဟောတိ, န ဣတရာနိ ဝိယ ကိစ္စန္တရပသုတံ။ တေနာဟ **“အမတာဘိမုခဘာဝပစ္စယတာ စာ”**တိ။

၅၂၈. **ဘူမိတော** ဝိနိစ္ဆယော ဥတ္တာနတ္ထော ဧဝ။ ဧတ္ထာဟ – ကသ္မာ ပန ဧတ္တကေနေဝ ဣန္ဒြိယာနိ ဝုတ္တာနိ, ဧတာနိ ဧဝ စ ဝုတ္တာနီတိ? အာဓိပစ္စဋ္ဌဝသေန, **အာဓိပစ္စံ** နာမ ဣဿရိယန္တိ ဝုတ္တမေဝေတံ။ တယိဒံ အာဓိပစ္စံ အတ္တနော အတ္တနော ကိစ္စေ, ဖလေ စာတိ အညေသမ္ပိ သဘာဝဓမ္မာနံ ကသ္မာ န လဗ္ဘတိ? ပစ္စယာဓီနဝုတ္တိကာ

ဟိ ပစ္စယုပ္ပန္နာတိ သိယာ ဖလဟေတုဓမ္မေသု အနုဝတ္တနာနုဝတ္တနီယတာတိ? သစ္စမေတံ, တထာပိ အတ္ထိ တေသံ ဝိသေသော။ သ္ဝတယံ "စက္ခုဝိညာဏာဒိပ္ပဝတ္တိယဥ္ဟိ စက္ခာဒီနံ သိဒ္ဓမာဓိပစ္စံ"န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၁၉) **အဋ္ဌကထာယံ** ဒဿိတောယေဝ။ အပိစ ခန္ဓပဉ္စကေ ယာယံ သတ္တပညတ္တိ, တဿာ ဝိသေသနိဿယော "ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနီ"တိ တာနိ တာဝ အာဓိပစ္စတ္တံ ဥပဟာအယ "စက္ခုန္ဒြိယံ။ပေ။မနိန္ဒြိယ"န္တိအာဒိတော (ဝိဘ. ၂၁၉) ဝုတ္တာနိ။ သ္ဝတယံ အတ္တဘာဝေ က္ကမေသံ ဝသေန "က္ကတ္ထိ ပုရိသော"တိ သမညံ လဘတီတိ ဒဿနတ္ထံ ဘာဝဒ္ဝယံ။ တယိမေ ဥပာဒိန္နဓမ္မာ ယေန ဓမ္မေန ပဝတ္တန္တိ, အယံ သော ဓမ္မော တေသံ ဌိတိဟေတူတိ ဒဿနတ္ထံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ သ္ဝတယံ သတ္တသညိတော ဓမ္မပုဉ္ဇော ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တမာနော က္ကမာဟိ ဝေဒနာဟိ သံကိလိဿတီတိ ဒဿနတ္ထံ ဝေဒနာပဉ္စကံ။ တတော ဝိသုဒ္ဓိကာမာနံ တေအနသမ္မာရဒဿနတ္ထံ သဒ္ဓါဒိပဉ္စကံ။ သမ္မာဝတေအနသမ္မာရာ က္ကမေဟိ ဝိသုဇ္ဈန္တိ, ဝိသုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ နိဋ္ဌိတကိစ္စာဝ ဟောန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယာဒီနိ တီဏိ ဝုတ္တာနိ။ သဗ္ဗတ္ထ "အာဓိပစ္စတ္တံ ဥပဟာအယာ"တိ ပဒံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တွောဝတာ အဓိပ္ပေတတ္ထသိဒ္ဓီတိ အညေသံ အဂ္ဂဟဏံ။

အထ တ ပဝတ္တိနိဝတ္တီနံ နိဿရာဒိဒဿနတ္တမ္ပိ တောနိယေဝ ဝုတ္တာနိ။ ပဝတ္တိယာ ဟိ ဝိသေသတော မူလနိဿယဘူတာနိ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ။ ယထာဟ "ဆသု လောကော သမုပ္ပန္နော"တိအာဒိ (သု. နိ. ၁၇၁)။ တဿ ဥပ္ပတ္တိ က္ကတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယေဟိ ဝိသဘာဂဝတ္ထုသရာဂနိမိတ္တေဟိ ယေဘုယျေန သတ္တကာယဿ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ "တိဏ္ဏံ ခေါ, မဟာရာဇ, သန္နိပာတာ ဂဗ္ဘဿ အဝက္ကန္တိ ဟောတိ မာတာ စ ဥတုနီ ဟောတိ, ဂန္ဓဗ္ဗော စ ပစ္စုပဋ္ဌိတော ဟောတိ, မာတာပိတရော စ သန္နိပတိတာ ဟောန္တီ"တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၄၀၈; မိ. ပ. ၄.၁.၆)။ အဝဋ္ဌာနံ ဇီဝိတိန္ဒြိယေန တေန အနုပာလေတဗ္ဗတော။ တေနာဟ "အာယု ဌိတိ ယပနာ ယာပနာ"တိအာဒိ (ဓ. သ. ၁၉)။ ဥပဘောဂေါ ဝေဒနာဟိ။ ဝေဒနာဝသေန ဟိ က္ကဋ္ဌာဒိသဗ္ဗဝိသယူပဘောဂေါ။ ယထာဟ "ဝေဒယတိ ဝေဒယတီတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တသ္မာ ဝေဒနာတိ ဝုစ္စတီ"တိ (မ. နိ. ၁.၄၅၀)။ ဇဝံ ပဝတ္တိယာ နိဿယသမုပ္ပာဒဋ္ဌိတိသမ္ဘောဂဒဿနတ္ထံ စက္ခုန္ဒြိယံ ယာဝ ဥပေက္ခိန္ဒြိယန္တိ စုဒ္ဒသိန္ဒြိယာနိ ဒေသိတာနိ။ ယထာ စေတာနိ ပဝတ္တိယာ, ဇဝံ က္ကတရာနိ နိဝတ္တိယာ။ ဝိဝဋ္ဋသန္နိဿိတေန ဟိ နိဗ္ဗတ္တိတာနိ သဒ္ဓါဒီနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ နိဝတ္တိယာ နိဿယော။ ဥပ္ပာဒေ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယေန တဿ နိဝတ္တိဝသေန ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ အဝဋ္ဌာနံ အညိန္ဒြိယေန, ဥပဘောဂေါ အညာတာဝိန္ဒြိယေန အဂ္ဂဖလသမုပဘောဂဘာဝတော။ ခီဏာသဝတာဟိ ဝိသဝိတာယ နိဗ္ဗုတိသုခံ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ဇဝမ္ပိ တောနိ ဇဝ က္ကန္ဒြိယာနိ ဒေသိတာနိ။ တွောဝတာ ယထာဓိပ္ပေတတ္ထသိဒ္ဓိတော အညေသံ အဂ္ဂဟဏံ။ က္ကမိနာဝ နယေသံ ဒေသနာက္ကမောပိ သံဝဏ္ဏိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

က္ကန္ဒြိယနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သစ္စဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၅၂၉. အရိယသဒ္ဒေန ဝိသေသနံ အကတ္ဝာ ကေဝလံ သစ္စသဒ္ဒေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိပိ အရိယသစ္စာနိ တေတိ ဒဿေန္တော **"သစ္စာနီတိ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနီ"** တိ အာဒ။ သမာညဇောတနာ ဟိ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတိ, ဝိသေသတ္ထိနာ စ ဝိသေသော အနုပယုဇ္ဇိတဗ္ဗောတိ။ အရိယသစ္စေသု တ ဝိစာရိတေသု က္ကတရာနိပိ အတ္ထတော ဝိစာရိတာနေဝ ဟောန္တီတိ ဝိပဿနာယ စ ဘူမိဘူတာနိ, အရိယသစ္စာနေဝတိ စ ကတ္ဝာ "သစ္စာနီ"တိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌတ္ဝာပိ **"စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနီ"**တိ ဝုတ္တံ။

သာသနက္ကမော တိ အရိယသစ္စာနိ ဝုစ္စန္တိ, အရိယသစ္စဒေသနာ ဝါ။ သကလဉ္ဟိ သာသနံ ဘဂဝတော ဝစနံ သစ္စဝိနိမုတ္တံ နတ္ထိ ပဝတ္တိနိဝတ္တိတဒုဘယဟေတုသန္ဒဿနဝသေန ပဝတ္တနတော။ တသ္မာ သစ္စေသု ကမတိ, သီလသမာဓိပညာသင်္ခာတံ ဝါ သာသနံ ဇတေသု ကမတိ, ပရိညာဒိကိစ္စသာဓနဝသေန ပဝတ္တတိ, တသ္မာ ကမတိ ဧတ္ထာတိ ကမော, ကိံ ကမတိ? သာသနံ။ သာသနဿ ကမော **"သာသနက္ကမော"** တိ သစ္စာနိ သာသနပ္ပဝတ္တိဋ္ဌာနာနိ ဝုစ္စန္တိ, တံဒေသနာ စ တဗ္ဗောဟာရေနာတိ။

တထာတိ တံသဘာတ ဒုက္ခာဒိသဘာတ။ **အဝိတထာ**တိ အမုသာသဘာတ ဗာနေဘာဒိဘာဝေန ဘူတသဘာတ။ **အနည ထာ**တိ အညာကာရရဟိတာ အဗာနေဘာဒိအာကာရဝိဝိတ္တာ။ ဒုက္ခဒုက္ခတာတန္နိမိတ္တတာဟိ အဓိဋ္ဌိတတ္တာ **ပီဠနဋ္ဌော** ။ သမေစ္စ သမ္ဘုယ ပစ္စယေဟိ ကတဘာဝေ **သင်္ခတဋ္ဌော** ။ ဒုက္ခဒုက္ခတာတန္နိမိတ္တတာဟိ ပရိဒဟနံ, ကိလေသဒာဟ သမာယောဂေ တ **သန္တာပဋ္ဌော** ။ ဇရာယ, မရဏေန စာတိ ဒွေဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗတာ **ဝိပရိဏာမဋ္ဌော** ။ ဧတ္ထ စ ပီဠန ဋ္ဌော ဒုက္ခဿ သရသေနေဝ အာဝိဘဝနာကာရော, ဣတရေ ယထာက္ကမံ သမုဒယမဂ္ဂနိရောဓဒဿနေဟိ အာဝိဘဝ နာကာရာတိ အယံ စတုန္နမ္ပိ ဝိသေသော။ တတ္ထတ္ထာဘိနန္ဒနဝသေန ဗ္ယာပိတ္ဝာ ဥဠဟနံ ရာသိကရဏံ ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗ တ္တနံ **အာယူဟနံ** အာကာရဿ ဗ္ယာပနတ္တတ္တာ။ အာဂစ္ဆတိ သမုဒယတောတိ တ အာယံ, ဒုက္ခံ, တဿ ဥဠဟနံ ပ ဝတ္တနံ **အာယူဟနံ,** အယံ သရသေနေဝ အာဝိဘဝနာကာရော။ နိဒဒာတိ ဒုက္ခန္တိ **နိဒာနံ,** ''ဣဒံ တံ ဒုက္ခ''န္တိ သမ္ပဋိစ္ဆ ဆာပေန္တံ ဝိယ သမုဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော။ အယံ **နိဒာနဋ္ဌော** ဒုက္ခဒဿနေန အာဝိဘဝနာကာရော။ သံသာရဒုက္ခေန သံယောဇနံ **သံယောဂဋ္ဌော** ။ မဂ္ဂာဓိဂမနနိတရဏံ **ပလိဗောဓဋ္ဌော** ။ ဣမေ စ သံယောဂပလိဗောဓဋ္ဌာ နိရောဓမဂ္ဂဒဿ နေဟိ အာဝိဘဝနာကာရာ။ နိဿရန္တိ သတ္တာ ဧတ္ထ, သယမေဝ တ နိဿဋံ ဝိသံယုတ္တံ သဗ္ဗသင်္ခတေဟိ သဗ္ဗုပဓိ ပဋိနိဿဂ္ဂဘာဝတောတိ **နိဿရနံ** ။ အယမဿ သဘာဝေန အာဝိဘဝနာကာရော, ဣတရေ ဝိဝေကာသင်္ခတာမတဋ္ဌာ, သမုဒယက္ခရအပစ္စယအဝိနာသိတာ တ သမုဒယမဂ္ဂဒုက္ခဒဿနေန အာဝိဘဝနာကာရာ။

သံသာရတော နိဂ္ဂမနံ **နိယျာနံ** ။ အယမဿ သရသေန အာဝိဘဝနာကာရော။ ပရိဗောဓူပစ္ဆေဒနေန နိဗ္ဗာနာဓိဂ မောဝ နိဗ္ဗာနနိမိတ္တတ္တာ မဂ္ဂဿ **ဟေတုဋ္ဌော** ။ ပညာပဓာနတ္တာ စဿ နိဗ္ဗာနဒဿနံ, စတုသစ္စဒဿနံ တ **ဒဿနဋ္ဌော** ။ စတုသစ္စဒဿနေ, ကိလေသဒုက္ခသန္တာပဝူပသမနေ စ အာဓိပစ္စံ ကရောန္တိ မဂ္ဂဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တဓ မ္မေသူတိ သော မဂ္ဂဿ **အာဓိပတေယျဋ္ဌော** ။ ဝိသေသတော တ အာလမ္ဗနာဓိပတိဘူတာ မဂ္ဂဓမ္မာ ဟောန္တိ ''မ ဂ္ဂာဓိပတိနော''တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၆) ဝစနတောတိ သော တေသံ အာကာရော **အာဓိပတေယျဋ္ဌော** ။ ဧတေ ဟေတုဒဿနာဓိပတေယျဋ္ဌာ သမုဒယနိရောဓဒုက္ခဒဿနေဟိ အာဝိဘဝနာကာရာ။ ဝေမာဒိ အာဟာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အဘိသမယဋ္ဌော** တိ အဘိသမေတဗ္ဗဋ္ဌော။ အဘိသမယဿ တ ဝိသယဘူတော အတ္ထော အဘိသမယဋ္ဌော။ အထ တ အဘိသမယဿ ပဝတ္တိအာကာရော **အဘိသမယဋ္ဌော** ။ သော စေတ္ထ အဘိသမေတဗ္ဗေန ပီဠနာဒိနာ ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၅၃၀. ကုစ္ဆိတံ ခံ **ဒုက္ခံ,** ကရယုတ္ဟံ ဟုတ္ဝာ အသာရန္တိ အတ္ထော။

''သမာဂမော သမေတ''န္တိအာဒီသု ဝေဝလဿ **အာဂမ**သဒ္ဒဿ, **ဧတ**-သဒ္ဒဿ စ ပယောဂေ သံယောဂတ္ထ ဿ အနုပလဗ္ဘနတော, **သံ**-သဒ္ဒဿ စ သံယောဂေ ဥပလဗ္ဘနတော **''သံယောဂံ ဒီပေတီ''**တိ အာဟ အနူ့ဝယတော, ဗျတိရေကတော စ တဒတ္ထဇောတကတာသိဒ္ဓိတော။ **ဥပ္ပန္နံ ဥဒိတ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **အယ**-သဒ္ဒော ဂတိ အတ္ထေ သိဒ္ဓေါ ဟေတုသဒ္ဒောဝိယ ကာရဏံ ဒီပေတိ။ အတ္တနော ဖလနိပ္ဖာဒနေန အယတိ ပဝတ္တတိ, ဧတိ တ ဧတသ္ မာ ဖလန္တိ **အယောတိ, သံယောဂေ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ သမုဒယော** တိ။ ဧတ္ထ ဝိသုံ ပယုဇ္ဇမာနာပိ ဥပသဂ္ဂသဒ္ဒာ သ ဓာတုကံ သံယောဂတ္ထံ, ဥပ္ပာဒတ္ထဥ္စ ဒီပေန္တိ, ကိရိယာဝိသေသကတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

''အဘာဝေ ဧတ္ထ ရောဓဿာတိ နိရောဓော'' တိ ဧတေန နိဗ္ဗာနဿ ဒုက္ခဝိဝိတ္တဘာဝံ ဒဿေတိ။ **သမဓိဂ တော** တသ္မိံ တဒဓိဂမတော ပုဂ္ဂလဿ ရောဓာဘာဝတေ ပဝတ္တိသင်္ခါတဿ ရောဓဿ ပဋိပက္ခဘူတာယ နိဝတ္တိယာ အဓိဂတတ္တာတိ။ တေသမ္ဗန္ဓု အတ္ထေ အဘာဝေ တေသံ ရောဓဿာတိ **နိရောဓော** ဣစ္စေဝ ပဒသမာသော။ ဒုက္ခာ ဘာဝေ ပနေတ္ထ ပုဂ္ဂလဿ, န နိဗ္ဗာနဿေဝ။ အနုပ္ပာဒော ဝေ နိရောဓော **အနုပ္ပာဒနိရောဓော** ။ အာယတိံ ဘာဝဒီ သု အပ္ပဝတ္တိ, န ပန ဘင်္ဂေါတိ ဘင်္ဂတစကံ နိရောဓသဒ္ဒံ နိဝတ္တေတ္ဝာ အနုပ္ပာဒတစကံ ဂဏှာတိ။ တေသံ အတ္ ထေ ကာရဏေ ဖလူပစာရံ ကတ္ဝာ နိရောဓပစ္စယော နိရောဓောတိ ဝုတ္တော။

ပဋိပဒါ စ ဟောတိ ပုဂ္ဂလဿ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိယာ။ နနု စ သာ ဧဝ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တီတိ တဿာ ဧဝ သာ ပ ဋိပဒါတိ န ယုဇ္ဇတီတိ? န ပုဂ္ဂလာဓိဂမဿ ပတ္တိဘာဝေန, ယေဟိ သော အဓိဂစ္ဆတိ, တေသံ ကာရဏဘူတာနံ ပဋိပ ဒါဘာဝေန စ ဝုတ္တတ္တာ။ သစ္စိ ကိရိယာသစ္စိကရဏဓမ္မာနညာဟိ အညတ္တာဘာဝေပိ ပုဂ္ဂလသစ္စိကိရိယာဓမ္မဘာ

ဝေပဟိ နာနတ္တံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော ကတောတိ။ အထ ဝါ ယံ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိယာ နိဗ္ဗာနံ ဖလံ, သယဉ္စ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိဘူတံ, တဿ အဘိသမယဘူတာယ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိယာ ပဋိပဒတာ ဒဿိတာ။

၅၃၁. ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ ပဋိဝိဇ္ဈန္တီတိ ဧတ္ထ ပဋိဝိဒ္ဓကာလေ ပဝတ္တံ ဗုဒ္ဓါဒိဝေဟာရံ "အဂမာ ရာဇဂဟံ ဗုဒ္ဓေါ"တိအာဒီသု (သု. နိ. ၄၁၀) ဝိယ ဘာဝိနိ ဘူတေ ဝိယ ဥပစာရေတိ ပုရိမကာလေပိ အာရောပေတွာ "ဗုဒ္ဓါဒယော"တိ ဝုတ္တံ။ တေ ဟိ ဗုဒ္ဓါဒယော စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တီတိ။ **တသ္မာ အရိယသစ္စာနီတိ ဝုစ္စန္တီ**တိ ဧတ္ထ အရိယပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗာနိ သစ္စာနိ အရိယသစ္စာနီတိ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေန အရိယသစ္စာနီတိ ဝုစ္စန္တီတိ အတ္ထော။ တထာဂတေန ဟိ သယံ အဓိဂတတ္တာ, ပဝေဒိတတ္တာ, တတော ဧဝ စ အညေဟိ အဓိဂမနီယတ္တာ တာနိ တဿ ဟောန္တီတိ။ **အရိယဘာဝသိဒ္ဓိတော ပီ**တိ ဧတ္ထ အရိယသာဓကာနိ သစ္စာနိ အရိယသစ္စာနီတိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဥတ္တရပဒလောပေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အရိယာနိ သစ္စာနီတိ ပီ**တိ ဧတ္ထ အဝိတထဘာဝေန အရဏီယတ္တာ အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ အရိယာနိ, အရိယသမညာ ဝါ အဝိသံဝါဒကေ အဝိတထေ နိရုဠှာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၅၃၂. ဗာဓနလက္ခဏန္တိ ဧတ္ထ ဒုက္ခဒုက္ခတန္နိမိတ္တဘာဝေ, ဥဒယဝယပဋိပီဠိတဘာဝေ ဝါ ဗာဓနံ။ ဘဝါဒီသု ဇာတိအာဒိဝသေန, စက္ခုရောဂါဒိဝသေန စ အနေကဓာ ဒုက္ခဿ ပဝတ္တနမေဝ ပုဂ္ဂလဿ သန္တာပနံ, တဒဿ ကိစ္စံ ရသောတိ **သန္တာပနရသံ**။ ပဝတ္တိနိဝတ္တီသု သံသာရဝိမောက္ခေသု ပဝတ္တိ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **ပဝတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။ ပဘဝတိ ဧတသ္မာ ဒုက္ခံ နိဗ္ဗတ္တတီတိ, ပုရိမဘဝေန ပစ္ဆိမဘဝေ ဃဋေတော သံယုတ္တော ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ **ပဘဝော**။ "ဧဝမ္ပိ တဏှာနုသယေ အနူဟတေ, နိဗ္ဗတ္တတိ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပ္ပုန"န္တိ (ဓ. ပ. ၃၃၈; နေတ္တိ. ၃၀) ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပါဒနံ **အနုပ္ပဗန္ဓကရဏံ**။ ဘဝနိဿရဏနိဝါရဏံ **ပလိဗောဓော**။ တဏှက္ခယာဒိဘာဝေန သဗ္ဗဒုက္ခသန္တတာ **သန္တိ**။ **အစ္စုတိရသ**န္တိ အစ္စုတိသမ္ပတ္တိကံ အစဝနကိစ္စံ ဝါ။ **ကိစ္စ**န္တိ စ စဝနာဘာဝံ ကိစ္စမိဝ ကတွာ ပရိယာယေန ဝုတ္တံ, အစဝနဉ္စဿ သဘာဝပရိစ္စဇနံ အဓိကာရိတာ ဒဿိတာ။ ပဉ္စက္ခန္ဓနိမိတ္တသုညတာယ အဝိဂ္ဂဟံ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **အနိမိတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။ အနုသယသမုစ္ဆိန္ဒနေန သံသာရစာရကတော နိဂ္ဂမနူပါယဘာဝေ **နိယျာနံ**။ သဗ္ဗကိလေသာနံ အနုပ္ပါဒနိရောဓနံ **ကိလေသပ္ပဟာနကရဏံ**။ နိမိတ္တတော, ပဝတ္တတော စ စိတ္တဿ ဝုဋ္ဌာနံ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **ဝုဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။

၅၃၃. အသုဝဏ္ဏာဒိ သုဝဏ္ဏာဒိ ဝိယ ဒိဿမာနံ **မာယာ**တိ ဝတ္ထုသဘာဝတော တဿာ ဝိပရီတတာ ဝုတ္တာ။ ဥဒကံ ဝိယ ဒိဿမာနာ ပန **မရီစိ** ဥပဂတာနံ တုစ္ဆာ။ ဝတ္ထုမတ္တမ္ပိ တဿာ န ဒိဿတီတိ **ဝိသံဝါဒိကာ** ဝုတ္တာ။ မရီစိ မာယာအတ္တဝိရဟော ဘာဝော **တစ္ဆာဝိပရီတဘူတဘာဝော**။ **အရိယဉာဏဿာ**တိ အရိယဿ အဝိတထဂ္ဂါဟကဿ ဉာဏဿ, တေန ပဋိဝေဓဉာဏံ ဝိယ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏမ္ပိ ဂဟိတံ ဟောတိ။ တေသံ ဂေါစရဘာဝေါ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတာ, အာရမ္မဏဘာဝေါ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အဂ္ဂိလက္ခဏံ** ဥဏှတ္တံ။ တဉှိ ကတ္ထစိ ကဋ္ဌာဒိဥပါဒါနဘေဒေ ဝိသံဝါဒကံ, ဝိပရီတံ, အဘူတံ ဝါ ကဒါစိပိ န ဟောတိ။ "ဇာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ, အထော မရဏဓမ္မိနော"တိ (အ. နိ. ၃.၃၉; ၅.၅၇) ဧဝံ ဝုတ္တာ ဇာတိအာဒိကာ **လောကပကတိ**။ ကေစ္စာနံ တိရစ္ဆာနာနံ တိရိယံ ဒီဃတာ, မနုဿာဒီနံ ဥဒ္ဓံ ဒီဃတာ, ဝုဒ္ဓိနိဋ္ဌံ ပတ္တာနံ ပုန အဝဍ္ဎနန္တိ ဧဝမာဒိကာ စ **လောကပကတီ**တိ ဝဒန္တိ။ တစ္ဆာဝိပရီတဘူတဘာဝေသု ပစ္ဆိမော **တထတာ**။ ပဌမော **အဝိတထတာ,** မဇ္ဈိမော **အနညထတာ**တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော,

ဒုက္ခာ အညံ န ဗာဓကေန္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု တဏှာပိ ဇာတိ ဝိယ ဒုက္ခနိမိတ္တတာယ ဗာဓိကာတိ? န, ဗာဓကပ္ပဘဝဘာဝေန ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ။ ဧဝဉှိ ပဝတ္တိ, ပဝတ္တိဟေတု စ အသင်္ကရတော ဗောဓိတာ ဟောန္တိ။ အထ ဝါ ဇာတိအာဒီနံ ဝိယ ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေါ, ဒုက္ခဒုက္ခတာ စ ဗာဓကတာ, န ဒုက္ခပ္ပဘဝတာတိ နတ္ထိ တဏှာယ ပဘဝဘာဝေန ဝိသုံ ဂဟိတာယ ဗာဓကဘာဝပသင်္ဂေါ။ တေနာဟ **"ဒုက္ခာ အညံ န ဗာဓကေ"**န္တိ။ **ဗာဓကတ္တနိယာမေနာ**တိ ဒုက္ခံ ဗာဓကမေဝ, ဒုက္ခမေဝ ဗာဓကန္တိ ဧဝံ ဒွိဓာပိ ဗာဓကတ္တာဝဓာရဏေနာတိ အတ္ထော။ **ဗာဓကတ္တနိယာမေနာ**တိ ဝါ ဗာဓကဿ, ဗာဓကတ္တေ စ နိယာမေန။ ယထာ ဗာဓကတ္တဿ ဒုက္ခေ နိယတတာ, ဧဝံ ဒုက္ခဿ စ ဗာဓကတ္တေ နိယတတာတိ။

တံ ဝိနာ နာညတောတိ သတိပိ အဝသေသကိလေသအဝသေသာကုသလသာသဝကုသလမူလာဝသေသသာသဝကုသလဓမ္မာနံ ဒုက္ခဟေတုဘာဝေ န တဏှာယ ဝိနာ တေသံ ဒုက္ခဟေတုဘာဝေါ အတ္ထိ, တေဟိ ပန ဝိနာပိ တဏှာယ

ဒုက္ခဟေတုဘာဝေ အတ္ထိ ကုသလေဟိ ဝိနာ အကုသလေဟိ ရူပါဝစရာဒိကုသလေဟိ ဝိနာ ကာမာဝစရာဒီဟိ စ တဏှာယ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တကတ္တာ။ သန္တဘာဝဒ္ဓ, သန္တဘာဝေ တ နိယာမော သန္တဘာဝနိယာမော, တေန **သန္တဘာဝနိယာမေန။ တစ္ဆနိယ္ယာနဘာဝတ္တာ**တိ ဒွိဓာပိ နိယာမေန တစ္ဆော နိယ္ယာနဘာဝေ ဧတဒ္ဓ, န မိစ္ဆာမဂ္ဂဒ္ဓ ဝိယ ဝိပရီတတာယ, န လောကိယမဂ္ဂဒ္ဓ ဝိယ တ အနေကန္တိကတာယ အတစ္ဆောတိ တစ္ဆနိယ္ယာနဘာဝေ, မဂ္ဂေ, တဒ္ဓ ဘာဝေ တစ္ဆနိယ္ယာနဘာဝတ္တံ, တသ္မာ တစ္ဆနိယ္ယာနဘာဝတ္တာ။ သဗ္ဗတ္ထ ဒွိဓာပိ နိယာမေန တစ္ဆာ ဝိပရီတဘူတဘာဝေ ဝုတ္တောတိ အာဟ **“ကတိ တစ္ဆာဝိပလ္လာသာ”** တိအာဒိ။

၅၃၄. သစ္စသဒ္ဒဒ္ဓ သမ္ဘဝန္တာနံ အတ္ထာနံ ဥဒ္ဓရဏံ, သမ္ဘဝန္တေ တ အတ္ထေ ဝတွာ အဓိပ္ပေတဒ္ဓ အတ္ထဒ္ဓ ဥဒ္ဓရဏံ နိဒ္ဓာရဏံ **အတ္ထုဒ္ဓတရော။ ဝိရတိသစ္စေ** တိ မုသာဝါဒဝိရတိယံ။ န ဟိ အညဝိရတီသု သစ္စသဒ္ဒော နိရုဠှော။ ယေ ပန “ဝိရတိသစ္စံ သမာအနဝိရတီ”တိ ဝဒန္တိ, တေသမ္ပိ န သမာအနမတ္တံ ဝိရတိသစ္စံ, အထ ခော သမာအနာဝိသံဝါဒနံ။ တံ ပန ပဋိညာသစ္စံ မုသာဝါဒဝိရတိယေဝ ဟောတိ။ “ကဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည”န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၇, ၂၀၂-၂၀၃, ၄၂၇; ၃.၂၇-၂၉) ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ “သစ္စ”န္တိ အဘိနိဝိသနဝုတ္တိယာ **ဒိဋ္ဌိသစ္စံ** ။ အမောသဓမ္မတ္တာ နိဗ္ဗာနံ **ပရမတ္ထသစ္စံ** ။ “အမောသဓမ္မံ နိဗ္ဗာနံ, တဒရိယာ သစ္စတော ဝိဒူ”တိ (သု. နိ. ၇၆၃) ဟိ ဝုတ္တံ, တဒ္ဓ ပန တံသမ္ပာပကဒ္ဓ စ မဂ္ဂဒ္ဓ ပဇာနနာ ပဋိဝေဓော အဝိတဒကာရဏန္တိ ဒွဝယမ္ပိ “ဧကံ ဟိ သစ္စံ န ဒုတိယမတ္ထိ, ယသ္မိံ ပဇာ နော ဝိဝဒေ ပဇာန”န္တိ ကမိဒ္ဓ (သု. နိ. ၈၉၀; မဟာနိ. ၁၁၉) ကထာယ “သစ္စ”န္တိ ဝုတ္တံ။

၅၃၅. “နေတံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စန္တိ အာဂစ္ဆေယ္ယ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ”တိ ဧတေန ဇာတိအာဒီနံ ဒုက္ခအရိယသစ္စဘာဝေ အဝိပရီတတံ ဒဿေတိ ဧကန္တေနေဝ ဗာဓကဘာဝတော။ “အညံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စန္တိ အာဂစ္ဆေယ္ယ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ”တိ ကမိနာ ဒုက္ခအရိယသစ္စဘာဝဒ္ဓ ဇာတိအာဒီသု နိယတတံ ဒဿေတိ အနညတ္ထဘာဝတော။ သစေပိ ကထဉ္စိ ကောစိ ဧဝံစိန္တော အာဂစ္ဆေယ္ယ, ပညာပနေ ပန သဟဓမ္မေန ဉာပနေ အတ္တနော တဒဒ္ဓ ပတိဋ္ဌာပနေ သမတ္ထော နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **“အဟမေတံ။ပေ။ ပညပေဿာမီတိ အာဂစ္ဆေယ္ယ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဇာတိအာဒီနံ အနညထတာ အညဒ္ဓ စ တတာဘူတဒ္ဓ အဘာဝေယေဝတ္တ ဌာနာဘာဝေ။ သစေပိ ကောစိ အာဂစ္ဆေယ္ယ အာဂစ္ဆတု, ဌာနံ ပန နတ္ထီတိ အယမေတ္ထ သုတ္တတ္ထော။ သေ နယော ဒုတိယသုတ္တေပိ။ တတ္ထ ပန အတ္တဘာဝပဋိလာဘေနေဝ သတ္တာနံ ဇာတိအာဒီနံ ပတ္တိ, သမ္မုခီဘာဝေ စ ဟောတီတိ သမ္ပတ္တတ္တာ, ပစ္စက္ခတာ စ ပဌမတာ, ယတော တံ ဘဂဝတာ ပဌမံ ဒေသိတံ, တန္နိမိတ္တတာ ဒုတိယတာ, တဒုပသမတာ တတိယတာ, တံသမ္ပာပကတာ စတုတ္ထတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

“တေပရမတော”တိ ဧတေန စတူဟိ အရိယသစ္စေဟိ ပဝတ္တိအာဒီနံ အနဝသေသပရိယာအနမာဟ။ နိဗ္ဗုတိကာမေန ပရိဇာနနာဒီဟိ အညံ ကိဉ္စိ ကိစ္စံ ကာတဗ္ဗံ နတ္ထိ, ဓမ္မညာကိစ္စံ တ ကတော အညံ နတ္ထိ, ပရိညေယ္ယာဒီနိ စ တေပရမာနေတတိ စတ္တာရိယေဝ ဝုတ္တာနိ။ တဏှာယ အာဒီနဝဒဿာဝီနံ ဝသေန တဏှာဝတ္ထုအာဒီနံ တေပရမတာယာတိ ဝုတ္တံ။ တထာ အာလယေ ပဉ္စကာမဂုဏာသင်္ခာတေ, သကလဝဋ္ဋကာမသင်္ခာတေ, ဘဝတ္တယသင်္ခာတေ တ ဒုက္ခေ အာသဒဿာဝီနံ ဝသေန အာလယာဒီနံ ဧတေပရမတာယာတိ ဝုတ္တံ။

၅၃၆. **“ဩဠာရိကတ္တာ”**တိ ကဒံ ဇာတိအာဒီနံ ဒုက္ခဘာဝဒ္ဓ ပစုရဇနဟကဋ္ဌတာမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န အရိယေန ဉာဏေန ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗာကာရံ။ **တန္တိ ဒုက္ခံ။** **အကတန္တိ** အနိဗ္ဗတ္တိတံ, အနိပ္ဖာဒိတကာရဏန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ကာရဏေ ဟိ သိဒ္ဓေ ဖလံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ **“နေဝ အကတံ အာဂစ္ဆတီ”** တိ စ ကမိနာ အဟေတုတာဒံ ပဋိက္ခိပတိ။ **“န ကဿရနိမ္မာနာဒိတော”**တိ ဧတေန ပဇာပတိပုရိသပကတိကာလာဒိတဒေ ပဋိက္ခိပတိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **“သဟေတုကေန ဒုက္ခေနာ”** တိ ဧတေန ဒုက္ခဒဿနေန ဇနိတဒ္ဓ သံဝေဂဒ္ဓ သံဝဏ္ဏနမာဟ။ ဒုက္ခဒ္ဓ ဟိ သဟေတုကဘာဝဝသေန ဗလဝသံဝေဂေ ဇာယတိ ယာတယံ ဟေတု, တာဝ ကဒံ ဒုက္ခံ အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တတီတိ။ **အဿာသဇနနတ္ထံ နိရောဓ** န္တိ သံဝေဂဇာတဒ္ဓ အဿာသံ ဇနေတုံ နိရောဓသစ္စမာဟ။ နိဗ္ဗိန္ဒနသံသာရဒုက္ခဒ္ဓ ဟိ နိရောဓကေထာ ဝုစ္စမာနာ အတိဝိယ အတိဝိယ အဿာသံ သဉ္ဇနေတိ။

၅၃၇. ယေ တေ ဇာတိအာဒယော ဓမ္မာ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဗျာဓိ န ဂဟိတော တိ? အနေကန္တဘာဝတော။ တထာ ဟိ သော ကအာစိ, ကေသဉ္စိ စ နတ္ထိ။ ယထာဟ “တယော ရောဂ ပုရေ အာသုံ, ကစ္

ဆာ အနုသန် ဇရော''တိ (သု. နိ. ၃၁၃)။ ဗာကုလတ္တေရာဒီနံ သော နာဟောသိယေဝ, ဒုက္ခဂ္ဂဟဏေန တ ဗ္ဗာဓိ တ္တေ ဟိတောတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပရမတ္ထတော ဟိ ဓာတုက္ခောဘပစ္စယံ ကာယိကံ ဒုက္ခံ ဗ္ဗာဓီတိ။ ဥပာဒာနက္ခန္ဓပဉ္စကံ ဇော်ကောဋ္ဌာသံ ကတ္ဝာ **''ဒွတဒသ ဓမ္မာ''** တိ ဝုတ္တံ။ ကာမတဏှာဘာဝသာမညေန ဇေဇ္ဈံ ကတ္ဝာ ''ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စ''န္တိ အညေ အန္တောဂဓဘေဒေ အနာမသိတ္ဝာ ဇေရူပေန ဂဟိတာပိ တဏှာ သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတာ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတာ, ဒိဋ္ဌိဝိရဟိတာ ဇေဝလံ ကာမဿာဒဘူတာ စာတိ တိဓာ ဘိန္ဒိတ္ဝာ ဝုတ္တာ။ **''အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ''**တိ မဂ္ဂသစ္စဘာဝေန ဇေဇ္ဈံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တာပိ သဘာဝတော ဘိန္နာ ဧဝ တေ ဓမ္မာတိ အာဟ **''အဋ္ဌ ဓမ္မာ''** တိ။

သစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုက္ခနိဒ္ဒေသကထာဝဏ္ဏနာ

ဇာတိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ဘဝေတိ အာအနနိက္ခေပပရိစ္ဆိန္နေ ဓမ္မပ္ပဗန္ဓေ ဘဝေ, တသ္မိံ ဘဝေ။ သော ဟိ ဇာယတိ ဇွေ ယောနိဂတိ အာဒိဝိဘာဂေတိ ဇာတီတိ ဝုစ္စတိ, ဇာယန္တိ ဇွေ သတ္တာ သမာနန္ဝယာတိ **ဇာတိ,** နိကာယော။ **သင္ခတလက္ခဏ** တိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဥပ္ပာဒေ။ သော ဟိ ဇနနဋ္ဌေန ဇာတိ။ **ပဋိသန္ဓိယ**န္တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တက္ခဏေ ။ **သမ္ဘာတိဇာတော** တိ ဇွေ ဇာတိသဒ္ဒေန လဗ္ဘမာနံ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမနသင္ခာတံ ဇာယနတ္တံ သန္ဓာယာဟ **''ပသူတိယ''**န္တိ, အဘိဇာတိယန္တိ အတ္ထော။ ဇာယတိ တောယ ခတ္တိယာဒိသမညာတိ **ဇာတိ,** ကုလံ။

၅၃၈. သယန္တိ ဇွေတ္ထာတိ သေယ္ယာ, မာတုကုစ္ဆိသင္ခာတော ဂဗ္ဘော သေယ္ယာ ဇေတေသန္တိ **ဂဗ္ဘသေယ္ယကာ,** အဏ္ဍဇာ, ဇလာဗုဇာ စ။ **ဣတရေသ**န္တိ သံသေဒဇာနံ, ဩပပာတိကာနဉ္စ။ **အယမ္ပိ စာ** တိ ''ပဋိသန္ဓိခန္ဓေသ္ဝေဝ တ''တိ အနန္တရံ ဝုတ္တကထာပိ, ပဂေဝ ''ပဋိသန္ဓိတော ပဋ္ဌာယာ''တိ ဝုတ္တကထာယံ။ တေနာဟ **''တေသံ တေသံ ပဌမပာတုဘာဝေ ဇာတိ''**တိ။

ဥမ္မုဇ္ဇနဝသေန ဂယှတီတိ **ဥမ္မုဇ္ဇနပစ္စုပဋ္ဌာနံ** ။ ဝက္ခမာနဝိဘာဂံ ဒုက္ခဝိစိတ္တတံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ **ဒုက္ခဝိစိတ္တတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။

၅၃၉. ''ကသ္မာ ပနာ'' တိ ဝဒတော စောဒကဿာယမဓိပ္ပာယော – ဇေန္တုဒုက္ခေ နိရယေ တာဝ ဇာတိဒုက္ခာ ဟောတု, အညာသုပိ တ ဒုဂ္ဂတီသု ဟာပကမ္မသမုဋ္ဌာနတော သုခသံဝတ္တနိယကမ္မသမုဋ္ဌာနာသု ပန သုဂတီသု ကထန္တိ။ ဣတရော ''နာယံ ဇာတိ သဘာဝဒုက္ခဝသေန ဒုက္ခာတိ ဝုတ္တာ, န ဟိ ကာစိ ပဋိသန္ဓိ ဒုက္ခဝေဒနာသမ္ပယုတ္တာ အတ္ထိ, အထ ခော ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော''တိ ဒဿေန္တော **''အနေကေသံ ဒုက္ခာနံ ဝတ္ထုဘာဝတော''** တိအာဒိမာဟ။ အ ဒုက္ခသဘာဝမ္ပိ ပရိယာယတော ဒုက္ခန္တိ ဝုစ္စတီတိ ဒုက္ခသဘာဝံ ဒုက္ခသဒ္ဒေန ဝိသေသေတ္ဝာ ဝုတ္တံ **''ဒုက္ခဒုက္ခ''**န္တိ ယထာ ရူပရူပန္တိ။

ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဟေတုတော တိ ''အဟု ဝတ မေ, တံ ဝတ နာဟောသီ''တိ စေတသိကဒုက္ခုပ္ပတ္တိဟေတုတော။

''ယဒနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခ''န္တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅, ၄၅, ၇၆, ၇၇, ၈၅; ၂.၄.၁, ၄) ဝစနတော တေဘူမကာ သင္ခါရာ သင္ခါရဒုက္ခံ, တတ္ထ ကာရဏမာဟ **''ဥဒယဗ္ဗယပ္ပဋိပီဠိတတ္တာ''** တိ။ ယဉ္ဟိ အဘိဏှံ ပဋိပီဠိတံ, တံ ဒုက္ခမနတာယ ဒုက္ခန္တိ, ဝိပဿနာစာရဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ တေဘူမကဂ္ဂဟဏံ။

ဒုက္ခဒုက္ခန္တိ ဒုက္ခအေမဿုပ္ပဟာယာသေ ဝဒတိ။ ''ဇာတိပိ ဒုက္ခာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၁၉၀) **ဒုက္ခသစ္စဝိဘင်္ဂေ** အာဂတံ။

ဘဂဝတာပီတိ အနာဝရဏဉာဏဝတာ အစ္စရိယာပရိမေယ္ယဒေသနာကောသလ္လဝတာ ဘဂဝတာပိ။ **ဥပမာဝသေန**တိ အင်္ဂါရကာသူပမာဒိဥပမာဝသေန။

၅၄၀. ပုဏ္ဍရီကာဒီသု တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန န မဏိကနကရဇတပတင်္ဂါဒိရတနသန္နိစ္စယေ, နာပိ အဏ္ဍဇမေဏ္ဍဇတယဇာတိကေ သုဘမနုညသယနတလေ, နာပိ ရတနမယကုင်္ကုမမနောဟရေ ဟသာဒတလေ, နာပိ သိတ္တသမ္မဋ္ဌကုသုမောပဟာရဝတိ ဟသာဒူပစာရေ, နာပိ မုတ္တာဇာလသဒိသတလိကာဝိကိဏ္ဏေ ဝိဝိဋ္ဌင်္ဂဏေ, နာပိ ဟရိတကမ္ဗလသဒိသမုဒုသဒ္ဒလသမောတလေ ဘူမိဘာဂေတိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပရမသမ္မာဓေ** တိ အတိဝိယ သမ္ဗာဓေ။ **တိဗ္ဗန္ဓကာရေ**တိ ဗဟလန္ဓကာရေ။ ပိတ္တသေမှပုဗ္ဗရုဟိရဂူထောဒရိယာဒိ **နာနာကုဏပသမ္ဗာဓေ** ။ မာတာ ယဒိ ဝီသတိဝဿာ, အထ တိံသ, စတ္တာလီသာဒိဝဿာ, တတ္တကံ ကာလံ အဓောတဝစ္စကူပသဒိသတာယ **အဓိမတ္တဇေဂုစ္ဆေ။ ပူတိမစ္ဆာ** ဒိ သဗ္ဗံ န သဒိသူပမံ့ တဿ တတာဒိဝသေန ဧကစ္စဒုဂ္ဂန္ဓာပဂမသဗ္ဘာဝတော။ **ဒသ မာသေ**တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ, ယေဘုယ္ယဝသေန ဝုတ္တံ တတော ဘိယ္ယောပိ ဧကစ္စာနံ တတ္ထာဝဋ္ဌာနသမ္ဘဝတော ။ အတ္တနော အဓောမုခံ ဌပိတသငိစိတဟတ္တဒ္ဓယဿ ဥက္ကုဋ္ဋိကဿေဝ နိသီဒတော **သမိဇ္ဇနပ္ပသာရဏာဒိရဟိတော** ။

အဘိမုခံ ကမ္မံ **အာကမ္မံ** ။ ပရိတော သမန္တတော ကမ္မံ **ပရိကမ္မံ** ။ ဟေဋ္ဌာ ဓုနနံ **သဓုနနံ**။ နိဓာယ နိဓာယ ဓူနနံ **နိဒ္ဓူနနံ** ။ အာကမ္မနာဒိသဒိသဋ္ဌေတ္တ **"အာကမ္မနာဒီ"** တိ ဝုတ္တံ။ တရုဏဝဏသဒိသံ အတိဝိယ သုခုမာလံ ဂဗ္ဘဂတံ သရီရံ သီတာဒိအပ္ပကမ္ပိ န သဟတီတိ သီတနရကူပပန္နတာဒိ နိဒဿိတံ။ တဥ္ဟိ တဿ အတိဝိယ သီတံ, အတိဝိယ ဥဏှဥ္စ ဟုတွာ ဥပတိဋ္ဌတိ။ သရီရံ တသိယာဒီဟိ တစ္ဆေတွာ ခါရာဝသေစနကရဏံ **ခါရာပတိစ္ဆကံ။ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနေ**တိ ဂဗ္ဘာသယသညိတံ တတိယံ အာဝဋ္ဋံ သန္ဓာယာဟ။

ပရိဝတ္တေတွာ တိ ဥဒ္ဓံပာဒအဓောသီသဘာဝေန ပရိဝတ္တေတွာ။ **ဣဒံ ဝိဇာယနမူလကံ ဒုက္ခံ,** ယေန မရဏဒုက္ခေန စ အင်္ဂါတာ ဝေဒနာပ္ပတ္တာ သတ္တာ ကတိပယမာသမတ္တာတိက္ကန္တမ္ပိ ပဝတ္တိံ ဝိဿရန္တိ, မဟန္ဓကာရံ မဟာဝိဒုဂ္ဂံ ပက္ခန္ဒာ ဝိယ ဟောန္တိ။

ဝဓေန္တဿာ တိ သောစနပရိဒေဝနသီသပဋိဟနနာဒိနာ ဗာဓေန္တဿ။ ခုပ္ပိပာသာ ဟိ အာတပာဝဋ္ဌာနာဒိနာ စ **အာတာပနံ**။ ပဋိဂ္ဂိတာပနာဒိနာ **ပရိတာပနံ**။

ဣမဿာ တိ ယထာဝုတ္တဿ သတ္တဝိဓဿ။ **သဗ္ဗဿာပီ** တိ ဂဗ္ဘကာလာဒီသု တာပနမဒ္ဒနာဒိနိရယဂ္ဂိအာဟာဒိသဥ္စိတဿ သကလဿာပိ။ **ဝတ္ထုမေဝ ဟောတိ** တဒဘာဝေ အဘာဝတော။ တေနေတဟ **"ဇာယေထ နော စေ"**တိအာဒိ။

၅၄၁. ဝိစိတ္တ န္တိ ဝိဝိဓံ, အစ္ဆရိယံ တ။

ဣတိ ဇာတိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

ဇရာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၄၂. သင်္ခါတလက္ခဏ န္တိ "ဌိတဿ အညထတ္တ"န္တိ (သံ. နိ. ၃.၃၈; အ. နိ. ၃.၄၇; ကထာ. ၂၁၄) ဝုတ္တံ ခဏိကဇရံ သန္ဓာယာဟ။ **ခဏ္ဍိစ္စာဒိသမ္မတော** တိ ခဏ္ဍိစ္စဟလိစ္စဝလိတ္တစတာဒိနာ သမညတော။ **သာ**တိ ခန္ဓပုရာဏဘာဝသညိတာ ဟကဋ္ဌဇရာ။ **ခန္ဓပရိပာကော** ဧကဘဝပရိယာပန္နာနံ ခန္ဓာနံ ပုရာဏဘာဝေ။

ဣတိ ဇရာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

မရဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၄၃. သင်္ခတလက္ခဏ န္တိ သင်္ခါရာနံ ဝယသညိတံ ခဏိကမရဏမာဟ။ **ယံ သန္ဓာယ** တိ ယံ ခဏိကမရဏံ သန္ဓာယ, "ဇီရာမရဏံ ဒွီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတ"န္တိ (ဓာတု. ၇၁) ဧတ္ထ "မရဏ"န္တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္တော။ **တန္တိ** ဇီ

ဝိတိန္ဒိယုပစ္စေဒသညိတံ ဟာကဋ္ဌမရဏံ။ ‘‘စဝန’’န္တိ လက်ခ္ခိတဗ္ဗတာယ **စုတိလက္ခဏံ။ ဝိယောဂရသ** န္တိ ယထာဓိဂ
တေဟိ သတ္တသင္ခာရေဟိ ဝိယောဇနရသံ။ ယထူပပန္နာယ ဂတိယာ ဝိပ္ပဝာသဝသေန ဂယ္ဟတီတိ **ဂတိဝိပ္ပဝာသပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။

ဟာပဿာ တိ ဟာပယောဂေန ဟာပဿ, ဥပစိတဟာပကမ္မဿာတိ အတ္ထော။ **ဟာပကမ္မာဒိနိမိတ္တ** န္တိ ဟာပကမ္မ
ကမ္မနိမိတ္တဂတိနိမိတ္တသင်္ခာတံ မရဏကာလေ ဥပဋ္ဌိတံ အကုသလဝိပာကာရမ္မဏံ။ တမ္ပိ ပဿန္တဿေဝ ကာယ
သစိ အနုဘဝန္တဿ ဝိယ မဟာဒုက္ခံ ဟောတိ။ **ဘဒ္ဒဿာ** တိ ဘဒ္ဒကမ္မဿ, ကတကုသလဿာတိ အတ္ထော။
တဿ ပန ကာမံ ဣဋ္ဌမေဝ အာရမ္မဏံ ဥပဋ္ဌာတိ, ပိယဝိပ္ပယောဂဝတ္ထုကံ ပန မဟန္တံ ဒုက္ခံ အာရမ္မဏံ ဥပဋ္ဌာတိ, ပိ
ယဝိပ္ပယောဂဝတ္ထုကံ ပန မဟန္တံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အာဟ **‘‘အသဟန္တဿ ဝိယောဂံ ပိယဝတ္ထုက’’** န္တိ။ **အ
ဝိသေသတော**တိ ဟာပဿ, ဘဒ္ဒဿ စ သာမညတော။ ‘‘အဝိသေသတော’’တိ ဝတ္တတပိ ‘‘သဗ္ဗေသ’’န္တိ ဝစနံ တံ ဣဒံ
ဒုက္ခံ ပရိမဒ္ဒိတသင်္ခာရာနံ ဧကစ္စာနံ ခီဏာသဝာနမ္ပိ ဟောတိယေဝါတိ ဒဿနတ္ထံ။ **ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာန** န္တိ သန္ဓိဗန္ဓ
နာဝစ္ဆေဒကတယုနာ ဝိဇ္ဈိယမာနမမ္မဋ္ဌာနာနံ။

ဣတိ မရဏနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

သောကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၄၄. သောတိ သောကော။ **အတ္ထတော ဒောမနဿမေဝ ဟောတိ** စေတသိကန္တရာဘာဝတော။ ဒောမနဿဝိ
သေသော ပန ဟောတိ ဝိသယဝိသေသေ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသသဗ္ဘာဝတောတိ တံ ဝိသေသံ လက္ခဏာဒိတော ဒဿေ
တုံ **‘‘ဧဝံ သန္တေပီ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အန္တော နိဇ္ဈာနံ** စိတ္တသန္တာပေါ။ **ပရိဇ္ဈာပနံ** ရာဂဒောသပရိဠာဟဝိသိဋ္ဌံ ဒဟ
နံ။ ကတာကတကုသလာကုသလဝိသယံ ဝိပ္ပဋိသာရာကာရေန ပဝတ္တံ အနုသောစနံ **ကုက္ကုစ္စံ,** ဉာတိဗျသနာဒိဝိသယံ
ကေဝလံ စိတ္တသန္တာပဘူတံ အနုသောစနံ **သောကော**တိ အနုသောစနပစ္စုပဋ္ဌာနတ္တေပိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

ဝိသပီတံ သလ္လံ **ဝိသသလ္လံ**။ သောကဝသေန အတိသာရာဒိ ဗျာဓိပိ ဟောတိ, သောကဗဟုလဿ သရီရံ န စိရ
ဿေဝ ဇီရတိ, ဗလဝသောကာဘိဘူတော မရဏမ္ပိ ဟာပုဏာတီတိ အာဟ **‘‘သမာဝဟတိ စ ဗျာဓိဇရာမရဏဘေဒန’’** န္
တိ။

ဣတိ သောကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

ပရိဒေဝနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၄၅. ဝစီပလာပေဟောတိ တစာဝိပ္ပလာပေ, သော အတ္ထတော သဒ္ဒော ဧဝ။ **ဘိယျော** တိ သောကဒုက္ခတော ဥပရိ။
သောကသမုဋ္ဌာနော ဟိ **ပရိဒေဝေ**ာ။

ဣတိ ပရိဒေဝနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

ဒုက္ခနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၄၆. ဓာတိအာဒီနမ္ပိ ယထာရဟံ ဒုက္ခဝတ္ထုဒုက္ခဒုက္ခတာဟိ သတိပိ ဒုက္ခဘာဝေ ကာယဿ ပီဠနဝသေန ဣဒံ သဝိသေ
သံ ဒုက္ခမန္တိ အာဟ **‘‘ဒုက္ခန္တိ ဝိသေသတော ဝုတ္တ’’** န္တိ။

ဣတိ ဒုက္ခနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

ဒောမနဿနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၄၇. **မနောဝိဃာတရသန္တိ** ဗျာပာဒသမ္ပယောဂဝသေန မနသော ဝိဟညနကိစ္စံ။ **စေတောဒုက္ခသမပ္ပိတာ** တိ စေတသိကဒုက္ခသမင်္ဂိနော။ **အာဝဋ္ဋန္တီ** တိ အာမုခံ ဝဋ္ဋန္တိ, ယံဒိသာဘိမုခံ ပတိတာ, တံဒိသာဘိမုခာ ဧဝ ဝဋ္ဋန္တိ। **ဝိဝဋ္ဋန္တီ**တိ ဝိပရိဝတ္တနဝသေန ဝဋ္ဋန္တိ။ **ဥဒ္ဓံပာဒံ ပပတန္တီ** တိ ဥဒ္ဓံမုခဟအာ ဟုတွာ ပတန္တိ။ **သတ္တံ အာဟရန္တီ** တိ အတ္တနော သရီရဿ ဝိဇ္ဈနဘာဝနဝသေန သတ္တံ ဥပနေန္တိ။

ဣတိ အောမနဿနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

ဥပာယာသနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၄၈. **အာယာသေတီ**တိ ကာယစိတ္တာနံ အာယာသနဝသေန အာယာသော ပဝတ္တိအာကာရောတိ အတ္တော, ယတော ဘုသော အာယာသောတိ ဥပါယာသောတိ ဝုစ္စတိ ယထာ ဘုသမာဒာနံ ဥပာဒာနန္တိ။ **ဧကော ဓမ္မော** တိ စုဒ္ဒသဟိ အကုသလစေတသိကေဟိ အညော ဧကော စေတသိကဓမ္မော, ယံ "ဝိသာဒော"တိ စ ဝဒန္တိ။ နိတ္ထုနနဝသေန သမ္ပဇ္ဇနတော **နိတ္ထုနနရသော,** ကာယေ တ နိတ္ထုနနကရဏကိစ္စော။ "သင်္ခာရဒုက္ခဘာဝတော"တိ ဝတွာ သော ပနေတ္ထ သာတိသယောတိ ဒဿေန္တော **"စိတ္တပရိဒဟနတော, ကာယဝိသာဒနတော စာ"** တိ အာဟ။

ဧတေ စ သောကပရိဒေဝုပါယာသာ ဝိညတ္တိယာ ဝိနာ, သဟ စ ယထာပစ္စယံ အောမနဿစိတ္တုပ္ပာဒဿ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသောတိ ဒဿေတုံ **"တွေ စာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဟကော ဝိယာ**တိ ရဇနာဒိနော ပစိတဗ္ဗဝတ္ထုနော ဟကော ဝိယ။

ဣတိ ဥပါယာသနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၄၉. **သမောဓာနံ** သမာဂမော။ ကာယိကဒုက္ခစိတ္တဝိဃာတာဒိအနတ္ထာနံ အတ္ထိဘာဝဿ ပစ္စုပဋ္ဌာနော **အနတ္ထဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော**။

တေသံ အပ္ပိယာနံ ကာယိကတစေတသိကပယောဂသင်္ခာတော ဥပက္ကမော တဒုပက္ကမော, တတော သမ္ဘူတော **တဒုပက္ကမသမ္ဘူတော**။

ဣတိ အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

ပိယဝိပ္ပယောဂနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၅၀. ဥပဒ္ဒဝဘာဝေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတီတိ **ဗျသနပစ္စုပဋ္ဌာနော**။

ဣတိ ပိယဝိပ္ပယောဂနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

ဣစ္ဆိတာလာဘနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၅၁. ဣစ္ဆိတာလာဘော နာမ ယဿ ကဿစိ အတ္တနာ ဣစ္ဆိတဿ ဝတ္ထုနော အလာဘော။ "ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတီ"တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ မတ္ထကပ္ပတ္တံ ပန ဣစ္ဆိတာလာဘံ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ "ဇာတိဓမ္မာနံ သတ္တာန"န္တိအာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ တမေဝ ဒဿေတုံ **"အပ္ပတ္တော ဝတ္ထု"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣစ္ဆာတ** တိ ဧတ္တ ဣစ္ဆာသဟိတော အလာဘောတတိ စ ဝဒန္တိ။ **တပ္ပရိယေသနရသာ** တိ တေသံ အလဗ္ဘနေယျဝတ္ထူနံ ပရိယေသနရသာ။ **အပ္ပတ္တိ** အလာဘော။

ဣတိ ဣစ္ဆိတာလာဘနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။

ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၅၂. **ယံ ဝုတ္တမိဓာ** တိ ဣဓ သစ္စနိဒ္ဒေသေ ယံ သရူပတော ဝုတ္တံ။ **အဝုတ္တ** န္တိ အညတ္ထ **ဒုက္ခက္ခန္ဓဗာလပဏ္ဍိတသုတ္တာ**ဒီသု ဝုတ္တမ္ပိ ဣဓ သရူပတော အဝုတ္တံ။ တဉ္စ သဗ္ဗံ ဣမေ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေ ဝိနာ န လဗ္ဘတီတိ တတ္ထ ခန္ဓသန္နိဿယမေဝ ဒုက္ခံ ခန္ဓေ ဝိဘာဝေတီတိ ဒဿေတုံ **"ဣန္ဓနမိဝ ပါဝကော"** တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ တ လက္ခံ ပဟာရဏပဟာရဿ ဝတ္ထု, ဧဝံ ခန္ဓာ သံသာရဒုက္ခဿ။ ယထာ စ ဂေါရူပံ ဍံသမကသာဒိဝိဗာဓဿ, ယထာ စ ခေတ္တံ နိပ္ဖန္နသဿလာယနဿ, ဂါမော စ ဂါမဃာတကဝိဗာဓဿ, ဧဝံ ခန္ဓာ ဇာတိအာဒိဒုက္ခဿ ဝတ္ထူတိ ဒဿေတုံ **"လက္ခမိဝ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယေဘုယျေန လောကေ ဝိဗာဓကော ဝိဗာဓေတဗ္ဗာဓီနော န ဟောန္တိ, ဣမေ ပန ဝိဗာဓေတဗ္ဗာဓီနာ ဧဝါတိ ဒဿေတုံ **"တိဏလတာဒီနိ"**တိ ဝုတ္တံ။ ကာမံ အနာဒိမတိ သံသာရေ အာဒိ နာမ ကဿစိ နတ္ထိ, ဧကဘဝပရိစ္ဆိန္နဿ ပန ခန္ဓသန္တာနဿ ဝသေန ဝုတ္တံ **"အာဒိဒုက္ခံ ဇာတိ"** တိ။ တေနေဝါဟ **"ပရိယောသာနဒုက္ခံ မရဏ"** န္တိ။ န ဟေတ္ထ သမုစ္ဆေဒမရဏမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ မရဏဿ အန္တိကေ အာသန္နေ ဇာတံ ဒုက္ခံ **မာရဏန္တိကဒုက္ခံ**။ **ပရိဒယှမာနံ** စိတ္တသန္တာပေဟိ။ **လာလပ္ပနံ** အတိဝိယ ဝိပ္ပလာပေဟိ။ **အနုတ္ထုနနံ** အန္တော နိဇ္ဈာယနံ။ **ဧကမေကန္တိ** ဇာတိအာဒီနံ အန္တရဘေဒဘိန္နာနံ, ဇာတိအာဒီနမေဝ တ ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကာနံ တ ဧကမေကံ။ **သင်္ခိပိတွာ** တိ သမာသေတွာ, သာမညနိဒ္ဒေသေန တ သင်္ခေပံ ကတွာ။

ဣတိ ဒုက္ခနိဒ္ဒေသကထာဝဏ္ဏနာ။

သမုဒယနိဒ္ဒေသကထာဝဏ္ဏနာ

၅၅၃. **ပုနဗ္ဘဝကရဏံ ပုနဗ္ဘဝေ** ဥတ္တရပဒလောပေန, ယထာ တ အပူပဘက္ခနသီလော အာပူပိကော, ဧဝံ ပုနဗ္ဘဝကရဏသီလာ, ပုနဗ္ဘဝံ တ ဖလံ အရဟတိ, သော တ ဧတိဿာ ပယောဇနန္တိ **ပေါနောဗ္ဘဝိကာ**။ နန္ဒနတော, ရဉ္ဇနတော စ နန္ဒီရာဂဘာဝံ သဗ္ဗာသု အဝတ္ထာသု အပစ္စက္ခာယ ဝုတ္တိယာ **နန္ဒီရာဂသဟဂတာ** ။ တာယ စ သတ္တာ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝါဒိကေ ကိမိကီဋပဋင်္ဂါဒိအတ္တဘာဝေပိ နန္ဒန္တိ, ရူပါဘိနန္ဒနာဒိဘူတာယ ရဉ္ဇန္တိ စာတိ **တတြတတြာဘိနန္ဒိနီ**။ တေနာဟ **"နန္ဒီရာဂေန သဟဂတာ"** တိအာဒိ။ တဗ္ဘာဝတ္ထော ဟိ ဧသ သဟဂတသဒ္ဒေါ။ ကာမဘဝဝိဘဝဘေဒဝသေန ပဝတ္တိယာ ကာမတဏှာ, ဘဝတဏှာ, ဝိဘဝတဏှာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကာမတဏှာဒိဘေဒံ အနာမသိတွာ ကေဝလံ တဏှာဘာဝေနေဝ ဧကဘာဝဂ္ဂဟဏေန ဧကတ္တံ ဥပနေတွာ ကဿစိပိ သတ္တဿ ကေနစိ သဒိသတာဘာဝတော တံတံဝိဝိစိတ္တဘာဝဇနကကမ္မနိပ္ဖာဒနေန အတိဝိဝိစိတ္တသဘာဝတ သကလဿ ဒုက္ခဿ ဟေတုဘာဝတော **ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ** ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ တဏှာဝ သမုဒယသစ္စံ ဝုတ္တာတိ? ဝိသေသဟေတုဘာဝတော။ အဝိဇ္ဇာ ဟိ ဘဝေသု အာဒီနဝံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တီ, ဒိဋ္ဌိအာဒိဥပါဒါနဉ္စ တတ္ထ တတ္ထ အဘိနိဝိသမာနံ တဏှံ အဘိဝဍ္ဎေန္တီ ဒေါသာဒယောပိ ကမ္မဿ ကာရဏံ ဟောန္တိ, တဏှာ ပန တံတံဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသသတ္တနိကာယကုလဘောဂိဿရိယာဒိဝိစိတ္တတံ အဘိပတ္ထေန္တီ, ကမ္မဝိစိတ္တတာယ ဥပနိဿယတံ ကမ္မဿ စ သဟာယဘာဝံ ဥပဂစ္ဆန္တီ ဘဝါဒိဝိစိတ္တတံ နိယမေတိ, တသ္မာ ဒုက္ခဿ ဝိသေသဟေတုဘာဝတော အညေသုပိ အဝိဇ္ဇာဥပါဒါနကမ္မာဒီသု သုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၁၃၃; ၃.၃၇၄) အဘိဓမ္မေ (ဝိဘ. ၂၀၃) စ အဝသေသကိလေသာကုသလမူလာဒီသု ဝုတ္တေသု ဒုက္ခဟေတူသု ဝိဇ္ဇမာနေသု တဏှာဝ သမုဒယသစ္စန္တိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣတိ သမုဒယနိဒ္ဒေသကထာဝဏ္ဏနာ။

နိရောဓနိဒ္ဒေသကထာဝဏ္ဏနာ

၅၅၄. **တဿာယေဝ** တိ ယဒဂ္ဂေန တဏှာ သမုဒယသစ္စန္တိ ဝုတ္တာ, တဒဂ္ဂေန တဿာယေဝါတိ အဝဓာရဏံ။ သတိ ဟိ ပဓာနဟေတုနိရောဓေ တဒညဟေတူ နိရုဒ္ဓါယေဝ ဟောန္တီတိ ဗျာဓိနိမိတ္တဝူပသမနေန ဗျာဓိဝူပသမော ဝိယ ဟေတုနိရောဓေန ဖလနိရောဓောတိ အာဟ **"သမုဒယနိရောဓေန ဒုက္ခနိရောဓော"**တိ။ **န အညထာ** တိ ယထာဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ဧကန္တိကတံ ဒဿေတိ။

အနုပဒ္ဒဝေ တိ ဟဏကဝိဇ္ဇနသတ္တုပ္ပဟာရာဒိဥပဒ္ဒဝရဟိတေ။ တတော ဧဝ **ဒဠှေဟ** ထိရေ၊ သာခာဒိဆေဒနေန **ဆိန္နောပိ။ တဏှာဟာနုသယေ** တိ ကာမရာဂဘဝရာဂါနုသယေ။ **အနူဟတေ**တိ အသမုပဃာဋိတေ။

ယထာ သီဟော ယေနတ္တနိ သရော ခိတ္တော, တတ္တေ၀ အတ္တနော ဗလံ ဒဿေတိ, န သရေ, တထာ ဗုဒ္ဓါနံ ကာရ ဏေ ပဋိပတ္တိ, န ဖလေ။ ယထာ ပန သာရမေယျာ ကေနစိ လေဍ္ဍုပ္ပဟာရေ ဒိန္နေ ဘုဿန္တာ လေဍ္ဍုံ ခါဒန္တိ, န ပ ဟာရဒါယကေ ဥဋ္ဌဟန္တိ, ဧဝံ အညတိတ္ထိယာ ဒုက္ခံ နိရောဓေတုကာမာ ကာယဿ ဒမနုယုဥ္ဇန္တိ, န ကိလေသနိရောဓနေ န္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"သီဟသမာနဝုတ္တိနော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၅၅၅. ဝိရဇ္ဇတိ ပလုဇ္ဇတိ ဆိဇ္ဇတိ သမုဒယော ဧတေနာတိ **ဝိရာဂေ ဝုစ္စတိ မဂ္ဂေ** ။ ဝိရဇ္ဇနံ ပလုဇ္ဇနံ သမုစ္ဆိန္ဒ ဒနံ **ဝိရာဂေတိ ပဟာနံ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ပဟာနပရိယာယော ဝိရာဂသဒ္ဒော, နိရောဓသဒ္ဒော စ, တသ္မာ။ အနုသယသမုဂ္ဃာတတော အသေသော ဝိရာဂေ အသေသော နိရောဓောတိ သမ္ဗန္ဓနီယံ။ စာဂါဒိပဒါနိပိ ဂဟေတ္တ ဝဒတိ **သဗ္ဗာနေ၀ တောနီ** တိ။ ယသ္မာ **နိဗ္ဗာနံ ဝုစ္စတိ,** န ဒုက္ခဿ နိရုဇ္ဈနမတ္တံ, တသ္မာ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိ ရောဓာဒိပဒါနိပိ နိဗ္ဗာနဝေဝစနာနီတိ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သမတ္တေတိ **"ယသ္မာ ပနာ"** တိအာဒိ။ ယထာ ဝိရာဂါဒိပဒါနိ နိဗ္ ဗာနေ ယုဇ္ဇန္တိ, တံဒဿနံ။ တတ္ထ **တံ အာဂမ္မာ** တိ တံ နိဗ္ဗာနံ အာရဗ္ဘဏကရဏဝသေန ပတ္ွာ။ **တဏှာ ဝိရဇ္ဇ တီ**တိ အရိယမဂ္ဂေန အစ္စန္တဝိရာဂဝသေန တဏှာ ဝိရဇ္ဇီယတိ။ **နိရုဇ္ဈတီ** တိ နိရောဓီယတိ, တေန ဝိရာဂနိရောဓသဒ္ အနံ အဓိကရဏသာဓနတမာဟ။ **တဒေတ**တိ နိဗ္ဗာနမေဝ။ **စာဂါဒယော ဟောန္တိ** တိ စာဂါဒိဟေတုံ ဖလတေဟာရေန ဝဒ တိ။ **"ကာမဂုဏာလယေသု"**တိ ဟေတ္ထကေသု လိခန္တိ, "ကာမဂုဏာလယာဒီသု"တိ ပန ဟဌော။

၅၅၆. တယိဒန္တိအာဒိ န ဟောရာဏဟဌော, **သစ္စတ္ထဒီပနေ** ပန ဝုတ္တနိယာမေန တတော အာနေတ္ွာ ပဌာ ၌ပိ တံ။ တထာ ဟိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာနိပိ လက္ခဏာဒီနိ ပုနပိ ဝုတ္တာနိ။ သံသာရဒုက္ခတော နိဗ္ဗိန္နမာနသဿ အဿာသံ ကရော န္တော ဝိယ ဟောတီတိ **အဿာသကရဏရသံ** ။ ရာဂါဒိသဗ္ဗပပဥ္စဝူပသမနိမိတ္တတာယ နိပ္ပပဥ္စတံ ပစ္စုပဋ္ဌေပေတီတိ **နိ ပ္ပပဥ္စပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။

၅၅၇. နတ္ထေ၀ နိဗ္ဗာန န္တိ ယဒိ သာမညတော ပဋိညာ, အတ္တနာ အဓိပ္ပေတနိဗ္ဗာနဿပိ အဘာဝေ အာပဇ္ဇတိ, တထာ သတိ ပဋိညာဝိရောဓော။ အထ ပရာဘိမတံ နိဗ္ဗာနံ ပတိ, ဧဝံ သတိ ဓမ္မိအသိဒ္ဓိ, တတော စ နိဿယာသိဒ္ဓေါ ဟေ တု။ **အနုပလဗ္ဘနီယတော** တိ ကိံ ပစ္စက္ခတော, ဥဒါဟု အနုမာနတော? ပုရိမသ္မိံ ပက္ခေ စက္ခာဒီဟိ အနေကန္တိကတာ, ဒု တိယသ္မိံ ပန်ံ ပတိ အသိဒ္ဓေါ ဟေတု။ တေနာဟ **"န, ဥပာယေန ဥပလဗ္ဘနီယတော"** တိအာဒိ။ တတ္ထ ယထာ စေတော ပရိယညာဏလာဘိနော ဧဝ အရိယာ ပရေသံ လောကုတ္တရစိတ္တံ ဇာနန္တိ, တတ္ထာပိ စ အရဟာ ဧဝ သဗ္ဗေသံ, န သဗ္ ဗေ, ဧဝံ နိဗ္ဗာနမ္ပိ သီလသမာဓိပညာသင်္ခါတသမ္မာပဋိပတ္တိဘူတေန ဥပာယေန ဥပလဗ္ဘတီတိ အတ္ထဝစနံ စေတံ ဒဋ္ဌ ဗ္ဗံ, န ပယောဂဝစနံ။ တံ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။

၅၅၈. နတ္ထီတိ န ဝတ္တဗ္ဗံ, အရိယေဟိ ဥပလဗ္ဘနီယတောတိ အဓိပ္ပာယော။ သံသာရတော သံဝိဂ္ဂမာနသာ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ နိဗ္ဗာနံ အဓိဂစ္ဆန္တီတိ သဗ္ဗသမယသိဒ္ဓေါယံ နယော။ တတ္ထ သာသနိကမေဝ နိဿာယ ဝဒတိ **"ပဋိပတ္တိယာ ဝဉ္ဈဘာဝတပဇ္ဇနတော"** တိ။ တေနာဟ **"အသတိ ဟိ"**တိအာဒိ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေဇဝတယာ** တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဗ္ ဗင်္ဂမာယ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ စဿာ ပဓာနဘာဝတော။ တထာ ဟိ သာ ပဌမံ ဒေသနာရုဠှာ, န သဗ္ဗပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **န စာယံ** သမ္မာပဋိပတ္တိ ဝဉ္ဈာ, **နိဗ္ဗာနပါပနတော** နိဗ္ဗာနဿ သမ္ပာပကတော။ တဝ မတေန ပန နိဗ္ဗာနဿေဝ အ ဘာဝတော ဝဉ္ဈဘာဝတေ အာပဇ္ဇတီတိ ယောဇနာ။ **အဘာဝပါပကတ္တာ**တိ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ကိလေသသမုစ္ဆိန္ဒနမုခေ န ခန္ဓာနံ အဘာဝသမ္ပာပကဘာဝတော, န ဝဉ္ဈဘာဝပတ္တီတိ စေ ဝဒေယျာသီတိ အတ္ထော။ **န** ဣတိ ပဋိက္ခေပေ။ ယံ တယာ "အဘာဝပါပကတ္တာ"တိ ဝဒန္တေန ခန္ဓာဘာဝေ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဋိညာတံ, တံ န။ ကသ္မာ? **အတီတာနာဂတာဘာ ဝေပိ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော။** အတီတာနာဂတာ ဟိ ခန္ဓာ န သန္တီတိ တသ္မိံ အဘာဝေ နိဗ္ဗာနံ အဓိဂတံ နာမ သိယာ, သော ပန နတ္ထီတိ။ န ကေဝလံ အတီတာနာဂတာနမေဝ, အထ ခေါ ဝတ္တမာနာနမ္ပီတိ တိယဒ္ဓဂတာနံ သဗ္ဗေ သံ ခန္ဓာနံ အဘာဝေ နိဗ္ဗာနံ။ န ဟိ တံ ဧကဒေသာဘာဝေ ဘဝိတုံ ယုတ္တန္တိ ဝတ္တမာနာ စေ, န န သန္တိ, န သန္တိ စေ, န ဝတ္တမာနာတိ "ဝတ္တမာနာ, န သန္တိ စာ"တိ ဝိပ္ပဋိသိဒ္ဓမေတန္တိ အာဟ **"န, တေသံ။ပေ။ ပဇ္ဇနတော"** တိ။

ကိဉ္စ ဘိယျော – ယဒိ ဝတ္တမာနာဘာဝေ နိဗ္ဗာနံ, ယအ အရိယမဂ္ဂေ ဝတ္တတိ, တအ တဿ နိဿယဘူတာ ခန္ဓာ ဝတ္တမာနာတိ ကတွာ တအ နိဗ္ဗာနဿ အဘာဝေ သိယာ။ တထာ စ သတိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာယ အဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ ဒဿေန္တော **"ဝတ္တမာန။ပေ။ အေသတော"** တိ အာဟ။ န မယံ သဗ္ဗေသံယေဝ အဝတ္တမာနတာယ နိဗ္ဗာနံ ဝဒာမ။ ကိဉ္စရဟီတိ, **တအ** မဂ္ဂက္ခဏေ **ကိလေသာနံ အဝတ္တမာနတ္တာ,** တသ္မာ **န အေသော** ယထာဝုတ္တအေသာဘာဝေတိ? ယဒိ ကိလေသာနံ အဝတ္တမာနတာသင်္ခာတော အဘာဝေ နိဗ္ဗာနံ, ဧဝံ သတိ အရိယမဂ္ဂဿ နိရတ္ထကတာ အာပဇ္ဇတိ မဂ္ဂက္ခဏတော ပုဗ္ဗေပိ တဒဘာဝသိဒ္ဓိတော။ တေနာဟ **"အရိယမဂ္ဂဿ သာ"**တိအာဒိ။ **တသ္မာ အကာရဏမေတ** န္တိ ယသ္မာ န နိဗ္ဗာနဿ အနုပလဗ္ဘနီယတာ, အဘာဝမတ္တတာ, ပဋိပတ္တိယာ ဝဉ္ဈဘာဝေ, အတီတာနာဂတာဘာဝေ နိဗ္ဗာနာဓိဂမော စ အာပဇ္ဇတိ, ဝတ္တမာနာနံ အဘာဝေပိ န သမ္ဘဝတိ , ပဂေဝ ကိလေသာနံ အဝတ္တမာနတာ, အရိယမဂ္ဂဿ စ နိရတ္ထကဘာဝပတ္တိ, တသ္မာ နိဗ္ဗာနဿ အဘာဝသာဓနေ တ္တံ ယဒိဒံ "အနုပလဗ္ဘနီယတော, အဘာဝပဟပကတ္တာ, တအ ကိလေသာနံ အဝတ္တမာနတ္တာ"တိ စ ကာရဏံ ဝုတ္တံ, အကာရဏမေတံ, အယုတ္တိရေသာတိ အတ္ထော။

၅၅၉. **အာဒိဝစနတော**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဝသိဋ္ဌံ ဇမ္ဗုခါဒကသုတ္တပဒေသံ (သံ. နိ. ၄.၃၁၄ အာဒယော), အညမ္ပိ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ နိဒ္ဒေသပဒံ သင်္ဂဏှာတိ။ တထာ ဟိ "နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနန္တိ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဝုစ္စတိ, ကတမံ နု ခေါ, အာဝုသော, နိဗ္ဗာနန္တိ? ယော ခေါ, အာဝုသော, ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယော, ဣဒံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာန"န္တိ **ဇမ္ဗုခါဒကသုတ္တေ** (သံ. နိ. ၄.၃၁၄ အာဒယော), "တတ္ထ ကတမာ အသင်္ခတာ ဓာတု? ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယော"တိ (ဝိဘ. ၁၈၄) **အာယတနဝိဘင်္ဂေ** ဝုတ္တံ။ တတ္ထာယမတ္ထော – နိဗ္ဗာနံ အသင်္ခတာ ဓာတု အသင်္ခတသဘာဝေ ဓမ္မော။ ယသ္မာ တံ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခီယန္တိ, တသ္မာ ရာဂက္ခယော, ဒေါသက္ခယော, မောဟက္ခယောတိ စ ဝုစ္စတီတိ။ **အာဂမ္မာ** တိ စ သဗ္ဗသင်္ခာရေဟိ နိဗ္ဗိန္နဿ ဝိသင်္ခါရနိန္နဿ ဂေါတြဘုနာ ဝိဝဋ္ဋိတမာနသဿ မဂ္ဂေန သစ္ဆိကရဏေနာတိ အတ္ထော။ သစ္ဆိကိရိယမာနဉှိ တံ အဓိဂန္တွာ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတဉ္စ ပဋိစ္စ အဓိပတိပစ္စယဘူတေ စ တသ္မိံ ပရမဿာသဘာဝေန ဝိနိမုတ္တသင်္ခာရဿ ပရမဂတိဘာဝေန စ ပတိဋ္ဌာနဘူတေ ပတိဋ္ဌာယ ခယသင်္ခာတော မဂ္ဂေ ရာဂါဒယော ခေပေတီတိ တံသစ္ဆိကရဏာဘာဝေ ရာဂါဒိနံ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓဂမနာဘာဝတ တံ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခီယန္တီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဇော်သေန စေတံ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓိတ္တိ တဗ္ဗံ, ဣတရထာ ယထာရုတဝသေန ဟဋ္ဌယာ အတ္ထေ ဂဟဏမာနေ ဗဟူ အေသာ အာပဇ္ဇန္တီတိ တေ ဒဿေတုံ **"အရဟတ္တဿာပီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အရဟတ္တဉှိ အဂ္ဂဖလပမုခာ စတ္တာရော ခန္ဓာတိ န တဿ ရာဂါဒိခယမတ္တတာ ယုတ္တာ။ **တမ္ပိ ဟိ။ပေ။ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ** ။ တတ္ထ ယထာ ရာဂါဒီနံ ခီဏန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အရဟတ္တံ **"ရာဂက္ခယော"**တိအာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ သုတ္တဿ နေယျတ္ထတ္တာ။ ဧဝံ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခီယန္တီတိ နိဗ္ဗာနံ "ရာဂက္ခယော"တိအာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ ဣမဿာပိ သုတ္တဿ နေယျတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နိဗ္ဗာနဿ ရာဂါဒိက္ခယမတ္တတာယ ဗဟူအေသာ အာပဇ္ဇန္တီတိ ဒဿေတုံ **"ကိဉ္စ ဘိယျော"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

တတ္ထ **ဣတ္တရကာလာဒိပ္ပတ္တိအေသတော** တိ ရာဂါဒီနံ ခယမတ္တတာယ ပရိတ္တကာလတာ, သင်္ခတလက္ခဏတာ, ပယောဂေန ဝိနာ သရသေနေဝ အဓိဂန္တဗ္ဗတာ, ရာဂါဒီဟိ အပရိမုတ္တတာ, အာဒိတ္တတာ, ဒုက္ခတာ, အနုပသန္တတာ, ဗဟုဘာဝေ, သြဋ္ဌာရိကတာ, ဂေါတြဘုမဂ္ဂါနံ အနာရမ္မဏတာတိ ဧဝမာဒိအေသာပဇ္ဇနတော ။ ရာဂဿေဝ ခယော **ရာဂက္ခယော,** န အေသာဒီနံ။ တထာ အေသက္ခယာဒယောပီတိ အညော ရာဂက္ခယော, အညော ဒေါသက္ခယော, အညော မောဟက္ခယောတိ တိဏ္ဏံ အကုသလမူလာနံ ခယဘူတာနိ တီဏိ နိဗ္ဗာနာနိ, စတုန္နံ ဥပာအာနာနံ ခယေ စတ္တာရိ, ပဉ္စန္နံ နီဝရဏာနံ ခယေ ပဉ္စ, ဆန္နံ တဏှာကာယာနံ ခယေ ဆ, သတ္တန္နံ အနုသယာနံ ခယေ သတ္တ, အဋ္ဌန္နံ မိစ္ဆတ္တာနံ ခယေ အဋ္ဌ, နဝန္နံ တဏှာမူလကာနံ ခယေ နဝ, ဒသန္နံ သံယောဇနာနံ ခယေ ဒသ, ဒိယမုကိလေသသဟဿသ္သ ခယေ ဟဋ္ဌိယေက္ကံ နိဗ္ဗာနန္တိ ဗဟူနိ နိဗ္ဗာနာနိ ဟောန္တိ။ ရာဂါဒိက္ခယော နာမ အန္တဗာလာနမ္ပိ ဟာကဋ္ဌော, အန္တမသော ဒိပိမိဂမက္ကဋ္ဌာဒီနမ္ပိ သုဝိညေယျောတိ သြဋ္ဌာရိကံ နိဗ္ဗာနံ ဟောတိ။ ဂေါတြဘုက္ခဏေ ကိလေသက္ခယဿ အဘာဝတော, မဂ္ဂက္ခဏေ စ အခီဏတ္တာ, အာရမ္မဏကရဏဿ စ အသမ္ဘဝေ ဧဝ။ **တဿ နိဗ္ဗာနဘာဝတော**တိ သဗ္ဗပရိယောသာနဿ ရာဂါဒိက္ခယဿ နိဗ္ဗာနဘာဝတော။ ယတော ခယတော ပဋ္ဌာယ ရာဂါဒီနံ ပဝတ္တိ န ဟောတိ, သော "အယံ နာမာ"တိ နိယမေတဗ္ဗော မဂ္ဂဖလဉာဏာနံ အာရမ္မဏဘူတော နတ္ထီတိ အာဟ **"န တာဒိသဿ ခယဿ အဘာဝတော"**တိ။

ကိဉ္စ ဘိယ္ယော – ယော ပစ္စိမဘဝတော တတိယတ္တဘာဝေယေဝ ရာဂါဒီသု အာဒီနဝံ ဒိသွာ တ ဈာနဘာဝနာယ တေ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနော ကာလံ ကတွာ ဗြဟ္မလောကံ ဥပပန္နော, တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဣတော ဂ တောပိ ကာမေသု ဝီတရာဂေဝ ဟုတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တော, ယော စ ပဌမဝယေ ဧဝ ရာဂါဒီတော နိဗ္ဗိန္ နော တေ စ ဈာနေန ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ပစ္စိမဝယေ အရဟတ္တံ ပတ္တော, တေသံ ရာဂါဒီနံ ဝိက္ခမ္ဘနတော ပဌာယ အနု ပ္ပဇ္ဇနတော နိရောဓသေဒိသတာယ အနုပ္ပတ္တိယေဝ နိရောဓော။ တေ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တာ နာမ သိယုံ, န စ ဟောန္တိ, တသ္မာ န တာဒိသဿ ခယဿ နိဗ္ဗာနဘာဝေါ။ တဿာပိ ဣတ္တရကာလတာဒိဒောသသမာယောဂေ ဧတေ အာဟ **“ဘာ ဝေပိ စာ”**တိအာဒိ ။

ယဒိ ‘‘ခယော’’တိ ဝစနတော ယတော ခယတော ပဌာယ ရာဂါဒီနံ အပ္ပဝတ္တိ, တံ ခယမတ္တံ နိဗ္ဗာနံ မညသိ, ဧဝံ သတိ ‘‘ခယေ ဉာဏ’’န္တိအာဒီသု (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၁၄၂; ၁၃၈၂) ‘‘ခယော’’တိ ဝုတ္တတ္တာ တဒုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ စ ရာဂါဒီနံ အနုပ္ပတ္တီတိ မဂ္ဂဿာပိ နိဗ္ဗာနဘာဝပတ္တီတိ ဒဿေန္တော **“အရိယမဂ္ဂဿ စာ”** တိအာဒိမာ ဟ။

ယထာ နိရုဒ္ဓါ န သန္တိ, ဧဝံ အနုပ္ပန္နာပီတိ အဘာဝသာမညတော နိရောဓသေဒိသတာယ အနုပ္ပတ္တိ ဧဝ နိရောဓော **အနုပ္ပတ္တိနိရောဓော** ။ အယဉှိ မဂ္ဂေန ခေပေတဗ္ဗာကာရော, ယဒိဒံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပာဒနန္ တိ ‘‘ခယော’’တိ စ ဝုစ္စတီတိ။ တံ ဣတရခယတော ဝိသေသေန္တော **“အနုပ္ပတ္တိနိရောဓသင်္ခာတဿ ပန ခယဿ သာ”**တိ အာဟ။ အနိပ္ဖန္နတာ ပန တဿ ခယဿ **ပရိယာယေန ဥပနိဿယတ္တာ** တိ ဝုတ္တံ။ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓ က္ခယကရဿ ဟိ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏဘူတံ နိဗ္ဗာနံ အတ္ထတော တဿ ဥပနိဿယော ဝိယာတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လ ဘတိ။ **တဒုပစာရေနာ**တိ အတ္ထတော ဖလဘူတခယတော ဟာရေန။ ဖလူပစာရေန ဟိ ကာရဏံ တော ဟရီယတိ ယထာ ‘‘အာယု ဃတံ, သေမ္ဟော ဂုဠော’’တိ စ။

အဿာ တိ နိဗ္ဗာနဿ။ ‘‘ဣဒမ္ပိ ခော ဌာနံ သုဒုဒ္ဒသ’’န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၆၄, ၆၆-၆၇; မ. နိ. ၂.၃၃၇; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇-၈) ပစ္စဝေက္ခတော ဘဂဝတော အပ္ပေါဿုက္ကဘာဝတတာဝဟနတော။ ‘‘တဉှိ တေ, မာဂဏ္ဍိယ, အရိယံ စက္ခုံ နတ္ထိ, ယေန တွံ အရိယေန စက္ခုနာ အာရောဂျံ ဇာနေယျာသိ, နိဗ္ဗာနံ ပဿေယျာသီ’’တိ (မ. နိ. ၂.၂၁၈) ဝစနတော အရိယေန စက္ခုနာ ပဿိတဗ္ဗံ။

၅၆၀. ယဒိ နိဗ္ဗာနံ နာမ သဘာဝဓမ္မော အတ္ထိ သတ္တသန္တာနပရိယာပန္နော စ, အထ ကသ္မာ စတုမဟာပထေ သဘာ ဝိယ သဗ္ဗသာဓာရဏာ န လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“မဂ္ဂသမင်္ဂိနာ ပတ္တဗ္ဗတော အသာဓာရဏ”** န္တိ။ ‘‘အသုကဿ သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဿ ကာလေ ဥပ္ပန္န’’န္တိ ဧဝံ ပုရိမာယ ကောဋိယာ အဘာဝတော **အပ္ပဘဝံ။ မဂ္ဂဘာဝေ** တိ အရိယမဂ္ဂဿ အ တ္ထိဘာဝေ။ **ဘာဝတော** ဝိဇ္ဇမာနတော လဒ္ဓဗ္ဗတော။

အဏုအာဒီနန္တိ အဏုပကတိကာလပုရိသာဒီနံ။ **နိစ္စဘာဝပတ္တိ** တိ သဿတဘာဝသိဒ္ဓိ။ ကူဋဋ္ဌနိစ္စတာ ဟိ ဣဓာဓိ ပ္ပေတာ။ **ဟေတုနော အဘာဝ**တိ ဥပပတ္တိယာ သာဓနဟေတုနော အဘာဝ။ **နိစ္စာ တေ** အဏုအာဒယော။ **နိဗ္ဗာနဿ နိစ္စတ္တာ** တိ အပေက္ခမ္မတ္တာတိ ဟေတုလက္ခဏာနုပပတ္တိ။ **“အဏုအာဒီနံ အသိဒ္ဓတ္တာ”** တိ ဧတေန ‘‘နိစ္စာ အ ဏုအာဒယော’’တိ ပဋိညာယ ဓမ္မိအသိဒ္ဓိ, တတော စ နိဿယာသိဒ္ဓေ ဟေတူတိ ဒဿေတိ။

၅၆၁. **ယထာဝုတ္တယုတ္တိသဗ္ဘာဝတော** တိ ‘‘အပ္ပဘဝတ္တာ’’တိ အတ္တနာ ဝုတ္တံ ဟေတုံ သန္ဓာယာဟ။ အပ္ပဘဝ တာ စဿ အပစ္စယတာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, တာယ တဿ ပုရိမာယ ကောဋိယာ အဘာဝတော။ **“ရူပသဘာဝါတိက္ကမတော”** တိ ဧတေန ယထာ ရူပမ္ဘာနံ ရုပ္ပနသဘာဝတေ, ပဋိဃာတဝန္တတာယ ကလာပသော ဝုတ္တိယာ ပဒေသသမ္ဗန္ဓော စ သဘာ တေ, ဧဝံ နိဗ္ဗာနဿ ကတ္ထစိ ပဋိဃာတော, သပ္ပဒေသတာ စ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ န ဟိ နိဗ္ဗာနံ ‘‘အသုကဒိသာယ, အသုကဒေသေ’’တိ တ နိဒ္ဒိသီယတိ, ယတော တံ အပ္ပတိဋ္ဌမေတတိ။

“အသိထိလ ။ပေ။ ဂမနီယတော”တိ ဧတေန နိဗ္ဗာနဿ အရိယာနံ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတံ ဒဿေတိ။ **“သဗ္ဗညုဝစန တော”**တိ ဧတေန တဒညေသံ အနုမာနသိဒ္ဓတံ, တဒုဘယေန ‘‘အနုပလဗ္ဘနီယတော’’တိ ပနဿ ဟေတုနော အသိဒ္ဓ

တံ ဒဿေတိ။ **ပရမတ္ထေန နာဝိဇ္ဇမာနံ** ဝိဇ္ဇမာနမေတတိ ယထာရဒ္ဓမတ္ထံ နိဂမေတုံ တတ တဒတ္ထသာဓနံ အာဂမံ ဒဿေန္တော **"ဝုတ္တဉ္စေဟေတ"** န္တိ-. အာဒိမာဟ။

တတ္ထ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတန္တိ (ဥဒာ. ၇၃; ဣတိဝု. ၄၃) စတ္တာရိပိ ပဒါနိ အညမညဝေဝစနာနိ။ အထ ဝါ ဝေဒနာဒယော ဝိယ ဟေတုပစ္စယသမဝါယသင်္ခါတာယ ကာရဏသာမဂ္ဂိယာ န ဇာတံ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ **အဇာတံ**။ ကာရဏေန ဝိနာ, သယမေဝ စ န ဘူတံ န ပါတုဘူတံ န ဥပ္ပန္နန္တိ **အဘူတံ**။ ဧဝံ အဇာတတ္တာ, အဘူတတ္တာ စ ယေန ကေနစိ ကာရဏေန န ကတန္တိ **အကတံ**။ ဇာတဘူတကတဘာဝေါ စ နာမ ရူပါဒီနံ သင်္ခတဓမ္မာနံ ဟောတိ, န အသင်္ခတ ဘာဝဿ နိဗ္ဗာနဿာတိ ဒဿနတ္ထံ **"အသင်္ခတ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ ပဋိလောမတော ဝါ သမေစ္စ သမ္ဘုယ ပစ္စယေ ဟိ ကတန္တိ သင်္ခတံ, တထာ န သင်္ခတံ သင်္ခတလက္ခဏရဟိတန္တိ စ **အသင်္ခတ** န္တိ ဧဝံ အနေကေဟိ ကာရဏေဟိ နိဗ္ဗတ္တိတဘာဝေ ပဋိသိဒ္ဓေ "ပကတိတဒီနံ ပကတိ ဝိယ သိယာ နု ခေါ ကေနစိ ကာရဏေန ဧတံ ကတ"န္တိ အာသင်္ကာယံ ကေနစိ န ကတန္တိ ဒဿနတ္ထံ **"အကတ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ အပစ္စယမ္ပိ သမာနံ "သယမေဝ နု ခေါ ဣဒံ ဘူတံ ပါတုဘူတ"န္တိ အာသင်္ကာယံ တံ နိဝတ္တနတ္ထံ **"အဘူတ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ အယဉ္စေတဿ အသင်္ခတာကတာဘူတ ဘာဝေါ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဇာတိဓမ္မတ္တာတိ ဒဿေတုံ **"အဇာတ"**န္တိ ဝုတ္တံ။

ဧဝမေတ္ထ သတ္ထာ ပရမတ္ထတော နိဗ္ဗာနဿ အတ္ထိဘာဝံ ပဝေဒေသိ။ ပဝေဒေန္တော စ "အဟံ ဓမ္မိဿ သရော ဓမ္မဿာမီ"တိ န အတ္တနော အာဏာမတ္တေန ပဝေဒေသိ, အပိစ ခေါ ပန ပဒပရမေ အနုကမ္ပမာနော ယုတ္တိတော ပိ ပဝေဒေသိ။ ယထာဟ –

"နော စေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဘဝိဿ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ, နယိဓ ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယေထ။ ယသ္မာ စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထိ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ, တသ္မာ ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယတီ"တိ (ဥဒာ. ၇၃; ဣတိဝု. ၄၃)။

တဿတ္ထော – ဘိက္ခဝေ, ယဒိ အဇာတာဒိသဘာဝ အသင်္ခတာ ဓာတု န အဘဝိဿ န သိယာ, ဣဓ လောကေ ဇာတာဒိသဘာဝဿ ရူပါဒိက္ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ အနဝသေသဝူပသမော န ပညာယေယျ န ဥပလဗ္ဘေယျ န သမ္ဘဝေယျ။ နိဗ္ဗာနဉှိ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တမာနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော အရိယမဂ္ဂဓမ္မာ အနဝသေသံ သံကိလေသေ သမုစ္ဆိန္ဒန္တိ, တေနေတ္ထ သဗ္ဗဿာပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အပဂမော နိဿရဏံ ပညာယတိ။ ဧဝံ ဗျတိရေကဝသေန နိဗ္ဗာနဿ အတ္ထိဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အနုဂမနဝသေနပိ တံ ဒဿေတွာ နိဂမေတုံ **"ယသ္မာ စ ခေါ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တဿတ္ထော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတ္ထ စ ယသ္မာ "အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ အသင်္ခတာ ဓမ္မာ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၇-၈)။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, တဒါယ တနံ, ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ (ဥဒာ. ၇၁)။ ဣဒမ္ပိ ခေါ ဌာနံ သုဒုဒ္ဒသံ, ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂော (ဒီ. နိ. ၂.၆၄, ၆၇; မ. နိ. ၂.၃၃၇; သံ. နိ. ၂.၁၇၂; မဟာဝ. ၇-၈)။ အသင်္ခတဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ အသင်္ခတဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒ"န္တိအာဒီဟိ (သံ. နိ. ၄.၃၆၆) အနေကေဟိ သုတ္တပဒေဟိ "အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတ"န္တိ (ဥဒာ. ၇၃; ဣတိဝု. ၄၃) ဣမိနာ စ သုတ္တပဒေန နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရမတ္ထတော သဗ္ဘာဝေ သဗ္ဗလောကံ အနုကမ္ပမာနေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ပကာသိတော, တသ္မာ ယဒိပိ ကတ္ထ အပစ္စက္ခကာရီနမ္ပိ သာသနေ အဘိပ္ပသန္နာနံ ဝိညူနံ သံသယော နတ္ထိယေဝ။ ယေ ပန ပရနေယျဗုဒ္ဓိနော ပုဂ္ဂလာ, တေသံ ဝိမတိဝိနောဒနတ္ထံ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယနိဒ္ဒာရဏမုခေန ယုတ္တိဝိစာရဏာ။

ယထာ ပရိညေယျတာယ သဥတ္တရာနံ ကာမာနံ, ရူပာနဉ္စ ပဋိပက္ခဘူတံ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝံ နိဿရဏံ ပညာယတိ, ဧဝံ သဘာဝတနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ သင်္ခတဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခဘူတေန တဗ္ဗိဓုရသဘာဝေန နိဿရဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ယဉ္စ တံ နိဿရဏံ, သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။ ကိဉ္စ ဘိယျော – သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏဝိပဿနာဉာဏံ, အပိစ အနုလောမဉာဏံ ကိလေသေ တဒင်္ဂဝသေန ပဇဟတိ, န သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဇဟိတုံ သက္ကောတိ။ တထာ သမ္မုတိသစ္စာရမ္မဏံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု ဉာဏံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေနေဝ ကိလေသေ ပဇဟတိ, န သမုစ္ဆေဒဝသေန။ ဣတိ သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏဿ,

သမ္မုတိသစ္စာရမ္မဏဿ စ ဉာဏဿ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေ အသမတ္ထဘာဝတော တေသံ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနကရဿ အရိယမဂ္ဂဉာဏဿ တဒုဘယဝိပရီတသဘာဝေန အာရမ္မဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ, သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။

တထာ ''အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ''န္တိ (ဥဒါ. ၇၃; နေတ္တိ. ၄၁) ဝေမာဒိ နိဗ္ဗာနဿ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝဇောတကဝစနံ အဝိပရီတတ္ထံ ဘဂဝတာ ဘာသိတတ္တာ။ ယဉှိ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ, တံ အဝိပရီတတ္ထံ ယထာ တံ ''သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ, သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ, သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ''တိ (မ. နိ. ၁.၃၅၃, ၃၅၆; ဓ. ပ. ၂၇၇-၂၇၉; ထေရဂါ. ၆၇၆-၆၇၈; နေတ္တိ. ၅), တထာ နိဗ္ဗာနသဒ္ဒော ကတ္ထစိ ဝိသယေ ယထာဘူတပရမတ္ထဝိသယော ဥပစာရဝုတ္တိသဗ္ဘာဝတော။ သေယ္ယထာပိ သီဟသဒ္ဒောတိ ဝေမာဒီဟိ နယေဟိ ယုတ္တိတောပိ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပရော နယော – ယဒိ ပန နိဗ္ဗာနံ အဘာဝမတ္တမေဝ သိယာ, တဿ ''ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော ဒုရနုဗောဓော သန္တော ပဏီတော အတက္ကာဝစရော နိပုဏော ပဏ္ဍိတဝေဒနီယော''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၆၄, ၆၇; မ. နိ. ၂.၃၃၇; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇-၈) ဂမ္ဘီရာဒိတာ, ''အသင်္ခတဉ္စ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေဿာမီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၄.၃၆၆) အသင်္ခတာဒိတာ, ''အဗျာကတာ ဓမ္မာ အပစ္စယာဓမ္မာ''တိအာဒိနာ အဗျာကတဓမ္မာဒိတာ စ န ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ။ န ဟိ အဘာဝဿ ကောစိ သဘာဝေါ အတ္ထိ, ယေန သော ဂမ္ဘီရာသင်္ခတာဒိအာကာရတော ဝိညာယေယျ။ အဘာဝေါ ဟိ အဘာဝေါ ဧဝ, ကုတော တဿ ဂမ္ဘီရာသင်္ခတာဒိဘာဝသမ္ဘဝေါ။ ကိဉ္စ ယမဘာဝေါ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ သဗ္ဗသတ္တသန္တာနဂတာနံ ဧကော ဝ ဘဝေယျ အနေကော ဝါ။ ယဒိ ဧကော, ဧကေနေဝ မဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသာဘာဝေါ ကတော, သဒ္ဓိကတော စာတိ အညဿ, အညေသဉ္စ မဂ္ဂာနံ နိရတ္ထကတာတိ န သိယာ မဂ္ဂဗဟုတာ, ဧကေဿဝ သဗ္ဗသတ္တာနံ နိဗ္ဗာနာဓိဂမော အာပဇ္ဇတိ။ သိယာ ပနေတံ ဧကော ဧဝ သော နိဗ္ဗာနသညိတော ကိလေသာဘာဝေါ, သော ပန န မဂ္ဂေဟိ ကာတဗ္ဗော, အထ ခော သစ္ဆိကာတဗ္ဗောတိ။ ဧဝံ သတိ ဝိသေသတော မဂ္ဂဿ နိရတ္ထကတာ အာပဇ္ဇတိ, ကိလေသာနံ အပ္ပဟာနတောတိ ဧကောပိ မဂ္ဂေါ န သိယာ။ အသတိ စ ကိလေသပ္ပဟာနေ ဒုက္ခဿ အနုပစ္ဆေဒနတော ကိလေသာဘာဝသစ္ဆိကိရိယာ ကိမတ္ထိယာ သိယာ, အထ ပန မဂ္ဂာနံ သန္တာနဂတသံယောဇနတ္တယပ္ပဟာနာဒိပဋိနိယတကိစ္စတာယ စတူသု မဂ္ဂေသု ဟဋ္ဌိမေယက္ကံ ကိလေသာဘာဝေါ။ ဧဝံ သတိ သဘာဝပဘေဒေန ဝိနာ န ဗဟုဘာဝေါတိ သော ကိလေသက္ခယပရိယာယေန ဝုတ္တော သဘာဝဓမ္မော ဧဝ သိယာ။

ယေသံ အဘာဝေါ, တပ္ပဘေဒေန အဘာဝေ ဘေဒေပစာရောတိ စေ? ယေသံ အဘာဝေါ, တေသံ သသဘာဝတာယ တဿ သဘာဝေပစာရောပိ သိယာ။ တထာ စ တေ သံကိလေသသင်္ခတတာဒိတော ကိလေသသင်္ခတတာဒိဥပစာရာပိ သိယုံ။ နော စေ တေ ဣစ္ဆိတာ, တပ္ပဘေဒေန ဘေဒေပစာရောပိ န ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ န စ ပဟောတိ ဥပစရိတော ဗဟုဘာဝေါ အတ္ထတော ဗဟုဘာဝေါ။ န ဟိ ဓလံ အနလန္တိ ဥပစရိတံ ဒဟတိ, ပစတိ ဝါ။ ဧတ္တေကပဉှာမ္ပိ စာယမဘာဝေါ အသဘာဝတာယ န သဟတီတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ နတ္ထိဘာဝသာမညတော အဘေဒတောဟာရော ယုတ္တရူပေါတိ။ ဧကတ္တေ စ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာ ဧဝ ဒေါသာ, ဗဟုဘာဝေ ပန သတိ ဝုတ္တနယေနေဝ သိဒ္ဓါ သဘာဝဓမ္မတာ။ သဘာဝဓမ္မတော ပိ စ ဗဟုဘာဝေ ဝိယ ဘာဝံ ဘာဝေပိ ဗဟုဘာဝံ န ဗ္ဗတိစရေယျာတိ နိဗ္ဗာနဿ ဗဟုဘာဝပသင်္ဂေါ သိယာတိ စေ? န ဗဟုဘာဝသ္သေဝ အဘာဝပ္ပသင်္ဂတော။ ယဒိ ဟိ ယထာ ကက္ခဠတာ ဘာဝံ, ဧဝံ ဘာဝေပိ ကက္ခဠတံ န ဗ္ဗတိ စရေယျ။ ဧဝံ သတိ သဗ္ဗေသံ ဘာဝနံ ပထဝီဘာဝပတ္တိတော ကုတော ဘာဝဿ ဗဟုဘာဝေါ, တသ္မာ လောကတော ဟာရာနံ ဝိစိတ္တတာယ ယဒိပိ ဗဟုတာ ဘာဝပေက္ခာ, ဘာဝတာ ပန န ဗဟုတာပေက္ခာတိ န ဘာဝဿ သတော နိဗ္ဗာနဿ ဗဟုဘာဝေါ ''ဧကာ နိဋ္ဌာ န ပုထု နိဋ္ဌာ''တိ ဝစနတော။ ဧကေသမ္ပိဿေဝ စ ဒဿနဘာဝနာဒ္ဝယံ သမ္ဘဝတိ။

ပရိနိဗ္ဗုတာနံ ပစ္စေကံ နိဗ္ဗာနဘာဝေ သတ္တသန္တာနနိယတံ နာမ နိဗ္ဗာနံ သိယာ။ တထာ စ သတိ သင်္ခတတာဒိအဒေသာနတိဝတ္တိယေဝ, ကိလေသပ္ပဟာနံ တ မဂ္ဂကိစ္စံ ကိလေသာနံ အဘာဝေါ။ တဿ စ ဧကတ္တေ န မဂ္ဂဗဟုတာ ကိစ္စန္တရဿ ကတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝတော။ မဂ္ဂဗဟုဘာဝေ စ မဂ္ဂေဟိ သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ ဧကသ္မိံ ဓမ္မေ ဣန္ဒြိယာနံ အဟာပနဟာပနဟာပနတရဟာပနတမဘာဝေန သစ္ဆိကိရိယာဝိသေသေန ကိလေသာနံ ပဟာနဘေဒေန ဟောတီတိ နိဗ္ဗာနဿ သဘာဝဓမ္မတ္တေ ဧဝ သိယာ။ အဘာဝေပိ စ ကိလေသာနံ မဂ္ဂေန သကိစ္စကတာယ ကာတဗ္ဗော ဧဝ သိယာ, န သစ္ဆိကာတဗ္ဗော။ ကော ဟိ သဘာဝေ အဘာဝဿ? ယော သစ္ဆိကာတဗ္ဗော သိယာ, သော စေ နိဗ္ဗာနံ ဧကေနေဝ မဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသာနံ အဘာဝေါ ဧကော အဘိန္နော ကာတဗ္ဗော အာပန္နော။ အညထာ မဂ္ဂဝသေန စတုဗ္ဗိဓဘာဝေ နိဗ္ဗ

ဗာနဿ စတုဗ္ဗိဓဘာဝပ္ပသင်္ဂေ, နိဗ္ဗာနဝိသေသပ္ပသင်္ဂေ စ အာပန္နေ့ယွာတိ မဂ္ဂကိစ္စဿ ဧကတ္တေန မဂ္
ဂဗဟုတာ သိယာ။ ဗဟုဘာဝေ ပန တေသံ သော ဝုတ္တနယေန ဧကသ္မိံ ခဏေ သစ္စကိရိယာဝိသေသတောတိ သိဒ္ဓါ နိ
ဗ္ဗာနဿ သဘာဝဓမ္မတာ။ ခယာဓိဂန္တဗ္ဗတာယ ပနေတံ “ခယော”တိ ဝုတ္တံ။ “ခယေ ဉာဏ”န္တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိ
ကာ ၁၄၂; ၁၃၈၂) ဟိ ဝစနတော အရိယမဂ္ဂေ ခယော နာမ။ တေန စေတံ အဓိဂန္တဗ္ဗံ သစ္စိကာတဗ္ဗံ, တသ္မာ “ခ
ယော”တိ ဝုတ္တန္တိ။

က္လုတိ နိရောဓနိဒ္ဒေသကထာဝဏ္ဏနာ။

မဂ္ဂနိဒ္ဒေသကထာဝဏ္ဏနာ

၅၆၂. အဋ္ဌ ဓမ္မာ တိ “ကတမံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒာ အရိယသစ္စ”န္တိ အာရဘိတွာ “သမ္မာဒိဋ္ဌိ”တိအာဒိနာ
ဟဋ္ဌိယံ (ဝိဘ. ၂၀၅) ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါနိဒ္ဒေသေ အာဂတာ, တမေဝ စ ဟဋ္ဌိ အာနေတွာ ဥဒ္ဒေသဝသေန က္လုဓ စ ဝုတ္
တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော အဋ္ဌ ဓမ္မာ အတ္ထတော ပကာသိတာ, န မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယဒိ
အတ္ထတော ပကာသိတာ, ကိမတ္ထိယံ ပန က္လုဓ ကထနန္တိ အာဟ **“က္လုဓ ပနာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **“ဧကက္ခဏေ ပဝတ္
တမာနာန”**န္တိ က္လုဒံ လောကိယကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေသု ဝိရတိယော နာနာက္ခဏိကာ ဧဝ ဟောန္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။
သေသမဂ္ဂဓမ္မာ ပန တတ္ထာပိ ဧကဇ္ဈံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိယေဝ။ **ဝိသေသာဝဗောဓနေတ္ထ** န္တိ ပဋိပက္ခသမုစ္ဆေဒါဒိပဝတ္တိ
အာကာရဝိသေသဿ အဝဗောဓနတ္ထံ။ ဝိတ္ထာရတော မဂ္ဂကထာ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတီတိ အာဟ **“သင်္ခေပ
တော”**တိ။ **စတုသစ္စပဋိဝေဓာယ ပဋိပန္နဿာ** တိ ယထာ စတုသစ္စာဘိသမယော ဟောတိ, ဧဝံ သဗ္ဗသော ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပ
တ္တိယာ ပရိပူရဏဝသေန ပဋိပန္နဿ။ အရိယမဂ္ဂသင်္ခာတဿ ယောဂဿ သဗ္ဘာဝတော **ယောဂိနော**။ ကာမံ
အဝိဇ္ဇာနုသယသမုဂ္ဃာတေ တဒေကဋ္ဌကိလေသာနံ လေသောပိ နာဝသိဿတိ, ဝိဇ္ဇာယ ပန အဝိဇ္ဇာ ဥဇုဝိပစ္စနီကဓမ္မော
တိ ဒဿနတ္ထံ **“အဝိဇ္ဇာနုသယသမုဂ္ဃာတက”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ပရတော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာဒိဂ္ဂဟဏေပိ ဧသေဝ နယော။
ဓာတုပ္ပကာသနရသာ တိ ပရမတ္ထပကာသနရသာ, စတုသစ္စဝိဘာဝနကိစ္စာတိ အတ္ထော။ မဂ္ဂဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခဝိဓမနာ
ကာရော သာတိသယံ ဟကဗ္ဗော ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတီတိ အဝိဇ္ဇာနုသယသမုဂ္ဃာတကတံ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝတွာပိ **အဝိဇ္ဇန္ဓ
ကာရဝိဒ္ဓံသနပစ္စုပဋ္ဌာနတာ** ဝုတ္တာ။

တထာ သမ္ပန္နဒိဋ္ဌိနော တိ ယထာ အဝိဇ္ဇာနုသယသမုဂ္ဃာတော ဟောတိ, တထာ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမ္ပန္နဒိဋ္ဌိ
နော။ ဧဝဉ္ဟိ စတုသစ္စပဋိဝေဓာယ ပဋိပန္နဿ ယောဂိနောတိ က္လုမမတ္ထံ တထာ-သဒ္ဒော ဥပသံဟရတိ။ နိဗ္ဗာနာရမ္မ
ဏတာ ပန တံသမ္ပယုတ္တဝစနေနေဝ ဗောဓိတာ။ **မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပနိဃာတက** န္တိ ကာမသင်္ကပ္ပာဒိမိစ္ဆာသင်္ကပ္ပသမုစ္
ဆေဒကံ။ **အပ္ပနာရသော**တိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေ မဂ္ဂစိတ္တဿ သမုပ္ပာဒဝသေန ပဝတ္တနတော အပ္ပနာကိစ္စော။

တထာ ပဿတော ဝိတက္ကယတော စာ တိ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပဿတော, နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေ စ
သမ္မာသင်္ကပ္ပေန စိတ္တံ အဘိနိရောပယတော။ **ဝစီဒုစ္စရိတသမုဂ္ဃာတိကာ** တိ စတုဗ္ဗိဓဿပိ ဝစီဒုစ္စရိတဿ သမု
စ္ဆေဒိကာ။ မုသာဝါဒါဒီနံ ဝိသံဝါဒနာဒိကိစ္စတာယ လူခါနံ အပရိဂ္ဂါဟကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝတော သိနိဒ္ဓဘာဝေန သမ္ပယု
တ္တဓမ္မာနံ ပရိဂ္ဂါဟကသဘာဝါ သမ္မာဝါစာတိ အာဟ **“သာ ပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ”** တိ။ ကာယိကကိရိယာ ကိဉ္စိ ကတ္
တဗ္ဗံ သမုဋ္ဌာပေတိ, သယဉ္စ သမုဋ္ဌာနံ ဃဋနံ ဟောတီတိ သမ္မာကမ္မန္တသင်္ခါတာ ဝိရတိပိ သမုဋ္ဌာနသဘာဝါ ဝုတ္
တာ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဝါ ဥက္ခိပနံ **သမုဋ္ဌာပနံ** ကာယိကကိရိယာယ ဘာရုက္ခိပနံ ဝိယ။

အဿာ တိ ယောဂိနော။ တဿိံ သတိ ဝိသုဇ္ဈနတော **ဝိသုဒ္ဓိဘူတာ** ။ ဇီဝမာနဿ သတ္တဿ, သမ္ပယုတ္တဓမ္
မာနံ ဝါ သုဒ္ဓိ **ဝေါဒါနံ,** အာဇီဝဿေဝ ဝါ ဇီဝိတိန္ဒြိယဝုတ္တိယာ ။ ဉာယာဇီဝဿ အဗုဒ္ဓပဋိကုဋ္ဌာယ သမ္မာဇီဝိကာယ
ပဝတ္တိဟေတုတာယ **ဉာယာဇီဝပဝတ္တိရသော**။ က္လုမဿ ဟိ ပဝတ္တိတော ပဋ္ဌာယ မိစ္ဆာဇီဝေါ န ပဝတ္တတီတိ။

သဗ္ဗာကုသလဝိဒ္ဓံသကောပိ သမ္မာဝါယာမော ဥဇုပဋိပက္ခဒဿနဝသေန **ကောသဇ္ဇသမုစ္ဆေဒကော** ဝုတ္တော။
သံကိလေသပက္ခတောပိ တဿ ပဂ္ဂဏှနံ **ပဂ္ဂဟော** ။ ကာယာဒီသု သုဘာဒိအာကာရပဓာရဏဝသေန ပဝတ္တာ သုဘ
သညာဒိပုဗ္ဗင်္ဂမာ အကုသလက္ခန္ဓာ မိစ္ဆာသတိ, တဿာ ဝိဒ္ဓံသနော **မိစ္ဆာသတိဝိနိဒ္ဓုနနော။ အသမ္မောသော** တိ သမ္
မောသဝိဒ္ဓံသနတော တပ္ပဋိပက္ခော။ အာရမ္မဏဿ ယထာသဘာဝသလ္လက္ခဏံ **ဥပဋ္ဌာနံ** ။ “အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာ

နာ''တိ, ''သတာရက္ခေန စေတသာ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၈) စ ဝစနတော ဝိသေသတော သတိ ကုသလစိတ္တဿ အာရက္ခာတိ အာဟ **''သတိယာ သံရက္ခိယမာနစိတ္တဿာ''** တိ။

၅၆၃. သစ္စဉာဏဿာ တိ သစ္စာနိ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တနကဉာဏဿ, န ပဋိဝေဓဉာဏံ ဝိယ သကိဒေဝ ဗုဇ္ဈတိ, အထ ခော ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော အနု အနု ဗောဓော အနုဗောဓော, အနုဿဝါကာရပရိဝိတက္ကာဒိဝိနိမုတ္တနတ္တိအနုဂတော တ ဗောဓော အနုဗောဓော, တဒေဝ ဉာဏန္တိ **အနုဗောဓဉာဏံ**။ န ဟိ တံ ပစ္စက္ခတော ဗုဇ္ဈတိ, အနုဿတဒိဝသေန ပန ကပ္ပနမုခေန ဗုဇ္ဈတိ။ **ကိစ္စတော**တိ ပရိဇာနနာဒိတော။ တံကိစ္စကရဏေနေဝ ဟိ ပရိညေယျာဒီနိ ဝိယ တာနိပိ တဿ ဟာကဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ။ ဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာယ ဟိ သင္ခါရေဟိ ပတိလီယမာနမာနသဿ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ မဂ္ဂဉာဏံ ဝိသင္ခါရံ ဒုက္ခနိဿရဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဒုက္ခံ ပရိဇ္ဇိန္ဒတိ, ဒုက္ခဂတဥ္ဆ တဏှံ ပဇဟတိ, နိရောဓဥ္စ သစ္ဆိကရောတိ ဖုသတိ။ အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒီဟိ သဟ သမုပ္ပန္နံ တံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ, န စ သင္ခါရေ အမုဥ္စိတွာ ပဝတ္တမာနေန ဉာဏေန ဧတံ သဗ္ဗံ ကာတုံ သက္ကာ နိမိတ္တပဝတ္တေဟိ အဝုဋ္ဌိတတ္တာ။ တသ္မာ တောနိ ကိစ္စာနိ ကရောန္တံ တံ ဉာဏံ ဒုက္ခာဒီနိ ဝိဘာဝေတိ တတ္ထ သမ္မောဟနိဝတ္တနေနာတိ **''စတ္တာရိပိ သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတီ''** တိ ဝုတ္တံ, ဧကပဋိဝေဓေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဒုက္ခသမုဒယမ္ပိ သော ပဿတီ တိ ကာလန္တရဒဿနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ စေ? န, ''ယော နု ခေါ, အာဝုသော, ဒုက္ခံ ပဿတိ, ဒုက္ခသမုဒယမ္ပိ သော ပဿတီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၁၀၀) ဧကဒဿိနော အညတ္တယဒဿိတာဝိစာရဏာယံ တံသာဓနတ္ထံ အာယသ္မတာ **ဂဝမ္ပတိ** ထေရေန ဣမဿ **သုတ္တဿ** အာနီတတ္တာ, ပစ္စေကဥ္စ သစ္စေသု ဒိဿမာနေသု အညတ္တယဒဿနဿ ယောဇိတတ္တာ။ အညထာ အနုပုဗ္ဗာဘိသမယေ ပုရိမဒိဋ္ဌဿ ပစ္ဆာ အဒဿနတော သမုဒယာဒိဒဿိနော ဒုက္ခာဒိဒဿိတာ န ယောဇေတဗ္ဗာ သိယာ။ ယောဇိတာ စ သာ ''ယော ဒုက္ခသမုဒယံ ပဿတိ, ဒုက္ခမ္ပိ သော ပဿတီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၁၀၀)။ **လောကိယံ** သစ္စဉာဏံ။ **တတ္ထ** လောကိယဉာဏေ။ ပရိယုဋ္ဌာနသင္ခါတော အဘိဘဝေ **ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝေ,** တဿ ဝသေန။ သုဒ္ဓသင္ခါရပုဥ္ဇမတ္တဒဿနတော သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာနံ နိဝတ္တေတိ။ ''လောကသမုဒယံ ခေါ, ကစ္စာန, ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတော ယာ လောကေ နတ္ထိတာ, သာ န ဟောတီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅) ဝစနတော သမုဒယဒဿနံ ဟေတုဖလပဗန္ဓာဝိစ္ဆေဒဒဿနတော ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝဝသေန ပဝတ္တမာနံ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ နိဝတ္တေတိ။ ''လောကနိရောဓံ ခေါ။ပေ။ ပဿတော ယာ လောကေ အတ္ထိတာ, သာ န ဟောတီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅) ဝစနတော နိရောဓဒဿနံ ဟေတုနိရောဓာ ဖလနိရောဓဒဿနတော သဿတဒိဋ္ဌိံ နိဝတ္တေတိ။ အတ္တကာရဿ ပစ္စက္ခဒဿနတော မဂ္ဂဒဿနံ ''နတ္ထိ အတ္တကာရေ, နတ္ထိ ပရကာရေ, နတ္ထိ ပုရိသကာရေ''တိအာဒိကံ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈) အကိရိယဒိဋ္ဌိံ ပဇဟတိ။ ''နတ္ထိ ဟေတု, နတ္ထိ ပစ္စယော သတ္တာနံ သံကိလေသာယ, အဟေတူ အပ္ပစ္စယာ သတ္တာ သံကိလိဿန္တိ, နတ္ထိ ဟေတု။ပေ။ ဝိသုဒ္ဓိယာ, အဟေတူ အပ္ပစ္စယာ သတ္တာ ဝိသုဇ္ဈန္တီ''တိအာဒိကာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈; မ. နိ. ၂.၁၀၀, ၂၂၇; သံ. နိ. ၃.၂၁၂) အဟေတုကဒိဋ္ဌိ စ ဣမ အကိရိယာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ သာပိ ဟိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒဿနေန ပဟီယတီတိ။ ဒုက္ခေ ဉာဏံ သမုဒယဖလဿ ဒုက္ခဿ အဒ္ဓုတဒိဘာဝံ ပဿတီတိ **ဖလေ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ** နိဝတ္တေတိ။

ဣဿရော လောကံ ပဝတ္တေတိ သဇ္ဇေတိ နိဝတ္တေတိ သံဟရတီတိ **ဣဿရကာရဏိနော** ဝဒန္တိ။ ပဓာနတော လောကော အာဝိ ဘဝတိ, တတ္ထေဝ စ ပတိလီယတီတိ **ပဓာနကာရဏိနော**။

> ''ကာလော ကရောတိ ဘူတာနိ၊ ကာလော သံဟရတီ ပဇာ။
> ကာလော သုတ္တေ ဇာဂရတိ၊ ကာလော ဟိ ဒုရတိက္ကမော''တိ။ –

ကာလဝါဒိနော။ ကဏ္ဍကဿ တိခိဏဘာဝေ ဝိယ, ကပိဋ္ဌဖလာဒီနံ ပရိမဏ္ဍလတာ ဝိယ, မိဂပက္ခိသရီသပါဒီနံ ဝိစိတ္တတာ ဝိယ စ သဘာဝေနေဝ လောကော သမ္ဘောတိ, ဝိဘောတိ စာတိ **သဘာဝဝါဒိနော။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဏူဟိ လောကော ပဝတ္တတိ, သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, လောကော နိယတော အစ္ဆေဇ္ဇသုတ္တာဝုတာဘေဇ္ဇမဏိသဒိသော, န ဧတ္ထ ကဿစိ ပုရိသကာရောတိ **နိယတိဝါဒိနော**။

> ''ယဒိစ္ဆာယ ပဝတ္တန္တိ၊ ယဒိစ္ဆာယ နိဝတ္တရေ၊

ယဒိစ္ဆာယ သုခံ ဒုက္ခံ၊ တသ္မာ ယာဒိစ္ဆကီ ပဇာ''တိ။ –

ယဒိစ္ဆာတဒိနော, ယေ **အဓိစ္စသမုပ္ပတ္တိတဒိနော** တိ စ ဝုစ္စန္တိ၊ ဧဝမာဒိအကာရဏာတဒသင္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ရာမုဒကအာဠာရာဒီနံ ဝိယ, အရူပလောကေ နိဂဏ္ဌာနံ ဝိယ စ လောကထူပိကာယံ အပဝဂ္ဂေ မောက္ခောတိ ဂဟဏံ **အပဝဂ္ဂကဟော။ အာဒိ-**သဒ္ဒေန ပဓာနသ္သ အပ္ပဝတ္တိ, ဂုဏဝိယုတ္တသ္သ အတ္တနော သကတ္တနိ အဝဋ္ဌာနံ, ဗ္ရဟ္မုနာ သလောကတာ, သမီပတာ, သံယောဂေ, ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတအတိ ဧဝမာဒီနံ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ စ **ပဓာနသ္သ အပ္ပဝတ္တိ** မဟတာဒိဘာဝေန အပရိဏာမော, အနဘိဗျတ္တိ တ။ ''အဟမညော, ပကတိ အညာ''တိ ဧဝံ ပဝတ္တပကတိပုရိသန္တရဇာနနေန အတ္တသုခဒုက္ခမောဟေသု အဝိဘာဂဂ္ဂဟဏေ ကိရ နိဝတ္တိတေ ဝုတ္တနယေန ပဓာနံ နပ္ပဝတ္တတိ, သော ဝိမောက္ခောတိ ကာပိလာ။ **ဂုဏဝိယုတ္တသ္သာ** တိ ဗုဒ္ဓိသုခဒုက္ခဣစ္ဆာဒေသပ္ပယတ္တဓမ္မာဓမ္မသင္ခါရေဟိ နဝဟိ အတ္တဂုဏေဟိ ဝိယုတ္တသ္သာတိ ကဏာဒမတာနုသာရိနော။ **သလောကတာ** ဗ္ရဟ္မုနာ သမာနလောကတာ။ **သမီပတာ** တသ္သ သမီပပ္ပဝတ္တိတာ။ **သံယောဂေ** တေန ဧကီဘာဝူပဂမနံ။ ''ဣန္ဒ္ရိယတပ္ပနပုတ္တမုခဒသ္သနာဒီဟိ ဝိနာ အပဝဂ္ဂေ နတ္ထိ''တိ ဂဟေတွာ တထာ ပဝတ္တနံ **ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေ** ။ အနသနကေသလုဉ္စနာဒိတပစရိယာယ နဂ္ဂသီလကေသီလကုက္ကုရသီလာဒီဟိ စ အတ္တပရိတာပနေန မောက္ခော ဟောတီတိ **အတ္တကိလမထော**။

သ္မတယံ သဗ္ဗော မိစ္ဆာကဟော သစ္စဉာဏေ သတိ ပတိဋ္ဌံ န လဘတီတိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သင္ဂဏှ္ဟန္တော **''လောကေ လောကပ္ပဘဝေ''** တိ ကထမာဟာတိ။

ဉာဏကိစ္စတော ဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅၆၄. **သေသာ သဗ္ဗဓမ္မာ** တိ သေသာ ဧကောသီတိ လောကိယဓမ္မာ။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု ဒွ္တဒသသု အာယတနေသု ကာမဘဝဝိဘဝတဏှာဟာဝသေန ဒွ္တဒသတိကာ **ဆတ္တိံသ တဏှာဟာဝိစရိတာနိ,** ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေ တ အာဂတနယေန ကာလဝိဘာဂံ အနာမသိတွာ ဝုတ္တာနိ။ တအာမသနေ ဟိ အဋ္ဌသတံ ဟောန္တိ။ **အသမ္မိဿ** န္တိ ဧကေကတ္တာ ကေနစိ အသမ္မိဿံ, ကုတော တဒန္တောဂဓပ္ပဘေဒအောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝီမံသိဒ္ဓိဟအာဒီနံ ဗောဓိပက္ခိယာနံ သတိပိ ကိစ္စနာနတ္တေ အတ္ထတော ဧကတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သင်္ဂဟောတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိမုခေန တဒန္တောဂဓတော ဝုတ္တာ။

တယော နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယော တိ လောကိယက္ခဏေ အလောဘမေတ္တာကရုဏာသမ္ပယောဂဝသေန ဘိန္နာ, မဂ္ဂက္ခဏေ လောဘဗျာပာဒဝိဟိံသာသမုစ္ဆေဒနဝသေန တယောတိ ဧကောပိ ဝုတ္တော။ သေ နယော **သမ္မာတစာ** ဒီသု။ အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိတာနံ ပန ဘာဝေ သမ္မာအာဇီဝသမ္ဘဝတော တေန တေသံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘဝန္တရေပိ ဇီဝိတဟေတုပိ အရိယေဟိ အဝီတိက္ကမနီယတ္တာ **အရိယကန္တာနံ** သမ္မာတစာဒိသီလာနံ ဂဟဏေန ယေန သဒ္ဓာဟတ္ထေန တာနိ ဂဟေတဗ္ဗာနိ, သော သဒ္ဓါဟတ္ထော ဂဟိတော ဧဝ ဟောတီတိ တတော အနညာနိ သဒ္ဓိန္ဒြိယသဒ္ဓါဗလာနိ တတ္ထ အန္တောဂဓာနိ ဝုတ္တာနိ။ ဆန္ဒော ပန သဒ္ဓါနုဂုဏောတိ ကတွာ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒသ္သာပိ တဒန္တောဂဓတာ ဝုတ္တာ။ **တေသံ အတ္ထိတာယာ** တိ သဒ္ဓိန္ဒြိယသဒ္ဓါဗလဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒအနံ အတ္ထိတာယ သီလသ္သ အတ္ထိဘာဝတော တိဝိဓနောပိ သီလေန တေ တယောပိ ဂဟိတာတိ တတ္ထ အန္တောဂဓာ။ **စိတ္တသမာဓိ** တိ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒံ ဝဒတိ။ ''စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယ''န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃, ၁၉၂; ပေဋ္ဋကော. ၂၂; မိ. ပ. ၂.၁.၉) ဟိ စိတ္တမုခေန သမာဓိ ဝုတ္တောတိ သမာဓိမုခေန စိတ္တမ္ပိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒဘာဝနာယ ပန သမာဓိပိ အဓိမတ္တော ဟောတီတိ ဝီမံသိဒ္ဓိပါဒအာဒိဝစနံ ဝိယ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒအောတိ အဝတွာ ဣဓ ''စိတ္တသမာဓီ''တိ ဝုတ္တံ။ ''ပီတိမနသ္သ ကာယော ပဿမ္ဘတိ, ပဿဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒေတိ, သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၆၆; ၃.၃၅၉; သံ. နိ. ၅.၃၇၆; အ. နိ. ၃.၉၆; ၁၁.၁၂) ဝစနတော သမာဓိဥပကာရာ **ပီတိပဿဒ္ဓိယော,** တသ္မာ သမာဓိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ။ ဥပေက္ခာ ပန သမာဓိဥပကာရကတော, တံသဒိသကိစ္စတော စ။ တသ္မာ သမာဓိသီသေန ဧတေသံ အန္တောဂဓတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

အန္တောဂဓာနံ ပဘေဒဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅၆၅. **ဘာရော ဝိယ ဒုက္ခသစ္စံ** ဝိဃာတကတ္တာ, သံဟရဏီယဝသေန ဝိဟန္တဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **ဘာရာအနမိဝ** တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိဃာတသ္သ ဟေတုဘာဝတော။ **ဘာရနိက္ခေပနမိဝ** ပဝတ္တိဒုက္ခဝူပသမဘာဝတော ။ **ရောဂေ ဝိယ, ဒုဗ္ဘိက္ခမိဝ** စ ဗာဓကတ္တာ။ **ရောဂနိဒာနံ ဝိယ, ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိ ဝိယ** စ ပဘဝလက္ခဏတ္တာ။ **ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိ** တိ

စ အဝသ္သနံ တ အတိဝသ္သနံ တ။ **ရောဂဝူပသမော ဝိယ, သုဘိက္ခမိဝ** စ သန္တိလက္ခဏတ္တာ, သုခဘာဝတော။ ''နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခ''န္တိ (ဓ. ပ. ၂၀၃-၂၀၄) ဟိ ဝုတ္တံ။ **ဘေသဇ္ဇမိဝ, သုဝုဋ္ဌိ ဝိယ** စ ဒုက္ခသ္သ ဟေတုပစ္စေဒတော, တသ္သ စ အပဂမူပဟယဘာဝတော။ နိယ္ယာနလက္ခဏဉ္ဟိ မဂ္ဂသစ္စံ။ အနိဋ္ဌဘာဝတော, သာသင်္ကသပ္ပဋိဘယတော စ ဒုက္ခံ ဝေရိဝိသရုက္ခဘယသြရိမတီရူပမံ။ **ဝေရံ** ဟ္ဘာဟအေ, ပစ္စတ္ထိကဘာတေ တ။ **ဝေရသမုဋ္ဌာတော** ဝေရဝူပသမော မေတ္တာ။ **ဝေရသမုဋ္ဌာတုပဟယော** သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ။

ဥပမာတော ဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅၆၆. သေ နယော သမုဒယာဒီသူတိ အတ္ထိ စေတ္ထ သမုဒယော, န အရိယသစ္စံ, အတ္ထိ အရိယသစ္စံ, န သမုဒယော, အတ္ထိ သမုဒယော စေဝ အရိယသစ္စဉ္စ, အတ္ထိ နေဝ သမုဒယော န အရိယသစ္စန္တိ။ သေသသစ္စဒ္ဝယေပိ ဧသေဝ နယော။ **န အရိယသစ္စံ** ပရိညေယ္ယပဟာတဗ္ဗာသင်္ခတနိယ္ယာနဘာတဘာဝတော။ **ဣတရံ ပန အရိယသစ္စဒ္ဝယန္တိ** သမုဒယမဂ္ဂသစ္စဒ္ဝယမာဟ။ **သိယာ ဒုက္ခံ** သင်္ခာရဒုက္ခတာယ။ တေနာဟ **''အနိစ္စတော''**တိ။ **တထတ္တေနာ** တိ တထသဘာဝေန, ပရိညေယ္ယဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ ဧတေန တံ အရိယသစ္စဒ္ဝယံ ''သိယာ ဒုက္ခံ, န အရိယသစ္စံ, သိယာ အရိယသစ္စံ, န ဒုက္ခ''န္တိ ဣမမတ္ထံ ဒသ္သေတိ။ အရိယသစ္စသဒ္ဒပရာ ဟိ ဒုက္ခာဒိသဒ္ဒာ ပရိညေယ္ယာဒိဘာဝံ ဝဒန္တိ။ တေနေဝ အရိယသစ္စသဒ္ဒနပေက္ခံ ဒုက္ခသဒ္ဒံ သန္ဓာယ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တသာမညဖလဓမ္မာနံ အာဒိပဒသင်္ဂဟော ဝုတ္တော, အရိယသစ္စသဒ္ဒာပေက္ခံ ပန သန္ဓာယ စတုတ္ထပဒသင်္ဂဟော။

သဗ္ဗာကာရေနာ တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန။ ယထာ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဓမ္မာဒယော ဧကဒေသဝိကလာ, ဧဝံ အဟုတွာ သဗ္ဗင်္ဂယောဂေန ဒုက္ခတာယ စေဝ အရိယသစ္စတာယ စာတိ အတ္ထော။ ''ဥပာဒာနက္ခန္ဓပဉ္စက''န္တိ ဝုတ္တေ တဏှာဟာယပိ သင်္ဂဟော သိယာတိ တံနိဝတ္တနတ္ထံ **''အညတြ တဏှာယာ''** တိ ဝုတ္တံ တသ္သာ ဝိသုံ အရိယသစ္စဘာဝတော။ သမုဒယာဒီသု အဝသေသကိလေသာဒယော ပဘဝင်္ဂေန သမုဒယော, န အရိယသစ္စံ သုတ္တန္တသံဝဏ္ဏနာ အယန္တိ ကတွာ ။ နိရောဓော အရိယသစ္စံ, န သမုဒယော။ ဣတရံ ပန အရိယသစ္စဒ္ဝယံ သိယာ သမုဒယော အတ္တနော ဖလသ္သ ပစ္စယင်္ဂေန, န ပန ယသ္သ ပဟာနာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုသ္သတိ တထတ္တေန, သဗ္ဗာကာရေန ပန တဏှာသမုဒယော စေဝ အရိယသစ္စဉ္စ။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ, သာမညဖလာနိ စ ယသ္သ ပဟာနာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုသ္သတိ တထတ္တေန နေဝ သမုဒယော, န အရိယသစ္စံ။ သင်္ခာရနိရောဓော, နိရောဓသမာပတ္တိ စ နိရောဓော, န အရိယသစ္စံ။ သမုဒယော အရိယသစ္စံ, န နိရောဓော။ ဣတရံ ပန အရိယသစ္စဒ္ဝယံ သိယာ နိရောဓော ခဏနိရောဓသဗ္ဘာဝတော, န ပန ယသ္သ သစ္ဆိကိရိယာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုသ္သတိ တထတ္တေန။ သဗ္ဗာကာရေန ပန အသင်္ခတာ ဓာတု နိရောဓော စေဝ အရိယသစ္စဉ္စ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ အရိယမဂ္ဂတော အညာနိ မဂ္ဂနိ မဂ္ဂေ, န အရိယသစ္စံ။ နိရောဓော အရိယသစ္စံ, န မဂ္ဂေ။ ဣတရံ ပန သစ္စဒ္ဝယံ သိယာ မဂ္ဂေ ဘဝကမိနိပဋိပဒာဘာဝတော, န ပန ယသ္သ ဘာဝနာယ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ဝုသ္သတိ တထတ္တေန, သဗ္ဗာကာရေန ပန နိရောဓဂါမိနိပဋိပဒာ မဂ္ဂေ စေဝ အရိယသစ္စဉ္စ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

စတုက္ကတော ဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅၆၇. သုညာနီတိ ဝေဒကာဒီဟိ ဗာဟိရကပရိကပ္ပိတေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဒုက္ခဉ္ဟိ ဝေဒနီယမ္ပိ သန္တံ ဝေဒကရဟိတံ, ကေဝလံ ပန တသ္မိံ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ပဝတ္တမာနေ ဒုက္ခံ ဝေဒေတီတိ ဝေဟာရမတ္တံ ဟောတိ။ ဧသ နယော ဣတရေသုပိ။

''ဒုက္ခမေဝ''တိ အဝဓာရဏေန နိဝတ္တိတမတ္ထံ ဒသ္သေတုံ **''န ကောစိ ဒုက္ခိတော''** တိ ဝုတ္တံ။ **ကိရိယာဝ ဝိဇ္ဇတီ**တိ သမုဒယသစ္စံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ပုရိမသစ္စဒ္ဝယသ္သ ဝိပာကဝဋ္ဋကမ္မဝဋ္ဋသင်္ဂဟတော ကာရကသ္သ တ ဒုက္ခသစ္စသဘာဝမာဟ။ ကာတဗ္ဗာပိ ဟိ ကိရိယာ ကာရကရဟိတာ ကေဝလံ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ တာယ ပဝတ္တမာနာယ ဒုက္ခသညိတေ ဓမ္မပ္ပဗန္ဓေ ကိရိယံ ကရောတီတိ ဝေဟာရမတ္တံ ဟောတိ။ နိဗ္ဗုတဂမကေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ''မဂ္ဂေ အတ္ထိ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **''မဂ္ဂမတ္ထိ''** တိ ဩကာရသ္သ အဘာဝေ ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဂမကော**တိ နိဗ္ဗုတိံ ဂန္တာ။

ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏဋ္ဌေန သာသဝတော **အသုဘတာ**တိ ကတွာ အနာသဝတ္တာ နိရောဓမဂ္ဂ သုဘာ ဝေ။ ဒုက္ခာဒီနံ ပရိယာယေန သမုဒယာဒိဘာဝတော စ အတ္ထိ , န ပန နိရောဓဘာဝတော, နိရောဓဿ တ န ဒုက္ခာဒိဘာဝတောတိ နိရောဓာဝသေသတ္တယာနံ န အညမညသမင်္ဂိတာတိ အာဟ **“နိရောဓသုညာနိ တ”**တိအာဒိ။

သမုဒယေ ဒုက္ခဿာဘာဝတော တိ ဟေနောဘဝိကာယ တဏှာယ ပုနဗ္ဘဝဿ အဘာဝတော။ ယထာ တ ပကတိတဒီနံ ဝိကာရာ အဝိကာရိဘာဝတော, ပုဗ္ဗေ ပတိပလီနာ စ ပကတိဘာဝေနေဝ တိဋ္ဌန္တိ, န ဧဝံ သမုဒယသမ္ပယုတ္တမ္ပိ ဒုက္ခံ သမုဒယဘာဝေန တိဋ္ဌတီတိ အာဟ ‘‘သမုဒယေ ဒုက္ခဿာဘာဝတော’’တိ ။ မဂ္ဂေ စ နိရောဓဿ အဘာဝတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယထာ အဝိဘတ္တေဟိ ဝိကာရေဟိ မဟာဟင်္ကာရတမ္မတ္တဝိသေသိန္ဒြိယဘူတဝိသေသေဟိ ပကတိဘာဝေနေဝ ဌိတေဟိ ပကတိ သဂဗ္ဘာ ကုစ္ဆိတာ ပကတိတဒီဟိ, ဧဝံ န ဖလေန သဂဗ္ဘော ဟေတူတိ အတ္ထော။ **“ဒုက္ခသမုဒယာနံ နိရောဓမဂ္ဂနဉ္စ အသမတယာ”** တိ ဧတံ ဝိဝရန္တော အာဟ **“န ဟေတုသမဝေတံ ဟေတုဖလ”**န္တိ အာဒိ။ တတ္ထ ‘‘ဣဓ တန္တူသု ပဋော, ကပာလေသု ဃဋော, ဗီရဏေသု ကဋော ဒ္ဝိသု အဏူသု ဒ္ဝိအဏုက’’န္တိအာဒိနာ ဣဓ ဝုဒ္ဓိတေဟာရဇနကော အဝိသုံ သိဒ္ဓာနံ သမ္ဗန္ဓော သမတယော, တေန သမတယေန ကာရဏေသု ဒ္ဝိသု အဏူသု ဒ္ဝိအဏုကံ ဖလံ သမဝေတံ ဧကီဘူတမိဝ သမ္ဗဒ္ဓံ, တီသု အဏူသု တိအဏုကန္တိ ဧဝံ မဟာပထဝီမဟာဥဒကမဟာအဂ္ဂိမဟာတတက္ခန္ဓပရိယန္တံ ဖလံ အတ္တနော ကာရဏေသု သမဝေတန္တိ **သမတယတဒီနော** ဝဒန္တိ။ ဧဝံ ပန ဝဒန္တေဟိ အပရိမာဏေသု ကာရဏေသု မဟာပရိမာဏံ ဧကံ ဖလံ သမဝေတံ အတ္တနော အန္တောဂဓေဟိ ကာရဏေဟိ သဂဗ္ဘံ အသုညန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝေမိဓ သမတယာဘာဝတ ဖလေ ဟေတု နတ္ထီတိ ဟေတုသုညံ ဖလန္တိ အတ္ထော။

သုညတော ဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ မဂ္ဂနိဒ္ဒေသကထာဝဏ္ဏနာ။

ဧကဝိဓာဒိဝိနိစ္ဆယကထာဝဏ္ဏနာ

၅၆၈. **ပဝတ္တိဘာဝတော**တိ သံသာရဿ ပဝတ္တိဘာဝတော။ **စတုအာဟာရဘေဒတော**တိ စတုအာဟာရပစ္စယဝိသေသတော။ ဧတေန စတ္တာရော ကဗဠီကာရာဒိအာဟာရဝိသေသေ, အဇ္ဈောဟရဏီယဝတ္ထု, သဠာယတန, အဝိဇ္ဇာ, အဘိသင်္ခါရသင်္ခါတေ တပ္ပစ္စယဘူတဓမ္မဝိသေသေ စ သင်္ဂဏှာတိ , ဩဇဋ္ဌမကရူပ, ဝေဒနာ, ပဋိသန္ဓိဝိညာဏ, နာမရူပသင်္ခါတေ တန္နိဗ္ဗတ္တဓမ္မဝိသေသေ စ။

ပဝတ္တကဘာဝတော ပဝတ္တိဒုက္ခဿ။ **ရူပါဘိနန္ဒနာဒိဘေဒေ** ရူပက္ခန္ဓာဒိအဘိနန္ဒနဘေဒေ, ရူပါရမ္မဏာဒိဝသေနာပီတိ ဝဒန္တိ။ ရူပတဏှာဒီနံ ပစ္စေကံ အနေကဘေဒတ္တာ **ဆ တဏှာကာယာ,** တေသံ **ဘေဒတော**။

ဥပါဒါနေဟိ ဥပါဒီယတီတိ ဥပါဒိ, ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကံ။ တန္နိဿရဏဘူတံ နိဗ္ဗာနံ, တဿ ဝူပသမော တံသန္တီတိ ကတွာ တဿ ယာဝ ပစ္ဆိမံ စိတ္တံ, တာဝ သေသတံ, တတော ပရံ အနဝသေသတဉ္စ ဥပါဒါယ **သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု, နိရုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတူ**တိ ဒ္ဝိဓာ တေဟာရိယတိ။ ယထာ စာယံ ဘေဒော တေဟာရတော, ဧဝမိတရေပီတိ တေ ကတိပယေ ဒဿေတုံ **“တိဝိဓော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အညထာ ဧကဿ သတော နိဗ္ဗာနဿ ကုတော ဘေဒောတိ။

သမထဝိပဿနာဘေဒတော တိ ဧတ္ထ သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပာ ဝိပဿနာ, ဣတရေ သမထောတိ ဝဒန္တိ။ သီလမ္ပိ ဟိ သမထဿ ဥပကာရကတ္တာ သမထဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတန္တိ တေသံ အဓိပ္ပာယော။ အထ တ ယာနဒ္ဝယဿ ဝသေန လဒ္ဓေ မဂ္ဂေ သမထော ဝိပဿနာတိ အာဂမနဝသေန ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အယန္တိ** အရိယမဂ္ဂေါ။ **သပ္ပဒေသတ္တာ**တိ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဧကဒေသတ္တာတိ အတ္ထော။ ဧကဒေသော ဟိ ပဒိဿတိ အဝယဝဘာဝေန အပဒိသီယတီတိ ပဒေသော, အတ္တနော သမုဒာယံ ပတိ သဟ ပဒေသေနာတိ **သပ္ပဒေသော** တိ ဝုစ္စတိ ယထာ ‘‘သနိဒဿနာ ဓမ္မာ’’တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၉), သီလက္ခန္ဓာဒယော စ သဗ္ဗလောကိယလောကုတ္တရသီလာဒိသင်္ဂါဟကာ, အရိယမဂ္ဂကေ လောကုတ္တရော ဧတေတိ တဒေကဒေသော ဟောတိ။

သဇာတိတောတိ သမာနဇာတိတော, ဝစီဒုစ္စရိတဝိရတိအာဒိဘေဒေသု သမာနာယ သီလဇာတိယာတိ အတ္ထော။

သြနတသဟာယော ဝိယ တယာမော ပဂ္ဂဟကိစ္စသာမညတော။ **အံသကူဋ္ဋံ ဒတ္ဝတ ဌိတသဟာယော ဝိယ သတိ** အပိလာပနဝသေန နိစ္စလဘာဝကရဏသာမညတော။ **သဇာတိတော**တိ သဝိတက္ကသဝိစာရာဒိဘေဒေသု သမာနာယ သမာဓိဇာတိယာတိ အတ္ထော။ **ကိရိယတော**တိ သမာဓိအနုရူပကိရိယတော။ တတော ဧဝ ဟိ “စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ သမာဓိနိမိတ္တာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ သမာဓိပရိက္ခာရာ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၄) သတိတယာမာနံ သမာဓိဿ နိမိတ္တပရိက္ခာရဘာတေ ဝုတ္တော။

အာကောဋ္ဋေန္တေန ဝိယာ တိ “အနိစ္စံ အနိစ္စ”န္တိအာဒိနာ ပညာကိစ္စသဒိသေန ကိစ္စေန သမန္တတော ကောဋ္ဋေန္တေန ဝိယ, “အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန, ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေနာ”တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၄၈) **ပရိဝတ္တေန္တေန** ဝိယ စ အာအာယ ဦဟိတ္ဝတ ဒိန္နမေဝ ပညာ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ဒ္ဝိန္နံ သမာနကာလတ္တေပိ ပစ္စယဘာဝေန သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ ပုရိမကာလဿ ဝိယ နိဒ္ဒေသော ကတော။ **သဇာတိတော**တိ “ဒုက္ခေ ဉာဏ”န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၈) သမာနာယ ပညာဇာတိယာ။ **ကိရိယတော**တိ တတ္ထ ပညာသဒိသံ ကိစ္စံ “ကိရိယာ”တိ ဝုတ္တံ, ပုဗ္ဗေ ပန သမာဓိဥပကာရကံ တဒနုရူပကိစ္စန္တိ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။

“သဗ္ဗံ , ဘိက္ခဝေ, အဘိညေယျ”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၄၆) ဝစနတော စတ္တာရိပိ အဘိမုခံ ပစ္စက္ခတော ဉာတဗ္ဗာနိ, အဘိဝိသိဋ္ဌေန တ ဉာဏေန ဉာတဗ္ဗာနီတိ **အဘိညေယျာနိ** ။

၅၆၉. အညမညံ သဘာဂနီတိ အညမညသမာနဘာဂနိ, သဒိသရူပာနီတိ အတ္ထော။

ဒုရဘိသမ္ဘဝတရ န္တိ အဘိသမ္ဘဝိတုံ သာဓေတုံ အသက္ကုဏေယျတရံ, သတ္တိဝိဃာတေန ဒုရဓိဂမန္တိ အတ္ထော။ **အသန**န္တိ ကဏ္ဍံ။ **အတိပာတေယျာ** တိ ခိပေယျ။ **ကောဋိယာ**တိ ကဏ္ဍဿ ကောဋိယာ တလဂ္ဂေန။ **ကောဋိ**န္တိ တလဿဝ ကောဋိံ။ **ပဋိဝိဇ္ဈေယျာ** တိ ပဋိမုခဘာဝေန ဝိဇ္ဈေယျ။

ဗာဓကပဘာဝသန္တိနိယျာနလက္ခဏေဟိ ဝဝတ္ထာနံ **သလက္ခဏဝဝတ္ထာနံ။ ဒုရဝကပဟတ္တေန ဂမ္ဘီရတ္တာ** တိ သြဋ္ဌာရိကာ ဒုက္ခသမုဒယာ။ တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ဟိ ဒုက္ခံ, အာဟာရာဒီသု စ အဘိလာသော ပာကဋော။ ပီဠနာဒိအာယူဟနာဒိဝသေန ပန “ဣဒံ ဒုက္ခံ, ဣဒမဿ ကာရဏ”န္တိ ယာထာဝတော သြကပဟိတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ **ဂမ္ဘီရာ**။ သဏှသုခုမဓမ္မတ္တာ နိရောဓမဂ္ဂ သဘာဝတော ဧဝ **ဂမ္ဘီရဋ္ဌေန ဒုရဝကပဟာ** ။ တေနေဝ ဥပ္ပန္နေ မဂ္ဂေ နတ္ထိ နိရောဓမဂ္ဂာနံ အနဝကပဟောတိ။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ မဂ္ဂေန အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ တဿ ဖလန္တိ အပဒိသီယတီတိ အာဟ **“ဖလာပဒေသတော”**တိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ “ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ (ဝိဘ. ၇၁၉)။ မဂ္ဂေပိ နိရောဓသဿ သမ္ပာပကဘာဝတော “ဟေတူ”တိ အပဒိသီယတီတိ အာဟ **“ဟေတုအပဒေသတော”**တိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ (ဝိဘ. ၇၁၉)။

ဣတိ ဧဝံ ပကာရေဟီတိ ဣတိ ဝိဇာနာတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ ဣတိသဒ္ဒေန ဝိဇာနနက္ကမံ ဒဿေတိ။ **ဧဝံ ပကာရေဟီ**တိ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ဝိဇာနနကာရဏဘူတေန ဧဝ။

သဘာဂဝိသဘာဂတောဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣန္ဒြိယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ သောဠသမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၁၇. ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကထာဝဏ္ဏနာ

၅၇၀. ဣမိဿာ ပညာယာတိ ဣမိဿာ ယထာဓိဂတာယ ဝိပဿနာယ။ **ဘူမိဘူတေသူ**တိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတေသု။ ကာမဉ္စာယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပဋိစ္စသမုပ္ပန္နသမညာ ပိတာပုတ္တသမညာ ဝိယ အပေက္ခာသိဒ္ဓာ, ဟေတုဖလဓမ္မေသု ပန ယထာက္ကမံ ဝတ္တတီတိ **"ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော စေတ"** တိအာဒိနာ ဝိဘဇ္ဇ ဝုတ္တံ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** တိ "ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒာဒိဘေဒာ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တအာဒိသဒ္ဒေန။ **အဝသေသာ ဟောန္တိ,** သံဝဏ္ဏနာဝသေသာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"တေသံ ဝဏ္ဏနာက္ကမော အနုပ္ပတ္တော"** တိ။

အဝိဇ္ဇာဒယော ဓမ္မာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော, န သမုပ္ပတ္တိမတ္တံ။ သွာယမတ္ထော ဣမိနာ သုတ္တပဒေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **"ဝုတ္တဉ္စေတ"** န္တိအာဒိံ ဝတွာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေ ပန ဒဿေတုံ **"ဇရာမရဏာဒယော ပနာ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ အနုလောမတော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဓမ္မာ ဒဿိတာ, ပဋိလောမတော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ဓမ္မာတိ? ယတော တေ ပစ္စယတော ဥပ္ပန္နာ, တဿ သမနန္တရဒဿနတ္ထံ။

န နိစ္စံ န သဿတန္တိ **အနိစ္စံ**။ သမေစ္စ သမ္ဘုယျ ပစ္စယေဟိ ကတန္တိ **သင်္ခတံ**။ ပဋိစ္စ ပစ္စယာရဟံ ပစ္စယံ နိဿာယ သဟိတမေဝ ဥပ္ပန္နန္တိ **ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ**။ ခယနသဘာဝံ **ခယဓမ္မံ**။ ဝယနသဘာဝံ **ဝယဓမ္မံ**။ ဝိရဇ္ဇနသဘာဝံ ပလုဇ္ဇနသဘာဝံ **ဝိရာဂဓမ္မံ**။ နိရုဇ္ဈနသဘာဝံ **နိရောဓဓမ္မံ**။ သေသံ ယဒေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။

၅၇၁. ဧတ္ထာ တိ ဧတေသု ယထာဝုတ္တေသု သုတ္တပဒေသု။ **သင်္ခေပေ** တိ အတ္ထသင်္ခေပေ။

ဇာတိပစ္စယာတိ ဇာတိသင်္ခါတာ ပစ္စယာ။ ဟေတုမှိ နိဿက္ကဝစနံ။ **ဌိတာဝ သာ ဓာတူ**တိ ယာယံ ဇရာမရဏဿ ဣဒပ္ပစ္စယတာ "ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ, သော ဓာတု သေ သဘာဝေါ။ သာ တထာဂတာနံ ဥပ္ပာဒတော ပုဗ္ဗေ, ဥဒ္ဓဉ္စ အဝိညာယမာနော, မဇ္ဈေ စ ဝိညာယမာနော, န တထာဂတေဟိ ဥပ္ပာဒိတော, အထ ခေါ သဗ္ဗဒါပိ ဇရာမရဏဿ သဗ္ဗကာလံ ဇာတိပစ္စယတော သမ္ဘဝတောတိ ဌိတာ ဧဝ။ ကေဝလံ ပန သယမ္ဘုဉာဏေန အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနတော, "အယံ ဓမ္မော တထာဂတေန အဓိဂတော"တိ ပဝေဒနတော စ တထာဂတော "ဓမ္မဿာမီ"တိ ဝုစ္စတိ န အပုဗ္ဗဿ ဥပ္ပာဒနတော။ တေန ဝုတ္တံ "ဌိတာဝ သာ ဓာတူ"တိ။ သာ ဧဝ **ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ**န္တိ ဧတ္ထ ဝိပလ္လာသာဘာဝတော ဧဝံ အဝဗုဇ္ဈမာနဿ ဧတဿ သဘာဝဿ, ဟေတုနော တ တထေဝ ဘာဝတော ဌိတတာတိ **ဓမ္မဋ္ဌိတတာ**။ ဇာတိ တ ဇရာမရဏဿ ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိ ပဝတ္တအာယူဟနသံယောဂပလိဗောဓသမုဒယဟေတုပစ္စယဋ္ဌိတီတိ တဒုပ္ပာဒါဘာဝေနဿာ ဌိတတာ **"ဓမ္မဋ္ဌိတတာ"** တိ ဖလံ ပတိသာမတ္ထိယတော ဟေတုမေဝ ဝဒတိ။

အထ တ ဓာရီယတိ ပစ္စယေဟီတိ ဓမ္မော, တိဋ္ဌတိ တတ္ထ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယ ဖလန္တိ ဌိတိ, ဓမ္မဿ ဌိတိ **ဓမ္မဋ္ဌိတိ။ ဓမ္မော** တိ တ ကာရဏံ, ပစ္စယောတိ အတ္ထော။ ဓမ္မဿ ဌိတိသဘာဝေ, ဓမ္မတော စ အညော သဘာဝေ နတ္ထီတိ **ဓမ္မဋ္ဌိတိ,** ပစ္စယော။ တေနာဟ "ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၄၅)။ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ဧဝ **ဓမ္မဋ္ဌိတတာ**။ သာ ဧဝ ဓာတု "ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ ဣမဿ သဘာဝဿ, ဟေတုနော တ အညထတ္တာဘာဝတော "န ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ ဝိညာယမာနဿ တဗ္ဘာဝဘာဝတော နိယာမတာ ဝဝတ္ထိတဘာဝေါတိ **ဓမ္မနိယာမတာ**။ ဖလဿ တ ဇရာမရဏဿ ဇာတိယာ သတိ သမ္ဘဝေ ဓမ္မေ ဟေတုမှိ ဌိတတာတိ **ဓမ္မဋ္ဌိတတာ**။ အသတိ အသမ္ဘဝေ ဓမ္မေ နိယတတာတိ **ဓမ္မနိယာမတာ**တိ ဧဝံ ဖလေန ဟေတုံ ဝိဘာဝေတိ။ **တံ** "ဌိတာဝ သာ ဓာတူ"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၂၀) ဝုတ္တံ ဣဒပ္ပစ္စယတံ **အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ** ပစ္စက္ခကရဏေန အဘိမုခံ ဗုဇ္ဈတိ ယာထာဝတော ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ **အဘိသမေတီ**တိ တဿ ဝေဝစနံ။ အာဒိတော ကထေန္တော **အာစိက္ခတိ,** ဥဒ္ဒိသတီတိ အတ္ထော။ တမေဝ ဥဒ္ဒေသံ ပရိယောသာပေန္တော **ဒေသေတိ**။ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌမတ္ထံ နိဒ္ဒိသနဝသေန ပကာရေဟိ ဉာပေန္တော **ပညပေတိ**။ ပကာရေဟိယေဝ ပတိဋ္ဌပေန္တော **ပဋ္ဌပေတိ**။ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌမတ္ထံ ပဋိနိဒ္ဒိသနဝသေန **ဝိဝရတိ ဝိဘဇတိ,** ဝိဝဋ္ဋဉှိ ဝိဘာ

တ္တဥ္စ အတ္ထံ ပေတုစာရဏဒဿနေပဟိ ဟာကဋ္ဋံ ကရောန္တော **ဥတ္တာနီကရောတိ** ။ ဥတ္တာနီကရောန္တော တထာ ပစ္စက္ခဘူတံ ကတ္ဝာ နိဂမနဝသေန **ပဿထာတိ စာဟ** ။

၅၇၂. **ပစ္စယလက္ခဏော** တိ ပစ္စယဘာဝလက္ခဏော, ပစ္စယောတိ တ လက္ခိတဗ္ဗော။ ပဝတ္တိဒုက္ခဿ အနုဗန္ဓာပနကိစ္စတာယ **ဒုက္ခာနုဗန္ဓနရသော** ။ နိဗ္ဗာနကမိမဂ္ဂဿ ဥပ္ပထဘာဝတော **ကုမ္မဂ္ဂပစ္စုပဋ္ဌာနော** ။

သော ပနာယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော။ ယာဝတ္တကေဟိ ပစ္စယေဟိ ယံ ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟံ, အဝိကလေဟေဝ တေဟိ တဿ ဥပ္ပတ္တိ, တဒညေန စ တဿ ပယောဇနံ နတ္ထီတိ အာဟ **"အနူနာဓိကေဟေဝတ"**တိ။ ယထာ တံ စက္ခုရူပာလောကမနသိကာရေဟိ စက္ခုဝိညာဏဿ, ဧတေန တံတံဖလနိပ္ဖာဒနေန တဿာ ပစ္စယသာမဂ္ဂိယာ တပ္ပရတာ **တထတာ**တိ ဒဿေတိ။ **သာမဂ္ဂိ** န္တိ သမောဓာနံ, သမတယန္တိ အတ္ထော။ **အသမ္ဘတဘာဝတော** တိ အနုပ္ပဇ္ဇနဿ အဘာဝတော။ ပစ္စယသာမဂ္ဂိယဥ္ဟိ သတိ အနုပ္ပဇ္ဇနေ တဿာ ဝိတထတာ သိယာ။ **အညဓမ္မပစ္စယေဟီ** တိ အညဿ ဖလဓမ္မဿ ပစ္စယေဟိ။ **အညဓမ္မာနုပ္ပတ္တိတော** တိ တတော အညဿ ဖလဓမ္မဿ အနုပ္ပဇ္ဇနတော။ န ဟိ ကအတိ စက္ခုရူပာလောကမနသိကာရေဟိ သောတဝိညာဏဿ သမ္ဘတေ အတ္ထိ, ယဒိ သိယာ, တဿာ သာမဂ္ဂိယာ အညထတာ နာမ သိယာ, န စေတံ အတ္ထီတိ **"အနညထတာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ပစ္စယတော**တိ ပစ္စယဘာဝတော။ **ပစ္စယသမူဟတော**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

၅၇၃. **ဣဒပ္ပစ္စယာ ဧဝ ဣဒပ္ပစ္စယတာ** တိ **တာ**-သဒ္ဒေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ, န ကိဉ္စိ အတ္ထန္တရံ ယထာ ဒေဝတာ ဧဝ ဒေဝတာတိ။ **ဣဒပ္ပစ္စယာနံ တ သမူဟော ဣဒပ္ပစ္စယတာ** တိ သမူဟတ္ထံ **တာ**-သဒ္ဒမာဟ ယထာ "ဇနာနံ သမူဟော ဇနတာ"တိ။ နနု စ "အတ္ထိ ဣဒပ္ပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဣတိ ပုဋ္ဌေန သတာ, အာနန္ဒ, အတ္ထီတိဿ ဝစနီယံ။ ကိံပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဣတိ စေ ဝဒေယျ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဣစ္စဿ ဝစနီယ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၆) ဇာတိသဒ္ဒပစ္စယသဒ္ဒသမာနာဓိကရဏေန ကိံ-သဒ္ဒေန ဣဒံသဒ္ဒဿ သမာနာဓိကရဏတာဒဿနတော ဣဒပ္ပစ္စယသဒ္ဒဿ ကမ္မဓာရယသမာသော ဒိဿတိ, န ပေတ္ထ "ဣမဿ ပစ္စယာ ဣဒပ္ပစ္စယာ"တိ ဇရာမရဏဿ, အညဿ တ ပစ္စယတော ဇရာမရဏသမ္ဘဝပုစ္ဆာ သမ္ဘဝတိ ဝိဒိတဘာဝတော, အသမ္ဘဝတော စ, ဇရာမရဏဿ ပန ပစ္စယပုစ္ဆာ သမ္ဘဝတိ။ ပစ္စယ-သဒ္ဒေန စ သမာနာဓိကရဏတာယ ဣဒံ-သဒ္ဒဿ ဣမဿမှာ ပစ္စယာတိ ပစ္စယပုစ္ဆာ ယုဇ္ဇတိ။ သာ စ သမာနာဓိကရဏတာ ဗာဟိရတ္ထသမာသေပိ လဗ္ဘတိ။ တတော စ အညပဒတ္ထဝစနိစ္ဆာဘာဝေ ကမ္မဓာရယသမာသော လဗ္ဘတိ။

သာမိဝစနသမာသေ ပန သမာနာဓိကရဏတာ နတ္ထီတိ န ကထဉ္စိ ကမ္မဓာရယသမာသသမ္ဘဝေတိ? နယိဒမေဝံ ဝစနိစ္ဆန္တရဘာဝတော။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝစနိစ္ဆာ ဟေသာ "ဣဒပ္ပစ္စယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော"တိ ဧတ္ထ။ "အတ္ထိ ဣဒပ္ပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ ဧတ္ထ ပန ဇရာမရဏဿ ပစ္စယမတ္တပရိပုစ္ဆာ, တသ္မာ ယထာ ဣဒံ-သဒ္ဒဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိသေသနတာ, ပုစ္ဆိတဗ္ဗပစ္စယဝိသေသနတာ စ ဟောတိ, တထာ သမာသဝိကပ္ပော ဧတ္ထ, တတ္ထ စ ကာတဗ္ဗောတိ န သမာသန္တရဒဿနံ သာမိဝစနသမာသဗာဓကံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထာပိ ကမ္မဓာရယသမာသော န ဣစ္ဆိတော တိ? ဟေတုပ္ပဘဝါနံ ဟေတု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒောတိ ဣမဿတ္ထဿ ကမ္မဓာရယသမာသေ အသမ္ဘဝတော, "ဣမဿ အတ္ထနော ပစ္စယာနုရူပဿ အနုရူပေ ပစ္စယော ဣဒပ္ပစ္စယော"တိ ဣမဿ စ အတ္ထဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ ယော ပနေတ္ထ ဣဒံ-သဒ္ဒေန ဂဟိတော အတ္ထော, သော "အတ္ထိ ဣဒပ္ပစ္စယာ ဇရာမရဏ"န္တိ ဧတ္ထ ဇရာမရဏဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတောတိ ဣဒံ-သဒ္ဒော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတော အဘာသိတ္ဝာ အညာသမ္ဘဝတော ပစ္စယေ အဝတိဋ္ဌတိ, တသ္မာ တတ္ထ ကမ္မဓာရယသမာသော။ ဧတ္ထ ပန ဣဒံ-သဒ္ဒဿ တတော ပရိစ္စဇနကာရဏံ နတ္ထီတိ သာမိဝစနသမာသော ဧဝ။ ဧဝမ္ပိ န ဣဒပ္ပစ္စယော ဧဝ ဣဒပ္ပစ္စယဘာဝေ ဘဝိတုံ ယုတ္တောတိ ဣဒပ္ပစ္စယတာယ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒတာနုပပတ္တီတိ? နာယံ ဒေါသော အတ္ထန္တရာဘာဝတောတိ ဝုတ္တောတယမတ္တော။

အထ တ ပန ဟောတု ဣဒပ္ပစ္စယဘာဝေ ဣဒပ္ပစ္စယတာတိ။ **ဘာဝေ**တိ စေတ္ထ အဝိနာဘာဝိဖလံ ပတိ ဟေတုနော သတ္တဝံ။ တထာ ဟိ ဣဒပ္ပစ္စယ-သဒ္ဒေ ဇာတိအာဒီသု နိရုဠ္ဟော။ တဥ္စ ဣဒပ္ပစ္စယသတ္တဝံ ဣဒပ္ပစ္စယတော အညံ နတ္ထိ။ ယဒိ အညံ သိယာ, တံ အဝိဇ္ဇမာနံ သိယာ။ န ဟိ သတာ အညံ ဝိဇ္ဇမာနံ ဟောတိ။ အထ သတ္တဝံ သံ နာမ, ယဿ သတော ဘာဝေ, တံ အသံ နာမ သိယာ။ န ဟိ တံ သတ္တဝံ သဘာဝံ သတ္တဝတော အညတ္တာ, တသ္မာ သတော ဘာဝေ သတ္တဝန္တိ

နိဒ္ဒေသော န ယုဇ္ဇတိ။ န စ သံ-သမ္ဗန္ဓေန အသံ သံ နာမ ဟောတိ, ပဂေဝ သံ-သမ္ဗန္ဓေန။ အသတိ စ သဒိတိဂ္ဂဟဏံ ဝိပရီတဂ္ဂာဟောတိ န ဂဟဏတော သံသိဒ္ဓိ။ သဒိသကပ္ပနာယဉ္စ မာဏဝကဿ သီဟဘာဝေ ဝိယ န အသတော သံ-သဘာဝတာ။ ယသ္မာ ပန ဣဒပ္ပစ္စယဘာဝေ ယထာဝုတ္တံ သတ္ဝံ, န အသတ္ဝံ။ နာပိ ယဿ တံ သတ္ဝံ, တဒသံ, တသ္မာ ဣဒပ္ပစ္စယဘာဝေ ဣဒပ္ပစ္စယသရူပံ သဘာဝန္တရေဟိ ဝိနိဝတ္တဘာဝဒဿနတ္ထံ ဣမဿာယန္တိ ဝိသေသေတွာ တ ဣဒပ္ပစ္စယတာတိ ဝုတ္တန္တိ န ဣဒပ္ပစ္စယတာယ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဘာဝတာသမ္ဘဝေါ။

ပဋိစ္စ သမုပ္ပဇ္ဇတိ ဧတသ္မာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါတိ ဧတဿာပိ ဟေတုအတ္ထဘာဝတော ဇာတိအာဒိပဒါနံ ဧဝမေဝ ဟေတုဘာဝတစကတာယ ဟေတုပဓာနတာ ယောဇေတဗ္ဗာ ဟေတုပ္ပဘဝါနံ ဟေတု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါတိ ကတ္ဝာ။ တထာ ဟိ ''ဒသဗလသမန္နာဂတော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော စတူဟိ ဝေသာရဇ္ဇေဟိ သမန္နာဂတော အာသဘံ ဌာနံ ပဋိဇာနာတိ, ပရိသာသု သီဟနာဒံ နဒတိ, ဗြဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ, ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ ယာဝ 'ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတီ'''တိ (သံ. နိ. ၂.၂၁-၂၂) အနေန **သီဟနာဒသုတ္တေန** ပကာသိတော ဧဝမတ္ထော။ ''ကိံ တဒီ ပနာယသ္မတော သတ္ထာ ကိမက္ခာယီ''တိ ပုဋ္ဌေန အာယသ္မတာ **အဿဇိ** ထေရေန –

> ''ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ, တေသံ ဟေတုံ တထာဂတော အာဟ။
> တေသဉ္စ ယော နိရောဓော, ဧဝံဝါဒီ မဟာသမဏော''တိ။ (မဟာဝ. ၆၀; အပ. ထေရ ၁.၁.၂၈၆) –

ဝုတ္တော။ တေန ဝိညာယတိ ဟေတုပ္ပဘဝါနံ ဟေတု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါတိ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တဗ္ဗံ ပရတော အာဝိဘဝိဿတိ။

၅၇၄. **ပဋိစ္စာ** တိ တံ တံ ကာရဏံ နိဿာယ။ **သမ္မာ**တိ အဝိပရီတံ အနိစ္စတော အနိစ္စဿ ဥပ္ပာဒေါတိ ကတ္ဝာ။ နိစ္စတော ဟိ ကာရဏတော ဖလဿ ဥပ္ပာဒေ ဝိပရီတော။ တေနာဟ **''တိတ္ထိယ။ပေ။ နိရပေက္ခော''** တိ။ ''ဥပ္ပာဒေ ပညာယတီ''တိ (သံ. နိ. ၃.၃၈; အ. နိ. ၃.၄၇; ကထာ. ၂၁၄) ဧဝံ ဝုတ္တသင်္ခတလက္ခဏတော အညော ''ပစ္စယတော ခဏတော''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပစ္စယလက္ခဏော ဧကော အာကာရော ဥပ္ပာဒေါတိ တေသံ အဓိပ္ပာယော။ ယံ သန္ဓာယ တေ ''ဇာတိအာဒီနံ ဟေတတေ ဇာတိအာဒယော''တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ, နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏဝိနိမုတ္တဿ တာဒိသဿ ကဿစိ အဘာဝတော။ တေနာဟ **''တံ န ယုဇ္ဇတီ''** တိအာဒိ။ **ဂမ္ဘီရနယာသမ္ဘဝတော** တိ ဂမ္ဘီရာနံ နယာနဉ္စ အသမ္ဘဝတော။ **သဒ္ဒဘေဒတော** တိ သဒ္ဒဝိနာသတော သဒ္ဒာယောဂတော။ **သုတ္တံ နတ္ထိ** ''ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ ဝေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမီ''တိအာဒိသုတ္တပဒေဟိ (သံ. နိ. ၂.၁, ၂၀) ဥပ္ပာဒမတ္တဿ အပ္ပကာသိတတ္တာ။ အယမေဝ ဟိ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတော ဣဓာနိပိ ဒဿီယတိ။ **တံ** ဥပ္ပာဒမတ္တံ။ **ဝိဟာရာမိ** တသ္မိံ ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝိဟာရာမီ**တိ တ ကာလဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, ဝိဟာသိန္တိ အတ္ထော။ **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ ပဒေသဝိဟာရေ။ **ပစ္စယာကာရဒဿနေနာ** တိ ယေနာကာရေန ပစ္စယဓမ္မော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ပစ္စယော ဟောတိ, သော ပစ္စယာကာရော ပစ္စယဘာဝေ, တဿ ဒဿနေန။ ဣဓ ပန ဝေဒနာနံ ပစ္စယဘာဝေ အဓိပ္ပေတော။ တေနာဟ **''မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပစ္စယာပိ ဝေဒယိတ''**န္တိအာဒိ။ ဝေဒနာနံယေဝ ဟိ ပစ္စယံ ပဿန္တော ဝုတ္တဝိဟာရော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဧကဒေသမေဝ ပဿတော ဝိဟာရောတိ ကတ္ဝာ ပဒေသဝိဟာရော ဇာတော, အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနမနသိကာရော ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓဝိဟာရော။ တဥ္ဟိ နိပ္ပဒေသတော ပစ္စယာကာရဒဿနန္တိ ဧကေ။ **ပဒေသဝိဟာရသုတ္တဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ** တဿ ဝေဒနာနံ ပစ္စယဓမ္မမနသိကာရဝိဘာဝနတော။

လောကော သမုဒေတိ ဧတသ္မာတိ **လောကသမုဒယော,** အဝိဇ္ဇာဒိကော ပစ္စယဂဏော, န လောကသမုဒယမတ္တံ။ တေနာဟ **''အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ''** တိ။ **နတ္ထိတာ**တိ သဗ္ဗသော အဘာဝေ, နရူနံ ဝယဝိနာသော ဥစ္ဆေဒေါတိ အတ္ထော။ နတ္ထိတာသဟစရဏတော ပန ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ နတ္ထိတာတိ အဓိပ္ပေတာ။ **ပစ္စယာနုပရမော** ပစ္စယာနံ အဝိစ္ဆေဒေါ။ ယထာ ဟိ အတီတဟေတုပဥ္စကသန္နိဿယေန ဧတရဟိဖလပဥ္စကံ ဝိယ ဟေတုပဥ္စကမ္ပိ ဟောတိ, ဧဝံ ဧတရဟိဟေတုပဥ္စကသန္နိဿယေန အာယတိံဖလပဥ္စကမ္ပိ ဘဝိဿတိ။ တေနာဟ **''ပစ္စယာနုပရမေ ဖလာနုပရမတော''**တိ။

တံ ဂမ္ဘီရတ္တံ **ဥပ္ပာဒမတ္တေ နတ္ထိ** အသဘာဝဓမ္မတ္တာ။ ကေတ္တနယာဒယော နယာ သဘာဝဓမ္မေသု လဗ္ဘမာနတော ဥပ္ပာဒမတ္တေ ကထဉ္စိပိ န လဗ္ဘေယျုန္တိ အာဟ **''နယစတုက္ကံ ဥပ္ပာဒမတ္တေ နတ္ထီ''** တိ။

၅၇၅. **သမာနေ ကတ္တရိ** တိ ဧကေသ္မိံယေဝ ကတ္တရိ ဥပ္ပဇ္ဇနကိရိယာယ ယော ကတ္တာ, တသ္မိံယေဝ ပစ္စယန ကိရိယာယ စ ကတ္တုဘူတေတိ အတ္ထော။ ယထာ “နှာတွာ ဘုဉ္ဇတိ, ဘုတွာ သယတီ”တိ။ **“ပုဗ္ဗကာလေ”**တိ ကာလာဒဥ စ တွာတသဒ္ဒန္တာနံ ပဒာနံ ယေဘုယျေန ပုရိမကာလကိရိယာယ ဒီပနတော ဝုတ္တံ, န ကေဝလံ ပဋိစ္စသဒ္ဒဿ ပုရိမကာလ တ္ထတ္တာ။ ဝေဥပ္ပဟိ “စက္ခုံ ပဋိစ္စာ”တိ နိဒဿနဝစနံ နိဒဿိတဗ္ဗေန သံသန္ဒေယျ။ အထ တ ကာမဉ္စေတ္ထ ဥဘိ န္နံ ကိရိယာနံ သမကာလတာ ဥပ္ပဇ္ဇနကိရိယာယ ပုဗ္ဗေ ပစ္စယနကိရိယာယ အသမ္ဘဝတော, တထာပိ ဖလကိရိယာယ ဟေတုကိရိယာ ပုရိမကာလော ဝိယ တေဟရိတုံ ယုတ္တာ။ ဝေမေတ္ထ ဟေတုဖလဝဝတ္ထာနံ သုဟာကဋံ့ ဟောတီတိ ဥပစာ ရသိဒ္ဓံ ပုရိမကာလံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ **“ပုဗ္ဗကာလေ”**တိ။ **အတ္ထသိဒ္ဓိကရော** တိ တဂ္ဂုတ္တပဋိဝိညတ္တိကရော။ ပဋိစ္စ သမုပ္ပာဒေတိ ဟိ ဧတ္တ တဂ္ဂုတ္တာဝဗောဓော ကေဝလ အတ္ထသိဒ္ဓိတိ အဓိပ္ပေတော။ **ပယုဇ္ဇမာနော** ပဋိစ္စသဒ္ဒ အော ဥပ္ပာဒသဒ္ဒေန ဝုစ္စမာနဿ သမာနဿ “ကတ္တု အဘာဝတော”တိ ပဒံ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အယဉ္စ ဟေတ္ထ အတ္ထော “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; ၃.၄၂၁, ၄၂၅-၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃-၄၄; ၂.၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅) ပစ္စယနကိရိယာယ, ဥပ္ပဇ္ဇနကိရိယာယ စ ဝိညာဏမေဝ ကတ္တာတိ သ မာနကတ္တုကတာ လဗ္ဘတိ။

“ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ”တိ ဧတ္ထ ပန ဥပ္ပာဒသဒ္ဒဿ ဘာဝသာဓနတာယ ကိရိယာဝ ဝုတ္တာတိ သမာနကတ္တုလ က္ခဏော သဒ္ဒပ္ပယောဂေ န သမ္ဘဝတီတိ။ တေနာဟ **“သဒ္ဒဘေဒံ ဂစ္ဆတီ”** တိ, အပသဒ္ဒပ္ပယောဂေ ဟောတီတိ အတ္ထော။ န စေတ္ထ ပရာဝရယောဂေ (ပာဏိနိ ၃.၄.၂၀) “အပ္ပတွာ နဒိံ ပဗ္ဗတော, အတိက္ကမ္မ ပဗ္ဗတံ နဒီ”တိအာဒီ သု ဝိယ, နာပိ လက္ခဏဟေတုအာဒိပယောဂေ “သီဟံ ဒိသွာ ဘယံ ဟောတိ, ဃတံ ပိဝိတွာ ဗလံ ဇာယတေ, ‘ခ’န္တိ က တွာ ဒဏ္ဍော ပတိတော”တိအာဒီသု ဝိယ။ နေဝေတ္ထ သဒ္ဒဘေဒော။ န ဟိ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သဗ္ဗညေယ္ ယံ ပစ္စက္ခံ ကတွာ ဌိတာနံ မဟေသီနံ ဝစနေ အက္ခရစိန္တကာနံ ဝိပ္ပလာပေ အဝသရံ လဘတိ။ လဘတု, တဂ္ဂုတွ ထေန သဒ္ဒသိဒ္ဓိတော “နှာတွာ ဂမနံ, ဘုတွာ သယန”န္တိအာဒီသု ဝိယာတိ။ ဝေမ္ပိ န စ ကိဉ္စိ အတ္ထံ သာဓေတိ။ ယဒိ ပိ ပစ္စေကံ ပဒတ္ထော လဗ္ဘတိ, တဂ္ဂုတ္တော ပန န ယုဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဒသအဋ္ဌမာဒိတဂ္ဂုနိ ဝိယ အသမ္ဗန္ဓတ္တ ထတာယ နိရတ္ထကံ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

နာမပဒေ ဝုတ္တေ အပ္ပယုတ္တာနိပိ “အတ္ထိ, ဟောတိ, ဝိဇ္ဇတီ”တိ ဧဝရူပာနိ ကိရိယာပဒာနိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိ တဗ္ဗာနီတိ ဉာယံ သန္ဓာယာဟ **“ဟောတိသဒ္ဒေန သဒ္ဓိံ ယောဇယိဿာမာ”** တိ။ **ကေမေသူ**တိ ယထာဝုတ္တေသု ဒေသနာပဋိညာပုစ္ဆာနိဂမနဝသေန ဝုတ္တေသု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပဒေသု။ နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ, အညေသုပိ “ပဋိစ္စသမုပ္ ပာဒမေဝ သာဓုကံ ယောနိသော မနသိ ကာရေတိ။ ယဒိဒံ ဣဒပ္ပစ္စယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော (ဒီ. နိ. ၂.၆၇; မ. နိ. ၂.၃၃၇; သ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇)။ ဂမ္ဘီရော စာယံ, အာနန္ဒ, ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၅; သံ. နိ. ၂.၆၀) ဧဝမာဒီသုပိ ဧ ကေနပိ သဒ္ဓိံ ဟောတိ-သဒ္ဒော သမ္ဗန္ဓံ န ဂစ္ဆတိ။ **ယောဂံ န ဂစ္ဆတိ** တထာ သမ္ဗန္ဓဝသေန အဝုတ္တတ္တာ။ **“န စ ဥပ္ ပာဒော ဟောတီ”**တိ ကေဒံ အသဘာဝဓမ္မတ္တာ ဥပ္ပာဒဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏယောဂံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ဝိနာသဿ ဝိနာသော နတ္ထိ, ဧဝံ ဥပ္ပာဒဿ ဝိနာသော ဝိယ ဥပ္ပာဒောပိ နတ္ထိ။ ယဒိ သိယာ, ယေန ဥပ္ပာဒေန ဥပ္ပာဒော ဥ ပ္ပာဒတိ, သောပိ ဥပ္ပာဒတတိ အနဝဋ္ဌာနမေဝ အာပဇ္ဇေယျာတိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ တေနာဟ **“သစေ ဟေယျ ယာ”**တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ, ကထံ သမုဒယော ဟောတီတိ? နာယံ ဒေသော နိဗ္ဗတ္တိယာ အနဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဧဝံ ဒုက္ခက္ခ န္ဓဿ သမုဒယော ဟောတုဘာဝေ သမ္ဘဝတီတိ အယဉ္စေဟေတ္ထ အတ္ထော, ကေဝလ ပန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဟောတီတိ တ ဿ အတ္ထိဘာဝစောဒနာတိ ကတွာ ဟောတိ, ဇာယတီတိ နိဗ္ဗတ္တိစောဒနာ ကတာ သိယာတိ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ **“န ဥပ္ပာဒော ဟောတီ”** တိ။

၅၇၆. ကေမေသံ သင်္ခါရာဒီနံ ပစ္စယာ ဣဒပ္ပစ္စယာ, အဝိဇ္ဇာဒယော, တေသံ ဘာဝေ **ဣဒပ္ပစ္စယတာ** ။ ကော ပန သော ဘာဝေတိ အာဟ **“ဘာဝေ စ နာမာ”**တိအာဒိ။ တဿတ္ထော – ယေနာကာရေန အဝိဇ္ဇာဒယော သင်္ခါရာဒိဟေတုဘာဝ ဟေတူ ဟောန္တိ, တသ္မိံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသေ ဝိကာရေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေတိ အယံ သမညာတိ။ **တေသံ** တဒီနံ **တံ** မညနံ။ **ဟေတုဝစနတော**တိ ဟေတုဘာဝဝစနတော။

၅၇၇. **ဧတ္တော** တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပဒေ။ သမုပ္ပာဒပဓာနဝစနဝိညေယျော သသတ္တိကော ဟေတု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော တိ အဝိပရိတံ အတ္ထံ အဇာနန္တာနံ အညတ္ထ သမုပ္ပာဒသဒ္ဒဿ ဘာဝသာဓနဿ ဒဿနတော တထာ ကေဓာပိ ဗု

ယဥ္စနုန္တာယာယ ဥပ္ပာအေယေတယံ ဝုတ္တော, န ဟေတူတိ ယာ **သညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သာ ဣမသ္သ** ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒ ပဒသ္သ ဧဝံ ဣဒာနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန အတ္ထံ ဂဟေတ္ဝာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဝိနောဒေတဗ္ဗာ။

ဒွေဝဓာတိ ကထာယ အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယသ္မာ အတ္တနော ပစ္စယဝသေန ပဝတ္တော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသမူ ဟော ပစ္စေတဗ္ဗတော ပဋိစ္စော စ သော သဟ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သမုပ္ပာအော စ, ပဋိစ္စ တ ကာရဏသာမဂ္ဂိံ အပစ္စက္ခာ ယ သဟ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဧတတိ စ ဧဝံ ဒွေဓာ ''ပဋိစ္စသမုပ္ပာအော''တိ ဣဒံ ဝစနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, တသ္မာ တသ္သ ပစ္စယ ဓမ္မောပိ ဖလူပစာရေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာအော ဣစ္စေဝ ဝုတ္တောတိ။

ပစ္စယတာယာတိ ပစ္စယသမူဟတော။ **ပဝတ္တော** တိ နိဗ္ဗတ္တော။ **ဓမ္မသမူဟော**တိ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မပုဉ္ဇော။ **ပတိီယ မာနော**တိ ဉာဏဂတိယာ အဘိမုခံ ဥပေယမာနော, အဘိသမိယမာနောတိ အတ္ထော။ **ဟိတာယ သုခာယ စာ**တိ လောကုတ္တ ရဟိတာယ, လောကုတ္တရသုခာယ စ။ **သဟ ဥပ္ပဇ္ဇတိ** ဧကေကသ္သ ကအာစိပိ ဥပ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော။ **သမ္မာ ဥ ပ္ပဇ္ဇတိ** အဟေတုတော, ဝိသမဟေတုတော စ အနုပ္ပဇ္ဇနတော။ **သဟ ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ ဧကဇ္ဈံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အန္တမသော အဋ္ဌန္နံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **န ပစ္စက္ခာယာ** တိ အပဋိက္ခိပိတ္ဝာ, အတ္တနော ပစ္စယဘူတဓမ္မသမုအာယေန ဧကေနစိ န ဝိနာတိ အတ္ထော။ **တသ္သာ** တိ ယ္ဝတယံ ''ပဋိစ္စသမုပ္ပာအော''တိ ဝုတ္တော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသမူဟော, တသ္သ အယံ အဝိဇ္ဇာဒိကော ဟေတုသမူဟော။ **''တပ္ပစ္စယတ္တာ''** တိ ဧတေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပစ္စယေ ပဋိစ္စ သမုပ္ပာဒသမညာတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **''ယထာ လောကေ''**တိအာဒိ။ ယထာ ဟိ လောကေ ''ပိတ္တံ မထိတံ, သူရာ ဒဓိ, တိပုသံ ဇရော, သေ မ္ဘော ဂုဠော, အာယု ဃတ''န္တိ စ ပစ္စယော ဖလဝေတဟာရေန ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဖလူပစာရေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာအော ဝုတ္တော တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၇၈. ပဋိစ္စ-သဒ္ဒေ ပဋိ-သဒ္ဒော အဘိမုခတ္ထော, ဣစ္စ-သဒ္ဒော ဂမတ္ထောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ပဋိမုခ မိတော''**တိ။ ကဿ ပန ပဋိမုခံ, ဧကေ တ ဣတော, ဧကာ တ ဣတောတိ ဧဝဒနတ္တယေ ပစ္စိမံ ဝိသ္သဇ္ဇေန္တော **''ဟေတုသမူဟော''**တိ အာဟ။ တသ္မိဥ္ဟိ ဝိသ္သဇ္ဇေ ဟေတုသမူဟော နာမ ပစ္စယသာမဂ္ဂီတိ တတ္ထ အညမညသ္သ ပဋိမုခံ, အညမညေနေဝ စ ဣတောတိ ဝိသ္သဇ္ဇောတယမတ္ထော ဟောတီတိ။ **သဟိတေ**တိ သမုဒိတေ အဝိနိဗ္ဘုတ္တေ။ **သော**တိ ဟေတုသမူဟော။ သမုပ္ပာအော ဣတိ ဝုတ္တောတိ ယောဇနာ။

ဟတုဘာတယာတိ ဥပ္ပာအယ။ ကာမံ **ဟဋ္ဌိယံ** ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁; ဥအ. ၁; မဟာဝ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄; ဝိဘ. ၂၂၅) အဝိဇ္ဇာဝ ပစ္စယဘာဝေန ဝုတ္တာ, တထာပိ န အဝိဇ္ဇာ ဧကာဝ ပစ္စယော ဟောတိ, အထ ခော သဟဇာတဓမ္မဝတ္ထုအာရမ္မဏာဒယော, ယောနိသောမနသိကာရာဒယော, တဏှာဟုပာအနာဒယော စ ဓမ္မာ ယထာရဟံ သင် ခါရုပ္ပာဒနေ အဝိဇ္ဇာယ သဟကာရီကာရဏံ ဟောန္တိယေဝ။ ဧဝံ သင်္ခါရာဒယောပိ ဝိညာဏာဒီနန္တိ အာဟ **''အဝိဇ္ဇာဒိဧ ကေကဟေတုသီသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဟေတုသမူဟော''**တိ။ **သာဓာရဏဖလနိပ္ဖာဒကဋ္ဌေနာ** တိ တံသမူဟပရိယာပန္နာနံ ဟေတုဓမ္မာနံ သာဓာရဏဿ ဖလဿ နိဗ္ဗတ္တကဘာဝေန။ **အဝေကလ္လဋ္ဌေနာ** တိ အနူနဘာဝေန။ တသ္မိဉ္ဟိ ဟေ တုသမူဟေ ဧကစ္စာသာဓာရဏဋ္ဌေတံ ဖလံ, ဧကစ္စေဟေဝ စ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗံ သိယာ, သဗ္ဗေသံ တေသံ ပစ္စယဓမ္မာနံ အညမညာပေက္ခာ နတ္ထီတိ ပဋိမုခဂမနာဘာဝတော ပဋိစ္စတ္တော န ပရိပူရေယ္ယာတိ။ **သာမဂ္ဂိအင်္ဂာန** န္တိ ပစ္စယသာ မဂ္ဂိယာ အင်္ဂဘူတာနံ, သမူဟီနန္တိ အတ္ထော ။ နိဒ္ဓာရဏေ စေတံ သာမိဝစနံ။ ဖလဓမ္မာနံ သဟိတတာ နာမ ဝိသုံ အ ဘာဝေ, န ဟေတုဓမ္မာနံ ဝိယ အညမညာပေက္ခာတိ အာဟ **''အညမညံ အဝိနိဗ္ဘောဂဝုတ္တိဓမ္မေ''** တိ အဝိနိဗ္ဘောဂ ဂ္ဂဟဏဋ္ဌေတ္ထ ရူပဓမ္မာနမ္ပိ သင်္ဂဏှနတ္ထံ။ အညထာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေတိ ဝုစ္စေယျ။

၅၇၉. **ပစ္စယတာ**တိ အယံ အဝိဇ္ဇာဒိကော ပစ္စယသမူဟော။ **အညောညန္တိ** အညမညံ။ **ပဋိစ္စာ** တိ နိဿာယ သဟကာ ရီကာရဏံ လဒ္ဓာ။ **သမန္တိ** အဝိသမံ အဝေကလ္လေန။ **သဟာ**တိ ဧကဇ္ဈံ။ **ဓမ္မေ** တိ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေ။ ယသ္ မာ ဥပ္ပာဒေတိ, **တတောပိ** တသ္မာပိ။ ဧဝံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာအောတိ မုနိနာ ဘဂဝတာ ဘာသိတာတိ ယောဇနာ။ **န အပဋိစ္စ** ပဋိ စ္စေတတိ အဝဓာရဏတ္ထံ ဒဿေန္တော ကထာယံ ဧဝ-ကာရော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဒဿေတိ။

ဧကေကဒေသန္တိ ဖလသမုအာယဿ ဧကဒေသေကဒေသံ, ဘာဂသောတိ အတ္ထော။ **ပုဗ္ဗာပရဘာဝေနာ** တိ ပဋိဟ ဋ္ဌိယာ ။ သဗ္ဗမေတံ ရူပာရူပကလာပုပ္ပာဒနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အတ္တာနုသာရတေဟာရကုသလေနာ** တိ ပရမတ္ထဓမ္မာနု

ဂတတေဟာရနိပ္ပဇ္ဇနေ။

၅၈၀. ပုရိမေန ပဒေနာတိ ယောဇနာ။ **သဿတာဒီန**န္တိ သဿတဘာဝါဒီနံ, သဿတတာဒီနံ ဝါ။ သဿတသ ဟာဝရိတာ ဟိ တဒပိ သဿတာဒယောတိ ဝုစ္စန္တိ ယထာ ''ဒုက္ခဒေသနာ ဒုက္ခ''န္တိ။ **ဥစ္ဆေဒါဒီ**တိ တ္တောပိ ဧသေဝ န ယော။ **ဝိဃာတော** ဝိနာသော, ပဟာနန္တိ အတ္ထော။ **ဉာယော**တိ အန္တဒ္ဓယဝိရဟိတာ မဇ္ဈိမာ ပဋိပတ္တိ။

ပဝတ္တိဓမ္မာနန္တိ ပဝတ္တိဘူတာနံ ဓမ္မာနံ, ကိလေသဝဋ္ဋာဒီနန္တိ အတ္ထော။ ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တော (ဒီ. နိ. ၁.၃၁) **သဿတတအော**။ ''နတ္ထိ ဟေတု, နတ္ထိ ပစ္စယော သတ္တာနံ သံကိလေသာ ယာ''တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တော (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈; မ. နိ. ၂.၁၀၁, ၂၂၇; သံ. နိ. ၃.၂၁၂) **အဟေတုတအော**။ ပကတိ အဏုကာလာဒိ ဝသေန လောကော ပဝတ္တတီတိ ဇံ ပဝတ္တော **ဝိသမဟေတုတအော**။ ဣဿရပုရိသပဇာပတိတအာ **ဝသဝတ္တိတအာ**။ အဟေတုတဒဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ သဘာဝနိယတိ ယဒိစ္ဆာတအနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကေစိ ပန ''စက္ခုံ ဧဝ စ က္ခုဿ ကာရဏ''န္တိ ဧဝမာဒိကော **ဝိသမဟေတုတအော**။ ဣဿရာဒိတအော အဟေတုတဒန္တောဂဓော။ သဘာဝေနေ ဝ ဓမ္မာ ပဝတ္တန္တီတိ တအော **''ဝသဝတ္တိတအော''**တိ ဝဒန္တိ။ ကိံ ဟိ ပစ္စယသာမဂ္ဂိယာ ပယောဇနန္တိ အဓိပ္ပာ ယော။ သမုပ္ပာဒပဒေန ပရိဒီပိတော ဟောတီတိ ယောဇနာ။ ပရိဒီပနဉ္စ ပန အဝိပရီတကာရဏံ ဒဿေတုံ **''ပစ္စယသာမ ဂ္ဂိယံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိတော''**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဟတာ**တိ အဗ္ဘာဟတာ။ **''ပုရိမပုရိမပစ္စယဝသေနာ''**တိ ဣမိနာ အဝိစ္ဆေ ဒဝသေန ပဝတ္တမာနံ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနိဝတ္တကံ ဟေတုဖလပဗန္ဓံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **''ကုတော ဥစ္ဆေအော''**တိ။ ဥစ္ဆေ အဘာဝကထနေနေဝ စေတ္ထ ဥစ္ဆေဒတဒဿာပိ အဘာဝံ ဒဿေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တဿာ တဿာ ပစ္စယသာမဂ္ဂိယာတိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဟေတုပစ္စယသမတယေ။ **သန္တတိံ အဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ**တိ ဟေတုဖလပဗန္ဓသင်္ခါတဿ သန္တာနဿ အဝိစ္ဆိန္ဒနေန။ **တေသံ တေသံ** ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ သမ္ဘဝတော ဥပ္ပဇ္ဇ ဇနတော သဿတုစ္ဆေဒသင်္ခါတံ အန္တဒ္ဓယံ အနုပဂမ္မ ယထာသကံ ပစ္စယေဟိ အနုရူပဖလုပ္ပတ္တိ ဣဓ မဇ္ဈိမပ ဋိပဒာတိ အဓိပ္ပေတာ။ ကမ္မဝဋ္ဋဿ, ဝိပာကဝဋ္ဋဿ စ ဘိန္နသဘာဝတ္တာ, ဘိန္နကာလတ္တာ စ **သော ကရောတိ သော ပဋိသံဝေဒေတီတိ တဒပ္ပဟာနံ**။ ကုသလာကုသလက္ခန္ဓပ္ပဝတ္တိယဥဟိ ကာရကတေဟာရော, ဝိပာကက္ခန္ဓပဝတ္တိ ယံ ဝေဒကတေဟာရောတိ။ ယသ္မိံ သန္တာနေ ကမ္မံ နိဗ္ဗတ္တံ, တတ္ထေဝ တဿ ဖလဿ နိဗ္ဗတ္တနတော **အညော ကရောတိ အညော ပဋိသံဝေဒေတီတိ တဒပ္ပဟာနံ**။ န ဟိ ကတဿ ဝိနာသော, အကတဿ တ အဗ္ဘာဂမော အတ္ထိ။ ''ကတ္တိ, ပုရိသာ''တိ တေဟာရေန ဇနပဒနိရုတ္တိ။ တတ္ထ ယသ္မာ ပဏ္ဍိတာပိ လောကေ ''ပဉ္စက္ခန္ဓေ အာနေတု, နာမရူပံ အာဂစ္ဆတူ''တိ အဝတ္ဝာ ကတ္တိ, ပုရိသောတ္တေဝဝ တေဟာရန္တိ, တသ္မာ ''ကတ္တိ တေယံ, ပုရိသော တေယန္တိ အပရိညာတဝတ္ထုကာနံ ဟောတိ အဘိနိဝေသော။ ဝိဒ္ဒသုနော ပန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ ဇာနန္တဿ တထာ တထာ ပဝတ္တမာနေ ဓမ္မေ ဥပာအယ ပညတ္တိမတ္တတော တတ္ထ ပရမတ္ထတော န အဘိနိဝေသောတိ အာဟ **''ဇနပဒနိရုတ္တိယာ အနဘိနိဝေသော''**တိ။ **သမညာယာ**တိ လောကသမညာယ။ **အနတိဓာဝန**န္တိ အနတိက္ကမနံ။ ''သတ္တော''တိ ဟိ ဝုတ္တေ ''ကော ဧတ္ထ သတ္တော, ကိံ ရူပံ, ဥအာဟု ဝေဒနာဒယော''တိ ဝိဘာဂံ အကတွာ လောကသမညာဝသေနေဝ လောကိ ယေဟိ ဝိယ လောကိယော အတ္ထော သမညံ အဝိလင်္ဃန္တေန တေဟာရိတဗ္ဗော။

အပရော နယော – ပစ္စေတုမရဟတီတိ ပဋိစ္စော။ ယော ဟိ နံ ပစ္စေတိ အဘိသမေတိ, တဿ အစ္စန္တမေဝ ဒုက္ ခဝူပသမာယ သံဝတ္တတိ။ သမ္မာ, သဟ စ ဥပ္ပာဒေတီတိ သမုပ္ပာအော။ ပစ္စယဓမ္မော ဟိ အတ္တနော ဖလံ ဥပ္ပာဒေန္တော သမ္ဗုဏ္ဏမေဝ ဥပ္ပာဒေတိ, န ဝိကလံ။ ယေ စ ဓမ္မေ ဥပ္ပာဒေတိ, တေ သဟေဝ သဟေဝ ဥပ္ပာဒေတိ, န ဧကေကံ။ ဣတိ ပဋိစ္စော စ သော သမုပ္ပာအော စာတိ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာအော**။ အထ တ ပဋိစ္စ ပဋိမုခံ ဣတွ္ တ ကာရဏသာမဂ္ဂိံ အပ္ပဋိက္ခိပိ တွ္ တ သဟိတေ ဥပ္ပာဒေတီတိ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာအော**။ ပဋိမုခဂမနဥ္စ ပစ္စယဿ ကာရဏသာမဂ္ဂိယာ အင်္ဂဘာဝေန ဖလ ဿ ဥပ္ပာဒနမေဝ။ **အပ္ပဋိက္ခိပိတွ္တ**တိ စ န ဝိနာ တာယ ကာရဏသာမဂ္ဂိယာ, အင်္ဂဘာဝံ အဂန္တွ္ တ သယမေဝ န ဥပ္ ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ ဧတေန ကာရဏဗဟုတာ ဒဿိတာ, **''သဟိတေ''**တိ ဣမိနာ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဗဟုတာ။ ဉာဏယေ နာပိ ''ဇေကံ န ဧကတော''တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၁၇) ပရတော ဝုစ္စမာနော သာသနနယော ဒီပိတော ဟောတိ။

အထ တ ပဋိစ္စ ပစ္စေတဗ္ဗံ ပစ္စယံ ပဋိဂန္တွ္ တ န ဝိနာ တေန သမ္ဘန္ဓဿ ဥပ္ပာအော **ပဋိစ္စသမုပ္ပာအော** (ဥအာ. အဋ္ဌ. ၁)။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာအောတိ စေတ္ထ သမုပ္ပာဒပ္ပဓာနဝစနဝိညေယျော သသတ္တိကော ဟေတူတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တ

တ္တ “ပဋိစ္စာ”တိ ဝုတ္တော ကိံ ပဋိစ္စာတိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ပစ္စေတဗ္ဗ”** န္တိ။ သော စ ပစ္စယဓမ္မောတိ ကတ္ွတ
ဝုတ္တံ **“ပစ္စယ”**န္တိ။ ဣအနိ ပဋိစ္စသဒ္ဒဿ အတ္ထမာဟ **“ပဋိဂန္တွာ”** တိ။ ကာရဏဿ သဘာဝေန တပ္ပဋိလာဘ
ဂတိယာ ပတ္ွတ။ ကထံ န ဝိနာ တေန? သတိ ဧဝ တသ္မိံ, တဿ စ ဖလဿ ဥပ္ပာဒတော ဧဝ, န အညထာ။ အသတိ, နိ
ရောဓတော စာတိ အယံ ပစ္စယဋ္ဌိတိ ပဋိစ္စသဒ္ဒဿ အတ္ထော။ တေနာယံ ပဋိစ္စသဒ္ဒော ယထာ “ဣမသ္မိံ သတိ ဣ
မဿုပ္ပာဒအော”တိ ဧတေ သဒ္ဒာ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသက္ကဝစနဇောတနီယေန ဣဒံ-သဒ္ဒဝစနီယဿ ဟေတုမတော ဟေတုအာ
ယတ္တဘာဝေန ဘာဝုပ္ပာဒုတ္တရကိရိယာပေက္ခေန ယာယဿ တဒာယတ္တတာ, တာယ သမတ္ထတာယ ဟေတုံ ဝဒ
န္တိ, ဧဝံ ဂန္တွာ-သဒ္ဒန္တရဝစနီယေန တံဝိညေယ္ယဿေဝ ပစ္စယနကိရိယာကတ္တုဟေတုမတော ဟေတုပစ္စယနေန
ဟေတုအာယတ္တဘာဝေန သမုပ္ပာဒုတ္တရကိရိယာပေက္ခေန ယာယဿ တဒာယတ္တတာ, တာယ သမတ္ထတာယ
ဟေတုမာဟ။ ဝေဠု ကတ္ွတ “အဝိဇ္ဇာ ပဋိစ္စ, သင်္ခါရာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ”တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၁.၄၆) သင်္ခါရပိဋ္ဌကေ ဝုတ္ွ
တံ။ **သမတ္ထတာ** စေတ္ထ နိအနာဒိဘာတော။ သော စ တဒဝိနာဘာဝိဖလံ ပတိ သတ္ွဝမေဝ။ **သမ္ဗန္ဓဿာ** တိ စ သံ
ယောဇနာနုရူပတာဝသေန ဇာတိအာဒိနာ သမ္ဗန္ဓဿ ဇရာမရဏာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဿ။ **ဥပ္ပာဒော** တိ ဥပ္ပဇ္ဇနံ။ ယဒိ ဧဝံ
ကထံ ပဋိစ္စသဒ္ဒပ္ပယောဂေ, နနု သမာနကတ္တုကာနံ ပုဗ္ဗကာလေ ဤဒိသော သဒ္ဒပ္ပယောဂေတိ? “ဘုတ္ွတ ဂစ္ဆ
တိ, ကသိတ္ွတ ဝပတီ”တိအာဒီသု သစ္စမေတံ, တံ ပန ယေဘုယ္ယဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ သမာနာပရကာလေ, အသမာနကတ္တု
ကေ စ ဒဿနတော။ သမာနကာလေ တာဝ –

“အန္ဓကာရံ နိဟန္တွာန၊ ဥဒိတာယံ ဒိတကရော။
ဝဏ္ဏပညာဝဘာသေဟိ၊ သြဘာသေတ္ွတ သမုဂ္ဂတော”တိ။ –

ဥဒာဟရဏံ။ ကေစိ ပန “မုခံ ဗ္ယာဒာယ သယတိ, အက္ခီနိ ပရိဝတ္တေတ္ွတ ပဿတီ”တိ ဥဒာဟရန္တိ။ အပရေ “နိသဇ္ွ
ဇ အဓိတေ, ဌတ္ွတ ကထေတီ”တိ။

တတ္ထ ဗ္ယာဒနပရိဝတ္တနုတ္တရကာလဘာဝိသယနဒဿနကိရိယာပေက္ခာ ပုဗ္ဗုတ္တရကာလတာ အတ္ထိ,
သာ စ ဘေဒအနုပလက္ခဏာ ကေဟိစိ န လက္ခီယတိ။ “နိသဇ္ဇ အဓိတေ, ဌတ္ွတ ကထေတီ”တိ စ သမာနကာလတာယပိ အ
ဓ္မေနကထနေဟိ ပုဗ္ဗေပိ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနာနိ ဟောန္တီတိ သက္ကာ ပုဗ္ဗုတ္တရကာလတာ သမ္ဘာဝေတုံ, တသ္မာ ပုရိမာနိ
ယေဝ ဥဒာဟရဏာနိ ယုတ္တာနိ။ ဥဒယသမကာလမေဝ ဟိ တန္နိဝတ္တနိယနိဝတ္တနန္တိ။ အပရကာလေ “ဒ္ွတရမာဝရိတ္ွ
တ ပဝိသတိ, အာဝရိတ္ွတ နိက္ခမတီ”တိ။ ကေစိ ပန “ဉက္ကစ္စ ပတိတော ဒဏ္ဍော”တိ ဥဒာဟရန္တိ။ အဘိဃာတဘူတသ
ဟဇာတာယ ပန အဘိဃာတဇသဒ္ဒဿ သမာနကာလတာ ဧတ္ထ လဗ္ဘတိ, တသ္မာ ဣဓာပိ ပုရိမာနိယေဝ ဥဒာဟရဏာ
နိ ယုတ္တာနိ။ ပုရိမတာဝစနိစ္ဆာဝသေနေဝ ပန လက္ခဏဟေတုကိရိယာနံ လက္ခဏဟေတုဘာဝဝစနိစ္ဆာတိ လက္ခဏ
ဘာဝတော ပုရိမကာလော ဣစ္စေဝ “နိဟန္တွာနာ”တိ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဣစ္ဆိတာ, ဝေဠု ပစ္စယနကိရိယာ သမုပ္ပဇ္ဇန
ကိရိယာယ ပုရိမိကာတတိ ပဋိစ္စ-သဒ္ဒသိဒ္ဓိ။ တတ္ထ ယုတ္တံ ပစ္စက္ခတော ကတ္တုဒဿနတော။ ဣဓ ပန တဒဘာဝတော
န ယုတ္တန္တိ စေ? နာယံ အေသော။ ဣဓာပိ အနုမာနတော သိဒ္ဓေ။ ဇရာမရဏာဒိကော ကတ္တာ အတ္ထေဝ “ဥတ္ွတ ကိရိ
ယတော ဝယ”န္တိ ဧဝမာဒိပယောဂဒဿနတော အဝဿံ အနုမိယမာနေန ကတ္တုနာ ဤဒိသော သဒ္ဒပယောဂေ ဣစ္ွ
ဆိတဗ္ဗော။ အသမာနေ ပန ကတ္တရိ “ပိသာစံ ဒိသ္ွတ ဘယံ ဟောတိ, ပညာယ စဿ ဒိသ္ွတ အာသဝာ ပရိက္ခီဏာ
ဟောန္တီ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၇၁; ၂.၁၈၂; ပု. ပ. ၂၀၄) ဧဝမာဒိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ စ တတ္ထ ပိသာစဒဿနာဒိပုရိသဗ္ယာပာဟ
ရော, ဧဝမိဓာပိ ပစ္စယနံ ပစ္စယဗ္ယာပာရော အတ္တနော ဖလုပ္ပာဒနံ, တဠု သတ္ွဝံ သမုပ္ပာဒောတတိ “ပစ္စယေ သတိ, ပစ္ွ
စယဿ ဥပ္ပာဒာ”တိ ပစ္စယနဿ သမုပ္ပာဒဟေတုတာယ ဂမကော သမာနဿ ကတ္တု အဘာဝေပိ ပဋိစ္စ-သဒ္ဒော
သိဒ္ဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယဒိ ပဋိစ္စသမ္ဗန္ဓဿ ဥပ္ပာဒော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော, ကထံ ပစ္စယော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော
တိ? ဟေဋ္ဌာ ဝိစာရိတောတယမတ္ထော။ အပိစ ယောယံ သမုပ္ပာဒ-သဒ္ဒဝိဘာဝိတာနံ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ပဋိစ္စသဒ္ဒဝိဘာ
ဝိတော သသတ္တိကော ဟေတု အဓိပ္ပေတော, တဿ သမုပ္ပာဒာဘိမုခတာယ ပဓာနဝစနဝိညေယ္ယသဘာဝတ္တာ တထာ
ဝုတ္တောတိ။

ကိံ ပန ကာရဏံ သမုပ္ပာဒပဓာနေန ဝစနေန သမုပ္ပာဒဿ ဟေတု ဝေဒိတဗ္ဗော, န ပန သဟေတုကော သမုပ္ပာ
ဒော ဧတေတိ? ဝုစ္စတေ – ဒိဋ္ဌဿ ဒုက္ခဿ ယော ပစ္စယော ပစ္စယနိဒ္ဒေသေန တဿ ဝိဘာဝိတတ္တာ။ ကထံ? ယ
ထာဟ –

“ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပရိဝီမံသမာနော ပရိဝီမံသတိ ‘ယံ ခေါ ဣဒံ အနေကဝိဓံ နာနပ္ပကာရကံ ဒုက္ခံ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇရာမရဏံ, ဣဒံ နု ခေါ ဒုက္ခံ ကိံ နိဒါနံ ကိံ သမုဒယံ ကိံ ဇာတိကံ ကိံ ပဘဝံ, ကိသ္မိံ သတိ ဇရာမရဏံ ဟောတိ, ကိသ္မိံ အသတိ ဇရာမရဏံ န ဟောတီ’တိ။ သော ပရိဝီမံသမာနော ဧဝံ ပဇာနာတိ ‘ယံ ခေါ ဣဒံ။ပေ။ ဣဒံ ခေါ ဒုက္ခံ ဇာတိနိဒါန’’’မိစ္စာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၅၁) –

ဒိဋ္ဌဿ ဒုက္ခဿ နိဒါနံ **ပရိဝီမံသသုတ္တေ** ဝုတ္တံ။ တံ ပဇာနနဉ္စ နိဒါနမ္ပိ ဝိညာတဗ္ဗန္တိ။ ယထာ စာဟ –

“ပုဗ္ဗေ မေ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော ဧတဒဟောသိ ‘ကိစ္ဆံ ဝတာယံ လောကော အာပန္နော ဇာယတိ စ ဇီယတိ စ မီယတိ စ စဝတိ စ ဥပပဇ္ဇတိ စ, အထ စ ပနိမဿ ဒုက္ခဿ နိဿရဏံ နပ္ပဇာနာတိ ဇရာမရဏဿ။ ကုဒါဿု နာမ ဣမဿ ဒုက္ခဿ နိဿရဏံ ပညာယိဿတိ ဇရာမရဏဿာ’တိ။ပေ။ တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ယောနိသော မနသိကာရာ အဟု ပညာယ အဘိသမယော ‘ဇာတိယာ ခေါ သတိ ဇရာမရဏံ ဟောတိ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ’’’န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၀) –

အာဒိနာ ဒိဋ္ဌဿ ဒုက္ခဿ ပစ္စယဝီမံသာဘိသမယာ ဝုတ္တာ။ ပစ္စယော ဟိ ဉာတဗ္ဗော။ တဒဘိသမယာယတ္တဉ္စ ဒုက္ခနိဿရဏပဇာနနန္တိ ယော စ ဉာတဗ္ဗော, သော ပဝေဒေတဗ္ဗောတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒသဒ္ဒော ယံ ယဒိဒံ သမုပ္ပာဒသဒ္ဒဝိဘာဝိတံ ဒိဋ္ဌံ ဒုက္ခံ, တံ ပစ္စယံ ပဋိစ္စေဝ, န အညထာတိ ဧဝံ ပစ္စယဝိဘာဝနတ္ထံ ဝုစ္စတိ။ ဘဝတိ ဟိ ဉာတုံ, ပဝေဒေတုဉ္စ ဣစ္ဆိတဘာဝေန ပဓာနဿာပိ ကေနစိ ဝိသေသေန ဉာတဗ္ဗတာယ အပ္ပဓာနဘာဝေန နိဒ္ဒေသော ယထာ “ကော သောတာပန္နော, ယဿ တီဏိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ။ ကော ဒေဝဒတ္တော, ယဿ ဥစ္စတရာနိ ဂေဟာနီ”တိ, ဧဝမိဓာပိ ပစ္စယပစ္စယနပဝေဒနဋ္ဌေန နိဒ္ဒေသေ သတ္တိဝိသေသေန အတ္တနော ဖလေန ပစ္စနီယတာယ ဉာတဗ္ဗဘာဝေန “ပဋိစ္စာ”တိ ပရိယာယေန ပစ္စယော ဝုတ္တော။

ယော စာယံ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ”တိအာဒိကော နိဒ္ဒေသော, သော စ သကလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ မူလတော ပဋ္ဌာယ ပစ္စယာနံ ပဝေဒနာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ပရိယောသာနေပိ “ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီ”တိ ဧဝံ-သဒ္ဒေန သမုဂ္ဃာတံ ဒုက္ခံ ဒဿေတွာ တဿ ယထာဝုတ္တေ ပစ္စယေ တံသမုဒယာဘိမုခေ ကတွာ နိဂမိတာ ပစ္စယာ။ **ပဋိပဒါသုတ္တေပိ** (သံ. နိ. ၂.၃) “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ။ပေ။ သမုဒယော ဟောတီ”တိ ဝတွာ “အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, မိစ္ဆာပဋိပဒါ”တိ ဝုတ္တံ။ န စ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဘာဝေန ဂဟိတံ ဒုက္ခံ မိစ္ဆာပဋိပဒံ, အထ ခေါ ဒုက္ခသမုဒယဘူတာ ပစ္စယာတိ။ ယထာ စ “ပဉ္စင်္ဂိကော သမ္မာသမာဓိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၅), ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅) အင်္ဂဉာဏပဋိဝေဒနတ္ထတ္တာ ဒေသနာယ သမ္မာသမာဓိပဓာနေပိ သဒ္ဒေဟိ အင်္ဂဉာဏပဋိဝေဒနံ ကတံ, ဧဝမိဓာပိ သမုပ္ပာဒပဓာနေန သဒ္ဒေန ပစ္စယပဋိဝေဒနံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၅၈၁. ယာ ပနာယံ တန္တိတိ သမ္ဗန္ဓော။ **နိက္ခိတ္တာ**တိ ဌပိတာ, ဒေသိတာတိ အတ္ထော။ ယထာဓိပ္ပေတဿ အတ္ထဿ တနနတော တန္တိ, ဂန္ထော။ “ကိံ ဝါဒီ, ဘန္တေ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော”တိ ပုဋ္ဌေန “ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ, မဟာရာဇာ”တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.တတိယသင်္ဂီတိကထာ; ကထာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ) မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရေန ဝုတ္တတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကာ ဝိဘဇ္ဇဝါဒိနော။ တေ ဟိ သတ္ထာရာ ဝေနယိကာဒိဘာဝံ ဝိဘဇ္ဇ ဝုတ္တံ အနုဝဒန္တိ, သောမနဿာဒီနံ, စီဝရာဒီနဉ္စ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗဘာဝံ။ သဿတုစ္ဆေဒဝါဒေ ဝါ ဝိဘဇ္ဇ ဝဒန္တိ။ “သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ”တိအာဒီနံ (ဒီ. နိ. ၁.၃၁) ဌပနီယာနံ ဌပနတော, ရာဂါဒိက္ခယဿ သဿတဿ, ရာဂါဒိကာယဒုစ္စရိတာဒိဥစ္ဆေဒဿ စ ဝဒနတော, န ပန ဧကံသဗျာကရဏီယာဒိကေ တယော ပဉှေ အပနေတွာ ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယမေဝ ဝဒန္တိ။ ဝိဘဇ္ဇဝါဒီနံ မဏ္ဍလံ သမူဟော **ဝိဘဇ္ဇဝါဒိမဏ္ဍလံ**။ ဝိဘဇ္ဇဝါဒိနော ဝါ ဘဂဝတော ပရိသာ **ဝိဘဇ္ဇဝါဒိမဏ္ဍလ**န္တိပိ ဝဒန္တိ, ဝိဘဇ္ဇ ဝါ သဿတုစ္ဆေဒေ ဥဘော အန္တေ အနုပဂမ္မ မဇ္ဈိမပဋိပဒါဘူတဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒေသနတော ဘဂဝါ, တဒနုဝါဒတော တဿ သာဝကာ စ **ဝိဘဇ္ဇဝါဒိနော**တိ။ သေသံ ပုရိမသဒိသံ။

ဩတရိတွာတိ ဩဂါဟေတွာ, ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ န ဟိ သယံ အဝိဘဇ္ဇဝါဒီ သမာနော ဝိဘဇ္ဇဝါဒီနံ အန္တရေ ဌာနမတ္တေန ဝိဘဇ္ဇဝါဒိမဏ္ဍလံ ဩတိဏ္ဏော နာမ ဟောတိ။ အာစရိယေဟိ အဝုတ္တဝိပရီတတ္ထ

ဒီပနေန တေ **နအဇ္ဈတ္တိကဒ္ဓန္တေန** ။ အဝိဇ္ဇာ ပုညာနေဉ္စာဘိသင်္ခါရာနမ္ပိ ဟေတု ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝဒန္တော, က ထာဝတ္ထုမှိ ပဋိက္ခိတ္တေ ပုဂ္ဂလတအာဒိကေ စ ဝဒန္တော သကသမယံ တေက္ကမတိ နာမ, တထာ **အတေက္ကမန္တေန။ ပရသမယံ** အေသာရောပနုဿာဟရဝိရဟေန **အနာယူဟန္တေန** ။ "က္ကဒမ္ပိ သုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗ"န္တိ ပရသမယံ အသမ္ပိဏ္ဍေန္တေနာတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ "တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ, ယထာ တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ အနည"န္တိအာဒီနိ (မ. နိ. ၁.၃၉၆) ဝဒန္တော သုတ္တံ ပဋိဗာဟတိ နာမ, တထာ **အပဋိဗာဟန္တေန** ။ "တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ, ယထာ ယေမေ အန္တရာယိကာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ, တေ ပဋိသေဝတော နာလံ အန္တရာယာယ (မ. နိ. ၁.၂၃၄; ပါစိ. ၄၁၇, ၄၁၈), သုပိနန္တေ ကတော ဝီတိက္ကမော အာပတ္တိကရော ဟောတီ"တိ စ ဧဝမာဒိံ ဝဒန္တော ဝိနယံ ပဋိလောမေတိ နာမ, တပ္ပဋိပရိယာယေန တံ **အနုလောမေန္တေန** ။ ပဋိလောမေန္တော ဟိ ကမ္မန္တရံ ဘိန္ဒန္တော, ဓမ္မတဉ္စ ဝိလောမေန္တော ကုတော ကိလေသဝိနယံ အနုလောမေတိ။ **သုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၇ အာဒယော; အ. နိ. ၄.၁၈၀) ဝုတ္တေ စတ္တာရော မဟာပဒေသေ, **အဋ္ဌကထာယဉ္စ** ဝုတ္တေ သုတ္တသုတ္တာနုလောမအာစရိယတဒအတ္တနောမတိမဟာပဒေသေ **[သ]လောကေန္တေန** ။ တအေလောကနေန ဟိ သုတ္တေ, ဝိနယေ စ သန္တိဋ္ဌတိ နာတိဓာဝတိ။

ဓမ္မန္တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပါဠိံ။ **အတ္ထ** န္တိ တဒတ္ထံ။ ဟေတု, ဟေတုဖလာနိ တ အယမေတ္ထ ဟေတု **ဓမ္မော,** က္ကဒမေတ္ထ ဟေတုဖလံ **အတ္ထော** တိ။ **ဓမ္မန္တိ** တ ဓမ္မတံ။ ယထာ ဧကေ "ဥပ္ပာဒါ တ တထာဂတာနံ အနုပ္ပာဒါ တ တထာဂတာနံ ဌိတာဝ သာ ဓာတူ"တိ (သံ. နိ. ၂.၂၀) သုတ္တပဒဿ အတ္ထံ မိစ္ဆာ ကဟေန္တာ "နိစ္စော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော"တိ ပစ္စယာကာရဓမ္မံ မိစ္ဆာ ဒီပေန္တိ, ဧဝံ အဒီပေတွာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္တနော ဖလံ ပတိ ကာရဏဿ ဝဝတ္ထိတသဘာဝံ ဒီပေန္တေန။ ယထာ စ ဧကေ "အနိရောဓံ အနုပ္ပာဒ"န္တိအာဒိနာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ အတ္ထံ မိစ္ဆာ ကဟေန္တိ, ဧဝံ ကဟေ အကတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ အဝိပရီတံ **အတ္ထံ သင်္ဂဟေန္တေန** ။ "ဒုက္ခာဒီသု အညာဏံ အဝိဇ္ဇာ"တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ပရိဝတ္တေတွာ ပုန "ပုဗ္ဗန္တေ အညာဏ"န္တိအာဒီဟိ (ဓ. သ. ၁၀၆၇) **အပရေဟိပိ ပရိယာယေဟိ နိဒ္ဒိသန္တေန** ။ "သင်္ခါရာ က္ကမိနာ ပရိယာယေန ဘဝေတိ ဝုစ္စန္တိ, တဏှာ က္ကမိနာ ပရိယာယေန ဥပါဒါန"န္တိအာဒိနာ နိဒ္ဒိသန္တေနာတိ စ ဝဒန္တိ။ **ပကတိယာ**တိ ယထာဝုတ္တဝိဓာနံ အနာမသိတွာ ကေဝလမေဝ။

သစ္စ န္တိ စတုသစ္စံ။ **သတ္တော** တိ သတ္တသုညတာတိ ဝဒန္တိ, သတ္တသုညေသု ပန သင်္ခါရေသု သတ္တတေဟာရော, သတ္တတ္ထကိစ္စသိဒ္ဓိ စ။ **ပစ္စယာကာရမေဝ စာ**တိ ပစ္စယာကာရော ဧဝ စ, မ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ ပစ္စယဓမ္မာနံ အတ္တနောယေဝ ဖလဿ ပစ္စယဘာဝေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒောတိ အတ္ထော။

တသ္မာ တိ ဝုတ္တနယေန အတ္ထဝဏ္ဏနာယ ကာတဗ္ဗတ္တာ, ဒုက္ကရတ္တာ စ **ပတိဋ္ဌံ နာဓိဂစ္ဆာမိ** တိ ယတ္ထ ဌိတဿ ဝဏ္ဏနာ သုကရာ ဟောတိ, တဿာ ပတိဋ္ဌာဘူတံ တံ နယံ အတ္တနောယေဝ ဉာဏဗလေန နာဓိဂစ္ဆာမီတိ အတ္ထော။ နိဿယံ ပန အာစိက္ခန္တော **"သာသနံ ပနိဒ"**န္တိအာဒိမာဟ။ က္ကဓ **သာသနန္တိ** ပါဠိဓမ္မမာဟ, ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမေဝ ဝါ။ သော ဟိ အနုလောမပဋိလောမာဒိနာနာဒေသနာနယပဋိမဏ္ဍိတော အဇ္ဈတ္တိကန္တော အဇ္ဇာပိ ပဝတ္တတီတိ နိဿယော ဟောတိ။ တဒဋ္ဌကထာသင်္ခါတော စ **ပုဗ္ဗာစရိယမဂ္ဂေ** ။ "တံ သုဏာထ သမာဟိတာ"တိ အာဒရဇနနေ, ဥဿာဟနေ စ ကိံ ပယောဇနန္တိ စေ, တံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဝုတ္တဉ္ဟေတ"** န္တိအာဒိ။ **အဋ္ဌိ ကတွာ** တိ အတ္ထံ ကတွာ။ ယထာ တ န နဿတိ, ဧဝံ အဋ္ဌိဂတံ ဝိယ ကရောန္တော အဋ္ဌိံ ကတွာ။ ပုဗ္ဗကာလတော အပရကာလေ ဘာဝံ **ပုဗ္ဗာပရိယံ။ ဝိသေသန္တိ** ပဋ္ဌမာရမ္ဘတော ပဘုတိ ခဏေ ခဏေ ဉာဏဝိသေသံ, ကိလေသက္ခယဝိသေသဉ္စ လဘာတီတိ အတ္ထော။

၅၈၂. **ဒေသနာဘေဒတော**တိ ဒေသနာဝိသေသတော။ အတ္ထတော, လက္ခဏာဒိတော, ဧကဝိဓာဒိတော စ **အတ္ထလက္ခဏေကဝိဓာဒိတော** ။ **အင်္ဂါနဉ္စ ဝဝတ္ထာနာ** တိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဒွာဒသန္နံ အင်္ဂါနံ ဝဝတ္ထာနဒဿနတော။

ကမ္မဝိပါကကိလေသဝဋ္ဋာနံ မူလကာရဏတ္တာ, အာဒိတော ဝုတ္တတ္တာ စ အဝိဇ္ဇာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ မူလံ။ တတ္ထ ဝလ္လိယာ မူလေ ဒိဋ္ဌေ တတော ပဘုတိ ဝလ္လိဟရဏံ ဝိယ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ မူလေ ဒိဋ္ဌေ တတော ပဘုတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာတိ ဥပမာသံသန္ဒနာ န ကာတဗ္ဗာ။ န ဟိ ဘဂဝတော က္ကဒမေဝ ဒိဋ္ဌံ, က္ကဒံ အဒိဋ္ဌန္တိ ဝိဘဇနီယံ အတ္ထိ သဗ္ဗဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ။ မူလတော ပဘုတိ ပန ဝလ္လိဟရဏံ ဝိယ မူလတော ပဘုတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာ ကတာ

တိ ဣဒမေတ္ထ သာမညံ အဓိပ္ပေတံ, ဗောဓနေယျဇ္ဈာသယဝသေန တ ဗောဓေတဗ္ဗဘာဝေန မူလာဒိဒဿနသာမညံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တဿာ တိ –

"သ ခေါ သော, ဘိက္ခဝေ, ကုမာရော ဝုဒ္ဓိမန္ဝာယ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကမန္ဝာယ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော။ပေ.။ ရဇနီယေဟိ။ သော စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ ပိယရူပေ ရူပေ သာရဇ္ဇတိ, အပ္ပိယရူပေ ရူပေ ဗျာပဇ္ဇတိ, အနုပဋ္ဌိတကာယသတိ စ ဝိဟရတိ ပရိတ္တစေတသော, တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ယတ္ထဿ တေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ သော ဧဝံ အနုရောဓဝိရောဓံ သမာပန္နော ယံ ကိဉ္စိ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ, သော တံ ဝေဒနံ အဘိနန္ဒတိ အဘိဝဒတိ, အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတီ"တိ (မ. နိ. ၁.၄၀၈) –

ဧဝံ ဝုတ္တဿ။ ဧဝံ သောတဒ္ဝါရာဒီသုပိ။ တဿ **အဘိနန္ဒတော** တိ သပ္ပီတိကတဏှာဟာယ အဘိမုခဘာဝေန နန္ဒတော။ **အဘိဝဒတော**တိ "အဟော သုခံ, အဟော သုခ"န္တိ ဝစီဘေဒကရဏပဝတ္တာယ ဗလဝတဏှာယ "အဟံ, မမာ"တိ အဘိဝဒတော။ တတော ဗလဝတိယာ မောစေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ **အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတော** ။ တတောပိ ဗလဝတီ ပန ဥပာဒာနဘူတာ တဏှာ **နန္ဒီ** ။ ဧတ္ထ စ အဘိနန္ဒနာဒိနာ တဏှာ ဝုတ္တာ, နန္ဒိဝစနေန တပ္ပစ္စယံ ဥပာဒါနံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ နန္ဒိတာတဒဝိပ္ပယောဂတာဟိ, တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနဘာဝေဟိ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိအာဒိကဉ္စ တတ္ထေဝ **မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ္တေ** ဝုတ္တံ။

ဝိဟာကဝဏ္ဏနာတော ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိဖဿာဒိကေ ကမ္မသမုဋ္ဌာနဉ္စ သြဇံ သန္ဓာယ **"စတ္တာရော အာဟာရာ တဏှာနိဒါနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝဋ္ဋူပထမ္ဘကာ ပန ဣတရေပိ အာဟာရာ တဏှာပဘဝေ တသ္မိံ အဝိဇ္ဇမာနေ န ဝိဇ္ဇန္တီတိ **"တဏှာနိဒါနာ"**တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋန္တိ။

၅၈၃. တတော တတောတိ စတုဗ္ဗိဓာသု ဒေသနာသု တတော တတော ဒေသနတော။ **ဉာယပ္ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္တတီ**တိ **ဉာယော**တိ မဂ္ဂေ, သော ဧဝ တ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ "အရိယော စဿ ဉာယော ပညာယ သုဒိဋ္ဌော ဟောတီ"တိ (သံ. နိ. ၂.၄၁; ၅.၁၀၂၄) ဝစနတော။ သယမေဝ ဟိ သော သမန္တဘဒ္ဒကတ္တာ တထာ တထာ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတ္တာ တာယ တာယ ဒေသနာယ အတ္တနော ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္တတိ။ **စတုဗ္ဗိဝေမ္ဘိရဘာဝပ္ပတ္တိယာ** တိ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရေသု ပတိဋ္ဌာဓိဂမနေန ပတိဋ္ဌိတတ္တာတိ အတ္ထော။

သမန္တဘဒ္ဒကတာ, ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တိ စ စတုန္နမ္ပိ ဒေသနာနံ သမာနံ ကာရဏန္တိ ဝိသေသကာရဏံ ဝတ္တုကာမော အာဟ **"ဝိသေသတော"**တိ။ **အဿာ** တိ အဿ ဘဂဝတော ဒေသနာ, **အဿ** တ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒေသနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပဝတ္တိကာရဏဝိဘာဂေ** အဝိဘတ္တသဘာဝ အဝိဇ္ဇာဒယော၀, ကာရဏန္တိ တ ဂဟိတာနံ ပကတိအာဒီနံ, အဝိဇ္ဇာဒီနဉ္စ အကာရဏတာ, ကာရဏတာ စ။ တတ္ထ သမ္မူဠ္ဟာ ကေစိ အကာရဏံ ကာရဏန္တိ ဂဏှန္တိ, ကေစိ န ကိဉ္စိ ကာရဏံ ဗုဇ္ဈန္တီတိ တေသံ ယထာသကေဟိ အနုရူပေဟိ ကာရဏေဟိ သင်္ခါရာဒိ**ပဝတ္တိသန္ဒဿနတ္ထံ,** သံသာရပ္ပဝတ္တိသန္ဒဿနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ ပဝတ္တိအာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒိကာ အဝိဇ္ဇာ အာဒိ, တတော သင်္ခါရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတော ဝိညာဏန္တိ ဧဝံ ပဝတ္တိယာ **ဥပ္ပတ္တိက္ကမသန္ဒဿနတ္ထံ,** ဂဗ္ဘသေယျကာဒိဝသေန တ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ အတ္တဘာဝဿ ဥပ္ပဇ္ဇနာနုပုဗ္ဗိသန္ဒဿနတ္ထဉ္စ အနုလောမဒေသနာ ပဝတ္တာတိ။ ဣတရာသံ တဒတ္ထတာသမ္ဘဝေပိ န တာသံ တဒတ္ထမေဝ ပဝတ္တိ အတ္ထန္တရသဗ္ဘာဝတော။ အယံ ပန တဒတ္ထာ ဧဝေတိ ဧဝေ ဿာ တဒတ္ထတာ ဝုတ္တာ။

အနုဝိလောကယတော ယော သမ္ဗောဓိတော ပုဗ္ဗဘာဂေ တံတံပစ္စယုပ္ပန္နာဝဗောဓသေင်္ခါတော ပုဗ္ဗဘာဂပဋိဝေဓော ပဝတ္တော, တဒနုသာရေန တဒနုဂမေန ဇရာမရဏာဒိကဿ ဇာတိအာဒိကာရဏံ ယံ အဓိဂတံ, တဿ သန္ဒဿနတ္ထံ အယံ ပဋိလောမဒေသနာ ပဝတ္တာ။ အနုဝိလောကယတော ပဋိလောမဒေသနာ ပဝတ္တာတိ တ သမ္ဗန္ဓော။ ဒေသေန္တော ပိ ဟိ ဘဂဝတ ကိစ္ဆာပန္နံ လောကံ အနုဝိလောကေတွ တ ပုဗ္ဗဘာဂ။ပေ.။ သန္ဒဿနတ္ထံ ဒေသေသီတိ။ အာဟာရတဏှာ

ဟာဒယော ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဓာ, သင်္ခါရာဝိဇ္ဇာ အတီတဒ္ဓာတိ ကြမိနာ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ယာဝ အတီတံ အဒ္ဓာနံ အတိဟရိတွာ"**တိ။ အာဟာရာ တ တဏှာဟာယ ပဘာဝေတဗ္ဗာ အနာဂတော အဒ္ဓာ, တဏှာဟာဒယော ပစ္စုပ္ပန္နော , သင်္ခါရာဝိဇ္ဇာ အတီတောတိ။ ပစ္စက္ခံ ပန ဖလံ ဒဿေတွာ တန္နိဒာနဒဿနဝသေန ဖလကာရဏပရမ္ပရဒဿနံ ယုဇ္ဇတီတိ အာဟာရာ ပုရိမတဏှာယ ဥပ္ပာဒိတာ ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓာ, တဏှာဟာဒယော အတီတော, သင်္ခါရာဝိဇ္ဇာ တတောပိ အတီတတရော သံသာရဿ အနာဒိဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တောတိ။ **ယာဝ အတီတဒ္ဓာန** န္တိ ယာဝ အတီတတရံ အဒ္ဓာနန္တိ အတ္ထော ယုတ္တောတိ။ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိအာဟာရကာ တ စတ္တာရော အာဟာရာ "အာဟာရေတီတာဟံ န ဝဒာမိ။ပေ.။ ဧဝံ ပန မံ အဝဒန္တံ ယော ဧဝံ ပုစ္ဆေယျ 'ကိဿ နု ခော, ဘန္တေ, ဝိညာဏာဟာရော'တိ, ဧသ ကလ္လော ပဉှော, တတြ ကလ္လံ ဝေယျာကရဏံ, ဝိညာဏာဟာရော အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ"တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂) ဝစနတော, တံသမ္ပယုတ္တတ္တာ ဖဿစေတနာနံ, တပ္ပဝတ္တိဟေတုတ္တာ စ ကဗဠီကာရာဟာရဿ။ တေန ဟိ ဥပတ္ထမ္ဘိတရူပကာယဿ, တဒ္ဓ ကြစ္ဆန္ဒဿ ကာမဝိညာဏာယူပနံ ဟောတိ။ ဘောဇနညှိ သဒ္ဓာဒီနံ, ရာဂဒီနဉ္စ ဥပနိဿယောတိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ တေ ကမ္မဝဋ္ဋသင်္ဂဟိတာ အာဟာရာ ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓာတိ ကြမသ္မိံ ပရိယာယေ ပုရိမောယေဝ အတ္ထော ယုတ္တော။

အတီတဒ္ဓတော ပဘုတိ "ကြတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၂) အတီတေ, တတော ပရဉ္စ ဟေတုဖလပဋိဟင်္ဂိ ပစ္စက္ခဘူတာနံ အာဟာရာနံ နိဒာနဒဿနဝသေန အာရောဟိတွာ နိဝတ္တနေန ဝိနာ အဗုဇ္ဈန္တာနံ တံသန္ဒဿနတ္ထံ သာ အယံ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ အတ္ထော။ **အနာဂတဒ္ဓဟေတုသမုဋ္ဌာနတော ပဘုတီ**တိ အနာဂတဿ ဘဝဿ ဟေတုဘူတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ။ **အနာဂတဒ္ဓသန္ဒဿနတ္ထ** န္တိ အနာဂတဒ္ဓုနော အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တာနံ အပဿန္တာနံ ပစ္စက္ခံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဟေတုံ ဒဿေတွာ ဟေတုဖလပရမ္ပရာယ တဿ သန္ဒဿနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ, ပရိယောသာနတော စ ပဋ္ဌာယ ယာဝ အာဒိ ပဝတ္တာ ဒေသနာ ဒွတဒသင်္ဂ, တတော ဧဝ တိသန္ဓိ စတုသင်္ခေပာ။ မဇ္ဈတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အာဒိ ပဝတ္တာ ဒေသနာ အဋ္ဌင်္ဂာ ဒွိသန္ဓိ တိသင်္ခေပာ။ မဇ္ဈတော ပန ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ ပဝတ္တာ ဒေသနာ ဆဠင်္ဂာ ဒွိသန္ဓိ တိသင်္ခေပာ။ "သံယောဇနိယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿာဒါနုပဿိနော ဝိဟရတော တဏှာ ပဝဍ္ဎတိ, တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒာန"န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၅၃, ၅၇) မဇ္ဈတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ ပဝတ္တာ ဒေသနာ ဧကသန္ဓိ ဒွိသင်္ခေပာ။ ဧဝံ အယံ အနေကင်္ဂာ ဧဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာ အာဂတာ။ ဧကင်္ဂဝသေနာပိ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာ လဗ္ဘတေဝ။ ယထာဟ –

> "တတြ, ဘိက္ခဝေ, သုတဝါ အရိယသာဝကော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံယေဝ သာဓုကံ ယောနိသော မနသိ ကရောတိ 'ကြတိ ကြမသ္မိံ သတိ ကြဒံ ဟောတိ, ကြမဿုပ္ပာဒာ ကြဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကြမသ္မိံ အသတိ ကြဒံ န ဟောတိ, ကြမဿ နိရောဓာ ကြဒံ နိရုဇ္ဈတီ'တိ။ သုခဝေဒနိယံ, ဘိက္ခဝေ, ဖဿံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခဝေဒနာ"တိ (သံ. နိ. ၂.၆၂) –

အာဒိ။ ဧတ္ထ ဟိ "ဖဿပစ္စယာ"တိ ဧတ္တကော ဧဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဝုတ္တော။ တေနေတံ ဝိညာယတိ "ဧကင်္ဂပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော"တိ။

တတ္ထ **ကြမသ္မိံ သတိ ကြဒံ ဟောတီ** တိ ကြမသ္မိံ အဝိဇ္ဇာဒိကေ ပစ္စယေ သတိ ကြဒံ သင်္ခါရာဒိကံ ဖလံ ဟောတိ။ **ကြမဿုပ္ပာဒာ ကြဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ ကြမဿ အဝိဇ္ဇာဒိကဿ ပစ္စယဿ ဥပ္ပာဒာ ကြဒံ သင်္ခါရာဒိကံ ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ **ကြမသ္မိံ အသတိ ကြဒံ န ဟောတိ, ကြမဿ နိရောဓာ ကြဒံ နိရုဇ္ဈတီ** တိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ အဘာဝေ သင်္ခါရာဒီနံ အဘာဝဿ, အဝိဇ္ဇာဒီနံ နိရောဓာ သင်္ခါရာဒီနံ နိရောဓဿ စ ဝစနေန ပုရိမသ္မိံ ပစ္စယလက္ခဏေ နိယမော ဒဿိတော ဟောတိ "ကြမသ္မိံ သတိ ဧဝ, န အသတိ, ကြမဿ ဥပ္ပာဒာ ဧဝ, န နိရောဓာ"တိ။ တေနေတံ လက္ခဏံ အန္တောဂဓနိယမံ ကြဓ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

နိရောဓာတိ စ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဝိရာဂါဓိဂမေန အာယတိံ အနုပ္ပာဒော အပ္ပဝတ္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ"တိအာဒိ (မဟာဝ. ၁; ဥဒာ. ၃)။ နိရောဓဝိရောဓီ စ ဥပ္ပာဒော, ယေန သော ဥပ္ပာဒဝိရောဓိဘာဝေန ဝုတ္တော "ကြမဿ နိရောဓာ ကြဒံ နိရုဇ္ဈတီ"တိ, တေနေတံ ဒဿေတိ "အနိရောဓော ဥပ္ပာဒော နာမ, သော စေတ္ထ

အတ္ထိဘာဝေါတိပိ ဝုစ္စတီ”တိ။ “ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတီ”တိ ဣဒမေဝ ဟိ လက္ခဏံ ပရိယာယန္တရေန “ဣမဿုပ္ပာဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝဒန္တေန ပရေန ပုရိမံ ဝိသေသိတံ ဟောတိ, တသ္မာ န ဓရမာနတံယေဝ သန္ဓာယ “ဣမသ္မိံ သတီ”တိ ဝုတ္တံ, အထ ခေါ မဂ္ဂေန အနိရုဒ္ဓဘာဝဉ္စာတိ ဝိညာယတိ။ ယသ္မာ စ “ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ, ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီ”တိ (ဥဒါ. ၂) ဒွိဓာပိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌလက္ခဏဿ နိရောဓဿ နိဒ္ဒေသံ ဝဒန္တေန “အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော”တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၁; ဥဒါ. ၃) နိရောဓော ဧဝ ဝုတ္တော, တသ္မာ နတ္ထိဘာဝေါပိ နိရောဓော ဧဝါတိ နတ္ထိဘာဝဝိရုဒ္ဓေါ အတ္ထိဘာဝေါ အနိရောဓောတိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ တေန အနိရောဓသင်္ခါတေန အတ္ထိဘာဝေန ဥပ္ပာဒံ ဝိသေသေတိ။ တတော န ဣဓ အတ္တလာဘမတ္တံ ဥပ္ပာဒေါတိ အဓိပ္ပေတော, အထ ခေါ အနိရောဓသင်္ခါတော အတ္ထိဘာဝေါ စာတိ အယမတ္ထော ဝိဘာဝိတောတိ ဧဝမေတံ လက္ခဏဒွယဝစနံ အညမညံ ဝိသေသနဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝေန သာတ္ထကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကော ပနာယံ အနိရောဓော နာမ, ယော အတ္ထိဘာဝေါ, ဥပ္ပာဒေါတိ စ ဝုစ္စတီတိ? အပ္ပဟီနဘာဝေါ, အနိဗ္ဗတ္တိတဖလတာပ္ပဟီနာရဟတာဟိ ဖလုပ္ပာဒနာရဟတာ စ။ ယေ ဟိ ပဟာတဗ္ဗာ အကုသလာ ဓမ္မာ, တေသံ အရိယမဂ္ဂေန အသမုဂ္ဃာတိတဘာဝေါ, ယေ ပန န ပဟာတဗ္ဗာ ကုသလာဗျာကတာ ဓမ္မာ, ယာနိ တေသု သံယောဇနာနိ အခီဏာသဝါနံ, တေသံ အပရိက္ခီဏတာ စ။ အသမုဂ္ဃာတိတာနုသယတာယ ဟိ သသံယောဇနာခန္ဓပ္ပဝတ္တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ –

“ယာယ စ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတဿ ဗာလဿ, ယာယ စ တဏှာယ သမ္ပယုတ္တဿ အယံ ကာယော သမုဒါဂတော, သာ စေဝ အဝိဇ္ဇာ ဗာလဿ အပ္ပဟီနာ, သာ စ တဏှာ အပရိက္ခီဏာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န, ဘိက္ခဝေ, ဗာလော အစရိ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ, တသ္မာ ဗာလော ကာယဿ ဘေဒါ ကာယူပဂေါ ဟောတိ, သော ကာယူပဂေါ သမာနော န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ ဇရာမရဏေနာ”တိ (သံ. နိ. ၂.၁၉) –

အာဒိ။ ခီဏသံယောဇနာနံ ပန အဝိဇ္ဇာယ အဘာဝတော သင်္ခါရာနံ, တဏှုပါဒါနာနံ အဘာဝတော ဥပါဒါနဘဝါနံ န သမ္ဘဝေါတိ ဝဋ္ဋဿ ဥပစ္ဆေဒေါ ပညာယတိ။ တေနေဝါဟ –

“ဆန္နန္တွေဝ, ဖဂ္ဂုန, ဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော, ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော”တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂) –

အာဒိ။ န ဟိ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမတော ဥဒ္ဓံ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ သဠာယတနာဒီနံ အပ္ပဝတ္တိ, အထ ခေါ နတ္ထိတာ, နိရောဓသဒ္ဒဝစနီယတာ, ခီဏသံယောဇနတာတိ နိရောဓော ဝုတ္တော။ အပိစ စိရကတမ္ပိ ကမ္မံ အနိဗ္ဗတ္တိတဖလတာယ, အပ္ပဟီနာရဟတာယ စ ဖလာရဟံ သန္တံ ဧဝ နာမ ဟောတိ, န နိဗ္ဗတ္တိတဖလံ, နာပိ ပဟီနာရဟန္တိ ဖလုပ္ပတ္တိပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒီနံ ဝုတ္တနယေန ဖလာရဟဘာဝေါ အနိရောဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ အနိရုဒ္ဓဘာဝေနေဝ ဟိ ယေန ဝိနာ ဖလံ န သမ္ဘဝတိ, တံ ကာရဏံ အတီတာဒိပိ “ဣမသ္မိံ သတီ”တိ ဣမိနာ ဝစနေန ဝုတ္တံ။ တတော ဧဝ စ အဝုသိတဗြဟ္မစရိယဿ အပ္ပဝတ္တိဓမ္မတံ အနာပန္နော ပစ္စယုပ္ပာဒေါ ကာလဘေဒံ အနာမသိတွာ အနိဝတ္တိတာယ ဧဝ “ဣမဿုပ္ပာဒါ”တိ ဝုတ္တော။ အထ ဝါ အဝသေသပစ္စယသမဝါယေ အဝိဇ္ဇမာနဿာပိ ဝိဇ္ဇမာနဿ ဝိယ ပဂေဝ ဝိဇ္ဇမာနဿ ယာ ဖလုပ္ပတ္တိအဘိမုခတာ, သာ “ဣမဿုပ္ပာဒါ”တိ ဝုတ္တာ။ တဒါ ဟိ တတော ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ တဒဝတ္ထံ ကာရဏံ ဖလဿ ဥပ္ပာဒနဘာဝေန ဥပဋ္ဌိတံ ဥပ္ပတိတံ နာမ ဟောတိ, န ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ အတဒဝတ္ထန္တိ တဒဝတ္ထတာ ဥပ္ပာဒေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ **“သတီ”**တိ ဣမိနာ ဝိဇ္ဇမာနတာမတ္တေန ပစ္စယဘာဝံ ဝဒန္တော အဗျာပာရတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒဿေတိ။ **ဥပ္ပာဒါ** တိ ဥပ္ပတ္တိဓမ္မတံ, အသဗ္ဗကာလဘာဝိတံ, ဖလုပ္ပတ္တိအဘိမုခတဉ္စ ဒီပေန္တော အနိစ္စတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒဿေတိ။ “သတိ, န အသတိ, ဥပ္ပာဒါ, န နိရောဓာ”တိ ပန ဟေတုအတ္ထေဟိ ဘုမ္မနိဿက္ကဝစနေဟိ သမတ္ထိတံ နိဒါနသမုဒယဇာတိပဘဝဘာဝံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ ဒဿေတိ။ ဟေတုအတ္ထတာ စေတ္ထ ဘုမ္မဝစနေ ယဿ ဘာဝေန တဒဝိနာဘာဝိဖလဿ ဘာဝေါ လက္ခီယတိ, တတ္ထ ပဝတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ယထာ အဓနာနံ ဓနေ အနနုပ္ပဒီယမာနေ ဒါလိဒ္ဒိယံ ဝေပုလ္လမဂမာသိ (ဒီ. နိ. ၃.၉၁), နိပ္ဖန္နေ သဿေ သုဘိက္ခံ ဇာယတီတိ စ။ နိဿ

က္ကာဝစနသ္သာပိ ဟေတုအတ္ထတာ ဖလသ္သ ပဘဝေ ပကတိယဥ္စ ပဝတ္တိယာ, ယထာ ''ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ, အဗ္ဗုဒာ ဇာယတေ ပေသီ''တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃၅; ကထာ. ၆၉၂), ''ဟိမဝတာ ဂင်္ဂါ ပဘဝတိ, သိင်္ဂတော သရော ဇာယတီ''တိ စ။ အဝိဇ္ဇာဒိဘာဝေန စ တဒဝိနာဘာဝိသင်္ခါရာဒိဘာဝေ လက္ခီယတိ, အဝိဇ္ဇာဒီဟိ စ သင်္ခါရာဒယော ပဘဝန္တိ, ပကရီယန္တိ စာတိ တေသံ ပဘဝေ, ပကတိ စ, တသ္မာ တဒတ္ထဒီပနတ္ထံ ''ဣမသ္မိံ သတိ ဣမဿုပ္ပါဒါ''တိ ဟေတုအတ္ထာ ဘုမ္မနိဿက္ကနိဒ္ဒေသာ ကတာ။

ယသ္မာ စေတ္ထ ''ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ, ဣမဿုပ္ပါဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ သင်္ခေပေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ''တိအာဒိကော နိဒ္ဒေသော, တသ္မာ ယထာဝုတ္တော အတ္ထိဘာဝေ, ဥပ္ပါဒေ စ တေသံ တေသံ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝေတိ ဝိညာယတိ။ န ဟိ အနိရုဒ္ဓတာသင်္ခါတံ အတ္ထိဘာဝံ, ဥပ္ပာဒဥ္စ အနိဝတ္တသဘာဝတာသင်္ခါတံ, ဥဒယာဝတ္ထတာသင်္ခါတံ တ ''သတိယေဝ, န အသတိ, ဥပ္ပါဒါ ဧဝ, န နိရောဓာ''တိ အန္တောဂဓနိယမေဟိ ဝစနေဟိ ပကာသိတံ မုဉ္စိတွာ အညော ပစ္စယဘာဝေ နာမ အတ္ထိ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တော အတ္ထိဘာဝေ, ဥပ္ပါဒေ စ ပစ္စယဘာဝေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယေပိ ဟိ ပဋ္ဌာနေ အာဂတာ ဟေတုအာဒယော စတုဝီသတိ ပစ္စယာ, တေပိ ဧတဿေဝ ပစ္စယဘာဝဿ ဝိသေသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ယွာယံ မူလဟေတုနိဒ္ဒေသနသမ္ဘဝပဘာဝတဒိပရိယာယေဟိ , ဥပ္ပါဒဋ္ဌိတိ ပဝတ္တဋ္ဌိတိ နိမိတ္တဋ္ဌိတိ အာယူဟနဋ္ဌိတိ သံယောဂဋ္ဌိတိ ပလိဗောဓဋ္ဌိတိ တိအာဒိပရိယာယေဟိ စ ပကာသိတော ကာရဏတ္ထော, သောပိ ဧတ္ထေဝ အန္တောဂဓောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၅၈၄. မူလကာရဏဿဒံ့ အပေက္ခိတွာ **န အကာရဏန္တိ** နပုံသကနိဒ္ဒေသော, အကာရဏာတိ အတ္ထော။ အကာရဏံ ယဒိ သိယာ, သုတ္တံ ပဋိဗာဟိတံ သိယာတိ ဒဿေန္တော **''အာသဝသမုဒယာ''**တိ သုတ္တံ အာဟရတိ။ **ပရိယာယော** ကာရဏံ။ **ဝဋ္ဋကထာယ သီသဘာဝေ** ဝဋ္ဋဟေတုနော ကမ္မဿာပိ ဟေတုဘာဝေ။ တတ္ထ ဘဝတဏှာယပိ ဟေတုဘူတာ အဝိဇ္ဇာ, တာယ ပဋိစ္ဆာဒိတာဒီနဝေ ဘဝေ တဏှာယ ဥပ္ပဇ္ဇနတော အဝိဇ္ဇာ ဝိသေသေန သီသဘူတာတိ **''မူလကာရဏ''**န္တိ ဝုတ္တာ။

ပုရိမာယ ကောဋိယာ အပညာယမာနာယ ဥပ္ပါဒဝိရဟတော နိစ္စတံ ဂဏှေယျာတိ အာဟ **''ဧဝံ စေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝုစ္စတီ''**တိအာဒိ။ တေန ဣတော ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗတာ နတ္ထီတိ အပညာယနတော ပုရိမကောဋိအပညာယနံ ဝုတ္တန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။

၅၈၅. အဝိဇ္ဇာတဏှာဟေတုက္ကမေန ဖလေသု ဝတ္တဗ္ဗေသု **''သုဂတိဒုဂ္ဂတိကမိနော''** တိ ဝစနံ သဒ္ဒလက္ခဏာဝိရောဓနတ္ထံ။ ပူဇိတဿ ဟိ ဒွန္ဒေ ပုဗ္ဗနိပါတော။ သဝရာ ကိရ မံသဿ အဋ္ဌိနာ အလဂ္ဂနတ္ထံ ပုနပ္ပုနံ တာပေတွာ ကောဋ္ဋေတွာ ဥဏှောဒကံ ဟာယေတွာ ဝိရိတ္တံ သူနံ အဋ္ဌိတော မုတ္တမံသံ ကဝိ မာရေန္တိ။ တေနာဟ **''အဂ္ဂိသန္တာပဟ''**တိအာဒိ။ တတ္ထ ယထာ ဝဇ္ဈကဂါဝီ စ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတတာယ ယထာဝုတ္တံ ဥဏှောဒကပါနံ အာရဘတိ, ဧဝံ ပုထုဇ္ဇနော ယထာဝုတ္တံ ဒုဂ္ဂတိကမိကမ္မံ။ ယထာ ပန သာ ဥဏှောဒကပါနေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တဏှာဝသေန သီတုဒကပါနံ အာရဘတိ, ဧဝံ ပုထုဇ္ဇနော အဝိဇ္ဇာယ နာတိဖလဝဘာဝတော ဒုဂ္ဂတိကမိကမ္မေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တဏှာဝသေန သုဂတိကမိကမ္မံ အာရဘတိ။ ဒုက္ခေ ဟိ အဝိဇ္ဇံ တဏှာ အနုဝတ္တတိ, သုခေ တဏှံ အဝိဇ္ဇာတိ။

၅၈၆. **ကတ္ထစိ** သုတ္တေ။ **ဧကဓမ္မမူလိကံ ဒေသနန္တိ** အဝိဇ္ဇာတဏှာသု ဧကောယေဝ ဓမ္မော မူလံ ဧတိဿာတိ ဧကဓမ္မမူလိကာ, တံ, တတ္ထ ဧကံ ဧဝ ဓမ္မံ မူလံ ကတွာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒေသနံ ဒေသေတီတိ အတ္ထော။ ဥပနိသီဒတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဥပနိသာ, ကာရဏံ, အဝိဇ္ဇာ ဥပနိသာ ဧတေသန္တိ **အဝိဇ္ဇူပနိသာ။ အဿာဒာနုပဿိနော** တိ ဥပါဒါနိယေသု တေဘူမကဓမ္မေသု ဝိသယဘူတေသု အဿာဒဒေဿနတော အဿာဒသညိတံ သုခသောမနဿံ အနုပဿန သီလဿ။ အပ္ပဟီနာဝိဇ္ဇတာယ ဗာလလက္ခဏယောဂေန **ဗာလဿ။ ဧဝ** န္တိ အဝိဇ္ဇာနိဝုတတ္တာ, တဏှာသံယုတ္တတ္တာ စ။ **အယံ ကာယောတိ** အယံ မမဒ္ဓေဝ တုမ္ဟာကဉ္စ ပစ္စက္ခဘူတော သဝိညာဏကကာယော ခန္ဓပဉ္စကံ။ ''သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော''တိ (မဟာဝ. ၁; ဥဒာ. ၁) ဝစနတော ဖဿကာရဏဒွေတံ ဝုစ္စတီတိ အာယတနစ္ဆက္ကံ တ။ **သမုဒာဂတောတိ** ဥပ္ပန္နော။ **ဗဟိဒ္ဓါ စ နာမရူပ** န္တိ ဗဟိဒ္ဓါ သဝိညာဏကကာယော ခန္ဓပဉ္စကံ, သဠာယတနာနိ တ။ **ဣတ္ထေတန္တိ** ဣတ္ထံ ဧတံ။ အတ္တနော စ ပရေသဉ္စ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒွတဒသာယတနာနိ ဒွတရာလမ္ဗနဘာဝေန ဝဝတ္တိတာနိ **ဒွယံ** နာမာတိ အတ္ထော။ **ဒွယံ ပဋိစ္စ ဖဿော** တိ အညတ္ထ စက္ခုရူပာဒီနိ ဒွယာနိ ပဋိစ္စ စက္ခုသမ္ဖဿာဒယော ဝု

တ္တာ, ဣဓ ပန အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာယတနာနိ, မဟာဒွာယံ နာမ ကိရေတန္တိ ဝုတ္တံ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – အညတ္ထ ''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; ၃.၄၂၁, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၄; ၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅) စက္ခု စေဝ ရူပာ စ။ပေ.။ မနော စေဝ ဓမ္မာ စာတိ ဝုတ္တာနိ ဒွာယာနိ ပဋိစ္စ စက္ခုသမ္ဖဿာဒယော ဝုတ္တာ။ ဣဓ ပန ''အယဉ္စေဝ ကာယော''တိ စက္ခာဒိနိဿယေ သသန္တာနဓမ္မေ စက္ခာဒိနိဿိတေ ဧဝ ကတွာ ဝုတ္တံ စက္ခာဒိကာယံ ဧကတော်ကတွာ ''အဇ္ဈတ္တိကာယတန''န္တိ ဂဟေတွာ, ''ဗဟိဒ္ဓါ စ နာမရူပ''န္တိ ဝုတ္တံ ရူပာဒိအာရမ္မဏံ ဧကတော်ကတွာ ''ဗာဟိရာယတန''န္တိ တာနိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာယတနာနိ ပဋိစ္စ ဖဿော ဝုတ္တော, တသ္မာ မဟာဒွာယမေတန္တိ။

ဧဝဉ္စ ကတွာ အတ္တနော စ ပရဿ စ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ, ဆဟိ အာယတနေဟိ စာတိ အယမတ္ထော ဒီပေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ။ ''အယံ ကာယော''တိ ဟိ ဝုတ္တာနိ သနိဿယာနိ စက္ခာဒီနိ အတ္တနော ပဉ္စက္ခန္ဓာ, ''ဗဟိဒ္ဓါ နာမရူပ''န္တိ ဝုတ္တာနိ ရူပာဒီနိ ပရေသံ။ တထာ အယံ ကာယော အတ္တနော ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ, ဗဟိဒ္ဓါ နာမရူပံ ပရေသံ ဗာဟိရာနီတိ။ အညထာ အဇ္ဈတ္တိကာယတနမတ္တေ ဧဝ ''အယံ ကာယော''တိ ဝုတ္တေန အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနေဝ အတ္တနော ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟောန္တီတိ အတ္တနော စ ပရေသဉ္စ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဒီပနာ န သမ္ဘဝေယျာတိ။ **သဠာယတနာနီ**တိ သဠေဝ ဖဿကာရဏာနိ, ယေဟိ ကာရဏဘူတေဟိ အာယတနေဟိ ဥပ္ပန္နေန ဖဿေန ဖုဋ္ဌော ဗာလော သုခဒုက္ခံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''ဧတေသံ တ အညတရေန။ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတဿ တဏှာယ သမ္ပယုတ္တဿာ''တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၁၉) ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဣမသ္မိဉ္စဟိ သုတ္တေ သင်္ခါရေ အဝိဇ္ဇာတဏှာနိဿိတေ ဧဝ ကတွာ ကာယဂ္ဂဟဏေန ဝိညာဏနာမရူပသဠာယတနာနိ ဂဟေတွာ တသ္မိံ ကာယေ သဠာယတနာနံ ဖဿံ တံနိဿိတမေဝ ကတွာ ဝေဒနာယ ဝိသေသပစ္စယဘာဝံ ဒဿေန္တေန ဘဂဝတာ ဗာလပဏ္ဍိတာနံ အတီတဒ္ဓဝိဇ္ဇာတဏှာမူလကော ဝေဒနန္တော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဒဿိတော။ ပုန စ ဗာလပဏ္ဍိတာနံ ဝိသေသံ ဒဿေန္တေန –

> ''ယာယ စ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတဿ ဗာလဿ, ယာယ စ တဏှာယ သမ္ပယုတ္တဿ အယံ ကာယော သမုဒာဂတော, သာ စေဝ အဝိဇ္ဇာ ဗာလဿ အပ္ပဟီနာ, သာ စ တဏှာ အပရိက္ခီဏာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န, ဘိက္ခဝေ, ဗာလော အစရိ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ။ တသ္မာ ဗာလော ကာယဿ ဘေအ ကာယူပဂေ ဟောတိ, သော ကာယူပဂေ သမာနော န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ။ပေ.။ ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒာမီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၉) –

ဝေဒနာပဘာဝံ သာဝိဇ္ဇံ တဏှံ ဒဿေတွာ, ဥပာဒါနဘဝေ စ တန္နိဿိတေ ကတွာ ''ကာယူပဂေ ဟောတီ''တိအာဒိနာ ဇာတိအာဒိကေ ဒဿေန္တေန ပစ္စုပ္ပန္နဟေတုသမုဋ္ဌာနတော ပဘုတိ ဥဘယမူလဝသေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဝုတ္တော, တဗ္ဗိပရိယာယေန စ ပဏ္ဍိတဿ ပစ္စုပ္ပန္နဟေတုပရိက္ခယတော ပဘုတိ ဥဘယမူလကော ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပာဒောတိ။

၅၈၇. **ပူရေတုန္တိ** ဝဓေတုံ, ဥပစိနိတုန္တိ အတ္ထော။ ဒုဂ္ဂတိကမိကမ္မဿ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ အဝိဇ္ဇာ **''အဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတီ''**တိ ဝုတ္တာ, တထာ ဝိသေသပစ္စယော ဝိန္ဒိယဿ န ဟောတီတိ **''ဝိန္ဒိယံ န ဝိန္ဒတီ''** တိ စ။ အတ္တနိဿိတာနိ ကတွာ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ပဝတ္တာနံ ဥပ္ပာဒနံ **အာယတနံ**။ သမ္မောဟဘာဝေနေဝ အနဘိသမယဘူတတ္တာ **အဝိဒိတံ** အညာတံ **ကရောတိ။ အန္တဝိရဟိတေ ဇဝာပေတီ** တိ ဝဏ္ဏာဂမဝိပရိယာယဝိကာရဝိနာသဓာတုအတ္ထဝိသေသယော ဂဟေဟိ ပဉ္စဝိဓေ နိရုတ္တိလက္ခဏဿ ဝသေန အ-ကာရ ဝိ-ကာရ ဇ-ကာရေ ဂဟေတွာ အညေသံ ဝဏ္ဏာနံ လောပံ, ဇ-ကာရဿ စ ဒုတိယဿာဂမံ ကတွာ **''အဝိဇ္ဇာ''**တိ ဝုတ္တံ။ ဗုဉ္စနတ္ထံ ဝတွာ သဘာဝတ္ထံ ဒဿေတုံ **''အပိ စာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ဝတ္ထာရမ္မဏာနိ ''ဣဒံ ဝတ္ထု, ဣဒံ အာရမ္မဏ''န္တိ အဝိဇ္ဇာယ ဉာတုံ န သက္ကာတိ အဝိဇ္ဇာ တပ္ပဋိစ္ဆာဒိကာ ဝုတ္တာ။ ဝတ္ထာရမ္မဏသဘာဝဆာဒနတော ဧဝ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဘာဝဿ, ဇရာမရဏာဒီနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဘာဝဿ စ ဆာဒနတော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဆာဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပစ္စက္ခိတွာ တိ ပစ္စက္ခာနံ အကတွာ အပဋိက္ခိပိတွာ။ **ဥပကာရကဋ္ဌော ပစ္စယဋ္ဌော** ယထာ ပိဏ္ဍပာတာဒိ သရီရဿ။

သင္ခတမဘိသင္ခရောန္တီ တိ ယထာ သင္ခတံ ဟောတိ, ဧဝံ အဘိသင္ခရောန္တိ။ သင္ခါရသဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန အာဂတာ သင္ခါရာ **သင္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင္ခါရာ**။ ယဒိပိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရာပိ သင္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတာ, တေ ပန ဣမိသ္သာ ဒေသနာယ ပဓာနာတိ ဝိသုံ ဝုတ္တာ, တသ္မာ **"ဒုဝိဓာ"**တိ ဧတ္ထ သင္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင္ခါရေသု အဘိသင္ခရဏကသင္ခါရံ ဝဇ္ဇေတွာ တဒညေ သင္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင္ခါရာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **သင္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင္ခါရာ**တိ တ သမုဒာယော ဝုတ္တော။ တဒေကဒေသော စ ဣဓ ဝဏ္ဏေတဗ္ဗဘာဝေန ဂဟိတာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရာ, တသ္မာ ဝဏ္ဏေတဗ္ဗသဗ္ဗသင္ဂဟကဝသေန ဒုဝိဓတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ "ပဌမံ နိရုဇ္ဈတိ ဝစီသင္ခါရော"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၆၄) ဝိတက္ကဝိစာရအသ္သာသပသ္သာသသညာဝေဒနာဝစီသင္ခါရာဒယော ဝုတ္တာ, န အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင္ခါရေသု ဝုတ္တာ ကာယသင္ခေတနာဒယော။

သင္ခတသင္ခါရာ နာမ ယထာသကံ ပစ္စယေဟိ သင္ခတတ္တာ။ သတိပိ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တာနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ သင္ခတဘာဝေ "မမေတံ ဖလ"န္တိ တတ္တာဘိမုခေန ဝိယ ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တိတတ္တာ တေဘူမကဝိပာကကဋတ္တာရူပေသု သာတိသယော သင္ခတဘာဝေတိ အဓိပ္ပာယေန **အဋ္ဌကထာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၈၇) ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနံ အဘိသင္ခတသင္ခါရတာ ဝုတ္တာ။ **ဟဋ္ဌိယံ** ပန တထာ အာဂတဋ္ဌာနသ္သ အဘာဝတော **"တေပိ ။ပေ။ ဧတ္ထေဝ သင္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **အနိစ္စာ ဝတ သင္ခါရာ** တိ ဝုတ္တာ ဥဘာယာဒိသမုဋ္ဌာနာပိ သဗ္ဗဓမ္မာ။ **အဘိသင္ခရဏကသင္ခါရောတိ ဝုစ္စတိ** အတ္တနော ဖလသ္သ အဘိသင္ခရဏတော။ ကာယပယောဂသမုဋ္ဌာပနဝီရိယံ **ကာယိကဝီရိယံ။ အဘိသင္ခါရသ္သာ** တိ ပယောဂဝေဂသ္သ။

တစံ သင္ခရောတီတိ **ဝစီသင္ခါရော**။ ကာယေန သင္ခရီယတီတိ **ကာယသင္ခါရော**။ စိတ္တေန သင္ခရီယတိ, စိတ္တံ တ သင္ခရောတီတိ **စိတ္တသင္ခါရော**။ သင္ခေပတော ပန သဗ္ဗေပိ ယထာရဟံ သင္ခရောန္တိ, သင္ခရီယန္တီတိ စ သင္ခါရာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝုတ္တ** န္တိ သင္ခါရဋ္ဌပစ္စယဋ္ဌာဒိမာဟ။

နမတီတိ ဧကန္တသာရမ္မဏတာယ အာရမ္မဏာဘိမုခံ နမတိ။ **ပရိတသ္သတီ** တိ ပိပာသတိ, တဏှာပာပရိတာပတာယ တ ဝိစလတိ။ **ဥပာဒိယတီ**တိ ဒဠ္ဟံ အာဒိယတိ။ **ဘဝတီ**တိ ဥပပတ္တိဘဝံ သန္ဓာယာဟ။ **ဘာဝယတီ**တိ ကမ္မဘဝံ။ စုတိ ခန္ဓာနံ မရဏန္တိ **"မရန္တိ ဧတေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဥပ္ပာဒဒုက္ခာ, ဌိတိဒုက္ခာတိ စ ကတွာ **"ဒွေဝဓာ ခဏတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **အာယာသော** ပရိသ္သမော ဝိသာဒေါ။

နိဒ္ဒိဋ္ဌနယဒသ္သန န္တိ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌဝိဓိသန္ဒသ္သနံ။ **ကေဝလ**-သဒ္ဒော အသမ္မိသ္သတစကော စ ဟောတိ "ကေဝလာ သာလယော"တိအာဒီသု, နိရဝသေသတစကော စ "ကေဝလာ အင္ဂမဂဓာ"တိအာဒီသု, တသ္မာ ဒွိဓာပိ အတ္ထံ ဝဒတိ။ တတ္ထ **အသမ္မိသ္သသ္သာ** တိ သုခရဟိတသ္သ။ န ဟိ ဧတ္ထ ကိဉ္စိ ဥပ္ပာဒဝယရဟိတံ အတ္ထိ။ **သကလသ္သာ** တိ သဗ္ဗဘာတဒိဂတသ္သ, သဗ္ဗကာလိကသ္သ စ။

၅၈၈. "လက္ခဏေကဝိဓာဒိတော"တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒော ပစ္စေကံ ပရိသမာပေတဗ္ဗောတိ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"လက္ခဏာဒိတော"**တိ။ သမ္ပယုတ္တေ, တံသမင္ဂိပုဂ္ဂလေ တ သမ္မောဟယတီတိ **သမ္မောဟနရသာ**။ အာရမ္မဏသဘာဝသ္သ ဆာဒနံ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **ဆာဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။ "အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော"တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၃) ဝစနတော **အာသဝပဒဋ္ဌာနာ**။ ပဋိသန္ဓိဇနနတ္ထံ အာယူဟန္တိ ဗျာပာရံ ကရောန္တီတိ **အာယူဟနရသာ**။ ရာသိ ကရဏံ တ **အာယူဟနံ**။ စေတနာသဘာဝတ္တာ စေတနာ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **စေတနာပစ္စုပဋ္ဌာနာ**။ နာမရူပသ္သ ပုရေစာရိကဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **ပုဗ္ဗင္ဂမရသံ**။ ပုရိမဘာဝေန သဒ္ဓိံ ဃဋ္ဋနံ ဟုတွာ ဂယှတီတိ **ပဋိသန္ဓိပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။ ဝိညာဏေန သဟ, အညမညဥ္စ သမ္ပယုဇ္ဇတီတိ **သမ္ပယောဂရသံ**။ သမံ ပကာရေဟိ ယောဂေ **သမ္ပယောဂေ**။ ဝိသုံ အဘာဝေ **အဝိနိဗ္ဘောဂေ**။ ရူပံ သမ္ပယောဂဘာဝတော ဝိကိရတီတိ **ဝိကိရဏရသံ**။ တတော ဧဝ ဟိ ပိသိယမာနာ တဏ္ဍုလာဒယော ဝိကိရန္တိ, စုဏ္ဏီဘူတာ ဝိဒ္ဓံသန္တိ, နာမသ္သ ကအဓိ ကုသလာဒိဘာဝေပိ အတ္ထီတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ **"အဗျာကတပစ္စုပဋ္ဌာန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ "အစေတနော အဗျာကတော"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၁၁; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၇၃) ဧတ္ထ ဝိယ အနာရမ္မဏတာ တ အဗျာကတတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **အာယတနလက္ခဏ** န္တိ ဃဋ္ဋနလက္ခဏံ, အာယာနံ တနနလက္ခဏံ တ။ ဒသ္သနသ္သ ယထာသကံ ဝိသယဂ္ဂဟဏသ္သ ကရဏတော **ဒသ္သနရသံ**။ "ဒသ္သနာဒိရသ"န္တိ ပန **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** ဝုတ္တံ။ **ဝတ္ထုဒ္ဒွာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ** ယထာရဟံ ဝိညာဏမနောဝိညာဏဓာတူနန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ဝတ္ထုဂ္ဂဟဏဍ္ဍေတ္ထ စက္ခာဒိပဥ္စကာပေက္ခံ။ အကုသလဝိပာကုပေက္ခာယ အနိဋ္ဌာဝတော ဒုက္ခေန, ဣတရာယ ဣဋ္ဌာဝတော သုခေန သင်္ဂဟိတတ္တာ **“သုခဒုက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဒုက္ခသမုဒယတ္တာ **ပဟေတုလက္ခဏာ တဏ္ဟာ**။ “တတြတတြာဘိနန္ဒိနီ”တိ (မ. နိ. ၁.၉၁, ၄၆၀; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; ဝိဘ. ၂၀၃; မဟာဝ. ၁၄) ဝစနတော **အဘိနန္ဒနရသာ**။ စိတ္တဿ, ပုဂ္ဂလဿ တ ရူပာဒီသု အတိတ္တဘာဝေ ဟုတ္တ ဂယှတီတိ **အတိတ္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အမုဥ္စနရသံ** တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဝသေန။ တဏှာဒဠှတ္တံ ဟုတ္တ ကာမုပာဒါနံ, သေသာနိ ဒိဋ္ဌိ ဟုတ္တ ဥပဋ္ဌာဟန္တီတိ **တဏှာဒဠှတ္တဒိဋ္ဌိပစ္စုပဋ္ဌာနံ**။ ကမ္မုပ္ပတ္တိဘာဝဝသေန ဘဝဿ လက္ခဏာဒယော ယောဇေတဗ္ဗာ။

၅၈၉. **မောဟာဒိဘာဝတောတိ** တ္တေ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အနနုဗောဓာဒီနံ သင်္ဂဟော။ ဒုက္ခာဒီသု အညာဏဝသေန **အပ္ပဋိပတ္တိ**, အသုဘာဒီသု သုဘာဒိဝိပလ္လာသဝသေန **မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ**။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တဝသေန တ **အပ္ပဋိပတ္တိ**, ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တဝသေန **မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ**။ **ဒွတရာရမ္မဏတော** တိ ဒွတရတော, အာရမ္မဏတော စ ဆသု ဒွတရေသု, ဆသု အာရမ္မဏေသု စ ပဝတ္တနတော။ အယံ ပန ဝိဘာဂေ န အဝိဇ္ဇာယ ဧဝ, အညေသုပိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂေသု အရူပဓမ္မာနံ လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“သဗ္ဗေသုပိ”** တိ။

ဝိပာကဓမ္မဓမ္မာဒိဘာဝတော တိ တ္တေ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန နေဝသေက္ခာနာသေက္ခသံယောဇနိယာဒိဘာဝေ သင်္ဂဏှာတိ။ **စတုယောနိသံဝတ္တနတော** တိ စတုယောနိပရိယာပန္နတ္တဘာဝနိဗ္ဗတ္တနတော။

လောကိယဝိပာကာဒိဘာဝတောတိ တ္တေ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဗျာကတသပ္ပစ္စယသင်္ခတာဒိဘာဝေ သင်္ဂဏှာတိ။ **သဟေတုကာဟေတုကာဒိတော**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သသင်္ခါရာသင်္ခါရာဒိဘေဒေ သင်္ဂဏှာတိ။

ကာမံ နာမရူပံ ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဓဝသေန ဝုစ္စတိ, တထာပိ ယထာ ပစ္စုပ္ပန္နံ, ဧဝံ အတီတာနာဂတမ္ပိတိ အဒ္ဓဒ္ဓယပရိယာပန္နဿာပိ နယတော ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ဝုတ္တံ **“အတီတာဒိတော တိဝိဓ”**န္တိ။

သဥ္စာတိသမောသရဏဋ္ဌာနတော တိ ဝိညာဏတံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိပဝတ္တိဒေသဘာဝတော။ **“ဘူတပ္ပသာဒဝိညာဏတော”**တိ ဟဒ္ဒော ယုတ္တော။ “ဝိညာဏာဒိတော”တိ ပန ပဌန္တိ။ ကေသေသနယေန ဗာဟိရာယတနဿာပိ သင်္ဂဟေ သတိ အာဒိ-သဒ္ဒေန တဿ သင်္ဂဟိတတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **နောဘယဂေစရ**န္တိ မနာယတနမာဟ။ န ဟိ အရူပဓမ္မာနံ ဒေသဝသေန အာသန္နတာ, ဒူရတာ တ အတ္ထိ အဝိဂ္ဂဟတ္တာ, တသ္မာ မနာယတနဿ ဂေစရော မနာယတနံ သမ္ပတ္တော, အသမ္ပတ္တော တတိ န ဝုစ္စတိ။ **ဖဿာဒီနမ္ပိ** တိ တ္တေ ဖဿော တာဝ ဖုသနသဘာဝတော, လောကိယသာသဝာဒိဘာဝတော စ ဧကဝိဓော။ ပဋိဃသမ္ဖဿအဓိဝစနသမ္ဖဿဘေဒတော, သဟေတုကာဒိဘာဝတော စ ဒုဝိဓော။ ဘဝတ္တယပရိယာပန္နတော, ဝေဒနာတ္တယသမ္ပယောဂတော , အဟေတုကဒုဟေတုကတိဟေတုကတော စ တိဝိဓော။ ယောနိဂတိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော, ပဥ္စဝိဓော စ။

ဝေဒနာ အနုဘဝနလက္ခဏတော, လောကိယသာသဝာဒိဘာဝတော စ ဧကဝိဓာ။ ပဥ္စဒွတရိကမနောဒွတရိကဘေဒတော ဒုဝိဓာ။ သုခါဒိဘေဒတော တိဝိဓာ။ ယောနိဂတိဝသေန စတုဗ္ဗိဓာ, ပဥ္စဝိဓာ စ။ ဆဠာရမ္မဏဘေဒတော ဆဗ္ဗိဓာ။

တဏှာ လောကဿ သမုဒယဘာဝတော ဧကဝိဓာ။ ဒုဝိဓာ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တဘာဝတော။ တိဝိဓာ ကာမဘဝဝိဘဝတဏှာဘေဒတော။ စတုဗ္ဗိဓာ စတုမဂ္ဂပဟေယျတော။ ပဥ္စဝိဓာ ရူပာဘိနန္ဒနာဒိဘာဝတော။ ဆဗ္ဗိဓာ ဆတဏှာကာယဘေဒတော။

ဥပာဒါနံ ဧကဝိဓံ ဒဠှဂ္ဂဟဏဘာဝတော။ ဒုဝိဓံ တဏှာဒိဋ္ဌိဘေဒတော။ တိဝိဓံ ဘဝတ္တယူပနိဿယဘာဝတော။ စတုဗ္ဗိဓံ ကာမုပာဒါနာဒိဘေဒတော။ ပဥ္စဝိဓံ ပဥ္စဂတိသံဝတ္တနတော။

ဘဝေ ဧကဝိဓော လောကိယသာသဝာဒိဘာဝတော။ ဒုဝိဓော ကမ္မုပ္ပတ္တိဘေဒတော။ တိဝိဓော ကာမဘဝာဒိဘေဒတော။ စတုဗ္ဗိဓော စတုရုပာဒါနပစ္စယတော။ ပဥ္စဝိဓော ပဥ္စဂတိသံဝတ္တနတော။ ဆဗ္ဗိဓော ကာမကမ္မဘဝာဒိဘေဒတော။ သတ္တဝိဓော သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိသင်္ဂဟတော။ အဋ္ဌဝိဓော စတုရုပာဒါနပစ္စယကမ္မဘဝာဒိဘေဒတော။ နဝဝိဓော ကာမဘဝာဒိဘေဒတော။

ဇာတိ ဧကဝိဓာ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိဘာဝတော။ ဒုဝိဓာ ရူပက္ခန္ဓသင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟတော။ တိဝိဓာ ဘဝတ္တယပရိယာပန္နတော။ ယောနိဂတိဝသေန စတုဗ္ဗိဓာ, ပဉ္စဝိဓာ စ။ ဣမိနာ နယေန ဇရာမရဏာဒီနမ္ပိ ဧကဝိဓာဒိဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၉၀. သောကာဒီနမ္ပိ ဂဟိတတ္တာ အင်္ဂဗဟုတ္တပ္ပသင်္ဂေ “ဒွါဒသေဝါ”တိ အင်္ဂဝဝတ္ထာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ သောကာဒယော အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တာ, ဖလေန ပန ကာရဏံ အဝိဇ္ဇံ မူလင်္ဂံ ဒဿေတုံ တေ ဝုတ္တာ။ ဇရာမရဏဗ္ဘာဟတဿ ဟိ ဗာလဿ တေ သမ္ဘဝန္တီတိ သောကာဒီနံ ဇရာမရဏကာရဏတာ ဝုတ္တာ, န ပန “ကာယိကာယ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ဖုဋ္ဌော”တိ စ သုတ္တေ ဇရာမရဏနိမိတ္တဉ္စ ဒုက္ခံ သင်္ဂဟိတန္တိ တံ တန္နိမိတ္တာနံ ဇရာမရဏဗ္ဘာဟတဿ သမ္ဘဝေ သာဓကဘာဝေန ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန ဇရာမရဏေနေဝ သောကာဒီနံ ဧကသင်္ခေပေ ကတော, တသ္မာ တေသံ ဇာတိပစ္စယတာ ယုဇ္ဇတိ။ ဇရာမရဏပစ္စယဘာဝေ ဟိ အဝိဇ္ဇာယ ဧကသင်္ခေပေ ကာတဗ္ဗော သိယာ။ ဇာတိပစ္စယာ ပန ဇရာမရဏံ, သောကာဒယော စ သမ္ဘဝန္တီတိ တတ္ထ ဇရာမရဏံ ဧကန္တိကံ အင်္ဂဘာဝေန ဂဟိတံ။ သောကာဒယော ပန ရူပဘဝါဒီသု အဘာဝတော အနေကန္တိကာ ကေဝလံ ဟာကမ္မေန ဖလေန အဝိဇ္ဇာနိဒဿနတ္ထံ ဂဟိတာ။ တေန အနာဂတေ ဇာတိယာ သတိ တတော ပရာယ ပဋိသန္ဓိယာ ဟေတုဟေတုဘူတာ အဝိဇ္ဇာ ဒဿိတာတိ ဘဝစက္ကဿ အဝိစ္ဆေဒော ဒဿိတော ဟောတီတိ။ သုတ္တဉ္စ သောကာဒီနံ အဝိဇ္ဇာ ကာရဏန္တိ တေသ္ဝေဝ အတ္ထဿ သာဓကံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န သောကာဒီနံ ဗာလဿ ဇရာမရဏနိမိတ္တတာမတ္တဿ။ “အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော”တိ ဟိ ဝစနေန အဝိဇ္ဇာ သောကာဒီနံ ကာရဏန္တိ ဒဿိတာ, န စ ဇရာမရဏနိမိတ္တမေဝ ဒုက္ခံ ဒုက္ခန္တိ။

အပရော နယော ဇရာမရဏမ္ပိ ပစ္စယော, အညထာ ဒွါဒသင်္ဂါနိ န ပရိပူရေန္တိ။ ကဿ ပန သော ပစ္စယော? သောကာဒီနံ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ “ဇရာမရဏပစ္စယာ သောကာဒယော သမ္ဘဝန္တီ”တိ အဝတွာ “ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ, သောကာဒယော စ သမ္ဘဝန္တီ”တိ ဝုတ္တန္တိ? ယသ္မာ တဒညေနပိ ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ တေ သမ္ဘဝန္တိ, တသ္မာ အပ္ပဟီနသံယောဇနဿာပိ တေသံ တပ္ပစ္စယတာ န ဧကံသိကာတိ ဇာတိပစ္စယတာဝ ဝုတ္တာ။ အထ ဝါ ဇရာမရဏဂ္ဂဟဏေန ဥပပတ္တိဘဝေ သင်္ဂဟိတော။ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိပါကော ဟိ အာယုနော သံဟာနိ, ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော စ ဇရာ, တေသဉ္စ ဘေဒော မရဏန္တိ။ သတိ စ ဥပပတ္တိဘဝေ တတ္ထ ကတူပစိတံ, ဟေရာဏံ ဝါ ကမ္မံ **ကမ္မဘဝေ,** ကမ္မာဒိဥပဋ္ဌာနေ စုတိအနန္တရံ ပဋိသန္ဓိံ ဇနေတီတိ **ဥပပတ္တိဘဝေ** ဇာတိယာ ပစ္စယော, တသ္မာ ဇရာမရဏမ္ပိ ဇာတိယာ ပစ္စယတာယ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော။ ယသ္မာ ပန “ဘဝပစ္စယာ ဇာတီ”တိ ဧတ္ထေဝ ဥပပတ္တိဘဝဿ ဇာတိယာ ပစ္စယတာ သင်္ဂဟိတာ, တသ္မာ ဝုတ္တပရိယာယသင်္ဂဟတော စ “ဇရာမရဏပစ္စယာ ဇာတီ”တိ န ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ဇရာမရဏဿာပိ ပစ္စယဘာဝသိဒ္ဓိတော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒတာတိ ဒွါဒသင်္ဂတာ ဝဝတ္ထိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **“ဒွါဒသေဝါ”**တိ အာဒိ။ **အယံ တာဝ**တိ “ဒေသနာဘေဒတော”တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ သန္ဓာယာဟ။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရပဒကထာဝဏ္ဏနာ

၅၉၁. **အယံ ပနာ**တိ ဣဒါနိ ဝက္ခမာနံ။ “ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာ ဒုက္ခေ အညာဏံ”န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၀၃) သုတ္တန္တေသု စတုဋ္ဌာနိကာ အဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာတိ **“သုတ္တန္တပရိယာယေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **နိက္ခေပကဏ္ဍေ** (ဓ. သ. ၁၁၀၆) ပန သုတ္တန္တေသု စတူသု ဌာနေသု ကထိတာယ ဧဝ အဝိဇ္ဇာယ အဋ္ဌသု ဌာနေသု ကိစ္စဇာတိတော ကထိတတ္တာ တဒတ္ထဝဏ္ဏနာဝသေန ဝိဘာဝနံ ကာတုံ **“အဘိဓမ္မပရိယာယေနာ”**တိ အာရဘိတွာ **“ဝုတ္တဥ္စေဟတ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အဟာပေတွာ ဝိဘဇိတဗ္ဗံ။ ဝိဘဇနဉှိ အဘိဓမ္မပရိယာယော။ “အဋ္ဌသု ဌာနေသု အညာဏံ”န္တိ အာနေတွာ တံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **သေသဋ္ဌာနေသူ** တိ ဒုက္ခသမုဒယေသု, ပုဗ္ဗန္တာဒီသု စ။ **အာရမ္မဏဝသေနာ** တိ အာရမ္မဏကရဏဝသေနာပိ။ **ဉာဏ**န္တိ ဣမသ္မိံ “ဒုက္ခေ အညာဏံ”န္တိအာဒိကေ ဟာရေ။ **သာ**တိ အဝိဇ္ဇာ။ **ဥပ္ပန္နာ** တိ အသမူဟတုပ္ပန္နာ, ပဂေဝ ပစ္စုပ္ပန္နာ။ “ပဋိစ္ဆာဒေတွာ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ ပဋိစ္ဆာဒနာကာရံ ဒဿေတုံ **“ယာထာဝသရသလက္ခဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ ရသိတဗ္ဗော ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သဘာဝေ ရသော, အတ္တနော ရသော သရသော, ယာထာဝေ ယထာဘူတော သရသော ယာထာဝသရသော, ယော “ပီဠနဋ္ဌော”တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၂.၈) ဝုတ္တော ဒုက္ခသစ္စပ္ပဘေဒါ ဧဝ စ ပဗ္ဗန္တာဒယော, သော ဧဝ လက္ခိတဗ္ဗတ္တာ **ယာထာဝသရသလက္ခဏံ** ။ တံ **ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ** ပစ္စက္ခတော ဉာဏိတုံ **န ဒေတိ**။

တဒုဘယန္တိ ပုဗ္ဗန္တဥ္စေဝ အပရန္တဥ္စ အတီတံ, အနာဂတဥ္စ ခန္ဓပဥ္စကံ။ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဘာဂဝန္တတာယ
တ ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဒဘူတော မဇ္ဈန္တော ပုဗ္ဗန္တာပရန္တော။ **အယံ အဝိဇ္ဇာ ကမ္မေ သင်္ခါရာ** တိ ကာဒပစ္စယတာပဋိစ္စသမု
ပ္ပန္နဓမ္မေသု ပစ္စက္ခတော ဇာနနာကာရဒဿနံ။ **တတ္ထ** တိ တေသု ဒုက္ခာဒီသု။ ယဒိပိ အဝိဇ္ဇာ ဒုက္ခာဒီသု အာရမ္မဏ
ကရဏဝသေနပိ ပဝတ္တတိ, ယထာ ပန နိရောဓမဂ္ဂေ အာရမ္မဏံ ကာတုံ အသက္ကောန္တီ တေ ဇာနိတုကာမဿ တပ္ပ
ဋိစ္ဆာဒနဝသေန, အနိရောဓမဂ္ဂေသု နိရောဓမဂ္ဂဂ္ဂဟဏကာရဏဘာဝေန စ ပဝတ္တမာနာ တေ ယာထာဝတော ပဋိဝိဇ္ဈိ
တုံ န ဒေတိ, ဧဝံ ဒုက္ခာဒီသုပီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "ပဋိစ္ဆာဒနဝသေနေဝ ကာဓမိပ္ပေတာ"တိ။ ဒုက္ခာဒိဝိသ
ယော အန္ဓတမကရော, လောဘာဒီနဉ္စ အန္ဓတမကရာနံ ပစ္စယဘူတော အဒဿနာကာရော **အညာဏံ**။

၁၉၂. **ပုညာဒယော**တိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒယော။ တတ္ထ ပုနာတိ အတ္တနော သန္တာနံ အပုညဖလတော, ဒုက္ခသံကိလေ
သတော စ သောဓေတီတိ ပုညံ။ ဟိတသုခဇ္ဈာသယေန ပုညံ ကရောတီတိ တန္နိပ္ဖာဒနေန ကာရကဿ အဇ္ဈာသယံ ပူ
ရေတိ, ပုဇ္ဇဘဝံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ တ ပုညံ။ ကတိ ပူရကော, ပုဇ္ဇနိဗ္ဗတ္တကော စ နိရုတ္တိနယေန ပုညန္တိ ဝေဒိတဗ္
ဗော။ ပုညဉ္စ သော အတ္တနော ဖလဿ အဘိသင်္ခရဏဋ္ဌေန အဘိသင်္ခါရော စာတိ **ပုညာဘိသင်္ခါရော** ။ ပုညပဋိပက္ခ
တော အပုညန္တိ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန **အပုညာဘိသင်္ခါရော** ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမာဓိပစ္စနီကာနံ အတိဒူရတာယ န ဣဉ္ဇ
တိ, အနိဉ္ဇဉ္စ ဘဝံ အဘိသင်္ခရောတီတိ **အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော** ။ ကာယေန ပဝတ္တိတော, ကာယတော တ ပဝတ္တော,
ကာယဿ တ သင်္ခါရောတိ **ကာယသင်္ခါရော** ။ ဝစီစိတ္တသင်္ခါရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ ပဌမတ္တိကော **ပရိ
ဝီမံသနသုတ္တာ**ဒိဝသေန ဂဟိတော။ တတ္ထ ဟိ "ပုညံ စေ သင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, ပုညူပဂံ ဟောတိ ဝိညာဏ"န္တိ
အာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၅၁) အာဂတံ။ ဒုတိယတ္တိကော **ဝိဘင်္ဂသုတ္တ** ဝသေန။ တတ္ထ ဟိ "တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ခါ
ရာ။ ကတမေ တယော? ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော"တိ (သံ. နိ. ၂.၂၈) ဝုတ္တံ။

ဝိတ္ထာရတော ပနာတိအာဒိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ သရူပတော, ပဘေဒတော စ ဝိဘာဝနံ။ **ဘာဝနာဝသေနေဝ ပဝတ္
တာ,** န အနသီလဝသေနာတိ တတ္ထ လဗ္ဘမာနံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ ဒဿေတိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ အရူပာဝစရစေတနာပိ
"ဘာဝနာဝသေနေဝ ပဝတ္တာ" တိ ဝုတ္တာ။ ယေ ပန "ဘာဝနာဝသေနေဝ"တိ အဝဓာရဏေန အဘိညာစေတနံ နိဝတ္
တေတီတိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တံ တာသမ္ပိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယတာယ ဝိယ ပုညာဘိသင်္ခါရဘာဝဿ စ ကာဓိတတ္တာ။ အည
ထာ အဘိညာစိတ္တုပ္ပာဒဿ ပုညကိရိယဝတ္ထုသု အသင်္ဂဟော ဧဝ သိယာ, န စ ယုတ္တံ "ကုသလဉ္စ ပုညကိရိယဝ
တ္ထုဉ္စ န ဟောတီ"တိ။ **ဟဏာတိပာတာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန န တဒဝသိဋ္ဌအကုသလကမ္မပထာနံယေဝ ဂဟဏံ, အထ
ခော အနဝသေသအကုသလကမ္မဿာပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကာတရေသု ပနာတိ ကာယသင်္ခါရာဒီသု။ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒယော ပဝတ္တမာနာ ကမ္မေဟိ ဒွါရေဟိ ပဝတ္တန္တီ
တိ **ဒွါရတော ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ** ။ "သမဝီသတိ စေတနာ"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, ယဒိ ကာယဝစီဝိညတ္တိယော သမုဋ္ဌာ
ပေန္တိယော ကုသလာကုသလစေတနာ ကာယသင်္ခါရော, ဝစီသင်္ခါရောတိ စ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ သန္တေ အဘိညာစေတနာ
ယပိ ကုသလာယ တထာ ပဝတ္တာယ ဝစီသင်္ခါရဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗောတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"အဘိညာစေတနာ"**တိ
အာဒိ။ **တတ္ထ** တိ ကာယဝစီသင်္ခါရဂ္ဂဟဏေ, ကာယဝစီသဉ္စေတနာဂ္ဂဟဏေ တ။ **န ဂဟိတာ**တိ အဋ္ဌကထာယံ န ဂဟိ
တာ "အဘိညာစေတနာ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော န ဟောတီ"တိ။ ကသ္မာ ပန န ဟောတိ, နနု သာပိ ကုသလာ, ဝိပာကဓမ္မ
မာ စာတိ? သစ္စမေတံ, အနုပစ္ဆိန္နတဏှာဝိဇ္ဇမာနေ ပန သန္တာနေ သဗ္ဗာဟာရပ္ပဝတ္တိယာ တဿာ ကုသလတာ, ဝိပ
ကဓမ္မတာ စ ဝုတ္တာ, န ဝိပာကုပ္ပာဒနေန။ သာ ပန ဝိပာကံ ဥပ္ပာဒေန္တီ ရူပါဝစရမေဝ ဥပ္ပာဒေယျ။ န ဟိ အညဘူမိကံ
ကမ္မံ အညဘူမိကံ ဝိပာကံ ဥပ္ပာဒေတီတိ။ အတ္တနာ သဒိသာရမ္မဏံ တိဋ္ဌာနိကမေဝ စ ဥပ္ပာဒေယျ **စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္
ဍေ** ရူပါဝစရဝိပာကဿ ကမ္မသဒိသာရမ္မဏဿေဝ ဝုတ္တတ္တာ။ န စ ရူပါဝစရဝိပာကော ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏော
အတ္ထိ, အဘိညာစေတနာ စ ပရိတ္တာဒိအာရမ္မဏာဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ဝိပာကံ န ဥပ္ပာဒေတီတိ ဝိညာယတိ။ ကသိဏေ
သု စ ဥပ္ပာဒိတဿ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိဿ အာနိသံသဘူတာ အဘိညာ။ ယထာဟ "သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္
တေ"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၄-၂၄၅; မ. နိ. ၁.၃၈၄-၃၈၆, ၄၃၁-၄၃၃; ပာရာ. ၁၂)။ တသ္မာ သမာဓိဖလသဒိသာ သာ, န စ ဖလံ
ဒေတိ။ အနသီလာနိသံသဘူတော တသ္မိံ ဘဝေ ပစ္စယလာဘော ဝိယာတိ သာပိ ဝိပာကံ န ဥပ္ပာဒေတီတိ။

"ယထာ စ အဘိညာစေတနာ, ဧဝံ ဥဒ္ဓစ္စစေတနာပိ န ဟောတီ"တိ ကာဒံ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဓမ္မေ ဝိသုံ ဥဒ္ဓရိတွာ "တေ
သံ ဝိပာကေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ"တိ (ဝိဘ. ၇၂၅) ဝုတ္တတ္တာ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ သာ ပန ဝိစာရဏာ ဟေဋ္ဌာ ခန္ဓနိဒ္

ဒေသဝဏ္ဏနာယံ အကုသလကထာယံ ဝိစာရိတာ ဧတေတိ တတ္ထ ဝိစာရိတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပိစေတ္ထ ယဒေကေ ဝိ
ဘဇ္ဇ ဝဒန္တိ, ဒဿနဘာဝနာနံ အဘာဝေပိ ယေသံ ပုထုဇ္ဇနာနံ, သေက္ခာနဉ္စ ဒဿနဘာဝနာဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ, တေသံ
တဒုပ္ပတ္တိကာလေ တေဟိ ပဟာတုံ သက္ကုဏေယျာ အကုသလာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ, ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ
တိ စ ဝုစ္စန္တိ။ ပုထုဇ္ဇနာနံ ပန ဘာဝနာယ အဘာဝတ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗစိန္တာ နတ္ထိ။ တေန တေသံ ပဝတ္တမာနာ ဒ
ဿနေန ပဟာတုံ အသက္ကုဏေယျာပိ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာတိ န ဝုစ္စန္တိ။ ယဒိ ဝုစ္စေယျုံ, ဒဿနေနပဟာတ
ဗ္ဗာ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗာနံ ကေသဉ္စိ ကေနစိ ကအစိ အာရမ္မဏအာရမ္မဏာဓိပတိဥပနိဿယပစ္စယေဟိ ပစ္စယော
ဘဝေယျုံ? န စ ပဋ္ဌာနေ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗာနံ ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တာ။
သေက္ခာနံ ပန ဝိဇ္ဇမာနာ ဘာဝနာယ ပဟာတုံ သက္ကုဏေယျာတိ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ။ တေနေဝ သေက္ခာနံ ဒဿ
သနေန ပဟာတဗ္ဗာ, စတ္တတ္တာ ဝန္တတ္တာ မုတ္တတ္တာ ပဟီနတ္တာ ပဋိနိဿဋ္ဌတ္တာ ဥက္ခေဋိတတ္တာ သမု
က္ခေဋိတတ္တာ အဿာဒိတဗ္ဗာ, အဘိနန္ဒိတဗ္ဗာ စ န ဟောန္တိ။ ပဟီနတာယ ဧဝ သောမနဿဟေတုဘူတာ, အဝိက္
ခေပဟေတုဘူတာ စ န အောမနဿံ, ဥဒ္ဓစ္စဉ္စ ဥပ္ပာဒေန္တီတိ န တေ တေသံ အာရမ္မဏအာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝံ, ပ
ကတူပနိဿယဘာဝဉ္စ ဂစ္ဆန္တိ။ န ဟိ ပဟီနေ ဥပနိဿာယ အရိယော ရာဂါဒိကိလေသေ ဥပ္ပာဒေတိ။

ဝုတ္တဉ္ဟေတံ "သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာဂ
စ္ဆတီ။ပေ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ပေ။ ပစ္စာဂစ္ဆတီ"တိ (မဟာနိ. ၈၀; စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂၇)။ န စ ပု
ထုဇ္ဇနာနံ ဒဿနေန ပဟာတုံ သက္ကုဏေယျာ, ဣတရေသံ န ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောန္တီတိ န သက္ကာ
ဝတ္တုံ "ဒိဋ္ဌိံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ, တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ, ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိစိကိစ္
ဆံ အာရဗ္ဘ ဝိစိကိစ္ဆာ , ဒိဋ္ဌိ, ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၀၇) ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာနံ ဥဒ္ဓစ္စာရမ္မဏပစ္စယဘာဝဿ
ဝုတ္တတ္တာ။ ဧတ္ထ ဟိ **ဥဒ္ဓစ္စန္တိ** ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေ
သေ "ဒိဋ္ဌိံ ဂရုံ ကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ, တံ ဂရုံ ကတွာ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ (ပဋ္ဌာ.
၁.၁.၄၁၅) ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ "ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ။ တသ္မာ ဒဿနဘာဝနာဟိ ပဟာတဗ္ဗာနံ အတီ
တာဒိဘာဝေန န ဝတ္တဗ္ဗတ္တေပိ ယာဒိသာနံ တာဟိ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာ အာပာဒေတဗ္ဗာ, တေသု ပုထုဇ္ဇနေသု ဝတ္
တမာနာ ဒဿနံ အပေက္ခိတွာ တေန ပဟာတုံ သက္ကုဏေယျာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ, သေက္ခေသု ဝတ္တမာနာ
ဘာဝနံ အပေက္ခိတွာ တာယ ပဟာတုံ သက္ကုဏေယျာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ။

တေသု ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ သဟာယဝိရဟာ ဝိဟာကံ န ဇနယန္တီတိ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗစေတနာယ နာနာက္
ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝေတ န ဝုတ္တော, အပေက္ခိတဗ္ဗဒဿနဘာဝနာရဟိတာနံ ပန ပုထုဇ္ဇနေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ သက
ဘာဝေ ဆန္ဒရာဂါဒီနံ, ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒဿ စ သံယောဇနတ္တယတဒေကဋ္ဌကိလေသာနံ အနုပစ္ဆိန္နတာယ
အပရိက္ခီဏသဟာယာနံ ဝိဟာကုပ္ပာဒနံ န သက္ကာ ပဋိသေဓိတုန္တိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတမ္ပိ ဝိဟာကော ဝိဘင္ဂေ ဝုတ္တော။
ယဒိ ဧဝံ, အပေက္ခိတဗ္ဗဒဿနဘာဝနာရဟိတာနံ အကုသလာနံ နေဝဒဿနေန-နဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗတာယ နဝတ္တ
ဗ္ဗတာ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, အပ္ပဟာတဗ္ဗာနံ "နေဝဒဿနေန-နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ"တိ (ဓ. သ. တိကမာတိ
ကာ ၉) ဝုတ္တတ္တာ, အပ္ပဟာတဗ္ဗဝိရုဒ္ဓသဘာဝတ္တာ စ အကုသလာနံ။

ဧဝမ္ပိ တေ က္ခမသိံ တိကေ "နဝတ္တဗ္ဗာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗာ အာပဇ္ဇန္တီတိ? နာပဇ္ဇန္တိ, စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ ဒ
ဿိတာနံ ဒွတဒသအကုသလစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဒွီဟိ ပဒေဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ ယထာ ဟိ ဓမ္မဝသေန သဗ္ဗေ သင်္ခတဓမ္
မာ သင်္ဂဟိတာတိ ဥပ္ပန္နတ္တိကေ ကာလဝသေန အသင်္ဂဟိတာပိ အတီတာ "နဝတ္တဗ္ဗာ"တိ န ဝုတ္တာ စိတ္တုပ္ပာဒ
ရူပဘာဝေန ဂဟိတေသု နဝတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝတ, ဧဝမိဓာပိ စိတ္တုပ္ပာဒဘာဝေန ဂဟိတေသု နဝတ္တဗ္ဗဿ အသင်္
ဂဟိတဿ အဘာဝတ နဝတ္တဗ္ဗတာ နဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယတ္ထ ဟိ စိတ္တုပ္ပာဒော ကောစိ နိယောဂတော နဝတ္
တဗ္ဗော အတ္ထိ, တတ္ထ တေသံ စတုတ္ထော ကောဋ္ဌာသော အတ္ထီတိ ယထာဝုတ္တပဒေသု ဝိယ တတ္ထာပိ ဘိန္ဒိတွ
တ ဘဇာပေတဗ္ဗစိတ္တုပ္ပာဒေ ဘိန္ဒိတွတ ဘဇာပေတိ "သိယာ နဝတ္တဗ္ဗာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ"တိအာဒိနာ (ဓ. သ.
၁၄၂၂)။ တဒဘာဝတ ဥပ္ပန္နတ္တိကေ, က္ခ စ တထာ န ဝုတ္တာ။

အထ တ ယထာ သပ္ပဋိဃေဟိ သမာနသဘာဝတ္တာ ရူပဓာတုယံ တယော မဟာဘူတာ သပ္ပဋိဃာတိ ဝုတ္တာ။ ယ
ထာဟ "အသညသတ္တာနံ အနိဒဿနသပ္ပဋိဃံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာဘူတာ, ဒွေ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ

ကော် မဟာဘူတ”န္တိ, ဇဝံ ပုထုဇ္ဇနာနံ ပဝတ္တမာနာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗသမာနသဘာဝတ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာတိ ဝုစ္စေယျုန္တိ? နတ္ထိ နဝတ္တဗ္ဗတာပသင်္ဂေါ။ ဧဝဥ္စ သတိ ပုထုဇ္ဇနာနံ ပဝတ္တမာနာပိ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ သက ဘင်္ဂေ ဆန္ဒရာဂါဒယော ပရဘင်္ဂေ ဆန္ဒရာဂါဒီနံ ဥပနိဿယပစ္စယော, ရာဂေ စ ရာဂဒိဋ္ဌီနံ အဓိပတိပစ္စယောတိ အ ယမတ္ထော လဒ္ဓော ဟောတိ။ ယထာ ပန အဖဿဝ္ဗဝ္ဗတ္တာ ရူပဓာတုယံ တယော မဟာဘူတာ န ပရမတ္ထတော သပ္ပ ဋိဃာ, ဇဝံ အပေက္ခိတဗ္ဗဘာဝနာရဟိတာ ပုထုဇ္ဇနေသု ဝတ္တမာနာ သကဘင်္ဂေ ဆန္ဒရာဂါဒယော န ပရမတ္ထတော ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာတိ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာနံ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယတာ န ဝုတ္တာ။ န စ ဒဿနေနပဟာတဗ္ ဗာ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗာနံ ကေနစိ ပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တာ။ ယေ ဟိ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပစ္စယာ ကိလေသာ, န တေ ဒဿနတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တန္တိ။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပစ္စယဿပိ ပန ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတဿ သဟာယဝေကလ္လ လမတ္တမေဝ ဒဿနေန ကတံ, န တဿ ကောစိ ဘာဝေ ဒဿနေန အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပာဒိတောတိ တဿ ဧကန္တ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ တဿ တာဒိသဿေဝ သတိ သဟာယေ ဝိပာကုပ္ပာဒနဝစနံ, အသတိ စ ဝိ ပာကာနုပ္ပာဒနဝစနံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ။

တယိဒံ သဗ္ဗံ တေသံ အာစရိယာနံ အဟောပုရိသိကာမတ္တန္တိ အပရေ။ ကသ္မာ? ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတဿ ဧကန္တေန ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗတ္တာ။ ဝေဥ္စဟိ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ “ကတမေ ဓမ္မာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ? ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတော စိ တ္တုပ္ပာဒော”တိ (ဓ. သ. ၁၄၀၆)။ ယဒိ ဟိ တံ ဣစ္ဆိတံ သိယာ, ယထာ အတီတာရမ္မဏတ္တိကေ “နိယောက အနာဂ တာရမ္မဏာ နတ္ထီ”တိ (ဓ. သ. ၁၄၃၃) ဝတွာ ဝိဘင်္ဂ ဝုတ္တံ, ဇဝမိဓာပိ “နိယောက ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ နတ္ ထီ”တိ ဝတွာ “ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတော သိယာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော, သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗော”တိ ဝဒေယျ။ ယာ စ တံ သ မတ္ထေန္တေန “ယဒိ ဝုစ္စေယျု”န္တိအာဒိနာ ယုတ္တိ ဝုတ္တာ, သာပိ အယုတ္တိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ ဗာရမ္မဏာနံ ရာဂဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဥဒ္ဒစ္စာနံ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဘာဝေ ဧဝ ဣစ္ဆိတောတိ။ ယံ ပန ဥဒ္ဒစ္စဂ္ဂဟဏေန **ဟဋ္ဌိယံ** ဥဒ္ဒစ္စသဟဂတော စိတ္တုပ္ပာဒော ဝုတ္တောတိ ဝတွာ တံ သာဓေတုံ အဓိပတိပစ္စယနိဒ္ဒေသေ ဥဒ္ဒစ္စဿ အနုဒ္ ဓရဏံ နိဒဿနံ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ အနိဒဿနံ ပဥှာနေ သာဝသေသဟဒဿနတော။ တထာ ဟိ “အတီတော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပ န္နဿ ဓမ္မဿ, အနာဂတော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၈.၂) ဧတေသံ ဝိဘင်္ဂေ စေတောပရိယဉာဏဂ္ဂဟဏံ ကတွာ “ပစ္စုပ္ပန္နော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ”တိ ဧတဿ **ဝိဘင်္ဂေ** လဗ္ဘမာနမ္ပိ န ဥဒ္ဓဋံ။

ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဿ ဝိပာကအနံ ပတိ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဿ သဟာယဘာဝူပဂမနံ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ ကိံ အဝိဇ္ဇာဒိ ဝိယ အနုသယာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိယာယေဝ ဝိပာကအနသာမတ္ထိယာ ဌာနဝသေန ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗံ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဿ သဟာယဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ, ဥအာဟု ကိလေသာ ဝိယ ကမ္မဿ ပဋိသန္ဓိအနံ ပတီတိ? ကိဥ္စေတ္ထ – ယဒိ တာဝ ပုရိမော ပက္ခော ပဟီနဒဿနပ္ပဟာတဗ္ဗတ္တာ သေက္ခသန္တာနေ ပဝတ္တိနော ဘာဝနာပဟာတဗ္ဗဿ ကိရိ ယဘာဝေ အာပဇ္ဇတိ ပဟီနာဝိဇ္ဇာတဏှာမာနေ သန္တာနေ ပဝတ္တအနာဒိ ဝိယ။ အထ ဒုတိယော, တဿာပိ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗတာ အာပဇ္ဇတိ အပာယဂမနီယသဘာဝတနတိဝတ္တနတော, တသ္မာ ဟေဋ္ဌာ ဝိစာရိတနယေနေဝ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂ တဿ ဝိပာကအနံ ပတိ ဟဋ္ဌိယာ, အဌကထာယ စ အဝိရုဇ္ဈနဝသေနေတ္ထ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သာပီတိ ဥဒ္ဒစ္စစေတနာပိ။ **ဝိညာဏဿ ပစ္စယဘာဝေ** တိ သမ္ပယုတ္တဿ ဝိပာကဝိညာဏဿ ပစ္စယဘာဝေ။ ယဒိ အပနေတဗ္ဗာ, ကသ္မာ “သမဝီသတိ စေတနာ”တိ ဝုတ္တန္တိ တဿ ကာရဏံ ဒဿေန္တော အာဟ **“အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ပန သဗ္ဗာပေတာ ဟောန္တီ”**တိ။ အဘိညာစေတနာယပိ ပစ္စယဘာဝံ ဒဿေတိ။ ယဒိ ဇဝံ အဘိညာစေတနာယ သဟ ဧကေ ဝီသတီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ, န, တထာ အဝစနဿ ဝုတ္တကာရဏတ္တာ။ တံ ပန ဣတရာဝစနဿာပိ ကာရဏန္တိ သမာနရူပဟ ယ ဧကိဿာ အဝစနေ ယံ ကာရဏံ အပေက္ခိတွာ ကော န ဝုတ္တာ, တေန ကာရဏေန ဝုတ္တာယပိ အဝတ္တဗ္ဗတံ ဒ ဿေတိ။ **အယံ တိကော**တိ ကာယသင်္ခါရတ္တိကော။ **ပုရိမတ္တိက** န္တိ ပုညာဘိသင်္ခါရတ္တိကံ။ **ပဝိသတီ**တိ ကထံ ပ ဝိသတိ။ ပုညာဘိသင်္ခါရော ဟိ အဋ္ဌကာမာဝစရစေတနာပဘေဒေ ကာယဒုစ္စရိတတော ဝိရမန္တဿ သိယာ ကာယသ င်္ခါရော, ဝစီဒုစ္စရိတတော ဝိရမန္တဿ သိယာ ဝစီသင်္ခါရော, မနောဒွာရေ ပန ဥပ္ပန္နာ တေရသပိ စေတနာ ပုညာဘိ သင်္ခါရော စ ဟောတိ စိတ္တသင်္ခါရော စ။ အပုညာဘိသင်္ခါရောပိ ကာယဒုစ္စရိတဝသေန ပဝတ္တိယံ သိယာ ကာယသင် ခါရော, ဝစီဒုစ္စရိတဝသေန ပဝတ္တိယံ သိယာ ဝစီသင်္ခါရော, ဒွေဝ ဒွာရာနိ မုဥ္စိတွာ မနောဒွာရေ ပဝတ္တိယံ သိယာ စိတ္

တသင်္ခါရော, အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော စာတိ ဧဝံ ဒုတိယတ္ထိကော ပုရိမတ္တိကမေဝ ပဝိသတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“အတ္ထတော ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံယေဝ ဝသေန အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော”**တိ။

၅၉၃. အဝိဇ္ဇာဘာဝေ ဘာဝတောတိ အဝိဇ္ဇာယ အတ္ထိဘာဝေ သင်္ခါရာနံ ဘာဝတော။ န ဟိ အဝိဇ္ဇာယ အသတိ ကဒါစိ သင်္ခါရာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဣဒါနိ တံ အဝိဇ္ဇာယ ဘာဝံ ဒဿေန္တော **“အညာဏံ အပ္ပဟီနံ ဟောတီ”**တိ အာဟ။ တေန မဂ္ဂေန အနိရောဓော ဣဓ အဝိဇ္ဇာယ အတ္ထိဘာဝေါ, န ဓရမာနတာ ဧဝါတိ ဒဿေတိ။ သုတဝတော ပန ဝိဘာဝိတောယေဝ။ **“အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတ”** န္တိ စ ဣမိနာ ဉာဏာဘာဝတာဒိံ နိဝတ္တေတိ။ အယဉ္ဟိ **အ**-ကာရော “အဟေတုကာ ဓမ္မာ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၂) အဘိက္ခုကော အာဝါသော”တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၇၆) တံယောဂနိဝတ္တိယံ ဒိဿတိ။ အဘာဝေါ ဟေတ္ထ ဒီပိတော။ “အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၇) တံသမ္ဗန္ဓိတာနိဝတ္တိယံ။ ပစ္စယုပ္ပန္နဉှိ ပစ္စယသမ္ဗန္ဓီတိ အပ္ပစ္စယုပ္ပန္နတ္တာတိ တံသမ္ဗန္ဓိတာ ဧတ္ထ ဇောတီယတိ။ “အနိဒဿနာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၉) တံသဘာဝနိဝတ္တိယံ။ နိဒဿနဉှိ ဒဋ္ဌဗ္ဗတာ။ အထ စက္ခုဝိညာဏံ နိဒဿနံ န ပဿတီတိ တဂ္ဂဟေတဗ္ဗတာနိဝတ္တိယံ။ တထာ “အနာသဝါ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၁၅)။ “အပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၁၀), အနာရမ္မဏာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၅၅) တံကိစ္စနိဝတ္တိယံ။ “အရူပိနော ဓမ္မာ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၁), အစေတသိကာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၅၇) တဗ္ဘာဝနိဝတ္တိယံ။ တဒညထာ ဟိ ဧတ္ထ ပကာသီယတိ။ “အမနုဿော”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၂၂) တဗ္ဘာဝမတ္တနိဝတ္တိယံ။ မနုဿတ္တမတ္တံ နတ္ထိ, အညံ သမာနန္တိ သဒိသတာ ဟေတ္ထ သူစီယတိ။ “အဿမဏော သမဏပဋိညော (အ. နိ. ၃.၁၃; ၂၇; ပု. ပ. ၉၁, ၁၂၄), အပုတ္တော”တိ တထာ သမ္ဘာဝနီယဂုဏနိဝတ္တိယံ။ ဂရဟာ ဟိ ဧတ္ထ ဉာယတိ။ “ကစ္စိ ဘောတော အနာမယံ (ဇာ. ၁.၁၅.၁၄၆; ၂.၂၀.၁၂၉), အနုဒရာ ကညာ”တိ တဒနပ္ပဘာဝနိဝတ္တိယံ။ “အနုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၇) တံသဒိသဘာဝနိဝတ္တိယံ။ အတီတာနဉှိ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗတ္တာ, ဥပ္ပါဒိဓမ္မာနဉ္စ ပစ္စယေကဒေသနိဗ္ဗတ္တိယာ အာရဒ္ဓုပ္ပာဒဘာဝတ, ကာလဝိနိမုတ္တဿ စ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဥပ္ပန္နာနုကူလတာ, ပဂေဝ ပစ္စုပ္ပန္နာနန္တိ တဗ္ဗိဓုရဘာဝေါ ဧတ္ထ ဝိညာယတိ။ “အသေက္ခာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၁) တဒပရိယောသာနနိဝတ္တိယံ။ တန္နိဋ္ဌာနဉ္ဟေတ္ထ ပကာသီယတိ။ ဣမေသံ ပန အတ္ထာနံ အသမ္ဘဝတော ဟရိသေသေန ယထာ ကုသလပဋိပက္ခာ ဓမ္မာ အကုသလာ, ဧဝံ ဝိဇ္ဇာပဋိပက္ခာ အဝိဇ္ဇာတိ ကတ္တ ဉာဏပဋိပက္ခော ဓမ္မော အညာဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သုခသညာယ ဂဟေတွာ ဒုက္ခဒုက္ခဝိပရိဏာမဒုက္ခသင်္ခါရဒုက္ခတာဟိ ဝိညူဟိ ဒုက္ခန္တေ၀ ဂဟေတဗ္ဗံ သံသာရဒုက္ခံ သုခန္တိ သညာယ အဘိနိဝိသိတွာ, ဧတေန တတ္ထ တဏှာပဝတ္တိံ ဒဿေတိ။ **အာရဘတီ**တိ နိဗ္ဗတ္တေတိ။ **တဏှာပရိက္ခာရေ**တိ တဏှာယ “သုခံ သုဘ”န္တိအာဒိနာ သင်္ခတေ ပရိက္ခတေ, အလင်္ကတေတိ အတ္ထော။ တဏှာ ဟိ ဒုက္ခဿ သမုဒယောတိ အဇာနန္တော ဗာလော “အဟော ဝတာဟံ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ခတ္တိယမဟာသာလာနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ”န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၄၂) ပရိတဿန္တော ကာယသင်္ခါရေ ပရိက္ခရောတိ။ **တဏှာပရိက္ခာရေ**တိ တ တဏှာယ ပရိတရဘူတေ။ တဏှာဝတ္ထုံ ဟိ စက္ခာဒိံ, ရူပါဒိဉ္စ အဘိသင်္ခရိတွာ တံသမင်္ဂီနံ ဒေန္တာ သင်္ခါရာ တဏှာယ ဥပနေန္တာ တဿာ ပရိတရာ ဝိယ ဟောန္တီတိ။ **ဂတိဝိသေသေ** ဗြဟ္မလောကာဒိကေ။ အနေကသတပဿုဗ္ဘဒ္ဓာဘိသနော တဇပေယျာဒိကော **ယညော**။ အမရဏတ္တာတိ ဂဟိတာ ဒုက္ကရကိရိယာ **အမရတပေါ**။ အမရော တ ဒေဝေ တ ဘဝေယျံ, ဒေဝညတရော တတိ ပဝတ္တိတာ ဝတစရိယာ **အမရတပေါ**။ ဒုက္ခတ္တာ တ မရော မာရကော တပေါ **အမရတပေါ**။ ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌသဒ္ဒော ဝိယ မရေ အမရသဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဇာတိအာဒိပဟာတဒုက္ခဇနနတော မရုပ္ပဟာတသဒိသတာ ပုညာဘိသင်္ခါရဿ ဝုတ္တာ။ **“မဟာပရိဠာဟဇနိက”**န္တိ ဣမိနာ အနုဒဟနဋ္ဌေန တိဏုက္ကာသဒိသတံ ပုညဖလဿ ဒဿေတိ။ **အပ္ပဿာဒတဥ္ဇ** တိ **စ**-သဒ္ဒေန အဓိကုဋ္ဌနဝိနိဝိဋ္ဌနအင်္ဂပစ္စင်္ဂပလိဘဥ္ဇနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **တပ္ပစ္စယ** န္တိ တဿ ဝိပရိဏာမဒုက္ခသဘာဝဿ သုခဖလဿ ပစ္စယဘူတံ။ ရမဏီယဘာဝေန စ အဿာဒဘာဝေန စ ဂယှမာနံ ပုညဖလံ ဒီပသိခာမဓုလိတ္တသတ္ထဓာရာသဒိသံ။ တဒတ္ထော စ ပုညာဘိသင်္ခါရော တံနိပာတလေပနသဒိသော ဝုတ္တော။ “သုခော ဣမိဿာ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ တရုဏာယ မုဒုကာယ လောမသာယ ဗာဟာယ သမ္ဖဿော”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၆၉) သုခသညာယ အသုဘာဘာဝဿ အသလ္လက္ခဏေနေဝ ဇေစ္စကာမပရိဗောဇကေတိ ဗာလော ဝိယ ဂူထကီဠနံ, ကိလေသာဘိဘူတတာယ ကောဓရတိအဘိဘူတော အသဝသော မရိတုကာမော ဝိယ ဝိသခါဒနံ သမ္ပတိ ကိရိယာခဏေ, အာယတိံ ဖလက္ခဏေ စ ဇိဂုစ္ဆနီယံ, ဒုက္ခဉ္စ အပုညာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ။ လောဘသဟဂတဿ တ ဂူထကီဠနသဒိသတာ, ဒေါသသဟဂတဿ ဝိသခါဒနသဒိသ

တာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ သဘာယသ္သာပိ ပိသာစနဂရဿ ကာမဂုဏသမိဒ္ဓိယာ သုခဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝတော ဝိယ အာရု
ပ္ပဝိပာကာနံ နိရန္တရတာယ, အနုပလက္ခိယမာနုဥပ္ပာဒဝယာနံ ဒီဃသန္တာနတာယ အဂယ္ဟမာနဝိပရိဏာမာနံ သင်္ခါရဝိပ
ရိဏာမဒုက္ခဘူတာနမ္ပိ နိစ္စာဒိဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝတောတိ, တေသံ ပိသာစနဂရသဒိသတာ, တဒဘိမုခဂမနသဒိသတာ စ
အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရဿ ယောဇေတဗ္ဗာ။

အဝိဇ္ဇာဘာဝတော၀ သင်္ခါရဘာဝတော, န အဘာဝတောတိ သင်္ခါရာနံ အဝိဇ္ဇာပစ္စယဘာဝေ သင်္ခေပေန အန္ဝယတော,
ဗျတိရေကတော စ ဝုတ္တမတ္ထံ သုတ္တေန သမတ္ထေတုံ **“ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ”** န္တိအာဒိနာ သုတ္တပဒံ အာဘတံ ။ တ
တ္ထ **အဝိဒ္ဝါ**တိ အဝိဒ္ဒသု။ **အဝိဇ္ဇာဂတော**တိ အဝိဇ္ဇာယ သမန္နာဂတော, အပ္ပဟီနာဝိဇ္ဇောတိ အဓိပ္ပာယော။

ပဋ္ဌာနပစ္စယကထာဝဏ္ဏနာ

၅၉၄. တာတတိ ဝတ္တဗ္ဗန္တရာပေက္ခော နိပါတော, တေန “အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော”တိ ဣဒံ တာဝ သိဒ္ဓံ,
ဣဒံ ပန အပရံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ “ဣဒံ ပန ဝတ္တဗ္ဗ”န္တိ ယမတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တံ ဒဿေတုံ ပစ္စယဓ
မ္မာ နာမ ယေသံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, ယထာ စ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, တဒုဘယေသံ ဗဟုဘာဝတော အနေကဓာ၀ ပစ္စယာ
ဟောန္တီတိ အဝိဇ္ဇာယပိ တံ အာသင်္ကန္တော ပုစ္ဆိ **“ကတမေသံ သင်္ခါရာနံ ကထံ ပစ္စယော ဟောတီ”** တိ, ပုညာဘိသ
င်္ခါရာဒယော ဗဟူ သင်္ခါရာ ဝုတ္တာ။ အဝိဇ္ဇာ စ တေသံ ပစ္စယော ဟောတိ, န သဗ္ဗေသံ ဧကဓာ၀ ဟောတိ, တသ္မာ ကတ
မေသံ သင်္ခါရာနံ ဇံ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဣဒံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **တတ္ထ** တိ တသ္မိံ ပစ္စယဘာဝေ။ ယဒိပိ “က
တမေသံ သင်္ခါရာန”န္တိအာဒိနာ အသာဓာရဏတော ပုစ္ဆာ အာရဒ္ဓာ, ဧကဒေသေန ပန သမုဒယောပလက္ခဏမေတန္တိ
ဒဿေတုံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂါနံ ယထာသကံ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ပစ္စယဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗေတိ တံ ဒဿေတုံ, အဝိဇ္ဇာယ
တ ပစ္စယဘာဝေ ပုစ္ဆိတေ တပ္ပသင်္ဂေန သဗ္ဗေသမ္ပိ ပစ္စယဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝံ ဝိသဇ္ဇေတုကာမော ပစ္စယေ တာဝ
ဟဋ္ဌိနယေနေဝ ဒဿေတုံ **“ဘဂဝတာ ဟီ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ စ ဘဂဝတာ စတုဝီသတိ ပစ္စယာ ဝုတ္တာတိ သမ္ဗ
န္ဓော။ တေသံ ဝသေန အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပစ္စယဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။

“ဟေတု စ သော ပစ္စယော စာ”တိ ဣမိနာ ဝစနေန ဟေတုနော, အဓိပတိပစ္စယာဒိဘူတဿ စ ဂဟဏံ သိယာတိ တံ
နိဝတ္တေန္တော အာဟ **“ဟေတု ဟုတွာ ပစ္စယော”** တိ။ ဧဝမ္ပိ သော ဧဝ အေသော အာပဇ္ဇတီတိ ပုန အာဟ **“ဟေတု
ဘာဝေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ”**တိ။ တေန န ဣဓ ဟေတုသဒ္ဒေန ဓမ္မဂ္ဂဟဏံ ကတံ, အထ ခော ဓမ္မဿ
သတ္တိဝိသေသော ဂဟိတောတိ ဒဿေတိ။ တဿ ဟိ ပစ္စယသဒ္ဒဿ စ သမာနာဓိကရဏတံ သန္ဓာယ “ဟေတု စ
သော ပစ္စယော စ, ဟေတု ဟုတွာ ပစ္စယော”တိ စ ဝုတ္တံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ပရတော ဟဋ္ဌိယံ “ဟေတူ ဟေတု။ပေ။
ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော”တိအာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁) တေန တေန ဟေတုဘာဝါဒိဥပကာရေန တဿ တဿ ဓမ္မ
ဿ ဥပကာရကတ္တံ ဝုတ္တံ။ **အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယံ** ပန “ယော ဟိ ဓမ္မော ယံ ဓမ္မံ အပ္ပစ္စက္ခာယ တိဋ္ဌတိ ဝါ ဥပ္
ပဇ္ဇတိ ဝါ, သော တဿ ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. အဋ္ဌ. ပစ္စယုဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ), “မူလဋ္ဌေန ဥပကာရကော ဓမ္မော ဟေ
တုပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. အဋ္ဌ. ပစ္စယုဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ) စ ဧဝမာဒိနာ ဓမ္မပဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသေန ဓမ္မတော အညာ ဓမ္မသတ္တိ နာမ
နတ္ထီတိ ဓမ္မေဟေဝ ဓမ္မသတ္တိဝိဘာဝနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣဓာပိ တ “ဟေတု စ သော ပစ္စယော စာ”တိ ဓမ္မေနေဝ
ဓမ္မသတ္တိံ ဒဿေတိ။ န ဟိ “ဟေတုပစ္စယော”တိအာဒိကော ဥဒ္ဒေသော ကုသလာဒိဥဒ္ဒေသော ဝိယ ဓမ္မပ္ပဓာနော,
အထ ခော ဓမ္မာနံ ဥပကာရကဘာဝပ္ပဓာနောတိ။

“ဧသေဝ နယော”တိ ဣမိနာ တဗ္ဘာဝေန ပစ္စယဘာဝံ အာရမ္မဏာဒီသု အတိဒိသတိ “အာရမ္မဏဉ္စ တံ ပစ္စယော
စာတိ အာရမ္မဏပစ္စယော, အာရမ္မဏံ ဟုတွာ ပစ္စယော, အာရမ္မဏဘာဝေန ပစ္စယောတိ အတ္ထော”တိ, န ကမ္မဓာ
ရယမတ္တံ။

၅၉၅. ဝစနာဝယဝေတိ သာဓနာဝယဝံ သန္ဓာယာဟ။ ဝစနသဘာဝဉှိ သာဓနံ ပရေသံ အဝိဒိတတ္ထညာပနတော
လောကေ သာဓနန္တိ ဟာကဋံ ပညာတံ။ တထာ ဟိ နံ အဝယဝလက္ခဏံ, ဝစနသဘာဝဉ္စ သာဓနံ, အဝယဝပက္ခာဒီနိ ဝစနာ
နိ သာဓနန္တိ စ ဉာယတဒိနော ဝဒန္တိ။ **ပဋိညာ, ဟေတူတိအာဒီသူ**တိ ပဋိညာ, ဟေတု, ဥဒာဟရဏ, ဥပနယ, နိဂမနာနိ။ ဥဒာ
ဟရဏသာဓမ္မိယာ သာဓ္ယသာဓနံ **ဟေတု**။ ဝိရူပေ ဟေတူတိ စ ဧဝမာဒီသု ကာရဏံ ယံ ကိဉ္စိ ကာရဏလက္ခဏံ, သမ္ဘာ

ပကာလက္ခဏမ္ပိ တ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တသ္သာပိ သင်္ဂဟေတဗ္ဗတာယ, ဉာပကလက္ခဏံ ပန ဝစနာဝယဝဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတံ။ ကာမံ မူလမ္ပိ ကာရဏလက္ခဏံ ကာရဏမေဝ, ကာရဏန္တိ ပနေတ္ထ ပစ္စယဟေတု ဂဟိတော။ မူလန္တိ ဟေတု ဟေတူတိ ကာရဏဝိသေသဝိသယတ္တာ မူလသ္သ ဝိသုံ ဂဟဏံ။ **တေ**တိ တေသ္သ အတ္ထဝစနံ ဝတ္တတီတိ, တဒ္ဓ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌိတီနံ သာဓာရဏဝစနံ။ တေနေတဟ **"တိဋ္ဌတိ တ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တ"** တိ။ ကေစ္စော ဟိ ပစ္စယော ဌိတိယာ ဧဝ ဥပကာရကော ဟောတိ ယထာ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော, ကေစ္စော ဥပ္ပတ္တိယာ ဧဝ ယထာ အနန္တရာဒိကော, ကေစ္စော ဥဘယသ္သ ယထာ ဟေတုအာဒယော။

ဥပကာရကလက္ခဏော တိ စ ဓမ္မေန ဓမ္မသတ္တိ ဥပကာရံ ဒသ္သေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဟိနောတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ **ဟေတု,** အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူသဒ္ဒာနံ ဟိ-သဒ္ဒော မူလသဒ္ဒော ဝိယ ပတိဋ္ဌတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဟိနောတိ တ ဧတေန ကမ္မနိအနုဘူတေန ဥဒ္ဓံ ဩဇံ အတိဟရန္တေန မူလေန ဝိယ ဟာဒပေ တပ္ပစ္စယံ ဖလံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရုဠှိံ အာပဇ္ဇတီတိ **ဟေတု**။ အတ္တနော ဖလံ ကရောတီတိ **ကာရဏံ**။ နိဒအာတိ ဒသ္သေန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ **နိဒာနံ**။ သမ္ဘဝတိ တံ ဧတသ္မာတိ **သမ္ဘဝော** ။ ပဘဝတိ ဧတသ္မာတိ **ပဘဝော**တိ ပစ္စယဟေတုသဒ္ဒေဟိ ဣတရေသမ္ပိ သမာနတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ သန္တေပိ ကာရဏဝိသေသဝိသယော ဟေတုသဒ္ဒော, ကာရဏသာမညဝိသယော ပစ္စယသဒ္ဒောတိ ဒသ္သေန္တော **"မူလဋ္ဌေနာ"** တိအာဒိမာဟ။ ဟေတုအတ္ထော, ပစ္စယဋ္ဌော စ ဟေဋ္ဌာ ပပဥ္စဝသေန ဝုတ္တောတိ တံ သင်္ခိပ္ပံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"သဋ္ဌေပတော။ပေ။ ဟေတုပစ္စယော"** တိ။

ယထာ သာလိဝီဟိဗီဇာဒီနိ တံတံသြသဓီနံ သာလိဝီဟိအာဒိဘာဝသ္သ သာဓကာနိ, မဏိအာဒိပ္ပဘာဝတ္ထူနိ စ နီလာဒိဝဏ္ဏာနိ နီလာဒိပ္ပဘာသာဓကာနိ, ဧဝံ ဟေတုပစ္စယော ယထာရဟံ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ကုသလာဒိဘာဝသ္သ သာဓကောတိ ဣမမတ္ထံ ဒသ္သေတိ **"သော သာလိအာဒီန"**န္တိအာဒိနာ။ **အာစရိယာန**န္တိ စ ရေဝတာစရိယံ သန္ဓာယာဟ။ **ဧဝံ သန္တေ** တိ ဟေတုပစ္စယော ယဒိ ကုသလာဒိဘာဝသာဓကော, ဧဝံ သတိ။ **န သမ္ပဇ္ဇတိ** န သိဇ္ဈတိ။ ယထာ ကုသလာကုသလဟေတု တံသမုဋ္ဌာနရူပသ္သ ကုသလာကုသလဘာဝတာယ န ပရိယတ္တော, ဧဝံ အဗျာကတောပိ ဟေတု တံသမုဋ္ဌာနရူပသ္သ အဗျာကတဘာဝတာယ။ သဘာဝေနေဝ ဟိ တံ အဗျာကတန္တိ အာဟ **"န ဟိ သော တေသံ ကုသလာဒိဘာဝံ သာဓေတီ"**တိ။ ဟေတုပစ္စယော စ တေသံ ဟောတိယေဝါတိ အာဟ **"န စ ပစ္စယော န ဟောတီ"** တိ။ ဣအနိ တမတ္ထံ ဟဋ္ဌိယာ သမတ္ထေတုံ **"ဝုတ္တဥ္ဟေတ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိနာ ဧတေနာ**တိ ဧတေန ဟေတုနာ အဗျာကတဘာဝသာဓကေန ဝိနာ အဟေတုကတ္တာ, အဗျာကတဘာဝေ သိဒ္ဓေ သဘာဝေနေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။

"ယောနိသော, ဘိက္ခဝေ, မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နာ စေဝ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ စ ကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တီ"တိအာဒိ (အ. နိ. ၁.၆၇) ဝစနေဟိ ကုသလဘာဝသ္သ ယောနိသောမနသိကာရပ္ပဋိဗဒ္ဓတာ သိဒ္ဓါတိ အာဟ **"ယောနိသောမနသိကာရပ္ပဋိဗဒ္ဓေါ ကုသလဘာဝေါ"** တိ။ ဧတေနေဝ အကုသလအဗျာကတဘာဝတပိ ကုသလဘာဝေ ဝိယ န ဟေတုပဋိဗဒ္ဓါတိ ဒသ္သိတံ ဟောတိ။ ယံ ပနေကေ မညေယျုံ "အဟေတုကဟေတုသ္သ အကုသလဘာဝေ ဝိယ သဟေတုကဟေတူနမ္ပိ သဘာဝတောဝ ကုသလာဒိဘာဝေ, အညေသံ တံသမ္ပယုတ္တာနံ ဟေတုပဋိဗဒ္ဓေါ"တိ, တသ္သ ဥတ္တရံ ဝတ္တုံ **"ယဒိ စာ"**တိအာဒိမာဟ။ **အလောဘော ကုသလော တ သိယာ အဗျာကတော တ** တိ ယဒိ အလောဘော သဘာဝတော ကုသလော, သော ကုသလသဘာဝတ္တာ အဗျာကတော န သိယာ။ အထ အဗျာကတော တံသဘာဝတ္တာ ကုသလော န သိယာ အလောဘသဘာဝသ္သ အဓောသတ္တာဘာဝေ ဝိယ။ ယသ္မာ ပန ဥဘယထာပိ ဟောတိ, တသ္မာ ယထာ ဥဘယထာ ဟောန္တေသု သဒ္ဓါဒီသု သမ္ပယုတ္တေသု ဟေတုပဋိဗဒ္ဓံ ကုသလာဒိဘာဝံ ပရိယေသေထ, န သဘာဝတော, ဧဝံ ဟေတူသုပိ ကုသလာဒိတာ အညပဋိဗဒ္ဓါ ပရိယေသိတဗ္ဗာ, န သဘာဝတောတိ ယံ ဝုတ္တံ "သမ္ပယုတ္တဟေတူသု သဘာဝတောဝ ကုသလာဒိဘာဝေ"တိ, တံ န ယုဇ္ဇတိ။ သာ ပန ပရိယေသိယမာနာ ယောနိသောမနသိကာရာဒိပဋိဗဒ္ဓါ ဟောတီတိ ဟေတူသု ဝိယ သမ္ပယုတ္တေသုပိ ယောနိသောမနသိကာရာဒိပဋိဗဒ္ဓေါ ကုသလာဒိဘာဝေ, န ဟေတုပဋိဗဒ္ဓေါတိ သိဒ္ဓံ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဝိရုဠှမူလာ ဝိယာတိ ဧတေန မူလာနိ ဝိယ မူလာနီတိ ဒသ္သေတိ။ တေနေတဟ **"သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနေနာ"**တိ။ သွတယံ "ကုသလော ဓမ္မော ကုသလသ္သ, ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ္သ, ကုသလော ဓမ္မော ကုသလာဗျာကတသ္သ, အကုသလော ဓမ္မော အကုသလသ္သ, အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတသ္သ, အကုသလော ဓမ္မော အကုသလာဗျာကတသ္သ, အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတသ္သာ"တိ ဧဝံ သတ္တဓာ **ပဉှာဟာတရေ** နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ယံ

ပန ဝုတ္တံ ဟေတုကိစ္စံ ဒဿေန္တေန "ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ, တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပာနံ ဟေတုပ စ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁), တတ္ထ ပဌမော ဟေတုသဒ္ဒော ပစ္စတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော ပစ္စယဓမ္မနိဒ္ဒေသော, တေ နဿ ဟေတုဘာဝေန ဥပကာရကတာ ဟေတုပစ္စယတာတိ ဒဿေတိ။ ဒုတိယော ပစ္စယုပ္ပန္နဝိသေသနံ, တေန န ယေ သံ ကေသဉ္စိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဟေတူ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော, အထ ခော ဟေတုနာ သမ္ပယုတ္တာနမေဝါတိ ဒ ဿေတိ။ နနု စ သမ္ပယုတ္တသဒ္ဒဿ သာပေက္ခတ္တာ ဒုတိယေ ဟေတုသဒ္ဒေ အဝိဇ္ဇမာနေပိ အညဿ အပေက္ခိ တဗ္ဗဿ အနိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ ဟေတူ အတ္တနာဝ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောတိ အယမတ္ထော ဝိညာ ယတီတိ? နာယမေကန္တော။ ဟေတုသဒ္ဒော ဟိ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော "ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ ဧတ္ထေဝ ဗျာ ဝဋော ယအာ ဂယှေတိ, န တအာ သမ္ပယုတ္တဝိသေသနံ ဟောတီတိ သမ္ပယုတ္တအဝိသိဋ္ဌာ ယေ ကေစိ ဂဟိတာ ဘဝေ ယျုန္တိ။ နနု စ ယထာ "အရူပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ, အရူပိနော ဣန္ဒြိယာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္ မာန"န္တိ စ ဝုတ္တေ ဒုတိယေန အာဟာရဂ္ဂဟဏေန, ဣန္ဒြိယဂ္ဂဟဏေန စ ဝိနာပိ အာဟာရိန္ဒြိယသမ္ပယုတ္တကာဝ ဂယှန္တိ, ဧဝမိဓာပိ သိယာတိ? န, အာဟာရိန္ဒြိယာသမ္ပယုတ္တဿ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော။ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ ဘာဝတော ဟိ တတ္ထ ဒုတိယေ အာဟာရိန္ဒြိယဂ္ဂဟဏေ အသတိပိ တံသမ္ပယုတ္တကာဝ ဂယှန္တီတိ တံ န ကတံ, ဣဓ ပန ဝဇ္ဇေတဗ္ဗံ အတ္ထီတိ ကတ္တဗ္ဗံ ဒုတိယံ ဟေတုဂ္ဂဟဏံ။ ဧဝမ္ပိ "ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာန"န္တိ ဧ တ္ထ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ သော ဧဝ သမ္ပယုတ္တကဟေတူတိ ဝိသေသနဿ အကတတ္တာ ယော ကောစိ ဟေ တု ယဿ ကဿစိ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောတိ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, ပစ္စတ္တနိဒ္ ဒိဋ္ဌဿေဝ ဟေတုနော ပုန သမ္ပယုတ္တဝိသေသနဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ။ တေဒတ္ထမေဝ ဟိ ဝိနာပိ ဒုတိယေန ဟေတု သဒ္ဒေန ဟေတုသမ္ပယုတ္တဘာဝေ သိဒ္ဓေပိ တဿ ဂဟဏံ ကတံ။

အထ တ အသတိ ဒုတိယေ ဟေတုသဒ္ဒေ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော, န ပန ဟေတူနန္ တိ ဧဝမ္ပိ ဂဟဏံ သိယာတိ တန္နိဝါရဏတ္ထံ သော ဝုတ္တော။ တေန ဟေတုသမ္ပယုတ္တဘာဝံ ယေ လဘန္တိ, တေသံ သဗ္ဗေသံ ဟေတူနံ, အညေသမ္ပိ ဟေတူ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ယသ္မာ ပန ဟေတုစျာနမဂ္ ဂ ပတိဋ္ဌာမတ္တာဒိဘာဝေန အညဓမ္မနိရပေက္ခာ, န အာဟာရိန္ဒြိယာ ဝိယ သာပေက္ခာ ဧဝ, တသ္မာ ဧတေသ္ဝေဝ ဒုတိ ယံ ဟေတာဒိဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ အာဟာရိန္ဒြိယာ ပန အာဟရိတဗ္ဗဣဿိတဗ္ဗာပေက္ခာ ဧဝ, တသ္မာ တေ ဝိနာပိ ဒုတိယေ န အာဟာရိန္ဒြိယဂ္ဂဟဏေန အတ္တနာ ဧဝ အာဟရိတဗ္ဗေ, ဣဿိတဗ္ဗေ စ အာဟာရိန္ဒြိယဘူတေ, အညေ စ သမ္ပယု တ္တကေ ပရိစ္ဆိန္နန္တီတိ တံ တတ္ထ န ကတံ။ ဣဓ စ ဒုတိယေန ဟေတုဂ္ဂဟဏေန ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ဟေတုနာ, ပစ္စယ ဘူတေနေဝ စ သမ္ပယုတ္တာနံ ဟေတူနံ, အညေသဉ္စ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ ပုန ဝိသေသေန ကိစ္စံ နတ္ထီတိ ပဥ္စဟာတရေ "ကုသလာ ဟေတူ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာန"န္တိအာဒီသု ဒုတိယံ ဟေတုဂ္ဂဟဏံ န ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၅၉၆. **အာရမ္မဏဘာဝေနာ** တိ ဝိသယဘာဝေန, အာလမ္ဗိတဗ္ဗဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ **အာရဘိတွာတပီတိ** ပိ-သဒ္ ဒေန ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ – ရူပာယတနာဒိမတ္တေ ယသ္မိံ ကိသ္မိဉ္စိ ကေသ္မိံ အဋ္ဌတွတ "ယံ ယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ ဘာ"တိ (ပဋ္ဌာ ၁.၁.၂) အနိယမေန သဗ္ဗရူပာယတနာနံ။ပေ.။ သဗ္ဗဓမ္မာယတနာနဉ္စ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝဿ ဝုတ္တ တ္တာ ရူပာဒိဘေဒေန ဆဗ္ဗိဓေသု သင်္ခတာသင်္ခတပညတ္တိဓမ္မေသု န ကောစိ ဓမ္မော အာရမ္မဏပစ္စယော န ဟော တီတိ။ သွတယံ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝေ ဟေဋ္ဌာ ဝိဘာဝိတော ဧဝ။ **အာလမ္ဗိတွတ** တိ ဂဟေတွတ။ ဧကန္တသာရမ္မဏ ဘာဝတော အနာရဗ္ဘ ပဝတ္တိ ဧဝ နတ္ထီတိ အာဟ **"အာရဗ္ဘေတ"** တိ။ သွတယံ "ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ, ကု သလော ဓမ္မော အကုသလဿ, ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ, အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ, ကုသလ ဿ, အဗျာကတဿ, အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ, ကုသလဿ, အကုသလဿာ"တိ ဧဝံ နဝပ္ ပကာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၉၇. **ဇေဋ္ဌကဋ္ဌေနာ** တိ ပမုခဘာဝေန။ အတ္တာဓီနာနဉ္စပတိ ပတိဘူတော ဓမ္မော အဓိပတိ။ သော တေသံ ပမုခဘာ ဝေန ပဝတ္တတိ။ "ဆန္ဒဝတော ကိံ နာမ န သိဇ္ဈတီ"တိအာဒိကံ ပုရိမာဘိသင်္ခါရူပနိဿယံ လဘိတွတ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ စိ တ္တုပ္ပာဒေ ဆန္ဒာဒယော ဓုရဘူတာ ဇေဋ္ဌကဘူတာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သာဓယမာနာ ဝသေ ဝတ္တယမာနာ ဟုတွတ ပဝတ္တန္တိ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ တေသံ ဝသေန ဝတ္တန္တိ ဟီနာဒိဘာဝေန တဒနုဝတ္တနတော, တေန တေ အဓိပတိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဂရုကာတဗ္ဗမ္ပိ အာရမ္မဏံ တန္နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရာနံ အဿာဒနပစ္စဝေက္ခဏမဂ္ဂဖလာနံ အတ္တ နော ဝသေ ဝတ္တယမာနံ ဝိယ ပစ္စယော ဟောတိ။ တသ္မာ အယံ အတ္တာဓီနာနံ ပတိဘာဝေန ဥပကာရကတ္တာ အဓိပတိပ

စ္စယောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဆန္ဒာဓိပတီ** တိ ဆန္ဒသင်္ခါတော အဓိပတိ, ဆန္ဒံ ဓုရံ ဆန္ဒံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ စိတ္တုပ္ပတ္တိကာလေ ဥပ္ပန္နဿ ကတ္တုကမျတာဆန္ဒဿေတံ နာမံ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ကသ္မာ ပန ယထာ ဟေတုပစ္စယနိဒ္ဒေသေ ''ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာန''န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁) ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓ ''အဓိပတီ အဓိပတိသမ္ပယုတ္တကာန''န္တိ အဝတွာ ''ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာန''န္တိအာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၃) နယေန ဝုတ္တန္တိ? ကေကာ္ခဏေအဘာဝတော။ ဟေတတော ဟိ ဒွေ တယောပိ ဧကက္ခဏေ ဟေတုပစ္စယာ ဟောန္တိ မူလဋ္ဌေန ဥပကာရကဘာဝဿ အဝိဇဟနတော။ အဓိပတိ ပန ဇေဋ္ဌကဋ္ဌေန ဥပကာရကော, န စ ကေက္ခဏေ ဗဟူ ဇေဋ္ဌကာ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဧကတော ဥပ္ပန္နာနမ္ပိ တေသံ ဧကက္ခဏေ အဓိပတိပစ္စယဘာဝေ နတ္ထီတိ ''အဓိပတီ အဓိပတိသမ္ပယုတ္တကာန''န္တိ အဝတွာ ''ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာန''န္တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တံ။

ယံ ယံ ဓမ္မန္တိ ယံ ယံ အာရမ္မဏဓမ္မံ။ **ဂရုံ ကတွာတိ** ဂရုကာရစိတ္တီကာရဝသေန ဝါ အဿာဒနဝသေန ဝါ ဂရုကာရိကံ လဒ္ဓဗ္ဗံ အဝိဇဟိတဗ္ဗံ အနဝညာတံ ကတွာ။ **တေ တေ ဓမ္မာ** တိ တေ တေ ဂရုကာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ။ **တေသံ တေသန္တိ** တံတံဂရုကာရကဓမ္မာနံ။ **အဓိပတိပစ္စယေနာ** တိ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယေန။ သွတယံ ''ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ သဟဇာတာရမ္မဏောဟိ, အကုသလဿ အာရမ္မဏေနေဝ, အဗျာကတဿ သဟဇာတာရမ္မဏောဟိ, ကုသလာဗျာကတဿ သဟဇာတေနေဝတိ ကုသလမူလာ စတ္တာရော, အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ သဟဇာတာရမ္မဏောဟိ, အဗျာကတဿ သဟဇာတေနေဝ, တထာ အကုသလာဗျာကတဿာတိ အကုသလမူလာ တယော, အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ သဟဇာတာရမ္မဏောဟိ, ကုသလဿ အာရမ္မဏေနေဝ, တထာ အကုသလဿာတိ အဗျာကတမူလာ တယော''တိ သင်္ခေပတော ဒသပ္ပကာရော အဓိပတိပစ္စယော။ တတ္ထ စ သတ္တဓာ သဟဇာတာဓိပတိ, သတ္တဓာ အာရမ္မဏာဓိပတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၉၈. အန္တရာယတီတိ အန္တရံ, ဗျဝဓာယကန္တိ အတ္ထော။ နာဿ အန္တရံ ဝိဇ္ဇတီတိ အနန္တရော, အနန္တရော စ သော ပစ္စယော စာတိ **အနန္တရပစ္စယော** ။ ''အတ္ထာနန္တရတာ အနန္တရပစ္စယော, ကာလာနန္တရတာ သမနန္တရပစ္စယော''တိအာဒိနာ ဗဟုဓာ ပပဉ္စယန္တိ, အသာရံ ဂန္ထဝိတ္ထာရံ ကရောန္တိ။ ယထာ ပဝတ္တိဩကာသအနဝိသေသဘာဝေန နတ္ထိဝိဂတပစ္စယာ ဝုတ္တာ, န ဧဝံ အနန္တရသမနန္တရပစ္စယာ, ဧတေ ပန စိတ္တနိယမဟေတုဘာဝေန ဝုတ္တာတိ တံ စိတ္တနိယမဟေတုဘာဝံ ဒဿေတုံ **''ယော ဟိ သော''**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **မနောဝိညာဏဓာတုတိအာဒိ စိတ္တနိယမော** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သန္တီရဏာနန္တရာ ဝေဋ္ဌဗ္ဗနံ, စုတိအနန္တရာ ပဋိသန္ဓီတိ ယဿ ယဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ ယံ ယံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ တဿ တဒနန္တရုပ္ပာဒနိယမော တံတံသဟကာရိပစ္စယဝိသိဋ္ဌဿ ပုရိမပုရိမစိတ္တဿေဝ ဝသေန ဣဇ္ဈတီတိ ဒဿေတိ။

အတ္ထာနန္တရတာယာ တိ အတ္တေန ကေနစိ ဓမ္မေန အနန္တရတာယ။ **ကာလာနန္တရတာယာ** တိ ကာလဘေဒေန အနန္တရတာယ ။ **အာစရိယာနန္တိ** ဣဓာပိ **ရေဝတာစရိယ**မေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ကာလာနန္တရတာယ သမနန္တရပစ္စယဘာဝေ, တသ္မိံ ဝါ ယထာဝုတ္တဝိရောဓေ။ **ဘာဝနာဗလေန ပန တရိတတ္တာ** တိ ဧတ္ထ ယထာ ရုက္ခသ္သ ဝေဓေ ဒိန္နေ ပုပ္ဖိတုံ သမတ္ထဿေဝ ပုပ္ဖနံ န ဟောတိ, ဝေဓေ ပန အပနီတေ တာယ ဧဝ သမတ္ထတာယ ပုပ္ဖနံ ဟောတိ, ဧဝမိဓာပိ ဘာဝနာဗလေန တရိတတ္တာ သမုဋ္ဌာပနသမတ္ထဿေဝ အသမုဋ္ဌာပနံ, တသ္မိံဥ္စ အပဂတေ တာယ ဧဝ သမတ္ထတာယ သမုဋ္ဌာပနံ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ တမ္ပိ ဝစနံ **ကာလာနန္တရတာ နတ္ထိ** သတ္တာဟာဒိနာ ကာလေန အန္တရိတဘာဝတော။ **တေနာဟ** ''ကာလန္တရိတတာ အတ္ထိ'' ဣစ္စေဝ ဝဒာမ။ နနု စ ကာလော နာမ ကောစိ ပရမတ္ထတော နတ္ထီတိ ဝဒေယျာတိ အာသင်္ကန္တော အာဟ **''ကာလာနန္တရ။ပေ.။ လဒ္ဓီ''** တိ။

ဗျဥ္ဇနမတ္တတောဝေတ္ထ နာနာကရဏံ ပစ္စေတဗ္ဗံ, န အတ္ထတော တိ ဥပစယသန္တတိအဓိဝစနနိရုတ္တိပဒာနံ ဝိယ သဒ္ဒတ္ထမတ္တတော နာနာကရဏံ, န ဝစနီယတ္ထတောတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနေဝ သဒ္ဒတ္ထဝိသေသံ ဒဿေတုံ **''ကထ''**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပုရိမပစ္ဆိမာနံ နိရောဓုပ္ပာဒန္တရာဘာဝတော နိရန္တရုပ္ပာဒနသမတ္ထတာ အနန္တရပစ္စယဘာဝတော။ ရူပကလာပာနံ ဝိယ သဏ္ဌာနာဘာဝတော, ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နာနံ သဟာဝဋ္ဌာနာဘာဝတော စ ''ဣဒမိတော ဟေဋ္ဌာ, ဥဒ္ဓံ, တိရိယ''န္တိ ဝိဘာကဘာတ အတ္တနာ ဧကတ္တမိဝ ဥပနေတွာ သုဋ္ဌု အနန္တရဘာဝေန ဥပ္ပာဒနသမတ္ထတာ သမနန္တရပစ္စယတာ။ **ဥပ္ပာဒနသမတ္ထတာ** တိ စ အဗျာပာရတ္တာ ဓမ္မာနံ ယသ္မိံ ယဒာကာရေ နိရုဒ္ဓေ, ဝတ္တမာနေ ဝါ သတိ တံတံဝိသေသဝန္တော ဓမ္မာ ဟောန္တိ, တဿ သောဝ အာကာရော ဝုစ္စတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဓမ္မာနံ

ပဝတ္တိမတ္တမေဝ စ ဥပာဒါယ ကာလဝေဟာရော’တိ နိရောဓံ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ နေဝသညာနာသညာယတနဖလသမာပတ္တိ
နံ အသညသတ္တ စဝန္တဿ, ပုရိမစုတိပစ္ဆိမပဋိသန္ဓီနဉ္စ နိရောဓုပ္ပာဒနိရန္တရတာယ ကာလန္တရတာ နတ္ထိ။ န ဟိ တေ
သံ အန္တရာ အရူပဓမ္မပ္ပဝတ္တိ အတ္ထိ, ယံ ဥပာဒါယ ကာလန္တရတာ ဝုစ္စေယျ, န စ ရူပဓမ္မပ္ပဝတ္တိ အရူပဓမ္မပ္
ပဝတ္တိယာ အန္တရံ ကရောတိ အညသန္တာနတ္တာ။ ရူပာရူပသန္တတိယော ဟိ ဒွေ အညမညံ ဝိသဒိသသဘာဝတ္တာ အည
မညူပကာရဘာဝေန ပဝတ္တမာနာပိ ဝိသံယုတ္တာဝ ဟောန္တိ။ ကေသန္တတိယဉ္စ ပုရိမပစ္ဆိမာနံ မဇ္ဈေ ပဝတ္တမာနံ တံသ
န္တတိပရိယာပန္နတာယ အန္တရကာရကံ ဟောတိ။ တာဒိသဉ္စ ကိဉ္စိ နေဝသညာနာသညာယတနဖလသမာပတ္တီနံ မဇ္
ဈေ နတ္ထိ, န စ အဘာဝေ အန္တရကာရကော ဟောတိ အဘာဝတ္တာ ဧဝ။ တသ္မာ ဇဝနာနန္တရဿ ဇဝနဿ ဝိယ, ဘ
ဝင်္ဂါနန္တရဿ ဘဝင်္ဂဿ ဝိယ စ နိရန္တရတာ သုဋ္ဌု အနန္တရတာ ဟောတီတိ တထာ ဥပ္ပာဒနသမတ္ထတာ နေဝ
သညာနာသညာယတနစုတီနမ္ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယဘာဝေ စေတ္ထ အနန္တရပစ္စယာဒီနံ ဟာကဗ္ဗောတိ ဥပ္ပာဒန
သမတ္ထတာဝ ဝုတ္တာ ။ ပစ္ဆုပ္ပန္နာနံ ပန ဓမ္မာနံ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တပရိစ္ဆေဒေန ဂဟိတာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝစနံ အလဘ
န္တာနံ “အတီတော ဓမ္မော ပစ္စုပ္ပန္နဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိအာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၈.၄) အနန္တ
ရာဒိပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တောတိ န သော ဥပ္ပတ္တိယာ ဧဝေတိ ဝိညာယတိ။ န ဟိ ကုသလာဒိဂ္ဂဟဏံ ဝိယ ပစ္စုပ္ပန္နဂ္ဂ
ဟဏံ အပရိစ္ဆေဒံ။ ယတော ဥပ္ပတ္တိမတ္တသမင်္ဂိနော ဧဝ ဂဟဏံ သိယာ။ တေနေဝ စ အတီတတ္တိကေ ပဋိစ္စဝါရာဒ
ယော န သန္တိ။ တဿ “ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ, ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ, အကုသလော ဓမ္
မော အကုသလဿ, အကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ, အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ, အဗျာက
တော ဓမ္မော ကုသလဿ, အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿာ”တိ သတ္တဓာ ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၉၉. **ဥပ္ပဇ္ဇမာနောဝ သဟ ဥပ္ပာဒနဘာဝေနာ** တိ ဧတ္တာပိ ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယဘာဝေန ဟာကဗ္ဗေန ဌိတိယာပိ
ပစ္စယဘာဝံ နိဒဿေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အညထာ ပဒီပနိဒဿနံ န ယုဇ္ဇေယျ။ ပဒီပေ ဟိ ပဘာသဿ ဌိတိယာပိ ပစ္စ
ယော, န ဥပ္ပတ္တိယာ ဧဝ။ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ သဟဇာတဘာဝေန ဥပကာရကတာ သဟဇာတပစ္စယတာ။ **ဩက္ကန္တိက္ခ
ဏေ**တိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။ တသ္မိံ ဟိ ခဏေ နာမရူပံ ဩက္ကန္တံ ဝိယ ပရလောကတော အာဂန္တွာ ကုစ္ဆိ မာတုကုစ္ဆိအာဒိံ
ပဝိသန္တံ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ သော ခဏော ဩက္ကန္တိက္ခဏောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧတ္ထ စ **ရူပန္တိ** ဟဒယဝတ္ထုမေဝ
အဓိပ္ပေတံ။ တဉှိ နာမဿ, နာမဉ္စ တဿ သဟဇာတပစ္စယော ဟောတိ။ **စိတ္တစေတသိကာ** တိ ပဝတ္တိယံ စတ္တာ
ရော ခန္ဓာ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ အဘာဝတော။ **ရူပိနော ဓမ္မာ** တိ ဟဒယဝတ္ထုံ သန္ဓာယာဟ။ တတ္ထ
ယဒိပိ ပုဗ္ဗေ “ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပ”န္တိ ဝုတ္တံ, တထာပိ တေန ခဏန္တရေ သဟဇာတပစ္စယဘာဝေ ရူပဓမ္
မာနံ န နိယတရိတောတိ တန္နိတရဏတ္ထမိဒံ ဝုတ္တန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ကိဉ္စိ ကာလေ** တိ ကေစိ ကိသ္မိဉ္စိ ကာလေတိ အတ္
ထော, တေန ရူပိနော ဓမ္မာ ကေစိ ဝတ္ထုဘူတာ ကိသ္မိဉ္စိ ပဋိသန္ဓိကာလေတိ အဿသံ ရူပဓမ္မာနံ, ဝတ္ထုနော စ ပဝတ္တိယံ
အရူပဓမ္မာနံ သဟဇာတပစ္စယဘာဝံ ပုဗ္ဗေ အနိယတရိတံ နိယတရေတိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “ကိဉ္စိ ကာလ”န္တိ တ “ကိသ္မိဉ္စိ
ကာလေ”တိ တ ဝတ္တဗ္ဗေ တထာ အဝတွာ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ တေန **ကိဉ္စီ** တိ ဥပယောဂေကဝစ
နံ။ **“ရူပိနော ဓမ္မာ”** တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓေ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနံ ဇာယတိ။ **“ကာလေ”**တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓေ ဘုမ္မေကဝစန
န္တိ ဒီပိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပုရိမေန စ “ဧကော ခန္ဓော, ဝတ္ထု စ တိဏ္ဏန္နံ ခန္ဓာန”န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၉) အာဒိဝစနေန
နာမသဟိတံ ဧဝ ဝတ္ထု နာမဿ ပစ္စယောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ အာပန္နေ ဣတရေန ကေဝလဿ စ တထာဝတ္တဗ္ဗတံ ဒဿ
သေတိ။ သွာယံ သဟဇာတပစ္စယော “ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ, အဗျာကတဿ, ကုသလာဗျာကတဿ,
အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ , အဗျာကတဿ, အကုသလာဗျာကတဿ, အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျ
ာကတဿ, ကုသလာဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ, အကုသလာဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ
သာ”တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၉) နဝဝိဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၀၀. အတ္တနော ဥပကာရကဿ ဥပကာရကတာ အညမညပစ္စယတာ။ တထာ ဟိဿ တိဒဏ္ဍံ နိဒဿိတံ။
ဥပကာရကတာ စ အညမညတာဝသေနေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, န သဟဇာတတာဒိဝသေန။ သဟဇာတာဒိပစ္စယော ဟောန္တောယေ
ဝ ဟိ ကောစိ အညမညပစ္စယော န ဟောတိ, န စ သဟဇာတာဒိပစ္စယဓမ္မေဟိ ဝိနာ ဣမဿ ပဝတ္တိ အတ္ထိ။ တထာ ဟိ
သဟဇာတာဒိပစ္စယော စ ဟောန္တောယေဝ ဟိ ကောစိ အညမညပစ္စယော ဟောတိ။ ယဒိ စ အတ္တနော ဥပကာရကဿ
ဥပကာရကတာမတ္တံ အညမညပစ္စယော သိယာ, ပုရေဇာတပစ္ဆာဇာတဘာဝေန ဥပကာရဿ ဥပကာရကာ ဝတ္ထုခန္ဓာ
အညမညပစ္စယာ သိယုံ, န စ တံ ဣစ္ဆိတံ။ တေန ဝုတ္တံ “ဥပကာရကတာ စ အညမညဝသေနေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ”တိ။ အယဉ္စ

ဥပပတ္တိယာ, ဌိတိယာ စ ဥပကာရကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန "ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ, အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ, အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿာ"တိ တိဝိဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၀၁. တရုအာဒီနံ ပထဝီ ဝိယ အဓိဋ္ဌာနာကာရေန ပထဝီဓာတု သေသဓာတူနံ, စက္ခာဒယော စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ဥပကာရကာ စိတ္တကမ္မဿ ပဋာဒယော ဝိယ နိဿယာကာရေန ခန္ဓာဒယော တံတံနိဿယာနံ ခန္ဓာဒီနံ။ ပထဝီဓာတုယံ ပတိဋ္ဌာယ ဧဝ ဟိ သေသဓာတုယော ဥပာဒာရူပာနိ ဝိယ ယထာသကံ ကိစ္စံ ကရောန္တိ။

အဓိဋ္ဌာနာကာရေနာ တိ အာဓာရာကာရေန။ အာဓာရာကာရော စေတ္ထ တေသံ သာတိသယံ တဒဓီနဝုတ္တိတာယ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယတော ဘူတာနိ အနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဋ္ဌာနာနိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝဉ္စ ကတွာ စက္ခာဒီနမ္ပိ အဓိဋ္ဌာနာကာရေန ဥပကာရကတာ သုဋ္ဌု ယုဇ္ဇတိ။ န ဟိ ယထာဝုတ္တံ တဒဓီနဝုတ္တိတာဝိသေသံ မုဉ္စိတွာ အညော စက္ခာဒီသု အဒေသကာနံ အရူပဓမ္မာနံ အဓိဋ္ဌာနာကာရော သမ္ဘဝတိ။ ယဒိပိ ယံ ယံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တေသံ သဗ္ဗေသံ တဒဓီနဝုတ္တိဘာဝေါ။ ယေန ပန ပစ္စယဘာဝဝိသေသေန စက္ခာဒီနံ ပဗ္ဗမနုဘာဝေသု စက္ခုဝိညာဏာဒယော တဒနုဝိဓာနာကာရေနေဝ ပဝတ္တန္တိ, သွတယမိဓ တေသံ တဒဓီနဝုတ္တိတာသိဒ္ဓေ ဝိသေသောတိ။ ဧဝဉ္စ ဟိ ပစ္စယဘာဝသာမညေ သတိပိ အာရမ္မဏပစ္စယတော နိဿယပစ္စယဿ ဝိသေသော ဝိဘာဝိတော ဟောတိ။ သွတယံ နယော ဟေဋ္ဌာ ပကာသိတောဝ။ **ဆဋ္ဌော ပနာ** တိ ဝတ္ထု "ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပီနံ ဓမ္မာနံ ကိဉ္စိကာလေ"တိ ဣဒံ န လဗ္ဘတိ။ ယံ ပနေတ္ထ လဗ္ဘတိ "ရူပိနော ဓမ္မာ ကေစိ"တိ, တတ္ထ တေ ဧဝ ဓမ္မေ ဒဿေတုံ **"စက္ခာယတန"**န္တိအာဒိ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ **ယံ ရူပန္တိ** ဟဒယဝတ္ထုံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အယံ ပန နိဿယပစ္စယော တေရသဝိဓော။ ကထံ? သဟဇာတတော ကုသလမူလာ တယော, တထာ အကုသလမူလာ, အဗျာကတမူလေသု ပန ပုရေဇာတံ လဗ္ဘတိ။ အဗျာကတဉ္ဟိ အဗျာကတဿ သဟဇာတမ္ပိ ပစ္စယော ဟောတိ, ပုရေဇာတမ္ပိ ကုသလဿ ပုရေဇာတမေဝ, တထာ အကုသလဿ, ကုသလာဗျာကတံ သဟဇာတပုရေဇာတတော ကုသလဿ, သဟဇာတတော ဧဝ အဗျာကတဿ, တထာ အကုသလာဗျာကတ"န္တိ ဧဝံ တေရသ။

၆၀၂. **တဒဓီနဝုတ္တိတာယ အတ္တနော ဖလေန နိဿိတော** တိ ယံ ကိဉ္စိ ကာရဏံ နိဿယောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ တတ္ထ ယော ဘုသော နိဿယော, တံ **ဥပနိဿယော** တိ နိဒ္ဒိသတိ။ **ဗလဝကာရဏဘာဝေန ဥပကာရကော**တိ အာရမ္မဏဘာဝဝသေန အနုဂ္ဂဏ္ဍံ အနုရူပစိတ္တုပ္ပာဒနသမတ္ထတာဝသေန, ကေဝလဉ္စ ဗလဝန္တံ ကာရဏံ ဟုတွာ ဥပကာရကော။ တေနာဟ **"သော"**တိအာဒိ။

တတ္ထ **အနံ ဒတွာ**တိ ဒေယျဓမ္မံ စဇိတွာ။ ယာယ တ စေတနာယ သော ဒိယျတိ, သာ စေတနာ အနံ။ **ဒတွာ** တိ တံ စေတနံ ပရိယောဒပေတွာ ဝိသုဒ္ဓံ ကတွာ။ **သီလံ သမာဒိယိတွာ**တိ ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂါဒိဝသေန နိစ္စသီလံ ဂဏှိတွာ။ ဣမိနာ သမာအနဝိရတိယောဝ ဒဿိတာ, သမ္ပတ္တဝိရတိသမုစ္ဆေဒဝိရတိယော ပန လောကေ "သီလ"န္တိ အဟ ကဋ္ဌတ္တာ န ဝုတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ န ဝုတ္တာ, အာရမ္မဏပစ္စယော ပန ဟောန္တိယေဝ။ တတ္ထ သမုစ္ဆေဒဝိရတိ သေက္ခာနံယေဝ ကုသလဿ အာရမ္မဏံ ဟောတိ, န ဣတရေသံ။ **ဥပောသထကမ္မန္တိ** "ဟဏံ န ဟနေ, န စာဒိန္နမာဒိယေ"တိ (သု. နိ. ၄၀၂) ဧဝံ ဝုတ္တံ ဥပောသထသီလံ။ **တံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတီ** တိ တံ ယထာဝုတ္တံ ကုသလံ သေက္ခောပိ ပုထုဇ္ဇနောပိ ပစ္စဝေက္ခတိ, အရဟာပိ တံ ပစ္စဝေက္ခတေဝ။ အရဟတောပိ ဟိ ပုဗ္ဗေ ကတံ ကုသလံ ကုသလမေဝ။ ယေန ပန စိတ္တေန ပစ္စဝေက္ခတိ, တံ ကိရိယစိတ္တံ နာမ ဟောတိ။ တသ္မာ "ကုသလော ကုသလဿာ"တိ ဣမသ္မိံ အဓိကာရေ န လဗ္ဘတိ။ **ပုဗ္ဗေ သုစိဏ္ဏာနီ** တိ "ဒတွာ ကတွာ"တိ ဟိ အာသန္နကတာနိ ဝုတ္တာနိ, ဣမိနာ န အာသန္နကတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ, အနာဒီဟိ တ သေသာနိ ကာမာဝစရကုသလာနိ ဒဿေတုံ ဣဒံ ဝုတ္တံ။ **ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ** တိ ဈာနံ သမာပန္နော ဈာနတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ။ "ဈာနံ ဝုဋ္ဌဟိတွာ"တိပိ ပာဌော။ **သေက္ခာ ဂောတြဘုံ** န္တိ သောတာပန္နံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ ဂောတြဘုံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ **"ဝေါဒာန"**န္တိ ဣဒံ ပန သကဒာဂာမိအနာဂါမိနော သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝေါဒာနဉ္ဟိ တံ စိတ္တံ ဝေါဒာနံ နာမ ဟောတိ။ **သေက္ခာ** တိ သောတာပန္နသကဒာဂါမိအနာဂါမိနော ။ **မဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ** တိ မဂ္ဂဖလဘာဝင်္ဂါတိက္ကမဝသေန အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂါ ဝုဋ္ဌဟိတွာ, သုဒ္ဓမဂ္ဂတောယေဝ ပန ဝုဋ္ဌာယ ပစ္စဝေက္ခဏံ နာမ နတ္ထိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန "ကုသလံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၀၄) ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ ယဒိပိ နာနတ္တံ အကတွာဝ ဝိဘတ္တော, တထာပိ ဣဒမ္ပိ အာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿယာနံ ဝိသေသောတိ ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

နေသံ စိတ္တစေတသိကာနံ အနန္တရပစ္စယအနန္တရူပနိဿယာနံ နိက္ခေပဝိသေသော အတ္ထိ။ ယသ္မာ ပုရိမော အဗျာကတဓမ္မဝသေန ပဝတ္တော, ဣတရော ကုသလာဒိဝသေနပီတိ သောပိ နိက္ခေပဝိသေသော **အတ္ထတော ဧကီဘာဝ မေဝ ဂစ္ဆတိ** သဗ္ဗေသုပိ စိတ္တုပ္ပာဒေသု တဒုဘယဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ **ဧဝံ သန္တေပီ** တိအာဒိ အနန္တရအနန္တရူပနိဿယာနံ ဝိသေသဒဿနံ။ **ယထာ ဟီ**တိအာဒိ အနန္တရူပနိဿယဿ သမ္ဘဝဒဿနံ။

ပကတောတိ ဧတ္ထ ပ-ကာရော ဥပသဂ္ဂေ, သော အတ္တနော ဖလဿ ဥပ္ပာဒနသမတ္ထဘာဝေန သုဋ္ဌုကတတံ ဒီပေတိ။ တထာ စ ကတံ အတ္တနော သန္တာနေ ကတံ ဟောတီတိ အာဟ **“အတ္တနော သန္တာနေ”**တိအာဒိ။ ကရဏဥ္စ ဒုဝိဓံ နိပ္ဖာဒနံ, ဥပသေဝနဥ္စာတိ တံ ဒဿေတုံ **“နိပ္ဖာဒိတော ဝါ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **နိပ္ဖာဒနံ** ဟေတုပစ္စယသမောဓာနေန ဖလဿ နိဗ္ဗတ္တနံ။ **ဥပသေဝနံ** ပန ကာယေ အလ္လီယာပနဝသေန ဥပယောဂူပသေဝနံ, ဝိဇာနနသဉ္ဇာနနာဒီနံ ဝသေန အာရမ္မဏူပသေဝနဥ္စ။ တေနေဝ အနာဂတာနမ္ပိ ဥတုသမ္ပဒာဒီနံ အာရမ္မဏူပသေဝနေန ဥပသေဝိတာနံ ပကတူပနိဿ ယတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ, ပဂေဝ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာနံ။ ပစ္စုပ္ပန္နဿာပိ ဟိ ‘‘ပစ္စုပ္ပန္နံ ဥတုဘောဇနံ သေနာသနံ ဥပနိ ဿာယ ဈာနံ ဥပ္ပာဒေတီ’’တိအာဒိဝစနတော (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၈.၈) ပကတူပနိဿယဘာဝေါ လဗ္ဘတီတိ။ **ပကတိယာ ဝေ** တိ ပစ္စယန္တရသင်္ကရရဟိတေန အတ္တနော သဘာဝေနေဝ။ **ဥပနိဿယော** တိ ဗလဝကာရဏံ ကတ္ဝာ။ **အနေကပ္ပကာ ရတော ပဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော** ပဉ္ဟာဝါရေ အာဂတနယေန။ ပစ္စယဝါရေ ပန –

‘‘ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော, ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကေသဉ္စိ, ကုသလာ အဗျာကတာနံ, အကုသလာ အကုသလာနံ, ကုသလာနံ ကေသဉ္စိ, အကုသလာ အဗျာကတာနံ, အဗျာကတာ အဗျာကတာနံ, အဗျာကတာ ကုသလာနံ, အဗျာကတာ အကုသလာနံ , ပုဂ္ဂလောပိ, သေနာသနမ္ပိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော’’တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၉)။

တတ္ထ ယေ ပုရိမာ ယေသံ ပစ္ဆိမာနံ အနန္တရူပနိဿယော ဟောန္တိ, တေ တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဧကန္တေနေဝ ဟောန္တိ, န ကေသဉ္စိ ကဒာစိ။ တသ္မာ ယေသု ပဒေသု အနန္တရူပနိဿယော လဗ္ဘတိ, တေသု ‘‘ကေသဉ္စီ’’တိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ န ဝုတ္တံ။ ယေ ပန ပုရိမာ ယေသံ ပစ္ဆိမာနံ အာရမ္မဏူပနိဿယော ဝါ ပကတူပနိဿယော ဝါ ဟောန္တိ, တေ တေသံ, န သဗ္ဗေသံ ဧကန္တေန ဟောန္တိ။ ယေသံ ဥပ္ပတ္တိဝိဗန္ဓကာ ပစ္စယာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ, တေသံ န ဘဝန္တိ, ဣတရေသံ ဘဝန္တိ။ တသ္မာ ယေသု ပဒေသု အနန္တရပစ္စယော န လဗ္ဘတိ, တေသု ‘‘ကေသဉ္စီ’’တိ ဝုတ္တံ။ သိဒ္ဓါနံ ပစ္စယဓမ္မာနံ ယေဟိ ပစ္စယုပ္ပန္နေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ, တေသံ ‘‘ကေသဉ္စီ’’တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။

ကသိဏပဉတ္တိယာ အာရမ္မဏူပနိဿယတာဘာဝတော ဧကစ္စာယ ပညတ္တိယာ သဒ္ဓိံ သဗ္ဗော ဓမ္မော အာရမ္မဏူပနိဿယော, အနန္တရာတီတော စိတ္တစေတသိကရာသိ အနန္တရူပနိဿယော, ကုသလာကုသလဝိပာကကိရိယာရူပ ဝသေန ပဉ္စဝိဓော ပကတူပနိဿယောတိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန **ပဋ္ဌာနဋ္ဌကထာယံ** ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၀၃. ပဌမတရန္တိ ပစ္စယုပ္ပန္နတော ပုရေတရံ။ အယဉ္ဟိ ပုရေဇာတပစ္စယော ရူပဓမ္မဝသေနေဝ လဗ္ဘတိ။ ပစ္စယုပ္ပန္နော စ အရူပဓမ္မောယေဝ။ တေနာဟ **“ဝတ္တမာနဘာဝေန ဥပကာရကော”** တိ။ နိဿယာရမ္မဏာကာရာဒီဟိ ဝိသိဋ္ဌာ ပုရေဇာတဘာဝေန ဝိနာ ဥပကာရကဘာဝံ အဂစ္ဆန္တာနံ ဝတ္ထာရမ္မဏာနံ ပုရေဇာတာကာရေန ဥပကာရကတာ ပုရေဇာတပစ္စယတာ။ ဧဝံ ဝတ္ထာရမ္မဏဝသေန ဒုဝိဓေ ပုရေဇာတပစ္စယေ **“စက္ခာယတန”**န္တိအာဒိ ဝတ္ထုဝသေန ဝုတ္တံ, **“ရူပာရမ္မဏ”** န္တိအာဒိ အာရမ္မဏဝသေန။

ယံ ရူပန္တိ ဟဒယဝတ္ထုံ သန္ဓာယာဟ။ တတ္ထ **“ကိဉ္စိ ကာလေ”** တိ ပဝတ္တိကာလဝသေန ဝုတ္တံ။ **“ကိဉ္စိ ကာလေန”** ဣတိ ပဋိသန္ဓိကာလဝသေန။ ယာနိ အာရမ္မဏပုရေဇာတေန ဝိနာ န ဝတ္တန္တိ, တေသံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အာရမ္မဏပုရေဇာတဒဿနေန မနောဒွါရေပိ ယံ ယံ အာရမ္မဏပုရေဇာတေန ဝတ္တတိ, တဿ တဿ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတံ သဗ္ဗံ ရူပရူပံ အာရမ္မဏပုရေဇာတန္တိ ဒဿိတမေဝ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **ပဉ္ဟာဝါရေ** ‘‘အာရမ္မဏပုရေဇာ တံ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခုံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တီ’’တိအာဒိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၄)။ ‘‘အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော, အဗျာကတော ဓမ္မော ကုသလဿ

သ ဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော, အဗျာကတော ဓမ္မော အကုသလဿ ဓမ္မဿ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၄) အဗျာကတမူလကာ တယောဝ တရာ။ တေ စ ပစ္စေကံ ဝတ္ထုပုရေဇာတံ, အာရမ္မဏပုရေဇာတန္တိ ဒွိဓာ ဝိဘတ္တာ။

၆၀၄. ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဿ ပုရေတရံ သိဒ္ဓဘာဝေ သတိ ပစ္စယဓမ္မဿ ပစ္ဆာဇာတတာတိ ဝုတ္တံ **"ပုရေဇာတာန"**န္တိ။ အယဉ္စ နယော ရူပဓမ္မေသု ဧဝ လဗ္ဘတိ, န အရူပဓမ္မေသူတိ ဝုတ္တံ **"ရူပဓမ္မာန"** န္တိ။ ယဒိ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာ ပုရေတရမေဝ ဇာတာ, ကထံ ပစ္စယဘာဝေတိ အာဟ **"ဥပထမ္ဘကတ္တေနာ"** တိ။ ပစ္ဆာဇာတေန ဟိ ဝိနာ သန္တာနဝိစ္ဆေဒဟေတုဘာဝံ အဂစ္ဆန္တာနံ ဓမ္မာနံ ယေ ပစ္ဆာဇာတာကာရေန ဥပကာရကာ, တေသံ သာ ဝိပ္ပယုတ္တာကာရာဒီဟိ ဝိသိဋ္ဌာ ဥပကာရကတာ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယတာ။ ဧဝံ သဗ္ဗပစ္စယာနံ ပစ္စယန္တရာကာရဝိသိဋ္ဌာ ဥပကာရကတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **"ဂိဇ္ဈပေါတကသရီရာနံ အာဟာရာသာစေတနာ ဝိယာ"** တိ တေန မနောသဉ္စေတနာဟာရဝသေန ပဝတ္တမာနေဟိ အရူပဓမ္မေဟိ ရူပကာယဿ ဥပတ္ထမ္ဘိတဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေနေဝ ''အာဟာရာသာ ဝိယာ''တိ အဝတ္ဝာ စေတနာဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **ကာယဿာ** တိ စတုသမုဋ္ဌာနိကဘူတုပာဒာယရူပသင်္ခါတဿ ရူပကာယဿ။ သင်္ခေပတော ဌပေတွာ ရူပဓမ္မေ အဝိသိဋ္ဌော အရူပက္ခန္ဓော ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော။ သော ဇာတိဝသေန ကုသလော, အကုသလော, ဝိပါကော, ကိရိယာတိ စတုဗ္ဗိဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆၀၅. ကုသလာဒိဘာဝေန အတ္တနာ သဒိသဿ ပယောဂေန ကရဏီယဿ ပုနပ္ပုနံ ကရဏံ ပဝတ္တနံ **အာသေဝနဋ္ဌော,** အတ္တသဒိသသဘာဝတာပာဒနံ တသနံ တ။ **ပုရိမပုရိမာဘိယောဂေ ဝိယာ**တိ ဥဂ္ဂဟဏာသဝနဓာရဏာဒိပုရိမာပုရိမာသေဝနာ ဝိယ။ တီသု ပန ဧတေသု **ပုရိမာ ပုရိမာ**တိ သမနန္တရာတီတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ အနန္တရပစ္စယေ ဝိယ ''ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ အဗျာကတာန''န္တိအာဒိနာ ဘိန္နဇာတိယေဟိ သဒ္ဓိံ နိဒ္ဒေသော န ကတောတိ? အတ္တနော ဂတိံ ကဟေတုံ အသမတ္ထတ္တာ။ ဘိန္နဇာတိကာ ဟိ ဘိန္နဇာတိကာနံ အာသေဝနဂုဏေန ပဂုဏဗလဝဘာဝံ သမ္ပာဒေန္တာ အတ္တနော ကုသလာဒိဘာဝသင်္ခါတံ ဂတိံ ကဟေတုံ န သက္ကုဏန္တိ။ တသ္မာ တေဟိ သဒ္ဓိံ နိဒ္ဒေသံ အကတွာ ယေ ယေသံ တသနာသင်္ခါတေန အာသေဝနဂုဏေန ပဂုဏဗလဝဘာဝဝိသိဋ္ဌံ အတ္တနော ကုသလာဒိဘာဝသင်္ခါတံ ဂတိံ ကဟေတုံ သမတ္ထာ, တေသံ တေဟိ သမာနဇာတိကေဟေဝ သဒ္ဓိံ နိဒ္ဒေသော ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အထ ဝိပါကာဗျာကတံ ကသ္မာ န ဂဟိတံ? အာသေဝနာဘာဝတော။ ဝိပါကာဗျာကတဉှိ ကမ္မဝသေန ဝိပါကဘာဝပ္ပတ္တံ ကမ္မပရိဏာမိတံ ဟုတွာ ပဝတ္တမာနံ နိရုဿာဟံ ဒုဗ္ဗလံ သန္တံ အာသေဝနဂုဏေန အတ္တနော သဘာဝံ ကဟေတွာ ပရိဘာဝေတွာ နေဝ အညံ ဝိပါကံ ပဝတ္တေတိ, န စ ပုရိမဝိပါကာနုဘာဝံ ဂဟေတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အထ ခော ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တံ ပတိတံ ဝိယ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ သဗ္ဗထာပိ ဝိပါကေ အာသေဝနာ နတ္ထီတိ န ဂဟိတံ။ ကုသလာကုသလကိရိယာနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ သကမ္မပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ အာသေဝနဂုဏံ န ဂဏှာတီတိ ကုသလာဒယောပိ တဿ အာသေဝနပစ္စယော န ဟောန္တိ။ နာနာဇာတိကတ္တာပိ စေတေ တဿ အာသေဝနာဓာနံ န ကရောန္တေဝ။ ဘူမိတော, ပန အာရမ္မဏတော တ နာနာဇာတိကတာ နာမ နတ္ထီတိ ပရိတ္တကုသလကိရိယာ မဟဂ္ဂတကုသလကိရိယာနံ, သင်္ခါရာရမ္မဏဉ္စ ကုသလံ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဿ အာသေဝနပစ္စယော ဟောတိယေဝ။ သုတွာယံ ''ကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ, အကုသလော ဓမ္မော အကုသလဿ, အဗျာကတော ဓမ္မော အဗျာကတဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၆) တိဓာဝ ဝုတ္တော။ အဗျာကတဂ္ဂဟဏေန အာဝဇ္ဇနဝဇ္ဇိတာ ကိရိယဓမ္မာ ဂဟိတာ။

၆၀၆. **စိတ္တပယောဂေ** စိတ္တကိရိယာ, အာယူဟနန္တိ အတ္ထော။ ယထာ ဟိ ကာယဝစီပယောဂေ ဝိညတ္တိ, ဧဝံ စိတ္တပယောဂေ စေတနာ။ တေန ဟိ သာ ဥပ္ပန္နကိရိယတာဝိသိဋ္ဌေ သန္တာနေ သေသပစ္စယသမာဂမေ ပဝတ္တမာနာနံ ဝိပါကကဋတ္တာရူပါနမ္ပိ တေနေဝ သန္တာနဝိသေသေန ကိရိယာဘာဝေန ဥပကာရိကာ ဟောတိ။ တဿ ဟိ ကိရိယာဘာဝဿ ပဝတ္တတ္တာ တေသံ ပဝတ္တိ, န အညထာ။ သဟဇာတာနံ ပန အာယူဟနကိရိယာဘာဝေန ပဝတ္တမာနာ ဥပကာရိကာတိ ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **ကမ္မန္တိ** စ စေတနာကမ္မမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ န ဟိ စေတနာသမ္ပယုတ္တံ ကမ္မံ အဘိဇ္ဈာဒိ ကမ္မပစ္စယော ဟောတိ။ သတိပိ ဝိပါကဓမ္မဘာဝေ စေတနာဝဇ္ဇာနံ အတံသဘာဝတ္တာ ဝိပါကာပိ စေတနာ သဟဇာတကမ္မပစ္စယော ဟောတိယေဝ, သွာယံ ကမ္မပစ္စယော ဇာတိဝသေန စတုဗ္ဗိဓောတိ သဗ္ဗံ ဝတ္တဗ္ဗံ။

၆၀၇. **“နိရုဿာဟသန္တဘာဝေနာ”** တိ ဧတေန သဥဿာဟေဟိ ဝိပာကဓမ္မဓမ္မေဟိ ကုသလာကုသလေဟိ သာရမ္မဏာဒိဘာဝေန သဒိသာနမ္ပိ အသဒိသံ ဝိပာကဘာဝံ ဒဿေတိ။ သော ဟိ ဝိပာကာနံ ပယောဂေန အသာဓေတဗ္ဗတာယ ပယောဂေန, အညထာ တ သေသပစ္စယေသု သိဒ္ဓေသု ကမ္မဿ ကဋတ္တာ ဧဝ သိဇ္ဈနတော နိရုဿာဟော သန္တဘာဝေါ ဟောတိ, န ကိလေသဝူပသန္တဘာဝေ။ တထာသန္တဘာဝတော ဧဝ ဟိ ဘဝင်္ဂါဒယော ဒုဝိညေယျာ။ ပဉ္စဒွါရေပိ ဟိ ဇဝနပ္ပဝတ္တိယာ ရူပာဒီနံ ဂဟိတတာ ဝိညာယတိ, အဘိနိပာတသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏမတ္တာ ပန ဝိပာကာ ဒုဝိညေယျာ ဧဝ။ **နိရုဿာဟသန္တဘာဝတယာ** တိ နိရုဿာဟသန္တဘာဝတ္တာယ။ ဧတေန တပ္ပစ္စယဝန္တာနံ အဝိပာကာနမ္ပိ ရူပဓမ္မာနံ ဝိပာကာနုကူလံ ပဝတ္တိံ ဒဿေတိ။ **ပဝတ္တေ** တိအာဒိ ပဥှာဟာတရနယံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ ပဋိစ္စဝါရေ ပန “ဝိပာကာ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ ဝိပာကပစ္စယေန ပစ္စယော”တိအာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁၄) အာဂတာ။ တွေ့ ဧ ယေသံ ကေန္တေ့န ဝိပာကော ဝိပာကပစ္စယော ဟောတိ, တေသံ ဝသေန နယဒဿနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ အာရုပ္ပေ ကာမရူပဘူမိသု ဝိယ ဝိပာကော ရူပဿ ပစ္စယော ဟောတိ။

၆၀၈. သတိပိ ဇနကဘာဝေ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တံ အာဟာရာနံ ပဓာနကိစ္စန္တိ အာဟ **“ရူပာရူပာနံ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တေနာ”**တိ။ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တဉှိ သတိပိ ဇနကတ္တေ အရူပီနံ အာဟာရာနံ, အာဟာရဇရူပသမုဋ္ဌာပကရူပာဟာရဿ စ ဟောတိ။ အသတိပိ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပူပတ္ထမ္ဘကရူပာဟာရဿ, အသတိ ပန ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တေ အာဟာရာနံ ဇနကတ္တံ နတ္ထီတိ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တံ ပဓာနံ။ အထ တ ဇနယမာနောပိ အာဟာရော အဝိစ္ဆေဒဝသေန ဥပတ္ထမ္ဘေန္တော ဇနေတီတိ ဥပတ္ထမ္ဘနဘာဝေ ဧဝ အာဟာရဘာဝေတိ **“ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ကေစိ ပန “ရူပာဟာရော အတ္တနာ ဇနိတဿ အာဟာရပစ္စယော န ဟောတိ, အညေန ဇနိတဿ ဟောတိ, တသ္မာ **‘ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တေနာ’**တိ ဝုတ္တ”န္တိ ဝဒန္တိ။ တံ “အာဟာရော ရူပဿ ပစ္စယော ဟောန္တော အာဟာရပစ္စယော န ဟောတီတိ ဝိရုဒ္ဓမေတ”န္တိ အပရေ နာနုဇာနန္တိ။ ရူပာဟာရော စေတ္ထ ရူပဓမ္မာနံ ဧဝ အာဟာရပစ္စယော ဟောတိ။ အရူပာဟာရာ ပန ရူပဓမ္မာနမ္ပိ အာဟာရပစ္စယော ဟောန္တိ။ တဥ္စ ခေါ န ကေဝလံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပာနမေဝ, အထ ခေါ ကအာစိ ကဋတ္တာရူပာနမ္ပီတိ ဒဿေတုံ **“ပဥှာဟာတရေ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၆၀၉. **အဓိပတိယဋ္ဌေနာ** တိ ဧတ္ထ န အဓိပတိပစ္စယဓမ္မာနံ ဝိယ ပဝတ္တိနိတရကေ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တနေန ဂရုဘာဝေ အဓိပတိယဋ္ဌော, အထ ခေါ ဒဿနာဒိကိစ္စေသု စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ, ဇီဝနေ ကမ္မဇရူပေဟိ အရူပဓမ္မေဟိ စ ဇီဝန္တေဟိ, မနနေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ, သုခိတာဒိဘာဝေ သုခိတာဒီဟိ, အဓိမောက္ခပဂ္ဂဟူပဋ္ဌာနာဝိက္ခေပပဇာနနေသု, “အနညာတံ ဉဿာမိ”တိ ပဝတ္တိယံ အာဇာနနေ, အညာတာဝိဘာဝေ စ သဒ္ဓါဒိသဟဇာတေဟီတိ ဧဝံ တံတံကိစ္စေသု စက္ခာဒိပစ္စယေဟိ ဓမ္မေဟိ စက္ခာဒီနံ အနုဝတ္တနီယတာ။ တေသု ဟိ ကိစ္စေသု စက္ခာဒီနံ ဣဿရိယံ, တပ္ပစ္စယာနဉ္စ တဒနုဝတ္တနေန တတ္ထ ပဝတ္တိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယဒွယံ န ဂဟိတံ, နနု စေတမ္ပိ လိင်္ဂါဒီဟိ အနုဝတ္တီယတီတိ? သစ္စံ အနုဝတ္တီယတိ, န ပန ပစ္စယဘာဝတော။ ယထာ ဟိ ဇီဝိတာဟာရာ ယေသံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, တေသံ အနုပာလကဥပတ္ထမ္ဘကာ , အတ္ထိအဝိဂတပစ္စယဘူတာ စ ဟောန္တိ, န ဧဝံ ဣတ္ထိပုရိသဘာဝတ လိင်္ဂါဒီနံ ကေနစိ ပကာရေန ဥပကာရကာ ဟောန္တိ။ ယတော ပစ္စယာ သိယုံ, ကေဝလံ ပန ယထာသကေဟိ ဧဝ ပစ္စယေဟိ ပဝတ္တမာနာနံ လိင်္ဂါဒီနံ ယထာ ဣတ္ထိအာဒိဂ္ဂဟဏဿ ပစ္စယဘာဝေ ဟောတိ, တတော အညေနာကာရေန တံသဟိတသန္တာနေ အပ္ပဝတ္တိတော လိင်္ဂါဒီဟိ အနုဝတ္တနီယတာ, ဣန္ဒြိယတာ စ တေသံ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ န တေသံ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တော။ **စက္ခာဒယော အရူပဓမ္မာနံယေဝ** တိ ဧတ္ထ သုခိန္ဒြိယဒုက္ခိန္ဒြိယာနိပိ စက္ခာဒိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။

၆၁၀. လက္ခဏာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဘူတာနံ ဝိတက္ကာဒီနံ ဝိတက္ကနာဒိဝသေန အာရမ္မဏံ ဥပဂန္တွာ နိဇ္ဈာနံ ပေက္ခနံ, စိန္တနံ တ ဝိတက္ကာဒီနံယေဝ အာဝေဏိကော ဗျာပာရော **ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌော** ။ “ဌပေတွာ ဒွိပဉ္စဝိညာဏေ သုခဒုက္ခဝေဒနာဒွယ”န္တိ ဝတွာပိ **“သဗ္ဗာနိ ဈာနင်္ဂါနိ”** တိ ဝစနေန အဈာနင်္ဂါနံ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာနံ နိဝတ္တနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယဒိ ဧဝံ “သဗ္ဗာနိ ဈာနင်္ဂါနိ”တိ ဧတေနေဝ သိဒ္ဓေ **“ဌပေတွာ သုခဒုက္ခဝေဒနာဒွယ”**န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ? ဝေဒနာဘေဒေသု ပဉ္စသု သုခဒုက္ခဒွယဿ ကေန္တေ့န အဈာနင်္ဂဘာဝဒဿနတ္ထံ ဈာနင်္ဂေသု နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ, သတိပိ တ ဈာနင်္ဂတေဟာရေ ဝေဒနာဘေဒဒွယဿ ကေန္တေ့န ဈာနပစ္စယတ္တာဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာနံ ပန ယဒိပိ ဈာနပစ္စယတ္တာဘာဝေ အတ္ထိ, နဈာနပစ္စယဘာဝေ ပန နတ္ထီတိ **သဗ္ဗာနိပိ သတ္တ ဈာနင်္ဂါနီ**တိ ဧတ္ထ ဂဟဏံ ကတံ။ တတ္ထ **“သဗ္ဗာနိပိ”** တိ ဝစနံ သဗ္ဗကုသလာဒိဘေဒသင်္ဂဏှနတ္ထံ, န ပန သဗ္ဗစိ

တ္တုပ္ပာဒဂတသင္ကပ္ပေဟနတ္ထာတ္ထိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယေသံ ပန ''ဌပေတွာ ဒွိပဉ္စဝိညာဏေ ဝေဒနာတ္တယ''န္တိ ဟဋ္ဌော, တေသံ ယထာဝုတ္တော ဝိစာရော စိတ္တေကဂ္ဂတာဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၁၁. **ယထာ တထာ** တတိ သမ္မာ တ မိစ္ဆာ တတိ အတ္ထော။ **ပဉ္ဟာတရေ ပနာ**တိအာဒိ ယဒိပိ ပစ္စယနိဒ္ဒေသေ တံ သမုဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေန သော အတ္ထော ညာပိတော ဝ, ပဉ္ဟာတရေ ပန သရူပေနေဝ ဂဟိတောတိ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **ဧတေ ပန ဒွေဝပိ။ပေ.။ န လဗ္ဘန္တီ** ''ယထာသင္ခ''န္တိ ဝစနသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဋ္ဌာနဋ္ဌကထာယံ** ပန ''ဒွေဝပိ ဈာနမဂ္ဂပစ္စယာ အဟေတုကစိတ္တေသု န လဗ္ဘန္တီ''တိ ဝုတ္တံ။ တေနဿ ကထမဝိရောဓောတိ? အဓိပ္ပာယဝသေန ။ အယဉှိ တတ္ထ အဓိပ္ပာယော – အဟေတုကစိတ္တေသု ဧဝ ဈာနမဂ္ဂပစ္စယာ န လဗ္ဘန္တိ, န သဟေတုကစိတ္တေသူတိ သဟေတုကစိတ္တေသု အလာဘာဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ, န အဟေတုကစိတ္တေသု လာဘာဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ။ ဝေဥှိ အတ္ထေ ဂယှမာနေ အဟေတုကစိတ္တေသု ကတ္ထစိ ကဿစိ လာဘော န နိတရိတောတိ ဝိညာယတိ။ တေန သဝိတက္ကာဟေတုကစိတ္တေသု ဈာနပစ္စယဿ သမ္ဘဝေ အနုညာတော ဟောတိ။ တတ္ထ ဟိ ယေန အလာဘေန ဓမ္မသင်္ဂဏိယံ မနောဓာတုအာဒီနံ သင်္ဂဟသုညတတရေသု ဈာနံ န ဥဒ္ဓဋံ, တံ အလာဘံ သန္ဓာယ ဈာနပစ္စယဿပိ အဟေတုကစိတ္တေသု အလာဘော ဝုတ္တော။ ယထာ ဟိ သဟေတုကစိတ္တုပ္ပာဒေသု ဝိတက္ကာဒီနံ သဟဇာတေ သင်္ကမိတွာ ကေတ္တဂတဘာဝကရဏံ ဥပနိဇ္ဈာယနဗ္ယာပာရော ဗလတ, န တထာ အဟေတုကစိတ္တုပ္ပာဒေသူတိ။ ဣမဲ ပန ဒုဗ္ဗလမ္ပိ ဥပနိဇ္ဈာယနံ ယဒိ ကိဉ္စိမတ္တမ္ပိ အတ္ထိ, န တေန ဥပကာရကတာ န ဟောတီတိ သဝိတက္ကာဟေတုကစိတ္တေသုပိ ဈာနပစ္စယံ အနုဇာနန္တေန **''ဧတေ ပန ဒွေဝပိ ဈာနမဂ္ဂပစ္စယာ ဒွိပဉ္စဝိညာဏာဟေတုကစိတ္တေသု န လဗ္ဘန္တီ''**တိ (ပဋ္ဌာ. အဋ္ဌ. ပစ္စယုဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ။ ပစ္စယကထာ နာမ သမန္တပဋ္ဌာနနိဿိတာ, န ဓမ္မသင်္ဂဏိနိဿိတာတိ။

၆၁၂. သမံ အဝိသမံ, သမ္မာ, သဟ တ ပကာရေဟိ ယုတ္တတာယ ဧကီဘာဝူပဂမေန ဝိယ ဥပကာရကတာ သမ္ပယုတ္တပစ္စယတာ။ ကာ ပန သာ ပကာရေဟိ ယုတ္တတာတိ အာဟ **''ဧကဝတ္ထုကဧကာရမ္မဏဧကုပ္ပာဒေကနိရောဓသင်္ခါတေနာ''**တိ။ တတ္ထ ယေ ဧကဝတ္ထုကာ, တေ သမ္ပယုတ္တာတိ တွေကေ ဝုစ္စမာနေ အဝိနိဗ္ဘောဂရူပေသု ဧကံ မဟာဘူတံ သေသမဟာဘူတုပာဒါရူပါနံ နိဿယပစ္စယော ဟောတိ, တေန တာနိ ဧကဝတ္ထုကာနိ, စက္ခာဒိနိဿယဘူတာနိ တ ဘူတာနိ ဧကံ ဝတ္ထုံ ဧတေသု နိဿိတန္တိ ဧကဝတ္ထုကာနီတိ ကပ္ပေန္တဿ တေသံ သမ္ပယုတ္တတာပတ္တိ သိယာတိ တန္နိဝါရဏတ္ထံ ဧကာရမ္မဏဂ္ဂဟဏံ။ ယေ ဧကဝတ္ထုကာ, ဧကာရမ္မဏာ စ, တေ သမ္ပယုတ္တာတိ ဝေမ္ပိ ဝုတိအာသန္နာနံ သမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏာဒီနံ သမ္ပယုတ္တတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ ဧကုပ္ပာဒဂ္ဂဟဏံ။ ယေ ဧကဝတ္ထုကေကာရမ္မဏေကုပ္ပာဒ, တေ သမ္ပယုတ္တာတိ ကိံ ပန နာနာနိရောဓာပိ ဝံတိဝိဓလက္ခဏာ ဟောန္တိ, ဥဒာဟု ဧကနိရောဓာ တေ တိ ဝိစာရဏာယံ ဧကနိရောဓာ ဝေ ဝံလက္ခဏာ ဟောန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ ''ဧကနိရောဓာ''တိ ဝုတ္တံ။

ပဋိလောမတော တ ဧကနိရောဓာ သမ္ပယုတ္တာတိ ဝုစ္စမာနေ ဧကသ္မိံ ခဏေ နိရုဇ္ဈမာနာနံ ရူပါရူပဓမ္မာနံ သမ္ပယုတ္တတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ ''ဧကုပ္ပာဒ''တိ ဝုတ္တံ။ ဝေမ္ပိ အဝိနိဗ္ဘောဂရူပါနံ အတ္ထိ ဧကုပ္ပာဒေကနိရောဓတာ တိ တေသမ္ပိ သမ္ပယုတ္တတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ တန္နိဝါရဏတ္ထံ ဧကာရမ္မဏဂ္ဂဟဏံ။ ယေ ဧကာရမ္မဏာ ဟုတွာ တ ဧကုပ္ပာဒေကနိရောဓာ, တေ သမ္ပယုတ္တာတိ အယဉ္စ နယော ဧကဝတ္ထုကေသု ဧဝ လဗ္ဘတိ, န နာနာဝတ္ထုကေသူတိ ဒဿနတ္ထံ ဧကဝတ္ထုကဂ္ဂဟဏံ။ ယေ ဧကဝတ္ထုကေကာရမ္မဏေကုပ္ပာဒေကနိရောဓာ, တေ သမ္ပယုတ္တာတိ ပဉ္စ တေကာရဘာဝပေက္ခာယ ဧတံ ဧကဝတ္ထုကဂ္ဂဟဏံ။ အာရုပ္ပေ ပန ဝတ္ထုယေဝ နတ္ထီတိ ကုတော ဧကဝတ္ထုကဂ္ဂဟဏဿ အဝသရော။

၆၁၃. အညမညံ သမ္ဗန္ဓတာယ ယုတ္တာနမ္ပိ သမာနာနံ ဝိပ္ပယုတ္တဘာဝေန ဝိသံသဋ္ဌတာယ နာနတ္တုပဂမေန ဥပကာရကတာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ။ အယဉ္စ ဝိပ္ပယုတ္တတာ န သမ္ပယုတ္တပစ္စယတာယ ဝိယ အညမညံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဝသေန ဂဟေတဗ္ဗာ, အထ ခော ဝိသုံယေဝ။ တတ္ထ ဟိ အရူပဓမ္မာနံ သမာနဇာတိယတာယ သမဓုရံ, ဣမဲ ရူပါရူပဓမ္မာနံ ဝိဇာတိယတာယ ဝိဓုရံ။ တေန ဝုတ္တံ ''ယုတ္တာနမ္ပိ။ပေ.။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ''တိ။ န ဟိ ဝတ္ထု သဟဇာတပစ္ဆာဇာတဝသေန အယုတ္တာနံ ရူပာဒီနံ အာရမ္မဏာဒိဘာဝေန ဥပကာရကာနံ ဝိပ္ပယုတ္တာနမ္ပိ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ အတ္ထိ။ ယထာ ဟိ ''ဝတ္ထု ခန္ဓာနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော, သဟဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ, ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စ

ယော”တိအာဒိဝစနတော (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၃၄) ဝတ္ထုနာ, သဟဇာတပစ္ဆာဇာတဝသေန စ ယုတ္တာနံ အတ္ထိ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယဘာဝတော, န ဧဝံ အယုတ္တာနံ အတ္ထီတိ။ ယဒိ ဧဝံ ရူပါနံ ရူပေဟိ ကသ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော န ဝုတ္တောတိ? ရူပါနံ ရူပေဟိ သတိပိ အဝိနိဗ္ဘောဂေ သမ္ပယောဂေ ဝိယ ဝိပ္ပယောဂေ (ဓာတု. ၃) နတ္ထီတိ န တေသံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ။ ဝုတ္တဉှိ “စတူဟိ သမ္ပယောဂေ, စတူဟိ ဝိပ္ပယောဂေ”တိ။ သမ္ပယုဇ္ဇမာနာနဉှိ အရူပါနံ ရူပေဟိ, ရူပါနဉ္စ တေဟိ သိယာ သမ္ပယောဂါသင်္ကာတိ တေသံ အညမညံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ ဝုတ္တာ။ ရူပါနံ ပန ရူပေဟိ သမ္ပယောဂေ နတ္ထီတိ န တေသံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ ဝုတ္တာ။

ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပီနံ ဓမ္မာနံ, အရူပိနောပိ ရူပီနန္တိ ဧတ္ထ အရူပဂ္ဂဟဏံ စတုန္နံ ခန္ဓာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အရူပဓမ္မေသု ဟိ စတ္တာရော ဧဝ ခန္ဓာ သဟဇာတပုရေဇာတာနံ ရူပဓမ္မာနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ ဟောန္တိ။ နိဗ္ဗာနံ ပန ယထာ အရူပဓမ္မာနံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယော န ဟောတိ, ဧဝံ ရူပဓမ္မာနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော န ဟောတိ။ “စတူဟိ သမ္ပယောဂေ, စတူဟိ ဝိပ္ပယောဂေ”တိ (ဓာတု. ၃) ဟိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အရူပဓမ္မေသု စတုန္နံ ခန္ဓာနမေဝ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ။ ဝုတ္တဉ္စ **ပဉှာဝါရေ** “သဟဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော”တိအာဒိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၃၄)။ **ရူပိနော ဓမ္မာ**တိ စေတံ ဟဒယဝတ္ထုနော စေဝ စက္ခာဒီနဉ္စ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ရူပဓမ္မေသု ဟိ ဆ ဝတ္ထူနိယေဝ အရူပက္ခန္ဓာနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော။ ရူပါယတနာဒယော ပန အာရမ္မဏဓမ္မာ ကိဉ္စာပိ ဝိပ္ပယုတ္တဓမ္မာ, ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော ပန န ဟောန္တိ။ ကိံ ကာရဏာ? သမ္ပယောဂါသင်္ကာဘာဝတော။ အရူပက္ခန္ဓာ ဟိ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထူနံ အဗ္ဘန္တရတော နိက္ခမန္တာ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ သိယာ တတ္ထ အာသင်္ကာ “ကိံ နု ခော ဣမေ ဣမေဟိ သမ္ပယုတ္တာ, ဥဒါဟု ဝိပ္ပယုတ္တာ”တိ? အာရမ္မဏဓမ္မာ ပန ဝတ္ထုသန္နိဿယေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ အာရမ္မဏမတ္တံ ဟောန္တီတိ နတ္ထိ တေသု သမ္ပယောဂါသင်္ကာတိ န တေ ဝိပ္ပယုတ္တာ။ သမ္ပယောဂါသင်္ကာသဗ္ဘာဝတော ဝတ္ထူနိယေဝ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ **ပဉှာဝါရေ** “ဝတ္ထု ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော, ဝတ္ထု အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ, စက္ခာယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ”တိအာဒိ။ သွာယံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော “သဟဇာတပစ္ဆာဇာတတော ကုသလေန အဗျာကတံ, တထာ အကုသလေန အဗျာကတံ, သဟဇာတပုရေဇာတပစ္ဆာဇာတတော အဗျာကတေန အဗျာကတံ, ဝတ္ထုပုရေဇာတတော အဗျာကတေန ကုသလံ, တထာ အကုသလန္တိ ကုသလမူလမေကံ, အကုသလမူလမေကံ, အဗျာကတမူလာနိ တီဏီ”တိ ပဉ္စဝိဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၁၄. ပစ္စုပ္ပန္နလက္ခဏေနာတိ ပစ္စုပ္ပန္နသဘာဝေန။ တေန “အတ္ထိ မေ ပါပကမ္မံ ကတံ, အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော”တိ (ပု. ပ. စတုက္ကဥဒ္ဒေသ ၂၄) စ ဧဝမာဒီသု ဝုတ္တံ နိဗ္ဗတ္တိတူပလဗ္ဘမာနတာလက္ခဏံ အတ္ထိဘာဝံ နိဝါရေတိ။ သတိပိ ဇနကတ္တေ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တပ္ပဓာနာ အတ္ထိဘာဝေန ဥပကာရကတာတိ အာဟ **“ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တေနာ”**တိ။ ဣဒဉ္စ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တံ ဝတ္ထာရမ္မဏသဟဇာတာဒီနံ သာဓာရဏံ အတ္ထိဘာဝေန ဥပကာရကတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ “သတ္တဓာ မာတိကာ နိက္ခိတ္တာ”တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ပါဠိယာ ဧဝ ဒဿေတုံ **“ယထာဟာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **“စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော”**တိအာဒိနာ သဟဇာတဝသေန အတ္ထိပစ္စယော ဒဿိတော, **“စက္ခာယတန”**န္တိအာဒိနာ ပုရေဇာတဝသေန, **“ယံ ရူပံ နိဿာယာ”**တိအာဒိနာ သဟဇာတပုရေဇာတဝသေန။ ဧဝမယံ ပါဠော သဟဇာတပုရေဇာတအတ္ထိပစ္စယဝသေနေဝ အာဂတော။

အညတ္ထ ပန တတော အညထာပိ အာဂတောတိ ဒဿေတုံ **“ပဉှာဝါရေ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ တံ တေန ပစ္ဆာဇာတာဟာရိန္ဒြိယဝသေနာပိ အတ္ထိပစ္စယတ္တံ ဝိဘာဝေတိ။ ပုရိမပါဌေ ပန သာဝသေသာ ဒေသနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သတိ စ ယေသံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, တေဟိ ဧကတော, ပုရေတရံ, ပစ္ဆာ စ ဥပ္ပန္နဘာဝေ သဟဇာတာဒိပစ္စယတ္တာဘာဝတော အာဟာရော, ဣန္ဒြိယဉ္စ သဟဇာတာဒိဘေဒံ န လဘန္တိ, တဒဘာဝေ စ တေသံ ဓမ္မသဘာဝဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သွာယံ အတ္ထိပစ္စယော “သဟဇာတတော ကုသလေန ကုသလံ, သဟဇာတပစ္ဆာဇာတတော ကုသလေန အဗျာကတံ, သဟဇာတတော ဧဝ ကုသလေန ကုသလာဗျာကတန္တိ ကုသလမူလာ တယော, တထာ အကုသလမူလာ။ သဟဇာတပုရေဇာတပစ္ဆာဇာတာဟာရိန္ဒြိယတော ပန အဗျာကတေန အဗျာကတံ, ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတတော အဗျာကတေန ကုသလံ, တထာ အကုသလံ။ သဟဇာတပုရေဇာတတော ကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ ကုသလဿ, သဟဇာတပစ္ဆာဇာတာဟာရိန္ဒြိယတော ကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ အဗျာကတဿ, သဟဇာတပုရေဇာတတော အကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ အကုသလဿ, သဟဇာတပစ္ဆာဇာတာဟာရိန္ဒြိယတော အကုသလဉ္စ အဗျာကတဉ္စ အဗျာကတဿာ”တိ ဧဝံ တေရသဝိဓော။ သင်္ခေပေန ကုသလာကုသလဝိပါကကိရိယရူပဝသေ

န ပဋ္ဌဝိဓော အတ္ထိပစ္စယော, န နိဗ္ဗာနံ။ ယော ဟိ အတ္ထိဘာဝဘာဝေန အနုပကာရကော အတ္ထိဘာဝံ လဘိတွာ ဥပကာရကော ဟောတိ, သော အတ္ထိပစ္စယော ဟောတိ။ နိဗ္ဗာနဥ္စ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာနံ န အတ္တနော အတ္ထိဘာဝဘာဝေန အနုပကာရကံ ဟုတွာ အတ္ထိဘာဝလာဘေန ဥပကာရကံ ဟောတီတိ, ဥပ္ပာဒါဒိယုတ္တာနံ တ နတ္ထိဘာဝေပကာရကတာဝိရဟဒွေ ဥပကာရကဘာဝေ အတ္ထိပစ္စယတာတိ, န နိဗ္ဗာနံ အတ္ထိပစ္စယော ဟောတိ။

၆၁၅. အာရမ္မဏေ ဖုသနာဒိဝသေန ပဝတ္တမာနာနံ ဖဿာဒီနံ အနေကေသံ သဟဘာဝေ နတ္ထီတိ ကေသ္မိံ ဖဿာဒိသမုအယေ သတိ ဒုတိယော န ဟောတိ, အသတိ ပန ဟောတီတိ တေန နတ္ထိဘာဝေန ဥပကာရကတာ **နတ္ထိပစ္စယတာ**။ သတိပိ ပုရိမတရစိတ္တာနံ နတ္ထိဘာဝေ န တေန တာနိ နတ္ထိဘာဝေန ဥပကာရကာနိ, အနန္တရမေဝ ပန အတ္တနော အတ္ထိဘာဝေန ပဝတ္တိဩကာသံ အလဘမာနံ နတ္ထိဘာဝေန ဩကာသံ ဒဒမာနံ ဝိယ ဥပကာရကံ ဟောတီတိ **"ပဝတ္တိဩကာသအာနေန ဥပကာရကာ"**တိ အာဟ။ **ပဋ္ဌုပ္ပန္နာန** ္တိ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ။

"တေ ဧဝ"တိ ဧတေန နတ္ထိဝိဂတပစ္စယာနံ ဓမ္မတော ဝိသေသာဘာဝမာဟ။ ဧဝံ သန္တေပိ အဘာဝမတ္တေန ဥပကာရကတာ ဩကာသအနံ နတ္ထိပစ္စယတာ, သဘာဝဝိဂမေန အပ္ပဝတ္တမာနာနံ သဘာဝဝိဂမေန ဥပကာရကတာ ဝိဂတပစ္စယတာ။ **နတ္ထိတာ** စ နိရောဓာနန္တရာ သုညတာ, **ဝိဂတတာ** နိရောဓပ္ပတ္တတာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

အတ္ထိပစ္စယဓမ္မာ ဧဝ စာ တိ **စ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ တေန န ကေဝလံ နတ္ထိဝိဂတပစ္စယာ ဧဝ ဓမ္မတော အဝိသိဋ္ဌာ, အထ ခေါ အတ္ထိအဝိဂတပစ္စယာပီတိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ။ ယဒိပိမေ ပစ္စယာ ဓမ္မတော အဝိသိဋ္ဌာ, တထာပိ အတ္ထိတာယ သသဘာဝတာယ ဥပကာရကတာ အတ္ထိပစ္စယတာ, သဘာဝဝိဂမေန နိရောဓဿ အပ္ပတ္တိယာ ဥပကာရကတာ အဝိဂတပစ္စယတာတိ ပစ္စယဘာဝဝိသေသော ဓမ္မာဝိသေသေပိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဓမ္မာနဥ္ဟိ သမတ္ထတာဝိသေသံ သဗ္ဗံ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ ဘဂဝတာ စတုဝီသတိပစ္စယဝိသေသာ ဝုတ္တာတိ ဓမ္မဿာမိမှိ သဒ္ဓာယ "ဧဝံ ဝိသေသာ ဧတေ ဓမ္မာ"တိ သုတမယဉာဏံ ဥပ္ပာဒေတွာ စိန္တာဘာဝနာမယေဟိ တဒဘိသမယာယ ယောဂေါ ကရဏီယော။

ဧတ္ထ စ အာရမ္မဏအနန္တရသမနန္တရဥပနိဿယပုရေဇာတအာသေဝနသမ္ပယုတ္တနတ္ထိဝိဂတပစ္စယာ အရူပဓမ္မာနံယေဝ, ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော ရူပဓမ္မာနံယေဝ, ဣတရေ စုဒ္ဒသ ရူပာရူပဓမ္မာနံ။

ဟေတုအနန္တရသမနန္တရာသေဝနပစ္ဆာဇာတကမ္မဝိပာကဈာနမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တနတ္ထိဝိဂတပစ္စယာ အရူပဓမ္မာ ဧဝ, ပုရေဇာတပစ္စယော ရူပမေဝ, ဥဘယံ အာရမ္မဏူပနိဿယေ ဌပေတွာ သေသာ, တေ ဒွေ ပညတ္တိသဘာဝတပိ ဟောန္တိ။

အနန္တရသမနန္တရာသေဝနနတ္ထိဝိဂတပစ္စယာ အတီတာ ဧဝ။ အာရမ္မဏာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿယာ တိကာလိကာ, ကာလဝိနိမုတ္တာ စ။ ကမ္မပစ္စယော အတီတပစ္စုပ္ပန္နဝသေန ဒွိကာလိကော။ သေသာ ပဋ္ဌဒသ ပစ္စုပ္ပန္နာဝ။

တထာ အနန္တရသမနန္တရအနန္တရူပနိဿယပကတူပနိဿယာသေဝနပစ္စယာ, နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယော, နတ္ထိဝိဂတပစ္စယာ စာတိ ဣမေ ပစ္စယာ ဇနကာ ဧဝ, န ဥပတ္ထမ္ဘကာ။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော ဥပတ္ထမ္ဘကော ဧဝ, န ဇနကော ။ သေသာ ဇနကာ စ ဥပတ္ထမ္ဘကာ စာတိ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၁၆. **ပစ္စယေသူ** တိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။ **ဒုဝိဓာ** ဒွိပ္ပကာရေန။ **အနေကဓာ**တိ သတ္တရသဓာ အာရမ္မဏပစ္စယာဒိဝသေန။

အဘိညာစိတ္တေနာ တိ စေတောပရိယပုဗ္ဗေနိဝါသအနာဂတံသဉာဏသင်္ခါတာဟိ အဘိညာဟိ သဟဂတစိတ္တေန။ **သမောဟစိတ္တဇာနနကာလေ**တိ ပရေသံ, အတ္တနော စ သမောဟဿ စိတ္တဿ ဇာနနကာလေ။ အဝိဇ္ဇာပုဗ္ဗင်္ဂမာ အ

ကုသလပ္ပဝတ္တိယော ယာ ကာစိ ဝိပတ္တိယော, သဗ္ဗာ တာ မောဟမူလိကာတိ စ အဝိဇ္ဇာယ အာဒီနဝဒဿနေန **အဝိဇ္ဇာ သမတိက္ကမတ္ထာယ** ဝိဝဋ္ဋာဘိပတ္ထနာယာတိ အတ္ထော။ **ဒုဝိန္နမ္ပိ တေသံ** ပုညာဘိသင်္ခါရာနံ။ **အဝိဇ္ဇာသမ္မူဠ္ဟတ္တာ**တိ ဘဝတဒီနဝပ္ပဋိစ္ဆာဒိကာယ အဝိဇ္ဇာယ သမ္မူဠ္ဟတ္တာ။ **တာနေဝ ပုညာနီ**တိ တာနေဝ ယထာဝုတ္တာနိ ကာမာဝစရရူပာဝစရပုညာနိ။ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ရာဂါဒီနန္တိ ရာဂဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စအေမနဿာနံ။ အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တတ္တာ ရာဂါဒီနံ ရာဂဒိအဿာဒနကာလေသု အဝိဇ္ဇံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဂရုံ ကတွာ အဿာဒနံ ရာဂဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာယ ဧဝ အဝိဇ္ဇာယ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အဿာဒနဉ္စ ရာဂေ, တဒဝိယုတ္တာ စ ဒိဋ္ဌီတိ အဿာဒနဝစနေနေဝ ယထာဝုတ္တံ အဝိဇ္ဇံ ဂရုံ ကရောန္တီ ဒိဋ္ဌိ စ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ရာဂါဒီဟိ စ ဟဋ္ဌိယံ သရူပတော ဝုတ္တေဟိ တံသမ္ပယုတ္တသင်္ခါရဿ အဝိဇ္ဇာရမ္မဏာဒိတံ ဒဿေတိ။ **အနာဒီနဝဒဿာဝိနော** တိ ဟဏ္ဏာတိဟတာဒီသု န အာဒီနဝဒဿိနော။ အဝိဇ္ဇာယ အနာရမ္မဏဿ, ပဌမဝဇနဿ စ အာရမ္မဏာဓိပတိအနန္တရာဒိပစ္စယဝစနေသု အဝုတ္တဿ, ဝုတ္တဿ စ သဗ္ဗဿ သင်္ဂဏှနတ္ထံ **"ယံ ကိဉ္စိ"** တိ အာဟ။

ဝုတ္တနယေနာ တိ သမတိက္ကမဘဝပတ္ထနာဝသေန ပုညာဘိသင်္ခါရေ ဝုတ္တနယေန။

၆၁၇. **ကိံ ပနာယန္တိ**အာဒိနာ စောဒကဿ အယမဓိပ္ပာယော – "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ သမ္ဘဝန္တီ"တိ ဧတ္ထ သမ္ဘဝန္တိ ဧတေတိ အဝဓာရဏံ န ယုဇ္ဇတိ , အဝသေသပစ္စယသမတယာဘာဝေ သင်္ခါရာနံ သမ္ဘဝာဘာဝတော။ တထာ သင်္ခါရာ ဧဝါတိ အဝဓာရဏမ္ပိ န ယုဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? အညေသဉ္စ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ သမ္ဘဝဿ တတော ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ တဿ အဝဓာရဏဖလတ္တာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဧဝ သင်္ခါရာ သမ္ဘဝန္တီတိ အဝဓာရဏေ ဂယှမာနေပိ အယံ အေသော။ ကသ္မာ? ယသ္မာ လောဘာဒိကမ္မနိအနဥပဟအနဝတ္တာရမ္မဏမနသိကာရာဒယော အညေပိ ပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိယေတတိ။ တတ္ထ **ကော**တိ အသဟာယာ, ကာရဏန္တရနိရပေက္ခာတိ အတ္ထော။ **အညေပိ ပစ္စယာ** သဟကာရိကာရဏဘူတာ။ အေသမေတ္ထ ဝတ္တုကာမော စောဒကော ပုစ္ဆတီတိ ဥတ္တ အာစရိယော အာဟ **"ကိံ ပနေတ္ထ"**တိ။ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယန္တရေန ရဟိတဘာဝေ စ သဟိတဘာဝေ စ ကိံ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ, အသမတ္တာ တေ စောဒနာ, အဝသိဋ္ဌဉ္စ တာဝ ကထေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဧကကာရဏတအေ အာပဇ္ဇတီ** တိ အေသပ္ပသင်္ဂေ ဝုတ္တော။ အနိဋ္ဌော ဟိ ဧကကာရဏတအေ သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗကာလံ သမ္ဘဝပတ္တိတော, ဧကသဒိသာသဘာဝပတ္တိတော စ။

ယသ္မာ ဧကံ န ဧကတော တိအာဒီသု တီသု ပကာရေသု အဝိဇ္ဇမာနေသု ဟရိသေသေန အနေကတော အနေကမေဝ တိ ဧတသ္မိံ စတုတ္ထေ ဧဝ ပကာရေ ဝိဇ္ဇမာနေ ဧကဟေတုဖလဒီပနေ အတ္ထော အတ္ထိ, တသ္မာ န နုပပဇ္ဇတိ ဥပပဇ္ဇတိယေဝ။ ဧကံ ဖလံ ဧကတော နတ္ထိ, အနေကမ္ပိ ဧကတော နတ္ထိ။ အနေကတောပိ ဧကံ ဖလံ နော အတ္ထီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဧကေကဟေတုဖလဒီပနန္တိ "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ"တိ ဧကဟေတုဒီပနံ, "သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ"န္တိ ဧကဖလဒီပနန္တိ ဧဝံ တတ္ထ တတ္ထ ဧကေကဟေတုဖလဒီပနံ ကတံ။

ဝေနေယျာနံ အနုရူပတော တိ ဝေနေယျာနံ အဇ္ဈာသယဿ အနုရူပတော။ ဧကဿေဝ ဟေတုနော, ဖလဿ စ ဒီပနာ သတ္ထု ဒေသနာဝိလာသတော တ ဝေနေယျပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယတော တ။ တဒုဘယဿ ပနေတ္ထ ကာရဏံ တတ္ထ တတ္ထ ဒေသေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿ ပဓာနတာ, ပာကဋတာ, အသာဓာရဏတာ စ။ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တာ စ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော တေ ဒေသေတဗ္ဗေ အတ္ထေ ဗဟူသုပိ ပရိယာယေသု လဗ္ဘမာနေသု ယထာရုစိတံ ဂဟေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, သာ **ဒေသနာဝိလာသာနုရူပတာ**။ တတ္ထ ပန ယေန ပရိယာယေန ယေ ဝေနေယျာ ဗုဇ္ဈန္တိ, တေနေဝ တေသံ ဗောဓနံ, သာ **ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပတာ** ။

ယထာဖဿံ ဝေဒနာဝဝတ္ထာနတော တိ "သုခဝေဒနီယံ, ဘိက္ခဝေ, ဖဿံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခာ ဝေဒနာ"တိ အာဒိနာ (သံ. နိ. ၄.၁၂၉), "စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; ၃.၄၂၁, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃-၄၄; ၂.၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅, ၄၆၇) စ သုခဝေဒနီယဖဿာဒိစက္ခုသမ္ဖဿာဒိအနုရူပေန သုခဝေဒနာဒိစက္ခုသမ္ဖဿဇာဝေဒနာဒီနံ ဝဝတ္ထာနတော။ သမာနေသုပိ ဟိ

စက္ခုရူပာဒီသု ဖဿဝသေန သုခာဒိဝိပရိယာယာဘာဝတော, သမာနေသု ရူပမနသိကာရာဒီသု စက္ခာဒိသင်္ဃဋ္ဋနဝသေန
စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒိဝိပရိယာယာဘာဝတော, အညပစ္စယသာမညေပိ စက္ခုသမ္ဖဿဝသေန သုခာဒိစက္ခုသမ္ဖဿဇာဒီနံ
ဩဠာရိကသုခုမာဒိသင်္ကရာဘာဝတော စာတိ အတ္ထော။ ယထာဝုတ္တဖဿဿ သုခာဒီနံ အဝိပရီတော ပစ္စယဘာဝေ
ဧဝ **ယထာဝေဒနံ ဖဿဝဝတ္ထာနံ** ။ ကာရဏဖလဝိသေသေန တ ဖလကာရဏဝိသေသနိစ္ဆယော ဟောတီတိ ဥဘယတ္
ထာပိ နိစ္ဆယော ပဝတ္တာနန္တိ ဝုတ္တော။

ကမ္မာဒယော တိ ကမ္မအာဟာရဥတုအာဒယော အဟာကဋ္ဌာ သေမှဟပဋ္ဌိကာရေန ရောဂဝူပသမနတော။ သေမှဟဿ
မန္ဒဘာတဒိနာ စ သေမှဟံယေဝ ဟာကဋ္ဌံ ကာရဏံ။ အယမိဓ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ဟေတုဘာဝေန ဒီပိတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အ
ဿာဒာနုပဿိနော တဏှာ ပဝဍ္ဎတီတိ ဝစနတော**တိ ''သံယောဇနိယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿာဒာနုပဿ
သိနော တဏှာ ပဝဍ္ဎတိ, တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒါနံ, ဥပာဒါနပစ္စယာ ဘဝေ''တိ (သံ. နိ. ၂.၅၃) ဣမိနာ သုတ္တေန တ
ဏှာယ သင်္ခါရကာရဏဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာတိ အတ္ထော။ ပုန တဿာပိ အဝိဇ္ဇာယ ကာရဏတ္တံ ဒဿနတ္ထံ
''အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ အာသဝသမုဒယောတိ စ ဝစနတော''တိ အာဟ ။ တဏှာ တ စတုရူပာနုဘူတာ ကာမာသဝဒိဋ္ဌာသ
တ စ သင်္ခါရဿ ကာရဏတ္တိ ဟာကဋ္ဌာ အဝိဇ္ဇာဟေတုကာတိ သုတ္တဒ္ဒဝယေနာပိ အဝိဇ္ဇာယ ဟာကဋ္ဌံ သင်္ခါရာနံ ကာရဏ
ဘာဝမေဝ ဒဿေတိ။ ''အဿာဒာနုပဿိနော''တိ (သံ. နိ. ၂.၅၃) ဟိ ဝစနေန ဘတဒီနဝပ္ပဋိစ္ဆာဒနကိစ္စာ အဝိဇ္ဇာ တ
ဏှာယ ကာရဏန္တိ ဒဿိတာ ဟောတိ။ ယသ္မာ အဝိဒ္ဒတ, တသ္မာ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိကေ အဘိသင်္ခရောတီတိ
အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရကာရဏဘာဝဿ ဟာကဋ္ဌတ္တာ အဝိဒ္ဒသုဘာတေဝ သင်္ခါရကာရဏဘာဝေန ဝုတ္တော။ ခီဏာသဝ
ဿ သင်္ခါရာဘာဝတော, အသာဓာရဏတ္တာ စ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ သာဓာရဏကာရဏာနိ ဝတ္ထာရမ္မဏာဒီနီတိ ပု
ညာဘတဒီနဝပ္ပဋိစ္ဆာဒိကာ အဝိဇ္ဇာ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ အသာဓာရဏံ ကာရဏန္တိ တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧတေနေ
ဝ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ''န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒာ. ၁; မဟာဝ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄)
ဧတ္ထ ပန ပဓာနတ္တာ, ဟာကဋ္ဌတ္တာ, အသာဓာရဏတ္တာတိ ဧကေကဟေတုဖလဒီပနပရိဟာရဝစနေန သဗ္ဗတ္ထ ''ဖ
ဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ''တိအာဒီသု ဗောဓနေယျဇ္ဈာသယဝသေန ဓမ္မဿ ဗောဓနေသင်္ခါတံ ပ
ယောဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆၁၈. **''ကေန္တာနိဋ္ဌဖလာယာ''** တိ ဧတေန ဝိရုဒ္ဓဘာဝံ, **''သာဝဇ္ဇာယာ''** တိ ဧတေန ဝိဇာတိယဘာဝံ အဝိဇ္ဇာယ
ဇောတေတိ။ ပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရာ ဟိ ဣဋ္ဌဝိပာကတာယ, အနဝဇ္ဇသဘာဝတာယ စ တဿာ ဝိရုဒ္ဓာ, ဝိဇာတိယာ
စာတိ။ **ကထံ န ယုဇ္ဇိဿတီ** တိအာဒိ သမာဓာနံ, တေန ယုတယံ ကေန္တာနိဋ္ဌဖလတာဒိဟေတုပဒေသော, တဿ အနေ
ကန္တိကတံ ဒဿေတိ။ အယံ ဟေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ယာယံ တယာ စောဒနာ ''ဧဝံ သန္တေပိ''တိအာဒိနာ ကတာ,
သာ ယုတ္တာ ဝိပာကံ ပတိ။ န ဟိ အနိဋ္ဌဝေပက္ကံ ကာရဏံ ဣဋ္ဌံ ဖလတိ, ဣဋ္ဌဝေပက္ကံ တ အနိဋ္ဌံ။ ယသ္မာ ပနေတ္
ထ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝလက္ခဏဓမ္မာနံ ဓမ္မတာ အဓိပ္ပေတာ, တတ္ထ စာယံ နိယမော နတ္ထိ ဝိစိတ္တရူပတ္တာ
တဿာတိ။ တေနာဟ **''ဝိရုဒ္ဓော စာ''** တိအာဒိ။

တတ္ထ **ဓမ္မာန** န္တိ သဘာဝဓမ္မာနံ။ **ဌာန**န္တိ အဝဋ္ဌာနံ။ တသ္မာ **ဌာနဝိရုဒ္ဓော** တိ အတ္ထိတာဝိရုဒ္ဓော။ ကေစိ ပန
''ပဋိသန္ဓိအာဒီနိဋ္ဌာနာနီ''တိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ သတိ ''ပုရိမစိတ္တံ ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ဌာနဝိရုဒ္ဓော ပစ္စယော''တိ နယိဒံ ဧကန္တိ
ကံ သိယာ။ ဘဝင်္ဂမ္ပိ ဟိ ဘဝင်္ဂဿ အနန္တရပစ္စယော, ဇဝနံ ဇဝနဿ, န စ သိဟာဒီနံ ပဋိသန္ဓိအာဒိဌာနံ အတ္ထိ, တ
သ္မာ န တံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။ **ကမ္မံ ရူပဿ** နမနရုပ္ပနဝိရောဓာ, သာရမ္မဏာနာရမ္မဏာဒိဝိရောဓာ **စ သဘာဝဝိရုဒ္ဓော
ပစ္စယော ။ ခီရာဒီနိ ဒဓိအာဒီနံ** မဓုရမ္ဗိလရသာဒိသဘာဝဝိရောဓာ။ အဝိဇာနနကိစ္စော **အာလောကော** ဝိဇာနနကိစ္စဿ
ဝိညာဏဿ ။ အမဒနကိစ္စာ စ **ဂုဠာဒယော** မဒနကိစ္စဿ **အာသဝဿ** ။

ကေလောမာဝိလောမာဒီတိအာဒီသု ကေလောမာဝိလောမာနိ ဒုဗ္ဗာယ, **အစီ**တိ စ ရတ္တာ ဧွကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝိသာ
ဏံ** သရဿ။ **ဒဓိတိလပိဋ္ဌ** ဂုဠာနိ ဘူတိဏကဿ။ သေတလံ တဏ္ဍုလေယျကဿ, ခရဝဋ္ဌတ အဿတရဿာတိ
ဧဝမာဒိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သင်္ဂဟိတော။ ယသ္မာ ဝိပာကာ ဧဝ န, တသ္မာ ဒုက္ခဝိပာကာယပိ အဝိဇ္ဇာယ အဒုက္ခဝိပာကာနံ
ပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရာနံ ပစ္စယတ္တံ န န ယုဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

တဒဝိပာကတ္တောပိ သာဝဇ္ဇတာယ တဒဝိရုဒ္ဓာနံ, တံသဒိသာနဉ္စ အပုညာဘိသင်္ခါရာနမေဝ ပစ္စယော, န ဣတရေ သန္တိ ဧတဿ ပသင်္ဂဿ နိဝါရဏတ္ထံ “ဝိရုဒ္ဓော စာဝိရုဒ္ဓော စ, သဒိသာသဒိသော တထာ။ ဓမ္မာနံ ပစ္စယော သိဒ္ဓေ”တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ တမတ္ထံ ပာကဋံ ကရောန္တော **“ဣတိ အယံ အဝိဇ္ဇာ”**တိအာဒိမာဟ။

၆၁၉. သဗ္ဗတ္ထ ခန္ဓာနံ ဘေအော မရဏန္တိ စုတိ အဂ္ဂဏှာဟန္တော တိ ဣဓ စုတိ နာမ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝာဒီသု ရူပာဒီနံ ခန္ဓာနံ မရဏသညိတော စရိမော ဘေအောတိ ယာထာဝတော အဇာနန္တော။ **သတ္တဿ** သတော ဝိဇ္ဇမာနဿေ ဝ။ **ဒေဟန္တရသင်္ကမနံ** အညေန ကာယေန သမာဂမော။

သဗ္ဗတ္ထ ခန္ဓာနံ ပာတုဘာဝေ တိ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝာဒီသု ခန္ဓာနံ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိ။ **နဝသရီရပာတုဘာဝေ**တိ ဣဓ ဇိဏ္ဏဿ သရီရဿ နိက္ခေပေ ပရလောကပရိယာပန္နဿ နဝကာယဿ ဥပ္ပာဒေ။ ယထေကေ ဝဒန္တိ –

“ဝတ္ထာနိ ဇိဏ္ဏာနိ ယထာ ပဟာယ၊
နဝါနိ ဂဏှာတိ နရော ပရာနိ။
နိက္ခိပ္ပ ဒေဟံ ဣဓ ဇိဏ္ဏမေဝံ၊
ဂဏှာတိ အတ္တာဘိနဝံ သုခေသီ”တိ။

အယံ သတ္တော တိ အယမတ္တာ, ယော သာမီ, နိဝါသီ, ကာရကော, ဝေဒကော စာတိ အဓိပ္ပေတော။ **သတ္တော မရတိ, သတ္တော ဥပပဇ္ဇတီ**တိ ဧတ္တာပိ ဧသေဝ နယော။ တီသုပိ ဌာနေသု **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣဿရကုတ္တဗ္ဗဟ္မကုတ္တာဒိဝိကပ္ပနံ သင်္ဂဏှာတိ။

သဘာဝလက္ခဏ န္တိ ရုပ္ပနာနုဘဝနာဒိံ, ကက္ခဠဖုသနာဒိသဘာဝမေဝ တ။ **သာမညလက္ခဏ** န္တိ အနိစ္စတာဒိံ။ **သင်္ခါရေ အတ္တတော အတ္တနိယတော**တိ ရူပာဒီသု ဧကစ္စံ အတ္တတော, တဒညံ အတ္တနိယတော။

အတ္တာ ဇာနာတိ တ တိ ဝိကပ္ပေတိ ကာပိလာဒယော ဝိယ။ **န ဇာနာတိ တ**တိ ကာဏာဒဓိဝိကာဒယော ဝိယ။ ကာဏာဒေပိ ဟိ အတ္တာ သဘာဝေန န ဇာနာတိ။ ယဒါ ဗုဒ္ဓိဂုဏေန သံယုဇ္ဇတိ, တဒါ ဇာနာတီတိ ဣစ္ဆတိ။ **သော ဧဝ ကရောတိ စ ကာရေတိ စာ**တိ ယော ပရတ္ထ သုခဒုက္ခံ အနုဘဝတိ, သော ဧဝ ပုညာပုညံ သယံ ကရောတိ, အညဉ္စ ကာရေတိ, န အညောတိ အဓိပ္ပာယော ။ **သဏ္ဍပေန္တော** တိ ဒိဝိအဏုကာဒိဥပ္ပာဒနဝသေန, ဣဿရာဝသေန စ သမ္ပာဒေန္တော။ **သော**တိ အတ္တသညိတော သတ္တော။ **ဣန္ဒြိယသမ္ပန္နော** တိ စက္ခာဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမန္နာဂတော, တေန သဗ္ဗာယ တနုပ္ပဝတ္တိ ဒဿေတိ။ သဗ္ဗေပ္ပဟာတံ ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနာနံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ကိစ္စံ အတ္တနော ဗျာပာရံ ကတ္ဝာ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဝိမုယှတီတိ ဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ အစ္ဆေဇ္ဇသုတ္တာဝုတာဘေဇ္ဇမဏီနံ ဝိယ ပုဗ္ဗာပရိယဝဝတ္ထာနံ နိယတိ, နိယတိယာ, နိယတိ ဧဝ တ သင်္ဂတိ သမာဂမော နိယတိသင်္ဂတိ, တာယ ဘာဝေသု ပရိဏတာ မနုဿဒေဝဝိဟင်္ဂကာဒိဘာဝံ ပတ္တာ **နိယတိသင်္ဂတိဘာဝပရိဏတာ** ။ နိယတိယာ, သင်္ဂတိယာ, ဘာဝသင်္ခါတေန သဘာဝေန စ ပရိဏတာ နာနပ္ပကာရတံ ပတ္တာ **နိယတိသင်္ဂတိဘာဝပရိဏတာ** တိ စ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။

ဧတေဟိ စ ဝိကပ္ပနေဟိ အဝိဇ္ဇာ အကုသလံ စိတ္တံ ကတ္ဝာ သတ္တေ ပုညာဒီသု သင်္ခါရေသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ပဝတ္တေတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **“သော အဝိဇ္ဇာယ အန္ဓီကတော”** တိအာဒိ။ **ပဋိပဇ္ဇတီ** တိ ဥပသင်္ကမတိ။

အပရိဏာယကောတိ အရဟတ္တမဂ္ဂသမ္ပဋိပာဒကကလျာဏမိတ္တရဟိတော, အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာဝသာနံ တ ဉာဏံ သမဝိသမံ ဒဿေတွာ တ သတ္တေ နိဗ္ဗာနံ နယတီတိ ပရိဏာယကံ, တေန ရဟိတော အပရိဏာယကော။ **ဓမ္မံ ဥတ္ဝာ**တိ သပ္ပုရိသူပဿယေန စတုသစ္စပ္ပကာသကံ သုတ္တာဒိဓမ္မံ ဥတ္ဝာ, မဂ္ဂဉာဏေနေဝ တ သဗ္ဗဓမ္မပဝရံ နိဗ္ဗာန ဓမ္မံ ဥတ္ဝာ။ တံဇာနနာယတ္တံ ပန သေသသစ္စတ္တယာဘိသမယံ သမာနကာလမ္ပိ တံ ပုရိမကာလံ ဝိယ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ **ဥပသန္တော စရိဿတီ** တိ အဂ္ဂမဂ္ဂာဓိဂမေန သဗ္ဗသော အဝိဇ္ဇူပသမာ ဥပသန္တော သဥပာဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု ယံ ဌိတော ယာဝ အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုပတ္တိ, တာဝ သတ္တာနံ ဟိတစရိယာယ အတ္တဘာဝံ ပဝတ္တေန္တော စရိဿတိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရေဟိ ဝိဟရိဿတီတိ အတ္ထော။

သင်္ခါရပစ္စယာဝိညာဏပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၂၀. ယထာဝုတ္တသင်္ခါရပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ တံ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တမေဝ ဘဝိတုံ အရဟတီတိ **“ဗာတ္တိံသ လောကိယဝိပာကဝိညာဏာနိ သင်္ဂဟိတာနီ”**တိ အာဟ။ **ဓာတုကထာယံ** ပန ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတပဒနိဒ္ဒေသေ “သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏေန ယေ ဓမ္မာ, သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿေန ယေ ဓမ္မာ, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာယ ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ, တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ။ပေ။ သင်္ဂဟိတာ? တေ ဓမ္မာ အသင်္ခတံ ခန္ဓတော ဌပေတွာ ဧကေန ခန္ဓေန, ဧကာဒသဟိ အာယတနေဟိ, ဧကာဒသဟိ ဓာတူဟိ သင်္ဂဟိတာ။ ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတာ? စတူဟိ ခန္ဓေဟိ, ဧကေနာယတနေန, သတ္တဟိ ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတာ”တိ (ဓာတု. ၄၆၆) ဝစနတော သဗ္ဗဝိညာဏဖဿဝေဒနာပရိဂ္ဂဟော ကတော။ ယဒိ ဟိ တတ္ထ ဝိညာဏဖဿဝေဒနာ သပ္ပဒေသာ သိယုံ, “ဝိပာကာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၃) ဣမဿ ဝိယ ဝိသဇ္ဇနံ သိယာ။ တသ္မာ တတ္ထ အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝသေန သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏာဒယော ဂဟိတာတိ အဓိပ္ပါယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရော စ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ (ဝိဘ. ၂၄၃) စတုဘူမကကုသလသင်္ခါရော, အကုသလသင်္ခါရော စ ဝုတ္တောတိ သော ဧဝ ဓာတုကထာယံ ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘဝေ ပန **ဓာတုကထာယံ** ကမ္မုပပတ္တိဘဝဝိသေသဒဿနတ္ထံ န အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝသေန ဂဟိတော, ဧဝဉ္စ ကတွာ တတ္ထ “ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေ”တိ အနုဒ္ဓရိတွာ “ကမ္မဘဝေ”တိအာဒိနာ (ဓာတု. ၆၆) နယေန ဘဝေ ဥဒ္ဓဋော။

လောကိယဝိပာကမနောဝိညာဏမေဝ သန္ဓာယာဟ **“ဗာဝီသတိဝိဓံ ဟောတီ”**တိ။ **ဆဟိ ဝိညာဏေဟီ**တိ ယထာ အဓိကတေဟိ စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ ဆဟိ ဝိညာဏေဟိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ လောကိယဝိပာကဝိညာဏဿေဝ ဂဟဏံ ကတန္တိ အာဟ **“လောကုတ္တရာနိ ပန ဝဋ္ဋကထာယ န ယုဇ္ဇန္တီ”**တိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဓာတုကထာယံ “သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏေန ယေ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယုတ္တာ”တိအာဒီသု (ဓာတု. ၃၆၂) လောကုတ္တရဝိပာကာနမ္ပိ ဂဟဏံ ကတန္တိ? တံ ယထာဓမ္မသာသနတ္တာ အဘိဓမ္မဒေသနာယ **ဝိပာကတ္တိကေ** (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၃) ဝိယ အနဝသေသဝိပာကဓမ္မသင်္ဂဏှနဝသေန ဝုတ္တံ။ သုတ္တန္တဒေသနာ ပန ယထာနုလောမဒေသနာတိ တတ္ထ ပဝတ္တိနိဝတ္တိယော အသင်္ကရတော ဒဿေတဗ္ဗာ။ တသ္မာ တဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာတိ ကတွာ ပဝတ္တိကထာယံ လောကိယဝိပာကဝိညာဏာနိယေဝ ဂဟိတာနိ။ တေနေတဟ **“ဝဋ္ဋကထာယ န ယုဇ္ဇန္တီတိ န ဂဟိတာနီ”** တိ။

ယထာ ကတံ ကမ္မံ ဖလဒာနေ သမတ္ထံ ဟောတိ, တထာ ကတံ “ဥပစိတ”န္တိ ဝုစ္စတီတိ ဝိပာကအနယောဂ္ဂမေဝ သင်္ခါရံ ဂဏှာပေန္တော **“ဥပစိတကမ္မာဘာဝေ”** တိ အာဟ။ ဟေတု နာမ ဗ္ယတိရေကပ္ပဓာနန္တိ **အဘာဝ**-ဂ္ဂဟဏံ, တေန ကမ္မေ သတိ ဘာဝတော, အသတိ အဘာဝတောတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော ။ ယထာ ပနဿ ဝိညာဏဿ သင်္ခါရပစ္စယတာ န သိဒ္ဓါ, န ဧဝံ ဝိပာကဘာဝေါ။ သော ပန သိဒ္ဓေါတိ ကတွာ အာဟ **“ဝိပာကံဟေတ”**န္တိ။ တေန ဝိညာဏဿ ဝိပာကဘာဝေန သင်္ခါရပစ္စယတ္တံ သာဓေတိ။ တဿ ပန သာဓနတ္ထံ “ဥပစိတကမ္မာဘာဝေ ဝိပာကာဘာဝတော”တိ ဝုတ္တန္တိ တံ ဝိဝရန္တော **“ဝိပာကဉ္စ”** တိအာဒိမာဟ။ **ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ** တိ ယဒိ ကမ္မနိရပေက္ခော ဝိပာကော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ **သဗ္ဗေသံ** သတ္တာနံ ဗုဟ္မတ္တံ ဥပဂတာနံ ဈာနာဒိဝိညာဏာနိ မဟာဝိပာကဝိညာဏာနီတိ တဿ တဿ ဝိပာကဿ အနောကာသေ ဌိတာနမ္ပိ။ **ဝိပာကာနီ**တိ ဝိညာဏာပေက္ခာယ နပုံသကနိဒ္ဒေသော, သဗ္ဗဝိပာကဝိညာဏာနီတိ အတ္ထော။

သင်္ခါရာ ဗဟူ ဧကူနတိံသစေတနာဘေဒတော, ဝိညာဏာနိ စ ဗဟူနိ ဗာတ္တိံသဝိဓတ္တာ, န စ သဗ္ဗတော သဗ္ဗာနီတိ အာဟ **“ကတရသင်္ခါရပစ္စယာ ကတရဝိညာဏန္တိ စေ”** တိ။ **“ဝိညာဏ”**န္တိ စ ဣဒံ ဝိညာဏသာမညံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ ကာမံ **ခန္ဓနိဒ္ဒေသေပိ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၅၁ အာဒယော) ဣမာနိ ဝိညာဏာနိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ, တံ ပန အတိသံခိတ္တံ, န စ တတ္ထ နေသံ သင်္ခါရပစ္စယတာ ဝိဘာဝိတာတိ တံ ပဝတ္တိယံ, ပဋိသန္ဓိယဉ္စ ဘာဝတီသု ပဝတ္တနာကာရဝသေန ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ကာမာဝစရပုညာဘိသင်္ခါရပစ္စယာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **မနောဝိညာဏေ**တိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။ **မဟာဝိပာကာနီ**တိ ဝိညာဏာပေက္ခာယ နပုံသကနိဒ္ဒေသော။ **မဟာဝိပာကာ**တိ ပန ဟဒေ မနောဝိညာဏဓာတုယောတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

၆၂၁. **ယံသင်္ခါရပစ္စယာ** တိ ယဿ ယဿ သင်္ခါရဿ ပစ္စယဘာဝေန။ **ယံ ဝိညာဏ**န္တိ “ယံ ယံ ဝိညာဏ”န္တိ ဧဝံ ဥဘယတ္ထ အာမေဍိတလောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **“ဟောတီ”**တိ ဣမိနာ ကာရဏဘာဝေ ဝိညာဏဿ သဗ္ဘာဝမတ္တံ

ပဝေဒိတံ, န ပဝတ္တိဝိသေသောတိ တံ ဒဿေန္တော **“ဧဝံ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ အာဟ ။ ဗ္ရဟ္မာနမ္ပိ အနိဋ္ဌရူပါဒိအာပါထဂမနေ အကုသလဝိပါကစက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ကဒါစိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ **“ဣမာနိ တေရသ။ပေ။ ပဝတ္တန္တိ”** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဝေါကာရော ဝိတ္ထာရော ဧတ္ထာတိ ပဉ္စဝေါကာရော, သော ဧဝ ဘဝေါ, တသ္မိံ **ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ**။ ဟောတိ ဟိ ဘိန္နာဓိကရဏာနမ္ပိ အညပဒတ္ထသမာသော ယထာ “ဥရသိလောမော”တိ။ အထ ဝါ ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနေဟိ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဝေါကရီယတီတိ ပဉ္စဝေါကာရော, သော ဧဝ ဘဝေါတိ သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ ဝိယ။

“ပဝတ္တိယညေဝ ပဝတ္တန္တီ”တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **“ကထ”**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

“ယေဘုယျေန လောဘသမ္ပယုတ္တဇဝနာဝသာနေ” တိ ဣဒံ ပဋိဃဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တာနန္တရံ သောမနဿသဟဂတဿ အနုပ္ပဇ္ဇနတောတိ ကေစိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ “စက္ခုံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ, တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ပေ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒါရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝစနတော။ ဣဋ္ဌံ စေ အာရမ္မဏံ, သောမနဿတဒါရမ္မဏံ န န ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ ဇဝနေန ဝါ တဒါရမ္မဏနိယမေ သောမနဿသဟဂတာနန္တရံ သောမနဿသဟဂတာနေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ အပရေ, တံ ဝိစာရေတဗ္ဗံ ဥပေက္ခာသဟဂတကုသလာကုသလဇဝနာနန္တရမ္ပိ သောမနဿတဒါရမ္မဏဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ ဥပေက္ခာသဟဂတကိရိယာဇဝနာနန္တရမေဝ ဟိ သောမနဿတဒါရမ္မဏံ န ဣစ္ဆန္တိ။

ယသ္မာ ပန တိဟေတုကဇဝနာဝသာနေ စ ကဒါစိ အဟေတုကံ တဒါရမ္မဏံ ဟောတိ, တသ္မာ **“ယေဘုယျေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ဧကစိတ္တက္ခဏာယုကံ ဇဝနာရမ္မဏံ ဟောတိ, တဒါ ဝါ တတ္ထ ဧကမေဝ တဒါရမ္မဏံ ဟောတီတိ ကတွာ **“သကိံ ဝါ”**တိ ဝုတ္တန္တိ ကေစိ။ အပရေ ပန တဒါရမ္မဏံ နာမ ဇဝနာရမ္မဏာနုဘာဝနကိစ္စံ, တံ ဧကစိတ္တက္ခဏိကေ တထာ အာသန္နဘေဒေ အာရမ္မဏေ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ **“သကိံ ဝါ”**တိ ဣဒံ ဒွိရတ္တတိရတ္တာဒိ ဝိယ ဝစနသိလိဋ္ဌတာဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဒွိက္ခတ္တုမေဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ “ဒွိရတ္တတိရတ္တ”န္တိ (ပါစိ. ၅၀) ဧတ္ထ ဟိ ဝါ-သဒ္ဒဿ အဘာဝ ဝစနသိလိဋ္ဌတာမတ္တေန ဒွိရတ္တဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ယုဇ္ဇတိ။ “နိရန္တရံ တိရတ္တံ ဒဿနတ္ထံ ဝါ”တိ ဣဓ ပန ဝါ-သဒ္ဒေါ ဝိကပ္ပတ္ထော ဝုတ္တောတိ သကိံ ဧဝ စ ကဒါစိ ပဝတ္တိံ သန္ဓာယ **“သကိံ ဝါ”**တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေဝ ဟိ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** သကိံ တဒါရမ္မဏပ္ပဝတ္တိယာ ဝိစာရေတဗ္ဗတံ ဒဿေန္တေန “စိတ္တပ္ပဝတ္တိဂဏနာယံ ပန သဗ္ဗဒွာရေသု တဒါရမ္မဏေ ဒွေ ဧဝ စိတ္တဝါရာ အာဂတာ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **စိတ္တပ္ပဝတ္တိဂဏနာယ**န္တိ ဝိပါကကထာယံ ဗလဝရူပါဒိအာရမ္မဏေ ဝုတ္တံ စိတ္တပ္ပဝတ္တိဂဏနံ သန္ဓာယာဟ။ တတ္ထ ဟိ ဒွေဝ တဒါရမ္မဏုပ္ပတ္တိဝါရာ ဝုတ္တာ ။ တဒေဝ ဟိ သန္ဓာယ ဣဓာပိ ဝုတ္တံ **“အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယံ ပန တဒါရမ္မဏေ ဒွေ စိတ္တဝါရာ အာဂတာ”**တိ။ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယံ အနိယတာရမ္မဏဋ္ဌာနကိစ္စာ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တီတိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ဒွါရံ အနာမသိတွာ ဧဝ ဝုတ္တံ, တံ အနန္တရံ ပရတော ဝုတ္တသဟေတုကဝိပါကဝိညာဏာနံ သဒိသသံဝဏ္ဏနံ ကာတုကာမတာဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ။ အဟေတုကဒွယာဒီနဉှိ ဘဝင်္ဂဘူတာနံ သယမေဝ ဒွါရတ္တာ, စုတိပဋိသန္ဓိဘူတာနဉ္စ ဘဝင်္ဂသင်္ခါတေန, အညေန စ ဒွါရေန အနုပ္ပတ္တိတော နိယတံ, အနိယတံ ဝါ ဒွါရံ ဧတေသန္တိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။

အဟေတုကဒွယဿ ပန သန္တီရဏတဒါရမ္မဏဘူတဿ ဒွါရံ လဗ္ဘတိ, တဉ္စ အနိယတန္တိ တမ္ပိ ဂဏှန္တော **“အနိယတဒွါရာရမ္မဏဋ္ဌာနကိစ္စာ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တီ”** တိ အာဟ။ တေနေဝ စေတ္ထ မဟာဝိပါကာနမ္ပိ တဒါရမ္မဏဘူတာနံ ဒွါရံ လဗ္ဘတီတိ တတ္ထာပိ ဒွါရဂ္ဂဟဏံ ကတံ။

ဧကဿ သတ္တဿ ပဝတ္တော ရူပါဝစရဝိပါကော ပထဝီကသိဏာဒီသု ယသ္မိံ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တော, တတော အညသ္မိံ တဿ ပဝတ္တိ နတ္ထီတိ ရူပါဝစရာနံ နိယတာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ။ **ဣတရာနိ** အာရုပ္ပဝိပါကဝိညာဏာနိ။ နိယတံ အဝတ္ထုကာနီတိ **နိယတာဝတ္ထုကာနိ**။ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသာဒီသုယေဝ အာရမ္မဏေသု ပဝတ္တနတော **နိယတာရမ္မဏာနိ။ တတြာ**တိ ပဝတ္တိယံ။ **အဿာ** တိ ဒွတ္တိံသဝိဓဿ ဝိပါကဝိညာဏဿ။ **တေ တေ သင်္ခါရာ** တိ ယ

ထာဝုတ္တာ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိသင်္ခါရာ။ **ကမ္မပစ္စယေနာ** တိ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယေန။ **ဥပနိဿယပစ္စယေနာ** တိ ပကတူပနိဿယပစ္စယေန။

၆၂၂. ဧဝံ ပဝတ္တိယံ ဝိညာဏပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေတွာ ပဋိသန္ဓိယံ ဒဿေတုံ **"ယံ ပန ဝုတ္တ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အနုရူပာယ ပဋိသန္ဓိယာ**တိ အနုရူပေန ပဋိသန္ဓိကိစ္စေန။ တံ ပန အနုရူပတံ သယမေဝ ဝက္ခတိ။ ဘဝန္တရေန ဘဝန္တရဿ သန္ဓာနံ ဃဋနံ ပဋိသန္ဓီတိ တံ အစိတ္တကမ္ပိ အတ္ထေတတိ ကတွာ "ကတိ ပဋိသန္ဓိယော"တိ ပုစ္ဆံ ကတွာပိ **"ကတိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တာနီ"** တိ ပုစ္ဆာ ကတာ။ **"ကေန ကတ္ထာ"** တိ ကေန စိတ္တေန ကဿံ ဘဝေ။

တတ္ထာ တိ တေသု ဧကူနဝီသတိယာ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေသု။ ကုသလဝိပါကာယ အဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ နတ္ထိ ဒေဝေသု အဟေတုကာ ပဋိသန္ဓီတိ **"မနုဿလောကေ"** တိ ဝိသေသနံ။ **နပုံသကာဒီနန္တိ** **အာဒိ**သဒ္ဒေန မမ္မာဒီနံ သင်္ဂဟော။ ကေစိ ပန ဧကစ္စေ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ အဝိကလိန္ဒြိယာ ဟုတွာ ထောကံ ဝိစာရဏပကတိကာပိ ဟောန္တိယေဝ, တသ္မာ တာဒိသာနမ္ပိ ဃဋေ အာဒိသဒ္ဒေန သင်္ဂဟောတိ ဝဒန္တိ။ **သင္ခေပတော** တိ သမာသတော, အသုကာယ ပဋိသန္ဓိယာ အသုကံ အာရမ္မဏန္တိ ဝိဘာဂံ အကတွာတိ အတ္ထော။

သေသာနန္တိ ရူပာဝစရာ ပဉ္စ, ပဌမတတိယာရုပ္ပာ ဒွေတိ ဣမာသံ ဝုတ္တာဝသေသာနံ သတ္တန္နံ ပဋိသန္ဓီနံ။ **ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ စုတိစိတ္တံ နာမ နတ္ထိ** ပဋိသန္ဓိအာရမ္မဏာ ဧဝ ပဝတ္တနတော။ **ဒွိဝိသု အာရမ္မဏေသူ** တိ အတီတနဝတ္တတဗ္ဗဝသေန ဒွိဝိသု အာရမ္မဏေသု။

၆၂၃. **တာနီ**တိ ပုဗ္ဗေ ကတာနိ ကမ္မာနိ။ **အဿာ** တိ အာသန္နမရဏဿ ပုဂ္ဂလဿ။ **ဩလမ္ဗန္တီ** တိ သာယန္ဟေ မဟန္တာနံ ပဗ္ဗတကူဋာနံ ဆာယာ ဝိယ ဘူမိယံ တဿ စိတ္တေ အဝလမ္ဗန္တိ ဥပတိဋ္ဌန္တိ။ **တသ္မိံ နိရုဒ္ဓေ** တိ တသ္မိံ စုတိစိတ္တေ နိရုဒ္ဓမတ္တေ တဿ နိရောဓသမနန္တရမေဝ။ **တဒေဝ**တိ တံယေဝ ယထာဝုတ္တဇဝနဝီထိယာ အာရမ္မဏဘူတံ။ အဝိဇ္ဇာတဏှာဟာဒီသု ကိလေသေသု အနုပစ္ဆိန္နေသွေဝ ကမ္မာဒိနော ဥပဋ္ဌာနံ, တဉ္စ အာရဗ္ဘ စိတ္တသန္တာနဿ ဘဝန္တရနိန္နပောဏပဗ္ဘာရတာ ဟောတီတိ အာဟ **"အနုပစ္ဆိန္နကိလေသဗလဝိနာမိတ"** န္တိ။ သန္တာနေ ဟိ ဝိနာမိတေ တဒေကဒေသဘူတံ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဉ္စ ဝိနာမိတမေဝ ဟောတိ, န စ ဧကဒေသဝိနာမိတဘာဝေန ဝိနာ သန္တာနဿ ဝိနာမိတတာ အတ္ထီတိ။ သဗ္ဗတ္ထ ပန ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိနိန္နာယ စုတိယာ ပုရိမဇဝနာနိ အကုသလာနိ, ဣတရာယ စ ကုသလာနီတိ နိစ္ဆိနန္တိ။ "နိမိတ္တဿာဒဂဓိတံ ဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဝိညာဏံ တိဋ္ဌမာနံ တိဋ္ဌတိ, အနုဗျဉ္ဇနဿာဒဂဓိတံ ဝါ, တသ္မိံ စေ သမယေ ကာလံ ကရောတိ, ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ယံ ဒွိန္နံ ဂတီနံ အညတရံ ဂတိံ ဥပပဇ္ဇေယျ နိရယံ ဝါ တိရစ္ဆာနယောနိံ ဝါ"တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၅) ဟိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ အကုသလံ ဒုဂ္ဂတိယံ, ကုသလဉ္စ သုဂတိယံ ပဋိသန္ဓိယာ ဥပနိဿယော ဟောတီတိ။ အရဟတော ပန သဗ္ဗသော ကိလေသာနံ ဥပစ္ဆိန္နတ္တာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓသဗ္ဗဘဝုဿုက္ကတာယ ကမ္မာဒိနိမိတ္တံ န ဥပဋ္ဌဟတိ, တတော ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ကမ္မံ အလဒ္ဓသဟာယတ္တာ ပဋိသန္ဓိံ န ဇနေတိ။

ဝုတ္တပ္ပကာရကမ္မဝသေနာ တိ ဟာပကမ္မဝသေန, တဒုပဋ္ဌာပိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **"နရကာဒီသု အဂ္ဂိဇာလဝဏ္ဏာဒိက"**န္တိ ဣဒံ တံသဒိသတာဝသေန ဝုတ္တံ။ န ဟိ သော ဧဝ နိရယဂ္ဂိဝဏ္ဏာဒိ တဒာ တဿ အာပာထံ အာဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ **အဂ္ဂိဇာလဝဏ္ဏာဒိက** န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝေတ္တရဏီသိမ္ဗလိအသိပတ္တဝနာဒိဝဏ္ဏံ သင်္ဂဏှာတိ။ **နရကာဒီသူ**တိ ပန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပေတတိရစ္ဆာနာနံ နိဗဒ္ဓသဉ္စရဏဌာနပရိယာပန္နဝဏ္ဏံ။ **မနောဒွာရေ အာပာထမာဂစ္ဆတီ**တိ ကမ္မဗလေန ဥပဋ္ဌာပိတဝဏ္ဏာယတနံ သုပိနံ ပဿန္တဿ ဝိယ, ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ဝိယ စ မနောဒွာရေ ဧဝ ဂောစရဘာဝံ ဂစ္ဆတိ။ ဧကံ အာဝဇ္ဇနံ, ပဉ္စ ဇဝနာနိ, ဒွေ တဒာရမ္မဏာနီတိ တီဏိ ဝီထိစိတ္တာနိ။

ရာဂာဒိဟေတုဘူတံ ဟီနမာရမ္မဏ န္တိ အကုသလဝိပါကဿ အာရမ္မဏံ ဘဝိတုံ ယုတ္တံ အနိဋ္ဌမာရမ္မဏမာဟ။ တမ္ပိ ဟိ သင်္ကပ္ပဝသေန ရာဂဿာပိ ဟေတု ဟောတီတိ။ အကုသလဝိပါကဇနကကမ္မသဟဇာတာနံ တ တံသဒိသာသနစုတိဇဝနစေတနာသဟဇာတာနဉ္စ ရာဂာဒီနံ ဟေတုဘာဝတော ဧဝ ဟီနတာ။ တဉှိ ပဋ္ဌာနုတာပဇနကကမ္မာနမာရမ္မဏံ ကမ္မဝသေန အနိဋ္ဌံ အကုသလဝိပါကဿ အာရမ္မဏံ ဘဝေယျ။ အညထာ စ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ပဝတ္တဿ အကုသလကမ္မဿ ဝိပါကော အကုသလကမ္မနိမိတ္တာရမ္မဏော န ဘဝေယျ။ န ဟိ အကုသလဝိပါကော ဣဋ္ဌာရမ္မဏော ဘဝိတုံ အရဟတီတိ။

ပဉ္စဒွတရေ စ အာဟာထံ အာဂစ္ဆန္တံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ကမ္မနိမိတ္တံ အာသန္နကတကမ္မာရမ္မဏသန္တတိယံ ဥပ္ပန္နံ, တံသဒိသဥ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညထာ တဒေဝ ပဋိသန္ဓိအာရမ္မဏူပဋ္ဌာပကံ, တဒေဝ စ ပဋိသန္ဓိဇနကံ ဘဝေယျ။ န စ ပဋိသန္ဓိယာ ဥပစာရဘူတာနိ ဝိယ, တေသမ္ပိ တယာ ပဝတ္တိတဗ္ဗတ္တိ ပဋိသန္ဓိယာ အာရမ္မဏံ အနုပဟဒ္ဒေတ္တာနိ ဝိယ စ ပဝတ္တာနိ စုတိအာသန္နာနိ ဇဝနာနိ ပဋိသန္ဓိဇနကာနိ ဘဝေယျုံ။ "ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ"တိ (ဓ. သ. ၄၃၁) ဟိ ဝုတ္တံ။ တအာ စ တံသမာနဝီထိယံ ဝိယ ပဝတ္တမာနာနိ ကထံ ကတူပစိတာနိ သိယုံ? တအာ န အသ္သာဒိတာနိ။ န စ လောကိယာနိ လောကုတ္တရာနိ ဝိယ သမာနဝီထိဖလာနိ ဟောန္တိ။ "ပုဗ္ဗေ တသ္သ တံ ကတံ ဟောတိ ဟာပကမ္မံ ဒုက္ခဝေဒနီယံ, ပစ္ဆာ တသ္သ တံ ကတံ ဟောတိ ဟာပကမ္မံ ဒုက္ခဝေဒနီယံ, မရဏကာလေ တသ္သ ဟောတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမတ္တာ ဟောတိ သမာဒိန္နာ။ တေန သော ကာယသ္သ ဘေအာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပာတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတီ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၀၃) သုတ္တေ မရဏကာလေ သမတ္တာယ သမာဒိန္နာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ, သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ စ သဟဇာတစေတနာယ ပဋိသန္ဓိအနံ ဝုတ္တံ, န စ ဒုဗ္ဗလေဟိ ပဉ္စဒွတရိကဇဝနေဟိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ တ သမတ္တာ ဟောတိ သမာဒိန္နာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** "သဗ္ဗမ္ပိ ဟေတံ ကုသလာကုသလဓမ္မပဋိဝိဇာနနာဒိစဝနပရိယောသာနံ ကိစ္စံ မနောဒ္ဒတရိကစိတ္တေနေဝ ဟောတိ, န ပဉ္စဒွတရိကေနာတိ သဗ္ဗသ္သပေတသ္သ ကိစ္စသ္သ ကရဏေ သဟဇဝနကာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ ပဋိက္ခိတ္တာနီ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၆၆)။

တတ္ထ ဟိ **န ကိဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတီ** တိ "မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ"တိ (ဓ. ပ. ၁-၂) ဧဝံ ဝုတ္တံ ဧကမ္ပိ ကုသလံ တ အကုသလံ တ န ပဋိဝိဇာနာတီတိ စ ဝုတ္တံ။ ယေသံ ပဋိဝိဘာဝနပ္ပဝတ္တိယာ သုခံ တ ဒုက္ခံ တ အနွေဝတိ, တေသံ သာ ပဝတ္တိ ပဉ္စဒွတရေ ပဋိက္ခိတ္တာ။ ကုသလာကုသလကမ္မသမာအနဥ္စ တာဒိသမေဝတိ။ တဒာရမ္မဏာနန္တရံ ပန စဝနံ, တဒနန္တရာ စ ဥပပတ္တိ မနောဒ္ဒတရိကာ ဧဝ ဟောတိ, န သဟဇဝနကဝီထိစိတ္တပရိယာပန္နာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ဣဓ ပဉ္စဒွတရိကတဒာရမ္မဏာနန္တရာ စုတိ, တဒနန္တရာ ပဋိသန္ဓိ စ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တတ္ထ အဝသေသပဉ္စစိတ္တက္ခဏာယုကေ ရူပဒ္ဒိမ္ဟိ ဥပ္ပန္နံ ပဋိသန္ဓိ သန္ဓာယ "ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဥပပတ္တိစိတ္တံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏသ္သ ဘဝင်္ဂသ္သ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ, အဝသေသဧကစိတ္တက္ခဏာယုကေ စ ဥပ္ပန္နံ ပဋိသန္ဓိ သန္ဓာယ "ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဥပပတ္တိစိတ္တံ အတီတာရမ္မဏသ္သ ဘဝင်္ဂသ္သ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ စ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆၂၄. **ကဏှပက္ခေ သုက္ကပက္ခံ ဌပေတွာ** တိ ဧတ္ထ ယထာ ပုဗ္ဗေ "ဟာပကမ္မံ တ ကမ္မနိမိတ္တံ တ"တိ ဝုတ္တေ ကဏှပက္ခေ "အနဝဇ္ဇကမ္မံ တ ကမ္မနိမိတ္တံ တ"တိ သုက္ကပက္ခေ ဝုတ္တေ, ဧဝံ "ဒုဂ္ဂတိပရိယာပန္နံ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ, နရကာဒီသု အဂ္ဂိဇာလဝဏ္ဏာဒိကံ ဒုဂ္ဂတိနိမိတ္တ"န္တိ စ ဝုတ္တေ ကဏှပက္ခေ "သုဂတိပရိယာပန္နံ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ, မနုသ္သလောကေ ရတ္တကမ္ဗလသဒိသမာတုကုစ္ဆိဝဏ္ဏသင်္ခါတံ, ဒေဝလောကေ တ ဥယျာနဝိမာနကပ္ပရုက္ခာဒိဝဏ္ဏသင်္ခါတံ သုဂတိနိမိတ္တ"န္တိ ဧဝံ သုက္ကပက္ခံ ဌပေတွာ သေသံ သဗ္ဗံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အတီတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာယာ**တိ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တဝသေန အတီတာရမ္မဏာယ, မာတုကုစ္ဆိဝဏ္ဏာဒိသုဂတိနိမိတ္တဝသေန ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာယ။

၆၂၅. **တဉ္စ ခေါ** တိ ယဒေတံ "အနဝဇ္ဇကမ္မံ တ ကမ္မနိမိတ္တံ တ"တိ အနိယမနံ ကတံ, တဉ္စ ခေါ။ **ကမ္မနိမိတ္တမေဝ အာပာထမာဂစ္ဆတိ** ဧကန္တတော အတ္တနော ကမ္မာရမ္မဏတာယ မဟဂ္ဂတဝိပာကသ္သ။ **သုဒ္ဓာယ တ** တိ မဟဂ္ဂတကမ္မနိမိတ္တာရမ္မဏာယ **ဇဝနဝီထိယာ,** တဒာရမ္မဏရဟိတာယာတိ အတ္ထော, သာ ပန ဇဝနဝီထိ မဟဂ္ဂတဝိပာကသ္သ ဥပစာရော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဧကေစိ ပန တဉ္စ ဝီထိ မဟဂ္ဂတာဝသာနံ ဝဒန္တိ။ **"နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ တ"** တိ ဣဒံ ရူပဝစရပဋိသန္ဓိံ, အာရုပ္ပေသု စ ပဌမံ, တတိယဉ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဒုတိယစတုတ္ထာ ပန အတီတာရမ္မဏဝစနေနေဝ ဂဟိတာ။

မာတုကုစ္ဆိဝဏ္ဏသင်္ခါတ န္တိအာဒိနာ ဝဏ္ဏော ဧဝ ဂတိနိမိတ္တဘာဝေန အာဂတော။ တတ္ထ သဒ္ဒော တာဝ အနုပါဒိန္နနဘာဝေန သုဂတိပရိယာပန္နတာယ ဂတိနိမိတ္တဘာဝေန အဋ္ဌကထာသု နာဂတောတိ ယုတ္တမေဝတံ, ဂန္ဓာဒီနံ ပန အနာဂမနေ ကာရဏံ ဝီမံသိတဗ္ဗံ။

အယံ တာဝ တဝတ္တာယ ဗုဒ္ဓပူဇာ ကရီယတိ တိအာဒီသု ပုဗ္ဗစေတနာဝသေန ပုညံ ဟောတိ။ သဗ္ဗတ္ထိမဇ္ဈေ ဝတ္တမာနသ္သာပီတိ ဝဒန္တိ။

၆၂၆. **"တေနာနုသာရေန အာရုပ္ပစုတိယာပိ အနန္တရာ ပဋိသန္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ"** တိ ကြဒံ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု "ပထဝီကသိဏဇ္ဈာနာဒိဝသေန ပဋိလဒ္ဓမဟဂ္ဂတသ္သ သုဂတိယံ ဌိတသ္သာ"တိ ဧဝမာဒိကေ ဧဝ နယေ အယမ္ပိ ပဋိသန္ဓိ အဝရုဒ္ဓာတိ? န, တတ္ထ ရူပာဝစရစုတိအနန္တရာယ ဧဝ ပဋိသန္ဓိယာ ဝုတ္တတ္တာ။ တတ္ထ ဟိ "ပထဝီကသိဏာဒိကံ ဝါ နိမိတ္တံ မဟဂ္ဂတစိတ္တံ ဝါ မနောဒွာရေ အာပာထံ အာဂစ္ဆတိ, စက္ခုသောတာနံ ဝါ"တိအာဒိနာ တေန ဝစနေန ရူပာဝစရစုတိယာ ဧဝ အနန္တရာ ပဋိသန္ဓိ ဝုတ္တာတိ ဝိညာယတိ။ အထာပိ ယထာသမ္ဘဝယောဇနာယ အယမ္ပိ ပဋိသန္ဓိ တတ္ထေဝ အဝရုဒ္ဓာ, အရူပာဝစရစုတိအနန္တရာ ပန ရူပာဝစရပဋိသန္ဓိ နတ္ထိ။ အရူပာဝစရေ စ ဥပရူပရိ စုတိယာ အနန္တရာ ဟေဋ္ဌိမာ ဟေဋ္ဌိမာ ပဋိသန္ဓိ နတ္ထီတိ စတုတ္ထာရုပ္ပစုတိယာ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏပဋိသန္ဓိ နတ္ထိ။ တေန တတော တတ္ထေဝ အတီတာရမ္မဏာ, ကာမာဝစရေ စ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ပဋိသန္ဓိ။ ဣတရာဟိ စ ယထာသမ္ဘဝံ အတီတနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ အာရုပ္ပပဋိသန္ဓိ, အတီတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ စ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိ ယောဇေတဗ္ဗာတိ ဣမသ္သ ဝိသေသသ္သ ဒဿနတ္ထံ ဝိသုံ ဥဒ္ဓရဏံ ကတံ။

၆၂၇. ဧဝံ အာရမ္မဏဝသေန ဧကဝိဓာယ ကာမာဝစရသုဂတိစုတိယာ ဒုဝိဓာ ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ, ဒုဂ္ဂတိစုတိယာ ဒုဝိဓာ သုဂတိပဋိသန္ဓိ, ကာမာဝစရသုဂတိစုတိယာ ဒွိဓေဒွိပ္ပကာရာနံ ကာမရူပာရူပာနံ ဝသေန ပဉ္စဝိဓာ သုဂတိပဋိသန္ဓိ , ရူပာဝစရစုတိယာ တထေဝ ပဉ္စဝိဓာ, ဒုဝိဓာယ အာရုပ္ပစုတိယာ ပစ္စေကံ ဒွိန္နံ ဒွိန္နံ ကာမာရူပာနံ ဝသေန အဋ္ဌဝိဓာ စ ပဋိသန္ဓိ ဒဿိတာ။ ဒုဂ္ဂတိစုတိယာ ပန ဧကဝိဓာယ ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ ဒုဝိဓာ န ဒဿိတာ, တံ ဒဿေတုံ **"ဒုဂ္ဂတိယံ ဌိတဿ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဝုတ္တာ ပန –

ဒွေဝ ဒွေဝ ပဉ္စာထ ပဉ္စ၊ ဒွေဝ ဘဝတလမ္ဗဘေဒတော။
စုတိယာ တာဒိသာယေတာ၊ စတုဝီသတိ သန္ဓိယော။ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၂၇)။

၆၂၈. "ကာမာဝစရဿ ကုသလဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ"တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၄၃၁) နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယ ဘာဝေ ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတပ္ပကာရောတိ ဥပနိဿယဘာဝမေဝ ဒဿေန္တော **"ဝုတ္တပ္ပကာရေန"** န္တိအာဒိမာဟ။

နိဿယပစ္စယဘူတေန ရူပေန သဟပဝတ္တိယေဝေတ္ထ ဝိညာဏဿ တေန **မိဿိတာ,** တဒဘာဝေ **အမိဿိတာ**။ ယဝန္တိ ဧတ္ထ သတ္တာ ဧကဇာတိသမန္နဝယေန အညမညမိဿိတာ ဟောန္တီတိ **ယောနိယော**။ သုစရိတဒုစ္စရိတဝသေန ဂန္တဗ္ဗာ ဟပုဏိတဗ္ဗာတိ **ဂတိယော**။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌိတိ, ဝိညာဏဿ ဌိတိ **ဝိညာဏဋ္ဌိတိ** ။ နာနတ္တကာယနာနတ္တသညီတိအာဒိအာဝသော ဧဝ သတ္တေဟိ အာဝသိတဗ္ဗတော **သတ္တာဝါသော** ။ အသညသတ္တာဝါသဿ ဣဓ အသမ္ဘဝတော **"သတ္တာဝါသဝသေန အဋ္ဌဝိဓံ ဟောတိ"** တိ ဝုတ္တံ။

၆၂၉. **အညတ္ထ ဇာတိပဏ္ဍကပဋိသန္ဓိယာ** တိ ဧတ္ထ ပဌမကပ္ပိကပဋိသန္ဓိယာပီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သာပိ ဟိ ဘာဝေန ဝိနာဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။

ဩမတောတိ အဝမတော, အဝကံသတောတိ အတ္ထော။ **အာဒိနာ**တိ "မိဿံ အမိဿ"န္တိ ဧတသ္မိံ ဒုကေ အာဒိမ္ဟိ ဝုတ္တေန မိဿဝိညာဏေန။ **ဩမတော ဒွေဝ တ တယော တ ဒသကာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ** တိ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ အညတ္ထ ပန အနေကေ ကလာပ သဟ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဗ္ရဟ္မတ္တဘာဝေပိ ဟိ အနေကကဝုတပ္ပမာဏေန အနေကေ ကလာပ သဟ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ တိံသတော အဓိကာနေဝ ရူပါနိ ဟောန္တိ။ တဒဟုဇာတဋ္ဌေကဿ လောမံ **ဇာတိဥဏ္ဏာ**တိ ကေစိ။ ဟိမဝန္တပ္ပဒေသေ ဇာတိမန္တဋ္ဌေကလောမံ **ဇာတိဥဏ္ဏာ** တိ အပရေ။ ဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ ဂဟိတဋ္ဌေကလောမံ **ဇာတိဥဏ္ဏာ** တိ အညေ။ ဣမာသု ဂတီသု ဣမာ ယောနိယော သမ္ဘဝန္တိ, ဣမာသု န သမ္ဘဝန္တီတိ ဧဝံ **ယောနီနံ ဂတိဝသေန သမ္ဘဝဘေဒော** ။

၆၃၀. **ဘုမ္မဝဇ္ဇေသု** တိ ဘုမ္မဒေဝေနံ ဝဇ္ဇနံ ယောနိဝိဘာဂံ ပတိ ဧတေသံ မနုဿသဒိသတ္တာ။ **ယောနိယော တိဿော ပုရိမိကာ န ဟောန္တီ**တိ ယောနိတ္တယပဋိက္ခေပေန ပစ္ဆိမာ ယောနိ အနုညာတာတိ အတ္ထတော အာပန္နမေဝ

ဟောတိ။ **ဂတိတ္တယေ** တိ မနုဿပေတတိရစ္ဆာနသညိတေ ဂတိတ္တယေ။ တဥ္ဟိ ဧတ္ထ ပုဗ္ဗေ အနာမဋ္ဌံ။

စ-သဒ္ဒေါ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထောတိ ဒဿေတုံ **“စ-သဒ္ဒေနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ ပန နိဗ္ဗာမတဏှာဟိ
ကပေတေသု ပုရိမိကာ တိဿော ယောနိယော န သန္တိတိ? အသမ္ဘဝတော။ တာသဥ္ဟိ နိစ္စာတုရဘာဝတော ကာမသေ
တ နတ္ထီတိ န တာ အဏ္ဍဇာဒယော ဟောန္တိ။ ကုစ္ဆိယံ တာသံ ဂဗ္ဘော နာဝတိဋ္ဌတိ ဇာလသဘာဝတောတိ ကေစိ။ အဂ္ဂိ
ဇာလာယ သန္တပ္ပမာနသရီရာ တော နိဗ္ဗတ္တန္တိတိ အလ္လဋ္ဌာနေသု, ပုပ္ဖာဒီသု စ သမ္ဘတဘာဝတော သံသေဒဇ
တာပိ တာသံ နတ္ထေတတိ ဝဒန္တိ။ တေနာဟ **“ဩပပာတိကာ ဧဝ ဟိ တေ ဟောန္တီ”** တိ။

ရူပီဗ္ရဟ္မေသု တာဝ ဩပပာတိကယောနိကေသူ တိ ဩပပာတိကယောနိကေဟိ ရူပီဗ္ရဟ္မေ နိဒ္ဒါရေတိ။ **ရူပီဗ္ရ
ဟ္မေသူ**တိ ဟိ အဓိကရဏေ ဘုမ္မံ, ဩပပာတိကေသူတိ နိဒ္ဒါရဏေ။ တေန “ဩပပာတိကယောနိကေသူ”တိ သာမည
တော ဝုတ္တရာသိတော “ရူပီဗ္ရဟ္မေသူ”တိ ဝိသေသေန တဒေကဒေသံ နိဒ္ဒါရေတိ။ **စက္ခုသောတဝတ္ထုဒသကာနံ, ဇီဝိ
တနဝကဿ စာ**တိ ဧတ္ထ ကေစိ “စက္ခုသောတဝတ္ထုသတ္တကာနံ, ဇီဝိတဆက္ကဿ စာတိ စတုန္နံ ကလာပါနံ ဝသေန
ရူပဘာဝေ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေန သဟ သတ္တဝီသတိ ရူပါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတ္ထ ဂန္ဓရသာဟာရာနံ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ”တိ
ကာရဏံ ဝတွာ တံ သမတ္ထေန္တာ “ဟဒ္ဒိယဥ္ဟိ ‘ရူပဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ဌပေတွာ အညသတ္တာနံ ဒေဝါနံ ပ
ဉ္စာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ, ပဉ္စ ဓာတုယော ပါတုဘဝန္တီ’တိ (ဝိဘ. ၁၀၁၅-၁၀၁၆) ဝုတ္တံ, တထာ ‘ရူပဓာတုယာ ဆ အာ
ယတနာနိ, နဝ ဓာတုယော’တိ သဗ္ဗသင်္ဂဟကဝသေန တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနာယတနဓာတုယော ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ကထာဝတ္
ထုမှိ စ ဃာနာယတနာဒီနံ ဝိယ ဂန္ဓာယတနာဒီနမ္ပိ တတ္ထ ဘာဝေ ပဋိက္ခိတ္တော ‘အတ္ထိ တတ္ထ ဃာနာယတနန္
တိ? အာမန္တာ။ အတ္ထိ တတ္ထ ဂန္ဓာယတနန္တိ? န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ’တိအာဒိနာ (ကထာ. ၅၂၀)။ န စ အဖောဋ္ဌဗ္ဗာ
ယတနာနံ ပထဝီဓာတုအာဒီနံ ဝိယ အဂန္ဓရသာယတနာနံ ဂန္ဓရသာနံ တတ္ထ ဘာဝေ သက္ကာ ဝတ္တုံ, ဖုသိတုံ သက္ကုဏေ
ယျတာဝိနိမုတ္တဿ ပထဝီအာဒိသဘာဝဿ ဝိယ ဂန္ဓရသာယတနဘာဝဝိနိမုတ္တဿ ဂန္ဓရသသဘာဝဿ အဘာ
ဝါ။ ယဒိ စ ဃာနသမ္ဖဿာဒီနံ ကာရဏဘာဝေ နတ္ထီတိ ‘အာယတနာနီ’တိ တေ န ဝုစ္စေယျုံ, ဓာတုသဒ္ဒေါ ပန နိဿ
သတ္တနိဇ္ဇီဝတစကောတိ ‘ဂန္ဓဓာတု ရသဓာတူ’တိ အဝစနေ ကာရဏံ နတ္ထိ, ဓမ္မဘာဝေ စ တေသံ ဧကန္တေန ကုစ္ဆိတဗ္
ဗော သဘာဝဓာရဏာဒိလက္ခဏတော အညဿ အဘာဝါ။ ဓမ္မာနမ္ပိ အာယတနဘာဝေ ဧကန္တိကော **ယမကေ** ဝုတ္
တော ‘ဓမ္မော အာယတနန္တိ? အာမန္တာ’တိ (ယမ. ၁.အာယတနယမက.၁၃)။ တသ္မာ တေသံ ဂန္ဓရသာယတနဘာဝတာဘာ
ဝေပိ ကောစိ အာယတနဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗော။ ယဒိ စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဘာဝတော အညော ပထဝီအာဒိဘာဝေ ဝိယ ဂန္ဓရသ
ဘာဝတော အညော တေသံ ကောစိ သဘာဝေ သိယာ, တေသံ ဓမ္မာယတနသင်္ဂဟော။ ဂန္ဓရသဘာဝေ ပန အာယတနဘာ
ဝေ စ သတိ ‘ဂန္ဓော စ သော အာယတနဥ္စ ဂန္ဓာယတနံ, ရသော စ သော အာယတနဥ္စ ရသာယတန’န္တိ ဣဒမာပန္နမေ
တတိ ဂန္ဓရသာယတနဘာဝေ စ န သက္ကာ နိဝတ္တေတုံ။ ‘တယော အာဟာရာ’တိ စ ဝစနတော ကဗဠီကာရာဟာရဿ တ
တ္ထ အဘာဝေ ဝိညာယတိ။ တသ္မာ ယထာ ဟဒ္ဒိယာ အဝိရောဓော ဟောတိ, တထာ ရူပဂဏနာ ကာတဗ္ဗာ။ ဧဝဥ္ဟိ
ဓမ္မတာ န ဝိလောမိတာ ဟောတီ”တိ ဝဒန္တိ။

ဧတ္ထ ဝုစ္စတေ – ရူပာဝစရသတ္တာနံ ဃာနဇိဝှာကာယတနာဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနာပိ ဂန္ဓရသာ အာယတနကိစ္စံ န က
ရောန္တီတိ တေ အနာမသိတွာ ဟဒ္ဒိယံ “ပဉ္စာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီ”တိ (ဝိဘ. ၁၀၁၅), “ဆ အာယတနာနီ”တိ (ဝိဘ.
၉၉၂) စ အာဒိ ဝုတ္တံ, “တယော အာဟာရာ”တိ စ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗဿ အာဟာရဿ အဘာဝေန ဩဇဋ္ဌမကရူပသ
မုဋ္ဌာပနသင်္ခါတဿ အာဟာရကိစ္စဿ အကရဏတော, န သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဂန္ဓရသာနံ, ဩဇာယ စ အဘာဝတော။
ဣတိ ဝိသယိနော, ကိစ္စဿ စ အဘာဝေန ဝိသယော, ကိစ္စဝတ စ ဓမ္မော န ဝုတ္တော။ ယသ္မိဥ္ဟိ ဘဝေ ဝိသယီ နတ္ထိ,
တသ္မိံ တံဟေတုကော နိပ္ပရိယာယေန ဝိသယဿ အာယတနဘာဝေ နတ္ထီတိ ဝိဇ္ဇမာနဿာပိ အဝစနံ ယထာ တတ္
ထေဝ ရူပဘာဝေ ပထဝီတေဇောဝါယောဓာတူနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနဘာဝေန။ ယဿ ပန ယတ္ထ ဝစနံ, တဿ တတ္ထ ဝိ
သယီသဗ္ဘာဝဟေတုကော နိပ္ပရိယာယေန အာယတနဘာဝေ ဝုတ္တော ယထာ တတ္ထေဝ ရူပာယတနဿ။

ယဒိ ဝိသယီသဗ္ဘာဝဟေတုကော ဝိသယဿ နိပ္ပရိယာယေန အာယတနဘာဝေ, ကထမသညသတ္တာနံ ဒွေဝ
အာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တီတိ, အသညသတ္တာနဥ္ဟိ စက္ခာယတနံ နတ္ထိ, အစက္ခာယတနဘာဝေန စ နေသံ ရူပာယတနံ
အညေသံ အဝိသယောတိ? နာယံ ဝိရောဓော။ ယေန အဓိပ္ပာယေန ရူပဓာတုယံ သညီနံ ဂန္ဓာယတနာဒီနံ အဝစနံ, တေန ရူ
ပါယတနဿာပိ အဝစနန္တိ အသညီနံ ဧကံ အာယတနံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ယထာသကဥ္ဟိ ဣန္ဒြိယကေစရဘာဝတပေက္ခာယ

ယေသံ နိပ္ပရိယာယေန အာယတနဘာတေ အတ္ထိ, တေသု နိဒ္ဒိသိယမာနေသု တဒဘာဝတော ရူပဓာတုယံ သညီနံ ဂန္ဓာဒိ ကေ ဝိသံ အာယတနဘာဝေန အဝတွာ ဓမ္မသဘာဝတတိဝတ္တနတော, မနောဝိညာဏဿ စ ဝိသယဘာဝူပဂမနတော ဓမ္ မာယတနန္တောဂဓေ ကတွာ ''ပဥ္စာယတနာနီ''တိ **ဟဋ္ဌီယံ** (ဝိဘ. ၁၀၁၅) ဝုတ္တံ။ တေဒတ္ထဥ္ဟိ ''ဓမ္မာယတန''န္တိ သာမညတော နာမကရဏံ, ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကာနိ တ တာနိ ကတွာ ''ပဥ္စာယတနာနီ''တိ ဝုတ္တံ။

ယေန စ ပန အဓိပ္ပာယေန အသညီနံ ရူပာယတနံ ဝုတ္တံ, တေန သညီနမ္ပိ ဂန္ဓာဒီနံ ဝိသံ ဂဟဏံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဣမ ဿ နယဿ ဒဿနတ္ထံ ''အသညသတ္တာနံ ဒေတနံ ဒွေ အာယတနာနိ ဟတုဘာဝန္တိ''တိ (ဝိဘ. ၁၀၁၇) ဝုတ္တံ။ အသတိပိ ဟိ တတ္ထ အတ္တနော ဣန္ဒြိယေ ရူပဿ ဝဏ္ဏာယတနသဘာဝတတိက္ကမော နတ္ထေတတိ တံ ရူပာယတန န္တေ့ဝ ဝုစ္စတိ။ ဣမိနာ စ နယဒဿနေန ဂန္ဓာဒီနိ တီဏိ ပကိ္ခပိတွာ သညီနံ အဋ္ဌ အာယတနာနိ, အသညီနံ ပဥ္စာတိ အယမတ္ထော ဒဿိတော ဟောတိ။ ဝေဠုနေ့တံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ, အညထာ ရူပလောကေ ဖုသိတုံ အသက္ကုဏေယ္ယ တာယ ပထဝီအာဒီနံ ဗ္ရဟ္မာနံ ဝစီဃောသော ဧဝ န သိယာ။ န ဟိ ပဋိဃဋ္ဋနာနိဃံသမန္တရေန သဒ္ဒုပ္ပတ္တိ အတ္ထိ, န စ ဖုသနသဘာဝတနံ ကတ္ထစိ အဖုသနသဘာဝတာ သက္ကာ ဝိညာတုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနသင္ခါတဿ စ ဘူတတ္တယဿ အဘာဝေ ရူပာဘဝေ ရူပာယတနာဒီနမ္ပိ သမ္ဘဝေ ဧဝ န သိယာ။ တသ္မာ ဖုသိတုံ သက္ကုဏေယ္ယတာယပိ ပထဝီအာဒီနံ တတ္ထ ကာယိန္ဒြိယာဘာဝေန တေသံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဘာတေ န ဝုတ္တော။ ဝေဠု ကတွာ ရူပဓာတုယံ တေသံ သပ္ပဋိဃဝ စနဥ္စ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ ''အသညသတ္တာနံ အနိဒဿနသပ္ပဋိဃံ ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ ဒွေ မဟာ ဘူတာ''တိအာဒိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၂၂.၂၀)။

ပဋိဃော စ နာမ ဘူတတ္တယဿ ကာယပ္ပသာဒံ ပတိ တန္နိဿယဘူတဃဋ္ဋနာဒွတရေန အဘိမုခဘာတေ, ဣမ ပန တံသဘာဝတာ။ သော စ ဖုသိတုံ အသက္ကုဏေယ္ယသဘာဝဿ ဃဋ္ဋနာယ အဘာဝတော နတ္ထိ။ ယဒိ တတ္ထ အ သတိပိ ဝိသယိနိ ရူပာယတနံ ဂဟေတွာ ''ဒွေ အာယတနာနိ''တိ ဝုတ္တံ, အထ ကသ္မာ ဂန္ဓာယတနာဒီနိ ဂဟေတွာ ''ပ ဥ္စာယတနာနီ''တိ န ဝုတ္တန္တိ? နယဒဿနဝသေန ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ အထ တ တတ္ထ ရူပာယတနဿေဝ ဝစနံ ကအာစိ အညဘူမိကာနံ ပသာဒဿ ဝိသယဘာဝံ သန္ဓာယ, န ပန ဣတရေသံ အဘာဝတော, နာ ပိ ပရိယာယေနပိ အာယတနဘာတဘာဝတော။ အသညီနဥ္ဟိ ရူပာယတနံ သမာနတလတသီနံ ဝေဟပ္ဖလာနံ, ဥပရိဘူမိကာ နဥ္စ သုဒ္ဓာတသာနံ ပသာဒဿ ဝိသယဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, န ပန ဂန္ဓရသာတိ တေသံယေဝ တတ္ထ အဝစနံ ယုတ္တံ။ **ကထာ ဝတ္ထုမ္ပဟိ** စ နိပ္ပရိယာယေန ဂန္ဓာယတနာဒီနံ အတ္ထိဘာဝံ ပဋိဇာနန္တံ သန္ဓာယ ပဋိသေဓော ကတော။

ယဒိပိ စေတံ ဝစနံ တတ္ထ ဂန္ဓာယတနာဒီနံ အဘာဝဝိဘာဝနံ န ဟောတိ, အတ္ထိဘာဝဒီပနမ္ပိ ပန အညဝစနံ နတ္ ထေတတိ? နယိဒမေဝံ, အဋ္ဌကထာသု တတ္ထ နေသံ အတ္ထိဘာဝဿ နိဒ္ဒာရေတွာ ဝုတ္တတ္တာ။ ယဥ္ဟိ အဋ္ဌကထာဝ စနံ ဟဋ္ဌီယာ န ဝိရုဇ္ဈတိ, တံ ဟဋ္ဌီ ဝိယ ပမာဏဘူတံ အဂရဟိတာယ အာစရိယပရမ္ပရာယ ယာဝဇ္ဇတနာ အာဂတတ္တာ။ တတ္ထ သိယာ – ယံ ဟဋ္ဌီယာ န ဝိရုဇ္ဈတိ အဋ္ဌကထာဝစနံ, တံ ပမာဏံ, ဣဒံ ပန ဝိရုဇ္ဈတီတိ? နယိဒမေဝံ, ယထာ န ဝိရုဇ္ဈ တိ, တထာ ပဋိဟာဒိတတ္တာ။ စက္ခာဒီနံ အာယတနာနံ, တန္နိဿယာနဥ္စ ဝိညာဏာနံ သတ္တသုညတာသန္ဒဿနတ္ထံ ဘ ဂဝတော ဓာတုဒေသနာတိ အာယတနဘာဝေန ဝုတ္တာနံယေဝ ဓာတုဘာဝဒီပနတော ဓာတုဘာဝဿာပိ တေသံ အဝစနံ ယု ဇ္ဇတိ ဧဝ။ တသ္မာ ယထာ ဟဋ္ဌီယာ အဝိရောဓော ဟောတိ, တထာ စက္ခုဒသကာဒိဝသေန ဣမ ရူပဂဏနာ ကတာတိ န တေ့ ထ ဓမ္မတာဝိလောမနာသင်္ကာယ ဩကာသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အညေသု သံသေဒဇဩပပာတိကယောနိကေသူတိ ရူပီဗြဟ္မေ ပန ဌပေတွာ အညေသု ဩပပာတိကေသု, သံသေ ဒဇေသု စာတိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဩပပာတိကဝိသေသနဥ္ဟေတ္ထ အညဂ္ဂဟဏံ, န သံသေဒဇ ဝိသေသနံ အသမ္ဘဝတော။ သတိ ဟိ သမ္ဘဝေ, ဗျဘိစာရေ စ ဝိသေသနဝိသေသိတဗ္ဗတာ ဟောတိ။ ကာမာဝစရဒေဝေ သု သဗ္ဗကာလံ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တီသု ယထာဝုတ္တာယ သန္တတိယာ ရူပာနံ လဗ္ဘနတော ဝုတ္တံ **''တာနိ စ နိစ္စံ ဒေဝေ သူ''**တိ။ န ဟိ တေ ကအာစိပိ ဝိကလိန္ဒြိယာ, အဘာဝကာ စ ဟောန္တီတိ။ စက္ခုံ နေသံ ဒသကန္တံ ပူရဏောတိ ကတွာ **စက္ခု ဒသကော** နာမ, အသာဓာရဏေန တ စက္ခုနာ လက္ခိတော ဒသကော **စက္ခုဒသကော။ ဧဝံ သေသာ**တိ ယထာ စက္ခုဒသကော ဝုတ္တော, ဧဝံ သေသာပိ ဒသကာ ယောဇေတွာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ''သံသေဒဇူပပာတယောနီသု , အဝကံသတော တိံသာ''တိ သင္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရန္တော **''အဝကံသတော ပနာ''**တိအာဒိမာဟ, တံ ပနေတံ ဟဋ္ဌီယာ န သမေတိ။ န ဟိ ဟဋ္ဌီ ယံ ကာမာဝစရာနံ သံသေဒဇောပပာတိကာနံ အဃာနကာနံ ဥပပတ္တိ ဝုတ္တာ။ **ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေ** ဟိ ''ကာမဓာတုယာ ဥ

ပပတ္တိက္ခဏေ ကသ္သစိ ကောဒသာယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တိ, ကသ္သစိ ဒသာယတနာနိ, ကသ္သစိ အပရာနိ ဒသာယတ
နာနိ, ကသ္သစိ နတယတနာနိ, ကသ္သစိ သတ္တာယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တီ''တိ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ ''အဋ္ဌာယတနာနိ ဟာတု
ဘဝန္တီ''တိ (ဝိဘ. ၁၀၀၇)။ ယဒိ ဟိ အဃာနကသ္သာပိ ဥပပတ္တိ သိယာ, တိက္ခတ္တုံ ''ဒသာယတနာနိ ဟာတုဘဝန္ဒ
တီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, တိက္ခတ္တုဉ္စ ''နတယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တီ''တိ, န စ တံ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ဥပပတ္တိက္ခဏေ** တိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။ **ကောဒသာ**တိ ပရိပုဏ္ဏာယတနသ္သ သဒ္ဒာယတနဝဇ္ဇာနိ ဧ
ကာဒသ အာယတနာနိ။ **ကသ္သစိ ဒသာယတနာနီ** တိ အန္ဓသ္သ စက္ခာယတနဝဇ္ဇာနိ။ **အပရာနိ ဒသာယတနာနီ**တိ ဗဓိရသ္
သ သောတာယတနဝဇ္ဇာနိ။ **နတယတနာနီ**တိ အန္ဓဗဓိရသ္သ စက္ခုသောတာယတနဝဇ္ဇာနိ။ **သတ္တာယတနာနီ** တိ ဂဗ္ဘ
သေယ္ယကသ္သ ရူပဂန္ဓရသကာယဖောဋ္ဌဗ္ဗမနောဓမ္မာယတနဝသေန ဝုတ္တံ။ ယဒိ စက္ခုသောတဃာနဝိကလောပိ ဥပပ
ဇ္ဇေယ္ယ, တသ္သ အဋ္ဌေတယတနာနိ သိယုံ, န စ ဝုတ္တံ ''အဋ္ဌာယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တီ''တိ။ တသ္မာ နတ္ထေဝ စက္ခု
သောတဃာနဝိကလော။ သတိ စ အဃာနကူပပတ္တိယံ ပုနပိ ''ကသ္သစိ အပရာနိပိ ဒသာယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တီ''တိ ဝ
တ္တဗ္ဗံ သိယာ။ တထာ စ သတိ ယထာ အန္ဓဗဓိရသ္သ ဝသေန ''ကသ္သစိ နတယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တီ''တိ ကေတရံ ဝုတ္
တံ, ဧဝံ အန္ဓာဃာနကသ္သ, ဗဓိရာဃာနကသ္သ စ ဝသေန ''ကသ္သစိ အပရာနိ နတယတနာနိ, ကသ္သစိ အပရာနိပိ နတ
ယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဓာတုဟာတုဘာတဒိပဥ္ဟာနိပိ ဝတ္တဗ္ဗာနီတိ ဝဒန္တိ။ ဧ
တ္ထ စ ယထာ ''သတ္တတိ ဥက္ကံသတောထ ရူပာနီ''တိ ပဒံ ''သံသေဒဇူပပာတယောနီသူ''တိ ဧတ္ထ ယောနိဒ္ဓဝယဝသေန
ယောဇိယတိ, န ဧဝံ ''အဝကံသတော တိံသာ''တိ က္လဒံ။ က္လဒံ ပန သံသေဒဇယောနိဝသေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကေယောဂနိဒ္
ဒိဋ္ဌသ္သာပိ ဧကဒေသော သမ္ဗန္ဓံ လဘတီတိ သံသေဒဇသ္သ ဇစ္စန္ဓဗဓိရအဃာနကနပုံသကသ္သ ဇိဝှာကာယဝတ္ထု
ဒသကာနံ ဝသေန တိံသ ရူပာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဝုတ္တံ, န ဩပပာတိကသ္သာတိ အယမေတ္ထ အဋ္ဌကထာယမဓိပ္ပာယော။

ယေ ပန ''ဩပပာတိကသ္သ ဇစ္စန္ဓဗဓိရအဃာနကနပုံသကသ္သ ဇိဝှာကာယဝတ္ထုဒသကာနံ ဝသေန တိံသ ရူပာနိ
ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တ''န္တိ ဝဒန္တိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ သော ဟိ ပမာဒပာဌော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ
အာယတနယမကဝဏ္ဏနာယံ ''ကာမဓာတုယံ ပန အဃာနကော ဩပပာတိကော နတ္ထိ။ ယဒိ ဘဝေယ္ယ, 'ကသ္သစိ အဋ္ဌာ
ယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တီ'တိ ဝဒေယ္ယာ''တိ (ယမ. အဋ္ဌ. အာယတနယမက ၁၈-၂၁) ဝုတ္တံ။ အပရေ ပနာဟု ''ကသ္သစိ
ကောဒသာယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တီတိ ယာဝ 'ကသ္သစိ နတယတနာနီ'တိ ဟဋ္ဌိ ဩပပာတိကေ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ
ပုဗ္ဗေနာပရံ အဋ္ဌကထာယံ အဝိရောဓော သိဒ္ဓော။ တထာ စ ယထာဝုတ္တပာဠိယာ အယမတ္ထဝဏ္ဏနာ အညဒတ္ထု သံသန္
ဒတိ သမေတိယေဝါ''တိ။ ယံ ပနေကေ ဝဒန္တိ ''ဩပပာတိကဂ္ဂဟဏေန သံသေဒဇာပိ သင်္ဂယှန္တိ။ တထာ ဟိ **ဓမ္မ
ဟဒယဝိဘင်္ဂေ** 'ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ကသ္သစိ ကောဒသာယတနာနိ ဟာတုဘဝန္တီ'တိအာဒီနံ (ဝိဘ.
၁၀၀၇) **နိဒ္ဒေသေ** 'ဩပပာတိကာနံ ပေတာန'န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၁၀၀၉) ဩပပာတိကဂ္ဂဟဏမေဝ ကတံ, န သံသေဒဇဂ္ဂ
ဟဏ''န္တိ, တံ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံယေဝ သံသေဒဇာနံ ဩပပာတိကေသု သင်္ဂဟဏဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **အဋ္ဌကထာယံ** ''သံသေဒဇယောနိကာ ပရိပုဏ္ဏာယတနာပရိပုဏ္ဏာယတနဘာဝေန ဩပပာတိကသင်္ဂ
ဟံ ကတွာ ဝုတ္တာ''တိ, ပဓာနာယ တ ယောနိယာ သဗ္ဗံ ပရိပုဏ္ဏာယတနယောနိံ ဒသ္သေတုံ ''ဩပပာတိကာနန္တိ ဝုတ္
တ''န္တိ စ, က္လဓ ပန ယောနိဒ္ဓဝယံ သရူပေနေဝ ပကာသေတုံ, သံသေဒဇယောနိဝသေနေဝ စ အဝကံသတော ရူပပဝတ္တိံ ဒ
သ္သေတုံ ဩပပာတိကယောနိယာ က္လတရံ အသင်္ဂဟေတွာ ''သံသေဒဇူပပာတယောနီသူ''တိ ဝုတ္တံ။ တံ သဗ္ဗံ ဝီမံသိတွ
တ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဥက္ကံသာဝကံသာနံ ပန အန္တရေ တိ ''သတ္တတိ, တိံသာ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တာနံ ရူပသ္သ ဥက္ကံသာဝကံသပရိစ္ဆေဒာနံ
မဇ္ဈေ။ **အနုရူပတော ဝိကပ္ပော ဝေဒိတဗ္ဗော** တိ အပာယေသု အန္ဓသ္သ ဆ စက္ခုဒသကာဘာဝတော, တထာ ဗဓိရသ္သ
သောတဒသကာဘာဝတော, အန္ဓဗဓိရသ္သ ပန ပဉ္စ စက္ခုသောတဒသကာဘာဝတောတိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယံ
ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဝုတ္တမေဝါတိ။

၆၃၁. စုတိပဋိသန္ဓီနံ ခန္ဓာဒီဟိ အညမညသမာနတာ **အဘေဒော**။ အသမာနတာ **ဘေဒော**။

အာရုမ္မဏတောပိ အဘိန္နာ တိ စတူသု အာရုပ္ပေသု တတော တတော စဝိတွာ တတ္ထ တတ္ထေဝ ဥပပဇ္ဇန္တသ္
သ ဝသေန ဝုတ္တံ။ တထေဝ ပန ဟေဋ္ဌာ, ရူပဘဝေ တ ဥပပတ္တိ နတ္ထိ။ အရူပဘူမိတော စဝိတွာ ဟေဋ္ဌာ ဥပပတ္တိ

နာမ ကာမဘဝေ ဧဝ, တတ္ထာပိ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိ ဧဝ။ ရူပဘဝတော ပန စုတော ဒုဟေတုကောပိ ဟောတီတိ ဝဒန္တိ။ **အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာယ** စုတိယာ အနန္တရာ **မဟဂ္ဂတအဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ** ဒုတိယစတုတ္ထာရုပ္ပပဋိသန္ဓိ။ ဧဝံ နယမတ္တသ္သ ဒသ္သိတတ္တာ ဝုတ္တံ, အဝုတ္တဥ္စ သဗ္ဗံ သင်္ဂဟေတွာ အာဟ **"အယံ တာဝ အရူပဘူမီသု ယေဝ နယော"**တိ။ ရူပာရူပာဝစရာနံ ဥပစာရသ္သ ဗလဝတာယ တတော စဝိတွာ ဒုဂ္ဂတိယံ ဥပပတ္တိ နတ္ထီတိ **"ကေစ္စသုဂတိစုတိယာ"**တိ အာဟ။ **ကေစ္စဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓီ** တိ ဧတ္ထ ကေစ္စဂ္ဂဟဏဿ ပယောဇနံ မဂ္ဂိတဗ္ဗံ။ အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယော သိယာ – နာနတ္တကာယနာနတ္တသညီသု ဝုတ္တာ ကေစ္စေ စ ဝိနိပာတိကာ တိဟေတုကာဒိပဋိသန္ဓိကာ, တေသံ ပဋိသန္ဓိ ဝိနိပာတိကဘာဝေန "ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓီ"တိ ဂဟေတွာ သဗ္ဗသုဂတိစုတိယာ စ သာ ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ, န ကေစ္စသုဂတိစုတိယာ ဧဝါတိ တန္နိဝတ္တနတ္ထံ ကေစ္စဒုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ အဟေတုပဋိသန္ဓိ ဧဝ ဟိ ကေစ္စသုဂတိစုတိယာ ဟောတိ, န သဗ္ဗသုဂတိစုတိယာတိ။ အထ တ ဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ ဒုဝိဓာ ကေစ္စသုဂတိစုတိယာ အနန္တရာ, ဒုဂ္ဂတိစုတိယာ စာတိ။ တတ္ထ ပစ္ဆိမံ ဝဇ္ဇေတွာ ပုရိမံယေဝ ဂဟေတုံ ဝုတ္တံ **"ကေစ္စဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓီ"** တိ။ **အဟေတုကစုတိယာ သဟေတုကပဋိသန္ဓီ**တိ ဒုဟေတုကာ စ တိဟေတုကာ စ ယောဇေတဗ္ဗာ။ မဏ္ဍူကဒေဝပုတ္တာဒီနံ ဝိယ ဟိ အဟေတုကစုတိယာ တိဟေတုကပဋိသန္ဓိပိ ဟောတီတိ။

တသ္သ တသ္သ ဝိပရီတတော စ ယထာယောဂံ ယောဇေတဗ္ဗ န္တိ "ကေစ္စသုဂတိစုတိယာ ကေစ္စဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓိ"တိအာဒီသု ဘေဒဝိသေသေသု "ကေစ္စဒုဂ္ဂတိစုတိယာ ကေစ္စဒုဂ္ဂတိပဋိသန္ဓီ"တိအာဒိနာ ယံ ယံ ယုဇ္ဇတိ, တံ တံ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ယုဇ္ဇမာနမတ္တာပေက္ခနဝသေန နပုံသကနိဒ္ဒေသော ကတော။ **ယောဇေတဗ္ဗ** န္တိ တ ဘာဝတ္ထတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ "အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာယ မဟဂ္ဂတအဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ"တိအာဒီသု ပန ဝိပရီတယောဇနာ န ကာတဗ္ဗာ။ န ဟိ မဟဂ္ဂတအဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာယ စုတိယာ အရူပဘူမီသု အမဟဂ္ဂတဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ ပဋိသန္ဓိ အတ္ထိ။ "စတုက္ခန္ဓာယ အာရုပ္ပစုတိယာ အနန္တရာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓီ"တိ ဧတသ္သ ဝိပရိယာယော သယမေဝ ယောဇိတော။ "အတီတာရမ္မဏာယ စုတိယာ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ပဋိသန္ဓီ"တိ ဧတသ္သ စ ဝိပရိယာယော နတ္ထိ ဧဝ။ ဘေဒဝိသေသော ဧဝ စ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေန ဒသ္သိတော, အဘေဒဝိသေသော ပန ဧကေကသ္မိံ ဘေဒေ တတ္ထ တတ္ထေဝ စုတိပဋိသန္ဓိယောဇနာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော "ပဉ္စက္ခန္ဓာယ ကာမာဝစရစုတိယာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကာမာဝစရာ။ပေ။ အဝိတက္ကအဝိစာရာယ အဝိတက္ကာဝိစာရာ"တိ။ စတုက္ခန္ဓာယ ပန စတုက္ခန္ဓာ သယမေဝ ယောဇိတာ။ ဧတေနေဝ နယေန သက္ကာ ဝိညာတုန္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာဒီသု အဘေဒဝိသေသော န ဒသ္သိတောတိ။

၆၃၂. **ဣတီတိ** ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ တံ ဝိညာဏံ အဝိဇ္ဇာဒိသဟကာရိကာရဏသဟိတသ္သ သင်္ခါရသ္သ ဝသေန **လဒ္ဓပ္ပစ္စယံ** ။ ဗာဟိရကကပ္ပိတသ္သ အဓိပတိဒ္ဓနကသ္သ အဘာဝတော **ရူပာရူပဓမ္မမတ္တံ** ။ တေနာဟ **"န သတ္တော န ဇီဝေါ"**တိ။ **ဥပေတီတိ ဝုစ္စတိ** တထာတေဟာရမတ္တံ, အတ္ထတော ပန ပစ္စယသာမဂ္ဂိယာ ဘဝန္တရဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇနမတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"တသ္သ စာ"** တိအာဒိ။ **တတော ဟေတုံ ဝိနာ**တိ တတ္ထ ဟေတုံ ဝိနာ။ **မနုသ္သစုတိပဋိသန္ဓိက္ကမေနာ**တိ မနုသ္သစုတိတော မနုသ္သပဋိသန္ဓိက္ကမေန။ ဧဝဥ္စ ဟိ ဟာကဋ္ဌဂ္ဂဟဏံ ဥဘယဝိသေသနံ ဟောတိ။ ဟာကဋ္ဌတာ စေတ္ထ တအသာနက္ခန္ဓဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ "စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၇) ဝိယ။ **မနုသ္သစုတိပဋိသန္ဓိက္ကမေနာ** တိ တ မနုသ္သစုတိတော ယသ္သ ကသ္သစိ ပဋိသန္ဓိက္ကမေန။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "နိသ္သယံ အသ္သာဒယမာနံ တ အနာသ္သာဒယမာနံ တ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၃၂)။

သရသေနာတိ သဘာဝေန, ပရိက္ခီဏာယုသင်္ခါရတာယာတိ အတ္ထော။ **ဥပက္ကမေနာ** တိ အတ္တနာ, ပရေန တ ကတေန သီသစ္ဆေဒနာဒိဥပက္ကမေန။ သဗ္ဗေသံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂသန္ဓီနံ ဗန္ဓနာနိ **သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂသန္ဓိဗန္ဓနာနိ,** တေသံ **ဆေဒကာနံ။ သန္ဓိဟတဥ္စ** ပတနံ ပဝတ္တိ။ ဟဒယပ္ပဒေသောပိ အနုက္ကမေန သုသ္သိတ္တွာ အပ္ပာဝသေသော ဟောတိ, ပဂေဝ ကာယောတိ အာဟ **"ကမေန ဥပသုသ္သမာနေ သရီရေ"** တိ။ တေနေတဟ "တင်္ခဏာဝသေသဟဒယဝတ္ထုသန္နိသ္သိတ"န္တိ။ **"နိရုဒ္ဓေသု စက္ခာဒီသူ"** တိ ဣဒံ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ အာယတနာနံ အနုပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိ ဝိယ နိရောဓောပိ အနုပုဗ္ဗတော ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ, အတိမန္ဒဘာဝူပဂမနတံ တ သန္ဓာယ **"နိရုဒ္ဓေသူ"** တိ ဝုတ္တံ, န အနဝသေသနိရောဓံ။ ပဉ္စဒ္ဒွါရိကဝိညာဏာနန္တရမ္ပိ ဟိ ပုဗ္ဗေ စုတိ ဒသ္သိတာ။ **ယမကေ** စ "ယသ္သ စက္ခာယတနံ နိရုဇ္ဈတိ, တသ္သ မနာယတနံ နိရုဇ္ဈတီတိ? အာမန္တာ။ ယသ္သ တ ပန မနာယတနံ နိရုဇ္ဈတိ, တသ္သ စက္ခာယတနံ နိရုဇ္ဈတီတိ? သစိတ္တကာနံ အစက္ခုကာနံ စဝန္တာနံ တေသံ မနာယတနံ နိရုဇ္ဈတိ, နော စ တေသံ စက္ခာယတနံ နိရုဇ္ဈတိ။ သစက္ခုကာ

နံ စဝတ္တနံ တေသံ မနာယတနဥ္စ နိရုဇ္ဈတိ, စက္ခာယတနဥ္စ နိရုဇ္ဈတီ''တိအာဒိနာ (ယမ. ၁.အာယတနယမက.၁၂၀) စက္ခာယတနာဒီနံ စုတိစိတ္တေန သဟ နိရောဓော ဝုတ္တောတိ။

ဟဒယဝတ္ထုမတ္တေ တိ ဟဒယဝတ္ထုပဒေသမတ္တေ။ န ဟိ ဟဒယဝတ္ထုံ နိဿာယ ကာယိန္ဒြိယံ ပဝတ္တတိ။ ဟဒယဝတ္ထုပိ တအာ အာတပေ ပက္ခိတ္တဟရိတတာလပဏ္ဏံ ဝိယ အပ္ပာဝသေသံ ဟောတီတိ **''တဒ္ဓဏာဝသေသဟဒယဝတ္ထုသန္နိဿိတ''**န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ ဣတရဝတ္ထူနံ ပန သင်္ကိစ္စာသမတ္ထတာယ ကေဝလံ ဟဒယဝတ္ထုသန္နိဿိတမေဝ, တအာ ဝိညာဏံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''တဒ္ဓဏာဝသေသဟဒယဝတ္ထုသန္နိဿိတ''** န္တိ။ မာတုဃာတာဒိ, မဟဂ္ဂတမညံ တ တာဒိသံ **ဂရုကံ** နာမ။ **သမာသေဝိတံ** အဘိဏှဟသော ကတံ။ **အာသန္နံ** မရဏကာလေ ကတံ, ယအာ တအာ တ ကတမ္ပိ ပရိဗ္ဗတ္တံ ဟုတွာ အနုဿရိတံ။ **ပုဗ္ဗကတံ** အပရာပရိယာယဝေဒနီယံ။ လဒ္ဓော အဝသေသော အဝိဇ္ဇာဒိကော ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဧတေနာတိ **လဒ္ဓာဝသေသပစ္စယော,** သင်္ခါရော။ ဧတေန ဝိပစ္စိတုံ ကတောကာသံ ယထူပစိတံ ကုသလာကုသလစေတနမာဟ။ **ကမ္မနိမိတ္တံ** နာမ ယံ ဝတ္ထုံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အာယူဟနကာလေ ကမ္မံ အာယူဟတိ, တံ။ အတီတေ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿမတ္ထကေပိ ဟိ ကမ္မေ ကတေ ဝိပစ္စနကာလေ အာဂန္တွာ ကမ္မံ တ ကမ္မနိမိတ္တံ တ ဥပတိဋ္ဌတိ။ **ဂတိနိမိတ္တံ** နာမ နိဗ္ဗတ္တနကဩကာသေ ဧကော ဝဏ္ဏော။ သော စ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တနာရဟဿ ''အဂ္ဂိဇာလဝဏ္ဏာဒိကော''တိအာဒိနာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။ **အဝိဇ္ဇာပဋိစ္ဆာဒိတာဒီနဝေ တသ္မိံ** ကမ္မာဒိဝိသယေ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ အာရမ္မဏဘာဝေန ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတေ။

တဏှာဟာယ အပ္ပဟီနတ္တာ ဧဝ, ပုရိမုပ္ပန္နာယ စ သန္တတိယာ တထာပရိဏတတ္တာ ပဋိသန္ဓိဋ္ဌာနာဘိမုခံ ဝိညာဏံ နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရံ ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ အာဟ **''တဏှာ နာမေတီ''**တိ။ **သဟဇာတသင်္ခါရာ** တိ စုတိအာသန္နဇဝနဝိညာဏသဟဇာတာ စေတနာ, သဗ္ဗေပိ တ ဖဿာဒယော။ တသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဋ္ဌာနေ ကမ္မာဒိဝိသယေ ဝိညာဏံ **ခိပန္တိ**။ ခိပန္တာ ဝိယ တသ္မိံ ဝိသယေ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိညာဏပတိဋ္ဌာနဿ ဟေတုဘာဝေန ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ **တန္တိ** တံ ဝိညာဏံ။ စုတိပဋိသန္ဓိတအာသန္နဝိညာဏာနံ **သန္တတိဝသေန** ဝိညာဏန္တိ ဥပနီတေကတ္တံ ။ **တဏှာယ နာမိယမာနံ။ပေ။ ပဝတ္တတီ**တိ နမနခိပနပုရိမနိဿယဇဟနအပရနိဿယဿာဒနနိဿယရဟိတပဝတ္တနာနိ သန္တတိဝသေန တဒ္ဒေဝေကဿ ဝိညာဏဿ ဟောန္တိ, န အညဿာတိ ဒဿေတိ။ **သန္တတိဝသေနာ** တိ စ ဝဒန္တော ''တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ အနည''န္တိ (မ. နိ. ၁.၃၉၆) ဣမဉ္စ မိစ္ဆာကဟံ ပဋိက္ခိပတိ။ သတိ ဟိ နာနတ္တနယေ သန္တတိဝသေန ဧကတ္တနယော ဟောတီတိ။ တွေ စ ဩရိမတီရရုက္ခဝိနိဗဒ္ဓရဇ္ဇု ဝိယ ပုရိမဘဝတ္တဘာဝဝိနိဗဒ္ဓံ ကမ္မာဒိအာရမ္မဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ပုရိသော ဝိယ ဝိညာဏံ, တဿ မာတိကာတိက္ကမနိစ္ဆာ ဝိယ တဏှာ, အတိက္ကမနပယောဂေ ဝိယ ခိပနကသင်္ခါရာ, ယထာ စ သော ပုရိသော ပရတီရေ ပတိဋ္ဌဟမာနော ပရတီရရုက္ခဝိနိဗဒ္ဓံ ကိဉ္စိ အဿာဒယမာနော တ အနဿာဒယမာနော တ ကေဝလံ ပထဝိယံ သကဗလပယောဂေဟေဝ ပတိဋ္ဌာတိ, ဧဝမိဒမ္ပိ ဘဝန္တရတ္တဘာဝဝိနိဗဒ္ဓံ ဟဒယဝတ္ထုသင်္ခါတံ နိဿယံ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ အဿာဒယမာနံ, စတုဝေါကာရဘဝေ အနဿာဒယမာနံ တ ကေဝလံ အာရမ္မဏသမ္ပယုတ္တကမ္မေဟေဝ ပဝတ္တတိ။ တတ္ထ **အဿာဒယမာန** န္တိ ဟပုဏန္တံ, ပဋိလဘမာနန္တိ အတ္ထော။

ဘဝန္တရာဒိပဋိသန္ဓာနတော တိ ဘဝန္တရဿ အညဘဝဿ အာဒိပဋိသန္ဓာနဘာဝတော။ ဘဝန္တရာဒယော တ ဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာတသန္တရာနိ, တေသံ ပဋိသန္ဓာနတောတိ အတ္ထော။ တဒေတံ ဝိညာဏံ နာပိ ဣတောဂတံ ဣတသ္မိံယေဝ ဘဝေ ဥပ္ပန္နတ္တာ။ **ကမ္မန္တိ** ပဋိသန္ဓိဇနကံ ကမ္မံ။ **သင်္ခါရာ** တိ စုတိအာသန္နဇဝနဝိညာဏသဟဂတာ ခိပနကသင်္ခါရာ။ **နတီ**တိ နမနဝသေန ပဝတ္တတဏှာ။ **ဝိသယော** ကမ္မာဒိ။

၆၃၃. သဒ္ဒပဋိဃောသာဒီနံ သတိပိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေ သန္တာနဗန္ဓော န ဟာကဗ္ဗောတိ တေသံ ဧကတ္တနာနတ္တဘာဝံ အနာမသိတွာ အနာဂမနာတီတဟေတုသမုပ္ပာဒမေဝ ဒဿေန္တော **''တွေ စာ''** တိအာဒိမာဟ။ **သဒ္ဒာဒိဟေတုကာ**တိ တွေ **ပဋိဃောသော** သဒ္ဒဟေတုကော။ **ပဒီပေ** ပဒီပန္တရာဒိဟေတုကော။ **မုဒ္ဒာ** လဉ္ဆနဟေတုကာ။ **ဆာယာ** အာအသာဒိအဘိမုခမုခာဒိဟေတုကာ။ **ဟောန္တိ အညတ္ထ အဂန္တွာ** တိ သဒ္ဒာဒိပစ္စယဒေသံ အနုပဂန္တွာ သဒ္ဒာဒိဟေတုကာ ဟောန္တိ တတော ပုဗ္ဗေ အဘာဝာ။ ဧဝံ ဣဒမ္ပိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ န ဟေတုဒေသံ ဂန္တွာ တံဟေတုကံ ဟောတိ တတော ပုဗ္ဗေ အဘာဝာ။ တသ္မာ န ဣဒံ ဟေတုဒေသတော ပုရိမဘဝတော ဣဓာဂတံ ပဋိဃောသာဒယော ဝိယ သဒ္ဒာဒိဒေသတော, နာပိ တတ္ထ ဟေတုနာ ဝိနာ ဥပ္ပန္နံ သဒ္ဒာဒီဟိ ဝိနာ ပဋိဃောသာဒယော ဝိယာတိ အတ္ထော။ အထ

တ **ဟောန္တိ အညတ္ထ အဂန္တွာ** တိ ပုဗ္ဗေ ပစ္စယဒေသေ သန္နိဟိတာ ဟုတွာ တတော အညတ္ထ ဂန္တွာ တပ္ပစ္စယာ န ဟောန္တိ ဥပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ အဘာဝတ, နာပိ သဒ္ဒါဒိပစ္စယာ န ဟောန္တိ, ဧဝံ ဣဒမ္ပိတိ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေ တဗ္ဗံ။

နတ္ထိ ဧကတာ ဧကသန္တာနေကတ္တေပိ အညဿေဝ ဝိညာဏဿ ဟုတ္ဘာဝနတော။ **နာပိ နာနတာ** သန္တာနဗန္ဓတော ပဒီပေ ဝိယ။ ခဏိကာယ ဟိ ပဒီပဇာလာယ သန္တာနေကတ္တံ ဥပာဒါယ သော ဧဝါတိ ဝုစ္စတိ, အတ္ထကိစ္စဋ္ဌ သာဓေတိ, ဧဝမိဓာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"ယဒိ ဟီ"**တိအာဒိနာ သန္တာနဗန္ဓေ ဧကန္တံ ဧကတာယ, နာနတာယ စ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗတံ, ဂဟဏေ စ ဒောသံ ဒဿေတိ။ **သေ နယော**တိ အတိဒေသေန ဗီဇင်္ကုရာဒီသု သဗ္ဗဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နေသု ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ ဣဓာပိ ဟိ ဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နဝိညာဏာနံ ဧကန္တမေကတ္တေ သတိ န မနုဿ ဂတိတော ဒေဝဂတိ သမ္ဘူတာ သိယာ။ ဧကန္တနာနတ္တေ န ကမ္မဝတော ဖလံ သိယာ, တတော "ရတ္တဿ ဗီဇံ ရတ္တဿ ဖလ"န္တိအာဒိကဿ ဝိယ "ဘူတပုဗ္ဗာဟံ, ဘန္တေ, ရောဟိတဿော နာမ ဣသိ အဟောသိ"န္တိအာဒိကဿ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇) တေဟာရဿ လောပေ သိယာ, တသ္မာ ဧတ္ထ သန္တာနဗန္ဓေသု ဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နေသု န ဧကန္တ မေကတာ တ နာနတာ တ ဥပဂန္တဗ္ဗာ န ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဧတ္ထ စ ဧကန္တဧကတာပဋိသေဓေန "သယံကတံ သုခံ ဒုက္ခ"န္တိ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၂၇) ဣမံ ဒိဋ္ဌိံ နိတရေတိ, ဧကန္တနာနတာပဋိသေဓေန "ပရံကတံ သုခံ ဒုက္ခ"န္တိ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၂၇), ဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နတာဝစနေန "အဓိစ္စသမုပ္ပန္န"န္တိ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၂၇) ဣမံ ဒိဋ္ဌိံ နိတရေတိ။

၆၃၄. တတ္ထာ တိ ဖလုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနေ။ **အညဿာ** တိ ယေန တံ ကမ္မံ ကတံ, တတော အညဿ။ **အညတော**တိ ယံ တံ ကမ္မံ နိဗ္ဗတ္တိတံ, တတော အညတော။ "ဓမ္မမတ္တံ ဘဝန္တရမုပေတီ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၃၂; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၂၇; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၀၅) ဝုတ္တတ္တာ ဖလဿ **ဥပဘုဥ္ဇကေ စ အသတိ ကဿ တံ ဖလံ သိယာ** တိ အနုယုဥ္ဇတိ။ **တတ္ထ** တိ တသ္မိံ ယထာဝုတ္တေ အနုယောဂေ။

တတ္ထာ တိ ဧကသန္တာနေ။ ယသ္မိံ ဓမ္မပုဥ္ဇေ ကမ္မံ နိဗ္ဗတ္တံ, တဿေဝ သန္တာနေတိ အတ္ထော။ **ဧတဿ အတ္ထဿာ**တိ ဟေတုဖလာနံ အတ္တတော အညတ္တေပိ ဧတေနေဝ ဟေတုဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓတ္တာ တံ ဖလံ "အညဿ, အညတော"တိ တ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဧတဿ အတ္ထဿ။ စတုမဓုရအလတ္တကရသာဒိဘာဝနာ အမ္ဗမာတုလုင်္ဂာ ဒိဗီဇာနံ **အဘိသင်္ခါရော** ။ ဧတ္ထ စ အဘိသင်္ခတံ ဗီဇံ ဝိယ ကမ္မတ သတ္တော, အဘိသင်္ခါရော ဝိယ ကမ္မံ, ဗီဇဿ အင်္ကုရာဒိပ္ပဗန္ဓော ဝိယ သတ္တဿ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏာဒိပ္ပဗန္ဓော။ တတ္ထုပ္ပန္နဿ မဓုရဿ ရတ္တကေသရဿ တ တ ဖလဿ တ တဿေဝ ဗီဇဿ, တတော ဧဝ စ အဘိသင်္ခါရတော ဘာဝေ ဝိယ ကမ္မကာရကဿေဝ သတ္တ ဿ, တံကမ္မတော ဧဝ စ ဖလဿ ဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဗာလသရီရေ ကတံ ဝိဇ္ဇာပရိယာပုဏနံ, သိပ္ပသိက္ခနံ, ဩသဓ ပ္ပယောဂေ စ န ဝုမုသရီရံ ဂစ္ဆန္တိ။ အထ စ တန္နိမိတ္တံ ဝိဇ္ဇာဟဋ္ဌံ သိပ္ပဇာနနံ, အနာမယတာ စ ဝုမုသရီရေ ဟောန္တိ, န စ တာနိ အညဿ ဟောန္တိ တံသန္တတိပရိယာပန္နေ ဧဝ ဝုမုသရီရေ ဥပ္ပဇ္ဇနတော, န စ ယထာပယုတ္တေန ဝိဇ္ဇာပရိယာပုဏနာဒိနာ ဝိနာ တာနိ အညတော ဟောန္တိ တဒဘာဝေ အဘာဝတော, ဧဝံ ဣဓာပိ သန္တာနေ ယံ ဖလံ, ဧတံ နာညဿ။ န စ အညတောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဧတေန စ သင်္ခါရာဘာဝေ ဖလာဘာဝမေဝ ဒဿေတိ, န အညပစ္စယ နိတရဏံ ကရောတိ။

ယမ္ပိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ဝဒာမာတိ ဝစနသေသော။ တတ္ထ တ ဥပဘုဥ္ဇကေ အသတိ သိဒ္ဓာ ဘုဥ္ဇကသမ္မုတီတိ သ မ္ဗန္ဓော။ ဖလတီတိ သမ္မုတိ **ဖလတိသမ္မုတိ** ။

ရုက္ခသင်္ခါတာနံ ဓမ္မာန န္တိ ရုက္ခပညတ္တိယာ ဥပာဒါနဘူတာနံ ဘူတုပာဒါယဓမ္မာနံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ယထာ ခန္ဓသန္တာနေ ကုသလာကုသလစေတနုပ္ပတ္တိယံ "ပုညံ ကရောတိ, ပာပံ ကရောတီ"တိ ကတ္တုတေဟာရော, ဧဝံ တဿ ဖလုပ္ပတ္တိယံ "သုခံ အနုဘဝတိ, ဒုက္ခံ အနုဘဝတီ"တိ ဥပဘုဥ္ဇကတေဟာရော, တသ္မာ န ဧတ္ထ ခန္ဓဝိနိမုတ္တေန အညေန ဥပဘုဥ္ဇကေန နာမ ကောစိ အတ္ထော အတ္ထီတိ။

၆၃၅. ဧဝံ သန္တေပီ တိ အသင်္ကန္တိဟေတုဘာဝေ တတ္ထ စ ယထာဝုတ္တဒေါသပရိဟရဏေ သတိ, သိဒ္ဓေတိ အ တ္ထော။ **ပဝတ္တိက္ခဏေယေဝ** တိ သင်္ခါရာနံ ပဝတ္တမာနက္ခဏေ ဧဝ။ **ပဝတ္တိတော ပုဗ္ဗေ** တိ ကမ္မာယူဟနက္ခဏ

တော ပုဗ္ဗေ, အဝိဇ္ဇမာနတာယ သမာနတ္တာ ဝေ ဝုတ္တံ။ **ပဏ္ဍာ စာ** တိ ဝိပစ္စနပ္ပပတ္တိတော ပဏ္ဍာ စ။

အဝိပက္ကဝိပာကာ ကတတ္တာ စေ ပစ္စယာ, ဝိပက္ကဝိပာကာနမ္ပိ ကတတ္တံ သမာနန္တိ တေသမ္ပိ ဖလာဝဟတာ သိယာတိ အာသင်္ကနိဝတ္တနတ္ထံ အာဟ **"န စ နိစ္စံ ဖလာဝဟာ"** တိ။

"န ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ တ" တိ ဧတေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တံ, အဝိဇ္ဇမာနတ္တဉ္စ နိဿာယ ဝုတ္တအေသေ ပရိဟရတိ။ တဿာ ဟဋ္ဌိဘောဂကိရိယာယ, ဘဏ္ဍကီဏနကိရိယာယ, ဣဏဂ္ဂဟဏကိရိယာယ တ ကရဏမတ္တံ **တံကိရိယာကရဏမတ္တံ,** တဒေဝ **တဒတ္ထနိယ္ယာတနေ** ပဋ္ဌိဘဏ္ဍအနေ, ဣဏအနေ စ ပစ္စယော ဟောတိ, အဖလိတ နိယ္ယာတနာဒိဖလန္တိ အတ္ထော။

၆၃၆. **သမ္မောဟဝိဃာတတ္ထ** န္တိ ဗာတ္တိံသာယ ဝိညာဏေသု ယထာဝုတ္တသင်္ခာရာနံ ပဋိသန္ဓိယံ, ပဝတ္တိယဉ္စ ပစ္စယဘာဝေ ဝိဘဇ္ဇ အဝိဘာဝိတေ ပဝတ္တနကသမ္မောဟဿ အပနယနတ္ထံ။

ပုညာဘိသင်္ခာရေ တိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။ **အဝိသေသေနာ**တိ "တိဟေတုကော တိဟေတုကဿာ"တိအာဒိကံ ဘေဒံ အကတွာ သာမညတော, ပိဏ္ဍဝသေနာတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗတ္ထ ဥပနိဿယပစ္စယော ဗလဝကမ္မဿ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗော။ "ဒုဗ္ဗလဥ္ဟိ ကမ္မံ ဥပနိဿယပစ္စယော န ဟောတီ"တိ **ပဋ္ဌာနသံဝဏ္ဏနာယ** ဒဿိတမေဝ။ **ရူပ ဝစရပဥ္စကုသလစေတနာဘေအောတိ** "ဌပေတွာ အဘိညာပ္ပတ္တ"န္တိ ဝိသေသေတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ, န တ ဝတ္တဗ္ဗံ ဝိ ဟာကဿ ပစ္စယဘာဝကထာယ အဝိဟာကာရဟဿ ပသင်္ဂါဘာဝတော။ အဘိညာစေတနာယ ဟိ အဝိဟာကတာ ဟေဋ္ဌာ ဝိဘာဝိတာ ဧဝ။ **အဝိသေသေန ပနာ**တိ ဧတ္တာပိ ဧသေဝ နယော။ ပဥ္စန္နံ ဝိပာကဝိညာဏာနန္တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတ ဗ္ဗံ။

ပဥ္စန္နံ န္တိ စက္ခုသောတဝိညာဏာနံ, သမ္ပဋိစ္ဆနမနောဓာတုယာ, ဒွိန္နံ သန္တီရဏမနောဝိညာဏဓာတူနဉ္စာတိ ဧ တေသံ ပဥ္စန္နံ။ **တထေဝာ**တိ ဒွေဝဓာ ဧဝ။ ကထံ ပန ဣဋ္ဌာရမ္မဏေယေဝ ပဝတ္တနကာနိ ကုသလဝိပာကဝိညာဏာနိ ဒုဂ္ ဂတိယံ ပဝတ္တန္တီတိ အာဟ **"နိရယေ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿာ"** တိအာဒိ။ ထေရော ဟိ တတ္ထ ဣဒ္ဓိယာ ဝဿံ နိမ္မိနိတွာ ကတိပယံ ဝေလံ နိရယဂ္ဂိ ဝူပသမေတွာ တေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

သေ့ဝဝ ကာမာဝစရော ပုညာဘိသင်္ခါရော။ **အဝိသေသေန ပန ပုညာဘိသင်္ခါရော** တိ ကာမာဝစရံ, ရူပာဝစရဉ္စာတိ ဒုဝိဓမ္ပိ ပုညာဘိသင်္ခါရံ ဧကဇ္ဈံ သင်္ဂဏှာတိ။

ဒွတဒသာကုသလစေတနာဘေအောတိ ဧတ္တ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစေတနာယ ဂဟဏေ ကာရဏံ န ဒိဿတိ, ဝိစာရေတဗ္ဗမေဝ။ ဧကဿ ဝိညာဏဿ တထေဝ ပစ္စယော ပဋိသန္ဓိယံ, နော ပဝတ္တေတိ ဧကဿေဝ ပစ္စယဘာဝနိယမော ပဋိ သန္ဓိယံ, နော ပဝတ္တေ။ ပဝတ္တေ ဟိ သတ္တန္နမ္ပိ ပစ္စယောတိ အဓိပ္ပာယော။

ရူပဘဝေ စတုန္န န္တိ အကုသလဝိပာကာနံ စက္ခုသောတဝိညာဏသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏာနံ။ တာနိ ပန ဧကန္တတော အနိဋ္ဌာရမ္မဏာနိ, ရူပဘဝေ စ ကထံ အနိဋ္ဌာရမ္မဏသမာယောဂေတိ အာဟ **"သော စ ခော"**တိအာဒိ။ **"တထာ ကာမာ ဝစရဒေဝလောကေပိ အနိဋ္ဌရူပာဒယော နတ္ထီ"**တိ ဣဒံ ယေဘုယ္ယဝသေန ဝုတ္တံ။ ဗဟုလဥ္ဟိ တေသံ ဣဋ္ဌာ ဧဝ ရူ ပာဒယော ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ကအာစိ အနိဋ္ဌံ။ ဒေတနဥ္ဟိ ဧကသဉ္စဒေဝ ပုဗ္ဗနိမိတ္တပာတုဘာဝကာလာဒီသု မိလာတမာလာဒိအ နိဋ္ဌာရမ္မဏသမာယောဂေ ဟောတီတိ။

၆၃၇. ယတ္ထ ဝိတ္ထာရပ္ပကာသနံ ကတံ, တတော ဘဝတော ပဋ္ဌာယ မုခမတ္တပ္ပကာသနံ ကာတုကာမော အာဟ **"အာဒိတော ပဋ္ဌာယာ"** တိ။ တေနေဝ "ဒုဝိသု ဘဝေသူ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ မနုဿာပိ ကေစိ အဏ္ဍဇာ, သံသေဒဇာ စ ဟောန္တီတိ တဒပေက္ခာယ **"စတူသု ယောနီသူ"**တိ ဝုတ္တံ။ ဧကတ္တကာယဧကတ္တသညိတာသာမညေန စတုတ္ထဗျာနဘူမိ ကာပိ အသညာရုပ္ပဝဇ္ဇာ စတုတ္ထိယေဝ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဘဇန္တိ။ **သေ** ပုညာဘိသင်္ခါရော။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ "နာ နာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယေန စေဝ ဥပနိဿယပစ္စယေန စာ"တိ ဝုတ္တနယေနေဝ။ **ယထာသမ္ဘဝ** န္တိ ဧကဝီသတိကာမာ

ဝစရရူပာဝစရကုသလဝိပာကေသု စုဒ္ဒသန္နံ ပဋိသန္ဓိယံ, ပဝတ္တေ စ, သတ္တန္နံ ပဝတ္တေ ဧတေတိ အယံ ယထာသမ္ဘ ဝေါ။

တာဒိသေယေဝါတိ နာနက္ခဏိကကမ္မပစ္စယာယေဝါတိ အတ္ထော။

စတုန္နံ ဝိညာဏာန န္တိ ဘဝင်္ဂဒယော အပေက္ခိတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ စတူသု အနန္တရာဒီနံ ပန တိဏ္ဏံ ဝိညာဏာနံ တီသု ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု ပစ္စယဘာဝေါ ယောဇေတဗ္ဗော။ အဝိညာဏကေ သတ္တာဝါသေ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏေ အလဗ္ဘ မာနေပိ တဿ သင်္ခါရဟေတုကတ္တံ လဗ္ဘတေဝ။ တထာ ဟိ တတ္ထ ပုညာဘိသင်္ခါရော ကဋတ္တာရူပာနံ နာနာက္ခ ဏိကကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။ ဧတသ္မိံ မုခမတ္တဒဿနကာလေ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ ဒုဂ္ဂတိအာဒီသု ပဝတ္တိ ယံ ကုသလဝိပာကာဒိဝိညာဏာနံ ပစ္စယဘာဝေ ဘဝေသု ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိညာယတီတိ န ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိညာဏပစ္စယာနာမရူပပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၃၈. ဝိဘာဂ နာမရူပာနန္တိ နာမဿ, ရူပဿ စ ပဘေဒတော။

တတ္ထ နာမဿ တာဝ ပဘေဒံ ဒဿေန္တေန ကာမံ ဝိညာဏမ္ပိ နာမမေဝ, ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နေ ပန အသင်္ကရ တော ဒဿေတုံ **“အာရမ္မဏာဘိမုခံ နမနတော ဝေဒနာဒယော တယော ခန္ဓာ”** တိ ဝုတ္တံ။ နိဗ္ဗာနဿ ပနေတ္ထ ပဝတ္တိကထာယံ အပ္ပစ္စယတ္တာ, နမနဋ္ဌာဘာဝတော စ ပသင်္ဂေါ ဧဝ နတ္ထိ။ နာမနဋ္ဌေန ဟိ တံ နာမံ, န နမနဋ္ဌေန။ **တေ သံ** နာမရူပာနံ သုခါဒိဝသေန, ပထဝီအာဒိဝသေန စ **ဝိဘာဂေ**။

ဧကံ သတ္တာတသ န္တိ အသညသတ္တာတသံ။ ပုရိမေသု စတူသု, အသညသတ္တာတသေ စာတိ **ပဉ္စသု**။

ဂဗ္ဘသေယ္ယကဂ္ဂဟဏေန ဇလာဗုဇာ ဂဟိတာတိ **“အဏ္ဍဇာနဉ္စာ”** တိ ဝုတ္တံ။ အဏ္ဍဇာနဉ္စ အဘာဝကာနန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သန္တတိသီသာနိ** တိ ကလာပသန္တာနမူလာနိ။ ယဒိပိ ဝိကာရရူပာနိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ န သန္တိ, လက္ခဏ ပရိစ္ဆေဒရူပါနိ ပန သန္တီတိ တာနိ ပရမတ္ထတော အပရိနိပ္ဖန္နာနီတိ ဝဇ္ဇေန္တော အာဟ **“ရူပရူပတော”**တိ။ ဖဿာဒိ ကေ သင်္ခါရက္ခန္ဓဘာဝေန ဧကတ္တံ နေတွာ **“တေဝီသတိ ဓမ္မာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **အပနေတွာတိ** ကလာပန္တရဂတေ ပထဝီအာဒိကေ သမာနလက္ခဏတာယ အဂ္ဂဟေတွာ။

တေသန္တိ ဗြဟ္မကာယိကာဒီနံ။ **ဝိတ္ထာရေနာ** တိ စတူသုပိ သန္တတိသီသေသု ရူပာနံ အသင်္ခပနေန။

ကာမဘဝေ ပန ယသ္မာ သေသဩပပာတိကာန န္တိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ ကာမဘဝေ ဩပပာတိကာ ဝုတ္တာ န သန္တိ, ယေန သေသဂ္ဂဟဏံ သာတ္ထကံ ဘဝေယျ, အဏ္ဍဇဂဗ္ဘသေယျကေဟိ ပန ဩပပာတိကသံသေဒဇာ သေသာ ဟောန္တီတိ သေသဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝာ ဗြဟ္မကာယိကာဒိကေဟိ ဩပပာတိကေဟိ ဝုတ္တေဟိ သေသေ သန္ဓာယ **“သေသဩပပာတိကာန”**န္တိ အာဟ။ တေ ပန အရူပိနောပိ သန္တီတိ **“ကာမဘဝေ”**တိ ဝုတ္တံ။ အပ ရိပုဏ္ဏာယတနာနံ ပန နာမရူပံ ယထာသမ္ဘဝံ ရူပမိဿကဝိညာဏနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေန သက္ကာ ဓမ္မဂဏနတော ဝိ ညာတုန္တိ န ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟ ပဝတ္တဥတုတော တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟ ဥပ္ပန္နရူပေသု တေဇောဓာတုတော။ ဟဒယဝတ္ထုနော တင်္ခဏုပ္ပန္နတ္တာ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ **ဝတ္ထုဒုဗ္ဗလတာ** ။ တေသံ အဇ္ဈောဟရိတာဟာရေန အနုဂတေ သရီရေ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ သုဋ္ဌုဒ္ဓကန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **နရောတိ** တေနေဝ မာတုကုစ္ဆိဂတဘာဝေန တိရောက္ခော။ အဝကံ သတော ဒွေဝ အဋ္ဌကာနေဝ ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ဟောန္တီတိ သသဒ္ဒကာလံ သန္ဓာယ **“ဥက္ကံသတော ဒွဝိန္နံ နဝ ကာန”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ယံ ပုဗ္ဗေ သန္တတိဒွယာဒိကံ သတ္တကပရိယောသာနံ ရူပံ ဣဓ ဝုတ္တံ, တံ ဧကေကဿ စိ တ္တဿ တီသု တီသု ခဏေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ဝုတ္တန္တိ ကတွာ အာဟ **“ပုဗ္ဗေ။ပေ။ သတ္တတိဝိဓ”** န္တိ။ **ဒုဝိဓမ္ပိ တ**န္တိ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ, စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စာတိ ဒုဝိဓမ္ပိ တံ သဒ္ဒံ။

သဏ္ဍာတု န္တိ အဒ္ဒနိယဘာဝေန ဌာတုံ, အတ္တနော ပန ခဏမတ္တံ တိဋ္ဌတော၀။ **စတုဒ္ဒိသာ ၀ဝတ္ထာပိတာ** တိ အ ညမညံ သံသဋ္ဌသိသာ မူလေန စတူသု ဒိသာသု ၀ဝတ္ထာပိတာ။ အညမညံ အာလိင်္ဂေတွာတ ဌိတာ **ဘိန္နတဟာနိကာ ဝိယ** စ။

၆၃၉. **ပဥ္စတေကာရဘာဝေ စ ပဝတ္တိယ** န္တိ ရူပဟဇနကကမ္မဇပဥ္စဝိညာဏပ္ပဝတ္တိကာလံ, သဟဇာတဝိညာဏပစ္စယဥ္စ သန္ဓာယာဟ။ တအ ဟိ တတော နာမမေဝ ဟောတီတိ။ ကမ္မဝိညာဏပစ္စယာ ပန တအပိ ဥဘယံ ဟောတီတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ, ပစ္ဆာဇာတဝိညာဏပစ္စယာ စ ရူပံ ဥပတ္ထဒ္ဓံ ဟောတီတိ။ **အသညေသူ**တိအာဒိ ကမ္မဝိညာဏပစ္စယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ပဥ္စတေကာရဘာဝေ စ ပဝတ္တိယ** န္တိ ဘဝင်္ဂါဒိဇနကကမ္မတော အညေန ရူပုပ္ပတ္တိကာလံ, နိရောဓသေမာပတ္တိကာလံ, ဘဝင်္ဂါဒိဥပ္ပတ္တိကာလတော အညကာလဥ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ယုတ္တံ။ ဘဝင်္ဂါဒိဥပ္ပတ္တိကာလေ ဟိ တံဇ နကေန ကမ္မုနာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ရူပံ, သော စ ဝိပာကော ကမ္မဝိညာဏပစ္စယော ဟောတီတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ သဟဇာတ ဝိညာဏပစ္စယာနပေက္ခမ္ပိ ဟိ ပဝတ္တိယံ ကမ္မေန ပဝတ္တမာနံ ရူပံ, နာမဥ္စ န ကမ္မဝိညာဏာနပေက္ခံ ဟောတီတိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ**တိ ပဋိသန္ဓိယံ, ပဝတ္တေ စ။ သဟဇာတဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ, ကမ္မဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပဥ္စ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **နာမဥ္စ ရူပဥ္စ နာမရူပဥ္စာ** တိ ဧတ္တ နာမရူပသဒ္ဒော အတ္တနော ဧကဒေသေန နာမသဒ္ဒေန နာမသဒ္ဒသ္သ သရူပေဟ, ရူပသဒ္ဒေန စ ရူပသဒ္ဒသ္သ, တသ္မာ သရူပာနံ ဧကသေသောတိ **ဧကဒေသသရူပေကသေသော,** နာမရူပသ ဒ္ဒသ္သ ဌာနံ ဣတရေသဥ္စ နာမရူပသဒ္ဒာနံ အဒဿနန္တိ အတ္ထော။

ဝိပာကတော အညံ **အဝိပာကံ**။ ယတော ဒွိဓာ မတံ, တတော ယုတ္တမေဝ ဣဒန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ကုသလာဒိစိတ္တက္ခဏေ တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အကုသလကိရိယစိတ္တက္ခဏေ ဝိယ ဝိပာကစိတ္တက္ခဏေပိ ဝိပာ ကာဇနကကမ္မသမုဋ္ဌာနံ သင်္ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိပာကစိတ္တက္ခဏေ ပန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏပစ္စယာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန ဥဘယဥ္စ လဗ္ဘတီတိ တာဒိသဝိပာကစိတ္တက္ခဏဝဇ္ဇနတ္ထံ **"ကုသလာဒိစိတ္တက္ခဏေ"** တိ ဝုတ္တံ။

၆၄၀. **သုတ္တန္တိကပရိယာယတော** တိ ပဋ္ဌာနေ ရူပာနံ ဥပနိဿယပစ္စယဿ အဝုတ္တတ္တာ ဝုတ္တံ။ သုတ္တ န္တေ ပန ယသ္မိံ သတိ ယံ ဟောတိ, အသတိ စ န ဟောတိ, သော တဿ ဥပနိဿယော နိဒာနံ ဟေတု ပဘာဝေတိ ကတွာ တ "ဝိညာဏူပနိသံ နာမရူပ"န္တိ ရူပဿ စ ဝိညာဏူပနိဿယတာ ဝုတ္တာ။ ဝနပတ္ထပရိယာယေ စ ဝနပတ္ထကမနိဂ မနဂရဇနပဒပုဂ္ဂလူပနိဿယော ဣရိယာပထဝိဟာရော, တတော စ စီဝရာဒီနံ ဇီဝိတပရိက္ခာရာနံ ကသိရေန, အပ္ပကသိရေန စ သမုဒာဂမနံ ဝုတ္တံ, န စ ဝနပတ္ထာဒယော အာရမ္မဏူပနိဿယာဒိဘာဝံ ဣရိယာပထာနံ, စီဝရာဒိသမုဒာဂမနဿ စ ဘဇန္တိ။ တသ္မာ ဝိနာ အဘာဝေ ဧဝ သုတ္တန္တိကပရိယာယတော ဥပနိဿယဘာဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နာမဿ အဘိသ င်္ခါရဝိညာဏံ ကမ္မာရမ္မဏပဋိသန္ဓိအာဒိကာလေ အာရမ္မဏပစ္စယော၀ ဟောတီတိ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ရူပဿေ ဝ သုတ္တန္တိကပရိယာယတော ဧကဓာဝ ပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တော။ သသံသယဿ ဟိ ရူပဿေတံ ပစ္စယော ဟောတီ တိ ဝုတ္တော နာမဿ ဟောတီတိ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ။

ပဝတ္တဿ ဟာကဋ္ဌတ္တာ အဟာကဋ္ဌံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာတ ပုစ္ဆတိ **"ကထံ ပနေတ"**န္တိအာဒိနာ။ သုတ္တတော နာမံ, ယုတ္တိတော ရူပံ ဝိညာဏပစ္စယာ ဟောတီတိ ဇာနိတဗ္ဗံ။

ယုတ္တိတော သာဓေတွာတ သုတ္တေန တံ ဒဋ္ဌုဟံ ကရောန္တော **"ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿာပိ ဟီ"** တိအာဒိမာဟ။ **စိတ္တသ မုဋ္ဌာနဿေတ**တိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ ဝိယ။ တွေ စ "ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ"န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁, ၃၉; မဟာဝ. ၁; ဥဒာ. ၁) ဘာသမာနေန ဘဂဝတာ ယသ္မာ ဥပပရိက္ခမာနာနံ ပဏ္ဍိတာနံ ပရမတ္ထတော နာမရူပမတ္တမေဝ ပဝတ္တမာနံ ဒိဿတိ, န သတ္တော, န ဇီဝေ, တသ္မာ ဧကေနစိ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ ဟောတိ။ သုညတပ္ပကာသနဥ္ဟိ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနန္တိ။ အထ တ နာမရူပမတ္တတာဝစနေန ပဝတ္တိယာ ဒုက္ခသစ္စမတ္တတာ ဝုတ္တာ။ ဒုက္ခသစ္စပ္ပကာသနေန စ တဿ သမုဒယော, တဿ စ နိရောဓော, နိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ စ ပကာသိတာ ဧဝ ဟော တိ။ အဟေတုကဿ ဒုက္ခဿ, ဟေတုနိရောဓာ အနိရုဇ္ဈနကဿ စ အဘာဝ, နိရောဓဿ စ ဥပာယေန ဝိနာ အနဓိဂ န္တဗ္ဗတ္တာတိ စတုသစ္စပ္ပကာသနံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ နိဒ္ဒာရေတဗ္ဗံ။

နာမရူပပစ္စယာသဠာယတနပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၄၁. **တန္တိ** နာမရူပံ။ **တသ္သာ** တိ သဠာယတနဿ။ **တာဒိသဿေတ** တိ ကတေကသေသဿေဝ။

ဣဓာပိ **နာမန္တိ** ခန္ဓတ္တယဿေဝ ဂဟဏေ ကာရဏံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **နိယမတော**တိ ဣဒ္ဒဥ္စ စတုန္နံ ဘူတာနံ, ဆန္နံ ဝတ္ထူနံ, ဇီဝိတဿ စ ယထာသမ္ဘဝံ သဟဇာတနိဿယပုရေဇာတဣန္ဒြိယာဒိနာ သဠာယတနဿ ပဝတ္တမာနဿ ဧကန္တေန ပစ္စယဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ရူပာယတနာဒီနံ ပန သဟဇာတနိဿယာနုပာလနဘာဝေ နတ္ထီတိ အဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အာရမ္မဏာရမ္မဏပုရေဇာတာဒိဘာဝေ စ တေသံ န သသန္တတိပရိယာပန္နာနမေဝ, န စ စက္ခာဒီနံ ဝိယ ဧကပ္ပဟာရေနေဝါတိ အနိယမတော ပစ္စယဘာဝေါ။ **နိယမတော။ပေ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယန္တိ ဧဝ** န္တိ ဧတ္ထ **ဧဝံ**-သဒ္ဒေန တ ရူပာယတနာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဆဠာယတနဉ္စ သဠာယတနဉ္စ သဠာယတန** န္တိ ဧတ္ထ ယဒိပိ ဆဠာယတနသဠာယတနသဒ္ဒါနံ သဒ္ဒတော သရူပတာ နတ္ထိ, အတ္ထတော ပန သဠာယတနေကဒေသော ဆဠာယတနန္တိ ဧကဒေသသရူပတာ အတ္ထီတိ ဧကဒေသသရူပေကသေသော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္ထတောပိ ဟိ သရူပာနံ ဧကဒေသသရူပေကသေသံ ဣစ္ဆန္တိ “ဝက္ကော စ ကုဋိလော စ ကုဋိလာ”တိ။ တသ္မာ အတ္ထတော ဧကဒေသ သရူပာနဉ္စ ဧကသေသေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ။

အထ တ ဆဠာယတနဉ္စ မနာယတနဉ္စ ဆဠာယတနန္တိ တ မနာယတနန္တိ တ ဆဠာယတနဉ္စ ဆဠာယတနဉ္စ ဆဠာယတနန္တိ တ မနာယတနဉ္စ မနာယတနဉ္စ မနာယတနန္တိ တ ဧကသေသံ ကတ္ဝာ စက္ခာဒီဟိ သဒ္ဓိံ “သဠာယတန”န္တိ ဝုတ္တန္တိ တမေဝ ဧကသေသံ နာမမတ္တပစ္စယဿ, နာမရူပပစ္စယဿ စ မနာယတနဿ ဝသေန ကတံ အတ္ထတော ဒဿေန္တော အာဟ **“ဆဠာယတနဉ္စ သဠာယတနဉ္စ သဠာယတနန္တိ ဧဝံ ကတေကသေသဿ သာ”**တိ။ ယထာဝုတ္တောပိ ဟိ ဧကသေသော အတ္ထတော ဆဠာယတနဉ္စ သဠာယတနဉ္စာတိ ဧဝံ ကတော နာမ ဟောတီတိ။ သဗ္ဗတ္ထ စ ဧကသေသေ ကတေ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော ကတေကသေသာနံ သဠာယတနာဒိသဒ္ဒဝစနီယတာ သာမညဝသေန ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

“န အညထာ”တိ ဧတေန တဿ တဿ နာမဿ, ရူပဿ စ အဘာဝေ တံ တံ အာယတနံ န ဟောတီတိ ဗျတိရေကံ ဝိဘာဝေတိ။

ယန္တိ ယံ ယံ နာမံ, ရူပဉ္စ။ **ယဿာ** တိ ယဿ ယဿ အာယတနဿ။ **ယထာ**တိ သဟဇာတာဒိနာ ယေန ယေန ပကာရေန။ **နေယျ** န္တိ ဉေယျံ။

တဿ ဝသေနာ တိ တဿ ဟေတုအာဒိပစ္စယဿ ဝသေန။ **ဥက္ကံသာဝကံသော** တိ ဧတ္ထ သတ္တဓာ ပစ္စယဘာဝတော ဥက္ကံသော အဋ္ဌဓာ ပစ္စယဘာဝေ, တတော နဝဓာ, တတော ဒသဓာတိ အယံ ဥက္ကံသော။ အဝကံသော ပန ဒသဓာ ပစ္စယဘာဝတော နဝဓာ ပစ္စယဘာဝေ, တတော အဋ္ဌဓာ, တတော သတ္တဓာတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော, န ပန သတ္တဓာ ပစ္စယဘာဝတော ဧဝ ဒွေပိ ဥက္ကံသာဝကံသာ ယောဇေတဗ္ဗာ, တတော အဝကံသာဘာဝတောတိ။

ဝိပာကံ နာမန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ သဟဇာတာဒိဝသေန, သတ္တဓာ, ဟေတုအာဒိဝသေန စ။ **ဣတရန္** တိ အဝိပာကံ နာမံ။

“ဟဒယဝတ္ထုနော သဟာယံ ဟုတွာ”တိ ဧတေန အရူပေ ဝိယ အသဟာယံ နာမံ န ဟောတိ, ဟဒယဝတ္ထု စ နာမေန သဟ ဆဠာယတနဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဧတ္ထကမေဝ ဒဿေတိ, န ပန ယထာ ဟဒယဝတ္ထု ပစ္စယော ဟောတိ, တထာ နာမမ္ပီတိ အယမတ္ထော အဓိပ္ပေတော။ ဝတ္ထု ဟိ နာမဿ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော ဟောတိ, န နာမံ။ နာမဉ္စ ဝိပာကဟေတာဒိပစ္စယော ဟောတိ, န ဝတ္ထူတိ။ ပဝတ္တေ အရူပဓမ္မာ ကမ္မဇရူပဿ ဌိတိပ္ပတ္တဿေဝ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, န ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿာတိ ဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတာ စ ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တာဒယော ဧဝ စက္ခာဒီနံ ယောဇေတဗ္ဗာ။

“တတ္ထေတ”တိ ဣမိနာ “ပဝတ္တေ”တိ ဣဒံ ပစ္စာမဋ္ဌန္တိ အာဟ **“တတ္ထေဝ ဟိ ပဝတ္တေ”** တိ။ “ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ”တိ ပန ဣဒံ “ပဉ္စန္န”န္တိ ဣမိနာ ဒီပိတမေဝါတိ။ ပဝတ္တိယံ စက္ခာယတနာဒိကဿ နာမံ ဝိပာကပစ္စယော

န ဟောတိ, အတ္တနာ ဇနိတရူပဿေဝ ဟောတိ။ ပဋိသန္ဓိယံ ပန ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနသဒိသံ, တသ္မာ ဝတ္ထုနော ပိ ဝိပာကပစ္စယော ဟောတိယေဝ။

ရူပတောတိ ရူပေသု။ **ယံ ယံ အာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ** တိ ပဋိသန္ဓိယံ အဏ္ဍဇဇလာဗုဇာနံ ပဉ္စသု အာယတနေသု ကာယာယတနမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတရေသံ ယထာရဟံ ဣတရာနိပိ။

အဝသေသသမနာယတနဿာ တိ ဧတ္ထ "ပဉ္စက္ခန္ဓဘဝေ ပနာ"တိ ဧတဿ အနုဝတ္တမာနတ္တာ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ဧဝ ပဝတ္တမာနံ ပဉ္စဝိညာဏေဟိ အဝသေသံ မနာယတနံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နာမရူပဿ သဟဇာတာဒိသာဓာရဏပစ္စယဘာဝေ, သမ္ပယုတ္တာဒိအသာဓာရဏပစ္စယဘာဝေ စ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော။ "ရူပပစ္စယာ ပဉ္စာယတနာနီ"တိ အယမ္ပိ နယော လဗ္ဘတိ နိရောဓသမာပန္နာနံ ဝသေန, သော ပန အပစုရဘာဝတော ယေဘုယျေန စ ပဋိသန္ဓိယံ ပစ္စယဘူတဿေဝ နာမရူပဿ ပဝတ္တိယံ ပစ္စယဘာဝေ ဝိဘာဝိတောတိ န ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သဠာယတနပစ္စယာဖဿပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၄၂. ဗာဝီသတိယာ လောကိယဝိပာကဝိညာဏေဟိ သမ္ပယုတ္တာ **ဗာဝီသတိလောကိယဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာ**။ တတော ဧဝ **ဗာဝီသတိ**။

တတ္ထာ တိ တသ္မိံ သဠာယတနေ, တေသု ဆသု အာယတနေသူတိ အတ္ထော။ **အဇ္ဈတ္တန္တိ** သသန္တတိပရိယာပန္နမေဝ ဂဏှာတိ။ တဉ္ဟိ သသန္တတိပရိယာပန္နကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ တာဒိသဿ ဖဿဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ ရူပာဒီနိ, ပန ဗဟိဒ္ဓာ အနုပာဒိန္နာနိ စ ဖဿဿ အာရမ္မဏံ ဟောန္တိ, န တာနိ စက္ခာဒီနိ ဝိယ သသန္တတိပရိယာပန္နကမ္မကိလေသနိမိတ္တပ္ပဝတ္တိဘာဝေန ဖဿဿ ပစ္စယာ ဟောန္တီတိ ပဌမာစရိယတဒေ န ဂဟိတာနိ, ဒုတိယာစရိယတဒေ ပန ယထာ တထာ တ ပစ္စယဘာဝေ သတိ န သက္ကာ ဝဇ္ဇေတုန္တိ ဂဟိတာနိ။

တတ္ထာ တိ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿပဒေ။ ယေ တာဝ အာစရိယာ မဟာဝိဟာရဝါသိနော ယထာ ဝိညာဏံ, ဧဝံ နာမရူပံ, သဠာယတနံ, ဖဿံ, ဝေဒနဉ္စ ပစ္စယံ, ပစ္စယုပ္ပန္နဉ္စ သသန္တတိပရိယာပန္နံ ဒီပေန္တာ ဝိပါကမေဝ ဣစ္ဆန္တိ။ "ဆဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော"တိ **အဘိဓမ္မဘာဇနီယ**ပာဠိ (ဝိဘ. ၂၄၃) အာရုပ္ပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာတိ **"ဆဠာယတနပစ္စယာ ဖဿောတိ ပာဠိအနုသာရတော"**တိ ဝုတ္တံ။

သဗ္ဗေ ဖဿာ န သမ္ဘောန္တီတိ ယောဇနာ။ ယဒိ သဠာယတနေဟိ ဧကော ဖဿော သမ္ဘဝေယျ, "သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော"တိ ဧကဿ ဝစနံ ယုဇ္ဇေယျ, အထာပိ ဧကမ္ဟာ အာယတနာ သဗ္ဗေ ဖဿာ သမ္ဘဝေယျုံ, တထာပိ သဠာယတနေဟိ သဗ္ဗဖဿသမ္ဘဝတော အာယတနဘေဒေန ဖဿဘေဒေ နတ္ထီတိ တဒဘေဒဝသေန ဧကဿ ဝစနံ ယုဇ္ဇေယျ, တထာ ပန အသမ္ဘဝတော န ယုတ္တန္တိ စောဒေတိ **"န သဠာယတနေဟိ"**တိအာဒိနာ။ အညဿာပိ တ အသမ္ဘဝတ္တဿ ဝိဓာနဿ ဗောဓနတ္ထမေတံ ဝုတ္တံ **"နာပိ ဧကမ္ဟာ အာယတနာ သဗ္ဗေ ဖဿာ"**တိ။ "န သဠာယတနေဟိ ဧကော ဖဿော သမ္ဘောတိ"တိ ဣဒမေဝ ပန ဧကဖဿဝစနဿာယုတ္တတ္တဒီပကံ ကာရဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နိဒဿနဝသေန တ တံ ဝုတ္တံ။ နာပိ ဧကမ္ဟာ အာယတနာ သဗ္ဗေ ဖဿာ သမ္ဘောန္တိ, ဧဝံ န သဠာယတနေဟိ ဧကော ဖဿော သမ္ဘောတိ။ တသ္မာ ဧကဿ ဝစနံ အယုတ္တန္တိ။ ပရိဟာရံ ပန အနေကာယတနေဟိ ဧကဖဿဿ သမ္ဘဝတောတိ ဒဿေန္တော **"တတြိဒံ ဝိသဇ္ဇနံ"** န္တိအာဒိမာဟ။ **အဝသေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မာယတနာ** ဖဿဝဇ္ဇိတာ တံသမ္ပယုတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ။

ဧကောပိ အနေကာယတနပ္ပဘဝေါ **ဧကောပနေကာယတနပ္ပဘဝေါ**။

ဆဓာ ပစ္စယတ္တေ ပဉ္စ ဝိဘာဝယေ, ဧကံ နဝဓာ ပစ္စယတ္တေ, ဗာဟိရာနိ ဆ အာယတနာနိ အာရမ္မဏာဒိနာ ယထာ သမ္ဘဝံ ပစ္စယတ္တေ ဝိဘာဝယေတိ သမ္ဗန္ဓော။

အနေကဘေဒဿာ တိ ကုသလဝိပာကာဒိပဋ္ဌဒ္ဒတရာဒိဝသေန အနေကဝိဓဿ ဒ္ဒဝိပဋ္ဌဝိညာဏသမ္ပယုတ္တဝဇ္ဇ ဿ ဝိပာကဖဿဿ။ **တာနိ စာ**တိ ရူပာယတနာဒီနိ။ ''မနော စ နေသံ ဂောစရဝိသယံ ပစ္စနုဘောတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၅၅) ဟိ ဝုတ္တံ။ **တထာ စာ**တိ ပစ္စုပ္ပန္နာနိ ရူပာဒီနိ ပစ္စုပ္ပန္နဋ္ဌ ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နံ ရူပရူပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အာရမ္မဏပစ္စယမတ္တေနာ** တိ တံ သဗ္ဗံ အပစ္စုပ္ပန္နံ, အညဋ္ဌ ဓမ္မာယတနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

ဖဿပစ္စယာဝေဒနာပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၄၃. **ဒွတရတော သင္ဌေတ**တိ ပဘဝသာမညတော ဧကဝိဓာပိ ဥပ္ပတ္တိဒ္ဒတရတော ဆ ဧဝ ဟောန္တီတိ ဆဠေဝ ဝေဒနာ ဝုတ္တာ။

စိတ္တဘေဒေန ဧကူနနဝုတိဝိဓာပိ ဣဓာဓိပ္ပေတာ ဧဝ ဒဿေတုံ **''ဝေဒနာသု ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ''သေသာန''န္တိ ဓေတ္တ သမ္ပဋိစ္ဆနသမ္ပယုတ္တာယ စက္ခုသမ္ဖဿာဒယော ပဋ္ဌ ယဒိပိ အနန္တရာဒီဟိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, အနန္တရာဒီနံ ပန ဥပနိဿယေ အန္တောဂဓတ္တာ သန္တီရဏတအရမ္မဏာနဋ္ဌ သာဓာရဏာဿ တဿ ဝသေန **''ဧကဓာ''**တိ ဝုတ္တံ။ ဧကေကသ္မိံ ဒ္ဒတရေ ဟိ စက္ခုဒ္ဒတရာဒီသု ဥပ္ပန္နစက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ သဟဇာတာ ဖဿာ သကသကဝီထိသု သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီဟိ သမ္ပယုတ္တဝေဒနာနံ, မနောဒ္ဒတရေ တအရမ္မဏဝသေနေဝ ပဝတ္တာနံ တေဘူမကဝိပာကဝေဒနာနမ္ပိ သဟဇာတမနောသမ္ဖဿသင္ခါတော သော ဖဿော အဋ္ဌဓာ ပစ္စယော ဟောတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ရူပာရူပာဝစရဝိပာကဝေဒနာ ပဋိသန္ဓိအာဒိဝသေနေဝ ပဝတ္တန္တိ, ကာမာဝစရာပိ ဧကစ္စာတိ **''တေဘူမကဝိပာကဝေဒနာနမ္ပိ''**တိ ဝုတ္တံ။ တာသမ္ပိ ဟိ သဟဇာတမနောသမ္ဖဿော အဋ္ဌဓာဝ ပစ္စယော ဟောတိ။ ပစ္စယံ အနုဟာဒိ နမ္ပိ ဧကစိ ဣစ္ဆန္တီတိ **''ယာ ပနာ''**တိအာဒိနာ မနောဒ္ဒတရာဝဇ္ဇနသမ္ပယုတ္တဖဿဿ ပစ္စယဘာဝေ ဝုတ္တော။ တဋ္ဌ မုခမတ္တဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတေန နယေန သဗ္ဗဿ အနန္တရဿ, အနာနန္တရဿ စ ဖဿဿ တဒ္ဒသာ တဿာ ဝိပာကဝေဒနာယ ဥပနိဿယတာ ယောဇေတဗ္ဗာတိ။

ဝေဒနာပစ္စယာတဏှာပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၄၄. **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ လောကေ, ဣမသ္မိံ ဝါ သာသနေ ဆ တဏှာ ဒီပိတာ။ **ဣဓာ**တိ ဝါ ဣမသ္မိံ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာပဒေ။ **တတ္ထာ** တိ တာသု ဆသု တဏှာသု။

ဧကေကာယ သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတာယ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတာယ စ တဏှာယ တဒဘိနန္ဒနာနုဂုဏော ရူပာဒီသု ပဝတ္တိအာကာရော, ကေဝလံ ကာမဿာဒဝသေန ပဝတ္တိယာ ဝိသိဋ္ဌာကာရတ္တာ ဝုတ္တပ္ပဝတ္တိအာကာရတော တဏှာ ယ တိဝိဓော။

မမတ္တေနာ တိ သမ္ပိယာယနေန, အဿာဒနတဏှာယ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ပုတ္တော ဝိယ ဝေဒနာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, ခီရဒယော ဝိယ ဝေဒနာယ ပစ္စယဘူတာ ရူပာဒယော, ခီရဒိအာယိကာ ဓာတိ ဝိယ ရူပာဒိဆဠာရမ္မဏအ ယကာ စိတ္တကာရာဒယော ဆ။ တတ္ထ သုခသမ္ပဿဝတ္တအာယကော တန္တတယော, ဝဏ္ဏော ရသာယတနောဇာဝ သေန, တဒုပတ္ထမ္ဘိတဇီဝိတဝသေန စ ဓမ္မာရမ္မဏဿ အာယကောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သဗ္ဗာပေသာ** အဋ္ဌသတပ္ပဘေ အာပိ။

အာရမ္မဏပစ္စယော ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ အာရမ္မဏမတ္တမေဝ ဟောတိ, န ဥပနိဿယော ဝိယ ဥပ္ပာဒကောတိ ဥပ္ပာဒ ကဿ ဥပနိဿယဿေဝ ဝသေန **''ဧကဓာတ''**တိ ဝုတ္တံ။ ဥပနိဿယေန တ အာရမ္မဏူပနိဿယော သင်္ဂဟိ တော။ တေန စ အာရမ္မဏဘာဝေန တံသဘာဂေ အညောပိ အာရမ္မဏပစ္စယဘာတေ ဒီပိတော ဟောတီတိ ဥပနိဿယဝ သေနေဝ ပစ္စယဘာတေ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

''ယသ္မာ တ'' တိအာဒိနာ န ကေဝလံ ဝိပာကသုခဝေဒနာ ဧဝ, တိဿောပိ ပန ဝေဒနာ ဝိပာကာ ဝိသေသေန တဏှာ ယ ဥပနိဿယပစ္စယော, အဝိသေသေန ဣတရာ စာတိ ဒဿေတိ။ **ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ, သုခမိစ္စေဝ ဘာသိ**

တာတိ တသ္မာ သာပိ ဘိယ္ယော ဣစ္ဆနဝသေန တဏှာယ ဥပနိဿယောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဥပေက္ခာ ပန အကုသလ ဝိပါကဘူတာ အနိဋ္ဌတ္တာ ဒုက္ခေ အဝရောဓေတဗ္ဗာ, ဣတရာ ဣဋ္ဌတ္တာ သုခေတိ သာ ဒုက္ခံ ဝိယ, သုခံ ဝိယ စ ဥပနိ ဿယပစ္စယော ဟောတီတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ''ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ''တိ ဝစနေန သဗ္ဗာ ဝေဒနာဝတော ပစ္စ ယဿ အတ္ထိတာယ တဏှုပ္ပတ္တိပ္ပသင်္ဂေ တန္နိဝါရဏတ္ထမာဟ **''ဝေဒနာပစ္စယာ စာပီ''**တိအာဒိ။

နနု ''အနုသယသဟာယာ ဝေဒနာ တဏှာယ ပစ္စယော''တိ ဝစနသ္မာ အဘာဝေ အတိပ္ပသင်္ဂနိဝတ္တိ န သက္ကာ ကာတုန္တိ? န, ဝဋ္ဋကထာယ ပဝတ္တတ္တာ။ ဝဋ္ဋဿ စ အနုသယဝိရဟေ အဘာဝတော အနုသယသဟိတာဝ ပစ္စ ယောတိ အတ္ထတော ဝုတ္တမေဝေတံ ဟောတီတိ။ အထ တ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ''တိ အနုဝတ္တမာနတ္တာ အနုသယသဟိ တာဝ ပစ္စယောတိ ဝိညာယတိ။ **ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ**တိ စေတ္ထ ဝေဒနာပစ္စယာ ဧဝ တဏှာ, န ဝေဒနာယ ဝိနာတိ အယံ နိယမော ဣစ္ဆိတော, န ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ ဟောတိယေဝါတိ, တသ္မာ အတိပ္ပသင်္ဂေါ ဧတ္ထ နတ္ထိ ဧဝ တိ။

ဝုသီမတောတိ ဝုသိတဝတော, ဝုသိတဗြဟ္မစရိယဝတောတိ အတ္ထော။ ဝုဿတီတိ တ ဝုသီတိ မဂ္ဂေါ ဝုစ္စ တိ, သော ဧတဿ ဝုတ္ထော အတ္ထီတိ **ဝုသီမာ,** ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန အရဟာ။ အဂ္ဂဖလံ တ ပရိနိဋ္ဌိတတာသတ္တာ ''ဝု သီ''တိ ဝုစ္စတိ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဝုသီမာ**။

တဏှာပစ္စယာဥပါဒါနပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၄၅. အတ္ထဝိဘာဂေ အတ္ထဿ ဝိဘဇနာ။ **ဝတ္ထုသင်္ခါတံ ကာမံ** န္တိ ကာမဂုဏသညိတံ ရူပါဒိအာရမ္မဏမာ ဟ။ **ဥပါဒိယတီ**တိ ကာမဝသေန ဂဏှာတိ, ဒဠှံ အဿာဒေတီတိ အတ္ထော။ **ကာမံ ဥပါဒိယတီ**တိ ဧတ္ထ ကမ္မသာဓ နော ကာမသဒ္ဒော , **ကာမော စ သော**တိ ဧတ္ထ ကတ္တုသာဓနော ကိလေသကာမဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဥပါဒါနသဒ္ဒ ေ ပန ဥဘယတ္ထာပိ ကတ္တုသာဓနော၀။ **ဒဠှဟတ္ထော** ဘုသတ္ထော။ ယထာ ဘုသော အာယာသော ဥပါယာသော, ဘုသံ ကုဋ္ဌံ ဥပကုဋ္ဌံ, ဧဝံ ဣဓာပီတိ အာဟ **''ဥပါယာသဥပကုဋ္ဌာဒီသု ဝိယာ''** တိ။ **ပုရိမဒိဋ္ဌိ ဥတ္တရဒိဋ္ဌိ ဥပါဒိယတီ** တိ ပုရိမဒိဋ္ဌိ သဿတဘာဝေန ဂဏှန္တီ ဥပါဒိယတိ, ပုရိမဒိဋ္ဌိအာကာရေန တ ဥတ္တရဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ တေနေဝ ပုရိမဒိ ဋ္ဌိံ ဒဠှံ ကရောန္တီ တံ ဥပါဒိယတီတိ ဝုတ္တာ။ အထ တ **ပုရိမဒိဋ္ဌိ ဥတ္တရဒိဋ္ဌိ ဥပါဒိယတီ** တိ ''သဿတော အတ္တာ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၁) ဣဒံ ပုရိမဒိဋ္ဌိ ဥပါဒိယမာနံ ဥတ္တရဒိဋ္ဌိ နိဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ သော ဒဠှဂ္ဂါဟကရဏဝသေန ပုရိမံ ဥတ္တရာ ဥပါဒိယတိ, ဧဝံ ''နတ္ထိ ဒိန္န''န္တိအာဒိကာပီတိ (မ. နိ. ၁.၄၄၅; ၂.၉၄; ၃.၉၁, ၁၁၆, ၁၃၆; ဓ. သ. ၁၂၂၁; ဝိဘ. ၉၃၈)။ **အတ္တဂ္ဂဟဏံ** ပန အတ္တတဒုပါဒါနန္တိ န ဣဒံ ဒိဋ္ဌုပါဒါနဒဿနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **လောကော စာ**တိ တ အ တ္တဂ္ဂဟဏဝိနိမုတ္တံ ဂဟဏံ ဒိဋ္ဌုပါဒါနဘူတံ ဣမေ ပုရိမဒိဋ္ဌိဥတ္တရဒိဋ္ဌိဝစနေဟိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သီလဗ္ဗတံ ဥပါဒိယတီ တိ ဧတ္ထ အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သီလာဒိသမာဒါနဝသေန သီလံ, အဝီတိက္ကမနဝသေန ဝတံ။ ဥ ဘယထာပိ တ သီလံ, တဟေကမ္မဘာဝေန ဂဟိတတာယ ဝတံ, ဂဝါဒိပကတိဘာဝနာ။ အတ္တနော တ ဂဝါဒိဘာဝါဓိဋ္ဌာနံ သီ လံ, ''ဂစ္ဆန္တော ဘက္ခေတိ, တိဋ္ဌန္တော မုတ္တေတီ''တိအာဒိနာ ဂဝါဒိကိရိယာကရဏံ ဝတံ။ တံတံအကိစ္စသမ္မတတော တ နိဝတ္တိ သီလံ, တံသမာဒါနဝတောဝေသ ဘောဇနကိစ္စကရဏာဒိဝိသေသပဋိပတ္တိ ဝတံ, တံ သီလဗ္ဗတံ အသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ''သုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ''တိ ပရာမသန္တော တထာ အဘိနိဝိသန္တော ဥပါဒိယတိ, တံ ကဟံ ဒဠှံ ဂဏှာတီတိ အတ္ထော။ သီ လဗ္ဗတသဟစရိတံ ပရာမာသံ သီလဗ္ဗတန္တိ ဂဟေတွာ အာဟ **''သီလဗ္ဗတဉ္စ တံ ဥပါဒါနဉ္စာ''** တိ။ **ဂေါသီလဂေါဝ တာဒီနီ**တိ စ တထာဘူတံ ဒိဋ္ဌိံ ဝဒတိ။ တေနေတဟ **''သယမေဝ ဥပါဒါနာနီ''**တိ။ **အဘိနိဝေသတော**တိ အဘိနိဝေသဘာဝ တော, အဘိနိဝိသနတော တ။ **အတ္တတဒုပါဒါန** န္တိ ''အတ္တာ''တိ တဒဿ ပညာပနဿ, ဂဟဏဿ စ ကာရဏဘူ တာ ဒိဋ္ဌီတိ အတ္ထော။ **အတ္တတာဒမတ္တမေတ** တိ အတ္တဿ အဘာဝတ ''အတ္တာ''တိ ဣဒံ ဝစနမတ္တမေဝ။ **ဥပါဒိယန္တ တီ**တိ ဒဠှံ ဂဏှန္တိ။ ကထံ? ''အတ္တာ''တိ။ ''အတ္တာ''တိ ဟိ အဘိနိဝိသန္တာ ဝစနမတ္တမေဝ ဒဠှံ ကတ္ဝာ ဂဏှန္ တီတိ အတ္ထောတိ။ ဧဝံ ''အတ္တတာဒမတ္တမေဝ ဥပါဒိယန္တီ''တိ ဝုတ္တံ ။ **အတ္တတာဒမတ္တ** န္တိ တ တစာဝတ္ထုမတ္တမေဝ ဟ။ တစာဝတ္ထုမတ္တမေဝ ဟိ ''အတ္တာ''တိ ဥပါဒိယန္တိ အတ္တဿ အဘာဝတောတိ။

“ဓမ္မသင်္ခေပဝိတ္ထာရေ ပန ကာမုဟာအနံ သင်္ခေပတော တဏှာဒဠှတ္တံ, သေသုဟာအနတ္တယံ ဒိဋ္ဌိမတ္တမေဝ, ဝိတ္ထာရတော ပနာ”တိ ဧဝံ ဓမ္မသင်္ခေပဝိတ္ထာရသမုဒာယတော တဒဝယဝဘူတံ သင်္ခေပံ, ဝိတ္ထာရဉ္စ နိဒ္ဓာရေတီတိ။ **ဓမ္မသင်္ခေပဝိတ္ထာရေ**တိ နိဒ္ဓာရဏေ ဘုမ္မံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကာမေသူ**တိ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ။ **ကာမစ္ဆန္ဒော** တိ ကာမသင်္ခါတော ဆန္ဒော, န ကတ္တုကမျတာဆန္ဒော, န စ ဓမ္မစ္ဆန္ဒော။ ကာမနဝသေန, ရဇ္ဇနဝသေန စ ကာမောယေဝ ရာကေ **ကာမရာကေ,** ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ကာမတ္ထံ ဝိဒိတွာ ကာမော ဧဝ နန္ဒနဋ္ဌေန **ကာမနန္ဒီ,** တဏှာယနဋ္ဌေန ကာမောယေဝ **ကာမတဏှာ,** သိနေဟနဋ္ဌေန ကာမော ဧဝ **ကာမသ္နေဟော,** ပရိဒယှနဋ္ဌေန **ကာမပရိဠာဟော,** မုစ္ဆနဋ္ဌေန **ကာမမုစ္ဆာ,** ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌာပနဋ္ဌေန **ကာမဇ္ဈောသာနံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အပ္ပတ္တဝိသယပတ္ထနာ တဏှာ** အာရမ္မဏေ ပရိတဿနဘာဝတော, **သမ္ပတ္တဝိသယဂ္ဂဟဏံ ဥပာဒာနံ** အာရမ္မဏေ ဒဠှဂ္ဂဟဘာဝတော။ **အပ္ပိစ္ဆတာပဋိပက္ခာ တဏှာ** ဝိသယာဘိမုခဘာဝတော, **သန္တုဋ္ဌိပဋိပက္ခာ ဥပာဒာနံ** တဏှာဒဠှတ္တံ ဟုတွာ အတိရိစ္ဆတာဘာဝတော။ **ပရိယေသနဒုက္ခမူလာ တဏှာ** အပ္ပတ္တဝိသယပတ္ထနာဘာဝတော, **အာရက္ခဒုက္ခမူလံ ဥပာဒာနံ** သမ္ပတ္တဝိသယဂ္ဂဟဏဘာဝတော။

နတ္ထိ ဒိန္နန္တိအာဒီသု **ဒိန္န**န္တိ အနမာဟ, တံ အဖလတ္တာ ရူပံ ဝိယ အနံ နာမ န ဟောတီတိ ပဋိက္ခိပတိ။ **ယိဋ္ဌံ** ဝုစ္စတိ မဟာဝိဇိတယညသဒိသော မဟာယာကေ။ **ဟုတ**န္တိ အာဟုနဟာဟုနမင်္ဂလကိရိယာ။ တတ္ထ အာမန္တေတွာ ဟဝနံ အနံ **အာဟုနံ,** ဟာဟုနာနံ အတိထီနံ အတိထိကိရိယာ **ဟာဟုနံ,** အာဝဟာဒီသု မင်္ဂလတ္ထံ အနံ **မင်္ဂလကိရိယာ,** ဒသ ကုသလကမ္မပထာ **သုကတကမ္မာနိ** နာမ, ဒသ အကုသလကမ္မပထာ **ဒုက္ကဋကမ္မာနိ** နာမ, **ဖလံ ဝိဟကော**တိ နိဿန္ဒ ဖလဉ္စေဝ နိပ္ပရိယာယဝိဟကော စ နတ္ထီတိ ယောဇနာ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ “နတ္ထိ ဒိန္န”န္တိအာဒီသုပိ ဖလဝိဟကပဋိက္ခေပဟေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နတ္ထိ အယံ လောကော**တိ ပရလောကေ ဌိတော ဣမံ လောကံ “နတ္ထီ”တိ ဂဏှာတိ။ ဣမံ ဟိ လောကံ အပေက္ခိတွာ ပရလောကော, ပရဉ္စ လောကံ အပေက္ခိတွာ အယံ လောကော ဟောတိ ဂန္တဗ္ဗတော, အာဂန္တဗ္ဗတော စာတိ ပရလောကတော ဣဓာဂမနဿ အဘာဝတော တတ္ထေဝ ဥစ္ဆိဇ္ဇနတော စိတ္တေန ပရလောကေ ဌိတော ဣမံ လောကံ “နတ္ထီ”တိ ဂဏှာတီတိ အတ္ထော။ န ဟိ အယံ ဒိဋ္ဌိ ပရလောကေ ဌိတဿေဝ ဟောတီတိ။ **နတ္ထိ ပရလောကော**တိ ဣဓလောကေ ဌိတော ပရလောကံ “နတ္ထီ”တိ ဂဏှာတိ။ ဣဓာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ တ ဧတ္ထ အတ္ထော – သံသရဏပ္ပဒေသော ဣဓလောကော, ပရလောကော စ နာမ ကောစိ နတ္ထိ သံသရဏသ္သ အဘာဝတော တတ္ထ တတ္ထေဝ ဥစ္ဆိဇ္ဇနတောတိ။

ပုရိမဘဝတော ပစ္ဆိမဘဝေ ဥပပတနံ ဥပပါတော, သော ယေသံ သီလံ, တေ **ဩပပါတိကာ**။ တေ ပန စဝနကဥပပဇ္ဇနကသတ္တာ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပါတိကာ”** တိ။ **နတ္ထိ လောကေ သမဏ။ပေ။ ပဝေဒေန္တီ**တိ အနုလောမပဋိပဒံ ပဋိပန္နတ္တာ သမ္မဂ္ဂတာ သမ္မာပဋိပန္နာ ဓမ္မိကသမဏဗြာဟ္မဏာ လောကသ္မိံ နတ္ထိ, ယေ ဣမဉ္စ လောကံ, ပရဉ္စ လောကံ အတ္တနာ ဧဝ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ပစ္စက္ခတော ဉတွာ ပဝေဒနသမတ္ထာ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါ နာမ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ **ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ** တိအာဒီသု ဝတ္တဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

ပကတိအဏုအာဒီနံ သဿတဂ္ဂဟပုဗ္ဗင်္ဂမော, သရီရဿ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂဟပုဗ္ဗင်္ဂမော စ တေသံ ကဟာနံ သာမိဘူတော ကောစိ သဿတော, ဥစ္ဆိဇ္ဇမာနော ဝါ အတ္တာ အတ္ထီတိ အတ္တဂ္ဂဟော ကအာစိ ဟောတီတိ **“ယေဘုယျေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ သ္ဝာယံ အတ္တဂ္ဂဟော အတ္တတော ခန္ဓာရမ္မဏော ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယေဘုယျေန ပဉ္စမံ အတ္တတာဒုပာဒာနန္တိအာဒိနာဝ သမ္ဗန္ဓော။ ယဒိပိ ဘဝရာဂဇဝနဝီထိ ပဉ္စမံ ပဝတ္တတိ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ ဘဝနိကန္တိယာ ပဝတ္တိတဗ္ဗတ္တာ, သော ပန ဘဝရာကေ တဏှာဒဠှတ္တံ န ဟောတီတိ မညမာနော န ကာမုဟာအနဿ ပဉ္စမုပ္ပတ္တိမာဟ။

တဏှာ ကာမုဟာအနန္တိ ပန ဝိဘာဂဿ အကရဏေ သဗ္ဗာပိ တဏှာ **ကာမုဟာအနံ,** ကရဏေပိ တ ကာမရာဂတော အညာပိ တဏှာ ဒဠှဘာဝံ ပတ္တာ **ကာမုဟာအန**န္တိ တဿ အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈတာ ဝုတ္တာ။

ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတာ စိတ္တုပ္ပာဒာ **ဝိသယော**။ ပဉ္စုပ္ပာဒာနက္ခန္ဓာ **အာလယော**။ တတ္ထ ရမတီတိ **အာလယရာမာ,** ပဇာ။ တေနေဝ သာ အာလယရာမတာ သသန္တာနေ, ပရသန္တာနေ စ ပာကဋာ ဟောတိ။ **ကာမာန**န္တိ ဝတ္ထုကာမာနံ။ “သုခဒုက္ခံ ကမ္မုနာ ဟောတီ”တိ အဂ္ဂဟေတွာ **ကောတူဟလမင်္ဂလာဒိဗဟုလော ဟောတိ။ သာ** ကောတူဟလမင်္ဂလာဒိဗဟု

လတာ။ **အဿ** ကာမုပါဒါနဝတော။ **တဉှိ** ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ, အနတ္တနိ ဓမ္မမတ္တေ ''အတ္တာ''တိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဿ သုခုမတရဓမ္မုပါဒါနတာယ သုခုမတာ ဝုတ္တာ။ ဥပနိဿယဝစနေန အာရမ္မဏာနန္တရပကတူပနိဿယာ ဝုတ္တာတိ အနန္တရပစ္စယာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ကတော ဟောတိ။

ဥပါဒါနပစ္စယာဘဝပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၄၆. **အတ္ထတော**တိ ဝစနတ္ထတော။ **ဓမ္မတော**တိ သဘာဝဓမ္မတော။ **သာတ္ထတော**တိ သာတ္ထကတော, ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဿာပိ ပုန ဝစနဿ သပ္ပယောဇနတော။ **ဘေဒသင်္ဂဟာ**တိ ဘေဒတော သင်္ဂဟတော, ဝိဘာဂတော စေဝ ဝိဘတ္တဿ သင်္ခိပနတော စာတိ အတ္ထော။ **ယံ ယဿ ပစ္စယော**တိ ယံ ယံ ဥပါဒါနံ ယဿ ယဿ ဘဝဿ ပစ္စယော ဟောတိ, တတော စာတိ အတ္ထော။

ဘဝတီတိ ဘဝေါတိ ဖလဝေါဟာရေန ကမ္မဘဝေါ ဝုတ္တော။ ဥပပတ္တိဘဝနိဗ္ဗစနမေဝ ဟိ ဒွယဿပိ သာဓာရဏံ ကတွာ ဝုတ္တံ, ဘဝတိ ဧတသ္မာ ဥပပတ္တိဘဝေါတိ ဝါ။ ဒုတိယော ပန ကမ္မဘဝေါ သတ္တဿ ပုနဗ္ဘဝဘာဝေန သဝိသေသံ ဘဝတီတိ **ဘဝေါ**။ တတော ဧဝ န သဗ္ဗဿ ဘဝဿ, တံဟေတုနော ဝါ ဘဝဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ။ **ဒုဝိဓေနာ**တိ ဒွီဟိ အာကာရေဟိ ပဝတ္တိတောတိ အတ္ထော။ **ဒုဝိဓေနာ**တိ ဝါ ပစ္စတ္တေ ကရဏဝစနံ, ဒုဝိဓောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အတ္ထီ**တိ သံဝိဇ္ဇတိ။

၆၄၇. အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ကရီယတီတိ ကမ္မံ, အတ္တနော ဖလံ ကရောတီတိ ကမ္မန္တိ ကေစိ, ''ကမ္မ''န္တိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗာ **ကမ္မသင်္ခါတာ။ ပရိတ္တဘူမကော**တိ ကာမဘူမကော။ **မဟာဘူမကော**တိ မဟဂ္ဂတဘူမကော။ **သဗ္ဗန္တိ** အနဝသေသံ။ ဘဝံ ဂစ္ဆတိ, ဂမေတိ စာတိ **ဘဝဂါမိ**။ ဂစ္ဆတီတိ စ နိပ္ဖာဒနသမတ္ထတာဝသေန, အတ္တနော ပဝတ္တိကာလေ ဘဝါဘိမုခံ ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော, နိဗ္ဗတ္တနမေဝ ဝါ ဂမနံ အဓိပ္ပေတံ။ **''ဘဝဂါမီ''**တိ စ ဧတေန ကမ္မက္ခယကရံ ကမ္မံ နိဝတ္တေတိ။ အယဉှိ ဝဋ္ဋကထာ, တဉ္စ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတန္တိ။ **အပုညာဘိသင်္ခါရောတိ ဒွါဒသ စေတနာ**တိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစေတနာယပိ ဂဟဏံ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ''တိ ဧတ္ထ ဝိယ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ''ဘဝပစ္စယာ ဇာတီ''တိ ဧတ္ထ ပန ''သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ''န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; မဟာဝ. ၁; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒါ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄) ဧတ္ထ ဝိယ သာပိ အပနေတဗ္ဗာ။ **မန္ဒဗဟုဝိပါကတာ**တိ အပ္ပမဟာဝိပါကတာ။

''သဗ္ဗမ္ပိ ဘဝဂါမိကမ္မန္တိ ဣမိနာ စေတနာသမ္ပယုတ္တာ အဘိဇ္ဈာဒယော ဝုတ္တာ''တိ ဧတေန အာစယဂါမိတာယ ဧတံ ကမ္မသင်္ခါတတာ ဝုတ္တာတိ ကမ္မဘဝပရိယာပန္နတံ ပရိယာယေန ဝဒတိ, နိပ္ပရိယာယေန ပန စေတနာဝ ကမ္မဘဝေါ။ ဝုတ္တဉှိ ''ကမ္မဘဝေါ တီဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကေနာယတနေန ဧကာယ ဓာတုယာ သမ္ပယုတ္တော, ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန ဧကာယ ဓာတုယာ ကေဟိစိ သမ္ပယုတ္တော''တိ (ဓာတု. ၂၄၄)။ ဥပပတ္တိဘဝေါ တီဟိပိ တိကေဟိ ဝုတ္တော ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓောဝ။ ယထာဟ ''ဥပပတ္တိဘဝေါ။ ကာမဘဝေါ။ သညာဘဝေါ။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေါ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကာဒသဟာယတနေဟိ သတ္တရသဟိ ဓာတူဟိ သင်္ဂဟိတော''တိအာဒိ (ဓာတု. ၆၇)။ ယဒိ ဟိ အနုပါဒိန္နကာနမ္ပိ ဂဟဏံ သိယာ, ''ဒွါဒသဟိ အာယတနေဟိ အဋ္ဌာရသဟိ ဓာတူဟီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ။ ကာမတဏှာယ ကာမေတဗ္ဗတော ကာမနိဿယတာယ ဘောဂါ ဝိယ, ကာမသဟစရိတတာယ ''ကုန္တာ ပစရန္တီ''တိ ဝိယ, ကာမာရမ္မဏတာယ ''သုခံ ရူပ''န္တိ ဝိယ, ကာမပစ္စယဋ္ဌာနတာယ ''သုခော သဂ္ဂေါ''တိ ဝိယ ကာမာတိ အဝီစိပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိပရိစ္ဆိန္နာ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ ဝုစ္စန္တိ။ ရူပဝိရာဂတော ယံ နိဿိတာ, တဒုပစာရေန ''မဉ္စာ ဃောသန္တီ''တိ ဝိယ, ''ဖန္ဒနဒေဝတာ''တိ ဝိယ စ ''ရူပ''န္တိ ဝုစ္စန္တိ ဗြဟ္မကာယိကာကနိဋ္ဌပရိစ္ဆိန္နာ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ။

ရူပမေဝ ဘဝေါ **ရူပဘဝေါ,** တထာ အရူပန္တိ အာကာသာနဉ္စာယတနာဒိဘဝဂ္ဂပရိစ္ဆိန္နာ စတ္တာရော ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ ဝုစ္စန္တိ။ အရူပမေဝ ဘဝေါ **အရူပဘဝေါ**။ ကာမော ဧဝ ဘဝေါတိ ကာမဘဝေါ, သော ပန ယသ္မာ ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန ''ကာမော''တိ ဝတ္တဗ္ဗော ဟောတိ, တသ္မာ **''ကာမသင်္ခါတော ဘဝေါ''** တိ ဝုတ္တံ။ ကာမာဝစရသညိတော ဝါ ဘဝေါ **''ကာမသင်္ခါတော ဘဝေါ''** တိ ဝုတ္တော။ တထာ ရူပါရူပဘဝေါတိ အာဟ **''ဧသ နယော ရူပါရူပဘဝေသူ''**တိ။ **သညာဝတံ ဘဝေါ**တိ ဧတ္ထ ဝန္တု-သဒ္ဒဿ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တဿ ဝါ အတ္ထေ အကာရံ ကတွာ ''သညဘဝေါ''တိပိ ပါဌော။ တေနာဟ **''သညာဝါ''**တိအာဒိ။ **ဝေါကိဏ္ဏော**တိ ဧတေန ဝေါကာရသဒ္ဒဿ ကမ္မသာဓနေ

တမာဟ။ တေကိရိယတိ ပသာရိယတိ ဝိတ္ထာရိယတီတိ တေကာရော, တေကိရဏံ တ တေကာရော, သော ဧကေသ္သံ ခန္ဓ ဓေသ္သ ဝသေန ပဝတ္တတ္တာ **“ဧကော တေကာရော”**တိ ဝုတ္တော, ပသဋ္ဌပ္ပတ္တိတိ အတ္ထော။

၆၄၈. ကိဥ္စာပိ ဘဝနိဒ္ဒေသေ ‘‘သဗ္ဗမ္ပိ ဘဝကမိကမ္မံ ကမ္မဘဝေ’’တိ (ဝိဘ. ၂၃၄) ဣမိနာ စေတနာသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မာပိ ဝုတ္တာ။ **ပုညာဘိသင်္ခါရာဒယောတ** တိ ပန အဝဓာရဏံ ပစ္စယဓမ္မဝိသေသေပိ အတ္ထပ္ပဘေဒေန သင်္ခါရဘဝဂ္ဂ ဂဟဏေသု အတ္ထော ဝိသေသောတိ ဒဿနတ္ထံ ကတံ။ တေနာဟ **“ဧဝံ သန္တေပိ”** တိအာဒိ။ သင်္ခါရဘာဝနံ ဓမ္မဘေဒ တော န သင်္ခါရာ ဧဝ ပုန ဝုတ္တာတိ **“သာတ္ထကမေဝိဒံ ပုနဝစန”** န္တိ ဧတံ အယုတ္တန္တိ စေ? န, ဘဝေကဒေသဘာ ဝေန သင်္ခါရာနံ ဘဝေတိ ပုန ဝုတ္တတ္တာ။ ပရေန တ ဓမ္မဝိသေသံ အဂ္ဂဟေတွာ ပုနဝစနံ စောဒိတန္တိ စောဒကာဘိ လာသဝသေန **“သာတ္ထကမေဝိဒံ ပုနဝစန”** န္တိ ဝုတ္တံ။

၆၄၉. ကာမဘဝတိနိဗ္ဗတ္တကဿ ကမ္မဿ ကာမဘဝတိဘာဝေ ဖလဝေဟာရေန အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော။ သဟဇာတဝိညာဏဿပိ ပစ္စယဘူတံ အဝိဇ္ဇာဟေတုကံ သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေန ယံ ကိဥ္စိ ကမ္မံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ, ဣဓ ပန ‘‘သဗ္ဗမ္ပိ ဘဝကမိကမ္မ’’န္တိ (ဝိဘ. ၂၃၄) ဝစနတော ဘဝဿ နိဗ္ဗတ္တကံ ဥပဟာအနဟေတုကံ ဝိပစ္စနာယ ကတောကာ သမေဝ ဘဝေတိ အဓိပ္ပေတော။ ယံ ကာမုပာဒာနပစ္စယာ ရူပဘဝနိဗ္ဗတ္တကံ, အရူပဘဝနိဗ္ဗတ္တကဥ္စ ကမ္မံ ကရီ ယတိ, သော ကမ္မဘဝေ, တဒဘိနိဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓာ ဥပပတ္တိဘဝေတိ ဣမမတ္ထံ **“သေ နယော ရူပာရူပဘဝေသူ”**တိ အတိဒိသတိ။ **ဒွေဝ ကာမဘဝတ**တိ ကာမကမ္မဘဝေ, ကာမူပပတ္တိဘဝေတိ ဒွေဝ ကာမဘဝတ။ ဧဝံ **“ဒွေဝ ရူပဘဝတ, ဒွေဝ အရူပဘဝတ”**တိ ဧတ္တာပိ။ အန္တောဂဓေ ဟိ ဝိသုံ အဂ္ဂဟေတွာတ အတ္ထုန္တရတေ ဧဝ ကတွာတ ကာမဘဝတဒိကေ ကမ္မ မူပပတ္တိဘဝဝသေန ဒုဂုဏေ ကတွာတ အာဟ **“ဆ ဘဝတ”**တိ။

အဝိသေသေနာတိ ဥပဟာအနဝသေန ဘေဒံ အကတွာတ။ ဥပဟာအနဘေအကရဏေနေဝ စ ဒွာဒသပ္ပဘေဒဿ သင်္ဂ ဟဝသေန သင်္ဂဟတော **“ဆ ဘဝတ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အနုပဂမ္မာ** တိ အနိဿာယ, အနာမသိတွာတတိ အတ္ထော။

၆၅၀. ကေသီလေန, ကုက္ကုရသီလေန စ သမတ္တေန သမာဒိန္နေန ဂုန္နံ, ကုက္ကုရာနဥ္စ သဟဗ္ဗတာ ဝုတ္တာတိ ‘‘သီလဗ္ဗတုပဟာအနဝတော ဈာနဘာဝနာ န ဣဇ္ဈတီ’’တိ မညမာနာ တေန ရူပာရူပဘဝတ န ဟောန္တီတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ ဝ က္ခမာနေန ပန ပကာရေန ပစ္စယဘာဝတော **“တံ န ဂဟေတဗ္ဗ”** န္တိ အာဟ။ အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ စ သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမသနံ သီလ ဗ္ဗတုပဟာအနန္တိ သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမသနေန ရူပာရူပဝစရဇ္ဈာနာနံ နိဗ္ဗတ္တနံ န န ယုဇ္ဇတီတိ။

အနုဿဝဝသေနာ တိ ‘‘သေတဝဓယေဇ္ဇံ အာလဘာတေ ဘူတိကာမော’’တိ အာဒိန္နအနုဿဝဝသေန, ယထာ ဣမေ မနုဿလောကေ ကာမာ သမိဒ္ဓာ, ဧဝံ ဒေဝလောကေ ဣတော သမိဒ္ဓတရာတိ ဒိဋ္ဌာနုသာရေန တ။ ပုရာဏဘာရတသီတာ ဟရဏပသုဗန္ဓဝိဓိအာဒိသဝနံ **အသဒ္ဓမ္မဿဝနံ။ အာဒိ** -သဒ္ဒေန အသပ္ပုရိသူပနိဿယံ ပုဗ္ဗေ စ အကတပုညတံ, အတ္တမိစ္ဆာပဏိဓိဥ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ **ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိပိ** တိ အတ္တနော အဓိပ္ပေတာနံ ကာမာနံ အနုဟာယဘူတာနိပိ ကာယ ဒုစ္စရိတာဒီနိ **ကရောတိ,** စိရာသက္ကဒိအတ္ထံ ယုဒ္ဓာဒိဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သန္ဒိဋ္ဌိကေ တ ပန** ရဇ္ဇသေနာပတိဋ္ဌ ဌာနာဒိသင်္ဂဟေ **ကာမေ။ တဒန္တောဂဓ တေ** တိ တဿံ ဒုစ္စရိတနိဗ္ဗတ္တေ, သုစရိတနိဗ္ဗတ္တေ စ ကာမဘဝေ အန္တ တောဂဓ တေတိ အတ္ထော။ **အန္တောဂဓ** တိ စ သညာဘဝပဥ္စတေကာရဘာဝတနံ ဧကေဒေသေန အန္တောဂဓတ္တာ ဝုတ္တံ။ န ဟိ တေ နိရဝသေသာ ကာမဘဝေ အန္တောဂဓာတိ။

သပ္ပဘေဒဿာ တိ သုဂတိဒုဂ္ဂတိမနုဿာဒိပ္ပဘေဒဝတော။

ကာမာဝစရသမ္ပတ္တိဘဝေ ပဌမဒုတိယဥဇ္ဈေဒတဒဝသေန, ရူပဘဝေ တတိယဥဇ္ဈေဒတဒဝသေန, အရူပဘဝေ သေ သဥဇ္ဈေဒတဒဝသေန အယမတ္တာ သုဥစ္ဆိန္နော ဟောတီတိ တဒုပဂံ ကမ္မံ ကရောတီတိ အာဟ **“အယံ အတ္တာ နာ မာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **သုဥစ္ဆိန္နော** တိ သကလဝဋ္ဋုဒုက္ခသမုစ္ဆေဒေန သုဋ္ဌု ဥစ္ဆိန္နော, အပုနဗ္ဘဝုပ္ပတ္တိကော ဟောတီတိ အတ္ထော။

“ကာမာဝစရသမ္ပတ္တိဘဝေ”တိ ဣဒံ ပဌမဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတဒဝသေန ဝုတ္တံ, သေသံ ဣတရဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတဒဝသေန။ တတ္ထ ကိဥ္စာပိ **ဟဋ္ဌိယံ** (ဒီ. နိ. ၁.၉၃ အာဒယော) ရူပာဝစရဇ္ဈာနဝသေနေဝ ဥပရိ စတ္တာရော ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတအာ အာဂ

တာ, ဒိဋ္ဌိဂတိကော ပန ယံ ကိဉ္စိ ဂဟေတ္ဝာ ယထာ တထာ အဘိနိဝိသတီတိ အရူပဘဝဂ္ဂဟဏံ, အရူပဇ္ဈာနာနမ္ပိ တ စတုတ္ထဇ္ဈာနသင်္ဂဟတော အရူပဘဝဂ္ဂဟဏံ, သန္တသုခတာယ တ တံသမင်္ဂိနော သုခိတဘာဝသာမညတော။ **ဝိဂတပရိဠာဟော**တိ ယထာဘိလာသိတဝိသယူပဟာရေန, ပဟာနေန စ ဝူပသန္တကာမရာဂပရိဠာဟော, ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တောတိ အတ္ထော။

သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမသနဝသေန ပဝတ္တိတံ ယံ ကိဉ္စိ လောကိယံ သီလံ, စျာနဥ္စ သီလဗ္ဗတမိစ္စေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“ဣဒံ သီလဗ္ဗတံ နာမာ”** တိအာဒိ။ ကမေန အဝတ္ဝာ သီလဗ္ဗတုပဟာနသ္သ အနန္တေ ဘဝပစ္စယတာဝစနံ အတ္တ တဒုပာဒာနံ ဝိယ အဘိဏှံ အသမုဒာစာရတော, အတ္တတဒုပာဒာနနိမိတ္တတ္တာ စ။

ကမ္မဘဝေတိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။ **ဟေတုပစ္စယပ္ပဘေဒေဟီ** တိ ဧတ္ထ မဂ္ဂပစ္စယော စ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဒိဋ္ဌုပာဒာ နာဒီနိ ဟိ သဟဇာတကမ္မဘဝသ္သ မဂ္ဂပစ္စယာ ဟောန္တီတိ, တသ္မာ တာနိ သဟဇာတာဒီသု ဟေတုပစ္စယံ အပနီယ မဂ္ဂ ပစ္စယံ ပက္ခိပိတ္ဝာ သတ္တဓာ ပစ္စယာ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ သဗ္ဗာနိ ပန အနန္တရသမနန္တရအနန္တရူပနိဿယနတ္ထိဝိ ဂတာသေဝနပစ္စယေဟိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ နာနန္တရသ္သ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ကဒာစိ အာရမ္မဏ ပစ္စယာဒိနာပိ, တံ ပန ဥပနိဿယပစ္စယေနေဝ သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ **“ဝိပ္ပယုတ္တသ္သ ပန ဥပနိဿယပစ္စယေ နေဝ**”တိ။

ဘဝပစ္စယာဇာတိအာဒိပဒဝိတ္ထာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၅၁. **ဇာတိတိအာဒီသူ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန “ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပာယာသာ သမ္ဘဝန္တိ”တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁; မဟာဝ. ၁; ဥဒာ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄) သဗ္ဗံ သင်္ဂဏှာတိ။ တေနာဟ **“ဇာတိအာ ဒီန**”န္တိအာဒိ။ ဥပပတ္တိဘဝုပ္ပတ္တိယေဝ ဇာတီတိ အာဟ **“န ဥပပတ္တိဘဝေ”** တိ။ ဇာယမာနသ္သ ပန ဇာတိ ဇာတီ တိ ဥပပတ္တိဘဝေပိ အသတိ အဘာဝ ဇာတိယာ ပစ္စယောတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ ဇာယမာနရူပပဒဋ္ဌာနတာပိ ဟိ ရူပ ဇာတိယာ ဝုတ္တာ “ဥပစိတရူပပဒဋ္ဌာနော ဥပစယော, အနုပ္ပဗန္ဓရူပပဒဋ္ဌာနာ သန္တတီ”တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၆၄၁)။

ဇာတာနံ ခန္ဓာနံ ဥညာတတာ, အဘိမတတာ စ **ဟီနပဏီတတာ**။ အနိဋ္ဌဥ္ဟိ ဟီနံ, ဣဋ္ဌံ ပဏီတံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏဟီနုတ္တမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ယမကာနမ္ပိ သတ** န္တိ ယမကဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တာနမ္ပိ သမာနာနံ။ **သော စ** သတ္တာနံ ဝိသေသော။ ဘိန္နသန္တာနိကသ္သ ဝိသေသကာရဏသ္သ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝတော **“အဇ္ဈတ္တသန္တာနေ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အညသ္သ ကာရဏသ္သ အဘာဝတော** တိ အတ္တသန္တာနဂတတော အညသ္သ ဝိသေသကာရဏသ္သ အနုပလဗ္ဘ မာနတ္တာ, သတိ စ တသ္မိံ သဗ္ဗအ သဗ္ဗေသံ အဘာဝတောတိ ပသင်္ဂသ္သ ဒုန္နိတရဏတော ကာရဏေ အဝိသိဋ္ဌေ ဖ လဝိသေသသ္သ အယုဇ္ဇမာနကတ္တာ။ တေနာဟ **“ကမ္မဘဝဟေတုကောတ”**တိ။

တေန တေနာတိ ဉာတိဗ္ဗျသနာဒိနာ ဇရာမရဏတော အညေန ဒုက္ခဓမ္မေန။ ဇရာမရဏနိမိတ္တဥ္ဟိ ဥပ္ပန္နာ သော ကာဒယော ဇရာမရဏာဘိသမ္ဗန္ဓာ, တဒညေ အနဘိသမ္ဗန္ဓာ။ **ဥပနိဿယကောဋိယာ** တိ ဥပနိဿယံသေန, ဥပနိဿ ယလေသေနာတိ အတ္ထော။ ယော ဟိ ပဋ္ဌာနေ အနာဂတော သတိ ဘာဝတ, အသတိ စ အဘာဝတ သုတ္တန္တပရိယာယေန ဥ ပနိဿယော, သော “ဥပနိဿယကောဋိ”တိ ဝုစ္စတိ။ ပစ္စယမဟာပဒေသော ကိရေသော, ယဒိဒံ ဥပနိဿယောတိ။

ဘဝစက္ကကထာဝဏ္ဏနာ

၆၅၂. န ကေဝလံ သောကာဒီနံယေဝ ဇာတိ ပစ္စယော ဟောတိ, သောကာဒီနံ ပန ပစ္စယတ္တာ အဝိဇ္ဇာယပိ ပစ္စယော တေတိ ဒဿေတုံ **“ယသ္မာ ပနာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ဧတ္တော** တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒေသနာယံ။ **အဝိဒိတာဒိ မိဒန္တိ** မ-ကာ ရော ပဒသန္ဓိကရော။ **သတတ**န္တိ သဗ္ဗကာလံ ယာဝ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမာ။ **သမိတ**န္တိ သင်္ဂတံ, အဗ္ဗောစ္ဆိန္နန္တိ အတ္ထော။

တေသူတိ သောကာဒီသု။ **သိဒ္ဓေသူ** တိ လဗ္ဘမာနေသု။ **သိဒ္ဓါ ဟောတိ အဝိဇ္ဇာ** အဝိနာဘာဝတော။

ကာမယာနဿာ တိ ကာမယမာနဿ, ကာမော တ ယာနံ ဧတဿာတိ **ကာမယာနော,** တဿ ကာမဝသေန ယာယမာနဿာတိ အတ္ထော။ **ဆန္ဒဇာတဿာ** တိ ဇာတတဏှာဆန္ဒဿ။ **ပရိဟာယန္တိ** တိ ဝိဂစ္ဆန္တိ။ **ရုပ္ပတိ** တိ သောကာဒိနာ ကုပ္ပတိ။

ပရိယုဋ္ဌာနတာယ တိဋ္ဌနသီလော **ပရိယုဋ္ဌာနဋ္ဌာယီ** ။ ''ပရိယုဋ္ဌဋ္ဌာယိနော''တိ တ ဟဌော။ တတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာတီတိ ပရိယုဋ္ဌံ, ဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာနံ, တေန တိဋ္ဌတီတိ ပရိယုဋ္ဌဋ္ဌာယီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပဥ္စ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ တိ ''မာလာ မိလာယန္တိ, ဝတ္ထာနိ ကိလိဿန္တိ, ကစ္ဆေဟိ သေဒာ မုစ္စန္တိ, ကာယေ ဝေဝဏ္ဏိယံ ဩက္ကမတိ, ဒေဝေ ဒေဝါသနေ နာဘိရမတီ''တိ (ကထာဝတ္ထု. ၈၃) ဝုတ္တာနိ ပဥ္စ မရဏပုဗ္ဗနိမိတ္တာနီတိ အတ္ထော။ တာနိ ဟိ ဒိသွာ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓသင္ခာတေ ဥပပတ္တိဘဝေ ဘဝစ္ဆန္ဒဗလေန ဒေဝါနံ ဗလဝသောကော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။

ဗာလောတိ အဝိဒွါ။ တေန အဝိဇ္ဇာယ ကာရဏဘာဝံ ဒဿေတိ။ **တိဝိဓံ ဒုက္ခန္တိ** တဿာရုပ္ပကထာသဝန, ကမ္မကာရဏာဒဿန, မရဏကာလကမ္မောပဋ္ဌာနနိအနံ သောကာဒိဒုက္ခံ။

အာသဝေ သာဓေန္တီ တိ အာသဝေ ဂမေန္တိ ဗောဓေန္တီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ သတီတိ ဧဝံ ဘဝစက္ကဿ အဝိဒိတာဒိတာယ အနာဒိဘာဝေ သတိ။ **အာဒိမတ္တကထနန္တိ** အဝိဇ္ဇာဝသေန အာဒိသဗ္ဘာဝကထနံ။ အာဒိ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဟိ အာဒိမံ, ဘဝစက္ကံ။ တဿ ဘာဝေါ အာဒိမတ္တံ, တဿ ကထနံ အာဒိမတ္တကထနံ။ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော တ မတ္တသဒ္ဒော, သတိ အနာဒိဘာဝေ အဝိဇ္ဇာ အာဒိမှဟိ, မဇ္ဈေ, ပရိယောသာနေ စ သဗ္ဗတ္ထ သိယာတိ အာဒိမတ္တာယ အဝိဇ္ဇာယ ကထနံ ဝိရုဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ ''အဝိဇ္ဇာ ပဓာနာ''တိ ဝတွာ တဿာ ပဓာနဘာဝံ ဒဿေတုံ **''အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေနာ''** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေနာ** တိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပာဒနေန, အပ္ပဟာနေန တ, အတ္တနော သန္တာနေ သန္နိဟိတဘာဝကရဏေနာတိ အတ္ထော။ **ကမ္မာဒီနီ** တိ ကမ္မဝိပာကဝဋ္ဋာနိ။ **ပလိဗောဓေန္တိ** တိ နာနာဒုက္ခပရိယုဋ္ဌနေဟ သံသာရစာရကေ နိရောဓေန္တိ။ **ဝေဟဳ**တိ ကိလေသကမ္မဝိပာကဝဋ္ဋေဟိ။ ဝဋ္ဋဿ ကာရဏဘာဝေန ပဓာနတ္တာ **''ပဓာနဓမ္မော''** တိ အဝိဇ္ဇာ ကထိတာ။

တတော အဝိဇ္ဇာဒိတော။ **ဗုဟ္မာဒိနာ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဇာပတိသ္ဆရုပ္ပရိသာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ ဝဒတီတိ ဝ **အော,** တံ တံ ဟိတာဟိတံ ပဝတ္တာတိ အတ္ထော။ ဝေဒေတိ, ဝေဒိယတီတိ တ **ဝေဒေယျော,** သုခါဒိံ အနုဘဝတိ, သဗ္ဗဝိသယေ တ ဇာနာတိ, ''သုခိတော ဒုက္ခိတော''တိအာဒိနာ အတ္တနာ, ပရေဟိ စ ဇာနာတိ, ဉာယတိ စာတိ အတ္ထော။ **ဗုဟ္မာဒိနာ တ အတ္တနာ တတိ တ**-သဒ္ဒော **စ**-သဒ္ဒတ္ထော။ တေနာဟ **''ကာရကဝေဒကရဟိတ''**န္တိ စ-သဒ္ဒတ္ထသမာသံ။

ဒ္ဒါဒသဝိဓသုညတာသုညန္တိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဒ္ဒါဒသန္နံ သုညသဘာဝတာနံ သုညတာယ သုညံ ဒ္ဒါဒသဝိဓသုညတာသုညံ, ဓုဝဘာဝါဒိသုညတာယ တ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ သုညတံ ဧကံ ကတွာ ဒ္ဒါဒသင်္ဂတတ္တာ ဒ္ဒါဒသဝိဓာတိ တာယ ဒ္ဒါဒသ သုညတာယ သုညန္တိ အတ္ထော။

၆၅၃. **ပုဗ္ဗန္တာဟရဏတော** တိ ပုဗ္ဗန္တတော အတီတကောဋ္ဌာသတော ပစ္စုပ္ပန္နဝိပာကဿ အာဟရဏတော။ ဝေဒနာဝသာနံ ပရိစ္ဆိန္နံ ဧကံ ဘဝစက္ကံ ဟောတိ။ ဘဝစက္ကေကဒေသောပိ ဟိ ဘဝစက္ကန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝေဒနာ တ တဏှာသဟာယာယ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝေဒနာတော အဝိဇ္ဇာ, အဝိဇ္ဇာတော သင်္ခါရာတိ သမ္ဗဇ္ဈနတော ဝေဒနာဝသာနံ ဘဝစက္ကံ ပရိပုဏ္ဏမေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေန တ တဏှုပာဒာနာနိ တဒဝိနာဘာဝတော။ သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေန ဘဝေ, ဝိညာဏာဒိဂ္ဂဟဏေန ဇာတိဇရာမရဏာနိ, သောကာဒယော စ ဂဟိတာတိ ဧဝမ္ပိ ဝေဒနာဝသာနံ ဘဝစက္ကန္တိ ယုတ္တမေဝေတံ။ ဧဝံ တဏှာမူလကေ စ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဒ္ဒိန္နမ္ပိ ဟိ အညမညာနုပ္ပဝေသော ဟောတီတိ။ အဝိဇ္ဇာ ဓမ္မသဘာဝံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဝိပရီတာဘိနိဝေသံ ကာရေန္တီ ဒိဋ္ဌိစရိတေ သံသာရေ နယတိ, တေသံ တ သံသာရံ သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိံ နယတိ ပဝတ္တေတီတိ **သံသာရနာယိကာ** ဝုတ္တာ။ တဏှာယ တဏှာစရိတာနံ သံသာရနာယိကာဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။

ပဌမံ ဘဝစက္ကံ။ **ဖလုပ္ပတ္တိယာ** တိ ကတ္တုအတ္ထေ ကရဏဝစနံ, ကရဏတ္ထေ ဝေ တ။ ဝိညာဏာဒိပစ္စုပ္ပန္နဖ လုပ္ပတ္တိ ဟိ ဣစ ဒိဋ္ဌာ, အဒိဋ္ဌာနံ ပုရိမဘဝေ အတ္တနော ဟေတူနံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာနံ ဖလံ အနုပ္ပာဒေတွာ တ အနုပစ္ဆိဇ္ဇ ဇနံ ပကာသေတိ, ပကာသနဿ တ ကရဏံ ဟောတီတိ။ အထ တ ပုရိမဘဝစက္ကံ ဒုတိယေန သမ္ဗန္ဓံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒနာသင်္ခါတဿ ဖလဿ ဥပ္ပတ္တိယာ တဏှာဟာဒီနံ ဟေတူနံ အနုပစ္ဆေဒံ ပကာသေတိ, တသ္မာ ဖလုပ္ပတ္တိ ယာ ကာရဏဘူတာယ ပဌမဿ ဘဝစက္ကဿ ဟေတူနံ အနုပစ္ဆေဒပ္ပကာသနတောတိ အတ္ထော။ သင်္ခါရာဒီနမေ ဝ တ ဖလာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဟေတူနံ ဖလံ အဇနေတွာ အနုပစ္ဆေဒမေဝ, ဝိညာဏာဒိဟေတူနံ တ သင်္ခါရာဒီနံ အနုပ္ပဗန္ဓမေဝ ပကာသေတိ ပဌမံ ဘဝစက္ကံ, န ဒုတိယံ ဝိယ ပရိယောသာနမ္ပီတိ **"ဖလုပ္ပတ္တိယာ ဟေတူနံ အနုပစ္ဆေဒပ္ပကာသနတော"**တိ ဝုတ္တံ။ **အနုပုဗ္ဗပဝတ္တိဒီပနတောတိ** "သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ"န္တိ အာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒါ. ၁) ဓမ္မာနံ အနုပုဗ္ဗတော ပဝတ္တိယာ ဒီပနတော။ "ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ"န္တိ ဟိ ဧတ္ထ အပရိပုဏ္ဏာယတနံ ကလလရူပံ ဝတွာ တတော ဥဒ္ဓံ "နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန"န္တိ သဠာယတနပ္ပဝတ္တိ ဝု တ္တာ။ **သဟုပ္ပတ္တိဒီပနတော** တိ "ဥပာဒာနပစ္စယာ ဘဝေါ, ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ"တိ တ ဥပပတ္တိက္ခန္ဓာနံ ဧကဇ္ဈံ ဥပ္ပ တ္တိယာ ဒီပနတော။ န ဟိ ဧတ္ထ ပဌမေ ဝိယ ဘဝစက္ကေ အာယတနာနံ ကမေန ဥပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ။

၆၅၄. ဟေတုအာဒိပုဗ္ဗကာ တယော သန္ဓီ ဧတဿာတိ **ဟေတုဖလဟေတုပုဗ္ဗကတိသန္ဓိ,** ဘဝစက္ကံ။ ဟေတုဖလ ဟေတုဖလဝသေန စတုပ္ပဘေဒါ အင်္ဂါနံ သင်္ဂဟော ဧတဿာတိ **စတုဘေဒသင်္ဂဟံ** ။ သရူပတော အဝုတ္တာပိ တသ္မိံ တသ္မိံ သင်္ဂဟေ အာကိရီယန္တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဂ္ဂဟဏေဟိ ပကာသီယန္တီတိ **အာကာရာ**။ အတီတဟေတုအာဒီနံ တ ပကာရာ **အာကာရာ**။ ကိလေသကမ္မဝိပာကာ ဝိပာကကိလေသကမ္မေဟိ သမ္ဗန္ဓာ ဟုတွာ ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္တန္တီတိ တေသု ဝဋ္ဋနာမံ အာရောပေတွာ **"တိဝဋ္ဋ"** န္တိ ဝုတ္တံ, ဝဋ္ဋေကဒေသတ္တာ တ "ဝဋ္ဋာနိ"တိ ဝုတ္တာနိ။

သန္ဓီနံ အာဒိပရိယောသာနဝဝတ္ထိတာ တိ သန္ဓီနံ ပုဗ္ဗာပရဝဝတ္ထိတာတိ အတ္ထော။

ပရိတဿတီ တိ တံ တံ ဝတ္ထုံ ပရိဂ္ဂဟကရဏဝသေန တဿတိ, တဏှာယတီတိ အတ္ထော။ **ဥပာဒိယတီတိ** ဒ ဠှဂ္ဂာဟံ ဂဏှာတိ။ **ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိ** န္တိ ပုရိမကမ္မဘဝေ သတိ။

တဿ စ သင်္ခါတေ ကရိယမာနေ တာ စေတိ အာဟ **"ကမ္မဘဝေ ကရိယမာနေတိ အတ္ထော"** တိ။ **ဒုက္ခာဒီသု မောဟော**တိ ဒုက္ခာဒီနံ အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒကော အပ္ပဟီနော မောဟော။ **အာယူဟနာ**တိ သမ္ပိဏ္ဍနကာ အနာဒိကိရိယာယ ပဝတ္တနကာ။ ဧကံ အာဝဇ္ဇနံ ဧတေသန္တိ ဧကာဝဇ္ဇနာ, တေသု **ဧကာဝဇ္ဇနေသု။ သတ္တမေ** စေတနာ **ဘဝေါ။ "ယာ ကာစိ တ ပန စေတနာ ဘဝေါ, သမ္ပယုတ္တာ အာယူဟနာ သင်္ခါရာ"**တိ ဣဒံ ယထာဒဿိတာယ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏဘာ ဇနီယေ ဝုတ္တာယ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဋ္ဌကထာယ (ပဋိ. မ. ၁.၄၇) ဝသေန ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိ "စေတနာ ဘဝေါ"တိ အာဂတာ။ ဘဝနိဒ္ဒေသေ ပန **"သာတ္ထတော"** တိ ဧတ္ထ "စေတနာဝ သင်္ခါရာ, ဘဝေါ ပန စေတနာသမ္ပယုတ္တာပီ"တိ **ဝိဘင်္ဂ ဟဋ္ဌကထာ**ဝသေန ဒဿိတံ။ "တတ္ထ ကတမော ပုညာဘိသင်္ခါရော? ကုသလာ စေတနာ ကာမာဝစရာ"တိအာဒိနာ ဟိ သင်္ခါ ရာနံ စေတနာဘာဝေါ **ဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. ၂၂၆) ဝုတ္တော။ တတ္ထ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဋ္ဌကထာယံ** "စေတနာသမ္ပယုတ္တာ ဝိပာ ကဓမ္မတ္တာ သဝိပာကေန အာယူဟနသင်္ခါတေန သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏကိစ္စေန သင်္ခါရာ"တိ ဝုတ္တာ။ **ဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌ ကထာ ယံ** "သဗ္ဗမ္ပိ ဘဝဂါမိကမ္မံ ကမ္မဘဝေါ"တိ (ဝိဘ. ၂၃၄) ဘဝဿ ပစ္စယဘာဝေန ဘဝဂါမိဘာဝတော, ကမ္မသံသဋ္ဌ သဟာယတာယ ကမ္မဘာဝတော စ ဥပပတ္တိဘဝံ ဘာဝေန္တီတိ "ဘဝေါ"တိ ဝုတ္တာ။ ဥပပတ္တိဘဝဘာဝနာကိစ္စံ ပန စေတနာယ သာတိသယန္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဋ္ဌကထာယ စေတနာ "ဘဝေါ"တိ ဝုတ္တာ။ ဘတာဘိသင်္ခရဏကိစ္စံ စေတနာယ သာတိသယန္တိ ဝိဘင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ "ကုသလာ စေတနာ"တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၂၂၆) စေတနာ "သင်္ခါရာ"တိ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ တေန တေန ပရိယာယေန ဥဘယံ ဥဘယတ္ထ ဝတ္တုံ ယုတ္တန္တိ နတ္ထေတ္ထ ဝိရောဓော။ **တဿ ဖလေ ဥပပတ္တိ ဘဝေ နိကာမနာ**တိ "တဿ သုတံ ဟောတိ 'ခတ္တိယမဟာသာလာဒိကာ ဒေဝါ ဒီဃာယုကာ ဝဏ္ဏဝန္တော သုခဗဟုလာ'တိ"အာဒိ သုတာနုသာရေန ဘာဝိနိ ဥပပတ္တိဘဝေ အဘိကင်္ခနာ။ **ဂဟဏာ**န္တိ ကာမုပါဒါနံ ကိစ္စနာဟ။ **ပရာမသနန္တိ** ဣတရာနိ။ **အာယူဟနာဝသာနေ**တိ တီသုပိ အတ္ထဝိကပ္ပေသု ဝုတ္တဿ အာယူဟနဿ အဝသာနေ။

ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝေ။ ဘဝန္တရဿ အတီတဘဝဿ ဣမိနာ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝေန ပဋိသန္ဓာနံ **ဘဝန္တရပဋိသန္ဓာနံ,** ဘဝန္တရဘာဝေန တ ပဋိသန္ဓာနံ **ဘဝန္တရပဋိသန္ဓာနံ,** တဿ ဝသေန။ ယံ ပဋိသန္ဓီတိ ဝုစ္စတိ, တံ

ဝိညာဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တထာ ဟိ ဝိညာဏံ ''ပဋိသန္ဓာနပစ္စုပဋ္ဌာန''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဂဗ္ဘေ** တိ မာတုကုစ္ဆိယံ, ဂဗ္ဘာဝ တ္ထာယံ ဝါ။

ဒုတိယ အတ္တဝိကပ္ပေသု ဝုတ္တေ အာယူဟနသင်္ခါရေ **''တဿ ပုဗ္ဗဘာဂ''** တိ အာဟ, တတိယေ အတ္တဝိကပ္ပေ ဝုတ္တေ **''တံသမ္ပယုတ္တာ''** တိ။ တံသမ္ပယုတ္တာ အဝိဇ္ဇာ ဂဟိတာဝ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဒုဟရဿ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ ဘဝင်္ဂဗဟုလာ ယေဘုယျေန ဘဝန္တရဇနကကမ္မာယူဟနသမတ္ထာ န ဟောတီတိ **''ဣဓ ပဋိပက္ကတ္တာ အာယတနာန''**န္တိ ဝုတ္တံ။ **''ကမ္မကရဏကာလေ သမ္မောဟော ဒဿိတော''** တိ ဧတေန ကမ္မဿ ပစ္စယဘူတံ သမ္မောဟံ ဒဿေတိ, န ကမ္မသမ္ပယုတ္တမေဝ။

''တတ္ထ ပုရိမဘဝသ္မိံ ပဉ္စ ကမ္မသမ္ဘာရာ, ဧတရဟိ ပဉ္စ ဝိပါကဓမ္မာ, ဧတရဟိ ပဉ္စ ကမ္မသမ္ဘာရာ, အနာဂတေ ပဉ္စ ဝိပါကဓမ္မာတိ ဒသ ဓမ္မာ ကမ္မံ, ဒသ ဓမ္မာ ဝိပါကော, ဣတိ ဒွီသု ဌာနေသု ကမ္မံ, ကမ္မဝဋ္ဋံ, ဒွီသု ဌာနေသု ဝိပါကော, ဝိပါကဝဋ္ဋန္တိ ကမ္မသင်္ခေပေါ စ ဝိပါကသင်္ခေပေါ စ, ကမ္မဘဝေါ စ ဝိပါကဘဝေါ စ ကမ္မဝဋ္ဋဉ္စ ဝိပါကဝဋ္ဋဉ္စ, ကမ္မပဝတ္တဉ္စ ဝိပါကပဝတ္တဉ္စ, ကမ္မသန္တတိ စ ဝိပါကသန္တတိ စ, ကိရိယာ စေဝ ကိရိယာဖလဉ္စာတိ –

''ဧဝံ သမုပ္ပန္နမိဒံ သဟေတုကံ၊
ဒုက္ခံ အနိစ္စံ စလမိတ္တရဒ္ဓုဝံ။
ဓမ္မေဟိ ဓမ္မာ ပဘဝန္တိ ဟေတုသော၊
န ဟေတ္ထ အတ္တာဝ ပရောဝ ဝိဇ္ဇတိ။

''ဓမ္မာ ဓမ္မေ သဉ္ဇနေန္တိ၊ ဟေတုသမ္ဘာရပစ္စယာ။
ဟေတူနဉ္စ နိရောဓာယ၊ ဓမ္မော ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတော။

''ဟေတူသု ဥပရုဒ္ဓေသု၊ ဆိန္နံ ဝဋ္ဋံ န ဝဋ္ဋတိ။
ဧဝံ ဒုက္ခန္တကိရိယာယ၊ ဗြဟ္မစရိယိဓ ဝိဇ္ဇတိ။
သတ္တေ စ နုပလဗ္ဘန္တေ၊ နေဝုစ္ဆေဒေါ န သဿတ''န္တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၄၂)။

တတ္ထ ကမ္မာနေဝ ဝိပါကံ သမ္ဘရန္တိ ဝဍ္ဎေန္တီတိ **ကမ္မသမ္ဘာရာ,** ကမ္မံ တ သင်္ခါရဘာဝ, တဒုပကာရကာနိ အဝိဇ္ဇာတဏှုပါဒါနာနိ **ကမ္မသမ္ဘာရာ**။ ပဋိသန္ဓိအာယကော တ ဘဝေါ ကမ္မံ, တဒုပကာရကာ ယထာဝုတ္တာ အာယူဟန သင်္ခါရာ, အဝိဇ္ဇာဒယော စ **ကမ္မသမ္ဘာရာ**တိ ကမ္မဉ္စ ကမ္မသမ္ဘာရာ စ **ကမ္မသမ္ဘာရာ**တိ ဧကသေသဝသေန ကမ္မသမ္ဘာရဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဒသ ဓမ္မာ ကမ္မ** န္တိ အဝိဇ္ဇာဒယောပိ ကမ္မသဟာယတာယ ကမ္မသရိက္ခကာ, တဒုပကာရာ စာတိ ''ကမ္မ''န္တိ ဝုတ္တာ။ သင်္ခိပ္ပန္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော, ဝိညာဏာဒယော စာတိ **သင်္ခေပေါ,** ကမ္မံ, ဝိပါကော စ။ ''ကမ္မံ ဝိပါကော''တိ ဧဝံ သင်္ခိပီယတီတိ တ **သင်္ခေပေါ,** အဝိဇ္ဇာဒယော, ဝိညာဏာဒယော စ။ သင်္ခေပဘာဝသာမညေန ပန ဧကဝစနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, သင်္ခေပသဒ္ဒော တ ဘာဂဓိဝစနန္တိ ကမ္မဘာဂေ **ကမ္မသင်္ခေပေါ** ။

ဧဝံ သမုပ္ပန္န န္တိ ကမ္မတောပိ ဝိပါကော။ တတ္ထာပိ ''အဝိဇ္ဇာတော သင်္ခါရာ''တိ ဧဝံ သမုပ္ပန္နံ, တိသန္ဓိအာဒိဝသေန တ သမုပ္ပန္နံ ဣဒံ ဘဝစက္ကန္တိ အတ္ထော။ **ဣတ္တရ** န္တိ ဂမနဓမ္မံ, ဝိနဿဓမ္မန္တိ အတ္ထော။ ဧတေန ဥပ္ပာဒဝယဝန္တတာဒီပကေန **အနိစ္စ**သဒ္ဒေန, ဝိကာရာပတ္တိဒီပကေန **စလ**သဒ္ဒေန စ အဒီပိတံ ကာလန္တရဋ္ဌာယိတာဘာဝံ ဝိဘာဝေတိ။ **အဒ္ဓုဝ** န္တိ ဧတေန ထိရဘာဝဘာဝနိဿရဏံ။ ဟေတု ဧဝ သမ္ဘာရာ **ဟေတုသမ္ဘာရာ**။ ''ဌာနသော ဟေတုသော''တိ (ကထာ. ၃၅၅; ပဋိ. မ. ၁.၄၄) ဧတ္ထ ဧဝံ ဝုတ္တံ တ ဌာနံ, အညမ္ပိ တဿ တဿ သာဓာရဏံ ကာရဏံ **သမ္ဘာရော,** အသာဓာရဏံ **ဟေတု။ ဧဝ**န္တိ ဧဝံ ဟေတုတော ဓမ္မမတ္တသမ္ဘဝေ, ဟေတုနိရောဓာ စ ဝဋ္ဋုစ္ဆေဒေ ဓမ္မေ စ တံနိရောဓာယ ဒေသိတေ သတီတိ အတ္ထော။ ဗြဟ္မစရိယံ ဣဓ **ဗြဟ္မစရိယိဓ သတ္တေ စာ** တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒော ''ဧဝံ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ ဝိဇ္ဇတိ, သဿတုစ္ဆေဒါ စ န ဟောန္တီ''တိ သမုစ္စယတ္ထော။ ဧဝဉ္ဟိ ဟေတုအာယတ္တေ ဓမ္မမတ္တသမ္ဘဝေ သတ္တော နုပလဗ္ဘတိ, တသ္မိဉ္စ ဥပလဗ္ဘန္တေ သဿတော, ဥစ္ဆေဒေါ တ သိယာတိ နုပလဗ္ဘန္တေ တသ္မိံ နေဝ ဥစ္ဆေဒေါ န သဿတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၆၅၅. **သစ္စပ္ပဘာဝတော** တိ သစ္စတော, သစ္စာနံ တ ပဘာဝတော စ။

ကုသလာကုသလံ ကမ္မန္တိ ဝဋ္ဋကထာယ ဝတ္တမာနတ္တာ သာသဝန္တိ ဝိညာယတိ။ **အဝိသေသေနာ**တိ "စေတနာ စေတနာသမ္ပယုတ္တကာ"တိ ဝိသေသံ အကတွာ, သဗ္ဗမ္ပိ တံ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ သမုဒယသစ္စန္တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ "တဏှာ စ။ပေ။ အဝသေသာ စ သာသဝာ ကုသလာ ဓမ္မာ"တိ (ဝိဘ. ၂၀၈-၂၁၀) ဟိ စေတနာစေတနာသမ္ပယုတ္တဝိသေသံ အကတွာ ဝုတ္တန္တိ, အရိယသစ္စဝိသေသံ တ အကတွာ သမုဒယသစ္စန္တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **သစ္စဝိဘင်္ဂေ** ဟိ သဗ္ဗေပိ ကိလေသာ သဗ္ဗမ္ပိ ဘဝကာမိကမ္မံ "သမုဒယသစ္စ"န္တိ ဝုတ္တံ။ ဒုတိယသစ္စံ ပဘာတေ ဧ တသ္မာတိ **ဒုတိယသစ္စပဘာဝံ** ။ ဥပဟာအနုပစ္စယာ ဘတေတိ ဥပပတ္တိဘဝဿ, ကမ္မဘဝဿ စ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဝုတ္တံ **"ပဌမဒုတိယသစ္စဒွယ"** န္တိ။

၆၅၆. **ဝတ္ထုသု** တိ အာရမ္မဏေသု, ဒုက္ခာဒီသု တ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗေသု ဝတ္ထုသု။ **သမ္မောဟေတီ** တိ ဓမ္မသဘာဝံ ဇာနိတုံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ အဒေန္တီ တဿ ပဋိစ္ဆာဒနဝသေန သမ္မောဟေတိ။ **ဝတ္ထုန္တိ** ဣဓ အာရမ္မဏံ အဓိပ္ပေတံ။ **အညမညူ ဥပတ္ထမ္ဘေတိ** အညမညသန္နိဿယေန ဝိနာ ဌာတုံ အသက္ကောန္တာ ဒွေဝ နဠကလာပ ဝိယ။ **သဝိသယေတိ** ယထာသကံ ဝိသယေ ရူပာယတနာဒိကေ။ ဇာယမာနာနံ ခန္ဓာနံ ဝိကာရဘာဝေန လဗ္ဘမာနာ ဇာတိ တေ ဇနေန္တီ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ခန္ဓေ စ ဇနေတီ"** တိ။ တေနာဟ **"တေသံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဘာဝေန ပဝတ္တတ္တာ"** တိ။ **ဟာကဘေဒဘာဝဥ္စ အဓိတိဋ္ဌတီ**တိ တ္ထောပိ "ခန္ဓေ ဇနေတီ"တိ တ္ထေ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ ဟာကဘေဒဝသေ န ဝတ္တတိစ္စေဝ အတ္ထော ။ ပစ္စတီတိ ဟာကော, ဘိဇ္ဇတီတိ ဘေဒော, ဟာကော စ ဘေဒော စ **ဟာကဘေဒံ,** တဿ ဘာဝံ ပစ္စနံ, ဘိဇ္ဇနဉ္စာတိ အတ္ထော။ **သောကာဒီနံ အဓိဋ္ဌာနတ္တာ** တိ တေသံ ကာရဏတ္တာ, တေဟိ သိဒ္ဓာယ အဝိဇ္ဇာယ သဟိတေဟိ သင်္ခါရေဟိ ပစ္စယော စ ဟောတိ ဘဝန္တရဟာတုဘာတယာတိ အဓိပ္ပာယော။ စုတိစိတ္တံ တ ပ ဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ အနန္တရပစ္စယော ဟောတီတိ **"ပစ္စယော စ ဟောတိ ဘဝန္တရဟာတုဘာတယာ"** တိ ဝုတ္တံ။ တံ ပန စုတိစိတ္တံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရရဟိတံ ဘဝန္တရဿ ပစ္စယော န ဟောတီတိ သသဟာယတ္တဒဿနတ္ထမာဟ **"သော ကာဒီနံ အဓိဋ္ဌာနတ္တာ"**တိ။ **ဒွေဝဓာ**တိ အတ္တနော အတ္တနော သရသေန, ဓမ္မန္တရပစ္စယဘာဝေန စာတိ ဒွေဝဓာ ဒွေဝဓာ။ ဗျာပနိစ္ဆာလောပေန ဟိ နိဒ္ဒေသော။

၆၅၇. **"အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ"** တိ ဧတေန သင်္ခါရာနံ ပစ္စယုပ္ပန္နတာဒဿနေန "ကော နု ခော အဘိသင်္ခ ရောတီတိ သေ နော ကလ္လော ပဥှော"တိ ဒဿေတိ, တေနေတံ ကာရကဒဿနနိတရဏံ။ အတ္တာ ဘဝတော ဘဝန္တ တရံ သင်္ကမတီတိ ဒဿနံ **အတ္တသင်္ကန္တိဒဿနံ,** တံ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိဝစနေန နိတရိတံ ဟောတိ။ ပ ဥ္စန္နံ ခန္ဓာနံ အဘေဒတော ဧကော အတ္တာတိ ဂဟဏံ **ဃနသညာ,** တံ ယမကတာလကန္ဒံ ဘိန္ဒန္တေန ဝိယ "ဝိညာဏ ပစ္စယာ နာမရူပမတ္တမေတ"န္တိ ဝစနေန နိတရိတံ ဟောတိ။ **"ဝေမာဒိဒဿနနိတရဏ"** န္တိ ဧတေန "သောစတိ ပရိဒေဝ တိ ဒုက္ခိတော"တိအာဒိဒဿနနိတရဏမာဟ။ သောကာဒယောပိ ဟိ ပစ္စယာယတ္တာ အဝသဝတ္တိနောတိ "ဇာတိ ပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောက။ပေ။ သမ္ဘဝန္တီ"တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒာ. ၁) ဧတေန ဝုတ္တမေတတိ။ **မိစ္ဆာဒဿ သနနိတရဏတောပီ**တိ ကာရကဒဿနာဒိနာနာဝိဓမိစ္ဆာဘိနိဝေသနိတရဏတောပိ။

၆၅၈. **"သလက္ခဏသာမညလက္ခဏဝသေနာ"** တိ ဧတေန သဗ္ဗပ္ပကာရေန ဓမ္မာနံ ယာထာဝတော အဒဿနမာဟ တဒုဘယဝိနိမုတ္တဿ ဓမ္မေသု ပရမတ္ထတော ပဿိတဗ္ဗဘာဝဿ အဘာဝတော။ **ဥပက္ခလနံ ဝိယ** ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဟေတုတော။ **ပတနံ ဝိယ** ဘဝန္တရပဟာတတော။ **ဂဏ္ဍဟာတုဘာတေ ဝိယ** ဒုက္ခတာသူလယောဂတော, ကိလေသာသုစိပ ဂ္ဃရဏတော စ။ **ဂဏ္ဍဘေဒပီဠကာ ဝိယာ** တိ ဘေဒနတ္ထံ ပစ္စမာနေ ဂဏ္ဍေ တဿ ဥပရိ ဇာယမာနာ ခုဒ္ဒကပီဠကာ ဝိယ, ဂဏ္ဍဿ တ အနေကဓာဘေဒေ ပီဠကာ ဝိယ။ **ဃဋ္ဋနံ ဝိယ** သင်္ဃဋ္ဋနရသတာယ ဖဿော။ **ဃဋ္ဋနဒုက္ခံ ဝိယာ** တိ ဃဋ္ဋနတော ဇာတံ ဒုက္ခံ ဝိယ တိဝိဓဒုက္ခတာဝသေန တိဿန္နမ္ပိ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခဘာဝတော။ **ပဋိကာရာဘိလာသော ဝိ ယာ**တိ သမုအာယဿ ဧကဒေသနိဒဿနဘာဝေနာဟ။ **အသပ္ပာယဂ္ဂဟဏံ ဝိယ** ဗဟုဝိဓာနတ္ထုပ္ပတ္တိနိမိတ္တ တော။ **အသပ္ပာယလေပနံ ဝိယ** ဒုက္ခဟေတုနော သသန္တာနေ သန္နိဓာပနတော။ **ဂဏ္ဍဝိကာရဟာတုဘာတေ ဝိယ** အတ္တ ဘာဝဂဏ္ဍဿ နိဗ္ဗတ္တိဝိကာရဘာဝတော , တန္နိမိတ္တဉ္စဿ သူနဘာတဒိသမ္ဘဝတော။ သူနတာသရာဂပုဗ္ဗဂ္ဂ ဟဏာဒယော ဟိ **ဂဏ္ဍဝိကာရာ** ။ သရသတော ဂဏ္ဍဿ ဘိဇ္ဇနံ ဟာကေန ဝိနာ န ဟောတီတိ ဘေဒဂ္ဂဟဏေနေဝဿ

ဟာကောပိ ဂဟိတောတိ ကတ္ွတ အာဟ **“ဂဏ္ဍဘေဒေ ဝိယ ဇရာမရဏ”** န္တိ။ ဂဏ္ဍသ္သ တ ဝိသဒိသာပတ္တိ, ဘိဇ္ဇန
ဠ္ဍ **ဂဏ္ဍဘေဒေ,** တတ္ထ ဝိသဒိသာပတ္တိ ဟာကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥပမာဟိ ဘဝစက္ကံ ဝိညာပေန္တေန ကောစိဒ္ဓာနေဟိ ဥပမာဝိသေသေဟိ တံ ဝိညာပေတ္ွတ ႃကအနိ နာနာဓိဋ္ဌာနေ
ဟိ ဝိညာပေတုံ **“ယသ္မာ တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပဋ္ဌလာဘိဘူတစက္ခုကော ရူပာနိ န ပသ္သတိ, ကိဉ္စိ ပသ္သန္
တောပိ ဝိပရီတံ ပသ္သတိ, ဧဝံ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတော ဒုက္ခာဒီနိ န ပဋိပဇ္ဇတိ န ပသ္သတိ, မိစ္ဆာ တ ပဋိပဇ္ဇတီတိ **ပဋ္ဌလံ ဝိယ
အဝိဇ္ဇာ။ ကောသကာရကိမိ ဝိယ** အတ္တနာဝ ကတတ္တာ, ဝဋ္ဋသ္သ အတ္တနော ဧဝ ပရိဗ္ဗမနကာရဏတ္တာ စ **ကောသပ္ပ
ပဒေသာ ဝိယ သင္ခါရာ**။ သင္ခါရပရိဂ္ဂဟံ ဝိနာ ပတိဋ္ဌံ အလဘမာနံ **ဝိညာဏံ** ပရိဏာယကပရိဂ္ဂဟံ ဝိနာ ပတိဋ္ဌံ အလ
ဘမာနော **ရာဇကုမာရော ဝိယာ**တိ ပရိဂ္ဂဟေန ဝိနာ ပတိဋ္ဌာလာဘော ဧတ္ထ ဥပမောပမေယ္ယသာမညံ။ **ဥပပတ္တိနိမိတ္
တန္တိ** ကမ္မာဒိအာရမ္မဏမာဟ။ **ပရိကပ္ပနတော** တိ အာရမ္မဏကရဏတော, သမ္ပယုတ္တေန တ ဝိတက္ကေန ဝိတက္က
နတော။ ဒေဝမနုဿမိဂဝိဟင္ဂာဒိဝိဝိဓပ္ပကာရတာယ **မာယာ ဝိယ နာမရူပံ**။ ပတိဋ္ဌာဝိသေသေန ဝုဒ္ဓိဝိသေသာပတ္တိ
တော **ဝနပ္ပဂုမ္ဗော ဝိယ သဠာယတနံ** ။ အာယတနာနံ ဝိသယိဝိသယဘူတာနံ အညမညာဘိမုခဘာတေ **အာယတနဃဋ္ဋနံ** ။
တတော အာယတနဃဋ္ဋနတော ဒ္ွဝယသင္ဃဋ္ဋနုပ္ပတ္တိတော, ဝေဒနာဒုက္ခဟေတုတော စ **အဂ္ဂိ ဝိယ ဖဿော** ။ သပရိ
ဠ္ဍာဟတော **အာဟော ဝိယ ဝေဒနာ**။ ဥပရူပရိ တဏ္ွဟာပဝဍ္ဍနတော လောဏူဒကပာနံ ဝိယ ဝိသယာနုဘဝနံ။ အာရမ္မဏေ ဟ
တုကမျ္ယတာဘာဝတော **ပိပာသာ ဝိယ တဏ္ွဟာ။ တဒဿုပာဒာန** န္တိ တံ အဘိလာသကရဏံ တဏ္ွဟာဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနံ အ
ဿ တံသမင်္ဂိနော ပုဂ္ဂလဿ, တဒဿ တ ဘဝေယ္ယ ဥပာဒာနံ။ ဗ္ဗသနာဝဟတာယ အဇာနနတော ဘဝုပာဒာနံ မစ္
ဆဿ ဗဠိဿုပာဒာနံ ဝိယ။ ဧတ္ထ စ သင္ခါရာဒီနံ ကောသပ္ပဒေသပရိဏာယကာဒီဟိ ဒ္ွဝီဟိ ဒ္ွဝီဟိ သဒိသတာယ ဒ္ွေဝ ဒ္ွ
ဝေ ဥပမာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၆၅၉. ကောစိ အဂမ္ဘီရော ဧဝ ဂမ္ဘီရော ဝိယ ခာယတိ ပုရာဏတိဏပဏ္ဏာဒိဘရိတော ပဗ္ဗတသင္ခေပေ ဇလာသ
ယော ဝိယ, န ဧဝမယံ။ အယံ ပန ဂမ္ဘီရောဝ ဟုတ္ွတ ဩဘာသတိ ပကာသတိ ဒိဿတီတိ **ဂမ္ဘီရာဝဘာသော။ ယထာရ
ဟန္တိ** အတ္ထာဒိဝသေန ယထာနုရူပံ။

ဇာတိတော ဇရာမရဏံ န န ဟောတိ, ဟောတိ ဧတေတိ အဝဓာရဏေ သိဒ္ဓေ “သိယာ နု ခေါ ဇရာမရဏံ ဇာတိတော,
အညတောပီ”တိ အာသင်္ကာယံ တဒာသင်္ကာနိဝတ္တနတ္ထံ **“န စ ဇာတိံ ဝိနာ အညတော ဟောတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ
အညဂ္ဂဟဏံ ဇာတိယာ ပဋိယောဂီဝိသယံ, န အညမတ္တဝိသယံ “ဇာတိံ ဝိနာ”တိ ဝစနတော။ တေနဿ နာညံ ဇာတိယာ
သဟကာရီကာရဏဘူတံ နိဝတ္တိတံ ဟောတိ။ ဧသ နယော ႃကတော ပရေသုပိ။ **ႃကတ္ထ** န္တိ ႃကဒံ ပကာရံ, ႃကမိနာ ပကာ
ရေနာတိ အတ္ထော။ **ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော** တိ ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတံ ဟုတ္ွတ သဟိတဿ အတ္တနော
ပစ္စယာနုရူပဿ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ အာဂတဘာတေ, အနုပ္ပဝတ္တဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ အထ တ သမ္ဘူတဋ္ဌော စ သမုဒာဂတဋ္ဌ
ဋ္ဌော စ **သမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော** ။ “န ဇာတိတော ဇရာမရဏံ န ဟောတိ, န စ ဇာတိံ ဝိနာ အညတော ဟောတီ”တိ ဟိ
ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတဋ္ဌော ဝုတ္တော။ **ႃကတ္ထဥ္စ ဇာတိတော သမုဒာဂစ္ဆတီ** တိ ဇာတိပစ္စယသမုဒာဂတဋ္ဌော, ယာ ယာ
ဇာတိ ယထာ ယထာ ပစ္စယော ဟောတိ, တဒနုရူပပာတုဘာဝေတိ အတ္ထော။

တတ္ထ “န ဇာတိတော ဇရာမရဏံ န ဟောတီ”တိ ႃကမိနာ ဇရာမရဏဿ ဇာတိပစ္စယတာယ အဝိတထတံ ဒဿေ
တိ, “န ဇာတိံ ဝိနာ အညတော ဇရာမရဏံ ဟောတီ”တိ ႃကမိနာ အနညထတ္တံ, “ႃကတ္ထဥ္စ ဇာတိတော သမုဒာဂစ္ဆ
တီ”တိ ႃကမိနာ တထတံ။ တေန စ ယထာ ပစ္စယဓမ္မာ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ပစ္စယဘာဝေ, တထာ အဝိတထာ အနည
ထာ, ဧဝံ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာပိ တဗ္ဘာဝေတိ ဒဿေတိ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ “ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္
ဘိဒါ”တိ ဧတေန ဝစနေန အတ္ထဿ ဟေတုဖလဘာဝေ ကထံ ဉာတဗ္ဗောတိ? “အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ ဧတဿ
သမာသပဒဿ အဝယဝပဒတ္ထံ ဒဿေန္တေန “ဟေတုဖလေ ဉာဏ”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ “အတ္ထေ ပဋိသမ္ဘိဒါ အ
တ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ ဧတ္ထ ဟိ “အတ္ထေ”တိ ဧတဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန “ဟေတုဖလေ”တိ ဝုတ္တံ, “ပဋိသ
မ္ဘိဒါ”တိ ဧတဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန “ဉာဏ”န္တိ, တသ္မာ ဟေတုဖလအတ္ထသဒ္ဒာ ဧကတ္ထာ, ဉာဏပဋိသ
မ္ဘိဒါ စာတိ ႃကမမတ္ထံ ဝဒန္တေန သာဓိတော အတ္ထဿ ဟေတုဖလဘာဝေ။

ယေနာကာရေနာတိ ယေန ပဝတ္တိအာကာရေန။ သဘာဝဓမ္မာ ဟိ ပစ္စယဝိသေသသိဒ္ဓေန ပဝတ္တိအာကာရေန ဝိသိဋ္ဌာကာရာ ဟောန္တိ။ တေနာဟ "သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သဗ္ဗာကာရေန ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏမုခေ အာပာထမာဂစ္ဆန္တီ"တိ (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅)။ **ယဒဝတ္ထာ** တိ ယာယ အဝတ္ထာယ အဝတ္ထိတာ။ အဝတ္ထာဝိသေသသဝနတော ဟိ ဓမ္မာ တေန တေန အဝတ္ထာဝိသေသေန တံ တံ အတ္ထကိစ္စံ သာဓေတုံ သမတ္ထာ ဟောန္တိ။ သ္ဝာယံ ပဝတ္တိအာကာရော, အဝတ္ထာဝိသေသော စ အဝိဇ္ဇာယပိ အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရေဟိ ဒုရဝဗောဓတော ဧဝ ဉာဏေန အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော စာတိ အာဟ **"တဿ။ပေ။ ဂမ္ဘီရော"** တိ။ **တဿ** အာကာရဿ, အဝတ္ထာယ စ။ **ဟေတုမှိ ဉာဏန္တိ** ဧတ္ထ ဟေတုနော ဓမ္မပရိယာယတာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အဿာ တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဿ။ **တေန တေန ကာရဏေနာ**တိ တေန တေန ဝေနေယျာနံ ဗုဇ္ဈနာနုရူပေန သဘာဝေန ကာရဏေန။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဒေသနပ္ပကာရေ။ **အနုလောမပဋိလောမတော**တိ နယိဓ ပစ္စယုပ္ပာဒာ ပစ္စယုပ္ပန္နုပ္ပာဒသင်္ခာတံ အနုလောမံ, ပစ္စယနိရောဓာ ပစ္စယုပ္ပန္နနိရောဓသင်္ခာတဉ္စ ပဋိလောမမာဟ။ အာဒိတော ပန အန္တဂါမနမနုလောမံ, အန္တတော စ အာဒိဂါမနံ ပဋိလောမမာဟ။ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အနုလောမဒေသနာယ, အန္တတော ပဋ္ဌာယ ပဋိလောမဒေသနာယ စ **တိသန္ဓိစတုသင်္ခေပံ** ။ "ဣမေ စတ္တာရော အာဟာရာ ကိံနိဒါနာ"တိအာဒိကာယ (သံ. နိ. ၂.၁၁) ဝေမဇ္ဈတော ပဋ္ဌာယ ပဋိလောမဒေသနာယ, "စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ"တိအာဒိကာယ (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; မ. နိ. ၃.၄၂၁, ၄၂၅-၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃-၄၅; ၂.၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅, ၄၆၇) အနုလောမဒေသနာယ စ **ဒွိသန္ဓိတိသင်္ခေပံ** ။ "သံယောဇနီယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿာဒါနုပဿိနော ဝိဟရတော တဏှာ ပဝဍ္ဎတိ, တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒါန"န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၅၃, ၅၇) **ဧကသန္ဓိဒွိသင်္ခေပံ**။ ကတ္ထစိ ဧကင်္ဂေပိ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဒေသိတော, သော "တတြ, ဘိက္ခဝေ, သုတဝါ အရိယသာဝကော"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၆၂) ဒဿိတော ဧဝ။

အဝိဇ္ဇာဒီနံ သဘာဝေ ပဋိဝိဇ္ဈိယတီတိ **ပဋိဝေဓော**။ ဝုတ္တံ ဟေတံ **အဋ္ဌကထာယံ** "တေသံ တေသံ တ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တဓမ္မာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သလက္ခဏသင်္ခါတော အဝိပရီတသဘာဝေ ပဋိဝေဓော"တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ)။ ဇာနနလက္ခဏဿ ဉာဏဿ ပဋိပက္ခဘူတော အဝိဇ္ဇာယ **အညာဏဋ္ဌော** ။ အာရမ္မဏဿ ပစ္စက္ခကရဏေန ဒဿနဘူတဿ ပဋိပက္ခဘူတော **အဒဿနဋ္ဌော** ။ ယေန ပနေသာ ဒုက္ခာဒီနံ ယာထာဝသရသံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတိ, ဆာဒေတွာ ပရိယောနန္ဓိတွာ တိဋ္ဌတိ, သော တဿာ **သစ္စာသမ္ပဋိဝေဓဋ္ဌော** ။ အပုညာဘိသင်္ခါရေကဒေသော **သရာဂေ,** အညော **ဝိရာဂေ**။ ရာဂဿ တ အပဋိပက္ခဘာဝတော ရာဂပဝဍ္ဎကော အပုညာဘိသင်္ခါရော သဗ္ဗောပိ **သရာဂေ,** ဣတရော တပ္ပဋိပက္ခဘာဝတော **ဝိရာဂေ**။ "ဒီဃရတ္တံ ဟေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ အဇ္ဈောသိတံ မမာယိတံ ပရာမဋ္ဌံ 'ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ"တိ (သံ. နိ. ၂.၆၂) အတ္တပရာမာသဿ ဝိညာဏံ ဝိသေသတော ဝတ္ထု ဝုတ္တန္တိ ဝိညာဏဿ **သုညတဋ္ဌော** ဂမ္ဘီရော။ အတ္တာ ဝိဇာနာတိ သံသရတီတိ သဗ္ဗာဟရ တာသင်္ကန္တိ အဘိနိဝေသဗလဝတာယ **အဗျာပာရဋ္ဌအသင်္ကန္တိပဋိသန္ဓိပါတုဘာဝဋ္ဌာ** စ ဂမ္ဘီရာ။ **နာမရူပဿ** ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ **ဧကုပ္ပာဒေ,** ပဝတ္တိယံ ဝိသုံ ဝိသုံ ယထာရဟံ **ဧကုပ္ပာဒေ,** နာမဿ ရူပေန, ရူပဿ စ နာမေန အသမ္ပယောဂတော **ဝိနိဗ္ဘောဂေ,** နာမဿ နာမေန, ရူပဿ စ ရူပေန, ဧကစ္စဿ ဧကစ္စေန **အဝိနိဗ္ဘောဂေ** ယောဇေတဗ္ဗော။ ဧကုပ္ပာဒေကနိရောဓေ ဟိ အဝိနိဗ္ဘောဂေ အဓိပ္ပေတေ သော ရူပဿ စ ဧကကလာပပဝတ္တိနော လဗ္ဘတိ။ အထ တ ဧကစတုဝေကာရဘဝေသု နာမရူပာနံ အသဟဝတ္တနတော အညမညဝိနိဗ္ဘောဂေ, ပဉ္စဝေကာရဘဝေ သဟဝတ္တနတော အဝိနိဗ္ဘောဂေ စ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အဓိပတိယဋ္ဌော နာမ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝေ။ "လောကောပေသော ဒွာရာပေသော ခေတ္တမ္ပေတ"န္တိ (ဓ. သ. ၅၉၈-၅၉၉) ဝုတ္တာ **လောကာဒိအတ္ထာ** စက္ခာဒီသု ပဉ္စသု ယောဇေတဗ္ဗာ။ မနာယတနဿာပိ လုဇ္ဇနတော, မနော သမ္ဖဿာဒီနံ ဒွာရခေတ္တဘာဝတော စ ဧတေ အတ္ထာ သမ္ဘဝန္တိ ဧဝ။ အာပာထဂတာနံ ရူပာဒီနံ ပကာသနယောဂ္ဂတာလက္ခဏံ ဩဘာသနံ စက္ခာဒီနံ **ဝိသယိဘာဝေ,** မနာယတနဿ ဝိဇာနနံ။ **သင်္ဃဋ္ဋနဋ္ဌော** ဝိသေသတော စက္ခုသမ္ဖဿာဒီနံ ပဉ္စန္နံ, ဣတရေ ဆန္နမ္ပိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဖုသနဉ္စ ဖဿဿ သဘာဝေ, သင်္ဃဋ္ဋနံ ရသော, ဣတရေ ဥပဋ္ဌာနာကာရာ။ **အာရမ္မဏရသာနုဘဝနဋ္ဌော** ရသဝသေန ဝုတ္တော, **ဝေဒယိတဋ္ဌော** လက္ခဏဝသေန။ သုခဒုက္ခမဇ္ဈတ္တဘာဝ ယထာက္ကမံ တိဿန္နံ ဝေဒနာနံ သဘာဝဝသေန ဝုတ္တာ။ အတ္တာ ဝေဒယတီတိ အဘိနိဝေသဿ ဗလဝ တာယ **နိဇ္ဇီဝဋ္ဌော** ဝေဒနာယ ဂမ္ဘီရော။ နိဇ္ဇီဝတာယ ဝေဒနာယ ဝေဒယိတံ နိဇ္ဇီဝဝေဒယိတံ, နိဇ္ဇီဝဝေဒယိတမေဝ အ

တ္တော **နိဗ္ဗိဝေဒေယိတဗ္ဗော** ။ သပ္ပိတိကတဏ္ဍုလာယ **အဘိနန္ဒိတဗ္ဗော,** ဗလဝတရတဏ္ဍုလာယ ဂိလိတ္ဂတ ပရိနိဋ္ဌာပနံ **အဇ္ဈောသာနဗ္ဗော** ။ ဣတရော သာဓာရဏဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာအနဂ္ဂဟဏာဘိနိဝေသဋ္ဌာ** စတုန္နမ္ပိ ဥပာဒာနာနံ သမာနာ, **ပရာမာသဗ္ဗော** ဝုတ္တော ဒိဋ္ဌုပာဒာနာဒီနမေဝ, တထာ **ဒုရတိက္ကမဗ္ဗော** ။ "ဒိဋ္ဌိကန္တာရော"တိ (ဓ. သ. ၃၉၂) ဟိ ဝစနတော ဒိဋ္ဌီနံ ဒုရတိက္ကမတာ, ဒဠှဂ္ဂဟဏတ္တာ တ စတုန္နမ္ပိ **ဒုရတိက္ကမဗ္ဗော** ယောဇေတဗ္ဗော။ ဒုရတိက္ကမတာယပိ ဟိ တဏ္ဍုလာယ **သမုဒ္ဒဗ္ဗော** ဝုတ္တော။ **ယောနိဂတိဋ္ဌိတိနိဝါသေသုခိပနဋ္ဌ** သမာသေ ဘုမ္မဝစနဿ အလောပေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝေဠုဟိ တေန အာယူဟနာဘိသင်္ခရဏပအာနံ သမာသော ဟောတိ။ ဇရာမရဏင်္ဂ မရဏပ္ပဓာနန္တိ မရဏဋ္ဌာ ဝေ **ခယာဒယော** ဂမ္မိရာတိ ဒဿိတာ။ နဝနတနဥ္ဟိ ခယေန ခဏ္ဍိစ္စာဒိပရိပက္ကပ္ပဝတ္တိ ဇရာတိ, ခယဋ္ဌော တ ဇရာယ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နဝဘာဝါပဂမော ဟိ ခယောတိ ဝတ္တုံ ယုတ္တောတိ။ **ဝိပရိဏာမဗ္ဗော** ဒွိန္နမ္ပိ။ သန္တတိဝသေန တ ဇရာယ ခယဝယဘာဝေ, သမ္မုတိခဏိကဝသေန မရဏဿ ဘေဒဝိပရိဏာမတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

၆၆၀. **အတ္ထနယာ** တိ အတ္ထာနံ နယာ, အဝိဇ္ဇာဒိအတ္တေဟိ ဧကတ္တာဒီ သဘာဝေန ဘာဝေန နယန္တိ ဂမေန္တီတိ ဧကတ္တာဒယော, တေသံ နယာတိ ဝုတ္တာ။ နီယန္တီတိ ဟိ နယာတိ။ အတ္ထာ ဝေ တ ဧကတ္တာဒိဘာဝေန နီယမာနာ ဉာယမာနာ **အတ္ထနယာ** တိ ဝုတ္တာ။ နီယန္တိ ဧတေဟီတိ တ နယာ, ဧကတ္တာဒီဟိ စ အတ္ထာ "ဧေ"န္တိအာဒိနာ နီယန္တိ, တသ္မာ ဧကတ္တာဒယော အတ္ထာနံ နယာတိ **အတ္ထနယာ** ။

အင်္ကုရာဒိဘာဝေနာ တိ အင်္ကုရပတ္တနာဠဒန္ဍသာခါပလ္လဝပလာသာဒိဘာဝေန ပဝတ္တမာနေ အဝယဝေ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတ္ဂတ သန္တာနာနုပစ္ဆေဒေန ဗီဇံ ရုက္ခဘာဝံ ပတ္တံ ရုက္ခဘာဝေန ပဝတ္တံ တဋ္ဌ ဧကတ္တေန ဝုစ္စတီတိ **သန္တာနာနုပစ္ဆေဒော** ယထာ ဧကတ္တံ, ဧဝံ ဣဓာပိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နာနံ သန္တာနာနုပစ္ဆေဒော ဧကသန္တတိပတိတတာ **ဧကတ္တနယော** တိ ဒဿေတိ။ **"ဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓေနာ"** တိ ဧတေန သန္တာနာနုပစ္ဆေဒံ ဝိဘာဝေတိ။ သတိပိ ဟိ ဟေတုဖလာနံ ပရမတ္ထတော ဘေဒေ ဟေတုဘာဝေန, ဖလဘာဝေန စ တေသံ သမ္ဗန္ဓဘာဝတေယေဝေတ္တ **သန္တာနာနုပစ္ဆေဒော,** ယတော ယသ္မိံ သန္တာနေ ကမ္မံ နိဗ္ဗတ္တံ, တတ္ထေဝ ဖလုပ္ပတ္တီတိ ကတဿ ဝိနာသော, အကတဿ အဗ္ဘာဂမော စ နတ္ထီတိ။ **ဧကတ္တဂ္ဂဟဏတော** တိ ဟေတုဖလာနံ ဘေဒံ အနုပဓာရေတ္ဂတ ဟေတုံ, ဖလဥ္စ အဘိန္နံ ကတ္ဂတ ဥဘိန္နံ ဧကဘာဝဿ အဘေဒဿ ဂဟဏေန။ "တဒေဝ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတီ"တိအာဒိနာ **သဿတဒိဋ္ဌိံ ဥပာဒိယတိ** ။

လက္ခဏဝဝတ္ထာန န္တိ သဘာဝဝဝတ္ထာနံ ဟေတုနော, ဖလဿ စ ဘိန္နသဘာဝတာဝဓာရဏံ။ **ဘိန္နသန္တာနသမ္ဗန္ဓတော** တိ သမ္ဗန္ဓရဟိတဿ နာနတ္တဿ ဂဟဏတော အညော မတော, အညော ဇာတော, တသ္မာ "သတ္တဿ ဥစ္ဆိန္နော, သတ္တဿ ဥပ္ပန္နော"တိ ဂဏ္ဍှန္တော **ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဥပာဒိယတိ** ။

အဗျာပါရဟိ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗန္တိ အာနေတ္ဂတ သမ္ဗန္ဓော။ **ဗျာပါရာဘာဝတော** အနဘိသန္ဓိတာယ အဗျာဝဋတာ။ **သမ္မာ ပဿန္တော** တိ "နိရီဟာ နိဇ္ဇီဝ ဓမ္မမတ္တာ"တိ ပဿန္တော။ သဘာဝတော ဝေ နိယမော **သဘာဝနိယမော** "သသမ္ဘာရဂ္ဂိနော ဥဒ္ဓမုခတာ, သသမ္ဘာရဝါယုနော တိရိယဂမန"န္တိ ဧဝမာဒိ ဝိယ။ တေန သိဒ္ဓေ ယထာသကံ ပစ္စယုပ္ပန္နဿ **ဟေတုဘာဝေ**။ "ကဿစိ ကတ္တုနော အဘာဝတ န ကာစိ ကိရိယာ ဖလပဗန္ဓိနီ"တိ **အကိရိယဒိဋ္ဌိံ ဥပာဒိယတိ** ။

"ခီရတော ဒဓိ, န ဥဒကတော, တိလတော တေလံ, န တလိကတော"တိ သဗ္ဗတော သဗ္ဗသမ္ဘဝာဘာဝဒဿနေန **အဟေတုကဒိဋ္ဌိံ** ဟေတုအနုရူပမေဝ ဖလံ ပဿန္တော **အကိရိယဒိဋ္ဌိံ ပဇဟတိ။ ယတော ကုတောစိ** တိ ယဒိ အညသ္မာ အညဿ ဥပ္ပတ္တိ သိယာ, တလိကတော တေလဿ, ဥစ္ဆုတော ခီရဿ ကသ္မာ ဥပ္ပတ္တိ န သိယာ, တသ္မာ န ကောစိ ကဿစိ ဟေတု အတ္ထီတိ **အဟေတုကဒိဋ္ဌိံ,** အဝိဇ္ဇမာနေပိ ဟေတုမှိ နိယတတာယ တိလကဝိသုက္ကသော ဏိတာဒီဟိ တေလခီရသရီရာဒီနိ ပဝတ္တန္တီတိ **နိယတိဝာဒဥ္စ ဥပာဒိယတီ** တိ ဝိညာတဗ္ဗံ ယထာရဟံ။

၆၆၁. ကသ္မာ? ယသ္မာ ဣဒဥ္ဟိ ဘဝစက္ကံ အပအာလေတ္ဂတ သံသာရဘယမတီတော န ကောစိ သုပိနန္တရေပိ အတ္ထီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အကာစံ** အပ္ပတိဋ္ဌံ **ဒုရတိယာနံ** ဒုရတိက္ကမံ။ **အသနိဝိစက္ကမိဝ** တိ အသနိမဏ္ဍလမိဝ။ တဥ္ဟိ နိမ္မထနမေဝ, နာနိမ္မထနံ ပဝတ္တတိ, ဧဝံ ဘဝစက္ကမ္ပိ ဧေန္တဒုက္ခုပ္ပာဒနတောဝ **"နိစ္စနိမ္မထန"** န္တိ ဝုတ္တံ။

ဉာဏာသိနာ အပဒာလေတ္တ သံသာရဘယမတီတော နတ္ထီတိ တေသ္ သာဓကေသုတ္တံ ဒဿေန္တော **“ဝုတ္တမ္ပိ စေတ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တန္တာကုလကံ အာကုလကံ တန္တာကုလကံ, တန္တာကုလကမိဝ ဇာတာ **တန္တာကုလကဇာတာ,** ကိလေသကမ္မဝိပာကေဟိ အတိဝိယ ဇဋိတာတိ အတ္ထော။ ကုလိယာ သကုဏိယာ နီဍံ ကုလိကံ, တံ ဝိယ ဇာတာ **ကုလိကုဏ္ဍိကဇာတာ**။ မုဉ္ဇ ဝိယ, ပဗ္ဗဇာ ဝိယ စ ဘူတာ ဇာတာ **မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတာ**။ တဒုဘယံ ကိရ တိဏံ အာကုလံ ဇဋိတံ ဟုတွာ ဝမုတိ။ ဝမိုယာ အဘာဝတော **အပာယံ,** ဒုက္ခဂတိဘာဝတော **ဒုဂ္ဂတိံ,** သုခသမုဿယတော ဝိနိပတိတတ္တာ **ဝိနိပါတဉ္စ,** စတုဗ္ဗိဓံ အပာယံ ‘‘ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ’’တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၁၉; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၅ အာပသာဒနာဝဏ္ဏနာ; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၆၀; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၁၉၉; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၆ သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသ; ခု. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၅၂၃; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၃၉; ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၁၄, ၅၈; ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၁.၆၇, ၉၉; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၁၇; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၆; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၄. ၂.၅၈) ဝုတ္တံ **သံသာရဉ္စ နာတိဝတ္တတိ**။ သံသာရော ဧဝ တ သဗ္ဗော ကမ္မ ဝမိုအပဂမာဒိအတ္ထေဟိ အပာယာဒိနာမကော ဝုတ္တော ကေဝလံ ဒုက္ခက္ခန္ဓဘာဝတော။

ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ သတ္တရသမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၁၈. ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

နာမရူပပရိဂ္ဂဟကထာဝဏ္ဏနာ

၆၆၂. ယာ ဝိသုဒ္ဓိယော သမ္ပာဒေတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣမေသု** ယထာဝိစာရိတေသု ခန္ဓာဒီသု ဝိပဿနာယ **ဘူမိဘူတေသု ဓမ္မေသု**။ ဂန္ထဿ ဥဂ္ဂဏှနံ တစုဂ္ဂတကရဏံ **ဥဂ္ဂဟော, ပရိစယော** သဇ္ဈာယာပိ အတ္ထဿ ဉာတုမိစ္ဆာ **ပရိပုစ္ဆာ,** သဝနုပပရိက္ခာဒိဝသေန တဒတ္ထဿ မနသိကာရဝိဓိ, တဒုဘယဝသေန ယသ္မာ တတ္ထပိ ဉာဏံ သူတသေဝိတံ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဝသေန ဉာဏပရိစယံ ကတွာ"** တိ, ခန္ဓာဒီသု သုတမယံ ဉာဏံ ဥပ္ပာဒေတွာတိ အတ္ထော။ **ဝိတ္ထာရိတမေဝ,** တသ္မာ တတ္ထ ဝိတ္ထာရိတနယာနုသာရေန သီလဝိသုဒ္ဓိ သမ္ပာဒေတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဥပစာရသမာဓိပိ အပ္ပနာသမာဓိ ဝိယ ဝိပဿနာယ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိယေဝါတိ အာဟ **"သဥပစာရာ"**တိ။ **ဝေဒိတဗ္ဗာ** တိ အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တနဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝေဥဟိ တာ ပစ္စက္ခတော ဝိဒိတာ နာမ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ သမ္ပာဒေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝေဒိတဗ္ဗာ** တိ တ သမာပတ္တိသုခာဓိဂမဝသေန အနုဘဝိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ န ဟိ ကေဝလေန ဇာနနမတ္တေန စိတ္တဝိသုဒ္ဓိယံ ပတိဋ္ဌိတော နာမ ဟောတိ, န စ တတ္ထ အပတိဋ္ဌာယ ဥပရိဝိသုဒ္ဓိ သမ္ပာဒေတုံ သက္ကာတိ။

နာမရူပာနံ ယာထာဝဒဿန န္တိ နာမဿ, ရူပဿ စ ဝိဘဇ္ဇ ယထာဘူတသဘာဝဒဿနံ။ နာမဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဝေဒနာဒီနံ စတုန္နံ တေဘူမကာနံ ခန္ဓာနံ ဂဟဏံ, န "ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ"န္တိ ဧတ္ထ ဝိယ ဝိညာဏံ ဝိနာ, နာပိ "နာမဉ္စ ရူပဉ္စာ"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၄, ၃၅၂; ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၁၀၈) ဧတ္ထ ဝိယ သနိဗ္ဗာနေဟိ လောကုတ္တရက္ခန္ဓေဟိ သဒ္ဓိန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၆၆၃. ယာတိ ပဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ယာနံ, သမထောဝ ယာနံ သမထယာနံ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ သမထယာနိကော။ ဈာနေ, ဈာနူပစာရေ တ ပတိဋ္ဌာယ ဝိပဿနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿေတံ နာမံ, တေန **သမထယာနိကေန** ။ **"ဌပေတွာ နေဝသညာနာသညာယတန"**န္တိ ဣဒံ ဘဝဂ္ဂဓမ္မာနံ အာဒိကမ္မိကဿ ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟတာယ ဝုတ္တံ။ **လက္ခဏရသာဒိဝသေန ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ** ဉာဏေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟေတဗ္ဗာ, ပရိဂ္ဂဟဝိဓိ ပန **ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၂၁ အာဒယော) ဝုတ္တာ ဧဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ အာရမ္မဏာဘိမုခနမနံ အာရမ္မဏေန ဝိနာ အပ္ပဝတ္တိ, တေန နမနဋ္ဌေန, နာမကရဏဋ္ဌေန တ။ ဝေဒနာဒယော ဟိ အရူပဓမ္မာ သဗ္ဗာပိ စ ဖဿာဒိနာမကတ္တာ ပထဝီအာဒယော ဝိယ ကေသကုမ္ဘာဒိနာမန္တရာနာ ပဇ္ဇနတော အတ္တနာဝ ကတနာမတာယ နာမကရဏဋ္ဌေန **"နာမ"**န္တိ ဝုစ္စန္တိ။ အထ တ အဓိဝစနသမ္ဖဿော ဝိယ အဓိဝစနံ နာမံ အန္တရေန အနုပစိတသမ္ဘာရာနံ ဂဟဏံ န ဂစ္ဆန္တီတိ နာမာယတ္တဂ္ဂဟဏတာယ ဝေဒနာဒယော **"နာမ"**န္တိ ဝုစ္စန္တိ, ရူပံ ပန ဝိနာပိ နာမသဝနံ အတ္တနော ရုပ္ပနသဘာဝေနေဝ ဂဟဏံ ဂစ္ဆတိ။ **ဝဝတ္ထာပေတဗ္ဗ** န္တိ အသင်္ကရတော ဌပေတဗ္ဗံ, အညမညံ, ရူပေန စ အမိဿိတံ ကတွာ စိတ္တေ ဌပေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

နာမရူပပရိဂ္ဂဟော စ နာမ ယာဝဒေဝ တဿ ပဋိနိဿဇ္ဇနတ္ထန္တိ တဒနုရူပမေဝ နိဒဿနံ ဒဿေန္တော **"ယထာ နာမာ"**တိအာဒိမာဟ။ **ရုပ္ပနတော** တိ ဧတ္တ ရုပ္ပနဉ္စေ "သီတာဒိဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပါတေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တီ"တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၂.၄၃၂) **ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တောယေဝ။ ဧဝံ ဝိသုံ နာမပရိဂ္ဂဟံ, ရူပပရိဂ္ဂဟဉ္စ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဧကဇ္ဈံ နာမရူပပရိဂ္ဂဟံ ဒဿေတုံ **"တတော နမနလက္ခဏ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၆၆၄. ဣတိ အရူပမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ရူပမုခေန တံ ဒဿေန္တော **"သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကော ပနာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သမထယာနိကဿ သမထမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသော, ဝိပဿနာယာနိကဿ ပန သမထံ အနိဿာယာတိ အာဟ **"သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကော"** တိ, သမထဘာဝနာယ အမိဿိတဝိပဿနာယာနတောတိ အတ္ထော။ **အယမေဝ တ သမထယာနိကော**တိ ယထာဝုတ္တော သမထယာနိကော ဧဝ တ။ တေန သမထယာနိကဿာပိ ရူပမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသော လဗ္ဘတိ, န အရူပမုခေနေဝါတိ ဒဿေတိ။ **တေသံ တေသံ ဓာတုပရိဂ္ဂဟမုခါနန္တိ** "ယံ ထဒ္ဓလက္ခဏံ, အယံ ပထဝီဓာတူ"တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၀၈) သင်္ခေပမနသိကာရာဒိဝသေန ဝုတ္တာ တေရသသု ဓာတုပရိဂ္ဂဟမုခေသု။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနော နာမ ကေသော၊ စမ္မဗ္ဗန္ဓရဂတော။ **တတ္ထေဝ** တိ တသ္မိံယေဝ ကမ္မသမုဋ္ဌာနေ ကေသေ။ ကာယပ္ပသာဒဿ ဝိယ ဘာဝဿာပိ သကလသရီရဗျာပိတာယ **"ဘာဝဿ အတ္တ

ထိတာယာ”တိ ဝုတ္တံ။ ပုန **တတ္ထေတ** တိ တသ္မိံယေဝ ကေသသည္ပိတေ ရူပသမုဒာယေ။ **အပရာနိပီ**တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာနိ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနိ ဝီသတိ, ဣတရာနိ အာဟာရသမုဋ္ဌာနာဒီနိ စတုဝီသတိ ရူပာနီတိ သဗ္ဗာနိပိ **စတုစတ္တာလီသ,** တဒ္ဓ ဆော တတ္ထ လဗ္ဘမာနသန္တတိသီသသာမည္ဉေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **“စတုစတ္တာလီသာ”** တိ စ ဣတ္ထိ သဒ္ဒသ္သ အနိယတတ္တာ ဝုတ္တံ။ န ဟိ သဗ္ဗကာလံ ဥတုစိတ္တတော ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သသဒ္ဒမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ **ဧဝန္တိ** ယထာ ကေသေ, ဧဝံ လောမာဒီသု စတုသမုဋ္ဌာနိကေသု။ **စတုဝီသတိကောဋ္ဌာသေသူ** တိ ဒ္ဝတ္တိံသာယ ကောဋ္ဌာသေသု ဝက္ခမာနေ အဋ္ဌ ကောဋ္ဌာသေ အပနေတွာ စတုဝီသတိကောဋ္ဌာသေသု။ သေအဒီနံ အာတပ္ပပုတာဟဒိနာ, စိတ္တဝိကာရေန စ ဥပ္ပဇ္ဇနတော တေ **ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ** ဝုတ္တာ။

ဒ္ဝတ္တိံသကောဋ္ဌာသဂတေသု ရူပေသု ဟာကဋ္ဌေသု ဓာတေသု တဒညာနိပိ ဟာကဋ္ဌာနိ ဟောန္တိတိ တာနိပိ ဒဿေတုံ **“အပရေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အပရေ ဒသ အာကာရာ**တိ တေဇောတယောကောဋ္ဌာသဝသေန အပရေ ဒသ အာကာရာ။ **ကမ္မဇေ**တိ ဘူတကထနံ, န ဝိသေသနံ အသိတာဒိပရိပာစကဿ တေဇဿ အကမ္မဇဿ အဘာဝတော။ **တထာ စိတ္တဇေ**တိ စ ကေန္တစိတ္တသမုဋ္ဌာနတ္တာ အဿာသပဿာသာနန္တိ ကေစိ, တံ န, အစိတ္တဇသန္တာနေ ပဝတ္တာနံ ဥတုဇဘာဝတော။ အဗ္ဘန္တရဋ္ဌာ ဧဝ ဟိ တေ စိတ္တဇာ, န ဗဟိဒ္ဓာ, တသ္မာ တတ္ထ **“စိတ္တဇေ”** တိ ဣဒံ ဝိသေသနမေဝ, အယဋ္ဌ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ အာနာပာနကထာယံ ဝုတ္တောယေဝ။ **သေသေသူ**တိ သန္တပ္ပနာဒိဝသေန စေဝ ဥဒ္ဒင္ဂမာဒိဝသေန စ ပဝတ္တေသု တေဇောတယောကောဋ္ဌာသေသု။

စက္ခုဒသကာဒီသု ပဓာနရူပံ စက္ခာဒယောတိ တေသု လဗ္ဘမာနံ ဝတ္ထုဒ္ဒတရဘာဝံ အဝယဝကိစ္စံ သမုဒာယေ အာရောပေတွာ ဝုတ္တံ **“ဝတ္ထုဒ္ဒတရဝသေန ပဉ္စ စက္ခုဒသကာဒယော”** တိ။ ဝတ္ထုဝသေန ဟဒယဝတ္ထုဒသကဥ္စာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ, ဧကယောဂနိဒ္ဒိဋ္ဌာနမ္ပိ ဧကဒေသော အနုဝတ္တတီတိ။ **သဗ္ဗာနိပီ** တိ ယထာဝုတ္တဂဏနာယံ စတုန္နံ ဝုတိစတုသ တာဓိကာနိ သဟဿရူပရူပာနိ။ ကောဋ္ဌာသာဝယတနံ ပန တဒဝယဝကလာပန္တဉ္စ ဘေဒေ ဂယှမာနေ အတိဝိယ တ တော ဗဟုတရော ရူပဘေဒေ ဟောတိ, သော ပန ဘေဒေ ဣဓ အာဒိကမ္မိကဿ ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟောတိ န ဂဟေတဗ္ဗော။

ကာမံ ဝတ္ထုဝသေနာပိ အရူပဓမ္မာ ဟာကဋ္ဌာ ဟောန္တိ, ဒွာရဝသေန ပန ပရိဂ္ဂဟော အနာကုလောတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ **“ဒွာရဝသေန အရူပဓမ္မာ ဟာကဋ္ဌာ ဟောန္တိ”** တိ ။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝသေန **“ကောသီတိ လောကိယစိတ္တာနိ”** တိ ဝုတ္တံ, လာဘိနော ဧဝ ပန မဟဂ္ဂတစိတ္တာနိ သုပာကဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ။ **အဝိသေသေနာ**တိ သာဓာရဏတော။ ဖဿာဒယော ဟိ သတ္တ စေတသိကာ စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိပိ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပာဒသာဓာရဏာ။ **သဗ္ဗေပိ တေ** တိ ကောသီတိ လောကိယစိတ္တာနိ, တံသမ္ပယုတ္တဖဿာဒယောတိ သဗ္ဗေပိ တေ အရူပဓမ္မေ။ အာရမ္မဏာဒိဝိဘာဂေန ပန စိတ္တုပ္ပာဒဘေဒေ ဂယှမာနေ တတော ဗဟုတရော ဧဝ ဟောတိ, သော ပန ဣဓ နာဓိပ္ပေတော။

၆၆၅. အဿ စက္ခုပသာဒဿ နိဿယဘူတာ ပန စတဿော ဓာတုယောတိ သမ္ဗန္ဓော။ သဟဇာတရူပါနိ တသ္သ စက္ခုပသာဒဿ ဣတ္ထေစ္စံ သမ္ဗန္ဓော။ **တတ္ထေတ** တိ တသ္မိံယေဝ သသမ္ဘာရစက္ခုပဒေသေ။ **အနုပာဒိန္နရူပါနီ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တရူပါနံ ဥပာဒိန္နရူပတ္တာ ဝုတ္တံ, အကမ္မဇရူပါနီတိ အတ္ထော။ **သေသာနီ**တိ ပဌမံ စက္ခုနော ဝုတ္တတ္တာ တတော သေသာနိ, တေန ပန သဒ္ဒိံ စတုပညာသ ရူပါနိ ဟောန္တိ။ စက္ခုဒသကာဒီသု ဧကေသ္မိပိ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗတော **“အဝသေသာနိ တေစတ္တာလီသ ရူပါနီ”**တိ ဝုတ္တံ။ သဒ္ဒဿ အနိယတတ္တာ တံ အဂ္ဂဟေတွာ “တေစတ္တာလီသ ရူပါနီ”တိ ဝတွာ ပုန ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနေ ဒွေဝ သဒ္ဒေ ဂဟေတွာ **“ပဉ္စစတ္တာလီသာ”** တိ ကေစိတအော ဒဿိတော။

အဝသေသရူပါနီတိ “ဒသ ဓာတုယော”တိ ဝုတ္တေ ဒွာဒသ ရူပဓမ္မေ ဌပေတွာ အဝသေသာနိ ဆ နိပ္ဖန္နရူပါနိ။ ရူပရူပါနေဝ ဟိ ဣဓ ပရိဂ္ဂယှန္တိ, န ရူပပရိစ္ဆေဒဝိကာရလက္ခဏာနိ။ စက္ခုသန္နိဿယရူပါရမ္မဏဘာဝသာမညေန, စိတ္တဘာဝသာမညေန စ ကုသလာကုသလဝိပါကတာယ ဒုဝိဓမ္ပိ စက္ခုဝိညာဏံ စိတ္တန္တွေဝ ဝုတ္တံ။ **ဧဝန္တိ** ဣမိနာ “စက္ခုံ နိဿာယာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ, အဝုတ္တဉ္စ “သောတံ နိဿာယာ”တိအာဒိကံ သင်္ဂဏှာတိ။ **မနောဝိညာဏဓာတူ**တိ ဧတ္ထပိ “ကော”တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ “ကော မနောဝိညာဏဓာတူ”တိ။ အမေုန ကောဒသ **အဥ္ဇပေကာဒသ,** အမုံ တ ကောဒသမံ တောသန္တိ **အမေုကာဒသ။ အမုဋ္ဌမာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

၆၆၆. စက္ခုဓာတုယံ ဝုတ္တနယေနေတ တိ ''ယံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ၊ ဧတ္ထေသာ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧတ္ထ နိဝိသမာနာ နိဝိသတိ။ ကိဉ္စ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ၊ စက္ခုံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ၊ ဧတ္ထေသာ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧတ္ထ နိဝိသမာနာ နိဝိသတိ''နွှိ၊ နောနံ လောကော ဝိပါကာဒိကံ အနုပဿတိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၆၅) ဝုတ္တနယေန။

၆၆၇. ဣမေ ဘိက္ခု ဣမသ္မိံ သရီရေ တိ အဇ္ဈတ္တံ ဝိပဿနာဘိနိဝေသဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ တေနေဝ ဟိ ဧကေ ဿေဝ ဘာဝဿ ဂဟိတတ္တာ **''သတ္တရသ ရူပါနိ သမ္မသနုပဂါနီ''** တိ အာဟ။ သမ္မသိတုံ သက္ကုဏေယျာနိ သမ္မသနံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ **သမ္မသနုပဂါနိ,** သမ္မသနီယာနီတိ အတ္ထော။ **အာကာရ**-ဂ္ဂဟဏေန ဝိညတ္တိဒွယံ ဝုတ္တံ, **ဝိကာရ**-ဂ္ဂဟဏေန လဟုတာဒိတ္တယံ, ဣတရေန အာကာသဓာတူတိ ဝဒန္တိ။ **အာကာရ**-ဂ္ဂဟဏေန ပန ဝိညတ္တိဒွယ သဒ္ဒိံ လက္ခဏရူပမာဟ။ တမ္ပိ ဟိ ရူပါနံ ဥပ္ပဇ္ဇနာဒိအာကာရမတ္တန္တိ။ **အန္တရပရိစ္ဆေဒေ** တိ တံတံကလာ ပါနံ အသင်္ကရကာရဏဘူတာယ အန္တရဘူတော ပရိစ္ဆေဒေ ။ ယဒိ န သမ္မသနုပဂါနိ, အာကာရာဒိမတ္တာနိ စ, ကထံ ရူ ပါနီတိ အာဟ **''အပိစ ခေါ''**တိအာဒိ။

၆၆၈. ဧဝံ ဒွတ္တိံသတ္တာလီသာယ ကောဋ္ဌာသာနံ ဝသေန ဝိတ္ထာရတော ရူပပရိဂ္ဂဟံ တဒနုသာရေန ဝိတ္ထာရတော ဧဝ နာမပရိဂ္ဂဟံ ဝိဘာဝေတွာ တတော သံခိတ္တသံခိတ္တတရသံခိတ္တတမဝသေန, အဋ္ဌာရသဓာတုဝသေန, ဒွါဒသာယ တနဝသေန, ပဉ္စက္ခန္ဓဝသေန စ ရူပါရူပပရိဂ္ဂဟံ ဒဿေတွာ အတိသံခိတ္တနယေနာပိ ဒဿေတုံ **''ယံ ကိဉ္စိ ရူပ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ယထာ စ ဓာတုအာဒိဝသေန, ဧဝံ ဣန္ဒြိယသစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝသေနပိ ရူပါရူပပရိဂ္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကထံ? ဣန္ဒြိယဝသေန တာဝ စက္ခာဒီနိ ပဉ္စ, ဣတ္ထိပုရိသိန္ဒြိယာနိ စာတိ သတ္တ ဣန္ဒြိယာနိ ရူပံ, မနိန္ဒြိယံ, ပဉ္စ ဝေဒနိန္ဒြိ ယာနိ, သဒ္ဓါဒီနိ ပဉ္စ စာတိ ဧကာဒသ နာမံ, ဇီဝိတိန္ဒြိယံ နာမမ္ပိ ရူပမ္ပိ, ပစ္ဆိမာနိ တီဏိ ဣမေ အနုဓိပ္ပေတာနိ လောကုတ္ တရတ္တာ။ ဒုက္ခသစ္စံ နာမမ္ပိ ရူပမ္ပိ, သမုဒယသစ္စံ နာမံ, ဣတရာနိ ဣမေ နာဓိပ္ပေတာနိ လောကုတ္တရတ္တာ။ ပစ္စယာ ကာရေ အာဒိတော တီဏိ အင်္ဂါနိ နာမံ, စတုတ္ထပဉ္စမာနိ နာမမ္ပိ ရူပမ္ပိ, ဆဋ္ဌသတ္တမအဋ္ဌမနဝမာနိ နာမံ, ဒသမံ နာမမေ္ပဝ နာမ ရူပမ္ပိ, ပစ္ဆိမာနိ ဒွေဝ ပစ္စေကံ နာမမ္ပိ ရူပမ္ပီတိ ဧဝံ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဣန္ဒြိယသစ္စပစ္စယာကာ ရဝသေနပိ နာမရူပပရိဂ္ဂဟော ကာတဗ္ဗော။ ဧဝံ ပန နာမရူပပရိဂ္ဂဟဿ ဝိဘာဂေန ကထနေ ပယောဇနံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္ တမေဝ။

၆၆၉. ကာမံ ဝေဒနာဒီသု အရူပဓမ္မေသု န ဥတ္တရုတ္တရာ ဝိယ ပုရိမပုရိမာ သုခုမာ, တထာပိ သင်္ဃဋ္ဋနေန ဝိကာရ အာပဇ္ဇနကေ ရူပဓမ္မေ ဥပာဒါယ သဗ္ဗေပိ တေ သုခုမာ ဧဝါတိ အာဟ **''သုခုမတ္တာ အရူပံ န ဥပဋ္ဌာတီ''** တိ။ **သမ္မသိ တဗ္ဗ**န္တိ သမ္မဒေဝ လက္ခဏာဒိတော ဝီမံသိတဗ္ဗံ။ **မနသိကာတဗ္ဗ** န္တိ တထာ စိတ္တေ ဌပေတဗ္ဗံ။ **ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ** န္တိ ပရိစ္ဆေဒကာရိကာယ ပညာယ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗ** န္တိ အညမညံ အသင်္ကရတော ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ **အဿာ** တိ ယောဂိနော ။ **သုဝိက္ခာလိတ** န္တိ သုဝိသောဓိတံ။ အာဒိကမ္မိကဿ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိဂ္ဂဏှ္ဟန္တဿ ယာဝ ဓမ္မာ သုပရိဗျတ္တံ န ဥပတိဋ္ဌန္တိ, တာဝ တေ တပ္ပဋိစ္ဆာဒကသမ္မောဟဗလေန အဘိဘူတာ အဝိသုဒ္ဓါ နာမ ဟောန္တိ, အသင်္ကရတော ဥပဋ္ဌာနာဘာဝတော အညမညမ္ပိ ဖုဋ္ဌိတာ။ ယဒါ ပန သမ္မသနာဒိဝိဓိနာ တံ ဝိဘူတံ ဟောတိ, တဒါ တေ သုဝိက္ခာလိတာ, နိဇ္ဇဋာ စ နာမ ဟောန္တိ။ တေနာဟ **''ယထာ ယထာ ဟိ''**တိအာဒိ။ အာဒိကမ္မိကဿ အရူပ ဓမ္မာ ယေဘုယျေန ရူပဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တနာကာရေန ဂဟဏံ ဂစ္ဆန္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **''တဒါရမ္မဏာ အရူပဓမ္မာ''**တိ။ တေနေဝ ဟိ ဟေဋ္ဌာ ''တဿေဝံ ပရိဂ္ဂဟိတရူပဿ ဒွါရဝသေန အရူပဓမ္မာ ပာကဋာ ဟောန္ တီ''တိ ဝုတ္တံ, န ဝတ္ထုဝသေနာတိ။

ဣဒါနိ ရူပပရိဂ္ဂဟော အရူပပရိဂ္ဂဟဿ ဥပာယော, ဥပတ္ထမ္ဘော စာတိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဥပမာဟိ ပကာ သေတုံ **''ယထာ ဟိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မုခနိမိတ္တ** န္တိ မုခဿ ပဋိဗိမ္ဗံ။ တတ္ရိဒံ ဥပမာသံသန္ဒနံ – စက္ခုမာ ပုရိသော ဝိယ ယောကာဝစရော, တဿ စက္ခု ဝိယ ယောဂိနော ကမ္မဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟကဉာဏံ, အာဒါသံ ဝိယ ရူပပရိဂ္ဂဟော, မုခနိမိ တ္တံ ဝိယ အရူပပရိဂ္ဂဟော, အာဒါသဿ အပရိသုဒ္ဓကာလော ဝိယ ရူပပရိဂ္ဂဟဿ အဝိက္ခာလိတကာလော, တဒါ မုခနိမိတ္တဿ အပညာယနံ ဝိယ ရူပပရိဂ္ဂဟဿ အဝိသုဒ္ဓတာယ အရူပဓမ္မာနံ အနုပဋ္ဌာနံ, အာဒါသဿ ပုနပ္ပုနံ ပရိမဇ္ဇနံ ဝိယ ရူပပရိဂ္ဂဟဿ ပုနပ္ပုနံ ဝိသောဓနံ, သုပရိမဇ္ဇိတေ အာဒါသေ သုဗျတ္တံ မုခနိမိတ္တဿ ပညာယနံ ဝိယ သုဝိက္ခာလိတေ နိဇ္ဇဋေ ရူပပရိဂ္ဂဟေ အရူပဓမ္မာနံ သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌာနန္တိ။ ဣမိနာ နယေန **တေလတ္ထိကောပမာ** ဒီ

သုပိ ယထာရုပံ ဥပမာသံသန္ဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တိလပိဋ္ဌ** န္တိ တိလစုဏ္ဏံ။ **ကတကဋ္ဌိ** န္တိ ကတကဗီဇံ။ **ကလလကဒ္ဒမ** န္တိ တနုကဒ္ဒမံ။

တပ္ပစ္စနီကကိလေသာ တိ တဿ အရူပဇ္ဈာနပရိဂ္ဂဟကဉာဏဿ ဝိဗန္ဓဘာဝေန ပဋိပက္ခဘူတာ သမ္မောဟာဒိကိလေသာ။ **ဥစ္ဆု** အာဒိဥပမာသု ဣဒံ မုခမတ္တဿ ဒဿနံ – ယထာ ဥစ္ဆုရသံ ဂဟေတုကာမော ဥစ္ဆုံ ဥစ္ဆုယန္တေ ပက္ခိပိတွာ ကေတရံ ဒွိတရံ ယန္တက္ကမနမတ္တေန ဥစ္ဆုရသေ အနိက္ခမန္တေ န ဥစ္ဆုံ ဆဍ္ဍေတွာ ဂစ္ဆတိ, ယထာ တ စောရေ ဂဟေတွာ တေဟိ ကတကမ္မံ ဇာနိတုကာမော ဒွတ္တိပ္ပဟာရမတ္တေန တေသု တမတ္ထံ အကထေန္တေသု န တေ မုဉ္စတိ, ယထာ တ ပန ကောဒ္ဒမ္ဗကော ကောဏံ ဒမေတုကာမော ခုရေ တံ ယောဇေတွာ ကေတရံ ဒွိတရံ တာသ္မိံ ပထေန အဂစ္ဆန္တေ န ဝိဿဇ္ဇေတိ, ယထာ စ ဒဓိံ မန္ထေတွာ နဝနီတံ ဂဟေတုကာမော ဒဓိကလသိယံ မန္ထံ ပက္ခိပိတွာ သကိံ, ဒွိက္ခတ္တုံ တ မန္ထဿ ဘမနမတ္တေန နဝနီတေ အနုပ္ပဇ္ဇန္တေ န ဒဓိံ ဆဍ္ဍေတိ, ယထာ တ ပန မစ္ဆေ ပစိတွာ ခာဒိတုကာမော ကေတရံ ဒွိတရံ အဂ္ဂိအနမတ္တေန မစ္ဆေသု အပစ္စန္တေသု န တေ ဆဍ္ဍေတိ။ ‘‘အထ ခော နံ ပုနပ္ပုနံ ပရိမဇ္ဇတီ’’တိ တ္တေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ‘‘အထ ခော နံ ဥစ္ဆုယန္တေ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပီဠေတီ’’တိအာဒိနာ သဗ္ဗတ္ထ ဥပမတ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော။

အရူပဇ္ဈာနံ ဥပဋ္ဌာနာကာရကထာဝဏ္ဏနာ

၆၇၀. အာကိရီယန္တိ အဘိမုခါ ဟောန္တိ ဧတေဟီတိ အာကာရာ, အရူပဇ္ဈာနံ ဥပဋ္ဌာနဿ မုခဘူတာ ဖုသနာနုဘဝနဝိဇာနနပ္ပကာရာတိ အာဟ **‘‘အရူပဇ္ဈာ တီဟိ အာကာရေဟိ ဥပဋ္ဌဟန္တီ’’** တိအာဒိ။ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တမာနေသု စိတ္တစေတသိကေသု အသတိပိ ပုဗ္ဗာပရိယေ ဖုသနလက္ခဏော ဖဿော, တတ္ထ သဗ္ဗပဌမံ အဘိနိပတန္တော ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **‘‘ပဌမာဘိနိပါတော ဖဿော’’** တိ။ တေနဿ ဖုသနာကာရေန သုပာကဋဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနံ ဒဿေတိ။ ဖဿေ ပန ဥပဋ္ဌိတေ ယသ္မိံ အာရမ္မဏေ သော ဖဿော, တဿ အနုဘဝနလက္ခဏာ ဝေဒနာ, သဉ္ဇာနန လက္ခဏာ သညာ, အာယူဟနလက္ခဏာ စေတနာ, ပဋိဝိဇာနနလက္ခဏံ ဝိညာဏန္တိ ဣမေပိ ဟာကဋ္ဌာ ဟောန္တီတိ အာဟ **‘‘တံသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာ’’** တိအာဒိ။ ဧဝံ သလက္ခဏသင်္ခပတော စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဝသေန ဖဿမုခေန အရူပပရိဂ္ဂဟံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိတ္ထာရတော စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဝသေန တံ ဒဿေတုံ **‘‘တထာ ကေသေ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကေသေ ပထဝီဓာတူ**တိ ကေသသင်္ခါတေ ပထဝီကောဋ္ဌာသေ ပထဝီဓာတု။ လက္ခဏဝိဘတ္တိတော ဟိ ဓာတုဝဝတ္ထာနဒဿနမေတံ။

ပုနပိ ဒွိန္နံ ဓာတုဝဝတ္ထာနာနံ ဝသေန ဝေဒနာမုခေန အရူပပရိဂ္ဂဟံ ဒဿေတုံ **‘‘ကေသ္သာ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တဿ ရသာနုဘဝနကဝေဒနာ** တိ ထဒ္ဓဘာဝသင်္ခါတဿ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဘာဝဿ အနုဘဝနဝသေန ပဝတ္တဝေဒနာ။

အပရဿာ တိ တ္တောပိ ဝုတ္တနယေနေဝ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **အာရမ္မဏပဋိဝိဇာနန** န္တိ ထဒ္ဓတာသင်္ခါတဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏပဋိဝိဇာနနံ။ ကာယဒွတရာဘိနိပတံ, ကေဝလံ တ မနောဒွတရိကဇဝနဝိညာဏမာဟ။ တဉ္ဟိ ‘‘ပထဝီဓာတု ကက္ခဠလက္ခဏာ’’တိ ပဋိဝိဇာနာတိ, ဣတရံ ပန ကက္ခဠလက္ခဏပဋိဝိဇာနနမတ္တမေတတိ။

ဧတေနေဝ ဥပာယေနာတိ ယွတယံ သလက္ခဏသင်္ခပတော, သလက္ခဏဝိဘတ္တိတော စ ဓာတုဝဝတ္ထာနဝသေန ရူပပရိဂ္ဂဟံ ဒဿေတွာ တတ္ထ ဌိတဿ ဖဿာဒိမုခေန အရူပပရိဂ္ဂဏှနုပာယော ဒဿိတော, ဧတေနေဝ ဥပာယေန။ **ကမ္မသမုဋ္ဌာနကေသေ** တိ စတုသမုဋ္ဌာနကေသတော နိဒ္ဓာရိတေ ကမ္မသမုဋ္ဌာနကေသေ။ **ကက္ခဠလက္ခဏာတိ အာဒိနာ နယေနာ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန န ကေဝလံ ‘‘ပဂ္ဃရဏလက္ခဏာ အာပေဓာတူ’’တိအာဒိနာ လက္ခဏဝိသေသေန သဒ္ဒိံ ဓာတုဝတ္ထာနိယေဝ, အထ ခော ကေသမုဋ္ဌာနာဒိဘေအနိ ကောဋ္ဌာသန္တရာနိပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနေတဟ **‘‘ဒွတစတွတာလီသာယ ဓာတုကောဋ္ဌာသေသူ’’**တိ။ **သဗ္ဗံ နယဘေဒံ အနုဂန္တွာ** တိ ယွတယံ ဒွတစတ္တာလီသာယ ဓာတုကောဋ္ဌာသေသု ပထဝီဓာတုအာဒီနံ လက္ခဏာဒိတော ဝဝတ္ထာပနဝသေန နာနာဝိဓော ရူပပရိဂ္ဂဟနယော ဝုတ္တော, တံ သဗ္ဗံ နယဘေဒံ နယဝိသေသံ အနုဂန္တွာ, စက္ခုဓာတုအာဒီသု ရူပပရိဂ္ဂဟမုခေသု အရူပပရိဂ္ဂဟဒဿနဝသေန ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထိဒံ ယောဇနာမုခမတ္တဒဿနံ – ကေဿ တာဝ ‘‘စက္ခုဓာတု ရူပာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပ

ပသာဒလက္ခဏာ, ဒဠှကာမတာနိဒ္ဒေနကမ္မဋ္ဌာနပဘူတပဘာဒလက္ခဏာ တ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၆၀၀) နယေန ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဏှန္တဿ ''ပဌမာဘိနိပါတော ဖဿော, တံသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာ''တိ သဗ္ဗံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တထာ ''ယထာဝုတ္တလက္ခဏာယ စက္ခုဓာတုယာ ရသာနုဘဝနကဝေဒနာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော''တိအာဒိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တထာ ''ယထာဝုတ္တလက္ခဏာ စက္ခုဓာတူ''တိ, ''အာရမ္မဏပဋိဝိဇာနနံ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော''တိအာဒိနာ သဗ္ဗံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အာယတနာဒိဝသေန ရူပပရိဂ္ဂဟမုခေသုပိ ဧသေဝ နယော။

၆၇၁. ယထာ နာမ ပေဠာမုခစ္ဆိန္နံ သုဘာဝိတံ ဝသီဘာဝံ ဟာပိတမေဝ ဥပရိဗျာနဿ ဟဒကံ ပဒဋ္ဌာနံ ဟောတိ, န ပဋိ လဒ္ဓမတ္တံ, ဧဝံ ရူပပရိဂ္ဂဟော သုဝိသုဒ္ဓေ နိဇ္ဇဋော နိဂ္ဂုမ္ဗော ဧဝ အရူပပရိဂ္ဂဟဿ ဟဒကံ ပဒဋ္ဌာနံ ဟောတိ, န အဝိသုဒ္ဓော, တသ္မာ ရူပာရူပဿ ကေဒေသေပိ အနုပဋ္ဌိတေ သော အဝိသုဒ္ဓော ဧဝ နာမ ဟောတိ, ပဂေဝ ဗဟူသု အနု ပဋ္ဌိတေသူတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''သစေ ဟိ''**တိအာဒိ။ **ပဗ္ဗတေယျာ ကဝီ ဝိယ** ဗာလာ အဗျတ္တာ အခေတ္တ ညူ။

ခဂ္ဂေနာ တိ ခဂ္ဂေဂနေ။ **သမုဂ္ဂ** န္တိ မဥ္ဇူသာသဒိသံ မဟာသမုဂ္ဂံ။ အပရိဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနဿ အဝိဘာတတ္တံ ဝိယ ဥပဋ္ဌဟန္တမ္ပိ နာမရူပံ ဝိဘာတ္တသဘာဝမေဝ, တဿ စ ဝိဘာဂေ ကမ္မဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟောသု ဟာကဋ္ဌော ဟောတီ တိ စ ဒဿနတ္ထံ သမုဂ္ဂဝိဝရဏံ, ယမကတာလကန္ဒဖလနဉ္စ နိဒဿနဘာဝေန ဝုတ္တံ။ ယမကတာလကန္ဒဉှိ ဘိန္န နသန္တာနမ္ပိ အဘိန္နံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ, ဧဝံ ရူပာရူပဓမ္မာတိ။ **သဗ္ဗေပိ တေဘူမကေ ဓမ္မေ နာမဉ္စ ရူပဉ္စာတိ ဒွေဝဓာ ဝဝ တ္ထပေတီ**တိ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ သဗ္ဗ-သဒ္ဒော အနဝသေသပရိယာအယကော, နာမရူပဘာဝေ ပန အညမညဝိဓုရောတိ န တဒုဘယံ သမုအယဝသေန ပရိသမာပယေတဗ္ဗံ, တသ္မာ ''ယဒေတ္ထ နမနလက္ခဏံ, တံ နာမံ။ ယံ ရုပ္ပနလက္ခဏံ, တံ ရူပ''န္တိ ဧဝံ ဒွေဝဓာ ဝဝတ္ထပေတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဝဝတ္ထပေန္တောယေဝ စ တဒုဘယဝိနိမုတ္တဿ တေဘူမကဓ မ္မေသု ကဿစိ ဓမ္မဿ အဘာဝတော ''သဗ္ဗေပိ တေဘူမကဓမ္မေ နာမဉ္စ ရူပဉ္စာတိ ဒွေဓာ ဝဝတ္ထပေတီ''တိ ဝု စ္စတိ။ ''နာမဉ္စ ရူပဉ္စ''တိ ဧတေနေဝ တဿ ဒုဝိဓဘာဝေ သိဒ္ဓေ ''ဒွေဝဓာ ဝဝတ္ထပေတီ''တိ ဣဒံ နာမရူပဝိနိမုတ္တ ဿ အညဿ အဘာဝဒဿနတ္ထံ။ တေနေတဟ **''နာမရူပမတ္တတော ဥဒ္ဓံ''** န္တိအာဒိ။ ''သဗ္ဗေပိ တေဘူမကေ ဓမ္ မေ''တိ ပန သဗ္ဗဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ သမ္မသမနုပဂဿ ဓမ္မဿ အနဝသေသေတဗ္ဗတာယ ဝုတ္တံ။ တဉှိ အနဝ သေသတော ပရိညေယျံ ဧကံသတော ဝိရဇ္ဇိတဗ္ဗံ, တတော စ စိတ္တံ ဝိရာဇယံ ပမောစေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ''သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အနဘိဇာနံ အပရိဇာနံ တတ္ထ စိတ္တံ အဝိရာဇယံ အပ္ပဇဟံ အဘဗ္ဗော ဒုက္ခက္ခယာ ယ။ သဗ္ဗဉ္စ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဘိဇာနံ ပရိဇာနံ တတ္ထ စိတ္တံ ဝိရာဇယံ ပဇဟံ ဘဗ္ဗော ဒုက္ခက္ခယာယာ''တိ (သံ. နိ. ၄.၂၆-၂၇)။

ယဒိ တေဘူမကံ ဓမ္မဇာတံ အနဝသေသတော ဂဟိတံ ''နာမရူပ''န္တိ, ယံ ဣတော ဗာဟိရကေဟိ ပဒတ္ထဘာဝေန ပ ရိကပ္ပိတံ, သေယျထိဒံ – ပကတိအာဒိ ဒ္ရဗျာဒိ ဇီဝါဒိ ကာယာဒိ။ တတ္ထ ကထံ ပဋိပတ္တိတဗ္ဗန္တိ? ဥမ္မတ္တကဝိပလ္လာ သသဒိသေ အသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပဝေဒိတေ ကာ တတ္ထ အညာ ပဋိပတ္တိ အညတ္ရ အဇ္ဈုပေက္ခနတော။ အထ တ တေပိ နာမရူပန္တောဂဓောတတဘာဝဝသေန နိစ္ဆိတာ ဧတေတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ? ပကတိ, မဟာ, အဟံကာရော, တမ္မတ္တာနိ, ဣန္ဒြိယာနိ, ဘူတာနိ, ပုရိသောတိ ဧတေ ပကတိအာဒယော။ တတ္ထ သမဘာဝေန ပဝတ္တမာနာနံ သတ္တရဇတမသင်္ခါ တာနံ သုခဒုက္ခမောဟာနံ သမုအယော **ပကတိ, ပဓာန**န္တိ စ ဝုစ္စတိ။ သတ္တမတ္တသမ္ပဝေဒနီယော **မဟာ,** ဗုဒ္ဓီတိ ကေစိ။ သတ္တရဇာဒီသု အဘိမာနော **အဟံကာရော,** အသ္မိမတ္တာတိ ကေစိ။ သဒ္ဒဖဿရူပရသဂန္ဓာ **တမ္မတ္တာနိ** အညမညဝိ သိဋ္ဌာနံ ပထဝီအာဒီနံ ဧကေတ္တရတာဒဿနတော ဧကေတ္တရာနိ တမ္မတ္တာနီတိ ဝိဇ္ဈတသိကေလက္ခဏေဟိ တမ္မတ္ တေဟိ ဧကလက္ခဏာ ဝိသေသာ သဇိယန္တိ, သုခုမဘာဝေန ပန နေသံ သမ္ပဝေသနတော ဧကေတ္တရတာတိ ကေစိ။ သော တာဒီနိ ပဉ္စ သဝနာဒိဝုတ္တိကာနိ **ဗုဒ္ဓိန္ဒြိယာနိ,** ဝစနာအနဝိစရဏုဿဂ္ဂနန္ဒကိစ္စာနိ တစာဒီနိ ပဉ္စ **ကမ္မိန္ဒြိယာနိ** ။ မနော အန္တောကရဏံ, ဣတရံ ဗာဟိရကရဏံ။ ဂန္ဓာဒီဟိ အာရဒ္ဓာနိ ပထဝီဥဒကအဂ္ဂိတယုအာကာသာနိ **ဘူတာနိ,** စေတနာသဘာဝေ **ပုရိသော**တိ ဧဝံ ပကတိအာဒီနိ သရူပတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

တတ္ထ ဟိ **ပကတိ** တာဝ သုခဒုက္ခမောဟမတ္တတာယ နာမံ, သမဝိသမဘာဝပတ္တိတော အနိစ္စာ, ဒုက္ခာ, သင်္ခတာ စ အာပန္နာ။ **မဟာပိ** ''တသ္မာ အလိင်္ဂတော လိင်္ဂဝိသေသာမတ္တော မဟာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ ဝစနတော, ဗုဒ္ဓိဘာတနုဇာနန

တော စ နာမံ, အနိစ္စံ, သင်္ခတမေဝ စ အာပန္နံ။ "တသ္မာ မဟတော ဆ ဝိသေသာ သဇိယန္တီ"တိ သက္ကတေ ဝစန
တော "အသ္မိ"တိ ဂဟဏနိမိတ္တဘာတနုဇာနနေန **အဟံကာရော** အဘိမာနောတိ ကတ္တ နာမံ, တတော ဧဝ အနိစ္စသင်္ခ
တဘာတပတ္တိ စသ္သ သိဒ္ဓါ။ ကွတရံ **တမ္မတ္တပဥ္စကံ** ဂန္ဓရသရူပဖသ္သသဒ္ဒဘာတနုဇာနနတော ရူပံ, အရူပန္တိ ပန
ကာပိလာနံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသမတ္တံ။ တေ ဟိ သောဠသ ဝိသေသာ ပဥ္စ ဘူတာနိ, ဧကာဒသိန္ဒြိယာနိ ဘူတေဟိ ဘူတဝိသေသာ
နီတိ ဂန္ဓာဒိတမ္မတ္တေဟိ တန္နိသ္သယာနိ ပထဝီအာပေတေဇောတယောအာကာသသင်္ခါတာနိ ဘူတာနိ ကွစ္ဆိတာနိ။
"တပ္ပိသေသာ စ နာနာဇာတိကာ အဟံကာရတော စ ကွန္ဒြိယာနီ"တိ ဝစနတော သောတကာယစက္ခုဇိဝှာဃာနတစာဟ
ဏိပာဒပာယူပတ္ထာနိ စေဝ မနော စာတိ **ဧကာဒသိန္ဒြိယာနိ** ။

တတ္ထ **မနော** နာမံ, ကွတရာနိ သဗ္ဗာနိ ရူပံ။ **တစာ**တိ စေတ္ထ အတ္တာဝဇောတကသ္သ အက္ခရသမုအယသ္သ ဂ
ဟဏံ။ ကွမေသံ ပန ဓမ္မိနော ဓမ္မသ္သ အနညတ္တသ္သ ကွစ္ဆိတတ္တာ သိဒ္ဓါဝ အနိစ္စတာ ပရိဏာမပက္ခေ, အဘိဗျ
တ္တိပက္ခေပိ ယဒိ တပ္ပိသယဉာဏုပ္ပာဒေန အဘိဗျဥ္ဇနံ သိဒ္ဓါဝ အနိစ္စတာ, အထ တတော ပုဗ္ဗေပိ ဉာဏံ အတ္တေ
ဝ။ အက္ခဗျတ္တိတအော ပန သိယာတိ ကွဒမေတ္ထ ဒိသာမတ္တံ။ ဒြဗျဂုဏကမ္မသာမညဝိသေသသမတယာ **ဒြဗျာ
ဒိကာ**။ တတ္ထ ပထဝီ အာပေ တေဇော တယု အာကာသော ကာလော ဒိသာ အတ္တာ မနောတိ နဝ **ဒြဗျာနိ** ။ သဒ္ဒ ရူပ
ရသ ဂန္ဓ ဖသ္သ သင်္ခါ ပရိမာဏာနိ ပုထုတ္တံ သံယောဂ ဝိယောဂ ပရတ္တ ပရတ္တံ ဗုဒ္ဓိ သုခ ဒုက္ခ ကွစ္ဆာ အဒေသ ပယတ္
တ ဂုရုတ္တံ ဒြဝတ္တံ သ္နေဟ ဝေက သင်္ခါရာ ဓိဿာ စေတိ ဧဝမေတေ တေဝီသတိ **ဂုဏာ**။ ဥက္ခေပနံ အဝက္ခေပနမာကုစ
နံ ပသာရဏံ ဂမနမိတိ ပဥ္စ **ကမ္မာနိ** ။ အညမညဝိသိဋ္ဌေသု အဝိသိဋ္ဌမဘိဓာနံ ပစ္စယော ဟောတိ။ သံ-ကွတိ ယတော ဒြဗျ
ယဂုဏကမ္မေသု သာ အတ္ထိ တေတိ ဇော် **မဟာသာမညံ**။ ပထဝီအာဒီသု အနုဝတ္တိဗျာဝုတ္တိဗုဒ္ဓိနိမိတ္တံ ဒြဗျတ္
တဒိ, တံ ယထာ ဒြဗျတ္တံ ဂုဏတ္တံ ကမ္မတ္တံ ဃဋ္ဋတ္တဒိ, သော **သာမညဝိသေသော**။ ကွဟ တန္တေသု ပဋော, ကပာ
လေသု ဃဋော‌တိ ကွဟေတိ ယတော ဟေတုဟေတုဖလာနံ သမ္ဗန္ဓော သမတယောတိ ဝုတ္တော, **သမတယော**တိ ဧဝမေ
တေ **ဒြဗျာဒိကာ** ။

တတ္ထ ပထဝီ အာပ တေဇ တယူ ဘူတရူပံ, အာကာသံ တေသံ အဘာဝမတ္တံ, ပရိစ္ဆေအော တ, စန္ဒသူရိယာဒိပရိဝ
တ္တနံ, ဓမ္မပ္ပဝတ္တိဥ္စ ဥပာဒာယ ပညတ္တိမတ္တံ **ကာလော**။ တထာ **ဒိသာ, အတ္တာ** စ။ **မနော** နာမံ။ **သဒ္ဒရူပရသဂန္ဓ
ဓာ** ရူပမေဝ။ တထာ **ဖသ္သော** ဘူတတ္တယသဘာဝတော။ **သင်္ခါ** ဧကာဒိကာ တံ တံ ဥပာဒာယ ပညတ္တိမတ္တံ။ တထာ
အဝယဝသမုအယေ ဂုဏဝိသေသဝသေန, သဏ္ဌာနဝိသေသဝသေန တ မဟန္တံ ဒီဃံ, တပ္ပိပရိယာယတော အဏု ရသ္သ
န္တိ ဘိန္နလက္ခဏဒေသေသု **ပုထုတ္တံ**န္တိ။ ဘိန္နဒေသဇာနံ သဟဘာဝေ **သံယောဂေ**တိ။ တဒဟာယေ **ဝိယောဂေ**တိ။
သမာနဒိသာဒေသဂတာနံ ရူပာနံ မဟဒဗ္ဗန္တရာနံ ဝသေန ပရမပရန္တိ ပညတ္တိမတ္တံ။ **ဗုဒ္ဓိသုခဒုက္ခကွစ္ဆာအဒေသပယ
တ္တာ** နာမမေဝ။ **ဂုရုတ္တံ ဒြဝတ္တံ သ္နေဟဝေက** ရူပဓမ္မာနံ ပဝတ္တိဝိသေသတော ဂဟေတဗ္ဗာကာရာ။ ကွတရော **သင်္
ခါရော** ဉာဏသ္သ ပဝတ္တိဝိသေသော။ **အဒိဋ္ဌော** ပိ ဓမ္မာဓမ္မဘာဝတော နာမမေဝ။ **ဥက္ခေပနံ အဝက္ခေပနံ အာကုစနံ ပ
သာရဏံ ဂမနန္တိ** ရူပဓမ္မာနံ ပဝတ္တိမတ္တံ။ သဒိသာသဒိသတာယံ သာမညဝိသေသသညာ, အယုတ္တာသမ္ဗန္ဓေ သမတ
ယသမညာတိ ဒြဗျာဒီနမ္ပိ နာမရူပန္တောဂဓတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဇီတဇီဝဗန္ဓ ပုည ပာပာသဝ သံဝရနိဇ္ဇရဝိမောက္ခာ **ဇီတဒိကာ**။ တတ္ထ **ဇီတေ**တိ အတ္တာ။ ပုဂ္ဂလဓမ္မာဓမ္မာကာ
သကာလေသု **အဇီဝသညာ**။ တေသု သဒ္ဒဖသ္သရူပရသဂန္ဓသဏ္ဌာနဗန္ဓဘေဒသုခုမပရအပရာဃာတပ္ပဘာစ္ဆာယောဇ္
ဇာကတမာနိ ပုဂ္ဂလလက္ခဏန္တိ **ပုဂ္ဂလော** ရူပံ ရူပဓမ္မာနံ ပဝတ္တိအာကာရမတ္တတော။ **ဓမ္မာဓမ္မာ** ဇီဝပုဂ္ဂလာနံ ဂတိဋ္ဌ
ဌိတိမတ္တတာယ တဒဝိသိဋ္ဌာ ။ **အာကာသကာလာ** ပညတ္တိမတ္တံ။ **ဗန္ဓော** "ကမ္မပုဂ္ဂလန္တရသံယောဂေ"တိ ဝစန
တော တေဟိ အနညော။ **ပုညပာပာနိ** နာမန္တိ ပာကဋမေဝ။ "ကမ္မပုဂ္ဂလာနမာသဝေ"တိ ဝစနတော ပုညာပုညသမ္ဘဝေ
အာသဝသမညာတိ တတော အဝိသိဋ္ဌော **အာသဝေ**။ "အာသဝနိရောဓော သံဝရော"တိ ဝစနတော ပဋိပက္ခေန ပုညာပုည
နိရောဓော **သံဝရော**။ "ကမ္မဖလပ္ပဝတ္တိယာ ပကတိယာ အပ္ပဝတ္တိ နိဇ္ဇရော"တိ ဝစနတော ဝိပာကနိရောဓနိမိတ္တံ **နိဇ္ဇ
ရော။ မောက္ခောပိ** "သဗ္ဗကမ္မဝိမောက္ခော"တိ ဝစနတော ကမ္မပုဂ္ဂလဇီဝဝိယောဂေ။ တတ္ထ **ကမ္မပုဂ္ဂလာနံ** သဒ္ဒာဒိလ
က္ခဏတာယ ရူပမတ္တတာ ပုညာပုညမတ္တတာယ အရူပတာ။ **ဇီတေ** စ အရူပမတ္တမေတတိ အယံ ဒြဗျမောက္ခော။ ဘာဝ
မောက္ခော ပန ဇီဝသ္သ ရာကဒိဘာတပရိဏာမော ရာကဒယော နာမမေတတိ ဇီတဒယောပိ နာမရူပန္တောဂဓာ ဧဝ။

ကာယပ္ပဝတ္တိဂတိဇာတိဗန္ဓပဝဂ္ဂ **ကာယာဒိကာ**။ တတ္ထ ပထဝီအာပတေဇတေယုအတ္တသုခဒုက္ခေသု **ကာယသမညာ**။ တဒဝိသိဋ္ဌာ ပဝတ္တိဂတိဇာတိဗန္ဓပဝဂ္ဂ, ''ဘာတောတိ အတ္ထော, ကာယောတိ အနုတ္တန္တရ''န္တိ ဝစနတော ကာယတော အညံ ကိဉ္စိ နတ္ထိ။ ''ပဝတ္တိသညာ ကိရိယာသံယောဂဝိဘာဂေသူ''တိ ဝစနတော ဂတိအာဒိပ္ပကာရေန ပဝတ္တာ ပထဝီအာဒယော ဧဝ **ပဝတ္တိ** ဥပစာရော။ ''တသ္မိံ အနုတ္တန္တရ''န္တိ ဝစနတော ကာယတော အနညာ သုရမနုဇပေတတိရစ္ဆာနနရကူပပတ္တိယော **ဂတိယော**။ တာသု ပုရိမာပုရိမာဝိသိဋ္ဌော ဂတိသု ဇာတသ္သ နိစ္စယောပိ ပဝတ္တိမတ္တန္တိ တတော အနညာ ကဏ္ဍဟနီလရတ္တပီတသုက္ကအတိသုက္ကသဋ္ဌာတာ **ဇာတိယော**။ တာ ဥတ္တရုတ္တရဝိသိဋ္ဌာ အညာဏမောဟရာဂအေသတတ္တတသန္ဒုသ္သနုပ္ပာယာ **သုက္ကဇာတိ,** အန္တာ အစ္စန္တဝိမုတ္တာ အဝကဟိတတ္တ စာတိ **သုက္ကဇာတိ** ။ ''အေသေသု ဗန္ဓသမညာ''တိ ဝစနတော အညာဏာဒိလက္ခဏာသ္သ **ဗန္ဓသ္သ** ဇီဝတော အနညတာ။ အညာဏာဒိအေသာဘာဝတော အပဝဂ္ဂသိဒ္ဓီတိ **ကာယာဒယောပိ** နာမရူပမတ္တမေဝ။

ယောပိ တတ္ထ တတ္ထ ''ပုရိသော အတ္တာ ဇီဝေ''တိအာဒိပရိယာယေဟိ ဝုတ္တော အတ္တပဒတ္ထော, သောပိ ယထာရဟံ နာမရူပမတ္တံ ဥပဟာဒယ ပညတ္တော, နာမရူပမတ္တမေဝ တ။ တေန ဝုတ္တံ ''တေပိ နာမရူပန္တောဂဓောတဘာဝ ဝသေန နိစ္စိတာ တေ''တိ။

သမ္မုဟုလသုတ္တန္တသံသန္ဒနာကထာဝဏ္ဏနာ

၆၇၂. **သောတိ** သော ဝိပဿနာကမ္မိကော ယောကဝစရော။ **ဧဝန္တိ** ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ **ယာထာဝသရသတောတိ** ယထာဘူတသဘာဝတော။ နာမရူပံ ဝဝတ္ထပေတွာ တေမတ္ထံ သံသန္ဒေတွာ ဝဝတ္ထပေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **လောကသမညာယပိ ပဟာနတ္ထာယ,** ပဂေဝ ''သတ္တော ဇီဝေ''တိ ပဝတ္တနကမိစ္ဆာဘိနိဝေသသ္သာတိ အဓိပ္ပာယော။ နာမရူပမတ္တတာယ အဝိနိစ္ဆိတတ္တာ, သန္တာနာဒိဃနဘေဒသ္သ စ အကတတ္တာ အဘိနိဝေသေန ဝိနာ သမ္မုဟောကတ္တဂ္ဂဟဏဝသေန ''သတ္တော''တိ ပဝတ္တော သမ္မောဟော **သတ္တသမ္မောဟော** ။ တသ္သ ဝိက္ခမ္ဘနာ **အသမ္မောဟဘူမိ။ သမ္မုဟုလသုတ္တန္တဝသေနာတိ** ''ယထာပိ''တိအာဒိနာ ဣဓ ဝုတ္တာနံ, အဝုတ္တာနဉ္စ ''ရူပဉ္စ ဟိဒံ, မဟာလိ, အတ္တာ အဘဝိသ္သ, နယိဒံ ရူပံ အာဗာဓာယ သံဝတ္တေယျာ''တိ (သံ. နိ. ၃.၅၉; မဟာဝ. ၂၀) ဧဝမာဒိနာ သမ္မုဟုလာနံ သုတ္တန္တာနံ ဝသေန။ ''နာမရူပမတ္တမေဝ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သန္ဓာယာဟ **''တေမတ္ထ''** န္တိ။

အင်္ဂသမ္ဘာရာ တိ အင်္ဂသမ္ဘာရပဟေတု။ တန္နိမိတ္တံ တံ အမုဉ္စိတွာ သတိ ဧဝ တသ္မိံ **''သတ္တော''** တိ တေဟာရော။

အကာရဏ္ဍေတွာ တိ ယထာ ကဋ္ဌာဒီနိ ပဋိစ္စ ဥပဟာဒယ တေသံ နာမံ ဝိသ္သဇ္ဇေတွာ အကာရမိစ္စေဝ သင်္ခံ သမည်ံ ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ အဋ္ဌိအာဒီနိ ပဋိစ္စ ဥပဟာဒယ တေသံ နာမံ ဝိသ္သဇ္ဇေတွာ ရူပံ သရီရမိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီတိ ယောဇနာ။

ဒုက္ခမေဝ သမ္ဘောတီ တိ ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဘေဒံ တိဝိဓံ ဒုက္ခမေဝ သမ္ဘဝတိ, ယထာပစ္စယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒေဝ ဒုက္ခံ ခဏဋ္ဌိတိပဗန္ဓဋ္ဌိတိဝသေန တိဋ္ဌတိ စေဝ ခဏနိရောဓအောယုက္ခယနိရောဓာဒိဝသေန နိရုဇ္ဈတိ စာတိ အတ္ထော။ ဣဓာနိ ဒုက္ခမေတတိ ဧဝကာရေန နိဝတ္တိတမတ္ထံ ဒဿေတုံ **''နာညတြ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တသ္သတ္ထော – ယထာဝုတ္တံ ဒုက္ခံ ဌပေတွာ တတော အညံ ကိဉ္စိ ဓမ္မဇာတံ န သမ္ဘဝတိ, ယော ''သတ္တော''တိ တ ''ဇီဝေ''တိ တ ဝုစ္စေယျ, သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝတ ကုတော တသ္သ နိရောဓောတိ။

ဥပမာဟိနာမရူပဝိဘာဝနာကထာဝဏ္ဏနာ

၆၇၃. **ဧကေနာကာရေန သဏ္ဍိတေသူ** တိ ယေန ပကာရေန အက္ခာဒီသု သန္နိဝိဋ္ဌေသု ရထသမညာ, တေန ဧကေန အာကာရေန သမဝဋ္ဌိတေသု ဧကဇ္ဈံ ရာသိကတေသု ။ **ဝေမေဝန္တိ** သန္နိဝေသဝိသိဋ္ဌေ အဝယဝသမုအယေ သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနေ ယထာ ''ရထော ဂေဟံ မုဋ္ဌိ ဝီဏာ သေနာ နဂရံ ရုက္ခော''တိ တေဟာရမတ္တံ, ပရမတ္ထတော ပန ရထာဒိ နာမ ကိဉ္စိ နတ္ထိ, ဧဝမေဝံ။ **ဥပဟာဒနက္ခန္ဓေသူ** တိ ဥပဟာဒနက္ခန္ဓသညိတေသု ရူပာရူပဓမ္မေသု သမုဒိတေသု သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနေသု ''သတ္တော ဇီဝေ''တိ တေဟာရမတ္တံ, ပရမတ္ထတော ပန သတ္တော တ ဇီဝေ တ နတ္ထီတိ ယာထာဝတော ဇာနနံ။ ဣဒံ **ယထာဘူတဒဿနံ** ''ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓီ''တိ ဝုစ္စတိ။

၆၇၄. **တဿာ** တိ သတ္တောတိ ဂဟိတဿ အတ္တနော။ **ဝိနာသန္တိ** နိရုဒ္ဓဿ ဝိနာသံ။ **အဝိနာသန္တိ** အဝိနဿ နံ, နိစ္စတန္တိ အတ္ထော။ ဒွဝယဝသေနေဝ ဟိ အတ္တတဒိနော ဌိတာ, သဿတော အတ္တာ, ဥစ္ဆိဇ္ဇတီတိ တ, ဧကေစ္စ သဿတတအောပိ ဧတ္ထေဝ သမဝရုဒ္ဓောတိ။ **အဝိနာသံ အနုဇာနန္တော** တိ ဗုဒ္ဓိအာဒီနံ ဓမ္မာနံ ဝိနာသံ ဣစ္ဆန္တောပိ ''ဓမ္မီ နိစ္စော ကူဋဋ္ဌော''တိ အတ္တနော ဝိနာသာဘာဝံ အနုဇာနန္တော။ **သဿတေ** တိ သဿတကဟော။ **ပတတိ** ကတ ဝိနာသအကတဗ္ဘာဂမာဒိအေသပ္ပသင်္ဂတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ခီရန္ဓဝယဿာ** တိ ခီရဿ အန္ဓဝယဘူတဿ, ဖလဘူ တဿာတိ အတ္ထော။ **တဒန္ဓဝယဿာ** တိ တဿ အတ္တနော အန္ဓဝယဘူတဿ **အညဿ** ကဿစိ **အဘာဝတော။ ဩလီယတိ နာမာ**တိ ''သဿတော အတ္တာ''တိ အဘိနိဝေသေန ဘတဘိရတော ဟုတွာ ဘဝနိရောဓတော သင်္ကောစ နံ အာပဇ္ဇန္တော ဘဝေယေဝ နိလီယတိ နာမ။ **အတိဓာဝတိ နာမာ**တိ တတ္ထ တတ္ထေဝ ဟိ ဘဝေ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ တိ ဥစ္ဆေဒတဒီ ''ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ အတ္တာ''တိ ဂဏှန္တော ပရံ မရဏာ သန္တံ ဘဝံ ''နတ္ထီ''တိ အတိက္ကမန္တော အတိဓာဝတိ နာမာတိ ဝဒန္တိ။ ကိလေသနိရောဓေ ပန ကမ္မဿ အဝိပစ္စနတော ဘဝနိရောဓေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗေ တထာ အ ဂ္ဂဟေတွာ ''တံ တံ ဘဝဝိသေသံ အာဂမ္မ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီတိ ဧဝံ ဘဝနိရောဓော ဟောတီ''တိ ဂဏှန္တော တံ အတိဓာဝတိ နာမ။

ပရိယုဋ္ဌိတာ တိ အဘိဘူတာ။ **စက္ခုမန္တော** တိ ယထာဘူတဒဿနသင်္ခါတေန ဉာဏစက္ခုနာ စက္ခုမန္တော။

ကာမဘဝတဒိဘေအေ ဘဝေ အာရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာရာမော ဧတေသန္တိ **ဘဝါရာမာ**။ တသ္မိံ ဘဝေ ရတာ အဘိရ တာတိ **ဘဝရတာ**။ ဘဝေ သမ္မောဒံ အာပန္နာတိ **ဘဝသမ္မုဒိတာ** ။ တီဟိပိ ပဒေဟိ ဘဝဿာဒဂဓိတတာဝ ဝုတ္တာ။ **စိတ္တံ န ပက္ခန္ဒတီ**တိ ဘဝဿာဒဂဓိတတ္တာ ဧဝ ဘဝနိရောဓာဝဟေ ဓမ္မေ စိတ္တံ န အနုပ္ပဝိသတိ။ **နပ္ပသီဒတီ** တိ န ဩကပ္ပတိ။ **န သန္တိဋ္ဌတီ** တိ န ပတိဋ္ဌဟတိ။ **နာဓိမုစ္စတီ** တိ န အဓိမုစ္စတိ။

အဋ္ဋီယမာနာ တိ ဒုက္ခာပိယမာနာ။ **ဟရာယမာနာ**တိ လဇ္ဇမာနာ။ **ဇိဂုစ္ဆမာနာ** တိ ဟီဠေန္တာ။ **ဝိဘဝန္တိ** ဥစ္ဆေဒံ။ **အဘိနန္ဒန္တိ** တိ ဝုတ္တအဘိနန္ဒနာကာရဒဿနံ **''ယတော ကိရ ဘော''**တိအာဒိ။

ဘူတန္တိ ခန္ဓပဉ္စကံ။ တဉှိ ယထာသကံ ပစ္စယေဟိ ဇာတတ္တာ, ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ စ ဘူတန္တိ ဝု စ္စတိ။ **ဘူတတော**တိ ယထာဘူတသဘာဝတော, သလက္ခဏတော, သာမညလက္ခဏတော စ။

၆၇၅. ဧဝံ သတ္တကဟတော အဝလီယနာတိဓာဝနအေသေ, ယထာဘူတဒဿနတော နိဗ္ဗိဒါဒိဂုဏေ စ သုတ္တဝ သေနေဝ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ နာမရူပမတ္တေပိ ဂမနာဒိအတ္တကိစ္စသိဒ္ဓိံ ဒဿေတုံ **''တသ္မာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ''အသ္မိ''တိ တ ''အဟ''န္တိ တ ကဟဿ ဝတ္ထုဘူတော သတ္တော နာမ နတ္ထိ, ပရမတ္ထတော နာမ ရူပမတ္တမေဝ, တသ္မာ။ သစေ ကောစိ အတ္တာ နာမ နတ္ထိ, ကထမိဓ နာမရူပမတ္တေ ဂမနာဒိအတ္တကိစ္စသိဒ္ဓီတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''အရုယန္တ''** န္တိအာဒိ။ **''ဓာယတီ''**တိ ဧတေန ယထာ နိဇ္ဇီဝေ အရုမယယန္တေ အဘိန္တရေ ဝတ္တမာနဿ ဝါယောဓာတုယာ ဝသေန သဉ္စာဟဿ သဏ္ဌာပနဿ ဝါ ဥပဗ္ဗာနမတ္တံ ပစ္စယဝိသေသတော, ဧဝံ နိဇ္ဇီဝေ နာမရူပမတ္တေ ပစ္စယဝိသေသတော ဂမနာဒိအတ္တကိစ္စသိဒ္ဓီတိ သဉ္စာဟဿ သဏ္ဌာပနဿ ဝါ ဥပဗ္ဗာနန္တိ ဒဿေတိ။

သစ္စတော တိ ဘူတတော, ပရမတ္ထတောတိ အတ္ထော။ သုညံ ဧဝေန ယန္တမိဝ အဘိသင်္ခတံ ပစ္စယဝသေန ပဝတ္ တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒုက္ခဿ ပုဉ္ဇော** နိစ္စာတုရတာယ **တိဏကဋ္ဌသဒိသော** အတ္တသုညတာယာတိ အတ္ထော။ **ဧတံ** နာမရူပံ။

ယမကန္တိ ယုဂဠကံ။ သော စ ခော ယမကဘာဝေ အညမညသန္နိဿိတဘာဝေနာတိ အာဟ **''ဥဘော အညောည နိဿိတာ''**တိ။ တတော ဧဝ စ ကေသ္မိံ ဘိဇ္ဇမာနသ္မိံ ဥဘော ဘိဇ္ဇန္တိ။ န ဟိ ကဒာစိ ပဉ္စဝေကာရဘဝေ ရူပေ နိရုဇ္ဈ န္တေ အရူပံ အနိရုဇ္ဈန္တံ, အရူပေ တ နိရုဇ္ဈန္တေ ရူပံ အနိရုဇ္ဈန္တံ အတ္ထိ။ သွာယံ ဘင်္ဂေ **ပစ္စယာ** ပစ္စယနိရောဓေ နေဝ, နာမရူပနိရောဓောတိ အတ္ထော။ **ပစ္စယာ**တိ တ ပစ္စယဘူတာ, အညမညဿ ပစ္စယာ ဟောန္တာပိ ဥဘော ဘိဇ္ဇန္တိ ယေတတိ အတ္ထော။

၆၇၆. **ဒဏ္ဍာဘိဟတ** န္တိ ဝိသေသနေန ဒဏ္ဍံ, ဒဏ္ဍာဘိဃာတဉ္စ ပစ္စယံ ပုရိသတယာမဉ္စ ဒဿေတိ, ဘေရိယာ ပန ဝိသေသိတဗ္ဗတာ သဒ္ဒဿ အသာဓာရဏကာရဏတာယ။ တေနေဝ ဟိ “အညာ ဘေရီ”တိ ဘေရီယေဝ ဂဟိတာ, န ဒဏ္ဍာဒယော။ အဒိဿမာနရူပတာယ သဒ္ဒံ နာမဗ္ဘာနိယံ ကတွာ **“ဝေမေဝ”**န္တိအာဒိနာ ဥပမာသံသန္ဒနံ ကရောတိ။

န စက္ခုတော ဇာယရေတိ န စက္ခာယတနတော နိဂ္ဂစ္ဆနဝသေန ဇာယန္တိ။ န ဟိ စက္ခာယတနဿ ပစ္စယဘာဝူပဂမနတော ပုဗ္ဗေ ဖဿပဉ္စမကာ လဗ္ဘန္တိ, န စ ပဒေသဝန္တော, ယေန တေ တတော နိဂ္ဂစ္ဆေယျုံ။ တေနေတဟ “ပုဗ္ဗော နတ္ထိ အနာဂတေ”တိ (မဟာနိ. ၁၀)။ **န ရူပတော**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **“နော စ ဥဘိန္နမန္တရာ”** တိ ဣဒံ ပန တေသံ အရူပဓမ္မတ္တာ အပ္ပဒေသတာယ ဝုတ္တံ။ ကေဝလံ ပန ယသ္မိံ ခဏေ ပစ္စယသမတာယော, တအာ ဥပ္ပဇ္ဇနမတ္တမေတတိ အာဟ **“ဟေတုံ ပဋိစ္စ ပဘဝန္တိ သင်္ခတာ”** တိ, စက္ခုရူပလောကမနသိကာရာဒိဘေဒံ ဓမ္မဇာတံ နိဿာယ ပစ္စယဘူတံ ကာရဏံ လဘိတွာ တေဟိ သမေစ္စ သမ္ဘုယ ကတတ္တာ သင်္ခတာ ဖဿာဒယော ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ တဿာ ပန ဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ဟာကဋ္ဌုံ ရူပဓမ္မပဝတ္တိံ ဒဿေန္တော **“ယထာပိ သဒ္ဒော ပဟဋ္ဌာယ ဘေရိယာ”**တိ အာဟ။ ဖဿပဉ္စမဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ ဟာကဋ္ဌအရူပဓမ္မာနံ ဒဿနံ။ သေသကထာသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဝတ္ထုရူပှတိ ဟဒယဝတ္ထုတော။ တန္နိဿယာနံ အရူပဓမ္မာနံ ဗဟုဘေဒတ္တာ သာမညတေဟာရေန တေ ဒဿေတုံ **“သင်္ခတာ”** တိ ဝုတ္တံ။

၆၇၇. **နိတ္တေဇ** န္တိ တေဇဟီနံ အာနုဘာဝရဟိတံ။ ယထာ ပန တံ နိတ္တေဇံ, တံ ဒဿေတုံ **“န ခါဒတိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ အညထာ သဒ္ဒဟနုဿဟနာဒီသု နာမံ “နိတ္တေဇ”န္တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ, နာပိ ရူပံ သန္ဓာရဏာဗန္ဓနာဒီသု။ တေနေဝ ဟိ “ရူပံ နိတ္တေဇ”န္တိ ဝတွာ **“န ဟိ တဿ ခါဒိတုကာမတာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **“အထ ခေါ”**တိအာဒိနာ ဗျတိရေကဝသေနာပိ နာမရူပာနံ နိတ္တေဇတံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။ အညမညသန္နိဿယေန ဟိ နာမရူပဿ အတ္တကိစ္စသိဒ္ဓိပိ ပစ္စေကံ အသမတ္ထတာဝိဘာဝနမေဝ။ တထာ ဟိ နာမရူပဿ အတ္တသုညတာ, နိရီဟတာ, ဗျာပာရဝိရဟတာ စ သုဋ္ဌုတရံ ပာကဋာ ဟောန္တိ။

ကထံ ပန ပစ္စေကံ အသမတ္ထာနံ သမုဒိတဘာဝေ သမတ္ထတာ ဟောတိ? အသာမဂ္ဂိယံ အဟေတူနံ သာမဂ္ဂိယမ္ပိ အဟေတုဘာဝတာပတ္တိတော။ န ဟိ ပစ္စေကံ ဒဋ္ဌုံ အသက္ကောန္တာနံ အန္ဓာနံ သတမ္ပိ သဟဿမ္ပိ သမုဒိတံ ဒဋ္ဌုံ သက္ကောတီတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ဣမဿ ပနတ္ထဿာ”** တိအာဒိ။ **ဣမံ ဥပမံ ဥဒာဟရန္တိ** အဋ္ဌကထာစရိယာ ဥပမာယပိ အသိဒ္ဓဿ အတ္ထဿ သာဓေတဗ္ဗတော။ တေနေတဟ “ဥပမံ တေ ကရိဿာမိ, ဥပမာယပိဓေကစ္စေ ဝိညူ ပုရိသာ ဘာသိတဿ အတ္ထံ ဇာနန္တီ”တိ (သံ. နိ. ၂.၆၇)။ **တုဋ္ဌဟဋ္ဌော** တိ ယဒိပဟံ စက္ခုကရဏီယံ ကာတုံ န သက္ကောမိ, ဟာဒကရဏီယံ ပန ကာတုံ သက္ကောမိ, တွဉ္စ စက္ခုကရဏီယံ, တသ္မာ အမှာကံ ဥဘိန္နံ သဟိတာနဉ္စ ဝသေန ဣစ္ဆိတဒေသသမ္ပတ္တိ သိဇ္ဈတီတိ တုဋ္ဌဟဋ္ဌော **ဇစ္စန္ဓော။ တတ္ထ ဇစ္စန္ဓော** တိအာဒိ ဥပမောပမေယျသံသန္ဒနံ။ ဓမ္မာနံ အတ္တလာဘော ပရပဋိဗဒ္ဓောတိ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ တတော ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ, ပဋိလဒ္ဓတ္တလာဘဿာပိ ပရပဋိဗဒ္ဓမေဝ အတ္တကိစ္စန္တိ ဒဿေတုံ **“န သကေန တေဇေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န တာသု တာသု ကိရိယာသု ပဝတ္တတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **တေသံ နာမရူပာနံ အညမညံ နိဿာယ ဥပ္ပတ္တိ တ ပဝတ္တိ တ န စ န ဟောတီ** တိ ဇစ္စန္ဓပီဌသပ္ပိဥပမာယ သာဓိတမတ္ထံ နိဂမေန္တော “အသာမဂ္ဂိယံ အဟေတူနံ သာမဂ္ဂိယမ္ပိ အဟေတုကဘာဝတာပတ္တိတော”တိ ယထာဝုတ္တဿ ဟေတုနော အနေကန္တိကဘာဝံ ဝိဘာဝေတိ။

ပရဓမ္မဝသာနုဝတ္တိနော တိ ပရေသံ အတ္တတော အညေသံ ဟေတုပစ္စယသင်္ခါတာနံ ဓမ္မာနံ ဝသေန အနုဝတ္တနသီလာ။ **အတ္တဒုဗ္ဗလာ** တိ အတ္တနာ ဒုဗ္ဗလာ အသမတ္ထာ။ **ပရပစ္စယတော**တိ ပရေသံ ဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝတော။ ဧတေန ဇနကပစ္စယံ ဝဒတိ။ တေနေတဟ **“ဇာယရေ”**တိ။ **ပရအာရမ္မဏတော** တိ ပရေသံ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏဘာဝတော။ ဧတေန ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယံ ဝဒတိ။ ပစ္စယဂ္ဂဟဏံ တ ရူပပေက္ခံ, အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏံ နာမာပေက္ခံ။ **“ပရဓမ္မေဟီ”** တိ ဣဒံ အာရမ္မဏပစ္စယာနံ ဝိသေသနံ။ ပုရိမတ္ထေန ဟိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပစ္ဆိမတ္ထေန ဟာကဋံ ကရောတိ။ **ပဘာဝိတာ**တိ ဥပ္ပာဒိတာ။

နာတယန္တိကူပမာယပိ နာမရူပာနံ အဝသဝတ္တိတံ ဝိဘာဝေတုံ **“ယထာပိ”**တိအာဒိနာ တိဿော ကထာ ဝုတ္တာ။ **နိဿာယာ**တိ ပတိဌ္ဌာယ။ **ယန္တီ**တိ ဂစ္ဆန္တိ။ **မနုဿေ နိဿာယာ**တိ နေတုဘူတေ နိယာမကကမ္မကာရကာဒိမနုဿေ အပဿာယ။ န ဟိ တေသံ အရဏဂ္ဂဟဏလင်္ကာရသဏ္ဌာပနဉဒကုဿိဥ္စနာဒိကိရိယာယ ဝိနာ နာတ ဂစ္ဆိတ ဒေသံ ဟပုဏာတိ။ **ဥဘော**တိ အညမညံ နာဝံ နိဿာယ မနုဿာ, မနုဿေ နိဿာယ နာတတိ အတ္ထော။

ဧဝန္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **နာနာနယေဟီ**တိ ပဌမာဒီနံ သတ္တန္နံ ဈာနာနံ, တေသံ ဥပစာရာနဥ္စ ဝသေန စုဒ္ဒသ အရူပပရိဂ္ဂဟမုခါနိ, စတုဓာတုဝဝတ္ထာနေ ဝုတ္တာနံ တေရသန္နံ ဓာတုပရိဂ္ဂဟမုခါနံ ဓာတာယတနခန္ဓမဟာဘူတဝသေန, ကူလ ဝုတ္တာနံ အဝုတ္တာနဥ္စ ကန္ဒိယသစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနံ ဝသေန သမဝီသတိ ရူပပရိဂ္ဂဟမုခါနိ, တာနိ ပစ္စေကံ “ဖဿော ဝေဒနာ စိတ္တ”န္တိ ကမေသံ သမ္ပုခဘာဝေန ဥပဋ္ဌိတာနံ တိဏ္ဏံ အရူပဓမ္မာနံ ဝသေန တိဂုဏိတာနိ သမသဋ္ဌိ, စုဒ္ဒသ အရူပပရိဂ္ဂဟမုခါနိ, တာနိ စာတိ စတုသတ္တတိယာ နာမရူပပရိဂ္ဂဟနယေဟိ စေဝ သမ္ဗဟုလသုတ္တန္တရထဂေဟမုဋ္ဌိဝိဏာသေနာရုက္ခအရုယန္တနဋ္ဌကလာပိဘေရိဇစ္ဆန္ဓပင်္ဂုဠ္ဍနာတမနုဿူပမာဟိ စ နာမရူပပမတ္တတာဝဝတ္ထာပနနယေဟိ စ။ **သတ္တသညံ အဘိဘဝိတွ**တိ အနာဒိကာလဘာဝိတံ ခန္ဓပဥ္စကေ အတ္တကပ်ံ ဝိက္ခမ္ဘေတွတ။ **နာမရူပာနံ ယာထာဝဒဿန**န္တိ “ကုဒံ နာမံ, ဧတ္တကံ နာမံ, န ကုတော ဘိယျော။ ကုဒံ ရူပံ, ဧတ္တကံ ရူပံ, န ကုတော ဘိယျော”တိ စ တေသံ လက္ခဏသလ္လက္ခဏမုခေန ဓမ္မမတ္တဘာဝဒဿနံ။ အတ္တဒိဋ္ဌိမလဝိသောဓနတော **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓီ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တေသေ့တ**တိ နာမရူပဿ ယာထာဝဒဿနဿေဝ။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကတိ အဋ္ဌာရသမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၁၉. ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟကထာဝဏ္ဏနာ

၆၇၈. အနန္တရနိဒ္ဒိဋ္ဌာယ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယာ ဝိသယဘာဝေန ဒဿိတတ္တာ **“တေသ္ဝေဝ”** တိ ဝုတ္တံ, န တဒည တော ဝိသေသနတ္ထံ တဒညဿေဝ အဘာဝတော။ အဇ္ဈတ္တံ တ ဟိ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ဟောတု ဗဟိဒ္ဓာ တ, အဇ္ဈတ္တသိဒ္ဓိယံ ပန လက္ခဏတော သဗ္ဗမ္ပိ နာမရူပံ အနဝသေသတော ပရိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတီတိ။ **ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေနာ** တိ ဟေတုမ္ပိ ကရဏဝစနံ။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဟေတု ဟိဿ အဒ္ဓတ္တယကင်္ခါဝိတရဏံ ဟောတီတိ, ကရဏေ တ တေံ ကရဏဝစနံ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဿ သာဓကတမဘာဝတော ကင်္ခါဝိတရဏကိရိယာယ။ ယအ ဟိဿ သုပရိသုဒ္ဓေ နိဇ္ဇ ဋ္ဌော နိဂ္ဂုမ္ဗော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော သိဇ္ဈတိ, တအနေန ကင်္ခာ ဝိတရီယတီတိ။ **ဝိတရိတ္ဂတ**တိ အတိက္ကမိတ္ဂတ, ဝိက္ခမ္ဘ ဘေတ္ဂတတိ အတ္ထော။ တံ ပန ဉဏံ တထာဓိဂတံ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တံ ဈာနံ ဝိယ ယောဂိနော သန္တာနေ ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္ တတီတိ ကတ္ဂတ ဝုတ္တံ **“ဌိတံ ဉဏ”**န္တိ။

တန္တိ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိံ။ တံ သမ္ပာဒေတုကာမော အာပဇ္ဇတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယာထာဝတော ဒိဋ္ဌံ နာမရူပံ တိဝိဓဒုက္ခတာယောဂတော ရောဂေ ဝိယ။ ပစ္စယာ စဿ ရောဂသမုဋ္ဌာနံ ဝိယ ဥပဋ္ဌဟန္တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တ တော **“ယထာ နာမ။ပေ။ ပရိယေသတီ”**တိ အာဟ။ သံသာရဒုက္ခနိမုဂ္ဂဿ သန္တာနဿ တတော ဝိမောစေတုကာမတာဝ သေန အနုကမ္ပိတဗ္ဗတာ လဗ္ဘတီတိ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ယထာ တ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝမေဝ ဌိတေ ယဒေ ကေ ဝဒန္တိ “အနုကမ္ပေတဗ္ဗကုမာရကဒဿနေန တဿ မာတာပိတုအာဝဇ္ဇနံ ဣဓ အနုအာဟရဏံ နိရောဓေတဗ္ဗ တာယ နာမရူပဿ အနုကမ္ပိတဗ္ဗတာဘာဝတော”တိ, တဒဟဟတံ ဟောတိ။ အဝဿဉ္စေတံ ဧဝံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, အည ထာ ဝေနေယျပုဂ္ဂလသန္တာနေ သတ္ထု မဟာကရုဏာပဝတ္တိ ဧဝ ဝိစာရေတဗ္ဗာ သိယာ။ မန္ဒဗုဒ္ဓိတာယ **မန္ဒံ** ။ ဝုမုတရော ပိ ကောစိ မန္ဒဗုဒ္ဓိ ဟောတီတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ **“ကုမာရ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ယော ကောစိ ပဌမဝယေ ဝတ္တမာနော “ကုမာရော”တိ ဝုစ္စတီတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ **“ဒဟရ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝမ္ပိ ယော အာဓာဝိတ္ဂတ ပရိဓာဝိတ္ဂတ ဝိစာရ ဏကော တရုဏအရကော, သောပိ “ဒဟရော”တိ ဝုစ္စတီတိ တတော နိဝတ္တနတ္ထံ **“ဥတ္တာနသေယျက”** န္တိ ဝုတ္ တံ။ စတူဟိပိ ပဒေဟိ ကရုဏာယိတဗ္ဗတံယေဝ ဒဿေတိ။ **အာပဇ္ဇတီ** တိ ကရောတိ။

ယထာ ပနဿ ဟေတုပစ္စယပရိယေသနာပတ္တိ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **“သော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဖုသတိ ရေကမုခေန အတ္ထော သာမိတော သမ္ဗန္ဓော သာမိတော ဟောတီတိ အဟေတုကဘာဝံ တာဝ ပဋိက္ခိပန္တော **“န တာဝိဒံ နာမရူပံ အဟေတုက”**န္တိ ဝတ္ဂတ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“သဗ္ဗတ္ထာ”** တိအာဒိနာ။ ဟေတုမန္တရေန သတိ သမ္ဘဝေ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဟေတုအဘာဝေ သမာနောတိ သဗ္ဗသမာနတာ သိယာ, တထာ စ သတိ သောတပဒေသာဒီသု, ဗဟိဒ္ဓာ စ စက္ခု ဝိညာဏာဒိဟေတုအဘာဝေတိ သဗ္ဗတ္ထ, စက္ခာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ, ပရိဘေဒတော ဥဒ္ဓဉ္စ ဟေတုအဘာဝေ တိ သဗ္ဗအ စ အန္ဓာဒီနံ အရူပီနံ, အသညီနဉ္စ ဟေတုအဘာဝေတိ သဗ္ဗေသဉ္စ စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ, ဟေတု အဘာဝတ ဝိသေသတော တဉ္စ နတ္ထီတိ အာဟ **“သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗအ သဗ္ဗေသဉ္စ ဧကသဒိသဘာဝပတ္တိ တော”**တိ။ နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ ယဒိဒံ “စက္ခုဝိညာဏာဒီသု ဟီ”တိ။ ယတ္ထကာ လောကေ ဝိသေသာ, တေဟိ သဗ္ဗေ သံ, သဗ္ဗကာလဉ္စ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တ တေသမ္ပိ ဂဟဏံ ကတမေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တသ္မာ အဟေတုကဘာဝေ ဝိသိဋ္ဌတာယ အသမ္ဘတော ဧတတိ သဗ္ဗတ္ထ ဧကသဒိသဘာဝပတ္တိတော, သဗ္ဗအ ဧကသဒိသ ဘာဝပတ္တိတော, သဗ္ဗေသံ ဧကသဒိသဘာဝပတ္တိတောတိ ပစ္စေကံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ အဟေတုဘာဝေ ပဋိသိဒ္ဓေ ဝိသမဟေတုတာဒိ ဝဒေယျ “န ဣဒံ အဟေတုကံ ကိဉ္စရဟိ သဟေတုကံ, ကေန ပန ဟေတုနာ သဟေတုကန္တိ? ဣဿရာဒိနာ”တိ။

အာဒိ-သဒ္ဒေန ပကတိပုရိသပဇာပတိကာလာဒီနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, တံ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ **“န ဣဿရာဒိဟေ တုက”**န္တိအာဒိ။ န နာမရူပံ ဣဿရာဒိဟေတုကံ နာမရူပတော အညဿ အနုပလဗ္ဘမာနတ္တာ ဣဿရပကတိအာဒိ နမေဝ အဘာဝတော။ ယဒိ ပန အသတော ဣဿရာဒိတော နာမရူပဿ ဥပ္ပတ္တိ, ဧဝံ သတိ သာ ဧဝ သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗ အ သဗ္ဗေသံ ဧကသဒိသတာ အာပဇ္ဇတီ။ အထ နာမရူပမတ္တမေဝ ဣဿရာဒိဟေတုကံ, နာမရူပဉ္စ အဟုတ္ဂတ သမ္ဘဝန္

တံ, ဟုတ္တတ စ ဝိနဿန္တံ ဒိဿတီတိ ဣဿရာဒီဟိပိ တာဒိသေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ။ တထာ စ တဒပိ သပ္ပစ္စယံ သင္ခတ မေတတိ တဿာပိ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော ကာတဗ္ဗော။ အထ တံ နုပ္ပဇ္ဇတိ, အဟေတုကတာ တဿ အာပန္နာ။ တေနာဟ **"အဟေတုကဘာဝပတ္တိတော"** တိ။

အပိစ န ဣဿရာဒိဟေတုကံ နာမရူပံ။ ကိံ ကာရဏံ? ကမေန ဥပ္ပတ္တိတော။ ယဒိ ဟိ ဇဝံ နိစ္စံ ဣဿရာဒိသညိတံ ကမ္မကိလေသိန္ဒြိယာရမ္မဏာဒိနိရပေက္ခကာရဏမ္ပိ သိယာ, သဗ္ဗေသံယေဝ ဧကဇ္ဈံ ဥပ္ပတ္တိ သိယာ, ယတ္တ ကေဟိ တတော ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? ကာရဏဿ သန္နိဟိတဘာဝတော။ ယဒိ ပန တဿ ဣစ္ဆာဝသေန တဿ ဥပ္ပတ္တိ ပရိကပ္ပေယျံ, တာသဥ္စ ဣစ္ဆာနံ ဧကဇ္ဈံ ဥပ္ပတ္တိယံ ကော ဝိဗန္ဓော။ အထ အညမ္ပိ ကိဥ္စိ ကမ္မကိလေ သိန္ဒြိယာရမ္မဏာဒိအပေက္ခိတဗ္ဗံ အတ္ထီတိ စေ? တဒေဝ ဟေတု ကာရဏံ, ကိမညေန အဒိဋ္ဌသာမတ္ထိယေန ပရိကပ္ပိ တေန ပယောဇနံ? ဒိဋ္ဌဥပ္ပဟိ ကမ္မာဒီနံ သာမတ္ထိယံ တဒညပစ္စယသန္နိဓာနေပိ တဒဘာဝေ အဘာဝတော။ ယထာ ဟိ ရူပ လောကမနသိကာရသန္နိဓာနေပိ စက္ခုနော အဘာဝေ စက္ခုဝိညာဏဿ အဘာဝံ, ဘာဝေ စ ဘာဝံ ဒိသွာ စက္ခုနော စက္ခုဝိ ညာဏုပ္ပာဒနသမတ္ထတာ အတ္ထီတိ ဝိညာယတိ။ ယထာ စ ယုတယံ ယမကာနမ္ပိ သမာနာနံ ဇနကဇနနီသုက္ကသောဏိ တာဒိဗာဟိရပစ္စယသမဘာဝေပိ သတ္တာနံ ဟီနပဏီတတာဒိဝိသေသော ဒိဿတိ, သော စ သသန္တာနေ တာဒိသဿ အည ဿ ဟေတုနော အဘာဝတ ကမ္မကိလေသဟေတုကောတိ တဿ တတ္ထ သမတ္ထတာ အတ္ထီတိ ဝိညာယတိ, န ဧဝမိ ဿရာဒိကဿ။ ကာရဏဿ ဟိ ဘာဝတဘာဝေ ဖလဿ ဘာဝတဘာဝေဟိ ကာရဏဿ သမတ္ထတာ ဝိညာယေယျ ယ။ န စ သန္နိဟိတေ တဒကာရဏဿ နာမရူပဿ ဣဿရာဒိဝေကလ္လေန ကတ္ထစိ အနုပ္ပတ္တိ ဒိဋ္ဌာ, တသ္မာ အကာရဏမိဿရော။

အထာပိ သင်္ကေ ဇဝံ ဣဿရာဒိဟေတုကော ဝုစ္စေယျ, သောပိ သဂ္ဂပ္ပကာရော သဗ္ဗကာလံ တတော နိဗ္ဗတ္ တေယျ။ န ဟိ သန္နိဟိတကာရဏဿ ဖလဿ အနုပ္ပတ္တိ ယုတ္တာ။ နိစ္စေ စ သတိ အညနိရပေက္ခကာရဏေ သ ဂ္ဂဿ အာဒိယေဝ န ယုတ္တော, ယာဝ ဣဿရာဒိကံ ကာရဏံ, တာဝ သဗ္ဗဿ အတ္ထိဘာဝပ္ပသင်္ဂတော။ အထာ ပိ ဝဒေယျ "အညေပိ ယထာရဟံ ပစ္စယာ ဟောန္တိယေဝ, ဣဿရာဒိကမ္ပိ တေသံ သဟကာရီကာရဏံ ဟောတီ"တိ။ ယဒေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ယဒိ ပရော ဝဒေယျ "ဣမေ ဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗော ဘာဝတနံ ရစနာဝိသေသော ဒိဋ္ဌော, ယထာ တံ ဃဋဂေဟာဒီနံ။ အတ္ထိ စ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနံ သရီရပဒုမာဒီနံ ရစနာဝိသေသော, တသ္မာ တေနာပိ ဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ယဿ စ သော ဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗော, သော ဣဿရာဒိကော, တသ္မာ တေန နာမရူပသညိတဿ လော ကဿ ကာရဏေန ဘဝိတဗ္ဗ"န္တိ။ တယိဒံ အသိဒ္ဓံ, ရစိတာ သရီရပဒုမာဒယောတိ တတ္ထေဝ ဥပ္ပန္နတ္တာ။ ဥပ္ပန္န ဿ ဟိ သန္နိဝေသဝသေန တထာ တထာ ပဋ္ဌပနံ "ရစနာ"တိ ဝုစ္စတိ။ အနေကန္တိကော စာယံ အဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗဿာပိ ဒိဋ္ဌ တ္တာ။ ဒိဋ္ဌော ဟိ နုဟာရအာဒီနံ အင်္ဂိသံယောဂေန ရစနာဝိသေသော, တထာ ဝိသုဿန္တာနံ ပုဗ္ဗစမ္မာဒီနံ။ ယဒိ ပနာယမိ ဿရာဒိကော ဂဝဿဇဂဒ္ရဘာဒီနံ ကရီသာဝတ္တေ ပဋ္ဌိမဟုတံ ရစေယျ, ဥမ္မတ္တော ဝိယ ဝိက္ခိတ္တော သိယာ။ ကိ ဉ္စာယံ လောကံ သဇ္ဇေန္တော အတ္တတ္ထံ တ သဇ္ဇေယျ လောကတ္ထံ တ။

တတ္ထ စ ယဒိ ပုရိမော မက္ခော ကတကိစ္စော န သိယာ လောကေန သာဓေတဗ္ဗဿ အတ္ထိဘာဝတော။ အထ ဒု တိယော, ကသ္မာ လောကဿ အဟိတဒုက္ခာဝဟံ ဟာပံ နိရယာဒိံ, ဇရာမရဏာဒိဥ္စ သဇတိ? အထ တဒုဘယံ အနာမသိတ္ တ ကီဠတ္ထံ သဇတိ။ ကီဠာ စ နာမ ရတိအတ္ထာ ဟောတိ။ ဝိနာ ကီဠာယ ရတိံ အဇာနန္တာနံ ရတိအတ္တဥ္စ ကီဠမာရဘန္ တော ရတိယံ ဣဿရော အနိဿရော သိယာ။ အထ ပယောဇနနိရပေက္ခော, သဗ္ဗကာလံ သဇေယျ, တဿ စာယံ သ ဇနသမတ္ထတာ အဟေတုကာ တ သိယာ သဟေတုကာ တ။ အဟေတုကာ စေ, သဗ္ဗေသံ သိယာ သဟေတုကာ တ။ အ ဟေတုကာ စေ, သဗ္ဗေသမ္ပိ သိယာ။ အထ သဟေတုကာ, သော စဿ ဟေတု ပရတော တ သမ္ဘူတော သိယာ အတ္တ တော တ။ တတ္ထ ပရတော စေ သမ္ဘူတော, ယဒဿ သော လဒ္ဓော, တဿာယံ ဝေယျာဝစ္စကရသဒိသော သိယာ။ အထ အတ္တတော တဒုပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ အယံ ကီဒိသော လောကော စာတိ သဗ္ဗမိဒံ အာလုနဝိသိဏံ အာကုလဗ္ဗာကုလံ ကေယျူထေန ဂတမဂ္ဂသဒိသဖေဏပိဏ္ဍသမံ အဝိမဒ္ဒက္ခမံ အသာရံ။ တိဋ္ဌတု ပသင်္ဂော, ယထာဓိကတမေဝ ဝဏ္ဏယိသ္ သာမ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဣဒံ နာမရူပံ န အဟေတုကံ, နာပိ ဣဿရာဒိဝိသမဟေတုကံ, တသ္မာ။ **တေ**တိ ဟေတု ပစ္စယာ။

၆၇၉. ဩဠာရိကတ္တာ, သုဟာကဋ္ဌတ္တာ စ ရူပဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော သုကရောတိ **“ဣမဿ တာဝ ရူပကာယဿ သာ”**တိအာဒိနာ ပဌမံ တဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဝိဓိ အာရဘာတိ။ တတ္ထ ယထာ နာမရူပဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော အဟေတုဝိသမဟေတုတဒနိဝတ္တိယာ ဟောတိ, ဧဝံ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂဝဟဘာဝေန တတ္ထ အဘိရတိနိဝတ္တိယာပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ တံ ဂဗ္ဘသေယ္ယကဝသေန ဒဿေန္တော နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနဿ သုစိဘာဝပဋိသေဓနမုခေန အသုစိဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **“အယံ ကာယော”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဥပ္ပလာဒီနိ အသုစိဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တာနိပိ သယံ သုစိသမ္မတာနေဝါတိ တံဒဿနတ္ထံ အဗ္ဘန္တရဂ္ဂဟဏံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ‘‘ယထာ သင်္ကာရဓာနသ္မိံ၊ ဥဇ္ဈိတသ္မိံ မဟာပထေ။
> ပဒုမံ တတ္ထ ဇာယေထ၊ သုစိဂန္ဓံ မနောရမ’’န္တိ။ (ဓ. ပ. ၅၈)။

“နိဗ္ဗတ္တတိ” တိ ဣဒံ မာတုကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိသု ရူပကာယဿ နိဗ္ဗတ္တနသာမညတော ဂဟေတ္ဝာ ဝုတ္တံ, န ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိမတ္တံ။ ဧဝဥ္စ ကတ္ဝာ အာဟာရဿ ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယတာဝစနံ, ဥဒရပဋလဿ ပစ္စတော ကရဏာဒိဝစနံ, ဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆပဋိက္ကူလတာဝစနဉ္စ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ဧဝမဝဋ္ဌိတေ ယဒေကစ္စေဟိ ပိဋ္ဌိတော, ပုရတော စ ကရဏံ ကိံ သိယာ ပဋိသန္ဓိကာလေတိအာဒိ ဝုတ္တံ, တံ အပဟတံ ဟောတိ။ **“နိဗ္ဗတ္တကတ္တာ”** တိ ဣမိနာ ဗီဇံ ဝိယ အင်္ကုရဿ အဝိဇ္ဇာဒယော ရူပကာယဿ အသာဓာရဏကာရဏတာယ **ဟေတူ**တိ ဒဿေတိ။ **“ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တာ”**တိ ဣမိနာ ပန အင်္ကုရဿ ပထဝီသလိလဟရိသိအာဒယော ဝိယ အာဟာရော သာဓာရဏကာရဏတာယ **ပစ္စယော**တိ ဒဿေတိ။

ပဉ္စ ဓမ္မာ ဟေတုပစ္စယာ တိ အဝိဇ္ဇာဒယော ပဉ္စ ဓမ္မာ ယထာရဟံ ဟေတု စ ပစ္စယော စာတိ အတ္ထော။ ဘဝေသု ဝိဇ္ဇမာနအေသပဋိစ္ဆာဒနပတ္ထနာ ဒဠ္ဟဂ္ဂဟဘာဝေန သင်္ခာရဘာတနံ ဟေတုဘူတာ ဇနကသဟာယတာယ ဘဝနိကန္တိ တံသဟဇာတအာသန္နကာရဏတ္တာ အဘိသင်္ခာရိကာ, အပဿယဘူတာ စာတိ **“မာတာ ဝိယ အရကဿ ဥပနိဿယာ”**တိ ဝုတ္တာ။ ယထာ ပိတု ဇနိတသုက္ကေ ပုတ္တဿ ဥပ္ပတ္တီတိ ပိတာ ဇနကော, ဧဝံ **ကမ္မံ** သတ္တဿ ဥပ္ပါဒကတ္တာ **ဇနကံ** ဝုတ္တံ။ ယထာ **ဓာတိ** ဇာတဿ အရကဿ ပောသနဝသေန သန္ဓာရိကာ, ဧဝံ **အာဟာရော** ဥပ္ပန္နဿ ကာယဿာတိ **သန္ဓာရကော** ဝုတ္တော။

ကာမဥ္စေတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော နာမကာယဿာပိ ပစ္စယော, ပကာရန္တရေန ပန တဿ ဟာကဋ္ဌံ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဝိဓိံ ဒဿေတုံ **“စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **စက္ခုဉ္စ** တိ စ-သဒ္ဒော သမုစ္စယတ္ထော။ တေန စက္ခုဝိညာဏဿ အာဝဇ္ဇနာဒိအဇ္ဈတ္တံ သဗ္ဗံ ပစ္စယဇာတံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ရူပေ စာ**တိ ပန စ-သဒ္ဒေန ယထာ ဗဟိဒ္ဓါ ဗာဟိ ရရူပံ စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယော, ဧဝံ အညမ္ပိ ဗာဟိရံ ပစ္စယဇာတံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ပဋိစ္စာ** တိ ပစ္စယဘူတံ လဒ္ဓါတိ အတ္ထော။ တေန စက္ခုဿ နိဿယပုရေဇာတဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန, ရူပဿ အာရမ္မဏပုရေဇာတအတ္ထိအဝိဂတဝသေန, ဣတရေသဉ္စ သင်္ဂဟိတာနံ အနန္တရာဒိသဟဇာတာဒိဝသေန ပစ္စယဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဝစနဘေဒေ ပန ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စ ဖဿာဒီနံ ဝိယ သဟပစ္စယေဟိ သောတဝိညာဏာဒီနံ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော ‘‘တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော’’တိအာဒိဟဌဿ (မ. နိ. ၁.၂၀၄; ၃.၄၂၁, ၄၂၅-၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃-၄၅; ကထာ. ၄၆၅, ၄၆၇) ဝိယ ‘‘သောတဉ္စ ပဋိစ္စာ’’တိအာဒိဟဌဿ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ ဧဝံ သမ္မသနုပဂံ သဗ္ဗံ နာမံ သဟပစ္စယေန သင်္ဂဟိတံ ဟောတိ။ တေနာဟ **“နာမကာယဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟံ ကရောတီ”** တိ။

ပဝတ္တိံ ဒိသ္ဝာ တိ ဧဝရဟိ ပဝတ္တိံ ဒိသ္ဝာ။ **ဧဝန္တိ** ဣမိနာ န ကေဝလံ သပ္ပစ္စယတာမတ္တမေဝ ပစ္စာမဋ္ဌံ, အထ ခော ယာဒိသေဟိ ပစ္စယေဟိ ဧတရဟိ ပဝတ္တတိ, တာဒိသေဟိ အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယေဟေဝ အတီတေပိ ပဝတ္တိတ္ထာတိ ပစ္စယသဒိသတာပိ ပစ္စာမဋ္ဌာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၆၈၀. **ပုဗ္ဗန္တ** န္တိ အတီတံ ခန္ဓပ္ပဗန္ဓကောဋ္ဌာသံ။ **အာရဗ္ဘာ** တိ ဥဒ္ဒိဿ။ **အဟောသိံ နု ခော, န နု ခော အဟောသိ**န္တိ သဿတာကာရံ, အဓိစ္စသမုပ္ပတ္တိအာကာရဉ္စ နိဿာယ အတီတေ အတ္တနော ဝိဇ္ဇမာနတံ, အဝိဇ္ဇမာနတဉ္စ ကင်္ခတိ။ **ကိံ နု ခော အဟောသိ**န္တိ ဇာတိလိင်္ဂုပပတ္တိယော နိဿာယ ‘‘ခတ္တိယော နု ခော အဟောသိံ, ဗြာဟ္မဏာဒီသု ဂဟဋ္ဌာဒီသု ဒေဝာဒီသု အညတရော နု ခော’’တိ ကင်္ခတိ။ **ကထံ နု ခော**တိ သဏ္ဌာနာကာရံ နိဿာယ ‘‘ဒီ

ယော န ခော အဟောသိ, ရသ္သြဒြအတကာင္ဒပမာဏကိကအပ္ပမာဏိကာဒီနမ္ပိ အညတရော''တိ ကင္ခတိ။ ဣသ္သရနိမ္မာနာဒိ နိဿာယ ''ကေန နု ခော ပကာရေန အဟောသိ''န္တိ နိဗ္ဗတ္တာကာရတော ကင္ခတီတိ စ ဝဒန္တိ။ **ကိံ ဟုတ္ဝာ ကိံ အဟောသိန္တိ** ဇာတိအာဒိံ နိဿာယ ''ခတ္တိယော ဟုတ္ဝာ နု ခော ဗြာဟ္မဏော အဟောသိံ။ပေ.။ ဒေဝေါ ဟုတ္ဝာ နု ခော မနုဿော အဟောသိ''န္တိ အတ္တနော အပရာပရုပ္ပတ္တိံ ကင္ခတိ။ သဗ္ဗတ္ထေဝ စ **အဒ္ဓါန** န္တိ ကာလာဓိဝစနံ။ **ဘဝိဿာမိ နု ခော** တိ သဿတာကာရံ, ဥစ္ဆေဒာကာရဉ္စ နိဿာယ အနာဂတေ အတ္တနော ဝိဇ္ဇမာနတံ, အဝိဇ္ဇမာနတဉ္စ ကင္ခတိ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဧတရဟိ ဝါ ပန ပစ္စုပ္ပန္နံ အဒ္ဓါန** န္တိ ဣဒါနိ ဝါ ပဋိသန္ဓိမာဒိံ ကတ္ဝာ စုတိပရိယန္တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝတ္တမာနကာလံ။ **အဇ္ဈတ္တံ ကထံကထီ ဟောတီ** တိ အတ္တနော ခန္ဓေသု ဝိစိကိစ္ဆာ ဟောတိ။ **အဟံ နု ခောသ္မီ** တိ အတ္တနော အတ္ထိဘာဝံ ကင္ခတိ။ အယုတ္တံ ပနေတန္တိ။ ယုတ္တံ အယုတ္တန္တိ ကာ ဧတ္ထ စိန္တာ။ ဥမ္မတ္တကော ဝိယ ဟိ ဗာလပုထုဇ္ဇနော။ **နော နု ခောသ္မီ** တိ အတ္တနော နတ္ထိဘာဝံ ကင္ခတိ။ **ကိံ နု ခောသ္မီ** တိ ခတ္တိယောဝ သမာနော အတ္တနော ခတ္တိယဘာဝံ ကင္ခတိ။ သေ နယော သေသေသု။ **ကထံ နု ခောသ္မိ** န္တိ ဝုတ္တနယမေဝ။ ကေဝလံ ဧတ္ထ ''အဗ္ဘန္တရေ ဇီဝေါ နာမ အတ္ထီ''တိ ဂဟေတွာ တဿ ဒီဃာဒိဘာဝံ ကင္ခန္တော ''ကထံ နု ခောသ္မိ''န္တိ ကင္ခတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပစ္စုပ္ပန္နံ ပန အတ္တနော သရီရသဏ္ဌာနံ အဇာနန္တော နာမ နတ္ထိ။ **ကုတော အာဂတော, သော ကုဟိံ ဂမီ ဘဝိဿတီ**တိ အတ္တဘာဝဿ အာဂတိဂတိဋ္ဌာနံ ကင္ခတိ။ **သာ သဗ္ဗာပိ ပဟီယတီ** တိ သာ ယထာဝုတ္တာ သောဠသဝိဓာပိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဟီယတိ။

၆၈၁. ကုသလာဒိဘေဒတော သဗ္ဗပ္ပကာရဿာပိ နာမဿ သာဓာရဏော ပစ္စယောတိ, တတော ပဝတ္တိတော မနသိကာရာဒိကော ကုသလာဒိဘေဒတော သဗ္ဗပ္ပကာရဿာပိ နာမဿ အသာဓာရဏော ပစ္စယောတိ စ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ကုသလာဒိဘေဒတော**တိ ကုသလာကုသလဝိပါကကိရိယဘေဒတော။ တဿာပိ သောမနဿသဟဂတာဒိအညတရဘေဒဝသေန **သဗ္ဗပ္ပကာရဿာပိ** ။ ယံ ဧကန္တတော ဆဒ္ဝာရိကံ, တမ္ပိ ဆဒ္ဝာရဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတံ ယထာ ဆဋ္ဌာရမ္မဏံ ဆဋ္ဌာရမ္မဏဂ္ဂဟဏေနာတိပိ ဝုတ္တံ **''သဗ္ဗပ္ပကာရဿာပီ''** တိ။ **တတော**တိ စက္ခုရူပာဒိတော။ **မနသိကာရာဒိကော**တိ ယောနိသောမနသိကာရအယောနိသောမနသိကာရာဒိကော , ကမ္မဘဝဂ္ဂါဒိကော စ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ဒ္ဝါရစ္ဆက္ကယောနိသောမနသိကာရာဒိဝသေန နာမဿေဝ သာဓာရဏော, အသာဓာရဏော စ ပစ္စယော ဝုတ္တော, တံ ပန အဝိသေသဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝိသေသတော ပန ကမ္မံ ဝိပါကနာမဿ, ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပဿ စ စိတ္တံ စေတသိကနာမဿ, စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဿ သာဓာရဏော ပစ္စယော, ယထာဝုတ္တဿေဝ စ နာမဿ, ရူပဿ စ တဒညနာမရူပာပေက္ခာယ အသာဓာရဏော ပစ္စယော။ တထာ သဘာဝေ, ဥတုသဘာဝေ စ အာဟာရော တံသမုဋ္ဌာနရူပာနံ သာဓာရဏော ပစ္စယော, တဒညာပေက္ခာယ အသာဓာရဏောတိ ရူပဿာပိ သာဓာရဏော, အသာဓာရဏော စ ပစ္စယော ယထာရဟံ နိဒ္ဒိဓာရေတဗ္ဗော။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော နာမ အနဓိဂတာရဟတ္တေန ကာတဗ္ဗောတိ တဒပေက္ခာယ **''ယောနိသောမနသိကာရသဒ္ဓမ္မဿဝနာဒိကော ကုသလဿေဝ''**တိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သပ္ပုရိသူပနိဿယဿ, စတုန္နမ္ပိ တသမ္ပတ္တိစက္ကာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝိပရီတော အကုသလဿာ** တိ ဝစနတော ယထာ ယောနိသောမနသိကာရာဒိဝိပရီတော အကုသလဿေဝ ပစ္စယော, တထာ ယောနိသောမနသိကာရာဒိ ကုသလဿေဝ ပစ္စယော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ယဿ တ ကုသလံ သမ္ဘဝတိ, အကုသလံ သမ္ဘဝတိ, ကုသလာကုသလာနိ တ, တဿာတိ အတ္ထသိဒ္ဓမေတံ။ **ကမ္မာဒိကော** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဝိဇ္ဇာဒယော ဝိယ ဂတိကာလာဒယောပိ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဘဝင်္ဂါဒိကော** တိ ဘဝင်္ဂသန္တိရဏပရိတ္တကိရိယာရဟတ္တာဒိကော။ တတ္ထ **ဘဝင်္ဂံ** ပဉ္စဒ္ဝါရမနောဒ္ဝါရာဝဇ္ဇနကိရိယာနံ, **သန္တီရဏံ** ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဿ, **ပရိတ္တကိရိယာ** ယထာရဟံ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတကိရိယာနံ, **အရဟတ္တံ** အာဝဇ္ဇနဝဇ္ဇာနံ သဗ္ဗကိရိယာနံ ပစ္စယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကမ္မန္တိ စေတနာဝ အဓိပ္ပေတာ, သာ စ ခော ကုသလာကုသလာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ''ကုသလာကုသလစေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ, ကဋတ္တာ စ ရူပာနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၇)။ န စိတ္တံ ဝိယ သသမ္ပယုတ္တာ။ စိတ္တဉ္ဟေတ္ထ သသမ္ပယုတ္တံ အဓိပ္ပေတံ ''ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ, တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော''တိအာဒိဝစနတော (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁)။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ကမ္မာဒီသု ရူပဇနကပစ္စယေသု။ အတီတတော ဧဝ ကမ္မတော ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ဝတ္တမာနတောတိ ဝုတ္တံ **''ကမ္မံ အတီတမေဝ ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿ ရူပဿ ပစ္စယော''**တိ။ ယဒိ ဟိ ပစ္စုပ္ပန္နတော ကမ္မတော ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, အာယူဟနက္ခဏေ ဧဝ ဖလေန ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဘဝေယျ, န စ တံ ဒိဋ္ဌမိတ္ထိတံ တာ။ န ဟိ လောကေ ကုအစနံ ကရိယမာနမေဝ ကမ္မံ ဖလံ ဒေန္တံ ဒိဋ္ဌံ, တထာရူပေ တ အာဂမော အတ္ထီတိ။ နနု စ ဣဒမပိ န ဒိဋ္ဌံ, ယံ ဝိနဋ္ဌတော ဟေတုတော ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ, မတော တ ကုက္ကုဋ္ဌော ဝ

သ္သန္တောတိ? သစ္စမဒိဋ္ဌံ ရူပမေ့ာနံ ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒေ, ဣဓံ ပန အရူပံ ပဗန္ဓောပိ အတ္ထီတိ ဥပမာ န သံသန္ဒတိ။ ကမ္မတော ဟိ အတီတတော ဧဝ ကမ္မသ္သ ကတတ္တာ, ဥပစိတတ္တာ စ ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ "ကာမာဝစရ သ္သ ကုသလသ္သ ကမ္မသ္သ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ ဝိပာကံ စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ"တိအာဒိ (ဓ. သ. ၄၃၁)။ ယသ္မာ အနန္တရာဒိပစ္စယလာဘတော ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဧဝ စိတ္တသ္သ ဖလဝတာ, တသ္မာ တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ရူပံ ဇနေ တီတိ အာဟ **"စိတ္တံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနသ္သ ဥပ္ပဇ္ဇမာန"** န္တိ။ ရူပသ္သ ပစ္စယော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယသ္မာ ပန ရူပသ္သ ဌိတိက္ခဏေ ဖလဝတာ ပစ္ဆာဇာတာဒိပစ္စယလာဘတော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဥတုအာဟာရာ။ပေ။ ဟောန္တီ"**တိ, ဗာဟိရံ ဥတုံ, အာဟာရဉ္စ ပစ္စယံ လဘိတွာ အတ္တနော ဌိတိက္ခဏေ ဥတုအာဟာရာ ရူပံ ဇနေန္တီတိ အတ္ထော။

ဧဝန္တိ "သာဓာရဏာသာဓာရဏဝသေနာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။

၆၈၂. **သင်္ခါရာန** န္တိ သင်္ခတသင်္ခါရာနံ။ **ဘင်္ဂ** န္တိ မရဏံ။ **ဇရာမရဏံ နာမ ဇာတိယာ သတီ**တိအာဒိ ဖလဒသ္သ နာနုပုဗ္ဗိယာ ဟေတုဒသ္သနက္ကမေန နာမရူပသ္သ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော သုကရောတိ ကတွာ ဒသ္သိတော။ တတ္ထ **ဘဝေ သတီ**တိ ကမ္မဘဝေ သတိ။

၆၈၃. **ပုဗ္ဗေ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒသ္သိတအနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝသေနာ** တိ ပရိယောသာနတော ပဋ္ဌာယ ပဋိလောမနယေန အာဒိဟပနဝသေန ဝိတ္ထာရေတွာ ဒသ္သိတအနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝသေန။ "အသတိ ဇာတိယာ နတ္ထိ ဇရာမရဏ"န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၄) ဟိ ပဋိလောမဝသေန ဒသ္သိတေ ပစ္စယာကာရေ "ယသ္သ အဘာဝ ယသ္သ အဘာဝေ, သော တသ္သ ပစ္စယော"တိ ဗ္ယတိရေကတော, အန္ဝယတော စ နာမရူပသ္သ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော သုကရော တိ။

၆၈၄. **ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိံ မောဟော** တိအာဒိ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ ကမ္မသဟာယတ္တာ ကိလေသဝဋ္ဋံ ကမ္မဝဋ္ဋေ ပက္ခိ တွာ ဝုတ္တံ **"ကမ္မဝဋ္ဋဝိပာကဝဋ္ဋဝသေနာ"** တိ။

၆၈၅. ဒိဋ္ဌဓမ္မော ဝုစ္စတိ ပစ္စက္ခဘူတော ပစ္စုပ္ပန္နော အတ္တဘာဝေ, တတ္ထ ဝေဒိတဗ္ဗဖလံ ကမ္မံ **ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ**။ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝတော အနန္တရံ ဝေဒိတဗ္ဗဖလံ ကမ္မံ **ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ။ အပရာပရိယာယေ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မာနန္တရာနာဂတတော အညသ္မိံ အတ္တဘာဝပရိယာယေ အတ္တဘာဝပရိဝတ္တေ။ **အဟောသိကမ္မ**န္တိ အဟောသိ ဧဝ ကမ္မံ, န တသ္သ ဝိပာကော အဟောသိ, "အတ္ထိ, ဘဝိသ္သတိ တ"တိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗကမ္မံ။ ပဋိပက္ခေဟိ အနဘိဘူတတာယ, ပစ္စယဝိသေသေန ပဋိ လဒ္ဓဝိသေသတာယ စ ဗလဝဘာဝံ ပတ္တာ တာဒိသသ္သ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသ္သ ဝသေန သာတိသယာ ဟုတွာ ပဝတ္တာ ပဌမဇဝနစေတနာ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဖလဒာယိနီ **ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာ** နာမ။ သာ ဟိ ဝုတ္တာကာရေန ဗလဝတိ ဇဝန သန္တာနေ ဂုဏဝိသေသယုတ္တေသု ဥပကာရာပကာရဝသပ္ပဝတ္တိယာ, အာသေဝနာလာဘေန အပ္ပဝိပာကတာယ စ ပဌမဇဝန စေတနာ ဣတရဒ္ဝယံ ဝိယ ပဝတ္တသန္တာနုပရမာပေက္ခံ, ဩကာသလာဘာပေက္ခဉ္စ ကမ္မံ န ဟောတီတိ ဣဓေဝ ပုပ္ဖမ တ္တံ ဝိယ ပဝတ္တိဝိပာကမတ္တံ ဖလံ ဒေတိ။ **တထာ အသက္ကောန္တ** န္တိ ကမ္မသ္သ ဝိပာကအနံ နာမ ဥပဓိပယောကာဒိပစ္စ စယန္တရသမဝါယေနေဝ ဟောတီတိ တဒဘာဝတော တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကံ အတုံ အသက္ကောန္တံ။ **အတ္ထ သာဓိကာ**တိ အနာဒိဟဏာတိဟတာဒိအတ္ထသ္သ နိပ္ဖာဒိကာ။ ကာ ပန သာတိ အာဟ **"သတ္တမဇဝနစေတနာ"**တိ။ သာ ဟိ သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာ ဝုတ္တနယေန ပဋိလဒ္ဓဝိသေသာ, ပုရိမဇဝနစေတနာဟိ လဒ္ဓာသေဝနာ စ သမာနာ အနန္တရတ္တ ဘာဝေ ဝိပာကဒာယိနီ **ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကမ္မံ** နာမ။ **"သတိ သံသာရပ္ပဝတ္တိယာ"** တိ ဣမိနာ အသတိ သံသာရပ္ပဝတ္တိယံ အဟောသိကမ္မပက္ခေ တိဋ္ဌတိ ဝိပစ္စနောကာသသ္သ အဘာဝတောတိ ဒီပေတိ။

၆၈၆. **ယံ ဂရုက**န္တိ ယံ အကုသလံ မဟာသာဝဇ္ဇံ, ကုသလံ မဟာနုဘာဝံ ကမ္မံ။ **ယံ ဗဟုလ**န္တိ ယံ ဗဟုလံ အဘိဏှ ဟသော ကတံ သမာသေဝိတံ။ **မရဏကာလေ အနုသ္သရိတ** န္တိ ပရိဗ္ဗတ္တဘာဝေန မရဏသ္သ အာသန္နကာလေ အနု သ္သရိတံ။ အာသန္နကာလေ ကတေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **"ပုနပ္ပုနံ လဒ္ဓာသေဝန"** န္တိ ဣမိနာ "ယံ ဗ ဟုလ"န္တိ ဝုတ္တကမ္မတော ဝိသေသေတိ။ တထာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ နိဝတ္တေတိ ပဋိသန္ဓိအာကမုနာနုဇာနနတော။ ပဋိသန္ဓိ ဇနကဝသေန ဟိ ဂရုကာဒိကမ္မစတုက္ကံ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ဂရုကံ သဗ္ဗပဌမံ ဝိပစ္စတိ။ တထာ ဟိ တံ ဂရုကန္တိ ဝုတ္တံ။ ဂရုကေ အသတိ ဗဟုလီကတံ, တသ္မိံ အသတိ အာသန္နံ, တသ္မိမ္ပိ အသတိ "ကဋတ္တာ ဝါ ပနာ"တိ ဝုတ္တံ ပုရိမဇာတိသု ကတကမ္မံ ဝိပစ္စတိ။ ဗဟုလာသန္နပုဗ္ဗကတေသု စ ဗလာဗလံ ဝါ ဇာနိတဗ္ဗံ, ပါပတော ပါပန္တရံ, ကလျာဏဉ္စ, ကလျာဏတော စ ကလျာဏန္တရံ, ပါပဉ္စ, ဗဟုလီကတတော စ မဟတော စ ပုဗ္ဗကတာဒိ, အပ္ပဉ္စ။ ဗဟုလာနုဿရဏေန ဝိပ္ပဋိသာရာဒိဇနနတော ပဋိပက္ခဿ အပရိပုဏ္ဏတာယ အာရဒ္ဓဝိပါကဿ ကမ္မဿ, ကမ္မသေသဿ ဝါ အပရာပရိယာယေ ဝေဒနီယဿ အပရိက္ခီဏတာယ သန္တတိယာ ပရိဏာမဝိသေသတောတိ တေဟိ တေဟိ ကာရဏေဟိ အာဟိတဗလံ ပဌမံ ဝိပစ္စတိ။ **မဟာနာရဒကဿပဇာတကေ** ဝိဒေဟရညော သေနာပတိ အလာတော, ဗီဇကော ဒါသော, ရာဇကညာ ရုစာ စ ဧတ္ထ နိဒဿနံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ –

"တတြာနန္ဒ , ယွါယံ ပုဂ္ဂလော ဣဓ ပါဏာတိပါတီ။ပေ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ပုဗ္ဗေ ဝါဿ တံ ကတံ ဟောတိ ပါပကမ္မံ ဒုက္ခဝေဒနီယံ, ပစ္ဆာ ဝါဿ တံ ကတံ ဟောတိ ပါပကမ္မံ ဒုက္ခဝေဒနီယံ , မရဏကာလေ ဝါဿ ဟောတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ, တေန သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ယဉ္စ ခော သော ဣဓ ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ။ပေ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒေတိ ဥပပဇ္ဇ ဝါ အပရေ ဝါ ပရိယာယေ။

"တတြာနန္ဒ, ယွါယံ ပုဂ္ဂလော ဣဓ ပါဏာတိပါတီ။ပေ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ပုဗ္ဗေ ဝါဿ တံ ကတံ ဟောတိ ကလျာဏကမ္မံ သုခဝေဒနီယံ, ပစ္ဆာ ဝါဿ တံ ကတံ ဟောတိ ကလျာဏကမ္မံ သုခဝေဒနီယံ, မရဏကာလေ ဝါဿ ဟောတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ, တေန သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ယဉ္စ ခော သော ဣဓ ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ။ပေ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒေတိ ဥပပဇ္ဇ ဝါ အပရေ ဝါ ပရိယာယေ။

"တတြာနန္ဒ, ယွါယံ ပုဂ္ဂလော ဣဓ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ပုဗ္ဗေ ဝါဿ တံ ကတံ ဟောတိ ကလျာဏကမ္မံ သုခဝေဒနီယံ, ပစ္ဆာ ဝါဿ တံ ကတံ ဟောတိ ကလျာဏကမ္မံ သုခဝေဒနီယံ, မရဏကာလေ ဝါဿ ဟောတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ, တေန သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ယဉ္စ ခော သော ဣဓ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒေတိ ဥပပဇ္ဇ ဝါ အပရေ ဝါ ပရိယာယေ။

"တတြာနန္ဒ, ယွါယံ ပုဂ္ဂလော ဣဓ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ။ပေ။ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ပုဗ္ဗေ ဝါဿ တံ ကတံ ဟောတိ ပါပကမ္မံ ဒုက္ခဝေဒနီယံ, ပစ္ဆာ ဝါဿ တံ ကတံ ဟောတိ ပါပကမ္မံ ဒုက္ခဝေဒနီယံ, မရဏကာလေ ဝါဿ ဟောတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ, တေန သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ။ပေ။ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ယဉ္စ ခော သော ဣဓ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ, တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒေတိ ဥပပဇ္ဇ ဝါ အပရေ ဝါ ပရိယာယေ"တိ (မ. နိ. ၃.၃၀၃)။

ကိံ ဗဟုနာ ယံ တံ တထာဂတဿ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏံ, တဿေဝေတံ ဝိသယော, ယဒိဒံ တဿ တဿ ကမ္မဿ တေန တေန ကာရဏေန ပုဗ္ဗာပရဝိပါကတာ သာမတ္ထိယံ။

၆၇. ပဋိသန္ဓိအနာဒိဝသေန ဝိပါကသန္တာနဿ နိဗ္ဗတ္တကံ ဇနကံ။ တေနာဟ **"တံ ပဋိသန္ဓိယမ္ပိ ပဝတ္တေပိ ရူပါရူပဝိပါကက္ခန္ဓေ ဇနေတီ"**တိ။ သုခဒုက္ခသန္တာနဿ, နာမရူပပ္ပဗန္ဓဿ ဝါ စိရတရပ္ပဝတ္တိဟေတုဘူတံ ဥပတ္ထမ္ဘကံ။ တေနာဟ **"သုခဒုက္ခံ ဥပတ္ထမ္ဘေတိ, အဒ္ဓါနံ ပဝတ္တေတီ"**တိ။ ဥပပီဠကံ သုခဒုက္ခပ္ပဗန္ဓေ ပဝတ္တမာနေ သဏိကံ သဏိကံ တံ ဟာပေတိ။ တေနာဟ **"သုခဒုက္ခံ ပီဠေတိ ဗာဓတိ, အဒ္ဓါနံ ပဝတ္တိတုံ န ဒေတီ"**တိ။ **ဃာတေတွာတိ**

ဥပစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ။ ကမ္မသ္သ ဥပစ္ဆိန္ဒနံ နာမ တသ္သ ဝိပာကပဋိဗာဟနမေဝာတိ အာဟ **“တသ္သ ဝိပာကံ ပဋိဗာဟိတ္ဝာ”**တိ။ တဉ္စ အတ္တနော ဝိပာကုပ္ပတ္တိယာ ဩကာသကရဏန္တိ ဝုတ္တံ **“အတ္တနော ဝိပာကသ္သ ဩကာသံ ကရောတီ”**တိ။ ဝိပစ္စနာယ ကတောကာသံ ကမ္မံ ဝိပက္ကမေဝ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“ဧဝံ ပန ကမ္မေန ကတေ ဩကာသေ တံ ဝိပာကံ ဥပ္ပန္နံ နာမ ဝုစ္စတီ”**တိ။ **ဥပပီဠကံ** အညသ္သ ဝိပာကံ ဥပစ္ဆိန္ဒတိ, န သယံ အတ္တနော ဝိပာကံ ဒေတိ။ ဥပ**ဃာတကံ** ပန ဒုဗ္ဗလံ ကမ္မံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ အတ္တနော ဝိပာကံ ဥပ္ပာဒေတီတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ ဗဝ္ဟာဗာဓတာဒိပစ္စယူပနိပါတေန ဝိပာကသ္သ ဝိဗာဓကံ **ဥပပီဠကံ,** တထာ ဝိပာကသ္သေဝ ဥပစ္ဆေဒကံ **ဥပဃာတကံ**။ ကမ္မံ ဥပဃာတေတွာ အတ္တနော ဝိပာကသ္သ ဩကာသကရဏေန ဝိပစ္စနေ သတိ ဇနကမေဝ သိယာ, ဇနကာဒိဘာဝေ နာမ ဝိပာကံ ပတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, န ကမ္မံ ပတီတိ ဝိပာကသ္သေဝ ဥပဃာတကတာ ယုတ္တာ ဝိယ ဒိဿတိ, ဝီမံသိတဗ္ဗံ။

ကမ္မန္တရန္တိ ကမ္မဝိသေသော ကမ္မာနံ ဗလာဗလဘေဒော။ **ဝိပာကန္တရ**န္တိ ဝိပာကဝိသေသော, တသ္သ ဟီနပဏီတတာဒိဘေဒော။ အပရော နယော – ယသ္မိံ ကမ္မေ ကတေ ပဋိသန္ဓိယံ, ပဝတ္တေ စ ဝိပာကကဋတ္တာရူပာနံ ဥပ္ပတ္တိ ဟောတိ, တံ **ဇနကံ**။ ယသ္မိံ ပန ကတေ အညေန ဇနိတသ္သ ဣဋ္ဌသ္သ တ အနိဋ္ဌသ္သ တ ဖလသ္သ ဝိဗာဓကဝိစ္ဆေဒကပစ္စယာနုပ္ပတ္တိယာ, ဥပဗ္ရူဟနပစ္စယုပ္ပတ္တိယာ စ ဇနကာနုဘာဝါနုရူပံ ပရိပေါသစိရတရပ္ပဗန္ဓာ ဟောန္တိ, တံ **ဥပတ္ထမ္ဘကံ** ။ ဇနကေန နိဗ္ဗတ္တိတံ ကုသလဖလံ တ အကုသလဖလံ တ ယေန ပစ္စနီကဘူတေန ရောဂဓာတုသမတာဒိနိမိတ္တတာယ ဗာဓီယတိ, တံ **ဥပပီဠကံ** ။ ယေန ပန ကမ္မုနာ ဇနကသာမတ္ထိယဝသေန စိရတရပ္ပဗန္ဓာရဟမ္ပိ သမာနံ ဖလံ ဝိစ္ဆေဒကပစ္စယုပ္ပတ္တိယာ ဥပဟညတိ ဝိစ္ဆိဇ္ဇတိ, တံ **ဥပဃာတကံ**။ တတ္ထ ကေစိ ဒုတိယသ္သ ကုသလဘာဝံ ဣတ္ထန္နာမဂတသ္သ အပ္ပာဗာဓဒီဃာယုကတာသံဝတ္တနဝသေန, ပစ္ဆိမာနံ ဒွိန္နံ အကုသလဘာဝံ ဗဝ္ဟာဗာဓအပ္ပာယုကတာသံဝတ္တနဝသေန ဝဏ္ဏေန္တိ။ ဒေဝဒတ္တာဒီနံ, ပန နာကဒီနံ, ဣတော အနုပဒိန္နေန ယာပနကပေတာနဉ္စ နရကာဒီသု အကုသလဝိပာကုပတ္ထမ္ဘနုပပီဠနုပဃာတကာနိ န န သန္တီတိ စတုန္နမ္ပိ အကုသလာကုသလဘာဝေ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ ဗုဒ္ဓဝေဏိကတာယ အသာဓာရဏသ္သေဝ ဉာဏသ္သ ဂောစရဘာဝတော ကမ္မန္တရာဒိ **“အသာဓာရဏံ သာဝကေဟီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ကေဒေသတော ဇာနိတဗ္ဗံ** အနုဝသေသတော ဇာနိတုံ န သက္ကာ အဝိသယတ္တာ။ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဇာနနေ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော န ပရိပူရတီတိ။

၆၈၈. ယထာဝုတ္တံ ကမ္မံ ဝတ္တမာနဝိပာကပ္ပဗန္ဓနိမိတ္တမေဝ အဓိပ္ပေတန္တိ ကမ္မကဒေသတာယ **“ဒွိတဒသဝိဓံ ကမ္မံ ကမ္မဝဋ္ဋေ ပက္ခိပိတ္ဝာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ကိလေသဝဋ္ဋမ္ပိ ကမ္မသဟာယတာယ ကမ္မဝဋ္ဋပက္ခိကမေဝ ကတ္ဝာ အာဟ **“ကမ္မဝဋ္ဋဝိပာကဝဋ္ဋဝသေနာ”** တိ။ ယာဒိသတော ပစ္စယတော ပစ္စုပ္ပန္နေ အဒ္ဓါနေ နာမရူပသ္သ ပဝတ္တိ, တာဒိသတော ဧဝ ဣတရသ္မိမ္ပိ အဒ္ဓဒွယေတိ ယထာ အတီတာနာဂတေ နယံ နေတိ, တံ ဒဿေန္တော **“ဣတ”**န္တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အနာဂတေပိ ကမ္မဝဋ္ဋဝိပာကဝဋ္ဋဝသေနေဝ** တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ **ဧဝ-**သဒ္ဒံ ‘‘တေရဟိ အတီတေပီ’’တိ ဧတ္ထာပိ အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ အဒ္ဓတ္တယေပိ ကိရိယာကိရိယဖလမတ္တတာဒဿနပရတ္တာ စောဒနာယ။ **ဣတိ ကမ္မဉ္စေဝ** တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ နိဂမနဝသေန ဝုတ္တံ။ အပရာပရံ ဝဋ္ဋနဋ္ဌေန **ဝဋ္ဋံ** ။ တထာ ပဝတ္တနံ **ပဝတ္တံ** ။ ဟေတုဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓတီတိ **သန္တတိ,** ပဗန္ဓော။ ကရဏဋ္ဌေန, ပစ္စယေဟိ ကရီယတီတိ တ **ကိရိယာ**။

ကမ္မာ တိ ကမ္မတော။ သမ္ဘဝတိ ဧတသ္မာတိ သမ္ဘဝေ, ကမ္မံ သမ္ဘဝေ ဧတသ္သာတိ **ကမ္မသမ္ဘဝေ,** ဝိပာကော။

ကာရဏသာမဂ္ဂိယံ အနာဒီဟိ သာဓိတကိရိယာယ ဝတ္တမာနာယ ကာရဏမတ္တေ ကတ္တုဘေဟာရောတိ အာဟ **“နေဝ ကာရဏတော ဥဒ္ဓံ ကာရကံ ပဿတီ”** တိ။ ကရောတီတိ ဟိ **ကာရကံ**။ ဝိပါကပဋိသံဝေဒကံ န ပဿတီတိ သမ္ဗန္ဓော ။ ကာမံ ဗလာပိ ‘‘ကာရကော ပဋိသံဝေဒကော’’တိ ဝဒန္တာ အတ္တတော ပညတ္တိမတ္တမေဝ ဝဒန္တိ, တေ ပန ဝိပရီတာဘိနိဝေသဝသေနာပိ ဝဒန္တီတိ တံ အပ္ပမာဏန္တိ အာဟ **“သမညာမတ္တေန ပဏ္ဍိတာ ဝောဟရန္တီ”** တိ။

၆၈၉. **ဧဝေတန္တိ** ဧဝံဝိဓံ ဧတံ ဒဿနံ, **သမ္မဒဿနံ,** အဝိပရီတဒဿနန္တိ အတ္ထော။ **ဗီဇရုက္ခာဒိကာနံ ဝ** တိ ယထာ ဗီဇတော ရုက္ခော, ရုက္ခတော ပုန ဗီဇန္တိ အနာဒိကာလိကတ္တာ ဗီဇရုက္ခသန္တာနဿ ပုဗ္ဗကောဋိ န ဉာယတိ, ဧဝံ ကမ္မပစ္စယာ ဝိပာကော, ဝိပာကပစ္စယာ ကမ္မန္တိ အနာဒိကာလိကတ္တာ ကမ္မဝိပာကသန္တာနဿ ပုဗ္ဗကောဋိ န ပညာယတိ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ‘‘ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍံ, အဏ္ဍတော ကုက္ကုဋီ, ပုနပိ ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍ’’န္တိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အနာဂတေပိ**

သံသာရေတိ ယထာ အတီတေ, ဧဝံ အနာဂတေပိ အဒ္ဓာနေ ‘‘ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပာဋိ’’တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၁၉; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၅ အပသာဒနာဝဏ္ဏနာ; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၆၀; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၁၉၉; ခ. သ. အဋ္ဌ. နိဒာနကထာ; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၆ သင်္ခာရပဒနိဒ္ဒေသ; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၅၂၃; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၃၉; ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၁၄, ၅၈; ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၁.၆၇, ၉၉; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၁၇; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၆; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၂.၅၈) ဝုတ္တော သံသာရေ သတိ ကမ္မဝိပါကာနံ အပ္ပဝတ္တံ န ဒိဿတိ, ကမ္မဝိပါကာနံ အပ္ပဝတ္တိ န ဒိဿတိ, ပဝတ္တတိ ဧဝါတိ အတ္ထော။

ဧဝမတ္ထန္တိ ‘‘ကမ္မဿ ကာရကော နတ္ထီ’’တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၈၉) ဝုတ္တမတ္ထံ။ **အသယံဝသီ**တိ န သယံဝသိနော, မိစ္ဆာဘိနိဝေသပရဝသာတိ အတ္ထော။ **အညမညဝိရောဓိတာ**တိ ဣတရီတရဝိရောဓိတာ, ဒိဋ္ဌိယော, ဒိဋ္ဌိယာ တ အညမညေန ဝိရောဓိတာ ဝိရုဒ္ဓာ။

ဂမ္ဘီရဉာဏဂောစရတာယ **ဂမ္ဘီရံ**။ တထာ **နိပုဏံ**။ သတ္တသုညတာယ, အညမညသဘာဝသုညတာယ စ **သုညံ**။ **ပစ္စယ**န္တိ နာမရူပဿ ပစ္စယံ, တပ္ပစ္စယပဋိဝေဓေနေဝ စ သဗ္ဗံ ပဋိဝိဒ္ဓံ ဟောတီတိ။ **ကမ္မံ နတ္ထိ ဝိပါကမှီ**တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

ပစ္စယသုညံ ဖလန္တိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **‘‘ယထာ န သူရိယေ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တေသ**န္တိ သူရိယာဒီနံ။ **သော**တိ အဂ္ဂိ။ **သမ္ဘာရေဟီ**တိ အာတပာဒီဟိ ကာရဏေဟိ။

ယဒိ စ ဟေတု စ ဖလဉ္စ အညမညရဟိတံ, ကထံ ဟေတုတော ဖလံ နိဗ္ဗတ္တတီတိ အာဟ **‘‘ကမ္မဉ္စ ခော ဥပာဒါယာ’’**တိ။ န ကေဝလံ ကမ္မဖလမေဝ သုညံ ကတ္တုရဟိတံ, သဗ္ဗမ္ပိ ဓမ္မဇာတံ ကာရကရဟိတန္တိ ဒဿေတုံ **‘‘န ဟေတ္ထ ဒေဝေ’’**တိ ကထာ ဝုတ္တာ။ **ဟေတုသမ္ဘာရပစ္စယာ**တိ ဟေတုသမူဟနိမိတ္တံ, ဟေတုပစ္စယနိမိတ္တံ တ။

၆၉၀. စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိဒိတာ ဟောန္တီတိ ကမ္မဝဋ္ဋဝိပါကဝဋ္ဋဝသေန ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဿ ကတတ္တာ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိဒိတာ ဟောန္တီတိ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တနယေန ပန သပ္ပစ္စယနာမရူပဿ ဒဿနေန တီသု အဒ္ဓာသု ပဟီနဝိစိကိစ္ဆဿ အဒ္ဓတ္တယပရိယာပန္နာ ဓမ္မာ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတဘာဝေသု စ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိဒိတာ ဟောန္တိ, န အနုပဒဓမ္မဝသေန တထာပရိဂ္ဂဟဿ အကတတ္တာ။ **သာဿ ဟောတိ ဉာတပရိညာ**တိ ယာယ နာမရူပပရိဂ္ဂဟံ, တဿ စ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟံ ကရောတိ, သာ အဿ ယောဂိနော ‘‘ဣဒံ နာမံ, ဧတ္တကံ နာမ’’န္တိအာဒိနာ, ‘‘ဣဒံ အယံ ပစ္စယော, ဧတ္တကော ပစ္စယော’’တိအာဒိနာ စ ပရိစ္ဆေဒဝသေန ဉာတဝတီ ပညာတိ ကတ္တာ ဉာတပရိညာ။

ဣဒါနိ ယေန ကာရဏေန အဒ္ဓတ္တယပရိယာပန္နာ ဓမ္မာ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိဒိတာ ဟောန္တိ, တံ ဒဿေတုံ **‘‘သော ဧဝံ ပဇာနာတီ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန ဓမ္မာနံ ဘဝန္တရသင်္ကမော နာမ န ကဒါစိပိ အတ္ထိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ နိရုဇ္ဈနတောတိ ဒဿေတိ။ သဇ္ဈာယ မန္တောဒကဟာန မုခမဏ္ဍန ပဒီပသီလုပမာဟိ တမေဝ ဓမ္မာနံ သင်္ကမာဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **‘‘အပိစ ခော’’**တိအာဒိမာဟ။

မနောဓာတုအနန္တရန္တိ ကိရိယမနောဓာတုယာ အနန္တရံ လဒ္ဓမာနံ စက္ခုဝိညာဏံ။ **န စေဝ အာဂတ**န္တိ ကိရိယမနောဓာတုတော န စေဝ အာဂတံ ကိရိယမနောဓာတုယံ စက္ခုဝိညာဏဿ အဘာဝတော။ **နာပိ န နိဗ္ဗတ္တံ အနန္တရ**န္တိ ကိရိယမနောဓာတုတော အနာဂစ္ဆန္တမ္ပိ ပစ္စယသာမဂ္ဂိလာဘေန တတော အနန္တရံ နာပိ န နိဗ္ဗတ္တံ, နိဗ္ဗတ္တမေဝ ဟောတိ။ ယထာယံ ပဝတ္တိယံ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ, တထေဝ ပဋိသန္ဓိမှိ ဝတ္တတေ စိတ္တသန္တတိ, စုတိစိတ္တတော အနာဂစ္ဆန္တမ္ပိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ တတော အနန္တရံ နာပိ န နိဗ္ဗတ္တတိ, ပစ္စယသာမဂ္ဂိဝသေန နိဗ္ဗတ္တတေဝါတိ အတ္ထော။ သန္တတိဂဟဏေန စေတ္ထ ကုတောစိ အာဂမာဘာဝမေဝ ဝိဘာဝေတိ။ ဟေတုဖလဘာဝေန ဟိ သမ္ဗန္ဓတာတိ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိ **သန္တတီ**တိ။ တေနာဟ **‘‘ပုရိမံ ဘိဇ္ဇတေ စိတ္တ’’**န္တိအာဒိ။ **ပုရိမ**န္တိ စုတိစိတ္တံ။ **ဘိဇ္ဇတေ**တိ နိရုဇ္ဈတိ။ **ပစ္ဆိမ**န္တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ။ **တတော**တိ စုတိစိတ္တတော အနန္တရမေဝ ဇာယတိ။ ယတ္ထ ဟိ စုတိစိတ္တတော ဒူရေပိ ကာလန္တရေပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ အနန္တရမေဝ ဇာယတီတိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ **တေသံ အန္တရိကာ နတ္ထိ** တေသံ စုတိပဋိသန္ဓိစိတ္တာနံ ဗျဝဓာယကံ ကိဉ္စိ နတ္ထိ။ **ဝီစိ တေသံ န ဝိဇ္ဇတီ**တိ တသ္မေဝ ဝေဝစနံ။ **ဣတော**တိ စုတိစိတ္တတော အနန္တရံ န စ ဂစ္ဆတိ ကိဉ္စိ စိတ္တံ။ တဉ္စဟိ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မံ တထေဝ နိရုဇ္ဈတိ။ **ပဋိသန္ဓိ စာ**တိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဉ္စ အညမေဝ ယထာပစ္စယံ **ဇာယတိ** နိဗ္ဗတ္တတီတိ ပုနပိ သင်္ကမာဘာဝမေဝ ဝိဘာဝေန္တော သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနံ နိဂမေတိ။

၆၉၁. နာမရူပဂ္ဂဟဏေန , တဿ စ ပစ္စယဓမ္မဂ္ဂဟဏေန အဂ္ဂဟိတဿ တေဘူမကဓမ္မဿ အဘာဝတော **“ဝိဒိတသဗ္ဗဓမ္မဿာ”** တိ ဝုတ္တံ။ န စေတ္ထ လောကုတ္တရဓမ္မာ အဓိဂတာ။ **ထာမဂတံ** ဟောတိ အနေကာကာရတော ကာရပစ္စယပရိဂ္ဂဟဝိဓိနော အနုဋ္ဌိတတ္တာ။ **သုဋ္ဌုတရံ ပဟီယတိ** တိယဒ္ဓဂတဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ ဝိဂတသမ္မောဟတ္တာ။ **သာ စေတ** ိ သောဠသဝိဓာ ကင်္ခာ ဧဝ။ ယသ္မာ ဧတ္ထ “ဗုဒ္ဓေ, ဓမ္မေ, သင်္ဃေ, သိက္ခာ”တိ စ ကင်္ခာယ ဂေစရ ဘူတာ လောကိယာ ဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာ။ န ဟိ လောကုတ္တရဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ကိလေသာ ပဝတ္တိတုံ သက္ကောန္တိ။ **ပုဗ္ဗန္တော** တိ အတီတာ ခန္ဓာယတနဓာတုယော။ **အပရန္တော** တိ အနာဂတာ။ **ပုဗ္ဗန္တာပရန္တော** တိ တဒုဘယံ, အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နံ တ တဒုဘယဘာဂယုတ္တတ္တာ။ ဧဝံ ဗုဒ္ဓာဒိဂ္ဂဟဏေန, ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မဂ္ဂဟဏေန စ ဂဟိတော အဌမော က င်္ခာဝိသယော နာမရူပမတ္တံ, ကြဒပ္ပစ္စယတာဂ္ဂဟဏေန ပန တဿ ပစ္စယော ဂဟိတော, တသ္မာ သောဠသဝတ္ထု ကာယ ကင်္ခာယ ပဟီနာယ အဋ္ဌဝတ္ထုကာ ကင်္ခာ အပ္ပတိဋ္ဌာဝ ဟောတီတိ အာဟ **“န ကေဝလဥ္စ။ပေ။ ပဟီယတိယေ တာ”**တိ။

ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌတ္တာ ဝိစိကိစ္ဆာယ ယထာ ဒိဋ္ဌိ သမုစ္ဆိဇ္ဇမာနာ ဝိစိကိစ္ဆာယ သဒ္ဓိံယေဝ သမုစ္ဆိဇ္ဇတိ, ဧဝံ ဝိစိကိစ္ဆာ ဝိ က္ခမ္ဘိယမာနာ ဒိဋ္ဌိယာ သဒ္ဓိံယေဝ ဝိက္ခမ္ဘီယတီတိ အာဟ **“ဒ္ဝာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ”** တိ။ အတ္တာ ဘိနိဝေသူပနိဿယာ ဟိ “အဟောသိံ နု ခေါ အဟ”န္တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) နယပ္ပဝတ္တာ သောဠသဝတ္ထု ကာ ကင်္ခာ, သာ ဧဝ စ ပုဗ္ဗန္တာဒိဝတ္ထုကဘာဝေန ဝုတ္တာ။ အတ္တာဘိနိဝေသဝတ္ထုကာနိ စ ဒ္ဝာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ, ဗုဒ္ဓာ ဒိဝတ္ထုကာ စ ကင်္ခာ တဒေကဋ္ဌာတိ။ ဓရီယန္တိ အတ္တနော ပစ္စယေဟီတိ ဓမ္မာ, တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာ ယ ဖလန္တိ ဌိတိ, ဓမ္မာနံ ဌိတိ ဓမ္မဋ္ဌိတိ, ပစ္စယဓမ္မော။ အထ တ ဓမ္မောတိ ကာရဏံ “ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ”တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၁၈ အာဒယော) ဝိယ, ဓမ္မဿ ဌိတိ သဘာဝေ, ဓမ္မတော စ အညော သဘာဝေ နတ္ထီတိ ပစ္စယဓမ္မာနံ ပစ္စယ ဘာဝေ ဓမ္မဋ္ဌိတိ, ဓမ္မဋ္ဌိတိယံ ဉာဏံ **ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ** ။ သင်္ခါရာနံ ယံ ယံ ဘူတံ အနိစ္စတာဒိ ယထာဘူတံ, တတ္ထ ဉာ ဏန္တိ **ယထာဘူတဉာဏံ**။ သမ္မာ ပဿတီတိ **သမ္မာဒဿနံ** ။

အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယော တိ အဝိဇ္ဇာ ဟေတုအာဒိဝသေန သင်္ခါရာနံ ယထာရဟံ ပစ္စယော။ တတော ဧဝ **သင်္ခါရာ ပစ္စယ သမုပ္ပန္နာ။ ဥဘောပေတေ** တိ ယသ္မာ အဝိဇ္ဇာပိ အာသဝာဒိဝသေန ပစ္စယသမုပ္ပန္နာဝ, တသ္မာ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာတိ ဥဘ ယေပိ ဧတေ ဓမ္မာ ပစ္စယသမုပ္ပန္နာ။ **ဣတီ** တိ ဧဝံ။ **ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ** တိ ပစ္စယာနံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟဏဝသေန ပဝတ္တာ ပညာ။ ဝုတ္တနယေန **ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ** ။

နိမိတ္တ န္တိ သင်္ခါရနိမိတ္တံ, အတ္တတော ပဋိက္ခန္ဓာ။ တေ ဟိ ဃနသညာပဝတ္တိယာ ဝတ္ထုဘာဝတော နိမိတ္တံ, သဝိဂ္ဂဟဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနတော တ။ ယသ္မာ အနိစ္စတာ နာမ သင်္ခါရာနံ အဝိပရီတာကာရော။ တတ္ထ နိစ္စတာယ လေသ ဿာပိ အဘာဝတော **အနိစ္စတော** ပဿန္တော **ယထာဘူတံ ဇာနာတိ**။ တဉ္စ ဉာဏံ အဝိပရီတဂ္ဂဟဏတာယ **သမ္မာဒဿနံ**။ တံသမင်္ဂိနာ စ ပစ္စုပ္ပန္နေသု ဝိယ အတီတာနာဂတေသုပိ နယံ နေန္တေန တေ သုပရိဝိဒိတာ ဟောန္တိ။

အနိစ္စတာ စ နာမ ဥပ္ပတ္တိမတော, ဥပ္ပာဒေ စ ပစ္စယဝသေနာတိ အနိစ္စတာ သိဒ္ဓမာနာ သင်္ခါရာနံ သပ္ပစ္စယတံ သာဓေန္တီ ယထာဝုတ္တကင်္ခပ္ပဟာနာယ သံဝတ္တတီတိ ကြမမတ္တံ ဒဿေန္တော **“အနိစ္စတော။ပေ။ ပဟီယတီ”**တိ အာဟ။ တတ္ထ **တဒန္ဓဝယေနာ** တိ ပစ္စက္ခတော ဒိဋ္ဌဿ အနုဂမနေန။ **ဧတ္ထာ** တိ ယထာဒိဋ္ဌေသု ဓမ္မေသု။ **ဒုက္ခတော မနသိ ကရောန္တော** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပဝတ္တ** န္တိ ဥပာဒိန္နက္ခန္ဓပ္ပဝတ္တံ။ တဥ္ဟိ ကိလေသာဘိသင်္ခါ ရေဟိ ပဝတ္တိတတ္တာ သာတိသယံ ဒုက္ခဘာဝေန ဥပဋ္ဌာတိ။ **ပဝတ္တ** န္တိ ဌာနနိသဇ္ဇာဒိဝသေန ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဝသေန စ သင်္ခါရပ္ပဝတ္တန္တိ အပရေ။ “နိမိတ္တံ, ပဝတ္တ”န္တိ စ ဝုတ္တေ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာသန္တာနသညိတေ သဗ္ဗသ္မိံ သပ္ပစ္ စယေ နာမရူပေ ယာထာဝတော ပဝတ္တာ ဉာဏံ ပညာ ပရိယာယဝသေန “ယထာဘူတဉာဏ”န္တိပိ “သမ္မာဒဿန”န္တိ ပိ တတ္ထ ကင်္ခာဝိက္ခမ္ဘနေန “ကင်္ခာဝိတရဏ”တိပိ ဝုစ္စတိ။ ယထာ “ရုက္ခော ဟဒယေ တရူ”တိ ကြမမတ္တံ ဒဿ သေန္တော အာဟ **“ယဉ္စ ယထာဘူတဉာဏ”** န္တိအာဒိ။

ပရမတ္ထတော သာသနေ အဿာသော နာမ အရိယဖလံ, ပတိဋ္ဌာ နာမ အရိယမဂ္ဂေ, အယံ ပန အနဓိဂတမဂ္ဂဖ လောပိ တဒဓိဂမုပာယပဋိပတ္တိယံ ဌိတတ္တာ လဒ္ဓဿာသော ဝိယ, လဒ္ဓပတိဋ္ဌော ဝိယ စ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“လဒ္ဓ ဿာသော လဒ္ဓပတိဋ္ဌော”**တိ။ အပရိဟီနကင်္ခာဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိကော ဝိပဿကော လောကိယာဟိ သီလသမာဓိပညာ

သမ္ပဒာတိ သမန္နာဂတတ္တာ ဥတ္တရိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော သုဂတိပရာယဏော စ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“နိယတဂတိကော”**တိ။ တတော ဧဝ **စူဠသောတာပန္နော နာမ ဟောတိ** ။ သောတာပန္နော ဟိ ခီဏာပာယဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတောတိ။

အထ တ **လဒ္ဓဿာသော** ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိသမဓိဂမေန။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေန ဟိ ခန္ဓာဒိကေ သဘာဝသရသတော သလ္လက္ခေတွာ သာသနေ ဓမ္မုပသံဟိတပာမောဇ္ဇုပ္ပဋိလာဘေန လဒ္ဓဿာသော ဟောတိ။ **လဒ္ဓပတိဋ္ဌော** ကင်္ခာဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိသမဓိဂမေန။ သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနေန ဟိ ပရိမဒ္ဒိတဒိဋ္ဌိကဏ္ဋကော ဝိနိဒ္ဓုတအဟေတုဝိသမဟေတုတဒော ယထာသကံ ပစ္စယေဟေဝ ဓမ္မမတ္တံ ဇာနိတွာ သာသနေ ပတိဋ္ဌိတသဒ္ဓော လဒ္ဓပတိဋ္ဌော နာမ ဟောတိ။ နာမရူပဝဝတ္ထာနေန ဒုက္ခသစ္စံ, ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏေန သမုဒယသစ္စံ, တဿေဝ အပရဘာဂေန အနိစ္စတော မနသိကာရာဒိဝိဓိနာ မဂ္ဂသစ္စဉ္စ အဘိညာယ ပဝတ္တိယာ ဒုက္ခဘာဝံ ဒိသွာ အပ္ပဝတ္တေ နိရောဓေ ဇေဝံသေနေဝ နိန္နဇ္ဈာသယတာယ လောကိယေနေဝ ဉာဏေန စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အဓိဂတတ္တာ အပာယေသု အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကော, သောတာပန္နဘူမိယံ ဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကော စ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“နိယတဂတိကော”**တိ။ တေနာဟ **“စူဠသောတာပန္နော နာမ ဟောတီ”** တိ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ ဧဝံ မဟာနိသံသမေတံ ယထာဘူတဉာဏံ, တသ္မာ။ **သဒာ**တိ သဗ္ဗကာလံ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဒိတ စ။ **သဗ္ဗသော**တိ နိဗ္ဗတ္တကဟေတုအာဒိပရိဂ္ဂဏှနဝသေန သဗ္ဗပ္ပကာရေန။

ကင်္ခာဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ဧကူနဝီသတိမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၂၀. မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

သမ္မသနဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၆၉၂. ဧဝံ မဂ္ဂဉ္စ အမဂ္ဂဉ္စ ဉတွာ ဌိတံ ဉာဏန္တိ အယံ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တာ ဝီထိပဋိပန္နာ ဝိပဿနာပညာ အရိယမဂ္ဂဿ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂေ, အယံ ဩဘာသာဒိဘေဒေ ဒသဝိဓေ ဥပက္ကိလေသေ န မဂ္ဂေါတိ ဧဝံ မဂ္ဂဉ္စ အမဂ္ဂဉ္စ ယာထာဝတော ဝဝတ္ထပေတွာ ဌိတံ ဉာဏံ။

အတီတာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နေ ခန္ဓေ ကလာပတော သင်္ခိပိတွာ သမ္မသနံ **ကလာပသမ္မသနံ,** အယံ ကိရ ဇမ္ဗုဒီပဝာသီနံ အဘိလာပေါ။ ''ယံ ကိဉ္စိ ရူပ''န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၃၆၁; ၂.၁၁၃; ၃.၈၆; အ. နိ. ၄.၁၈၁) နယေန ဟိ ခန္ဓာနံ ဝိပဿနာ **နယဝိပဿနာ,** အယံ ကိရ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပဝာသီနံ အဘိလာပေါ။ တေနေဝါဟ **"ကလာပသမ္မသနသင်္ခါတာယ နယဝိပဿနာယာ"**တိ။ **တာဝ**-သဒ္ဒေါ ကမတ္ထော, တေန သမ္မသနပ္ပကာရာနံ ဗဟုဘေဒတံ ဒီပေတိ။ ဗဟုဘာဝတော ဟိ တေသံ ပဌမံ နယဝိပဿနာယ ယောဂကမ္မံ အနုသာသတိ ''နယဝိပဿနာယ တာဝ ယောဂော ကရဏီယော''တိ။ **ကသ္မာ** တိ စောဒကဝစနံ။ တဿာယံ အဓိပ္ပာယော – ယဒိ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ သမ္ပာဒေတဗ္ဗာ, အထ ကသ္မာ ''နယဝိပဿနာယ အာဒိတော ယောဂော ကာတဗ္ဗော''တိ ဝုတ္တန္တိ။ ဣတရော တဿာယံ အဓိဂမူပာယောတိ ဒဿေန္တော **"အာရဒ္ဓဝိပဿကဿာ"** တိအာဒိမာဟ။ တေနေတံ ဒဿေတိ ''ဝိပဿနာယ သတိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏုပ္ပာဒေ, ဥဒယဗ္ဗယဉာဏေ သတိ ဩဘာသာဒိဥပက္ကိလေသသမ္ဘဝေ, တတော မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနံ, တသ္မာ တဿ အာဒိတော အာရမ္ဘဿ သမ္ဘဝေ နတ္ထီတိ ဝိပဿနာ ပဌမံ အာရဒ္ဓဗ္ဗာ''တိ။ ဧဝမ္ပိ ပဌမံ နယဝိပဿနာဝ ကသ္မာ အာရဒ္ဓဗ္ဗာတိ အာဟ **"ဝိပဿနာယ စ ကလာပသမ္မသနံ အာဒီ"** တိ။ တဉှိ အတီတာဒိဘေဒဘိန္နာနံ ခန္ဓာနံ သင်္ခိပိတွာ ဝဝတ္ထာနဝသေန ပဝတ္တနတော အာဒိကမ္မိကဿ သုကရံ သမ္မသနန္တိ အာဒိဘူတံ။

တသ္မာ တိ အာဒိဘူတတ္တာ။ အထ ဝါ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ။ပေ.။ ကလာပသမ္မသနံ အာဒိ, တသ္မာ။ **တေန္တိ** ကလာပသမ္မသနံ။ **အပိစာ**တိအာဒိ ကလာပသမ္မသနဿေဝ ဝိပဿနာယ အာဒိဘာဝေ ဥပစယဟေတုဒဿနံ။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏပရိယောသာနာ တီရဏပရိညာ, အသမ္ပတ္တေ ဧဝ စ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏေ မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနံ ဟောတီတိ အာဟ **"တီရဏပရိညာယ ဝတ္တမာနာယာ"** တိ။ **ကလာပသမ္မသနေ တာဝ ယောဂော ကာတဗ္ဗော** တိ ဧတ္ထာပိ တဿေဝ ပဌမာရမ္ဘော ကာရဏံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယသ္မာ ကလာပသမ္မသနံ နာမ ဧကဝိသုဒ္ဓိယမ္ပိ န အန္တောဂဓံ, ဧကစ္စေ စ တံ အနာမသိတွာဝ ဝိပဿနာစာရံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ဧဝံ သန္တေပိ တံ **သုတ္တန္တေသု** ဧကဒေသေန, အနဝသေသတော စ ဒဿိတံ။ **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** အာဒိကမ္မိကာနံ မနသိကာရသုကရတာယ ဝိပဿနာယ အာဒိဘာဝေန ဌပိတံ။ ဝိပဿန္တဿ စ ဩဘာသာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏသမ္ဘဝတော, တသ္မာ ''တံ သမ္ပာဒေတုကာမေနာ''တိအာဒိနာ အယံ ဝိစာရဏာ ကတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၆၉၃. တတြာ တိ တဿံ တီရဏပရိညာယ ဉာတပရိညာနန္တရဘာဝေ, တာသု ဝါ ပရိညာသု။ **ဝိနိစ္ဆယော** တိ သရူပတော, ကိစ္စတော, ဘူမိတော စ သန္နိဋ္ဌာနံ။ လောကုတ္တရာပိ ပုရိမသ္မိံ သစ္စဒွယေ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ တိဝိဓာပိ ပရိညာ ကိစ္စဝသေန လဗ္ဘတီတိ **"လောကိယပရိညာ"**တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ သဘာဝဓမ္မာနံ လက္ခဏသလ္လက္ခဏတော ဉေယျအဘိမုခါ ပညာ **အဘိညာပညာ။ ဉာတဋ္ဌေ** တိ ဉာတဘာဝနိမိတ္တံ။ အဘိညေယျဿ ဇာနနဟေတု **"ဉာဏ"**န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ပရိညာပညာ**တိ အနိစ္စာဒိလက္ခဏာနိ ပရိစ္ဆိန္ဒ ဇာနနပညာ။ **တီရဏဋ္ဌေ** တိ သမ္မသနဘာဝဟေတု။ **ပဟာနပညာ**တိ ပဟာတဗ္ဗဿ ပဇဟနပညာ။ ဝေဒယိတာဒိလက္ခဏဝိဓုရတာယ **ရုပ္ပနလက္ခဏံ** ပစ္စတ္တလက္ခဏံ ဝုတ္တံ။ **တေသံယေဝ** ပစ္စတ္တလက္ခဏသလ္လက္ခဏဝသေန ဂဟိတဓမ္မာနံယေဝ။ ယထာ ပထဝီဖဿာဒီနံ ကက္ခဠဖုသနာဒိ လက္ခဏာနိ တီသုပိ ခဏေသု သလ္လက္ခိတဗ္ဗာနိ ပဋိနိယတရူပတာယ သဘာဝသိဒ္ဓါနေဝ ဟုတွာ ဂယှန္တိ, န ဧဝမနိစ္စတာဒိလက္ခဏာနိ။ တာနိ ပန ဘင်္ဂုဒယဗ္ဗယပီဠာဝသဝတ္တနာကာရမုခေန ဂဟေတဗ္ဗတော သမာရောပိတရူပါနိ ဝိယ ဂယှန္တီတိ ဝုတ္တံ **"သာမညလက္ခဏံ အာရောပေတွာ"** တိ။ လောကိယပရိညာနံယေဝ အဓိပ္ပေတတ္တာ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာဝ **"ပဟာနပရိညာ"**တိ ဝုတ္တာ။

သင်္ခါရပဋိစ္ဆေဒတော တိ နာမရူပဝဝတ္ထာနတော, ယာ "ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ"တိ ဝုတ္တာ။ ကေစိ ပန "ခန္ဓာဒီနံ ဝိပဿနာယ ဘူမိဘာဝတော သဗ္ဗောပိ ခန္ဓာဒိဝိဘာဂေါ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒေါ"တိ ဝဒန္တိ။ **"ပစ္စတ္တလက္ခဏပဋိဝေဓသ္မိံ အာဓိပစ္စ"**န္တိ ကမ္မိနာ နာမရူပပစ္စယပရိဂ္ဂဟပညာနံ တီရဏပဟာနာသမတ္ထတံ ဒဿေတိ ။ တာသမ္ပိ ပန "နမနလက္ခဏံ နာမံ, ရုပ္ပနလက္ခဏံ ရူပ"န္တိ အရူပရူပာနံ သာဓာရဏာကာရသလ္လက္ခဏဝသေန ပဝတ္တိယာ ဧကေနာကာရေန တီရဏပရိယာယော, ဒိဋ္ဌိကင်္ခာဝိက္ခမ္ဘနေန ပဟာနပရိယာယော လဗ္ဘတီတိ သိယာ တီရဏပဟာနေသုပိ အာဓိပစ္စန္တိ ဝဒန္တိ။ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ပန ယထာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယာဝ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒတာ, ဧဝံ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာယ ဧဝ တီရဏပဟာနကိစ္စတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ဟိ တိဿောပိ ပရိညာ ဝဝတ္ထိတာ ဟောန္တိ, အညထာ သင်္ကရော သိယာ။ **တီရဏပရိညာယ ဘူမိ** တတ္ထ ပညာယ အနိစ္စတာဒိလက္ခဏသန္တီရဏတော။ တေနာဟ **"တေသ္မိံ။ပေ။ အာဓိပစ္စ"**န္တိ။ ကာမံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏမ္ပိ ကဥ္စိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ ပဇဟတိ, တဿ ပန အထာမဂတတ္တာ န သာတိသယံ ပဟာနန္တိ ဝုတ္တံ **"ဘင်္ဂါနုပဿနံ အာဒိံ ကတွာ ဥပရိ ပဟာနပရိညာယ ဘူမိ"**တိ။ **အနိစ္စတော အနုပဿန္တော** တိ အနိစ္စာကာရတော သင်္ခါရေ အနုပဿန္တော သမ္မသန္တော။ **နိစ္စသည**န္တိ "တေ နိစ္စာ သဿတာ"တိ ပဝတ္တံ မိစ္ဆာသညံ။ သညာသီသေန ဒိဋ္ဌိစိတ္တာနမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧသေဝ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ **နိဗ္ဗိန္ဒန္တော** တိ အနိစ္စာနုပဿနာဒိသမ္ဘူတာယ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယ သင်္ခါရေ နိဗ္ဗိန္ဒနဝသေန ပဿန္တော။ **နန္ဒိ** န္တိ သပ္ပီတိကတဏှံ။ **ဝိရဇ္ဇန္တော**တိ ဝိရာဂါနုပဿနာယ ဝိရဇ္ဇနဝသေန ယထာ သင်္ခါရေသု ရာဂေါ နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ အနုပဿန္တော။ တထာဘူတော ဟိ ရာဂံ ပဇဟတီတိ ဝုစ္စတိ။ **နိရောဓေန္တော** တိ နိရောဓာနုပဿနာယ ယထာ သင်္ခါရာ နိရုဇ္ဈန္တိယေဝ, န အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဧဝံ အနုပဿန္တော။ တထာဘူတော ဟိ သင်္ခါရာနံ သမုဒယံ ပဇဟတိ နာမ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပါဒနတော။ **ပဋိနိဿဇ္ဇန္တော** တိ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာယ ယထာ သင်္ခါရာ န ပုန အာဒိယန္တိ, ဧဝံ တေဿဇ္ဇန္တော။ တေနာဟ **"အာဒာနံ ပဇဟတီ"**တိ, နိစ္စာဒိဝသေန တ ဂဟဏံ ဝိဿဇ္ဇေတီတိ အတ္ထော။ **သာဓိတတ္တာ**တိ သမ္ပာဒိတတ္တာ။ **ဣတရာ**တိ တီရဏပဟာနပရိညာ။ ဧဝံ ပရိညာ နိဒ္ဒိသိတွာ ပရိညာက္ကမဝသေနပိ ကင်္ခာဝိတရဏာနန္တရံ "ကလာပသမ္မသနေ ယောဂေါ ကာတဗ္ဗော"တိ ယွတ္တယမတ္ထော ဝုတ္တော, တံ နိဂမဝသေန ပစ္စာဟရန္တော **"တေန ဝုတ္တ"** န္တိအာဒိမာဟ, တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

၆၉၄. **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ ကလာပသမ္မသနေ ဝိဘာဝေတဗ္ဗေ, တဿ တ ကလာပသမ္မသနဿ အာဒိဘာဝေ။ **အယံ ဟဒ္ဒီ**တိ ဒဿိယမာနံ ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂပာဠိမာဟ။ တတ္ထ **သင်္ခိပိတွာ ဝဝတ္ထာနေ ပညာ** တိ အတီတာဒိဘေဒဘိန္နေ ဓမ္မေ ဧကတော သင်္ဂဟေတွာ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိနိစ္ဆယေ သာဓေတဗ္ဗေ တံသာဓနီယာ ပညာ။ သမ္မသနေ အနိစ္စတာဒိဝသေန တီရဏေ ဉာဏန္တိ ပဝုစ္စတိ, သာ ကထံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ဝဝတ္ထာနေ သမ္မသနေ** တိ စ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ ဘုမ္မဝစနံ။ **ယံ ကိဉ္စိ ရူပ** န္တိအာဒီနိ ပဒါနိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။ **သဗ္ဗံ ရူပံ အနိစ္စတော ဝဝတ္ထပေတီ** တိအာဒီနိ ပန ယသ္မာ ပရတော ဝဏ္ဏိယိဿန္တိ, တသ္မာ တတ္ထေဝ နေသံ အတ္ထံ ဝိဘာဝယိဿာမ။

ဟဋ္ဌိဝဝတ္ထာနံ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – ဧတ္ထ ဟိ အာဒိကမ္မိကာနံ ဝိပဿနာမနသိကာရသုခတ္ထံ **"ယံ ကိဉ္စိ ရူပ"** န္တိအာဒိနာ ပဠမံ တာဝ ပဉ္စက္ခန္ဓာ အတီတာဒိဝိဘာဂမုခေန ဂဟိတာ, တေ ပန ခန္ဓာ ယသ္မာ ဒွတရာရမ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဒွတရုပ္ပဝတ္တဓမ္မဝသေန ဝိဘာဂံ လဗ္ဘန္တိ, တသ္မာ တဒနန္တရံ ဒွတရဆက္ကာဒိဝသေန ဒသ ဆက္ကာ ဂဟိတာ။ ယသ္မာ ပန လက္ခဏေသု အနတ္တလက္ခဏံ ဒုက္ခဝိဘာဂံ, တသ္မာ တဿ ဝိဘာဝနာယ ဆ ဓာတုယော ဂဟိတာ။ တတော ယေသု ကသိဏေသု ဣတော ဗာဟိရကာနံ အတ္တာဘိနိဝေသော, တာနိ ဣမေသံ ဈာနာနံ အာရမ္မဏဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနာကာရမတ္တာနီတိ ဒဿနတ္ထံ ဒသ ကသိဏာနိ ဂဟိတာနိ။ တတော ဒုက္ခာနုပဿနာယ ပရိတရဘာဝေန ပဋိက္ကူလာကာရဝသေန ဒွဝတ္တိံသ ကောဋ္ဌာသာ ဂဟိတာ။ ပုဗ္ဗေ ခန္ဓဝသေန သင်္ခေပတော ဂဟိတာ ဓမ္မာ နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရနယေန, ဝိတ္ထာရနယေန စ မနသိ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿနတ္ထံ ဒွတဒသာယတနာနိ, အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော စ ဂဟိတာ။ တေသု ဣမေ ဓမ္မာ သတိပိ သုညနိရီဟအဗ္ယာပာရဘာဝေ ဓမ္မသဘာဝတော အာဓိပစ္စဝသေန ပဝတ္တန္တီတိ အနတ္တလက္ခဏဝိဘာဝနတ္ထံ ဣန္ဒြိယာနိ ဂဟိတာနိ။ ဧဝံ အနေကဘေဒဘိန္နာပိမေ ဓမ္မာ ဘူမိတ္တယပရိယာပန္နတာယ တိဝိဓာဝ ဟောန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ တိဿော ဓာတုယော ဂဟိတာ။

တွောဝတာ နိမိတ္တံ ဒဿေတွာ ပဝတ္တံ ဒဿေတုံ ကာမဘဝါဒယော နဝ ဘဝါ ဂဟိတာ။ တွောကေ အဘိဉေယျဝိသေသေ ပဝတ္တမနသိကာရကောသလ္လေန သဏှသုခုမေသု နိဗ္ဗတ္တိတမဟဂ္ဂတဓမ္မေသု မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗောတိ ဒဿနတ္ထံ ဈာနပ္ပမညာရုပ္ပာနိ ဂဟိတာနိ။ တတ္ထ ဈာနာနိ နာမ ဝုတ္တာဝသေသာရမ္မဏာ

နိ ရူပာဝစရဓမ္မာနာနိ။ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဂတော ကမေ ဓမ္မာ ဘိန္ဒိတ္ဝာ မနသိ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿနတ္ထံ ပဋိစ္စ သမုပ္ပာဒင်္ဂါနိ ဂဟိတာနိ။ ပစ္စယာကာရမနသိကာရော ဟိ လက္ခဏတ္တယံ သုခေန, သုဋ္ဌုတရဉ္စ ဝိဘာဝေတိ, တသ္မာ ပစ္ဆတော ဂဟိတော။ ဧဝမေတေ သမ္မသနီယဘာဝေန ဂဟိတာ ခန္ဓာဒိဝသေန ကောဋ္ဌာသတော ပဉ္စဝီသတိဝိဓာ။ ပဘေဒတော ပန အတီတာဒိဘေဒံ အနာမသိတ္ဝာ ဝဏ္ဏံ ဟမာနာ ဒ္ဝီဟိ ဥိနာနိ ဒွေဝသတာနိ ဟောန္တိ။

တတ္ထ **အနိစ္စတော ဝဝတ္ထပေတီ** တိအာဒိကော ပဌမော လက္ခဏဝဝတ္ထာပနတရော။ **အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေနာ** တိ အာဒိကော ဒုတိယော ဟေတုတရော လက္ခဏာနံ ဟေတုကိတ္တနတော။ **အနိစ္စံ သင်္ခတ** န္တိအာဒိကော ပန ဟေတုပတိဋ္ဌာပနတရော ဟာကင်္ခဘာဝသလ္လက္ခဏတော။ **ခယဋ္ဌေနာ** တိ ဟိ ခယသဘာဝတော ယသ္မာ ရူပံ ခယသဘာဝံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ တ ခယံ ဝယံ ဘေဒံ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ အနိစ္စန္တိ အတ္ထော။ **ဘယဋ္ဌေနာ** တိ ဘာယိတဗ္ဗဘာဝတော ယသ္မာ ရူပံ ပဘင်္ဂုရတာယ ဘယာနကံ, တသ္မာ ဒုက္ခန္တိ။ တေနာဟ ဘဂဝ "ယဒနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခ"န္တိ (သံ. နိ. ၃၀.၁၅, ၄၅, ၄၆, ၇၆, ၈၅; ၂.၄.၁၄; ပဋိ. မ. ၂.၁၀)။ **အသာရကဋ္ဌေနာ** တိ အသာရကဘာဝတော, အတ္တသာရဝိရဟတောတိ အတ္ထော။ တတိယတရေ ပန "ရူပံ အနိစ္စ"န္တိ ဝတ္ဝာ တဿ ဟေတုံ ပတိဋ္ဌာပေတုံ **"သင်္ခတ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ သမေစ္စ သမ္ဘူယ ပ စ္စယေဟိ ကတံ, အနုရူပေ စ ပစ္စယေ ပဋိစ္စ, န ဝိနာ တေဟိ သမံ, သမ္မာ စ ဥပ္ပန္နံ, တသ္မာ ခယဝယဝိရာဂနိရောဓဓမ္မန္တိ။ န ဟိ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တံ အနိရုဇ္ဈနကံ နာမ အတ္ထိ။ တေနာဟ ဘဂဝ "ယံ တံ ရူပံ ဇာတံ ဘူတံ သင်္ခတံ ပလောကဓမ္မံ, တံ ဝတ မာ ပလုဇ္ဇီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ"တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၉)။ ဧတေန အနိစ္စာ ပထဝီဓာတု ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တတ္တာ တဒ ညံ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တံ ဝိယာတိ ဒဿေတိ။ ဧသ နယော သေသဓမ္မေသုပိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ကမေ ဓမ္မာနံ အနိစ္စတာဒိ ...

ကအနိ အန္ဒဝယတော, ဗ္ဗတိရေကတော စ သင်္ခတဓမ္မာနံ အနိစ္စတံ ပတိဋ္ဌာပေတုံ **"ဇာတိပစ္စယာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အနိစ္စလက္ခဏဒဿေ၀ စေတ္ထ ပတိဋ္ဌာပနံ တသ္မိံ ပတိဋ္ဌာပိတေ သေသလက္ခဏဒ္ဝယဿပိ ပတိဋ္ဌာပနသိဒ္ဓိ တော။

ကမိနာ ပေယ္ယာလေန ကမေ ဓမ္မရာသယော သံခိတ္တာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **"ဒ္ဝတရာရမ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဒ္ဝတရပ္ပဝတ္တ တာ ဓမ္မာ, ပဉ္စက္ခန္ဓာ"**တိ ကဒံ အဘိညေယျနိဒ္ဒေသေ "စက္ခုံ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညေယျ"န္တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၃; သံ. နိ. ၄.၄၆) ဒ္ဝတရာရမ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဒ္ဝတရပ္ပဝတ္တေ ဓမ္မေ ဒဿေတ္ဝာ တေသံ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတ တံ ဒဿေတုံ "ရူပံ အဘိညေယျံ။ပေ။ ဝိညာဏံ အဘိညေယျ"န္တိ အာဂတတ္တာ ဝုတ္တံ။ **ပဋိသမ္ဘိဒာယံ** (ပဋိ. မ. ၁.၄၈) ပန "ယံ ကိဉ္စိ ရူပ"န္တိအာဒိနာ ပဌမံ ပဉ္စက္ခန္ဓေ ဒဿေတ္ဝာ "စက္ခု"န္တိအာဒိနာ ဒ္ဝတရာရမ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဒ္ဝတရပ္ပဝတ္တာ ဓမ္မာ ဒဿိတာ။ တထာဒဿနေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ကမေ ဓမ္မရာသယော သံခိတ္တာတိ ဟင်္ဒိယံ ဝိတ္ထာရတော အာဂတတ္တာတိ ဒဿေန္တော **"ဝုတ္တံ ဟေတ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တေနေတဟ **"တံ တတ္ထ။ပေ။ သံခိတ္တ"** န္တိ။ တတ္ထ **တန္တိ** အဘိညေယျံ။ **တတ္ထာ** တိ အဘိညေယျနိဒ္ဒေသေ။ "ဝိညာဏံ မနော ဓမ္မာ"တိအာဒိနာ တတ္ထ တတ္ထ ကောဋ္ဌာသေ ဧယ လောကုတ္တရဓမ္မ မာ အာဂတာ။ ကေစိ ပန **"တတ္ထာ** တိ ပဋိသမ္ဘိဒာယ"န္တိ ဝဒန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ။ သမ္မသနုပဂ ဧဝ ဟိ ဓမ္မာ ပဋိသမ္ဘိ ဒာယံ ဂဟိတာ သမ္မသနတရဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ, န အဘိညေယျနိဒ္ဒေသေ (ပဋိ. မ. ၁.၃; သံ. နိ. ၄.၄၆) ဝိယ သဗ္ဗ ဗေဝ အဘိညေယျာ ဓမ္မာ။ **ယေ** ရူပာရူပဓမ္မာ။ **ယသ္မာ** တိ ယောဂိနော။ **တေသု တေန သမ္မသနံ အာရဘိတဗ္ဗံ** ယ ထာဟာကင်္ခံ ဝိပဿနာဘိနိဝေသောတိ ကတ္ဝာ။ ပစ္ဆာ ပန အနုပဋ္ဌဟန္တေပိ ဥပဟာယေန ဥပဋ္ဌဟာပေတ္ဝာ အနဝသေသ တောဝ သမ္မသိတဗ္ဗာ။

၆၉၅. "အတီတံ ရူပံ အနိစ္စ"န္တိအာဒိနာ အနိစ္စတော သမ္မသနဿ အတီတာဒိဝိဘာဂ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတာတိ အာဟ **"ကောဒသဟိ ဩကာသေဟီ"**တိ။ **ဝဝတ္ထာပနံ** နာမ သန္နိဋ္ဌာနံ။ အနိစ္စတော သန္နိဋ္ဌာနဉ္စေတ္ထ "အနိစ္စ"န္တိ ဝိပဿနာတတိ အာဟ **"အနိစ္စန္တိ သမ္မသတီ"** တိ။

ကထန္တိ သမ္မသနာကာရော ပုစ္ဆိတောတိ တံ ပရတော ကမေဝ ဟင်္ဒိယံ ဒုတိယတရေ ဝုတ္တနယေနေတိ သင်္ခေ ပေနေဝ ဝိဿဇ္ဇေတိ။ ကအနိ တမတ္ထံ ဟာကင်္ခတရံ ကာတုံ **"ဝုတ္တဥ္ဟေတ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဟီ**-တိ ဟေတု

အတ္ထော နိပ္ပဟာတော။ ယသ္မာ ''ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန''တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ကြမိနာ ဝုတ္တနယေန အနိစ္စန္တိ သမ္မသတီတိ ယောဇနာ။

ဧဝမ္ပိ သင်္ခေပတော ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဝိဘာဇိတဗ္ဗတော ဒဿေတုံ **''သော''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အတီတေ**တိ အတီတေ ဘဝေ။ အာဒိကမ္မိကဿ ဟိ ကြဒံ သမ္မသနဝိဓာနံ, တသ္မာ ဘဝဝသေန အဒ္ဓာဘေဒေ အဓိပ္ပေတော။ တေနာဟ **''နယိမံ ဘဝံ သမ္ပတ္တန္တိ''**တိ။ တတ္ထ **ကြတိ-**သဒ္ဒေ ဟေတုအတ္ထော။ ကြဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယံ အတီတဘဝေ ပရိယာပန္နံ ရူပံ, တံ အတီတေယေဝ ဘဝေ ခီဏံ, တတော န ကြမံ ဘဝံ သမ္ပတ္တံ, တသ္မာ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန ခယသဘာဝတ္တာတိ သမ္မသတီတိ။ ဧသ နယော **ယံ အနာဂတန္တိ**အာဒီသုပိ။

ယံ ဗဟိဒ္ဓာ, တမ္ပိ ဗဟိဒ္ဓာ ဧဝ ခီယတိ, န အဇ္ဈတ္တဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေနာတိ, ယံ ဩဠာရိကံ, တမ္ပိ တတ္ထေဝ ခီယတီတိ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေနာတိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ကြဒံ သဗ္ဗမ္ပီတိ ကြဒံ အတီတာဒိဘေဒဿ ရူပဿ သမ္မသနတော သဗ္ဗံ ကောဋ္ဌာသဝိဓမ္ပိ သမ္မသနံ ဧကံ သမ္မသနံ အနိစ္စတော သမ္မသနန္တိ ကတ္ဝာ။

တန္တိ တံ ကောဋ္ဌာသဝိဓမ္ပိ ရူပံ။ **သပ္ပဋိဘယတာယာ**တိ ဘယာနကတာယ။ **ဘယာဝဟံ ဟောတီ**တိ အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသဿ ''အဟံ ဝိနဿာမိ, မမ သန္တကံ ဝိနဿတီ''တိ စိန္တေန္တဿ ဘယဇနကံ ဟောတိ။ **သီဟောပမသုတ္တေ ဒေဝတာနံ ဝိယာ**တိ သီဟောပမသုတ္တေ ဒေသိယမာနေ ဒေဝတာနံ ဝိယ။ တတ္ထ ဟိ –

> ''ယဒါ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ပေ.။ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ 'ကြတိ ရူပံ, ကြတိ ရူပဿ သမုဒယော, ကြတိ ရူပဿ အတ္ထင်္ဂမော။ ကြတိ ဝေဒနာ။ ကြတိ သညာ။ ကြတိ သင်္ခါရာ။ ကြတိ ဝိညာဏံ, ကြတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော, ကြတိ ဝိညာဏဿ အတ္ထင်္ဂမော'တိ။ ယေပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ ဒီဃာယုကာ ဝဏ္ဏဝန္တော သုခဗဟုလာ ဥစ္စေသု ဝိမာနေသု စိရဋ္ဌိတိကာ, တေပိ တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတ္ဝာ ယေဘုယျေန ဘယံ သံဝေဂံ သန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ 'အနိစ္စာဝ ကိရ ဘော မယံ သမာနာ နိစ္စမှာတိ အမညိမှ, အဒ္ဓုဝါ။ပေ.။ အသဿတာဝ ကိရ ဘော မယံ သမာနာ သဿတမှာတိ အမညိမှ, မယမ္ပိ ကိရ ဘော အနိစ္စာ အဒ္ဓုဝါ အသဿတာ သက္ကာယပရိယာပန္နာ'''တိ (သံ. နိ. ၃.၇၈; အ. နိ. ၄.၃၃) –

ဧဝံ ဒေဝတာနံ ဘယုပ္ပတ္တိ အာဂတာ။

ခန္ဓပဉ္စကံ, တဒေကဒေသော ဝါ အတ္တတဒီယံ ''အတ္တာ''တိ ပရိကပ္ပီယတိ, တဥ္စ ဧကန္တတော အနိစ္စံ, ဒုက္ခဥ္စာတိ အာဟ **''ယဒနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခ''**န္တိအာဒိ။ တီသု ဒုက္ခတာသု သင်္ခါရဒုက္ခတာဝ ဗျာပိနီ, ''ယဒနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခ''န္တိ စ အဓိပ္ပေတာတိ ဝုတ္တံ **''အနိစ္စတံ တ ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနံ တ''**တိ။ **အတ္တာ အသာရကဋ္ဌေနာ**တိ ''ကာရကော ဝေဒကော သယံဝသီ''တိ ဧဝံဘူတော အတ္တာ အသာရကဋ္ဌေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝေဠုပိ သတိ ရူပဿ အာဗာဓာယ သံဝတ္တနံ အယုဇ္ဇမာနကံ သိယာ။ ယထာ ရူပက္ခန္ဓေ အဘေဒတော တိဝိဓံ သမ္မသနံ, ဘေဒတော တေတ္တိံသဝိဓံ, ဧဝံ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီသုပီတိ ကြမမတ္ထံ **''ဧသ နယော''**တိ အတိဒိသတိ။ တေန ခန္ဓဝသေန တာဝ ဘေဒတော ပဉ္စသဋ္ဌိအဓိကာ သတံ သမ္မသနတရာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ ကြမိနာ နယေန ဒွာရဆက္ကာဒီသုပိ ယထာရဟံ သမ္မသနဘေဒေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၉၆. **နိယမတော သင်္ခတာဒိဘေဒံ ဟောတီ**တိ ဧကံသေန သင်္ခတတာဒိဝိသေသဝန္တံ ဟောတိ အသင်္ခတာဒိသဘာဝေ အနိစ္စတာယ အသမ္ဘဝတော။ **အဿာ**တိ အနိစ္စဿ။ **ပရိယာယဒဿနတ္ထ**န္တိ ဝေဝစနဒဿနတ္ထံ, တံ ပန ''ခယဓမ္မ''န္တိအာဒီနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, န ပုရိမာနံ တိဏ္ဏံ။ န ဟိ တဒေဝ တဿ ပရိယာယော ဟောတိ, နာပိ သင်္ခတပဋိစ္စသမုပ္ပန္နပဒါနိ ဟုတွာ အဘာဝဒီပနတော ဟာကဘာဝဒီပနတော။ ဟာကဘာဝဒီပနေနေဝ ပန အနိစ္စတာယ သာဓနေ ပတ္တေ တိဋ္ဌန္တိ။ တေနေဝ ဟိ သဗ္ဗေသံ ပဒါနံ ပရိယာယတာဘာဝတော **''နာနာကာရေဟိ တ''**တိ ဝိကပ္ပန္တရံ ဂဟိတံ။ **မနသိကာရပ္ပဝတ္တိဒဿနတ္ထ**န္တိ အနိစ္စတာယ ဥပဗျူဟနမနသိကာရပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ။

စတ္တာရီသာကာရအနုပဿနာကထာဝဏ္ဏနာ

၆၉၇. သောတိ ယောကဝစရော။ **တသ္မာ** တိ ယထာဝုတ္တဘေဒဿ အနိစ္စတာဒိသမ္မသနဿ။ **ထိရဘာဝတ္တာ ယာ**တိ ဒဠှဘာဝတ္တာယ အနိစ္စာဒိအာကာရဿ ပုနပ္ပုနံ မနသိကာရော ဝိယ ဗဟုလီကာရဘာဝတော။ ယံ တံ ဘဂဝ တာ တေဿ ဝိဘင္ဂေ အနိစ္စာဒိသမ္မသနံ ဝုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အနုလောမိက**န္တိ အရိယမဂ္ဂာဓိဂမဿ အနုကူ လံ။ **ခန္တိ** န္တိ ဉာဏခန္တိံ။ ဉာဏဉှိ ဝိသယသဘာဝံ ခြကဟေတွ ဝဝတ္တာနေ ခမတိ သဟတီတိ ခန္တီတိ ဝုစ္စတိ။ **သမ္မ မတ္တနိယာမ**န္တိ အရိယမဂ္ဂံ။ သော ဟိ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိသမ္မတ္တဘွေဝ အနိဝတ္တိဓမ္မတာယ နိယာမော စာတိ ဝုစ္စတိ။ **"အာဒိနာ နယေနာ"**တိ ဣမိနာ "ပဉ္စက္ခန္ဓေ ဒုက္ခတော ပဿန္တော အနုလောမိကံ ခန္တိံ ပဋိလဘတိ, ခန္ဓာနံ နိရောဓော သုခံ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဿန္တော သမ္မတ္တနိယာမံ ခြက္ကမတီ"တိ (ပဋိ. မ. ၃.၃၈) ဧဝမာဒိကော ဟဌသေသော ရောက ဒိပဋ္ဌိပက္ခယောဇနာဝသေန ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။ **"ခန္ဓာနံ နိရောဓော နိစ္စံ နိဗ္ဗာန"** န္တိ ဝစနေန သင္ခါရာနံ ဒုက္ခရောဂတာ ဒိပဋ္ဌိပက္ခော နိဗ္ဗာနဿ သုခာရောဂ္ယာဒိဘာဝေ "အာဒိနာ နယေနာ"တိ ဧတ္ထ နယဂ္ဂဟဏေန ဒီပိတောတိ။ အဝသေ သော သဗ္ဗော ဟဌော ပကာသိတော ဧဝ ဟောတီတိ။

ကာမဥ္စေတံ စတ္တာရီသာယ အာကာရေဟိ သမ္မသနံ အနုလောမဉာဏေ ဘာဝေတဗ္ဗဝိဓာနံ။ တေနာဟ **"အနုလောမဉာဏံ ဝိဘဇန္တေန။ပေ။ ဝုတ္တ"** န္တိ, ဣတော ပဋ္ဌာယ ပန ကတပရိစယဿေဝ ကိစ္စာဝဟံ ဟောတီတိ ဣဓာပိ ဝုတ္တန္တိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တသ္မာပီ** တိ န ကေဝလံ ကလာပသမ္မသနဿေဝ, အထ ခော ယထာဒဿိတဿ စ တ္တာလီသပ္ပဘေဒဿ အနိစ္စာဒိသမ္မသနဿပိ။ တဉှိ အနုလောမိကခန္တိပဋိလာဘာယ, သမ္မတ္တနိယာမောက္က မနာယ စ သံဝတ္တနတော ဇေသတော ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှိ –

> "သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကဉ္စိ သင္ခါရံ နိစ္စတော သမနုပဿန္တော အနုလောမိကာယ ခန္တိယာ သ မန္နာဂတော ဘဝိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, အနုလောမိကာယ ခန္တိယာ အသမန္နာဂတော သမ္မတ္တနိယာမံ ခြက္ကမိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ, သမ္မတ္တနိယာမံ အနောက္ကမမာနော သောတာပတ္တိဖလံ တ။ပေ။ အရဟတ္တံ တ သစ္ဆိကရိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဗ္ဗသင္ခါရေ အနိစ္စ တော သမနုပဿန္တော"တိ (အ. နိ. ၆.၉၈; ပဋိ. မ. ၃.၃၆) –

အာဒိ သုတ္တပဇ္ဇော ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။ တထာ "သော ဝတ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကဉ္စိ သင္ခါရံ သုခတော, ဒုက္ခတော, ကဉ္စိ ဓမ္မံ အတ္တတော, အနတ္တတော"တိ (ပဋိ. မ. ၃.၃၆) ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။

၆၉၈. ဧကေကံ ခန္ဓံ အနိစ္စာဒိသမ္မသနဿ ဝသေန သမ္မသတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တဿ ပန သမ္မသနဿ ပဉ္စ န္နံ ခန္ဓာနံ သာဓာရဏတာယ **"ဧကေကံ ခန္ဓ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **အနစ္စန္တိကတာယာ** တိ အစ္စန္တိကတာဘာဝတော, အသသ္ သတတာယာတိ အတ္ထော။ သဿတဉှိ အစ္စန္တိကံ ပရာယ ကောဋိယာ အဘာဝတော။ **အာဒိအန္တဝန္တတာယာ** တိ ပုဗ္ဗာပရကောဋိဝန္တတာယ, ဥဒယဗ္ဗယဓမ္မတောတိ အတ္ထော။ အနိစ္စတော သမ္မသတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ သေ နယော သဗ္ ဗတ္ထ။

အနိစ္စတောတိ စ အဒ္ဓုဝတော။ တေဉှိ န နိစ္စံ, ခဏိကတာယ အသဘာဝိတာယ တ န ဣစ္စံ န ဥပဂန္တဗ္ဗန္တိ **အနိစ္စံ။ ဥပ္ပာဒဝယပဋိပီဠနတာယာ** တိ ဥပ္ပာဒေန, ဝယေန စ ပတိ ပတိ ခဏေ ခဏေ တံသမင္ဂိနော ဝိဗာဓနသဘာဝတ္ တာ, တေဟိ တ သယမေဝ ဝိဗာဓေတဗ္ဗတ္တာ။ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တော ဟိ ဓမ္မာ အဘိဏှံ တေဟိ ပဋိပီဠိတာ ဧဝ ဟောန္ တိ, ယာ ပီဠနာ "သင္ခါရဒုက္ခတာ"တိ ဝုစ္စတိ။ **ဒုက္ခဝတ္ထုတာယာ**တိ တိဝိဓဿာပိ ဒုက္ခဿ, သံသာရဒုက္ခဿ စ အဓိ ဋ္ဌာနဘာဝတော။ **ပစ္စယယာပနီယတာယာ**တိ ယထာရဟံ ပစ္စယေဟိ ယာပေတဗ္ဗတာယ။ **ရောဂမူလတာယာ**တိ မူလဗ္ဗာ ဓိ ဝိယ အနုဗန္ဓဗ္ဗာဓီနံ မူလဘာဝတော, ပဒုဒ္ဒဝယေနာပိ ယာပ္ယရောဂသဒိသတောတိ ဒဿေတိ။ ယာပ္ယဗ္ဗာဓိ ဟိ ရောဂေ ဣတရော အာဗာဓောတိ။ **ဒုက္ခတာသူလယောဂိတာယာ**တိ တိဝိဓဒုက္ခတာသင္ခါတေန ရုဇ္ဇနေန ယုဇ္ဇတာယ။ **ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏတာယာ** တိ ယထာရဟမာရမ္မဏဝသေန, သမန္နာဂမဝသေန စ ရာဂါဒိကိလေသာသုစိဝိဿန္ဒ နတော။ အဟုတွာ သမ္ဘဝတော ဥပ္ပတ္တိယာ **ဥဒ္ဓုမာတတာ** ။

အန္တောတုဒနတာယာ တိ အဗ္ဘန္တရေ တုဒနတော။ ဒုက္ခဝေဒနာဒယော ဝိယ ဟိ ဣမေ သင္ခါရာ အတ္တဘာဝဿ အဗ္ဘန္တရဂတာ ဧဝ ဥဒယဗ္ဗယဝသေန တုဒန္တိ။ အရိယမဂ္ဂသဏ္ဌာသေန ဝိနာ နီဟရိတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတာယ **ဒု**

န္နိဟရဏီယတာ တဏှာဟာဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဒဠှဟာဘာဝတော။ **အဃန္တိ** ဟာပံ ဝိယ အရိယဇနေဟိ ဝိဂရဟိတဗ္ဗံ။ သတ္တာနံ
အနတ္ထဇနနတော အဝမိုအာဝဟံ, ဟာပဿ စ ဝတ္ထုဘူတံ ခန္ဓပဉ္စကန္တိ အာဟ **"ဝိဂရဟ။ပေ။ အဃတော"**တိ။
အသေရိဘာဝဇနကတာယာတိ ပရဝသတာဇနနတော။ ယထာ ဂိလာနော အညေဟိ သံဝေသနဝုဋ္ဌာပနာဒိနာ ပရပဋိဗဒ္ဓသရီ
ရဝုတ္တိကော အသေရီ, ဧဝမေတေပိ အသေရိဘာဝဇနကာ။ **အဝသတာယာ**တိ အဝသဝတ္တနတော။ ယထာ ပရောသတန္တ
တော ပုရိသော ပရဿ ဝသံ န ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ သုဘာသုခါဒိဘာဝေန ဝသေ ဝတ္တေတုံ အသက္ကုဏေယျတော။ **အဝိဓေ
ယျတာယာ**တိ "မာ ဇီရထ, မာ မီယထာ"တိအာဒိနာ ဝိဓာတုံ အသက္ကုဏေယျတော။ **ပလုဇ္ဇနတာယာ** တိ ဗျာဓိအာဒီ
ဟိ ပကာရေဟိ ဆိဇ္ဇနတော ဝိနဿနတော။ တေဟိ ဧဝ တ အာဗျသနတော။ ဗျသနတ္တော ဟိ လောကသဒ္ဒော, ပ
သဒ္ဒော ဘုသတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဗျာဓိအာဒီဟိ စ ခန္ဓာနံ ဗျသနန္တိ။ ဗျသနာဝဟဘာဝေန ဧတိတိ **ဤတိ,**
အာဂန္တုကာနံ အကုသလပက္ခိယာနံ ဗျသနဟေတူနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ခန္ဓာ စ ဒေိသာတိ အာဟ **"အနေကဗျသနာဝဟတာ
ယ ဤတိတော"**တိ။

ဥပဒ္ဒဝတီတိ ဥပဒ္ဒဝေ, အနတ္ထံ ဇနေန္တော အဘိဘဝတိ အဇ္ဈောတ္ထရတီတိ အတ္ထော, ရာဇဒဏ္ဍာဒီနံ ဧတံ
အဓိဝစနံ။ ခန္ဓာ စ ဒေိသာတိ ဝုတ္တံ **"အဝိဒိတာနံ။ပေ။ ဥပဒ္ဒဝတော"** တိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကဘယာဝဟတော, အ
ဘယပဋိပက္ခတော စ ခန္ဓာ ဘယန္တိ အာဟ **"သဗ္ဗဘယာနံ။ပေ။ ဘယတော"**တိ။ ဗဟိဒ္ဓါ ဉာတိဗျသနာဒီဟိ, အဇ္ဈတ္တ
တံ ရောကာဒီဟိ အနတ္ထေဟိ ဥပသဇ္ဇနဋ္ဌေန, ဥပသဂ္ဂသဒိသတာယ စ ဥပသဂ္ဂေ။ **ဥပသဂ္ဂေ** တိ စ ဒေဝတူပသံဟာရဝ
သေန ပဝတ္တော ဗျာဓိအာဒိအနတ္ထော။ သော အတ္ထကာမေန မုဟုတ္တမ္ပိ န အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗော ဟောတိ။ တေန
ဝုတ္တံ **"အနေကေဟိ။ပေ။ ဥပသဂ္ဂတော"** တိ။ **အဒေသူပသဋ္ဌတာယာ** တိ အာရမ္မဏတော, သမ္ပယောဂတော စ ရာကာဒိ
အဒေသေဟိ ဥပေတတာယ။ လောကဓမ္မာ လာဘာဒိဟေတုကာ အနုနယပဋိဃာ, တေဟိ, ဗျာဓိအာဒီဟိ စ အနဝဋ္ဌိတတာ
ပစလိတတာ။

ဥပက္ကမေနာ တိ အတ္တနော, ပရဿ တ ပယောဂေန။ **သရသေနာ**တိ သဘာဝေန။ **ပဘင်္ဂုပဂမနသီလတာ** ဘိဒုရ
တာ။ **သဗ္ဗာဝတ္ထနိပာတိတာယာ** တိ ရုက္ခဖလံ ဝိယ အတိတရုဏကာလတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗာသု အဝတ္ထာသု နိပတန
သီလတာယ။ အနိပတဿပိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အသာရတာယ **ထိရဘာဝဿ အဘာဝတာယ** ။ ထိရဥ္ဟိ ခုဝံ နာမ ဟောတိ။
တာယိတုံ ရက္ခိတုံ အသမတ္ထတာယ န တာယနောတိ အတာယနော, တဗ္ဘာဝေ **အတာယနတာ**။ တာဏာသိသာယ ဥပဂ
တဿ **အလဗ္ဘနေယျခေမတာ** ။ ဒုက္ခဘီတိယာ ဥပလီယနာဓိပ္ပာယေန **အလ္လီယိတုံ** ။ ဒုက္ခနိဝတ္တနံ **လေဏကိစ္စံ** ။
ဇာတိအာဒိဘယာနံ ဟိံသနံ ဝိမေနံ **ဘယသာရကတ္တံ။ ယထာပရိကပ္ပိတေဟိ** တိ ပရမတ္တတော အဝိဇ္ဇမာနေဟိ ဗာလေ
ဟိ ပရိကပ္ပိတပ္ပကာရေဟိ။ **ရိတ္တတာယာ** တိ ဝိဝိတ္တတာယ, ဝိရဟိတတာယာတိ အတ္ထော။ အန္တောသာရာဘာဝေ **ရိ
တ္တတာ**။ သာ ဧဝ စ တုစ္ဆတာတိ အာဟ **"ရိတ္တတာယေဝ တုစ္ဆတော"** တိ။ **အပ္ပကတ္တာ**တိ ပရိတ္တတ္တာ, လာမ
ကတ္တာ တ။ ခုဝသာရာဘာဝတဒီဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တသာရာဘာဝံ ရိတ္တပဒေန ဝတ္တတ နိဗ္ဗတ္တိတမတ္တသာရာဘာဝမေဝ သုညပ
ဒေန ဒဿေတုံ **"သာမိ။ပေ။ သုညတော"**တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ကေနစိ သာမိအာဒိလက္ခဏေန အတ္တနာ သုညာ ဧတေ, ဧဝံ
သယမ္ပိ အတံသဘာဝတေတိ အာဟ **"သယဥ္စ။ပေ။ အနတ္တတော"** တိ။ န အတ္တာတိ ဟိ အနတ္တာတိ။

ပဝတ္တိဒုက္ခတာယာတိ ဘဝပဝတ္တိဒုက္ခဘာဝတော။ ဘဝပဝတ္တိ စ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ အနိစ္စာဒိအာကာရေန ပဝတ္တနမေဝ,
သော စ အာဒီနဝေ။ ယထာဟ "ယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စုပာဒာနက္ခန္ဓာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ,
ပဉ္စသု ဥပာဒာနက္ခန္ဓေသု အာဒီနဝေ"တိ။ တေနာဟ **"ဒုက္ခဿ စ အာဒီနဝတာယာ"** တိ။ **အာဒီနန္တိ** ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒ
ဒေသော ယထာ "ဧကမန္တံ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၅), အတိဝိယ ကပဏန္တိ အတ္ထော။ ဘုသတ္ထော ဟိ အယံ **အာ**-ကာ
ရော။ ယထာ "ဒိဏ္ဍာ ဆိဒ္ဒကံ ဝိစ္ဆိဒ္ဒက"န္တိ ဧတ္ထ ဒိဝိ-သဒ္ဒဿ အတ္ထေ **ဝိ**-သဒ္ဒော, ဧဝမိဓာပီတိ အာဟ **"ဒွေဝ
ဓာ ပရိဏာမပကတိတာယ ဝိပရိဏာမဓမ္မတော"**တိ။ ဝိပရိဏာမော စ ဝိပရီတသဘာဝတာပတ္တိ။ **ဒုဗ္ဗလတာယာ** တိ သရသ
ဘိဒုရတာယ ဗလာဘာဝတော။ ဒုဗ္ဗလမ္ပိ ကိဉ္စိ မုဒုကမ္မညာဘာဝေန ဒုပ္ပခံသိယာ။ က္လမေ ပန သုပခံသိယာ ဧတတိ အာဟ
"ဖေဂ္ဂု ဝိယ သုခဘဉ္စနီယတာယ စာ" တိ။ အဃဿ ဟာပဿ ဟေတုတာ **အဃဟေတုတာ**။ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမေဝ ဟိ သဗ္ဗ
ဗံ ကိဗ္ဗိသန္တိ။ က္လမေ ရူပာဒယော သုခဟေတု, န ဒုက္ခဟေတူတိ ဇနိတဝိဿာသာနံ ဟနနသီလတာယ, ခန္ဓေသု ဟိ
"ဧတံ မမာ"တိ ကဟာဝသေန သတ္တာ ဗျသနံ ဟာပုဏန္တိ, ဝိဿာသံ တ ဟနန္တီတိ **ဝိဿာသဃာတိနော,** တဗ္ဘာဝ
တော။

ဝိဂတဘဝတာယာတိ အပဂတဘဝတာယ။ ဝိဘဝတဏှာ, ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ စ ဝိဘဝေ ဥတ္တရပဒလောပေန, တတော **ဝိဘဝတော,** ပိတုသဒိသဿ တ သဘာဝဟေတုနော **ဝိဘဝတော** ဝိနာသတော သမ္ဘူတတာယ။ အာသဝါနံ အာရမ္မဏာဒိနာ ပစ္စယဘာဝေ **အာသဝပဒဋ္ဌာနတာ** ။ ဗီဇာဒိကော အသာဓာရဏော **ဟေတု,** ဘူတသလိလာဒိကော သာဓာရဏော **ပစ္စယော**။ သော နယော အဇ္ဈတ္တေပိ။ တေဟိ သမေစ္စ သမ္ဘူယ ကတော **သင်္ခတော**။ **မစ္စုမာရဿ** အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန, **ကိလေသမာရဿ** ပစ္စယဘာဝေန သံဝဍ္ဎနတော **အာမိသဘူတတာ,** ခန္ဓာပိ ခန္ဓာနံ အာမိသဘူတာ ပစ္စယဘာဝေန သံဝဍ္ဎနတော, တဒန္တောဂဓာ **အဘိသင်္ခါရာ**။ **ဒေဝပုတ္တမာရဿ** ပန “မမေတ”န္တိ အဓိမာနဝသေန အာမိသဘာဝေတိ ခန္ဓာဒိမာရာနမ္ပိ ဣမေသံ ယထာရဟံ အာမိသဘူတတာ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဓမ္မသဒ္ဒော “ဇာတိဓမ္မာန”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၃၇၃; ပဋိ. မ. ၁.၃၃) ဝိယ ပကတိအတ္ထော , “ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ”တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၁၈ အာဒယော) ဝိယ ဟေတုအတ္ထော စာတိ အာဟ **“ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏပကတိတာယ, သောကပရိဒေဝဥပါယာသဟေတုတာယာ”** တိ။ **သံကိလေသတ္တယဂ္ဂဟဏေန** တဒေကဋ္ဌာနံ ဒသန္နံ ကိလေသဝတ္ထူနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တဒာရမ္မဏာပိ ဟိ ဓမ္မာ တဒနတိဝတ္တနတော သံကိလေသိကာ ဧဝ။ တထာ ခုဒ္ဒာ, တဏှာ, ဇရာဒီသု သရီရဿ, သံကိလေသဿ စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

စတ္တာရီသာပိ သမ္မသနာနိ တီသု အနုပဿနာသု အန္တောဂဓာနေဝါတိ တဒန္တောဂဓဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ဧတ္ထ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အနိစ္စာနုပဿနာနိ** သရူပတော , ပရိယာယတော စ အနိစ္စဘာဝဝိဘာဝနတော။ သော နယော ဣတရေသုပိ။ **“အသာရကတော”**တိ ဣဒံ နိစ္စသာရာဘာဝဝိဘာဝနံ။

ဧတ္တာဝတာ ကလာပတော ဓမ္မေ သင်္ဂဟေတွာ နယတော သမ္မသနမတ္တံ ဒဿိတံ, န တာဝ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ ဝိဟိတာတိ **“သမ္မသနာရမ္ဘဝိဓာန”** န္တိ ဝုတ္တံ။

ဣန္ဒြိယတိက္ခကာရဏနဝကကထာဝဏ္ဏနာ

၆၉၉. ဧကစ္စဿ တိက္ခိန္ဒြိယဿ မဟာပညဿ နယဝိပဿနာဝသေနေဝ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဣတရဿ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ တံ သန္ဓာယ **“ယဿ ပန။ပေ။ န သမ္ပဇ္ဇတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏုပ္ပတ္တိ ဟိ ဣဓ နယဝိပဿနာယ သမ္ပဇ္ဇနန္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တေန “နဝဟာကာရေဟိ ဣန္ဒြိယာနိ တိက္ခာနိ ဘဝန္တိ။ပေ။ အန္တရာ စ အဝေါသာနေနာ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တာနံ နဝန္နံ အာကာရာနံ ဝသေန ဣန္ဒြိယာနိ တိက္ခာနိ ကတွာ သဟာယာနိ သေဝမာနေန သမ္မသိတဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

တေနာတိ ယောဂိနာ။ **နဝဟာကာရေဟီ**တိ ဝက္ခမာနေဟိ နဝဟိ အာကာရေဟိ။ **ဣန္ဒြိယာနီ** တိ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ။ **တိက္ခာနီ** တိ တိခိဏာနိ ဝိသဒါနိ သူရာနိ။ **ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာန** န္တိ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပန္နာနံ။ **သင်္ခါရာန** န္တိ ဝိပဿိတဗ္ဗာနံ ရူပါရူပဓမ္မာနံ။ **ခယမေဝါ**တိ ပဌမံ ဥပ္ပါဒံ ဒိသွာ တံ မုဉ္စိတွာ ခယမေဝ ဘင်္ဂမေဝ ပဿတိ။ တဿ တထာခယဒဿနပသုတဿ ဝိပဿနာပညာ တိက္ခာ သူရာ ဝဟတိ, ဣတရာနိ စ ဣန္ဒြိယာနိ။ **တတ္ထာ** တိ ခယဒဿနေ။ **သက္ကစ္စကိရိယာယာ** တိ အာဒရကာရိတာယ, ယထာ ခယဒဿနပရမေဝ ဝိပဿနာဉာဏံ ပဝတ္တတိ, ဧဝံ တံ အာဒရဇာတော သမ္ပာဒေတိ။ **သာတစ္စကိရိယာယာ** တိ အဝိစ္ဆေဒကိရိယာယ, ယထာ ဝိပဿနာဉာဏံ ခယဒဿနဝသေန နိရန္တရမေဝ ပဝတ္တတိ, ဧဝံ ယုတ္တပ္ပယုတ္တော နံ သမ္ပာဒေတိ။ **သပ္ပာယကိရိယာယာ** တိ အနုရူပကိရိယာယ အာဝါသာဒိသတ္တဝိဓသပ္ပာယာသေဝနကိရိယာယ ။ **နိမိတ္တဂ္ဂဟေနာ** တိ ယထာ မနသိကရောန္တဿ ဝိပဿနာသမာဓိ ဥပ္ပန္နော, တဿ အာကာရဿ သလ္လက္ခဏဝသေန သမထနိမိတ္တဂ္ဂဟဏေန သမ္ပာဒေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အနုပဝတ္တနတာယာ** တိ အနုရူပတော ပဝတ္တနေန ဘာဝနာစိတ္တဿ လီနဘာဝေ ပီတိဝီရိယဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာနံ ဥဒ္ဓတဘာဝေ ပဿဒ္ဓိသမာဓိဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာနံ ဗြူဟနေနာတိ အတ္ထော။ **ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခတ**န္တိ အတ္တနော ကာယေ အသုစိဘာဝေန ဗာဟိရကအဝိညာဏကကုဏပေ ဝိယ ဇီဝိတေ အဟိတာဝဟပစ္စတ္ထိကေ ဝိယ နိရပေက္ခစိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတိ။ **တတ္ထ စ အဘိဘုယျ နေက္ခမ္မေနာ** တိ တသ္မိံ ကာယစိတ္တေ အနပေက္ခဘာဝေန ဣန္ဒြိယာနံ တိက္ခဘာဝါဟာဒနေန ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပန္နံ ဒုက္ခံ ဝီရိယေန အဘိဘဝိတွာ ဘာဝနံ သမ္ပာဒေတိ။ **အန္တရာ**တိ ယထာဓိပ္ပေတာယ ဘာဝနာသိဒ္ဓိယာ အန္တရာဝ။ **အဝေါသာနေနာ** တိ အသင်္ကောစနေန။

ဧဝံ ဝုတ္တာန န္တိ ဧဝံ ''နဝဟာကာရေဟိ ဣန္ဒြိယာနိ တိက္ခာနိ ဘဝန္တိ''တိအာဒိနာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာနံ။ တေ ထ စ ယထာ နာမ သုခုမာနံ မုတ္တာပတဋ္ဌာဒီနံ ဝိဇ္ဈနေ သုခုမတရေန ဝေဓနေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ဧဝမေဝ သဏှသုခုမာနံ ရူပာရူပဓမ္မာနံ, ပစ္စယဿ စ ပရိဂ္ဂဏှနေ တိက္ခေန ဉာဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တေသံ ပန ခယဝယဒဿနေ တိက္ခတရေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တိက္ခတရတာ စဿ နိသာနသိလာယံ သဏှမဋ္ဌတာယ ကရဏေန ဝိယ ဖရသုဓာရာယ နိသိတဘာဝပါဒနေန ဣန္ဒြိယာနံ တိက္ခဘာဝပါဒနေန သာဓေတဗ္ဗာ။ တဒ္ဓ ယေဟိ နဝဟိ အာကာရေဟိ ဟောတိ, တေသု ခဏိကာနံ သင်္ခါရာနံ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနာကာရဒဿနံ ပဌမံ ဝုတ္တံ ''ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ သင်္ခါရာနံ ခယမေဝ ပဿတီ''တိ။ အသတိ ဉာဏဿ တိက္ခတရဘာဝေ တဒဘာဝတော သေသိန္ဒြိယတိက္ခတာ တဿ သမ္ဘာရဘာဝတော ဝုတ္တာ, အဝိနာဘာဝတော တ။ သက္ကစ္စကိရိယာဒိဂ္ဂဟဏံ ပန တဿ ဥပါယဒဿနံ။ **အသပ္ပာယာနိ** ဘောဇနာဒီနိ အနုပယုဇ္ဇနာဒိဝသေန **ဝဇ္ဇေတွာ သပ္ပာယာနိ** မတ္တသော **သေဝမာနေန**။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ အစ္စန္တဝိဓုရတာယ ဧကဇ္ဈံ အသမ္မသိတဗ္ဗတ္တာ, တထာ သမ္မသနဿ စ ဣစ္ဆိတ အနဓိပ္ပေတတ္တာ **''ကာလေန ရူပံ သမ္မသိတဗ္ဗံ, ကာလေန အရူပ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထာပိ စ ရူပဿ ဩဠာရိကတာယ သုဝိညေယျတ္တာ ပဌမံ သမ္မသိတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ **နိဗ္ဗတ္တိ ပဿိတဗ္ဗာ**တိ ပဌမံ တာဝ အာဂမာနုသာရတော အနုမာနဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တတော ပရံ အနုက္ကမေန ဗလပ္ပတ္တေ ဘာဝနာဉာဏေ ပစ္စက္ခတောပိ ဒိဿတီတိ။

ရူပနိဗ္ဗတ္တိပဿနာကာရကထာဝဏ္ဏနာ

၇၀၀. **သဗ္ဗေသ** န္တိ ကာမာဝစရာဒိအဏ္ဍဇာဒိဘေဒဘိန္နာနံ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ။ **ပဌမံ ကမ္မတော နိဗ္ဗတ္တတိ** တံ မူလကတ္တာ ဥတုဇာဒိရူပါနံ။ ပရတော ပဝတ္တနကကာယဒသကာဒိဝသေန လဗ္ဘမာနံ ပဗန္ဓတ္တယံ, သန္တတိသီသံ တ သန္ဓာယ **''တိသန္တတိဝသေနာ''** တိ ဝုတ္တံ။

ဒန္ဓံ မန္ဒံ စိရေန နိရောဓော ဧတဿာတိ **ဒန္ဓနိရောဓံ** သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုကတ္တာ။ တေနာဟ **''ဂရုပရိဝတ္တီ''**တိ။ **တေနာ**တိ တသ္မာ, ယသ္မာ ''တတော သီဃတရံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အာယုသင်္ခါရာ ခီယန္တီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၂၂၈) ဝစနတော ရူပဓမ္မာပိ ဣတ္တရကာလာ ဧဝ, အရူပဓမ္မာ ပန တေဟိ သာတိသယံ ဣတ္တရကာလာ, တသ္မာ အာဟ ဘဂဝါ တတိ အတ္ထော။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝိစာရိတမေဝ။ **တေဟိ သဒိသာ**တိ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒဘင်္ဂက္ခဏေဟိ သဒိသာ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဟိ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပါဒဘင်္ဂက္ခဏေသု ဝိသဒိသတာ နတ္ထိ, သမာနကာလာဝ တေ။ **ဌာနပ္ပတ္တ**န္တိ ဌိတိက္ခဏပ္ပတ္တံ။ **တေနာ**တိ ဒုတိယဘဝင်္ဂစိတ္တေန။ ဝတ္ထုရူပံ ဧကဿ စိတ္တဿ နိဿယော ဟုတွာ အညဿ န ဟောတိ ဌပေတွာ မရဏာသန္နံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''တေန သဒ္ဓိ''** န္တိအာဒိ။

ဧဝံ ပဋိသန္ဓိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ စုတိစိတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိ, တံ ဒဿေတွာ ဣဒာနိ နိရောဓံ ဒဿေတုံ **''ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿာ''**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ဌာနက္ခဏေ** တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ။ **ယာဝ ပဝတ္တိ နာမ အတ္ထီ** တိ ယာဝ သံသာရပ္ပဝတ္တိ နာမ အတ္ထိ, ယာဝ တ စိတ္တဿ ပဝတ္တိ နာမ အတ္ထိ။ အသညူပပတ္တိယဉှိ နတ္ထိ စိတ္တပ္ပဝတ္တီတိ။ ရူပူပပတ္တိယံ သံသေဒဇာ ဩပပါတိကသဒိသာတိ ဩပပါတိကာနံယေဝ ဂဟဏံ။ **ဩပပါတိကာနမ္ပိ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန တ သံသေဒဇေ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ **သတ္တသန္တတိဝသေနာ** တိ စက္ခုဒသကာဒီနံ သတ္တန္နံ သန္တတိသီသာနံ ဝသေန။

၇၀၁. **တတ္ထာ** တိ ကမ္မတော ရူပပဝတ္တိယံ။ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘူတံယေဝ ဣဓ ကမ္မန္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **''ကမ္မံ နာမ ကုသလာကုသလစေတနာ''** တိ။ ဧဝိတနဝကံ စက္ခုဒသကာဒိအန္တောဂဓမေဝ ကတွာ **''သမသတ္တတိ ရူပ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ တံ တ စက္ခုဒသကာဒိ ဝိယ သုခပရိဂ္ဂဟံ န ဟောတီတိ။ **တဒေတ**တိ ယထာဝုတ္တံ ဝိပါကက္ခန္ဓကဋ္ဌတ္တာရူပမာဟ။ ကမ္မဉှိ ကမ္မဇဿ ဇနကံ, ပရိဟာစကမ္ပိ ဟောတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ, ကမ္မဇဂ္ဂိနော စ ဝသေန အနုရက္ခဏသဗ္ဘာဝတော, အာဟာရာဒိပဋိလာဘဟေတုတာယ ဥပတ္ထမ္ဘကနိမိတ္တတော စ။ တေနာဟ **''ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယောပိ ဟောတီ''**တိ။ ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယတာ စဿ ဥပနိဿယပစ္စယဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကမ္မံ ပစ္စယော ဧတဿာတိ ကမ္မပစ္စယံ, တဒေဝ စိတ္တံ, တံ သမုဋ္ဌာနံ ဧတဿာတိ **ကမ္မပစ္စယစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ**။ ဝိပါကစေတသိကာနမ္ပိ ကမ္မပစ္စယစိတ္တသမုဋ္ဌာနတာ ဝတ္တဗ္ဗာ, န တ ဝတ္တဗ္ဗာ ကမ္မသမုဋ္ဌာနကမ္မပစ္စယဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ။ **ဌာနပ္ပတ္တာ ဩဇာ အညံ ဩဇဋ္ဌမကံ သမုဋ္ဌာပေတိ** အာဟာရာနုဂတေ သရီရေတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။

တတ္ထာပိ တိ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဟာရသမုဋ္ဌာနေပိ သြဇဋ္ဌမကေ။ **စတသ္သော တ ပဉ္စ တ ပဝတ္တိယော ဃဋ္ဋေတီ** တိ သ ဒိသသန္တတိဝသေန စတသ္သော တ ပဉ္စ တ ရူပကလာပပ္ပဝတ္တိယော သန္တာနေတိ။ ဗာဟိရပစ္စယဝိသေသေန ပန ဝိသဒိသာ ဗဟူပိ ပဝတ္တိယော ဃဋ္ဋေတီတိ ဝဒန္တိ။ ယထာ ကမ္မပစ္စယာဟာရသမုဋ္ဌာနေ ပဝေဏိဃဋ္ဋနာ, ဧဝံ ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနေ ပီတိ တံ ဒဿေတုံ **"ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ နာမာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ စ ယထာ တတ္ထ တတ္ထ ကောဋ္ဌာသေ ပရမ္ပရပ္ပဝတ္တိ ဒဿေန္တေန အကမ္မဇာ ဒုတိယာဒိပဝတ္တိယော အသမ္ဘေဒေန ဒဿိတာ, ဧဝံ ကမ္မဇာဟာရသမုဋ္ဌာန ဥတုဝသေန, ကမ္မဇဥတုသမုဋ္ဌာနာဟာရဝသေန, ကမ္မပစ္စယစိတ္တဇာဟာရဥတုသမုဋ္ဌာနဥတုအာဟာရဝသေန စ သမ္ဘေဒဝ သေနာပိ ရူပပ္ပဝတ္တိ ဒဿေတဗ္ဗာတိ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ ကမ္မဇတော ပဝတ္တအာဟာရာ ဝိသေသပစ္စယလာဘေ သတိ ယ ထာဝုတ္တပရိမာဏာဟိ ပဝတ္တီဟိ ဥဒ္ဓမ္ပိ ပဝတ္တိယော န ဃဋ္ဋေန္တီတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တထာ ဟိ "ဒသ ဒွါဒသ ဝါ ရေ ပဝတ္တိံ ဃဋ္ဋေတီ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၀၃), "ဧဝံ ဒီဃမ္ပိ အဒ္ဓါနံ အနုပာဒိန္နပက္ခေ ဌတွာပိ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ပဝတ္တတိ ဧဝ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၀၄) စ ဝက္ခတိ။

၇၀၂. **ဇနကာဇနကာ မတာ**တိ ပုရိမကာ တိကောဋ္ဌာသသင်္ဂဟိတာ ဇနကာ, ပစ္ဆိမကောဋ္ဌာသိကာ "သောဠသာ"တိ ဝုတ္တာ အဇနကာတိ မတာ ဉာတာ။ **ကုသလကိရိယတော**တိ ကုသလတော စ ကိရိယတော စ။ ဣရိယာယ ကာယိကကိရိယာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတာယ ပထဘာဝတော **ဣရိယာပထော,** ဂမနာဒိ, အတ္ထတော တဒဝတ္ထာ ရူပပ္ပဝတ္တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ရူပဝိနိမုတ္တော ဣရိယာပထော, ဝိညတ္တိ စ နတ္ထိ, တထာပိ န သဗ္ဗံ ရူပသမုဋ္ဌာပကစိတ္တံ ဣရိယာပထူပတ္ထမ္ဘကံ, ဝိညတ္တိဝိကာရုပ္ပာဒကဉ္စ ဟောတိ။ ယံ ပန စိတ္တံ ဝိညတ္တိဇနကံ, တံ ဧကံသတော ဣတရဿ ဇနကံ အဝိနာဘာဝ တော, တထာ ဣရိယာပထူပတ္ထမ္ဘကံ ရူပဿ။ တေသု ဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ **"ရူပံ, ဣရိယာပထံ, ဝိညတ္တိ ဉ္စာ"**တိ သမုစ္စယော ကတော။ **ဝိပာကဝဇ္ဇာနီ** တိ တေ ဝိပာကာဘိညာဒွယဝဇ္ဇာနီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ တဒညေသံယေဝ သေသဂ္ဂဟဏေန ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ။ န တ ဝတ္တဗ္ဗံ သေသဂ္ဂဟဏေနေဝ အဘိညာစိတ္တာနမ္ပိ နိဝတ္တေတဗ္ဗ တော။ **န ဝိညတ္တိံ ဇနယ** န္တိ မဟဂ္ဂတကုသလာဒီနံ သန္တဘာဝေန အဝိပ္ဖာရိကဘာဝတော။ ဝိပ္ဖာရိကမေဝ ဟိ ကာမာဝ စရကုသလာဒိဝိညတ္တိံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ဣရိယာပထူပတ္ထမ္ဘကာနိ ပန ဟောန္တိ သတိပိ သန္တဘာဝေ ဈာနဝေဂေန သ ဉ္ဇာတဟတ္ထာ, ယတော တေသံ ဇဝနကိစ္စတာ။ ပဉ္စ ဘဝင်္ဂစိတ္တာနီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ရူပမေဝ ဇနယန္တိ, န ဣရိယာပ ထံ** နိရုဿာဟသန္တဘာဝေန ပရိဒုဗ္ဗလဘာဝတော။ ကိရိယာမယစိတ္တေဟိ အဝိမိဿဘာဝင်္ဂပ္ပဝတ္တိကာလေ ခန္ဓာဒိ သရီရာဝယဝတန် နိစ္စလဘာဝေနာဝဋ္ဌာနံ။ တထာ ဟိ အဗ္ဗောကိဏ္ဏေ ဘဝင်္ဂေ ပဝတ္တမာနေ အင်္ဂာနိ သြသီဒန္တိ ပဝိဋ္ဌာနိ ဝိယ ဟောန္တိ။ "ဒွတ္တိံသာ"တိ ပန အာဒိနာ ဝုတ္တေသု ဇာဂရဏစိတ္တေသု ဝတ္တမာနေသု အင်္ဂာနိ ဥပတ္ထဒ္ဓါနိ ယထာပဝတ္တဣရိယာပထဘာဝေနေဝ ပဝတ္တန္တိ။ **ဒွေဝပဉ္စဝိညာဏာနိ** သဗ္ဗဒုဗ္ဗလတာယ ရူပံ န ဇနေန္တိ။ **ပဋိ သန္ဓိစိတ္တံ** ဝတ္ထုဒုဗ္ဗလတာယ။ **ခီဏာသဝတနံ စုတိစိတ္တ** န္တိ ဧတ္ထ –

> "ကာမာဝစရာနံ ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ယဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ ကာမာဝစရာနံ ပစ္ဆိမစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, ရူပာဝစရေ အရူပာဝစရေ ပစ္ဆိမဘဝိကာနံ, ယေ စ ရူပာဝစရံ အရူပာဝစရံ ဥပပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာ ယိဿန္တိ, တေသံ ဝစန္တာနံ တေသံ ဝစီသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈိဿတိ, နော စ တေသံ ကာယသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈိဿ တီ"တိ (ယမ. ၂.သင်္ခါရယမက.၈၈) –

ပန ဝစနတော အညေသမ္ပိ စုတိစိတ္တံ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေတီတိ ဝိညာယတိ။ န ဟိ ရူပသမုဋ္ဌာပကစိတ္တဿ ဂဗ္ဘဂတ တာဒိဝိဗန္ဓာဘာဝေ ကာယသင်္ခါရာသမုဋ္ဌာပနေ ကာရဏံ အတ္ထိ, န စ ယုတ္တံ စုတော စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဥ္ဆဿ ပဝတ္တတိ, နာပိ "စုတိစိတ္တံ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတီ"တိ ဟဋ္ဌိ အတ္ထိ, "ခီဏာသဝတန"န္တိ, ပန ဝိသေသနံ အပ္ပဋိသန္ဓိကာနိ ရောဓေန နိရုဇ္ဈန္တဿ တေသံ စုတိစိတ္တဿ ရူပသမုဋ္ဌာပနံ ဟာကဌာန္တိ ကတွာ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သောဠသ စိ တ္တာနီ**တိ ပရိစ္ဆိန္ဒ ဂဟဏံ တေသံ ရူပဇနနေ ဧကံသတော နိယမေတဗ္ဗတ္တာ, အညာနိ ပန ဗဟူနိ အရူပေ ဥပ္ပန္နာနိ အနောကာသဂတတ္တာ ရူပံ န ဇနေန္တိယေဝ။ န ဌိတိက္ခဏေ, ဘင်္ဂက္ခဏေ တ ရူပံ ဇနေန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ပန ဗလဝံ** အနန္တရာဒိပစ္စယလာဘတော။

ယထာ ပထဝီအာဒယော ရူပမေဝ စိတ္တဟေတုကာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ, ဧဝံ ဝေဒနာဒယောပီတိ ဝုတ္တံ **"စိတ္တသမု ဋ္ဌာနံ နာမ တယော အရူပိနော ခန္ဓာ, သဒ္ဒနဝကာ"**န္တိအာဒိ။ တေနေတတ်ဟ – "ကတမေ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ? ဝေဒနာ က္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓော ကာယဝိညတ္တိ ဝစီဝိညတ္တီ"တိ (ဓ. သ. ၁၂၀၁, ၁၅၃၅)။ တတ္ထ ကာယ

ဝိညတ္တိအာဒီနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနတာ ပရိယာယတော ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ တေသံ အနိပ္ဖန္နတ္တာ။ **“ဧဝံ ဝုတ္တံ စတု
သမုဋ္ဌာနရူပ”**န္တိ ဣမိနာ အတံသမုဋ္ဌာနဿေဝ စိတ္တဇရူပဿ စိတ္တပစ္စယတာ ဒဿိတာ။ ယထာ ပန ကမ္မပစ္စယံ
ဒဿိတံ , ဧဝံ စိတ္တပစ္စယေ ဂယှမာနေ တံသမုဋ္ဌာနရူပဿ, သဟဇာတဝေဒနာဒီနဉ္စ စိတ္တပစ္စယတာ သိယာ။ စိ
တ္တသမုဋ္ဌာနစိတ္တပစ္စယေ ပန အသင်္ကရတော ဒဿေတုံ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယဝသေနေဝ စိတ္တပစ္စယံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ ဒ
ဋ္ဌဗ္ဗံ။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဥတုအာဟာရေဟိ ကမ္မသမုဋ္ဌာနဥတုအာဟာရာ ဗလဝန္တော ဟောန္တီတိ တေသံ ဝသေန စတု
ပဉ္စပဝတ္တိဃဋ္ဋနံ ဝုတ္တံ, စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ပန ဝသေန ဒွိဝတ္တိပ္ပဝတ္တိဃဋ္ဋနံ တံဟာကတိကစိတ္တဝသေန, မဟဂ္ဂတာနု
တ္တရစိတ္တဝသေန ပန ဗဟုတရာပိ ပဝတ္တိယော ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တံနိဗ္ဗတ္တာနံ စိတ္တဇရူပာနံ ဥဠာရပဏီတဘာဝတော။

၇၀၃. **“ဥပဟာဒိန္နံ ကမ္မဇရူပံ ပစ္စယံ လဘိတွာ”** တိ ဧတေန ဗဟိဒ္ဓာ အနုပဟာဒိန္နသြဇာ ရူပာဟရဏကိစ္စံ န ကရော
တီတိ ဒဿေတိ။ ပစ္စယလာဘော စဿ ကမ္မဇဘူတသန္နိဿယတာဝသေနာတိ အာဟ **“တတ္ထ ပတိဋ္ဌာယာ”** တိ။ တ
တ္ထ ကမ္မပစ္စယစိတ္တသမုဋ္ဌာနာဒိရူပဿပိ ကမ္မမူလကတ္တာ သိယာ ကမ္မဇပရိယာယောတိ တံနိဝတ္တနတ္ထံ “ဥပဟာဒိန္
န”န္တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ အာဟာရပစ္စယဿ အာဟာရော န ကေဝလံ ဥပတ္ထမ္ဘကောဝ, အထ ခော ဇနကော
ပီတိ ဒဿေတုံ **“စတုသမုဋ္ဌာနရူပ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ “ဒသ ဒွတဒသ တရေ”တိ ဝတွာ ကထံ ဣမဿေဝ ဒသ ဒွတဒသ တ
ရေ ပဝတ္တိဃဋ္ဋနာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **“ကေဒိဝသံ ပရိဘုတ္တာဟာရော”** တိအာဒိ။ **အာရကဿ သရီရံ ဖရိတွာ**
တိ နာဘိမူလာနုဂတာဟိ ရသဟရဏီဟိ ဖရိတွာ, အညထာ ဇလာဗုအန္တရိကေ ကာယေ မက္ခနာဝသေန န သမ္မာဝိနိယော
ကေ အာဟာရဿ သမ္ဘဝတီတိ။

ဥပဟာဒိန္နကော အနုပဟာဒိန္နကောတိ ဒုဝိဓေ အာဟာရေ ပုဗ္ဗေ အနုပဟာဒိန္နကော အာဟာရပစ္စယအာဟာရော ဒဿိ
တောတိ ဣတရံ ဒဿေတုံ **“ကမ္မဇာဟာရော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ ကမ္မပစ္စယာဟာရသမုဋ္ဌာနေ ဝုတ္တနယမေဝ။ တေနာ
ဟ **“စတဿော တ ပဉ္စ တ ပဝတ္တိယော ဃဋ္ဋေတီ”** တိ။ အာဟာရပစ္စယဥတုနောပိ ဥတုပစ္စယာဟာရဿ ဝိယ ဒသ ဒွတ
ဒသ တရေ ပဝတ္တိဃဋ္ဋနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တနယတ္တာ န ဥဒ္ဓတန္တိ ဝဒန္တိ။ **သေသာန**န္တိ ကမ္မစိတ္တဥတုသမုဋ္ဌာနာ
နံ တိသန္တတိရူပာနံ။ ကဗဠီကာရာဟာရော ဟိ အညာဟာရသမုဋ္ဌိတဿ, တိသန္တတိရူပာနဉ္စ ဥပတ္ထမ္ဘကဝသေန
အတ္တနာ ဥပ္ပာဒိတဿ ဇနကော ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဧဝံ အာဟာရပစ္စယော ဟောန္တောယေဝ အတ္ထိအဝိဂ
တဝသေနာပိ ပစ္စယော ဟောတိ, နိဿယဘာဝေ ပန ပဋ္ဌာနနယေန နတ္ထိ။ အာဟာရပစ္စယာ ပဝတ္တမာနာနိ ရူပာနိ
အာဟာရနိဿယာနိ နာမ ဟောန္တီတိ သုတ္တန္တနယေန ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပရတော ဥတုနော နိဿယဇောတနာ
ယပိ ဧသေဝ နယော။

၇၀၄. ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓာယပိ တေဇောဓာတုယာ ရူပုပ္ပာဒနေ သမတ္ထဘာဝတော **“ဥတု နာမ စတု
သမုဋ္ဌာနာ တေဇောဓာတူ”**တိ ဝုတ္တံ။ **သေ ဒုဝိဓော ဟောတီ**တိ သေ ဥတု တေဇောဓာတုဘာဝတဝိသေသေပိ တိက္ခမန္ဒ
တာဝိသေသေန ဥဏှော, သီတောတိ ဒုဝိဓော ဟောတိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝိစာရိတမေဝ။ ယဒိပိ ဥတု
ဥပဟာဒိန္နကေန ဝိနာပိ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓေ ပန တေန ဝိနာ တဿ ရူပုပ္ပာဒနံ နတ္ထီတိ အာဟ **“ဥပဟာဒိန္န
ကံ ပစ္စယံ လဘိတွာ”**တိ။ တေနာဟ “စတုသမုဋ္ဌာနော ဥတူ”တိ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနောယေဝ ဟိ ဥတု ဥပဟာဒိန္နကေန ဝိနာ ရူ
ပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ **ဥတုပစ္စယံ** နာမ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ရူပံ။ ယဉှိ ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ပန္နရသဝိဓံ ရူပံ, ယဉ္စ တဒညတိသန္တ
တိရူပံ, တဿ သဗ္ဗဿပိ သဘာဂေ ဥတုဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယော ဟောတီတိ။ ယသ္မာ ဝိသဘာဂေ ဥတု ဟိမာဒိ
ဝိယ ပဒုမာဒီနံ ဝိသဒိသရူပုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတံ ပုရိမရူပံ ဝိနာသေန္တံ ဝိယ ဟောတိ, တသ္မာ သဘာဂံ, ဝိသဘာဂဉ္စ ကေ
ဇ္ဈံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ **“ဥတု စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပာနံ ပဝတ္တိယာ စ ဝိနာသဿ စ ပစ္စယော ဟောတီ”** တိ။

ဒီဃမ္ပိ အဒ္ဓာနန္တိ “ဒသ ဒွတဒသ တရေ”တိ အညဿ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒတော ဒီဃမ္ပိ ကာလံ။ ဥတု ဟိ သဘာဂသ
န္တတိဝသေန လဒ္ဓပစ္စယံ စိရတရမ္ပိ ကာလံ သဒိသာကာရံ ရူပပ္ပဝတ္တိံ သန္တာနေတိ ဥပဟာဒိန္နကသန္နိဿယေန ဝိနာ,
ပဂေဝ ဣတရထာ။ တေနာဟ **“အနုပဟာဒိန္နပက္ခေ ဌတွာပိ”** တိ, မံသဝိနိမုတ္တကေသလောမနခစမ္မခိလတိလကာဒိဝသေန
ဇီဝမာနသရီရေ အညတ္ထ မတကဠေဝရာဒိဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ရူပဿ နိဗ္ဗတ္တိယာ ဒိဋ္ဌာယ တဿ ဘင်္ဂေ
ပိ ဒိဋ္ဌောယေဝ ဟောတိ ဣတ္တရကာလတ္တာ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာတိ အာဟ **“နိဗ္ဗတ္တိံ ပဿန္တော ကာလေန ရူပံ သမ္မ
သတိ နာမာ”**တိ။ န ဟိ နိဗ္ဗတ္တိမတ္တဒဿနံ သမ္မသနံ နာမ ဟောတိ, ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဉ္စ အဓိကတန္တိ။ သေ န
ယော ဣတော ပရေသုပိ နိဗ္ဗတ္တိဂ္ဂဟဏေသု။

အရူပနိဗ္ဗတ္တိပဿနာကာရကထာဝဏ္ဏနာ

၇၀၅. **လောကိယစိတ္တုပ္ပာဒဝသေနေတ** တိ အဝဓာရဏံ ဣတရဿ အဝိသယတ္တာ။

နိဗ္ဗတ္တတိ တံတံဘာဝဝသေန။ တဒေဝ ဓောနုဝိသတိပ္ပဘေဒံ စိတ္တံ ဘဝင်္ဂဝသေန နိဗ္ဗတ္တတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တထာ **စုတိဝသေန တအာရမ္မဏဝသေနာ** တိ ဧတ္ထာပိ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဓောနုဝိသတိစိတ္တုပ္ပာဒေသု။ **အနန္တရစိတ္တတော ပဌာယာ**တိအာဒိနာပိ ပဝတ္တိယေဝ ဝုတ္တာ။

သော ပန ပဋိသန္ဓိစိတ္တာနံယေဝ ပဝတ္တိယံ ပဝတ္တနာကာရောတိ သုဒ္ဓပ္ပဝတ္တိစိတ္တာနံ ဥပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော **"ပဝတ္တေ ပနာ"** တိအာဒိမာဟ။ **အသမ္ဘိန္နတ္တာ** တိ အဝိနဋ္ဌတ္တာ။ "အသမ္ဘိန္နတ္တာ စက္ခုဿာ"တိအာဒိနာ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"စက္ခုပသာဒဿ ဟိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"ဋ္ဌိတိပ္ပတ္တမေဝ"** တိ ဣမိနာ ယထာ နိရုဇ္ဈမာနံ ရူပံ ကဿစိ ပစ္စယော န ဟောတိ, ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပီတိ ဒဿေတိ။ စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ ကာမာဝစရကုသလာကုသလကိရိယစိတ္တေသု ဇော တ ပဉ္စ, သတ္တ တ ဇဝနာနိ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဥပေက္ခာသဟဂတာဟေတုကံ စိတ္တံ တတိ တ-သဒ္ဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တေဋ္ဌဗ္ဗန္ဉုဟိ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ, တံ ပန ဒုတိယမောဃတရဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပဉ္စ ဇဝနာနိ** သုတ္တမုစ္ဆိတာဒိကာလေ, **သတ္တ** ဟကတိက ကာလေ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **ဇဝနာရမ္မဏာနုရူပ** န္တိ "တိဟေတုကံ စေ ဇဝနံ, တိဟေတုကံ, ဒွိဟေတုကံ တ"တိအာဒိနာ, "ဣဋ္ဌံ စေ အာရမ္မဏံ, သောမနဿသဟဂတ"န္တိအာဒိနာ စ ဇဝနဿ, အာရမ္မဏဿ စ အနုရူပံ။ **သေသဒွတရေသူ**တိ သောတဒွာရာဒိသေသဒွာရေသု။

အနုက္ကမေနာ တိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဓိဂမာနုက္ကမေန **ပညာဘာဝနံ သမ္ပာဒေတိ** အရဟတ္တံ အဓိဂစ္ဆတိ။

ရူပသတ္တကသမ္မသနကထာဝဏ္ဏနာ

၇၀၆. ရူပေသု မနသိကာရသတ္တကံ **ရူပသတ္တကံ,** ရူပဓမ္မေသု သတ္တဟာကာရေဟိ မနသိ ကာရောတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ အရူပသတ္တကမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဣမေဟိ အာကာရေဟီ**တိ ဣမေဟိ အာအာနနိက္ခေပနမနသိကာရာဒိပ္ပကာရေဟိ, ဣမေဟိ တ ယထာဝုတ္တကောဋ္ဌာသေဟိ။ **အာရောပေတွာ**တိ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ။

အာအာနနိက္ခေပနတော တိ ဘဝဿ ဂဟဏဝိဿဇ္ဇနတော, ဇာတိတော, မရဏတော စာတိ အတ္ထော။ **ဝယောဝုမုဋ္ဌကမိတော**တိ ဝယသာ ဝုမုဋ္ဌဿ အတ္ထင်္ဂမိဘာဝတော, အတ္ထင်္ဂမတော ဣစ္စေဝ အတ္ထော။ **အာဟာရတော**တိ အာဟာရဟေတု , ရူပဿ ပစ္စယဘူတအာဟာရတောတိ အတ္ထော။ အယလောဟာဒိဘူမိဟာသာဏာဒိဘေဒံ ဝိဝိဓဝဏ္ဏသဏ္ဌာနံ ကမ္မာနပေက္ခံ သဘာဝသိဒ္ဓံ ရူပံ **ဓမ္မတာရူပံ။ သတ္တာ** တိ သတ္တဓာ သတ္တဟာကာရေဟိ။ **ဝိပဿတီ** တိ တံ တံ ကောဋ္ဌာသံ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ဝိပဿတိ သမ္မသတိ။

"ဘာရာအနံ ဒုခံ လောကေ"တိ ဝစနတော ခန္ဓဘာရဿ အာဒိတော ဂဟဏန္တိ ကတွာ **"အာအာနန္တိ ပဋိသန္ဓိ"**တိ အာဟ။ "သဗ္ဗေဝ နိက္ခိပိဿန္တိ, ဘူတာ လောကေ သမုဿယ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၂၀; သံ. နိ. ၁.၁၈၆) ပန ဝစန တော ခန္ဓဘာရနိက္ခေပဟေတိ ကတွာ **"နိက္ခေပနန္တိ စုတိ"** တိ ဝုတ္တံ။ "ယော စိရံ ဇီဝတိ, သော ဝဿသတ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၇; သံ. နိ. ၁.၁၄၅-၁၄၆; အ. နိ. ၇.၇၄) ဝစနတော တတော ဦနာဓိကဘာတေ အပ္ပမာဏန္တိ ဝုတ္တံ **"ဧကံ ဝဿ သတံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ"**တိ။ **တေတ္တန္တရေ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ** တိ တေသမ္ပိ အာအာနနိက္ခေပန္တရေ ပဝတ္တာ သဗ္ဗေ ဘူတုပာအာယရူပပ္ပဘေဒာ သင်္ခါရာ။ ရူပဓမ္မေသု ဟိ ဣဒံ သမ္မသနဝိဓာနန္တိ။ "အနိစ္စာ"တိ ဂဟိတမတ္တံ ယုတ္တိတော ဟာဒယေ ပတိဋ္ဌာပနတ္တံ **"ကသ္မာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဥပ္ပာဒဝယဝတ္တိတော** တိ ဥပ္ပဇ္ဇနဝသေန, နိရုဇ္ဈနဝသေန စ ပဝတ္တနတော, အဟုတွာ သမ္ဘဝတော ဟုတွာ ဝယူပဂမနတောတိ အတ္ထော။ **ဝိပရိဏာမတော**တိ သန္တာနသ္သ ပုရိမုတ္တရဝိသိဒိသဘာဝတောတိ ဝဒန္တိ။ တံ ဝဿသတပရိစ္ဆိန္နေ ရူပေ ဣဒံ သမ္မသနန္တိ အဓိပ္ပာယေနေဝ ဝုတ္တံ သိယာ, ဇရာမရဏေန ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗတောတိ အတ္ထော။ အသတိပိ ဓမ္မဘေဒေ အဝတ္ထာဘေဒေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ န ဟိ ဥပ္ပာအဝတ္ထာ ဧဝ ဘင်္ဂာဝတ္ထာတိ ယုတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "ဇရာယ စေဝ မရဏေန စာတိ ဒွေဓာ ပရိဏာမ ပကတိတာယာ"တိ။ သဘာဝဝိဂမော ဧဝ တ တွေ ဝိပရိဏာမော။ ခဏိကတာ **တာဝကာလိကတာ**။ နိစ္စသဘာဝတဘာတေ

၀ေ **နိစ္စပဋိက္ခေပဟေ** ။ အနိစ္စဓမ္မာ ဟိ တေနေ၀ အတ္တနော သဘာဝေန ဇာနန္တာနံ နိစ္စတံ ပဋိက္ခိပန္တိ နာမ။ ယတော န နိစ္စန္တိ အနိစ္စံ, ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ယဒ၀တ္ထာ သင်္ခါရာ, န တဒ၀တ္ထာ ဌိတိက္ခဏေတိ အဝတ္ထန္တရုပ္ပတ္တိယာ ဉာယတိ တေသံ ကိလမနာကာရောတိ အာဟ **"ဌိတိယံ ဇရာယ ကိလမန္တိ"** တိ, သတိ ယမတ္တော ဟာကဋ္ဋဇရာယ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယေ ပန သင်္ခါရာနံ ဌိတိံ န သမ္ပဋိစ္ဆန္တိ, တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ဓမ္မာနံ သဘာဝေ နာမ ဒုရတိက္ကမော ဇရာနန္တရံ ဘင်္ဂေတိ အာဟ **"ဇရံ ပတွာ အဝဿံ ဘိဇ္ဇန္တီ"** တိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဥပ္ပာဒဇရာဘင်္ဂ၀သေန သင်္ခါရာနံ နိရန္တရဗာဓတော, တတော စ နေသံ ဒုဿဟတာယ ဒုက္ခမတာ, တိဿန္နံ ဒုက္ခတာနံ, သံသာရဒုက္ခဿ စ အဓိဋ္ဌာနတာယ ဒုက္ခ၀တ္ထုတာ, တသ္မာ။ အဘိဏှဟ။ပေ.။ ဒုက္ခာတိ ယောဇနာ။

"သုခပဋိက္ခေပတော" တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဌိတိံ မာ ဟာပုဏန္တု,** ဥပ္ပန္နမာနာကာရေနေ၀ ပဝတ္တန္တုတိ အဓိပ္ပာယော။ **"ဥပ္ပန္နာ"** တိ ဣမိနာ ဥပ္ပာဒက္ခဏသမင်္ဂိတာ ဝုတ္တာ။ **ဌာနပ္ပတ္တာ မာ ဇီရန္တု** တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု အတ္ထတော ဌိတိ ဧ၀ ဇရာတိ? သစ္စမေတံ, ဇရာဝသေန ပန ယော ကိလမထော, သော ဣဓ ဇရာဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **မာ ဘိဇ္ဇန္တု** တိ နိစ္စတံ အာသီသတိ။ ကဿစိ ဓမ္မိဿရဿာပိ ဘဂ၀တော ဝသ၀တ္တိဘာဝေ နတ္ထိ။ န ဟိ လက္ခဏညထတ္တံ ကေနစိ ကာတုံ သက္ကာ။ ဘာဝညထတ္တမေ၀ ဟိ ဣဒ္ဓိဝိသယော။ **သုညာ** သင်္ခါရာ **တေန** တီသု ဌာနေသု **ဝသဝတ္တနာကာရေန။ တသ္မာ** တိ ဝုတ္တကာရဏပရာမသနံ။ **သုညတော**တိ နိတသိကာရကဝေဒကအဓိဋ္ဌာယကဝိရဟေန တတော သုညတော, န နိဿဘာဝတောတိ ဧကစ္စပရိကပ္ပိတသဘာဝသုညတော။ **အဿာမိကတော** တိ သာမိဘူတဿ ကဿစိ အဘာဝတော။ ဧတေန အနတ္တနိယတံ ဒဿေတိ။ **အဝသဝတ္တိတော** တိ ယထာဝုတ္တဝသဝတ္တိဘာဝာဘာဝတော။ **အတ္တပဋိက္ခေပတော** တိ ပရပရိကပ္ပိတဿ အတ္တနော ပဋိက္ခိပနတော။ ''သုညတော''တိအာဒိနာ ဟိ ခန္ဓာနံ ဗာဟိရကပရိကပ္ပိတအတ္တဝိရဟော ဝုတ္တော, ဣမိနာ ပန အတံသဘာဝတော အတ္တာ န ဟောတီတိ။

၇၀၇. ဧတ္တ စ ''ဥပ္ပာဒဝယဝတ္တိတော''တိအာဒိနာ စတူဟိ ကာရဏေဟိ အနိစ္စာ, ''အဘိဏှသမ္ပဋိပီဠနတော''တိအာဒိနာ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ဒုက္ခာ, ''သုညတော''တိအာဒိနာ စတူဟိ ကာရဏေဟိ အနတ္တာတိ ရူပဓမ္မေ နိရုဠှံ လက္ခဏတ္တယံ ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ အသလ္လက္ခိတံ သလ္လက္ခေတွာ သမ္မသန္တော တံ တတ္ထ အာရောပေတီတိ ဝုစ္စတိ။ တထာ ပနာနေန အာအနနိက္ခေပန၀သေန သမ္မသိတတ္တာ အာဟ **"ရူပေ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ"**တိ။

တတ္ထ စ ယသ္မာ အနိစ္စလက္ခဏဂ္ဂဟဏပုဗ္ဗကံ ဒုက္ခလက္ခဏဂ္ဂဟဏံ, ဒုက္ခလက္ခဏဂ္ဂဟဏပုဗ္ဗကံ တ အနတ္တလက္ခဏဂ္ဂဟဏံ။ အနိစ္စလက္ခဏဉ္စေတ္ထ ရူပဘေဒေန ဒဿိယမာနံ ယထာဝုဋ္ဌာရိကတော ဒီပေတဗ္ဗန္တိ တံ ဝဿသတပရိစ္ဆေဒေန ပဌမံ ဒဿေန္တော ဝဿသတံ ဌိတဿ ''ဒသ တ ဝီသတိ တ''တိအာဒိနာ ဝိဘဇိတွာ အနုက္ကမေန ယာဝဥဒ္ဒရဏာဒိကောဋ္ဌာသဝသေန ရူပဿ ဘင်္ဂံ ဒိသွာ တတော ''အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ''တိ တိလက္ခဏာရောပနံ ဝယောဝုဒ္ဓိတ္တင်္ဂမတော သမ္မသနန္တိ ဒဿေတုံ **"တမေဝ ဝဿသတ"** န္တိအာဒိနာ ဝယဝသေန ရူပဿ သမ္မသနဝိဓိ အာရဒ္ဓေ။ တတ္ထ ယသ္မာ ဩဠာရိကဝသေနေတယံ အာဒိတော ရူပဘေအော ဂယှတိ, တသ္မာ န ဝဿသတံ သမကောဋ္ဌာသဝသေန ဝိဘတ္တံ, မဇ္ဈိမာဝတ္ထာယ တ တထာရူပတ္တာ မဇ္ဈိမဝယေ ဧကံ ဝဿံ ဝမိုတံ။

၇၀၈. မန္ဒတာဗာဟုလ္လေန ပဝတ္တံ ဝဿာနံ ဒသကံ **မန္ဒဒသကံ** ။ သေ နယော သေသေသုပိ။

တအာတိ ပဌမေ ဝဿဒသကေ။ **သော**တိ ပုဂ္ဂလော။ **စပလော**တိ အနဝဋ္ဌိတကိရိယတာယ တရလော။ တေန မောမူဟဘာဝတော ဝိသေသေတိ။ န ဟေသ နဝမဒသကေ ဝိယ မောမူဟဘာဝေန မန္ဒော, အထ ခော စပလတာယာတိ။ တေနာဟ **"ကုမာရကော"**တိ။ တတိယေ ဒသကေ မံသဟရိပူရိယာ ယထာရဟံ ဆဝိဝဏ္ဏော ဝိပ္ပသီဒတီတိ အာဟ **"ဝဏ္ဏာယတနံ ဝေပုလ္လံ ဟာပုဏာတီ"**တိ။ စတုတ္ထေ ဒသကေ အင်္ဂိနံ, နှာရုနဉ္စ ထိရဘာဝပ္ပတ္တိယာ **ဗလဉ္စ ထာမော စ ဝေပုလ္လံ ဟာပုဏာတိ**။ ပဥ္စမေ ဒသကေ ယောဗ္ဗနမဒဿ ဒူရီဘာဝေန ယေဘုယျေန ကိလေသတနုတာယ ပညာ ယထာရဟံ သုဝိသဒ ဟောတိ။ ခိဍ္ဍာယ ရတိ **ခိဍ္ဍာရတိ** ။ ကပလ္လိကာဒိနိဿယဝိသေသေန ပဒီပဿ သုဒ္ဓတာဒိ ဝိယ နိဿယဝိသေသေန ပဥ္စမဆဋ္ဌဒသကေသု ပညာယ ဗုဒ္ဓိဟာနိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပုရတော ပဗ္ဘာရော ဟောတိ** ကဋိသန္ဓိဂီဝသန္ဓီနံ ဝသေန ရဿဿာပိ, ပဂေဝ ဒီဃဿ။ **ပဗ္ဘာရော** တိ စ ဂရုဘာဝေန ပလမ္ဗကော။ **မောမူဟော ဟောတိ** သတိပညာဝိပ္ပဝတသတော။ **သယနဗဟုလော၀ ဟောတိ** ဌာနာဒိဝသေန သရီရဘာရံ ဝဟိတုံ အသက္ကောန္တော။

၇၀၉. **တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ ဝဿာန** န္တိ ယေဘုယျတာယ ဝုတ္တံ။ စတုဝဿိကောပိ ဟိ ကောေ ကောဋ္ဌာသော ဟောတိတိ။ ဒွိဝိသတံ ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ ဧကေကအယနဝသေနာတိပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝဿာနေ ပဝတ္တာ ရူပန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

တံ ပန ဝဿာနံ ဒွိဓာ သမတ္တံ, န ပုဗ္ဗေ ဝိယ စတုမာသန္တိ အာဟ **"ဒွေဝမာသ"**န္တိ။ အစ္စန္တသံယောဂေ စေ တံ ဥပယောဂဝစနံ။ သော ပန **ဝဿာနော** ဥတု သာဝဏပေဋ္ဌဟဒမာသာ, အဿယုဇကတ္တိကမာသာ **သရဒော,** မိဂသိ ရဖုဿမာသာ **ဟေမန္တော,** မာဃဖဂ္ဂုနမာသာ **သိသိရော,** စိတ္တဝေသာခမာသာ **ဝသန္တော,** ဇေဋ္ဌာသဠ္ဟမာသာ **ဂိမှော** ဥတူတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဆ ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ** တိ ဒသဒသနာဠိကာဝသေန ဆ ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ။

၇၁၀. အဘိမုခံ ပုရတော ကမနံ **အဘိက္ကမော** ။ ပဋိနိဝတ္တနဝသေန ကမနံ **ပဋိက္ကမော** ။ အာမုခံ လောကနံ **အာလောကနံ**။ ဝိဝိခံ ဣတော စိတော စ လောကနံ **ဝိလောကနံ**။ ဟတ္ထပါဒါနံ သင်္ကောစနံ **သမိဉ္ဇနံ** ။ အာယမနံ **ပသာရဏံ**။

ဟဒုဒ္ဓရဏကာလေ တိ ဒုတိယဟဒုဒ္ဓရဏကာလေ။ **ဟဒဿာ** တိ ဥဒ္ဓဋဟဒဿ။ **ဩမတ္တာ** တိ သတ္တိတော ဟီနပ္ပမာဏာ။ တေနာဟ **"မန္ဒာ"** တိ။ **ဣတရာ**တိ တေဇောဝါယောဓာတုယော။ ယထာ ဟဒဿ ဥဒ္ဓရဏံ သိဇ္ဈတိ, တထာ ပဝတ္တစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပေသု ဧကံသတော တေဇောဝါယောဓာတူနံ အဓိမတ္တတာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ သလ္လဟုကသဘာဝတာယ တာသံ။ တတော ဧဝ စ ဣတရာသံ ဩမတ္တတာ ဂရုသဘာဝတ္တာ။ တံသမ္ဗန္ဓတ္တာ ပန သေသံ တိသမုဋ္ဌာနရူပံ တဂ္ဂတိကမေဝ ဟောတိ။ ကာယဝိညတ္တိပဝတ္တိယံ တဿာပဝီအဓိမတ္တတာ ဣမဿ အတ္ထဿ နိဒဿနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပုရတော ဟရဏေ, ပစ္ဆတော ဟရဏေ စ ဥဒ္ဓရဏေ ဝိယ သလ္လဟုကသဘာဝရူပပဝတ္တိတိ တာသံယေဝ ဒွိန္နံ ဓာတူနံ အဓိမတ္တတာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ အာဟ **"တထာ အတိဟရဏဝီတိဟရဏေသု"**တိ။ ယထာ ဥဒ္ဓရဏာဒီသု သလ္လဟုကသဘာဝတ္တာ ပစ္ဆိမာနံ ဒွိန္နံ ဓာတူနံ ကိစ္စံ အဓိကံ ဟောတိ, ဣတရာသံ ဟီနံ, ဧဝံ တေဿဇ္ဇနာဒီသု တီသု ဂရုသဘာဝတ္တာ ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ ကိစ္စံ အဓိကံ ဟောတိ, ဣတရာသံ ဟီနန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **"တေဿဇ္ဇနေ"**တိအာဒိ။

တဒုဟအာယရူပာနီတိ တာ ဓာတုယော နိဿာယ ပဝတ္တဥပာဒါရူပာနိ။ **ဧတ္ထေဝ** တိ ဥဒ္ဓရဏေယေဝ။ တေနာဟ **"အတိဟရဏံ အပ္ပတွာ"** တိ။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ။ **တတ္ထ တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဥဒ္ဓရဏာဒိကောဋ္ဌာသေ။ **ပဗ္ဗံ ပဗ္ဗ** န္တိအာဒိ တေသံ ဓမ္မာနံ ကောဋ္ဌာသန္တရသင်္ကမာဘာဝဒဿနံ။ **တဋုတဋ္ဌာယန္တာ** တိ တဋုတဋ္ဌာယန္တိ ဝိယ, တေန နေသံ ပဝတ္တိက္ခဏဿ ဣတ္တရတံ ဒဿေတိ။

၇၁၁. **အဿာ** တိ သမ္ဗန္ဓနဿ။ **အရုတိဏှကန္တာဒီသု** တိ အရုဥက္ကာတိဏှကန္တာဒီသု။ "ကိံ အန္ဓဗာလ ကေဃနံ သ တတံ သဗ္ဗအဘာဝိ ကေန္တိ မညသီ"တိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ကိမေတ္ထ မနာပ"** န္တိ။ **ဣဒမ္ပိ** တိ ယဒိဒံ တေလဝဋ္ဋိက္ခယေန ပဒီပဿ အပညာယနံ ဝုတ္တံ, ဣဒမ္ပိ။ **အင်္ဂုလင်္ဂုလန္တရေ** တိ အင်္ဂုလိယာ မိတံ အင်္ဂုလန္တိ အင်္ဂုလပ္ပမာဏေ ပဒေသေတိ အတ္ထော။ တန္တုနော အဝယဝလေသဘူတံ ပရမသုခုမဘာဝပ္ပတ္တံ အံသုံ သန္ဓာယာဟ **"အံသုံ ပန မု ဥ္စိတွာ"**တိ။

တတ္ထာ တိအာဒိ ဥပမာသံသန္ဒနံ။ တတ္ထ ကာမံ ဥပမေယ္ယေ ဝိယ ဥပမာယံ ဟာကဋ္ဌော ကာလဘေဒော နတ္ထိ, ကေ ကောဋ္ဌာသဂတံ ပန ကောဋ္ဌာသန္တရံ န ဟာပုဏာတီတိ တ္တောဝတာ ဥပမာဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဥပမာယမ္ပိ တ တာဝ ယာတတိ ကာလဿ ဘေဒမတ္တာ လဗ္ဘတေဝတိ တဿာ ဂဟဏေ ကာလဘေဒဝသေနာပိ ဥပမာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

၇၁၂. ပုဗ္ဗေ အာအနန္တိက္ခေပဒိဝသေန စတုသန္တတိရူပံ သင်္ဂရိတွာ ဒဿိတံ, ဣဒါနိ အာဟာရသမုဋ္ဌာနာဒိဝ သေန ဘိန္ဒိတွာ ဒဿေန္တော **"တဒေဝ ရူပံ ဝိသင်္ခရိတွာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဝိသင်္ခရိတွာ** ဝိဘဇိတွာ။ "ဝိ သင်္ခရိတွာ"တိ တ ဟဏ္ဍော, အယမေဝတ္ထော။ **အာဟာရမယ** န္တိ အာဟာရေန နိဗ္ဗတ္တံ။ **ဈတ္တာ** န္တိ မိလာတံ။ **ကိလ န္တန္တိ** ခိန္နံ။ **ဓာတ** န္တိ တိတ္တံ။ **ပီဏိတ** န္တိ မံသူပစယသမ္ပတ္တိယာ ပီဏိတံ။ တတော ဧဝ **မုဒု။ သိနိဒ္ဓ** န္တိ သိနိဒ္ဓဆဝိ တာယ သဏှံ။ တတော ဧဝ **ဖဿဝန္တံ** ။

၇၁၃. **ဥဏှဟကာလေ သမုဋ္ဌိတံ ရူပ** န္တိ ဥဏှဟသင်္ခာတေန သန္တာပေန သန္တတ္တံ ရူပံ သန္ဓာယာဟ။ **သီတဥတုနာ**တိ သပ္ပာယေန သီတဥတုနာ။

၇၁၄. **အာယတနဒွတရဝသေနာ**တိ အာယတနသင်္ခာတဒွတရဝသေန။ ကမ္မဒွတရနိဝတ္တနတ္ထံ အာယတနဂ္ဂဟဏံ။ **ကာယဒွတရေ**တိ ပသာဒကာယဒွတရေ။ **မနောဒွတရံ** နာမ သာဝဇ္ဇနံ ဘဝင်္ဂံ။ တဿ နိဿယဘာဝတော ဟဒယဝတ္ထုံ သန္ဓာယ နိဿိတတေဟာရေန **"မနောဒွတရေ"**တိ ဝုတ္တံ, ယတ္ထ မနောဒွတရုပ္ပတ္တိ။

၇၁၅. **သောမနဿိတအောမနဿိတဝသေနာ** တိ သောမနဿိတအောမနဿိတပုဂ္ဂလဝသေန, သောမနဿိတအောမနဿိတကာလဝသေန တ။

အယမတ္ထော တိ အယံ က္လာအနိ ဝုစ္စမာနော သင်္ခာရာနံ အတိက္လတ္တရခဏတာသင်္ခာတော အတ္ထော။

ဇီဝိတန္တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ **သုခဒုက္ခာ** တိ သုခဒုက္ခဝေဒနာ။ ဥပေက္ခာပိ ဟိ သုခဒုက္ခာသု ဧဝ အန္တောဂဓာ က္လဋ္ဌာနိဋ္ဌဘာဝတော။ **အတ္တဘာဝတေ**တိ ဇီဝိတဝေဒနာဝိညာဏာနိ ဌပေတွ တ အဝသိဋ္ဌဓမ္မာ ဝုတ္တာ။ သညာတိ ကေစိ။ **ကေဝလာ**တိ အတ္တနာ နိစ္စဘာဝေန တ အတေမိဿာ။ **ကေစိတ္တသမာယုတ္တာ** တိ ဧကေကေန စိတ္တေန သဟိတာ။ **လဟုသော ဝတ္တတေ ခဏော**တိ ဝုတ္တနယေန ဧကစိတ္တက္ခဏိကတာယ လဟုကော အတိက္လတ္တရော ဇီဝိတာဒီနံ ခဏော ဝတ္တတိ။

စုလ္လာသီတိသဟဿာနိ ကပ္ပ န္တိ စတုရာသီတိသဟဿပရိမာဏံ ကပ္ပံ, အစ္စန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **ကပ္ပ** န္တိ စ သာမညဝသေန ဧကဝစနံ။ **မရူ**တိ ဒေဝါ။ **ဒွီဟိ စိတ္တေဟိ သမောဟိတာ** တိ ဧဝံ စိရဇီဝိနောပိ တေ ဒွီဟိ စိတ္တေဟိ သဟိတာ ဟုတွာ န တိဋ္ဌန္တိ။ က္လဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – တေသမ္ပိ သန္တာနေ ဇီဝိတာဒီနိ ဒွီဟိ စိတ္တေဟိ သဟ န တိဋ္ဌန္တိ, ဧကေန စိတ္တေန သဟ ဥပ္ပန္နာနိ တေနေဝ သဟ နိရုဇ္ဈနတော ယာဝ ဒုတိယာ န တိဋ္ဌန္တီတိ။

ယေ နိရုဒ္ဓါ မရန္တဿာ တိ စဝန္တဿ သတ္တဿ စုတိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ နိရုဒ္ဓါတိ ဝတ္တဗ္ဗာ ယေ ခန္ဓာ။ **တိဋ္ဌမာနဿ တ က္လဓာ**တိ ယေ တ က္လဓ ပဝတ္တိယံ တိဋ္ဌန္တဿ ဓရန္တဿ ဘင်္ဂပ္ပတ္တိယာ နိရုဒ္ဓက္ခန္ဓာ။ **သဗ္ဗေပိ သဒိသာ** တေ သဗ္ဗေပိ ဧကသဒိသာ အတ္ထင်္ဂတာ **အပ္ပဋိသန္ဓိကာ** ပုန အာဂန္တွာ ပဋိသန္ဓာနာဘာဝေန ဝိဂတာ။ ယထာ ဟိ စုတိက္ခန္ဓာ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဧဝံ တတော ပုဗ္ဗေပိ ခန္ဓာ။ တသ္မာ ဧကစိတ္တက္ခဏိကံ သတ္တာနံ ဇီဝိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။

အနန္တရာ စ ယေ ဘဂ္ဂါ တိ ယေ သင်္ခာရာ အနန္တရမေဝ ဘဂ္ဂါ နိရုဒ္ဓါ။ **ယေ စ ဘဂ္ဂါ အနာဂတေ** တိ ယေ စ သင်္ခာရာ အနာဂတေ ဘဂ္ဂါ ဘဉ္ဇနသီလာ ဘိဇ္ဇိဿန္တိ။ **တဒန္တရာ နိရုဒ္ဓါန** န္တိ တေသံ အတီတာနာဂတာနံ အန္တရာ ဝေမဇ္ဈေ ပစ္စုပ္ပန္နတံ ပတွာ နိရုဒ္ဓါနံ ဘဂ္ဂါနံ။ **ဝေသမံ နတ္ထိ လက္ခဏေ** တိ တေသံ တိဝိဓာနမ္ပိ ဘင်္ဂလက္ခဏနိမိတ္တံ ဝိသမတာ ဝိသဒိသတာ နတ္ထိ။

အနိဗ္ဗတ္တေန **န ဇာတော**တိ အနုပ္ပန္နေန စိတ္တေန ဇာတော န ဟောတိ, အဇာတော နာမ ဟောတိ။ **ပစ္စုပ္ပန္နေန** ဝတ္တမာနေန စိတ္တေန **ဇီဝတိ** ဇီဝမာနော နာမ ဟောတိ။ **စိတ္တဘင်္ဂါ မတော လောကော** တိ စုတိစိတ္တဿ ဝိယ သဗ္ဗဿပိ တဿ တဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂပ္ပတ္တိယာ အယံ လောကော ပရမတ္ထတော မတော နာမ ဟောတိ နိရုဒ္ဓဿ အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ။ ဧဝံ သန္တေပိ **ပညတ္တိ ပရမတ္ထိယာ** ယာယံ တံ တံ သန္တံ သနိဿယံ စိတ္တံ ဥပာဒါယ "တိဿော ဇီဝတိ, ဖုဿော ဇီဝတီ"တိ ဧဝံ ဝေါဟာရပ္ပတ္တိယာ ဝိသယဘူတာ သန္တာနပညတ္တိ, သာ ဧတ္ထ ပရမတ္ထိယာ ပရမတ္ထဘူတာ။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ "နာမဂေါတ္တံ န ဇီရတီ"တိ (သံ. နိ. ၁.၇၆)။

အနိဓာနဂတာ ဘဂ္ဂါ တိ ယေ ဘဂ္ဂါ, န တေ ကတ္ထစိ နိဓာနံ ဂတာ, အထ ခေါ အဘာဝမေဝ ဂတာ။ **ပုဉ္ဇော နတ္ထိ အနာဂတေ** ယတော အာဂစ္ဆေယျုံ ဝတ္တမာနဘာဝံ။ **နိဗ္ဗတ္တာ ယေပိ** တိ ယေ ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝတ ပစ္စုပ္ပန္နာ, တေပိ **အာရဂ္ဂေ သာသပူပမာ တိဋ္ဌန္တိ** ။ ယထာ နာမ သူစိယံ ဌိတာယံ သာသပေ ခိတ္တော တဿာ သိခံ ဖုဋ္ဌမတ္တော ဝိဂစ္ဆတိ န တိဋ္ဌတိ, ဧဝံ သင်္ခာရာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘိဇ္ဇန္တိ, န တေသံ အဝဋ္ဌာနံ အတ္ထီတိ။

ဘင္ဂော နေသံ ပုရက္ခတော တိ တေသံ နိဗ္ဗတ္တဓမ္မာနံ ဘင္ဂော နာမ ပုရတော ဧဝ ကတော, ဧကံသဘာဝီ န အပ သက္ကတီတိ အတ္ထော။ **ပုရာဏေဟီ**တိ ပုရိမကေဟိ အတီတေဟိ။

အဒဿနတော တိ အပဿိတဗ္ဗတော။ **အာယန္တိ** တိ အာဂစ္ဆန္တိ။ **"ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"** တိ ဣမိနာပိ ကုတောစိ ရာသိတော အာဂမနာဘာဝမေတဟ။ **ဘဂ္ဂ ဂစ္ဆန္တာ ဒဿန** န္တိ ဘဂ္ဂပိ ကတ္ထစိ ဥပဂမနာဘာဝတော သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဒဿနံ အဘာဝမေဝ ဂစ္ဆန္တိ။ တတ္ထ နိဒဿနမာဟ **"ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒော။ပေ။ ဝယန္တိ စာ"** တိ။

၇၁၆. **"ဝိပဋ္ဌကပ္ပတော ပဋ္ဌာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကရူပ"** န္တိ ဣမိနာ သယမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနကဓမ္မတာယ **"ဓမ္မတာရူပ"**န္တိ အန္ဒဝတ္ထနာမတံ ဒဿေတိ။ အယလောဟာဒီသု **အယော** နာမ ကာဠလောဟံ။ **လောဟံ** နာမ ဇာတိလောဟံ ဝိဇာတိလောဟံ ကိတ္တိမလောဟံ ပိသာစလောဟန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ။ တတ္ထ အယော ရဇတံ သုဝဏ္ဏံ တိပု သီသံ တမ္ဗလောဟံ ဝေကန္တကလောဟန္တိ ဣမာနိ သတ္တ **ဇာတိလောဟာနိ**။ နာဂနာသိကလောဟံ **ဝိဇာတိလောဟံ**။ ကံသလောဟံ ဝဋ္ဋလောဟံ ဟာရကူဋန္တိ တီဏိ **ကိတ္တိမလောဟာနိ**။ မောရက္ခကာဒိ **ပိသာစလောဟံ**။ တတ္ထ တမ္ဗလောဟံ ဝေကန္တကန္တိ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ဇာတိလောဟေဟိ သဒ္ဓိံ သေသံ သဗ္ဗမ္ပိ ဣဓ "လောဟ"န္တိ ဂဟိတန္တိ။ **တိပူ**တိ သေတတိပု။ **သီသ**န္တိ ကာဠတိပု။ **သုဝဏ္ဏံ** အာကရုပ္ပန္နရသဝိဒ္ဓာဒိဘေဒံ။ **မုတ္တာ** သာမုဒ္ဒိကမုတ္တာဒိ။ **မဏီ**တိ ဝေဠုရိယလောဟိတင်္ကမသာရဂလ္လာနိ ဌပေတွာ အဝသေသော သဗ္ဗော မဏိဝိသေသော။ **ဝေဠုရိယော** ဝံသဝဏ္ဏမဏိ။ **သင်္ခော** သာမုဒ္ဒိကသင်္ခော။ **သိလာ**တိ ကာဠသိလာပဏ္ဍုသိလာဒိဘေဒာ သဗ္ဗာပိ ရတနသမ္မတသိလာ။ **ပဝာဠံ** နာမ ဝဠုမံ ဝိဒ္ဒုမံ။ **လောဟိတင်္ဂံ** ရတ္တမဏိ။ **မသာရဂလ္လံ** ကဗရမဏိ။ **ဘူမိအာဒယော** ပာကဋာဝ။ **တဒဿာ** တိ တံ ဓမ္မတာရူပံ အဿ ယောဂိနော။

တရုဏပလ္လဝဝဏ္ဏာ န္တိ အမ္ဗာဒီနံ တရုဏပလ္လဝေန သမာနဝဏ္ဏံ။ **သဘာဂရူပသန္တတိ** န္တိ ဝဏ္ဏာဒိနာ သမာနဘာဂံ ရူပသန္တာနံ။ **အနုပ္ပဗန္ဓပယမာန** န္တိ ဟေတုဖလပရမ္ပရာယ သမ္ဗန္ဓနဝသေန ပဝတ္တန္တိ။

သောတိ ယောဂီ။ **တန္တိ** အသောကရုက္ခပဏ္ဏံ။ **ပရိဂ္ဂဟေတွာ** တိ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟေတွာ။ **ဣမိနာ နယေနာ**တိ ဣမိနာ အသောကပဏ္ဏေ ဝုတ္တေန နယေန။ **သဗ္ဗမ္ပိ** အယလောဟာဒိဘေဒံ **ဓမ္မတာရူပံ**။ တမ္ပိ ဟိ သီတကာလေ သီတလံ, ဥဏှကာလေ သူရိယသန္တာပေန ဥဏှတရံ ဟောတိ။ တတ္ထ သီတဘာဝေန ပဝတ္တံ ရူပံ ဥဏှံ ဥဏှဘာဝေန ပဝတ္တံ ရူပံ သီတံ န ဟုဏာတိ။ တတ္ထ တတ္ထေဝ တဋတဋာယန္တံ ဘိဇ္ဇတီတိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

အရူပသတ္တကသမ္မသနကထာဝဏ္ဏနာ

၇၁၇. **ကလာပတော**တိ အရူပဓမ္မကလာပတော။

ယသ္မာ တတ္ထ ဖဿပဉ္စမကာ ဓမ္မာ သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပာဒသာဓာရဏာ သုပာကဋာ, သုဝိညေယျာ စ, တသ္မာ တေသံ ဝသေန ဒဿေန္တော **"ကလာပတောတိ ဖဿပဉ္စမကာ ဓမ္မာ"** တိ အာဟ။ ယေ ဣမေ သမ္မသနေ ဥပ္ပန္နာ ဖဿပဉ္စမကာ ဓမ္မာ, သဗ္ဗေ တေ ဝိနဋ္ဌာတိ သမ္ဗန္ဓော။

ပဝတ္တံ စိတ္တ န္တိ သတ္တသု ဌာနေသု သမ္မသနဝသေန ပဝတ္တံ စိတ္တံ။ **သမ္မသန္တော** တိ ဧဝံ ဂဟေတွာ သမ္မသန္တော။ **တံ ယုတ္တတရ** န္တိ တံ အရိယဝံသကထာယံ ဝုတ္တံ ယုတ္တတရံ အာသန္နဘာဝေန ဝိဘူတတရံ ရူပသတ္တကေ သမ္မသနံ သဟ ဂဟေတွာ သမ္မသနဿ ဝုတ္တတ္တာ။ အပိစ ရူပသတ္တကေ သမ္မသနဿ ရူပဓမ္မေသု သာတိသယံ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ ပဝတ္တတ္တာ တဗ္ဗိသယံ အရူပသမ္မသနံ သာတိသယံ အနိစ္စာဒိလက္ခဏပ္ပဋိဝေဓာယ သမ္ပဝတ္တတီတိ တံ ယုတ္တတရံ, န ပန အပုဗ္ဗကေသာဒိသမ္မသနံ ကတွာ တဗ္ဗိသယံ ပဝတ္တိတံ။ တထာ သတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ နဝံ နဝံ ဧဝ သိယာ, ပုဗ္ဗေ ဂဟိတံ သမ္မသနဝိသယံ ဆဍ္ဍေတွာ အညဿ သမ္မသနဝိသယဿ ဂဏှာပနတော။ **သေသာနိပီ**တိ ယမကတော သမ္မသနာဒီနိပိ။ **တေနေဝာ**တိ အရိယဝံသကထာနယေနေဝ။

၇၁၈. **တမ္ပိ စိတ္တ** န္တိ အာအနန္တရေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ သမ္မသနဝသေန ပဝတ္တစိတ္တုပ္ပာဒမ္ပိ။ စိတ္တသီသေန ဟိ နိဒ္ဒေသော။ သေ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ **ယမကတော သမ္မသတိ နာမ** နာမရူပဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ယုဂဠဝသေန သမ္မသနဿ

ပဝတ္တနတော။ အယဥ္စဟိ ပုဗ္ဗေ ရူပသတ္တကဝသေန သမ္မသိတ္ဝာ ဌိတောပိ ဣ္တအနိ အာအနနိက္ခေပဟဒိဝသေန သမ္မသိ တ္ဝာတဝ တံ သမ္မသတိ။ ခဏိကတော သမ္မသနာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၇၁၉. **တေမွိ** တိ တေ စတုတ္တသမ္မသနစိတ္တမွိ။ **ပဌမစိတ္တ** န္တိ အာအနနိက္ခေပဟဒိဝသေန ရူပံ သမ္မသိတစိတ္တံ, ယံ ရူပပရိဂ္ဂဟကစိတ္တန္တိ အဓိပ္ပေတံ။ သမ္မသိတသမ္မသိတစိတ္တသမ္မသနေန တေသံ ခဏိကဘာဝဿ ဝိဘာဝနတော ဣဒံ သမ္မသနံ **"ခဏိကတော သမ္မသန"** န္တိ ဝုတ္တံ။

၇၂၀. ဣဒမေဝ စ သမ္မသနံ ဒိဂုဏိတံ အနေကသမ္မသနပဋိပဟဋိသမ္ဘဝတော **"ပဋိပဟဋိတော သမ္မသန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဝဋ္ဋေယျာ** တိ သမ္ဘဝေယျ။ တထာ သတိ ပဋိပဟဋိသမ္မသနပသုတာ ဧဝ ဘာဝနာ သိယာ, န မူလကမ္မဋ္ဌာနုပကာရီ, န စာယံ သမာပတ္တိစာရော။ ယသ္မာ စ တတ္တကေန ရူပဓမ္မေသု, အရူပဓမ္မေသု စ အနိစ္စာဒိလက္ခဏာနိ သုဋ္ဌု ဝိဘူတာနိ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ယာဝ ဒသမစိတ္တသမ္မသနာ။ပေ။ ဌပေတဗ္ဗ"** န္တိ။ **ဌပေတဗ္ဗ** န္တိ စ န ကောဒသမံ ဒ္ဝာဒသမေန သမ္မသိတဗ္ဗန္တိ ပဋိပဟဋိတော သမ္မသနဿ ပရိစ္ဆေဒဒဿနပရံ, န တတော သမ္မသနတော ဩရမနဒဿနပရံ, တသ္မာ ပုနပိ ရူပံ ပရိဂ္ဂဟေတ္ဝာ ယာဝ ဒသမစိတ္တသမ္မသနာ ဘာဝနမနုယုဉ္ဇတေဝ။ **ဝုတ္တ** န္တိ အရိယဝံသကထာယံ ဝုတ္တံ။

၇၂၁. **ဝိသုံ သမ္မသနနယော နာမ နတ္ထိ** တိ အနိစ္စာဒိမနသိကာရဝိနိမုတ္တော အညော ဝိပဿနာမနသိကာရော နတ္ထိ။ ဝိပဿနာယ စ ဒိဋ္ဌိအာဒိဝိက္ခမ္ဘနာ ဣ္တဓ ဒိဋ္ဌိဥဂ္ဃာဋနာဒယောတိ အဓိပ္ပေတာ။ ဝိပဿနာယ ဧဝ ဟိ ပဝတ္တိဝိသေသေန ဒိဋ္ဌိဥဂ္ဃာဋနာဒယော ဣ္တဇ္ဈန္တီတိ ဒဿေန္တော **"ယံ ပနေတ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သတ္တသညာ** တိ သတ္တာ အတ္ထီတိ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညာ။ ဒုဗ္ဗလာယ အတ္တဒိဋ္ဌိယာ သဟဂတသညာတိပိ ဝဒန္တိ။ **သတ္တသညံ ဥဂ္ဃာဋိတစိတ္တေနာ** တိ သတ္တသညာယ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဝတ္တစိတ္တေန ဒိဋ္ဌိ နုပ္ပဇ္ဇတိ, သညာဝိပလ္လာသဟေတုဥပ္ပဇ္ဇနကာ စိတ္တဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသာ တဒဘာဝေန ဟောန္တီတိ။ **မာနော** နာမ ယော ဒိဋ္ဌုပနိဿယော အဟယဂမနီယော, သော ဒိဋ္ဌိယာ ဝိက္ခမ္ဘိတာယ ဝိက္ခမ္ဘိတော ဧဝ ဟောတိ, ဒိဋ္ဌိယာ သမုစ္ဆိန္နာယ သမုစ္ဆိဇ္ဇနတောတိ အာဟ **"ဒိဋ္ဌိဥဂ္ဃာဋိတ။ပေ။ မာနော နုပ္ပဇ္ဇတီ"** တိ။ မာနော ဝိက္ခမ္ဘိယမာနော တဏှာဟာယ ပဝတ္တိံ နိတရေတိ, အဘိမတဝိသယေသု ဧဝ တဏှာဟာယ ပဝတ္တနတောတိ ဝုတ္တံ **"မာနသမုဂ္ဃာဋိတ။ပေ။ တဏှာဟာ နုပ္ပဇ္ဇတီ"** တိ။ **တဏှာဟာ** တိ ဣ္တဓ သုခုမာ နိကန္တိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"တဏှာဟာယ။ပေ။ ပရိယာဒိန္နာ နာမ ဟောတီ"** တိ။

အယံ နယော တိ ဣ္တအနိ ဝုစ္စမာနော သမ္မသနဝိဓိ။

မမ ဝိပဿနာ တိ ဣ္တမဿာပိ အတ္တနိယသညိတာယ ဝိပဿနာယ သာမိဘူတော အတ္တာ ပရာမသီယတီတိ ဒိဋ္ဌိ ကဟတာတိ တထာ **"ဂဏှာဟတော ဟိ ဒိဋ္ဌိသမုဂ္ဃာဋနံ နာမ န ဟောတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ ကာမဥ္စာယံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကင္ခာဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိသမဓိဂမေန ဝိသုဒ္ဓဒိဋ္ဌိကော, မဂ္ဂေန ပန အသမုဂ္ဃာဋိတတ္တာ အနေဿာရိကာယ စ ဒိဋ္ဌိယာ ဝသေနေဝံ ဝုတ္တံ။

သုဋ္ဌု တိ သမ္မာ။ **မနာပ** န္တိ စ ကိရိယာဝိသေသနံ, မနဝဍ္ဎနာကာရေနာတိ အတ္ထော။ ဥဘယေနာပိ ဝိပဿနာဝိသယံ အဓိမာနမာဟ။ တေန ဝုတ္တံ **"မာနသမုဂ္ဃာဋော နာမ န ဟောတီ"** တိ။

ဝိပဿိတုံ သက္ကောမီ တိ တတ္ထ သမတ္ထတာပဒေသေန ဂုဏဝိသေသယောဂတော ဝိပဿနာယ အဿာဒေ တဗ္ဗတာ ဒဿီယတိ, စိတ္တံ ဝိပဿိတုံ သက္ကောမိ။ တသ္မာ ဝိပဿန္တော ဧဝ ကာလံ ဝီတိနာမေဿာမီတိ ဝိပဿ သနံ အဿာဒေန္တဿာတိ ယောဇနာ။

ယသ္မာ ဒိဋ္ဌိသမုဂ္ဃာဋနံ နာမေတ္ထ ဝိသေသတော အနတ္တာနုပဿနာယ ဟောတိ, တသ္မာ တံ ဒဿေန္တေန **"သစေ သင်္ခါရာ"** တိအာဒိနာ အနတ္တာနုပဿနာဝိဓိ ဝတ္ဝာ ယသ္မာ ပန အနတ္တတော အနုပဿန္တေန သင်္ခါရာ အနိစ္စတောပိ ဒုက္ခတောပိ အနုပဿိတဗ္ဗာ ဧဝ တဒုပဗ္ရူဟနတော, တသ္မာ **"ဟုတ္ဝာ အဘာဝဋ္ဌေနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ယသ္မာ မာနသမုဂ္ဃာဋနံ နာမ အနိစ္စာနုပဿနာယ ဟောတိ။ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနကေ သင်္ခါရေ ပဿန္တဿ ကုတော မာနဿ အဝသရော။ အနိစ္စသညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ အသ္မိမာနသမုဂ္ဃာဋာယာတိ ဟိ ဝုတ္တံ။

ယသ္မာ နိကန္တိပရိယာဒါနံ နာမ ဒုက္ခာနုပဿနာယ ဟောတိ။ န ဟိ သဘာဝတော, ဒုက္ခဝတ္ထုတော စ ဒုက္ခဘူတေ သင်္ခါရေ ပဿန္တဿ တတ္ထ ဤသကမ္ပိ အဘိရတော ဟောတိ။ အဿာဒါနုပဿိနော ဟိ တတ္ထ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ သေသံ အနတ္တလက္ခဏေ ဝုတ္တနယမေဝ။ အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ဝုတ္တနယေန ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိတော သမ္မသနံ ပသုတဿ ယောဂိနော ယဒါ အနတ္တာနုပဿနာ တိက္ခာ သူရာ ဝိသဒါ ပဝတ္တတိ, ဣတရာ ဒွေပိ တဒနုဂတိကာ, တဒါနေန ဒိဋ္ဌိဥဂ္ဃာဋနံ ကတံ ဟောတိ။ အတ္တဒိဋ္ဌိမူလိကာ ဟိ သဗ္ဗာ ဒိဋ္ဌိယော။ အနတ္တာနုပဿနာ စ အတ္တဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုပဋိပက္ခာ။

ယဒါ ပန အနိစ္စာနုပဿနာ တိက္ခာ သူရာ ဝိသဒါ ပဝတ္တတိ, ဣတရာ ဒွေပိ တဒနုဂတိကာ , တဒါနေန မာနသမုဂ္ဃာဋနံ ကတံ ဟောတိ။ သတိ ဟိ နိစ္စဂဟေ မာနဇပ္ပနာ "ဣဒံ နိစ္စံ, ဣဒံ ဓုဝ"န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၅၀၁) **ဗကဗြဟ္မုနော** ဝိယ။ အနိစ္စာနုပဿနာ စ နိစ္စဂဟဿ ဥဇုပဋိပက္ခာ။

ယဒါ ပန ဒုက္ခာနုပဿနာ တိက္ခာ သူရာ ဝိသဒါ ပဝတ္တတိ, ဣတရာ ဒွေပိ တဒနုဂတိကာ, တဒါနေန နိကန္တိပရိယာဒါနံ ကတံ ဟောတိ။ သတိ ဟိ သုခသညာယ တဏှာဂဟောဝ, ဒုက္ခာနုပဿနာ စ နိကန္တိယာ ဥဇုပဋိပက္ခာ။ ဧဝံ တိဿန္နံ အနုပဿနာနံ ကိစ္စဝိသေသဝသေန ဒိဋ္ဌိဥဂ္ဃာဋနာဒီနိ ဟောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **"ဣတိ အယံ ဝိပဿနာ အတ္တနော အတ္တနော ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတီ"**တိ။ အနုပဿနာနံ ယထာရဟံ သကကိစ္စကရဏဉ္ဟိ သကဋ္ဌာနေယေဝ ဌာနံ, တသ္မာ ဝိသုံ သမ္မသနနယော နတ္ထီတိ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။

၇၂၂. **သဗ္ဗာကာရတော** တိ ဣဓ ဝိယ ဧကဒေသေန အဝတွာ သဗ္ဗာကာရတော သရူပတော, ကိစ္စတော စ အနဝသေသတော ဝတ္တဗ္ဗာ။ **ဣဓေဝ**တိ တီရဏပရိညာယမေဝ။ ဧကစ္စာနံယေဝေတ္ထ အနုပဿနာနံ ပဋိလာဘောတိ အာဟ **"ဧကဒေသံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တော"** တိ, တာ ပန သယမေဝ သရူပတော ဒဿေဿတိ ။ **တပ္ပဋိပက္ခေ ဓမ္မေ** တိ ယာ အနုပဿနာ ဣဓ သမ္ဘဝန္တိ, တာသံ ပဋိပက္ခေ ဓမ္မေ နိစ္စသညာဒိကေ **ပဇဟတိ** ဝိက္ခမ္ဘေတိ။

ခယာနုပဿန န္တိ သင်္ခါရာနံ ခဏဘင်္ဂါနုပဿနံ။ **ဘာဝေန္တော** တိ ဝဍ္ဎေန္တော။ **ဃနသည**န္တိ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏာနံ ဝသေန ဧကတ္တဂ္ဂဟဏံ။ **ခယာနုပဿန** န္တိ ဟုတွာ အဘာဝါနုပဿနန္တိ ဝဒန္တိ။ ယာယ ပညာယ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ "အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေနာ"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၄၈) ပဿတိ, သာ **ခယာနုပဿနာ** ။ ဘင်္ဂါနုပဿနတော ပဋ္ဌာယ တဿာ ပါရိပူရီတိ ဃနသညာယ ပဟာနံ ဟောတိ, တတော ပုဗ္ဗေ အပရိပုဏ္ဏတာယ တံ န ဟောတိ။ ဧဝမညတ္တာပီတိ ပရိပုဏ္ဏာပရိပုဏ္ဏတာ ပဟာနတီရဏပရိညာသု ဝိပဿနာပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ပစ္စက္ခတော, အန္ဝယတော စ သင်္ခါရာနံ ဘင်္ဂံ ဒိသွာ တတ္ထေဝ ဘင်္ဂသင်္ခါတေ နိရောဓေ အဓိမုတ္တတာ **ဝယာနုပဿနာ,** တာယ **အာယူဟနံ ပဇဟတိ**။ ယဒတ္ထံ, ယာယ စ အာယူဟတိ, တသ္မိံ ပဝတ္တေ တဏှာယ စဿ စိတ္တံ န နမတီတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"ဝယာနုပဿနံ ဘာဝေန္တော အာယူဟနံ ပဇဟတီ"** တိ။ ဇာတဿ ဇရာမရဏေဟိ ဒွိဓာ ပရိဏာမဒဿနံ, ရူပသတ္တကာဒိဝသေန တ ပရိဂ္ဂဟိတဿ တံတံပရိစ္ဆေဒတော ပရံ အညဘာဝဒဿနံ **ဝိပရိဏာမာနုပဿနာ,** တာယ **ဓုဝသညံ** ထိရဘာဝဂဟဏံ **ပဇဟတိ**။

အနိမိတ္တာနုပဿနာ ဒယော အနိစ္စာနုပဿနာဒယော ဧဝ။ **နိမိတ္တ** န္တိ သန္တတိယံ, သမူဟေ စ ဧကတ္တသညာယ ဂယှမာနံ ကာလန္တရာဝဋ္ဌာယိဘာဝေန, နိစ္စဘာဝေန စ သင်္ခါရာနံ သကိစ္စပရိစ္ဆေဒတာယ သဝိဂ္ဂဟံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာနမတ္တံ။ **ပဏိဓိ**န္တိ သုခပတ္ထနံ, ရာဂါဒိပဏိဓိ တ, အတ္ထတော တဏှာဝသေန သင်္ခါရေသု နိန္နတံ။ **အဘိနိဝေသ** န္တိ အတ္တာဘိနိဝေသံ။ ဧတေသဉ္ဟိ နိမိတ္တာဒီနံ ပဋိပက္ခဘာဝေန အနိစ္စာနုပဿနာဒယော အနိမိတ္တာဒိနာမေဟိ ဝုတ္တာတိ အနိစ္စာနုပဿနာဒီဟိ ပဟာတဗ္ဗာ နိစ္စသညာဒယော ဝိယ နိမိတ္တဂ္ဂဟာဒယောဝ ပဋိပက္ခာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ရူပါဒိအာရမ္မဏံ ဉတွာ တဒါရမ္မဏဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂံ ဒိသွာ သင်္ခါရာ ဧဝ ဘိဇ္ဇန္တိ, သင်္ခါရာနံ မရဏံ, န အညော ကောစိ အတ္ထီတိ ဘင်္ဂဝသေန သုညတံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တာ ဝိပဿနာ အဓိပညာ စ သာ ဓမ္မေသု စ ဝိပဿနာတိ **အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာ,** တာယ နိစ္စသာရာဒိအာဒါနဝသေန ပဝတ္တံ အဘိနိဝေသံ သတဏှာယံ ဒိဋ္ဌိ ပဇဟတိ။

ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ နာမ သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနံ။ တေန "အဟောသိံ နု ခေါ အဟမတီတမဒ္ဓါန"န္တိ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) ဧဝမာဒိကံ, "ဣဿရတော လောကော သမ္ဘဝတီ"တိ ဧဝမာဒိကဉ္စ **သမ္မောဟာဘိနိဝေသံ ပဇဟတိ**။ ဘယတုပဋ္ဌာနဝသေန ဥပ္ပန္နံ သဗ္ဗဘဝာဒီသု အာဒီနဝဒဿနဉာဏံ **အာဒီနဝါနုပဿနာ,** တာယ ကဉ္စိပိ အာလယနိဿယအဒဿနတော **အာလယာဘိနိဝေသံ** တထာပဝတ္တံ တဏှံ **ပဇဟတိ**။ သင်္ခါရာနံ မုဉ္စနဿ ဥပာယဘူတံ ပဋိသင်္ခါဉာဏံ **ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ,** တာယ အနိစ္စာဒီသု အပ္ပဋိသင်္ခါတတ္တာ ပဋိသင်္ခါနဿ ပဋိပက္ခဘူတံ အဝိဇ္ဇံ ပဇဟတိ။ သင်္ခါရုပေက္ခာ, အနုလောမဉာဏဉ္စ **ဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာ**။ တဿာ ဟိ ဝသေန တဿ ပဒုမပလာသေ ဥဒကဗိန္ဒု ဝိယ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ စိတ္တံ ပတိလီယတိ ပတိကုဋတိ, တသ္မာ တာယ **သံယောဂါဘိနိဝေသံ** ကာမသံယောဂါဒိကိလေသပ္ပဝတ္တိံ **ပဇဟတိ**။ အနိစ္စာနုပဿနာဒယော သတ္တ အနုပဿနာ ဟေဋ္ဌာ အတ္ထတော ဝိဘတ္တာတိ, ပရတော စ သံဝဏ္ဏိယန္တီတိ ဣဓ န ဝုတ္တာ။

တာသူတိ အဋ္ဌာရသသု မဟာဝိပဿနာသု။ **ဣမိနာ**တိ ယောဂိနာ။ **တသ္မာ** တိ အနိစ္စာဒိလက္ခဏတ္တယဝသေန သင်္ခါရာနံ ဒိဋ္ဌတ္တာ။ တံဒဿနဉှိ အနိစ္စာဒိအနုပဿနာတိ။ **ပဋိဝိဒ္ဓါ** တိ ပဋိလဒ္ဓါ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ ဉာဏေန သဝိသယော ပဋိဝိဒ္ဓေါ, တဒဂ္ဂေန တံ ပဋိလဒ္ဓံ နာမ ဟောတိ။ **ဖုဋ္ဌန္တမေဝ နာနံ** ယထာ "ရုက္ခော ဟဒယေ တရူ"တိ။ **တာပိ** အနိမိတ္တာပဏိဟိတသုညတာနုပဿနာ။

သဗ္ဗာပိ ဝိပဿနာ, တသ္မာ ဧကဒေသေန ပဋိဝိဒ္ဓါ ဟောန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိယာ ဧဝ သင်္ဂဟိတံ,** တသ္မာ တံ ပဂေဝ သိဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဣဒမ္ပိ ဒွယံ ပဋိဝိဒ္ဓမေဝ ဟောတီ"** တိ။ **သေသေသု** နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဒီသု ဒသသု။ **"ကိဉ္စိ ပဋိဝိဒ္ဓံ ကိဉ္စိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓံ"** န္တိ ဣမိနာ တေသံ ဧကဒေသပဋိဝေဓမာဟ။ အနိစ္စာနုပဿနာယ ဟိ သိဒ္ဓါယ နိရောဓာနုပဿနာ, ခယာနုပဿနာ, ဝယာနုပဿနာ, ဝိပရိဏာမာနုပဿနာ စ ဧကဒေသေန သိဒ္ဓါ နာမ ဟောန္တိ, ဒုက္ခာနုပဿနာယ သိဒ္ဓါယ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ, အာဒီနဝါနုပဿနာ စ, အနတ္တာနုပဿနာယ သိဒ္ဓါယ ဣတရာတိ။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၇၂၃. ပရတော ပဋိပဒါဉာဏဒဿနကထာယံ အဗ္ဘာဒိဝိဂမေန အာကာသဿ ဝိယ, ပင်္ကမလဝိဂမေန ဥဒကဿ ဝိယ, ကာဠကာပဂမေန သုဝဏ္ဏဿ ဝိယ သံကိလေသဝိဂမေန ဉာဏဿ ပရိသုဒ္ဓီတိ အာဟ **"နိစ္စသညာဒီနံ ပဟာနေန ဝိသုဒ္ဓဉာဏော"**တိ။ အနေကာကာရတေကာရသင်္ခါရေသု လက္ခဏတ္တယသလ္လက္ခဏသမ္မသနဿ ကတတ္တာ ဝုတ္တံ **"သမ္မသနဉာဏဿ ဟာရံ ဂန္တွာ"** တိ။ တတ္ထ **သမ္မသနဉာဏဿာ** တိ နယဝိပဿနာသင်္ခါတဿ ကလာပသမ္မသနဉာဏဿ။ တဿေဝ ဟိ ထိရဘာဝတာယ ဣတရေ သမ္မသနဝိသေသာတိ ဝဒန္တိ။ **သမ္မသနဉာဏဿာ** တိ တ ကလာပသမ္မသနာဒိသမ္မသနဉာဏဿ။ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာယ သဒိသာ ဟိ သာ။ တာယ ဟိ ဒိဋ္ဌုဇ္ဇုကမ္မနာဒိ သမ္ဘဝတီတိ။ ဝိတ္ထာရတော ဘာဝနာဝိဓာနံ ပရတော ဝတ္တုကာမော **"သင်္ခေပတော တာဝ အာရဘတီ"** တိ အာဟ။ သင်္ခေပတော ဟိ အာရမ္ဘော အာဒိကမ္မိကဿ သုကရော။ **တတ္ထာ** တိ သင်္ခေပေန အာရမ္ဘေ။

ကထန္တိ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ ယံ "ပစ္စုပ္ပန္နာနံ။ပေ။ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနေ ဉာဏ"န္တိ ဝုတ္တံ, တံ ကထံ ဉာတဗ္ဗန္တိ စေတိ အတ္ထော။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နေ, ခဏပစ္စုပ္ပန္နေ တ ဓမ္မေ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနာဘိနိဝေသော ကာတဗ္ဗော, န အတီတာနာဂတေတိ ဝုတ္တံ **"ပစ္စုပ္ပန္နာနံ ဓမ္မာန"** န္တိ။ ဥဒယဒဿနဉ္စေတ္ထ ယာဝဒေဝ ဝယဒဿနတ္ထန္တိ ဝယဒဿနဿ ပဓာနတံ ဒဿေတုံ **"ဝိပရိဏာမာနုပဿနေ ပညာ"** တိ ဝတွာ တံ ပန ဝယဒဿနံ ဥဒယဒဿနပုဗ္ဗကန္တိ အာဟ **"ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနေ ဉာဏ"** န္တိ။

ဇာတန္တိ နိဗ္ဗတ္တံ ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝံ။ အယံ ဟိ ဇာတသဒ္ဒော ခဏတ္တယသမင်္ဂိတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော "ယေ ဓမ္မာ ဇာတာ ဘူတာ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၀၄၆) ဝိယ, န အတီတံ

"ယေ တေ ဇာတာ န တေ သန္တိ၊ ယေ န ဇာတာ တတ္တေဝ တေ။
လဒ္ဓတ္တဘာဝါ နော ဘဂ္ဂါ၊ တေဝ သန္တိ သဘာဝတော"တိ။ –

အာဒီသု ဝိယ, နာပိ ဇာတတာမတ္တံ ''ယံ တံ ဇာတံ ဘူတံ သင်္ခတ''န္တိအာဒီသု ဝိယ။ တေနာဟ **''ဇာတံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန္နံ''**န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၀၇; သံ. နိ. ၅.၃၇၉), ပစ္စုပ္ပန္နရူပံ နာမ ဇာတံ ခဏတ္တယပရိယာပန္နန္တိ အတ္ထော။ တံ ပန အာဒိတော ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟန္တိ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နဝသေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ကာတဗ္ဗော။ **တဿာ** တိ ရူပဿ။ ပစ္စယလက္ခဏပပဉ္စံ အနာမသိတွာ **နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော** တိ နိဗ္ဗတ္တနသညိတံ သင်္ခတလက္ခဏံ ဥဒယော ဥပ္ပာဒော။ **ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ဝယော** တိ ဝိပရိဏာမသညိတံ သင်္ခတလက္ခဏံ ဝယော ဝိနာသော။ **အနုပဿနာဉာဏ** န္တိ ယာ ဥဒယဿ, ဝယဿ စ အနုပေက္ခနာ, တံ ဉာဏံ။ ကိဉ္စာပိ ကလာပသမ္မသနာဒီသု ဇာတိဇရာမရဏာသီသေန ဇာတိဇရာမရဏဝန္တော ဓမ္မာ ဝုတ္တာ, ဣဓ ပန ဥဒယဗ္ဗယဉာဏနိဒ္ဒေသေ ''ဇာတိ ပစ္စုပ္ပန္နာ, တဿာ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော, ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ဝယော''တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၄၉) ဝုစ္စမာနေ ဇာတိဇရာမရဏာနံ ဇာတိဇရာမရဏဝန္တတာ, နိပ္ဖန္နတာ စ အနုညာတာ ဝိယ ဟောတီတိ တံ ပရိဟရိတုံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂေသု ဘဝပရိယောသာနာဝ ဒေသနာ ကတာ။

သောတိ ယောဂီ။ **ဣမိနာ ဟဋ္ဌိနယေနာ**တိ ဣမာယ ''ဇာတံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန္န''န္တိအာဒိနာ ဒဿိတာယ ဟဋ္ဌိဂတိယာ။ **ဇာတိ**န္တိ န ပဿတိ, န စ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိမတ္တံ, အထ ခော ဥပ္ပာဒံ နိဗ္ဗတ္တိဝိကာရံ။ သွာယံ ဝိကာရော ယဿ္မာ သင်္ခာရာနံ အဘိနဝတာဝဋ္ဌာနဇရာ ဝိယ နဝဘာဝါပဂမောတိ အာဟ **''အဘိနဝကာရ''**န္တိ။ သမနုပဿတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အနုပ္ပန္နဿ ရာသိ ဝာ နိစယော ဝာ နတ္ထိ** ယတော အာဂစ္ဆေယျ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ အလဒ္ဓတ္တဘာဝဿ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ တေနာဟ **''ဥပ္ပဇ္ဇမာန။ပေ။ နတ္ထိ''** တိ။ ယထာ အနာဂတေ အဒ္ဓနိ ဣမေ ဓမ္မာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ, ဧဝံ အတီတေပိ အဒ္ဓနီတိ ဒဿေန္တော **''နိရုဇ္ဈမာနဿာပီ''** တိအာဒိံ ဝတွာ အဝိဇ္ဇမာနာနံယေဝ ရူပာရူပဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယသမဝါယေ ဥပ္ပာဒော, ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ စ သဗ္ဗသော အဘာဝူပဂမောတိ ဣမမတ္ထံ သမုဒယဂတံ တဒေကဒေသဘူတာယ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **''ယထာ ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ရာသိတော**တိ ရာသိဘာဝေန သမုဿိတော ပုဉ္ဇော ရာသိ။ ယထာ တထာ ပိဏ္ဍိဘူတော **နိစယော**။ ဘူမိယံ နိဒဟိတွာ ဌပိတံ **နိဓာနံ**။ ဥပဝီဏေတိ ဧတေနာတိ **ဥပဝီဏံ,** ဝီဏာတဒန္တံ။

၇၂၄. ဧဝံ သင်္ခေပတော ဥဒယဗ္ဗယမနသိကာရဝိဓိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **''ပုန ယာနီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ**တိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပာဒာ, အတ္ထိဘာဝါတိ အတ္ထော။ နိရောဓဝိရောဓီဟိ ဥပ္ပာဒော အတ္ထိဘာဝဝစနောပိ ဟောတီတိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ တဿ္မာ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓာယ အဝိဇ္ဇာယ သတိ ဣမဿ္မိံ ဘဝေ ရူပဿ ဥပ္ပာဒော ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေနာ** တိ ပစ္စယဿ ဥပ္ပန္နဘာဝေန, အတ္ထိဘာဝတောတိ အတ္ထော။ အဝိဇ္ဇာဒီဟိ စ တီဟိ အတီတကာလိကာနိ တေသံ သဟကာရီကာရဏဘူတာနိ ဥပာဒာနာဒီနိပိ ဂဟိတာနေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဝတ္တိပစ္စယေသု ကဗဠီကာရာဟာရဿ ဗလဝတာယ သော ဧဝ ဂဟိတော **''အာဟာရသမုဒယာ''**တိ။ တသ္မိံ ပန ဂဟိတေ ပဝတ္တိပစ္စယတာသာမညေန ဥတုစိတ္တာနိပိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တီတိ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပဿ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနံ ဝိဘာဝိတမေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဝိဇ္ဇာတဏှုပါဒါနသင်္ခါတဿ ယသဟိတေနေဝ ကမ္မုနာ ရူပကာယဿ နိဗ္ဗတ္တိ။ အသတိ စ အဝိဇ္ဇုပနိဿယာယ ဘဝနိကန္တိယာ ဇာတိယာ အသမ္ဘဝတော ဧတတိ။ ယထာ စ ရူပဿ အဝိဇ္ဇာတဏှုပါဒါနိဿယတာ, ဧဝံ ဝေဒနာဒီနမ္ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အာဟာရော ပန ဥပ္ပန္နဿ ရူပဿ ဟေသကော, ကဗဠီကာရာဟာရဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ, ကာမဓာတာဓိဋ္ဌာနတ္တာ စ ဒေသနာယ။ ဥက္ကံသနိဒ္ဒေသေန တ အာဟာရဂ္ဂဟဏံ။ **''နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ''**န္တိအာဒိနာ ကာလဝသေန ဥဒယဒဿနမာဟ။ တတ္ထ အဒ္ဓါနဝသေန ပဂေဝ ဥဒယံ ပဿိတွာ ဌိတော ဣဓ သန္တတိဝသေန ဒိသွာ အနုက္ကမေန ခဏဝသေန ပဿတိ။ **ပဉ္စ လက္ခဏာနီ**တိ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကမ္မံ အာဟာရောတိ ဣမေသံ ပစ္စယာနံ အတ္ထိတာသင်္ခာတလက္ခဏာနိ စေဝ ရူပဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏဉ္စာတိ ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ။ တေသံ အတ္ထိတာ ဟိ ရူပဿ ဥဒယော လက္ခီယတိ ဧတေဟီတိ လက္ခဏာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ နိဗ္ဗတ္တိ ပန သင်္ခတလက္ခဏမေဝတိ။

အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏေန အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပာဒနိရောဓတော အနာဂတဿ ရူပဿ အနုပ္ပာဒနိရောဓော ဟောတိ ပစ္စယာဘာဝေ အဘာဝတော။ **ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေနာ** တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခာတဿ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကရူပပစ္စယဿ နိရုဒ္ဓဘာဝေန။ **တဏှာနိရောဓာ ကမ္မနိရောဓာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **အာဟာရနိရောဓာ**တိ ပဝတ္တိပစ္စယဿ ကဗဠီကာရာဟာရဿ အဘာဝေ။ **ရူပနိရောဓော**တိ တံသမုဋ္ဌာနရူပဿ အဘာဝေ ဟောတိ။ သေသံ

ဟောဠော ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိပရိဏာမလက္ခဏာ** န္တိ ဘင်္ဂကာလဝသေန တေသံ ဝယဒဿနံ။ တသ္မာ တံ အဒ္ဓါဝသေန ပဂေဝ ပဿိတ္ဗာ ဌိတော ဣဓ သန္တတိဝသေန ဒိသွာ အနုက္ကမေန ခဏဝသေန ပဿတိ။ **ပဉ္စ လက္ခဏာနီ**တိ ဣဓ အဝိဇ္ဇာဒီနံ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ အနုပ္ပာဒနိရောဓော, ရူပဿ ခဏနိရောဓော စာတိ ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ။ တေသညှိ အနုပ္ပာဒနိရောဓော, ရူပဿ အစ္စန္တနိရောဓော လက္ခီယတိ ဧတေဟီတိ လက္ခဏာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။

ဝိပရိဏာမော သင်္ခတလက္ခဏမေဝ။ သေ နယော ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီသု။ အယံ ပန ဝိသေသော – ''ဖုဋ္ဌော ဝေဒေတိ, ဖုဋ္ဌော သဉ္ဇာနာတိ, ဖုဋ္ဌော စေတေတီ''တိ (သံ. နိ. ၄.၉၃), ''ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, စက္ခုသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ''တိ, စ ဝစနတော ဖဿော ဝေဒနာ (ဝိဘ. ၂၃၁) သညာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာနံ ပဝတ္တိပစ္စယော, တံနိရောဓာ စ တေသံ နိရောဓော, **မဟာပဒာန** (ဒီ. နိ. ၂.၆၀) **မဟာနိဒာန**သုတ္တေသု, **အဘိဓမ္မေ** စ အညမညပစ္စယတရေ ''နာမရူပပစ္စယာ ဝိညာဏ''န္တိ (ကထာ. ၇၁၉) ဝစနတော နာမရူပံ ဝိညာဏဿ ပဝတ္တိပစ္စယော, တံနိရောဓာ တဿ နိရောဓောတိ ဝုတ္တံ **''ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော''** တိအာဒိ။

ဧတ္ထ စ ကေစိ တာဝ အာဟု ''အရူပက္ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ အဒ္ဓါသန္တတိဝသေနေဝ, န ခဏဝသေနာ''တိ။ တေသံ မတေန ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနမေဝ န သိယာ။ အပရေ ပနာဟု ''ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေ အတီတာဒိဝိဘာဂံ အနာမသိတ္ဗာ သဗ္ဗသာဓာရဏတော အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယာ ဝေဒနာသမ္ဘဝံ လဗ္ဘမာနတံ ပဿတိ, န ဥပ္ပာဒံ။ အဝိဇ္ဇာဒိအဘာဝေ စ တဿာ အသမ္ဘဝံ အလဗ္ဘမာနတံ ပဿတိ, န ဘင်္ဂံ။ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပာဒံ, ဘင်္ဂဉ္စ ပဿတီ''တိ, တံ ယုတ္တံ။ သန္တတိဝသေန ဟိ ရူပာရူပဓမ္မေ ဥဒယတော, ဝယတော စ မနသိ ကရောန္တဿ အနုက္ကမေန ဘာဝနာယ ဗလပ္ပတ္တကာလေ ဉာဏဿ တိက္ခဝိသဒဘာဝပ္ပတ္တိယာ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယာ ဥပဋ္ဌဟန္တီတိ။ အယညှိ ပဌမံ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယံ မနသိ ကရောန္တော အဝိဇ္ဇာဒိကေ ပစ္စယဓမ္မေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တေ ခန္ဓေ ဂဟေတွာ တေသံ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနမုခေန ခဏတောပိ ဥဒယဗ္ဗယံ မနသိ ကရောတိ။

တဿ ယဒာ ဉာဏံ တိက္ခံ ဝိသဒံ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ, တဒာ ရူပာရူပဓမ္မာ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာ, ဘိဇ္ဇန္တာ စ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ဧဝမ္ပိ ရူပဿ ဥဒယော''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဧဝမ္ပိ ရူပဿ ဥဒယော** တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန အဝိဇ္ဇာသမုဒယာပိ။ တဏှာ။ပေ.။ ကမ္မ။ပေ.။ အာဟာရသမုဒယာပိ ရူပဿ သမ္ဘဝော။ **ဧဝမ္ပိ ရူပဿ ဝယော**တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေနေဝ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာပိ တဏှာ။ပေ.။ အာဟာရနိရောဓာပိ ရူပဿ ဝယော အနုပ္ပာဒောတိ **ပစ္စယတော ဝိတ္ထာရေန မနသိကာရံ ကရောတိ** ။ **ဧဝမ္ပိ ရူပံ ဥဒေတီ** တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပမ္ပိ အာဟာရဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမ္ပိ ဥဒေတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နိပ္ပဇ္ဇတီတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ပဿန္တော ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပမ္ပိ အာဟာရဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမ္ပိ **ဝေတိ** နိရုဇ္ဈတီတိ ခဏတော ဝိတ္ထာရေန မနသိကာရံ ကရောတီတိ ယောဇနာ။

၇၂၅. ဧဝံ မနသိ ကရောတော န ယာဝ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တာဝ ဥဒယဗ္ဗယာ သုဋ္ဌု ပာကဋာ န ဟောန္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **''ဣတိ ကိရိမေ ဓမ္မာ။ပေ.။ ပဋိဝေန္တီ''** တိ, နယဒဿနဝသေန တ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ပဌမညှိ ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ ဒိသွာ အထ အတီတာနာဂတေ နယံ နေတိ။ ဒုက္ခာဒိသစ္စပ္ပဘေဒာ, အနုလောမာဒိပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပ္ပဘေဒာ, ဧကတ္တာဒိနယပ္ပဘေဒာ, အနိစ္စတာဒိလက္ခဏပ္ပဘေဒာ စ **သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယလက္ခဏပ္ပဘေဒာ** ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မာနမ္ပိ ဂဟဏံ, တေသမ္ပိ အတ္တနော ဖလံ ပတိ ပဋိစ္စ သမုပ္ပာဒဘာဝတော။

၇၂၆. **ယန္တိ** ကရဏေ ပစ္စတ္တဝစနံ, ယေန ဉာဏေနာတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ယန္တိ တ ကိရိယာပရာမသနံ။ **ခန္ဓာနံ သမုဒယံ ပဿတိ, ခန္ဓာနံ နိရောဓံ ပဿတီ**တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ ဒဿနန္တိ အတ္ထော။ **ယံ ပနာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ စ ယထာ အဝိဇ္ဇာဒိသမုဒယနိရောဓတော ခန္ဓာနံ သမုဒယနိရောဓဿ အညတ္တာ ''အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော''တိအာဒိဝစနဘေဒေ (ပဋိ. မ. ၁.၅၀) ကတော, န ဧဝံ နိဗ္ဗတ္တိဝိပရိဏာမလက္ခဏေဟိ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယဿ ဘေဒေ အတ္ထိ အဘိန္နာဓိကရဏတ္တာတိ **''နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏဝိပရိဏာမလက္ခဏာနိ ပဿန္တော ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ ပဿတီ''**တိ ဝစနဘေဒံ အကတွာ ဝုတ္တံ။ **ဥပ္ပတ္တိက္ခဏေယေဝ ဟိ** တိ **ဟိ**-သဒ္ဒေ ဟေတုအတ္ထော။ ယသ္မာ

ဥပ္ပာဒက္ခဏေယေဝ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ, ဘင္ဂက္ခဏေယေဝ စ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ, တသ္မာ တာနိ ပဿန္တော ခဏတော ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယေ ပဿတိ နာမာတိ **“ယံ ပနာ”**တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပာကဋတရံ ကရောတိ။

၇၂၇. **ဣစ္စဿေဝံ** န္တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ ယသ္မာ “အဝိဇ္ဇာ သမုဒယာ”တိအာဒိ ပစ္စယတော ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ, “နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ”န္တိအာဒိ ခဏတော, တသ္မာတိ အတ္ထော။ **အဿာ** တိ ယောဂိနော။ **ဧဝန္တိ** ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ ယေ ပန **“ဣစ္စဿ ပစ္စယတော”** တိ ပဌန္တိ, တေသံ **ဣတီ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ **ဇနကာဝဗောဓတော**တိ ခန္ဓာနံ ဇနကဿ အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယဿ အဝဗုဇ္ဈနတော ။ **ဇာတိဒုက္ခာဝဗောဓတော** တိ ဇာတိသင်္ခာတဿ ဒုက္ခဿ အဝဗုဇ္ဈနတော။ **ဒုက္ခသစ္စံ ပါကဋံ ဟောတိ** ကေဒေသဒဿနေန ပဗ္ဗတသမုဒ္ဒာဒိဒဿနကာနံ ဝိယ။ **မရဏဒုက္ခာဝဗောဓတော** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **“ပစ္စယာနုပ္ပာဒေနာ”** တိ ဧတေန ပစ္စယာနံ အနုပ္ပာဒနိရောဓော ဣဓ ပစ္စယနိရောဓောတိ ဒဿေတိ။ **ပစ္စယဝတ**န္တိ ပစ္စယတော ဥပ္ပဇ္ဇနကာနံ။ **ယဉ္စဿ ဥဒယဗ္ဗယဒဿန**န္တိ ယံ အဿ ယောဂိနော ပစ္စယတော, ခဏတော စ ဥဒယဗ္ဗယာနံ ဒဿနံ။ တတ္ထ အသမ္မောဟော, တပ္ပဓာနော တ ဝိတက္ကာဒိဓမ္မပုဉ္ဇော **မဂ္ဂေါ တယံ လောကိကော** တိ နိယ္ယာနာနုလောမတော လောကိကော မဂ္ဂေါ ဧတယံ။ **ဣတိ** တသ္မာ **မဂ္ဂသစ္စံ ပါကဋံ ဟောတိ** သဘာဝတာဝဗောဓတော။ တေနာဟ **“တတြ သမ္မောဟဝိဃာတတော”** တိ, တဒင်္ဂဝသေနာတိ အတ္ထော။ အထ တ ယထာဝုတ္တော သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတော မဂ္ဂေါ အရိယမဂ္ဂဿ ဥပာယဘူတော အသမ္မောဟသဘာဝေ အတ္တာနမ္ပိ ပကာသေတိ ပဒီပေါ ဝိယာတိ မဂ္ဂသစ္စံ ပါကဋံ ဟောတိ။ သွတယံ ပါကဋဘာဝေ မောဟန္ဓကာရဝိဓမနေနာတိ အာဟ **“တတြ သမ္မောဟဝိဃာတတော”** တိ။

၇၂၈. “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ”တိအာဒိကော **အနုလောမော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော** ပဝတ္တိယာ အနုလောမနတော။ “အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ”တိအာဒိနာ အဝိဇ္ဇာဒီသု သန္တေသူတိ အယမတ္ထော ဝုတ္တောတိ အာဟ **“ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတီတိ အဝဗောဓတော”**တိ။ ပဝတ္တိယာ ဝိလောမနတော “အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ”တိအာဒိကော **ပဋိလောမော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော။ တေ စ** သင်္ခတာ **ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ** “ဇရာမရဏံ, ဘိက္ခဝေ, အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န”န္တိအာဒိဝစနတော (သံ. နိ. ၂.၂၀)။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဿ စ ပါကဋတာ ပစ္စယာကာရပါကဋတာယ ဧဝ “ဣမသ္သေတံ ဖလ”န္တိ အဝဗောဓတော။

၇၂၉. ပုရိမပုရိမာနံ နိရောဓော ဥတ္တရုတ္တရာနံ ဥပ္ပာအနုပဗန္ဓောတိ အယမတ္ထော ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနေန သိဇ္ဈမာနော ဧကတ္တနယာဓိဂမာယ ဟောတိ။ ယတော “အညော ကရောတိ, အညော ပဋိသံဝေဒယတီ”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၁၇) ဧတဟာရသိဒ္ဓိယာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ အနောကာသတာ။ တေနာဟ **“ဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓေနာ”** တိအာဒိ။ သင်္ခါရာ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အယမတ္ထော ခဏတော ဥဒယဒဿနေန သိဇ္ဈမာနော နာနတ္တနယာဓိဂမာယ ဟောတိ။ ယတော ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နာနံ သဘာဝဘေဒာဝဗောဓတော “သော ကရောတိ, သော ပဋိသံဝေဒယတီ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာယ သဿတဒိဋ္ဌိယာ အနောကာသတာ။ တေနာဟ **“ခဏတော ဥဒယဒဿနေနာ”** တိအာဒိ။ **ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေန** ပစ္စယေ သတိ ဖလဿ ဘာဝေ, အသတိ အဘာဝေတိ ဣမဿ အတ္ထဿ သိဒ္ဓိယာ အတ္ထိတာမတ္တေ နေဝ တေ ဓမ္မာ ကာရဏန္တိ **အဗျာပာရနယော ပါကဋော ဟောတိ** ။ ယတော အတ္တဒိဋ္ဌိယာ အနောကာသတာ ဝသဝတ္တိတာယ အလဗ္ဘနေယျတော ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဓမ္မာန”** န္တိအာဒိ။ **အဝသဝတ္တိဘာဝေ** ပရာယတ္တတာ, သာ စ သပ္ပစ္စယတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနေန** တေဟိ တေဟိ ပစ္စယေဟိ ဣမေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ စ ပစ္စယာနုရူပမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဟေတုဖလဿ ဟေတုအနုရူပတော သိဒ္ဓိယာ အကိရိယဒိဋ္ဌိယာ အနောကာသတာတိ အာဟ **“ပစ္စယတော ပနာ”**တိအာဒိ။ သတိ ကာရဏေ ကုတော အကိရိယတာဒေ။ ကရောတီတိ ဟိ **ကာရဏံ**။

၇၃၀. ပစ္စယတော ဥဒယံ ပဿတော ပစ္စယေ သတိ သဘာဝေ သတိ ဖလဿ သမ္ဘဝေတိ အတ္ထိတာမတ္တေန ဥပကာရကတာတိ သင်္ခတာနံ နိရီဟတာ, အသတိ စ အဘာဝေတိ ပစ္စယာဓီနဝုတ္တိတာ စ ဝိညာယမာနာ အတ္တသုညတံ ဝိဘာဝေတီတိ အာဟ **“ပစ္စယတော စဿ။ပေ။ တာဝဗောဓတော”** တိ။ **အနိစ္စလက္ခဏံ ပါကဋံ ဟောတိ** ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေန သင်္ခါရာနံ ဥဒယဗ္ဗယတော ပရိစ္ဆိန္နတာယ ဝိညာယမာနတ္တာ။ တေနာဟ **“ဟုတွာ အဘာဝတာဝဗောဓတော”**တိ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈနဥပ္ပဟိ **ဟုတွာ အဘာဝေါ။ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဝိဝေကော** အတီတာနာဂတဘာဝသုညတာ။ န ဟိ သင်္ခါရာ ခဏတ္တယတော ပုဗ္ဗေ, ပစ္ဆာ စ ဝိဇ္ဇန္တိ, တသ္မာ **ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဝိဝေကာဝဗောဓတော** တိ အာဒိအန္တဝန္တတာပဋိဝေဓတောတိ အတ္ထော။ **ဒုက္ခလက္ခဏမ္ပိ ပါကဋံ ဟောတိ** ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေနာတိ သမ္ဗန္ဓ

ဓော။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဂုတ ဘိဇ္ဇန္တော သင်္ခါရာ ဥပ္ပာဒတော ဥဒ္ဓံ ဇရာဘင်္ဂဝတ္တန္တရုပ္ပတ္တိယာ နိရုန္တာရံ ဝိဇာမိယန္တ တေဝ။ သာ စ နေသံ ဝိဇာမိယမာနတာ သမ္မာ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေန ဝိဘူတာ ဟောတီတိ အာဟ **“ဒုက္ခါပေ.။ ဗောဓ တော”**တိ။

သဘာဝလက္ခဏမ္ပိ တိ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေန န ကေဝလံ အနိစ္စဒုက္ခလက္ခဏမေဝ, အထ ခေါ ပထဝီဖဿာဒီနံ ကက္ခဠဖုသနာဒိသညိတံ သဘာဝသင်္ခါတံ လက္ခဏမ္ပိ ဟကဘာဝဝိဒ္ဓံ သဘာတဝစ္ဆိန္နံ ဟကဋ္ဌံ ဟောတိ။ တေနာဟ **“ဥဒယဗ္ဗယပရိစ္ဆိန္နာဝဗောဓတော”** တိ။ **သဘာဝလက္ခဏေ** တိ သဘာဝသညိတေ လက္ခဏေ, တံတံဓမ္မာနံ သလက္ခ ဏေ။ **သင်္ခတလက္ခဏဿ တာဝကာလိကတ္တမ္ပိ** တိ ဥပ္ပာဒါဒိသင်္ခတလက္ခဏဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏာဒိပရိတ္တကာ လိကတာပိ ခဏန္တရာနဝဋ္ဌာနတော တဿ။ တေနာဟ **“ဥဒယက္ခဏေ”** တိအာဒိ။ **ဥဒယဝယ**မတ္တဂ္ဂဟဏဋ္ဌေတ္တ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဝသေနေဝ ဣမဿ ဉာဏဿ ပဝတ္တနတော, န ဌိတိက္ခဏဿ အဘာဝတ။

၇၃၁. **န ကေဝလဥ္စ နိစ္စနတ,** အထ ခေါ ပရိတ္တကာလဋ္ဌာယိနော။ ကထန္တိ အာဟ **“သူရိယုဂ္ဂမနေ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ ဥဒကေ ဒဏ္ဍေန ကတလေခာ **ဥဒကေ ဒဏ္ဍရာဇိ။ ဥဿာဝဗိန္ဒု** အာဒယော ပဥ္စ ကိဉ္စာပိ ဥတ္တရုတ္တရိ အတိပ ရိတ္တဋ္ဌာယိဘာဝဒဿနတ္ထံ နိဒဿိတာ, တထာပိ တေ ဒန္ဓနိရောဓာ ဧဝ နိဒဿိတာ, တတောပိ လဟုတရနိရောဓ တ္တာ သင်္ခါရာနံ။ တထာ ဟိ ဂမနဿာအနံ ဒေဝပုတ္တာနံ ဟေဋ္ဌုပရိယာယေန ပဋိမုခံ ဓာဝန္တာနံ သိရသိ ဟာဒေ စ ဗန္ဓ ခုရဓာရာ သန္နိဟတတောပိ သီဃတရော ရူပဓမ္မာနံ နိရောဓော ဝုတ္တော, ပဂေဝ အရူပဓမ္မာနံ။ န ကေဝလံ နိစ္စနတ, နာပိ ပရိတ္တကာလဋ္ဌာယိနောဝ, အထ ခေါ အသာရာ။ ကထန္တိ အာဟ **“မာယာ”**တိအာဒိ။ မာယာဒယော ဟိ မဏိအာဒိဝသေန ဒိဿမာနာ အတံသဘာဝတာယ **အသာရာ**။ တတ္ထ မန္တောသဓေဘာဝိတာ ဣန္ဒဇာလာဒိကာ **မာယာ**။ မိဂတဏှိကာ **မရီ စိ**။ သုပိနမေဝ **သုပိနန္တံ** ။ မဏ္ဍလာကာရေန အာဝိဇ္ဈိယမာနံ အလာတမေဝ **အလာတစက္ကံ** ။ ဂန္ဓဗ္ဗဒေဝပုတ္တာနံ ကီဠ နိဋ္ဌာဝသေန နဂရံ ဝိယ အာကာသေ ဥပဋ္ဌာနမတ္တံ **ဂန္ဓဗ္ဗနဂရံ** ။

ဗွေ့ာဝတာ တိ ယုတယံ ‘‘ဇာတံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန္န’’န္တိအာဒိဟဋ္ဌိနယာနုသာရေန (ပဋိ. မ. ၁.၄၉), ‘‘ယံ ကိဥ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္န’’န္တိအာဒိဟဋ္ဌိနယာနုသာရေန (မ. နိ. ၁.၃၄၇, ၃၆၁; ၂.၁၁၃; ၃.၈၆, ၈၉; ပဋိ. မ. ၁.၄၈) တ ယာဝ ဥဒယဗ္ဗယပဋိဝေဓာ ဘာဝနာဝိဓိ အာရဒ္ဓော, ဗွေ့ာဝတာ။ ကလာပသမ္မသနာဒိကောပိ ဟိ သဗ္ဗော ဘာဝနာဝိဓိ ဥ ဒယဗ္ဗယဉာဏုပ္ပာဒနဿေဝ, န ပရိသပရိသရိရကရဗန္ဓောတိ။ **ဝယဓမ္မမေဝ**တိ ဘိဇ္ဇနသဘာဝမေဝ။ **ဝယံ ဥပေတိ** အတ္တနော ဓမ္မတာယ။ ယဥ္ဟိ ဥပက္ကမေန ဝိနဿတီတိ ဝုစ္စတိ, တမ္ပိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဧဝ ဝိနဿတိ အဟေတု ကတ္တာ ဝိနာသဿ။ ဥပက္ကမဟေတု ပန ဝိသဒိသုပ္ပာဒော ဟောတိ။ **ဣမိနာ အာကာရေနာ**တိ ‘‘ယံ ကိဥ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ’’န္တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၆; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဟိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဝယံ အနာလမ္ဗိတ္ဂုတပိ ‘‘ဝ ယဓမ္မမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’’တိ ဥဒယဿ, ‘‘ဥပ္ပန္နဥ္စ ဣဒံ ဝယံ ဥပေတီ’’တိ ဝယဿ စ ဣမိနာ ယထာဝုတ္တေန ပစ္စက္ခက ရဏာကာရေန။ အဓုနာ ဥပ္ပန္နံ, န တာဝ ဗလပ္ပတ္တန္တိ အာဟ **“တရုဏဝိပဿနာဉာဏ”** န္တိ။ ကလာပသမ္မသနာဒိ ဝသေန ပဝတ္တံ သမ္မသနံ န နိပ္ပရိယာယေန ဝိပဿနာသမညံ လဘတိ, ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဒိဝသေန ပဝတ္တမေဝ လဘတီတိ အာဟ **“ယဿာဓိဂမာ အာရဒ္ဓဝိပဿကောတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ”** တိ။

ဝိပဿနုပက္ကိလေသကထာဝဏ္ဏနာ

၇၃၂. **ဣမာယ** ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာသင်္ခါတာယ **တရုဏဝိပဿနာယ** ဝသေန, န အာရဒ္ဓဝိပဿနာနံ ဘင်္ဂါနု ပဿနာဒိသင်္ခါတာယ တရုဏဝိပဿနာယ, နာပိ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဒိသင်္ခါတာယ ဗလဝဝိပဿနာယ ဝသေနာတိ အ တ္ထော။ န ဟိ တအာ ဝိပဿနုပက္ကိလေသာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ။ **အာရဒ္ဓဝိပဿကဿာ** တိ စ အာရဒ္ဓဝိပဿကသ္ သေတတိ ဧဝ-ကာရော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော။ တေနာဟ **“ဝိပဿနုပက္ကိလေသာ ဟိ”** တိအာဒိ။ ဒိဋ္ဌိကဟာဒိဝတ္ထုဘာဝေန ဝိပဿနံ ဥပက္ကိလေသန္တီတိ **ဝိပဿနုပက္ကိလေသာ**။ **“အရိယသာဝကဿာ”** တိ ဣဒံ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ဝုတ္တံ ဗလဝဝိပဿနာပတ္တဿာပိ အနုပ္ပဇ္ဇနတော။ **ဝိပ္ပဋိပန္နကဿာ** တိ သီလဝိပတ္တိအာဒိဝသေန ယထာ တထာ ဝိပ္ပ ဋိပန္နကဿ။ တဿ ပန ပဋိပတ္တိယာ ဂရဟိတဗ္ဗတံ ဒဿေန္တော **“ဝိပ္ပဋိပန္နကဿာ”** တိ အာဟ။ **စ**-သဒ္ဒော ဥပရိပဒဒ္ဓယေပိ ယောဇေတဗ္ဗော။ **နိက္ခိတ္တကမ္မဋ္ဌာနဿာ** တိ ဝိပဿနံ အာရဘိတ္ဂုတ အန္တရာ တေသာနံ အာပန္န နဿ။ **ကုသီတပုဂ္ဂလဿာ** တိ သီလသမ္ပန္နဿေဝ ကောသဇ္ဇေန ဘာဝနံ အနနုယုဥ္ဇန္တဿ။ အထ တ **ဝိပ္ပဋိပန္န**

နကသ္သာတိ ဝိပဿနာဘာဝနာသင်္ခာတာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အဘာဝေန ဝိဂရဟိတပဋိပတ္တိကဿ။ ဝိပဿနာ ပဋိပတ္တိယေဝ ဟိ သသမ္ဘာရာ ပုဗ္ဗဘာဂေ သမ္မာပဋိပတ္တိ, တဒညာ ဝိပ္ပဋိပတ္တိ, သာ စ တတ္ထ နိက္ခိတ္တဓုရဿ ဟောတိ။ နိက္ခိတ္တဓုရတာ စ ကောသဇ္ဇေနာတိ ဝုတ္တံ **"နိက္ခိတ္တကမ္မဋ္ဌာနဿ ကုသီတပုဂ္ဂလဿာ"** တိ။ **ယုတ္တပ္ပယုတ္တဿာ**တိ ယောဂေန ဉာဏေန ဘာဝနမနုယုဥ္ဇန္တဿ။ သာ ပန ယုတ္တပ္ပယုတ္တတာ သမထဝသေနာပိ ဟောတီတိ အာဟ **"အာရဒ္ဓဝိပဿကဿာ"** တိ။ **ဥပ္ပဇ္ဇန္တိယေဝ** န နုပ္ပဇ္ဇန္တိ အညထာ မဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏာသမ္ဘဝေ အသမ္ဘဝတော။

သြဘာသာဒီသု "အရိယဓမ္မော"တိ ပဝတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စံ ဝိက္ခေပဟေတု ဓမ္မုဒ္ဓစ္စံ, တေန ဓမ္မုဒ္ဓစ္စေန ဝိပဿနာဝီထိတော ဥက္ကမနေန ဝိရူပံ ဂဟိတံ ပဝတ္တိတံ မာနသံ **ဓမ္မုဒ္ဓစ္စဝိဂ္ဂဟိတမာနသံ။ သြဘာသော ဓမ္မော** တိ ကာရဏူပစာရေနာဟ, ဤဒိသံ သြဘာသံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော မမ အရိယမဂ္ဂေါတိ အတ္ထော။ သြဘာသံ အာဝဇ္ဇတိ "နိဗ္ဗာန"န္တိ တ "မဂ္ဂေါ"တိ တ "ဖလ"န္တိ တ။ **နိဗ္ဗာန** န္တိ ဂဏှာတေန္တော တတ္ထ ပဝတ္တဓမ္မေ မဂ္ဂဖလဘာဝေန ဂဏှာတိ, ဉာဏာဒိကေ ပန မဂ္ဂဖလဘာဝေနေဝ ဂဏှာတိ။ **တတော ဝိက္ခေပဟေ ဥဒ္ဓစ္စ** န္တိ တတော သြဘာသဟေတု ယော ဝိက္ခေပဟေ, တံ ဥဒ္ဓစ္စန္တိ အတ္ထော။ **"ဥဒ္ဓစ္စေန ဝိဂ္ဂဟိတမာနသော"** တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"အနိစ္စတော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **အနိစ္စ။ပေ။ နုပ္ပဇာနာတိ** "မဂ္ဂံ ပတ္တောသ္မီ"တိ သညာယ အနိစ္စတာဒိဝသေန မနသိကာရဿေဝ အဘာဝတော။ အယဉ္စ အတ္ထော –

"ယော ဟိ ကောစိ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ မမ သန္တိကေ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ဗျာကရောတိ, သဗ္ဗော သော စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ, ဧတေသံ ဝါ အညတရေန။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝေတိ, တဿ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝယတော မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ, သော တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိ။ တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော။ပေ။ ကရောတော သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တိ အနုသယာ ဗျန္တီဟောန္တိ။

"ပုန စပရံ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ ဘာဝေတိ။ပေ။ သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ဘာဝေတိ။ပေ။။

"ပုန စပရံ, အာဝုသော, ဘိက္ခုနော ဓမ္မုဒ္ဓစ္စဝိဂ္ဂဟိတံ မာနသံ ဟောတိ, ဟောတိ သော, အာဝုသော, သမယော ယံ တံ စိတ္တံ အဇ္ဈတ္တမေဝ သန္တိဋ္ဌတိ သန္နိသီဒတိ ဧကောဒိ ဟောတိ သမာဓိယတိ, တဿ မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ။ပေ။ အနုသယာ ဗျန္တီဟောန္တီ"တိ (အ. နိ. ၄.၁၇၀) –

ဣမိနာ သုတ္တပဒေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ ဟိ စတုတ္ထမဂ္ဂဝိဿဇ္ဇနေ ယထာဝုတ္တမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနဓမ္မာ **ဓမ္မာ**။ တတ္ထ **ဥဒ္ဓစ္စံ** "အဓိဂတမဂ္ဂါဒိကောဟမသ္မီ"တိ အမဂ္ဂါဒီသု ဝိက္ခေပဟေ ဓမ္မုဒ္ဓစ္စံ, တေန ဥပဒ္ဒုတံ **ဝိဂ္ဂဟိတမာနသံ** ဟောတိ။ **နိကန္တိ** သြဘာသာဒီသု အပေက္ခာ သုခုမရူပာ တဏှာ, သာ ဝိပဿနာဘိရတိအာကာရေန ဥပဋ္ဌာဟန္တီ အဓိမာနိကေန "ဓမ္မော"တိ ဂယှတီတိ အာဟ **"နိကန္တိ 'ဓမ္မော'တိ နိကန္တိ အာဝဇ္ဇတီ"** တိ။

၇၃၃. **ဝိပဿနောဘာသော** တိ ဝိပဿနာစိတ္တသမုဋ္ဌိတံ, သသန္တတိပတိတံ ဥတုသမုဋ္ဌာနဉ္စ ဘာသုရံ ရူပံ။ တတ္ထ **ဝိပဿနာစိတ္တသမုဋ္ဌိတံ** ယောဂိနော သရီရဋ္ဌမေဝ ပဘဿရံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, ဣတရံ သရီရံ မုဉ္စိတွာ ဉာဏာနုဘာဝါနုရူပံ သမန္တတော ပတ္ထရတိ, တံ တဿေဝ ပညာယတိ, တေန ဖုဋ္ဌောကာသေ ရူပဂတမ္ပိ ပဿတိ, ပဿန္တော စ စက္ခုဝိညာဏေန ပဿတိ, ဥဒာဟု မနောဝိညာဏေနာတိ ဝီမံသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တိ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုလာဘိနော ဝိယ တံ မနောဝိညာဏဝိညေယျမေဝါတိ ဝုတ္တံ ဝိယ ဒိဿတီတိ။ **ဝိပဿနာဝီထိ** နာမ ပဋိပဟဋိယာ ပဝတ္တမာနာ ဝိပဿနာ။ **ဥက္ကန္တာ နာမ ဟောတိ** ယောဂိနာ "မဂ္ဂပ္ပတ္တောမှီ"တိ အဓိမာနေန ဝိဿဋ္ဌတ္တာ, တဿ တ ယောဂိနော ဝိပဿနာ တတော ဧဝ ဝီထိ ဥက္ကန္တာ နာမ ဟောတိ။ **မူလကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ဝိပဿနမေဝါဟ။

ဝေမတ္တတာယာတိ အပ္ပဝိပုလတာဝသေန ဝိသဒိသတာယ။ **အသ္သာ** တိ ဩဘာသသ္သ။ ဒ္ဝီဟိ ကုဋ္ဋေဟိ ပရိစ္ဆိန္နံ ဂေဟံ **ဒ္ဝိကုဋ္ဋဂေဟံ** ။ တသ္သ ကိရ အဗ္ဘန္တရေပိ ကော ဘိတ္တိ ဟောတိ ဗဟိပိ, ဥဘိန္နံ အန္တရေ အနုပရိယာယပထံ ဟောတိ, သာယန္ဟေ တတ္ထ သန္တရိတာနိ **ပဥ္စဝဏ္ဏာနိ ကုသုမာနိ,** ဝိသဒဉာဏသ္သ ဩဘာသေန ဖရိတဋ္ဌာနေ ရူပဂ တဉ္စ ဒိဗ္ဗစက္ခုနော ဝိယ **ပညာယန္တိ** ။ တေန ဝုတ္တံ **"ဘန္တေ မယ္ဟ"** န္တိအာဒိ။

ဇေဝံ ဩဘာသသ္သ ဝေမတ္တတာယ ဝတ္ထုံ ဒသ္သေတ္ဝာ စိရကာလဝိပ္ပလမ္ဗနေ ဝတ္ထုံ ဒသ္သေတုံ **"အယံ ပနာ"**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အယံ ပန ဝိပသ္သနုပက္ကိလေသော** တိ ဝက္ခမာနပ္ပကာရံ သန္ဓာယာဟ, န သဗ္ဗံ။ **သောတိ** သော သမထဝိပသ္သနာလာဘီ အဓိမာနိကော။

ဒိတာသနေတိ ဒိတဋ္ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗအာသနေ။ ပဌမံ ''ပဥ္ဟံ ပုစ္ဆိဿာမိ''တိ စိန္တိတတ္ထာ ဝုတ္တံ **"ပဥ္ဟံ, ဘန္တေ, ပုစ္ဆိတုံ အာဂတောမှီ"**တိ။

ပစ္ဆာ ဥပာယေန ပုထုဇ္ဇနဘာဝံ ဝိညာပေတုံ ကမ္မဋ္ဌာနေ နိယောဇေဿာမီတိ စိန္တိတတ္ထာ ဝုတ္တံ **"အဝသ္သ ယော ဘဝိဿာမိစ္စေတံ အာဂတော"**တိ, တသ္သ စ ပဓာနတ္တာ သာဝဓာရဏံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ **အယံ ဓမ္မော** တိ အယံ အရိယမဂ္ဂါနုဂတော ပဋိသမ္ဘိဒာဓမ္မောတိ ထေရသ္သ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝဒတိ။ **သမာဓိ**န္တိ အဘိညာသမာဓိံ။ **အဥ္ဇိတကဏ္ဏော** တိ နိစ္စလဋ္ဌပိတကဏ္ဏပုဋ္ဌော။ **ပလာယိတုံ အာရဒ္ဓော** ဘယေန။ တေနာဟ **"ထေရော ကိရ ခေသစ ရိတော"**တိ။ ခေသစရိတသ္သ ဟိ သူရဿာပိ သဟသာ ဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေနသ္သ ခီဏာသဝတ္တေ့ရော အဇ္ဈာ သယံ ဉတ္ဝာ ''ဣမိနာ ဥပာယေန ပုထုဇ္ဇနဘာဝံ ဇာနာပေဿာမိ''တိ ဟတ္ထိနိမ္မာပနာဒိမကာသိ။ ခေသစရိတတ္တာ ဟိ ထေရော ခိပ္ပံ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ ခိပ္ပဝိရာဂီ ဟိ ခေသစရိတော။

၇၃၄. **တသ္သာ** တိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ မတ္ထကံ ပာပေန္တသ္သ ယောဂိနော။ ''ဇေမ္ပိ ရူပံ ဥဒေတိ, ဇေမ္ပိ ရူပံ ဝေ တီ''တိအာဒိနာ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနမေဝေတ္ထ တုလနံ, တီရဏဥ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ ဒေတနမိန္ဒေန ခိတ္တံ ဝဇိရံ အ မောဃံ, အပ္ပဋိဟတဥ္စ ဟောတိ, ဇေမိဒမ္ပိ ဉာဏံ နိပုဏံ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေတိ ဝုတ္တံ **"ဝိဿဋ္ဌက္ကန္တဝဇိရမိဝ"** တိ အာဒိ။ တတ္ထ **တိခိဏ**န္တိ အကုဏ္ဌံ။ **သူရ**န္တိ တေဇဝန္တံ။ **အတိဝိသဒ**န္တိ နိသိတဘာဝေန အတိဝိယ ပဋ္ဋုတရံ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ ဟိနေန ယောဂီ ''မဂ္ဂပ္ပတ္တောဿီ''တိ မညတိ။

ဝိပသ္သနာပီတီ တိ ဝိပသ္သနာစိတ္တသမ္ပယုတ္တာ ပီတိ။ ခုဒ္ဒကာဒယော ပီတိယော ဟေဋ္ဌာ ဝဏ္ဏိတာ ဇေဝ။ ယသ္မာ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာယ ဝီထိပဋိပန္နာယ အနုက္ကမေန ပဥ္စ ပီတိယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"အယံ ပဥ္စ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"**တိ။ မတ္ထကပ္ပတ္တေန ပန ဥဒယဗ္ဗယဉာဏေန သဒ္ဓိံ ဖရဏာပီတိယေဝ ဟောတိ။ ဥပစာရပ္ပနာက္ခဏတော အညာပိ ဟိ ဖရဏာပီတိ ဟောတိယေဝ။ တေနာဟ **"သကလသရီရံ ပူရယမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"** တိ။

ပသ္သဒ္ဓိအာဒီနိ ဆ ယုဂဠကာနိ အညမညာဝိယောဂီနီတိ ပသ္သဒ္ဓိယာ ဥပ္ပန္နာယ ဣတရာပိ ဥပ္ပန္နာ ဇေဝ ဟောန္တီတိ ကိစ္စဒဿနမုခေန တာ သဗ္ဗာပိ ဒသ္သေန္တော **"ကာယစိတ္တာနံ နေဝ ဒရထော, န ကရဝ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ကာယဂ္ဂဟဏေန ရူပကာယဿပိ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, န ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယဿေဝ။ ကာယပ္ပသ္သဒ္ဓိအာဒ ယော ဟိ ရူပကာယဿာပိ ဒရထာဒိနိမ္မဒ္ဒိကာတိ။ **ကာယစိတ္တာနိ ပသ္သဒ္ဓာနိ။ပေ။ ဥဇုကာနိယေဝ ဟောန္တိ** တေသံ အပသ္သဒ္ဓာဒိဘာဝသ္သ ဟေတုဘူတာနံ ဥဒ္ဓစ္စာဒိထိနမိဒ္ဓဒိဒိဋ္ဌိမာနာဒိသေသနီဝရဏာဒိအဿဒ္ဓိယာဒိမာယာသာ ထေယျာဒိသံကိလေသဓမ္မာနံ ဝိဓမနဝသေန တအာ ဝိပသ္သနာစိတ္တုပ္ပာဒသ္သ ပဝတ္တနတော။ **တသ္မိံ သမယေ** တိ တသ္မိံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏုပ္ပတ္တိသမယေ။ မနုဿာနံ အယန္တိ မာနုသီ, မနုဿယောဂ္ဂါ ကာမသုခရတိ, တာဒိသေဟိ မနုဿဝိသေသေဟိ အနုဘဝိတဗ္ဗတာနတိဝတ္တနတော ဒိဗ္ဗာ ရတိပိ သင်္ဂဟိတာ, မာနုသီသဒိသတာယ ကာမသုခဘာ ဝေန ဒိဗ္ဗာ ရတိပိ တ, တဿာ အတိက္ကန္တတာယ န မာနုသီတိ **အမာနုသီ**။

သုညာကာရန္တိ ယံ ကိဥ္စိ ဝိဝိတ္တံ သေနာသနံ, ဝိပသ္သနံ ဇေဝ တ။ သာပိ ဟိ နိစ္စဘာဝဒိသုညတာယ, ယောဂိနော သုခ သန္နိဿယတာယ စ ''သုညာကာရ''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။ စိတ္တသ္သ အနုပသ္သနကရာနံ ကိလေသာနံ ဝိဂမေန **သန္တစိတ္တဿ** ။ သံသာရေ ဘယဿ ဣက္ခနေန **ဘိက္ခုနော။ သမ္မာ** ဉာယေန ရူပာရူပဓမ္မာနံ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿ နာဒိဝသေန **ဝိပဿတော** ။ သမ္မသတော အနာရဒ္ဓဝိပသ္သနာနံ မနုဿာနံ အဝိသယတာယ **အမာနုသီ**။ ဝိပသ္သနာပီတိ

သုခသညိတာ **ရတိ ဟောတီ**တိ အယမေတ္ထ ကထာယ သင်္ခေပတ္ထော။ ဒုတိယကထာ ပန ဥဒယဗ္ဗယဉာဏမေဝ သန္ဓာ ယ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ယတော ယတော**တိ ရူပတော ဝါ အရူပတော ဝါ။

ဝိပဿနာသုခ န္တိ ဝိပဿနာစိတ္တသမ္ပယုတ္တံ စေတသိကသုခံ။ ယသ္မာ တံသမင်္ဂိတေဟိ အတိပဏီတရူပေ ဟိ သဗ္ဗော ကာယော ပရိဖုဋော, ပရိဗျူဟိတော စ ဟောတိ။ တသ္မာ ဝုတ္တံ **"သကလသရီရံ အဘိသန္ဒယမာန"** န္တိ။

အဓိမောက္ခောတိ သဒ္ဓါ, န ယေတပနကာဓိမောက္ခောတိ အဓိပ္ပာယော။ သာ စေတ္ထ န ကမ္မဖလံ, ရတနတ္တယံ ဝါ သဒ္ဒဟနဝသေန ပဝတ္တာ, အထ ခော ကိလေသကာလုဿိယာပဂမေန သမ္ပယုတ္တာနံ အတိဝိယ ပသန္နဘာဝဟေ တုဘူတာ။ တေနာဟ **"ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တာ။ပေ။ သဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"** တိ။

ပုရိမုပ္ပန္နဘာဝနာဖလသံသိဒ္ဓံ သမပ္ပဝတ္တံ ဝီရိယံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သံကိလေသပက္ခတော ကောသဇ္ဇတော ပဂ္ဂဏှနတော **ပဂ္ဂဟော** ။ တေနာဟ **"ပဂ္ဂဟောတိ ဝီရိယ"** န္တိအာဒိ။

သုပဋ္ဌိတာ တိ သဘာဝသလ္လက္ခဏေန အာရမ္မဏေ သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတာ။ **သုပတိဋ္ဌိတာ** တိ ပဋိပက္ခဝိဂမေန တေန အစလနီယတာယ သုဋ္ဌု ပတိဋ္ဌိတာ။ တတော ဧဝ နိခါတာ ဝိယ **အစလာ**။ အစလဘာဝေနေဝ **ပဗ္ဗတရာဇသဒိသာ** တိ တီဟိ ပိ ပဒေဟိ သုပတိဋ္ဌိတမေဝ ဒဿေတိ။ **သောတိ** ယောကဝစရော။ **ယံ ယံ ဌာန**န္တိ ယံ ယံ အတ္တနော ဥပတိဋ္ဌာနဌာနံ ရူပံ ဝါ အရူပံ ဝါ။ **ဩက္ခန္ဒိတွာ** တိ အနုပဝိသိတွာ။ **ပက္ခန္ဒိတွာ** တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနော ပရိဘဏ္ဍဘူတ သ္သ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ ဥပဋ္ဌဟန္တေ ပရလောကသညိတေ သတ္တေ သန္ဓာယာဟ **"ဒိဗ္ဗစက္ခုနော ပရလော ကော ဝိယာ"**တိ န ဒိဗ္ဗစက္ခုနော ပရလောကဝိသယတ္တာ။ ဝဏ္ဏာယတနဝိသယဉ်ဟိ တန္တိ။ **အဿ** သတိ **ဥပဋ္ဌာတိ** ခါယတိ, ဥပတိဋ္ဌတီတိ ဝါ အတ္ထော။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ သတိ အာရမ္မဏံ ဩက္ခန္ဒိတွာ ဥပတိဋ္ဌတိ, တဒဂ္ဂေန အာရမ္မ ဏမ္ပိဿ ဩက္ခန္ဒိတွာ ဥပတိဋ္ဌတီတိ ဝုစ္စတိ။

ဝိစိနိတဝိသယတ္တာ သင်္ခါရာနံ ဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တဘာဝေန ဌိတာ **ဝိပဿနုပေက္ခာ** ။ သာ ပန အတ္ထတော တ ထာပဝတ္တာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တသမ္ပယုတ္တာ စေတနာ အာဝဇ္ဇနေ အဇ္ဈုပေက္ခ နဝသေန ပဝတ္တိယာ **"အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာ"** တိ ဝုတ္တာ။ ဥဒယဗ္ဗယာနံ သုဋ္ဌုတရံ ဥပဋ္ဌာနတော တဒနုပဿနာယံ မဇ္ဈ တ္တဘူတာ ဣဓ **ဝိပဿနုပေက္ခာ** နာမ။ တေ ပန ဥဒယဗ္ဗယာ သဗ္ဗသင်္ခါရာနန္တိ အာဟ **"သဗ္ဗသင်္ခါရေသု မဇ္ဈတ္တ ဘူတာ"**တိ။ အာဝဇ္ဇနာယ ဣန္ဒဝဇိရတတ္တနာရာစသဒိသတာ, သူရတိက္ခဘာဝေ စ သဗ္ဗညုတညာဏပုရေစရာ ဝိယ တဒနုစရဉာဏဿ တထာဘာဝေန ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဝိပဿနာနိကန္တိ တိ ဝိပဿနာယ နိကာမနာ အပေက္ခာ။ ဩဘာသာဒယော ဝိပဿနာယ ဝိဇမ္ဘနဘူတာ တသ္ သာ အလင်္ကာရော ဝိယ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ဩဘာသာဒိပဋိမဏ္ဍိတာယ"** တိ။ **အာလယ**န္တိ အပေက္ခံ။ **သုခုမာ, သန္တာကာရာ**တိ သုခုမာကာရာ, သန္တာကာရာ စ, သာ စဿာ သုခုမသန္တာကာရတာ ဘာဝနာယ သာတိသယပ္ပဝတ္တိယာ, ယ တော ကိလေသဘာဝေပိဿာ ဒုဝိညေယျော ဟောတိ။ တေနာဟ **"ယာ နိကန္တိ ကိလေသောတိ။ပေ။ ဟောတီ"** တိ။

ဧတေသုပီတိ ယထာဒဿိတေသု ဉာဏာဒီသုပိ။ **"အညတရသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ"** တိ ဣဒံ ဥပ္ပန္နေ အညတရသ္မိံ "မဂ္ဂ ပ္ပတ္တောမှီ"တိအာဒိဂ္ဂဟဏဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ, န အညတရညတရဿေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ န တပိ ဟိ ဥပက္ ကိလေသာ ဧကက္ခဏေပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ပစ္စဝေက္ခဏာ ပန ဝိသုံ ဝိသုံ ဟောတိ။ **"န ဝတ မေ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဧဝရူပာ နိ ကန္တိ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ"**တိ ဣဒံ ဓမ္မသဘာဝဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ, န ပန တဒာ ယောဂိနော တထာစိတ္တပ္ပဝတ္တိဝသေန။ န ဟိ သော တဒါ တံ "နိကန္တိ"တိ ဇာနာတိ, တထာ သတိ တဗ္ဗိသယဿ "မဂ္ဂပ္ပတ္တောမှီ"တိအာဒိဂ္ဂဟဏဿ အသမ္ဘဝတော ဧဝ။ တသ္မာ ဧဝမဿ သိယာ "န ဝတ မေ ဧဝရူပာ ဘာဝနာဘိရတိ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ, အဒ္ဓါ မဂ္ဂပ္ပတ္တော မှီ"တိ။

၇၃၅. **ဥပက္ကိလေသဝတ္ထုတာယာ** တိ နိပ္ပရိယာယတော ဒိဋ္ဌိမာနတဏှာဟ ဣဓ ဥပက္ကိလေသာ တေသံ ဝတ္ထုတာ ယ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတာယ။ န သဘာဝတောတိ အာဟ **"န အကုသလတ္တာ"** တိ။ ယထာ ပန ဩဘာသာဒယော, ဧဝံ နိကန္ တိပိ ဒိဋ္ဌိကဟာဒီနံ ဌာနံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ဥပက္ကိလေသဝတ္ထု စာ"** တိ။ **ဝတ္ထုဝသေနေဝ**တိ ကဟေ အနာမသိတွာ က

ဟာနံ ဝတ္တုတာဝသေနေဝ။ အတ္တတဒီ ဟိ ''အဟံဗုဒ္ဓိနိဗန္ဓနော''တိ ပရိကပ္ပိတော အတ္တာ သြဘာသသ္သ သာမိဘူတော ''မမာ''တိ သာမိဝစနဿ ဝိသယဘာဝေန ဂဟိတောတိ အာဟ **''မမ သြဘာသော ဥပ္ပန္နောတိ ဂဏှာတော ဟိ ဒိဋ္ဌိက ဟော''**တိ။ သြဘာသဿ မနာပဂ္ဂဟဏမုခေန တေန အတ္တာနံ သေယျာဒိတော ဒဟတီတိ ဝုတ္တံ **''မနာပေ ဝတ သြဘာသော ဥပ္ပန္နောတိ ဂဏှတော မာနကဟော''**တိ။ **အဿာဒယတော** တိ သမ္ပိယာယတော။ **တေသန္တိ** ဒိဋ္ဌိက ဟာဒီသညိတာနံ ဥပက္ကိလေသာနံ ဝသေန။ **သြဘာသာဒီသူ**တိ သြဘာသာဒိနိမိတ္တံ။ ကမ္ပနံ ယထာရဒ္ဓဝိပဿနာယ အ ဋ္ဌတွာ ဝိက္ခေပပတ္တိ, သာ စ သြဘာသာဒီသု တဏှာဟာဒိကဟောတိ ဒဿေန္တော **''သြဘာသာဒီသု ကမ္ပတိ။ပေ။ သမနုပဿတီ''**တိ အာဟ။

သြဘာသနိမိတ္တံ စိတ္တံ ဝိကမ္ပတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ သြဘာသေ တ ဝိသယဘူတေ ဥပက္ကိလေသေဟိ စိတ္တံ ဝိက မ္ပတီတိ ယောဇနာ။ တေနာဟ **''ယေဟိ စိတ္တံ ပဝေဓတီ''** တိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဥပဋ္ဌာနေ** တိ သတိယံ။ **ဥပေက္ခာယ စာ**တိ ဝိပဿနုပေက္ခာယ စ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနကထာဝဏ္ဏနာ

၇၃၆. **ကုသလော ပနာ**တိအာဒီသု ကမ္မဋ္ဌာနကောသလ္လယောဂေန **ကုသလော**။ ပရိပက္ကဉာဏတာယ **ပဏ္ဍိ တော**။ အာဂမဗ္ယတ္တိယာ **ဗျတ္တော** ။ ဥပက္ကိလေသတဗ္ဗိသောဓနေသု အာဒီနတနိဿံသာဝဗောဓယောဂတော **ဗုဒ္ဓိသ မ္ပန္နော**။ **အယံ ခေါ သော**တိ ယော သော အာစရိယေန ကမ္မဋ္ဌာနအနုကာလေ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏုပ္ပတ္တိသမယေ ဥပ္ပ ဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တော, အယံ ခေါ သော သြဘာသော ဥပ္ပန္နောတိ ဥပက္ကိလေသဝတ္ထုဘာဝဝဝတ္ထာနံ ဒဿေတွာ ဣဒါ နိဿ ဝိပဿနာယ ဝိသယဘာဝူပနယနဝိဓိံ ဒဿေန္တော **''သော ခေါ ပနာ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပဌမနယေ အနိစ္စ လက္ခဏဝိဘာဝနမေဝ ဒဿိတံ, တသ္မိံ သိဒ္ဓေ ဣတရမ္ပိ လက္ခဏဒွယံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ ဒုတိယနယေ ပန သြဘာ သာဒိကေ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကဒိဋ္ဌိကဟာဒီနံ ဥဇုကဥ္စနသမုဂ္ဃာတနပရိယာအနုဝသေန မနသိကာရဝိဓိံ ဒဿေတုံ **''သစေ သြဘာသော အတ္တာ ဘဝေယျာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အရူပသတ္တကေ ''သစေ သင်္ခါရာ အတ္တာ ဘဝေယ့ ယု''န္တိအာဒိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၂၁) သဗ္ဗသင်္ခါရသင်္ဂဏှဟနဝသေန သာမညတော ဝုတ္တံ, ဣဓ သြဘာသာဒိဝသေန သင်္ခါ ရေ ဝိဘဇ္ဇ ဝုတ္တံ။ သေသော မနသိကာရဝိဓိ တတ္ထ ဝုတ္တနယောတတိ အာဟ **''သဗ္ဗံ အရူပသတ္တကေ ဝုတ္တနယေန ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗ''**န္တိ။

သြဘာသံ ''နေတံ မမာ''တိ သမနုပဿန္တော တဏှာဂာကဟတော စိတ္တံ ဝိသောဓေတိ, ''နေသောဟမသ္မိ''တိ သမနုပဿန္တော မာနကဟတော, ''န မေသော အတ္တာ''တိ သမနုပဿန္တော ဒိဋ္ဌိကဟတော။ တေနာဟ **''သြဘာ သံ နေတံ မမာ''**တိအာဒိ။ ဧသ နယော ဉာဏာဒီသုပိ။

ဣမာနိ ဒသ ဌာနာနီတိ ဣမာနိ ယထာဝုတ္တာနိ သြဘာသာဒီနိ ဒသ ဥပက္ကိလေသကာရဏာနိ။ **ပညာ ယဿ ပရိစ္စ တာ**တိ ယဿ ယောဂိနော ပညာ သြဘာသာဒီသု အနိစ္စတာဒိဂ္ဂဟဏဝသေန ပရိစိတဝတီ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဥပပရိက္ခိတွာ တ ဌိတာ။ ဓမ္မုဒ္ဓစ္စဿ သမဂ္ဂဘာဝဇာနနေန **ဓမ္မုဒ္ဓစ္စကုသလော ဟောတိ** ။

ဝီထိပဋိပန္န န္တိ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဝသေန ဝိပဿနာဝီထိပဋိပန္နံ။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယ န္တိ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယံ အဓိဂတာယံ, ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဉာဏေန တ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိသောဓနေ ဒုက္ခသစ္စဿ ဝဝတ္ ထာနံ ကတံ ဟောတိ ဒုက္ခသစ္စပရိယာပန္နဿ နာမရူပဿ ဝဝတ္ထာနတော။ နာမရူပဿ ပစ္စယာ နာမရူပသမုဒယပက္ ခိယာတိ အာဟ **''ကင်္ခါ။ပေ။ သမုဒယသစ္စဿ ဝဝတ္ထာနံ ကတ''** န္တိ။ အဘိဓမ္မနယေန ဟိ သဗ္ဗကိလေသာ, ကမ္မဉ္ စ သမုဒယသစ္စံ။ **ဣမိဿာ** န္တိ ဣမာယံ။ **သမ္မာ**တိ အဝိပရီတံ။ **မဂ္ဂဿာ** တိ အရိယမဂ္ဂဿ ဥပာယဘူတမဂ္ဂဿ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ဝီသတိမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၂၁. ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တဥဒယဗ္ဗယဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၇၃၇. ဝိပဿနာစာရဿ မတ္တကပ္ပတ္တိယာ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ **သိခါပ္ပတ္တာ ဝိပဿနာ**။ သိခါပ္ပတ္တိ ပနဿ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒီနံ အတ္တဋ္ဌမာနံဝသေန ဇာတာတိ အာဟ **“အဋ္ဌန္နံ ပန ဉာဏာနံ ဝသေန သိခါပ္ပတ္တာ ဝိပဿနာ”**တိ။ ဩဒ္ဓာရိကောဒ္ဓာရိကဿ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကမောဟတမဿ ဝိဂမနေန သစ္စပ္ပဋိဝေဓာနုကူလတ္တာ **“သစ္စာနုလောမိကဉာဏ”**န္တိ အနုလောမဉာဏမာဟ။ တာနိ ပန ဉာဏာနိ သရူပတော ဒဿေတုံ **“အဋ္ဌန္နန္တိ စ”** တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေန သင်္ခါရာနံ အနိစ္စလက္ခဏံ, တဒနုသာရေန ဣတရလက္ခဏာနိ စ ဝိဘာဝေန္တိယေဝ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ ပဝတ္တတီတိ ကတွာ **“ဝီထိပဋိပန္နဝိပဿနာသင်္ခာတံ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ ဉာဏ”**န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဧကေ။ တယိဒံ တဿ သဗ္ဗသော တီရဏပရိညာဘာဝမေဝ မညမာနေဟိ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ တီရဏပရိညန္တောဂဓမေဝ, ဥဒယဗ္ဗယာဒီနံ ပန ဇာနနဋ္ဌေန, ပစ္စက္ခတော ဒဿနဋ္ဌေန စ ဉာဏဒဿနာနိ, ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒီနိ။ တာနိယေဝ ပဋိပက္ခတော ဝိသုဒ္ဓတ္တာ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ, သာ ဧဝ အရိယမဂ္ဂေ ပဋိပဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ ပဋိပဒါ စာတိ **ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ** တိ ဝုတ္တံ။ တံ ပန ဥပ္ပန္နမတ္တံ အပ္ပဂုဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ပဂုဏဥဒယဗ္ဗယာ နိစ္စသညာဒိပဟာနသမတ္ထိယာ ပဟာနပရိညာယ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ။ ယတော တဒဝိဂမေန အဋ္ဌာရသသု မဟာဝိပဿနာသု ကေစ္စာ အဓိဂတာ ဧဝ ဟောန္တိ။ န ဟိ ဥဒယဗ္ဗယာနံ ပစ္စက္ခတော ပဋိဝေဓေန ဝိနာ သာမညာကာရာနံ တီရဏမတ္တေန သာတိသယံ ပဋိပက္ခပဟာနံ သမ္ဘဝတိ။ အသတိ စ ပဋိပက္ခပဟာနေ ကုတော ဉာဏာဒီနံ ဝဇိရမိဝ အဝိဟတဝေဂတာ, တိခိဏဝိသဒဘာဝေါ ဝါ။ တသ္မာ ပဂုဏဘာဝပ္ပတ္တံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ပဟာနပရိညာပက္ခိယမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဘင်္ဂဿေဝ အနုပဿနာ ဘင်္ဂါနုပဿနာ, တဒေဝ ဉာဏံ **ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏံ**။ ယထာဘူတဒဿာဝီ ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ ဘယံ, တေဘူမကဓမ္မာ, တေသု ဘယတော ဥပဋ္ဌိတေသု ဘာယိတဗ္ဗာကာရဂဟိဉာဏံ **ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ**။ မုဉ္စိတုံ ဣစ္ဆတီတိ မုဉ္စိတုကမျံ, စိတ္တံ, ပုဂ္ဂလော ဝါ, တဿ ဘာဝေါ မုဉ္စိတုကမျတာ , တဒေဝ ဉာဏံ **မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏံ**။ ပုန ပဋိသင်္ခါနာကာရေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ **ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏံ**။ နိရပေက္ခတာယ သင်္ခါရာနံ ဥပေက္ခနဝသေန ပဝတ္တဉာဏံ **သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ။ တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒိနဝဝိဓဉာဏံ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ, တသ္မာ။

၇၃၈. **“ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တ”** န္တိ ဝိသေသနေန ဝိဘာဝိတမတ္ထံ အနုဝဒန္တော စောဒကော **“ပုန ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏေ ယောဂေါ ကိမတ္ထိယော”**တိ ပုစ္ဆတိ။ တတ္ထ **ကိမတ္ထိယော** တိ ကိံ ပယောဇနော နိရတ္ထကော, ပဂေဝ နိဗ္ဗတ္တိတတ္တာ ပက္ကဿ ပစနံ ဝိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ အထ တ လက္ခဏသလ္လက္ခဏာဒိဟေတုပဋိဟဋ္ဌိဂ္ဂဟဏာဝသေန တမတ္ထံ ဉာပေတုကာမော အာစရိယော ကထေတုကမျတာဝသေန **“ကိမတ္ထိယော”** တိ ပုစ္ဆတိ။ **လက္ခဏသလ္လက္ခဏတ္ထော**တိ အနိစ္စာဒိလက္ခဏာနံ သမ္မဒေဝ ဥပဓာရဏတ္ထော။ တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **“ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။ နနု စ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ နာမ သင်္ခါရာနံ ဥဒယဗ္ဗယမေဝ ပဿတိ, န အနိစ္စာဒိလက္ခဏတ္တယံ, တေန ကထံ အနိစ္စတာဒိလက္ခဏတ္တယသလ္လက္ခဏံ ဟောတီတိ? န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ “ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏံ လက္ခဏတ္တယဝိသယံ ဟောတီ”တိ။ ဥဒယဗ္ဗယေ ပန ပဋိဝိဒ္ဓေ အနိစ္စလက္ခဏံ ဟာကဋံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ တတော “ယဒနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခံ။ ယံ ဒုက္ခံ, တဒနတ္တာ”တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅; ၄၅, ၇၇; ၄.၁, ၄; ပဋိ. မ. ၂.၁၀) ဣတရလက္ခဏမ္ပိ။ အထ ဝါ ဥဒယဗ္ဗယဂ္ဂဟဏေန ဟုတွာ အဘာဝတာကာရော, အဘိဏှသမ္ပဋိပီဠနာကာရော, အဝသဝတ္တနာကာရော စ ဝိဘူတတရော ဟောတီတိ ကာရဏဘာဝေန ဥဒယဗ္ဗယဉာဏေ ယောဂဿ လက္ခဏတ္တယသလ္လက္ခဏတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, န သမ္မုခေနေဝ။ **ဟေဋ္ဌာ** တိ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိတော ဟေဋ္ဌာ။ တဉ္စဟိ ဩဘာသာဒိဥပ္ပတ္တိဟေတုတာယ တိက္ခံ ဝိသဒံ ဟုတွာ ပဝတ္တမ္ပိ ဒိဋ္ဌိအာဒီဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌတ္တာ ကုဏ္ဌံ အဝိသဒမေဝ ဇာတံ။ တေနာဟ **“ဒသဟိ။ပေ။ နာသက္ခိ”** တိ။

၇၃၉. **အမနသိကာရာ**တိ ဟေတုမ္ဟိ နိဿက္ကဝစနံ။ **“ကိဿ အမနသိကာရာ”** တိ ဟိ ဣဒံ “ကေန ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ”တိ ပုစ္ဆိတဿ ပဋိစ္ဆာဒကဿ ဟေတုပုစ္ဆာ။ သန္တတိယာ ဟိဿ ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ အနိစ္စလက္ခဏံ န ဥပဋ္ဌာတိ, သာ စ သန္တတိ ဥဒယဗ္ဗယာမနသိကာရေန ပဋိစ္ဆာဒိကာ ဇာတာ။ ဣရိယာပထေဟိ ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ ဒုက္ခလက္ခဏံ

န ဥပဋ္ဌာတိ, တေ စ ဣရိယာပထာ အဘိဏှသမ္ပဋိပီဠနာမနသိကာရေန ပဋိစ္ဆာဒကာ ဇာတာ။ ဃနေန ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ အနတ္တလက္ခဏံ န ဥပဋ္ဌာတိ, တေ စ ဃနာ နာနာဓာတုဝိနိဗ္ဘောဂမနသိကာရေန ပဋိစ္ဆာဒကာ ဇာတာတိ။ ဥဒယဗ္ဗယံ ပ ဿတော န ဥဒယာဝတ္ထာ ဝယာဝတ္ထံ ဟပုဏာတိ, ဝယာဝတ္ထာ တ ဥဒယာဝတ္ထံ။ အညော ဝ ဥဒယက္ခဏော, အ ညော ဝ ဝယက္ခဏောတိ ဧကောပိ ဓမ္မော ခဏဝသေန ဘေဒတော ဥပဋ္ဌာတိ, ပဂေဝ အတီတာဒိကောတိ အာဟ **"ဥဒယဗ္ဗ ဗယံ ပန။ပေ။ ဥပဋ္ဌာတီ"**တိ။ တတ္ထ **သန္တတိယာ ဝိကောပိတာယာ** တိ ပုဗ္ဗာပရိယေန ပဝတ္တမာနာနံ ဓမ္မာနံ အညော ညဘာဝသလ္လက္ခဏေန သန္တတိယာ ဥဂ္ဃာဋိတာယ။ န ဟိ သမ္မဒေဝ ဥဒယဗ္ဗယံ သလ္လက္ခေန္တဿ ဓမ္မာ သမ္ဗန္ဓဘာဝေန ဥပဋ္ဌဟန္တိ, အထ ခော အယောသလာကာ ဝိယ အသမ္ဗန္ဓဘာဝေနာတိ သုဋ္ဌုတရံ အနိစ္စလက္ခဏံ ပာကဋံ ဟောတိ။

အဘိဏှသမ္ပဋိပီဠနံ မနသိ ကတွာ တိ ယထာပရိဂ္ဂဟိတဉဒယဗ္ဗယဝသေန သင်္ခာရာနံ နိရန္တရံ ပဋိပီဠိယမာန တံ ဝိဗာဓိယမာနတံ မနသိ ကရိတွာ။ **ဣရိယာပထေ ဥဂ္ဃာဋိတေ** တိ ဣရိယာပထေ လဗ္ဘမာနဒုက္ခပဋိစ္ဆာဒကဘာဝေ ဥ ဂ္ဃာဋိတေ။ ကေသိုဥပဟိ ဣရိယာပထေ ဥပ္ပန္နဿ ဒုက္ခဿ ဝိနောဒကံ ဣရိယာပထန္တရံ တဿ ပဋိစ္ဆာဒကံ ဝိယ ဟောတိ, ဧဝံ သေသာပီတိ ဣရိယာပထာနံ တံတံဒုက္ခပဋိစ္ဆာဒကဘာဝေ ယာထာဝတော ဉာတေ တေသံ ဒုက္ခပဋိစ္ဆာဒ ကဘာဝေ ဥဂ္ဃာဋိတော နာမ ဟောတိ သင်္ခါရာနံ နိရန္တရံ ဒုက္ခာဘိတုန္နတာယ ပာကဋဘာဝတော။ တေနာဟ **"ဒုက္ခလ က္ခဏံ ယာထာဝသရသတော ဥပဋ္ဌာတီ"**တိ။ **နာနာဓာတုယောတိ** နာနာဝိဓာ ပထဝီအာဒိဓာတုယော နာနာဝိဓေ သဘာဝဓမ္ မေ။ **ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ** တိ "အညာ ပထဝီဓာတု, အညာ အာပောဓာတူ"တိအာဒိနာ, "အညော ဖဿော, အညာ ဝေဒနာ"တိ အာဒိနာ စ ဝိသုံ ဝိသုံ ကတွာ။ **ဃနဝိနိဗ္ဘောဂေ ကတေ** တိ သမူဟဃနေ, ကိစ္စာရမ္မဏဃနေ စ ပဘေဒိတေ။ ယာ ဟေ သာ အညမညူပတ္ထဒ္ဓေသု သမုဒိတေသု ရူပာရူပဓမ္မေသု ဧကတ္တာဘိနိဝေသဝသေန အပရိမဒ္ဒိတသင်္ခါရေဟိ ဂယှ မာနာ **သမူဟဃနတာ,** တထာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ ကိစ္စဘေဒဿ သတိပိ ပဋိနိယတဘာဝေ ဧကတော ဂယှမာနာ **ကိစ္စဃနတာ,** တထာ သာရမ္မဏဓမ္မာနံ သတိပိ အာရမ္မဏကရဏဘေဒေ ဧကတော ဂယှမာနာ **အာရမ္မဏဃနတာ** စ, တာ ဓာတူသု ဉာဏေန ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ဒိဿမာနာ ဟတ္ထေန ပရိမဇ္ဇိယမာနော ဖေဏပိဏ္ဍော ဝိယ ဝိလယံ ဂစ္ဆန္တိ, "ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနာ သုညာ ဧတေ ဓမ္မာ ဓမ္မမတ္တာ"တိ အနတ္တလက္ခဏံ ပာကဋတရံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"နာနာဓာတုယော။ပေ။ ဥပဋ္ဌာတီ"** တိ။

၇၆၀. ခုဝဘာဝပဋိက္ခေပတော န နိစ္စန္တိ **အနိစ္စံ,** ခန္ဓပဉ္စကံ။ ယထာဟ "ရူပံ ခော, ရာဓ, အနိစ္စံ, ဝေဒနာ။ သညာ။ သင်္ခါရာ။ ဝိညာဏံ အနိစ္စ"န္တိ (သံ. နိ. ၃.၁၇၂)။ တတ္ထ ကာရဏံ ဝဒန္တော **"ဥပ္ပာဒဝယညထတ္တဘာဝာ"** တိ အာဟ။ **ဥပ္ပာဒော** နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ, **ဝယော** ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ, **အညထတ္တံ** ဇရာ, တေသံ သဗ္ဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **ဟုတွာ အဘာဝတော**တိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဝိနဿနတော။ တွေ စ ပုရိမေန ဇာတိဇရာမရဏသဗ္ဘာဝတော **အနိစ္စ**န္တိ ဒသ္ သေတိ, ဒုတိယေန ဟုကဘာဝဝိဒ္ဓံသာဘာဝတော။ ယဿ ဘာဝေန ခန္ဓပဉ္စကံ "အနိစ္စ"န္တိ ဝုစ္စတိ, တံ အနိစ္စလက္ခဏ န္တိ ဒဿေတုံ **"ဥပ္ပာဒဝယညထတ္တ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန ဟိ တံ "အနိစ္စ"န္တိ လက္ခီယတိ။ **အာကာရဝိကာရော** တိ အာကာရဝိကတိ။ အဘာတကာရော ဟိ ဝိကတိရူပေန လဗ္ဘတိ, ဝိရူပတ္တာ န ဥပ္ပာဒာကာရော။ **အာကာရဝိကာရောတိ** တ အာကာရဝိသေသော။ ဟုတွာ အဘာတေ ဟိ ဟကဘာဝတော ဘိန္နော ဝိဒ္ဓံသာဘာဝတ္တာ တတ္ထ စ အနိစ္စလက္ခ ဏံ နိရုဠှံ။ အနိစ္စာကာရော ဟိ ဒုက္ခာနတ္တာကာရေဟိ ဝိယ ဥပ္ပာဒာကာရတော စ ဝိသိဋ္ဌော။ တထာ ဟိ သဒ္ဒဿ ဝိ ဒ္ဓံသာဘာဝေ သင်္ခတဘာဝေနပိ သာဓီယတိ။

သင်္ခတဘာဝေ စ အတ္ထတော ဥပ္ပာဒဝန္တတာ။ **ဥပ္ပာဒော** စ ဟကဘာဝသာဓိတာ ရေမာနာဝတ္ထာ။ ဣမိနာ န ယေန ဒုက္ခာနတ္တလက္ခဏာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အပိစ ယထာ နိစ္စပဋိက္ခေပတော အနိစ္စန္တိ နိစ္စာကာရပဋိက္ခေပတော ယထာဝုတ္တော အဘာတကာရသင်္ခါတော အနိစ္စာကာရော **အနိစ္စလက္ခဏံ,** ဧဝံ သုခပဋိက္ခေပတော ဒုက္ခန္တိ သုခာ ကာရပဋိက္ခေပတော အဘိဏှပဋိပီဠနာကာရသင်္ခါတော ဒုက္ခာကာရော **ဒုက္ခလက္ခဏံ,** တထာ အတ္တပဋိက္ခေပတော အနတ္တာတိ အတ္တာကာရပဋိက္ခေပတော အဝသဝတ္တနာကာရသင်္ခါတော အနတ္တာကာရော **အနတ္တလက္ခဏ** န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေ ယိမေ တယောပိ အာကာရာ အသဘာဝဓမ္မတ္တာ ခန္ဓပရိယာပန္နာ န ဟောန္တိ။ ခန္ဓေဟိ ဝိနာ အနုပလဗ္ ဘနီယတော ခန္ဓဝိနိမုတ္တာပိ န ဟောန္တိ။ ခန္ဓေ ပန ဥပာဒာယ တေဟာရဝသေန လဗ္ဘမာနာ တအာဒီနဝဝိဘာဝနာယ ဝိသေသကာရဏဘူတာ တဗ္ဗာပညတ္တိဝိသေသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တယိဒံ သဗ္ဗမ္ပိ တိ ယထာဝုတ္တလက္ခဏတ္တယဉ္စေဝ လက္ခိတဗ္ဗဉ္စ ခန္ဓပဉ္စကံ။ **“ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏေန ယာထာဝသရသတော သလ္လက္ခေတီ”**တိ ဣဒံ တဒတ္ထေ တဗ္ဗောဟာရဝသေန ဝုတ္တံ။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏတ္ထဉ္ဟိ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာ “ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ”န္တိ ကထိတာ။ န ဟိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဒုက္ခလက္ခဏာဒိဝိသယံ ။ တဗ္ဗိသယတ္တေ တ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏမေဝ န သိယာ, ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ပန တိက္ခံ, ဝိသဒဉ္စ ကာတုကာမေန လက္ခဏတ္တယတီရဏမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ပရိကမ္မသဒိသဉ္ဟေတံ တဿ။ သေ နယော သေသဉာဏေသုပီတိ။

ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၇၄၁. **ဝဟတီ**တိ ပဝတ္တတိ။ ဉာဏဿ တိက္ခဘာဝေ ဘာဝနာယ ပဂုဏဘာဝေန။ ပဂုဏာ စ ဘာဝနာ ဝိကျွေပဟ ဘာဝတော အာရမ္မဏေ အပ္ပိတာ ဝိယ ပဝတ္တတီတိ ဉာဏဿ တိက္ခဘာဝေန သင်္ခါရာနံ လဟုဥပဋ္ဌာနတာ ဒဿိတာ။ **သင်္ခါရေသု** ပန ဥဒယဗ္ဗယဝသေန **လဟုံ လဟုံ ဥပဋ္ဌဟန္တေသု** ဥဒယဒဿနဉ္စ “ဥပ္ပာဒဝတော ဝိနာသော”တိ ယာဝဒေဝ ဝယဒဿနတ္ထံ တဿ နိဗ္ဗိဒါဝဟတ္တာတိ ဝယေ ဧဝဿ အာဘောဂသမန္နာဟာရော မနသိကာရော ပဝတ္တတိ, တေန ဥပ္ပာဒါဒိံ မုဉ္စိတွာ ဝယမေဝ‌ရဇ္ဇု ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဥပ္ပာဒံ တ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဥပ္ပာဒ**န္တိ နိဗ္ဗတ္တိဝိကာရံ။ **ဌိတိ**န္တိ ဌိတိပ္ပတ္တံ, ဇရန္တိ အတ္ထော။ **ပဝတ္တ** န္တိ ဥပာဒိန္နကပ္ပဝတ္တံ။ **နိမိတ္တ** န္တိ သင်္ခါရနိမိတ္တံ။ ယံ သင်္ခါရာနံ သမုဒယာဒိဃနဝသေန, သကိစ္စပရိစ္ဆေဒတာယ စ သဝိဂ္ဂဟာနံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာနံ, တံ သင်္ခါရနိမိတ္တံ။ ကေစိ ပန **“ပဝတ္တံ** နာမ သင်္ခါရာနံ အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တနံ ဥပ္ပာဒော, **နိမိတ္တံ** နာမ ဥပ္ပန္နာနံ ဝိဇ္ဇမာနတာ ဌာနပရမ္ပရာ, တသ္မာ ဥပ္ပာဒမေဝ ဂဏှာတိ စေ, ပဝတ္တံ ဂဏှာတိ နာမ။ ဌိတိံယေဝ ဂဏှာတိ စေ, နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ နာမာ”တိ ဝဒန္တိ, တံ **“ဥပ္ပာဒံ တ”** တိအာဒိဝစနေန ဝိရုဇ္ဈတိ။ န ဟိ အသတိ ဘေဒေ ဝိကပ္ပော ယုတ္တော။ **န သမ္မာပုဏာတိ** အဂ္ဂဟဏတော။ ကိံ ပန သမ္မာပုဏာတီတိ အာဟ **“ခယ။ပေ။ သန္တိဋ္ဌတီ”** တိ။ တတ္ထ **နိရောဓ**သဒ္ဒော အနုပ္ပာဒေပိ ဒိဿတီတိ ဘေဒသဒ္ဒေန ဝိသေသိတံ, **ဘေဒ**သဒ္ဒော ဝိသေသသတစကောပိ ဟောတီတိ ဝယသဒ္ဒေန ဝိသေသိတံ, သောပိ အနိရောဓတစကောပိ အတ္ထီတိ ခယသဒ္ဒေန ဝိသေသိတံ, ခယဝယဘေဒသင်္ခါတေ ခဏိကနိရောဓေတိ အတ္ထော။ **သတိ သန္တိဋ္ဌတီ** တိ သတိသီသေန ဉာဏမာဟ။ **တေသမ္ပိ ဌာနေ** တိ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တဿ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏဿ တိက္ခဘာတပတ္တိယံ ဝုတ္တနယေန ဥဒယမ္ပိ မုဉ္စိတွာ ဝယဿေဝ မနသိကာရကာလေ။

အာရမ္မဏပဋိသင်္ခါ တိ ရူပဝေဒနာဒိအာရမ္မဏံ ခယဝယဝသေနေဝ ပဋိသင်္ခါယ။ ယကာရလောပေန ဟိ နိဒ္ဒေသော “သယံ အဘိညာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၈, ၄၀၅) ဝိယ။ ယထာဝုတ္တဿ တ အာရမ္မဏဿ ခယဝယဘေဒဝသေန ပဋိသင်္ခါ **အာရမ္မဏပဋိသင်္ခါ။ ဘင်္ဂါနုပဿနေ** တိ ယော တအာရမ္မဏဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂေ, တဿ အနုပဿနေ။ **ပညာ**တိ ပကာရတော ဇာနနာ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဣအနေဝ သံဝဏ္ဏိယတိ။

၇၄၂. **ယံ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏ** န္တိ ရူပံ ယာဝ ဇရာမရဏန္တိ ဝိပဿိတဗ္ဗဘာဝေန ဂဟိတံ သဗ္ဗံ သင်္ခါရဂတမာဟ ။ ပဋိသင်္ခါနံ နာမ ဇာနနံ, တဉ္စ ဘင်္ဂါနုပဿနာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဘင်္ဂတော ဒဿနမေဝါတိ အာဟ **“ဇာနိတွာ ခယတော ဝယတော ဒိသွာတိ အတ္ထော”**တိ။ တဿ ဉာဏဿာတိ သမ္ဗန္ဓော။

ရူပါရမ္မဏမေဝ **ရူပါရမ္မဏတာ** ယထာ “ဒေဝတာ ဧဝ ဒေဝတာ”တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ရူပါရမ္မဏံ စိတ္တ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ရူပါရမ္မဏတာ** တိ တ ဘုမ္မတ္တေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ ဒဿေန္တော **“အထ တ ရူပါရမ္မဏဘာဝေ”**တိ အာဟ။ **အပရေန စိတ္တေန ဘင်္ဂံ အနုပဿတီ** တိ ဝိပဿနာဝိသယံ ဘင်္ဂါနုပဿနမာဟ။ ဧဝဉ္ဟိ ဘင်္ဂါနုပဿနာ ပဂုဏာ ဟောတိ, အာရမ္မဏဉ္စဿ ဝိဘူတတရံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ **ဉာတ**န္တိ အာရမ္မဏမာဟ အနုပဿနာဝသေန ဉာတတ္တာ။ **ဉာဏ**န္တိ အနုပဿနာဉာဏံ။ **ဥဘောပိ ဝိပဿတီ** တိ တဒုဘယမ္ပိ ခယတော ဝယတော ဝိပဿတီတိ။ အယံ ဟေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ရူပဿ ယာဝ ဇရာမရဏဿ ခယတော ဝယတော ဒဿနံ အာရမ္မဏပဋိသင်္ခါတံ, ဒဿနကဉာဏဿ ခယတော ဝယတော ဒဿနံ အာရမ္မဏပဋိသင်္ခါယ ဘင်္ဂဿ အနုပဿနန္တိ ဥဘယတ္ထ ပညာ။ ပုရိမံ တ တဒဘာဝေ အဘာဝတော ပစ္ဆိမာယံ ပက္ခိပိတွာ ပစ္ဆိမာ ဧဝ ပညာ ဝိပဿနေ ဉာဏန္တိ။

ဧတ္ထာ တိ ‘‘တဿ စိတ္တဿ။ပေ.။ ဘင်္ဂံ အနုပဿတီ’’တိ ဧတ္ထ။ **အနေကေဟိ အာကာရေဟီ**တိ အနိစ္စတော အနုပဿနာဒီဟိ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ။ **အနု**-သဒ္ဒေ ‘‘ဘိယျော’’တိ တေသိံ အတ္ထေတိ အာဟ **‘‘ပုနပ္ပုနံ ပဿတီ’’**တိ။

ဣဓ သင်္ခတဓမ္မော နာမ ဇာတိဇရာမရဏပကတိကော, တဿ ဇာတိ အာဒိကောဋိ, ဇရာ မဇ္ဈိမကောဋိ, မရဏံ ပြိယောသာနကောဋိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဥပ္ပာဒါဒိတိဝိဓမ္ပိ သင်္ခတလက္ခဏတာယ အနိစ္စလက္ခဏံ, တထာပိ ဇာတိဇရာသု ဒိဋ္ဌာသု န တထာ အနိစ္စလက္ခဏံ ပာကဋံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ ယထာ ဝယက္ခဏေတိ အာဟ **‘‘ဘင်္ဂေ နာမ အနိစ္စတာယ ပရမာ ကောဋီ’’**တိ, ဥတ္တမာ ကောဋိ ပရိယောသာနကောဋီတိ အတ္ထော။ ယထာ ဟိ ဇရာဓမ္မံ, မရဏဓမ္မမေဝ စ ဇာယတီတိ **ဇာတိ** အနိစ္စတာယ အာဒိ ကောဋိ, တထာ ဇာတိဓမ္မံ, မရဏဓမ္မမေဝ စ ဇီရတီတိ **ဇရာ** မဇ္ဈိမာ ကောဋိ, ဇာတိဓမ္မံ, ဇရာဓမ္မမေဝ စ ဘိဇ္ဇတီတိ **ဘင်္ဂေ** ပရမာ ကောဋီတိ။ **အနိစ္စတော အနုပဿတီ** တိ န ကလာပတော သမ္မသန္တော ဝိယ ‘‘အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေနာ’’တိ (ပဋိ. မ. ၁.၄၈) အနုမာနဝသေန, နာပိ အာရဒ္ဓဝိပဿကော ဝိယ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏပဗ္ဗကဝယဒဿနဝသေန, အထ ခော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာနုဘာဝေန ပစ္စက္ခတော ဥပဋ္ဌိတေသု ဥဒယဝယေသု ဝုတ္တနယေန ဥဒယံ မုဉ္စိတွာ ဘင်ဒဿနဝသေနေဝ အနိစ္စတော အနုပဿတိ, ဧဝံ အနုပဿတော ပနဿ နိစ္စကဟဿ လေသောပိ နတ္ထီတိ အာဟ **‘‘နော နိစ္စတော’’**တိ။ တထာ ဟေသ နိစ္စသညံ ပဇဟတီတိ ဝုစ္စတိ။ ဧတ္ထ စ ‘‘အနိစ္စတော ဧဝ အနုပဿတီ’’တိ ဧဝ-ကာရော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ တေန နိဝတ္တိတမတ္ထံ ဒဿေတုံ **‘‘နော နိစ္စတော’’**တိ ဝုတ္တံ။ န စေတ္ထ ဒုက္ခတော အနုပဿနာဒိနိဝတ္တနမာသင်္ကိတဗ္ဗံ ပဋိယောဂီနိဝတ္တနပရတ္တာ, ဧဝ-ကာရဿ ဥပရိ ဒေသနာရုဋ္ဌတ္တာ စ တာသံ။ **ဒုက္ခတော အနုပဿတီ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

အနိစ္စတော တာဝ အနုပဿနာ ဘင်္ဂါနုပဿကဿ ယုတ္တာ ‘‘ဘင်္ဂေ နာမ အနိစ္စတာယ ပရမာ ကောဋီ’’တိ, ဒုက္ခာဒိတော ပန ကထန္တိ အာဟ **‘‘အနိစ္စဿ ဒုက္ခတ္တာ’’** တိအာဒိ။ တေန ယံ အနိစ္စံ, တံ ဧကန္တတော ဒုက္ခံ အနတ္တာ, တတော စ န အဘိနန္ဒိယာဒိရူပံ။ တဿာ ဥပရိ နိဗ္ဗိတ္တေတဗ္ဗတော ဉာဏပရိကမ္မတ္တဥ္စ ဣတရာသမ္ပိ ဆန္နံ အနုပဿနာနံ ဝသေန အနုပဿတီတိ ဒဿေတိ။ ကေစိ ပနေတ္ထ **‘‘အနိစ္စတော အနုပဿတိ, နော နိစ္စတော** တိအာဒိနာ ဝိသုံ ဒဿနကိစ္စံ နတ္ထိ, ဘင်ဒဿနေနေဝ သဗ္ဗံ ဒိဋ္ဌံ ဟောတီ’’တိ ဝဒန္တိ, တံ ဘင်္ဂါနုပဿနာယ မတ္တကပ္ပတ္တိယံ ယုတ္တံ, တတော ပန ပုဗ္ဗဘာဂေ အနေကာကာရတောကာရာ အနုပဿနာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာဝ။ အညထာ ‘‘အနိစ္စတော အနုပဿတီ’’တိအာဒိကာ (ပဋိ. မ. ၁.၅၁) ဟဋ္ဌာ, ‘‘အနေကေဟိ အာကာရေဟိ ပုနပ္ပုနံ ပဿတီ’’တိ အာဂတာ တဿာ အဋ္ဌကထာ စ ဝိရောဓိတာ သိယာ။ **တဒေဝ** အနိစ္စတော ဒိဋ္ဌမေဝ သင္ခာရဂတံ။

န တံ အဘိနန္ဒတိဗ္ဗ န္တိ တံ သင်္ခာရဂတံ တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနဝသေန ‘‘ဧတံ မမ, ဧသော မေ အတ္တာ’’တိ န အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ။ **န တတ္ထ ရဉ္ဇိတဗ္ဗ** န္တိ တတ္ထ သင်္ခာရဂတေ ရဉ္ဇနဝသေန န ပဝတ္တိတဗ္ဗံ, ကာမရာဂေ, ဘဝရာဂေ တ န ပဝတ္တေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ **ရာဂံ နိရောဓေတီ**တိ ရာဂံ ဝိက္ခမ္ဘနနိရောဓံ ဟပေတိ, ဝိက္ခမ္ဘေတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **‘‘လောကိကေနေဝ တာဝ ဉာဏေနာ’’**တိ။ သတိ စ ဝိက္ခမ္ဘနေ ကထံ သမုဒယောတိ အာဟ **‘‘နော သမုဒေတိ, သမုဒယံ န ကရောတီ’’**တိ။

ဧဝံ ဝိရတ္တော တိ ဧဝံ ဘင်္ဂါနုပဿနာနုသာရေန ဝိရတ္တော။ ယထာ ဒိဋ္ဌံ သမ္ပတိ ဥပဋ္ဌိတံ သင်္ခာရဂတံ နိရောဓေတိ နိရောဓံ မနသိ ကရောတိ, အဒိဋ္ဌမ္ပိ အတီတာနာဂတံ အန္ဝယဉာဏဝသေန ယထာ ဣဒံ ဧတရဟိ, ဧဝံ ဣတရေပီတိ အနုမိနန္တော နိရောဓေတိ မနသိကတဿာပိ နိရောဓံ ကရောတိ။ **နော သမုဒေတီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော, နော သမုဒယံ မနသိ ကရောတီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ပဋိပန္နော တိ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရေန အနိစ္စာနုပဿနာဒိဝသေန ပဋိပန္နော။ **သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသာနံ ပရိစ္စဇနတော** တိ ခန္ဓေဟိ, အဘိသင်္ခါရေဟိ စ သဟ ကိလေသာနံ ပဇဟနတော။ ကိလေသေ ဟိ ပဇဟန္တော တန္နိမိတ္တကကမ္မံ, တတော နိဗ္ဗတ္တနကေ ခန္ဓေ စ ပဇဟတိ နာမ။ **သင်္ခတဒောသဒဿနေနာ** တိ သင်္ခတဓမ္မေသု အနိစ္စဒုက္ခတာဒိအာဒီနဝဒဿနေန။ **တဗ္ဗိပရီတေ** တိ နိစ္စသုခါဒိသဘာဝေ။ **တန္နိန္နတာယာ** တိ တဒဓိမုတ္တတာယ။ ပဋိနိဿဂ္ဂသဒ္ဒော ပရိစ္စာဂတ္ထော, ပက္ခန္ဒနတ္ထော စာတိ ပဋိနိဿဂ္ဂဿ ဒုဝိဓတာ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ပက္ခန္ဒနံ** အဓိမုစ္စနံ။ **ယထာဝုတ္တေနာ** တိ တဒင်္ဂါဒိပ္ပဟာနပ္ပကာရေန, တန္နိန္နပ္ပကာရေန စ။ **နိဗ္ဗတ္တနဝသေနာ** တိ ဥပ္ပာဒန

ဝသေန။ နိဗ္ဗတ္တေန္တော ဟိ ကိလေသေ အာဒိယတီတိ တေ အနိဗ္ဗတ္တေန္တော ကိလေသေ န အာဒိယတိ နာမ။ **အဒော သဒသ္သိတာဝသေနာ**တိ ဒောသာနံ အဒဿာဝိဘာဝေန။ သင်္ခတာရမ္မဏံ အာဒိယတီတိ ယောဇနာ။ အနာဒီနဝဒဿိတာ ယ ဟိ သင်္ခါရေ အာဒိယတီတိ အာဒီနဝဒဿိတာယ တေ န အာဒိယတိ န ဂဏှာတိ။

၇၄၃. **အဿာ** တိ ယောဂိနော။ **တေဟိ ဉာဏေဟီ**တိ အနိစ္စာနုပဿနာဒိဉာဏေဟိ။ **တန္တိ** ပဟာနံ။ **နိစ္စသညန္တိ** နိစ္စကပ်ံ, သညာသီသေန နိဒ္ဒေသော။ **သုခသညံ အတ္တသညန္တိ** ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **သပ္ပီတိကံ တဏှံ** န္တိ သဉ ပ္ပိလာဝိတံ အဘိပတ္တနံ။

၇၄၄. **"ဝတ္ထုသင်္ကမနာ"** တိ ဧတ္ထ ဝိပဿနာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော ရူပာဒိအာရမ္မဏံ "ဝတ္ထု"တိ အဓိပ္ပေတန္တိ ဒဿေန္တော **"ရူပဿာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သင်္ကမနာ** တိ ဝိပဿနာဘာဝသာမညတော ဧကတ္တန ယေန ဝုတ္တံ , အညထာ အညဒေဝ ရူပဘင်္ဂဝိသယံ ဉာဏံ, အညဒေဝ တဒာရမ္မဏစိတ္တဘင်္ဂဝိသယန္တိ ကုတော သင် ကမနာ။ ပညာဝိဝဋ္ဋနာယပိ ဧသေဝ နယော။ **ပညာယာ**တိ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဝသေန ပဝတ္တမာနာယ ဝိပဿနာပညာ ယ။ ဝယဒ္ဒေဝ ဂဟဏဝသေန ဥဒယတော ဝိနိဝဋ္ဋနာ။ တေနာဟ **"ဥဒယံ ပဟာယ ဝယေ သန္တိဋ္ဌနာ"** တိ။ **"အနန္တရမေဝ အာဝဇ္ဇနသမတ္ထတာ"**တိ ဣမိနာ ဘင်္ဂါနုပဿနာယ ပဂုဏဖလဝဘာဝမာဟ။

၇၄၅. **ဥဘော**တိ ဒိဋ္ဌာဒိဋ္ဌဘာဝေန ဒွေပိ အာရမ္မဏာနိ။ **ဧကေဝဝတ္ထုနာ** တိ ခဏဘင်္ဂုရတာယ သမာနာတိ ဝဝတ္ထာ ပနာ။

သံဝိဇ္ဇမာနမ္ပိဟိ တိ ပစ္စက္ခတော ဥပလဗ္ဘမာနေ ပစ္စုပ္ပန္နေ။ **ဝိသုဒ္ဓဒဿနော** တိ ဘင်္ဂဒဿနဿ ပရိဗန္ဓဝိဓ မနေန ဝိသုဒ္ဓဉာဏော, သုဝိသုဒ္ဓဘင်္ဂဒဿနောတိ အတ္ထော။ **တဒန္ဝယံ နေတီ**တိ တဿ ပစ္စုပ္ပန္နသင်္ခါရဘင်္ဂ ဿိနော ဉာဏဿ အန္ဝယံ အနုဂတဘူတံ ဉာဏံ ပဝတ္တေတိ။ ကတ္ထ ပန ပဝတ္တေတီတိ အာဟ **"အတီတနာဂ တေ"**တိ, အတီတေ, အနာဂတေ စ သင်္ခါရဂတေ။ **သဗ္ဗေပိ** တိအာဒိ တဿ ပဝတ္တနာကာရဒဿနံ။

ဘင်္ဂသင်္ခါတေ နိရောဓေ, န နိဗ္ဗာနသင်္ခါတေတိ အဓိပ္ပာယော။ **သော**တိ ယာ အာရမ္မဏန္ဝယေန ဥဘော ဒိဋ္ဌာ ဒိဋ္ဌေ ခဏဘင်္ဂုရတာယ ဧကဘာဝေန ဝဝတ္ထာပနာ, သော ဝယလက္ခဏေ ဝိပရိဏာမလက္ခဏေ **ဝိပဿနာ** ဘင်္ဂါနုပ ဿနာတိ အတ္ထော။

၇၄၆. **အာရမ္မဏဉ္စ ပဋိသင်္ခါ** တိအာဒိ ဘင်္ဂါနုပဿနာယ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတ္တာ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ဒဠှီက ရဏံ။ တယိဒံ ဘင်္ဂဒဿနံ သင်္ခါရာနံ အဝသဝတ္တနာဝဘာဝနေန အနတ္တလက္ခဏပဋိဝေဓာယာတိ တံ ဒဿေန္တော **"သုညတော စ ဥပဋ္ဌာန"** န္တိ အာဟ။ အာရမ္မဏဿ ဟိ ဘင်္ဂါရမ္မဏစိတ္တဿ စ ဘင်္ဂမနုပဿတော ဝိသေသ တော သင်္ခါရာ သုညာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေနာဟ **"တဿေဝ"** န္တိအာဒိ။

န စတ္ထိ အညော တိ ဧတ္ထ ဣမသ္မိံ လောကေ အညော ခန္ဓဝိနိမုတ္တော အတ္တာ နာမ ကောစိ နတ္ထိ။ **တေသံ ခယံ ပဿတီ**တိ တေသံ ဓမ္မာနံ ခဏေ ခဏေ ဥပဋ္ဌဟန္တံ ဘင်္ဂံ ပဿတိ။ ယထာဝုတ္တာယ အပ္ပမာဒပဋိပတ္တိယာ **အပ္ပမ တ္တော**။ ယထာ ကိံ? **မဏိံ ဝိဇ္ဈံ ဝဇိရေန ယောနိသော** ယထာ နာမ ကုသလော ပုရိသော ဥပာယေန မဏိံ ဝိဇ္ဈန္တော မ ဏိဿ ဆိဒ္ဒမေဝ ပဿတိ မနသိ ကရောတိ , န မဏိဿ ဝဏ္ဏာဒိံ, ဧဝမေဝ သင်္ခါရာနံ နိရန္တရံ ဘင်္ဂမေဝ ယောနိ သော မနသိ ကရောတိ, န သင်္ခါရေတိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာ တ ဝဇိရေန မဏိံ ဝိဇ္ဈန္တဿ ဝိဒ္ဓဋ္ဌာနံ န ပုန ရုဟတိ, ဧဝံ ဝဇိရသဒိသေန ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏေန ဘင်္ဂေ ဒိဋ္ဌေ န ပုန နိစ္စကပ်ော ရုဟတိ, ဧဝံ ဘင်္ဂမေဝ ပဿတီတိ အ တ္ထော။

ယာ စ အာရမ္မဏပဋိသင်္ခါ တိ "ရူပာရမ္မဏတာ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘိဇ္ဇတိ, တံ အာရမ္မဏံ ပဋိသင်္ခါ"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၅၁) ဧဝမာဂတာ ယာ စ အာရမ္မဏပဋိသင်္ခါ, "တဿ စိတ္တဿ ဘင်္ဂံ အနုပဿတီ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တာ **ယာ စ ဘင်္ဂါနုပဿနာ,** "သင်္ခါရာဝ ဘိဇ္ဇန္တိ, တေသံ ဘေဒော မရဏံ, န အညော ကောစိ အတ္ထီ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ **ယဉ္စ သုညတော ဥပဋ္ဌာနံ,** အယံ ဧဝံ တိဓာ ဝုတ္တာပိ **အဓိပညာဝိပဿနာ နာမာ** တိ အတ္ထော။

၇၄၇. **အနိစ္စာနုပဿနာဒီသု** တိ အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တာနုပဿနာသု။ **နိဗ္ဗိဒါဒီသု** တိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂနိရောဓပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာသု ။ **တယော ဥပဋ္ဌာနေ** တိ အနိစ္စာဒိဝသေန တိဝိဓေ ဥပဋ္ဌာနေ။ ခယတော ဝယတော ဥပဋ္ဌာနဉ္ဟိ အနိစ္စတော ဥပဋ္ဌာနံ, ဘယတော ဥပဋ္ဌာနံ ဒုက္ခတော, သုညတော ဥပဋ္ဌာနံ အနတ္တတောတိ။ **ဒိဋ္ဌီသု** တိ ဒိဋ္ဌိနိမိတ္တံ **န ဝေဓတိ**။ တာ ဟိ အသံဟီရတာယ န စလတိ။

၇၄၈. **ဒုဗ္ဗလဘာဇနဿ ဝိယာ** တိ တိန္တအာမမတ္တိကာဘာဇနဿ ဝိယ ဘေဒမေဝ ပဿတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧတ္ထ စ **ဒုဗ္ဗလဘာဇနူပမာ** သရသဘိဒုရတာဒဿနတ္ထံ, **ဝိပ္ပကိရိယမာနသုခုမရဇူပမာ** အညမညံ အသမ္ဗန္ဓတာဒဿနတ္ထံ, **ဘိဇ္ဇိယမာနတိလူပမာ** ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနကဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဘေဒမေဝါ**တိ ဝိနာသမေဝ **ပဿတိ** ဥပ္ပာဒါဒီနံ အဂ္ဂဟဏတော။ **ဝေဝမေဝါ**တိ ယထာ ဥဒကဗုဗ္ဗုဠကာနိ ဥဒကတလာဒိပစ္စယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာနိ န စိရဋ္ဌိတိကာနိ သီဃံ သီဃံ ဘိဇ္ဇန္တိ, ဝေဝမေဝ သဗ္ဗေ ရူပာရူပဓမ္မာ ကမ္မာဒိပစ္စယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာ ခဏဋ္ဌိတိကာ သီဃံ သီဃံ ဘိဇ္ဇန္တီတိ ဘေဒမေဝ ပဿတိ။ တုရိတတုရိတဉ္ဟိ နေသံ ဘေဒဒဿနတ္ထံ **"ဘိဇ္ဇန္တိ ဘိဇ္ဇန္တီ"** တိ အာမေဍိတဝစနံ။

မရီစိပိ ဣတ္တရကာလိကာဝ, နိဿယပဗန္ဓဝသေန ပန စိရတရုပဋ္ဌာနန္တိ **"ယထာ ပဿေ မရီစိက"** န္တိ ဝုတ္တံ, န အယာထာဝုပဋ္ဌာနတောဝ။ **လောကန္တိ** ခန္ဓလောကံ။ **မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ** အရဟတ္တာဓိဂမေန ပုနဗ္ဘဝါဘာဝတော။

၇၄၉. **ဘာဝဒိဋ္ဌိပ္ပဟာန** န္တိ သဿတဒိဋ္ဌိယာ ဝိက္ခမ္ဘနံ။ န ဟိ နိရန္တရံ ဘင်္ဂမေဝ ပဿတော သဿတဒိဋ္ဌိယာ အဝသရော အတ္ထိ။ တတော ဧဝ ဇီဝိတေ နိရာလယတ္တာ **ဇီဝိတနိကန္တိပရိစ္စာဂေ။ သဒါ** တိ သဗ္ဗကာလံ ရတ္တိန္ဒိဝံ။ ဘာဝနာယ **ယုတ္တပ္ပယုတ္တတာ** ။ ဣစ္ဆာစာရာနံ ဒူရီဘာဝတော **ဝိသုဒ္ဓာဇီဝိတာ။ ဥဿုက္ကပ္ပဟာနံ** ကိစ္စာကိစ္စေသု အဗျာဝဋတာ တိဗ္ဗသံဝေဂတ္တာ။ **ဝိဂတဘယတာ** ကုတောစိပိ နိဗ္ဘယတာ အတ္တသိနေဟာဘာဝတော။ **ခန္တိသောရစ္စပဋိလာဘော** အနိစ္စတာယ သုဒိဋ္ဌတ္တာ။ ပန္တသေနာသနေသု အဓိကုသလေသု စ အရတိယာ, ကာမဂုဏေသု ရတိယာ စ သဟနတော အဘိဘဝနတော **အရတိရတိသဟနတာ**။

ဣမာနိ အဋ္ဌဂ္ဂုဏမုတ္တမာနီ တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ။ မ-ကာရော စ ပဒသန္ဓိကရော, ဘာဝဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနာဒိကေ ဣမေ အဋ္ဌ ဥတ္တမာနိသံသေတိ အတ္ထော။ **တဟိန္တိ** တတ္ထ ဘင်္ဂါနုပဿနာယန္တိ အတ္ထော။

ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၇၅၀. **သဗ္ဗသင်္ခါရာန** န္တိ တေဘူမကာနံ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ။ အဓိကာရဝသေန ဟိ ပဒေသသဗ္ဗဝိသယော ဣဓ **သဗ္ဗသဒ္ဒေါ**။ **အာသေဝန္တဿာ** တိ အာဒရဝသေန သေဝန္တဿ ပဝတ္တေန္တဿ။ **ဘာဝေန္တဿာ** တိ ဝဍ္ဎေန္တဿ ဗြူဟေန္တဿ။ **ဗဟုလီကရောန္တဿာ** တိ ပုနပ္ပုနံ ကရောန္တဿ ယုဉ္ဇန္တဿ။ **ပဘေဒကာ**တိ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနဝသေန ပဘေဒကာ။ အာဇီဝိကာ ဗျာဓိအာဒိနိမိတ္တံ မရိတုကာမဿ, အမရိတုကာမဿာပိ သူရဿ ဘာယိတဗ္ဗမ္ပိ န ဘယတော ဥပဋ္ဌာတီတိ **"သုခေန ဇီဝိတုကာမဿ ဘီရုကပုရိသဿာ"** တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဘီရုကဇာတိကဿ သီဟာဒယော သန္တာသနိမိတ္တံ ဘယာနကဘာဝတော, တထာ ယောဂိနော ဘင်္ဂတော ဒိဿမာနာ သင်္ခါရာတိ အာဟ **"သီဟ။ပေ။ ဥပဋ္ဌဟန္တီ"** တိ။ **ပစ္စုပ္ပန္နာ** တိ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နာ ဩဋ္ဌာရိကာ ဒီဃတရပဗန္ဓာ, ခဏပစ္စုပ္ပန္နာ သုခုမတရာ ဣတ္တရကာလာ, သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နာ မဇ္ဈိမာ ဣဓ အာဒိတော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဘယတော ဘာယိတဗ္ဗတော ဥပတိဋ္ဌနကေသု ဉာဏံ **ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ** ။

ယထာ ဣတ္ထိယာ ပုတ္တာနံ သီသဿ ဆိန္နတာ ဆိဇ္ဇမာနတာ ဂယှမာနာ ဘယာဝဟာ, ဧဝံ ယောဂိနော တိယဒ္ဓဂတာနံ သင်္ခါရာနံ နိရောဓာ ဂယှမာနာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ဧကိဿာ ကိရ ဣတ္ထိယာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ယထာ ပူတိဘူတံ ဩဒနာဒိ န သဘာဝေန တိဋ္ဌတိ ဝိနဿတိ, ဧဝံ ယဿာ ကတ္တိယာ ဝိဇာတဝိဇာတာ ပုတ္တာ န ဇီဝန္တိ မရန္တိ ဧဝ, သာ **“ပူတိပဇာ”**တိ ဝုတ္တာ။ ပူတိပဇာဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ ဝိသေသတော ဂဗ္ဘဂတမရဏစိန္တာဒဿနေန ယောဂိနော အနာဂတသင်္ခါရနိရောဓသန္နိဋ္ဌာနဒဿနတ္ထံ။ အတီတပစ္စုပ္ပန္နသင်္ခါရနိရောဓော ဟိဿ သုပာကဋော ဧတေတိ န သော ဥပမာယ သာဓေတဗ္ဗော။ အန္တိမဘဝိကဿ စ ယောဂိနော သတ္တက္ခတ္တုံ ပရမာဒိဘာဝိနော အတီတေ ဒုက္ခဗဟုတာယ, အနာဂတဒုက္ခပရိတ္တတာယ စ ဒဿနတ္ထံ ဗဟုပဇာဝ ကတ္တီ နိဒဿိတာ။

တတ္ထ ယထာ တဿာ နဝ ပုတ္တာ မတာ, ဧဝံ အဇ္ဈတ္တာဒိပ္ပဘေဒာ အတီတာ သင်္ခါရာ, ဝုသိတပုဗ္ဗာ တ နဝ သတ္တာတသာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, မီယမာနပုတ္တော ဝိယ ပစ္စုပ္ပန္နာ သင်္ခါရာ, ပဝတ္တမာနော တ သတ္တာတသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဇာတပုတ္တော ဝိယ အနာဂတာ သင်္ခါရာ, ဘာဝီ တ သတ္တာတသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝမဝဋ္ဌိတေ ယဒေကေ ဒသပုတ္တမာတရံ အဂ္ဂဟေတွာ နဝပုတ္တမာတုဂ္ဂဟဏံ သာတ္ထကန္တိ ဝဒန္တိ, တဒဟာဟတံ ဟောတိ ။ အရကာနံ မရဏဿ စိရကာလိကတ္တာ **မရဏာနုဿရဏ**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဂဗ္ဘဂတော အပ္ပစ္စက္ခတာယ ဘာဝီပက္ခေယေဝ တိဋ္ဌတီတိ အဓိပ္ပာယေန ကုစ္ဆိဂတော အနာဂတသင်္ခါရဋ္ဌာနိယော ဝုတ္တော။ **တေသမ္ပိ ခဏေ**တိ ဘင်္ဂဒဿနမုခေန သင်္ခါရာနံ ဘယာနကဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနက္ခဏေ။

၇၅၁. **န ဘာယတိ** ဉာဏဿ ဘယနာကာရေန အပ္ပဝတ္တနတော။ ပဋိဃစိတ္တုပ္ပာဒဝသေန ဟိ ဘာယနံ, ဉာဏံ ပန ဘာယိတဗ္ဗဝတ္ထုံ ဘာယိတဗ္ဗန္တိ ယာထာဝတော ဇာနာတိ။ တေနာဟ **“အတီတာ။ပေ။ တီရဏမတ္တမေတ”**တိ, တိဿော အင်္ဂါရကာသုယော အတိတာပေန တိက္ခမဇ္ဈမုဒုဘေဒာတိ အဓိပ္ပာယော။ ကာမဘဝါဒီနဉ္ဟိ တိဏ္ဏံ ဘဝါနံ နိဒဿနဘာဝေန တာသံ ဂဟဏံ, တထာ ခဒိရာဒိသူလတ္တယဿ အပ္ပဏီတာဒိဘာဝတော။ တေနာဟ **“ကေဝလံ ဟိ”**တိ အာဒိ။ **အဿာ**တိ ဉာဏဿ။ **ဗျသနာပန္နာ**တိ နာနာဝိဓဝိပုလာနတ္ထပတိတာ။ **ဘယတော**တိ ဘာယိတဗ္ဗတော။

သင်္ခါရနိမိတ္တန္တိ “သင်္ခါရာနံ သမူဟာဒိဃနဝသေန, သကိစ္စပရိစ္ဆေဒတာယ စ သဝိဂ္ဂဟာနံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာန”န္တိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ သင်္ခါရာနံ ပန တထာ ဥပဋ္ဌာနံ သင်္ခါရဝိနိမုတ္တံ န ဟောတီတိ အာဟ **“အတီတာ။ပေ။ အဓိဝစန”**န္တိ။ **မရဏမေဝ**တိ ဘင်္ဂမေဝ။ **တေနာ**တိ ဘင်္ဂဒဿနေန။ ခဏေ ခဏေ ဘင်္ဂမေဝ ပဿတော ဟိ နိမိတ္တသညိတံ သင်္ခါရဂတံ အနိစ္စတာယ ဝုတ္တနယေန သပ္ပဋိဘယံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ ပဝတ္တံ နာမ ကာမံ သဗ္ဗာ ဘဝပဝတ္တိ, မတ္ထကပ္ပတ္တာယ ပန ဘင်္ဂါနုပဿနာယ သဗ္ဗဘဝေသု အဘိဏှသမ္ပဋိပီဠနဿ သုဋ္ဌုတရံ ဥပဋ္ဌာနတော သန္တသုခါဘိမတာပိ ဘတ ဒုက္ခသဘာဝတာယ ဘယတော ဥပဋ္ဌဟန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ **“ပဝတ္တန္တိ ရူပာရူပဘဝပဝတ္တီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥဘယ**န္တိ နိမိတ္တံ, ပဝတ္တဉ္စ။ ဒွယမ္ပိ ဟိ တံ အတ္တသုညမေဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟတီတိ။

ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

အာဒီနတနုပဿနာဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၇၅၂. **တာဏ**န္တိ သင်္ခါရဟေတုကာ အနတ္ထတော ရက္ခဏံ။ **နေဝ ပညာယတိ** သဗ္ဗဘဝါဒီနံ သာဒီနဝတာယ ကေသဒိသတ္တာ။ **လေဏ**န္တိ တဿ ပရိဟရဏတာဏာယ ဥပလီယနံ။ **ဂတီ**တိ တဒတ္ထံ ဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနံ။ **ပဋိသရဏ**န္တိ တဿေဝ ပဋိသရဏဋ္ဌာနံ။ **ပတ္ထနာ**တိ အာသီသနာ န ဟောတိ။ ဧတေန “နေတံ မမာ”တိ တဏှာကဟာဘာဝမာဟ။ **ပရာမာသော**တိ ဒိဋ္ဌိပရာမာသော။ တေန “ဧသော မေ အတ္တာ”တိ ဒိဋ္ဌိကဟာဘာဝမာဟ။ တဏှာကဟာဘာဝေနေဝ စေတ္ထ “ဧသောဟမသ္မီ”တိ မာနကဟာဘာတေပိ ဝုတ္တောယေဝ ဟောတိ, **တ**-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန တ။

ဣအနိ ပတ္ထနာဒီနမဘာဝေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **“တယော ဘတ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တယော ဘတ အင်္ဂါရကာသုယော ဝိယ** ဇာတိအာဒိဒုက္ခာဓိဋ္ဌာနဘာဝေန မဟာဘိတာပတာယ။ **စတ္တာရော မဟာဘူတာ** ကဋ္ဌမုခပူတိမုခအဂ္ဂိမုခသတ္ထမုခသင်္ခါတာ **ဃောရဝိသအာသီဝိသာ ဝိယ** ကာယဿ ထဒ္ဓတာဝိဿန္ဒနအဟစ္ဆေဒဒုက္ခဝိဓာနတော ဝိသေသတော, အဝိသေသတော ပန အာသယတော, ဝိသဝိကာရတော, အနတ္ထာနတော, ဒုရုပစာရတော, ဒုရာသဒတော, အကတညုတော, အဝိသေသကာရိတော, အနေကာဒီနဝူပဒ္ဒဝတော စ။ “စတ္တာရော အာသီဝိသာ ဥဂ္ဂတေဇာ ဃောရဝိသာတိ ခော, ဘိက္ခဝေ , စတုန္နေတံ မဟာဘူတာနံ အဓိဝစန”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၈) ဟိ ဝုတ္တံ။ **ပဉ္စက္ခန္ဓာ** ကေက္ခန္ဓဘေဒေ အညက္ခန္ဓာနုဝဋ္ဌာနတော။ အညမညာဃာတနတော, မရဏဒုက္ခာဝဟနတော စ **ဥက္ခိတ္တာသိကဝဓကာ ဝိယ** ။ ဝု

တ္တမ္ပိ စေတံ "ဥက္ခိတ္တာသိကော ဝဓကောတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဥ္စန္နေတံ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာနံ အဓိဝစန"န္တိ။ **ဆ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ** အတ္တတ္တနိယဘာဝေန ဂဟိတာနိပိ တတော ရိတ္တဘာဝတော **သုညဂါမော ဝိယ** ဘောဇနာဒိဂယှုပဂမေတ္ထ အတ္ထိတိ ပဝိဋ္ဌသုညဂါမော ဝိယ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ –

"သုညဂါမောတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဆန္နေတံ အဇ္ဈတ္တိကာနံ အာယတနာနံ အဓိဝစနံ။ စက္ခုတော စေပိ နံ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော မေဓာဝီ ဥပပရိက္ခေယျ, ရိတ္တကညေဝ ခာယတိ, တုစ္ဆကညေဝ ခာယတိ, သုညကညေဝ ခာယတီ"တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၈) –

အာဒိ။ **ဆ ဗာဟိရာယတနာနိ ဂါမဃာတကစောရာ ဝိယ** သဗ္ဗထာပိ ဃာတကဘာဝတော။ တေနေတံ "စောရာ ဂါမဃာတကာတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဆန္နေတံ ဗာဟိရာနံ အာယတနာနံ အဓိဝစနံ။ စက္ခု, ဘိက္ခဝေ, ဟညတိ မနာပါမနာပေသု ရူပေသူ"တိအာဒိ။ ရာဂဂ္ဂိအာဒီဟိ **ကောဒသဟိ အဂ္ဂီဟိ** ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ –

"စက္ခု, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တံ။ ကေန အာဒိတ္တံ? ရာဂဂ္ဂိနာ ဒောသဂ္ဂိနာ မောဟဂ္ဂိနာ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟီ"တိ (သံ. နိ. ၄.၂၈) –

အာဒိ ။ သင်္ခါရာနံ ဂဏ္ဍာဒိသဒိသတာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာယေဝ။ **နိရဿာဒ** တိ အဿာဒေတဗ္ဗရဟိတာ ဒုက္ခသဘာဝတ္တာ။ **နိရသာ**တိ သမ္ပတ္တိရဟိတာ ဝိပတ္တိပရိယောသာနတ္တာ။ သဗ္ဗတ္ထ ယထာ ဟေဋ္ဌာ နိရဿာဒ နိရသာ မဟာအာဒီနဝရာသိဘူတာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိတိ သမ္ဗန္ဓော, ဧဝံ ဥပရိပိ "သတဋ္ဌကမိဝ ဝနဂဟန"န္တိအာဒီသု တံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

သသဒ္ဒူလာ တိ သဗ္ယဂ္ဃာ။ **ကဟာ** ကုမ္ဘိလာဒယော။ **ရက္ခသော** ဒကရက္ခသော။ **"နိရယံ နိရဿာဒ"** န္တိ ဣမိနာ အာဒီနဝဿ အဗ္ဗောကိဏ္ဏတံ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိဿ ယောဂိနော သဗ္ဗေသု ဘဝဒီသု သဗ္ဗေပိ သင်္ခါရာ နိဿဂ္ဂတော နိရန္တရံ သပ္ပဋိဘယာဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ ယဥ္စ သပ္ပဋိဘယံ, တံ သာဒီနဝံ။ တေနာဟ **"တဿေဝ"**န္တိအာဒိ။

ယန္တိ အာဒီနဝဉာဏံ။ **ဣဒံ ဝုတ္တ** န္တိ ဣဒံ ဒသဝတ္ထုကံ ဒ္ဝတ္တဒသတရပဋိမဏ္ဍိတံ အနုဝယဗ္ယတိရေကဝသေန တဿေဝ ပဒဘာဇနံ **ပဋိသမ္ဘိဒာယံ** ဝုတ္တံ။

ဥပ္ပာဒေါ ဘယ န္တိ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပာဒေါ အခေမဋ္ဌေန ဘယဝတ္ထုတာယ ဘယံ။ ဥပ္ပာဒမူလကဥ္ဟိ သဗ္ဗံ တံ သဗ္ဗဝတ္ထုကန္တိ သဗ္ဗသနံ။ **ပဝတ္တံ ဘယ** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ နတ္ထိ ဧတဿ ဥပ္ပာဒေါ, န တ ဧတဿ အဓိဂတေ သင်္ခါရာနံ အာယတိံ ဥပ္ပာဒေါတိ **အနုပ္ပာဒေါ,** နိဗ္ဗာနံ။ တဥ္စ သဗ္ဗသော ဘယာဘာဝတော ပရမဿာသဘူတတ္တာ နိဗ္ဗုယဋ္ဌေန **ခေမန္တိ**။ **သန္တိပဒေ** တိ သဗ္ဗသင်္ခါရူပသမဘူတေ အမတပဒေ။ **အပ္ပဝတ္တ** န္တိအာဒီဟိပိ ပဝတ္တာဒိပဋိက္ခေပမုခေန နိဗ္ဗာနမေဝ ဝဒတိ။ ပဝတ္တိယံ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တဒနန္တရမေဝ နိဝတ္တိယံ အာနိသံသဒဿနဝသေန သီဃံ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေန္တာနံ ဝသေန **"ဥပ္ပာဒေါ ဘယံ, အနုပ္ပာဒေါ ခေမ"** န္တိ တတိယတရော ဝုတ္တော။ ဧသေဝ နယော ဆဋ္ဌတရာဒီသုပိ။ ဧတ္ထ စ **ဥပ္ပာဒေါ** ဝိသေသော, **ဘယံ** ဝိသေသိတဗ္ဗံ သာမညဘာဝတောတိ သတိပိ ဒွိန္နံ ပဒာနံ သမာနာဓိကရဏဘာဝေ လိင်္ဂဘေဒေါ ဂဟိတော။ ယထာ "ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၄; မ. နိ. ၃.၃၇၄)။ သေ နယော **"ဂတိ ဘယ"**န္တိအာဒီသုပိ။

ဥပ္ပာဒေါ သင်္ခါရာ တိ ဧတ္ထေ ပန သဗ္ဗေသံ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပာဒံ သာမညေန ဂဟေတွာ သင်္ခါရာ ဘေဒတော ဝိဟိတာ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ တေသံ ဝိဘာဂတော ဝိပဿိယမာနတ္တာတိ ဝစနဘေဒေါ ကတော။

အာယူဟနံ ပဋိသန္ဓိ "ဒုက္ခ"န္တိ ပဿတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဉာဏံ အာဒီနဝေ ဣဒ**န္တိ အာဒီနဝေ ဝိသယဘူတေ ဣဒံ ပဥ္စဝတ္ထုကံ ဉာဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဉာဏံ သန္တိပဒေ** တိ သန္တိပဒေ နိဗ္ဗာနိဒိဘာဝေန ဌိတံ ဣဒံ ဉာဏန္တိ အတ္ထော။

၇၅၃. ကမ္မပစ္စယာ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပာဒေ ဟာကဋ္ဌတရော ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတီတိ
အာဟ **“ပုရိမကမ္မပစ္စယာ ဣဓ ဥပ္ပတ္တိ”** တိ။ ပဝတ္တံ နာမ ဣဓ ပဝတ္တိယံ ဓမ္မပ္ပဝတ္တီတိ အာဟ **“ဥပ္ပန္နဿ ပဝ
တ္တီ”**တိ။ **သဗ္ဗမ္ပိ** တိ တိယဒ္ဓဂတံ ရူပာရူပံ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဒိဝိဘာဂံ သဗ္ဗမ္ပိ။ **ကမ္မန္တိ** တေရဟိ ပဝတ္တံ ကမ္မံ။ တေ့
ထ စ ဥပ္ပာဒပဝတ္တအာယူဟနဂ္ဂဟဏေန ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဓပရိယာပန္နာ သင်္ခါရာ ဂဟိတာ, ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေန အနာဂ
တဒ္ဓပရိယာပန္နာ ဥပာဒိတ္တာ။ ဥပ္ပာဒဂ္ဂဟဏေန စ အတီတဒ္ဓပရိယာပန္နာ ကမ္မသင်္ခါရာ ဥလ္လိင်္ဂတ္တာ။ နိမိတ္တဂ္ဂ
ဂဟဏေန ပန သဗ္ဗေပိ ဂဟိတာ။ **ယာယ ဂတိယာ သာ ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ** သာ နိရယာဒိဘေဒာ ဂတိ သုစရိတဒုစ္စရိတဝသေ
န ဂန္တဗ္ဗတ္တာ, သာ ပနတ္ထတော တံတံကမ္မနိယမိတာ ဘဝသမညာရဟာ ဝိပာကက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာ စ ရူပန္တိ ဝေဒိတ
ဗ္ဗာ။ **ခန္ဓာနံ နိဗ္ဗတ္တန** န္တိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ခန္ဓာနံ နိဗ္ဗတ္တနံ။ **ဟာကဋ္ဌာ ဧဝ** သစ္စဝိဘင်္ဂေ လက္ခဏာဒိဝသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တ
တာ။ **ဝတ္ထုဝသေနာ**တိ အာရမ္မဏသင်္ခာတပဝတ္တိဋ္ဌာနဝသေန။ ယဒိ တေ ပဉ္စေဝ ဝတ္ထုဘာဝေန ဣစ္ဆိတာ, အထ က
သ္မာ သေသာ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“သေသာ တေသံ ဝေဝစနဝသေနာ”**တိ။ တေန ဝိပဿကာနံ ဉာဏဝိပ္ဖာရဿ ဝိသယ
သံဝဏ္ဏနတ္ထံ ဒေသနာ ဝဍ္ဎိတာတိ ဒဿေတိ။

အန္ဝယတော ဒဿိတဿ အာဒီနဝဉာဏဿ ဗျတိရေကတော ဒဿနတ္ထံ **ပဋိပက္ခဉာဏဒဿနံ** “ယတ္ထ
ဥပ္ပာဒော နတ္ထိ, တတ္ထ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဘယမ္ပိ နတ္ထိ”တိ။ **“ဘယတုပဋ္ဌာနေန တ”** တိအာဒိနာ ပဝတ္တိံ ဒဿေတ္တ
တ နိဝတ္တိဒဿနံ ဗုဒ္ဓာနံ, အနုဗုဒ္ဓာနဉ္စ အာစိဏ္ဏမေတံ ယထာ ပုရိမံ သစ္စဒ္ဒယံ ဒဿေတွတ နိရောဓသစ္စဒေသနာတိ ဒ
ဿေတိ။ ယထာ လောကေ ကဿစိ အာဒီနဝဒဿနံ နိရတ္ထကမ္ပိ ဟောတိ, န တထာ ဣဒံ, ဣဒံ ပန သာတ္ထကမေ
တတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ယသ္မာ တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တပ္ပဋိပက္ခနိန္နံ စိတ္တံ ဟောတိ** အဟာဘိဘူတဿ
သီတနိန္နတာ ဝိယ သုဌု ဒိဋ္ဌာဒီနဝတော ဧကံသေန မုစ္စိတုကမျတာဘာဝတော။

ဘယန္တိ ဘာယိတဗ္ဗံ။ **“နိယမတော ဒုက္ခ”**န္တိ ဧတေနဿ ဒုက္ခဘာဝေန ဘာယိတဗ္ဗတာတိ ဘာယိတဗ္ဗတာ ဒုက္ခ
ဘာဝံ န ဗျဘိစရတီတိ ဒဿေတိ။ **ဝဋ္ဋာမိသံ** ဥပာဒိန္နက္ခန္ဓာတိ ဝဒန္တိ။ တိဝိဓမ္ပိ ဝဋ္ဋံ, ဝဋ္ဋသန္နိဿိတဉ္စ **ဝဋ္ဋာမိ
သံ**။ ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗတော **လောကာမိသံ,** ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ။ ကိလေသာ ဧဝ **ကိလေသာမိသံ။ သင်္ခါရမတ္တမေ
တတိ** ဧတ္ထ **ဧဝ**-သဒ္ဒေန ဝိသင်္ခါရံ နိဝတ္တေတိ။ န ဟိ တတ္ထ သာမိသတာလေသောပိ အတ္ထီတိ။ **မတ္တ**-သဒ္ဒေန ပန
အပရိပုဏ္ဏတံ ဝိဘာဝေတိ။ န ဟိ သဗ္ဗသင်္ခါရဂတံ သာမိသန္တိ။ **တသ္မာ** တိ “ဘယ”န္တိ ဝုတ္တဿ ဒုက္ခာဒိဘာဝေန
နိယတတ္တာ။ ယဒိ ယံ ဘယံ, တံ ဒုက္ခာဒိသဘာဝမေဝ, တထာ သတိ ဘယာဒီသု ဧကေနေဝ အတ္ထသိဒ္ဓိ။ ကသ္မာ သဗ္ဗာ
နိ ဂဟိတာနီတိ အနုယောဂံ မနသိ ကတွာ အာဟ **“ဧဝံ သန္တေပီ”** တိအာဒိ။ ယထာ တေသု ဧဝ သင်္ခါရေသု အနိစ္စတော
ဒုက္ခတော အနတ္တတော ပဝတ္တိဝသေန အာကာရနာနတ္တတော အနုပဿနာနာနတ္တံ, ဧဝံ ဘယာကာရာဒိအာကာရနာနတ္တ
တတော **ပဝတ္တိဝသေနေဝေတ္ထ** ဉာဏဿ **နာနတ္တံ** ။ တတ္ထ ဘယာကာရေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ **ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ,**
ဣတရာကာရဝသေန ပဝတ္တံ **အာဒီနဝဉာဏ**န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ယသ္မာ အာဒီနဝဉာဏဿ ဝိသယဘာဝေန ဝုတ္တာ ပန္နရသာပိ အတ္ထာ ဥပ္ပာဒာဒီသု ပဉ္စသွေဝ အန္တောဂဓာ,
တတ္ထ စ ဉာဏံ အန္ဝယဗျတိရေကဝသေန ပဝတ္တနတော ဒသဝိဓံ ဟောတိ။ တသ္မာ အာဟ **“ဒသ ဉာဏေ ပဇာနာ
တီ”**တိ။ ပဇာနနဉ္စ သာတိသယံ ဝိသယဂတသမ္မောဟဝိဂမေန အသမ္မုယှနံ, အတ္တနိပိ အသမ္မုယှနမေတတိ အတ္တာနမ္မ
ပိ ပဇာနန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ပဋိဝိဇ္ဈတိ သစ္ဆိကရောတီ”** တိ။ **ဒွိန္နံ** န္တိ ဒွီသု ကုသလသ
ဒ္ဒယောဂေန ဟိ ဘုမ္မတ္ထေ သာမိဝစနံ ယထာ “ကုသလာ နစ္စဂီတဿာ”တိ (ဇာ. ၂.၂၂.၉၄)။ **ကုသလတာ**တိ ကရဏေ
ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **“ဒွိန္နံ ကုသလတာယာ”** တိ။ **ဒွိန္နံ** န္တိ တ ဒွိန္နံ ဉာဏာနံ ဝသေနာတိ အတ္ထော။ ပဝတ္တိယာ
ယာထာဝတော ဒိဋ္ဌတာယ တပ္ပဋိပက္ခတော သန္တိပဒံ သုဝိနိစ္ဆိတမေဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ တေနဿ စိတ္တံ ပရမဒိဋ္ဌ
ဓမ္မနိဗ္ဗာနာဒိမိစ္ဆာဂါဟဝသေန န ဝိစလတိ။ တတ္ထ သုပရိဒိဋ္ဌာဒီနဝတ္တာတိ အာဟ **“နာနာဒိဋ္ဌီသု န ကမ္ပတီ”** တိ
အာဒိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၇၅၄. **သင်္ခာရဂတေ** တိ သဗ္ဗသ္မိံ တေဘူမကေ သင်္ခာရေ။ **နိဗ္ဗိန္ဒတီ** တိ ဉာဏနိဗ္ဗိဒေန နိဗ္ဗေဒံ အာပဇ္ဇတိ။ တထာဘူတော စ တတ္ထ ဥက္ကဏ္ဌန္တော, အနဘိရမန္တော စ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ဥက္ကဏ္ဌတိ နာဘိရမတီ"** တိ။

တတ္ထ အနဘိရမဏာသ္သ ဥပမံ ဒဿေတုံ **"သေယျထာပီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အနောတတ္တဒဟံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတေသု ဒ္ဝိယောဇနသတုဗ္ဗေဓေသု ယထာက္ကမံ သာနုအဥ္ဇနရဇတသုဝဏ္ဏသတ္တရတနမယေသုဂန္ဓမာဒနကာဠကေလာသသုဒဿနစိတ္တကူဋဘေဒေသု ပဉ္စသု ဟိမဝတော မဟာသိခရေသု ပစ္ဆိမော **စိတ္တကူဋပဗ္ဗတော** နာမ။ သီဟပဟာတာဒီသု **သတ္တသု မဟာသရေသု**။

သုဝဏ္ဏပဉ္စရေ တိ သုဝဏ္ဏမယေ သီဟပဉ္စရေ။ **ပက္ခိတ္တော** တိ နိရုဒ္ဓော။ **တိဝိဓေ သုဂတိဘဝေ**တိ ကာမသုဂတိအာဒိကေ တိဝိဓေ သမ္ပတ္တိဘဝေ။

ဟတ္ထပဟဒတလဝတ္ထိကောသေဟိ ဘူမိဖုသနေဟိ သတ္တဟိ ပတိဋ္ဌိတောတိ **သတ္တပတိဋ္ဌော။ နဂရမဇ္ဈေ နာဘိရမတိ** ဒ္ဝတ္တရပဉ္စရနာဋနာဒိအဝဇာနနေန။ **ဒိဋ္ဌေ** တိ အဓိမုတ္တိပုဗ္ဗကေန အနုဝယဒဿနေန ဒိဋ္ဌေ။ တေနာဟ **"တန္နိန္နတပ္ပောဏတပ္ပဗ္ဘာရမာနသော"**တိ။

နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

၇၅၅. **တံ ပနေတန္တိ** နိဗ္ဗိဒါဉာဏမာဟ။ **ဉာဏဒ္ဝယေနာ**တိ ဘယတုပဋ္ဌာနာဒီနတနုပဿနာဉာဏဒ္ဝယေန။ ယသ္မာ ဘယတော ဒိဿမာနာ ဧဝ သင်္ခါရာ မဟာဒီနတ, နိဗ္ဗိန္ဒိတဗ္ဗာ စ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, တသ္မာ ဧကမ္ပိ တံ ဉာဏံ တထာဘာဝနာဗလပ္ပတ္တိယာ အဝတ္ထာဝိသေသယုတ္တံ တိဝိဓကိစ္စသာမတ္ထိယဝန္တံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"အတ္ထတော ဧကေ"**န္တိ။ တေနာဟ **"သဗ္ဗသင်္ခါရေ"** တိအာဒိ။

တယိဒံ တာသံ အနုပဿနာနံ မတ္တကပ္ပတ္တိဝသေန ဝုတ္တံ, အာဒိမ္ဟိ ပန ဘိန္နသဘာဝ ဧဝ ပဝတ္တန္တိ။ **ဥပ္ပဟဒေသီ**တိ ဟုတွာကာသိ, ဝိဘာဝေသီတိ အတ္ထော။

မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၇၅၆. **န သဇ္ဇတိ** ဗဟုတ္တဒီနဝတာယ ဒိဋ္ဌတ္တာ။ **မုဉ္စိတုကာမံ နိဿရိတုကာမံ ဟောတိ** အနာဒိကာလိကဿ ခန္ဓဿ ပရိညာယမာနတ္တာ။ **မုဉ္စိတုကာမတာ** တတော အတ္တာနံ နိဗ္ဗေဓေတုကာမတာ နိဿရိတုကာမတာ အပဂန္တုကာမတာ။ **ပဉ္စရပက္ခိတ္တော** တိ ပဉ္စရေန သမောရုဒ္ဓော။ **ဧဝမာဒယော**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာဒိတ္တအင်္ဂာရဥပသင်္ဂဒေသဖ္ဘာဌသာပအာကုလဝနဂဟနာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

မုဉ္စိတုကမျတာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၇၅၇. **"သဗ္ဗဘဝ ။ပေ။ မုဉ္စိတုကာမော"** တိ ဝတွာ ပုန **သဗ္ဗသ္မာ သင်္ခါရဂတာ** တိ **သဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ** သာတိသယမုတ္တိဒဿနတ္ထံ အဓိကာဝစနံ အညမတ္ထံ ဗောဓေတီတိ။ ယဉ္ဟိ သင်္ခါရေဟိ အနနုဗန္ဓဿ မုဥ္စနံ, တံ သာတိသယံ မုဉ္စနံ။ တံ ပန ဝုစ္စမာနာယ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာယ ဟောတီတိ တံ ဒဿေတုံ **"ပုန တေ ဧဝံ သင်္ခါရေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ သင်္ခါရပရိဂ္ဂဏှနံ ပုဗ္ဗေပိ ကတန္တိ **ပုန**ဂ္ဂဟဏံ။ ဘတဒိဂတဿ သင်္ခါရဿ အပရိတုလိတဿ အဘာဝတော **"တေ"**တိ ဝုတ္တံ။ အနုပဿနာကာရဿ အပုဗ္ဗဿပိ အတ္ထိတာယ **"ဧဝ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒနိ ဝုစ္စမာနာကာရေနာတိ ဟိ အတ္ထော။ သင်္ခါရာနံ ပရိဂ္ဂဏှနံ နာမ ပရိပုဏ္ဏလက္ခဏဝသေနေဝ ဟောတီတိ **"တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ"** တိ ဝုတ္တံ။

အနစ္စန္တိကတော တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ပဌမေန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''အာဒိအန္တဝန္တတော နိစ္စပဋိက္ခေပတော''တိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော။

ဒုတိယေန “ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနတော သုခပဋိက္ခေပတော”တိ ဝေမာဒီနံ သင်္ဂဟော။

အဇ္ဈတ္တောတိ အမနုညတော, အသောဘနတော တ။ **ဇေဂုစ္ဆတော** တိ “ဓိ”တိ ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗတော။ **ပဋိက္ကူလတော**တိ အဘိရုစိယာ ပဋိလောမနေန ပဋိက္ကူလဘာဝတော။ န မဏ္ဍနေန ဟတတာ **အမဏ္ဍနဟတာ,** အမဏ္ဍနေန သကကာ ဓေတေသံ သုဘာဘာဝံ ဟန္တုန္တို အတ္တော။ အမဏ္ဍနေန တ တေသံ အသုဘတာ ဟာကဏ္ဍာ ဟောတီတိ **အမဏ္ဍနဟတာ**။ မဏ္ဍနေန တ န ဟန္တဗ္ဗသဘာဝတ “အသုရိယပဿာ”တိ ဝိယ **အမဏ္ဍနဟတာ** ။ တတော အမဏ္ဍနဟတဘာဝတောတိ ရူပသင်္ခာရေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဝိရူပတော**တိ အသုန္ဒရတော။ ပဋိဃသံယောဇနဝတ္ထုတာယ ပဿန္တေ အတ္တနိ ဗန္ဓတီတိ **ဗီဘစ္ဆံ** အတိဝိယ ဝိရူပံ။ ယံ ဒိဋ္ဌမတ္တမေဝ အေမနဿုပ္ပတ္တိနိမိတ္တံ ဟောတိ။ အဇ္ဈဇိဂုစ္ဆနီယတာ ဟိ ဂူထံ ဝိယ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗံ တ **ဗီဘစ္ဆံ** ။ ဣဓ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန “အသုစိတော အမနာပတော”တိ ဝေမာဒီနံ သင်္ဂဟော။

စတုတ္ထေန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန “အပရိဏာယကတော အတ္တပဋိက္ခေပတော”တိ ဝေမာဒီနံ သင်္ဂဟော။

၇၅၈. **အယန္တိ** ယောကဝစရော။ **မုဋ္ဌနဿာ** တိ ပုန အနနုဗန္ဓနတ္ထံ သုမုတ္တမုဋ္ဌနဿ။ **ဉပာယသမ္ပာဒနတ္ထ** န္တိ အနိစ္စာဒိဝသေန သုဋ္ဌု ပရိဂ္ဂဏှနံ ပရိမဒ္ဒနာ ဉပာယော, တဿ သာဓနတ္ထံ။

မစ္ဆဂဟဏတ္ထံ ဥဒကေ တတ္ထ တတ္ထ ခိပန္တိ တေန္တိ **ခိပ္ပံ,** မစ္ဆာနံ ဂဟဏကုဋ္ဌပံ။ **သြဏ္ဍာပေသီ** တိ သြသာ ရေသိ, ခိပီတိ အတ္တော။ **သပ္ပ** န္တိ ကဏှသပ္ပံ။ **ဂဟဏေ**တိ ယထာဂဟိတံ သပ္ပံ အဆဍ္ဍေတွာ ဂဟဏေ။ **ဟတ္ထံ နိဗ္ဗေဌေတွာ**တိ သပ္ပေန အတ္တနော ဘောဂေန ဝေဌိတံ ဟတ္ထပဒေသံ နိဗ္ဗေဌေတွာ မောစေတွာ။ **အာဝိဍ္ဍိတွာ** အာဝေဌိကပ္ပဟာပနေန ဘမေတွာ။ **နိဿဇ္ဇိတွာ** တိ ဆဍ္ဍေတွာ။

တတ္ထာ တိအာဒိ ဉပမာသံသန္ဒနံ။ တတ္ထ **အာဒိတောတ**တိ ဝိညုတံ ပတ္တကာလေ။ **ဃနဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ သမ္မူဟာဒိဃနဂ္ဂဟဏံ ဘိန္ဒိတွာ။ **သုမုတ္တန္တိ** ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော “ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၇၀) ဝိယ။ သင်္ခါရာနံ နိစ္စာဒိအာကာရေန ဉပဋ္ဌာတုံ အသမတ္ထတာ အနိစ္စသညာဒိဘေဒာယ ဝိပဿနာယ သာတိသယံ ဗလဝဘာဝပ္ပတ္တိယာ, သာ စ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စာဒိအာကာရဿ သုဋ္ဌုတရံ သလ္လက္ခဏေနာတိ အာဟ **“တိလက္ခဏာရောပနေန။ပေ။ ဟပေတွာ”**တိ။ ယထာ ဟိ နိဗ္ဗုဒ္ဓကရဏေ ဗလဝတရေန ပဋိမလ္လေန တတ္ထ တတ္ထ မုဋ္ဌိပ္ပဟာရာဒိနာ ဝိမထိတော ဣတရော တေန ယုဇ္ဈိတုံ အသမတ္ထတံ ဟာပိတော ဟောတိ။ နကေဝလံ အသမတ္ထတံ ဟာပိတောဝ ဟောတိ, အထ ခော မရဏမတ္တံ ဒုက္ခံ တ မရဏံ တ ဟာပုဏာတိ, ဝေမေတောပိ သင်္ခါရာ ဇဝံ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ ဟာပိတာ ဉပရိဉာဏာနုဘာဝေန နိဗ္ဗိသေဝနတံ, သဗ္ဗသော ဘင်္ဂဋ္ဌ ဟာပုဏန္တီတိ။

၇၅၉. **တ္တောဝတာ** တိ ဇဝံ “အနစ္စန္တိကတော”တိအာဒိနာ ပရောစတ္တာလီသာယ အာကာရေဟိ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စာဒိဘာဝသလ္လက္ခဏဝသပ္ပဝတ္တေန ပဋိသင်္ခါနေန။

အနိစ္စတော မနသိကရောတောတိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဘယတုပဋ္ဌာနကထာယံ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၅၀) ဝုတ္တနယမေဝ။

အယံ ပန ဝိသေသော – **“ပဋိသင်္ခာ”** တိ ပဒဿ **“ဇာနိတွာ”**တိ အတ္ထံ ဝတွာ ပဋိသင်္ခါနုပဿနကိရိယာနံ သမာနခဏတ္တာ အသတိပိ ပုဗ္ဗာပရကာလတ္တေ သဒ္ဒတေဟာရမတ္တေန ဇဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **“ကာမ”**န္တိ အာဒိမာဟ။ တေန “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၅၃), နိဟန္တွာ တိမိရံ သဗ္ဗံ, ဥဂ္ဂတောယံ ဒိတကရော”တိ စ ဝေမာဒီသု ဝိယ သမာနကာလဝသေနာယံ သဒ္ဒပယောဂေကတိ။ တထာ မနဉ္စ ဓမ္မေ စ ပဋိစ္စ ပဋ္ဌာ န မနောဝိညာဏဿ ဉပ္ပတ္တိ, ဝေမိဓာပီတိ ဒဿေတုံ **“မနဉ္စ ပဋိစ္စာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဒိသော သဒ္ဒပယောဂေ ယေဘုယ္ယေန လောကေ ပုဗ္ဗကာလဝသေနေဝ ဒိဿတီတိ ပုဗ္ဗကာလဝသေနေဝ ဣဓာပိ တံ ဒဿေတုံ **“ကေတ္တကနယေန တ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗ”** န္တိ အာဟ။ တဿတ္ထော – အပရာပရံ ဥပ္ပန္နေသု ဉာဏေသု ပုရိမဿ ဝသေန ပဋိသင်္ခါနကိရိယာ, တဒညဿ ဝသေန ဉပ္ပဇ္ဇနကိရိယာ စ ယောဇေတဗ္ဗာ, န စ တာနိ ဘေဒတော အပေက္ခိတဗ္ဗာနိ ကေသန္တာနပတိတတာယ ကေတ္တကယဝသေန ဂဟိတတ္တာတိ။ **ဣတရသ္မိံ ပဒဒ္ဒယေ** တိ “ပဝတ္တံ ပဋိသင်္ခာ, နိမိတ္တဉ္စ ပဝတ္တဉ္စ ပဋိသင်္ခါ”တိ ဣမသ္မိံ ပဒဒွယေ။

ပဋ္ဌိသင္ခာနုပႆနာဉာဏ် နိဒ္ဒေသ။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၇၆၀. သင်္ခါရာနံ အနိစ္စဒုက္ခာကာရာဒိပရိဂ္ဂဏှဟနဝသေန ပဝတ္တမ္ပိ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏံ ဝိသေသတော အနတ္တာကာရပရိဂ္ဂဏှဟနပဓာနန္တိ ဝုတ္တံ **"သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ သုညာတိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ"** တိအာဒိ။ တသ္မိဉှိ သတိ သစ္စသမ္ပဋိဝေဓော ဣဇ္ဈတိ, န အသတိ။ တဒဘာဝတော ဟိ အနိစ္စဒုက္ခလက္ခဏပညာပကမ္ပိ **သရဘင်္ဂသတ္ထာ ရာဒီနံ** သာသနံ အနိယျာနိကမေဝ ဇာတံ။ အထ တ တေသံ နိစ္စသာရာဒီဟိ ရိတ္တကံ သန္ဓာယ **"သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ သုညာတိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ယဉှိ ယတော ရိတ္တကံ, တံ တေန သုညန္တိ။ သင်္ခါရာနံ အတ္တသုညတာယ ဒုဝိ ဓေယျဘာဝတော အနေကတရံ ပဋိဝိဒ္ဓါယပိ သုညတာနုပဿနာယ ဒဋ္ဌဟိဘာတဟဒနတ္ထံ **"ပုန သုညမိဒ"**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ယဒဂ္ဂေန သင်္ခါရာ အနတ္တတာ, တဒဂ္ဂေန အနတ္တနိယာ။ သတိ ဟိ အတ္တနိ အတ္တနိယေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ **"သုညမိဒံ အတ္တေန ဝါ အတ္တနိယေန ဝါ"** တိ။ **ဒွိကောဋိကန္တိ** ဒွိဝိအံသိကံ, အတ္တာနံ နေဝ ဒိသွာ ဉာဏစက္ခုနာ ပစ္စက္ခတော, အနုမာနတော စ တဿ အနုပလဗ္ဘနီယတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ပရံ အညံ သတ္တံ, သင်္ခါရံ ဝါ ပရိက္ခာ ရဘာဝေ အတ္တနော သုခဒုက္ခသာဓနဘာဝေ ဌိတံ န ဒိသွာတိ ယောဇနာ။ ပုန ပရိဂ္ဂဏှဟာတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဗွော** တိ ဇ တသ္မိံ သုညတာနုပဿနာဓိကာရေ။

ကွဝစီတိ ကတ္ထစိ ဌာနေ, ကာလေ, ဓမ္မေ ဝါ။ အထ ဝါ **ကွဝစီတိ** အဇ္ဈတ္တံ, ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ။ **အတ္တနော အတ္တာန** န္တိ သကတ္တာနံ။ "အယံ ခေါ ဘဝံ ဗြဟ္မာ မဟာဗြဟ္မာ။ပေ.။ သေဋ္ဌော သဇိတာ ဝသီ ပိတာ ဘူတဘဗျာန"န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၄၂) ပရေဟိ ပရိကပ္ပိတံ အတ္တာနဥ္စ ကဿစိ ကိဥ္စနဘာဝံ န ပဿတီတိ ဒဿေန္တော **"ကဿစီ"** တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပရဿ** တိ "ပရဇာတိ, ပရော ပုရိသော"တိ စ ဧဝံ ဂဟိတဿ။ **န စ မမ ကွဝစနီတိ** ဧတ္ထ **မမ**-သဒ္ဒေ အဌာနေ ပယုတ္တောတိ အာဟ **"မမ-သဒ္ဒံ တာဝ ဌပေတွာ"** တိ။ **ပရဿ စ** တိ အတ္တတော အညဿ။ "ပရော ပုရိသော"တိ ဧဝံဘူတော အတ္တော မမတ္တာယ ဌိတော, တဿ ဝသေန မယှံ သဗ္ဗံ သိဇ္ဈတီတိ ဧဝံ ဧကစ္စဒိဋ္ဌိဂတိ ကပရိကပ္ပိတဝသေန ပရံ အတ္တာနံ တဥ္စ အတ္တနော ကိဥ္စနဘာဝံ န ပဿတီတိ ဒဿေန္တော **"န စ ကွဝစနီ"**တိအာဒိ မာဟ။ ဧတ္ထ စ **နာဟံ ကွဝစနီတိ** သကအတ္တနော အဘာဝံ ပဿတိ။ **န ကဿစိ ကိဥ္စနတသ္မိ** န္တိ သကအတ္တနော ဧဝ ကဿစိ အနတ္တနိယတံ ပဿတိ။ **န စ မမာတိ** ဧတံ ဒွယံ ယထာသင်္ခံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **အတ္ထိ** တိ ပဇ္ဇေကံ။ **န စ ကွ ဝစနိ ပရဿ အတ္တာ အတ္ထီ**တိ ပရဿ အတ္တနော အဘာဝံ ပဿတိ။ **တဿ ပရဿ အတ္တနော မမ ကိဥ္စနတာ န စတ္ထီ**တိ ပရဿ အတ္တနော အနတ္တနိယတံ ပဿတိ။ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တံ, ဗဟိဒ္ဓါ စ ခန္ဓာနံ အတ္တတ္တနိယသုညတာ သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဥ္ဇတာ စတုကောဋိကသုညတာပရိဂ္ဂဏှဟနေန ဒိဋ္ဌာ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"ဧဝမယ"**န္တိအာဒိ။

၇၆၁. **"ဆဟာကာရေဟီ"**တိအာဒိနာ နိဒ္ဒေသာဒီသု တတ္ထ တတ္ထ အာဂတေ ပကာရေ သုညတာနုပဿနာယ ပရိ ဗျူဟနံ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ဆဟာကာရေဟီ**တိ ဆဟိ ဂဟဏာကာရေဟိ, ဂဟေတဗ္ဗာကာရေဟိ ဝါ။ **နိ စ္စေနာ**တိ "နိစ္စော"တိ ပရိကပ္ပိတေန အတ္တနာ ဝါ အညေန ဝါ ကေနစိ။ **နိစ္စေနာ** တိ ဝါ နိစ္စဘာဝေန။ ဓုဝတဒယော "နိစ္ စော"တိ ဂဟိတဿေဝ ဂဟေတဗ္ဗာကာရာ။ တဗ္ဘာဝေန ဟိ ဣမဿ ဆက္ကတာ။ တတ္ထ နိစ္စတာ နာမ ကူဋဋ္ဌ တာ။ ဓုဝဘာဝေ ထိရတာ။ သဿ ဘာဝိတာ သဿတတာ။ နိဗ္ဗိကာရတာ အဝိပရိဏာမဓမ္မတာ။ **ယာဝ ဇရာမရဏာ**တိ ပေ ယျာလံ အကတွာ ပရိယောသာနပဒမေဝ ဒဿေတိ။

၇၆၂. န သာရန္တိ **အသာရံ,** နတ္ထိ ဧတဿ သာရန္တိ **နိဿာရံ** ။ သာရတော အပဂတံ, သာရံ ဝါ တတော အပဂတန္တိ **သာရာပဂတံ**။ ကေစိ ပနေတ္ထ "နိစ္စသာရသာရေန ဝါ သုခသာရသာရေန ဝါ အတ္တသာရသာရေန ဝါ"တိ ဟဋ္ဌီတိ အဓိပ္ပ ဟယေန "အသာရံ နိဿာရံ သာရာပဂတ"န္တိ ပဒတ္တယံ ဧကော သုညတာပရိဂ္ဂဟာကာရော, အညထာ သတ္တေဝ အာကာရာ သိယုံ, န အဋ္ဌာတိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပန "သုဘသာရသာရေနာတိပိ ဟဋ္ဌိယံ အတ္ထီတိ 'အသာရံ နိဿာရံ သာ ရာပဂတ'န္တိ ဣဒံ ပဒတ္တယံ 'နိစ္စသာရသာရေနာ'တိအာဒီသု ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗ"န္တိ ဝဒန္တိ။ **သေတဝဏ္ဏော** တိ သေတဝဏ္ဏကော။ "မိနရုက္ခော"တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဟဋ္ဌိဘဒ္ဒကော** တိ ကိံသုကော။

၇၆၃. နိစ္စသာရာဒီနံ အဘာဝတော **ရိတ္တတော ပဿတိ** ။ ပရိတ္တတော, လာမကတ္တာ တ **တုစ္ဆတော** ။ အတ္တသာရာဘာဝေန **သုညတော**။ သယံ အနတ္တတာယ **အနတ္တတော**။ ကြိယာသမုဋ္ဌာနတော, ကေနစိ ကြိယံ ကာရေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ စ **အနိဿရိယတော** ။ ဖေဏပိဏ္ဍေန ဘာဇနာဒိ ကာတုကာမဿ ဝိယ ရူပဿ နိစ္စတာဒိံ ကာတုကာမဿ တံ န သိဇ္ဈတိ, သကက္ခဏာဝသေန တ ကာစိ ကိရိယာ နတ္ထီတိ **အကာမကာရိယတော**။ "ဧဝံ ရူပံ ဟောတု, မာ ဧဝ"န္တိ **အလဗ္ဘနီယတော** ။ သယံ အညဿ ဝသေ န ဝတ္တတိ, နာပိ အညံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတီတိ **အဝသဝတ္တကတော** ။ ယသ္မိံ သန္တာနေ သယံ တဿ ပရော ဝိယ အဝိဓေယျတာယ **ပရတော**။ ကာရကာဒိ ဝိယ ကာရဏေဟိ, ဖလေန စ **ဝိဝိတ္တတော** ။ န ဟိ ကာရဏေန ဖလံ, ဖလေန တ ကာရဏံ သဂဗ္ဘံ တိဋ္ဌတိ။ သေ နယော ဝေဒနာဒီသုပိ။

၇၆၄. **ရူပံ န သတ္တော** တိအာဒီသု ယော လောကတေဟာရေန သတ္တော, ရူပံ သော န ဟောတီတိ အယမတ္ထော ကြမ နာဓိပ္ပေတော တဿာဝုတ္တသိဒ္ဓတ္တာ။ န ဟိ လောကော ရူပမတ္တံ "သတ္တော"တိ တေဟာရတိ, ဗာဟိရကပရိကပ္ပိတော ပန အတ္တာ "သတ္တော"တိ အဓိပ္ပေတော။ သော ဟိ တေဟိ ရူပာဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ ပရေသံ သဉ္ဇာပနဋ္ဌေန "သတ္တော"တိ ဝုစ္စတိ, ရူပံ သော န ဟောတီတိ အတ္ထော။ သုညတာပရိဂ္ဂဏှာပဟနဋ္ဌေပ္ပဟတန္တိ။ သေ နယော **န ဇီဝေ**တိအာဒီသုပိ။ တတ္ထ ဇီဝနဋ္ဌေန **ဇီဝေ**။ နရနဋ္ဌေန နေတုဘာဝေန **နရော**။ "အဟမသ္မိ"တိ မာနုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတာယ မာနော ဧတ္ထ တတိ ပဝတ္တတီတိ **မာနဝေ**။ ထိယတိ ဧတ္ထ ဂဗ္ဘောတိ **ကြတ္ထီ** ။ ပဓာနဘာဝေန ပုရိ သေတီတိ **ပုရိသော** ။ အာဟိတော အဟံမာနော ဧတ္ထာတိ **အတ္တာ** ။ ပစ္စတ္တံ တဿ တဿ အဟံကာရဝတ္ထုတာယ "အဟ"န္တိ စ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ အတ္တာ ဝုစ္စတိ, ရူပံ ပန တာဒိသံ န ဟောတီတိ သုညတာပရိဂ္ဂဏှာပနဝိဓိ ဒဿေတုံ **"ရူပံ န သတ္တော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အဋ္ဌဟိပိ ပဒေဟိ ရူပဿ အတ္တသုညတာဝ ဒဿိတာ။ ကြတရေဟိ စတူဟိ တဿ ကိဥ္စနတာဘာဝေ။ တတ္ထ **န မမာ**တိ မယှံ အတ္တနော သန္တကံ န ဟောတိ, တထာ အညဿ အတ္တနော သန္တကံ န ဟောတိ, ကဿစိပိ အတ္တနော သန္တကံ န ဟောတိ အတ္တနောယေဝ အဘာဝတော။ **"န အတ္တနိယ"**န္တိ ပဒေန ပကာသိတော ဧဝတ္ထော ပရိယာယန္တရေဟိ တီဟိပိ ပဒေဟိ ပကာသိတော။ သေ နယော ဝေဒနာဒီသုပိ။

၇၆၅. ဟေဋ္ဌာ ကလာပသမ္မသနဿ ဒဋ္ဌဟဘာဝတယ ဝုတ္တသမ္မသနနယာပိ သုညတာနုပဿနာယ ဒဋ္ဌဟဘာဝတယ သံဝတ္တန္တီတိ ဒဿေန္တော **"တီရဏပရိညာဝသေနာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဘယဿ အဟိံသနေန **အသရဏတော**။ "သရဏ"န္တိ ဂဟေတုံ အယုတ္တတာယ **အသရဏီဘူတတော။ "အနဿာဒတော"** တိ ကြဒံ ဟဋ္ဌိယံ နတ္ထိ။ သတိ စ တေစတ္တာလီသ အာကာရာ သိယုံ။ ရူပပ္ပဝတ္တိယံ သဗ္ဗာဒီနဝူပလဒ္ဓိယာ **အာဒီနဝတော။ "သမုဒယတော အတ္ထင်္ဂမတော"**တိ ကြဒံ ဒွဝယံ ယထာ အနိစ္စတော ဒဿနံ ပနာဋ္ဌိကာယ, နိစ္စသာရဝိရဟဒီပနေန တ သုညတာဝိဘာဝနံ ဟောတိ, ဧဝံ သုညတာဝိဘာဝနန္တိ ကတွတ ဝုတ္တံ။ တထာ "ယံ ခော ရူပံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ, အယံ ရူပဿ အဿာအော"တိ (သံ. နိ. ၃.၂၆) ဒဿနံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နတာဝိဘာဝနေန သုညတာဝိဘာဝနံ။ "ယံ ရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ, အယံ ရူပဿ အာဒီနဝေ"တိ (သံ. နိ. ၃.၂၆) စ ဒဿနံ နိစ္စတာဒိသုညတာဘာဝနတော။ တထာ "ယော ရူပေ ဆန္ဒရာဂဝိနယော ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနံ, ကြဒံ ရူပဿ နိဿရဏ"န္တိ ဧဝံ သမုဒယာဒိဒဿနာနံ, ကြတရေသဉ္စ ယထာရဟံ သုညတာနုပဿနာနုဗျူဟနတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ယံ ပန အာဒီနဝတော ဒဿနံ, ပုဗ္ဗေ ဝတွတပိ ပုန ဝစနံ အဿာဒပဋိက္ခေပတော ဒဿနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဝေဒနာဒီသုပိ ဒွတစတ္တာလီသ အာကာရာ နေတဗ္ဗာတိ အာဟ **"ဝေဒနံ။ပေ။ ဝိညာဏံ အနိစ္စတော။ပေ။ နိဿရဏတော ပဿတီ"** တိ။

ဝုတ္တမ္ပိ စ နိဒ္ဒေသေ **တော** သုညတာပရိဂ္ဂဏှာပနကထာသန္ဒဿနံ "အသုကာယ ဟဋ္ဌိယာ အယံ နိဒ္ဒေသော"တိ ဒဿနတ္ထံ, တဿ ဖလသန္ဒဿနတ္ထဉ္စ။

၇၆၆. ဧဝံ တီရဏပရိညာဝသေန ပစ္စေကံ ခန္ဓေသု ဒွတစတ္တာလီသာယ အာကာရေဟိ သုညတံ ပရိဂ္ဂဟေတွတာပိ တိဝိဓာနုပဿနာဝသေနေဝ ဘာဝနံ အနုယုဉ္ဇန္တဿ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏုပ္ပတ္တိတိ ဒဿေန္တော **"ဧဝံ သုညတော"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပရိဂ္ဂဏှာပဟန္တော** တိ သမ္မသန္တော။ **ဘယဉ္စ နန္ဒိဉ္စ ဝိပ္ပဟာယာ** တိ အဇ္ဈုပေက္ခကတာယ သင်္ခါရာနံ ဝိပတ္တိံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကဘယဥ္စေဝ တေသံ သမ္ပတ္တိံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကပီတိဉ္စ ပဇဟိတွတ။ အထ တ ဘယတုပဋ္ဌာနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဉာဏဘယဉ္စ သမ္မသနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကပီတိသင်္ခါတံ နန္ဒိဉ္စ ပဟာယ။ န ဟိ သဗ္ဗသော သုညတာယ ဒိဋ္ဌာယ ဘယနန္ဒီနံ အဝသရော အတ္ထိ, အထ ခော ဥပေက္ခာဝ သဏ္ဌာတိ။ တေနာ

ဟ **“သင်္ခာရေသု ဥဒာသီနော ဟောတီ”** တိ။ တတ္ထ ယေန မိစ္ဆာကဟေန အနုဒာသီနတာ သိယာ, တဒဘာဝံ ဒဿေန္တော **“အဟန္တိ တ မမန္တိ တ န ဂဏှာတီ”** တိ အာဟ။ ဣဒာနိဿ ဥဒာသီနတာယ ဥပမံ ဒဿေန္တော **“ဝိဿဋ္ဌဘရိယော ဝိယ ပုရိသော”**တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ အနုဒာသီနတာပုဗ္ဗိကာ ဥဒာသီနတာ ဝုစ္စမာနာ ဣဓ ဩပမ္မတ္ထံ ဖရတီတိ ဒဿေတုံ **“ဣဒ္ဓာ ကန္တာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အတိဝိယ နံ မမာယေယျ** ဣတ္ထိနံ သာဠေယျကူဋေယျဝင်္ကေယျာဒီနံ အဇာနနတော။ **မုဋ္ဌိတုကာမော ဟုတွာ**တိ မုဋ္ဌိတုကာမော ဟုတွာ, **တံ ဝိဿဇ္ဇေယျ** နိရပေက္ခတာယ ဝသေနေတတိ အဓိပ္ပာယော။ **အယံ** ယောကာဝစရော။ မုဋ္ဌိတုကာမတာယ ဥဒ္ဒံ ယာဝ သင်္ခာရုပေက္ခာဉာဏံ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တာဝ ပဝတ္တာ ဝိပဿနာ ပဋိသင်္ခာနုပဿနာ တေတိ အာဟ **“ပဋိသင်္ခာနုပဿနာယ သင်္ခာရေ ပရိဂ္ဂဏှာဟန္တော”** တိ။

ပတိလီယတီတိ ဧကပဿေန နိလီယတိ နိလီနံ ဝိယ ဟောတိ။ **ပတိကုဋ္ဋတီ**တိ သင်္ကုစတိ။ **ပဋိဝဋ္ဋတီ** တိ ဝိဝဋ္ဋတိ။ **န သမ္ပသာရိယတီ**တိ န ဝိသရတိ, အဘိရတိဝသေန န ပက္ခန္ဒတီတိ အတ္ထော။

ဣစ္စဿ တိ ဣတိ ဧဝံ အဿ ယောဂိနော။

၇၆၇. တိက္ခဝိသဒသူရဘာဝေန သင်္ခာရေသု အဇ္ဈုပေက္ခနေ သိဇ္ဈမာနေ **တံ ပနေတံ** သင်္ခာရုပေက္ခာဉာဏံ အနေကတရံ ပဝတ္တမာနံ ပရိပာကဂမနေန အနုလောမဉာဏဿ ပစ္စယဘာဝံ ဂစ္ဆန္တံ **နိဗ္ဗာနံ သန္တတော ပဿတိ** နာမ။ တထာဘူတဉ္စ **သဗ္ဗံ သင်္ခာရပ္ပဝတ္တံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ နိဗ္ဗာနမေဝ ပက္ခန္ဒတိ** နာမ။ တယိဒံ ဣဓ ဉာဏံ အနုလောမဂောတြဘုဉာဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတ္တံ နေတွာ ဝုတ္တံ ဧကတ္တနယဝသေန ။ **နော စေ နိဗ္ဗာနံ သန္တတော ပဿတိ**တိ တာဝ သင်္ခာရုပေက္ခာဉာဏဿ အပရိပက္ကတမေတဟ။ သမုဒ္ဒံ တရန္တီတိ **သာမုဒ္ဒိကာ,** သံယတ္တိကာ။ ဒိသာဇာနနကော ကာကော **ဒိသာကာကော,** လက္ခဏမတ္တဋ္ဌေတံ ယော ကောစိ တာဒိသော သကုန္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဝိဒေသန္တိ** အဒေသံ သမုဒ္ဒေ အပရိစိတဋ္ဌာနံ။ **အနုဂန္တွာ** တိ အနု အနု ဂန္တွာ။

တယိဒံ ဝိပဿနာဉာဏံ။ **ပိဋ္ဌံ ဝဋ္ဋယမာနံ ဝိယာ** တိ ထူလထူလတော ဝိဝေစနဝသေန နိပ္ဖာဒိယမာနံ သဏှံ သဏှံ ပိဋ္ဌစုဏ္ဏံ ဝိယ။ **နိဗ္ဗဋ္ဋိတကပ္ပာသ** န္တိ နိဗ္ဗဋ္ဋိတဗီဇံ ကပ္ပာသံ။ **ဝိဟနမာနံ ဝိယာ**တိ ဓနုကေန ဝိဟညမာနံ ဝိယ။ ဥပမာဒွယေနပိ ပုနပ္ပုနံ သမ္မသနေန ဝိပဿနာဉာဏဿ သုခုမတရဘာဝပတ္တိမာဟ။ ယထာ ယထာ ဟိ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဗလေန တိက္ခာ, ဝိသဒာ, သူရာ စ ဟောတိ, တထာ တထာ သုခုမတရာပိ ဟောတီတိ။ **သင်္ခာရဝိစိနနေ** တိ ပဝိစယသ္သ သိခာပ္ပတ္တတာယ သင်္ခာရေသု ဝိယ တေသံ ဝိစိနနေပိ ဥဒာသီနံ ဟုတွာ တိဝိဓာနုပဿနာဝသေန တိဋ္ဌတိ ပကာရန္တရဿ အဘာဝတော။ “သတ္တဓာ အဋ္ဌာရသဓာ”တိအာဒိနာ ဝိဘတ္တာပိ ဟိ အနုပဿနာပကာရာ အနိစ္စာနုပဿနာဒီသွေဝ တီသု အန္တောဂဓာတိ မတ္ထကပ္ပတ္တာ ဝိပဿနာ တာသံ ဧဝ ဝသေန တိဋ္ဌတိ။

၇၆၈. **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ ဝိမောက္ခမုခဘာဝတပဇ္ဇနေ, အရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဂပစ္စယတ္တေ စ။ **ဣဒံ** ဝိပဿနာဉာဏံ။ **တိဏ္ဏံ ဣန္ဒြိယာန** န္တိ သဒ္ဓိန္ဒြိယသမာဓိန္ဒြိယပညိန္ဒြိယာနံ။ **အာဓိပတေယျဝသေနာ** တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မမာနံ အဓိပတိဘာဝဝသေန။ အနိစ္စာနုပဿနာဗဟုလဿ ဟိ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဟောတိ, ဒုက္ခာနုပဿနာဗဟုလဿ သမာဓိန္ဒြိယံ, အနတ္တာနုပဿနာဗဟုလဿ ပညိန္ဒြိယန္တိ တိဿန္နံ အနုပဿနာနံ ဝသေန ဗလဝတရဘာဝံ ပတ္တာနိ ဣမာနိ တီဏိ ဣန္ဒြိယာနိ ဝိမောက္ခမုခဘာဝံ အာပဇ္ဇန္တီတိ အာဟ **“တိဝိဓာနုပဿနာ။ပေ။ အာပဇ္ဇတိ နာမာ”**တိ။ **တိဝိဓဝိမောက္ခမုခဘာဝ** န္တိ ဧတ္ထ ဧကေ ပန တယော ဝိမောက္ခာ, ကာနိ တ တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနီတိ အန္တောလီနေ အနုယောဂေ ဝိမောက္ခမုခါဓိနတ္တာ ဝိမောက္ခာဓိဂမဿ ဝိမောက္ခမုခါနိ တာဝ ဒဿေန္တော **“တိဿော ဟိ။ပေ။ ဝုစ္စန္တီ”**တိ ဝတွာ အယဉ္စ အတ္ထော ဟဋ္ဌိတော ဧဝ ဝိညာယတီတိ ဒဿေန္တော **“ယထာဟာ”**တိအာဒိမာဟ။

လောကနိယျာနာယာ တိ လောကတော နိက္ခမနာယ, သတ္တလောကဿ တ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိက္ခမနာယ။ **ပရိစ္ဆေဒပရိဝဋ္ဋုမတော**တိ ဥဒယဗ္ဗယဝသေန ပရိစ္ဆေဒတော စေဝ ပရိဝဋ္ဋုမတော စ။ **သမနုပဿနတာယာ** တိ သမ္မဒေဝ အနု အနု ပဿနာယ သံဝတ္တန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ အနိစ္စာနုပဿနာ ဟိ သင်္ခာရေ အာဒိတော ဥဒယေန, အန္တတော ဝယေန ပရိစ္ဆိန္နေ ပဿတိ။ အာဒိအန္တဝန္တတာယ ဟိ တေ အနိစ္စာတိ။ **အနိမိတ္တာယ စ ဓာတုယာ** တိ သဗ္ဗသင်္ခာရနိမိတ္တဝိရ

ဟတော “အနိမိတ္တာ”တိ လဒ္ဓနာမာယ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ။ **စိတ္တသမ္ပက္ခန္ဒနတာယာ**တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ အနုလောမဉာဏာဒိဘာဝေန သမ္မဒေဝ အဓိစိတ္တဿ အနုပဝိသနတ္တာယ။ **အပ္ပဏိဟိတာယာ**တိ ရာဂပဏိဓိအာဒီနံ အဘာဝေန “အပ္ပဏိဟိတာ”တိ လဒ္ဓနာမာယ။ **သုညတာယာ**တိ အတ္တသုညတာယ “သုညတာ”တိ လဒ္ဓနာမာယ။

ဂတိန္တိ နိဗ္ဗတ္တိံ။ သင်္ခါရာနံ သဘာဝဝိဘာဝနေန သံဝေဇိယမာနံ စိတ္တံ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ သမုတ္တေဇိတံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“မနောသမုတ္တေဇနတာယာတိ စိတ္တသံဝေဇနတာယာ”**တိ။ မမံကာရေန အတ္တနိယသညိတဿ ဝတ္ထုနော သာမိဘူတော အတ္တာ ပဉ္စမံ ပရာမသီယတိ, တတော အတ္တနိယန္တိ အာဟ **“နာဟံ, န မမာတိ ဧဝံ အနတ္တတော သမနုပဿနတာယာ”**တိ။ **တီဏိ ပဒါနီ**တိ ပရိစ္ဆေဒပရိဝဋုမ, မနောသမုတ္တေဇန, သမနုပဿနပဒါနီတိ ဝဒန္တိ, “သဗ္ဗသင်္ခါရေ”တိအာဒီနိ ပန တီဏိ တဂ္ဂါနိ တီဏိ ပဒါနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **တေနေတ**တိ အနိစ္စာနုပဿနာဒီနံ ဝသေန တေသံ တိဏ္ဏံ ပဒါနံ ဝုတ္တတ္တာ ဧဝ။ **ပဉှာဝိဿဇ္ဇနေ**တိ “အနိစ္စတော မနသိ ကရောတော ကထံ သင်္ခါရာ ဥပဋ္ဌဟန္တီ”တိ ပဉှဿ ဝိဿဇ္ဇနေ။

၇၆၉. ဧဝံ ဝိမောက္ခမုခါနိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိမောက္ခေ ဒဿေတုံ **“ကတမေ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အနိစ္စတော မနသိ ကရောန္တော**တိ အနိစ္စာနုပဿနံ အနုယုဉ္ဇန္တော။ **အဓိမောက္ခဗဟုလော**တိ သဒ္ဓိန္ဒြိယဗဟုလော။ ယဿ ဝိသေသတော အနိစ္စာနုပဿနာ တိက္ခာ သူရာ ဟောတိ, တဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတိ။ “အနိစ္စာ သင်္ခါရာ”တိ ဟိ အာဒိတော သဒ္ဓါမတ္တကေန ပဋိပဇ္ဇိတွာ ဝိပဿနာယ ဥက္ကံသဂတာယ တရုပလ္လတဒီသု ဝိယ မဏိကနကာဒီသုပိ တေသံ အနိစ္စတံ သာတိသယံ ပစ္စက္ခတော ပဿတော “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝတ သော ဘဂဝါ”တိ သတ္ထရိ သဒ္ဓါ ဗလဝတီ ပဝတ္တတီတိ သော အဓိမောက္ခဗဟုလော, အဓိမတ္တသဒ္ဓော စ ဟောတိ။ တဿ အနိစ္စာနုပဿနာဗဟုလတာယ အနိစ္စာကာရတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ သော **“အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခံ ပဋိလဘတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ပဿဒ္ဓိဗဟုလော**တိ ဒုက္ခာနုပဿနံ အနုယုဉ္ဇန္တော “ဒုက္ခာ သင်္ခါရာ, တပ္ပဋိပက္ခတော သုခေါ နိရောဓော”တိ စ မနသိကာရဝသေန နိဗ္ဗာနဿ သန္တပဏီတသုခဘာဝံ အဓိမုစ္စန္တော အဘိဏှံ ပီတိပါမောဇ္ဇသမာယောဂတော ပဿဒ္ဓိဗဟုလော ဟောတိ။ တတော စ အဓိမတ္တသမာဓိန္ဒြိယပဋိလာဘေန ရာဂပဏိဓိယာ ဒူရီဘာဝတော အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခသမဓိဂမော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ဒုက္ခတော။ပေ။ ပဋိလဘတီ”**တိ။ **ဝေဒဗဟုလော**တိ အနတ္တာနုပဿနံ အနုယုဉ္ဇန္တော အတ္တသုညတာယ နိပုဏဉာဏဝိသယတ္တာ ဉာဏဗဟုလော ဟောတိ။ တတော စ အဓိမတ္တပညိန္ဒြိယပဋိလာဘေန မောဟဿ ဒူရီဘာဝတော သုညတဝိမောက္ခသမဓိဂမော ဟောတီတိ အာဟ **“အနတ္တတော။ပေ။ ပဋိလဘတီ”**တိ။

ယော အနိစ္စာနုပဿနာယ နိမိတ္တဝသေန သင်္ခါရေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝိပဿနံ အနုယုဉ္ဇန္တော ယတ္ထ ဣဒံ သင်္ခါရနိမိတ္တံ သဗ္ဗသော နတ္ထိ, တံ “အနိမိတ္တံ နိဗ္ဗာန”န္တိ အနိမိတ္တာကာရေန အဓိမုစ္စန္တော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိမဂ္ဂေန ဃဋေတိ။ တဿ မဂ္ဂေ အနိမိတ္တတော နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတီတိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“အနိမိတ္တာကာရေန နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တော အရိယမဂ္ဂေါ”**တိ။ သွာယံ နိဗ္ဗာနဿ အနိမိတ္တာကာရော နေဝ မဂ္ဂေန ကတော, န ဝိပဿနာယ, အထ ခေါ သဘာဝသိဒ္ဓေါ။ တဒါရမ္မဏတာယ စ မဂ္ဂေါ အနိမိတ္တောတိ ဝုစ္စတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“အနိမိတ္တာယ ဓာတုယာ ဥပ္ပန္နတ္တာ အနိမိတ္တော”**တိ။ ယော ဒုက္ခာနုပဿနာဝသေန ပဏိဓိယာ ဒူရီဘာဝကရဏေန အပ္ပဏိဟိတံ အဓိမုစ္စန္တော , ယော အနတ္တာနုပဿနာဝသေန အတ္တူပလဒ္ဓိယာ ဒူရီဘာဝကရဏေန သုညတံ အဓိမုစ္စန္တောတိ စ အာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“ဧတေနေဝ နယေနာ”**တိအာဒိ။

၇၇၀. ယဒိ အရိယမဂ္ဂေ တိဝိဓမ္ပိ ဝိမောက္ခနာမံ လဘတိ, အထ ကသ္မာ **အဘိဓမ္မေ** ဝိမောက္ခဒွယမေဝ အာဂတန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ယံ ပနာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **တန္တိ** အဘိဓမ္မေ ဝိမောက္ခဒွယဝစနံ။ **နိပ္ပရိယာယတော ဝိပဿနာဂမနံ သန္ဓာယာ**တိ ဥဇုကမေဝ ဝိပဿနတော မဂ္ဂဿ နာမာဂမနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ? အနိမိတ္တဝိပဿနာ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ အတုံ န သက္ကောတိ။ ကာမံ **သုတ္တေ** “အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ, မာနာနုသယမုဇ္ဇဟာ”တိ (သု. နိ. ၃၄၄) အနိမိတ္တဝိပဿနာ ကထိတာ, သာ ပန နိစ္စနိမိတ္တဓုဝနိမိတ္တအတ္တနိမိတ္တာနိ ဥဂ္ဃာဋေန္တီပိ သယံ နိမိတ္တဓမ္မေသု ဧဝ စရတီတိ သနိမိတ္တာဝ ဟောတီတိ။ အပိစ အဘိဓမ္မော နာမ ပရမတ္ထဒေသနာ, အနိမိတ္တမဂ္ဂဿ စ ပရမတ္ထတော ဟေတုဝေကလ္လမေဝ။ အနိစ္စာနုပဿနာဝသေန ဟိ **အနိမိတ္တဝိမောက္ခော** ကထိတော။ တတ္ထ စ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတိ, တံ အရိယမဂ္ဂေ ဧကင်္ဂမ္ပိ န ဟောတိ, အမဂ္ဂင်္ဂ

တ္တာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ အတုံ န သက္ကောတိ။ ဣတရေသု ဒုက္ခာနုပဿနာယ ဝသေန **အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခော,** အနတ္တာနုပဿနာယ ဝသေန **သုညတဝိမောက္ခော** ။

တေသု အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခေန သမာဓိန္ဒြိယံ, သုညတဝိမောက္ခေန ပညိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတီတိ တာနိ အရိယမဂ္ဂဿ အင်္ဂတ္တာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ အတုံ သက္ကောန္တိ, န အနိမိတ္တမဂ္ဂေ တဒဘာဝတောတိ ကေစိ။ ယေ ပန ဝဒန္တိ "အနိမိတ္တမဂ္ဂေ အာဂမနတော နာမံ အလဘန္တောပိ သဂုဏတော စ အာရမ္မဏတော စ နာမံ လဘတီ"တိ, တေသံ မတေန အပ္ပဏိဟိတသုညတမဂ္ဂာပိ သဂုဏတော ဧဝ, အာရမ္မဏတော ဧဝ စ နာမံ လဘေယျုန္တိ? တံ အယုတ္တံ။ ကသ္မာ? မဂ္ဂေ ဟိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ နာမံ လဘတိ သရသတော စ ပစ္စနီကတော စာတိ, သဘာဝတော စ ပဋိပက္ခတော စာတိ အတ္ထော။ **အပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂေ** ဟိ ရာဂပဏိဓိအာဒီဟိ ဝိမုတ္တော, **သုညတမဂ္ဂေ** ရာဂါဒီဟိ သုညော ဧတိ တေ သရသတော နာမံ လဘန္တိ။ တထာ **အပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂေ** ပဏိဓိဿ ပဋိပက္ခော, **သုညတမဂ္ဂေ** အတ္တာဘိနိဝေသဿ ဧတိ တေ ပစ္စနီကတော နာမံ လဘန္တိ, **အနိမိတ္တမဂ္ဂေ** ပန ရာဂါဒိနိမိတ္တာနံ, နိစ္စနိမိတ္တာဒီနံ တ အဘာဝေန သရသတော ဧဝ နာမံ လဘတိ, နော ပစ္စနီကတော။ န ဟိ သော သင်္ခါရနိမိတ္တာရမ္မဏာယ အနိစ္စာနုပဿနာယ ပဋိပက္ခော, သာ ပနဿ အနုလောမဘာဝေ ဌိတာတိ သဗ္ဗထာပိ အဘိဓမ္မပရိယာယေန အနိမိတ္တမဂ္ဂေ န လဗ္ဘတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"တံ နိပ္ပရိယာယတော ဝိပဿနာဂမနံ သန္ဓာယာ"** တိ။

ယသ္မာ သုတ္တန္တပရိယာယေန အနိမိတ္တမဂ္ဂေ လဗ္ဘတိ။ ဝုဋ္ဌာနကမိနီ ဟိ ဝိပဿနာ ယံ ယံ သမ္မသန္တီ ဝုဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ, တဿ တဿ ဝသေန အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ ဒေတိ, တတ္ထ အနိစ္စတော ဝုဋ္ဌဟန္တဿ မဂ္ဂေ အနိမိတ္တော ဟောတိ, ဒုက္ခတော ဝုဋ္ဌဟန္တဿ အပ္ပဏိဟိတော, အနတ္တတော ဝုဋ္ဌဟန္တဿ သုညတော, တသ္မာ သုတ္တန္တသံဝဏ္ဏနာ ဧသောတိ ကတ္ဝာ ဣဓ တယောပိ ဝိမောက္ခာ ဥဒ္ဓဋ္ဌာ။ ယံ ပန **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** အဘိနိဝေသနိမိတ္တပဏိဓိမုစ္စနံ ဥပာဒါယ တိဿန္နမ္ပိ အနုပဿနာနံ တဒာဂမနဝသေန တဒန္တဝယဿ မဂ္ဂဿ စ သုညတဝိမောက္ခာဒိဘာဝေ နိဒ္ဒိဋ္ဌော, တဿ ပရိယာယဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **"ဝိပဿနာဉာဏံ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝိပဿနာဉာဏံ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ "အပ္ပဏိဟိတော, ဝိမောက္ခော"တိ စ ကထိတ္တာပိ ဝုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ န္တိ "အနိစ္စာ သင်္ခါရာ"တိ အနုပဿနာဝသေန ပဝတ္တဉာဏံ။ **နိစ္စတော အဘိနိဝေသံ မုဉ္စတီ**တိ "ဧတေ နိစ္စာ"တိ နိစ္စာကာရတော ပဝတ္တမိစ္ဆာဘိနိဝေသဝိဒ္ဓံသနဝသေန, တဒန္တဝယံ ပန မဂ္ဂဉာဏံ သမုစ္ဆေဒဝသေန မုဉ္စတိ။ **ဣတီ**တိ တသ္မာ။ အနိစ္စာဘိနိဝေသတော ရိတ္တတာယ, ဝိမုတ္တတာယ စ **သုညတော ဝိမောက္ခော** ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။

တန္တိ တိဝိဓံ ဝိပဿနာဉာဏံ။ တတ္ထ ယဿ ပရိယာယတော, ယဿ စ နိပ္ပရိယာယတော နာမလာဘော, တံ ဒဿေတုံ **"သင်္ခါရနိမိတ္တဿာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **န နိပ္ပရိယာယေန,** အထ ခော ပရိယာယေနာတိ အတ္ထော။ **တသ္မာ**တိ နိပ္ပရိယာယကထာဘာဝတော။ **ဝိမောက္ခဒ္ဒယမေဝ ဝုတ္တံ** အဘိဓမ္မေတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတသ္မိံ ဝိပဿနာဓိကာရေ။ "တိဝိဓဝိမောက္ခမုခဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ"တိ ဧတသ္မိံ တ ဥဒ္ဒေသဝစနေ။

၇၇၁. **တေသံ ဝိဘာဂကထာ**တိ တေသံ ယထာဝုတ္တာနံ သတ္တန္နံ အရိယပုဂ္ဂလာနံ သဒ္ဓါနုသာရိအာဒိဘာဝေန ဝိဘတ္တသဘာဝတာယ။

၇၇၂. **သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ပဋိလဘတီ** တိ သဒ္ဓါနုသာရိဘာဝဝိတာကာရဏဘူတံ အဓိမတ္တံ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ပဋိလဘတိ။ အဓိမောက္ခဗဟုလတာယ, သဒ္ဓိန္ဒြိယာဓိမတ္တတာယ စ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ အပိစ အယမေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – အနိစ္စာကာရသလ္လက္ခဏဿ သဒ္ဓါဘိဗဟုဒြိယာ ဥပနိဿယဘာဝတော တဒန္တဝယေ မဂ္ဂေ သဒ္ဓါ တိက္ခတရာ ဟောတိ, တေန အင်္ဂမဂ္ဂေ **သဒ္ဓါနုသာရီ** နာမ ဟောတိ။ **သေသေသု သတ္တသု ဌာနေသူ**တိ ပဌမဖလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဂ္ဂဖလာ သတ္တသု ဌာနေသု။ "သတ္တသု ဌာနေသူ"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု သေသေသု ဆသု ဌာနေသု သဒ္ဓါဝိမုတ္တော, အဂ္ဂဖလေ ပန သစာယံ အရူပဇ္ဈာနလာဘီ, ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ဟောတိ, နော စေ အရူပဇ္ဈာနလာဘီ, ပညာဝိမုတ္တော, န သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ **အဘိဓမ္မေ** ဟိ –

> “ကတမော စ ပုဂ္ဂလော **သဒ္ဓါဝိမုတ္တော**? ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခသမုဒယော’တိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ တထာဂတပ္ပဝေဒိတာ စဿ ဓမ္မာ ပညာယ ဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိ, ပညာယ စဿ ဒိသွာ ဧကစ္စေ အာသဝာ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ, နော စ ခော ယထာဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော သဒ္ဓါဝိမုတ္တော”တိ (ပု. ပ. ၂၀၈) –

ဧကစ္စာသဝပရိက္ခယဝစနတော သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ သေက္ခဘာဝေ ဝိညာယတိ, န အသေက္ခဘာဝေ။ အဋ္ဌကထာယဉ္စ “ဒွေဝ ခုရာနိ, ဒွေဝ အဘိနိဝေသာ, ဒွေဝ သီသာနီ”တိ ဝစနတော နတ္ထိ အရဟတော သဒ္ဓါဝိမုတ္တတာတိ? သစ္စမေတံ နိပ္ပရိယာယတော။ နိပ္ပရိယာယကထာ ဟိ အဘိဓမ္မော, ဣဓ ပန ပရိယာယေန ဇဝံ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ပရိယာယတော အရဟတော သဒ္ဓါဝိမုတ္တတာ, ကော ပန သော ပရိယာယောတိ? သဒ္ဓါဝိမုတ္တန္ဝယတာ။ ယော ဟိ အဂ္ဂမဂ္ဂက္ခဏေ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ဟောတိ, သော အဂ္ဂဖလက္ခဏေပိ တဒန္ဝယတာယ သဒ္ဓါဝိမုတ္တောတိ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** ပရိယာယေန ဝုတ္တောတိ ဣဓာပိ တထေဝ ဝုတ္တံ။ အထ တ သဒ္ဓါဝိမုတ္တသဒိသတာယ အရဟာ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ကာ ပနေတ္ထ သဒိသတာ? ယထာ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿ သေက္ခဿ ကိလေသက္ခယော ကုဏ္ဍေန အသိနာ ကဒလိစ္ဆေဒသဒိသော “နော စ ခော ယထာဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿာ”တိ ဝစနတော, ဇဝံ တဒန္ဝယဿာပိ အရဟတောတိ အယမေတ္ထ သဒိသတာ။ ကိံ ပန နေသံ ကိလေသပဟာနေ နာနတ္တံ အတ္ထီတိ? နတ္ထိ။ အထ ကသ္မာ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တံ န ပါပုဏာတီတိ? အာဂမနီယနာနတ္တေန။ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော ဟိ အာဂမနမှိ ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော အပ္ပကသိရေန အကိလမန္တော ဝိက္ခမ္ဘေတုံ သက္ကောတိ, သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ကိစ္ဆေန ကသိရေန ဝိက္ခမ္ဘေတုံ သက္ကောတိ။ အပိစ ပညာယပိ နေသံ ဝေမတ္တတာ။ သာ စ ယာဝတိကာ လဗ္ဘတေတတိ ဝဒန္တိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ပဌမမဂ္ဂါဒိသု သတိပိ ဣန္ဒြိယသမတ္တေ သဒ္ဓါဒီနံ တိက္ခတာဝစနမ္ပိ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။

၇၇၃. **သော**တိ ဒုက္ခတော ဝုဋ္ဌိတော။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ အဋ္ဌသုပိ ဌာနေသု။ နနု စ အဋ္ဌကထာယံ “ဒွေဝ ခုရာနီ”တိ နိယမိတတ္တာ ပဌမမဂ္ဂက္ခဏေ သဒ္ဓါနုသာရီ တ သိယာ, ဓမ္မာနုသာရီ တ? ဣဓ န သဒ္ဓါနုသာရီ ယုတ္တော, ကာယသက္ခိတာပိ အရဟတော နတ္ထိ။ **အဘိဓမ္မေ** ဟိ –

> “ကတမော စ ပုဂ္ဂလော **ကာယသက္ခီ**? ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ, ပညာယ စဿ ဒိသွာ ဧကစ္စေ အာသဝာ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ကာယသက္ခီ”တိ (ပု. ပ. ၂၀၈) –

ဧကစ္စာသဝပရိက္ခယဝစနတော ကာယသက္ခိနော သေက္ခဘာဝေဝ ဝိညာယတီတိ? သစ္စမေတံ နိပ္ပရိယာယတော, ဣဓ ပန ပရိယာယေန ဝုတ္တံ။ ကော ပန သော ပရိယာယောတိ? ကာယသက္ခိသဒိသတာ။ ဥပစာရရူပဇ္ဈာနသမာဓိတော ဟိ သာတိသယံ အရူပသမာဓိသမ္ဖဿံ လဒ္ဓါ နိဗ္ဗုတ္တိတိ ဧကစ္စာသဝပရိက္ခယံ ဥပာအယ “ကာယသက္ခီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗပုဂ္ဂလေန သာတိသယသမာဓိသမ္ဖဿတဒိဋ္ဌာနာသဝပရိက္ခယသာမညံ အပေက္ခိတွာ ကာယသက္ခီ ဝိယ **ကာယသက္ခီ** တိ အရဟာ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** ဝုတ္တောတိ ဣဓာပိ တမေဝ နယံ ဂဟေတွာ အရဟတောပိ ကာယသက္ခိတာ ဝုတ္တာ။ သုတ္တန္တသံဝဏ္ဏနာ ဟေသာတိ။ နိပ္ပရိယာယေန ပန ပဌမဖလတော ပဋ္ဌာယ ဆသု ဌာနေသု ကာယသက္ခီ နာမ ဟောတိ, သော စ ခော အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ, န ဝိပဿနာယာနိကော သုက္ခဝိပဿကော, ဥပစာရမတ္တလာဘီ, ရူပဇ္ဈာနမတ္တလာဘီ တ။ **ပဿဒ္ဓိဗဟုလော** တိ စ ပဿဒ္ဓိသီသေန သမာဓိ ဝုတ္တောတိ သာတိသယသမာဓိလာဘီ သမထယာနိကောဝ အဓိပ္ပေတော, သမထယာနိကဿေဝ စ ကာယသက္ခိဘာဝေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော။ **အရူပဇ္ဈာန** န္တိ စတုဗ္ဗိဓံ အရူပဇ္ဈာနံ။ တတ္ထ ပန ဧကမ္ပိ လဒ္ဓါ အရဟတ္တံ ပတ္တော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ဧဝ ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“အရူပဇ္ဈာန”** မိစ္စေဝ ဝုတ္တံ, န “စတ္တာရိ အရူပဇ္ဈာနာနီ”တိ။ တေနာယံ စတုန္နံ အရူပသမာပတ္တီနံ, နိရောဓသမာပတ္တိယာ စ ဝသေန ပဥ္စဝိဓော ဟောတိ။ သေ နယော ကာယသက္ခိမှိပိ။ ဒွိဟိ ဘာဂေဟိ ဒွေဝ တရေ ဝိမုတ္တောတိ **ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော**။

၇၇၄. ပညဝတော နိပုဏတရာ, ဂမ္ဘီရာ စ အတ္ထာ ဟာကဋ္ဌာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တီတိ အနတ္တတော မနသိ ကရောတော ဝေဒဗဟုလတာ, ပညိန္ဒြိယပဋိလာဘော စ ဝုတ္တော။ **ဓမ္မာနုသာရီ ဟောတီ** တိ ပညိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတ္တာ။

ပညာ ဟိ ဣမေ ‘‘ဓမ္မော’’တိ အဓိပ္ပေတာ ‘‘သစ္စံ ဓမ္မော ဓိတိ စာဂေ’’တိအာဒီသု ဝိယ (ဇာ. ၁.၁.၅၇)။

၇၇၅. ယသ္မာ ဟဋ္ဌိယာ ဝသေန ဣမေ အရိယပုဂ္ဂလသ္သ သဒ္ဓာဝိမုတ္တာဒိဘာဝေ ဝုတ္တော, တံ ဟဋ္ဌိ ဒဿေတုံ **‘‘ဝုတ္တံ ဟေတ’’**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

၇၇၆. ‘‘သဒ္ဓိန္ဒြိယသ္သ အဓိမတ္တတ္တာ သဒ္ဓာဝိမုတ္တော’’တိ ဧဝမာဒိအတ္ထသ္သ သာဓကံ **အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ။ ‘‘သဒ္ဒဟန္တော ဝိမုတ္တော’’**တိ ဧတေန သဗ္ဗထာ အဝိမုတ္တသ္သ သဒ္ဓာမတ္တေန ဝိမုတ္တဘာဝဒဿနေန သဒ္ဓာဝိမုတ္တသ္သ သေက္ခဘာဝမေဝ ဝိဘာဝေတိ။ **သဒ္ဓာဝိမုတ္တော** တိ တ သဒ္ဓာယ အဓိမုတ္တောတိ အတ္ထော။

ဖုဋ္ဌန္တံ သစ္ဆိကတော တိ ဖုဋ္ဌာနံ အနန္တရံ ဖုဋ္ဌန္တော, ဖုဋ္ဌာနံ အရူပဇ္ဈာနာနံ အနန္တရော ကာလောတိ အဓိပ္ပာယော, အစ္စန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ, ဖုဋ္ဌာနန္တရကာလမေဝ သစ္ဆိကရဏူပယေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ သစ္ဆိကာကာသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘာဝနပုံသကံ တ ဧတံ ယထာ ‘‘ဧကမန္တ’’န္တိ (ဟရာ. ၂)။ ယော ဟိ အရူပဇ္ဈာနေန ရူပကာယတော, နာမကာယေကဒေသတော စ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန ဝိမုတ္တော, တေန နိရောဓသင်္ခါတော ဝိမောက္ခော အာလောစိတော ပကာသိတော ဝိယ ဟောတိ, န ပန ကာယေန သစ္ဆိကတော, နိရောဓံ ပန အာရမ္မဏံ ကတွာ ဧကစ္စေသု အာသဝေသု ခေပိတေသု တေန သော သစ္ဆိကတောဝ ဟောတိ။ တသ္မာ သော သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ ယထာအာလောစိတံ နာမကာယေန သစ္ဆာကာသီတိ **ကာယသက္ခီ** တိ ဝုစ္စတိ, န တု ဝိမုတ္တော ဧကစ္စာနံ အာသဝါနံ အပရိက္ခီဏတ္တာ။ **ဒိဋ္ဌန္တံ ပတ္တော** တိ ဒဿနသင်္ခာတသ္သ သောတာပတ္တိမဂ္ဂညာဏသ္သ အနန္တရံ ပတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဌမဖလတော ပဋ္ဌာယ ဟိ ယာဝ အဂ္ဂမဂ္ဂါ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တောတိ။ **‘‘ဒိဋ္ဌိယာ ပတ္တော’’** တိ တ ဟဋ္ဌော, စတုသစ္စဒဿနသင်္ခာတာယ ဒိဋ္ဌိယာ နိရောဓံ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ ဣမေ စ သဒ္ဓာဝိမုတ္တာဒယော တယော ပရမတ္ထတော အပရိယောသိတညာဏကိစ္စာတိ တံ နယံ ဒဿေတုံ **‘‘သဒ္ဒဟန္တော ဝိမုစ္စတီ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဈာနဖဿ** န္တိ သာတိသယံ ဈာနဖဿံ။ တေန အရူပဇ္ဈာနဖဿော သင်္ဂဟိတော ဟောတိ။

‘‘ဒုက္ခာ သင်္ခါရာ တိ ဉာတံ ဟောတီ’’တိ ဣမိနာ ဒုက္ခသစ္စပဋိဝေဓမာဟ, **‘‘သုခေါ နိရောဓောတိ ဉာတံ ဟောတီ’’**တိ ဣမိနာ နိရောဓသစ္စပဋိဝေဓံ။ တဒုဘယေန စ သမုဒယမဂ္ဂသစ္စပဋိဝေဓံ နာနန္တရိယကဘာဝတော။ **‘‘ဉာတံ ဟောတီ’’**တိ ဣမိနာ ဒုတိယမဂ္ဂကိစ္စံ, **‘‘ဒိဋ္ဌံ ဟောတီ’’** တိ ဣမိနာ တတိယမဂ္ဂကိစ္စံ, **‘‘ဝိဒိတံ ဟောတီ’’**တိ ဣမိနာ စတုတ္ထမဂ္ဂကိစ္စံ, **‘‘သစ္ဆိကတ’’** န္တိ ဣမိနာ ပဌမဖလကိစ္စံ, **‘‘ဖုသိတ’’**န္တိ ဣမိနာ သေသဖလဒွယကိစ္စံ။ ဣတိ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တသ္သ မဂ္ဂဖလညာဏဗ္ဗာပာရဒဿနာနိ ဣမာနိ ပဒါနီတိ ဝဒန္တိ။

၇၇၇. **ဣတရေသူ**တိ သဒ္ဓါနုသာရိအာဒိပဒေသု။ **သဒ္ဓံ အနုသရတီ** တိ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌိတံ သဒ္ဓံ အနုဂစ္ဆတိ။ ယထာ သာ တိက္ခာ သူရာ အဟောသိ , မဂ္ဂက္ခဏေပိ တဒနုရူပမေဝ ပဝတ္တောတီတိ အတ္ထော။ **သဒ္ဓာယ တ အနုသရတီ**တိ သဒ္ဓာယ ကာရဏဘူတာယ သစ္စပဋိဝေဓသ္သ အနုရူပံ သရတိ ဂစ္ဆတိ, ပဋိပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဒွီဟိပိ အတ္ထဝိကပ္ပေဟိ သဒ္ဓာယ အဓိမတ္တတံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။ **ဓမ္မာနုသာရီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော**တိ ဒွီဟိ ဘာဂေဟိ ဒွေ ဝါ တရေ ဝိမုတ္တော, ရူပကာယတော စ နာမကာယတော စ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန, သမုစ္ဆေဒဝသေန စ ဝိမုတ္တောတိ အတ္ထော။ အရူပဇ္ဈာနေန ရူပကာယတော စ နာမကာယေကဒေသတော စ ဝိမုတ္တော, အရိယမဂ္ဂေန နာမကာယတော ဝိမုတ္တောတိ ဥဘောဟိ ဘာဂေဟိ ဒွေဝ တရေ ဝိမုတ္တတ္တာ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော။ **ပဇာနန္တော ဝိမုတ္တော**တိ ပဌမဇ္ဈာနဖဿေန ဝိနာ ပရိဇာနနာဒိပ္ပကာရေဟိ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဇာနန္တော ပဋိဝိဇ္ဈန္တော တေသံ ကိစ္စာနံ မတ္ထကပ္ပတ္တိယာ နိဋ္ဌိတကိစ္စတာယ ဝိသေသေန မုတ္တောတိ ဝိမုတ္တော။

အယံ ပနေတ္ထ နိပ္ပရိယာယတော သင်္ခေပကထာ – ယသ္သ အနိစ္စာကာရတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, သော အဓိမောက္ခဗဟုလော သဒ္ဓိန္ဒြိယသ္သ တိက္ခဘာဝေန ပဌမမဂ္ဂက္ခဏေ **သဒ္ဓါနုသာရီ** နာမ ဟောတိ, မဇ္ဈေ ဆသု ဌာနေသု **သဒ္ဓာဝိမုတ္တော** ။ အဂ္ဂဖလက္ခဏေ **ပညာဝိမုတ္တော** နာမ ဟောတိ။ တထာ ယသ္သ ဒုက္ခာကာရတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, တသ္သ ပဿဒ္ဓိဗဟုလတာယ သမာဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတိ ဒုက္ခပနိသာယ သဒ္ဓာယပိ တိဗ္ဗတရတ္တာ, ဓုရနိယမတော စ။ သောပိ ပဌမမဂ္ဂက္ခဏေ **သဒ္ဓါနုသာရီ** ဧဝ ဟောတိ, မဇ္ဈေ ဆသု ဌာနေသု **သဒ္ဓာဝိမုတ္တော,** အန္တေ **ပညာဝိမုတ္တော** စ ဟောတိ။ ယသ္သ ပန အနတ္တာကာရတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, သော ဝေဒဗဟုလော ပညိန္ဒြိယသ္သ

တိက္ခဘာဝေန ပဌမမဂ္ဂက္ခဏေ **ဓမ္မာနုသာရီ** ဧဝ ဟောတိ, မဇ္ဈေ ဆသု ဌာနေသု **ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော,** အန္တေ **ပညာဝိမုတ္တော** ဧဝ ဟောတိ။ ဣမေ ပန န အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘိနော, အဋ္ဌဝိမောက္ခလာဘီ ပန ပဌမမဂ္ဂက္ခဏေ **သဒ္ဓါနုသာရီ** ဝါ **ဓမ္မာနုသာရီ** ဝါ သိယာ။ မဇ္ဈေ ဆသု ဌာနေသု **ကာယသက္ခီ,** ပရိယောသာနေ **ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော** တိ။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ။

၇၇၈. ယံ တံ ဝိမောက္ခမုခဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ သတ္တအရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဂာယ စ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ, **တံ ပနေတံ** သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ။ **ပုရိမေန ဉာဏဒွယေနာ**တိ မုဉ္စိတုကမျတာပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏဒွယေန **အတ္ထတော ဧကံ,** ပဝတ္တိအာကာရဘေဒတော နာနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ အဋ္ဌကထာယ, ပါဠိယာ စ သာဓေတုံ **“တေနာဟူ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ မုဉ္စိတုကမျတာမုဉ္စနူပါယကရဏဉာဏာနိပိ သင်္ခါရေသု ဥဒာသီနဘာဝေနေဝ ပဝတ္တနတော သင်္ခါရုပေက္ခာသမညာနေဝ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **“ဣဒံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ ဧကမေဝ တီဏိ နာမာနိ လဘတီ”**တိ။ တေန သင်္ခါရုပေက္ခာဝေါဟာရော မုဉ္စိတုကမျတာဒိဉာဏသမုဒာယဝိသယောတိ ဒဿေတိ။

၇၈၀. **ဥပ္ပာဒာဒီနီ** တိ ဥပ္ပာဒပဝတ္တာဒိအပဒေသေန ဝုတ္တေ သင်္ခါရေ။ **ပရိစ္စဇိတုကာမတာ** တိ တပ္ပဋိဗန္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ဝိဿဇ္ဇိတုကာမတာ။ **ပဋိသင်္ခါန** န္တိ ပုနပ္ပုနံ တီရဏံ။ **မုဉ္စိတွာ** တိ နိရာလယဘာဝပတ္တိယာ အပေက္ခာဝိဿဇ္ဇနဝသေန ဝိဿဇ္ဇိတွာ။ **အဝသာနေ**တိ တထာကရဏဿ ဥတ္တရကာလံ။ ယာဝ နိဗ္ဗာနသမ္ပက္ခန္ဒနာ န ဣဇ္ဈတိ, တာဝ ဝိစိနနေပိ ဥဒာသီနတာယ ဉာဏဿ သန္တာနဝသေန ပဝတ္တိံ သန္ဓာယာဟ **“အဇ္ဈုပေက္ခနံ သန္တိဋ္ဌနာ”**တိ။ **ဧဝန္တိ** အဇ္ဈုပေက္ခနာကာရသာမညတော “မုဉ္စိတုကမျတာ စ သာ သန္တိဋ္ဌနာ စာ”တိ ဝုတ္တာကာရေန။

၇၈၁. **ဣမေ ဓမ္မာ** တိ ဣမေ ဉာဏသင်္ခါတာ ဓမ္မာ, ဉာဏပရိယာယော ဟိ ဣဓ ဓမ္မ-သဒ္ဒော, တသ္မာ ဣမာနိ ဉာဏာနီတိ အတ္ထော။ **ဧကတ္ထာ**တိ ဧကသဘာဝါ။

၇၈၂. **ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဟောတီ** တိ ဝုဋ္ဌာနဂမနတော။ **သင်္ခါရုပေက္ခာဒိဉာဏတ္တယဿာ** တိ သင်္ခါရုပေက္ခာနုလောမဂောတြဘုသညိတဿ ဉာဏတ္တယဿ။ ကိစ္စဝသေန ပဝတ္တိဋ္ဌာနဝသေနပိ လောကိယဉာဏာနံ ဥပရိ ဋ္ဌိတတ္တာ ဝုတ္တံ **“ဥတ္တမဘာဝံ ပတ္တတ္တာ”** တိ။ **နိမိတ္တဘူတတော** တိ ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘူတတော ခန္ဓပဉ္စကတော။ တေနာဟ **“အဘိနိဝိဋ္ဌဝတ္ထုတော”** တိ။ တဉှိ ဝိပဿနာယ ဂေါစရကရဏသင်္ခါတေန အဘိနိဝေသေန အဘိနိဝိဋ္ဌဝတ္ထုန္တိ ပဝုစ္စတိ။ တံ ပနေတံ သသန္တတိပရိယာပန္နမ္ပိ ပရတော ဒိဋ္ဌတာယ “ဗဟိဒ္ဓါ”တိ ဝုတ္တံ။ တဒေဝ ဟိ “ဗဟိဒ္ဓါ သဗ္ဗနိမိတ္တာနီ”တိ တတ္ထ တတ္ထ ဝုစ္စတိ။ **အဇ္ဈတ္တပဝတ္တတော** တိ သသန္တာနေ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဝတ္တနအာဒိတော, တဒနုဝတ္တကကိလေသက္ခန္ဓေဟိ စ။ တဉှိ သသန္တတိယံ ကိလေသပ္ပဝတ္တဘာဝတော, တန္နိမိတ္တံ အသတိ မဂ္ဂဘာဝနာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကဥပာဒိန္နက္ခန္ဓပဝတ္တဘာဝတော စ တထာ ဝုတ္တံ။ ဝုဋ္ဌာနဉ္စ နေသံ အာရမ္မဏကရဏံ, အာယတိံ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပါဒနဉ္စ။ **ဃဋိယတိ** အတ္တနော အနန္တရမေဝ မဂ္ဂသမုပ္ပတ္တိတော။

၇၈၃. **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ “အဘိနိဝိဋ္ဌဝတ္ထုတော ဝုဋ္ဌာနတော”တိ သင်္ခေပဝစနေ။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ရူပါရူပပဉ္စက္ခန္ဓလက္ခဏတ္တယဝသေန အယံ **မာတိကာ** ဥဒ္ဒေသော။ **အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ** တိ သသန္တတိပရိယာပန္နေသု ခန္ဓေသု ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ။ **“အဇ္ဈတ္တာ ဝုဋ္ဌာတီ”** တိ ဣဒံ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ အဇ္ဈတ္တဓမ္မာရမ္မဏတ္တာ ပရိယာယတော ဝုတ္တံ, နိပ္ပရိယာယတော ပန မဂ္ဂေ သဗ္ဗတောပိ ဝုဋ္ဌာတိ။ **ဗဟိဒ္ဓါ ဝုဋ္ဌာတီ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧကပ္ပဟာရေနာ** တိ ဧကဇ္ဈံ, တံ ပန အဇ္ဈတ္တာဒိဝိဘာဂံ အကတွာ “ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၉၈; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၆; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) အဝိဘာဂေန ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ ပဝတ္တိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, တယိဒံ သတ္ထု သမ္မုခါ ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေန္တဿ ဉာဏုတ္တရဿ သမ္ဘဝတီတိ ဝဒန္တိ။

၇၈၄. **သုဒ္ဓအဇ္ဈတ္တဒဿနမတ္တေနေဝ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ န ဟောတီ** တိ မမံကာရဝတ္ထုနောပိ ပရိညေယျတ္တာ မဂ္ဂသင်္ခါတံ ဝုဋ္ဌာနံ, မဂ္ဂေန ဝါ ဝုဋ္ဌာနံ **မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ** ။

၇၈၅. **ရာသိံ ကတွာ**တိ ဘူတုပါဒါယဝသေန ဒုဝိဓံ အန္တရဘေဒဝသေန အနေကဘေဒမ္ပိ “ရုပ္ပနဋ္ဌေန ရူပ”န္တိ ပိဏ္ဍတော ဂဟေတွာ။ ယထာ ရူပေ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ယေဘုယျေန ဝိပဿနာယာနိကဿ, ဧဝံ အရူပေ ဝိပဿ

သနာဘိနိဝေသော ယေဘုယျေန သမထယာနိကဿ ဟောတိ။ **အဘိနိဝေသော**တိ စ ဝိပဿနာယ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကတ္တဗ္ဗ ဗနာမရူပပရိစ္ဆေဒေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာ ပဌမံ ရူပပရိဂ္ဂဏှာဟနံ ရူပေ အဘိနိဝေသော။ သေ နယော သေသေသုပိ။

၇၈၆. **ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ** န္တိ ကာမံ ဥဒယဗ္ဗယပရိဂ္ဂဏှာဟနံ အဘိနိဝေသောတိ ဒဿိ တံ, ယထာဥပဋ္ဌိတေ ပန ရူပာရူပဓမ္မေ, တေသဉ္စ ပစ္စယေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ တဒွေပေနေဝ ဝိပဿနာဉာဏံ စာရေန္တ ော ဉာဏုတ္တရော ယထာနိသိန္နော ဉာဏပဋိဟင္ဒိယာ ခိပ္ပမေဝ သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ကေပ္ပဟာရေန ပဌမံ ခန္ဓေ ဟိ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။ အညထာ ဧကေနေဝ လောကိယစိတ္တေန ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ပရိဂ္ဂဟပရိဇာနနာဒီနံ အသမ္ဘဝတော။ န ဟိ သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာဒိ ကေဖျံ အာရမ္မဏံ ကာတုံ သက္ကာ။ ယဿ ပန ဧကတရံ ဉာဏေန ဖဿိတံ, ပုန တံ ဖဿိ တဗ္ဗမေဝ, တာဒိသဿ ဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။

၇၈၈. **တွေ** စ အဘိနိဝေသော အကာရဏံ ဝုဋ္ဌာနမေဝ ပမာဏံ, တသ္မာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဝိမောက္ခအရိယပုဂ္ဂလဝိ ဘာကပိ ဝုဋ္ဌာနဝသေန သမ္ဘဝန္တီတိ ဒဿေတုံ **"တွေ စ ယောပီ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **တယောပိ ဇနာ**တိ ဝုဋ္ဌ ာနဝသေန ဘေဒေ အသတိပိ အဘိနိဝေသဝသေနေဝ လဒ္ဓံ ဘေဒံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။

၇၈၉. **သဒ္ဓိံ ပုရိမပစ္ဆိမဉာဏေဟီ**တိ ဘယတုပဋ္ဌာနာဒိပုရိမဉာဏေဟိ စေဝ ကေတုဘုအာဒိပစ္ဆိမဉာဏေဟိ စ သဟ။ **ဥဒ္ဒာန** န္တိ ဥဒ္ဒေသော။

ယတ္ထ ကတ္ထစိ။ပေ။ ဝဋ္ဋေယျာတိ တံတံဉာဏဋ္ဌာနိယဿ ဥပမာဝတ္ထုနော လဗ္ဘနတော။ **ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ** တိ ဣမသ္မိံ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာပဒေသေ။ **သဗ္ဗ**န္တိ သဗ္ဗံ ဉာဏံ, သဗ္ဗံ တ ဉာဏကိစ္စံ ဟာကဇ္ဇံ ဟောတိ ဝေမဇ္ဈေ ဌတွ တ ဝိဘာဝိယမာနတ္တာ။ **ဝုတ္တာ** ဝိသုဒ္ဓိကထာယံ။

၇၉၀. **နိလီယိတွ**တတိ ဥပဝိသိတွာ။ **ပရာမသိတွ**တတိ ဝိမံသိတွာ။

ဂယှဟုပဂံ အဒိသွတတိ ဂဟဏယောဂ္ဂံ နိစ္စသာရာဒိ အဒိသွာ။ စိတ္တဿ ဝဋ္ဋဘာဝကရာနံ မာယာဒီနံ သုဋ္ဌု ဝိက္ ခမ္ဘနေန အနုလောမဿ ဥဇုကသာခာသဒိသတာ။ နိဗ္ဗာနာလောစနတော ကေတုဘုဉာဏဿ ဥဒ္ဓံ ဥလ္လောကနသဒိ သတာ။ အပ္ပတိဋ္ဌေ နိဗ္ဗာနေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ မဂ္ဂဉာဏဿ အာကာသေ ဥပ္ပတနသဒိသတာ။

၇၉၁. **သပ္ပဝိဿဇ္ဇနံ ဝိယ ကေတုဘုဉာဏံ** သဗ္ဗသင်္ခာရဂတံ ဝိဿဇ္ဇိတွတ နိဗ္ဗာနဿ အာလမ္ဗနတော။ **အာဂတမဂ္ဂံ သြလောကေန္တဿ ဌာနံ ဝိယ မဂ္ဂဉာဏံ** အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝသေန အတ္တနောပိ ဒဿနတော။ **အဘ ယဋ္ဌာနေ ဌာန**န္တိ အဘယဋ္ဌာနံ သမ္ပတ္တမာဟ, န တဿ ဟာပုဏာပဋိပတ္တိံ။

၇၉၂. အတ္တတ္တာဒီနံ အနဝဗုဇ္ဈနတော ''အဟံ, မမာ''တိ ဂဟဏဿ နိဒ္ဒေါက္ကမနသဒိသတာ။ **မုဍ္ဍိတုကမျ တာ**ဂ္ဂဟဏေနေဝ ပဋိသင်္ခာ သန္တိဋ္ဌနာပိ ဂဟိတာ။ တိဿန္နမ္ပိ တာသံ သံသာရတော နိက္ခမနာဓိမုတ္တတာယ နိက္ခမနမ ဂ္ဂေလောကနသဒိသတာ။ မဂ္ဂေ ဒိဋ္ဌေ မဂ္ဂပဋိပတ္တိ ဝိယ အနုလောမေ သိဒ္ဓေ မဂ္ဂေ သိဒ္ဓော ဧတေတိ အနုလောမဿ သ မဂ္ဂဒဿနသဒိသတာ။ သင်္ခါရနိမိတ္တတော နိက္ခန္တတ္တာ အာဒိတ္တဃရတော **နိက္ခမနံ ဝိယ ကေတုဘုဉာဏံ။ ဝေဂေန ဂမနံ ဝိယ မဂ္ဂဉာဏံ** ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗဂဟေတဗ္ဗပဒေသေသု သာနေကိစ္စဝိသေသယောဂတော။

၇၉၃. ပရတော န မမာယိတဗ္ဗတော စ ပဿိတဗ္ဗာနံ ခန္ဓာနံ **"အဟံ, မမာ"**တိ ဂဟဏဿ ရာဇကေဏာနံ သကာဂ ဟဏသဒိသတာ ဝုတ္တာ။

၇၉၄. သဘယေ အဘယဒဿနဟေတုတာယ ခန္ဓာနံ ''အဟံ, မမာ''တိ ဂဟဏဿ ယက္ခိနိယာ သံတသသဒိသ တာ။ **သုသာနဝိဇဟနံ ဝိယ** သင်္ခါရသုသာနံ ဝိဇဟိတွတ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တံ **ကေတုဘု** ။

၇၉၅. **ပုတ္တဂိဒ္ဓိနီ** တိ ပုတ္တဝစ္ဆလာ။ **သြတ္တပ္ပမာနာ**တိ သာရဇ္ဇယမာနာ။ သြဋ္ဌာရိကသြဋ္ဌာရိကလောဘက္ခန္ဓာဒိဝိ က္ခမ္ဘနေန သင်္ခါရပရိစ္စဇနတော အနုလောမဿ တတ္ထေဝ အရကောရောပနသဒိသတာ။

၇၉၆. ဝုဋ္ဌာနကမိနိယာ။ပေ။ **ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ,** န ပုရိမာသု ဝိယ ဘယတုပဋ္ဌာနာဒီသု ဋ္ဌိတဿ ဘာယနာဒိ အာကာရဒဿနတ္ထန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အပရာပရုပ္ပတ္တိတော, စိရာနုဗန္ဓတော, ဒုဿဟတော စ ဝဋ္ဋဒုက္ခသဒိသံ ဖိ ဃစ္ဆာဒုက္ခန္တိ အာဟ **"သံသာရဝဋ္ဋဇိဃစ္ဆာယာ"** တိ။ ကာယဂတာသတိ ဧဝ ဘောဇနံ **ကာယဂတာသတိဘောဇနံ**။ သာ ပနေတ္ထ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ သမ္မာသတိ ကာယာနုပဿနာဒိကိစ္စသာဓနဝသေန အမတရသပရိဘောဂတာယ စ **"အမတရသံ ကာယဂတာသတိဘောဇနေ"**န္တိ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "အမတံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ပရိဘုဥ္ဇန္တိ, ယေ ကာယဂတာသတိံ ပရိဘုဥ္ဇန္တီ"တိအာဒိ (အ. နိ. ၁.၆၀၀)။

ဖလရသာမလကသိင်္ဃီဝေရမုဂ္ဂမာသာဒိ **အနေကဂ္ဂသမ္ဘာရံ** ။

ကပဏ္ဏာသေရိဘာတဒိကရဏ္ဏေန တဏ္ဍုလာသိနေပဟဿ သီတသဒိသတာ။ **မဂ္ဂတေဇ** န္တိ အရိယမဂ္ဂသင်္ခါတံ ဣန္ဒဂ္ဂိံ။

ရာဂဂ္ဂိအာဒယော ကောဒသဂ္ဂိ ဝူပသမန္တိ ဇေတ္ထာတိ **ကောဒသဂ္ဂိဝူပသမံ,** နိဗ္ဗာနံ။

အန္ဓကာရပရေတောတိ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေန အန္ဓကာရေန ကိဥ္စိ အတ္တတ္ထံ တ ပရတ္ထံ တ ကာတုံ အသက္ကုဏေယ့ဘာဝေန အဘိဘူတော။ ဉာဏမယော အာလောကော ဇေတ္ထာတိ **ဉာဏာလောကာ,** မဂ္ဂဘာဝနာ။

အမတဘူတံ , အမတဘာဝသာဓကံ တ ဩသဓံ **အမတောသဓံ,** နိဗ္ဗာနံ။ ပဟေဋ္ဌာ အတ္တနာ ဝုတ္တမေဝ သင်္ခါရုပေက္ခာဟံ နိဂမနဝသေန ဒဿေန္တော **"တေန ဝုတ္တ"** န္တိအာဒိမာဟ။

၇၉၇. နိရာလယတာယ တဏ္ဍုဟာဝသေန ဘတဒီသု အဝိသင်္ဂမှေသယော ဟုတ္တ တတော သင်္ကုစိတစိတ္တော ပတိလီနဘာဝေန စရတိ ပဝတ္တတီတိ ပတိလီနစရော, တဿ **ပတိလီနစရဿ** ။ သံသာရေ ဘယဿ ဣက္ခနတာယ **ဘိက္ခုနော** ကာယစိတ္တဝိဝေကသိဒ္ဓိယာ **ဝိဝိတ္တမာသနံ ဘဇမာနဿ။ သာမဂ္ဂိယ** န္တိ ယုတ္တံ, ပတိရူပန္တိ အတ္တော။ **ဘဝနေ**တိ ကာမဘာတဒိကေ တိဝိဓေပိ ဘဝေ။ သော ဟိ ဣစ္ဆ ဘဝနဋ္ဌေန ဘဝန္တိ ဝုတ္တော။ **န ဒဿယေ** တိ အနုပ္ပဇ္ဇန ဝသေန န ဒဿေယ့။ **တဿ တံ** အဒဿနံ သာမဂ္ဂိယန္တိ ဗုဒ္ဓာဒယော အရိယာ **အာဟူ**တိ ယောဇနာ။

နိယမေတ္တတတိ နိယတံ ကေံသိကံ ကတ္တ။ ဘောဇ္ဈင်္ဂဝိသေသံ, မဂ္ဂင်္ဂဝိသေသံ, စျာနင်္ဂဝိသေသံ, ပဋိပဒါဝိသေသံ, ဝိမောက္ခဝိသေသန္တိ ဝိသေသသဒ္ဒော ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ **ဝိသေသ**န္တိ ဆသတ္တဘာဝေ သတ္တဋ္ဌဘာဝေ ပဉ္စာဒိဘာဝေတိ ဣမံ ယထာက္ကမံ ဘောဇ္ဈင်္ဂာဒီနံ အရိယမဂ္ဂေ လဗ္ဘမာနဘေဒံ။ **ဟာဒကဇ္ဈာန** န္တိ မဂ္ဂဿ အာသန္နဝုဋ္ဌာနကမိနိယာ ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ စျာနံ။ **ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘူတာ** တိ မဂ္ဂသန္နာယ ဧဝ ဝုဋ္ဌာနကမိနိယာ ဝိပဿနာယ ဂေစရဘူတာ ဝိပဿိတာ။ **ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော** တိ ဉာဘိန္နံ ဘေဒေ သတိ ဝိပဿကဿ အဇ္ဈာသယော။ ထွေ စ ပဌမံ **ကေစီ**တိ ဝုတ္တော တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရော။ ဒုတိယံ **ကေစီ**တိ ဝုတ္တော မောရဝာပီဝာသိမဟာဒတ္တတ္ထေရော။ တတိယံ **ကေစီ**တိ ဝုတ္တော တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော။

တေသမ္ပိ တဒေသု အယံ ပုဗ္ဗဘာဂဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ နိယမေတိယေတတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ ။ ကသ္မာ? ဝိပဿနာနိယမေနေဝ ဟိ ပဌမတ္ထေရဝါဒေပိ အပာဒကပဌမဇ္ဈာနပာဒကမဂ္ဂ ပဌမဇ္ဈာနိကာဝ ဟောန္တိ, ဣတရေ စ ဒုတိယဇ္ဈာနိကာဒိမဂ္ဂ ပာဒကဇ္ဈာနဝိပဿနာနိယမေဟိ တံတံစျာနိကာဝ တတော တတော ဒုတိယာဒိပာဒကဇ္ဈာနတော ဥပ္ပန္နဿ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏဿ ပာဒကဇ္ဈာနာတိက္ကန္တာနံ အင်္ဂါနံ အသမာပဇ္ဇိတုကာမတာဝိရာဂဘာဝနာဘာဝတော, ဣတရဿ စ အတဗ္ဘာဝတော။ ယထာ ဟိ မဂ္ဂသန္နာယ ဝိပဿနာယ သောမနဿသဟဂတတ္တေ မဂ္ဂဿ ပဌမာဒိစျာနိကတာ စ ဥပေက္ခာသဟဂတတ္တေ ပဉ္စမဇ္ဈာနိကတာ ဧဝ စ ဟောတိ, တတော စ ဘောဇ္ဈင်္ဂာဒီနံ ဝိသေသောတိ တေသံ နိယမနေ အာသန္နကာရဏံ, ပဓာနကာရဏဉ္စ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ, န ဧဝံ ပာဒကဇ္ဈာနာဒယော။ ယသ္မာ ပန ပာဒကဇ္ဈာနေန ဝိနာ ဝိပဿနာဝ ဣမံ ယထာဝုတ္တဝိသေသံ နိယမေတုံ န သက္ကောတိ, ဝုတ္တနယေန ပန ပဓာနကာရဏံ ဟောတိယေဝ, တသ္မာ "ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာဝ နိယမေတီ"တိ အဝတ္တ္တ "ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ နိယမေတိယေတ"တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သေသတဒေသုပိ ဝိပဿနာနိယမော ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော။ ယထာ ဟိ ပာဒကဇ္ဈာနာတိက္ကန္တာနံ အင်္ဂါနံ အသမာပဇ္ဇိတုကာမတာဝိရာဂဘာဝနာဘူတာ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ အဓိဋ္ဌာနဘူ

တေန ဟာဒကဖ္လျာနေန အာဟိတဝိသေသာ မဂ္ဂဿ ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒိဝိသေသနိယာမိကာ ဟောတိ, ဇဝံ အာရမ္မဏဘူတသမ္
မသိတဖ္လျာနာတိက္ကန္တာနံ အင်္ဂါနံ ဇိဂုစ္ဆနာကာရဝိရာဂဘာဝနာဘူတာ သမ္မသိတဖ္လျာနေန အာဟိတဝိသေသာ, ဥ
ဘယသဗ္ဗာဝေ အဖ္လျာသယဝသေန တတော အညတရေန အာဟိတဝိသေသာ စ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ မဂ္ဂဿ ဗော
ဇ္ဈင်္ဂါဒိဝိသေသံ နိယမေတီတိ။

၇၉၈. **တတ္ထ** တသ္မိံ ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒိဝိသေသနိယမနေ။ အစ္စာနလာဘီ သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကောဝ သုက္ခဝိပဿ
ကော။ သော ဟိ စ္စာနသိနေဟေန ဝိပဿနာယ အသိနိဒ္ဓဘာဝတော သုက္ခာ လူခာ ဝိပဿနာ ဧတဿာတိ **သုက္ခဝိပ
ဿကော**တိ ဝုစ္စတိ။ **ပကိဏ္ဏကသင်္ခါရေ** တိ ဟာဒကဖ္လျာနတော အညေ သင်္ခါရေ။ တေန ဟာဒကဖ္လျာနသင်္ခါရေသု
သမ္မသိတေသု ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ **"ပဌမံ စ္စာနံ ဟာဒကံ ကတွာ"**တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္တ စ သုက္ခဝိပ
ဿကာဒိဂ္ဂဟဏံ ဝိပဿနာနိယမဿ ဧကန္တိကဘာဝဒဿနတ္ထံ။ န ဟိ ဝုဋ္ဌာနကမိနီ ဝိနာ ကေဝလံ ဟာဒကဖ္လျာ
နာဒယော နိယမဟေတူ ဒိဋ္ဌာ, ဝုဋ္ဌာနကမိနီ ပန ဟာဒကဖ္လျာနာဒီနံ အဘာဝေပိ သုက္ခဝိပဿကာဒီနံ မဂ္ဂဿ ပဌမဖ္လျာ
နိကဘာဝဟေတု, တသ္မာ သာ ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒိဝိသေသနိယမနေ ဧကန္တိကဟေတူတိ။ က္လာအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဌ
တရံ ကာတုံ **"တေသံ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အယံ ဝိသေသော**တိ အယံ စ္စာနာဒီနံ စတုရင်္ဂိကာဒိဝိသေသော, န ပုဗ္ဗေ ဝိယ
ဝိပဿနာနိယမေနေဝ, အထ ခော ဟာဒကဖ္လျာနနိယမေန စေဝ ဝိပဿနာနိယမေန စ။ **တေသမ္ပိ** တိ ပဥ္စကနယေ ဒုတိယ
တတိယစတုတ္ထဖ္လျာနာနိ ဟာဒကာနိ ကတွာ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂါနမ္ပိ။ **"အာသန္နပဒေသေ"** တိ က္လာမိနာ ဝိပဿကေန အန္တ
တရန္တ္တရာ ပဝိဋ္ဌသမာပတ္တိယာ ဝသေန အယံ ဝိသေသော နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။

၇၉၉. **တတ္ရာပိ** **စာ**တိ ဒုတိယတ္ထေရဝါဒေပိ။ တံတံသမာပတ္တိသဒိသတာ တံတံသမ္မသိတသင်္ခါရဝိပဿနာနိ
ယမေဟိ ဟောတိ။ တတ္ရာပိ ဟိ ဝိပဿနာ တံတံဝိရာကဝိရာဂဘာဝနာဘာဝေန သောမနဿသဟဂတာ, ဥပေက္ခာသဟဂ
တာ စ ဟုတွာ စ္စာနင်္ဂါဒိနိယမံ မဂ္ဂဿ ကရောတီတိ ဇဝံ ဝိပဿနာနိယမော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၈၀၀. **တန္တိ** တံတံစ္စာနသဒိသဘာဝံ။ **သွတယမတ္တော** ဟာဒကဖ္လျာနသမ္မသိတဖ္လျာနုပနိဿယေဟိ ဝိနာ အဖ္လျာ
သယမတ္တေန အသိဖ္လျနံ ဥပနိဿယေန ဝိနာ သင်္ကပ္ပမတ္တေန သကအာကမိဖလာဒီနံ အသိဖ္လျနဒိပကေန **နန္ဒကော
တဒေန ဒီပေတဗ္ဗော**။ တတ္ထ ဟိ ယထာ သောတာပန္နာယပိ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပတံ ဝဒန္တေန ဘဂဝတာ "ယဿ ယ
ဿ ဥပနိဿယော အတ္ထိ, တဿ တဿေဝ အဖ္လျာသယော နိယာမကော, နာညဿာ"တိ တေန တေန ပရိပုဏ္ဏ
ဏသင်္ကပ္ပတာ ဟောတိ, န တတော ပရံ, သင်္ကပ္ပသဗ္ဗာဝေ သတိပိ အသိဖ္လျနတောတိ အယမတ္ထော ဒီပိတော, ဇဝမိ
ဓာပိ ယဿ ယဿ ဒုတိယာဒိစ္စာနိကဿ မဂ္ဂဿ ယထာဝုတ္တော ဥပနိဿယော အတ္ထိ, တဿ တဿေဝ အ
ဖ္လျာသယော နိယာမကော, နာညဿ သတိပိ တသ္မိံ အသိဖ္လျနတော။ က္လာမသ္မိံ ပန တဒေ ဟာဒကသမ္မသိတဖ္လျာနုပနိဿ
သယသဗ္ဗာဝေ အဖ္လျာသယော ဧကန္တေန ဟောတိ တံတံဖလူပနိဿယသဗ္ဗာဝေ တံတံသင်္ကပ္ပော ဝိယာတိ တဒ
ဘာတဘာဝတော "အဖ္လျာသယော နိယမေတီ"တိ ဝုတ္တံ။ **ဧတ္ထာပီ** တိ တတိယတ္ထေရဝါဒေပိ။ **ဝုတ္တနယေနေတ** တိ
"ယတော ယတော သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန။ တသ္မာ "တတ္ရာပိ ဟိ ဝိပဿနာ"တိအာဒိ
နာ က္လာဓ ဝုတ္တနယေန တဒတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၈၀၁. ဇဝံ ဝိပဿနာယ ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒိနိယာမိကတံ ဒဿေတွာ က္လာအနိ ပဋိပဒါဒိနိယာမိကတံ ဒဿေန္တော
"သစေ ပနာယ"န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အယန္တိ** သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝုတ္တာ။ သာပိ ဟိ ကာမံ "က္လာမံ တရံ ရောစေသု"န္
တိ ဧတ္တ ကလာပသမ္မသနာဝသာနေ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာယ ပဝတ္တမာနာယ ဥပ္ပန္နဿ ဝိပဿနုပက္ကိလေသ
ဿ တိက္ခတ္တုံ ဝိက္ခမ္ဘနေန ကိစ္ဆတာတရံ ဒုက္ခာပဋိပဒါတိ ရောစေသုန္တိ ဝဒန္တိ, **အဋ္ဌကထာယံ** ပန "ဝိပဿ
နာညာဏေ တိက္ခေ သူရေ ပသန္နေ ဝဟန္တေ ဥပ္ပန္နံ ဝိပဿနာနိကန္တိံ ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပရိယာဒိယ
တီ"တိ ဝုတ္တတ္တာ ပုဗ္ဗဘာဂေ မုဥ္စိတုကမျတာဒိဘာဝေန ပဝတ္တမာနာ သင်္ခါရုပေက္ခာ အတ္တနော ပဋိပက္ခေ ကိစ္
ဆေန ကသိရေန ဝိက္ခမ္ဘေန္တီ ဒုက္ခာပဋိပဒါပက္ခေယေဝ တိဋ္ဌတီတိ။ တေနာဟ **"အာဒိတော ကိလေသေ ဝိက္ခမ္
ဘယမာနာ"**တိအာဒိ။ ကေစိ ပန "ယေန ဉာဏေန ဝိပဿနုပက္ကိလေသာ ဝိက္ခမ္ဘိတာ, တေန သဒ္ဓိံ က္လာဒံ ဉာဏံ ဧကတ္
တနယဝသေန ဇကံ ကတွာ **'အာဒိတော ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘယမာနာ'** တိ ဝုတ္တ"န္တိ ဝဒန္တိ။ **သပ္ပယောဂေနာ** တိ စိ
တ္တပ္ပယောဂသင်္ခါတေန သဥဿာဟနေန။ **သသင်္ခါရေနာ** တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ ဥဘယေနာပိ ဝိက္ခမ္ဘနဿ
ကိစ္ဆသိဒ္ဓိမေဝ ဝဒတိ။ **ဝိပရိယာယေနာ**တိ အဒုက္ခေန အပ္ပယောဂေန အသင်္ခါရေန။ မဂ္ဂသညိတံ က္လာစ္ဆိတဋ္ဌာနံ အနုဂ

န္တတ္ ပရိဝသတိ ဝိပ္ပဝသတိ ဓေတ္တတိ ပရိတသော, ဝိပဿနာ ပရိတသော တေသ္မ အတ္တိတိ **ဝိပဿနာပရိတ သော,** မဂ္ဂဟာတုဘာတေ, တံ ပန သီဃံ ကုရုမာနာ ခိပ္ပာဘိညာ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"သဏိက"**န္တိ။ ကုရုမာနာ အယံ သင်္ခါရုပေက္ခာတိ ယောဇနာ။ ယတော မဂ္ဂေ အာဂစ္ဆတိ, တံ အာဂမနီယဋ္ဌာနံ, တသ္မိံ **အာဂမနီယဋ္ဌာနေ** ။ မဂ္ဂသ္မ သ ပဘာဝဋ္ဌာနေ ဌတ္ဝာ နာမံ ဒေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဒုက္ခာပဋိပဒာဒန္ဓာဘိညာဒိဝိပဿနာနယော အညော, အညော စေ မ ဂ္ဂေတိ အာဟ **"အတ္တနော အတ္တနော မဂ္ဂဿ"** တိ။ **တေန** အာဂမနတော လဒ္ဓနာမေန "ဒုက္ခာပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိ ညာ"တိအာဒိနိ စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ။ န ဟိ မဂ္ဂဿ သရသတော ဧဒိသံ နာမံ အတ္တိ။

သာ ပနာယံ ဝုတ္တပ္ပဘေဒာ **ပဋိပဒာ။ နာနာ ဟောတီ**တိ ဝိသုံ ဝိသုံ ဟောတိ။ ကေဿစိ ဘိက္ခုနော **စတူသုပိ မဂ္ဂေ သု ဧကာဝ** ဟောတီတိ နိယမော နတ္ထိ စလနတော။ **အဟေသုန္တိ** ဝုတ္တံ, အမှဟာကံ ဘဂဝန္တံ သန္ဓာယ ဟောန္တီတိ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ စတ္တာရောပိ မဂ္ဂါ သုခာပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာဝ ဟောန္တီတိ။ ပဋိပဒာပသင်္ ဂေန အဓိပတိမ္ပိ ဒဿေတုံ **"ယထာ စာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဓိပတယော**တိ ဆန္ဒာဒိအဓိပတယော။ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရာနု ရူပဉ္ဟိ မဂ္ဂေ ပဌမေကံ ဆန္ဒာဓိပတေယျော တ ဟောတိ ဝီရိယာဒီသု အညတရာဓိပတေယျော တ, န ကဿစိ နိယ မော အတ္တိ။ တေနာဟ **"ကဿစိ ဘိက္ခုနော"** တိအာဒိ။

၈၀၂. ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရတော သာတိသယံ ကတ္ဝာ အနဝသေသတော မဂ္ဂဿ နာမလာဘေ ကာရဏံ ဒဿေ တုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သရသေနာ**တိ သဘာဝေန အတ္တနော ပဝတ္တိဝိသေသေန။ **ပစ္စနီကေနာ** တိ ပဋိပက္ခဝ သေန။ **သဂုဏေနာ**တိ အတ္တနော ဂုဏဝသေန။

ကာမဉ္စေတ္ထ ယထာ အာဂမနေန ဝိနာ သဂုဏေန, အာရမ္မဏေန စ မဂ္ဂဿ နာမလာဘော အဝဝတ္ထိတော, ဧဝံ ပစ္စနီကေန ဝိနာ သရသေနေဝ နာမလာဘော, တထာပိ သရသာဒယော ပစ္စေကံ နာမလာဘဿ ကာရဏမေဝတိ ဒဿ သေတုံ **"သရသေန တ"**တိအာဒိနာ သဗ္ဗတ္ထ အနိယမတ္ထော **တ**-သဒ္ဒေ ဝုတ္တော။ တေ စ အသင်္ကရတော ဒဿေ တုံ **"သစေ ဟိ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **သမ္မသိတ္ဝာ** တိ သမ္မသနဟေတု။ ဟေတုအတ္ထော ဟိ အယံ **တ္ဝာ**-သဒ္ ဒော "ဃတံ ပိဝိတ္ဝာ ဗလံ ဟောတိ, သီဟံ ဒိသ္ဝာ ဘယံ ဟောတီ"တိအာဒီသု ဝိယ, မဂ္ဂကတ္တုကာယ ဝုဋ္ဌာနကိရိယာယ ဧကတ္တိကဟေတုဘူတာ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဖလူပစာရေန **"ဝုဋ္ဌာတီ"** တိ ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ တ သင်္ခါရုပေက္ခာတိ ဝုဋ္ဌာ နကမိနိယာ တော် ဥပလက္ခဏံ, တဒန္တောဂဓဉ္စ ကေတုဘူညာဏံ နိမိတ္တတော ဝုဋ္ဌာတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ ကေတ္တန ယေန **"သမ္မသိတ္ဝာ ဝုဋ္ဌာတီ"** တိ။ **အနိမိတ္တဝိမောက္ခေန ဝိမုစ္စတီ** တိ အနိမိတ္တသညိတေန ဝိမုစ္စနေန ဝိမုစ္စတိ, "မဂ္ဂေ"တိ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဝိမုစ္စတီ** တိ တ တံသမင်္ဂီ အရိယပုဂ္ဂလော။ သေသဒ္ဒယေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဣဒံ သရသတော နာမံ နာမာ**တိ ဣဒံ နိမိတ္တာဒိဝိရဟတော အနိမိတ္တံ အပ္ပဏိဟိတံ သုညတန္တိ တိဝိဓမ္ပိ မဂ္ဂဿ သဘာဝတော သိဒ္ဓနာမံ နာမ။

သောတိ မဂ္ဂေ။ သော စ ခော ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ဧကံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တော ကေတ္တနယေန။ **ဣဒံ ပစ္စနီက တော နာမံ နာမာ**တိ ဣဒံ နိစ္စနိမိတ္တာဒီနံ ပဏိဓိယာ, အတ္တသညာယ စ ပဟာနဝသေန လဒ္ဓံ မဂ္ဂဿ အနိမိတ္တာဒိနာ မတ္တယံ ပဋိပက္ခတော သိဒ္ဓနာမံ နာမ။

သုညတ္တာ တိ ဝိဝိတ္တတ္တာ။ န ဟိ မဂ္ဂေ ရာဂာဒယော သန္တိ။ **ရူပနိမိတ္တာဒီန** န္တိ ရူပနိမိတ္တဝေဒနာနိမိတ္တာ ဒီနံ ဂဟေတဗ္ဗာနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ရာဂနိမိတ္တာဒီန** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သဝိဂ္ဂဟာနံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာနဥ္ဟေဟ တ္ထ နိမိတ္တန္တိ အဓိပ္ပေတံ။ **ဣဒမဿ သဂုဏတော** နာမန္တိ ဣဒံ ရာဂါဒိဝိဝိတ္တတ္တာ ရူပနိမိတ္တာဒိပဏိဓိအာဒိ အဘာဝဝသေန အဿ မဂ္ဂဿ သဂုဏတော သိဒ္ဓံ နာမံ။

သ္ဝာယန္တိ သော အယံ မဂ္ဂေ။ **သုညတန္တိ** သဗ္ဗသင်္ခါရသုညတော, အတ္တသုညတော စ **သုညတံ**။ သဗ္ဗသင်္ခါရနိ မိတ္တာဘာဝတော **အနိမိတ္တံ** ။ တဏှာပဏိဓိအာဒီနံ အဘာဝေန **အပ္ပဏိဟိတံ။ ဣဒမဿ အာရမ္မဏတော နာမ** န္တိ ယထာ သုခာရမ္မဏံ ရူပံ "သုခ"န္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ သုညတာဒိနာမဿ နိဗ္ဗာနဿ အာရမ္မဏကရဏတော ဣဒံ အဿ မဂ္ဂဿ သုညတာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏတော သိဒ္ဓံ နာမံ။

၈၀၃. အနတ္တာနုပဿနာ အတ္တသုညတာယ ဒိဋ္ဌတ္တာ သရသတော **သုညတာ နာမ**။ တဿာ သုညတာဝိပဿနာယ မဂ္ဂေ ဝိပဿနာဂမနေန **သုညတော။ အနိမိတ္တာ နာမ** နိစ္စနိမိတ္တာဒီနံ ဥဇုဝိပစ္စနီကတော။ **ဣဒံ ပန** မဂ္ဂဿ အနိမိတ္တနာမံ **န အဘိဓမ္မပရိယာယေန လဗ္ဘတိ**။ ကိံ ကာရဏံ? အဘိဓမ္မေ သရသံ အနာမသိတွာ ပစ္စနီကတော နာမလာဘတော။ ယော ဟိ သဂုဏာရမ္မဏေဟိ နာမလာဘော, သော သရသပဓာနော ဟောတိ, သရသေနေဝ စ နာမလာဘော သဗ္ဗမဂ္ဂါနံ သုညတာဒိဘာဝေတိ ဝဝတ္ထာနံ န သိယာ။ တသ္မာ အဘိဓမ္မေ သတိပိ ဒွီဟိပိ ကာရဏေဟိ အနိမိတ္တနာမလာဘေ ပစ္စနီကတောဝ နာမဝဝတ္ထာနကရဏံ ဂယှတီတိ တဒဘာဝတ န လဗ္ဘတိ။ အထ တ **န လဗ္ဘတီ** တိ အညနိရပေက္ခေဟိ သဂုဏာရမ္မဏေဟိ န လဗ္ဘတိ။ ကိံ ကာရဏံ? အဘိဓမ္မေ သရသပစ္စနီကေဟိ သဟိတေဟိ နာမလာဘတော။ ပစ္စနီကညှိ ဝဝတ္ထာနကရဏံ အနပေက္ခိတွာ ကေဝလဿ သရသဿ နာမဟေတုဘာဝေ အဘိဓမ္မေ နတ္ထိ, အဝဝတ္ထာနာပတ္တိတော။ တသ္မာ အတ္တာဘိနိဝေသပဋိပက္ခဝိပဿနာနုလောမာ မဂ္ဂါ သတိပိ သရသန္တရေ ပစ္စနီကသဟိတေန သရသေန နာမံ လဘန္တိ။ အနိမိတ္တမဂ္ဂဿ ပန ဝိပဿနာ နိမိတ္တပဋိပက္ခာ န ဟောတိ, သယံ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏတော နိမိတ္တဂ္ဂဟဏာနိတရဏာတိ တဒနုလောမော မဂ္ဂေပိ န နိမိတ္တဿ ပဋိပက္ခော။ ယဒိ သိယာ, နိမိတ္တဂတဝိပဿနာယပိ ပဋိပက္ခော သိယာ, တသ္မာ ဝိဇ္ဇမာနောပိ သရသော ဝဝတ္ထာနကရပစ္စနီကာဘာဝတ အဘိဓမ္မေ အနိမိတ္တနာမအယနကော န ဂယှတီတိ။ ယဒိ ဧဝံ, အနိစ္စာနုပဿနာနုလောမော မဂ္ဂေ အဘိဓမ္မေ အသင်္ဂဟိတော သိယာတိ? န, သုဒ္ဓိကပဋိပဒာနယေ တဿ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ တသ္မာ ဧဝ ဟိ သော ဝုတ္တော။ သုတ္တန္တေ ပန ပရိယာယဒေသနတ္တာ သဂုဏာရမ္မဏမတ္တေနပိ နာမံ ဂယှတီတိ အာဟ **"သုတ္တန္တပရိယာယေန လဗ္ဘတီ"** တိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ အာဂမနဝသေနပိ မဂ္ဂဿ အနိမိတ္တနာမံ လဗ္ဘတိယေဝါတိ ဒဿေတုံ **"တတ္ရ ဟီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာဂမနီယဋ္ဌာနေ** တိ အာဂမနပဋိပဒာဋ္ဌာနေ။ သေသံ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

အနုလောမဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၈၀၄. အဓိမောက္ခသဒ္ဓါ တိ ပသာဒဘူတော ဝတ္ထုဂတော နိစ္ဆယော အဓိမောက္ခော။ တသ္မာ တထာဘူတာ ဘာဝနာဝိသေသေန ကိစ္စတော အဓိမတ္တတာယ ဗလဝတရာ နိဗ္ဗတ္တတိ။ **သုပဂ္ဂဟိတ** န္တိ သုဋ္ဌု ပဂ္ဂဟိတံ။ အသလ္လီနံ ပဋုတရဘာဝေန ပဋိပက္ခဝိဓမနသမတ္ထံ ဝီရိယံ ဟောတိ။ **သူပဋ္ဌိတာ** တိ တိက္ခတရတာယ အာရမ္မဏာဘိမုခဘာဝေန သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတာ သတိ ဟောတိ။ **သုသမာဟိတ**န္တိ ပဿဒ္ဓိသုခါနံ သာတိသယတာယ သုဋ္ဌု သမာဟိတံ အာရမ္မဏေ သမ္မဒေဝ ဌပိတံ အပ္ပိတံ ဝိယ ဟောတိ။ **တိက္ခတရာ** တိ အနုလောမဉာဏုပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သမတ္ထဘာဝေန သာတိသယံ တိက္ခာ သူရာ။ သင်္ခါရာနံ ဝိစိနနေပိ မဇ္ဈတ္တဘူတ**သင်္ခါရုပေက္ခာ** ပညာ **ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အနိစ္စာတိ တ။ ပေ.။ သမ္မသိတွာ ဘဝင်္ဂံ ဩတရတီ**တိ အနိစ္စာဒိသု ဧကေနာကာရေန သမ္မသန္တီ သတ္တက္ခတ္တုံ ပဝတ္တိတွာ ဘိဇ္ဇန္တီ ဘဝင်္ဂံ ဩတိဏ္ဏာ နာမ ဟောတိ တတော ပရံ ဘဝင်္ဂဿ တရောတိ ကတွာ။ **သင်္ခါရုပေက္ခာယ ကတန ယေနေဝါ**တိ အနိစ္စာဒိနာ အာလမ္ဗနကရဏနယေနေဝ, န သမ္မသိတနယေန။ တေနာဟ **"အာရမ္မဏံ ကုရုမာန"** န္တိ။ **အာဝဋ္ဋေတွာ** တိ နိဝတ္တေတွာ စိတ္တဿ ဘဝင်္ဂဝသေန ဝတ္တိတုံ အဒတွာ။ ဝိသဒိသစိတ္တပဝတ္တိသင်္ခါတာယ ဝီစိယာ အဘာဝေန အဝီစိကာ, စိတ္တသန္တတိ။ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဟိ ဘဝင်္ဂေ အာဝဋ္ဋိတေ ကိရိယမယစိတ္တပဝတ္တိ ဝိပာကစိတ္တုပ္ပတ္တိယာ သဝီစိကာ သန္တရာ, န ဧဝံ မနောဒွာရာဝဇ္ဇနေနာတိ ဝုတ္တံ **"အဝီစိကံ စိတ္တသန္တတိံ အနု ပ္ပဗန္ဓမာန"**န္တိ။ **တထေဝါ**တိ ယထာ အတီတာသု ဒွဝတ္တိံသဇဝနဝီထီသု သင်္ခါရုပေက္ခာ "အနိစ္စာ"တိ တ "ဒုက္ခာ"တိ တ "အနတ္တာ"တိ တ သင်္ခါရေ အာရမ္မဏမကာသိ, တထေဝ။ **ပရိကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ** မဂ္ဂဿ ပရိကမ္မတ္တာ ပဋိသင်္ခါရကတ္တာ ။ **ဥပစာရန္တိ ဝုစ္စတိ** မဂ္ဂဿ အာသန္နတ္တာ, သမီပစာရိကတ္တာ တ။ အနုလောမတ္တံ သယမေဝ ဝဒတိ။

အယဉ္ဟိ နယော ကာမံ မဂ္ဂဝီထိယံ ပဌမဇဝနဿ ပဋိသင်္ခရဏဋ္ဌော, ဒုတိယဿ တတော အာသန္နဋ္ဌော, တတိယဿ ဟေဋ္ဌိမုပရိမာနံ အနုလောမဋ္ဌော စ ယုတ္တောတိ ဝုတ္တော, တထာပိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ကမာ သမညာ သမ္ဘဝန္တီ တိ ဒဿေတုံ **"အဝိသေသေန ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အာသေဝန**န္တိ အာဒရေန သေဝနံ။ **ပုရိမဘာဂပစ္ဆိမဘာဂ**န္တိ ဟေဋ္ဌိမာနံ, ဥပရိမာနဉ္စ ဓမ္မကောဋ္ဌာသာနံ။ **အဋ္ဌန္န** န္တိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒီနံ အဋ္ဌန္နံ။ သဗ္ဗာပိ ဝိပဿနာ လ

က္ခဏတ္တယသမ္မသနကိစ္စာ၀ , ဣဒမ္ပိ တထေတတိ ၀ုတ္တံ **“တထကိစ္စတာယာ”**တိ။ ဥပရီတိ မဂ္ဂေ။ **ဇောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ** တထကိစ္စတာယ အနုလောမေတိ သမ္ဗောဓာဒိပဋိပက္ခ၀ိဓမနတော။ ဣအာနိ အနုလောမဉာဏဿ တဒုဘယကိစ္စာနုလောမံ ၀ိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“တဉှိ”**တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ တတ္ထ အနုလောမဉာဏံ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကမောဟက္ခန္ဓာဒိနံ **သာတိသယံ** ၀ိဓမနေန လောကိယဉာဏေသု ဥက္ကံသပရိယန္တဂတံ, တတော ဧ၀ ဟေဌာ နိဗ္ဗတ္တိတဉဒယဗ္ဗယဉာဏာဒိနမ္ပိ ကိစ္စံ ပဋိပက္ခဒူရီဘာ၀ေန အတ္ထတော သာဓေန္တမေ၀ ဟုတ္ဂာ ပ၀တ္တတိ, တထာပ၀တ္တမာနဥ္စ တေသံ ကိစ္စံ အနုလောမေန္တံ ၀ိယ ဟောတီတိ အာဟ **“ဥဒယဗ္ဗယ၀န္တာနံ။ပေ။ တထကိစ္စတာယ အနုလောမေတီ”** တိ။ တတ္ထ **“ဘာယတော ဥပဋ္ဌိတ”** န္တိ ဣမိနာပိ အာရမ္မဏသီသေန ဉာဏဗ္ဗာပာရမေ၀ ဝဒတိ သပ္ပဋိဘယာနံ သင်္ခါရာနံ ယထာသဘာ၀ဒဿနဒီပနတော။ သေသေသု ပန သတ္တသုပိ ဌာနေသု ဉာဏဗ္ဗာပာရော၀ ဒဿိတော။ ယသ္မာ တေံ အနုလောမဉာဏံ အနိစ္စာဒိသု အညတရလက္ခဏ၀သေနေ၀ သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ ပ၀တ္တတိ, တသ္မာ ၀ုတ္တံ **“အနိစ္စလက္ခဏာဒိ၀သေန သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ ပ၀တ္တတ္တာ”** တိ။ **တာယ ပဋိပတ္တိယာ** တိ ယာ သာ အနုလောမဉာဏဿ ထူလထူလသစ္စပဋိစ္ဆာဒကသံကိလေသ၀ိက္ခမ္ဘနပဋိပတ္တိ, တာယ။ န ဟိ အနုလောမဉာဏေ တထာ အနုပ္ပန္နေ ဂောတြဘုဉာဏံ နိဗ္ဗာနံ အာလမ္ဗိတုံ သက္ကောတိ, ဂောတြဘုဉာဏေ တ အနုပ္ပန္နေ မဂ္ဂဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။

၀ုတ္တမတ္ထံ ဩပမ္မေန ဟာကဋ္ဌေတုံ ကာတုံ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ တတ္ထ အဋ္ဌန္နံ **ဓေဟာရိကမဟာမတ္တာနံ အဂတိဂမနံ ပဟာယ** တံတံ၀ိနိစ္ဆယကရဏံ ၀ိယ အဋ္ဌန္နံ ဉာဏာနံ ယထာသကံ ပဋိပက္ခံ ပဟာယ သင်္ခါရေသု ဥဒယဗ္ဗယာဒိပဋိပတ္တိ, ရညော မဇ္ဈတ္တဘာဝေ ၀ိယ အနုလောမဉာဏဿ ပုရိမပစ္ဆိမဓမ္မကောဌာသဿ အနုကူလတာ။ **တေနေတ**တိ ဟေဋ္ဌိမဉာဏာနံ အနုလောမနမုခေန ဥပရိဇောဓိပက္ခိယာနံ အနုလောမနတောယေ၀။ **သစ္စာနုလောမိကန္တိ ၀ုစ္စတိ** မဂ္ဂသစ္စဿ အနုလောမိကတ္တာ။

အနုလောမဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

၀ုဋ္ဌာနကမိနီ၀ိပဿနာကထာ၀ဏ္ဏနာ

၈၀၅. ကိဥ္စိ အသင်္ခတာရမ္မဏမ္ပိ ဉာဏံ ၀ုဋ္ဌာနကမိနိယာ ဂေသင်္ဂဟန္တိ ကတ္ဂာ **“သင်္ခါရာရမ္မဏာယာ”** တိ ၀ိသေသနံ ကတံ။ တဉှိ ၀ိသေသတော ၀ုဋ္ဌာနံ အရိယမဂ္ဂံ ဂစ္ဆတိ ဥပေတီတိ ၀ုဋ္ဌာနကမိနီတိ ၀တ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗေန သဗ္ဗ”** န္တိအာဒိ။ **အသမ္ဗောဟတ္ထ** န္တိ တတ္ထ တတ္ထ သုတ္တေ ပရိယာယန္တရေဟိ အာဂတာယ သမ္ဗောဟာဘာ၀တ္ထံ။ **သုတ္တသံသန္ဒနာ** တိ သုတ္တာနံ တေသံ တေသံ သုတ္တပဒာနံ အနုသန္ဒာနံ။

ယေ လောကိယေ သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ အနုလောမပရိယောသာနာ ၀ုဋ္ဌာနကမိနိ၀ိပဿနာ ပ၀တ္တတိ, တံသန္နိသ္ဂိတာ တပ္ပဋိဗဒ္ဓါ တဏှာ တေဟိ ၀ိနာ အပ္ပ၀တ္တနတော တမ္မယာ နာမ, တမ္မယာ၀ တမ္မယတာ, တမ္မယာ တ တဏှာသမ္ပယုတ္တာ ခန္ဓာ, တေသံ ဘာဝေ တမ္မယတာ, သာ ဧ၀ တဏှာ။ တပ္ပဋိပက္ခာ ၀ုဋ္ဌာနကမိနိ၀ိပဿနာ **အတမ္မယတာ**။ တေန ၀ုတ္တံ **အဋ္ဌကထာယံ** “တမ္မယတာ နာမ တဏှာ, တဿာ ပရိယာဒိယနတော ၀ုဋ္ဌာနကမိနိ၀ိပဿနာ အတမ္မယတာတိ ၀ုစ္စတီ”တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၁၀)။ **နိဿာယာ** တိ တံ အတမ္မယတံ နိဿယံ ကတ္ဂာ, ဘာ၀ေတ္ဂာတိ အတ္ထော။ **ဧကတ္တာ**တိ ဧတ္ထ အယံ ဟဋ္ဌိ “အတ္ထိ, ဘိက္ခ၀ေ, ဥပေက္ခာ ရူပေသု။ပေ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေသု, အယံ, ဘိက္ခ၀ေ, ဥပေက္ခာ နာနတ္တာ နာနတ္တသိတာ”တိ (မ. နိ. ၃.၃၁၀), သယမ္ပိ နာနာသဘာ၀, နာနာရမ္မဏနိဿိတာ စာတိ အတ္ထော။ သာ ပန သမာဓိသမ္ပယုတ္တာ ၀ိပဿနုပေက္ခာ ၀ေဒိတဗ္ဗာ။ “အတ္ထိ, ဘိက္ခ၀ေ, ဥပေက္ခာ အာကာသာနဉ္စာယတနနိဿိတာ။ပေ။ နေ၀သညာနာသညာယတနနိဿိတာ, အယံ, ဘိက္ခ၀ေ, ဥပေက္ခာ ဧကတ္တာ ဧကတ္တသိတာ”တိ (မ. နိ. ၃.၃၁၀)။ ယာ ဟိ တံတံအရူပစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နာ ဥပေက္ခာ, သာ ဧကသဘာ၀တ္တာ, ဧကာရမ္မဏတ္ဂတာ စ ဧကတ္တာ, ဧကတ္တသိတာ စာတိ ၀ုစ္စတိ, သာ ပန တံတံဈာနသဟဂတ၀ေဒနုပေက္ခာ စ တအာရမ္မဏ၀ိပဿနုပေက္ခာ စာတိ ၀ဒန္တိ။ **တံ ပဇဟထာ**တိ တအာရမ္မဏကိလေသပဟာနေန ပဇဟထ။ တေနာဟ **“တံ သမတိက္ကမထာ”** တိ။

နိဗ္ဗိဒာ တိ ၀ုဋ္ဌာနကမိနီ။ တတ္ထ ဟိ သုတ္တေ **ဝိရဇ္ဇတီ** တိ မဂ္ဂကိစ္စမာဟ, **ဝိမုစ္စတီ** တိ ဖလကိစ္စံ။

သုသိမသုတ္တံ နိအနု၀ဂ္ဂေ။ တတ္ထ **ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ** ၀ုဋ္ဌာနကမိနီတိ **၀ုတ္တာ** ဓမ္မဋ္ဌိတိယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ အသမ္မုယ္ဟနဝသေန ပ၀တ္တနတော။ **နိဗ္ဗာနေ ဉာဏ** န္တိ မဂ္ဂဉာဏမာဟ။

သညာ ဆော, ဟောဠ္ဟာအ တိ တ္ထေ ကာမံ ''သညာ''က္ကစ္စေဝ ဝုစ္စတိ, ပုဗ္ဗေ ပန ''သညဂ္ဂံ ဖုသတီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **''သညဂ္ဂန္တိ ဝုတ္တာ''** တိ။

ပဋ္ဌိပအာဉာဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိ တိ တဒေကဒေသဘူတာ ဝုဋ္ဌာနကမိနီ ဝုတ္တာ။ သမုဒာယေသု ဟိ ပဝတ္တာ တေဟာရာ အဝယဝေသုပိ ပဝတ္တန္တီတိ။ **ဟာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂ** န္တိ ဟာရိသုဒ္ဓိယာ ပဓာနကာရဏံ။

တီဟိ နာမေဟီတိ အနုလောမကေတ္ရဘုတေအနသင်္ခာတေဟိ တီဟိ နာမေဟိ။

ကိတ္တိတာတိ ထောမိတာ အရိယမဂ္ဂာဓိဋ္ဌာနတာယ။ မဟန္တာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ သေနဋ္ဌေန **မဟေသိနာ** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန။ သန္တကိလေသတာယ **သန္တာ။ ယောဂ**န္တိ ဘာဝနံ, ဘာဝနာဘိယောဂံ တ။

ပဋ္ဌိပအာဉာဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

က္ကတိ ကေဝီသတိမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၂၂. ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ပဌမမဂ္ဂဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၈၀၆. ဣဒါနိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိယာ နိဒ္ဒေသေ အနုပ္ပတ္တေ သာ ယဿ ဉာဏဿ အနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ တာဝ ဒဿေန္တော **“ဣတော ပရံ ဂောတြဘုဉာဏံ ဟောတီ”** တိ အာဟ။ **ဣတော ပရန္တိ** ဣတော အနုလောမဉာဏ တော ဥပရိ။ **တန္တိ** ဂောတြဘုဉာဏံ။ **နေဝ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိံ ဘဇတိ** အနိစ္စာဒိဝသေန သင်္ခါရာနံ အဂ္ဂဟ ဏတော။ **န ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိံ ဘဇတိ** သတိပိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏတ္တေ ကိလေသာနံ အခေပနတော။ တတော ဧဝေတံ ဝိညာဏဓာတူနံ ဝိသယံ ဥဒ္ဒေသန္တံ ဒဿနကိစ္စံ ကရောန္တံ ကိရိယမနောဓာတု ဝိယ မဂ္ဂဿ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနိယံ ဝုစ္ စတိ။ **အန္တရာ** တိ ဆဋ္ဌသတ္တမဝိသုဒ္ဓီနံ ဝေမဇ္ဈေ။ **အဗ္ဗောဟာရိကမေဝ ဟောတိ** ဥဘယဝိသုဒ္ဓိလက္ခဏတာဘာဝ တော။ တထာပိ ဝုဋ္ဌာနကမိနိယာ ပရိယောသာနတာယ ဝိပဿနာပက္ခိကံ။ တေနေဝဿ တံသောတပတိတတာ။ တေနာ ဟ **“ဝိပဿနာသောတေ။ပေ။ သင်္ချံ ဂစ္ဆတီ”** တိ။ ဧတေနဿ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဘဇနံ ဒဿေတိ။ သော တဿ အရိယဿအာဒိတော ပဇ္ဇနံ သောတာပတ္တိ, သော ဧဝ မဂ္ဂေ, သောတံ တ အရိယံ အာဒိတော ပဇ္ဇတိ အဓိဂ စ္ဆတီတိ သောတာပတ္တိ, ပဌမကော။ တဿ မဂ္ဂေ **သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ** ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံဒေဝ ဣမံ မနုသ္ သလောကံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ, တဿ မဂ္ဂေ **သကဒါဂါမိမဂ္ဂေ** ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန ကာမဘဝံ န အာဂစ္ဆတီ တိ အနာဂါမီ, တဿ မဂ္ဂေ **အနာဂါမိမဂ္ဂေ** ။ ကိလေသာဒီနံ ဟနနာဒိနာ အရဟံ, အဂ္ဂမဂ္ဂဋ္ဌော။ တဿ ဘာဝေ အရဟတ္တံ, သော ဧဝ မဂ္ဂေတိ **အရဟတ္တမဂ္ဂေ။ စတူသု မဂ္ဂေသု ဉာဏံ** ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ **ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နာမ**။

တေဟိ တီဟိပီတိ ဟေဋ္ဌာ ဝိဏ္ဏံ အနုလောမဉာဏာနံ ဝုတ္တတ္တာ ဝုတ္တံ, တီသု တ ဒ္ဝိန္နံ အန္တောဂဓတ္တာ။ **တီဟိပီတိ** တ ဝိကပ္ပန္တရသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော ပိ-သဒ္ဒော, တေန တီဟိပိ ဒ္ဝီဟိပီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အတ္တနော ဗလာနုရူ ပေနာတိ** အတ္တနော အတ္တနော အာနုဘာဝတနုကူလံ။ ပဌမဉ္ဟိ အနုလောမဉာဏံ သဗ္ဗောဠာရိကံ, ဒုတိယံ တတော နာတိဩဠာ ရိကံ, တတိယံ တတော နာတိဩဠာရိကံ တမံ အန္တရဓာပေတိ။ အထ တ **ဗလာနုရူပေနာတိ** ဟေဋ္ဌာ သင်္ခါရုပေက္ခာယ အာဟိတဗလာနုရူပေန ။ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန ဟိ အနုလောမဉာဏဿာပိ မဂ္ဂဉာဏဿ ဝိယ သန္ဓိဝိမုတ္တဒိဋ္ဌိပ္ ပတ္တာနံ ပဝတ္တိအာကာရသိဒ္ဓေ အတ္တေဝ မုဒုတိက္ခတာဝိသေသော။ **ပလိဗောဓတော ဥပဋ္ဌာတိ** ပလိဗောဓဘာဝပဋ္ဌိတ္တာ ဒကဿ တမဿ အန္တရဓာပိတတ္တာ။ **“အာသေဝနန္တေ”** တိ ဣမိနာ ဒုတိယဿ တ တတိယဿ တ အနုလောမ ဉာဏဿ အနန္တရံ ဂောတြဘုဉာဏုပ္ပတ္တိ, န ပဌမဿာတိ ဒဿေတိ တဿ အနာသေဝနတ္တာ။ န ဟိ အလဒ္ဓာ သေဝနံ ဂောတြဘုဉာဏံ ဥပ္ပာဒေတုံ သက္ကောတိ။ နိမိတ္တာဒိဝိရဟတော, တဗ္ဗိဓုရတော စ **“အနိမိတ္တ”** န္တိအာဒိနာ နိဗ္ဗာနံ ဝိသေသိတံ။ **ပုထုဇ္ဇနဂေတ္တ** န္တိ အရိယေဟိ အသမ္မိဿံ ပုထုဇ္ဇနသမညံ။ **ဂေတ္တ** န္တိ ဟိ ဂေဝံသဇာနံ သမာနာ သမညာ, ဧဝံ ဣဓာပီတိ။ **ပုထုဇ္ဇနသင်္ခ** န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ, **ပုထုဇ္ဇနဘူမိ** န္တိ ပုထုဇ္ဇနဝတ္ထုံ။ ဂေန္တိက တာယ ဂေတရမေဝ စ ဥပ္ပဇ္ဇနတော **အပုနရာဝဋ္ဋကံ** ။

ဗဟိဒ္ဓာ ဝုဋ္ဌာနဝိဝဋ္ဋနေ တိ အသင်္ခတဓာတုယာ ဗဟိဘာဝတော ဗဟိဒ္ဓာသညိတာ သင်္ခါရဂတာ ဝုဋ္ဌာနဘူတေ ဝိ ဝဋ္ဋနေ နိပ္ဖဇ္ဇမာနေ ပညာ။ **အဘိဘုယျတီ** တိ အဘိဘဝတိ။ **ပက္ခန္ဒတီ** တိ အနုပဝိသတိ။ ဧတ္ထ စ **“ဥပ္ပာဒံ အဘိဘု ယျတီ”**တိအာဒိနာ ပုထုဇ္ဇနဂေတ္တာဘိဘဝနံ တဒတိက္ကမနမာဟ။ **“အနုပ္ပာဒံ ပက္ခန္ဒတီ”** တိအာဒိနာ အရိယဂေ တ္တဘာဝနံ တဒုဘယဘာဝတော။

၈၀၇. ဂေဝဇ္ဇနာနံ နာနာဝီထိတာ နတ္ထီတိ န တံနိသေဓနာယ ဧကဝီထိဂ္ဂဟဏံ, အထ ခေါ နာနာရမ္မဏာနမ္ပိ ဧ ကာဝဇ္ဇနာနံ နာနာဝီထိတာ နတ္ထီတိ ဒဿနတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **မဟာမာတိကန္တိ** မဟန္တံ ဥဒကတဟကံ။ **လင်္ဃိတွ္တ** တိ အနောတရန္တော ဧဝ အတိက္ကမိတွ္တ။ **ဥလ္လင်္ဃိတွ္တ** တိ ဥပရိဘာဂေနေဝ လင်္ဃိတွ္တ။ နိန္နဟေဏပဗ္ဘာရတာ ဥတ္တရုတ္တရဝိသိဋ္ဌာ နိန္နတာဝ။

အဌဟိ ဉာဏေဟိ အနုက္ကမေန အာဟိတဝိသေသံ အနုလောမဉာဏံ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဿ ဉာဏဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သမတ္ထံ ဇာတန္တိ အာဟ **“ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဒီနာ ဝေဂေန ဓာဝိတွ္တ”** တိ။ ရူပံ အနေကသန္တတိသမ္ဗန္ဓ

တာယ အနေကဝင္ထရစိတာ ရဇ္ဇု ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ရူပရဇ္ဇုံ တ”** တိ။ အတ္တဘာဝသ္သ ရက္ခဏ္ဍာနိယတာယ ဝုတ္တံ တတ္ထ တံသမ္ပန္နဒက္ခဏ္ဍာနိယတာ ဝေဒနာဒီသု ကေသ္သေ၀ ယုတ္တာ, န ဝေဒနာဒိသမုအာယသ္သာတိ ဝုတ္တံ **“ဝေဒနာဒီသု အညတရဒက္ခံ တ”**တိ။ **အနုလောမာဝဇ္ဇနေနာ** တိ အနုလောမသ္သ အာဝဇ္ဇနေန။ ယေန အာဝဇ္ဇနေန အနုလောမဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တေန **တံ** အာရမ္မဏံ။ **“ပဌမေန အနုလောမစိတ္တေန ဥလ္လင္ဃိတ္ဝတ”** တိ ဣဒံ သင်္ကာယတိရသ္သ တသ္သ အတိက္ကမနာရမ္ဘတာယ ဝုတ္တံ။ **“ဒုတိယေန နိဗ္ဗာနနိန္နဟောဏပဗ္ဘာရမာနသော”** တိ ဣဒံ တသ္သ သဗ္ဗသင္ခါရတော သာတိသယံ အလဂ္ဂံ ဟုတ္ဝတ ဝိသင္ခါရေ အလ္လီနဘာဝတော ဝုတ္တံ။ **နိဗ္ဗာနေ** အာရမ္မဏကရဏဝသေန **ပတတိ** ယောကဝစရော။ **ကောရမ္မဏေ** တိ ကေတရံယေဝ အာလမ္ဗိတေ အာရမ္မဏေ။ တေနာဟ **“အလဒ္ဓါသေဝန တာယာ”**တိ။ တေန ကောရမ္မဏေ အာသေဝနာ ဥပကာရဝတီ, န တထာ နာနာရမ္မဏေတိ ဒသ္သေတိ။

၈၀၈. တတ္ထာ တိ အနုလောမကေတုဘူနံ ဣတရီတရကိစ္စာကရဏေ။ **နက္ခတ္တယောဂ** န္တိ နက္ခတ္တေန စန္ဒသ္သ ယောဂံ, နက္ခတ္တယောဂဝိဘာဝနိယံ တ ကာလံ, ဒိဝသန္တိ အတ္ထော။

တတ္ထာ တိအာဒိ ဥပမာသံသန္ဒနံ။

ဇဝံ နိဗ္ဗတ္တာဟီ တိ အနုလောမဉာဏာနိ ဝိယ သင္ခါရေ အနာလမ္ဗိတ္ဝတ အဟံ ဝိယ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေ ဝတ္တာဟီ တိ မဂ္ဂသ္သ ကေတုဘုနာ ဒိန္နသညာမုဍ္ဍနံ, အနုဗန္ဓနဥ္စ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏကရဏမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၈၀၉. တတ္ထာ တိ တသ္မိံ ကေတုဘုနာ ဒိန္နသညံ အမုဥ္စိတ္ဝတ ဝိယ တေန ဂဟိတာရမ္မဏေယေဝ ဝတ္တိတ္ဝတ မဂ္ဂသ္သ လောဘက္ခန္ဓာဒိနိဗ္ဗိဇ္ဈနေ။ ဥသုံ အသတိ ခိပ္ပတီတိ **ဣဿာသော,** ဓနုဂ္ဂဟော။ သရကေစရဇ္ဇာနံ နာမ အဋ္ဌဥသဘမတ္တံ။ တဥ္စ ခော ဒူရေ ဟတိနော မဇ္ဈိမပုရိသသ္သ ဝသေန စတုဟတ္ထာယ ယဋ္ဌိယာ ဝီသတိယဋ္ဌိ ဥသဘံ, တေန **အဋ္ဌဥသဘမတ္တေ ပဒေသေ** ဟတ္ထဝသေန စတ္တာရီသာဓိကဆသတဟတ္တေ ပဒေသေ။ **ဖလကသတ**န္တိ အသနသာရမယံ ဖလကသတံ။ ကုမ္ဘကာရစက္ကသဒိသေ **စက္ကယန္တေ။ အာဝိဇ္ဈိတ္ဝတ** တိ ဘမေတ္ဝတ။ ဒက္ခကဃင္ဌနာယ ဥပပ္ပာဒေတဗ္ဗသဒ္ဒေ **ဒက္ခကသညာ** ။ ဖလကသတဝိနိဝိဇ္ဈနသ္သ ပစ္စယဘူတာ **ဒက္ခကသညာ ဝိယ ကေတုဘုဉာဏံ** လောဘက္ခန္ဓာဒိနိဗ္ဗိဇ္ဈနသ္သ မဂ္ဂဉာဏသ္သ ပစ္စယဘာဝတော။ **ဣဿာသော ဝိယ မဂ္ဂဉာဏံ** နိဗ္ဗိဇ္ဈိတဗ္ဗနိဝိဇ္ဈနတော။

၈၁၀. အဋ္ဌမဘာဝတော ပဌာယ နိဗ္ဗတ္တနကံ **အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခသမုဒ္ဒံ သောသေတိ** ။ သဒ္ဓါဓနံ သီလဓနံ ဟိရိဓနံ ဩတ္တပ္ပဓနံ သုတဓနံ စာဂဓနံ ပညာဓနန္တိ ဣမေသံ **သတ္တန္နံ အရိယဓနာနံ။ သမ္မုခီဘာဝ** န္တိ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိံ။ ဟဏာတိပာတာဒိပဉ္စဝေရာနိ စေဝ ပဉ္စဝီသတိမဟာဘယာနိ စာတိ **သဗ္ဗဝေရဘယာနိ။ အညေသဥ္စ** ရတနတ္တယေ နိဝိဋ္ဌသဒ္ဓာဒီနံ။ သမုအယေ ပဝတ္တော သောတာပတ္တိမဂ္ဂသဒ္ဒော တဒေကဒေသေပိ ပဝတ္တတီတိ အာဟ **“သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန သမ္ပယုတ္တံ ဉာဏ”**န္တိ။

ပဌမမဂ္ဂဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

သောတာပန္နပုဂ္ဂလကထာဝဏ္ဏနာ

၈၁၁. တသ္သေ၀ သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တသ္သ။ ကာမဋ္ဌေတ္ထ နာတိတိက္ခပညသ္သ ဒွေ၀, တိက္ခပညသ္သ တီဏိ ဖလစိတ္တာနိ ဟောန္တိ, အဝိသေသတော ပန ဂဟိတသ္သ မဂ္ဂသ္သ ဝသေန **“ဒွေ၀, တီဏိ တ”**တိ ဝုတ္တံ။ **သမာဓိမာနန္တရိကညမာဟု** တိ ယံ အတ္တနော ပဝတ္တိသမနန္တရံ နိယမေနေ၀ ဖလပ္ပဒါနတော အာနန္တရိကသမာဓီတိ အာဟုတိ အတ္ထော။ အနန္တရမေဝ ပဝတ္တနကံ ဖလံ အနန္တရံ, တတ္ထ နိယုတ္တော, တံ တ ပယောဇနံ တေသ္သာတိ အာနန္တရိကော, မဂ္ဂေါ။

အာသေဝနန္တေ တိ အာသေဝနတော အန္တေ, အာသေဝနလာဘိနော အနုလောမဉာဏသ္သ အနန္တရန္တိ အတ္ထော။ လဒ္ဓါသေဝနမေဝ အနုလောမံ ကေတုဘုံ ဥပ္ပာဒေတိ။ ဥပရိ ပန ဆ, သတ္တ တ ဇဝနာနိ ပဝတ္တန္တိ, တသ္မာ စတ္တာရိ ဖလစိတ္တာနိ ဟောန္တီတိ ဝဒေယ္ယာတိ အာဟ **“သတ္တစိတ္တပရမာ စ ကောဝဇ္ဇနဝီထိ”** တိ။

တံ ပန န သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

၈၁၂. တွောဝတာ တိ ပဌမမဂ္ဂာနန္တရံ ဖလသ္သ ဥပ္ပတ္တိမဂ္ဂေန။ **ဘုသံ ပမတ္တောပီ** တိ ဒေဝရဇ္ဇစက္ကဝတ္တိရဇ္ဇာဒိပမာဒဋ္ဌာနံ အာဂမ္မ ဘုသံ ပမတ္တောပိ။ **ယေသံ** ယထာဝုတ္တအာဝဇ္ဇနဇဝနစိတ္တာနံ **ဥပ္ပတ္တိယာ သေ** သောတာပန္နော **ပစ္စဝေက္ခတိ** နာမာတိ အဓိပ္ပာယော။

ဧတေနေဝ ပသင်္ဂေန သေသာနံ အရိယာနံ ပစ္စဝေက္ခဏာနိ ဒဿေတုံ **"ယထာ စာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေယေဝ စေသော, ယဒိဒံ ပဉ္စန္နံ, စတုန္နဉ္စ ပစ္စဝေက္ခဏာနံ ဒဿနန္တိ အတ္ထော။ **"အဘာဝေနေတ"**တိ ဧတေန ပဟီနာဝသိဋ္ဌကိလေသပစ္စဝေက္ခဏာသမတ္ထတာ ကဿစိ ဟောတိ, ကဿစိ န ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ လောဘော ဧဝ **လောဘဓမ္မော** ။

ဒုတိယမဂ္ဂဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၈၁၃. ကာမရာဂဗျာပာဒါနံ တနုဘာဝတယာ တိ ဧတေသံ ကိလေသာနံ တနုဘာဝတ္တံ။ တတ္ထ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ တနုဘာဝေ အဓိစ္စုပ္ပတ္တိယာ, ပရိယုဋ္ဌာနမန္ဒတာယ စ။ သကဒါဂါမိဿ ဟိ ဝဋ္ဋာနုသာရိမဟာဇနဿ ဝိယ ကိလေသာ အဘိဏှံ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ကဒါစိ ကဒါစိ ဝိရဠာကာရာ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တထာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာပိ မဒ္ဒန္တာ ဆာဒေန္တာ အန္ဓကာရံ ကရောန္တာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဒွီဟိ ပန မဂ္ဂေဟိ ပဟီနတ္တာ မန္ဒမန္ဒာ တနုကာကာရာ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကေစိ ပန "သကဒါဂါမိဿာပိ ကိလေသာ စိရေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပဇ္ဇန္တာပိ ဗဟလာဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တထာ ဟိဿ ပုတ္တဓီတရော ဒိဿန္တီ"တိ, တံ အကာရဏံ ဝတ္ထုပဋိသေဝနေန ဝိနာပိ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏသမ္ဘဝတော။ တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ တေသံ တနုဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဒုတိယာယာ**တိ ဂဏနဝသေနပိ ဒုတိယာယ, ဥပ္ပတ္တိဝသေနပိ ဒုတိယာယ **ဘူမိယာ။ ပတ္တိယာ** တိ သာမညဖလဿ ပဋိလာဘာယ။ တဉှိ သမ္ပယုတ္တာနံ နိဿယဘာဝတော တေ ဓမ္မာ ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဘူမိ**။ ယသ္မာ တ သမာနေပိ လောကုတ္တရဘာဝေ သယမ္ပိ ဘဝတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န နိဗ္ဗာနံ ဝိယ အပာတုဘူတံ, တသ္မာပိ **"ဘူမီ"**တိ ဝုစ္စတိ။ **ယောဂံ ကရောတီ**တိ ဝိပဿနာဘိယောဂံ ကရောတိ။ "နဝဟာကာရေဟိ ဣန္ဒြိယာနိ တိက္ခာနိ ဘဝန္တီ"တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၉၉) ဝုတ္တနယေနေဝ ယဒင်္ဂေန ဣန္ဒြိယာနံ တိက္ခတံ သမ္ပာဒေတိ, တဒင်္ဂေန ဗလာနိ, ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ စ ပဋုတရဘာဝံ အာပာဒေန္တော **ဣန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ သမောဓာနေတွာ** လက္ခဏတ္တယတီရဏဝသေန **ဉာဏေန ပရိမဒ္ဒတိ** ။ တတ္ထ အပရာပရံ ဉာဏံ စာရေန္တော ပရိဝတ္တေတိ။ တေနာဟ **"ဝိပဿနာဝီထိံ ဩဂါဟတီ"** တိ။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒီနံ ဥပ္ပာဒနေ ဝုတ္တနယေန။ **ကေတုဘာဝအနန္တရ** န္တိ ဧတ္ထ ကေတုဘူ ဝိယ ကေတုဘူ။ ပဌမမဂ္ဂပုရေစာရိကဉာဏဉှိ ပုထုဇ္ဇနကေတုတာဘိဘဝနတော, အရိယကေတ္တာဘဝနတော စ နိပ္ပရိယာယတော ကေတုဘူတိ ဝုစ္စတိ, ဣဒံ ပန တံသဒိသတာယ ပရိယာယတော ကေတုဘူ။ ဧကစ္စသံကိလေသဝိသုဒ္ဓိယာ , ပန အစ္စန္တဝိသုဒ္ဓိယာ အာရမ္မဏကရဏတော စ တေအနန္တိ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ **ပဋ္ဌာနေ** "အနုလောမံ တေအနဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ ၁.၁.၄၁၇)။ ယသ္မာ ပန **ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂေ** ဥပ္ပာဒါဒိအဘိဘဝနတ္ထံ ဥပာဒာယ "အဋ္ဌ ကေတုဘုဓမ္မာ သမာဓိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဒသ ကေတုဘုဓမ္မာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ"တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၁.၆၀) ကေတုဘုနာမေနေဝေတံ အာဂတံ, တသ္မာ ဣဓာပိ "ကေတုဘုအနန္တရ"န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဒုတိယဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

တတိယမဂ္ဂဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၈၁၄. သကိဒေတတိ ဧကတရံဟေဝ။ **"ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ"** တိ ဣမိနာ ပဉ္စသု သကဒါဂါမီသု စတ္တာရော ဝဇ္ဇေတွာ ဧကော ဂဟိတော။ ဧကစ္စော ဟိ ဣဓ သကဒါဂါမိဖလံ ပတွာ ဣဓေဝ လောကေ ပရိနိဗ္ဗာတိ, ဧကစ္စော ဣဓ ပတွာ ဒေဝလောကေ ပရိနိဗ္ဗာတိ, ဧကစ္စော ဒေဝလောကေ ပတွာ တတ္ထေဝ ပရိနိဗ္ဗာတိ, ဧကစ္စော ဒေဝလောကေ ပတွာ ဣဓူပပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာတိ။ ဣမေ စတ္တာရောပိ ဣဓ န ဂဟိတာ။ ယော ပန ဣဓ ပတွာ ဒေဝလောကေ ယာဝတာယုကံ ဝသိတွာ ပုန ဣဓူပပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာတိ, အယံ ဧကောဝ ဣဓ ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကာမရာဂဗျာပာဒာနံ အနဝသေသပ္ပဟာနာယာ တိ တေသံယေဝ သကဒာဂာမိမဂ္ဂေန တနုကတာနံ သံယောဇနာနံ နိရဝသေသပ္ပဟာနာယ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန ကာမဘဝဿ အနာဂမနတော **အနာဂါမီ**။

တတိယဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၁၁၅. သြပဟတိကောတိ ဥပဟတယောနိကော။ ဣမိနာဿ ဂဗ္ဘသေယျာ ပဋိက္ခိတ္တာ။ **တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ** တိ တတ္ထ သုဒ္ဓါဝါသေ ပရိနိဗ္ဗာယိတာ။ **အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ** တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန တသ္မာ လောကာ ဣဓ အနာဝတ္တနသဘာဝေ, ဗုဒ္ဓဒဿနဓမ္မဿဝနာနံ ပနတ္ထာယ အာဂမနံ ဟောတိယေဝ။

ရူပရာဂအရူပရာဂမာနဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာနံ အနဝသေသပ္ပဟာနာယာ တိ ဧတေသံ ပဉ္စန္နံ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနံ နိဿေသပ္ပဇဟနတ္ထာယ။ တတ္ထ ရူပဘဝေ ဆန္ဒရာဂေ **ရူပရာဂေ**။ အရူပဘဝေ ဆန္ဒရာဂေ **အရူပရာဂေ။ မာနော** အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈမာနော။ တထာ **ဥဒ္ဓစ္စာဝိဇ္ဇာ** ။

စတုတ္ထဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

အရဟတ္တပုဂ္ဂလကထာဝဏ္ဏနာ

၁၁၆. မဟာခီဏာသဝေတိ မဟာနုဘာဝတာနိဗန္ဓနံ ပူဇာဝစနမေတံ, န ဥပဟအယဝစနံ ယထာ ''မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော''တိ။ န ဟိ စူဠခီဏာသဝေ နာမ အတ္ထိ။ အန္တိမဒေဟံ ဓာရေတီတိ **အန္တိမဒေဟဓာရီ**။ ခန္ဓကိလေသာဘိသင်္ခါရဘာရာနံ သြဟိတတ္တာ သြရောပိတတ္တာ **သြဟိတဘာရော**။ အနုပ္ပတ္တော သဒတ္ထံ သကတ္ထန္တိ **အနုပ္ပတ္တသဒတ္ထော။ သဒတ္ထောတိ** စ အရဟတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဉှိ အတ္တုပနိဗန္ဓနဋ္ဌေန, အတ္တာနံ အဝိဇဟနဋ္ဌေန, အတ္တနော ပရမတ္ထဋ္ဌေန စ အတ္တနော အတ္ထတ္တာ သကတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။ ပရိက္ခီဏာနိ ဒသပိ ဘဝသံယောဇနာနိ ဧတေဿာ တိ **ပရိက္ခီဏဘဝသံယောဇနော** ။ ခန္ဓာဒိအတ္ထံ သမ္မာ အညာယ ဝိမုတ္တောတိ **သမ္မဒညာဝိမုတ္တော** ။ အဂ္ဂေ စ သော ဒက္ခိဏေယျော စ, အဂ္ဂဒက္ခိဏံ ဝါ အရဟတီတိ **အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော** ။

ဗောဓိပက္ခိယကထာဝဏ္ဏနာ

၁၁၇. စတုန္နံ မဂ္ဂဉာဏာနံ ဝသေန **စတုဉာဏာယ။ အာနုဘာဝဝိဇာနနတ္ထ** န္တိ သတိပဋ္ဌာနပရိပူရိအာဒိကဿ အာနုဘာဝဿ ဗောဓနတ္ထံ။

ပရိပုဏ္ဏာ ဗောဓိပက္ခိယာ ဧတဿာတိ ပရိပုဏ္ဏဗောဓိပက္ခိယော, မဂ္ဂေါ။ တဿ ဘာဝေ **ပရိပုဏ္ဏဗောဓိပက္ခိယဘာဝေ**။ ဝုဋ္ဌာနဗလေဟိ သမ္ပယုတ္တတာဝ **ဝုဋ္ဌာနဗလသမာယောဂေ, ယေ** သံယောဇနာဒယော **ယေန** ပဌမမဂ္ဂါဒိနာ **ပဟာတဗ္ဗာ** ။

၁၁၈. ဗုဇ္ဈနဋ္ဌေန တ ဗောဓော, မဂ္ဂစိတ္တုပ္ပာဒေါ။ တဿ ဗုဇ္ဈနကိရိယာယ အနုဂုဏဘာဝတော ပက္ခေ ဘဝါတိ **ဗောဓိပက္ခိယာ** ။

၁၁၉. တေသု ဗောဓိပက္ခိယေသု။ **အာရမ္မဏေသူ** တိ ကာယာဒိအာရမ္မဏေသု။ **သြက္ခန္ဒိတွာ** တိ အနုပဝိသိတွာ။ **ပက္ခန္ဒိတွာ** တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **ဥပဋ္ဌာနတော** တိ အသုဘာကာရာဒိဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပဂန္တွာ အဝဋ္ဌာနတော။ ကာယာဒီသု အသုဘာကာရာဒိဂ္ဂဟဏံ ပုဗ္ဗဘာဂသတိပဋ္ဌာနဝသေန သုဘသညာဒိပဟာနကိစ္စသာဓနံ မဂ္ဂသတိပဋ္ဌာနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဟိ ဧကာဝ သတိ စတုကိစ္စသာဓနဝသေန ပဝတ္တတိ။

၁၂၀. ပဒဟန္တိ တိ တယမန္တိ, ကာယစိတ္တာနိ ပဂ္ဂဏှန္တိ တ။ အသောဘာဟေတူနံ သံကိလေသဓမ္မာနံ ပဇဟနေန, သောဘာဟေတူနဉ္စ တေအနဓမ္မာနံ ဘာဝနေန **သောဘနံ,** သုန္ဒရန္တိ အတ္ထော။ **သေဋ္ဌဘာတဝဟနတော** တိ ဟ

သံသတမဘာဝသာဓနေတော။ **ပဓာနဘာဝကာရဏတော**တိ ဥတ္တမဘာဝဟေတုတော။

၈၂၁. **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေနာ** တိ ကုဒ္ဓိဝိဘင်္ဂနိဒ္ဒေသေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၆၉) ဝုတ္တေန။ **ဣဇ္ဈနဋ္ဌော** နိပ္ဖတ္တနဋ္ဌော, ပ
ဋိလာဘဋ္ဌော စ, ယေန တေ ဣဇ္ဈန္တိ ဣဒ္ဓာ ဝုဒ္ဓာ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တိ, တံ **ဣဇ္ဈနံ** ။ သမာဓိပဓာနသင်္ခါရပမု
ခာ မဂ္ဂဓမ္မာ ဣဓ **"ဣဒ္ဓီ"** တိ အဓိပ္ပေတာ။ **ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌော** အဓိပတိပစ္စယဘာဝေ။ တသ္မာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ
ဣဇ္ဈတီတိ **ဣဒ္ဓိ,** တသ္မာ သမ္ပယုတ္တာ ဆန္ဒာဒယော **ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန ဟာအေ** ။ တဿာ ဧဝ **ဖလဘူတာယ** ဝုဋ္ဌာန
ကမိနိယာ ဆန္ဒာဒယော **ပုဗ္ဗဘာဂကာရဏဋ္ဌေန ဟာအေ။ သော** တိ ကုဒ္ဓိဟာအေ။ **ဣမေ လောကုတ္တရာတ** တိ ဣမေ ယ
ထာဝုတ္တာ ဆန္ဒာဒယော ဥတ္တရစူဠဘာဇနီယေ အာဂတနယေန လောကုတ္တရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဆန္ဒာဒိအဓိပတိဝသေန ပဋိ
လဒ္ဓဓမ္မာပိ** ဖဿာဒယော ကုဒ္ဓိဟာအာ ဟောန္တိတိ အတ္ထော။ ကာမဋ္ဌေတ္ထ ကုဒ္ဓိဟာအေ နော အဓိပတိ, အဓိပတိ
တ နော ကုဒ္ဓိဟာအေ နာမ နတ္ထိ, ယထာ ပန ကေသိဉ္စိ ရဋ္ဌေ ရဋ္ဌာရဟောသု စတူသု ရာဇကုမာရေသု ကေသိဉ္စိ ကာလေ ဧ
ကောဝ ရဋ္ဌမနုသာသတိ, န သဗ္ဗေ, ဧဝံ ကေမေကသိဉ္စိ စိတ္တုပ္ပာဒေ ဧကောဝ အဓိပတိ, ကုဒ္ဓိဟာအေ စ ဟောတီတိ ဝေ
ဒိတဗ္ဗော။

၈၂၂. **အသ္သဒ္ဓိယံ** သဒ္ဓာပဋိပက္ခာ အကုသလာ ဓမ္မာ, အဝတ္ထုဂတော ပသာဒပတိရူပကော မိစ္ဆာဓိမောက္ခော
တ။ **ကောသဇ္ဇံ** ထိနမိဒ္ဓပဓာနော အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေ။ **ပမာဒေ** သတိသမ္မောသော တထာပဝတ္တာ အကုသလာ
ခန္ဓာ။ **အဘိဘဝနသင်္ခါတေန အဓိပတိယဋ္ဌေနာ** တိ အသ္သဒ္ဓိယာဒီနံ အဘိဘဝနတော အဘိဘဝနန္တိ ဝတ္တဗ္ဗေန အ
ဓိမောက္ခပဂ္ဂဟဥပဋ္ဌာနအဝိက္ခေပပဇာနနသ္သ ကေလက္ခဏေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု အဓိပတိယဋ္ဌေန။ **အသ္သဒ္ဓ
ိယာဒီဟိ ဓာ**တိ **စ**-သဒ္ဒေ သမုစ္စယတ္ထော အဋ္ဌာနုပ္ပယုတ္တော, တသ္မာ အကမ္ပိယဋ္ဌေန စ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ
သု ထိရဘာဝေန စ **ဗလန္တိ** ဝေမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၈၂၃. **ဗုဇ္ဈနကသတ္တဿာ** တိ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ပဋိဝိဇ္ဈနကသတ္တဿ။ ယော ဟေသော လောကုတ္တရ
မဂ္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ သတိအာဒိဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ ကရဏဘူတာယ ဗုဇ္ဈတိ ကိလေသသန္တာနနိဒ္ဒာယ ဥဋ္ဌဟတိ, စ
တ္တာရိ တ အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, နိဗ္ဗာနမေဝ တ သစ္ဆိကရောတီတိ ဗောဓီတိ ဝုစ္စတိ အရိယသာဝကော, တဿ
ဗောဓိဿ ဗုဇ္ဈနကသတ္တဿ အင်္ဂာတိ **ဗောဇ္ဈင်္ဂာ။ နိယျာနိကဋ္ဌေနာ** တိ ဝဋ္ဋတော နိဿရဏဋ္ဌေန။

၈၂၄. ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာစိတ္တေသု လဗ္ဘန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **စုဒ္ဒသဝိဓေနာ** တိ အာနာပာနကမ္မဋ္ဌာနပထစတုက္ကာဇ
ဉပဋိက္ကူလမနသိကာရဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗာနိ, နဝ သိဝထိကပဗ္ဗာနိ စာတိ ဧဝံ စုဒ္ဒသဝိဓေန။ **ကာယံ ပရိဂ္ဂဏှတော
စ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ** လဗ္ဘတိ, န ဝေဒနာဒယော ပရိဂ္ဂဏှတော။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ "သုခံ ဝေဒ
န"န္တိအာဒိနာတိ တ "သာမိသ"န္တိအာဒိနာတိ တ "နိရာမိသ"န္တိအာဒိနာတိ တ ဧဝံ **နဝဝိဓေန**။ သရာဂအာဒိသမောဟသံ
ခိတ္တမဟဂ္ဂတသမာဟိတသဥတ္တရဝိမုတ္တပအနံ သပဋိပက္ခာနံ ဝသေန **သောဠသဝိဓေန**။ နီဝရဏုပဟအနက္ခန္ဓာယတနဗော
ဇ္ဈင်္ဂသစ္စပဗ္ဗာနံ ဝသေန **ပဉ္စဝိဓေန။ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နေ အတ္တဘာဝေ။ **အနုပ္ပန္နပုဗ္ဗ** န္တိ အတ္တနော
အဘူတပုဗ္ဗံ။ **ပရဿ ဥပ္ပန္နံ အကုသလံ ဒိသွာ** တန္နိမိတ္တဥ္စ ဝဇ္ဇေန္တာရဟာဒီနိတိ အဓိပ္ပာယော။ **တဿာ** တိ တာ
ဒိသဿ။ ဘဝတိ ဟိ တံသဒိသေပိ တဗ္ဗောဟာရော ယထာ "တာနိယေဝ ဩသဓာနီ"တိ။ **တဿ ပဟာနာယာ** တိ တေ့
ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဈာနဝိပဿနာ ဣတော အညသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာပိ သိယုန္တိ ဝုတ္တံ **"ဣမသ္မိံ အတ္တ
ဘာဝေ အနုပ္ပန္နပုဗ္ဗ"**န္တိ, ဆန္ဒိဒ္ဓိဟာဒသမ္မာတစာနံယေဝ ဂဟဏံ။ တေသု ဝုတ္တေသု သေသိဒ္ဓိဟာဒသေသဝိရတိ
ယော အတ္ထတော ဝုတ္တာဝ ဟောန္တီတိ လက္ခဏဟာရဝသေန အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဧဝံ နာနာစိတ္တေသု လ
ဗ္ဘန္တိ** ပုဗ္ဗဘာဂေ ဧတေ သတိပဋ္ဌာနသမ္မပ္ပဓာနကုဒ္ဓိဟာအာ။ **စတုန္နံ ဉာဏာန** န္တိ စတုန္နံ အရိယမဂ္ဂဉာဏာနံ။ ကာမံ
သဗ္ဗေပိ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ မဂ္ဂစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နာဝ, တထာပိ သာတိသယော သမ္မပ္ပဓာနဗ္ယာဟာရော မဂ္ဂက္
ခဏေတိ ဝုတ္တံ **"ဖလက္ခဏေ ဌပေတွာ စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနေ"** တိ။ **အဝသေသာ တေတ္တိံသ လဗ္ဘန္တိ,**
တေ စ ခော ပရိယာယတော, န နိပ္ပရိယာယတောတိ အဓိပ္ပာယော။

၈၂၅. **သေသေသု ပနာ**တိ ကုဒ္ဓိဟာအဒီသု ပဉ္စသု ကောဋ္ဌာသေသု။ ယထာ သတိဝီရိယေသု "သတိပဋ္ဌာနံ သမ္မပ္
ပဓာန"န္တိ သင်္ခိပနဝသေန ဟာပနံ, "ကာယာနုပဿနာ"တိအာဒိဝိဘာဂဒဿနဝသေန ဝဍ္ဎနံ အတ္ထိ, ဤဒိသံ ဟာပန
ဝဍ္ဎနံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

၈၂၆. ဣဒါနိ သဗ္ဗေသု ဝေ ယထာရဟံ လဗ္ဘမာနဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **တေသူ**တိ သတ္တတိံသာယ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေသု။ **ဆန္ဒာ** တိ ကေဓာ ဒွေဓာ စတုဓာ ပဉ္စဓာ အဋ္ဌဓာ နဝဓာတိ ဧဝံ ဆပ္ပကာရေန **တေ ဘဝန္တိ** ။

ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒာဒိဝသေနာ တိ ဆန္ဒော ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒဝသေနေဝ, စိတ္တံ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒဝသေနေဝ, ပီတိပဿဒ္ဓိ ဥပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင်္ဂဝသေနေဝ, သင်္ကပ္ပော မဂ္ဂင်္ဂဝသေနေဝါတိ ဧဝံ **နဝ ဧကေကော ဟောန္တိ** ။

စုဒ္ဒသေဝ အသမ္ဘိန္နာ တိ သတိ ဝီရိယံ ဆန္ဒော စိတ္တံ ပညာ သဒ္ဓါ သမာဓိ ပီတိ ပဿဒ္ဓိ ဥပေက္ခာ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါတိ ဣမေ အသမ္ဘိန္နာ ပဒန္တရသမ္ဘေဒေန ဝိနာ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ဂယှမာနာ စုဒ္ဒသေဝ စ သဘာဝဓမ္မာ။ **စုဒ္ဒသာ** တိ စ ဥက္ကံသပရိစ္ဆေဒေန ဝုတ္တံ။ တဒ္ဓ ခော ပဌမဇ္ဈာနိကမဂ္ဂစိတ္တုပ္ပာဒဝသေန, ဒုတိယဇ္ဈာနိကေ ပန သမ္မာသင်္ကပ္ပာဘာဝတော တေရသ, တတိယစတုတ္ထပဉ္စမဇ္ဈာနိကေသု ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာဘာဝတော ဒွါဒသ ဟောန္တိ။ **"သတ္တတိံသပ္ပဘေဒတော"** တိ ဣဒမ္ပိ ဥက္ကံသဝသေနေဝ ဝုတ္တံ, အဝကံသတော ပန ဝုတ္တနယေန ကေသုဉ္စိ ခဏေ ဆတ္တိံသ, ပဉ္စတိံသ ဟောန္တိ, စတုန္နံ အဓိပတီနံ ဧကဇ္ဈံ အနုပ္ပဇ္ဇနတော ကေသုဉ္စိ ခဏေ ကေဿဝ ဣဒ္ဓိပါဒဿ သမ္ဘဝတောတိ ဒွတ္တိံသ စ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သတ္တတိံသပဘေဒတော ကထန္တိ အာဟ **"သကိစ္စနိပ္ဖာဒနတော"** တိအာဒိ, ဧကစ္စဿ သဘာဝတော ကေသဉ္စိ သာပိ အတ္တနော အာနုဘာဝတနုရူပကာယာနုပဿနာဒိတံတံကိစ္စသာဓနတောတိ အတ္ထော။ **သရူပေန စ ဝုတ္တိတော** တိ အဘေဒဿ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒါဒိကဿ သရူပေနေဝ ပဝတ္တနတော စ။

ဧတ္ထာ တိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိယံ။ ကသ္မာ ပန ဗောဓိပက္ခိယေသု ဈာနင်္ဂေသာသော န ဂဟိတော, နနု ဈာနရဟိတော အရိယမဂ္ဂေါ နတ္ထီတိ? သစ္စံ နတ္ထိ, တတော ဧဝ န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ "ဗောဓိပက္ခိယေသု ဈာနံ န ဂဟိတ"န္တိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏဿ ဈာနဿ မဂ္ဂဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတတ္တာ။ တဉှိ သန္ဓာယ "ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတီ"တိအာဒိ (ဓ. သ. ၂၇၇, ၃၄၃ အာဒယော) ဝုတ္တံ။ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏဿ ပနေတ္ထ သမ္ဘဝေ ဧဝ နတ္ထိ။ အပရော နယော – ကသ္မာ ပန ဗောဓိပက္ခိယေသု ဈာနင်္ဂေသာသော န ဂဟိတော, နနု ဈာနရဟိတော အရိယမဂ္ဂေါ နတ္ထိ, န စ တံ ပဋိပဒာ ဝိယ ဧကန္တပုဗ္ဗဘာဂိယံ, နာပိ ဧကစ္စပဋိသမ္ဘိဒာ ဝိယ မဂ္ဂနိဿန္ဒော, အထ ခော မဂ္ဂစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နော, ယတော "လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတီ"တိ (ဓ. သ. ၂၇၇, ၃၄၃ အာဒယော) ဝုတ္တံ, မဂ္ဂမဂ္ဂပရိဝါရဓမ္မာ စ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာတိ? ဝုစ္စတေ – ယံ တာဝ ဝုတ္တံ ဈာနရဟိတော အရိယမဂ္ဂေါ နတ္ထီ"တိ, တတ္ထ န အရိယမဂ္ဂသမ္ပယောဂမတ္တေန ဈာနဿ ဗောဓိပက္ခိယတာ လဗ္ဘတိ အတိပ္ပသင်္ဂတော။ အာဟာရာဒီနမ္ပိ ဟိ ဗောဓိပက္ခိယတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ။ တေန မဂ္ဂစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နတာ ဗောဓိပက္ခိယဘာဝဿ အကာရဏန္တိ ဒဿိတံ ဟောတိ။

ယံ ပန ဝုတ္တံ "မဂ္ဂမဂ္ဂပရိဝါရဓမ္မာ စ ဗောဓိပက္ခိယာ"တိ, တတ္ထ ပရိဝါရဘာဝေါ ကိံ သဟပဝတ္တိအတ္ထော, ဥဒာဟု ပရိက္ခာရဘာဝေါတိ? ယဒိ ပုရိမော ပက္ခော, သော ပဂေဝ နိရ္လောစိတော။ အထ ဒုတိယော, ဣဒံ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ ကထံ ပဝတ္တမာနံ ဈာနံ မဂ္ဂဿ ပရိက္ခာရော? ယဒိ သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝေန, ဧဝံ သတိ ဖဿာဒီနမ္ပိ မဂ္ဂပရိက္ခာရတာ အာပဇ္ဇတိ။ အထ ပဋိပက္ခဝိဓံသနေန, န သဗ္ဗေ ဈာနဓမ္မာ ပဋိပက္ခဝိဓံသနသမတ္ထာ။ န ဟိ ဝိတက္ကော, ဝေဒနာ စ ကဿစိ သံကိလေသဓမ္မဿ ဥဇုပဋိပက္ခဘာဝေန ပဝတ္တန္တိ။ ယံ ပန **ပေဋကေ** "သုခံ ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စဿ, ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယ ပဋိပက္ခော"တိ ဝုတ္တံ, တံ ပရိယာယေန ဝုတ္တံ။ န ဟိ သုခံ သယံ ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စဿ ပဋိပက္ခော, ပဋိပက္ခဿ ပန သမာဓိဿ ပစ္စယတာယ ပဋိပက္ခော။ န စ ဝိစာရော ပညာ ဝိယ, အဓိမောက္ခော ဝိယ တ ဝိစိကိစ္ဆာယ ပဋိပက္ခော, ပဋိပက္ခဿ ပဋိရူပတာယ ပန ပဋိပက္ခော ဝုတ္တော။ တထာ ပီတိပိ န ဗျာပာဒဿ အဒေါသော ဝိယ ဥဇုပဋိပက္ခော, အဒေါသသမ္ပယောဂတော ပန ပဋိပက္ခော ဝုတ္တော။ တေန ဝုတ္တံ "တံ ပရိယာယေန ဝုတ္တ"န္တိ။ ဝိတက္ကသမာဓယော ဧဝ ပန ဈာနဓမ္မေသု ဥဇုကံ ပဋိပက္ခဝိဓံသနသမတ္ထာတိ ပဋိပက္ခဝိဒ္ဓံသနသမတ္ထဿ ပရိပုဏ္ဏဿ ဈာနကောဋ္ဌာသဿ အဘာဝတော န စဿ ဗောဓိပက္ခိယေသု သင်္ဂဟော ကတော။ ယသ္မာ ပန သမ္မာသင်္ကပ္ပော, သမ္မာသမာဓိ စ မဂ္ဂပရိယာပန္နာ ဈာနဓမ္မာ, တသ္မာ တေ သန္ဓာယ တံသမ္ပယုတ္တတာယ တ ဣတရေပိ ဂဟေတွာ ပရိယာယေန ဝုတ္တံ **ဟဒ္ဒိယံ** "ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိက"န္တိအာဒိ (ဓ. သ. ၂၇၇)။

ဝုဋ္ဌာနဗလသမာယောဂကထာဝဏ္ဏနာ

၈၂၇. **ဝုဋ္ဌာနံ** နိမိတ္တတော, ပဝတ္တတော စ ဝုဋ္ဌာနံ။ **ဗလသမာယောဂေ** သမထဝိပဿနာဗလေဟိ သမဝယုတ္တတာ။ ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန ဒုက္ခာဒီသု ဝိသေသဒဿနဋ္ဌေန မဂ္ဂပညာပိ ဝိပဿနာတိ ဝုစ္စတီတိ **"လောကိယဝိပဿနာ"**တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ "ဝုဋ္ဌာနဋ္ဌေန သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ဘာဝေတီ"တိ (ပဋိ. မ. ၂.၅)။ နိမိတ္တာရမ္မဏတ္တာ နေဝနိမိတ္တာ ဝုဋ္ဌာတိ, ပဝတ္တိ။ပေ။ ဆိန္ဒနတော န ပဝတ္တာ ဝုဋ္ဌာတီတိ ယောဇနာ။ တတ္ထ နိမိတ္တတော ဝုဋ္ဌာနံ သင်္ခာရနိမိတ္တံ နိဿဇ္ဇိတွာ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏကရဏံ။ ပဝတ္တတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟေတုနိရောဓေန အာယတိံ ဝိပာကပ္ပဝတ္တဿ အနုပ္ပဝတ္တိဓမ္မတာပာဒနံ။ တေနာဟ **"သမုဒယဿ အသမုစ္ဆိန္နတော ပဝတ္တာ န ဝုဋ္ဌာတီ"**တိ။

ဒုဘတောတိ ဥဘတော, ဒ-ကာရာဂမံ ကတွာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **ဒုဘာ**တိ တ ပဒန္တရမေဝေတံ ဥဘယသဒ္ဒေန သမာနတ္ထံ။ **ဒဿနဋ္ဌေနာ** တိ ပရိညာဘိသမယာဒိလက္ခဏေန စတုသစ္စဒဿနဋ္ဌေန။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ**တိ ဒွတသဋ္ဌိပ္ပဘေဒာယပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ။ **တဒနုဝတ္တကကိလေသေဟီ** တိ အပာယဂမနီယတာယ တဿာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ အနုဝတ္တကေဟိ ဝိစိကိစ္ဆာဒိကိလေသေဟိ။ **ခန္ဓေဟီ** တိ တွေ့ာပိ တဒနုဝတ္တကသဒ္ဒေ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ တေ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒိပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာ** တိအာဒီသုပိ တဒနုဝတ္တကကိလေသေဟိ စ ခန္ဓေဟိ စ ဝုဋ္ဌာတိ။ **ဗဟိဒ္ဓာ စ သဗ္ဗနိမိတ္တေဟိ ဝုဋ္ဌာတီ**တိ ဟဋ္ဌိ သံခိတ္တာ။ ယထာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာ, ဧဝံ မိစ္ဆာတစာဒယောပိ အပာယဂမနီယာ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **မိစ္ဆာတစာကမ္မန္တာဇီဝ** စေတနာသဘာဝ။ **မိစ္ဆာသတိ** တထာပဝတ္တာ စတ္တာရော ခန္ဓာ။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈာ မာနတော ဝုဋ္ဌာတိ။ သော ဟိ "အဟမသ္မိ"တိ ပဝတ္တိယာ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနိယော, မိစ္ဆာမဂ္ဂတော ပနေတ္ထ ဝုဋ္ဌာနံ အနုဒ္ဓရိတွာ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈသံယောဇနာနုသယေဟေဝ ဝုဋ္ဌာနံ ဥဒ္ဓဋံ။

အဏုသဟဂတာတိ အဏုဘာဝံ ဂတာ ပတ္တာ, တနုဘူတာတိ အတ္ထော။

၈၂၈. ဧဝံ ဝုဋ္ဌာနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဗလသမာယောဂံ ဒဿေတုံ **"လောကိယာနဉ္စာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမထဗလံ အဓိကံ ဟောတိ** သမာဓိဘာဝနာဘာဝတော။ **ဝိပဿနာဗလံ အဓိကံ ဟောတိ** ဉာဏုတ္တရတ္တာ ဝိပဿနာဘာဝနာယ။ သမာနဘာဝေန ယုဂေ နဒ္ဓာ ဗဒ္ဓာ ဝိယ ဟောန္တီတိ **ယုဂနဒ္ဓာ** ။ တေနာဟ **"အညမညံ အနတိဝတ္တနဋ္ဌေနာ"** တိ, ကိစ္စတော အနူနာဓိကဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ တတော ဧဝ **သမာယောဂေ**တိ သမပရိစ္ဆေဒယောဂေတိ အတ္ထော။

သမာဓိပဋိပက္ခဒဿနတ္ထံ **"ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတကိလေသေဟီ"**တိ ဝုတ္တံ, ဥဒ္ဓစ္စပဓာနေဟိ ကိလေသေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဝိက္ခေပေ သမာဓိ** တိ သမုစ္ဆိန္နေန ဝိက္ခေပဿ ဥဇုပဋိပက္ခဘူတော သမာဓိ။ **နိရောဓဂေစရော**တိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏော။ **ဝုဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ** တိ ဝုဋ္ဌာနကဘာဝေန နိမိတ္တတော, ပဝတ္တတော စ ဝုဋ္ဌဟမာနဝသေန။ **ဧကရသာ**တိ သမာနကိစ္စာ။

ပဟာတဗ္ဗဓမ္မပဟာနကထာဝဏ္ဏနာ

၈၂၉. **ယေ ဓမ္မာ** တိ ယေ သံကိလေသဓမ္မာ။ သံယောဇနာဒီသု သံယောဇနဋ္ဌေန ဗန္ဓနဋ္ဌေန **သံယောဇနာနိ,** ဝိဗာဓနဋ္ဌေန, ဥပတာပနဋ္ဌေန တ **ကိလေသာ,** မိစ္ဆာသဘာဝတတိ **မိစ္ဆတ္တာ,** လောကေ ဓမ္မာ လောကပရိယာပန္နာ ဓမ္မာတိ **လောကဓမ္မာ,** မစ္ဆေရဿ ဘာဝေ, ကမ္မံ တတိ **မစ္ဆရိယံ,** ဝိပရီတဋ္ဌေန **ဝိပလ္လာသာ,** ဂန္ထနဋ္ဌေန **ဂန္ထာ,** အယုတ္တာ ဂတီတိ **အဂတိ,** အာသဝန္တီတိ **အာသဝ,** ဩဟနန္တီတိ **ဩဃာ,** ယောဇနဋ္ဌေန **ယောဂ,** နီဝရန္တီတိ **နီဝရဏာနိ,** ဓမ္မသဘာဝံ အတိက္ကမ္မ ပရတော အာမသန္တီတိ **ပရာမာသာ,** ဘုသံ အာဒိယန္တီတိ **ဥပာဒာနာနိ,** အပ္ပဟီနဘာဝေန သန္တာနေ အနု အနု သေန္တီတိ **အနုသယာ,** မလီနဘာဝကရဏဋ္ဌေန **မလာ,** အကုသလကမ္မာနိ စ တာနိ သုဂတိဒုဂ္ဂတီနံ, တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တနကသုခဒုက္ခာနဉ္စ ပထာ စာတိ **အကုသလကမ္မပထာ,** စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တွေ့ာတိ **စိတ္တုပ္ပာဒာ,** စိတ္တစေတသိကရာသိ , အကုသလော စ သော စိတ္တုပ္ပာဒော စာတိ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေတိ အကုသလသဒ္ဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

ခန္ဓေဟိ ခန္ဓာန န္တိ ဣဓလောကက္ခန္ဓေဟိ ပရလောကက္ခန္ဓာနံ။ **ယာဝဥ္စဟိ တေ**တိ တေ ရူပရာဂဒယော ယာဝ ပဝတ္တန္တိ န သမုစ္ဆိဇ္ဇန္တိ, **တာဝ ဧတေသံ** ခန္ဓဖလဒုက္ခာနံ **အနုပရမော** အဝိစ္ဆေဒေါတိ။ ဧတေန တေသံ သံယောဇန ဋ္ဌံ ဝိဘာဝေတိ။ **ဥဒ္ဓ** န္တိ ရူပာရူပဘဝေသု, တတိယမဂ္ဂုပ္ပတ္တိယာ တ ဥဒ္ဓံ။ ဥဒ္ဓံ ဘဇန္တီတိ ဥဒ္ဓံဘာဂ, ရူပာရူပဘ တ, တေသံ အဝိစ္ဆေဒဟေတုတာယ ဟိတာနိ **ဥဒ္ဓံဘာဂိယာနိ** ။

ကိလိဿန္တိ, ကိလေသေန္တိ စာတိ ဒုဝိဓမ္ပိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **"သယံ သံကိလိဋ္ဌတ္တာ"** တိအာဒိမာဟ။

မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ ''လောကထူပိကာဒီသု မောက္ခော''တိ ပဝတ္တမိစ္ဆာဝိမောက္ခော။ အဘိနိဝိသနာဒိဝသေန မိစ္ဆာ ဝိပရီတံ န သမ္မာ ပဝတ္တနတော **မိစ္ဆာဉာဏံ** မောဟော၀။

လောကပ္ပဝတ္တိယာ တိ ခန္ဓပ္ပဝတ္တိယံ သတိ။ **အနုပရမဓမ္မကတ္တာ**တိ ပုညပာပဝသေန အပရာပရံ အဝိစ္ဆိဇ္ဇနတော။ ''လာဘဟေတုကော လာဘော''တိအာဒိနာ **ကာရဏောပစာရေန**။

အာတသေ မစ္ဆရိယံ, အာတသဟေတုကံ တ မစ္ဆရိယံ **အာတသမစ္ဆရိယံ** ။

တယောတိ ဝတ္ထုံ အဘိန္ဒိတ္ဝာ ဝုတ္တံ, ဘိန္ဒိတ္ဝာ ပန ဝုစ္စမာနေ ဒွာဒသ ဟောန္တိ။

ဂန္ထကရဏံ ကာရဏဘာဝေန ပဋိဗဒ္ဓတာကရဏံ **ဂန္ထန** န္တိ တံ ရူပကာယေပိ လဗ္ဘတီတိ အာဟ **"နာမကာယဿ စေဝ ရူပကာယဿ စာ"**တိ။ တတ္ထ ဗ္ယာပာဒဿာပိ အဘိသဇ္ဇနုပနယ္ဟဝသေန ပဝတ္တနတော ဂန္ထနဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော, ယတော တဿ ပဋိဃသံယောဇနဘာဝေ ဝုတ္တော။

ဆန္ဒဒေါသမောဟဘယေဟိ တိ ဆန္ဒဒေါသမောဟဘယဟေတု။ **တဉ္စဟီ**တိ အကတ္တဗ္ဗကရဏံ, ကတ္တဗ္ဗာ ကရဏဉ္စ။

သဝနာတိ ပဝတ္တနတော။ **သဝနတော**တိ ကိလေသာသုစိဘာဝေန ဝိဿန္ဒနတော။ ပုန **သဝနတော**တိ ပသဝန တော။

အာကမုနဋ္ဌေန , **ဒုရုတ္တရဏဋ္ဌေန စ** တိ ဧတေန ဩဃာ ဝိယ **ဩဃာ**တိ ဒဿေတိ။ အာရမ္မဏေန, ဒုက္ခေန စ ဝိယောဂဿ အပ္ပဒါနသင်္ခာတေန ယောဇနဋ္ဌေန **ယောဂ**တိ ဒဿေတိ, သံကိလေသကရဏဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ **တေသညေတ**တိ ကာမရာဂါဒီနံယေဝ။ တေ ဟိ သောတဝသေန ဝတ္တမာနာ သောတော ဝိယ သောတပတိတေ သတ္တေ အဟာယသမုဒ္ဒံ ဟပေန္တိ, သံသာရသမုဒ္ဒတော စ သီသံ ဥက္ခိပိတုံ န ဒေန္တိ, ယထာဂဟိတဥ္စ အာရမ္မဏံ ဝိဿဇ္ဇိတုံ န ဒေန္တိ, ယာဒိသဥ္စ ဟပံ ကတ္ဝာ ဒုက္ခုပ္ပတ္တေ ပုနပိ တာဒိသေန ယောဇေန္တိ။

စိတ္တဿာ တိ ကုသလစိတ္တဿ, ဝိသေသတော စ ဈာနစိတ္တဿ။ အာဒိတော ဝရဏံ **အာဝရဏံ**။ ကိလေသတ သနံ နေတ္ဝာ ဝရဏံ **နီဝရဏံ**။ ကုဋ္ဋကတဋ္ဌာဒီဟိ ဝိယ ပိဒဟနံ **ပဋိစ္ဆာဒနံ,** တံ ပန ကုသလာဒီနိ သင်္ဂဏှဟိတုံ, ပရိညာတုံ, ဉာတုဥ္စ အပ္ပဒါနဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တဿ တဿ ဓမ္မဿ သဘာဝ န္တိ ကာယာဒိကဿ တဿ တဿ ဓမ္မဿ အသုဘာဒိသဘာဝံ။ **အဘူတံ သဘာဝ**န္တိ သုဘာဒိသဘာဝံ။

ထာမဂတဋ္ဌေနာ တိ ထာမဂတဘာဝေန။ **ထာမဂတ**န္တိ စ အနညသာဓာရဏော ကာမရာဂါဒီနံ သဘာဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယေန တေ ဧဝ ဘဂဝတာ **"အနုသယာ"**တိ ဝုတ္တာ။ အနုသယနဥ္စ မဂ္ဂေန အပ္ပဟီနဘာဝေန ပစ္စယသမတထေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟတာ။ တေနာဟ **"ပုနပ္ပုနံ ကာမရာဂါဒီနံ ဥပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေန အနုသေန္တိယေဝ"** တိ။

ဒုမ္မောစနီယဘာဝေန ပဝတ္တိ သန္ဓာယာဟ **"တေလဥ္စနကလလံ ဝိယာ"** တိ။

၈၃၀. **သေသာ**တိ အနပါယဂမနီယာ။ သုခုမာ ကာမရာဂပဋိဃာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **စတုတ္ထဉာဏဝဇ္ဈာ တေ** တိ အဝဓာရဏေန ပဉ္စမဉာဏာဒိဝဇ္ဈတာ နိဝတ္တီယတိ။ တယိဒံ နိယမဒဿနံ အညတ္ထာပိ နေတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော **“ပရတော”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **“နိယမံ န ကရိဿာမ”** တိ ဧတေန နိယမေ အကတေ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဝဇ္ဈတာပိ အနုညာတာ ဧဝ ဟောတီတိ။

လောဘ။ပေ။ စတုတ္ထဉာဏဝဇ္ဈာနီ တိအာဒီသု ပဉ္စမဉာဏာဒီဟိ ဟတာပါယဂမနီယာဒိဘာဝတနီတိ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အာဒိသဒ္ဒေန ဩဠာရိကသုခုမတာ ဂဟိတာ။

ယသေတိ ပရိတရေ။

အဂတီသု ဆန္ဒာဒယော ကိဉ္စာပိ ဥပရိမဂ္ဂဝဇ္ဈာ, တထာပိ တံမူလကဿ အကတ္တဗ္ဗကရဏဿ, ကတ္တဗ္ဗာကရဏဿ စ အပါယဂမနီယတာယ ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဈာ။

ကတာကတာကုသလာကုသလဝိသယံ ယံ ဝိပ္ပဋိသာရဘူတံ ကုက္ကုစ္စံ, တံ ဣဓ **တတိယဉာဏဝဇ္ဈံ** ဝုတ္တံ။ ယံ ပန “ကုက္ကုစ္စပကတတာယ အာပတ္တိမာပဇ္ဇတီ”တိ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၄၃၈; ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. နိဒါနဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ ကုက္ကုစ္စံ, တံ သန္ဓာယ “ကုက္ကုစ္စဝိစိကိစ္ဆာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဟီယန္တီ”တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၁၇၆) **အဋ္ဌသာလိနိယံ** ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဒွိန္နံ ဝစနာနံ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အညေသုပိ ဧဒိသေသု ဌာနေသု အဓိပ္ပာယော မဂ္ဂိတဗ္ဗော, န ဝိရောဓတော ပစ္စေတဗ္ဗော။ ဩဠာရိကာနဝသေသပ္ပဟာနံ တ သန္ဓာယ ကုက္ကုစ္စဿ ပဌမတတိယဉာဏဝဇ္ဈတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “ဘဂဝတာ ပဋိက္ခိတ္တံ အနုဝသိတွာ အနုဝသိတွာ အာဝသထပိဏ္ဍံ ဘုဉ္ဇိတု”န္တိ, “ကုက္ကုစ္စာယန္တော န ပဋိဂ္ဂဟေသီ”တိ (ပါစိ. ၂၀၄) ပန အာဂတံ ကုက္ကုစ္စံ, န နီဝရဏံ အရဟတော ဥပ္ပဇ္ဇနတော, နီဝရဏပဋိရူပကံ ပန “ကပ္ပတိ န ကပ္ပတီ”တိ ဝီမံသနဘူတံ ဝိနယကုက္ကုစ္စံ နာမ, တံ တထာပဝတ္တစိတ္တုပ္ပာဒောဝ။

ကာမရာဂပဋိဃာနုသယာ အဏုသဟဂတာ **တတိယဉာဏဝဇ္ဈာ**။ ဩဠာရိကာနံ ပန ဒုတိယဉာဏဝဇ္ဈတာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာဝ။

စိတ္တုပ္ပာဒဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ မက္ခပဠာသမာယာသာဌေယျပမာဒထမ္ဘသာရမ္ဘာဒီနံ သင်္ဂဟော ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၈၃၁. **အဖလော တယာမော**တိ ဧတ္ထ အတီတာနံ တာဝ ပဇဟနေ အဖလော ဟောတု တယာမော နိရုဒ္ဓတ္တာ, အနာဂတာနံ ပန ကထန္တိ တေသမ္ပိ ဝက္ခမာနံ အဝိပရီတမတ္ထံ အဇာနန္တော နတ္ထိတာမတ္တံ ဂဟေတွာ စောဒေတိ, တထာပိ “အဖလော”တိ ပုဗ္ဗေ ပဟာတဗ္ဗာနံ နတ္ထိတာယ စောဒနာ ကတာ, ဣဒါနိ ပဟာနဿ။ ယဒိ ဟိ ပဟာနံ အတ္ထိ, ကထံ ပဟာတဗ္ဗာ သန္တိ? အထ ပဟာတဗ္ဗာ သန္တိ, ကထံ ပဟာနံ ဟောတိ? ပဟာတဗ္ဗာ စ သန္တိ, ပဟာနဉ္စ ဟောတီတိ ဝိပ္ပဋိသိဒ္ဓမေတံ။ ကသ္မာ? ပဟာတဗ္ဗေသု သန္တေသု ပဟာနဿ အသမ္ဘဝတော တဒုပကေ တယာမော အဖလော အာလောကတမာနံ သဟာဝဋ္ဌာနေ သတိ အာလောကဿ အဖလတာ ဝိယ။ အထာပိ ကထဉ္စိ ပဟာနံ သိယာ? **သံကိလေသိကာ စ မဂ္ဂဘာဝနာ အာပဇ္ဇတီ**တိ ပဟာတဗ္ဗပဟာယကာနံ သဟာဝဋ္ဌာနတော။ **ဝိပ္ပယုတ္တတာ တ ကိလေသာနံ** စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တသင်္ခါရတာဒီနံ ဝိပ္ပယုတ္တသင်္ခါရာနံ ဝိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ တံ ပန နေသံ တာဒီနံ ယထာ မတိမတ္တံ, ဧဝမိဓာပီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“န စ ပစ္စုပ္ပန္နကိလေသော စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တော နာမ အတ္ထီ”** တိ။ အရူပဓမ္မော ဟိ ဧကဝတ္ထုကာဒိဘာဝေန ဝတ္တမာနာ ခဏတ္တယပရိယာပန္နာ ပစ္စုပ္ပန္နာ, တေ ကထံ စိတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တာ နာမ သိယုံ, တသ္မာ နတ္ထေဝ ဝိပ္ပယုတ္တတာ ကိလေသာနံ။ **အာဝေဏိကာ**တိ အသာဓာရဏာ, သယမေဝ ဥပ္ပာဒိတာ ဟဋ္ဌိ အနာရုဠှာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဟဋ္ဌိယံယေဝ ဟိ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **သွတယံ** ပုဂ္ဂလော။ **ဟဉ္စိ** တိ ယဒိ။

ဝိနိဗဒ္ဓော တိ မာနေန ပတ္ထဒ္ဓစိတ္တော။ **ပရာမဋ္ဌော** တိ မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌော။ **ထာမဂတော**တိ ထာမဂတကိလေသော ထိရဘာဝဂတာနုသယော။ **တေန ဟိ နတ္ထိ မဂ္ဂဘာဝနာ** တိ ယသ္မာ တီသုပိ ကာလေသု ကိလေသာနံ ပဟာနံ န ယုဇ္ဇတိ, တိကာလိကာ စ ကိလေသာ, တသ္မာ နတ္ထိ မဂ္ဂဘာဝနာ, တာယ သာဓေတဗ္ဗံ ကိစ္စံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **“န ဟိ နတ္ထိ မဂ္ဂ**

ဘာဝနာ”တိအာဒိနာ စတုက္ကတ္တံ ဝုတ္တသ္မာ ပဋိက္ခေပသ္မာ ပဋိက္ခေပေဟ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ “ဟဋ္ဌိယံယေဝ ဟိ”တိအာဒိ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

ဧဝမေတတိ ယထာ အဇာတဖလေ တရုဏရုက္ခေ မူလေ ဆိန္နေ အသတိ ဆေဒနေ အာယတိံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာနိ ဆေဒ နပစ္စယာ အနုပ္ပဇ္ဇမာနာနိ ဝိနဋ္ဌာနိ နာမ ဟောန္တိ, ဧဝမေဝ မဂ္ဂဘာဝနာယ အသတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ ကိလေသာ မဂ္ဂ ဘာဝနာယ အနုပ္ပဇ္ဇမာနာ “ပဟီနာ”တိ ဝုစ္စန္တီတိ ဥပမာသံသန္ဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဥပ္ပာဒေ** တိ ဥပ္ပာဒသီသေန ဥပ္ပာဒဝ န္တော ခန္ဓာ ဝုတ္တာ။ **အနုပ္ပာဒေ** တိ နိဗ္ဗာနေ။ **အဇာတာယေဝ န ဇာယန္တိ,** တသ္မာ ပဟီနာ နာမ ဟောန္တီတိ “နတ္ထိ ကိ လေသပ္ပဟာန”န္တိ ပရတဒိနာ ကတော ပဋိက္ခေပေ “န ဟိ”တိ ပဋိက္ခိတ္တော။ တေ ပန နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဝိဂတာ, နာပိ ဘဝိဿန္တိ, န စ ဥပ္ပန္နာတိ “အတီတေ ကိလေသေ ပဇဟတီ”တိအာဒိ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ **ဟေတုနိ ရောဓာ**တိ ဒုက္ခဟေတူနံ ကိလေသာနံ နိရောဓာ။ **ဒုက္ခနိရောဓော**တိ အာယတိံ ဥပ္ပဇ္ဇနကဒုက္ခဿ နိရောဓော။ ဥပ္ပာဒပဝ တ္တာနိမိတ္တာယူဟနာ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝဝသေန ဂဟိတာ။

၈၃၂. ဧတေနာတိ “အဇာတာယေဝ န ဇာယန္တီ”တိအာဒိဝစနေန။ ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘူတံ ဥပာဒာနက္ခန္ဓ ပဉ္စကသင်္ခာတံ ဘူမိပဝတ္တိဋ္ဌာနံ လဒ္ဓဝန္တော **ဘူမိလဒ္ဓာ** ယထာ “အဂ္ဂိအာဟိတော”တိ, လဒ္ဓဘူမိကာတိ အတ္ထော ။ ဝတ္တမာနာဒိဥပ္ပန္နဝိဓုရတာယ **ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နာ ဧဝ နာမ တေ** တိ ဝုတ္တံ။

၈၃၃. အနုဘဝိတ္ဝာ, ဘဝိတ္ဝာ စ အပဂတံ **ဘူတာပဂတံ**။ အနုဘူတဘူတာ ဟိ ဘူတတာသာမညေန ဘူတသဒ္ဒေန ဝု တ္တာ။ သာမညမေဝ ဟိ ဥပသဂ္ဂေန ဝိသေသီယတီတိ။ **အနုဘူတ**သဒ္ဒော စ ကမ္မဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝတော အနုဘာဝက တစကော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိကပ္ပကဟဝသေန ရာကဒီဟိ, တဗ္ဗိပက္ခေဟိ စ အကုသလံ, ကုသလဉ္စ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝ တိ, န ဝိပာကော ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တတ္တာ, နာပိ ကိရိယာ အဟေတုကာနံ အတိဒုဗ္ဗလတာယ, သဟေတုကာနဉ္စ ခီဏကိ လေသဿ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဝတော ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ အတိသန္တဝုတ္တိတ္တာ။ တတ္ထ စ ပုရိမနယေ ကုသလာကုသလမေ ဝ ဝတ္တုံ အဓိပ္ပာယဝသေန “ဘူတာပဂတ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ယံ “ဥပ္ပန္နာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ဥပ္ပန္နာနံ ကု သလာနံ ဓမ္မာနံ ဌိတိယာ”တိ (သံ. နိ. ၅.၆၅၁-၆၆၂; ဝိဘ. ၃၉၀-၃၉၁) တတ္ထ “ဥပ္ပန္န”န္တိ ဂဟေတ္ဝာ တံသဒိသာနံ ပ ဟာနံ, ဝုဒ္ဓိ စ ဝုတ္တာ။ ပစ္ဆိမနယေ စ-သဒ္ဒေန ကုသလာကုသလဉ္စ အာကမ္မိတ္ဝာ သဗ္ဗံ သင်္ခတံ ဝုတ္တံ ဘူတ္ဝာပဂတ ဘာတဘိဓာနာဓိပ္ပာယေန။ ဝိပစ္စိတုံ ဩကာသကရဏဝသေန ဥပ္ပတ္တိတံ အတီတံ ကမ္မဉ္စ တတော ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အာရဒ္ဓ ဓော ဝိပာကော စ အနာဂတော **ဩကာသကတုပ္ပန္နော** တိ ဝုတ္တော ဩကာသော ကတော ဧတေန, ဩကာသော ကတော ဧတဿာတိ စ အတ္ထဒ္ဝယဝသေန, ယံ ဥပ္ပန္နသဒ္ဒေန ဝိနာပိ ဝိညာယမာနံ ဥပ္ပန္နံ သန္ဓာယ “နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဉ္စေတနိကာနံ ကမ္မာန”န္တိအာဒိ (အ. နိ. ၁၀.၂၁၇, ၂၁၉) ဝုတ္တံ။

တာသု တာသု ဘူမီသူတိ မနုဿဒေဝတာဒိအတ္တဘာဝသင်္ခာတေသု ဥပာဒာနက္ခန္ဓေသု။ တသ္မိံ တသ္မိံ သန္တာနေ အနု ပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အနာပာဒိတတာယ **အသမူဟတံ**။ အသမူဟတတ္တာယေဝ ဟိဿ နတ္ထီတိ နဝတ္တဗ္ဗတာယ ဥပ္ပန္န တာဟာရော။

၈၃၄. “ကာ ဘူမိ, ကော တ ဘူမိလဒ္ဓော”တိ အာသင်္ကံ နိဝတ္တေတုံ **“တတ္ထ စာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **“ဝိပဿနာ ယ အာရမ္မဏဘူတာ”**တိ ဧတေန ခန္ဓာနံ အပရိညာတတံ ဒဿေတိ, န အာရမ္မဏဘာဝမတ္တံ တေဘူမကဂ္ဂဟဏေနေဝ တဿ သိဒ္ဓတ္တာ။ အပရိညာတာ ဟိ ခန္ဓာ ကိလေသာနံ ဘူမီတိ အဓိပ္ပေတာ။ **ခန္ဓေသု** ဝတ္ထုဘူတေသု။ **အာရမ္မဏ ဝသေနာ**တိ အာရမ္မဏကရဏဝသေန။ **အတီတာနာဂတေ,** ပဂေဝ ပစ္စုပ္ပန္နေတိ အဓိပ္ပာယော။ **တန္တိ** တံ အညသန္တာနဂ တံ ကိလေသဇာတံ။ တတော အညသ္မိံ သန္တာနေ အာရမ္မဏကရဏမတ္တေန ဘူမိလဒ္ဓံ နာမ ယဒိ သိယာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တဿာ** တိ ကိလေသဇာတဿ။ **အပ္ပဟေယ္ယတော** ပရသန္တတိပတိတတ္တာ **န ကောစိ ဘဝမူလံ ပဇဟေယ္ယ** ။ ဘူမိ လဒ္ဓုပ္ပတ္တိ အနုသယိတံ နာမ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝတ္ထုဝသေနာ**တိ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဝသေန။ **ယတ္ထ ယတ္ထ** ဘဝေ, သန္တာနေ တ။ ပရိညာတာနံ အဘူမိဘာဝတော **“အပရိညာတာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဥပ္ပာဒတော ပဘုတီ** တိ တေသံ ခန္ဓာနံ ဥပ္ပဇ္ဇန တော ပဋ္ဌာယ။ ကိလေသာနံ အပ္ပဟီနဘာဝံ ဌပေတ္ဝာ အညဿ ကာရဏဿ အဘာဝတော **တေသု** ခန္ဓေသု **ကိလေသ ဇာတံ အနုသေတိ,** တသ္မာ **တံ** အနုသယိတံ ကိလေသဇာတံ, တေနေဝ အနုသယနသင်္ခာတေန **အပ္ပဟီနဋ္ဌေန ဘူမိလဒ္ဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ**။

၈၃၅. တတ္ထ စ ဘူမိဘူတေသု ခန္ဓေသု န သဗ္ဗေ သဗ္ဗေသံ ဝတ္ထု ဟောန္တိ, အထ ခော ဝိသေသော အတ္ထီတိ တံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ယဿ ယေသူ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ယဿာ** တိ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ။ **ယေသူ**တိ သတိပိ အဇ္ဈတ္တဘာဝသာမညေ ယေသု အတီတာဒိကာမာဝစရာဒိဘေဒဘိန္နေသု ခန္ဓေသု။ **တေ ဧဝ** ယထာနုသယိတာ **ခန္ဓာ**။ ကိံ ပ နေတေ ကိလေသာ အာရမ္မဏံ ကရောန္တာ ဝိယ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ အနုသေန္တီတိ? ယတော တေ ဧဝ ခန္ဓာ တေသံ ကိလေသာနံ ဝတ္ထူတိ ဝုတ္တာ, န ဟေဝံ ခော အနုသယာနံ ဝတ္ထုံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ပဝတ္တိ အတ္ထိ။ အတီတာဒိကာမာဝစရာဒိဝ သေန ပန ယထာပရိစ္ဆိန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ ယော ကိလေသာနံ အပ္ပဟီနဘာဝေါ, သော ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ပဝတ္တော ဝိယ ဟောတီတိ **“အတီတက္ခန္ဓေသူ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန ဝတ္ထုဝသေန ဘူမိလဒ္ဓံ ဟောတီတိ ဝတ္ထုဘေဒေနေ သိယာ တဿ ဘေဒော တိ ဒဿေတိ။ တထာဝဝတ္ထိတဘာဝတော ဧဝ ဟိ “အညတရော လောလဇာတိကော တံ ရသပထဝိံ အင်္ဂုလိယာ သာ ယိ”တိအာဒိဝစနံ (ဒီ. နိ. ၃.၁၂၀) ကာမာဝစရက္ခန္ဓေသု အနုသယိတာနံ ရသတဏှာဒီနံ ရူပာရူပာဝစရက္ခန္ဓေ အတိက္ကမိတ္ဝာ ပုန ကာမာဝစရက္ခန္ဓဝတ္ထုကတံ ဝိဘာဝေတိ။ တေနာဟ **“တထာ ကာမာဝစရက္ခန္ဓေသူ”** တိအာဒိ ။ ယထာ စေတ္ထ ရူပာရူပာဝစရက္ခန္ဓေ အတိက္ကမိတ္ဝာ ပဝတ္တိ, ဧဝံ ကာမာဝစရက္ခန္ဓေ အတိက္ကမိတ္ဝာ ပဝတ္တိ ဟောတီတိ အာဟ **“သေ နယော ရူပာရူပာဝစရေသူ”**တိ။

ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝနဝသေန စ ကိလေသာနံ အနုသယနဘာဝေါ အနုမီယတိ တဒဘာဝေ အဘာဝတော။ ယဿ ယေ အနုသယာ ပဟီနာ, တေသံ ဝတ္ထု တေန သမတိက္ကန္တံ ပရိညာတတ္တာတိ ကုတော နေသံ ဘူမိသမညာတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ **“သောတာပန္နာဒီသု ပနာ”** တိအာဒိ။ ဣဓ **ဝဋ္ဋမူလကိလေသာ** တိ အနုသယာ အဓိပ္ပေတာ, န အဝိဇ္ဇာ, ဘဝတဏှာဟာ စ။ **ယံ ကိဉ္စိ** စေတနာစေတသိကဘေဒံ, ကာယိကာဒိဘေဒံ တာ။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ, အပ္ပဟီနာနုသယတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဿာ**တိ ပုထုဇ္ဇနဿ။ တေ ပနေတေ အနုသယာ အတီတာဒိကာမာဝစရာဒိဝသေန ယထာပရိစ္ဆိန္နေ တတ္ထ တတ္ထ ဝတ္ထုသ္မိံ အနုသယန္တာပိ တေ တေ ပဉ္စုပာဒါနက္ခန္ဓေ အဝိဘာဂေနေဝ ဝတ္ထုံ ကတွာ အနုသေန္တီတိ ဒဿေန္ တော **“တဿေတံ ဝဋ္ဋမူလ”** န္တိအာဒိမာဟ။

၈၃၆. ဣဒါနိ တမတ္ထံ အန္ဝယဗ္ယတိရေကဝသေန ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **“ပထဝီရသာဒိ ဝိယာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ရုက္ခဂစ္ဆလတာဒီနံ ပစ္စယဘူတော သသမ္ဘာရပထဝိယာ ရသော **ပထဝီရသော**။ **အာပေါရသော**ပိ ဧသေဝ နယော။ **သာခာ** နာမ ခုဒ္ဒကသာခာ။ **ပသာခော** ဝိဋပေါ။ **ရုက္ခပဝေဏိ**န္တိ ရုက္ခပရမ္ပရံ။ **သန္တာနယမာနေ**တိ အပရာပရံ အနုပ္ပဗန္ဓန္တေ။

မဏ္ဍူကကဏ္ဋကော တိ ဧကော မဏ္ဍူကကဏ္ဋကောတိ ဝဒန္တိ။ **အနုပာအနော**တိ ပဟီနစတုရူပာအနော, ရူပာဒီသု တ ကိဉ္စိပိ အဂဏှာန္တော။

၈၃၇. ဣဓ **သမုအာစာရော** နာမ လဒ္ဓတ္တလာဘတာတိ ခဏတ္တယသမင်္ဂိသမုအာစာရုပ္ပန္နန္တိ အာဟ **“ဝတ္တမာနုပ္ပန္နမေဝ သမုအာစာရုပ္ပန္န”**န္တိ။ **ပုဗ္ဗဘာဂေ အနုပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ** တိ တသ္မိံ အာဟာထဂတေ အာရမ္မဏေ အာဒိတော ပဝတ္တဇဝနတရေသု အနုပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ။ **အဓိဂ္ဂဟိတတ္တာ** တိ အယောနိသောမနသိကာရေန အဘိရုယှ ဂဟိတတ္တာ, ဒဋ္ဌဟံ ဂဟိတတ္တာတိ အတ္ထော။ **အပရဘာဂေ**တိ အပရသ္မိံ ကာလဘာဂေ, ကာလန္တရေတိ အတ္ထော။ **ကေနစိ တေန ဥပ္ပတ္တိတော**တိ ပစ္စယသမတယေ သတိ တထာ အယောနိသောမနသိကာရဿ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ နိယ မေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **ကလျာဏိကမေ** တိ ဧဝံနာမကေ ကမေ။ ရောဟဏေ ကိရ အဘိရူပာနံ ဣတ္ထီနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာန တာယ သော ကမော တထာ ဝုစ္စတိ။ **စိတ္တသန္တတိမနာရုဠှ** န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နတံ ပဋိသေဓေတိ။ **“ဥပ္ပတ္တိနိတရက ဿ ဟေတုနော အဘာဝ”**တိ ဧတေန ပစ္စယေ သတိ ပစ္စယသမတယေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟတာယ အဝိက္ခမ္ဘိတဿ ဥပ္ ပန္နတာပရိယာယောတိ ဒဿေတိ။ နနု စ အသမူဟတုပ္ပန္နမ္ပိ ပစ္စယေ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟမေဝ? သစ္စမေတံ, ပဟာ နဝိသေသဘာဝကတော ပန နေသံ ဘေဒော။ ယထာ အဝိက္ခမ္ဘိတာသမူဟတဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နံ သတိ ပစ္စယသမတယေ ဥပ္ ပဇ္ဇနာရဟံ, ဧဝံ အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္နမ္ပီတိ တိဝိဓဿာပိ ဘူမိလဒ္ဓေန ကောသင်္ဂဟတာ ဝုတ္တာ။

၈၃၈. အကုသလမ္ပိ ဘူတာပဂတုပ္ပန္နံ အတီတတ္တာ န ပဟာတဗ္ဗံ, တထာ ဧကစ္စံ ဩကာသကတုပ္ပန္နံ ဣတရံ အပ္ပဟာတဗ္ဗတော, သေသဒွယံ ခဏတ္တယသမင်္ဂိဘာဝတောတိ အာဟ **“အမဂ္ဂဝဇ္ဈတ္တာ”** တိ။ **ကေနစီ**တိ စတူသု မဂ္ဂဉာဏေသု ကေနစိ။ **တဿာ** တိ ယထာဝုတ္တဿ စတုဗ္ဗိဓဿပိ ဥပ္ပန္နဿ။ **တံ ဥပ္ပန္နဘာဝံ ဝိနာသယမာန** န္

တိ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပဟာဒနေန ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟတံ ဝိနာသေန္တံ။ ပဌမံ လောကိယဉာဏေန ယထာဗလံ ပဟီနမေဝ လောကု တ္တရဉာဏံ ပဇဟတီတိ လောကိယဂ္ဂဟဏံ ကတံ။

ပရိညာဒိကိစ္စကထာဝဏ္ဏနာ

၈၃၉. **သစ္စာဘိသမယကာလသ္မိံ** န္တိ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ပဋိဝိဇ္ဈနက္ခဏေ။ **ဝုတ္တာနိ** တိ ''ဒုက္ခံ ပရိညေယျံ''န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၀၉၉), ''ယော, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခံ ပဿတိ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၁၀၀) စ ဝုတ္တာနိ။ **ယထာသဘာဝေနာ**တိ အဝိပရီတသဘာဝေန။ ''ဇာနိတဗ္ဗာနီ''တိ ဝတ္ဝာ တေသံ ဇာနနဝိဓိ ဥပမာဝသေန အဌကထာယံ တာဝ ဝုတ္တနယေန ဒဿေတုံ **''ဝုတ္တံ ဟေတ''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ယထာ ပဒီပေါ**တိအာဒိ ကေသ္ဍ ဉာဏဿ ကေကက္ခဏေ စတ္တာရိ ကိစ္စာနိ ကထံ သမ္ဘဝန္တိ။ န ဟိ တာဒိသံ ကိဉ္စိ လောကေ ဒိဋ္ဌံ အတ္ထိ, န စ ဝစနံ လဗ္ဘတီတိ အန္တောလီနစောဒနံ မနသိ ကတွာ ဝုတ္တံ **''ပရိညာဘိသမယေနာ''**တိ။ အနဝသေသတော ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဇာနနသင်္ခါတေန ပဋိဝိဇ္ဈနေန **အဘိသမေတိ** အသမ္မောဟဝသေန **ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ပဟာနာဘိသမယေနာ**တိ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနသင်္ခါတေန ပဋိဝိဇ္ဈနေန အသမ္မောဟတော **အဘိသမေတိ။ မဂ္ဂံ ဘာဝနာဘိသမယေနာ**တိ မဂ္ဂဉာဏံ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒိသေသမဂ္ဂံ သဟဇာတာဒိပစ္စယတာဝသေန ဘာဝနာဘိသမယေန။ **အဘိသမေတိ** ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာသမ္ဘူတေန အရိယမဂ္ဂဘာဝနာသင်္ခါတေန ပဋိဝိဇ္ဈနေန အဘိသမေတိ အဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ အသမ္မောဟတော ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ မဂ္ဂဉာဏဉှိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု သမ္မောဟံ ဝိဒ္ဓံသေန္တံ အတ္တနိပိ သမ္မောဟံ ဝိဒ္ဓံသေတိယေဝ။ **နိရောဓန္တိ** နိဗ္ဗာနံ။ **သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယေနာ** တိ ပစ္စက္ခကရဏသင်္ခါတေန ပဋိဝိဇ္ဈနေန။ **ဟာပု ဏာတီ**တိ အဓိဂစ္ဆတိ။ သွတယံ အဓိဂမော ဒဿနပဋိဝေဓောတိ အာဟ **''ပဿတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီ''** တိ။

''နိရောဓံ။ပေ။ ပဋိဝိဇ္ဈတီ'' တိ ဧတေန နိရောဓသစ္စမေကံ အာရမ္မဏပဋိဝေဓေန စတ္တာရိပိ သစ္စာနိ အသမ္မောဟ ပဋိဝေဓေန မဂ္ဂဉာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဧဝံ ယုတ္တိဝသေန ဝိဘာဝိတံ ဧကပဋိဝေဓံ အာဂမေနပိ သာဓေတုံ **''ဝုတ္တမ္ပိ စေတ''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **''သဗ္ဗံ ဝေဒိတဗ္ဗ''** န္တိ ဣမိနာ ''ယော ဒုက္ခသမုဒယံ ပဿတိ, သော ဒုက္ခမ္ပိ ပဿတီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၁၀၀) အာဂတံ သမုဒယံ သစ္စာဒိမူလကံ ယောဇနံ သင်္ဂဏှာတိ။

န စေတံ ကာလန္တရဒဿနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အထ ခေါ ဧကပဋိဝေဓမေဝာတိ ဒဿေန္တေန ''မဂ္ဂသမင်္ဂိဿ ဉာဏံ, ဒုက္ခေပေတံ ဉာဏ''န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၇၉၄; ပဋိ. မ. ၁.၁၀၉) အပရံ သုတ္တပဒံ အာနီတံ။ တထာ ဟိ ''ယော နု ခေါ, အာဝုသော, ဒုက္ခံ ပဿတိ, ဒုက္ခသမုဒယမ္ပိ သော ပဿတိ။ပေ။ ပဋိပဒမ္ပိ သော ပဿတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၁၁၀၀) ဧကေသစ္စဒဿနသမင်္ဂိနော အညသစ္စဒဿနသမင်္ဂိဘာဝဝိစာရဏာယ တမတ္ထံ သာဓေတုံ အာယသ္မတာ **ဂဝမ္ပတိ** ထေရေန ဝုတ္တံ, ပစ္စေကဉ္စ သစ္စတ္တယဒဿနယောဇနာ ကတာ။ အညထာ ကမာဘိသမယေ ပုရိမဒိဋ္ဌဿ ပုန အဒဿနတော သမုဒယာဒိံ ပဿတော ဒုက္ခာဒိဒဿနံ ပုန အဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, ဝုစ္စမာနေ စ သဗ္ဗဒဿနံ ဒဿနန္န တရပရမတ္တိ ဒဿနာနုပရမော ဧဝ သိယာတိ။

နိဿယဘာဝဟေတုတာယ ဒုက္ခပရိညာယ ဝဋ္ဋိတပနသဒိသတာ, ပဋိပက္ခဝိဒ္ဓံသနတာယ သမုဒယပ္ပဟာနဿ အန္ဓကာရဝိဓမနသဒိသတာ, ဉာဏာလောကပရိဗ္ဗူဟနတာယ မဂ္ဂဘာဝနာယ အာလောကဝိဒ္ဓံသနသဒိသတာ, တေန တေန မဂ္ဂေန ယထာ ယထာ နိရောဓဿ သစ္ဆိကိရိယာ, တထာ တထာ ကိလေသသ္နေဟပရိယာဒာနံ ဟောတီတိ နိရောဓသစ္စ ဆိကိရိယာယ သ္နေဟပရိယာဒာနသဒိသတာ ကာရဏူပစာရေန ဝုတ္တာ။

၈၄၀. ဩဘာသေတီတိ ပကာသေတိ။ **ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ** န္တိ သဗ္ဗကိလေသဒရထပရိဠာဟဝူပသမဘာဝတော ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘူတံ။

၈၄၁. **အပ္ပေတီ** တိ ပပ္ပောတိ။ ဒုက္ခပရိညာယ သက္ကာယတီရသမတိက္ကမဘာဝတော ဩရိမတီရပ္ပဟာနသဒိသ တာ, မဂ္ဂဘာဝနာယ သတ္တတ္တိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာဝဟနတာယ ဘဏ္ဍာဝဟနသဒိသတာ။

၈၄၂. ပဝတ္တံ ဉာဏံ အဿာတိ **ပဝတ္တဉာဏော,** မဂ္ဂေါ။ **အဿ** မဂ္ဂဿ။

တထဋ္ဌေနာ တိ တထသဘာဝေန, ပီဠနာဒိအဝိပရီတသဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ **ကေပဋိဝေဓာနီ**တိ ကေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈိ တဗ္ဗာကာရာနိ။

ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ **ဗုဒ္ဓာနုဿတိဝဏ္ဏနာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၁.၁၄၄) ဝုတ္တမေဝ။ **ကေသင်္ဂဟိတာနီ** တိ ကေဟေဝ သင်္ဂဟိတာနိ။ ကေန? တထဋ္ဌေန, သစ္စဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ **ယံ ကေသင်္ဂဟိတန္တိ**အာဒိ ဉာဏဿ ကေပဋိဝေဓဒဿနံ။ မဂ္ဂဉာဏဉှိ နိရောဓမေဝ အာရမ္မဏံ ကရောန္တမ္ပိ ယော သော ဒုက္ခာဒီသု တဏှာဝိပလ္လာသဘူတဘာဝသင်္ခါတော သစ္စဋ္ဌော, တပ္ပဋိစ္ဆာဒကသမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနေန တံ ယာထာဝတော ပဋိဝိဇ္ဈန္တံ ပစ္စက္ခံ ကရောန္တမေဝ ပဝတ္တတိ။ ယတော အပရဘာဂေ ပီဠနာဒယော သောဠသပိ သစ္စဋ္ဌာ အရိယဿ ဟတ္ထာမလကံ ဝိယ ယာထာဝတော ဥပဋ္ဌဟန္တိ။

၈၄၃. အတ္ထာ တိ ဉာဏေန အရဏီယတော အတ္ထာတိ လဒ္ဓသမညာ အာကာရာ။ **အညသစ္စဒဿနဝသေနာ** တိ သမုဒယာဒိသစ္စန္တရဒဿနဝသေန။ **အာဝိဘာဝတော**တိ ပကာသဘာဝတော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယေ အာကာရာ ဒုက္ခာဒီသု သဘာဝဝသေန, သစ္စန္တရဒဿနဝသေန စ အာဝိဘဝန္တိ, တေ ပီဠနာဒယော စတ္တာရောယေတတိ သောဠသ ဝုတ္တာ, န အညေတိ။ အယမတ္ထော ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ ကထမိဒံ ဝိညာယတီတိ အာဟ **“တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခေ ဉာဏ”**န္တိအာဒိ။ တေနေတံ ဒဿေတိ – ယသ္မာ ဟဒိဋ္ဌယံ ဝိသုံ ဝိသုံ အာရမ္မဏကရဏဝသေနပိ သစ္စဉာဏံ ဝုတ္တံ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိဝသေနပိ, တသ္မာ ဝိညာယတိ “သဘာဝတော, သစ္စန္တရဒဿနတော စ သစ္စာနံ အာကာရာ အာဝိဘဝန္တီ”တိ။

ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိဝသေန ဒဿနံ အာဝိဘာဝတော ဒဿနသဒိသန္တိ တံ အနာမသိတွာ ဣတရမေဝ ဒဿေန္တော **“တတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဒွီသု ဒဿနေသု။ **အာယူဟိတ**န္တိ ပိဏ္ဍဝသေန နိပ္ဖတ္တိတံ။ ယဉှိ ကိဉ္စိ ပစ္စယုပ္ပန္နံ နာမ, သဗ္ဗံ တံ သမုဒိတမေဝ နိပ္ဖတ္တတီတိ။ **သင်္ခတ** န္တိ ပစ္စယန္တရေဟိ သမေစ္စ သမ္ဘူယ ကတံ။ **ရာသိကတ**န္တိ ပုဉ္ဇကတံ။ အနေကမေဝ ဟိ ပစ္စယုပ္ပန္နံ ကေဟိ နိပ္ဖတ္တမာနံ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ရာသိကတံ ဝိယ ဟောတီတိ။ **တသ္မာ** တိ သမုဒယေန အာယူဟိတတ္တာ။ **အဿာ** တိ ဒုက္ခသစ္စဿ။ ယသ္မိံ သန္တာနေ ဥပ္ပန္နော, တဿ **ကိလေသသန္တာပဟရော**။ သယမ္ပိ ကိလေသပရိဠာဟာဘာဝတော **သုသီတလော။ သန္တာပဋ္ဌော အာဝိဘဝတိ** ဥဋ္ဌာရဒဿနေန တဒညဿ အနုဋ္ဌာရဘာဝတေ ဝိယာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“အာယသ္မတော”** တိအာဒိ။ **အဝိပရိဏာမဓမ္မဿ** နိစ္စသဘာဝဿ **ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ** ပဋိပက္ခတော အာဝိဘဝနာကာရဿ သုခသိဒ္ဓိတော။

နိဒာနဋ္ဌော အာဝိဘဝတိ ဣဒမဿ နိဒာနတီတိ။ သံယောဂပလိဗောဓဋ္ဌော ပဋိပက္ခဝသေန အာဝိဘဝနာကာရာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဝိသံယောဂဘူတဿာ”** တိအာဒိ။ ကိလေသဒုက္ခေဟိ သံယောဇနဋ္ဌော **သံယောဂဋ္ဌော** ။ သံသာရစာရကေ ပလိဗုဒ္ဓနဋ္ဌော **ပလိဗောဓဋ္ဌော** ။

ကိလေသသင်္ကိဏ္ဏကာဒိဝသေန **အဝိဝေကဘူတဿ။ ဝိဝေကဋ္ဌော** ဥပဓိဝိဝေကတာ။ သဗ္ဗသင်္ခါရဝိဝိတ္တတာ အသင်္ခတဘာဝတေတိ ဇေံ အစ္စရိယဗ္ဘုတသဘာဝတေပိ အရိယမဂ္ဂေ သင်္ခတော ဇေ, အယမေဝ စ ဇောေ အသင်္ခတော တိ နိရောဓဿ အသင်္ခတဘာဝတေ သုပာကဋ္ဌော ဟောတိ။ **ဒုက္ခံ ဝိသံ** မရဏဓမ္မတော တဿ အဂဒဘူတံ **အမတံ နိဗ္ဗာနံ**။

“မဂ္ဂေ”တိ သမ္မာဝေတဗ္ဗတံ ပတ္တော သုခုမသန္တဘာဝေန ဥပဋ္ဌိတော နိကန္တိဘူတောပိ **နာယံ** သမုဒယော **ဟေတု နိဗ္ဗာနဿ ပတ္တိယာ။ အယံ** အရိယမဂ္ဂေ **ဟေတူ**တိ မဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏဒဿနေ ဝုတ္တနယေန မဂ္ဂဿ **ဟေတုဋ္ဌော အာဝိဘဝတိ။ နိရောဓဒဿနေနာ** တိ အတိဝိယ နိပုဏဿ ပရမဂမ္ဘီရဿ နိရောဓသစ္စဿ ဒဿနေန။ တေနာဟ **“ပရမသုခုမာနီ”**တိအာဒိ။ **ဒုက္ခဒဿနေနာ** တိ အတိဝိယ အာဒီနဝပ္ပတ္တိယာ ဝိပုလတရာဒီနဝဿ ဒုက္ခသစ္စဿ ဒဿနေန။ တပ္ပဋိပက္ခတော **အာဓိပတေယျဋ္ဌော** ။ တေနာဟ **“အနေကရောဂာတုရ။ပေ.။ ဥဠာရဘာဝတေ ဝိယာ”**တိ။ ဇေမေတေ ယထာရဟံ အနုဝယတော, ဗျတိရေကတော စ သစ္စေသု အာဝိဘဝနာကာရာ ဝိဘာဝိတာ။

ဧကေကဿာ တိ ဧကေကဿ အတ္ထဿ, ပီဠနာယူဟနနိဿရဏနိယျာနဋ္ဌေ သန္ဓာယာဟ။ **တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏ**န္တိ သင်္ခတာဒိအတ္ထေ။ **ယေ ပန** တဒိနော။ **နာနာဘိသမယ**န္တိ နာနာဉာဏေန အဘိသမယံ, စတုန္နံ သစ္စာနံ နာနာ

ကုန္ခဏေ နာနာဉာဏေန ပဋိဝိဇ္ဈနက္ခိ အတ္ထော။ ယဒိ ဟိ မဂ္ဂဉာဏဿ စတူသု သစ္စေသု နာနာဘိသမယော သိယာ, ဒုက္ခဒဿနာဒီဟိ ပဌမမဂ္ဂာဒီဟိ ပဟာတဗ္ဗာနံ သံယောဇနတ္တယာဒီနံ ဧကဒေသပ္ပဟာနံ အာပဇ္ဇတိ။ တထာ စ သတိ ဧကဒေသသောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌတာဒိပ္ပသင်္ဂေါ။ တံတံဒဿနာနန္တရဥ္စ တံတံဖလေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ တံတံပဟေယျ ယကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘူတာနံ ဖလာနံ မဂ္ဂါနံ ဝိယ စတုက္ကတာ သိယာ။ တထာ စ သတိ ဧကဒေသသောတာပန္နတာဒိ ပ္ပသင်္ဂေါ။ ကိဥ္စ ဘိယျော – ယဒိ မဂ္ဂဉာဏဿ နာနာဘိသမယော သိယာ, အညေန ဉာဏေန ဒုက္ခံ ပဿတိ။ အ ညေန သမုဒယံ, အညေန နိရောဓံ, အညေန မဂ္ဂံ, ဇဝံ သတိ မဂ္ဂကိစ္စံ အပရိပုဏ္ဏမေဝ သိယာ။ မဂ္ဂဒဿနေန ဟိ ဒ္ဓဝ ယဂတိ, တေနေဝ တ တဿ ဒဿနံ, အညေန တတိ။ တတ္ထ ပဌမော တာဝ ပက္ခော န ယုဇ္ဇတိ အတ္တနိ ပဝတ္တိယာ အ သမ္ဘဝတော။ န ဟိ တေနေဝ အင်္ဂုလဂ္ဂေန တမေဝ ပရာမသိတုံ သက္ကာ။ အထ အညေန အနဝဋ္ဌာနပ္ပသင်္ဂေါ "ယေန မဂ္ဂံ ပဿတိ, သောပိ မဂ္ဂေါ။ တမ္ပိ ယေန ပဿတိ, သောပိ မဂ္ဂေါ"တိ။ တသ္မာ ဧကာဘိသမယတော ယ ထာဝုတ္တော အသမ္မောဟပဋိဝေဓောဝ ယုတ္တော။ အပိစ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ, သမုစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗဉ္စ သစ္စဒ္ဒဝယံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တမာနဿ မဂ္ဂဉာဏဿ ပရိစ္ဆိန္ဒနသမုစ္ဆိန္ဒနာနိ န သမ္ဘဝန္တိ တတော အနိဿရဏတော။ န ဟိ ဒုက္ခပရိ ဉာသမုဒယပ္ပဟာနာနိ ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာရမ္မဏေန ဉာဏေန ကာတုံ သက္ကုဏေယျာနိ။ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေန ပန တတ္ထ, ကတရဒ္ဒဝယေ စ သမ္မောဟံ ဝိဒ္ဓံသေန္တေန သက္ကာ ကာတုန္တိ ဧကာဘိသမယော ဧဝ ယုတ္တော။ အယံ ပန အတ္ထော ဟဋ္ဌိယံ အာဂတော ဧဝေတိ **"တေသံ ဥတ္တရံ အဘိဓမ္မေ ကထာဝတ္ထုသ္မိံ ဝုတ္တမေဝ"** တိ။

ပရိညာဒိပ္ပဘေဒကထာဝဏ္ဏနာ

၈၄၅. **အဘိညာပညာ**တိအာဒီနံ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။ အပိစ သုတမယာယ, စိန္တာမယာယ, ဧကစ္စ ဘာဝနာမယာယ စ အဘိဝိသိဋ္ဌာယ ပညာယ ဉာတာ **အဘိညာတာ။ အာဝေဏိကာ ဘူမိ** ပရိညန္တရာနံ အဝိသယဘာဝ တော။ န ဟိ နာမရူပပရိစ္ဆေဒပစ္စယပရိဂ္ဂဟဏဝသေန တီရဏပရိညာဒီနံ ပဝတ္တိ အတ္ထိ။

၈၄၆. အနုလောမဉာဏမ္ပိ အနိစ္စာဒိဝသေနေဝ သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတိ, ပဂေဝ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဒယော တိ အာဟ **"ယာဝ အနုလောမာ အာဝေဏိကာ ဘူမီ"**တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ တီရဏပရိညာဘူမိယံ ဉာတပ္ပဟာနပရိညာယော ပိ လဒ္ဓာဝသရာ, တတ္ထ ပန ယထာ တီရဏပရိညာ သာတိသယံ ကိစ္စကာရီ, န တထာ ဣတရာတိ အာဝေဏိကဂ္ဂဟဏံ။

၈၄၇. နိပ္ပရိယာယေန ပဟာနပရိညာ နာမ မဂ္ဂဉာဏန္တိ **"ယာဝ မဂ္ဂဉာဏာ ဘူမီ"** တိ ဝုတ္တံ ။ **အယံ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ**တိ ဣဓ အဘိသမယကာလေ ကိစ္စဝိစာရေ အယံ ပဟာနပရိညာ အဓိပ္ပေတာ တဒတ္ထတ္တာ သေသပရိညာနံ။ တေ နာဟ **"ယသ္မာ တ"** တိအာဒိ။

တဒတ္ထာယေတ တိ ပဟာနပရိညတ္ထာ ဧဝ။ အထ တ **တဒတ္ထာယေတ** တိ ပဟာနတ္ထာ ဧဝ။ အထ တ **တဒတ္ထာ ယေတ**တိ မဂ္ဂတ္ထာ ဧဝ။ ဉာတတီရဏပရိညာ ဟိ ယာဝဒေဝ မဂ္ဂာဓိဂမတ္ထာယ ပဝတ္တာ။ **နိယမတော ဉာတာ စေဝ တီ ရိတာ စ ဟောန္တိ** ဉာတတီရိတဘာဝေဟိ ဝိနာ ပဟာနာဘာဝတော, ပဟာနသိဒ္ဓိယဉ္စ ဉာတတီရိတဘာဝသိဒ္ဓိတော။ မဂ္ဂဉ ဏဥ္ဟိ ဒုက္ခေ ပရိညာဘိသမယဝသေန ပဝတ္တမာနံ တဿ သဘာဝလက္ခဏံ ဝိယ သာမညလက္ခဏမ္ပိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဝုစ္စတိ တပ္ပဋိစ္ဆာဒကသမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနတော။ တေနာဟ **"ပရိညတ္တယမ္ပိ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗ"** န္တိ။

၈၄၈. **ပရိညာ ဝိယာ**တိ တိဝိဓတာသာမညံ နိဒဿေတိ, န ပရိညာပဟာတဗ္ဗတာသာမညံ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနဿ အရိယမဂ္ဂကိစ္စဘာဝတော။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော ယထာ န စိတ္တံ ပရိယုဋ္ဌာယ တိဋ္ဌန္တိ, ဇဝံ ပရိယုဋ္ဌာနဿ နိသေဓနံ အပ္ပဝတ္တိကရဏံ ဝိက္ခမ္ဘနံ, ဝိက္ခမ္ဘနမေဝ ပဟာနံ **ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ။ ဟာကဋ္ဌတ္တာ** တိ "အယံ အဗ္ဗာပန္နစိတ္တော ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါ"တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၄.၁၉၈) ပရေသမ္ပိ ဟာကဋ္ဌတ္တာ။ **"န သဟသာ စိတ္တံ အဇ္ဈောတ္ထရန္တီ"**တိ ဣဒံ ပဋိလဒ္ဓမတ္တဿ ဈာနဿ ဝသေန ဝုတ္တံ, သုဘာဝိတေ ပန ပဂုဏဇ္ဈာနေ ယာဝ စရိမကစိတ္တမ္ပိ န အ ဇ္ဈောတ္ထရန္တေဝ။ အထ တ **ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေပီ** တိ ဈာနာဓိဂမတ္ထာယ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိယာ။ **ပစ္ဆာဘာဂေပီ** တိ ဈာနံ လဘိတွာ အညကိစ္စပ္ပသုတဿပိ။ **ဝိတက္ကာဒယော** တိ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခရူပသညာဒယော။ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ ပဋိပက္ခာ ဒုတိယာဒီသု အပ္ပိတေသုယေဝ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ, တတော တတော ဝုဋ္ဌိတမတ္တဿ ပန ပဝတ္တန္တိ ပရိတ္တ တစိတ္တဝသေနေဝ ဝုဋ္ဌဟနတော။

၈၄၉. "ပဒီပေန အန္ဓကာရဿ ဝိယာ" တိ ဣဒံ ပဋိပက္ခေန ပဟီနဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ပဋိပက္ခော ဟိ ပဒီ ပေ အန္ဓကာရဿ, ဃဋ္ဋပ္ပဟာရော ပန သေဝာလဿ န ပဋိပက္ခော, ကေဝလံ ပဝတ္တိနိဝာရဏမတ္တမေဝ ကရောတီတိ။ တေန အသတိပိ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာယ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ ဝိတက္ကာဒီနံ ဝိက္ခမ္ဘနဿ တံ နိဒဿနံ သုဋ္ဌုတရံ ယုဇ္ဇတိ။ **"ဝိပဿနာယ အဝယဝဘူတေနာ"** တိ ဣဒံ ဣတရာဓိကတတဒင်္ဂပ္ပဟာနဿ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ သီလဝိသောဓနာဒိနာပိ ဟိ တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ ဟောတိယေဝါတိ။ **ဉာဏင်္ဂေနာ** တိ ဉာဏသင်္ခာတေန ကာရဏေန။ တဒင်္ဂေန တဒင်္ဂဿ ပ ဟာနံ **တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ**။ သတိ ဝိဇ္ဇမာနေ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခာတေ ကာယေ, သယံ ဝါ တတ္ထ သတိ ဒိဋ္ဌိ **သက္ကာယဒိဋ္ဌိ,** "ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၃.၈၁; ၄.၃၄၅) နယေန ဝုတ္တာ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ။ သောဠသဝတ္ထုကာ, အဋ္ဌ ဝတ္ထုကာ စ ကင်္ခာဝ မလံ **ကင်္ခာမလံ။ သမ္မုဟကဟဿာ** တိ "အတ္တာ အတ္တနိယ"န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တသမ္မုဟဂဟဏဿ ပဟာနံ ကလာပသမ္မသနေန ဇာနာဒသသု ဩကာသေသု ပက္ခိပိတွာ ဝိကိရဏဝသေန ခန္ဓာနံ ဒဿနတော။ **အဿာ ဒသညာယာ**တိ ပစ္စက္ခေန္ဓ အဿာဒနဝသေန ပဝတ္တမိစ္ဆာသညာယ။ **အပ္ပဋိသင်္ခာနဿာ** တိ ပဋိသင်္ခာနပဋိပက္ခဿ သ မောဟဿ။ **အနုပေက္ခနဿာ** တိ အပေက္ခာယ။ သင်္ခါရေသု နိစ္စာဒိကဟော **သစ္စပဋိလောမကဟော** မဂ္ဂသစ္စ ဓာဓိဂမဿ ဝိလောမနတော။ သာဒီနဝေသု အနာဒီနဝသညိတာ, အနာဒီနဝေ စ သာဒီနဝသညိတာ **သစ္စပဋိလောမကဟော** တိ စ ဝဒန္တိ။

ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓိက္ကမေန တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ ဒဿေတွာ ဣအာနိ အဋ္ဌာရသမဟာဝိပဿနာဝသေနပိ တံ ဒဿေတုံ **"ယံ တ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယံ တ ပန ပဟာနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၈၅၀. ဝုတ္တမေဝ "သဗ္ဗံ သင်္ခါရဂတံ အနိစ္စတော အနုပဿတီ"တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၄၂)။

သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏာနံ ဝသေန ဃနဂ္ဂဟဏံ ဃနသညာ, တဿာ **ဃနသညာယ**။

နိရောဓေ အဓိမုတ္တတာ, တာယာတိ တိယဒ္ဓဂတာနံ သင်္ခါရာနံ နိရောဓမေဝ ဒိသွာ တတ္ထ အဓိမုစ္စနဝသေန ပဝတ္တ တပညာ, တာယ။ **အာယူဟနဿာ** တိ အဘိသင်္ခရဏဿ။

တံ တံ ပရိစ္ဆေဒန္တိ အာအနနိက္ခေပာဒိကံ တံ တံ ပရိစ္ဆေဒံ။ **အညထာပဝတ္တိဒဿန** န္တိ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒတော ပုဗ္ဗေ, ပစ္ဆာ စ အညာကာရပ္ပဝတ္တိယာ ဒဿနံ, အဝတ္ထာဝိသေသပ္ပဝတ္တိဒဿနံ ဝါ။ **ဓုဝသညာယာ**တိ ထိရဘာဝဂ္ဂဟ ဏဿ။

သာရာအနာဘိနိဝေသဿာ တိ အသာရေသု သာရဂဟဏာဘိနိဝေသဿ။

သံသယမိစ္ဆာဉာဏာနံ ဝသေန သမ္မူယ္ဟနံ သမ္မောဟော, သော ဧဝ အဘိနိဝေသောတိ **သမ္မောဟာဘိနိဝေသော** ။ သင်္ခါရေသု လေဏတာဏဘာဝဂ္ဂဟဏံ **အာလယာဘိနိဝေသော,** အတ္တတော ဘဝနိကန္တိ။

ယထာ စိတ္တံ သင်္ခါရေ မုဉ္စိတွာ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ ပက္ခန္ဒတိ, တထာ ပဝတ္တနတော သင်္ခါရုပေက္ခာ စ အနု လောမဉ္စ "ဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာ"တိ ဝုတ္တံ။ နိဝိဋ္ဌဘာဝေန ဩကဋ္ဌဟာဘာဝေန ပဝတ္တသံယောဇနာဒိကိလေသာ ဧဝ **ကိလေသာဘိနိဝေသော။ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သမာဓိ** န္တိ ဝိပဿနာသမာဓိမာဟ။

၈၅၁. အသနိဝိစက္ကံ အသနိမဏ္ဍလံ။ **ဧဝံ ပဟာနန္တိ** အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာဟာဒနမာဟ။ ကမ္မကိလေသာနံ, သဗ္ဗေသ မ္ပိ ဝါ သင်္ခါရာနံ ခယံ နိရောဓံ ဂစ္ဆတီတိ **ခယကာမီ,** အရိယမဂ္ဂေါ။ လောကုတ္တရဂ္ဂဟဏေနေဝ သိဒ္ဓေပိ ခယကာမိဂ္ ဂဟဏံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ။ **သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနမေဝ** တိ အဝဓာရဏံ နိပ္ပရိယာယတံ ဥပာဒာယ။ **တဒတ္ထာနေဝ** တိ သမုစ္ ဆေဒပ္ပဟာနတ္ထာနေဝ။ တေန ဝိက္ခမ္ဘနတဒင်္ဂပ္ပဟာနာနံ မဂ္ဂသမ္ဘာရတမာဟ တေဟိ ဝိနာ အသိဇ္ဈနတော။ အထ ဝါ **တဒတ္ထာနေဝ** တိ မဂ္ဂတ္ထာနေဝ။ တေန တဒတ္ထတာယ တေသံ တံကိစ္စတံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **"တသ္မာ"** တိ အာဒိ။ တမေဝတ္ထံ ဥပမာယ ဒဿေတုံ **"ပဋိရာဇာနံ ဝဓိတွာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယမ္ပိ တတော ပုဗ္ဗေ ကတ** န္တိ ယံ တ တောရဇ္ဇပ္ပတ္တိတော ပုဗ္ဗေ ကတံ ပစ္စန္တသာဓနဒုဂ္ဂဝိဓံသနာဒိ။ ယထာ **ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ရညာ ကတန္တိယေဝ ဝုစ္စ**

စတိ, ဇဝံ လောကိယဉာဏေန သာဓိတာနိပိ ဝိက္ခမ္ဘနတဒင်္ဂပ္ပဟာနာနိ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဝသေန ပဝတ္တသ္သ မဂ္ဂ သ္သ ကိစ္စဘာဝေန ဝုစ္စန္တိ, တဒတ္ထတာယ, တေသံ တံသန္တတိပတိတတာယ စ မဂ္ဂသ္သာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၈၅၂. လောကိယသ္သ, လောကိယာ တ သစ္စိကိရိယာ **လောကိယသစ္စိကိရိယာ** ။ ဇဝံ **လောကုတ္တရသစ္စိ ကိရိယာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **လာဘီမ္ဟိတီ**တိ လာဘီ အမ္ဟိ။ တထာ **ဝသီမ္ဟီ**တိ ဇတ္ထာပိ။ **ပစ္စက္ခတော ဉာဏဖသ္သေနာ** တိ ပစ္စက္ခ တော အာရမ္မဏကရဏသင်္ခာတေန ဉာဏဖသ္သနေန။ **"ပစ္စက္ခတော"**တိ စ ဣမိနာ အနုမာနတော အာရမ္မဏကရဏံ နိဝ တ္တေတိ, "ဤဒိသမိဒ"န္တိ ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ပစ္စက္ခတော ဇာနနံ ဟောတ္ထ "ဉာဏဖသ္သော"တိ အဓိပ္ပေတော။ **ဖ သ္သိတာ**တိ ဉာဏေန ဖုဋ္ဌာ။

ဈာနမဂ္ဂဖလာနိ ဝိယ အတ္တနော သန္တာနေ အနုပ္ပာဒေတွာတပိ တပ္ပဋိစ္ဆာဒကသမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနဝသေန တထာဝိဒ္ဓံ သနပဝတ္တဉာဏံ **အပရပ္ပစ္စယဉာဏံ** ။

ပသ္သန္တော ပစ္စက္ခတော ဇာနန္တော။ **အမတောဂဓန္တိ** အမတပရိယာပန္နံ, အမတသင်္ခာတန္တိ အတ္ထော။

သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ပဌမံ နိဗ္ဗာနဒဿနတော ဒဿနံ, တေန ဒဿနေန သစ္စိကိရိယာ **ဒဿနသစ္စိ ကိရိယာ**။ ကိဉ္စာပိ ဂောတြဘုဉာဏံ တတော ပဌမတရံ နိဗ္ဗာနံ ပဿတိ, အာလမ္ဗနကရဏတော ဒိသွတ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စ ာကရဏတော ပန န ဒဿနန္တိ ဝုစ္စတိ။ **သာ ဒုဝိဓာပီ**တိ သာ ဒဿနဘာဝနာဝသေန ဒုဝိဓာပိ သစ္စိကိရိယာ။ **ဒဿန ဘာဝနာဝသေနာ**တိ ဒဿနမဂ္ဂဘာဝနာမဂ္ဂဝသေန။ တေန အမဂ္ဂဝသေန ပဝတ္တနိဗ္ဗာနဒဿ ပစ္စဝေက္ခဏာသစ္စိ ကိရိယံ နိဝတ္တေတိ။ **နိဗ္ဗာနဿာ** တိ ပန ဣမိနာ မဂ္ဂဖလေသု ပစ္စဝေက္ခဏာသစ္စိကိရိယံ။ **ဣမဿ ဉာဏဿာ** တိ ဣမဿ ယထာဓိဂတဿ လောကုတ္တရဉာဏဿ။

၈၅၃. အဘိမတာတိ အဓိပ္ပေတာ။ ဘာဝနာ နာမ ဥပ္ပာဒနာ, သန္တာနပရိဘာဝနာ စာတိ တဒုဘယံ ဒဿေန္တော **"လောကိယာန"**န္တိအာဒိမာဟ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ လောကိယာ ကုသလာဒယော ဥပ္ပာဒိတာ, ဝမိတာ စ, တဒဂ္ဂေနဿ သီလဘာဝနာ, ကာယဘာဝနာ, စိတ္တဘာဝနာ, ပညာဘာဝနာ စ လောကိယာ နိပ္ဖာဒိတာ ဟောတိ, တာယ စ သန္တာနောပိ ပရိ ဘာဝိတောတိ။ **တာသု** လောကိယလောကုတ္တရဘာဝနာသု **ဣဓ** ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိကထာယံ **လောကုတ္တရ** ဘာဝနာ **အဓိပ္ပေတာ,** န ဣတရာ တဿာ သမ္ဘာရဘာဝတော။ **စတုဗ္ဗိဓမ္ပေတံ ဉာဏ** န္တိ တံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ အရိယမဂ္ဂဉာဏံ လောကုတ္တရာနိ သမ္မာတစာဒိဘေဒါနိ **သီလာဒီနိ ဥပ္ပာဒေတိ** ။ ကထံ? သဟဇာတာဒိပစ္စယတာယ။ **သီလာဒီနီ**တိ ဇတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမာဓိဿ ဂဟဏံ, န ပညာယ။ န ဟိ တဒေဝ တံ ဥပ္ပာဒေတိ, မဂ္ဂစိတ္တုပ္ပာဒော ပန ဥပ္ပာဒေတိ။ တဒ န္တောဂဓဘာဝတ သမ္မာသင်္ကပ္ပော။ သော ဟိ ပဋ္ဌက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတောတိ ဝဒန္တိ။ **သီလာဒီနီ**တိ တ ဖလသီလာဒီနမ္ပိ ဂ ဟဏန္တိ ပညာယပိ ဂဟဏံ ယုဇ္ဇတိယေဝ။ **သဟဇာတပစ္စယာဒိတာယာ**တိ ဇတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အနန္တရပစ္စယာဒိတာယ ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တေဟိ စ သန္တာနံ တသေတီ**တိ တေဟိ သမုစ္ဆိန္နပဋိပဿမ္ဘနဝသေန ပဝတ္တေဟိ လော ကုတ္တရေဟိ သီလာဒီဟိ အရိယပုဂ္ဂလော အတ္တနော သန္တာနံ ပရိဘာဝေတိ။ ယံ နိဿာယ ပရာဝုတ္တီတိ ဝဒန္တိ။ ယထာ ပရိညတ္တယမ္ပိ ပဟာနတ္တယမ္ပိ မဂ္ဂဉာဏဿ ကိစ္စန္တိ ဝုတ္တံ ပရိယာယေန, န ဧဝမိဓ။ ဣဓ ပန **လောကုတ္တရ ဘာဝနာဝ အဿ** မဂ္ဂဉာဏဿ **ကိစ္စံ** ။ န ဟောတ္ထ ဘာဝနာယ ပရိယာယော လဗ္ဘတီတိ အဝဓာရဏံ။ တေန လောကိ ယဘာဝနံ နိဝတ္တေတိ။

ဇဝံ သရူပေနေဝ အာဂတာယာတိ "စိတ္တံ ဘာဝယ"န္တိ သမာဓိ ဝိယ စိတ္တသီသေန အနာဂန္တွာ "ပညံ ဘာဝ ယ"န္တိ ဇဝံ သရူပေနေဝ အာဂတာယ ပညာယ။ **ယံ ဝုတ္တံ** ဥဒ္ဒေသဝသေန။ **တတ္တာဝတာ တံ ဝိတ္ထာရိတံ ဟောတိ** ။ အ ယဉ္စ ပဋ္ဌဟော ဝိဿဇ္ဇိတော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ဗာဝီသတိမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

၂၃. ပညာဘာဝနာနိသံသနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

အာနိသံသပကာသနာဝဏ္ဏနာ

၈၅၄. အနေကာသတာနိသံသာ သာဝကဗောဓိအာဒိဝိပုလောဒတဂုဏာဝိသေသာဝဟတ္တာ။ **ဝိတ္ထာရတောတိ** နယဒဿနံ အကတွာ "အယမ္ပိ ပညာဘာဝနာယ အာနိသံသော, အယမ္ပီ"တိ အနုပဒဒဿနဝသေန ဝိတ္ထာရတော ပကာသေတုံ န သုကရံ အတိဗဟုဘာဝတော။ **အဿာ** တိ ပညာဘာဝနာယ။ **နာနာကိလေသဝိဒ္ဓံသန** န္တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဒိဝသေန နာနာဝိဓာနံ ကိလေသဓမ္မာနံ တဒင်္ဂါဒိဝသေန ပဇဟနံ။ **အရိယဖလရသာနုဘဝန**န္တိ သောတာပတ္တိဖလာဒိဖလသုခပဋိသံဝေဒနံ။

နာနာကိလေသဝိဒ္ဓံသနကထာဝဏ္ဏနာ

၈၅၅. "အရိယဖလရသာနုဘဝန"န္တိ ဧတေနေဝ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနံ ဒီပိယတီတိ **"အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ"**တိ ဝိသေသဝစနံ, တဗ္ဗာဝဘာဝတော တ။ သိဒ္ဓေ ဟိ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတီတိ။

ဘီမဝေဂါနုပတိတာတိ သကလံ လောကံ ဘိန္ဒန္တေန ဝိယ ဘီမေန ဘယာနကေန ဝေဂေန သဟသာ ပတိတာ။ **သိလုစ္စယေ**တိ ပဗ္ဗတေ သေလပုထုလေ။ **သတေဇုဇ္ဇလမဏ္ဍလော** တိ သရဒကာလသမိဒ္ဓေန အတ္တနော တေဇသာ သမုဇ္ဇလဒိတ္တိက္ခမဏ္ဍလော။ ဝဇ္ဇဗန္ဓနာဒိဒုက္ခတိပရိပက္ကိလေသာဒိဇာတိအာဒိ**သဗ္ဗာနတ္ထဝိဓာယကံ။ သန္နိဋ္ဌိက** န္တိ ပစ္စက္ခဘူတံ။ **ဇညာ**တိ ဇာနေယျ။ **ဣဓာ**တိ ဣမိဿံ ပညာဘာဝနာယံ။

ဖလသမာပတ္တိကထာဝဏ္ဏနာ

၈၅၆. အရိယဿ မဂ္ဂဿ ဖလံ **အရိယဖလံ,** အရိယဥ္စ တံ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ ဖလဉ္စာတိပိ **အရိယဖလံ,** တဿ **ရသော,** ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိမုတ္တိသုခံ, **အနုဘဝနံ** နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဿ တဿ ပဋိသေဝနံ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဒွိသု အာကာရေသု။ **အဿာ** တိ အရိယဖလဿ။

၈၅၇. သံယောဇနေသု ပဟီနေသု သဗ္ဗေပိ ကိလေသာ ပဟီနာယေဝ ဟောန္တီတိ သံယောဇနာနံယေဝ ဂဟဏံ။ **သံယောဇနပ္ပဟာနမတ္တမေဝ** အရိယမဂ္ဂဿ **ဖလံ နာမ, န** အညံ ကိဉ္စိ အတ္ထန္တရံ ဝိဟာကဘူတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"ဖလံ နာမ န ကောစိ အညော ဓမ္မော အတ္ထီ"** တိ။ ကေ ပနေတံ ဝဒန္တီတိ? အန္ဓကာဒယော။ တေ ဟိ "အရဟတ္တံ အရဟတ္တန္တိ, အာဝုသော, ဝုစ္စတိ။ပေ.။ မောဟက္ခယော"တိ (သံ. နိ. ၄.၃၁၅) သုတ္တပဒဿ အတ္ထံ အညထာ ဂဟေတွာ နိပ္ပရိယာယတော "အရဟတ္တံ နာမ ကိဉ္စိ နတ္ထိ, ကိလေသပ္ပဟာနမေဝ တထာ တေဟာရီယတီ"တိ ဝဒန္တာ သေသဖလေပိ ပဋိက္ခိပန္တိ။ **ဣဒံ သုတ္တမ္ပိ** တိ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပာဠိမာဟ။ ပကဗ္ဗော ဥက္ကဗ္ဗော ယောဂေါတိ ပယောဂေါ, အရိယမဂ္ဂေါ, ပယောဂနိမိတ္တံ ဇာတကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ **ပယောဂပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ** ။ ယာ ပန အရိယမဂ္ဂဿ ဘာဝိတတ္တာ လဒ္ဓမာနာပိ ယဿာ ဝိဟာကပညာယ နိပ္ဖဇ္ဇမာနာယ နိပ္ဖန္နတိ, သာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယံ နိဗ္ဗာ ဒေတဗ္ဗာယံ ပညာတိ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပညာ** တိ ဝုတ္တာ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဝုဋ္ဌာတီ** တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုဝိပစ္စနီကဒဿနဝသေန ဝတွာ တဒညတောပိ ဝုဋ္ဌာနံ ဒဿေတုံ **"တဒနုဝတ္တကကိလေသေဟီ"** တိ ဝုတ္တံ, တဿာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမ္ပယောဂတော, ဥပနိဿယတော စ အနုဝတ္တကကိလေသေဟိ။ တေန တဒေကဋ္ဌပ္ပဟာနမာဟ။ **ခန္ဓေဟီ** တိ တဒနုဝတ္တကက္ခန္ဓေဟိ, တာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓေဟိ စေဝ တပ္ပစ္စယာ အာယတိံ ဥပ္ပဇ္ဇနကက္ခန္ဓေဟိ စာတိ အတ္ထော။ **ဗဟိဒ္ဓါ စ သဗ္ဗနိမိတ္တေဟီ** တိ ယထာဝုတ္တကိလေသက္ခန္ဓေဟိ ဗဟိဒ္ဓါဘူတေဟိ ဝိပဿနာယ ဂေါစရဘူတေဟိ သင်္ခတနိမိတ္တေဟိ။

ဧဝံ မဂ္ဂကိစ္စံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တဿ ဝသေန ဖလံ ဒဿေတုံ **"တမ္ပယောဂပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ"** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တမ္ပယောဂပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ** တိ တဿ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဝုဋ္ဌာနာဒိပယောဂဿ ပဋိပ္ပဿ

သဒ္ဒတ္တာ။ မဂ္ဂေ ဟိ နိမိတ္တတော, ပဝတ္တတော စ ဝုဋ္ဌဟန္တော ကိလေသေ ပဇဟတီတိ အတ္တနော ခဏေ တံ ပယောဂံ ကရောတိ နာမ, ဖလက္ခဏေ ပနဿ သော ပယောဂေ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓော ဝူပသန္တော နာမ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ ''တမ္ပယောဂပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ''တိ။ **ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ မဂ္ဂါနန္တရံ ဒွိက္ခတ္တုံ တ တိက္ခတ္တုံ တ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဖလသမာပတ္တိကာလေ ပန ဗဟုက္ခတ္တုံ, နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဒွိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သဗ္ဗမ္ပိ ယထာဝုတ္တပယောဂပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ''တမ္ပယောဂပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ ဝုတ္တံ။ **မဂ္ဂဿေ** **တံ ဖလန္တိ** ယထာဝုတ္တာ ဝိပါကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ, ဧတံ အရိယမဂ္ဂဿ ဖလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗ** န္တိ ''သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ အဘိနိရောပနဋ္ဌေန သမ္မာသင်္ကပ္ပော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာ''တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၆၃) သင်္ကပ္ပာဒိဝသေန, သေသမဂ္ဂဝသေန စ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စတ္တာရိ စ သာမညဖလာနိ, ကြမေ ဓမ္မာ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ တိ အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာယ မဂ္ဂေဟိ နိဗ္ဗိသေသတာယ။ တထာ နေဝသညာနာသညာယတနသဒ္ဒါတော မဟဂ္ဂတော ဓမ္မော နိရောဓတော ဝုဋ္ဌာနဝေလာယံ အပ္ပမာဏဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယောတိ အရိယဖလဿ အနန္တရပစ္စယတာယ စ ဒီပနာတိ **ဧဝမာဒီနိပိ တွေ** အရိယဖလဿ သဘာဝဓမ္မဘာဝေန အတ္ထိတာယ **သာဓကာနိ,** န ယထာဒဿိတပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂပါဠိယေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။

၈၅၈. **ဖလသမာပတ္တိယာ** န္တိ ဖလပဝတ္တိသင်္ခါတာယ သမာပတ္တိယံ။ **အဿာ** တိ အရိယဖလဿ။ သရူပကတ္ တုကာရဏာကာရဋ္ဌိတိဝုဋ္ဌာနာနန္တရဝသေန **ကြဒံ ပဉ္ဟာကမ္မံ** ။

၈၅၉. **အရိယဖလဿ နိရောဓေ အပ္ပနာ** တိ အရိယဿ ဖလဈာနဿ နိဗ္ဗာနေ အာရမ္မဏဘူတေ အပ္ပနာကာရေန ပဝတ္တိ။

၈၆၀. **သဗ္ဗေပိ ပုထုဇ္ဇနာ** တိ ဈာနသမာပတ္တိလာဘိနောပိ ပုထုဇ္ဇနာ န သမာပဇ္ဇန္တိ, ပဂေဝ ကြတရေ။ **အရိယာ သဗ္ဗေပိ** ဖလသမာပတ္တိံ **သမာပဇ္ဇန္တီ** တိ ကာမံ သာမညဇောတနာ, သာ ပန ဝိသေသနိဝိဋ္ဌာယေဝ ဟောတိ။ **အဓိဂတ တ္တာ**တိ ပန ဟေတုကိတ္တနံ။ ဥပရိမာနမ္ပိ ဟေဋ္ဌိမာယ လောကိယသမာပတ္တိယာ ဝိယ သမာပဇ္ဇနံ သာဓေန္တံ ဝိယ ဋ္ဌိတန္တိ တံ နိဝတ္တေန္တော **''ဥပရိမာ ပနာ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥပရိမာ**တိ သကအာကမိအာဒယော။ **ဟေဋ္ဌိမ** န္တိ သောတာပတ္တိဖလာဒိံ။ **န သမာပဇ္ဇန္တီ** သတိပိ အဓိဂတတ္တေ။ ကသ္မာတိ စေ? ကာရဏမာဟ **''ပုဂ္ဂလန္တရဘာဝူပဂမနေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ''**တိ။ ဧတေန ဥပရိမော အရိယော ဟေဋ္ဌိမံ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ အတ္တနာ အဓိဂတတ္တာ, ယထာ တံ လောကိယသမာပတ္တိန္တိ, ဧဝံ ပဝတ္တံ ဟေတုံ ဗျဘိစာရေတိ။ န ဟိ လောကိယဇ္ဈာနေသု ပုဂ္ဂလန္တရဘာဝူပဂမနံ နာမ အတ္ထိ ဝိသေသာဘာဝတော။ ကြဓ ပန အသမုစ္ဆိန္နကမ္မကိလေသနိရောဓနေန ပုထုဇ္ဇနေဟိ ဝိယ သောတာပန္နဿ, သောတာပန္နာဒီဟိ သကအာကမိအာဒီနံ ပုဂ္ဂလန္တရဘာဝူပဂမနံ အတ္ထိ။ ယတော ဟေဋ္ဌိမာ ဟေဋ္ဌိမာ ဖလဓမ္မာ ဥပရူပရိ မဂ္ဂဓမ္မေဟိ နိဝတ္တိတာ ပဋိပက္ခေဟိ ဝိယ အဘိဘူတာ အပ္ပဝတ္တိဓမ္မတံယေဝ အာပန္နာ။ တေနာဟ ''ပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ''တိ။

အပိစ ကုသလကိရိယပဝတ္တိ နာမ အညာဒိသီ, ဝိပါကပဝတ္တိ စ အညာဒိသီ, အနန္တရဖလတ္တာ စ လောကုတ္တရကုသလာနံ ဟေဋ္ဌိမတော ဥပရိမော ဘဝန္တရဂတော ဝိယ ဟောတိ။ တံတံဖလဝသေနေဝ ဟိ အရိယာနံ သောတာပန္နာဒိနာမလာဘော။ တေ သစေ အညဖလသမင်္ဂိနောပိ ဟောန္တိ, သောတာပန္နာဒိနာမမ္ပိ တေသံ အဝဋ္ဌိတံ သိယာ, တေန တေန ဈာနေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကော ဝိယာတိ တဿ တဿ အရိယဿ တံ တံ ဖလံ ဘဝင်္ဂသဒိသန္တိ န ဥပရိမဿ ဟေဋ္ဌိမဖလသမင်္ဂိတာယ လေသောပိ သမ္ဘဝတိ, ကုတော တဿ သမာပဇ္ဇနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဟေဋ္ဌိမာ စ ဥပရိမ** န္တိ ဟေဋ္ဌိမာ စ သောတာပန္နာဒယော အရိယာ ဥပရိမံ သကအာကမိဖလာဒိံ န သမာပဇ္ဇန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **''အနဓိဂတတ္တာ''** တိ။ န ဟိ အနဓိဂတသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတုံ သက္ကာ။

''အတ္တနော အတ္တနောယေဝ ပန ဖလံ သမာပဇ္ဇန္တီ'' တိ ကြမိနာ သဗ္ဗေပိ အရိယာ အတ္တနော အတ္တနော ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထေ အာပန္နေ တတ္ထ ကေသဉ္စိ မတိဘေဒံ ဒဿေတုံ **''ကေစိ ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧတေ ဟိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရိနော** တိ ယသ္မာ ဟိ တေ ''ဥပရိမာ ဒွေဝ''တိ ဝုတ္တာ အနာဂါမိနော, အရဟန္တော စ

သမာဓိသိဒ္ဓိ ပရိပူရကာရိနော, ဣတရေ ပန သီလေသု ပရိပူရကာရိနော, တသ္မာ ဒွေပိ တေ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇန္တိ. တိ။ န ဟိ သမာဓိဟာရိပူရိယာ ဝိနာ သမာပတ္တိဝဋ္ဋန္နံ သမ္ဘဝတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **တန္တိ** ''သမာဓိသိဒ္ဓိ ပရိပူရကာရိနော''တိ တေဟိ ဝုတ္တကာရဏံ။ **အကာရဏမေတ**တိ အယုတ္တိယေဝ။ ကသ္မာတိ စေ? အာဟ **''ပုထုဇ္ဇနသ္သာပိ''** တိ အာဒိ။ တသ္သတ္ထော – သဗ္ဗသော အသမုစ္ဆိန္နကိလေသသ္သ ပုထုဇ္ဇနသ္သာပိ အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓလောကိယသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ လဗ္ဘတိ, ကိမင်္ဂ ပန သမုစ္ဆိန္နေကစ္စကိလေသာနံ ဟေဋ္ဌိမာနံ အရိယာနံ, တသ္မာ တေသံ သမာဓိသိဒ္ဓိ အပရိပူရကာရိတာ အတ္တနော ဖလသမာပတ္တိ အသမာပဇ္ဇနေသ္သ အကာရဏန္တိ။ ယုတ္တိစိန္တာ နာမ ဟဋ္ဌိအနာရုဠှေပ အတ္တော ယုတ္တာ, အယံ ပနတ္တော ဟဋ္ဌိအာရုဠှောတာတိ ကာရဏာပဒေသေ အနာဒရကာရဏမုခေန ဟဋ္ဌိ ဒသ္သေန္တော **''ကိံ ဧတ္တ''** တိအာဒိမာဟ။ **သောတာပတ္တိမဂ္ဂပဋိလာဘတ္ထာယ** တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသ္သ သမဓိဂမာယ။ **သောတာပတ္တိဖလသမာပတ္တတ္ထာယ** တိ သောတာပတ္တိဖလသမာပတ္တိယာ သမာပဇ္ဇနတ္ထံ။ သေ နယော သေသေသုပိ။

ဧတ္တ စ ''သုညတဝိဟာရသမာပတ္တတ္ထာယ အနိမိတ္တဝိဟာရသမာပတ္တတ္ထာယ''တိအာဒိနာ သရူပတော ဥဒ္ဓဋ္ဌတ္တာ တတော ပုဗ္ဗေ အာဂတာ မဂ္ဂဖလတရာ အပ္ပဏိဟိတဝသေန ဝုတ္တာ။ တတ္ထ အနတ္တာနုပဿနာမုခေန, အနိစ္စာနုပဿနာမုခေန စ ပဝတ္တာနံ ဖလသမာပတ္တီနံ ပုရေစရာ ဂေါတြဘုဓမ္မာ နဝဒသဘာဝေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ''သောတာပတ္တိဖလသမာပတ္တတ္ထာယ''တိအာဒိနာ ပန စတူသုပိ ဖလေသု ဂေါသဒိသံ ဒေသနာယ အာဂတတ္တာ သောတာပန္နသကအာကမိနောပိ အတ္တနော ဖလံ သမာပဇ္ဇန္တိတိ ဝိညာယတိ။ မဂ္ဂါနန္တရဖလဝသေန တံ ဝုတ္တန္တိ စ န သက္ကာ ဝတ္တုံ ဝိပဿနာဝသေန ဒသန္နံ ဂေါတြဘုဓမ္မာနံ ဒဿနဝသေန ဒေသနာယ အာရဒ္ဓတ္တာ, မဂ္ဂတရေနေဝ စ တဒတ္ထသိဒ္ဓိတော။ န စ မဂ္ဂါနန္တရံ ဖလံ ''ဖလသမာပတ္တိ''တိ ဝုစ္စတိ ဝိသုံ ပရိကမ္မာဘာဝတော။ တသ္မာ ဖလသမာပတ္တိဝစနေနေဝ သောတာပန္နာဒီနမ္ပိ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ သိဒ္ဓံ။ တေနာဟ **''တသ္မာ''** တိအာဒိ။

၈၆၁. ပဌမောဇနမ္ပိ တဒတ္ထာယ ပဋိပတ္တိယာ ကာရဏံ ဟောတိ တန္နိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇနတောတိ **''ကသ္မာ သမာပဇ္ဇန္တီ''**တိ ကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာ **''ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထ''** န္တိ ပဌမောဇနံ ဝိဿဇ္ဇိတံ။ **ကသ္မာ** တိ တ သမ္ပဒါနေ နိဿက္ကဝစနံ, ကိသ္သာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထ** န္တိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ကိလေသဒရထပရိဠာဟဝူပသမေန သန္တေန သုခဝိဟာရေန ဝိဟရဏတ္ထံ။ သတိပိ ဝိဟာကဘာဝေ ပရိကမ္မေန ဝိနာ အနုပ္ပဇ္ဇနတော ဖလသမာပတ္တိဓမ္မာနံ တသ္သ တသ္သ အရိယသ္သ ရုစိဝသေနေဝ ပဝတ္တိ, ယတော နေသံ သာဓိပတိတာတိ အာဟ **''အဒ္ဓါန။ပေ.။ သမာပဇ္ဇန္တီ''**တိ။

၈၆၂. **ဒွီဟိ အာကာရေဟီ**တိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ။ ယထာ ဟိ လောကိယဇ္ဈာနာနံ သမဓိဂမော သမ္ပယောဂသမင်္ဂိဘာဝေန သိဇ္ဈမာနော ပဟာနင်္ဂသမတိက္ကမမုခေန ဝုစ္စတိ တထာ သမဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ, ဧဝံ ဖလသမာပတ္တိပိ နိဗ္ဗာန မနသိကာရေန သိဇ္ဈမာနာ တဒညာရမ္မဏာမနသိကာရမုခေန ဝုစ္စတိ သဗ္ဗသင်္ခါရတော ဝိနိဝဋ္ဋိတမာနသတာဝသေန သမိဇ္ဈနတော။ တေနာဟ **''နိဗ္ဗာနတော''** တိအာဒိ။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒိဉာဏပရမ္ပရဝသေန ဟိ သဗ္ဗဖလစိတ္တံ သင်္ခါရတော သဗ္ဗသော နိဗ္ဗိန္နဝိရတ္တစိတ္တသ္သ တတော ဝိနိဿဋ္ဌနိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ ပဝတ္တတိ။ ဧဝံ ပဝတ္တမာနဉ္စ တံ **နိဗ္ဗာနတော အညသ္သ အာရမ္မဏသ္သ အမနသိကာရာ, နိဗ္ဗာနသ္သ စ မနသိကာရာ** ပဝတ္တတီတိ ဝုစ္စတိ။

အနိမိတ္တာယ စေတောဝိမုတ္တိယာတိ အနိမိတ္တဝိမောက္ခဒ္ဓဝယာယ ဖလသမာပတ္တိယာ, အနိစ္စာနုပဿနာမုခေန တ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာယ ဖလသမာပတ္တိယာ။ **သမာပတ္တိယာ** တိ သမာပဇ္ဇနတ္ထာယ။ **သဗ္ဗနိမိတ္တာန** န္တိ ရူပါဒိသဗ္ဗသင်္ခါရနိမိတ္တာနံ။ **အမနသိကာရော**တိ အာဒိနဝတော ဒိသ္ဝာ ဝိဿဇ္ဇတာယ အနာဝဇ္ဇနံ အသမန္နာဟာရော။ **အနိမိတ္တာယ စ ဓာတုယာ မနသိကာရော**တိ သဗ္ဗသင်္ခါရနိမိတ္တာဘာဝတော အနိမိတ္တာယ။ ကေဟိစိ ပစ္စယေဟိ န သင်္ခတတ္တာ စ အသင်္ခတာတိ လဒ္ဓနာမာယ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ ဖလသမာပတ္တိသဟဇာတေန မနသိကာရေန မနသိကရဏံ, တသ္သာ တ ဓာတုယာ ဖလသမာပတ္တိစိတ္တသင်္ခါတေ မနသိကရဏံ။

၈၆၃. **ဥဒယဗ္ဗယာဒိဝသေနာ** တိ ဥဒယဗ္ဗယဘင်္ဂဘယတုပဋ္ဌာနာဒိဝသေန ပဝတ္တနကာနံ နဝန္နမ္ပိ ဉာဏာနံ ဗျာဟာရံ ဝဒတိ။ တေနာဟ **''ပဝတ္တာနုပုဗ္ဗဝိပဿနသ္သာ''** တိ။ **သင်္ခါရာရမ္မဏဂေါတြဘုဉာဏာနန္တရ** န္တိ သင်္ခါရာရမ္မဏသ္သ ''တေအန''န္တိ လဒ္ဓနာမသ္သ ဂေါတြဘုဉာဏသ္သ အနန္တရံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဂေါတြဘုဉာဏံ မဂ္ဂ

ဉာဏပုရေစာရိကံ ဝိယ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ န ဟောတီတိ? ဖလဓမ္မာနံ အနိယျာနိကဘာဝတော။ အရိယမဂ္ဂဓမ္မာ ဧဝ ဟိ နိယျာနိကာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ''ကတမေ ဓမ္မာ နိယျာနိကာ? စတ္တာရော မဂ္ဂာ အပရိယာပန္နာ''တိ (ဓ. သ. ၁၂၉၅, ၁၆၀၉)။ တသ္မာ ဧကန္တေန နိယျာနိကသဘာဝဿ ဥဘတောဝုဋ္ဌာနဘာဝေန ပဝတ္တမာနဿ မဂ္ဂဉာဏဿ အနန္တရပစ္စယဘူတေန ဉာဏေန နိမိတ္တတော ဝုဋ္ဌိတေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ တဿ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏတာ ယုတ္တာ, န ပန အရိယမဂ္ဂဿ ဘာဝိတတ္တာ တဿ ဝိပာကဘာဝေန ပဝတ္တမာနာနံ ကိလေသာနံ အသမုစ္ဆိန္ဒနတော အနိယျာနိကတ္တာ အဝုဋ္ဌာနသဘာဝတနံ ဖလဉာဏာနံ ပုရေစာရိကဉာဏဿ ကအာစိပိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏတာ ဥဘယတ္ထ အနုလောမဉာဏာနံ အတုလျာကာရတော။ အရိယမဂ္ဂဝီထိယဉှိ အနုလောမဉာဏာနိ အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗာနံ ထူလထူလလောဘက္ခန္ဓာဒီနံ သာတိသယံ ပအာလနေန လောကိယဉာဏေသု ဥက္ကံသဟရမိပ္ပတ္တာနိ မဂ္ဂဉာဏာနုဂုဏာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဖလသမာပတ္တိဝီထိယံ ပန တာနိ တေန တေန မဂ္ဂေန တေသံ တေသံ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ တတ္ထ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနေ နိရုဿုက္ကာနိ ကေဝလံ အရိယာနံ ဖလသမာပတ္တိသုခသမင်္ဂိဘာဝဿ ပရိကမ္မမတ္တာနိ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ န တေသံ ကုတောစိ ဝုဋ္ဌာနသမ္ဘဝေ, ယတော နေသံ ပရိယောသာနဉာဏံ သင်္ခါရနိမိတ္တဝုဋ္ဌာနတော နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ သိယာ။

ဝေဋ္ဌ ကတွာ ''သေက္ခဿ အတ္တနော ဖလသမာပတ္တိဝဋ္ဋုန္နတ္တာယ ဥဒယဗ္ဗယာဒိဝသေန သင်္ခါရေ သမ္မသန္တဿ ဝိပဿနာဉာဏာနုပုဗ္ဗိယာ ဖလမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န မဂ္ဂေ''တိ က္လဒ္ဓ အဋ္ဌကထာဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ တေနာဟ **''သေက္ခဿာပိ ဖလမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န မဂ္ဂေ''** တိ။ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေ အပ္ပနုဗ္ဗာနဝသေန ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလံ နိရန္တရံ ဖလစိတ္တဿေဝ ပဝတ္တနံ သမာပဇ္ဇနံ ဖလသမာပတ္တီတိ အာဟ **''ဖလသမာပတ္တိဝသေန နိရောဓေ စိတ္တံ အပ္ပေတီ''**တိ။ ယဒိ အနုပုဗ္ဗဝိပဿနာနံ ဝသေန ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ, တေန နီဟာရေန သေက္ခဿ ဥပရိမဂ္ဂေနာပိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **''ဖလသမာပတ္တိနိန္နတာယာ''** တိအာဒိ။ တေန အညော ယေဝ ဝိပဿနာစာရော အရိယမဂ္ဂဝဟော, အညော ဖလသမာပတ္တိအာဝဟောတိ ဒဿေတိ, သွာတယံ ဝိပဿနာယ ဝိဘာဂေ ဝုတ္တော ဧဝ။ **ယေ ပနာ**တိ အဘယဂိရိတသိနော သန္ဓာယာဟ။ တေ ဟိ မဂ္ဂဖလဝိပဿနာယ အာလောဋ္ဌေတွာ ဝဒန္တိ။ တေနေဝ ဟိ **''ဧဝံ သတီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အရဟာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ** ယဒိ က္လတရတ္တာပိ ဝိပဿနာ တဒတ္ထာယ သံဝတ္တေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဟဋ္ဌိဝသေနေဝ စ ပဋိက္ခိတ္တ** န္တိ ''ဒသ ကေတုရဘုဓမ္မာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ''တိ မဂ္ဂတ္ထာ ဖလတ္ထာ ဝိပဿနာ ဝိသုံ ကတွာ ပဝတ္တဟဋ္ဌိဝသေနေဝ တေသံ ဝစနံ ပဋိက္ခိတ္တန္တိပိ န ဂဟေတဗ္ဗံ, အညထာ ''ဒသ ကေတုရဘုဓမ္မာ''တိ ဝစနံ ဝိရုဇ္ဈေယျာတိ။ **က္လဒမေဝ ပန ဂဟေတဗ္ဗ** န္တိ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ နိဂမနံ။ **ဖလဋ္ဌဿာ** တိအာဒိ မဟာဂ္ဂတဝိပာကာနံ ဝိယ လောကုတ္တရဝိပာကာနဋ္ဌ ကုသလသရိက္ခတာဒဿနံ။ ဧွာနတော သရိက္ခတာဒဿနေနေဝ စေတ္ထ ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဝသေနာပိ သရိက္ခတာ ဒဿိတာယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၈၆၄. **ဋ္ဌိတိယာ**တိ ပဗန္ဓဋ္ဌိတိယာ။ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဉှိ သမာပတ္တိယာ ပဗန္ဓဝသေနာဝဋ္ဌာနံ က္လဓ **ဋ္ဌိတီ**တိ။ ''စန္ဒေ တ သူရိယေ တ တွေကံ ဌာနံ ဂတေ ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ ကာလာဝဓိဂ္ဂဟဏဝသေန သမာပဇ္ဇနံ စိတ္တဿ အဘိသင်္ခရဏံ **အဘိသင်္ခါရော** ။

၈၆၅. **သဗ္ဗာနေဝေတာနီ** တိ ရူပနိမိတ္တာဒိသဗ္ဗာနေဝ ဧတာနိ ဧကတော ကာမံ န မနသိ ကရောတိ အသမ္ဘဝတော။ **သဗ္ဗသင်္ဂာဟိကဝသေနာ** တိ အနဝသေသပရိယာအနဝသေန။ သမုအယသဒ္ဒော ဟိ အဝယဝေသုပိ ပဝတ္တတီတိ , အဝယဝဗ္ဗ ယတိရေကေန စ သမုအယော န လဗ္ဘတီတိ အဝယဝဂတမ္ပိ ကိစ္စံ သမုအယဝသေန ဝုတ္တံ။ **တသ္မာ** တိ သဗ္ဗေသံ သင်္ခါရနိမိတ္တာနံ ဧကတော မနသိကာရာဘာဝတော။ ယသ္မာ ဘဝင်္ဂစိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ဖလသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတော နာမ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''ယံ ဘဝင်္ဂဿာ''** တိအာဒိ။ **ဘဝင်္ဂဿ အာရမ္မဏံ** နာမ ကမ္မာဒိ။ **မနသိ ကရောတော** တိ ဘဝင်္ဂသဟဂတေန မနသိကာရေန မနသိ ကရောတော, တံ တ အာရမ္မဏံ ဘဝင်္ဂမနသိ ကရောတော။

၈၆၆. **ဖလဿ ဖလမေဝ တ အနန္တရံ ဟောတိ** ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ။ **ဘဝင်္ဂံ တ** သဗ္ဗပစ္ဆိမဿ။ **ဖလာနန္တရံ** မဂ္ဂဝီထိယံ, ဖလသမာပတ္တိယဉ္စ။ **''ယေန ဖလေန နိရောဓာ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတီ''** တိ က္လဒံ ဖလုပ္ပတ္တိယာ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌာနဘာဝတော ဝုတ္တံ။ **တန္တိ** နိရောဓာဝုဋ္ဌာနဘာဝေန ဝုတ္တံ အနာဂါမိဖလံ တ အဂ္ဂဖလံ တ။ **နေဝသညာနာ**

သညာယတနာနန္တရန္တိ နေဝသညာနာသညာယတနဿ ကုသလဿ, ကိရိယဿ ဝါ အနန္တရံ သတိပိ သတ္တာဟာတိက္ကမေ ဝိဇာတိယေန အန္တရိကတ္တာ။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓဒရထ န္တိ သဗ္ဗသော ပဿဒ္ဓကိလေသဒရထံ။ **အမတာရမ္မဏ** န္တိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ။ **သုဘန္တိ** အသောဘနတာယ ကိလေသဿာပိ အဘာဝတော သောဘနံ။ တဏှာဟာသဋ္ဌာတံ လောကာမိသံ ဝန္တံ ဆဍ္ဍိတံ ဧတေနာတိ **ဝန္တလောကာမိသံ** ။ ဝူပသန္တကိလေသတာယ, သုသန္တတာယ စ **သန္တံ** ။ ယေန ဓမ္မေန ယောဂတော သမဏော နာမ ဟောတိ, တဿ အရိယမဂ္ဂသင်္ခါတဿ သာမညဿ ဖလန္တိ **သာမညဖလံ**။

ဩဇဝန္တေနာ တိ သဘာဝသမ္ပန္နေန။ **သုစိနာ**တိ ကိလေသာသုစိဝိရဟတော ပရိသုဒ္ဓေန။ **သုခေနာ**တိ အနုတ္တရသုခေန။ **အဘိသန္ဒိတ** န္တိ သဗ္ဗသော လူခဘာဝာပဂမနေန သိနေဟိတံ။ **သာတာတိသာတေနာ**တိ မဟဂ္ဂတသာတတော, လောကုတ္တရကုသလသာတတော စ အတိဝိယ သာတေန မဓုရေန။ မဂ္ဂသုခတောပိ ဟိ ဖလသုခံ သန္တတရတာယ ပဏီတတရံ။ **အမတေန** သမ္ဘော္ဒိတံ။ **"မဓုံ ဝိယာ"**တိ ဣမိနာ သာတာတိသာတတံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။

တဿ အရိယဿ ဖလဿ ရသဘူတံ သာရဘူတံ တံ သုခံ ပညံ ဘာဝေတွာ ယသ္မာ ပဏ္ဍိတော ဝိန္ဒတိ ပဋိလဘတီတိ ယောဇနာ။

နိရောဓသမာပတ္တိကထာဝဏ္ဏနာ

၈၆၇. **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ "နိရောဓသမာပတ္တိယာ သမာပဇ္ဇနသမတ္ထတာ"တိ သံခိတ္တဝစနေ။ **ဣဒံ** သရူပဒဿနေန **ပဉ္ဟာကမ္မံ။ ကတ္ထာ** တိ ကသ္မိံ ဘဝေ။

၈၆၈. **အနုပုဗ္ဗနိရောဓဝသေနာ**တိ ဝိပဿနာနုဂတာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော အာရောဟန္တေန တံတံပဋိပက္ခနိရောဓမုခေန တိဏ္ဏံ သင်္ခါရာနံ အနုပုဗ္ဗတော နိရောဓဝသေန။ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလံ ယာ စိတ္တစေတသိကာနံ အပ္ပဝတ္တိ, အယံ နိရောဓသမာပတ္တီတိ အတ္ထော။ **ကေ သမာပဇ္ဇန္တိ, ကေ န သမာပဇ္ဇန္တီ** တိ ကာမံ သမာပဇ္ဇနသမတ္ထာ ပဘေဒနတာယ ပဌမံ ပုစ္ဆိတာ, တဗ္ဗိသဿဇ္ဇနံ ပန ဂရုဘာဝတော ပစ္ဆာ ဝိဿဇ္ဇေတုံ အသမာပဇ္ဇနကေ တာဝ ဒဿေန္တော **"သဗ္ဗေပိ။ပေ။ န သမာပဇ္ဇန္တီ"** တိ အာဟ ယထာ "တမံ မုဠှ, ဒက္ခိဏံ ဂဏှဟာ"တိ။ တတ္ထ **"သဗ္ဗေပီ"** တိ ဣဒံ ပုထုဇ္ဇနာဒီနံ တိဏ္ဏံ ဝိသေသနံ။ တေ ဟိ အဋ္ဌန္နံ သမာပတ္တီနံ လာဘိနောပိ အလာဘိနော ဝိယ သမာဓိသ္မိံ အပရိပူရကာရိတာယ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိတုံ န သက္ကောန္တိ။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိသမုစ္ဆိန္ဒနေန ဟိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရိတာ, န စျာနာဓိဂမမတ္တေန။ **အနာဂါမိနော, အရဟန္တော** တိ ဧတ္ထ သုက္ခဝိပဿကာ စ အနာဂါမိနော, သုက္ခဝိပဿကာ စ အရဟန္တောတိ သုက္ခဝိပဿကသဒ္ဒော ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော။ ဥဘယေပိ စေတေ သတိပိ ဝိပဿနာဗလေ သမာဓိဗလဿ အဘာဝတော နိရောဓံ န သမာပဇ္ဇန္တိ။ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမ္ပတ္တဝသေန ဝေတ္ထ သမာဓိဗလံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ပုရိမကာ ပန တယော သတိပိ သမာဓိဗလေ ဝိပဿနာဗလဿ အဘာဝတော, အပရိပုဏ္ဏတ္တာ စ သမာပဇ္ဇိတုံ န သက္ကောန္တိ။ အပရိပုဏ္ဏတာ စဿ သင်္ခါရာနံ န သမ္မာ ပရိမဒ္ဒိတတ္တာ။ **အဋ္ဌ သမာပတ္တိ။ပေ။ သမာပဇ္ဇန္တီ**"တိ ဝတွာ တတ္ထ ကာရဏံ ဟာပေဋ္ဌဝသေနေဝ ဒဿေတုံ **"ဒွီဟိ ဗလေဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တယော စ သင်္ခါရာန** န္တိ ဧတ္ထ **တယော**တိ သာမိအတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ, တိဏ္ဏန္တိ အတ္ထော။ **ဉာဏစရိယာဟီ**တိ ဉာဏပ္ပဝတ္တီဟိ။ **နိရောဓသမာပတ္တိယာ**တိ နိရောဓသမာပဇ္ဇနာယ ဉာဏံ။ **အယဋ္ဌ သမ္ပဒာ** တိ အယံ ဗလဒွယသမန္နာဂမာဒိကာ ယထာဝုတ္တနိရောဓသမာပတ္တိအာဝဟာ သမ္ပတ္တိ။ **အနာဂါမိခီဏာသဝေ**တိ အနာဂါမိနော စေဝ ခီဏာသဝေ စ။

၈၆၉. **သမထဗလန္တိ** ကာမစ္ဆန္ဒာဒိကေ ပစ္စနီကဓမ္မေ သမေတီတိ သမထော, သော ဧဝ ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဗလံ။ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ ပဿတီတိ ဝိပဿနာ, သာ ဧဝ ဝုတ္တနယေန ဗလန္တိ **ဝိပဿနာဗလံ။ နေက္ခမ္မဝသေနာ**တိအာဒီသု ကာမစ္ဆန္ဒဝိက္ခမ္ဘနဿ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပဿ, အလောဘပဓာနဿ ဝါ တထာပဝတ္တကုသလစိတ္တုပ္ပာဒဿ ဝသေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာသင်္ခါတော ယော အဝိက္ခေပေါ, တံ **သမထဗလံ**။ ဗျာပာဒဝိက္ခမ္ဘနဿ အဗျာပာဒဝိတက္ကဿ, အဒေါသပဓာနဿ ဝါ တထာပဝတ္တကုသလစိတ္တုပ္ပာဒဿ ဝသေနေဝ။ ထိနမိဒ္ဓဝိက္ခမ္ဘိကာယ ဝိဘူတံ ကတွာ မနသိကရဏေန ဥပဋ္ဌိတအာလောကသညာယ ဝသေန။ ဥဒ္ဒိစ္စဝိက္ခမ္ဘနဿ အဝိက္ခေပဿ သမာဓာနဿ ဝသေန။ သကလမိစ္ဆာဝိတက္ကဝိက္ခမ္ဘနဿ သိခာပတ္တအာနာပာန

သွတိသိဒ္ဓပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿိအဿာသပဿာသာနံ ဝသေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာသင်္ခါတော ယော အဝိက္ခေပေါ, တံ **သမထဗလန္တိ** အတ္ထယောဇနာ။

ဇဝံ ဥပစာရဿ ဈာနဿ ဝသေန သမထဗလံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တံ အင်္ဂနံ့ သမာပတ္တီနံ ဝသေန ပဋိပက္ခေ ဟိ အနဘိဘဝနီယတာယ စ ဗလပ္ပတ္တိဝသေန ဒဿေတုံ **"ပဌမဇ္ဈာနေနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **နီဝရဏေ**တိ နီဝရဏနိမိတ္တံ နီဝရဏပစ္စယာ။ **န ကမ္ပတိ** ဈာနသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော, ဈာနသမ္ပယုတ္တသမာဓိ တာ။ သော ဟိ ဝိသေသတော ဣဓ "သမထဗလ"န္တိ အဓိပ္ပေတော။ တထာ ဟိ **ကေနဋ္ဌေန သမထဗလ** န္တိ ဗလဋ္ဌော ပုစ္ဆိတော။ **ဥဒ္ဓစ္စေ** တိ ဥဒ္ဓစ္စနိမိတ္တံ။ **ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတကိလေသေ**တိ ဥဒ္ဓစ္စေန သမ္ပယုတ္တမောဟာဟိရိကာဒိကိလေသဟေတု။ **ခန္ဓေ** တိ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တစတုက္ခန္ဓနိမိတ္တံ။ **န ကမ္ပတိ** တိအာဒီနိ အညမညဝေဝစနာနိ။ **ကမ္ပနံ** တ ဌာနာပဂမော။ **စလနံ** ပရိဗ္ဗမနံ။ **ဝေဓနံ** သန္ဓာဝနံ။ **ဥဒ္ဓစ္စေ** န ကမ္ပတိ, ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတကိလေသေ န စလတိ, ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတက္ခန္ဓေ န ဝေဓတီတိ တ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဥဒ္ဓစ္စဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ သမထဿ ဥဇုပဋိပက္ခတာယ တဒဘိဘဝေန ဗလပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ။ တေနေတံ အင်္ဂနံ့မ္ပိ သမာပတ္တီနံ သာဓာရဏတော ကိစ္စတိသယဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဣဒံ သမထဗလန္တိ** ယာယံ နေက္ခမ္မာဒိဝသေန လဒ္ဓါယ စိတ္တေကဂ္ဂတာယ နီဝရဏာဒီဟိ အကမ္ပနီယတာ, တာနိ စ အဘိဘဝိတ္ဂာ အဝဋ္ဌာနံ, ဣဒံ သမထဗလံ။

ဣဒါနိ ဝိပဿနာဗလံ နိဒ္ဒိသန္တော ယသ္မာ ဝိပဿနာ သင်္ခေပတော သတ္တဟိ အနုပဿနာဟိ သင်္ဂဟိတာ, တသ္မာ တတော တတော သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ တာသံ ဝသေန အနုပဿနာ ကာတဗ္ဗာ, တတ္တကေနေဝ စေတ္ထ အနုပဿနာကိစ္စံ ပရိပုဏ္ဏံ ဟောတီတိ **"အနိစ္စာနုပဿနာ ဝိပဿနာဗလံ။ပေ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ ဝိပဿနာဗလ"**န္တိ သရူပတော ဒဿေတွာ ပုန တာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ဝိသယဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **"ရူပေ အနိစ္စာနုပဿနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣဓာပိ ပဋိပက္ခေဟိ အနဘိဘဝနီယတာဝ ဗလဋ္ဌောတိ ဒဿေတုံ **"ကေနဋ္ဌေန ဝိပဿနာဗလ"**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **အဝိဇ္ဇာယာ**တိ ဒုတဒသသု အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေသု အဝိဇ္ဇာနိမိတ္တံ။ **အဝိဇ္ဇာသဟဂတကိလေသေ**တိ အဝိဇ္ဇာယ သမ္ပယုတ္တလောဘအဒေသာဒိကိလေသဝတ္ထုနိမိတ္တံ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။ အဝိဇ္ဇဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ ဝိပဿနာယ ဥဇုပဋိပက္ခတာယ တဒဘိဘဝေန ဗလပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ။ တေနေတံ သတ္တန္နမ္ပိ အနုပဿနာနံ သာဓာရဏတော ကိစ္စတိသယဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဣဒံ ဝိပဿနာဗလ** န္တိ ယာယံ အနိစ္စာနုပဿနာဒိဝသေန လဒ္ဓဿ ဝိပဿနာဉာဏဿ နိစ္စသညာဒိနိမိတ္တံ အကမ္ပနီယတာ, တာ စ အဘိဘဝိတ္ဂာ အဝဋ္ဌာနံ, ဣဒံ ဝိပဿနာဗလံ။

ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရာ တစံ သင်္ခရောန္တိ ပဝတ္တေန္တီတိ ကတွာ။ တေနာဟ "ပုဗ္ဗေ ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, ဝိတက္ကေတွာ ဝိစာရေတွာ ပစ္ဆာ တစံ ဘိန္ဒတိ, တသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော"တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၃; သံ. နိ. ၄.၃၄၈)။ တေ ပန ဒုတိယဇ္ဈာနေ ဝူပသန္တာ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ဒုတိယဇ္ဈာနံ။ပေ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါ ဟောန္တိ"** တိ။ ကာယေန သင်္ခရီယန္တီတိ **ကာယသင်္ခါရာ,** အဿာသပဿာသာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "အဿာသပဿာသာ ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, ကာယိကာ ဧတေ ဓမ္မာ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓါ, တသ္မာ အဿာသပဿာသာ ကာယသင်္ခါရော"တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၃; သံ. နိ. ၄.၃၄၈)။ တေ ပန ယသ္မာ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ ဝူပသန္တာ ဟောန္တိ, တသ္မာ အာဟ **"စတုတ္ထဇ္ဈာနံ။ ပေ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါ ဟောန္တီ"**တိ။ စိတ္တေန သင်္ခရီယန္တီတိ **စိတ္တသင်္ခါရာ,** သညာ ဝေဒနာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "သညာ စ ဝေဒနာ စ စေတသိကာ ဧတေ ဓမ္မာ စိတ္တပ္ပဋိဗဒ္ဓါ, တသ္မာ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တသင်္ခါရော"တိ (သံ. နိ. ၁.၄၆၃; သံ. နိ. ၄.၃၄၈)။ တေ ပန ယသ္မာ နိရောဓံ သမာပန္နဿ ဝူပသမန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"သညာဝေဒယိတ။ပေ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါ ဟောန္တီ"**တိ။

ဉာဏစရိယာသု ဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာဂ္ဂဟဏေနေဝ တဿ အာဒိဘူတာ သေသာနုပဿနာပိ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ တ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ဘာဝတော။ **မဂ္ဂေ ဉာဏစရိယာ, ဖလသမာပတ္တိ ဉာဏစရိယာ** တိ မဂ္ဂဖလသမာပတ္တီနံ ဉာဏစရိယာဘာဝဝစနံ မဂ္ဂဖလဓမ္မာနံ ဉာဏပဓာနတ္တာ, ဉာဏေန တ ဣန္ဒြိယာဓိပတိဟေတုမဂ္ဂပစ္စယာဒိဝသေန သာတိသယပစ္စယဘူတေန သေသာ မဂ္ဂဖလဓမ္မာ စရိတာ ပဝတ္တိတာတိ ကတွာ တထာ ဝုတ္တံ။ သမာဓိစရိယာသုပိ ဧသေဝ နယော ။ **ဣမာဟိ သောဠသဟီ**တိ အင်္ဂနံ့ အနုပဿနာနံ, အင်္ဂနန္နဉ္စ မဂ္ဂဖလဉာဏာနံ ဝသေန ဣမာဟိ သောဠသဟိ ဉာဏပဝတ္တီဟိ။

နဝဟိ သမာဓိစရိယာဟီတိ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော အဋ္ဌ သမာဓိစရိယာ, တာသံ ဥပစာရသမာဓိ ဥပစာရသမာဓိ ဘာဝနာသာမညေန ဧကော သမာဓိစရိယာတိ ဧဝံ နဝဟိ သမာဓိစရိယာဟိ။ တေနာဟ **"ပဌမဇ္ဈာနံ သမာဓိစရိယာ"** တိအာဒိ။ **ပဌမဇ္ဈာနပဋိလာဘတ္ထာယ ဝိတက္ကော စာ** တိအာဒိ နာနာဝဇ္ဇနုပစာရဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဥပရိသမာပတ္တီန မ္ပိ ဥပစာရဿ တထေဝ ဝုတ္တတ္တာ။ န ဟိ ဧကာဝဇ္ဇနေ စတုတ္ထဇ္ဈာနာဒိဥပစာရေ ပီတိအာဒယော သမ္ဘဝန္တိ။ ဧ တ္ထ စ ''ပဌမဇ္ဈာနပဋိလာဘတ္ထာယာ''တိအာဒိဝစနေန ဥပစာရသမာဓိဿာပိ ဟရိပုရိ ကုစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ ကိံ ပနေတ္ထ သမထဖလသမာဓိစရိယာနံ နာနတ္တံ, ကိံ တ ဝိပဿနာဖလလောကိယဉာဏစရိယာနံ? ယထာ သမထဖလေ ပိ ''နေက္ခမ္မဝသေနာ''တိအာဒိနာ ဥပစာရသမာဓိနာ သဒ္ဓိံ အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု အပ္ပနာသမာဓိယေဝ ဝုတ္တော, တထာ သမာဓိစရိယာသု, ဝိပဿနာဖလလောကိယဉာဏစရိယာသု စ ဝိပဿနာဝ ဝုတ္တာတိ? ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တာ, ဝိဝဋ္ဋာ နုပဿနာ ပန ပုရေစရဉာဏာဒိဝိပဿနာဖလေ အဝုတ္တာ ဧဝ ဉာဏစရိယာသု ဝုတ္တာ။ အပိစ ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပိယ ဋ္ဌေန **ဖလဋ္ဌေ,** ပဋ္စန္နံ ဝသီဘာဝတံ ဝသေန သုစိဏ္ဏတာ **စရိယဋ္ဌေ,** တေနေဝ သမထဖလသမာဓိစရိယာနမ္ပိ နာန တ္တံ သံဝဏ္ဏိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဝသီဘာဝတာ ပညာတိ ဧတ္ထ ဝသော ဧတဿ အတ္ထီတိ ဝသီ, တဿ ဘာဝေ ဝသီဘာဝေ, သာ ဧဝ ဝသီဘာဝ တာ။ **"ဝသိယော"**တိ ပန ဟဋ္ဌိယံ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တတ္တာ တာယော ဒဿေတုံ **"ဝသီတိ ပဉ္စ ဝသိယော"**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဈာနံ အာဝဇ္ဇန္တဿ နိရန္တရံ ဈာနင်္ဂေသု စိတ္တပ္ပဝတ္တနသမတ္ထတာ **အာဝဇ္ဇနဝသီ** ။ သ မာပဇ္ဇိတုကာမဿ သီဃံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇနသမတ္ထတာ **သမာပဇ္ဇနဝသီ** ။ အစ္ဆရာမတ္တံ တ ကတိပယစ္ဆရာမတ္တံ တ ခဏံ ဈာနံ ဌပေတုံ သမတ္ထတာ **အဓိဋ္ဌာနဝသီ** ။ တထေဝ လဟုံ ဝုဋ္ဌာတုံ သမတ္ထတာ **ဝုဋ္ဌာနဝသီ။ ပစ္စဝေက္ခဏ ဝသီ** ပန အာဝဇ္ဇနဝသိယာ ဧဝ သိဇ္ဈတိ။ ပစ္စဝေက္ခဏဇဝနာနေဝ ဟိ တတ္ထ အာဝဇ္ဇနာနန္တရာနီတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဟေဋ္ဌာ အာဂတော ဧဝ။ အယဉ္စ ဝသီဘာဝေ သမာဓိစရိယာနံ ဝသေန ဝုတ္တော။ ဉာဏစရိ ယာသု ပန လောကုတ္တရာနံ ဉာဏစရိယာနံ ဝသီဘာဝတာဟာဒနကိစ္စံ နာမ နတ္ထိ။ ပဋိပက္ခဿ သုဝိဟတတ္တာ သဘာဝသိဒ္ ဓော တတ္ထ ဝသီဘာဝေ, လောကိယာနံ ပန ပဂုဏဖလဝဘာဝတာဟာဒနေန ဝသီဘာဝေ လဗ္ဘတေဝ။

၈၇၀. **ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသော** တိ အနဝသေသနိဒ္ဒေသော။ **စုဒ္ဒသဟိ ဉာဏစရိယာဟိ ဟောတိ** အဂ္ဂမဂ္ဂဖလာနံ အနဓိဂ တတ္တာတိ။ **ယဒိ ဧဝန္တိ** ယဒိ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန ''သောဠသဟိ ဉာဏစရိယာဟီ''တိ ဝုတ္တံ, တတော အဝကံသဝသေ နပိ ကုစ္ဆိတဗ္ဗံ, **ဧဝံ သန္တေ** **ကိံ န ဟောတိ** နိရောဓသမာပဇ္ဇနန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ဝတ္ထုဘူတာ ဧတဿ သ သန္တိတိ **ပဉ္စကာမဂုဏိကော,** ကာမရာဂေါ။ **အပ္ပဟီနတ္တာ** အသမုစ္ဆိန္နတ္တာ။ န ဟိ ကာမရာဂဿ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ ပဟာနမတ္တံ နိရောဓဿ အဓိဋ္ဌာနံ ဘဝိတုံ သက္ကောတိ။ **တသ္မာ** တိ သမာဓိဟရိပန္ထိကဿ ကာမရာဂဿ သုပဟီ နတ္တာ။ ဧတေန ကာမံ မဂ္ဂဖလဉာဏစရိယာ လောကိယဉာဏသမာဓိစရိယာ ဝိယ နိရောဓသမာပဇ္ဇနေ သရူပေန န ဝိနိယု ဇ္ဇန္တိ တအ အပ္ပဝတ္တနတော, တဿ တဿ ပန ပဋိပက္ခဿ သမုစ္ဆိန္နနေန ဖလစရိယာနံ ဝိသေသပစ္စယတာယ နိရောဓသမာပတ္တိယာ အဓိဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ **သော**တိ အနာဂါမီ။ ကွဒဥ္ပိ ''နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿာ''တိ အာဒိဝစနံ အနာဂါမိနောဝ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''နေဝသညာနာသညာယတနကုသလ''န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၇) ဝစနတော, အညထာ ''နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယာ''တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၇) ဝုစ္စေယျ။

၈၇၁. **"ပဉ္စတေကာရဘဝေ"** တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု စတုဝေကာရဘဝေပိ အရူပဇ္ဈာနဝသေန ယထာရဟံ အနုပုဗ္ဗ သမာပတ္တိ လဗ္ဘတီတိ? ကာမံ လဗ္ဘတိ, သာ ပန ''အနုပုဗ္ဗသမာပတ္တိ''တိ န ဝုစ္စတိ ဧကဒေသဘာဝတော။ အဋ္ဌသ မာပတ္တိဝသေနေဝ စ ''အနုပုဗ္ဗသမာပတ္တိ''တိ ဝုစ္စတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိ နတ္ ထီ"**တိ။ **ဝတ္ထုဿ အဘာဝတ** တိ ဟဒယဝတ္ထုနော အဘာဝတောတိ ဝဒန္တိ, ကရဇကာယသင်္ခါတဿ ပန ဝတ္ထုနော အဘာ ဝတောတိ အတ္ထော။ ယဒိ ဟိ အာရုပ္ပေ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျ, စိတ္တစေတသိကာနံ, အညဿ စ ကဿစိ အဘာဝ တော အပညတ္တိကော ဘဝေယျ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတသဒိသော။ ကိဉ္စာယံ ဥပာဒာယ နိ ရောဓံ သမာပန္နောတိ ဝုစ္စေယျ, ကိံ တ တောယ ဝတ္ထုစိန္တာယ။ အင်္ဂဝေကလ္လတောဝ နတ္ထိ အာရုပ္ပေ နိရောဓသမာပ တ္တိသမာပဇ္ဇနံ။

၈၇၂. **သင်္ခါရာနံ ပဝတ္တိဘေဒေ**တိ သင်္ခတဓမ္မာနံ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇနေ, ဘိဇ္ဇနေ စ, တေသံ တ ကုသလာဒိဘေ ဒဘိန္နေ ယထာရဟံ တီဟိ ဒုက္ခတာဟိ ဥပဒ္ဒုတေ ပဝတ္တိဝိဘာဂေ။ စိတ္တစေတသိကဝိဂမေဟိ ရူပဓမ္မေသု လဗ္ဘမာနာပိ

သင်္ခါရဒုက္ခတာ အဗျောဟာရိကတံ အာပဇ္ဇတိ။ **ဥက္ကဏ္ဌိတ္ဝာ** တိ နိဗ္ဗိန္ဒိတွာ။ **နိဗ္ဗာနံ ပတ္ဝာ** တိ အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနံ ပတွာ ဝိယ။ **သုခန္တိ** နိဒ္ဒုက္ခံ။

၈၇၃. သမထဝိပဿနာဝသေနာ တိ ယုဂနဒ္ဓနံ ဝိယ အညမညူပကာရိတာယ သဟိတာနံ ဝသေန။ **ဥဿက္ကိတ္ဝာ** တိ ဥက္ကံသံ ပတွာ ယာဝ နေဝသညာနာသညာယတနာ, ယာဝ စ အနုလောမဉာဏာ အာရုဟိတွာ။ **နိရောဓယတော**တိ နေဝသညာနာသညာယတနံ သမာပဇ္ဇိတွာ တံ နိရောဓေန္တဿ။ အညဿ ကဿစိပိ စိတ္တဿ အနုပ္ပဇ္ဇနေန **ဇဝမဿာ** နိရောဓသမာပတ္တိယာ **သမာပဇ္ဇနံ ဟောတိ။ "ယော ဟိ"** တိအာဒိနာ "သမထဝိပဿနာဝသေနာ"တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဗျတိရေကမုခေန ဝိဝရတိ။ **နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိံ ပတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ** တဒုဒ္ဓံ သုဒ္ဓသမထဝိပဿနာယ အဘာဝတော။ **ယော ဝိပဿနာဝသေနေဝ ဥဿက္ကတိ** သစေ အရိယော ဖလသမာပတ္တတ္ထိကော, သော အတ္တနော **ဖလသမာပတ္တိံ ပတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ**။ အထ ပုထုဇ္ဇနော, သေခော ဝါ မဂ္ဂတ္ထိကော တာယ စေ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂံ ပတွာ ဖလေ ဌိတော, သောပိ ဖလသမာပတ္တိံ ပတွာ တိဋ္ဌတိစ္စေဝ ဝုစ္စတိ။ **သော**တိ ဥဘယဝသေန ပဋိပန္နော။ **တန္တိ** နိရောဓသမာပတ္တိံ။

၈၇၄. ယေန ဖလဒွယသမန္နာဂမာဒိနာ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိတုံ သမတ္ထော ဟောတိ, သော ဝိဓိ ပဂေဝ ဝိဘာဝိတောတိ သမာပဇ္ဇနာကာရမေဝ ဒဿေန္တော **"ကတဘတ္တကိစ္စော"** တိအာဒိမာဟ။ တဥ္ဟိ သဗ္ဗာသမ္ပိ ဘာဝနာနံ သာဓာရဏံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ။ **တတ္ထ သင်္ခါရေ** တိ တသ္မိံ ပဉ္စမဇ္ဈာနေ, ပဉ္စမဇ္ဈာနစိတ္တုပ္ပာဒေ တ သင်္ခါရေ။

"ဝိပဿတီ"တိ ဝုတ္တံ, ကီဒိသီ ပနေတ္ထ ဝိပဿနာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ တံ နိဒ္ဒါရေတုံ **"ဝိပဿနာ ပနေသာ"**တိအာဒိနာ တမေဝ ဝိပဿနံ တိဓာ ဘိန္ဒိတွာ ဒဿေတိ။ **မန္ဒာ** စေ ဝိပဿနာ, ဒန္ဓာဘိညံ မဂ္ဂံ သာဓေတိ။ **တိက္ခာ** စေ, ခိပ္ပာဘိညန္တိ အယံ မန္ဒတိက္ခတာယ ဝိသေသော။ လက္ခဏပ္ပတ္တာ ပန ဝိပဿနာ မဂ္ဂဿ ပစ္စယော ဟောတိယေဝာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **"သင်္ခါရ။ပေ။ ဟောတိယေဝာ"** တိ။ **တိက္ခာဝ ဝဋ္ဋတိ** သင်္ခါရာရမ္မဏာပိ သတိ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ ဝိဝဋ္ဋနာကာရေနေဝ ပဝတ္တနတော, မဂ္ဂေ ဝိယ ဝိသင်္ခါရဂတဿ ဖလဿ ပစ္စယဘာဝတော စ။ တေနာဟ **"မဂ္ဂဘာဝနာသဒိသာ"** တိ။ ယသ္မာ အတိမန္ဒာ သမထာဒိကာ သင်္ခါရာနံ နိရောဓနေ အသမတ္ထာ သမထနိဋ္ဌာ ဟောတိ, အတိတိက္ခာ ဉာဏာဒိကာ သာတိသယံ သင်္ခါရေသု ဒောသဒဿနေ ဖလသမာပတ္တိနိဋ္ဌာ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"နာတိမန္ဒနာတိတိက္ခာ ဝဋ္ဋတီ"** တိ။ **သေ** နိရောဓသမာပဇ္ဇနကော။ **တေ သင်္ခါရေ** တိ တေ ပဉ္စမဇ္ဈာနသင်္ခါရေ။

"တထေဝ"တိ ဣမိနာ "နာတိမန္ဒာယ နာတိတိက္ခာယာ"တိ ဣမမတ္ထံ အာကဍ္ဎတိ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ "အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ တတ္ထ သင်္ခါရေ တထေဝ ဝိပဿတီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ ပန တံ အဝတွာ **"စတုဗ္ဗိဓံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ကရောတိ"** စ္စေဝ ဝုတ္တန္တိ ကေစိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ။ ဝိပဿနာစာရတော ဟိ သမာဓိစာရော, တသ္မာ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ကာတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ပရတောပိ "အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ဣမံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ"တိအာဒိံ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၈၇၉) ဝက္ခတိ, န ပန "တတ္ထ သင်္ခါရေ တထေဝ ဝိပဿိတွာ"တိ။ **နာနာဗဒ္ဓအဝိကောပန** န္တိ အတ္တနာ အသမ္ဗဒ္ဓဿ ပရိက္ခာရဿ အဝိနာသနံ။ ယထာ တံ န ဝိနဿတိ, တထာ အဓိဋ္ဌာနံ။ **သင်္ဃပဋိမာနန** န္တိ သင်္ဃဿ ပဋိမာနနာဝဇ္ဇနံ။ **သတ္ထုပက္කောသန** န္တိ သတ္ထု ပက္ကောသနာဝဇ္ဇနံ။ **အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒ** န္တိ ဇီဝိတဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ကရောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၈၇၅. အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ န္တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ တထာ စိတ္တုပ္ပာဒနမေဝ ဟေတ္ထ အဓိဋ္ဌာနံ။

စိတ္တဇရူပာဒီနံ အနုပ္ပဇ္ဇနတော, ပဉ္စဒ္ဝါရတော ပစ္စယာဒိဥပတ္ထမ္ဘာဘာဝတော စ သတ္တာဟမေဝ တထာ သရီရံ ပဝတ္တတိ, တတော ပရံ ကိလမတီတိ သတ္တာဟမေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တီတိ ဝဒန္တိ။

သမာပတ္တိဝသေနေတ တိ နိရောဓသမာပတ္တိဝသေနေဝ။ **နံ** အဂ္ဂိအာဒိအန္တရာယံ။ **ရက္ခတိ** သမာပန္နကော အဓိဋ္ဌာနဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အာယသ္မတော သဥ္ဇီဝဿာ** တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ **ဣဒ္ဓိကထာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၇၄) ဝုတ္တမေဝ။

၈၇၆. တေသ္ဝာ တိ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ, နိရောဓသမာပဇ္ဇနဿ တ။ **တသ္မိံ သမယေ** တိ တသ္မိံ တဿ ဘိက္ခုနော ဥပသင်္ကမနသမယေ ဝုဋ္ဌာတိယေဝ။ ကာလပရိစ္ဆေဒသဒိသဥ္ပေဟာတံ။

ဧဝံ ဂရုကာတိ အဂ္ဂိအာဒီဟိပိ အနဘိဘဝနီယံ နိရောဓံ သမာပန္နံ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာပနတော ဧဝံ ဂရုကာ ဟိ **သ ငွဿ အာဏာ နာမ,** တသ္မာ အတ္တနော ဟိတသုခံ အာကင်္ခန္တေန ဇီဝိတဟေတုပိ သင်္ဃဿ အာဏာ န အတိက္က မိတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပာယော။

၈၇၇. န ပက္ကောသတိ “သတ္ထာ တံ, အာဝုသော, အာမန္တေတီ”တိ။ “ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ”တိ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ သ မ္ဗန္ဓော။

၈၇၈. ဇီဝိတဒ္ဓါနဿာ တိ အတ္တနော ဇီဝိတကာလဿ ဇီဝိတပ္ပဝတ္တိယာ။ အာယု ဧဝ **အာယုသင်္ခာရာ** ။ “အာယုဥ္သ္မာဝိညာဏာနီ”တိ စ ဝဒန္တိ, တေ စဿ ပကတိစိတ္တဿေဝ အာရမ္မဏံ ဟောန္တိ။ **အန္တောနိရောဓေ** မရဏံ နတ္ထိ စရိမဘဝင္ဂေန မီယနတော။ **အာဝဇ္ဇိတ္ဝာဝ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ** “သဟသာ မရဏံ မာ အဟောသီ”တိ။ သဟသာ ဟိ မရဏေ အညဗ္ယာကရဏဘိက္ခုသြိတဒအနသာသနာနုဘာဝဒီပနာနံ အနိဿရော သိယာ, အနာကမိနော တ အဂ္ဂမဂ္ဂနမိဂမော သိယာ။ **အဝသေသ**န္တိ နာနာဗဒ္ဓအဝိကောပနာဒိတိဝိဓမ္ပိ ပုဗ္ဗကိစ္စံ။ **ဝုတ္တံ** အဋ္ဌကထာယံ။

၈၇၉. ကိဥ္စာပိ “ဧကံ တ ဒွေဝ တ”တိ အနိယမေတွာ ဝိယ ဝုတ္တံ, ဒွေဝ တရေ ဧဝ ပန နိယမတော ဝဒန္တိ။ **စိတ္တ တရေ**တိ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ္တတရေ။ **နိရောဓံ ဖုသတီ**တိ အစိတ္တကဘာဝမေတဟ။ **နိရောဓဿ ပယောဂ တ္တာ**တိ စိတ္တနိရောဓာယ ပယောဂဘာဝတော, ဗလဒွဝယသမ္ဘရဏာဒိပယောဂဿ စိတ္တနိရောဓတ္တာတိ အတ္ ထော။ သမထဝိပဿနာဗလသမန္နာဂမော, ဉာဏသမာဓိစရိယာဝသီဘာဝတေ စေတ္ထ အညမညာနတိဝတ္တနဝသေနေဝ က္ကစ္ဆိတဗ္ဗောတိ အာဟ **“ဒွေဝ သမထဝိပဿနာဓမ္မေ ယုဂနဒ္ဓေ ကတွာ”** တိ။ **အနုပုဗ္ဗနိရောဓဿ ပယောဂေ** တိ ပဌမဈာနာဒီနံ, တဒနုပဿနာနဥ္စ အနုပုဗ္ဗတော နိရောဓနေဿာယံ ပယောဂေ။ **က္ကဒံ** ဝုတ္တနယေန **အဋ္ဌသမာပတ္တိ အာရောဟနံ န နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိယာ** သမာပဇ္ဇနဿ။ တသ္မာ ဒွိန္နံ စိတ္တာနံ ဥပရိ စိတ္တာနိ န ပဝတ္တန္တီတိ ယောဇနာ။

ပရတော အစိတ္တကော ဘဝိတုံ န သက္ကောတီ တိ သကလံ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလံ အစိတ္တကော ဘဝိတုံ န သ က္ကောတိ။ တဥ္စ ခော သင်္ဃပဋိမာနနသတ္ထုပက္ကောသနအဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒအာဝဇ္ဇနာနံ အကရဏေန, န နာနာဗဒ္ဓအဝိ ကောပနဿ။ တဿ ဟိ အကရဏေန ကအာစိ ကေဝလံ တာဒိသဿ ပရိက္ခာရဿ အဝိနာသော န သိယာ, န နိရောဓသ မာပတ္တိဝိဗန္ဓော။ အယဥ္စ အတ္ထော **မဟာနာဂတ္ထေရဝတ္ထုနာ** ဝိဘာဝိတော ဧဝ။ ဧဝံ သန္တေ တီဟိ အာကာရေဟိ နိ ရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တံ န သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗံ။ **ပဋိနိဝတ္တိတွာ ပုန အာ ကိဥ္စညာယတနေယေဝ ပတိဋ္ဌာတီ**တိ ကုမိနာ သမာပတ္တိယာ ဝိဗန္ဓေ ဇာတေ ဧဝံ ဟောတီတိ ဒဿေတိ, အဝိဗန္ဓေ နေဝ ပန ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဝီတိက္ကမနေ ဖလစိတ္တုပ္ပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ ဂမ္ဘီရကန္ဒ ရောရုဋ္ဌဟတတ္တဟသာဏက္ကန္တုပရိသနိဒဿနမ္ပိ သမတ္ထိတံ ဟောတီတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပန “ပုဗ္ဗကိစ္စသ္ သ အကတတ္တာ နေဝသညာနာသညာယတနံ သမာပန္နမတ္တောဝ ‘ပဋိနိဝတ္တိတွာ အာကိဥ္စညာယတနေ ပတိဋ္ဌာ တီ’တိ ဝုတ္တတ္တာ သင်္ဃပဋိမာနနာဒိကေစ္စပုဗ္ဗကိစ္စာကရဏေ အင်္ဂဝေကလ္လတော နိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ န က္ကဇ္ဈတေတ”တိ ဝဒန္တိ။ ဝတ္တသဒိသဥ္ပေဟာတံ နိရောဓသမာပတ္တိယာ, ယဒိဒံ ပုဗ္ဗကိစ္စကရဏံ။ တသ္မာ တတ္ထ ယံ ဂရုတရံ, တဿ အကရဏံ သမာပဇ္ဇနံ ဝိဗန္ဓတီတိ အပရေ။ ဝီမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ “အာကိဥ္စညာယတနေ ပတိဋ္ဌာ တီ”တိ စ က္ကဒံ ပုန အာကိဥ္စညာယတနဿ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ ဝုတ္တံ။ သမာပဇ္ဇိတွာ ဟိ ဝုဋ္ဌာယ ပုဗ္ဗကိစ္စဿ ကာတဗ္ဗတ္တာ။

ယထာ ပနာတိအာဒိ ကတပုဗ္ဗကိစ္စတာသာမညေန ဥပမာသံသန္ဒနံ။

၈၈၀. အဿာ တိ နိရောဓသမာပတ္တိယာ။ **“ကာလပရိစ္ဆေဒဝသေနာ”**တိအာဒိနာ စတူဟိ အာကာရေဟိ နိရောဓသ မာပတ္တိယာ ဌာနံ ဒဿေတိ။

၈၈၂. ဝိဝေကနိဿ န္တိ နိဿရဏဝိဝေကနိဿံ, ပဂေဝ သင်္ခါရဝိမုခတာယ, ဖလစိတ္တုပ္ပတ္တိယာ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၈၈၃. ဦသင်္ခါရတ္တယပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ, အဝသေသစေတသိကဝိညာဏဘာဝေန ရူပဓမ္မမတ္တာဝသေသတာယ စ မတနိရောဓသမာပန္နာနံ အဝိသေသံ ဂဟေတွာ ပုစ္ဆာ **"မတဿ စ သမာပန္နဿ စ ကော ဝိသေသော"** တိ။ ကာမံ နေသံ သင်္ခါရတ္တယပဋိပ္ပဿဒ္ဓိအာဒီဟိ အဝိသေသော, ရူပဓမ္မမတ္တာဝသေသတာယ ပန အာယုဥသ္မာဣန္ဒြိယာနံ အပဂမာနပဂမနံ ဝိသေသောတိ ဒဿေတုံ **"ယွာယံ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၈၈၄. သဘာဝတောတိ သဘာဝဓမ္မတော, ပရမတ္ထတောတိ အတ္ထော။ ပရမတ္ထတော ဟိ ဝိဇ္ဇမာနာနံ သင်္ခတာဒိဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ, န အဝိဇ္ဇမာနံ။ **သမာပဇ္ဇန္တဿ ဝသေနာ** တိ ယသ္မာ သမာပဇ္ဇန္တဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ သမထဝိပဿနာဓမ္မေ ယုဂနဒ္ဓေ ကတွာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော အာရောဟန္တဿ အနုက္ကမေန သင်္ခါရာနံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနပယောဂနိဗ္ဗတ္တိယာ နိရောဓသမာပတ္တိ နိပ္ဖန္နာ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ တံ ပယောဂနိဗ္ဗတ္တိံ ဥပာဒာယ **"နိပ္ဖန္နာ"တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ** ။

သင်္ခါရဂူပသမတော, သန္တဓမ္မသမန္နဝယတော စ **သန္တံ** ။ အရိယေဟိ ဧဝ နိသေဝိတဗ္ဗတ္တာ **အရိယနိသေဝိတံ**။ တိဿန္နမ္ပိ ဒုက္ခတာနံ နိဗ္ဗုတဘာဝတော **နိဗ္ဗာနမိတိ သင်္ခံ ဥပာဂတံ။ အရိယံ ပည** န္တိ သုဝိသုဒ္ဓံ မဂ္ဂဖလပညံ။ **ဣမိ သ္သာပီ**တိ နိရောဓသမာပတ္တိယာ။ **သမာပတ္တိသမတ္ထတာ** တိ သမာပဇ္ဇနသမတ္ထတာ။

အာဟုနေယျဘာဝတဒိသိဒ္ဓိကထာဝဏ္ဏနာ

၈၈၅. အာဟုနေယျဘာဝတဒိသိဒ္ဓိ တိ အာဟုနေယျပာဟုနေယျဒက္ခိဏေယျအဉ္ဇလိကရဏီယအနုတ္တရပုညက္ခေတ္တဘာဝသိဒ္ဓိ။ **အဝိသေသေနာ**တိ ဒဿနမဂ္ဂပညာဒိဝိသေသေန ဝိနာ, **တေဿာ** လောကုတ္တရပညာယ။ အာနေတွာ ဟုနိတဗ္ဗန္တိ အာဟုနံ, ဒူရတောပိ အာနေတွာ အတဗ္ဗအနံ, တံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ ယုတ္တောတိ **အာဟုနေယျော** ။ ပာဟုနံ ဝုစ္စတိ အာဂန္တုကအနံ, တံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ ယုတ္တောတိ **ပာဟုနေယျော** ။ ဒက္ခိဏံ အရဟတီတိ **ဒက္ခိဏေယျော,** အဉ္ဇလိကရဏံ အဉ္ဇလိကမ္မံ, တံ အရဟတီတိ **အဉ္ဇလိကရဏီယော** ။ အနုတ္တရံ ဥတ္တမံ သတ္တာနံ ပုညဝိရူဟနဋ္ဌာနန္တိ **အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ** တိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။

၈၈၆. မန္ဒာယ ဝိပဿနာယ အာဂတော တိ အတိက္ခာယ ဝိပဿနာယ ဝသေန ပဌမမဂ္ဂပညံ ဘာဝေတွာ သောတာပန္နဘာဝံ အာဂတော။ သဒ္ဓါဒီနံ မုဒူနံ ဣန္ဒြိယာနံ ဝသေန **မုဒိန္ဒြိယောပိ** သမာနော။ **သတ္တက္ခတ္တုပရမော** တိ သတ္တက္ခတ္တုံ ပရမာ ဘဝူပပတ္တိ အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏံ, တတော ပရံ အဋ္ဌမံ ဘဝံ နာဒိယတီတိ သတ္တက္ခတ္တုပရမော။ **သံသရိတွာ**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန အပရာပရံ ဂန္တွာ။ **ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတီ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ပရိယန္တံ ပရိယောသာနံ ကရောတိ။ အယံ ကာလေန ဒေဝလောကဿ, ကာလေန မနုဿလောကဿာတိ မိဿကဿ ဘဝဿ ဝသေန **"သတ္တသုဂတိဘဝေ သံသရိတွာ"**တိ ဝုတ္တော။ ကုလတော ကုလံ ဂစ္ဆတီတိ **ကောလံကောလော**။ သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယတော ပဋ္ဌာယ ဟိ နီစကုလေ ဥပပတ္တိ နာမ နတ္ထိ, မဟာဘောဂကုလေသုယေဝ နိဗ္ဗတ္တတီတိ အတ္ထော။ **ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ကုလာနီ**တိ ဒေဝမနုဿဝသေန ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ဘဝေ။ ဣတိ အယမ္ပိ မိဿကဘာဝေနေဝ ကထိတော။ ဒေသနာမတ္တမေဝ စေတံ "ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ"တိ။ ယာဝ ဆဋ္ဌဘဝာ သံသရန္တောပိ ကောလံကောလောဝ ဟောတိ။ အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏသင်္ခါတံ ဧကံယေဝ ခန္ဓဗီဇံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဧကဗီဇီ။ "မာနုသကံ ဘဝ"**န္တိ ဣဒမ္ပိ ဒေသနာမတ္တံ။ "ဒေဝဘဝံ နိဗ္ဗတ္တေတီ"တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ ကော ပနေတေသံ ဣမံ ပဘေဒံ နိယမေတီတိ? တိက္ခံ မဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာ။ သစေ ဟိ ဥပရိ တိက္ခံ မဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာ ဗလဝတီ ဟောတိ, ဧကဗီဇီ နာမ ဟောတိ။ တတော မန္ဒာယ ကောလံကောလော, တတော မန္ဒတရာယ သတ္တက္ခတ္တုပရမော။

၈၈၇. ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒာဂါမီ။ **သကိဒေဝ**တိ ဧကဝါရံယေဝ။ **"ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ"**တိ ဣမိနာ ပဉ္စသု သကဒာဂါမီသု စတ္တာရော ဝဇ္ဇေတွာ ဧကောဝ ဂဟိတော။ ဧကစ္စော ဟိ ဣဓ သကဒာဂါမိဖလံ ပတွာ ဣဓေဝ ပရိနိဗ္ဗာတိ, ဧကစ္စော ဣဓ ပတွာ ဒေဝလောကေ ပရိနိဗ္ဗာတိ, ဧကစ္စော ဒေဝလောကေ ပတွာ တတ္ထ

ထေဝ ပရိနိဗ္ဗာတိ, ကေစ္စေ ဒေဝလောကေ ပတ္တော ကုစူပပဇ္ဇိတ္တော ပရိနိဗ္ဗာတိ။ ဣမေ စတ္တာရောပိ ဣဓ န ဂဟိတာ။ ယော ပန ဣဓ ပတ္တော ဒေဝလောကေ ယာဝတာယုကံ ဝသိတ္တော ပုန ဣစူပပဇ္ဇိတ္တော ပရိနိဗ္ဗာတိ, အယံ ဣဓ ဂဟိတော။

၈၈၈. ပဋိသန္ဓိဝသေန ဣဓ အနာဂမနတော **အနာကာမီ။ ဣန္ဒြိယဝေမတ္တတာဝသေနာ** တိ သဒ္ဓာဒီနံ ဝိမုတ္တိပရိပါစက ဣန္ဒြိယာနံ ပရောပရိယတ္တေန။ **ပဥ္စဓာ ဣဓ ဝိဟာယ နိဋ္ဌာ ဟောတီ** တိ သော အနာကာမီ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိအာဒိ ဘာဝေန ပဥ္စပကာရေန ဣမံ လောကံ ပဇဟိတ္တော ပရိနိဗ္ဗာယနကော ဟောတိ။ အာယုဝေမဇ္ဈသ္သ အန္တရာယေဝ ကိလေ သပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗာယနတော **အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ** ။ **ဥပဟစ္စာ** တိ တ ဥပဂန္တ္တာ ကာလကိရိယံ။ **အပ္ပယောဂေနာ** တိ အဓိမတ္တပယောဂေန ဝိနာ အပ္ပကသိရေနေဝ တိက္ခိန္ဒြိယတာယ သုခေနေဝ။ **သပ္ပယောဂေနာ** တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဥဒ္ဓံ တ ဟိ ဘာဝေန ဥဒ္ဓမဿ တဏှာသောတံ, ဝဋ္ဋသောတံ တတိ **ဥဒ္ဓံသော တော**။ ဥဒ္ဓံ တ ဂန္တ္တာ ပဋိလဘိတဗ္ဗတော ဥဒ္ဓမဿ မဂ္ဂသောတဿ **ဥဒ္ဓံသောတော** ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန အကနိဋ္ဌာဘ ဝံ ဂစ္ဆတီတိ **အကနိဋ္ဌကမီ** ။

ယတ္ထုပပန္နော တိ အဝိဟာဒီသု ယတ္ထ ယတ္ထ ဥပပန္နော။ ဣမေသံ ပန အနာကာမီနံ ပဘေဒဇာနနတ္ထံ ဥဒ္ဓံ သောတအကနိဋ္ဌကမိစတုက္ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – ယော ဟိ အဝိဟတော ပဋ္ဌာယ စတ္တာရော ဒေဝလောကေ သောဓေတ္တော အကနိဋ္ဌံ ဂန္တ္တာ ပရိနိဗ္ဗာတိ, အယံ **ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌကမီ** နာမ။ ယော ပန ဟေဋ္ဌာ တယော ဒေဝလောကေ သောဓေတ္တော သုဒဿီဒေဝလောကေ ဌတ္တော ပရိနိဗ္ဗာတိ, အယံ **ဥဒ္ဓံသောတော နအကနိဋ္ဌကမီ** နာမ။ ယော ဣတော အကနိဋ္ဌမေဝ ဂန္တ္တာ ပရိနိဗ္ဗာတိ, အယံ **နဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌကမီ** နာမ။ ယော ပန ဟေဋ္ဌာ စတူသု ဒေဝလော ကေသု တတ္ထ တတ္ထေဝ ပရိနိဗ္ဗာတိ, အယံ **နဥဒ္ဓံသောတော နအကနိဋ္ဌကမီ** နာမ။ ဧတေ ပန အဝိဟေသု ဥပပန္နသမ နန္တရာ အာယုဝေမဇ္ဈံ အပ္ပတ္တော, ပတ္တော စ ပရိနိဗ္ဗာယနဝသေန တယော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိနော, ဧကော ဥပဟစ္စပ ရိနိဗ္ဗာယီ, ဧကော ဥဒ္ဓံသောတောတိ ပဉ္စ။ တေ အသင်္ခါရသသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိဝိဘာဂေန ဒသ ဟောန္တိ။ တထာ အတ ပ္ပသုဒဿသုဒဿီသူတိ စတ္တာရော ဒသကာ စတ္တာလီသံ။ အကနိဋ္ဌေ ပန ဥဒ္ဓံသောတော နတ္ထိ။ တယော အန္တရာ ပရိနိဗ္ဗာယိနော, ဧကော ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီတိ စတ္တာရော။ တေ အသင်္ခါရသသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယိဝိဘာဂေန အဋ္ဌာ တိ အဋ္ဌစတ္တာလီသံ အနာကာမိနော။

သောတာပန္နာ ပန ပဋိပဒာဘေဒေန စတ္တာရော သတ္တက္ခတ္တုပရမာ, စတ္တာရော ကောလံကောလာ, စတ္တာ ရော ဧကဗီဇိနောတိ သဒ္ဓါဓုရေန ပဋိပန္နာ ဒွါဒသ, တထာ ပညာဓုရေနာတိ စတုဝီသတိ။

သကဒါကာမိနော သုညတဝိမောက္ခေန ဝိမုတ္တာ ပဋိပဒါဝသေန စတ္တာရော, တထာ အနိမိတ္တအပ္ပဏိဟိတဝိ မောက္ခေဟီတိ ဒွါဒသ။

၈၈၉. တထာ အရဟန္တော။ တေ ပန ဒွါဒသ ပညာဝိမုတ္တာ, ဒွါဒသ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ, ဒွါဒသ တေ ဝိဇ္ဇာ, ဒွါဒသ ဆဠဘိညာ, ဒွါဒသ ပဋိသမ္ဘိဒါပ္ပတ္တာတိ သမသဋ္ဌိ ဟောန္တိ။ ဝေမေတေ သဒ္ဓိံ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓသမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓေဟိ ဆစတ္တာလီသာဓိကသတံ အရိယာ။ ယသ္မာ တေသံ အရိယဘာဝသိဒ္ဓိ အရိယာယ ပညာဘာဝနာယ, တေန ဝု တ္တံ "အာဟုနေယ္ယဘာဝတဒိသိဒ္ဓိပိ ဣမိဿာ လောကုတ္တရပညာဘာဝနာယ အာနိသံသော"တိ။ လောကိယဝိဇ္ဇာဘိညာ ဟိ ဝိနာပိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တတာ ဟောတီတိ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ဝိသုံ ဂဟိတော။ **ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ** န္တိ ယံ စတုတ္ထမဂ္ဂပညာဘာဝနံ သန္ဓာယ ဟေဋ္ဌာ သဠေပတော ကထာဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တံ, တံ ပန ဝုတ္တာကာရံ နိဂမနဝသေန ဒ ဿေတုံ **"မဂ္ဂက္ခဏေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကာမံ စတူသုပိ မဂ္ဂက္ခဏေသု တံ ဇဋံ ဝိဇဋေတိ နာမ, ဖလက္ခဏေသုပိ ယ ထာရဟံ ဝိဇဋိတဇဋော, အဂ္ဂဖလက္ခဏေယေဝ ပန သဗ္ဗသော ဝိဇဋိတဇဋော, တတော ပရံ ဝိဇဋေတဗ္ဗာယ ဇဋာယ အ ဘာဝတော။ တေနေတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂပညာဘာဝနာနိသံသဿ ဝုတ္တတ္တာဝ စတုတ္ထမဂ္ဂပညာဘာဝနာဝသေ န အတ္ထော ဝုတ္တော။

ရတိန္တိ အဘိရတိံ, အဘိရုစိန္တိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ အရိယာယ ပညာဘာဝနာယ။

၈၉၀. **ဣမိဿာ ကထာယာ** တိ ဣမိဿံ ကထာယံ။ ကထာ ဟိ အတ္တနော အတ္ထဘူတဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ အာ ဓာရဘာဝေန ဝုတ္တာ, သာမိဝစနံ တ တေံ အတ္ထဿ တံသမ္ဗန္ဓိဘာဝတော။

ပညာဘာဝနာနိသံသနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ တေဝီသတိမပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ။

နိဂမနကထာဝဏ္ဏနာ

၈၉၁. ဣမိဿာ အနိ ကထာယာတိအာဒီနံ ကထာနံ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ။ သ္ဝာယံ ''ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဘာသိဿ''န္တိ ဧဝံ ပဋိညာတော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဧတ္တာဝတာ ဘာသိတော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၈၉၂. တတ္ထာ တိအာဒီသု အယံ ပဒသမ္ဗန္ဓေန သဒ္ဓိံ သင်္ခေပတ္ထော – **တေသံ** ''သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ''တိကထာယံ ဝုတ္တာနံ သီလာဒိပ္ပဘေဒအနံ **အတ္ထာနံ ပဉ္စန္နမ္ပိ** မဟာ**နိကာယာနံ အဋ္ဌကထာနယေ** အဋ္ဌကထာတန္တိယံ တတ္ထ တတ္ထ **ဝုတ္တော ယော ဝိနိစ္ဆယော, ယေဘုယျေန တံ သဗ္ဗံ သမာဟရိတွ္ဝာတ** သမာနေတွ္ဝာ နိကာယန္တရဿ နိကာယဂတတဒအေသသင်္ကရေပိ **မုတ္တော** သော **နိစ္ဆယော ယသ္မာ ပကာသိတော, တသ္မာ ဝိသုဒ္ဓိကာမေဟိ ယောဂီဟိ ဧတသ္မိံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ အာဒရော ကရဏီယော**ယေတိ။

နိဂမနကထာယော

ဧတ္တာဝတာ စ –

သုဝိသုဒ္ဓသမာစာရော၊ ဝိသုဒ္ဓနယမဏ္ဍိတံ။
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ လောကဿ၊ ယဒစ္စန္တဝိသုဒ္ဓိယာ။

အဘာသိ ကရုဏာဝေဂ-သမုဿာဟိတမာနသော။
မဟေသိ ဝိပုလောအတ-ဝိသုဒ္ဓိမတိဟဒ္ဓတော။

တဿ အတ္ထံ ပကာသေတုံ၊ ကထာမဂ္ဂံ ပုရာတနံ။
နိဿာယ ယာ သမာရဒ္ဓါ၊ **အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ** မယာ။

အာယာစိတော သိဒ္ဓကမ-ပရိဝေဏနိတသိနာ။
ထေရေန **အဌနာဂေန၊** သုဒ္ဓာစာရေန ဓီမတာ။

သာ ဧသာ ပရမတ္ထာနံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ယထာရဟံ။
နိဓာနတော **ပရမတ္ထ-မဉ္ဇူသာ** နာမ နာမတော။

သမ္ပတ္တာ ပရိနိဋ္ဌာနံ၊ အနာကုလဝိနိစ္ဆယာ။
အဋ္ဌာသီတိပ္ပမာဏာယ၊ ပာဠိယာ ဘာဏဝါရတော။

ဣတိ တံ သင်္ခရောန္တေန၊ ယံ တံ အဓိဂတံ မယာ။
ပုညံ တဿာနုဘာဝေန၊ လောကနာထဿ သာသနေ။

ဩဂါဟေတွ္ဝာ ဝိသုဒ္ဓါယ၊ သီလာဒိပဋိပတ္တိယာ။
သဗ္ဗေပိ ဒေဟိနော ဟောန္တု၊ ဝိမုတ္တိရသဘာဂိနော။

စိရံ တိဋ္ဌတု လောကသ္မိံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာသနံ။
တသ္မိံ သဂါရဝါ နိစ္စံ၊ ဟောန္တု သဗ္ဗေပိ ပါဏိနော။

သမ္မာ ဝဿတု ကာလေန၊ ဒေဝေါ ရာဇာ မဟီပတိ။
သဒ္ဓမ္မနိရတော လောကံ၊ ဓမ္မေနေဝ ပသာသတူတိ။

ဗဒရတိတ္ထဝိဟာရတသိနာ အာစရိယဓမ္မပါလေန ကတာ

ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာ နာမ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ သမတ္တာ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-မဟာဋီကာ သမတ္တာ။